STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band 39

Arkivexemplar

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIVNA AV

K. SOCIALSTYRELSEN

ÅRG. 1931

HÄFTEN 1—6

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

INLEDNING

TILL

Sociala meddelanden / utgifna af K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm, 1912-1967. Ingår 1912-1953 i: Statistiska meddelanden. Ser. F, Sociala meddelanden. – Fr. o. m. 1913 utgiven av Socialstyrelsen.
Kumulerade sakregister för 1903-1922, 1923-1932, 1933-1942 och 1943-1947.
1915-1944 även med innehållsförteckning på franska, 1945-1957 med sammanfattningar på franska och engelska, 1958 med sammanfattningar på engelska och 1959-1962 vissa nummer med sammanfattningar på engelska.
1959-1962: "Tidskriften Sociala meddelanden utges med åtta artikelnummer (Allmänna häftet) och tolv separata häften med statistiskt informationsmaterial (Statistisk information)".

Föregångare:

Meddelanden från K. Kommerskollegii afdelning för arbetsstatistik. – Stockholm : 1903-1911.

Efterföljare:

Socialnytt : sociala meddelanden / Socialstyrelsen. – Stockholm : Socialstyrelsen, 1968-1990.

Sociala meddelanden. 1931: 1-6.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2009.

urn:nbn:scb:se-socmed-19311

STATISTISKA MEDDELANDEN
Ser. F. Band 39

Arkivexemplar

SOCIALA MEDDELANDEN

UTGIVNA AV

K. SOCIALSTYRELSEN

ÅRG. 1931

HÄFTEN 1—6

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

STOCKHOLM 1931
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
303713

INNEHÅLL — INDEX

N:r 1.

Arbetsmarknaden under december månad 1930	1	Le marché du travail en décembre 1930.
Arbetarskyddslagen inför omarbetning . . .	3	Revision de la loi sur la protection ouvrière.
Kollektivavtalen under fjärde kvartalet 1930	7	Les conventions collectives pendant le 4e trimestre 1930.
Internationella lastlinjekonventionen	7	Convention internationale sur les lignes de charge.
Den tyska sjukförsäkringsreformen	10	La réforme de l'assurance-maladie en Allemagne.
Minskning av mellanhandsvinsten å livsmedel i Tyskland	15	Réduction des bénéfices des intermédiaires dans la vente des vivres en Allemagne.
Kolfrågan i England under 1930	17	La question du charbon en Angleterre.
Internationella arbetsorganisationen	30	L'organisation internationale du travail.
Internationella arbetsbyråns kommitté för arbetarskydd	30	Comité de sécurité.
Internationella arbetsbyråns kommitté för löne- och levnadskostnadsstatistik	30	Commission des salaires et du coût de la vie.
Rådgivande jordbrukskommissionen	31	Commission consultative mixte agricole.
Nya publikationer från internationella arbetsbyrån	32	Nouvelles publications du bureau international du travail.
Kortare meddelanden	33	Courtes notices.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under november 1930	33	La commission de chômage pendant le mois de novembre 1930.
Facklig undersökning rörande arbetstiden i vissa industrier	34	Enquête concernant la durée du travail dans certaines industries.
Frågan om halv arbetstid för gifta kvinnor i Frankrike	34	Le travail à demi-temps pour la femme mariée en France.
Riksförsäkringsanstaltens årsberättelse för 1929 . .	35	Rapport de l'Office d'assurances de l'Etat pour 1929.
Fjärde internationella sjukförsäkringskongressen . .	36	Congrès international des caisses d'assurance-maladie.
Förslag om invandringsförbud i Förenta staterna .	37	Projet de suspension de l'immigration aux Etats-Unis.
Den grekiska flyktingsbyråns avveckling	38	Liquidation de l'Office pour l'établissement de réfugiés grecs.
Australiens regering begränsar invandringen . . .	39	Restrictions de l'immigration en Australie.
Sveriges offentliga arbetsförmedling December 1930	40	Les bureaux de placement publics en Suède. Décembre 1930.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 30 november 1930	46	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 30 novembre 1930.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet .	47	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Levnadskostnaderna under fjärde kvartalet 1930	48	Coût de la vie pendant le 4e trimestre 1930.
Tidskriftsöversikt	73	Revue des périodiques.
Författningar rörande sociala frågor	80	Lois concernant les questions sociales.

N:r 2.

Arbetsmarknaden under januari månad 1931	81	Le marché du travail en janvier 1931.
Arbetstillgången under fjärde kvartalet 1930	83	L'offre et la demande du travail pendant le 4e trimestre 1930.
Lantarbetarnas bostadsförhållanden	89	Les logements des travailleurs agricoles.
Arbetstillgång och arbetslön inom jordbruket år 1930	109	L'offre et la demande du travail et salaires dans l'agriculture en 1930.
Utvandringen till främmande världsdelar under 1930	116	L'émigration transatlantique en 1930.
Sveriges offentliga arbetsförmedling under år 1930	118	Les bureaux de placement publics en Suède en 1930.

Arbetstillgången inom sjömansyrket under år 1930	130	L'offre et la demande du travail dans la marine marchande en 1930.
Arbetslöshetens motverkande genom allmänna arbeten	133	Travaux publics comme remède au chômage.
Registrerade sjukkassors verksamhet år 1929	138	L'activité des caisses de maladie en 1929.
Universitetsundervisning i socialmedicin	143	Cours de médecine sociale dans les universités.
Fylleriförseelser och spritsmuggling under fjärde kvartalet 1930	148	Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 4e trimestre 1930.
Internationella arbetsorganisationen	153	L'organisation internationale du travail.
Den internationella arbetslagstiftningens framsteg under 1930	153	Les progrès de la législation internationale du travail en 1930.
Internationella arbetsbyråns undersökningar under 1930	155	Les enquêtes de 1930 du bureau international du travail.
Kortare meddelanden	157	Courtes notices.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under december 1930	157	La commission de chômage pendant le mois de décembre 1930.
Arbetsmarknaden i Brasilien	157	Le marché du travail au Brésil.
Yrkesinspektionens verksamhet under fjärde kvartalet 1930	159	L'inspection du travail au cours du 4e trimestre 1930.
Sveriges offentliga arbetsförmedling Januari 1931	160	Les bureaux de placement publics en Suède. Janvier 1931.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 december 1930	166	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 décembre 1930.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	167	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Livsmedelspriser och levnadskostnader Januari 1931	168	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Janvier 1931.
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet	170	Les fluctuations du coût de la vie en Suède et à l'étranger.
Tidskriftsöversikt	171	Revue des périodiques.
Författningar rörande sociala frågor	176	Lois concernant les questions sociales.

N:r 3.

Arbetsmarknaden under februari månad 1931	177	Le marché du travail en février 1931.
Arbetslösheten under år 1930	179	Le chômage en 1930.
Skogsarbetarnas löneförhållanden vintern 1930/31	183	Les salaires des ouvriers forestiers pendant l'hiver 1930/31.
Arbetslöner i Sverige år 1929	187	Les salaires en Suède en 1929.
Moderskapsförsäkringen i registrerade sjukkassor år 1929	194	L'assurance-maternité dans les caisses de maladie pendant l'année 1929.
Det nya förslaget till sjukförsäkring	196	Le nouveau projet d'une assurance-maladie.
Näringsvärde och pris å viktigare födoämnen år 1930	202	Valeur nutritive et prix des aliments principaux en 1930.
Socialstyrelsens utlåtande angående utbetalande av sjömans intjänta hyra	206	Rapport de l'Administration du Travail sur le versement des loyers des marins.
Socialstyrelsens och kommerskollegii utlåtande angående stöd åt trävaruindustrien i Kalix	215	Rapport de la Direction générale du Commerce et de l'Administration du Travail concernant des subventions à l'industrie du bois à Kalix.
Internationella arbetsorganisationen	223	L'organisation internationale du travail.
Internationella arbetsbyråns styrelsesammanträde i januari 1931	223	Session du conseil d'administration du bureau international du travail en janvier 1931.
Nya publikationer från internationella arbetsbyrån	225	Nouvelles publications du bureau international du travail.
Kortare meddelanden	227	Courtes notices.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under januari 1931	227	La commission de chômage pendant le mois de janvier 1931.
Ny utredning om lantarbetarnas bostadsförhållanden	227	Nouvelle enquête concernant les logements des travailleurs agricoles.
Levnadskostnader och livsmedelspriser i Stockholm, Oslo och Köpenhamn	228	*Coût de la vie et prix des denrées alimentaires à* Stockholm, à Oslo et à Copenhague.
Amerikanska förbudslagstiftningens genomförande	230	Réalisation de la prohibition aux Etats-Unis.
Pensionsstyrelsens årsberättelse för 1929	232	Rapport annuel de la Direction des pensions pour 1929.
Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall	233	Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	241	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Sveriges offentliga arbetsförmedling Februari 1931	242	Les bureaux de placement publics en Suède. Février 1931.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 januari 1931	248	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 janvier 1931.
Livsmedelspriser och levnadskostnader Februari 1931	249	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Février 1931.
Tidskriftsöversikt	251	Revue des périodiques.
Författningar rörande sociala frågor	256	Lois concernant les questions sociales.

N:r 4.

Arbetsmarknaden under mars månad 1931	257	Le marché du travail en mars 1931.
Åldersfördelningen bland Sveriges organiserade arbetare	259	Division suivant l'âge des ouvriers syndiqués en Suède.
Läkarvård bekostad enligt arbetsavtal	265	Frais des soins de médecin couverts d'après des contrats de travail.
Obligatorisk och icke obligatorisk läkarvård i registrerade sjukkassor år 1929	266	Soins de médecin obligatoires et non-obligatoires dans les caisses de maladie en 1929.
Sjukvårdsförsäkringens ställning i sjukförsäkringsförslaget	269	Les prestations médicales dans le projet de l'assurance-maladie.
Byggnadsverksamheten i rikets större städer år 1930	275	La construction dans les plus grandes villes de la Suède en 1930.
Kollektivavtalen under första kvartalet 1931	281	Les conventions collectives pendant le 1er trimestre 1931.
Socialstyrelsens yttrande över motion rörande ändring av lagen om medling i arbetstvister	284	Rapport de l'Administration du Travail sur le projet d'amendement de la loi sur la conciliation.
Socialstyrelsens yttrande angående reglering av förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare	286	Rapport de l'Administration du Travail sur la fixation des rapports d'employeur à employé.
Arbetsmarknadens nya organisation i Ryssland	292	Le recrutement et le placement de la main-d'œuvre en Russie.
Den polska socialförsäkringens omorganisation	300	La réorganisation administrative des assurances sociales en Pologne.
Internationella arbetsorganisationen	303	L'organisation internationale du travail.
Fjärde socialstatistiska konferensen	303	La quatrième conférence des statisticiens du travail.
Internationella arbetsbyråns kommitté för frågan om automatisk koppling av järnvägsvagnar	304	Commission de l'attelage automatique des wagons.
Ny publikation från internationella arbetsbyrån	304	Nouvelle publication du bureau intern du travail.
Kortare meddelanden	305	Courtes notices.
Frågan om pensionsåldern för vissa statstjänstemän	305	L'âge de retraite pour certains fonctionnaires de l'Etat.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under februari 1931	306	La commission de chômage pendant le mois de février 1931.
Arbetslöshetsförsäkringens utbredning i utlandet	307	Extension de l'assurance-chômage à l'étranger.
Avskaffandet av enskild platsförmedlingsverksamhet i Tyskland	307	La suppression des bureaux de placement payant en Allemagne.
Landsorganisationen i Sverige under år 1930	307	La confédération générale du travail en Suède en 1930.
Internationell kommitté för inter-kooperativa förbindelser	308	Comité international des relations intercoopératives.
Utvandringskontrollen i Norge	309	Réglementation de l'émigration en Norvège.
Utvandringen från Norge under 1930	310	L'émigration de Norvège en 1930.
Utvandringen från Danmark under 1930	310	L'émigration de Danemark en 1930.
In- och utvandringen i Förenta staterna under senare halvåret 1930	310	La migration aux Etats-Unis pendant les derniers six mois de 1930.
Invandringsförhållandena i Argentina	311	La situation d'immigration à l'Argentine.
Sveriges offentliga arbetsförmedling Mars 1931	312	Les bureaux de placement publics en Suède. Mars 1931.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 28 februari 1931	318	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 28 février 1931.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	319	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Levnadskostnader under första kvartalet 1931	320	Coût de la vie pendant le 1er trimestre 1931.
Tidskriftsöversikt	345	Revue des périodiques.
Författningar rörande sociala frågor	352	Lois concernant les questions sociales.

N:r 5.

Arbetsmarknaden under april månad 1931	353	Le marché du travail en avril 1931.
Arbetstillgången under första kvartalet 1931	355	L'offre et la demande du travail pendant le 1er trimestre 1931.
Arbetslösheten inom olika yrkes- och åldersgrupper	361	Le chômage dans différents groupes de profession et d'âge.
Socialstyrelsens yttrande angående utredning av arbetsförhållandena inom det husliga arbetet	367	Rapport de l'Administration du travail sur le comité pour les conditions du travail de ménage.
Fylleriförseelser och spritsmuggling under första kvartalet 1931	372	Délits d'ivresse et contrebande de spiritueux pendant le 1er trimestre 1931.
Industrien i Sverige år 1929	377	L'industrie en Suède en 1929.
Kvinnors och minderårigas användande inom industrien i Sverige år 1929	379	L'emploi des femmes et des enfants dans l'industrie en Suède en 1929.
Ändringarna i arbetarskyddslagen	383	Les amendements à la loi de la protection ouvrière.
Arbetslöshet och allmänna arbeten	385	Le chômage et les travaux publics.
Kortare meddelanden	394	Courtes notices.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under mars 1931	394	La commission de chômage pendant le mois de mars 1931.
Reformering av den frivilliga arbetslöshetsförsäkringen i Frankrike	395	La subvention de l'Etat aux fonds publics de chômage en France.
Den franska arbetslöshetsstatistiken	395	La statistique du chômage en France.
Ny lag om offentlig arbetsförmedling i Nederländerna	396	Une loi sur les bureaux du placement aux Pays-Bas.
Den engelska arbetslöshetsförsäkringens finanser	397	Les aspets financiers de l'assurance-chômage en Angleterre.
Arbetstiden ombord å fartyg i spansk kustfart	398	La durée du travail à bord des navires de cabotage en Espagne.
Arbetstid å inre vattenvägar i Polen	399	La durée du travail dans la navigation intérieure en Pologne.
Konferens rörande hygienen på landsbygden	399	Conférence d'hygiène rurale.
Nya tyska bestämmelser om skiljedom i arbetstvister	401	Amendement de la procedure de conciliation et d'arbitrage en Allemagne.
Prisfallets inverkan på levnadskostnaderna inom olika yrkes- och inkomstgrupper	402	L'influence de la baisse du coût de la vie dans différents groupes de profession et de revenu.
Utvandringen till främmande världsdelar under första kvartalet 1931	403	*L'émigration transatlantique pendant le 1er trimestre 1931.*
Frågan om invandringsförbud i Förenta staterna	405	Les propositions de restrictions à l'immigration aux Etats-Unis.
Internationella arbetsorganisationen	405	L'organisation internationale du travail.
Sveriges representation vid arbetskonferensens femtonde sammanträde	405	Délégués de la Suède à la quinzième session de la conférence du travail.
Yrkesinspektionens verksamhet under första kvartalet 1931	406	L'inspection du travail pendant le 1er trimestre 1931.
Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall	407	Rapports des inspecteurs du travail concernant les accidents graves du travail.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet	415	Marché du travail et chômage à l'étranger.
Sveriges offentliga arbetsförmedling April 1931	416	Les bureaux de placement publics en Suède. Avril 1931.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 mars 1931	422	Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 31 mars 1931.
Livsmedelspriser och levnadskostnader April 1931	423	Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Avril 1931.
Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet	425	Les fluctuations du coût de la vie en Suède et à l'étranger.
Tidskriftsöversikt	426	Revue des périodiques.
Författningar rörande sociala frågor	432	Lois concernant les questions sociales.

N:r 6.

Arbetsmarknaden under maj månad 1931 . . 433 Le marché du travail en mai 1931.
Sjukkasseväsendets reformering . . . . . 435 La réforme de l'assurance-maladie.
Kooperativa förbundets verksamhet år 1930 . 443 L'union coopérative en 1930.
Kooperativ verksamhet i Sverige år 1929 . . 447 La coopération en Suède en 1929.
Arbetslönernas fluktuationer i Sverige åren 1913—1930 . . . . . 451 Les fluctuations des salaires en Suède pendant les années 1913—1930.
Olycksfall vid lastning och lossning av fartyg år 1930 . . . . . 456 Accidents survenus au cours du chargement et déchargement des navires en 1930.
Bostadsproduktionen under år 1930 inom Stockholm jämte förortsområde . . . . . 461 La production d'habitations à Stockholm et dans la banlieue pendant l'année 1930.
Den engelska regeringens arbetslöshetspolitik 471 Le gouvernement anglais et le chômage.
Internationella arbetsorganisationen . . . . . 486 L'organisation internationale du travail.
Internationella arbetsbyråns styrelsesammanträde i april 1931 . . . . . 486 Session du conseil d'administration du bureau international du travail en avril 1931.
Rapport rörande frågan om revision av konventionen angående kvinnors nattarbete . . . . . 488 Rapport sur la revision de la convention concernant le travail de nuit des femmes.
Rapport rörande arbetstidens reglering inom kolgruveindustrien . . . . . 489 Rapport sur la durée du travail dans les mines de charbon.
Expertkommissionen för granskning av medlemsstaternas årsrapporter . . . . . 490 L'examen des rapports annuels sur l'application des conventions.
Kortare meddelanden . . . . . 491 Courtes notices.
Världskongress rörande socialekonomisk planhushållning . . . . . 491 Congrès mondial de l'Association des relations industrielles.
Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under april 1931 . . . . . 491 La commission de chômage pendant le mois d'avril 1931.
Den privata arbetsförmedlingen under år 1930 . . 492 Les bureaux de placement privés en 1930.
Sjuksköterskebyråernas verksamhet under år 1930 . 493 Les bureaux des gardes-malades en 1930.
Nationernas förbunds kommitté för barnaskydd . . 494 Comité de la protection de l'enfance.
Svenska arbetsgivareföreningen år 1930 . . . . . 495 L'union des patrons suédois en 1930.
Nationernas förbunds kommitté för frågan om hälsovårdscentra på landsbygden . . . . . 496 Commission pour l'étude des centres d'hygiène ruraux.
Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet . 497 Marché du travail et chômage à l'étranger.
Sveriges offentliga arbetsförmedling Maj 1931 . . . . . 498 Les bureaux de placement publics en Suède. Mai 1931.
Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 30 april 1931 . . . . . 504 Le chômage parmi les membres des organisations ouvrières le 30 avril 1931.
Livsmedelspriser och levnadskostnader Maj 1931 . . . . . 505 Prix des denrées alimentaires et coût de la vie. Mai 1931.
Tidskriftsöversikt . . 507 Revue des périodiques.
Författningar rörande sociala frågor . . . . 512 Lois concernant les questions sociales.

Arbetsmarknaden under december månad 1930.

Genomsnittssiffran för antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser vid den offentliga arbetsförmedlingen i riket sjönk i december till 238 från 254 i november. Motsvarande siffror för november och december 1929 voro 202 och 203. Den förbättring, som årets decembersiffra utvisar i förhållande till föregående månads, torde i och för sig ej medgiva några allmänna slutsatser rörande konjunkturläget. Såsom framgår av tabellerna å sid. 41—45 var förbättringen lokaliserad till den kvinnliga arbetsmarknaden jämte grupperna handel och samfärdsel samt grovarbetare å den manliga marknaden. Det torde närmast röra sig om sådan förbättring av tillfällig natur, som ofta kan iakttagas under julmånaden. Till de extraarbeten, som då erbjuda sig, kommo några snöfall, vilka föranledde snöskottningsarbete i ganska stor omfattning, speciellt i huvudstaden. En detaljgranskning av hithörande och övrigt tillgängligt siffermaterial ger snarast vid handen, att läget på arbetsmarknaden, fortfarande påverkat av de dåliga konjunkturerna på världsmarknaden, i stort sett företedde vikande tendens.

Inom jordbruket var efterfrågan på arbetskraft efter vanligheten denna årstid obetydlig, och de arbetstillfällen, som stått till buds, ha huvudsakligen varit av tillfällig natur. Överskott rapporterades särskilt å äldre drängar och daglönare. På grund av den blida väderleken och den över stora delar av landet rådande snöbristen hade vinterns timmerdrivningar i allmänhet ej igångsatts, vadan skogsarbetarna tillsvidare ledo brist på arbete.

På den industriella marknaden noterades genomgående knappare arbetstillgång. Inom metall- och maskinbranschen ha ansökningssiffrorna ytterligare stigit, under det att antalet lediga platser minskats; överskott av anmälda arbetssökande förefanns inom samtliga specialgrupper. Arbetslösheten inom gruvindustrien var mera framträdande än förut, och stenhuggerierna liksom glasbruken arbetade alljämt under tryckta förhållanden. Säsongarbetslösheten inom byggnadsfacken var något mindre än under föregående månad.

Såsom nämnts, uppvisade gruppen handel och samfärdsel ökad livaktighet till följd av julbrådskan inom affärslivet. Platstillgången gällde närmast butiks- och magasinspersonal, för vilken arbetstillfällena voro rikliga, om ock av kortvarig natur. Särskilt efterfrågade voro ynglingar i 14—16-årsåldern. Inom hotell- och restaurangfacket förbättrades ställningen i förhållande till föregående månad; sökandefrekvensen visade sålunda en icke obetydlig minskning, under det att tillgången å platser var oförändrad. I en del fall rapporterades brist på servitriser.

I fråga om husligt arbete i stadssamhällena medförde december månad i första hand en stegrad efterfrågan å tillfällig hjälp för rengörings-

arbete och uppassning. I övrigt förelåg alltjämt brist å kunniga hembiträden.

Sjöfarten hade i stort sett samma begränsade omfattning som under november; att tillgången på hyror företedde ökning, sammanhängde med de inför julhelgen skeende växlingarna i av- och påmönstringar. Vid sjömanshusen rapporterades under december 5 113 avmönstringar mot 2 513 påmönstringar.

Antalet vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsatta arbetare steg under redogörelsemånaden från 3 230 till 3 500. Vid årsskiftet 1929/1930 var siffran 1 850. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa var vid början av december cirka 24 800 mot 14 600 en månad tidigare. Decembersiffran för år 1929 var 9 800.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under december samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
1913—1922	196	203	171	148	134	138	129	123	115	127	174	187
1923	346	308	231	165	135	146	141	140	126	129	191	195
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268
1927	293	258	208	171	168	161	150	148	143	170	242	243
1928	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220
1929	241	215	174	150	134	135	137	135	127	148	202	203
1930	*241*	*211*	*171*	*140*	*129*	*127*	*140*	*144*	*146*	*175*	*254*	*238*
Därav inom jord- och skogsbruk:												
1927	205	155	114	101	96	81	77	104	106	111	164	191
1928	178	145	113	93	90	90	106	133	111	107	173	228
1929	185	152	110	94	83	75	90	113	105	113	159	195
1930	*169*	*128*	*100*	*78*	*73*	*65*	*81*	*99*	*110*	*119*	*169*	*212*
Övriga näringsgrupper:												
1927	310	287	250	202	192	184	179	168	161	208	265	251
1928	300	297	240	197	165	176	187	170	157	186	245	219
1929	251	228	199	173	151	152	152	144	136	165	213	204
1930	*255*	*233*	*200*	*166*	*148*	*145*	*157*	*161*	*160*	*202*	*274*	*240*

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12
1923	20·5	19·4	18·0	14·9	10·7	9·8	9·1	8·6	8·0	8·2	9·3	14·1
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5
1926	15·7	14·8	14·7	12·3	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1
1927	16·3	15·6	14·1	12·3	9·9	9·4	8·3	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3
1930	*13·9*	*13·2*	*12·5*	*10·8*	*8·0*	*8·0*	*7·7*	*8·1*	*9·8*	*12·2*	*15·2*	—

Arbetslöshetens utbredning inom olika fack framgår närmare av tabellen å sid. 46.

Arbetarskyddslagen inför omarbetning.

Sedan flera år tillbaka har frågan om revision av lagen den 29 juni 1912 om arbetarskydd stått på dagordningen. Enligt beslut den 30 november 1922 anbefallde Kungl. Maj:t socialstyrelsen att utarbeta och inkomma med förslag till de ändringar i lagen, som kunde finnas erforderliga för Sveriges anslutning till den av internationella arbetskonferensen å dess sammanträde i Washington år 1919 antagna konventionen angående fastställandet av minimiålder för barns användande till industriellt arbete, ävensom att i samband därmed föreslå de övriga ändringar i nämnda lag, vilka betingades av vunna erfarenheter under lagens tillämpningstid samt den internationella regleringen på ifrågavarande område. Med skrivelse den 2 november 1925 överlämnade socialstyrelsen till Kungl. Maj:t, under åberopande av det sålunda givna uppdraget, ett inom styrelsen utarbetat förslag till reviderad lag om arbetarskydd jämte motivering.[1] I nämnda förslag hade, av skäl som av styrelsen anförts, upptagits bestämmelser, avsedda att ersätta den vid tiden för förslagets utarbetande gällande provisoriska lagen om arbetstidens begränsning. Vidare hade i lagförslaget inarbetats vissa bestämmelser, motsvarande de väsentliga stadgandena i lagen den 20 november 1909 angående förbud mot kvinnors användande till arbete nattetid i vissa industriella företag, den s. k. nattarbetslagen. Slutligen hade styrelsen, som fått mottaga remiss å arbetstidskommitténs betänkande med förslag till lag om arbetarsemester, ansett sig böra besvara remissen genom upptagande i lagförslaget av en bestämmelse i ämnet.

Enär giltighetstiden för omförmälda lag om arbetstidens begränsning utlöpte med utgången av år 1926, måste förslag till förnyad arbetstidslag, om den skulle avlösa den förut gällande, framläggas för 1926 års riksdag. På grund härav och då förslaget till lag om arbetarskydd med hänsyn till erforderliga förberedande åtgärder icke kunde komma under nämnda riksdags prövning, upptogos de i förslaget ingående bestämmelserna rörande arbetstiden till särskild behandling. Efter det proposition i ämnet avlåtits till riksdagen, antog riksdagen ett förslag till lag om arbetstidens begränsning med giltighet till och med den 31 december 1930, vilket förslag den 4 juni 1926 blev upphöjt till lag. Från och med den 1 januari 1931 gäller ny lag av den 16 maj 1930. Frånsett ett par jämkningar är denna lag av enahanda lydelse som den förutvarande, men den har förlänats definitiv karaktär.[2]

I sitt betänkande hade socialstyrelsen förordat, att vissa från de kvinnliga arbetarnas sida till styrelsen framförda krav på modifikationer av gällande förbud mot kvinnors nattarbete måtte göras till föremål för särskild utredning. Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 16 april 1926 uppdragit åt sty-

[1] Soc. Medd. årg. 1925, sid. 1041. — [2] Soc. Medd. årg. 1930, sid. 625.

relsen att verkställa denna undersökning och avgiva de förslag, vartill densamma kunde föranleda, överlämnade styrelsen med skrivelse den 18 december 1926 till Kungl. Maj:t en redogörelse för den verkställda undersökningen.

Vid ett med yrkesinspektörerna i riket i november 1926 inför socialstyrelsen hållet sammanträde, i närvaro av dåvarande chefen för socialdepartementet, statsrådet Pettersson, framförde dessa sina synpunkter i fråga om arbetarskyddslagens revision. I anledning av vissa vid sammanträdet framställda frågor avlämnade dåvarande chefen för socialstyrelsens byrå för arbetarskyddsärenden Th. Fürst i december 1926 till chefen för socialdepartementet redogörelse för en av honom inom socialstyrelsen verkställd undersökning rörande olycksfallsrisken inom jordbruket.

Vid den internationella arbetskonferensens sammanträde i Genève år 1929 fattades åtskilliga beslut, vilka delvis äro av intresse för frågan om arbetarskyddslagens revision. I proposition till 1930 års riksdag anhöll Kungl. Maj:t om riksdagens yttrande rörande dessa beslut.[1] I samband härmed tillkännagav departementschefen, att han på närmare angivna skäl icke ansett sig kunna förorda, att socialstyrelsens förslag till revision av arbetarskyddslagen lades till grund för framställning till riksdagen.

I anledning av förenämnda proposition väcktes inom riksdagens första kammare av herr Thorberg en motion, däri hemställdes att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, att det påbörjade arbetet med arbetarskyddslagens revision måtte påskyndas och förslag till reviderad sådan lag inom en nära framtid föreläggas riksdagen. I enlighet med andra lagutskottets av riksdagen godkända utlåtande meddelade riksdagen i skrivelse den 4 april 1930 bl. a., att riksdagen funnit sig böra uttala det önskemålet, att arbetet med revisionen av lagen om arbetarskydd måtte, på sätt motionären hemställt, påskyndas.

Med hänsyn särskilt till riksdagens sålunda uttalade önskemål har det sedan år 1927 vilande arbetet med arbetarskyddslagstiftningens revision ånyo upptagits inom socialdepartementet. Såsom resultat av det inom departementet verkställda arbetet föreligger nu ett förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen om arbetarskydd, vilket förslag den 21 november 1930 av regeringen hänskjutits till lagrådets prövning.

Beträffande förslagets omfattning och innehåll må särskilt nämnas, att i överensstämmelse med socialstyrelsens förslag däri inarbetats vissa bestämmelser, som motsvara den nu gällande nattarbetslagen. Då de förut omnämnda bestämmelserna om arbetstiden måst ur lagförslaget utbrytas, har därvid framställt sig det spörsmålet, huruvida skäl föreläge att i förslaget bibehålla nattarbetsbestämmelserna. Det har emellertid ansetts, att nattarbetslagens bestämmelser, vilka visserligen röra arbetstiden, dock icke så mycket äro att jämföra med den s. k. arbetstidslagens bestämmelser, utan fastmer, såsom reglerande nattvilan, erbjuda likheter med vissa av de i arbetarskyddslagen meddelade särskilda föreskrifterna rörande minderårigas användande i arbete, bland vilka föreskrifter ingå bestämmelser om nattvila. I arbetarskyddslagen

[1] Soc. Medd. årg. 1930, sid. 628.

finnes dessutom redan nu en avdelning med särskilda föreskrifter rörande kvinnors användande i arbete.

Förslaget ansluter sig till socialstyrelsens betänkande även därutinnan, att i lagen upptagits en bestämmelse om arbetarsemester. Däremot har regeringen icke biträtt den av socialstyrelsen föreslagna utsträckningen av lagens tillämplighet i fråga om jordbruket. Med hänsyn till den utförliga behandling nämnda fråga underkastats i avgivna yttranden har departementschefen vid förslagets föredragning i statsrådet särskilt uppehållit sig vid denna punkt och därvid anfört följande:

Med avseende å de av socialstyrelsen anförda mera principiella skälen för den avhandlade utsträckningen av lagens tillämpningsområde må då visserligen erkännas, att den nuvarande begränsningen i fråga om jordbruket teoretiskt sett icke står rätt väl tillsammans med lagens allmänna syftning att bereda erforderligt skydd åt arbetare, som användas till arbete för främmande arbetsgivares räkning. Av lantbruksstyrelsens utlåtande och den inom socialstyrelsen verkställda undersökningen rörande olycksfallsrisken inom jordbruket framgår också, att vissa olycksfallsrisker inom jordbruket finnas, vilka icke nås av lagens bestämmelser. Det gäller emellertid även att avgöra, i vad mån det med hänsyn till föreliggande praktiska och ekonomiska förhållanden är möjligt och lämpligt att i avseende å jordbruket åt lagen giva en så vidsträckt tillämpning, som av styrelsen föreslagits. I själva verket lärer mot vissa olycksfallsrisker inom jordbruket något skydd i den ordning, varom här är fråga, icke rimligen kunna givas. Detta torde exempelvis gälla beträffande vissa risker under arbete på öppna fältet utan samband med bristfällighet i maskin eller redskap; vidare beträffande de flesta risker, som härleda från djur, såsom slag, stötar och bett, skenande hästar m. m. Men vidare lära, vad jordbrukets byggnader beträffar, förhållandena vara avsevärt olika förhållandena inom industrien och därmed någorlunda jämförlig verksamhet. Vägande skäl synas därför tala för att icke föra jordbrukets byggnader under lagen, i den mån de ej redan äro underkastade densamma. Visst avseende lärer ock böra fästas vid den gjorda invändningen, att de i 4 § av lagen och förslaget givna bestämmelserna till förekommande av olycksfall i arbete tillkommit med tanke på industriens och därmed jämförliga verksamhetsgrenars förhållanden och att de därför ej väl passa för jordbruket. Vad angår lagens stadganden till förekommande av ohälsa lära dessa enligt sakens natur icke hava sådan betydelse för jordbruksarbetet, att en utsträckning till dylikt arbete över huvud bör äga rum. Jordbruksarbetet torde i regel vara av hälsosam beskaffenhet, och den omväxling detsamma erbjuder lärer bereda motvikt till ett stundom under kortare tid förekommande mindre hälsosamt arbete.

Till länsstyrelsens i Hallands län yttrande att, i den mån jordbrukets drift mekaniserades och maskiner funne ökad användning därstädes, även jordbrukets arbetare borde vinna ökad trygghet genom arbetarskyddslagen och inspektion, är att säga, att denna ökade trygghet i huvudsak torde vinnas redan med det nuvarande stadgandet om jordbruket i lagens 1 §. I de flesta fall lärer nämligen en mekanisering resultera i ökning av de »maskinella hjälpmedlen», och då träder lagen i en däremot svarande grad i vidgad tillämpning.

För övrigt synes ej säkert, att behovet av skyddsområdets utökande för jordbrukets del är så stort som av förespråkarna för en utvidgning påstått. Sålunda synas beträffande den inom socialstyrelsen verkställda undersökningen rörande olycksfallsrisken inom jordbruket vissa erinringar kunna göras. Undersökningen utmynnar bl. a. i det resultatet, att den nuvarande begränsningen i arbetarskyddslagens tillämpning inskränkte den förebyggande verksamheten till omkring ¼ av före-

fintliga risker. Vidare skulle de olycksfallsorsaker, som nu icke nås av lagen men där åtgärder till förebyggande av fara i viss utsträckning kunnat av arbetsgivaren vidtagas, föranleda 46·05 % av totala antalet förlorade arbetsdagar. Därvid hava bland ifrågavarande olycksfallsorsaker inräknats orsakerna »fordon i trafik» etc. med det höga talet 1·37 eller 19·66 %, »halkning och fall» med talet 0·83 eller 11·91 % samt »lyftning, bärning och hanterande av föremål» med talet 0·32 eller 4·59 %. Det kan emellertid antagas, att bland dessa olycksfallsorsaker i viss utsträckning ingå sådana, som omfattas av andra undergruppen i undersökningsförrättarens andra huvudgrupp, således orsaker, där det i huvudsak ankommer på arbetaren själv att förebygga olycksfall, eller ock orsaker, beträffande vilka skyddsåtgärder näppeligen äro möjliga. I gruppen »fordon i trafik» etc. torde sålunda till stor del ingå olyckshändelser, som synas nära nog oundvikliga, så t. ex. olyckor vid hästars skenande, och beträffande samtliga de tre nyssnämnda grupperna kan det säkerligen antagas, att åtskilliga olyckor av sådan orsak äro att tillskriva bristande varsamhet hos arbetaren själv. På grund härav synes procenttalet för olycksfallsorsaker, där åtgärder till förebyggande av fara i viss utsträckning kunnat från arbetsgivarens sida vidtagas, böra sättas avsevärt lägre än i utredningen skett.

Vad beträffar de ekonomiska konsekvenserna av socialstyrelsens förevarande ändringsförslag äro ju dessa för den enskilde jordbrukarens del synnerligen ovissa och i högsta grad beroende av det sätt, varå inspektionsverksamheten utövas. I saknad av andra närmare bestämmelser än de i 4 och 5 §§ av styrelseförslaget givna bleve i allt fall ovissheten så stor, att även ur denna synpunkt förslaget ter sig såsom förenat med stora vanskligheter. För det allmänna skulle efter min mening ganska betydande merkostnader förr eller senare uppstå vid en utvidgning enligt styrelseförslaget. Inspektion skulle väl jämlikt förslagets 40 § ej nödvändigtvis behöva förekomma i särskilt stor utsträckning, men det lärer kunna antagas, att en utvidgning av inspektionen med tiden skulle visa sig ofrånkomlig. Det torde icke med fog kunna invändas att, då inspektionsförrättaren ändå befinner sig på platsen för inspektionen i och för besiktning av maskinella hjälpmedel m. m., den ökning av inspektionskostnaden, som bleve följden av inspektionsuppgifternas utökning, icke komme att bliva väsentlig. Stundom skulle väl nämligen inspektionsbesöket föranledas just av de nya uppgifterna för inspektionen, och vidare synes det ligga i sakens natur, att om inspektionen utsträcktes att omfatta byggnader, grustag och dylikt, densamma måste kräva betydligt längre tid och därmed större kostnad, än om inspektion sker endast i nuvarande omfattning.

Om således förslaget om en mera generell utvidgning av lagens tillämplighet på jordbruket icke kunnat av mig godtagas, har jag däremot övervägt möjligheten av någon lämplig komplettering av uppräkningen i 1 § sista stycket, varigenom det i praktiken yppade behovet av utvidgning kunde i huvudsak tillfredsställas. Därvid har jag fäst mig vid socialstyrelsens yttrande i lagförslagets motivering, att en del inom jordbruket använda redskap visat sig medföra sådan olycksfallsrisk, att de borde giva anledning till ingripande från yrkesinspektionens sida, vartill saknats befogenhet, då de ej kunnat räknas till de i lagen angivna hjälpmedlen. Genom ett tillägg i 1 §, varigenom med maskinella hjälpmedel jämställdes övriga redskap, skulle det angivna behovet till synes kunna väsentligen tillgodoses. Mot ett dylikt tillägg hade måhända under normala förhållanden några allvarliga betänkligheter icke behövt möta. Såsom det ekonomiska läget för närvarande är inom jordbruksnäringen, lärer det emellertid icke vara lämpligt vidtaga några åtgärder, ägnade att öka de redan nu stora svårigheter, varmed jordbruksdriften är förenad. Tydligt är, att även en ändring av den mera begränsade art, som jag nyss antydde, skulle kunna medföra stegrade utgifter för jordbrukarna. Och i allt fall är en dylik ändring till sina ekonomiska verkningar svår att med någon större grad av säkerhet beräkna. På grund härav har jag icke heller kunnat tillstyrka en partiell ändring av 1 § i lagen, utan lagrummet har i departementsförslaget lämnats i helt orubbat skick.

Kollektivavtalen under fjärde kvartalet 1930.

Under fjärde kvartalet 1930 ha förhandlingar förts om nya avtal inom en del näringsgrenar, för vilka uppsägning verkställdes till årsskiftet. De ledde emellertid i allmänhet icke före årsskiftet till slutgiltiga resultat. Beträffande avtalsfrågorna för byggnadsämnesindustrien och rörledningsbranschen torde fortsatta underhandlingar komma till stånd under januari månad. Inom textilindustrien blevo riksavtalsförhandlingarna avbrutna den 30 december utan resultat. Vad angår de enskilda järnvägarna, har överenskommelse vunnits om s. k. allmänna bestämmelser — huvudavtalet nr 2 — under det att behandlingen av löneavtalen uppskjutits till den 15 januari 1931. För kommunerna har likaledes uppgjorts nytt avtal om allmänna bestämmelser. Förhandlingar om lokala löneavtal i de städer, där uppsägning skett, ha ännu knappast påbörjats.

I övrigt må nämnas att flertalet mera betydande avtal, vilkas utlöpningstid infaller under vintern och våren, blivit utan uppsägning förlängda för ett år framåt. Så är fallet med sågverksindustriens avtal (1 februari), riksavtalen inom rederinäringen (1 februari), gruppavtalen för beställningsskrädderierna (1 mars), husbyggnadsfackens avtal (1 april).

Internationella lastlinjekonventionen.[1]

Efter långvariga förberedelser undertecknades i London den 5 juli 1930 av representanter för 29 sjöfartsländer en internationell lastlinjekonvention som, därest den ratificeras, kommer att träda i kraft den 1 juli 1932. Konventionens officiella text har för några månader sedan offentliggjorts jämte den engelska delegationens rapport till konferensen.

Allmänt erkännes, att konventionens antagande betecknar en betydelsefull etapp på vägen mot att få till stånd större säkerhet till sjöss genom internationella överenskommelser.

Konventionen, som består av 25 paragrafer, kompletteras medelst bilagor, vilka likaledes äro bindande, och varje hänvisning till konventionen innebär jämväl hänvisning till de i bilagorna innehållna bestämmelserna. I det följande redogöres för huvudbestämmelserna i konventionen, vilka i huvudsak ansluta sig till den engelska lastlinjekommitténs rapport.

Tillämpningsområde. Konventionen äger tillämpning å alla handelsfartyg över 150 bruttoton, som användas på internationella resor. Fartyg, som icke föra last

[1] Efter »Industrial and Labour Information».

eller passagerare (fartyg använda till isbrytning, bärgning, kabelutläggning m. m.), fiskefartyg (även valfångare och sälfångare) samt lustfartyg undantagas från konventionens bestämmelser.

Det bestämmes också, att fartyg, som användas på internationella resor mellan närliggande hamnar i två eller flera länder, kunna undantagas från konventionen, så länge de gå i sådan fart, såvida överenskommelse träffas mellan vederbörande länders regeringar om att fartyget måste anses så skyddat och resan för övrigt av sådan art, att det skulle vara olämpligt att tillämpa konventionens bestämmelser på sådana fartyg.

Konventionen skiljer också mellan nya och existerande fartyg, varvid med »nya fartyg» förstås sådana, vilkas köl sträckes efter den 1 juli 1932. Alla andra fartyg anses såsom existerande fartyg.

Nya fartyg skola helt och hållet uppfylla de nya bestämmelserna och skola besiktigas och erhålla lastmärke i överensstämmelse med dessa, medan existerande fartyg skola märkas antingen i överensstämmelse med reglerna för nya fartyg eller med de gällande regler, som i konventionen anses såsom jämngoda med det engelska Board of Trades fribordsregler av 1906, innefattande bl. a. de norska fribordsreglerna av 1909.

Nya fartyg skola bl. a. också uppfylla konventionens bestämmelser beträffande skydd av öppningar i däck och fartygssidor och åtkomsten till manskapets logement.

Särskilda slag av fartyg. Frågan, huruvida särskilda slag av fartyg, särskilt tankfartyg, eller fartyg förande däckslaster av trä skulle tillåtas att lasta djupare, har givit upphov till mycken strid. Erinras må i fråga om de sistnämnda fartygen, att en inom paritetiska sjöfartskommissionen tillsatt subkommitté för däckslaster framlade vissa förslag, som godkändes av kommissionen 1924 och därefter delgåvos regeringarna. Bestämmelserna i den nu avslutade konventionen visa, att det befunnits möjligt att få till stånd en internationell lösning av detta svåra problem. Konventionen föreskriver, att det speciella fribordet för fartyg, som föra trälast på däck, skall för de mindre fartygens vidkommande motsvara ungefär det norska trälastfribordet, medan det för större fartyg är mindre än detta. Men den gällande norska regeln, att däckslasten endast skall bestå av lätt trälast och att halva lasten i lastrummet skall bestå av lätt trälast, har icke antagits. Ett fartyg, som efter de internationella reglerna erhåller fribordscertifikat för trälast på däck, kan därför nedlastas till trälastmärket med lätt eller tung trälast på däcket och med vad slags last som helst i rummet.

Vad beträffar tankfartyg, ansluta sig konventionens regler nära till nu gällande praxis i Förenta staterna och till internationella sjöfartskonferensens förslag 1928. Det speciella fribordet för tankfartyg medgiver för fartyg på 300 fots längd c:a 3 tums djupare nedlastning än för fartyg med vanlig last, för fartyg på 400 fots längd c:a 10 tum och för fartyg på 500 fots längd c:a 17 tum. För fartyg över 600 fots längd bestämmes fribordets storlek av vederbörande myndighet.

Tillsyn och kontroll. De åtgärder, som stipulerats för tryggande av en sträng tillämpning av konventionen, bestå av besiktning och certifikat.

Besiktning och påsättning av fribordsmärke skall utföras antingen av en tjänsteman i det land fartyget tillhör eller av en besiktningsman, som speciellt tillsatts för ändamålet, eller av en godkänd institution, som av vederbörande regering bemyndigats att utföra besiktningen. I varje särskilt fall övertager vederbörande regering fullt ansvar för besiktningens utförande och lastmärkets påsättande.

Varje besiktigat fartyg skall tilldelas ett *internationellt lastlinjecertifikat* utfärdat av vederbörande regering eller av någon, som är bemyndigad därtill. Detta certifikat skall vara avfattat på vederbörande lands officiella språk, och dess form

är lika för alla certifikat, vare sig det gäller allmänt fribordscertifikat för tankfartyg eller för trälastfartyg, dock så att för vanliga fartyg, som också ha trälastcertifikat, nödvändiga modifikationer kunna företagas. Certifikatet utfärdas för den tid vederbörande myndighet bestämmer, dock icke för längre period än fem år. När certifikatet utgått, kan det förnyas efter besiktning, som icke får vara mindre effektiv än den, som erfordrades, innan certifikatet utställdes.

Ett internationellt lastlinjecertifikat, utfärdat efter bemyndigande av en av de fördragsslutande staterna, skall av de andra fördragsslutande staterna godkännas såsom ägande samma giltighet som certifikat utställda för fartyg tillhörande deras eget land.

När ett fartyg uppehåller sig i en främmande hamn, kan en därtill av vederbörande regering bemyndigad tjänsteman undersöka, huruvida ombord finnes ett giltigt internationellt lastlinjecertifikat. Finnes ett sådant certifikat ombord, skall kontrollen begränsas till att konstatera: a) att fartyget icke är djupare lastat än som medgives i certifikatet; b) att lastmärkets placering på fartygssidan motsvarar den i certifikatet lämnade uppgiften; c) att fartyget icke blivit så avsevärt förändrat, att det är påtagligt, att det icke kan gå till sjöss utan fara för människoliv.

Allmänt. Konventionen kompletteras med vissa rekommendationer rörande fartyg under 150 bruttoton (vilka, såsom av det föregående framgår, falla utanför konventionen), tankfartyg och klassificeringssällskapens verksamhet. Konventionen innehåller jämväl bestämmelser rörande periodisk revision av densamma. Den träder i kraft på fastställd dag, förutsatt att ratifikation föreligger från minst fem länder.

Konventionen har, då dess text nu offentliggjorts, rönt det mest gynnsamma mottagande i sjöfartspressen. Det anses, att bestämmelserna däri föreskriva en högre standard än gällande engelska regler från 1906 och att antagandet därav kommer att medföra någon ökning av vinterfribordet. Bestämmelserna torde ock kunna sägas beteckna ett större framsteg än som någonsin förut gjorts. De föreskriva lika behandling för fartyg av olika slag och komma, därest de likformigt tillämpas, att i alla hamnar medföra lika regler för nedlastning, vilket betyder en stor fördel. Man uttrycker därför allmänt den förhoppningen, att konventionen inom en nära framtid måtte bliva i stor utsträckning ratificerad.

Den tyska sjukförsäkringsreformen.[1]

En reform av den tyska sjukförsäkringen har länge stått på dagordningen. Såsom en förberedelse härtill framlade arbetsministeriet i slutet av 1929 ett program, vilket underställdes arbetsgivar- och arbetarorganisationerna, sjukkassornas riksförbund m. fl. och vari funnos angivna de punkter, som borde komma i betraktande vid en reform av försäkringen.[2]

Medan sjukkassereformen var föremål för överläggning i intresserade kretsar, började den svåra ekonomiska depression, av vilken Tyskland för närvarande lider, att göra sig kännbar för statsfinanserna under form av minskade skatteinkomster och ökade arbetslöshetsutgifter. Härav föranleddes regeringen att giva sjukkassereformen ett helt och hållet nytt syftemål, nämligen att befria skattebetalarna, arbetsgivarna och de försäkrade från en del av de med försäkringen förenade kostnaderna för att därigenom i stället möjliggöra den ökning i avgifterna för arbetslöshetsförsäkringen, som betingades av situationen.

Efter vederbörlig behandling i riksrådet framlade regeringen proposition i ämnet för riksdagen den 28 juni 1930. Innan frågan kom under överläggning, inträffade emellertid riksdagens upplösning. Med stöd av artikel 48 i konstitutionen utfärdade republikens president därefter den 26 juli 1930 en förordning för mötande av det uppkomna finansiella nödlägets svårigheter. Ett kapitel i förordningen handlar om arbetslöshetsförsäkring, sjukförsäkring och krigspensioner. Vad sjukförsäkringen beträffar, införas en del ganska betydelsefulla förändringar i förut gällande system, för vilka här nedan redogöres i sammandragen form.[3]

Sjukdomsfrekvensens och kostnadernas stegring. Till en början må framhållas, att kostnaderna för sjukförsäkringen undergått en oroväckande stegring sedan kriget. Under året 1928, det sista för vilket fullständig statistik föreligger, belöpte sig de försäkrades och arbetsgivarnas avgifter för sjukförsäkringen till icke mindre än 1 914 miljoner mark mot 426 miljoner 1913. Avgifterna, vilka före kriget fastställts till i medeltal 3·5 % av grundlönen, uppgingo 1928 till 6·3 % av den faktiska lönen i hela landet. Avgiftens storlek växlade inom kassorna och understeg, vad flertalet av dessa beträffar, 6 % av grundlönen, men nådde i en del kassor ett så högt belopp som 7 à 8 % av grundlönen.

Vidare ökades antalet försäkrade från 16 $^1/_2$ miljoner år 1914 till 22 miljoner år 1928 eller en ökning med 5 $^1/_2$ milj. Före kriget erhöllo omkring 4 miljoner medlemmar av de försäkrades familjer läkarhjälp, men 1928 hade motsvarande antal stigit till 15 miljoner. Direkt eller indirekt omfattar försäkringen för närvarande icke mindre än 37 miljoner personer eller tre femtedelar av hela befolkningen, medan före kriget endast en tredjedel av befolkningen drog fördel av försäkringen.

Antalet sjukdomsfall, som föranledde ersättning, belöpte sig 1928 till c:a 12 miljoner med 292 miljoner sjukersättningsdagar. Medan 1913 sjukfrekvensen uppgick till 43 % räknat å antalet försäkrade, hade frekvensen 1928 stigit till 54·9 %. Det genomsnittliga antalet sjukdagar, för vilka ersättning utgick, ökades från 8·7 år 1913 till 13·7 år 1928, allt per försäkrad.

Orsakerna till den stegrade sjukligheten bland de försäkrade äro att söka i verkningarna av kriget, inflationen, bostadsbristen samt depressionen inom industrien

[1] Efter »Industrial and Labour Information».

[2] Soc. Medd. årg. 1930, sid. 311.

[3] Sedan det visat sig, att ej heller den nya riksdagen kunnat finna en lösning av de finansiella svårigheterna, utfärdade riksregeringen den 1 december 1930 en ny »nödförordning», som bl. a. medförde vissa förändringar i fråga om sjukförsäkringen (se noten å sid. 12).

och på arbetsmarknaden. Vidare har den försäkrade befolkningens sammansättning efter åldersgrupper blivit ur försäkringssynpunkt ogynnsammare, något som särskilt framträder i disproportionen mellan äldre och yngre. Den ekonomiska depressionen berör på det allvarligaste sjukförsäkringen, i det att försäkrade, som drabbats av arbetslöshet, i första rummet söka komma i åtnjutande av sjukersättning, vilken utgår med högre belopp än arbetslöshetsunderstödet, och anlita det senare först sedan de uttömt sin rätt till sjukersättning.

Försäkringens medelkostnad per försäkrad har i det närmaste tredubblats jämfört med året före kriget, en ökning som till stor del beror på penningens minskade köpkraft, arbetslönens nominella ökning och den allmänna prisstegringen. Dessutom ha vissa förmåner utökats och anlitas mera av de försäkrade än fallet var före kriget.

Regeringens principiella ståndpunkt. Regeringen har ansett, att ökningen i kostnaderna för sjukförsäkringen borde ses i samband med utgifterna för andra socialförsäkringsgrenar, det allmänna ekonomiska läget och de nya krav, som arbetslöshetsförsäkringen kan komma att ställa.

Ökningen i utgifterna för sjukförsäkringen hade varit verkligt oroväckande och fortsatt ända in på de sista åren. Även inom de övriga grenarna av socialförsäkringen hade utgifterna stegrats. För landet i dess helhet uppgingo avgifterna för sjukförsäkringen till i genomsnitt 6·3 % av lönen, avgifterna för arbetslöshetsförsäkringen till 3·5 % av grundlönen, avgifterna för invaliditets-, ålders- och efterlevandeförsäkringen till 5 % samt avgifterna för olycksfallsförsäkringen till 1·2 % av den av företagen utbetalade totala lönesumman. Hela det sammanlagda avgiftsbeloppet för socialförsäkringen belöpte sig sålunda till 16 % av lönen.

Av nämnda 16 % hade de försäkrade att bära 8·43 % och arbetsgivarna 7·57 %. De försäkrades avgifter frångrogos lönen, och arbetsgivarnas avgifter bildade jämte lönen ett element i produktionskostnaderna, vars verkningar voro desamma som av en löneökning. Man måste därför uppställa den frågan, huruvida det vore möjligt att av de försäkrade och deras arbetsgivare kräva en ännu större del av lönen såsom bidrag till socialförsäkringen. Inom arbetslöshetsförsäkringen kunde en avgiftsökning icke undvikas, medan invaliditets-, ålderdoms- och efterlevandeförsäkringen inom två års tid komme att kräva en ökning i avgifterna för bibehållandet av de nu utgående prestationerna. Dessa förhållanden jämte det allmänna ekonomiska läget gjorde det nödvändigt att taga under övervägande, huruvida icke besparingar kunde genomföras inom sjukförsäkringen utan att dess egentliga syfte äventyrades.

I en till pressen lämnad förklaring uttalade finansministern bl. a., att sjukförsäkringen måste kunna förlita sig på de försäkrades redbarhet, läkarnas ansvarskänsla, sjukkassornas sparsamhetsanda och den största vaksamhet å tillsynsmyndigheternas sida. Om egennytta och missbruk finge insmyga sig i sjukförsäkringen, komme den att råka i allvarlig fara. Avgifterna för sjukförsäkringen utgå ur arbetslönen, och de försäkrade ha rätt att kräva, att den del av lönen, som inbetalas till försäkringen, skall komma till bästa möjliga och mest effektiva användning. Genom besparingar inom sjukförsäkringen skulle ock en ökning i avgifterna för arbetslöshetsförsäkringen bliva möjlig.

Försäkringens tillämpningsområde enligt det nya systemet. Med avseende å de grupper, som omfattas av den obligatoriska försäkringen, har icke vidtagits någon ändring. Alla arbetare äro försäkringspliktiga, oberoende av lönens storlek; privatanställda och intellektuella arbetare äro endast underkastade försäkringsplikt, därest den till dem utgående avlöningen icke överstiger 3 600 mark om året. Ifråga om den frivilliga försäkringen äro däremot två ändringar att anteckna beträffande tillämpningsområdet. Personer, som förr voro obligatoriskt eller frivilligt

försäkrade, förlora rätt till frivillig försäkring, så snart deras inkomst överstiger 8 400 mark om året. Efterlevande make eller maka till en obligatoriskt eller frivilligt försäkrad må fortsätta den avlidnes försäkring mot samma villkor och inom samma lönegrad, försåvida den överlevande icke redan är försäkrad.

De nya prestationerna. Den kontanta sjukersättningen är fortfarande fastställd till halva grundlönen. Emellertid hava kassorna förut haft rätt att i stadgarna medgiva ökning av ersättningen upp till tre fjärdedelar av grundlönen, av vilken rätt mer än halva antalet kassor gjort bruk. Framdeles skall sjukersättningen icke få överstiga halva grundlönen utom för beredande av understöd åt personer beroende av den försäkrade eller vid långvariga sjukdomsfall. Tillägget för underhåll av man eller hustru må uppgå till 10 % av grundlönen och tillägget för andra familjemedlemmar till 5 %, förutsatt att hela ersättningen icke överstiger tre fjärdedelar av grundlönen. Efter arbetsoförmågans sjunde vecka kan ersättningen höjas till 60 % av grundlönen.

För närvarande utgår ersättningen senast från fjärde dagen av sjukdomen. Kassorna göra i stor utsträckning bruk av sin rätt att förkorta karenstiden, och 84 % av kassorna, omfattande 72 % av samtliga försäkrade, bevilja ersättning före fjärde dagen. Genom dekretet fråntages denna rätt kassorna, och utbetalning av sjukersättning får icke börja före arbetsoförmågans fjärde dag.

Dekretet upphäver vidare rätten till ersättning, så länge den försäkrade erhåller lön; ersättningen innehålles helt eller delvis beroende på om den lön, som utbetalas, är högre eller lägre än ersättningens belopp. I fråga om försäkrade, som vid sjukdom äro berättigade till hela lönen eller en del därav, skola kassans stadgar föreskriva nedsättning av avgiften eller ökning av sjukersättningen, vilken höjes till 60 % av grundlönen efter det lönen upphört att utbetalas.

Ingen förändring har vidtagits beträffande principen, att läkarhjälp skall lämnas in natura. Kassan är pliktig att ställa läkare till förfogande för den sjuke. Läkarhjälpen skall vara tillräcklig och lämpad efter omständigheterna i fallet, men får icke överstiga det nödvändiga. Under vissa förhållanden kan riksförsäkringsanstalten bemyndiga kassan att ersätta naturaprestationerna med utbetalning till den sjuke av 80 % av havda kostnader för läkarbehandling; sådan rätt kan beviljas varje kassa, som icke är i stånd att på rimliga villkor träffa avtal med tillräckligt antal läkare, eller till varje kassa, beträffande vilken läkarna icke uppfylla avtalets bestämmelser.[1]

Förut har kassan av den försäkrade kunnat kräva 10 pfennig för utskrivning av läkarintyg. Kassorna hava emellertid avstått från att uppbära dessa småbelopp för undvikande av oproportionerliga administrationskostnader. Enligt det nya dekretet är varje försäkrad pliktig att skaffa sig ett intyg och att betala en avgift av 50 pfennig för detta; avgiften utgår dock endast en gång för varje sjukdomsfall. Avgiften kan i kassornas stadgar nedsättas till hälften för försäkrade, vilkas grundlön icke överstiger 4 mark, eller ökas med hälften för dem, vilkas lön överstiger 7 mark om dagen.[1]

Tidigare hava kassorna haft rätt att av de försäkrade kräva ett bidrag av 10 % till kostnader för läkemedel. Härav har emellertid icke gjorts något bruk, emedan apotekarna vägrat att åtaga sig uppbörd av de bidrag, som skulle utgå av de försäkrade. Enligt det nu införda systemet skall den försäkrade själv bära kostnaden för ett recept, när denna icke överstiger 50 pfennig, och i alla andra fall skall han till apotekaren betala en avgift av 50 pfennig; avgiften utgår endast en gång för varje recept. Från avgiften kan arbetsministern medge befrielse.

[1] Enligt förordningen den 1 december 1930 skall befrielse från avgifterna för läkarintyg och recept meddelas personer, som uppbära arbetslöshets- eller kristidsunderstöd, olycksfalls- eller invaliditetsersättning o. dyl. ävensom medellösa personer lidande av tuberkulos eller könssjukdom. Receptavgiften skall vidare bortfalla, då sjuktiden överskridit tio dagar.

Läkarhjälp för den försäkrades familjemedlemmar har tidigare utgått såsom en frivillig prestation. I själva verket har sådan hjälp lämnats av 93 % av kassorna, omfattande 97 % av samtliga försäkrade. Genom det nya dekretet har denna prestation gjorts obligatorisk. Försäkrade, som tillhört en sjukkassa minst tre månader under de sista sex månaderna, skola hava rätt till läkarhjälp för sin make (maka) och för av dem beroende barn under en tid av minst tretton veckor. Familjemedlemmarna äro berättigade till läkarhjälp i samma utsträckning som den försäkrade; dessutom bär sjukkassan halva kostnaden för medicin. Familjehjälpen kan i kassornas stadgar utsträckas till 26 veckor ävensom till andra medlemmar av den försäkrades familj, vilka tillhöra hans hushåll och väsentligen äro beroende av honom. Kassan kan också i stadgarna åtaga sig att betala upp till 70 % av kostnaden för medicin.

Förhållandet mellan kassorna och läkarna. Läkarnas förpliktelser bestämmas genom ett avtal mellan dem och kassan. I det nya dekretet föreskrivas vissa allmänna regler, efter vilka avtalet skall vara upprättat. Läkaren skall giva den försäkrade tillräcklig och lämplig behandling utan att överskrida det nödvändiga; han är pliktig att vägra behandling, som icke längre erfordras, att iakttaga sparsamhet under behandlingen, speciellt vid ordinerande av läkemedel, samt att skydda kassan för alla onödiga utgifter. Intyget om arbetsoförmåga och den sannolika varaktigheten därav skall utfärdas efter ingående undersökning av omständigheterna i fallet. Varje läkare, som under fullgörandet av sin uppgift underlåter att iakttaga nödig varsamhet, skall vara pliktig att till kassan återbetala därigenom uppkommande förlust. Kontraktet med läkarna skall innehålla bestämmelser till skydd för kassan mot överdrivet utfärdande av intyg från en läkares sida.

Kassorna skola vara pliktiga att tillsätta inspektionsläkare för att granska de intyg om arbetsoförmåga, som utfärdas av vederbörande läkare, och de krav, som ställas på specialbehandling. Granskning från inspektionsläkarens sida skall icke vara obligatorisk, utom då så är nödvändigt, såsom i fall, då rätten till ersättning synes tvivelaktig eller då arbetsoförmågan varar mer än åtta dagar. För att skilja sådana fall från andra skola kassorna upplägga ett särskilt kort för varje sjuk person, utvisande sjukdomens natur och de sjukdomsdagar, för vilka ersättning utgått. Därigenom blir det möjligt att upptäcka, huruvida risk förefinnes för att kassan obehörigen utnyttjas av den sjuke. Inspektionsläkarna skola ha en självständig ställning i förhållande till kassans styrelse. Riksförsäkringsanstalten kommer att utarbeta föreskrifter rörande rekryteringen av inspektionsläkare, deras tjänsteavtal o. s. v.

En sjukkassas styrelse kan häva avtalet med läkarna före dess utlöpningstid. Sålunda kan avtalet sex veckor i förväg uppsägas till slutet av ett kvartal, om riksförsäkringsanstalten på förslag av arbetsgivare och försäkrade i kassans styrelse och efter hörande av de till kassan anslutna läkarna finner, att utgifterna för läkarvård och läkemedel överstiga normal storlek och uppenbarligen icke stå i rimlig proportion till de genomsnittliga utgifterna inom andra kassor i samma försäkringsdistrikt. Riksanstalten kan samtidigt bemyndiga kassan att efter avtalets upphörande ersätta läkarhjälpen med en betalning motsvarande 80 % av de faktiska läkarutgifter, som de sjuka bestritt; i sådant fall skall sjukersättningen höjas från 50 till 60 % av grundlönen.

Alla förut antagna läkare komma att kvarstå i sina befattningar. Det nya dekretet fastställer emellertid den proportion, som i vanliga fall skall finnas mellan antalet försäkrade och antalet läkare; för att erforderlig läkarvård skall tryggas de försäkrade, bör finnas en läkare för varje tusental försäkrade. Då antalet läkare betydligt överstiger denna normala proportion, kan vederbörande tillsynsmyndighet efter samråd med kassans styrelse och den myndighet, som har att öva tillsyn över läkares antagande, bestämma, att inga nya läkare må antagas i kassans tjänst

eller att läkare, som upphört med sin sjukkassepraktik, icke skola erhålla någon efterträdare eller skola erhålla sådan endast med kassans samtycke.

Försäkringens organisation. Framdeles skola nya sjukkassor endast kunna upprättas, om vederbörande arbetsgivare och arbetare genom omröstning var för sig uttala sig till förmån därför. Omröstningen, som är hemlig, skall försiggå under ledning av riksanstalten, vilken delgiver resultatet åt den myndighet, som det tillkommer att upprätta kassan eller att godkänna upprättandet. Eftersom de försäkrade själva deltaga i beslutet om kassans upprättande, skall i förekommande fall samtycke från driftsrådets sida icke längre vara erforderligt.

Riksföreningarna av arbetsgivare och arbetare samt av sjukkassor och läkare må i förening upprätta en nationell sjukförsäkringsnämnd. Experter å socialhygienens område kunna kallas att inträda i denna nämnd. Nämnden fastställer själv sina stadgar och skall ha arbetsministern eller hans ställföreträdare till ordförande. Nämndens uppgift skall vara att utarbeta föreskrifter och föreslå instruktioner för sjukförsäkringens tillämpning i allmänhet och särskilt att vaka över att sparsamhet iakttages, att förebygga missbruk och överdrifter, att organisera den allmänna hälsovården och socialhygienen ävensom att leda upprättandet och förvaltandet av anstalter för hälsovård, konvalescenthem samt andra institutioner tillhörande kassorna eller deras föreningar.

Avgifterna för försäkringen. Liksom förut komma $^2/_3$ av avgifterna att bäras av de försäkrade och $^1/_3$ av arbetsgivarna. Det nya dekretet begränsar emellertid kassornas finansiella självstyrelse genom att fastställa vissa maximisatser, vilka icke få överskridas eller endast få överskridas på vissa villkor och med vederbörande tillsynsmyndighets samtycke.

Enligt det nya systemet får avgiften icke höjas utöver 6 % av grundlönen, mot 7·5 % närmast förut och 4·5 före kriget, undantagandes de fall, då en så hög avgift erfordras för att trygga de lagliga minimiprestationerna eller då representanter för arbetsgivare och försäkrade genom omröstning var för sig samtycka till överskridandet av nyssnämnda gräns. Avgifterna må dock icke uppgå till eller överstiga 7·5 % av grundlönen utan riksförsäkringsanstaltens samtycke.

Kassorna skola senast till den 28 oktober 1930 ha reviderat sina avgifter med hänsyn till de nya föreskrifterna om försäkringens prestationer. Därest vid sagda tidpunkt beslut rörande avgifterna icke fattats av kassan, fastställas avgifterna av vederbörande tillsynsmyndighet.

Förordningens verkningar. De ändringar i försäkringen, som vidtagits genom dekretet, komma att hava betydelsefulla följder för sjukkassornas verksamhet. Kassornas förpliktelser gentemot läkarna och de försäkrade ha minskats. Å andra sidan blir det svårare för den sjuke att erhålla tillgång till läkarhjälp, emedan han måste betala särskild avgift för läkarintyg och recept. Läkarna å sin sida komma att få se sina anspråk begränsade.

Det är svårt att för närvarande uppskatta den minskning i kassornas utgifter, som kan bliva en följd av förordningen, emedan vissa besparingar svårligen låta sig beräknas, särskilt de, som kunna väntas följa av införandet av särskilda avgifter samt av inspektionsläkarnas verksamhet. I en cirkulärskrivelse till de olika staternas regeringar har riksarbetsministern uttalat den uppfattningen, att kassornas utgifter kunde minskats med minst 10 %, utan att försäkringens väsentliga funktioner komme att drabbas därav. Enligt en icke officiell uppskattning skulle avgifterna för sjukförsäkringen kunna fastställas till i genomsnitt 5 à 5·3 % av grundlönen.

Minskning av mellanhandsvinsten å livsmedel i Tyskland.

Av lantbruksrådet *G. Leufvén.*[1]

De tyska lantbruksorganisationerna hava sedan lång tid tillbaka uti tidningsartiklar, framställningar till myndigheter och motioner i riksdagen framfört klagomål över, att prisskillnaden mellan producent- och konsumentpriserna inom livsmedelshandeln vore allt för stor, och betydligt större än före kriget, samt hava påyrkat åtgärder för sänkning av mellanhandsvinsten. Några direkta åtgärder hava dessa framställningar icke haft i annan mån, än att allmänhetens uppmärksamhet fästs på förhållandet och att livsmedelshandeln därigenom förmåtts att i huvudsak anpassa utförsäljningspriserna för livsmedel efter producentpriserna. Men handelns organisationer hava i sina bemötanden av dessa angrepp påpekat, att kostnaderna för frakter och övriga transporter, för butikshyror och löner samt särskilt för skatter och sociala pålagor numera vore betydligt högre än före kriget, att handeln icke arbetade med någon oskälig vinst, utan tvärtom hade svårt att bestå, varom de talrika konkurserna bure vittne; att konkurrensen mellan olika företagare inom livsmedelshandeln vore stor, särskilt mellan de enskilda detaljhandlarna å ena sidan och konsumtionsföreningarna och de stora varuhusen å andra sidan, vilket vore en trygghet för allmänheten att icke bliva uppskörtad; samt att detaljpriserna noga följde råvaruprisernas växlingar.

Då tyska riksregeringen med hänsyn till riksfinanserna sett sig föranlåten att föreslå nedsättning av tjänstemännens löner och påyrkat sänkning av arbetslönerna, har regeringen samtidigt inlett en aktion i syfte att åstadkomma en sänkning av livsmedelspriserna. Då en dylik sänkning ej vore möjlig genom sänkning av priserna å lantbruksprodukter, vilka i många fall vore lägre än före kriget och i alla fall så låga, att de icke medgåve någon skälig förräntning av jordbruket, som mångenstädes arbetade med ren driftförlust, har regeringen valt utvägen att genom förhandlingar med handelsorganisationerna söka ernå en minskning av mellanhandsförtjänsten.

Dessa förhandlingar hava förts i riksjordbruksministeriet med representanter för engros- och detaljhandeln samt för ifrågakommande yrken och hava i dagarna lett till ett första resultat, som den 10 november 1930 delgavs pressen av riksjordbruksministern Schiele.

Därav framgår, att vissa handels- och hantverksorganisationer förklarat sig villiga att, under förutsättning av att de av regeringen bebådade åtgärderna för en allmän prissänkning, särskilt av skatter och onera, visade sig verksamma, med hänsyn till det allmänna nödläget söka förmå sina medlemmar att sänka detaljpriserna för bröd, fläsk och mjölk.

I fråga om *bröd* har det konstaterats, att prisskillnaden mellan mjöl och bröd är mycket olika i skilda delar av riket, och regeringen har nu ernått, att bagerisammanslutningarna i Berlin förklarat sig villiga att från den 13 november 1930 sänka priset å 2 $^1/_2$ skålpunds (1 $^1/_4$ kg) rågbröd från 50 till 46 pfg eller med 16 %, samt att för framtiden sälja bröd med fast vikt till glidande priser. Denna överenskommelse gäller dock endast för staden Berlin, men förhandlingarna fortsättas å andra orter under ledning av landsregeringarna och stadsförvaltningarna i syfte att även i andra städer åstadkomma en motsvarande prisnedsättning. Om en sådan

[1] Efter en till utrikesdepartementet i november 1930 ingiven P. M.

kan åstadkommas i hela riket, skulle för den icke självförsörjande befolkningen en besparing uppstå å 100 miljoner RM om året.

Däremot har någon prissänkning å mindre bröd av vete icke kunnat ernås, sannolikt därför, att dessa icke äro av så likartad storlek och kvalitet som de stora rågbröden.

I fråga om *fläsk* har det konstaterats, att fläskpriserna under den senaste tiden gått tillbaka och någorlunda anpassat sig efter priserna å svinmarknaden, men tyska slakteriförbundet har dock beslutat att uppmana sina medlemmar i hela riket att kalkylera skarpt och att sänka priset å fläsk i detalj med 10 pfg pr kg, varefter Berlins slakteriförening beslutat tillämpa denna av riksförbundet förordade prissänkning från och med den 11 november 1930. Med hänsyn till fläskförbrukningen i riket skulle denna prissänkning betyda en årlig besparing av 154 miljoner RM.

Någon prissänkning å nötkött har icke kunnat ernås, därför att köttpriserna bättre anpassat sig efter slaktdjurspriserna än fläskpriserna och förbrukningen av nötkött kvantitativt är av mindre betydelse.

Beträffande *mjölk* ha Berlins mjölkhandlare och de nordtyska mejeriernas mjölkförsäljningsförbund beslutat sänka prismarginalen för vanlig handelsmjölk från 12 till 11 pfg pr liter. Medan butikspriset för mjölk i Berlin under tiden juli—oktober 1930 varit 30 pfg pr liter, har detta pris från och med den 17 november sänkts till 29 pfg, varefter ändock till producenterna skulle betalas hittills gällande pris av 18 pfg pr liter, banfritt Berlin, för normalmjölk med tillägg av $^3/_{10}$ pfg för varje tiondels % fett över 3 %.

Då Berlins mjölkförbrukning uppgår till c:a 1 miljon liter om dagen, skulle den årliga inbesparingen för stadens invånare belöpa sig till c:a 3·65 miljoner RM. För övriga städer har någon liknande överenskommelse ännu icke kunnat träffas, men avsikten är att upptaga förhandlingar därom.

Minuthandelspriserna å *potatis* stå icke i skäligt förhållande till de priser, som lantbrukarna erhålla, ty medan priserna å matpotatis å lantbrukarnas stationer under oktober 1930 varit 3 RM pr 100 kg, har priset i minut varit 7 pfg pr kg, vilket motsvarar en prisskillnad av 133 % mot 75 % i medeltal för åren 1924/30. Priset å fabrikspotatis är endast 9 pfg pr kg stärkelseprocent, vilket för 100 kg potatis med 17 % stärkelse betyder ett pris av allenast 1·53 RM pr 100 kg på odlarnas station.

Någon överenskommelse om prisnedsättning å matpotatis har hittills icke varit möjlig att ernå. Ej heller har någon överenskommelse kunnat träffas om sänkning av mellanhandsförtjänsten inom *grönsaks*handeln, där i vissa fall en betydande skillnad mellan producent- och konsumentpriserna förefinnes. Förhandlingarna fortsätta emellertid i riksjordbruksministeriet, och det förväntas, att de i sinom tid komma att medföra resultat även ifråga om andra livsmedel.

De hittills av tyska regeringen på frivillighetens väg uppnådda resultaten få emellertid anses såsom rätt beaktansvärda och innebärande en god början till en allmän prissänkning. Huruvida de kunna bliva bestående och eventuellt ytterligare utvidgade är dock beroende på om det lyckas regeringen att genomdriva en allmän sänkning av löner, skatter och andra utgiftsposter, som utöva inflytande på försäljningskostnaderna. Närmast åsyftas nu att ernå bättre överensstämmelse mellan indexet för lantbrukets producentpris och livsmedelsindexet. Det förra har från september 1929 till september 1930 sjunkit från 132·6 till 113·5, alltså med 19·1 enheter, medan livsmedelsindexet endast sjunkit från 154·2 till 141·7, alltså med 12·5 enheter. Lantbruket kan ju med all rätt fordra, att, om icke dess produktpriser kunna höjas, så skola åtminstone de livsmedelspriser, som konsumenterna få betala, anpassas efter råvarupriserna och därigenom indirekt påverka de förnödenheter, som lantbrukarna måste köpa.

Kolfrågan i England under 1930.[1]

I. Den nya kolgruvelagen.

Vid en återblick på utvecklingen inom den brittiska kolindustrien under tiden efter världskriget framstå tvenne distinkta problem, som vänta på en tillfredsställande lösning för att industrien, som en gång varit nyckeln till Englands industriella stormaktsställning i världen, skall bliva i stånd att under de ändrade ekonomiska förhållanden, som kriget medfört, hävda sin ställning som en livskraftig produktionsgren i det brittiska samhället. Det ena gäller frågan om en rationell omorganisation av industriens produktions- och försäljningsförhållanden, det andra berör förhållandet mellan arbetare och företagare, frågan om arbetstid och löneavtal. Under olika perioder har det ena eller det andra av dessa problem stått i förgrunden, beroende på skiftande konjunkturer i det politiska eller ekonomiska läget, men under det senaste året har utvecklingen tenderat att aktualisera samtliga de spörsmål, som för närvarande vänta på sin lösning.

Labour Party's uttryckliga vallöfte var, som bekant, att snarast återkalla 1926 års lag om åtta timmars arbetsdag inom kolindustrien. Regeringens ställning till frågan måste emellertid röna inflytande av det faktiska ekonomiska läget, och hänsyn måste tagas till gruvägarnas bestämda övertygelse, att en omedelbar återgång till lagen om sju timmars arbetsdag av år 1919 vore för industrien ruinerande.

Ur motsättningen mellan ekonomiska realiteter och politiska önskemål måste sålunda en kompromiss komma till stånd. Situationens utveckling under det senaste året, som medfört parlamentets antagande av en för hela kolindustrien genomgripande och nyskapande lagstiftning, har också ådagalagt, att regeringen upptagit frågan i hela dess vidd och sökt ernå en praktisk ekonomisk, efter de politiska förhållandena betingad lösning av de mest trängande såväl organisations- som arbetarproblemen inom kolindustrien.

Den under förra sommaren av parlamentet definitivt godkända kollagen, The Coal Mines Act, 1930, erbjuder stora och väsentliga olikheter mot regeringens ursprungliga förslag. Framför allt har det liberala partiet använt sitt inflytande för att i vissa delar omarbeta regeringsförslaget samt i synnerhet beträffande organisationsproblemen inom industrien genomdriva nya och viktiga bestämmelser. Även det konservativa partiet har, speciellt under lagförslagets behandling i överhuset, lyckats efter sina önskningar till viss del modifiera dess innehåll, enkannerligen beträffande arbetstidens begränsning.

Förhandlingar med kolgruveägarna vid lagförslagets tillkomst. Regeringens uppläggning av frågan mot bakgrunden av ovan skisserade förhållanden samt förslagets utveckling under parlamentsbehandlingen torde böra göras till föremål för en kortfattad redogörelse..

Det ursprungliga lagförslag, som regeringen i slutet av år 1929 förelade parlamentet, baserade sig på omfattande förhandlingar under hösten lopp med representanter för såväl gruvägarna som arbetarna. Det gällde att så mot varandra avväga bestämmelserna i den ifrågasatta lagen, att båda parternas intressen därigenom tillgodosåges. Gruvägarna erhöllo försäkran, att den reglering av produktion

[1] Efter tvenne från generalkonsulatet i London ingivna rapporter, den förra daterad den 27 september och den senare den 10 december 1930.

och priser, som avsåges, endast skulle i stort sett innebära en sanktionering av redan gällande frivilliga distriktsavtal, kompletterade att tvångsvis omfatta samtliga producenter. Samtidigt skulle en rikskartell för hela landet upprättas. Administrationen av såväl distriktskartellerna som den nationella kartellen skulle helt vila i gruvägarnas händer. Lagen skulle även innefatta rätt att tvångsvis påföra en särskild avgift å varje ton producerat kol att utgå såväl för varje distrikt som för landet i dess helhet (»district levy» och »national levy») i syfte att subsidiera exporten av kol.

För att föra arbetarproblemen närmare sin lösning, tillförsäkrade man arbetarna en sänkt arbetstid av $7^1/_2$ timmar jämte tid för upp- och nerfart (the winding time) att gälla uniformt för hela landet. En gradvis fortgående nationalisering av kolroyalties ställdes i utsikt. För att i det allmännas intresse övervaka kartellernas produktions- och prispolitik skulle upprättas särskilda undersökningskommittéer. Gruvarbetarna skulle erhålla representanter i dessa till lika antal med gruvägarna. Någon bestämd medverkan till den av arbetarna så livligt åstundade nationella regleringen av minimilöner ville regeringen icke utfästa sig till. Ett försök av regeringen att sammanföra representanter för The Mining Association och The Miners' Federation till gemensamma överläggningar om arbetstid och lönefrågor strandade på den förra sammanslutningens vägran att deltaga i en dylik konferens. Anledningen uppgavs vara, att fullmakter från vederbörande producenter saknades att förhandla om lönefrågor och att ett nationellt löneavtal vore en fullkomlig omöjlighet.

Regeringens sålunda deklarerade avsikter beträffande kollagstiftningen mottogos i stort sett med sympati av båda parterna. Inom gruvarbetarförbundet uttalades visserligen stor besvikelse över att arbetarna fingo nöja sig med hälften av de i vallöftena bebådade reformerna. Man böjde sig dock för de ekonomiska och politiska skäl, som dikterat regeringens ståndpunkt och överenskom att betrakta förslaget som ett första steg mot realiserandet av arbetarnas önskemål. Mot regeringens förslag reserverade sig dock en minoritet inom federationen — med dess ordförande Mr. Herbert Smith i spetsen — representerande Yorkshire, Nottinghamshire och Derbyshiredistrikten, varest en arbetsdag av $7^1/_2$ timmar genom frivillig överenskommelse varit gällande sedan 1926. Majoriteten godkände emellertid förslaget, vilket föranledde Mr. Smith att nedlägga ordförandeskapet.

I början av december 1929 framlade regeringen kolbillen i parlamentet. I huvudsak innehöll den förut antydda bestämmelser om 1) statlig organisation av kolindustrien genom bildandet av en rikskartell och distriktskarteller med befogenhet att reglera produktion och priser; 2) särskild tonavgift att utgå nationellt och distriktsvis för att subsidiera exporten av kol; 3) inskränkning av arbetstiden till $7^1/_2$ timmar per dag inom hela industrien. — Lagförslaget innehöll därjämte bestämmelser om upprättande av en riksförlikningsnämnd för lösande av arbetstvister. Det är att märka, att förlikningsnämnden icke skulle äga rätt att själv taga något initiativ i lönefrågor, utan blott på begäran av någon av parterna verkställa undersökning rörande en viss lönetvist och häröver avgiva yttrande till parterna. Det vore sålunda fråga om ett visst medlings- och förlikningsförfarande, men intet skiljedomsinstitut.

Frågan om nationalisering av kolroyalties hade i det för parlamentet framlagda lagförslaget icke upptagits, utan reserverats för senare särskild lagstiftning.

Såsom framhållits kunde regeringens initiativ i kolfrågan sägas hava mött förståelse hos de berörda parterna. Tidigare hade The Miners' Federation uttalat sin anslutning, och efter lagförslagets framläggande beslöt The Mining Association på ett möte i London att hänskjuta detsamma, särskilt den del, som berörde kartellbildningen, till kolgruvegarna inom de olika distrikten »for their favourable consideration». Vid särskilt möte i Leeds beslöto representanter för gruvägarna

inom Yorkshiredistrikten att giva billen sin fulla anslutning. Det är att märka, att producenterna inom ifrågavarande distrikt, varest »The Five Counties Scheme» varit gällande sedan 1928, uppenbarligen med tillfredsställelse kunde hälsa en statligt reglerad kartellbildning, som skulle tvångsvis införa dittills tredskande gruvägare i de redan befintliga distriktsavtalen. Såsom nämnts var ju samtidigt här en arbetsdag av $7^1/_2$ timmar redan gällande, varför de av producenterna inom övriga delar av landet befarade ekonomiska konsekvenserna av en inskränkning i arbetstiden icke kunde gälla för Yorkshiredistrikten.

Billens behandling i underhuset. Vid lagförslagets framläggande för parlamentet syntes emellertid utsikterna att få detsamma genomdrivet synnerligen ringa. Båda oppositionspartierna ställde sig avvisande. Det konservativa partiet yrkade omedelbart återtagande av hela förslaget. Det liberala partiet däremot kunde icke godtaga lagförslaget i dess ursprungliga form, men ställde i utsikt medverkan till konstruktiva ändringsförslag.

Beträffande den del av billen, som behandlade frågan om arbetstid och förlikningsnämnd för lönetvister, kunde regeringen under alla omständigheter påräkna majoritet i parlamentet. Såsom framhållits, inneburo bestämmelserna härom en kraftig nedskärning av arbetarnas anspråk efter utfästelserna vid valen. I stället för minskning av arbetstiden med en timme föreslogs en minskning av blott en halv timme, och frågan om en statlig reglering av lönerna inom kolindustrien hade helt lämnats åsido. Visserligen kunde av ingen bestridas, att även den föreslagna minskningen av arbetstiden skulle öka industriens produktionskostnader, men regeringen var av den uppfattningen, att den reglering av produktion och priser, som organisationsplanen komme att medföra, erbjöde mer än tillräcklig kompensation för de stegrade utgifterna. Det liberala partiet var även berett att rösta för sänkningen av arbetstiden.

Kritiken mot lagförslaget inriktade sig huvudsakligen på dess plan att lösa problemet om en omorganisation av industriens produktionsförhållanden. Systemet med kartellformeringen baserades på fixerade produktionskvoter för varje distrikt samt minimipriser. Det gjordes nu gällande, att ett sådant system vore ägnat att fastlåsa företagens nuvarande organisation samt deras ofta föråldrade metoder för produktion och försäljning. Därest varje företag tilldelades en viss kvot, skulle detta uppenbarligen giva ett visst lagstadgat värde även åt de svagaste och sämst utrustade gruvorna. Enligt lagförslaget kunde visserligen olika kvoter överföras från en gruva till en annan, men det företag, som sålunda förvärvade ökad brytningsrätt, måste betala härför till den gruva, som avstod sin kvot. Härigenom ökades naturligen produktionskostnaderna för de högt producerande och effektivt utrustade gruvorna. Samtidigt motverkades en rationalisering av industrien, de svaga och oekonomiska företagen uppehöllos vid liv, och strävandena att sammanföra industrien till större produktionsenheter kunde allvarligt äventyras. Det vore därför nödvändigt att i planen för omorganisation av industriens produktionsförhållanden inrymma ett statligt organ med befogenhet att genomföra tvångssammanslagning av företag för att rationalisera driften till större enheter.

Det liberala partiet i underhuset med Mr. Lloyd George och Sir Herbert Samuel i spetsen tillkännagav, att en förutsättning för partiets medverkan till billens genomförande vore dennas komplettering med dylika bestämmelser om tvångssammanslagning. Såsom ytterligare väsentliga krav ifrågasattes föreskrifter, som garanterade, att sammanslagningen komme att äga rum på basis av företagens realvärden, fastställda på grundval av gruvornas produktionsekonomiska förhållanden och icke på företagens nominella aktievärde. Beträffande billens bestämmelser om kartellbildning i produktions- och prisreglerande syfte önskade det liberala partiet dels, att denna del av lagen skulle erhålla en temporär karaktär, dels att ytterligare

garantier skulle införas rörande kontroll av prispolitiken i det allmännas intresse.

På samtliga krav från det liberala partiets sida svarade regeringen tillmötesgående. I billen komme att inryckas bestämmelser om upprättande av en kommission för reorganisation av kolindustrien genom förberedandet av lämpliga sammanslagningsprojekt. Kommissionen skulle själv ej erhålla befogenhet att tvångsvis genomföra sammanslagning av företag, men därest ett projekt erhållit gillande av kommissionen och underställts »The Board of Trade», skulle detsamma hänskjutas till »The Railway and Canal Commission» och kunde genom dennas beslut sedermera göras giltigt och tvångsvis genomföras mot tredskande parter. Även övriga av det liberala partiets önskemål skulle tillgodoses genom nödiga tilläggsbestämmelser i lagförslaget. Det är att märka, att önskemålet om upprättande av ett instrument för tvångssammanslagningar omhuldats icke blott av det liberala partiet. Labour Party och dess företrädare i regeringen ha aldrig dolt, att deras yttersta syftemål är nationalisering av kolindustrien, och då en sådan radikal åtgärd under nuvarande politiska situation är otänkbar att realisera, skulle de med tillfredsställelse hälsa ett statligt organ för genomförande av tvångssammanslutningar av gruvföretag, ett steg på vägen enligt mångas åsikt mot nationalisering. Anledningen, att något förslag i sådan riktning från början icke upptagits i billen, torde tvivelsutan varit regeringens tidigare berörda strävan att i möjligaste mån tillfredsställa alla parter och vinna gruvägarnas sympati för lagen. Då regeringen nu av det liberala partiet tvingades att i berörda avseende komplettera billen, torde denna eftergift ha gjorts med lätt hjärta.

Regeringens beredvillighet att tillmötesgå det liberala partiets krav ökade väsentligen utsikterna att få förslaget antaget av parlamentet. Emellertid blev det liberala partiets hållning vid den fortsatta behandlingen av billen ytterst vacklande, och sammanhållningen inom den liberala gruppen i underhuset lämnade vid upprepade tillfällen rum för en uppdelning efter individuella sympatier för än den ena, än den andra av förslagets bestämmelser. Vid andra läsningen av billen dagarna före jul, då regeringen gjort utgången till kabinettsfråga, samlade den en majoritet av blott 8 röster. Under den fortsatta parlamentsbehandlingen i början av år 1930 framställdes på liberalt initiativ ett ändringsförslag med syfte att ur billen bortelliminera bestämmelserna om produktionskvoter åt olika gruvor. Mr. Lloyd George gick med stor kraft emot regeringen under debatten, och båda oppositionspartierna syntes beslutna att i sista hand göra hela lagförslaget om intet och taga därmed förenade politiska konsekvenser. Emellertid brast sammanhållningen inom det liberala partiet i det avgörande ögonblicket, och regeringen erhöll majoritet med 9 röster, varigenom kvotbestämmelserna definitivt införlivades med produktionsplanen. Efter att tvenne gånger sålunda hava med knapp nöd undgått nederlag på kolfrågan, blev regeringen i början av mars månad försatt i minoritet vid behandlingen av ett från det konservativa partiet framställt ändringsförslag om borttagande av billens föreskrift om »the national levy», den särskilda avgift å varje ton producerat kol, som föreslagits skola nationellt utgå för att subsidiera exporten av kol. Ifrågavarande ändringsförslag berörde emellertid icke »the district levy», den tonavgift, som skulle upptagas distriktsvis. Efter tillkännagivande av omröstningens resultat, som utgjorde minoritet för regeringen av 8 röster, förklarade premiärministern, att då den av huset beslutade förändringen icke vore av väsentlig betydelse, regeringen icke ämnade återtaga lagförslaget och bad huset fortsätta behandlingen därav. Det torde böra observeras, att den ifrågasatta tonavgiften näppeligen hade stora sympatier inom något av de politiska partierna, då densamma ansägs komma att obilligt höja priset på kol för konsumenterna på den inhemska marknaden. Åtgärden var en eftergift av regeringen åt kolgruveägarna för att vinna deras medverkan till samarbete vid statlig reglering av industriens produk-

tionsförhållanden. Av samma skäl hade såsom förut omnämnts bestämmelserna angående tvångssammanslagning av företag ursprungligen utelämnats ur lagen. Sedan oppositionspartierna tvingat regeringen att återtaga dessa eftergifter, som gjorts för att tillfredsställa gruvägarnas önskemål, blevo sympatierna för lagen bland majoriteten av producenterna — såsom nedan närmare skall beröras — helt naturligt väsentligen förminskade.

Behandlingen av billen i underhuset påskyndades i fortsättningen genom ett plötsligt beslut av det liberala partiet att nedlägga ytterligare opposition. I fråga om ett ändringsförslag i syfte att omintetgöra förslagets bestämmelser om rätt för gruvägarna att fastställa minimipriser å kol nedlade de liberala parlamentsledamöterna sina röster och räddade regeringen härigenom från ett andra nederlag. Anledningen uppgavs vara en önskan att ej bereda regeringen svårigheter under ett kritiskt skede av den pågående flottkonferensen i London. Från konservativt håll förhånades denna senkomna hänsynsfullhet mot regeringen, som icke hindrat det liberala partiet, enkannerligen dess chef, att en månad tidigare, då flottkonferensen ansågs vara i ett minst lika kritiskt skede, rösta mot regeringen i fråga om kvotbestämmelserna i kolbillen med risk av en allmän politisk kris. Antydningar saknades icke, att det liberala partiet med svepskäl sökte dölja den verkliga orsaken till frontförändringen, som vore dess begynnande förhoppningar om samförstånd med regeringen angående arbetslöshetsfrågan. Hur som helst blev regeringens uppgift att föra kolbillen i hamn härefter avsevärt lättare. Utan större svårigheter genomdrevs tredje läsningen av billen i underhuset i början av april 1930, och förslaget gick för eventuell revidering till vidare behandling i överhuset.

Gruvägarnas och vissa näringsorganisationers ställning till lagen. Såsom ovan antytts, hade under kolbillens fortskridande behandling i underhuset en stark opinionsförändring ägt rum bland majoriteten av gruvägarna, som ansågo sig bedragna på regeringens löften vid underhandlingarna före förslagets tillkomst. Vid sammanträde den 13 mars mellan ombud för samtliga exportgruvdistrikten och Skottland, vilka representera mer än hälften av hela kolproduktionen och 90 % av exporthandeln, fattades en resolution om enhälligt motstånd »mot lagen i dess helhet och i varje dess del». Antages lagen — sades det — komme följden bland annat att bliva ökad arbetslöshet, minskade arbetsförtjänster, ökade förluster och allmän skada icke blott för kolindustrien, utan för landet i dess helhet. En förklaring avgavs, att läget blivit så väsentligt förändrat, sedan gruvägarna med regeringen överlade om kartellbildningen, att ingen del av lagen i dess förändrade form kunde sätta producenterna i stånd att balansera de ekonomiska verkningarna av den sänkta arbetstiden. Upprättandet av ett statligt organ med syfte att tvångsvis genomföra sammanslagning av företag betraktades av gruvägarna som ett farligt ingrepp i den enskilda äganderätten, som kunde äventyra sammanhållningen bland producenterna och medföra obilliga verkningar. Samtidigt berövades exportörerna den av regeringen utlovade tonavgiften å kol, som de ansett vara ett nödvändigt verktyg för att göra industrien konkurrenskraftig på världsmarknaden.

Den andra falangen av kolgruveägarna, representerande Yorkshire m. fl. distrikt, vilka huvudsakligen äro leverantörer till den inhemska marknaden och hos vilka redan en arbetstid av 7½ timmar är gällande, lämnade däremot regeringen sitt stöd beträffande lagen även i dess förändrade form. Vid ett möte den 17 mars 1930 fattades en resolution, som polemiserade mot de argument, vilka anförts under ovannämnda sammanträde mellan de gruvägare, som äro motståndare till lagen. Erfarenheterna av den produktionsreglering, som under »The Five Counties Scheme» varit gällande i Yorkshiredistrikten, vederlade — förklarade man — till fullo dessa argument. Några tecken till ökad arbetslöshet hade icke förmärkts, ej heller

hade någon lönesänkning ägt rum. Däremot hade produktionskostnaderna kunnat nedbringas. Med särskild skärpa framhölls vidare, att den produktions- och prisreglering, som lagen skulle medföra, öppnade perspektiv för internationella kolavtal.

Till belysning av näringslivets uppfattning om regeringens kolpolitik må omnämnas, att såväl The Federation of British Industries som The Association of British Chambers of Commerce avgivit skarpa protester mot kolbillen både i dess ursprungliga och förändrade form. Den föreslagna organisationen av kolindustriens produktionsförhållanden framhölls i protestskrivelserna vara byggd på osunda ekonomiska principer. Tvångskartelleringen och prisregleringen kunde lätt hämma eller avleda koltillförselns naturliga flöde samt höja produktionskostnaderna och öka priset på kol för hemmakonsumenterna. Tvångssammanslutningen av gruvor ansågs som ett allvarligt angrepp mot den enskilda äganderätten. Om dess innebörd yttrade The Federation of British Industries i sin protestskrivelse bland annat: »För första gången i vår historia skola kontroll och ledning av industriella företag flyttas från aktieägare eller andra delägare, vilka äga företagen, till ett statligt organ såsom definitiv skiljedomare. — Intet överklagande tillåtes i fråga om detta organs principbeslut. Det får verka fritt från allt ansvar och har minst av allt ansvar inför de aktieägare, över vilkas egendom det bestämmer.»

Kolbillens behandling i överhuset. Överhusets behandling av kolbillen blev mer än den formella granskning med åtföljande sanktion av underhusets beslut, som många av lagens förespråkare hoppats på. En stark opposition i överhuset krävde väsentliga förändringar i billen, som regeringen och en majoritet i underhuset i huvudsak motsatte sig, och vid upprepade tillfällen syntes hela lagförslaget nära att gå om intet, då de båda husen ständigt stannade vid skilda beslut. Bland de många ändringsförslag, som väcktes under kolbillens behandling i överhuset, torde här böra beröras endast de tvenne förslag, som genom båda husens samfällda beslut kommo att inverka på lagens slutliga avfattning. Det ena gällde borttagandet av »the district levy», den i billen ännu kvarstående tonavgiften å kol att tvångsvis utgå distriktsvis, det andra gällde en modifikation av billens bestämmelser om begränsad arbetstid. Majoriteten i överhuset beslöt att helt utesluta »the district levy» från lagen, men detta ändringsförslag vann icke underhusets gillande. En kompromiss kom därefter till stånd, varigenom distriktskartellerna visserligen berövades rättigheten att pålägga någon district levy, men möjlighet bereddes The Board of Trade att efter hänvändelse från vederbörande distriktsorganisation bemyndiga denna att upptaga sådan tonavgift inom distriktet, dock under förutsättning av centralorganisationens medgivande och först sedan frågan i varje särskilt fall underställts parlamentets prövning.

Den andra förändringen av billen, som genom överhusets energiska ingripande kom till stånd, var som nämnts en modifikation av bestämmelserna om införande av 7½ timmars arbetsdag att gälla uniformt för hela industrien. Redan under förslagets behandling i underhuset hade från konservativt håll yrkats, att en strikt tillämpning av 7 ½ timmars arbetstid per dag skulle efter överenskommelse mellan parterna kunna ersättas med en längre arbetstid vissa dagar, blott att den totala arbetstiden under en tvåveckorsperiod icke överstege 90 timmar. Detta s. k. spread-over-system skulle möjliggöra, att under veckans fem första dagar en arbetstid av 8 timmar kunde som hittills tillämpas, under det att ett kortare arbetsskift infördes på lördagen. Övervägande delen av kolgruveägare torde anse, att tillämpningen av detta system innebär den enda möjliga utvägen att förhindra en avsevärd lönesänkning i samband med den reducerade arbetstiden. Enligt vissa beräkningar skulle »the spread-over-system» med hälften kunna nedbringa de merkostnader, som arbetstidssänkningen komme att ådraga producenterna. Systemet torde kunna sägas åtnjuta

sympatier hos många arbetare, men på grund av gruvarbetarförbundets starka motstånd mot detsamma, vägrade regeringen att acceptera förslaget, och vid dess behandling i underhuset följde majoriteten regeringen. Överhuset upptog förslaget på nytt, och satte detsammas antagande som ett oeftergivligt villkor för sin medverkan till lagen. Underhuset förkastade ånyo den ifrågasatta ändringen, och det syntes, som om regeringen icke hade annan utväg än att återtaga hela kolbillen. Handelsministern, Mr. Graham, som med aldrig svikande energi och ett outtröttligt tålamod fört billen framåt genom den mödosamma parlamentsbehandlingen, visade sig även nu äga resurser att slutligen ena de båda parterna. Då regeringen i frågan kände sig bunden gentemot The Miners' Federation, sammankallade Mr. Graham representanter för denna och lyckades erhålla deras godkännande av ett kompromissförslag, som å ena sidan tillmötesgick överhusets fordran på införande av spread-over-system och å andra sidan gjorde tillämpningen av detsamma för varje särskilt fall beroende av samtycke från såväl The Miners' Federation som The Mining Association. På gruvägarnas sida möttes kompromissförslaget med blandade känslor, då man befarade, att bestämmelsen om »the spread-over» lätt kunde bliva illusorisk, enär gruvarbetarförbundet mot varje tillämpning därav kunde sätta sitt veto. Från arbetarhåll försäkrades dock, att varje fall skulle av förbundet utan förutfattad mening bedömas »on its merits».

Överhuset ansåg sig emellertid icke böra föra oppositionen mot förslaget längre, och i slutet av juli godkändes detsamma av parlamentet med inrymmande av regeringens berörda kompromissförslag angående arbetstidens begränsning och upphöjdes genom kunglig sanktion till lag den 1 augusti 1930.

»**The Coal Mines Act, 1930**». Kollagen innehåller i huvudsak följande bestämmelser:

I. Produktionsreglering och minimipriser m. m.
II. Reorganisation av industrien.
III. Arbetstidens begränsning.
IV. Förlikningsnämnd för arbetstvister.

Den totala kolproduktionen regleras genom en rikskartell omfattande samtliga producenter inom landet. Särskilda karteller för varje distrikt reglera den lokala brytningen av kol samt fastställa minimipriser. Administrationen av rikskartellen sker genom ett centralråd (The Central Council), bestående av representanter för alla kolgruveägare inom de olika distrikten. Distriktskartellerna styras av lokala organisationer (Executive Boards), vilka väljas av samtliga gruvägare inom vederbörande distrikt. Rikskartellen uppgör en enhetlig produktionsplan för hela landet (The Central Scheme), som fastställes av Board of Trade, varigenom varje distrikt tilldelas en fixerad maximiproduktion, som under viss tid får brytas inom distriktet (The District Allocation). Efter hänvändelse från vederbörande distriktsstyrelse kan centralrådet revidera produktionsplanen och för viss tid medgiva ökad produktion för ett distrikt för att tillfredsställa en stegrad efterfrågan å kol. För varje *distrikt* uppgöres av producenterna en produktionsplan, som fastställes av Board of Trade. Denna plan (The District Scheme) fastställer för varje gruva en viss standardproduktion på basis av dess produktionsekonomiska förhållanden. Tid efter annan fastställer distriktsstyrelsen en viss kvot för varje gruva med avseende på de kolsorter, som brytas inom gruvan. Utgångspunkten vid fixerandet av samtliga kvoter är för varje distrikt dess enligt The Central Scheme fastställda maximiproduktion (The District Allocation). Gruvägarna hava rätt att överföra en kvot från ett företag till ett annat. Distriktsplanen fastställer även minimipriser för varje kolsort, som produceras inom distriktet.

Inom sex veckor efter lagens ikraftträdande skola samtliga produktionsplaner hava förelagts Board of Trade, som dock kan medgiva uppskov på viss tid. De

skola träda i kraft på dag, som bestämmes av Board of Trade, dock icke mindre än en månad och ej mer än tre månader efter lagens ikraftträdande.

Efter förslag av vederbörande distriktsstyrelse kan Board of Trade för parlamentet framlägga förslag om ändringar i produktionsplanerna. På detta sätt kan den tidigare berörda »district levy» införas under förutsättning av medgivande från The Central Council. För att i det allmännas intresse övervaka kartellernas produktions- och prispolitik upprättas dels en nationell undersökningskommitté, bestående av nio medlemmar, med uppgift att pröva framställda klagomål med avseende å verkningarna av The Central Scheme, dels en undersökningskommitté för varje distrikt, bestående av fem medlemmar med enahanda uppgift beträffande verkningarna av The District Scheme. Undersökningskommittéernas medlemmar samt ordföranden utses av Board of Trade efter följande grunder. Hälften av medlemmarna skola utgöras av personer, som representera konsumenternas intressen. Andra hälften skall till lika antal bestå av representanter för gruvägarna och arbetarna. Därest någon undersökningskommitté kommer till uppfattningen, att ett visst klagomål är berättigat, skall den häröver avgiva yttrande till Board of Trade, som i sin tur till The Central Council eller vederbörande District Council giver anvisningar om nödiga rättelser. För den händelse dessa anvisningar icke giva något resultat, äger Board of Trade att upphäva vederbörande produktionsplan och ersätta densamma med en ny plan, försedd med de ändringar, som befinnas påkallade.

Slutligen inrymmes rätt för varje enskild person att, då vederbörande undersökningskommitté vägrat att till Board of Trade hänskjuta ett klagomål, vädja till The Railway and Canal Commission.

Board of Trade skall årligen med början år 1931 för parlamentet framlägga redogörelse för såväl rikskartellens som distriktskartellernas verksamhet.

Del I av lagen rörande produktionsreglering m. m. äger temporär giltighet och skall upphöra att gälla den 31 december 1932, såvida icke parlamentet annorlunda beslutar.

Genom lagens *del II* upprättas en kommission för att befrämja reorganisationen av industrien, The Coal Mines Reorganisation Commission. Kommissionen består av fem medlemmar, som utses av Board of Trade. En medlem av kommissionen får icke samtidigt vara medlem av underhuset och icke äga några intressen i kolindustrien.

Kommissionens uppgift är att förbereda lämpliga projekt för sammanslagning av olika företag inom industrien. För sådant ändamål äger kommissionen att anmoda kolgruveägarna att framlägga förslag om sammanslagning av olika företag, där en sådan åtgärd synes befrämja ett mera rationellt och ekonomiskt utnyttjande av vissa produktionsenheter. Därest kolgruveägarna underlåta att framlägga förslag, skall kommissionen själv uppgöra ett sådant sammanslagningsprojekt samt underställa detsamma Board of Trade. Enligt beslut av Board of Trade kan ett sådant projekt hänskjutas till The Railway and Canal Commission och genom denna göras tvångsvis gällande.

Del III begränsar arbetstiden inom kolgruveindustrien till $7^1/_2$ timmar per dag plus »winding time», d. v. s. att räknas från den tid, då den siste arbetaren i ett skift lämnar markytan till den tidpunkt, då den förste arbetaren i ett skift kommer upp till markytan igen.

Efter överenskommelse mellan arbetsgivarna och arbetarna samt under förutsättning av medgivande från The Mining Association och The Miners' Federation kan emellertid $7^1/_2$ timmars arbetsdag ersättas med »the spread-over-system», d. v. s. en längre arbetstid vissa dagar, blott att den totala arbetstiden under en tvåveckors period icke överstiger 90 timmar.

Bestämmelserna om begränsad arbetstid skulle komma i tillämpning först fyra månader efter lagens ikraftträdande, d. v. s. den 1 december 1930. Del III av lagen äger temporär giltighet och skall upphöra att gälla den 1 juli 1931. Vid denna tidpunkt utlöper The Coal Mines Act, 1926, varigenom automatisk återgång sker till en 7 timmars arbetsdag enligt The Coal Mines Act, 1919, därest parlamentet icke kommer att annorlunda besluta.

Lagens *del IV* avhandlar upprättandet av en riksförlikningsnämnd för arbetstvister. Förlikningsnämnden (The Coal Mines National Industrial Board) skall bestå av 17 medlemmar, vilka utses av Board of Trade efter samråd med The Mining Association och The Miners' Federation beträffande vardera 6 av nämndens ledamöter, The Federation of British Industries och The Association of British Chambers of Commerce beträffande en ledamot samt The General Council of the Trade Union Congress, The Co-operative Union och The National Confederation of Employers' Organisations beträffande vardera en ledamot. Ordföranden får icke vara ledamot av någon av förut nämnda organisationer.

Varje avtal mellan kolgruveägare och arbetare beträffande löner eller andra arbetsförhållanden kan sändas till förlikningsnämnden, som skall registrera desamma.

Därest en lönetvist uppstår inom industrien och densamma icke kunnat regleras enligt den vanliga förlikningsproceduren inom vederbörande distrikt, äga såväl arbetsgivarna som arbetarna att hänskjuta tvisten till den nationella förlikningsnämnden. Nämnden skall härefter verkställa undersökning rörande tvistefrågan samt häröver avgiva yttrande till parterna.

I början av denna rapport framhölls, hurusom kolindustriens framtida möjligheter att hävda sin ställning som Englands förnämsta industri och en av stödjepelarna för landets ekonomiska välstånd väsentligen berodde på lösningen av de sedan världskriget latenta och under senaste tid alltmera aktualiserade problemen rörande *dels* frågan om en rationell omorganisation av industriens produktions- och försäljningsförhållanden, *dels* förhållandet mellan arbetare och företagare, frågan om arbetstid och löneavtal. Genom The Coal Mines Act, 1930 ha tvivelsutan dessa frågor förts närmare sin lösning. Lagen framstår som en av de politiska och ekonomiska förhållandena betingad kompromiss, föga populär hos någondera av de berörda parterna, och dess verkningar torde bliva avsevärt beroende av den anda, i vilken lagens bestämmelser komma att tillämpas. Men otvivelaktigt torde vara, att lagen skapat betingelser, som tidigare saknats, för en planmässig och enhetlig reglering av industriens produktionsförhållanden samt för en utjämning av stridigheterna mellan företagare och arbetare. Genom upprättandet av en rikskartell samt distriktskarteller, tvångsvis omfattande samtliga producenter, har uppnåtts en enhetlig gruppering av hela kolindustrien, som möjliggör en gemensam produktions- och prispolitik. Härigenom öppnas även perspektiv för internationella överenskommelser, då industriens talesmän numera kunna auktoritativt förhandla med konkurrentländernas delegerade om en gemensam prispolitik och eventuellt en allmän produktionsinskränkning.

En berättigad kritik mot lagen är givetvis, att densamma på intet sätt upptar det svåra och mycket omdebatterade problemet om en förenkling av själva försäljningsproceduren inom industrien, bortelimination av de otaliga mellanhänderna, som oskäligt fördyra produkten på dess väg till konsumenterna, och upprättandet av effektiva försäljningsorganisationer, som äro intimt förbundna med de olika företagen. En genomgripande rationalisering av kolindustrien måste även innebära en lösning av frågan om en rationell distribuering av produktionen, och denna fråga har i kollagen lämnats helt öppen.

II. Lönestriderna efter lagens genomförande.

Ett önskemål, som länge omhuldats av arbetarna, har varit att i någon form erhålla statlig reglering av minimilöner inom kolindustrien. Detta spörsmål har emellertid av den nuvarande kollagen lämnats öppet, och den genom lagen nyskapade riksförlikningsnämnden äger endast befogenhet att medla i lönetvister. Nämnden äger sålunda icke någon karaktär av skiljedomsinstitut och kan icke fastställa lönesatser, utan blott avgiva yttrande till de berörda parterna över en viss arbetstvist. På arbetarsidan har man hela tiden hävdat den uppfattningen, att den sänkta arbetstiden icke finge medföra någon beskärning av tidigare gällande lönesatser, och ehuru regeringen icke lyckats i lagen inrymma några bestämmelser om minimilöner, hava medlemmar av regeringen vid upprepade tillfällen uttalat, att arbetarna hade dess fulla »moral support», då de motsatte sig eventuella krav på lönesänkningar. Inom arbetarkretsar har man hyst den föreställningen, att produktionsplanen (del I av kollagen), alltså den tvångsvis genomförda kartellbildningen med enhetlig reglering av produktion och priser, skulle t ä m l i g e n omedelbart medföra sådana ökade inkomster för industrien, att den därigenom till fullo kompenserades för de med sänkningen av arbetstiden förenade ökade produktionskostnaderna. I ett anförande i underhuset under förslagets behandling anförde också handelsministern, Mr. Graham, att regeringen aldrig bestritt, att det förnämsta skyddet mot en befarad lönesänkning låge i lagens del I. Det har på detta håll alltså ansetts, att produktions- och prisregleringen skulle skapa de ekonomiska betingelserna för industrien att bära en kortare arbetstid utan lönesänkningar.

Från kolgruveägarna har häremot gjorts gällande, att det helt låge i framtidens sköte, huruvida produktionsplanen komme att tillföra industrien ökade inkomster. För närvarande måste man rätta sig efter förhållandena sådana de voro, och under nuvarande ekonomiska depression kunde företagen icke, därest en strikt $7^1/_2$ timmars arbetsdag tillämpades, garantera tidigare gällande lönesatser. Måhända kunde dock i många fall en lönesänkning undvikas, därest arbetarna gingo med på det i lagen alternativt anvisade spread-over-systemet, d. v. s. en längre arbetstid än $7^1/_2$ timmar vissa dagar, blott att den sammanlagda arbetstiden icke överstiger 90 timmar under en tvåveckorsperiod. Ifrågavarande bestämmelse infördes på initiativ av överhuset. Regeringen motsatte sig förslaget i det längsta, men gav slutligen vika under förutsättning, att tillämpningen av spread-over-systemet gjordes beroende av samtycke för varje särskilt fall av The Mining Association och The Miners' Federation, sålunda av såväl kolgruveägarnas som arbetarnas representativa organ.

Den nuvarande lönekrisen inom kolindustrien torde böra ses mot bakgrunden av ovan berörda skiljaktighet mellan gruvägarnas och arbetarnas uppfattning rörande lagens ekonomiska verkningar. Såsom förut nämnts fastställdes, att sänkningen av arbetstiden skulle träda i kraft 4 månader efter lagens antagande, d. v. s. den 1 december 1930. Industrien skulle härigenom beredas tid att dessförinnan anpassa sig efter den nya organisationsplanen. Det visade sig emellertid snart, att det tog betydligt längre tid, än avsett var, att upprätta de olika kartellerna.

Måhända torde det vara på sin plats att här något beröra händelsernas utveckling beträffande upprättandet av de olika genom lagen tillskapade organisationerna, innan närmare redogörelse lämnas om förloppet av de aktuella lönestriderna.

Enligt lagen förutsattes, att såväl rikskartellen som distriktskartellerna skulle bildas av majoriteten bland respektive kolgruveägare och inom sex veckors tid efter lagens ikraftträdande (den 1 augusti 1930) föreläggas Board of Trade för godkännande. För varje särskilt fall kunde dock Board of Trade medgiva skäligt uppskov. Därest resp. kolgruveägare icke kunde samla majoritet för något för-

slag, skulle Board of Trade själv uppgöra eventuell organisationsplan för kartellen. Den första distriktskartellen, som av Board of Trade fastställdes, var The North Staffordshire District (Coal Mines) Scheme 1930, som trädde i kraft den 25 sistlidne oktober. Samma dag trädde jämväl rikskartellen (The Central Scheme) i kraft. Enligt densamma skall The Central Council, som äger högsta kontrollen över kolproduktionen i landet, bestå av en representant för gruvägarna i vardera av de 16 distrikten jämte en ytterligare representant för varje enhet av 7·5 millioner ton producerat kol inom varje distrikt. Enär medlemmarna av The Central Council tillsättas av de olika distriktsorganisationerna, kunde givetvis rådet ej bliva fulltaligt, förrän samtliga distriktskarteller färdigbildats. Ett avsevärt dröjsmål kom härvidlag till stånd genom svårigheten för de skotska gruvägarna att ena sig om någon för Board of Trade antaglig organisationsplan. Inom samtliga övriga distrikt erhölls majoritet för förslag, som sedermera av Board of Trade fastställdes att träda i kraft vid olika data i slutet av oktober och början på november månad. De skotska gruvägarna hade ursprungligen framlagt en kartellplan, understödd av 80 procent av företagarna. Härutı hade emellertid lämnats rum för bestämmande av en prisskillnad mellan kol avsett för export och sådant avsett för den inhemska marknaden. Board of Trade förkastade ifrågavarande förslag, och då majoritet icke kunde vinnas bland gruvägarna för något alternativ, som ej erbjöde möjlighet att upptaga någon avgift (levy) för att underlätta exporten av kol, fastställde Board of Trade enligt lagens bestämmelser slutligen självt en distriktsplan för Skottland.

Sedan sålunda efter väsentligt dröjsmål samtliga distriktskarteller bildats, kunde The Central Council äntligen sammanträda för första gången den 13 november 1930. Rådets viktigaste uppgift är att på basis av distriktsorganisationernas beräkningar fastställa en maximiproduktion (the district allocations) för varje distrikt under viss tid. Beslut härom fattades av The Central Council den 26 november 1930. Tidsperioden avsåg första kvartalet 1931. I en officiell kommuniké förklarades, att på grund av den minskade efterfrågan på kol en kraftig inskränkning av produktionen måste ske under ifrågavarande tid i jämförelse med motsvarande period 1930.

Under diskussionen om de ekonomiska verkningarna av kollagens nyorganisation av industrien har framhållits, att det formella ikraftträdandet av de olika kartellerna (deras »coming into force») icke betydde detsamma som deras trädande i funktion (»coming into operation»). Såsom framgår av ovanstående, blir det först under år 1931, som industrien kommer i tillfälle att inhösta några eventuella ekonomiska vinster av de nyskapade förutsättningarna för en rationellt genomförd produktions- och prispolitik. Detta förhållande torde böra hållas i minne vid betraktande av den aktuella krisen inom kolindustrien.

Såsom tidigare berörts, tillskapades genom kollagen ett organ för biläggande av tvister mellan arbetsgivare och arbetare. Denna riksförlikningsnämnd (The Coal Mines National Industrial Board) skulle tillsättas av Board of Trade efter samråd med The Mining Association och The Miners' Federation samt vissa andra organisationer. Emellertid blev det snart uppenbart, att The Mining Association icke önskade hava något att skaffa med förlikningsnämnden i fråga. På Board of Trade's inbjudan till förbundet att föreslå sex av nämndens ledamöter svarade detta avböjande. De må erinras om att The Mining Associations' berörda beslut endast är ett konsekvent iakttagande av dess tidigare ståndpunkt under förhandlingarna med regeringen före lagförslagets framläggande hösten 1929. Kolgruveägarna voro mycket misstänksamma, att upprättandet av en förlikningsnämnd för hela landet innebure ett försök att förverkliga arbetarnas ivriga önskemål att få till stånd löneförhandlingar på nationell basis. Under kolstrejken 1926 lyckades gruvägarna nedbryta arbetarnas enhetsfront och åvägabringa avtalsuppgörelser distriktsvis, vilket av gruvägarna betecknas såsom det enda rationella med hänsyn tagen till de olikar-

tade förhållandena inom skilda distrikt. Denna princip hava gruvägarna alltsedan hårdnackat kämpat för, och The Mining Association har nekat att deltaga i några som helst förhandlingar med The Miners' Federation beträffande lönefrågor.

Sedan The Mining Association sålunda förvägrat Board of Trade sin medverkan vid tillsättandet av riksförlikningsnämnden, följdes dess exempel av The Federation of British Industries, The Association of British Chambers of Commerce samt The National Confederation of Employers' Organisations. Återstående organisationer, vilka enligt lagen äga rätt att beträffande utseende av ett visst antal medlemmar av nämnden framställa förslag — The Miners' Federation, The General Council of the Trade Union Congress samt The Co-operative Union — hade däremot kandidater att föreslå.

Board of Trade fick slutligen på egen hand utse de medlemmar av nämnden, som förut uppräknade organisationer vägrat att föreslå. Enskilda kolgruveägare visade sig villiga att antaga ledamotskap, och äntligen den 21 november var förlikningsnämnden fulltaligt utsedd. Till ordförande hade utnämnts Sir Harold Morris, president i The Industrial Court sedan 1926 och ordförande i The National Wages Board for Railways sedan 1925.

Den 26 november 1930 höll förlikningsnämnden sitt första sammanträde. Då de nya arbetstidsbestämmelserna skulle träda i kraft den 1 december, återstod sålunda endast några dagar för prövning och biläggande av de lönestrider, som under höstens lopp uppseglat vid förhandlingarna om nya löneavtal inom industrien.

Såsom allmänt förmodats, erbjödo kolgruveägarna inom de flesta distrikt tvenne alternativ. Antingen en strikt tillämpning av $7^1/_2$ timmars arbetsdag med avsevärda lönesänkningar eller tillämpning av spread-over-systemet med i stort sett oförändrade lönesatser. Till belysning av den ekonomiska betydelsen för industrien av spread-over-systemet må förtjäna erinras om att vid lagförslagets behandling i överhuset Lord Gainford, initiativtagaren till systemet, upplyste, att gjorda beräkningar gåve vid handen, att genom tillämpning av spread-over-principen, i motsats till den strikta $7^1/_2$ timmars arbetsdagen, industrien skulle årligen kunna inbespara den imponerande summan av fem miljoner pund, som kunde användas att hindra befarade lönesänkningar.

Förhandlingarna om de nya löneavtalen medförde i de flesta fall ett gynnsamt resultat, och då den 1 december närmade sig — alltså den kritiska tidpunkten, när lagens bestämmelser om förkortad arbetstid skulle träda i kraft — hade enighet uppnåtts inom samtliga distrikt utom två, nämligen South Wales och Skottland. I ett flertal fall hade arbetarnas distriktsorganisationer godkänt spread-over-principen. Inom South Wales, som för mer än hälften av sin produktion är beroende av exportmarknaden och varest de nya arbetstidsbestämmelserna beräknades öka produktionskostnaderna med icke mindre än 1 shilling 6 pence per ton, hade gruvägarna fordrat drastiska lönesänkningar utan att erbjuda något alternativ i form av spread-over. I Skottland hade arbetarna visserligen alternativt att välja ett anbud upptagande spread-over-principen, men även detta anbud stipulerade vissa lönesänkningar. Anbuden avslogos i bägge dessa distrikt, och tvisten hänsköts av arbetarna till den nybildade riksförlikningsnämnden. Kolgruveägarna, trogna sin princip att ej deltaga i löneförhandlingar inför annat forum än vederbörande distriktsorganisation, vägrade att uppträda inför nämnden. Emellertid fattade förlikningsnämnden den 27 november enhälligt beslut att återremittera tvisterna till vederbörande parter med förslag om temporär uppgörelse enligt spread-over-principen. Såsom framhållits, äger enligt lagen The Miners' Federation för varje särskilt fall vetorätt mot tillämpandet av spread-over-systemet. The Miners' Federation avhöll den 28 november kongress i London — alltså dagen efter det riksförlikningsnämnden fattat ställning till lönetvisterna och uttalat sig till förmån för spread-over-principen — och beslöt härvid med stor majoritet att utöva sin lag-

enliga vetorätt och förbjuda systemets tillämpande i alla distrikt. Ifrågavarande beslut åstadkom givetvis bestörtning, och från såväl regeringen som från de ledande inom The Miners' Federation gjordes livliga ansträngningar att avvärja allmän strejk inom kolindustrien den 1 december, vilket vore en logisk konsekvens av federationens beslut. I sista stund lyckade man hindra en allmän kris genom att uppmana vederbörande distriktsorganisationer att söka uppgörelser dag för dag utan arbetsnedläggelse i avvaktan på The Miners' Federation's nästa sammanträde den 4 december. Det visade sig nu, att i South Wales kolgruveägarna och arbetarna enade sig om en uppgörelse efter de linjer, som riksförlikningsnämnden föreslagit, alltså med tillämpning av spread-over-principen. I Skottland utbröt däremot strejk.

Det torde hava varit särskilt tvenne omständigheter, som närmast dikterat The Miners' Federation's beslut på det avgörande sammanträdet den 4 december, varvid majoritet erhölls mot en allmän strejk och frågan om tillämpning av spread-over-systemet hänsköts till vederbörande distriktsorganisationers avgörande. För det första ingrep premiärministern med en personlig vädjan, att arbetarna måtte giva industrien en »fair chance» och i avvaktan på de ekonomiska resultaten av omorganisationen för en begränsad tid gå kolgruveägarna till mötes beträffande spread-over-systemet. För det andra utövade de ledande männen inom federationen, förnämligast dess energiske ordförande, Mr. Thomas Richards, hela sitt inflytande mot oppositionen bland delegaterna i kongressen i avsikt att uppnå en fredlig lösning. Säkerligen befarade de på goda grunder, att ett beslut i motsatt riktning skulle kunna ha ödesdigra följder för den nationella gruvarbetarorganisationen. Arbetarnas representanter i riksförlikningsnämnden hade ju röstat för spread-over-systemet, och vederbörande distriktsorganisation i South Wales hade i strid mot The Miners' Federation's beslut den 28 november överenskommit med gruvägarna att tillämpa detsamma.

Resultatet av lönestridernas utveckling har genom The Miners' Federation's ändrade hållning nu blivit, att temporära avtal med tillämpning av spread-over-systemet antagligen komma till stånd inom ett flertal distrikt. Å ömse sidor synes man vara angelägen om att under den frist, som erhållits, söka bereda marken för en definitiv lösning av frågan om arbetstiden, då 1926 års lag utlöper i juli 1931 och följaktligen en automatisk återgång formellt sett sker till 7 timmars arbetsdag inom kolindustrien. Det torde vara en allmän uppfattning bland såväl kolgruveägarna som arbetarna, att det kommer att bliva en ekonomisk omöjlighet att direkt återgå till en 7 timmars arbetsdag. På vissa håll synes man se en framkomlig väg genom en fortsatt tillämpning av spread-over-systemet med en beräknad arbetstid av 84 timmar under en två-veckors period. Utvecklingen torde i varje fall peka på, att de allvarligaste ansträngningar å ömse sidor komma att göras för att undvika öppen konflikt inom kolindustrien.

Internationella arbetsorganisationen.

Internationella arbetsbyråns kommitté för arbetarskydd.

Internationella arbetsbyråns kommitté för arbetarskydd sammanträdde i Genève den 11—13 december 1930 under ordförandeskap av dr A. Tzaut, direktör för den schweiziska olycksfallsförsäkringsanstalten i Luzern.

Kommittén företog först till granskning en av tyska ministerialrådet Ulrichs och ingenjör Sauberbrei utarbetad redogörelse för säkerhetsanordningar i samband med tillverkning och användning av acetylen.

Vidare sysselsatte sig kommittén med frågan om upprättandet av statistik över olycksfall i arbetet på enhetlig grundval för möjliggörande av internationella jämförelser. Dylika jämförelser hava hittills mött stora svårigheter, beroende på att den statistik, som förefinnes, haft helt skilda syften att tillgodose. För olycksfallsförsäkringsanstalter har det sålunda framför allt varit av vikt att lära känna frekvensen av olycksfall och deras påföljder, medan det för arbetet på olycksfalls förebyggande närmast varit av intresse att erhålla kännedom om olycksfallens orsaker. Kommitténs arbete inriktar sig framför allt på att utveckla och förbättra den grenen av ifrågavarande statistik, som avser olycksfallens orsaker.

Internationella arbetsbyråns kommitté för löne- och levnadskostnadsstatistik.

Vid internationella arbetsbyråns styrelsesammanträde i februari 1930 beslöts att inom styrelsen tillsätta en kommitté för frågan om vissa förbättringar i den av arbetsbyrån utarbetade och i International Labour Review periodvis publicerade statistiken rörande levnadskostnader och löner. Vid senare sammanträden av styrelsen har beslutats, att kommittén skall bestå av 12 medlemmar (fyra från varje grupp).

Kommittén sammanträdde för första gången i Genève den 4—5 december 1930 under ordförandeskap av den kanadensiske regeringsrepresentanten Riddell. Dess uppgift består närmast i att granska den statistik, som utarbetats av internationella arbetsbyrån rörande arbetslönens relativa köpkraft inom vissa yrken i ett antal större industristäder i världen. Denna statistik avser att giva en inblick i frågan om det verkliga värdet av den lön arbetaren erhåller (»reallönen») och att på basis härav anställa en jämförelse mellan lönens värde i olika delar av världen.

En hel del mycket svårlösta spörsmål framställa sig i samband med arbetet på upprättande av en sådan statistik; dessa frågor, som äro övervägande tekniska, belystes i anföranden av kommitténs olika ledamöter. Såsom resultat av kommitténs arbete framgick en resolution, i vilken kommittén framlägger vissa förslag till förbättring av statistiken i fråga.

Kommittén anser sålunda, att statistiken framdeles bör avse vissa noga bestämda yrken eller yrkesspecialiteter i städer eller industricentra, som väl ägna sig för jämförelser med varandra.

Den arbetslön, som ingår i statistiken, bör så långt möjligt omfatta alla förekommande tillägg till lönen, så att denna verkligen utgör den effektiva lönen. En särskild tabell bör angiva indextal för lönens värde uttryckt i guld.

För undvikande av misstag, beroende på att för jämförelse utväljas skilda kvaliteter av olika livsmedel, bör internationella arbetsbyrån inhämta särskilda uppgifter om de kvaliteter, som avses i statistiken.

För att det skall bliva möjligt att bedöma jämförbarheten hos indextal, som hänföra sig till länder, där smak, behov och levnadsvanor skilja sig avsevärt från varandra, böra indextalen utarbetas på basis av skilda budgeter.

För den jämförande lönestatistikens vidare utveckling föreslår kommittén, att representanter för de länder, som tidigare lämnat sin medverkan vid statistikens utarbetande eller på vilkas medverkan man räknar i framtiden, skola sammanträda för överläggning om förbättringar i statistiken. Härvid bör man söka att från alla länder införskaffa uppgifter om den verkliga arbetsförtjänsten per tidsenhet. Vidare bör hänsyn tagas till sådana jämte den egentliga arbetslönen utgående förmåner som socialförsäkring, premier och gratifikationer, semester med lön och familjetillägg, men icke till övertidsersättning.

Antalet i statistiken ingående industrier bör ökas, så att därav kommer att omfattas en så stor del som möjligt av arbetarbefolkningen.

Man bör söka införskaffa uppgifter om beklädnadsartiklar och bostadshyror, på det att dessa viktiga utgiftsposter även må ingå i lönejämförelsen.

Rådgivande jordbrukskommissionen.

Internationella arbetsbyrån i Genève, som med uppmärksamhet följt den internationella depressionen inom jordbruket och dess återverkningar på jordbruksbefolkningen och särskilt på lantarbetarna, har nyligen beslutat att verkställa vissa utredningar angående jordbrukskrisens sociala verkningar. I detta syfte har byrån ansett sig böra förstärka den permanenta jordbrukskommitté, som består av representanter dels för arbetsbyrån och dels för internationella lantbruksinstitutet i Rom, medelst 12 experter, representerande skilda länder och olika sidor av de sociala jordbruksfrågorna. Bland de sålunda tillkallade experterna är även byråchefen Bertil Nyström i socialstyrelsen.

De sakkunnigas första sammanträde ägde rum i Genève den 9—10 december 1930. Härvid diskuterades jordbruksdepressionens natur ur social synpunkt samt dess verkningar i olika länder på lantarbetarnas löner, levnadsstandard, sysselsättning, sociala förmåner m. m.

Av internationella arbetsbyrån hade utarbetats en förberedande redogörelse för de verkningar, som den rådande jordbrukskrisen kan tänkas komma att utöva på jordbruksarbetarnas arbets- och levnadsförhållanden. I denna redogörelse behandlas var efter annan de olika frågor, som framställa sig i samband med den rådande krisen: krisens karaktär, dess orsaker och sannolika varaktighet; krisens återverkan på arbetslönen, levnadsstandarden och arbetstillgången bland jordbruksarbetarna samt på arbetskraftens kvalitet, arbetarnas moraliska förhållanden och arbetarskyddslagstiftningens vidare utveckling.

Rörande var och en av dessa frågor ägde överläggning rum med de av kommissionen tillkallade experterna.

Konferensens syftemål var att på grundval av experternas uttalanden erhålla riktlinjer för vidare undersökningar av jordbrukskrisens sociala följdföreteelser ur internationella synpunkter. Jordbrukskommittén beslöt emellertid, att någon särskild undersökning rörande detta ämne icke skulle för närvarande anordnas, utan borde det uppdragas åt arbetsbyrån och lantbruksinstitutet att, med ledning av experternas uttalanden och i övrigt vid diskussion framkomna synpunkter, fullfölja och vidare utveckla de undersökningar, som redan påbörjats rörande löneförhållandena inom jordbruket m. m.

Nya publikationer från internationella arbetsbyrån.

Av socialrådet *Erik Sjöstrand*, Genève.

Rapport angående minimiålder i handelsyrket.

The age of admission of children to employment in non-industrial occupations. International Labour Conference. 15th session.

Internationella arbetsbyrån har utgivit en s. k. grå rapport rörande frågan om minimiålder för barns användande till arbete i handelsyrket, vilken fråga är uppförd på dagordningen för det stundande sammanträdet med internationella arbetskonferensen.

I inledningen framhålles, att skydd för barn och unga personer är en av de uppgifter, som i fredsfördraget tilldelats internationella arbetsorganisationen, och att i sjätte punkten av art. 427 såsom en ledande grundsats för organisationen uppställts: »Avskaffande av barnarbete och skyldighet att så begränsa arbetet för minderåriga av båda könen, att deras utbildning må kunna fortföljas och deras kroppsliga utveckling tryggas.»

Vidare erinras, att internationella arbetskonferensen redan under åren 1919—1921 antagit en följd av konventioner, varigenom minimiåldern för barns användande till arbete inom industrien, till sjöss och i jordbruket fastställes till 14 år samt minimiåldern för anställning såsom eldare och kollämpare ombord å fartyg till 18 år. Dessa konventioner ha i stor utsträckning ratificerats, men en lucka förefinnes ännu inom den internationella lagstiftningen, i det att ingen föreskrift träffats rörande minimiåldern för tillträde till handelsyrket, där barnen i vissa fall kunna vara utsatta för allvarliga risker. Det är för att fylla denna lucka, som internationella arbetsbyråns styrelse har uppfört denna fråga på dagordningen för konferensens sammanträde under år 1931.

Vid sammanträdet i fråga tillkommer det konferensen icke att antaga konkreta förslag i form av konventionsförslag eller rekommendationer, utan att företaga en förberedande undersökning av frågan och besluta, huruvida den bör göras till föremål för vidare överläggning och definitiva beslut vid det följande sammanträdet. I händelse av ett positivt beslut skall konferensen vid den första behandlingen av frågan fastställa de särskilda punkter, rörande vilka regeringarnas mening skall inhämtas medelst ett frågeformulär under mellantiden mellan de båda konferenssammanträdena.

Som vanligt innehåller den nu utgivna rapporten en kortfattad jämförande analys av lagstiftning och praxis i olika länder beträffande förevarande ämne ävensom ett antal statistiska översiktstabeller. I belysning av detta material undersökes vidare möjligheterna av en internationell reglering och fästes uppmärksamheten på de viktigare frågor, beträffande vilka regeringarnas mening bör inhämtas, innan definitivt beslut fattas.

Rapporten meddelar rikhaltiga upplysningar rörande barns användande i handelsyrket och närstående sysselsättningar (affärs- och kontorsarbete, gatuhandel, förlustelseställen) och kan sägas bilda en ny etapp på vägen fram mot en internationell skyddslagstiftning till förmån för barn.

Metoder för beräknande av yrkesmorbiditet och -mortalitet.

Statistical Methods for Measuring Occupational Morbidity and Mortality (Studies and Reports, Series N, No. 16.) 1930. 208 s. Pris Kr. 4: 50.

Under ovanstående titel har internationella arbetsbyrån nyligen utgivit en undersökning rörande metoder för fastställande av förekomsten av yrkessjukdomar medelst statistiska jämförelser. Då man sålunda söker fastställa förhållandet mellan yrkesanställningen och hälsotillståndet, har det framför allt gällt att eliminera den sannolika verkan av andra än yrkesfaktorer, som kunna inverka på hälsan.

I första delen av undersökningen behandlas metoderna för eliminerande av andra inflytanden än yrkets och för särskiljande av yrkesmässiga faktorer från andra dylika.

I andra delen behandlas de praktiska statistiska svårigheterna att klassificera de grundläggande enheterna (dödsfall, sjukdomsfall och sjukdagar) och att bestämma faran för risk. Det påvisas, att huvudproblemet består i en lämplig klassificering efter yrken, varigenom de olika risksfärerna avgränsas tillräckligt.

I den tredje delen behandlas de olika metoder, som användas av skilda länder vid upprättande av statistik över yrkesmorbiditet.

Slutligen behandlas svårigheterna vid anställandet av internationella jämförelser, beroende på olikheter i metodologiskt hänseende, och försök göres till en internationell jämförelse av mortalitet och morbiditet i vissa yrken. Genom att beräkna, i vilken grad morbiditeten eller mortaliteten i ett yrke vid olika åldrar överstiger eller understiger den genomsnittliga morbiditeten eller mortaliteten inom befolkningen, samt fluktuationerna härutinnan erhållas försöksvis vissa slutsatser beträffande yrkets inverkan på hälsotillståndet. Det visas, att växlingarna i den överskjutande morbiditeten huvudsakligen bestämmas av två faktorer: sjukdomsrisken samt graden och arten av urvalet vid rekrytering och överflyttning av arbetare.

Kortare meddelanden.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under november 1930. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av november till 24 824 mot 14 611 vid månadens början. Yrkesfördelningen framgår av följande sammandrag:

	Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet		Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet
Jordbruk	788	215	Närings- o. njutningsmedelsind.	211	43
Skogshushållning	896	416	Kemisk-tekn. o. belysningsind.	171	32
Gruvdrift och malmförädling	1 818	549	Trämasse- och pappersindustri	382	121
Jord-, sten- och glasindustri	1 243	278	Grafisk industri	30	5
Metall- och maskinindustri	1 829	227	Industri och hantverk, ej spec.	496	137
Trävaruindustri	4 229	886	Sjöfart och fiske	240	17
Byggnadsverksamhet	1 715	191	Handel och samfärdsel m. m.	1 225	207
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	104	41	Husligt arbete	44	—
Textilindustri	197	39	Arbete, ej hänf. till annan grupp	9 094	2 292
Beklädnadsindustri	112	25	Summa	24 824	5 721

Vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsattes vid månadens utgång 3 236 arbetare. Antalet i gång varande arbetsföretag utgjorde 51, mot 35 vid månadens början.

Vid kommunala reservarbeten (utan statsbidrag) sysselsattes 2 206 arbetare samt vid s. k. statskommunala arbeten (kommunal regi med statsbidrag) 143 arbetare. Härförutom uppburo 2 068 personer kommunalt arbetslöshetsunderstöd. Kontant understöd med statsbidrag har under månaden uppburits av 100 personer.

Statens bruttoutgifter för arbetslöshetens bekämpande uppgingo under november till 471 335 kronor samt under årets elva första månader till sammanlagt c:a 4·6 miljoner kronor.

— Arbetstid —

Facklig undersökning rörande arbetstiden i vissa industrier. I enlighet med ett beslut, som fattades vid den internationella fackföreningskongressen i Paris år 1927, igångsatte fackföreningsinternationalen på hösten nästföljande år en undersökning rörande arbetstidens längd inom vissa industrier i olika länder. Resultatet av denna undersökning återgives i landsorganisationens verksamhetsberättelse för år 1928. En liknande undersökning hade planerats under år 1930, men har dess värre icke kunnat fullföljas beroende på vissa svårigheter, som uppstått i de länder, där den ekonomiska depressionen gjort sig värst gällande. För vårt lands vidkommande har undersökningen givit följande resultat:

Industri	Antal företag	Antal arbetare	Härav i %							Arbetare med kortare arbetstid å lördagen (engelska veckan)	
			med inskr. arb.-tid.	i full sysselsättning med nedanstående arbetstid (inberäkn. övertid)							
				under 48 t.	48 tim.	48—51 t.	51—54 t.	54—60 t.	över 60 t.	Antal	%
Byggnadsverksamhet . .	2 000	52 118	0·4	6·5	92·0	0·5	0·4	0·2	0·0	51 989	99·8
Grafisk industri	876	13 691	3·2	5·4	77·9	5·5	3·1	4·1	0·8	7 971	58·2
Kemisk-tekn. industri .	110	13 868	36·7	2·8	53·0	2·5	2·0	2·9	0·1	13 777	99·3
Träindustri	1 121	61 595	7·7	4·8	72·2	7·0	4·1	3·9	0·3	39 537	64·2
Metallindustri	984	82 413	14·5	4·5	71·7	3·3	2·1	3·3	0·6	55 048	66·8
Skoindustri	131	8 952	16 7	—	66·8	7·1	6·1	3·3	0·0	8 952	100·0
Textilindustri	253	26 750	19·2	—	73 7	1·4	3·2	2·2	0·3	26 750	100·0
Gruvdrift	54	7 352	20·4	30·5	44·2	1·6	1·2	1·9	0·2	4 338	59·0
Summa	**5 479**	**266 789**	**11·5**	**5·0**	**74·4**	**3·6**	**2·5**	**2·7**	**0·3**	**208 362**	**78·1**
År 1928	6 937	256 313	7·0	4·0	78·4	3·3	3·7	3·1	0·5	·	·

En jämförelse med materialet för 1928 ger vid handen, att arbetstiden inom de av undersökningen omfattade industrierna genomgående har förkortats under de senaste två åren. Över 90 % av de arbetande inom dessa industrier ha vid det senaste undersökningstillfället haft en arbetstid av högst 48 timmar per vecka.

(Fackföreningsrörelsen.)

Frågan om halv arbetstid för gifta kvinnor i Frankrike. Frågan om gifta kvinnors och framför allt mödrars arbete har ådragit sig åtskillig uppmärksamhet i Frankrike, där man befarar, att familjelivet kan bli lidande på mödrarnas bortovaro från hemmet. Nödvändigheten att på något sätt bidraga till familjens inkomst har ju tvungit kvinnorna att taga lönad anställning utom hemmet, men detta anses medföra allvarliga sociala missförhållanden. Efter att ha slutat dagens arbete utom hemmet måste den gifta kvinnan ägna sig åt hemmet och barnen, och hennes hälsa blir i längden lidande därpå. Om hon å andra sidan försummar hemmet, går detta ut över maken och barnen ävensom över hemmets ekonomi.

En del organisationer, vilka gjort till sin uppgift att förhjälpa mödrar till inkomstbringande arbete utan att de därigenom nödgas lämna hemmet hela dagen, ha föreslagit ett system, som går ut på kortare arbetsdag för gifta kvinnor.

Nämnas må, att en internationell kongress rörande yrkesrådgivning för kvinnor hölls i Bordeaux den 23—26 september 1926 under därvarande hantverkskammares auspicier, varvid bl. a. förekom till överläggning frågan om, vilken inverkan den gifta kvinnans arbete utom hemmet har på familjelivet och nativiteten. Kongressen hade till följd, att

hantverkskammaren upprättade en särskild byrå för att propagera idén om halv arbetstid för gifta kvinnor inom industrien och handeln.

Erfarenheten har visat, att halv arbetstid med fördel låter sig införas å kontor och i fabriker. Anställda försök i butiker ha även slagit väl ut, vilket uppmuntrar reformens anhängare att fortsätta sina strävanden.

Senast har frågan varit föremål för överläggning å de franska departementala arbetsnämndernas nationella kongress i Lille den 22—23 september 1930, varvid antogs följande resolution:

»I betraktande av

1) den menliga inverkan å det sociala och familjelivet, som de gifta kvinnornas, framför allt mödrarnas, arbete utom hemmet utövar;

2) att halv arbetstid, vilken bereder tillfälle för kvinnan att ägna sig åt hemmet och barnens vård, kan anses såsom en lindring i nuvarande beklagliga förhållanden; och

3) att de undersökningar, som utförts av olika departementala nämnder, samt den av kongressen tillsatta kommitténs förhandlingar utvisa, att strävandena för införandet av halv arbetstid alltjämt äro mycket begränsade;

förordar kongressen, att propaganda för införandet av halv arbetstid för gifta kvinnor och husmödrar måtte bedrivas med alla lämpliga medel och särskilt av vederbörande myndigheter, bland arbetsgivar- och arbetarorganisationer, med iakttagande dock av att arbetsförhållandena beträffande arbetstid och arbetslön därvid icke måtte bliva proportionsvis sämre än de, som gälla för normal arbetsdag.»

Kritik mot den förordade anordningen har övats av olika fackföreningar och andra organisationer. Bl. a. antog franska federationen av affärs- och kontorsanställda vid sin senaste kongress en resolution, vari protesteras mot den illojala konkurrens, som uppkommer genom halvtidsarbetet. Vid ett sammanträde i februari med styrelsen för arbetsförmedlingsanstalten i Seinedepartementet meddelade prof. Fuster resultaten av en undersökning rörande gifta kvinnors arbete på halv tid. Under den diskussion, som följde, gjordes allvarliga invändningar gällande mot en sådan anordning. Arbetarrepresentanterna framhöllo, att avstånden mellan arbetarnas hem och arbetsplatsen i allmänhet voro mycket stora och att förtjänsten av några timmars arbete knappast lönade mödan i betraktande av resekostnaderna. Arbetsgivarnas representanter voro av den åsikten, att halv arbetstid endast kunde tillämpas i enstaka fall. Den anställda undersökningen utmynnade i slutsatsen, att ett visst samband borde finnas mellan de olika åtgärderna för familjelivets stödjande och att alla strävanden i sådan riktning förtjänte att tagas under omprövning.

(Industrial and Labour Information.)

— Socialförsäkring —

Riksförsäkringsanstaltens årsberättelse för 1929. Ur riksförsäkringsanstaltens nyligen utkomna årsberättelse för 1929 inhämtas bl. a. följande angående verksamheten enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag (samt 1901 års olycksfallsersättningslag).

Antalet under år 1929 till riksförsäkringsanstalten inkomna olycksfallsanmälningar utgjorde 109 718 (mot 83 938 år 1928), varav 57 386 (44 477) försäkrade i anstalten — häri inräknade 5 230 (4 855) statsarbetare — och 52 332 (39 461) i ömsesidigt bolag. Livräntor ha under året av anstalten beviljats 1 953 (1 832) invalider och 340 (387) efterlevande till genom olycksfall omkomna.

Anstaltens inkomster uppgingo till 15·2 (12·8) milj. kr., varav 11·8 (9·8) milj. i nettopremier. Under året utbetalda ersättningar uppgingo till 9·7 (7·3) milj. kr., varav 3·8 (2·3) milj. i sjukpenning, 1·8 (1·2) milj. i läkarvård etc., 4·1 (3·7) milj. i livräntor och 35 000 (41 000) i begravningshjälp. Fonderna utgjorde vid årets slut 70·8 (65·3) milj. kr. I anstaltens försäkringsräkenskaper ingå icke premier för eller ersättningar till arbetare an-

ställda i statens tjänst eller hos arbetsgivare med självrisk, i den mån ersättningarna åvila arbetsgivarna.

Antalet arbetsgivare och årsarbetare, som omfattas av den sociala olycksfallsförsäkringen, framgår av efterföljande tablå. Siffrorna avse 1927, det sista år, för vilket definitiva siffror föreligga.

	Antal arbetsgivare 1927			Antal årsarbetare 1927		
	Riksförsäkringsanst.	Ömsesidiga bolag	Summa	Riksförsäkringsanst.	Ömsesidiga bolag	Summa
Obligatorisk försäkring	**389 890**	**38 399**	**428 289**	**943 986**	**525 087**	**1 469 073**
Större arbetsgivare (minst 5 årsarbetare)	25 194	14 365	39 559	589 360	479 836	1 069 196
Staten	1	—	1	112 942	—	112 942
Arbetsgivare med total självrisk	50	3	53	53 673	2 275	55 948
Arbetsgivare med partiell självrisk	1 544	327	1 871	72 015	80 141	152 156
Övriga	23 599	14 035	37 634	350 730	397 420	748 150
Mindre arbetsgivare	364 696	24 034	388 730	354 626	[1] 45 251	399 877
Frivillig försäkring (större arbetsg.)						
för den s. k. karenstiden	12 256	12 199	24 455	385 015	370 653	755 668
för olycksfall utom arbetet	534	1 714	2 248	30 929	51 581	82 510
av arbetare, som icke omfattas av den obligatoriska försäkringen	113	259	372	287	409	696

Antalet vid 1929 års slut enligt 1918 års förordning olycksfallsförsäkrade fiskare utgjorde 5 918 (5 095).

Antalet inkomna framställningar om ersättning jämlikt 1909 och 1927 års förordningar om ersättning för kroppsskada under militärtjänstgöring uppgick till 905 (830). Ett sammanlagt ersättningsbelopp av 1·3 (1·1) milj. kr. har under året utbetalats.

Livförsäkring i samband med egnahemslån har under 1929 meddelats i 168 (152) fall. — Till barn utom äktenskap ha under året inköpts 34 (32) livräntor.

Ersättning av statsmedel för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under världskriget, har under året utbetalats med inalles c:a 83 000 (89 000) kronor.

Fjärde internationella sjukförsäkringskongressen. Internationella konferensen av understödsföreningar och sjukkassor höll sin fjärde kongress i Dresden den 19—22 oktober 1930. Konferensen, som första gången sammanträdde i oktober 1927 i Bryssel, omfattar numera 32 riksorganisationer med ett sammanlagt medlemsantal av mer än 30 milj. försäkrade, vilka företräddes av c:a 200 ombud. Dagordningen upptog följande tre frågor:

1) Sjukförsäkringens nuvarande läge.
2) Tillsyn över läkartjänsten inom sjukförsäkringen.
3) Sjukförsäkringen och kampen mot sjukdomarna.

I den rapport rörande det förstnämnda ämnet, som framlades av kongressens ordförande Georges Petit (Frankrike), hänvisades till att sjukförsäkringen för närvarande lider under verkningarna av ekonomisk depression och politiska kriser. Läkartjänstens organisation inom försäkringen möter i många länder allvarliga svårigheter. Även sjukkassornas självständighet hotas, inskränkes eller omintetgöres ofta i stater, där demokratiska principer ännu icke råda. Icke desto mindre befinner sig försäkringslagstiftningen i tillväxt, antalet försäkrade ökas, prestationerna fullständigas och förbättras, och läkartjänsten likaväl som

[1] Härav 38 087 även karensförsäkrade. För de i riksförsäkringsanstalten försäkrade mindre arbetsgivarna saknas uppgifter om den frivilliga försäkringen.

hälsovårdsinstitutionerna göra framsteg. Med tillfredsställelse kunde konstateras, att sjukförsäkringen mer och mer håller på att utveckla sig till en integrerande del av den ekonomiska och sociala organisationen i varje land, som är angeläget om att skänka sin arbetsföra befolkning det skydd, till vilket den är berättigad.

Den av Lehmann (Tyskland) avgivna rapporten rörande tillsyn över läkartjänsten föranledde en diskussion, vilken visade, att sjukförsäkringens representanter från alla länder vore ense om vissa allmänna principer för organisation av tillsynen. Kongressen antog rörande detta ämne en resolution, vilken i sammandrag kan återgivas sålunda:

»I betraktande av att sjukförsäkringens väsentliga uppgift är att med bistånd av läkarkåren organisera skydd för den arbetande befolkningens hälsa genom att i största möjliga utsträckning giva dem tillfälle att draga fördel av framstegen inom läkarvetenskapen; samt i betraktande av att sjukförsäkringen med de begränsade resurser, som stå till dess förfogande, måste organisera sin hälsovård på det mest effektiva och ekonomiska sätt, anser kongressen, att man endast med ett genom lag tryggat och i möjligaste mån fullständigt inspektionssystem är i stånd att ernå ifrågavarande syftemål. För att vara effektiv måste denna inspektion utövas vid rätt tidpunkt, avse läkarrecept och läkarintyg, organiseras genom kassorna och läggas i händerna på av dessa utsedda läkare — den blir dock mer effektiv, ju mer oberoende läkarna äro av kassorna — samt slutligen grundas på noggranna direktiv vad beträffar den ekonomiska sidan av behandlingen, varvid hänsyn skall tagas till vederbörandes berättigade behov.»

Diskussionen i anledning av den av Prochazka (Tjeckoslovakien) framlagda rapporten angående sjukförsäkringen och kampen mot sjukdomarna rörde sig om samverkan mellan sjukkassor, hälsovårdsmyndigheter samt enskilda välfärds- och hälsovårdsföreningar. Frågan har blivit trängande i flera länder, där inledandet av samverkan mellan dessa tre slag av institutioner står på dagordningen, och de vid kongressen fattade besluten komma att bliva till stor hjälp för sjukkassorna i alla länder såsom en ledtråd för deras politik. Enhälligt antogs en resolution av följande lydelse:

»För en rationell organisation av kampen mot sociala och yrkessjukdomar fordras samverkan mellan socialförsäkrings- och ömsesidighetsinstitutioner samt hälsovårdsmyndigheter och om möjligt enskilda organisationer på detta område.

I kampen mot sociala sjukdomar spelar försäkringen en ledande roll vad beträffar såväl upplysningsverksamhet som höjning av den hygieniska standarden och upprättandet av institutioner för hälsovård. Därför böra vid tillämpning av det föreslagna samarbetssystemet socialförsäkringsinstitutionerna erhålla så stor del i ledningen, som svarar mot omfattningen av deras verksamhet och storleken av den befolkning, vilken de ha att skydda, dock utan intrång på deras självständighet och utan att på försäkringsinstitutionerna överflyttas finansiella bördor, som i vanliga fall vila på myndigheterna.

Samarbetet mellan socialförsäkringsinstitutionerna och hälsovårdsmyndigheterna bör huvudsakligen inrikta sig på upprättandet av anstalter för utbildning i socialhygien av läkarpersonal och biträden.

Kongressen uppmanar internationella kommittén att undersöka möjligheten att upprätta ett internationellt institut för vetenskapligt studium av sociala och yrkessjukdomar samt av arbetets fysiologi och patologi.»

Den femte kongressen kommer att hållas i Prag under september månad 1931.

(Industrial and Labour Information.)

— Ut- och invandring —

Förslag om invandringsförbud i Förenta staterna. Såsom omnämndes i föregående häfte av denna tidskrift, ha under den gångna hösten åtskilliga röster höjts för ytterligare skärpning av de gällande invandringsrestriktionerna i Förenta staterna och bl. a. från arbetarhåll framställts förslag om temporärt förbud mot all invandring. Yrkande i sådan

riktning har nu även underställts kongressen genom ett av senator Reed den 2 december 1930 framlagt förslag. Förslaget är avsett att träda i kraft tre månader efter den dag, då detsamma eventuellt kommer att antagas. Från denna tidpunkt och intill den 1 juli 1933 skulle enligt förslaget inga som helst invandringstillstånd få utfärdas med undantag för följande kategorier av utlänningar:

1) Personer som enligt sektion 3 i 1924 års invandringslag icke äro att anse som immigranter.[1]

2) Personer, som enligt sektion 4 i samma lag äro att hänföra till non-quota immigranter; detta undantag skall dock ej äga tillämpning på den i mom. 3 av sagda lagrum berörda kategorien av invandrare, d. v. s. personer, som på grund av sin härstamning från annat amerikanskt land varit fritagna från kvotrestriktionerna.

3) Personer, vilka som föräldrar eller äkta makar till någon amerikansk medborgare äga företrädesrätt enligt sektion 6 i 1924 års lag.

Därutöver skulle i undantagsfall invandringstillstånd kunna medgivas för framstående vetenskapsmän eller tekniker, vilkas inflyttning kunde antagas vara av gagn för Förenta staternas ekonomiska utveckling. Antalet dylika invandrare skulle dock icke få överstiga 100 per år.

Därest under den tid de föreslagna bestämmelserna skulle äga tillämpning något land vägrade att mottaga sådana från Förenta staterna deporterade personer, som ägde medborgarrätt i berörda land, skulle all invandring från detta land kunna stoppas.

Slutligen innebär förslaget, att invandringslagstiftningens bestämmelser hädanefter skola äga tillämpning även å personer, som härstamma från Förenta staternas transoceana besittningar, men som icke ha amerikansk medborgarrätt. Stadgandet riktar sig särskilt mot infödingarna å Filippinerna, som under senaste tiden i stort antal sökt sig över till Amerika.

Huruvida förslaget i all sin skärpa kan komma att genomföras torde, av sakkunniga uttalanden att döma, vara tvivel underkastat, men osannolikt förefaller dock icke vara, att den rådande arbetslösheten i Förenta staterna kan framkalla åtminstone temporära skärpningar av de redan gällande invandringsrestriktionerna. Härpå tyda bl. a. vissa av Förenta staternas förre arbetsminister J. J. Davis gjorda uttalanden i hans den 1 december 1930 framlagda årsrapport. Davis, som nu efter tio års tjänstgöring lämnat sin ansvarsfulla post, har begagnat detta tillfälle att ge en överblick över utvecklingen å arbetsmarknaden under det senaste betydelsefulla decenniet och framhåller därvid särskilt, hurusom det hittills tillämpade kvotsystemet icke längre fyller sin uppgift att hålla invandringen inom den önskliga ramen, utan i vissa fall verkar i rakt motsatt riktning — sannolikt åsyftas här det förhållandet, att systemet liksom alla likartade ransoneringsåtgärder stimulerar lusten att »utnyttja ransonen». — I stället förordas en fortsatt utveckling av det på senaste tiden införda systemet med individuell prövning av invandringsansökningarna, så att för framtiden ingen utlänning skall vinna inträde i Förenta staterna utan att man förvissat sig om att inom landet finnes behov av hans arbetskraft. Vid sidan härav bör dock all möjlig hänsyn visas personer, som komma till Amerika för att återförenas med där redan bosatta familjemedlemmar. I rapporten betonas vidare nödvändigheten av en ytterligare skärpning av bestämmelserna rörande deportering av icke önskvärda främlingselement — särskilt sådana, som hysa »samhällsfientliga» åskådningar — samt en omarbetning av naturalisationslagstiftningen, varigenom bl. a. skulle möjliggöras att i vissa fall beröva en person hans redan förvärvade amerikanska medborgarrätt.

Den grekiska flyktingsbyråns avveckling. Vid nationernas förbunds rådsmöte den 12 september 1930 beslöts, att den autonoma byrån för placering av grekiska flyktingar skall nedläggas den 31 december 1930. Detta beslut fattades i enlighet med en konvention av den 24 januari 1930, vilken undertecknats av den grekiska regeringen och byrån samt i

[1] Jfr redogörelsen för 1924 års lag i Soc. Medd. årg. 1924, sid. 549.

enlighet med reglementet för byrån, i det att de arbetsuppgifter, för vilka byrån upprättats, numera slutförts.

Det torde vara av intresse att i detta sammanhang erinra om det arbete med flyktingarnas bosättning, som utförts av byrån under gångna sju år.

Tillströmningen av flyktingar, vilken upphörde år 1922, uppgick till mer än 1 125 000 personer och förorsakade en plötslig ökning av Greklands befolkning med mer än 25 %. Det stora flertalet immigranter vore helt och hållet utblottade. Ungefär två tredjedelar placerades av byrån, antingen som jordbrukare eller som kolonister i städerna; de utgöra för närvarande ett av de mest produktiva elementen i landet. Ett sådant resultat har endast varit möjligt att ernå därigenom, att genom nationernas förbunds förmedling och under dess auspicier erhöllos två lån å sammanlagt 13 milj. pund st. En omfattande organisation på autonom grund upprättades i Genève, och i händerna på denna lades det administrativa arbetet; ordföranden och viceordföranden utsågos av nationernas förbund och övriga två styrelsemedlemmar av grekiska regeringen. Byråns hela personal, uppgående till 2 000 personer, utgjordes av greker, av vilka många rekryterats bland flyktingarna själva. För att giva en föreställning om det utförda arbetets omfattning är det tillräckligt nämna, att mer än 2 000 jordbrukssamhällen eller delar av samhällen upprättats tillika med omkring 100 stadskvarter, spridda i landets olika städer.

Enligt en rapport från nationernas förbunds finansiella kommitté kan flyktingskolonisationen betecknas såsom en avgjord framgång, vars resultat i en del fall dock först i framtiden komma att framträda. Då nu byrån nedlägges, må framhållas, att den uppgift, som för sju år sedan syntes omöjlig att lösa med hjälp av Greklands egna resurser, i stor utsträckning redan realiserats och skänkt landet bestående fördelar såväl i politiskt som ekonomiskt avseende.

(Industrial and Labour Information.)

Australiens regering begränsar invandringen. Enligt från svenska generalkonsulatet i Sydney inkommet meddelande har australiska förbundsregeringen den 29 december 1930 tillkännagivit, att arbetslöshetens ökade omfattning nödvändiggjort en begränsning av invandringen av arbetssökande. På grund härav har såsom ett önskemål uttalats, att pass för resa till Australien ej måtte meddelas utvandrare, som icke inneha av australiska inrikesdepartementet utfärdat inresetillstånd, vilket i regel endast beviljas de närmaste anhöriga till i Australien redan bosatta personer. Begränsningen berör icke affärsmän eller turister, som vilja uppehålla sig högst ett halvt år i Australien och inneha biljett för återresa.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

December månad år 1930.

Under hänvisning till efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet, lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under december månad.

Översikt av verksamheten under december månad 1930.

Anstalter (med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida)	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	dec. 1930	nov. 1930	dec. 1929
Stockholms stad	6 415	3 540	3 441	3 412	3 585	2 817	**9 827**	**7 125**	**6 258**	138	222	151
Stockholms län	2 291	582	563	373	438	243	**2 664**	**1 020**	**806**	261	236	223
Uppsala stad o. län	791	184	177	97	138	124	**888**	**322**	**301**	276	318	198
Södermanlands län	897	213	198	217	227	168	**1 114**	**440**	**366**	253	224	141
Östergötlands län	957	199	192	365	304	229	**1 322**	**503**	**421**	263	239	236
Norrköping	1 023	89	87	88	95	67	**1 111**	**184**	**154**	604	473	521
Jönköpings län	318	97	86	192	165	128	**510**	**262**	**214**	195	201	200
Kronobergs län	252	73	69	82	92	53	**334**	**165**	**122**	202	177	353
Norra Kalmar län	235	52	50	38	42	29	**273**	**94**	**79**	290	254	217
Södra Kalmar län	617	182	170	94	73	44	**711**	**255**	**214**	279	292	271
Gotlands län	138	74	73	61	47	39	**199**	**121**	**112**	164	169	127
Blekinge län	954	138	127	181	164	97	**1 135**	**302**	**224**	376	257	208
Kristianstads län	590	179	167	331	339	213	**921**	**518**	**380**	178	164	173
Malmöhus län: Malmö	2 999	253	239	1 175	966	754	**4 174**	**1 219**	**993**	342	309	301
Malmöhus län: Lund	473	55	55	63	55	51	**536**	**110**	**106**	487	369	505
Malmöhus län: Landskrona	596	140	140	26	28	19	**622**	**168**	**159**	370	221	255
Malmöhus län: Hälsingborg	1 682	272	267	225	181	146	**1 907**	**453**	**413**	421	322	251
Malmöhus län: Ystad	346	119	109	71	41	34	**417**	**160**	**143**	261	280	284
Malmöhus län: Trälleborg	402	118	118	53	42	35	**455**	**160**	**153**	284	229	258
Malmöhus län: Eslöv	139	45	43	18	18	14	**157**	**63**	**57**	249	154	206
Malmöhus län: Skurup	56	19	10	11	26	6	**67**	**45**	**16**	149	137	161
Malmöhus län: Vellinge	55	24	24	4	9	4	**59**	**33**	**28**	179	145	241
Hallands län	610	91	85	49	44	26	**659**	**135**	**111**	488	310	306
Göteborgs o. Boh. l.	900	143	119	135	100	61	**1 035**	**243**	**180**	426	315	246
Göteborg	5 481	1 083	1 051	1 179	1 184	793	**6 660**	**2 267**	**1 844**	294	330	185
Älvsborgs län	708	191	182	71	88	44	**779**	**279**	**226**	279	287	290
Skaraborgs län	451	127	112	236	192	113	**687**	**319**	**225**	215	176	179
Värmlands län	593	109	103	114	144	85	**707**	**253**	**188**	279	203	236
Örebro län	1 079	190	155	268	353	206	**1 347**	**543**	**361**	248	193	180
Västmanlands län	636	154	143	232	221	164	**868**	**375**	**307**	231	204	180
Kopparbergs län	909	134	133	175	157	122	**1 084**	**291**	**255**	373	277	216
Gävleborgs län	1 133	231	231	190	103	93	**1 323**	**334**	**324**	396	589	256
Västernorrlands l.	622	193	188	48	42	42	**670**	**235**	**230**	285	409	286
Jämtlands län	247	30	30	169	162	157	**416**	**192**	**187**	217	161	172
Västerbottens län	249	53	53	106	110	79	**355**	**163**	**132**	218	173	200
Norrbottens län	273	59	58	78	95	66	**351**	**154**	**124**	228	229	161
Tills. dec. 1930	**36 117**	**9 435**	**9 048**	**10 227**	**10 070**	**7 365**	**46 344**	**19 505**	**16 413**	**238**	—	—
» nov. »	*35 473*	*8 215*	*7 728*	*14 914*	*11 612*	*8 460*	*50 387*	*19 827*	*16 188*	*254*	—	—
» dec. 1929	23 435	7 123	6 588	9 540	9 138	6 782	32 975	16 261	13 370	203	—	—
» » 1928	25 992	7 522	7 188	9 332	8 511	6 354	35 324	16 033	13 542	220	—	—
» » 1927	28 971	7 387	7 007	9 189	8 316	6 258	38 160	15 703	13 265	243	—	—

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar per 100 led. pl.			Tillsatta platser per 100 lediga		
					dec. 1930	nov. 1930	dec. 1929	dec. 1930	nov. 1930	dec. 1929
Manliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	3 169	3 364	1 221	1 036	276	212	239	85	89	80
Industri och hantverk	13 453	14 086	662	624	2 128	1 836	1053	94	91	91
Sjöfart och fiske	4 828	4 931	1 484	1 443	332	348	230	97	97	95
Handel och samfärdsel	3 608	3 901	1 303	1 186	299	336	215	91	91	91
Husligt arbete	4	4	2	2	·	·	—	·	·	·
Annat arbete	8 883	9 831	4 763	4 757	206	363	294	100	99	99
Summa	**33 945**	**36 117**	**9 435**	**9 048**	**383**	**432**	**329**	**96**	**94**	**92**
Därav under 18 år	1 896	1 984	1 049	918	189	219	176	88	86	87
Kvinnliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	387	397	554	234	72	79	90	42	53	46
Industri och hantverk	680	788	335	239	235	217	161	71	81	71
Sjöfart och fiske	186	222	100	81	222	·	195	81	·	91
Handel och samfärdsel	1 603	1 883	1 778	1 332	106	160	94	75	80	73
Husligt arbete	4 249	6 462	7 296	5 472	89	112	97	75	74	77
Annat arbete	452	475	7	7	·	·	·	·	·	·
Summa	**7 557**	**10 227**	**10 070**	**7 365**	**102**	**128**	**104**	**73**	**73**	**74**
Därav under 18 år	1 331	1 366	1 197	779	114	145	113	65	74	71
Tillsammans										
Jordbruk och skogshushållning . .	3 556	3 761	1 775	1 270	212	169	195	72	77	70
Jordbruk	3 212	3 406	1 624	1 120	210	167	200	69	77	68
Skogshushållning	344	355	151	150	235	205	129	99	96	91
Industri och hantverk	14 133	14 874	997	863	1 492	1 166	762	87	87	84
Gruvdrift och malmförädling . . .	1 006	1 105	28	28	·	·	·	·	·	·
Jord-, sten- och glasindustri . . .	1 021	1 036	27	27	·	·	·	·	·	·
Metall- och maskinindustri . . .	3 509	3 604	119	103	3 029	2 013	787	87	88	88
Trävaruindustri	1 145	1 218	40	38	·	·	·	·	·	·
Byggnadsverksamhet	4 401	4 652	335	327	1 389	1 487	855	98	96	97
Läder-, hår- och gummiindustri . .	256	273	5	5	·	·	·	·	·	·
Textilindustri	228	245	13	10	·	·	·	·	·	·
Beklädnadsindustri	471	525	115	73	457	444	·	63	72	·
Närings- och njutningsmedelsindustri	598	632	109	75	580	466	342	69	71	71
Kemisk-teknisk o. belysningsindustri	307	317	21	16	·	·	·	·	·	·
Trämasse- och pappersindustri . .	124	128	72	63	·	·	·	·	·	·
Grafisk industri	81	88	12	12	·	·	·	·	·	·
Ej särskilt specificerade	986	1 051	101	86	1 041	678	·	85	90	·
Sjöfart och fiske	5 014	5 153	1 584	1 524	325	347	228	96	97	95
Handel och samfärdsel	5 211	5 784	3 081	2 518	188	231	149	82	84	81
Kontors-, bank- o. d. personal . .	493	510	128	110	398	451	392	86	85	75
Butiks- och magasinspersonal . . .	1 504	1 624	512	429	317	460	227	84	88	84
Hotell- och restaurangpersonal . .	1 097	1 361	1 001	761	136	184	122	76	83	76
Transportarbetare	1 864	2 029	1 173	1 009	173	191	120	86	87	85
Allmän och litterär verksamhet . .	241	248	179	124	139	157	161	69	76	58
Ej särskilt specificerade	12	12	88	85	·	·	·	·	·	·
Husligt arbete	4 253	6 466	7 298	5 474	89	112	97	75	74	77
Annat arbete	9 335	10 306	4 770	4 764	216	394	314	100	99	99
Summa	**41 502**	**46 344**	**19 505**	**16 413**	**238**	**254**	**203**	**84**	**82**	**82**
Därav under 18 år	3 227	3 350	2 246	1 697	149	175	142	76	79	79

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 1 043 platser, varav 819 manliga och 224 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 1 000, 767 och 233 samt under nästlidna månad resp. 1 749, 1 412 och 337.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	8 009	1 070	886	855	151	150	1 105	28	28	1032	27	27	8 550	114	99
1	Stockholms stad	127	2	2	3	—	—	—	—	—	18	—	—	726	46	40
2	Stockholms län	535	191	180	54	42	42	177	26	26	24	—	—	239	8	6
3	Uppsala stad och län	153	36	31	3	—	—	60	—	—	68	—	—	48	1	1
4	Södermanlands län	128	73	58	—	1	1	—	—	—	—	—	—	231	7	7
5	Östergötlands län	310	84	79	3	—	—	20	—	—	68	3	3	89	1	1
6	Norrköping	47	7	7	—	—	—	—	—	—	10	—	—	118	—	—
7	Jönköpings län	67	36	25	6	—	—	—	—	—	2	—	—	24	—	—
8	Kronobergs län	23	16	12	4	1	1	—	—	—	23	—	—	1	1	1
9	Kalmar län	60	12	9	2	—	—	—	—	—	22	—	—	48	—	—
10	Gotlands län	25	2	2	—	—	—	—	—	—	2	—	—	3	—	—
11	Blekinge län	91	35	25	—	10	10	—	—	—	104	—	—	12	—	—
12	Kristianstads län	233	110	102	19	7	7	38	—	—	19	—	—	21	8	5
13	Malmöhus län: Malmö	60	12	10	—	—	—	—	—	—	88	—	—	339	4	3
14	Hälsingborg	85	4	3	—	—	—	46	—	—	20	—	—	152	—	—
15	Övriga anstalter	295	109	90	—	—	—	—	—	—	33	—	—	239	10	8
16	Hallands län	44	16	11	—	—	—	8	—	—	41	—	—	106	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	94	41	29	—	—	—	1	—	—	397	22	22	17	—	—
18	Göteborgs stad	59	24	21	—	—	—	—	—	—	2	—	—	794	16	15
19	Älvsborgs län	27	12	6	—	—	—	61	—	—	11	—	—	72	7	7
20	Skaraborgs län	194	78	64	5	2	2	—	—	—	—	—	—	30	5	5
21	Värmlands län	27	8	4	8	2	2	—	—	—	41	2	2	43	—	—
22	Örebro län	163	102	68	38	8	7	154	2	2	27	—	—	29	—	—
23	Västmanlands län	89	49	38	10	13	13	163	—	—	8	—	—	54	—	—
24	Kopparbergs län	14	6	5	112	37	37	372	—	—	2	—	—	25	—	—
25	Gävleborgs län	23	—	—	56	3	3	2	—	—	2	—	—	68	—	—
26	Västernorrlands län	4	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—
27	Jämtlands län	31	1	1	21	10	10	—	—	—	—	—	—	10	—	—
28	Västerbottens län	9	4	4	10	4	4	—	—	—	—	—	—	4	—	—
29	Norrbottens län	2	—	—	—	11	11	3	—	—	—	—	—	4	—	—
	Kvinnliga avdelningen	897	554	234	—	—	—	—	—	—	4	—	—	54	5	4
1	Stockholms stad	8	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	25	3	3
2	Stockholms län	27	38	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Uppsala stad och län	17	8	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	30	36	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	30	33	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	11	21	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
8	Kronobergs län	12	18	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	10	14	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	6	7	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	17	31	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	43	79	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	16	9	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	2	1
14	Hälsingborg	7	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	27	33	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	3	12	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	24	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	2	5	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—	—
19	Älvsborgs län	1	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	22	50	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	7	12	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	37	64	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	23	37	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	5	10	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	3	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	1	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	7	10	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaruindustri			Byggnadsverksamhet			Läder-, här- o. gummiindustri			Textilindustri			Beklädnadsindustri			Närings- o. njutningsmedelsindustri			Kem.-tekn. o. belysningsindustri			
Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	
1 216	**39**	**38**	**4 652**	**335**	**327**	**229**	**5**	**5**	**170**	**7**	**6**	**226**	**5**	**2**	**490**	**9**	**8**	**286**	**14**	**14**	
89	13	12	1 315	67	63	33	2	2	6	1	—	40	3	1	101	—	—	15	—	—	1
28	6	6	274	15	15	2	—	—	1	—	—	9	—	—	21	—	—	5	—	—	2
12	—	—	55	—	—	1	—	—	1	—	—	5	—	—	19	—	—	3	—	—	3
31	4	4	37	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	4
38	1	1	105	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	1	1	—	—	—	5
80	—	—	290	2	2	3	1	1	80	4	4	5	—	—	11	—	—	1	—	—	6
4	—	—	21	7	7	3	—	—	5	—	—	2	—	—	3	3	3	47	—	—	7
—	—	—	9	7	7	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	8
118	5	5	31	18	18	—	—	—	3	—	—	2	—	—	13	—	—	—	4	4	9
—	—	—	8	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	10
9	—	—	20	1	1	—	—	—	—	—	—	5	—	—	18	—	—	—	—	—	11
8	2	2	67	9	9	1	—	—	—	—	—	1	—	—	7	2	2	—	—	—	12
52	—	—	797	6	6	58	1	1	5	—	—	27	—	—	79	—	—	107	—	—	13
6	—	—	358	46	46	49	—	—	3	—	—	15	—	—	16	—	—	23	—	—	14
15	—	—	298	15	15	47	—	—	3	—	—	8	—	—	59	—	—	25	6	6	15
29	—	—	110	—	—	1	—	—	8	—	—	10	—	—	15	—	—	—	—	—	16
29	—	—	35	10	7	2	—	—	3	—	—	3	—	—	7	—	—	12	—	—	17
186	6	6	411	36	35	9	—	—	19	2	2	13	2	1	40	1	1	5	2	2	18
5	—	—	79	2	2	3	—	—	22	—	—	3	—	—	9	—	—	—	—	—	19
2	—	—	14	1	1	—	—	—	—	—	—	4	—	—	9	2	1	1	—	—	20
41	2	2	52	1	1	—	—	—	9	—	—	3	—	—	7	—	—	1	—	—	21
15	—	—	81	—	—	15	—	—	—	—	—	63	—	—	12	—	—	41	2	2	22
29	—	—	40	17	17	—	—	—	1	—	—	1	—	—	4	—	—	—	—	—	23
88	—	—	38	12	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	24
240	—	—	42	49	49	1	—	—	1	—	—	2	—	—	8	—	—	—	—	—	25
27	—	—	26	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	5	—	—	—	—	—	26
1	—	—	7	8	8	—	—	—	—	—	—	2	—	—	6	—	—	—	—	—	27
27	—	—	22	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
7	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	29
2	**1**	—	—	—	—	**44**	—	—	**75**	**6**	**4**	**299**	**110**	**71**	**142**	**100**	**67**	**31**	**7**	**2**	
2	1	—	—	—	—	1	—	—	12	2	1	128	67	43	53	51	39	9	7	2	1
—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	5	3	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	3	2	2	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	1	—	—	—	—	2	2	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	—	2	1	2	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	1	2	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	—	1	3	—	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	21	—	—	12	—	—	87	26	17	34	6	2	15	—	—	13
—	—	—	—	—	—	20	—	—	4	—	—	2	3	3	4	1	1	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	1	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	1	1	2	—	—	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	29	3	2	50	11	6	29	14	10	2	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	2	—	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	—	3	—	—	3	1	1	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	1	1	2	3	2	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	78	—	—	86	12	12	966	67	58	4931	1484	1448	384	74	64
1	Stockholms stad	11	—	—	38	6	6	296	27	22	435	260	253	203	32	30
2	Stockholms län	2	—	—	4	—	—	75	1	—	57	8	8	6	4	4
3	Uppsala stad och län	—	—	—	2	—	—	21	—	—	—	—	—	1	—	—
4	Södermanlands län	3	—	—	1	—	—	20	—	—	65	16	16	1	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	1	—	—	27	—	—	9	—	—	2	—	—
6	Norrköping	19	—	—	5	—	—	37	1	1	73	37	37	7	1	1
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	1	1
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	9	—	—	—	—	—	28	3	3	284	76	65	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	36	8	7	1	—	—
11	Blekinge län	1	—	—	1	—	—	12	1	1	252	44	44	2	2	2
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	4	—	—	31	6	6	2	1	1
13	Malmöhus län: Malmö	5	—	—	9	—	—	219	10	10	251	62	60	43	5	4
14	Hälsingborg	3	—	—	4	—	—	22	2	2	601	200	196	7	—	—
15	Övriga anstalter	—	—	—	4	—	—	28	4	4	233	83	83	3	1	1
16	Hallands län	—	—	—	1	—	—	—	—	—	115	26	26	1	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	89	22	19	2	3	—
18	Göteborgs stad	12	—	—	5	4	4	95	13	10	1768	382	375	92	21	17
19	Älvsborgs län	5	—	—	1	—	—	40	3	3	1	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	1	—	—	2	1	1	2	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	2	—	—	4	—	—	14	5	4	—	—	—
22	Örebro län	4	—	—	4	—	—	13	—	—	1	—	—	1	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	5	—	—	5	—	—	2	3	3
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	4	—	—	3	2	2	4	—	—	321	110	110	5	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	286	139	134	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	5	1	1	—	—	—	1	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	50	72	63	2	—	—	85	34	28	222	100	81	126	54	46
1	Stockholms stad	33	36	29	1	—	—	14	19	14	117	35	35	56	31	29
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	5	—	—	2	—	—	2	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	2	—	—	—	—	—	7	—	—	1	1	1	—	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	9	6	6	1	—	—	59	15	14	9	3	3	50	15	11
14	Hälsingborg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	5	5	—	—	—
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	4	3	—	—	—
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	3	28	26	—	—	—	—	—	—	72	45	27	12	4	3
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	2	1
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	3	1	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	3	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel och samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1265	**216**	**206**	**216**	**20**	**20**	**1951**	**898**	**803**	**73**	**10**	**10**	**12**	**85**	**83**	**4**	**2**	**2**	**9 831**	**4 763**	**4 757**	
660	140	133	122	8	8	619	369	306	38	6	6	1	3	2	1	—	—	1 518	2 555	2 555	1
42	1	1	21	2	2	142	23	18	8	1	1	1	1	1	1	1	1	573	252	252	2
13	2	2	1	—	—	30	7	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	294	138	136	3
12	4	4	—	—	—	27	8	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	335	98	98	4
9	—	—	6	—	—	41	22	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	220	83	83	5
24	1	1	1	—	—	69	17	15	1	—	—	3	—	—	—	—	—	139	18	18	6
4	—	—	1	—	—	15	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	111	48	48	7
3	2	2	2	2	2	6	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	179	40	40	8
6	—	—	1	—	—	16	8	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	209	108	108	9
2	—	—	—	—	—	13	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	43	63	63	10
8	—	—	1	1	1	39	6	5	—	—	—	—	—	—	1	1	1	378	37	37	11
16	7	7	1	—	—	17	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	105	23	22	12
122	4	4	13	—	—	174	71	63	6	—	—	—	—	—	—	—	—	545	78	78	13
18	—	—	6	—	—	94	16	16	—	—	—	1	—	—	—	—	—	153	4	4	14
28	13	13	3	2	2	84	18	18	—	—	—	—	2	2	—	—	—	662	257	257	15
17	—	—	1	—	—	20	10	9	5	—	—	—	—	—	—	—	—	78	39	39	16
9	2	2	1	—	—	34	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	163	39	38	17
214	33	32	14	2	2	239	266	256	13	3	3	5	79	78	1	—	—	1 485	191	191	18
2	1	—	2	—	—	20	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	344	166	164	19
10	1	1	6	—	—	24	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	147	36	36	20
4	2	1	1	—	—	14	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	321	87	87	21
7	—	—	3	—	—	40	11	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	368	65	65	22
7	3	3	1	1	1	21	11	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	196	57	57	23
3	—	—	4	2	2	14	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	234	72	72	24
13	—	—	2	—	—	64	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	272	61	61	25
5	—	—	2	—	—	18	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	241	53	53	26
5	—	—	—	—	—	13	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	148	9	9	27
1	—	—	—	—	—	4	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	166	41	41	28
1	—	—	—	—	—	40	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	204	45	45	29
359	**296**	**223**	**1145**	**981**	**741**	**78**	**275**	**206**	**175**	**169**	**114**	**—**	**3**	**2**	**6 462**	**7 296**	**5 472**	**475**	**7**	**7**	
126	143	91	465	399	311	33	183	139	65	67	47	—	3	2	2 054	2 538	2 032	206	—	—	1
5	1	—	34	21	9	—	—	—	10	20	8	—	—	—	283	358	205	—	—	—	2
—	—	—	1	5	3	4	1	1	2	2	2	—	—	—	72	117	112	—	—	—	3
7	4	4	7	12	7	—	1	1	2	5	3	—	—	—	142	168	123	18	—	—	4
17	7	7	12	18	15	1	3	3	6	8	8	—	—	—	272	227	173	18	6	6	5
—	—	—	—	4	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	75	86	63	7	—	—	6
2	—	—	12	9	8	1	2	2	3	2	2	—	—	—	157	126	108	1	—	—	7
3	3	3	3	9	3	1	1	1	—	—	—	—	—	—	62	61	39	—	—	—	8
3	—	—	10	10	6	—	1	1	2	3	2	—	—	—	102	85	59	5	1	1	9
3	—	—	4	2	2	—	—	—	1	1	—	—	—	—	45	35	29	—	—	—	10
7	2	2	10	11	9	2	3	3	2	—	—	—	—	—	139	115	72	—	—	—	11
14	7	5	52	49	38	—	—	—	2	5	4	—	—	—	210	196	133	—	—	—	12
99	77	71	127	59	40	3	24	16	9	6	3	—	—	—	559	718	569	45	—	—	13
3	3	3	25	25	19	—	4	4	2	1	—	—	—	—	144	137	109	6	—	—	14
3	2	2	25	23	22	4	4	4	2	—	—	—	—	—	167	153	122	11	—	—	15
2	1	1	3	2	2	—	1	1	—	2	—	—	—	—	37	26	20	4	—	—	16
3	1	1	19	13	10	—	1	—	4	3	—	—	—	—	76	71	47	2	—	—	17
44	34	22	106	82	49	23	34	19	37	17	11	—	—	—	651	907	615	111	—	—	18
1	1	1	9	6	3	2	1	1	1	2	2	—	—	—	54	72	36	—	—	—	19
1	—	—	20	10	5	—	—	—	1	—	—	—	—	—	175	130	91	13	—	—	20
—	—	—	5	6	1	—	—	—	2	2	1	—	—	—	100	124	78	—	—	—	21
3	3	3	22	29	19	1	5	5	8	8	6	—	—	—	169	241	151	9	—	—	22
5	3	3	25	33	27	3	4	4	2	4	4	—	—	—	152	135	101	15	—	—	23
3	2	2	32	37	28	—	—	—	6	5	5	—	—	—	129	103	83	—	—	—	24
—	—	—	24	15	14	—	—	—	1	2	2	—	—	—	155	82	74	4	—	—	25
1	—	—	11	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	25	25	—	—	—	26
1	1	1	67	71	71	—	—	—	5	4	4	—	—	—	93	80	77	—	—	—	27
3	1	1	9	8	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	86	91	65	—	—	—	28
—	—	—	6	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	72	89	61	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 30 november 1930.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. . .	46	1 905	6 737	8 642	32	324	356	4·1	3·3
Bleck- o. plåtslagareförb. .	41	2 090	—	2 090	299	—	299	14·3	7·4
Bokbindareförbundet . . .	21	1 457	3 412	4 869	113	94	207	4·3	5 1
Bryggeriindustriarb.-förb. .	59	3 691	898	4 589	121	91	212	4·6	5·3
Byggnadsträarbetareförb. .	130	13 849	—	13 849	4 209	—	4 209	30 4	23·6
De förenade förbunden . .	38	2 309	1 284	3 593	148	119	267	7·4	5·9
Elektriska arbetareförb. . .	76	3 890	—	3 890	232	—	232	6·0	2·9
Gjutareförbundet	94	5 030	2	5 032	801	—	801	15·9	10·6
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	305	28 963	4 428	33 391	7 462	531	7 993	23·9	19·0
Gruvindustriarbetareförb. .	23	1 856	7	1 863	473	—	473	25·4	17·1
Handelsarbetareförb. . . .	217	12 457	5 634	18 091	1 048	289	1 337	7·4	6·1
Hatt- o. pälsindustriarb.-f. .	19	484	1 263	1 747	54	215	269	15·4	10·8
Hattarbetare	12	232	804	1 036	47	189	236	22·8	14·7
Pälsvarnarbetare	7	252	459	711	7	26	33	4·6	2·7
Kommunalarbetareförb. . .	159	19 484	2 063	21 547	989	395	1 384	6·4	4·1
Litografförbundet	17	1 880	96	1 976	49	6	55	2·8	2·7
Livsmedelsarbetareförb. . .	82	7 744	2 257	10 001	753	175	928	9·3	9·0
Metallindustriarb.-förb. . .	214	91 059	4 926	95 985	13 598	386	13 984	14·6	12·0
Järnbruksarbetare . . .	57	18 461	4	18 465	3 682	—	3 682	19·9	13·7
Verkstadsarbetare . . .	157	72 598	4 922	77 520	9 916	386	10 302	13·3	11·6
Murareförbundet	60	3 360	—	3 360	1 263	—	1 263	37·6	27·7
Målareförbundet	112	8 384	2	8 386	2 839	—	2 839	33·9	18·0
Pappersindustriarb.-förb. .	133	26 654	1 156	27 810	3 050	205	3 255	11·7	10·9
Sadelm.- o. tapetseraref. .	25	1 310	180	1 490	108	3	111	7·4	5·4
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	45	6 433	3 536	9 969	371	44	415	4·2	3·6
Stenindustriarbetareförb. .	96	6 137	—	6 137	1 582	—	1 582	25·8	8·3
Sågverksindustriarb.-förb. .	245	22 348	—	22 348	8 075	—	8 075	36·1	33·5
Sågverks- o. trädgårdsarb.	141	15 376	—	15 376	4 633	—	4 633	30·1	25·9
Flottnings- o. skogsarb.	104	6 972	—	6 972	3 442	—	3 442	49·4	47·8
Textilarbetareförbundet . .	81	7 257	11 981	19 238	366	384	750	3·9	3·7
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	538	2 074	2 612	7	10	17	0·7	0·5
Transportarbetareförb. . .	81	6 733	76	6 809	1.035	73	1 108	16·3	9·8
Träindustriarbetareförb. . .	133	10 695	98	10 793	1 194	11	1 205	11·2	10·9
Tunnbinderiarbetareförb. .	14	233	—	233	74	—	74	31·8	19·7
Typografförbundet	99	8 481	475	8 956	326	14	340	3·8	4·2
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	75	3 594	—	3 594	988	—	988	27·5	18·5
Tillsammans	2 750	310 305	52 585	362 890	51 659	3 369	55 028	15·2	12·2
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	65	2 994	—	2 994	1 545	—	1 545	51·6	45·8
Summa	2 815	313 299	52 585	365 884	53 204	3 369	56 573	15·5	12·5

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under november uppgivits till inalles 246 303, vilket i genomsnitt motsvarar 4·4 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

Anlitad statistik	1929		1930										
(Jfr Soc. Medd. årg. 1926, s. 241)	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	10·1	16·3	13·9	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	7·7	8·1	9·5	12·2	15·2
Ansökn. per 100 lediga platser .	202	203	241	211	171	140	129	127	140	144	146	175	254
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	3·43	·	·	3·26	·	·	3·22	·	·	2·94	·	·
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	12·9	14·5	14·9	15·0	14·2	12·5	10·4	9·9	9·4	12·1	13·6	14·7	16·8
Danmark. Arbetslöshet, i % .	13·0	22·4	20·3	21·0	15·6	11·8	9·4	8·7	9·3	9·0	9·4	11·4	15·3
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	37	60	58	62	49	36	30	26	27	27	28	34	37
Finland. Registr. arbetslösa .	9 495	8 716	12 696	11 545	10 062	7 824	4 747	3 573	3 714	5 288	7 157	9 716	10 740
Ansökn. per 100 led. platser (manl.)	403	556	445	353	521	475	380	404	503	567	538	546	330
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	10·9	11·0	12·4	12·9	13·7	14·2	15·0	15·4	16·7	17·1	17·6	18·7	19·1
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	1 323	1 341	1 534	1 582	1 731	1 752	1 823	1 947	2 072	2 106	2 230	2 308	2 359
Irland. Arbetslöshet, i % . . .	9·2	·	11·1	·	·	9·2	·	·	8·2	·	·	—	·
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	5·3	12·3	13·9	12·5	8·6	6·9	6·3	5·5	6·7	7·6	8·7	9·4	—
Arbetslöshetsindex	4·2	9·8	11·7	9·8	6·7	5·4	4·8	4·3	5·2	5·8	6·5	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	3·2	7·0	7·5	7·5	6·7	8·0	8·0	8·4	10·1	[1] 12·0	[1] 13·3	12·8	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %. .	13·7	20·1	22·0	23·5	21·7	20·3	19·5	19·6	20·5	21·7	22·5	23·6	26·0
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	1 200	1 775	2 233	2 379	2 053	1 763	1 551	1 469	1 498	1 507	1 493	1 562	1 788
Ansökn. per 100 lediga platser	667	980	1 026	1 131	858	841	824	810	906	1 023	1 081	1 182	1 580
Sysselsättn:index (1 jan. 1925 = 100)	108·1	101·8	100·0	98·9	100·8	103·7	105·6	105·2	104·3	103·4	102·8	101·1	98·4
Österrike. Understl. arbetsl. (1 000)	167	227	273	285	239	192	163	150	153	156	164	193	238
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	3·2	7·7	8·8	8·8	6·5	7·4	7·6	7·3	8·1	10·2	11·1	12·4	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	100	·	·	99	·	·	95	·	·	86	·	·
Frankrike. Understödda arbetsl.	577	817	1 484	1 683	1 630	1 203	859	1 019	856	964	988	1 663	4 893
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	333	409	466	457	385	372	367	322	342	376	395	446	534
Ryssland. Reg. arbetsl. (i 1000-tal)	1 285	1 311	1 255	1 168	1 081	1 126	937	786	633	—	—	—	—
Estland. Oplac. arbetssökande	5 288	6 116	5 608	4 580	3 575	2 216	1 515	910	762	1 039	1 414	—	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	8 479	8 134	9 263	8 825	6 494	3 683	1 421	779	607	573	1 470	6 058	8 608
Polen. Arbetslösa (i 1 000-tal) .	127	186	242	277	296	284	228	207	199	177	173	165	212
Arbetsl. industriarbetare i % .	12·5	19·5	24·3	27·5	28·7	27·0	23·0	21·6	20·5	18·3	17·8	—	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	1·6	2·8	3·6	3·6	4·0	3·7	3·6	3·4	4·1	4·7	5·3	—	—
Ungern. Arbetslöshet, i % . .	10·3	13·0	14·5	14·8	14·6	13·7	13·6	13·0	13·2	14·5	[1] 16·0	16·7	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	332	323	419	492	404	323	268	300	276	326	337	369	—
Rumänien. Registr. arbetslösa .	6 958	6 866	8 887	15 588	13 045	13 412	25 096	22 960	23 236	27 779	39 110	—	—
Jugoslavien. Registr. arbetslösa	5 026	5 663	8 508	9 437	9 739	12 052	8 704	6 991	7 236	6 111	5 973	6 609	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	9·3	11·4	10·8	11·5	10·8	9·0	10·3	10·6	9·2	9·3	9·4	10·8	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	119·1	111·2	111·6	110·2	107·8	111·4	116·5	118·9	118·8	116·6	116·2	112·9	108·5
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1926 = 100)	94·8	91·9	90·2	90·3	89·8	89·1	87·7	85·5	81·6	79·9	79·7	78·6	—
Fed. Res. Board (1923—25 = 100)	98·9	95·2	93·2	93·3	93·1	92·6	90·9	88·8	85·5	85·1	[1] 86·4	84·3	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	·	13·1	·	·	14·6	·	·	18·5	·	·	20·5	·	·
Nya S. Wales. Arbetslösa (1000-tal)	30	24	35	40	45	50	52	55	65	60	—	—	—
Nya Zeeland. Arbetslöshet, i %	5·6	·	·	8·5	·	·	10·9	·	·	13·5	·	·	—

[1] Reviderade siffror.

Levnadskostnader under fjärde kvartalet 1930.

Prisstatistik och indexberäkningar.

På grundval av från 49 ombudsorter inhämtade prisuppgifter har socialstyrelsen verkställt beräkningar rörande levnadskostnadernas förskjutningar från juli 1914 till 1 januari 1931 och därpå grundade indexberäkningar.

I indexberäkningen ingående huvudposter.

Livsmedel, bränsle och lyse. De prisuppgifter, som beträffande livsmedel, bränsle och lyse användas vid indexberäkningen, avse samtliga kvartalets sista månad. För livsmedel insamlas uppgifter varje vecka å färskvaror (smör, ägg, kött, fläsk och fisk), varefter medeltal tagas för samtliga veckor under månaden; övriga varor noteras en gång i månaden, omkring den 15. Vid sistnämnda tidpunkt inhämtas jämväl noteringar å bränsle- och lyseartiklar. Under hänvisning till sammandragstabellen för livsmedelspriserna (sid. 56—57) och tabellerna över kreaturs- och fiskpriser i vissa större städer (sid. 68—72) må följande anföras rörande de under kvartalet iakttagna prisväxlingarna å de särskilda varuslagen.

Medelpriset å *mjölk* har kvarstått oförändrat i 21 öre per liter för oskummad, 11 öre för handskummad och 8 öre för separerad vara, varemot *smörpriserna* sjunkit under kvartalets samtliga månader. I slutet av november var partipriset å mejerismör enligt den svenska smörnoteringen i Malmö en tid nere i 1·97 kr. per kg, den lägsta nivån sedan förkrigstiden. Vid årsskiftet var partinoteringen 2·18 kr. mot 2·80 kr. ett år tidigare. I detaljhandeln lågo decemberpriserna för mejerismör c:a 20 % lägre än för ett år sedan och endast c:a 12 % högre än motsvarande månad 1913. För landsmör voro motsvarande siffror resp. c:a 18 och 16 %.

Ostpriserna åter ha i parti varit sakta stigande, men i detalj voro priserna ännu vid årsskiftet övervägande stillastående och stodo då endast c:a 13 % högre än motsvarande månad 1913.

Med avseende å *färska ägg* har inträffat den för årstiden vanliga prisuppgången. Genomsnittspriset, som under september månad utgjorde 2·05 kr. per tjog, hade sålunda i december stigit till 2·75 kr. Uppgången har dock varit lägre än eljest brukar vara fallet, och en rätt kraftig sänkning följde redan under december; medelpriset för denna månad var också c:a 30 öre per tjog billigare än ett år tidigare.

Samtliga noterade *mjölsorter* ha sjunkit med vardera 1 öre per kg sedan september, och även *brödpriserna* förete helt obetydliga fluktuationer under kvartalet. En jämförelse med prisnivån för mjöl och bröd ett år tidigare

ger vid handen 3 öre lägre pris å vetemjöl, 2 öre å sammalet rågmjöl och rågsikt, 3 öre å grovt spisbröd och knäckebröd, 2 öre å sötlimpa, 1 öre å grovbröd (surlimpa, ankarstock), 4 öre å skorpor, 1 öre å mjukt vetebröd, bakat med vatten samt 3 öre å mjukt vetebröd, bakat med mjölk. Partipriserna å mjöl från kvarnarna ha under samma tid sjunkit med 3·50 kr. per 100 kg för vetemjöl, 2·50 kr. per 100 kg för sammalet rågmjöl, men endast med 0·50 kr. per 100 kg för rågsikt.

Med avseende på *kött och fläsk* har prisnedgången på nöt- och kalvkött under kvartalet endast motsvarat den vanliga säsongföreteelsen, en sänkning med 2—3 % utom för spädkalvstek, varå priset varit oförändrat. Priset å fårstek har däremot sjunkit med c:a 6 %, och vad fläsket beträffar har prisfallet varit mycket kraftigt, nämligen med 16 % för färsk och 13 för salt vara. Under loppet av hela det förflutna året visade de övriga köttsorterna endast tämligen små fluktuationer, men fläskpriserna lågo vid årets slut genomsnittligt c:a 25 % lägre än vid dess början. På åtskilliga orter var prisfallet ännu avsevärt större, men medeltalet hölls i viss mån uppe därigenom, att å andra orter de högre priserna bibehållit sig längre. Priserna på *nötkreatur*, *får* och *svin*, avsedda till slakt, visa under kvartalet nedgång med resp. c:a 6, 10 och 13 %, under det att *kalvpriserna* visa en svag stegringstendens, c:a 2 %. Under loppet av hela året ha priserna på nötkreatur varit oförändrade, varemot både kalv- och fårpriserna sjunkit med c:a 12 % och svinpriserna med icke mindre än c:a 38 %. Sedan juli 1914 har den genomsnittliga stegringen å kreatur samt kött och fläsk varit följande:

Genomsnittlig prisförändring juli 1914—dec. 1930 å		Nötkreatur	Kalvar	Får	Svin
Slaktdjur, levande vikt	%	+ 15	+ 43	+ 8	+ 3
Kött, detaljhandelspris	»	+ 59	+ 94	+ 58	+ 35

Som synes har prisnivån för kött stigit väsentligt mera än för slaktdjur, framför allt beträffande kalvkött. Påfallande äro de låga stegringstalen för får och svin.

Kaffe, som sjunkit kraftigt under de föregående kvartalen, har under det sistförflutna fått sitt medelpris sänkt endast med 5 öre per kg. Någon tendens till uppgång har emellertid ännu icke framträtt, och partipriset står lägre än tidigare. Detaljpriset sjönk under hela 1930 med mer än 20 %.

Sockerpriset har även sjunkit något under kvartalet och stod vid dess slut i 42 öre per kg (för bitsocker) eller 37 % under förkrigsnivån. Under hösten ha emellertid försök gjorts att sammanföra de viktigaste rör- och betsockerexporterande länderna till en överenskommelse i produktionsbegränsande riktning. Skulle detta lyckas, torde måhända en viss prisstegring kunna motses, men hittills ha icke försöken krönts med framgång.

Bränsle och *lyse* ha under kvartalet endast undergått smärre prisförskjutningar.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar sedan juli 1914. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna (inberäknat bränsle och lyse) ägt rum i detaljhandeln från tiden före världs-

Livsmedelskostnadernas (inkl. bränsle och lyse) förändringar 1914—1930.

Indextal (juli 1914 = 100).

År	Mejeriprod., ägg o. margarin (9 varuslag)	Bröd, mjöl och gryn (11 varuslag)	Kött (8 varuslag)	Fisk (9 varuslag)	Övriga födoämnen (6 varuslag)	Bränsle och lyse (7 varuslag)	Aritmetiska (»oväg-da») medeltal	»Väg-da» indextal
1914 Juli	100	100	100	100	100	100	**100**	**100**
Senare halvåret	106	114	97	102	108	108	**106**	**105**
1915	123	129	126	116	131	129	**126**	**121**
1916	153	127	169	169	148	176	**157**	**139**
1917	202	160	197	211	219	257	**208**	**181**
1918	319	199	432	354	245	367	**319**	**270**
1919	392	262	456	315	270	392	**348**	**320**
1920	317	292	348	268	241	461	**321**	**298**
1921	238	234	255	224	208	310	**245**	**237**
1922	167	178	191	186	193	204	**186**	**180**
1923	160	156	177	166	173	192	**171**	**163**
1924	164	158	170	175	187	186	**174**	**164**
1925	160	170	188	186	182	171	**176**	**168**
1926	147	159	185	179	167	175	**169**	**158**
1927	142	161	168	171	171	177	**165**	**158**
1928	145	162	168	165	190	163	**165**	**154**
1929	141	156	173	171	175	163	**163**	**150**
1930 1:a kv.	134	149	174	173	147	161	**157**	**144**
2:a kv.	123	145	173	169	142	160	**152**	**140**
3:e kv.	125	146	171	177	140	157	**153**	**139**
4:e kv.	132	144	162	176	139	154	**151**	**136**
Okt.	130	145	164	178	140	154	**152**	**137**
Nov.	134	144	161	176	139	153	**151**	**136**
Dec.	131	144	160	174	137	154	**150**	**134**

krigets utbrott till och med december 1930, meddelas i ovanstående tabell tvenne indexserier, vilka utarbetats på sätt förut beskrivits i Sociala Meddelanden (årg. 1920, sid. 752 ff.). Av dessa indexserier är det den »vägda», som användes vid beräknandet av de totala levnadskostnadernas förändringar.

Bostad. Hyresindexen kvarstår vid detta beräkningstillfälle oförändrad med indexsiffran 205. Omräkning av hyresposten kommer att verkställas till den 1 nästkommande april.

Beklädnad. Uppgifterna avse de priser, som gällde omkring den 15 i kvartalets sista månad. I fråga om insamlingsförfarandet hänvisas till Soc. Medd. årg. 1920, sid. 549 samt årg. 1922, sid. 155.

Under kvartalet fortsatte det långsamma prisfallet på hithörande varor, som utmärkt det nu gångna året. Den särskilda beklädnadsindexen sjönk därför under kvartalet från 178 till 177. Vid årsskiftet 1929—30 stod den

Beklädnadsartiklar. (Medelpris för socialstyrelsens ombudsorter.)

Beklädnadsartiklar	1914 (mitten)	1924	1926	1928	1929	1930	Jan. 1930	April 1930	Juli 1930	Okt. 1930	Jan. 1931
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Tyger och garner:											
Ylletyg (till damklänning) . pr m	2·50	3·90	3·75	3·60	3·55	3·35	3·50	3·40	3·35	3·25	3·20
Bomullstyg (till dito) . . . pr m	0·50	0·95	0·90	0·85	0·85	0·80	0·85	0·80	0·80	0·80	0·80
Ullgarn . . » kg	6·50	10·75	10·35	10·65	10·55	9·55	10·20	9·75	9·50	9·80	9·10
Herrkläder:											
Herrkostym, best. .	65·00	153·00	151·00	148·00	147·00	145·00	147·00	146·00	146·00	145·00	144·00
» konf. .	40·00	97·00	94·00	91·00	91·00	85·00	91·00	90·00	90·00	89·00	89·00
Vinteröverrock, best.	70·00	147·00	145·00	143·00	142·00	141·00	142·00	142·00	142·00	140·00	140·00
» konf.	40·00	89·00	88·00	85·00	85·00	85·00	85·00	85·00	85·00	84·00	84·00
Bomullsskjorta . .	2·00	3·40	3·30	3·15	3·10	3·00	3·05	3·00	3·00	2·95	2·95
Tröja (ullbomull) .	1·50	3·45	3·25	3·15	3·10	3·00	3·05	3·00	2·95	2·90	2·90
Kalsonger »	1·75	3·70	3·50	3·35	3·35	3·20	3·30	3·25	3·25	3·20	3·15
Yllestrumpor . . .	1·25	2·15	2·25	2·25	2·25	2·20	2·25	2·20	2·20	2·15	2·15
Arbetsblus	1·75	4·00	3·85	3·70	3·70	3·60	3·65	3·60	3·60	3·60	3·55
Skodon:											
Kängor, smorläders-	8·50	13·50	13·00	14·00	14·25	13·75	14·00	14·00	13·75	13·50	13·50
Stövlar	16·50	25·50	25·50	27·00	27·50	26·25	26·75	26·75	26·50	26·00	25·75
Kängor av boxkalv:											
mans-	13·00	18·75	18·25	19·25	19·50	18·75	19·25	19·00	18·75	18·75	18·50
dam-	11·50	18·50	18·00	18·75	18·75	18·25	18·50	18·25	18·25	18·00	18·00
barn-	7·00	11·00	10·75	11·50	11·25	10·75	11·00	11·00	10·75	10·75	10·50
Halvsulning och klackning . . .	3·50	6·85	6·65	6·55	6·60	6·60	6·60	6·60	6·60	6·60	6·60

i 183. Då prisfallet på motsvarande varor i partihandeln varit synnerligen kraftigt, särskilt ifråga om textilvaror[1], synes en fortsatt nedgång av detaljpriserna sannolik, så mycket mera som å vissa orter minuthandeln ännu synes nästan oberörd av prisfallet.

Skatter. Skatteberäkningarna verkställas två gånger årligen, varvid omräkning av kommunalskatten äger rum den 1 april samt av krono- och landstingsskatterna den 1 oktober (se härom Soc. Medd. årg. 1922, sid. 947). Skatteindexen kvarstår sålunda vid detta beräkningstillfälle oförändrad och avser de skatter, som förfallit till betalning under kalenderåret 1930.

Övriga utgifter. Beräkningarna avse dels priser omkring den 15 i kvartalets sista månad, dels taxor såvitt möjligt fr. o. m. kvartalsskiftet. Den nu avslutade undersökningen visar en ringa uppgång på ett par poster. Indexsiffran för hela utgiftsgruppen har därigenom höjts från 176 till 177.

[1] Jfr sammanställningen av detalj- och partipriserna å sid. 72.

Indextal för viktigare poster inom gruppen »övriga utgifter».

	1914 (mitten)	1922	1924	1926	1928	1929	1930	1930				1931
								jan.	apr.	juli	okt.	jan.
Inventarier (möbler, kökssaker m. m.)	100	211	188	172	164	162	160	162	161	160	158	158
Tvätt och renhållning	100	186	163	150	144	145	145	146	145	145	144	144
Hygien (sjuk- och hälsovård)	100	208	190	189	187	185	185	185	185	185	185	184
Intellektuella ändamål	100	229	220	217	212	209	207	207	207	207	207	207
Förenings- och försäkringsavgifter . .	100	187	173	177	178	179	182	182	182	182	182	184
Nöjen och förströelser	100	217	207	208	215	217	218	218	218	218	217	217
Resor (järnvägs- o. spårvägs-)	100	219	206	197	196	195	191	195	195	195	186	186
Telefon, post- och skrivutensilier . .	100	205	179	178	176	176	176	176	176	176	176	176
Arbetshjälp i hemmet	100	222	196	196	196	196	198	196	196	196	196	207
Samtliga poster	**100**	**200**	**185**	**180**	**179**	**178**	**177**	**178**	**178**	**178**	**176**	**177**

Sammanfattning. Levnadskostnadsindex.

Under det att de å sid. 50 angivna indexsiffrorna, vilka framräknas månatligen, endast gälla de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse, avser socialstyrelsens vid varje kvartalsskifte meddelade levnadskostnadsindex förutom nyssnämnda poster jämväl kostnaderna för bostad, beklädnad, skatter och »övriga utgifter».

Den nu senast utförda beräkningen rörande levnadskostnadernas förskjutningar sedan juli 1914 avser prisläget omkring den 1 januari 1931 och hänför sig som förut närmast till förhållandena inom arbetar- och lägre tjänstemannafamiljer samt därmed jämställda samhällsklasser med en utgiftsstat före kriget av cirka 2 000 kr. Beträffande tillvägagångssättet vid framräknandet av denna index hänvisas till Soc. Medd. årg. 1918, sid. 186.

Förhållandet mellan utgifterna för *årsbudgetens särskilda huvudposter*, beräknade enligt prisläget dels vid mitten av år 1914 och dels vid tidpunkten för resp. indexberäkningar, belyses genom översikten å nästa sida.

Som av sammanställningen framgår, utgör den allmänna stegringen av levnadskostnaderna från juli 1914 till det senaste undersökningstillfället, den 1 januari 1931, 61 %, och kan sålunda betecknas med indexsiffran 161. Detta innebär, att en familj med en årsbudget före kriget av 2 000 kr., numera måste giva ut c:a 3 220 kr. för att uppehålla sin tidigare levnadsstandard.

I jämförelse med indexsiffran vid närmast föregående kvartalsskifte visar den nu framräknade en nedgång med 2 enheter. Denna sänkning, som medfört, att indexen kommit ned till det lägsta läge den hittills haft efter krisåren, beror så gott som uteslutande på livsmedelsprisernas nedgång. Även livsmedlen utvisa sålunda för närvarande det lägsta konstaterade indextalet sedan före ransoneringstiden, nämligen 132 mot 137 vid föregående kvartalsskifte. Med vardera en enhet ha vidare sjunkit posterna bränsle och lyse samt beklädnad, varemot övriga utgifter stigit en enhet. Hyres- och

Socialstyrelsens levnadskostnadsindex 1914—1930.

	Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Summa utg.
1914 juli . .	100	100	100	100	100	100	**100**
1916 dec. .	152	108	168	160	109	125	**139**
1917 maj .	174	108	190	170	109	130	**152**
sept. .	180	112	240	210	109	150	**166**
1918 1 jan. .	214	112	275	250	109	175	**192**
1 april	229	112	280	270	114	185	**208**
1 juli .	258	112	286	285	114	195	**219**
1 okt.	281	112	305	350	114	220	**242**
1919 1 jan. .	323	120	381	350	114	225	**267**
1 april	327	120	367	320	160	215	**265**
1 juli .	318	120	326	310	160	210	**257**
1 okt.	311	130	294	330	160	215	**257**
1920 1 jan. .	307	130	307	345	160	220	**259**
1 april	287	130	333	370	290	230	**265**
1 juli .	287	130	372	390	290	235	**270**
1 okt.	298	155	400	390	290	245	**281**
1921 1 jan.	286	155	380	355	290	245	**271**
1 april	247	155	316	295	372	235	**249**
1 juli	231	155	264	270	372	225	**236**
1 okt.	228	163	231	250	372	220	**231**
1922 1 jan. .	202	163	207	240	372	210	**216**
1 april	184	163	196	225	264	200	**195**
1 juli	178	163	188	210	264	195	**190**
1 okt.	180	163	183	205	263	195	**190**
1923 1 jan.	166	163	188	203	263	190	**183**
1 april	164	163	188	199	211	188	**177**
1 juli .	158	163	185	196	211	188	**174**
1 okt.	163	178	183	194	201	187	**177**
1924 1 jan. .	162	178	181	192	201	187	**176**
1 april	160	178	183	192	173	185	**173**
1 juli	155	178	182	192	173	183	**171**
1 okt.	164	178	180	191	170	183	**174**
1925 1 jan.	171	186	181	192	170	183	**178**
1 april	171	186	179	192	162	182	**177**
1 juli	168	186	177	191	162	181	**176**
1 okt.	167	186	172	190	168	180	**175**
1926 1 jan.	163	188	171	190	168	180	**174**
1 april	158	188	170	188	185	179	**178**
1 juli	156	188	168	187	185	180	**172**
1 okt.	156	188	166	184	183	180	**171**
1927 1 jan.	155	188	186	182	183	179	**171**
1 april	149	198	180	181	184	179	**170**
1 juli	148	198	176	180	184	179	**169**
1 okt.	154	198	171	181	184	180	**172**
1928 1 jan.	152	198	168	182	184	179	**171**
1 april	152	199	166	184	183	179	**171**
1 juli .	156	199	164	185	183	179	**173**
1 okt.	154	199	162	186	184	179	**172**
1929 1 jan.	150	199	159	186	184	179	**170**
1 april	151	200	165	185	187	178	**171**
1 juli .	148	200	161	184	187	178	**169**
1 okt.	150	200	160	183	183	178	**170**
1930 1 jan.	145	200	160	183	183	178	**167**
1 april	140	205	160	181	176	178	**165**
1 juli	138	205	159	180	176	178	**164**
1 okt.	137	205	156	178	176	176	**163**
1931 1 jan.	132	205	155	177	176	177	**161**

skatteposterna äro oförändrade. Slutligen erinras om att prisuppgifterna på livsmedel samt bränsle och lyse äro de i tabellen å sid. 56—57 angivna och för december månad insamlade.

Levnadskostnadernas nedgång under det gångna kvartalet innebär sänkning av dyrtidstilläggen för statens befattningshavare inom reglerade verk och kårer från 13 till 12 % av grundlönen och inom oreglerade verk och kårer från 31 till 30 %. För Stockholms stads befattningshavare gälla från och med årsskiftet nya bestämmelser för dyrtidstillägg, enligt vilka dylikt under innevarande kvartal utgår med 21 % av grundlönen å årslöner upp till 8 000 kr. och med 16 % å överskjutande lönebelopp.

Livsmedelskostnadernas förändringar å vissa orter i riket.

Utgifter för livsmedel, bränsle och lyse för en familj med en utgiftsstat år 1914 av c:a 2 000 kronor.[1]

A. Juli 1914 = 100.

Ort	1914 2:dra halvåret	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1930 3:dje kvartalet	1930 4:de kvartalet
Stockholm	106	307	239	181	163	166	168	156	149	152	148	139	139	135
Södertälje	106	298	229	174	158	158	161	151	146	149	144	134	135	130
Uppsala	108	314	249	184	165	169	172	159	154	160	155	146	145	142
Nyköping	104	293	229	173	159	159	164	152	146	150	145	137	137	133
Eskilstuna	105	289	228	170	157	158	165	154	149	151	145	135	135	131
Linköping	107	306	243	187	172	169	173	160	155	158	153	141	141	137
Norrköping	105	298	230	177	162	163	166	154	150	152	146	135	135	131
Motala	104	310	240	181	166	164	171	157	153	157	150	138	138	133
Jönköping	104	304	237	177	162	165	168	155	151	154	147	136	135	131
Växjö	105	300	233	182	168	168	170	159	155	159	153	141	141	137
Kalmar	104	277	222	172	155	157	165	156	151	152	149	139	139	135
Västervik	103	291	223	171	156	156	163	153	145	148	143	133	132	127
Visby	106	289	229	175	157	158	164	157	150	154	151	140	140	134
Karlskrona	105	284	229	180	164	162	169	158	153	153	150	140	140	136
Kristianstad	108	296	236	178	163	165	174	161	155	159	157	142	141	137
Malmö	104	295	233	181	166	163	171	162	151	152	151	137	138	133
Lund	105	292	230	178	160	160	164	156	152	149	150	138	137	132
Landskrona	106	306	244	184	166	165	171	166	159	160	159	142	141	135
Hälsingborg	105	293	236	179	161	164	170	162	157	158	156	143	141	135
Ystad	105	297	231	178	159	163	167	161	155	157	157	137	137	132
Halmstad	106	290	232	178	161	162	168	158	156	157	154	141	141	136
Göteborg	106	318	254	191	178	176	180	165	161	164	158	144	143	140
Lysekil	105	297	229	177	163	167	170	157	150	151	142	135	134	133
Vänersborg	104	303	241	183	168	171	171	160	157	157	152	143	143	140
Borås	106	306	243	190	174	176	177	164	160	163	158	145	142	142
Tidaholm	103	285	233	178	162	163	168	155	152	148	142	134	133	130
Karlstad	108	311	240	181	169	169	168	158	154	155	149	138	137	135
Örebro	107	300	231	174	158	160	164	152	148	151	145	135	134	130
Kopparberg	107	312	243	177	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västerås	105	307	233	173	157	161	167	154	147	151	145	135	134	130
Falun	105	308	245	180	163	165	169	156	150	153	145	135	135	132
Domnarvet[2]	105	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ludvika	103	302	238	172	157	160	167	152	148	151	144	134	133	130
Gävle	107	312	244	178	161	166	169	156	147	152	147	137	137	133
Söderhamn	108	317	249	184	169	172	176	165	160	161	156	144	143	141
Sundsvall: staden	105	318	241	180	166	168	166	156	155	154	150	141	140	138
sågverksdistr.	103	317	246	184	169	172	169	160	157	155	150	140	138	137
Nyland	103	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Östersund	106	305	252	187	162	161	163	156	152	152	142	135	135	133
Umeå	106	308	248	187	176	177	178	170	167	161	157	147	147	145
Luleå	104	310	249	190	167	169	169	164	161	165	158	148	151	146
Boden	107	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmberget[3]	104	309	251	187	162	161	167	154	154	154	153	143	143	139
Kiruna	104	316	263	196	170	168	172	161	158	161	157	149	149	146
Samtliga orter	**105**	**298**	**237**	**180**	**164**	**164**	**168**	**158**	**153**	**154**	**150**	**140**	**139**	**136**

[1] Såsom framhållits i Soc. Medd. årg. 1920, sid. 748, hava dessa tabeller varit föremål för en omräkning, varvid indextalen för åren 1914—1919 undergått smärre förändringar. Det må observeras, att samtliga meddelade indexsiffror äro medeltal för de angivna perioderna.

[2] Jämte Borlänge.

[3] Jämte Gällivare.

B. Den genomsnittliga utgiftssumman för samtliga orter = 100.

Ort	1913	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1930 3:dje kvartalet	1930 4:de kvartalet
Stockholm	119	122	120	121	120	121	120	119	117	118	119	120	120	120
Södertälje	105	105	102	102	103	102	101	102	101	102	102	102	103	102
Uppsala	102	104	105	103	101	103	103	101	101	104	104	105	105	105
Nyköping	98	97	95	96	97	96	97	96	95	97	97	98	98	98
Eskilstuna	101	100	99	98	99	99	102	101	101	101	100	101	101	101
Linköping	96	98	98	101	102	99	99	98	98	99	99	98	98	98
Norrköping	100	103	101	103	103	104	103	102	103	103	101	101	101	101
Motala	93	97	95	95	96	94	96	94	95	96	95	94	94	93
Jönköping	95	94	92	92	92	93	93	92	92	93	92	91	90	90
Värnamo	—	89	89	88	88	87	87	89	90	90	89	88	87	86
Växjö	89	88	86	89	91	90	89	89	89	91	90	90	90	90
Kalmar	102	94	95	97	97	97	100	101	101	100	102	102	102	102
Västervik	93	91	88	90	90	90	91	92	89	90	90	90	90	89
Visby	97	92	91	93	92	92	93	95	93	95	96	96	96	94
Karlskrona	101	95	97	101	101	99	101	101	101	100	101	101	102	101
Kristianstad	96	94	95	94	95	95	98	97	96	97	99	97	96	96
Malmö	101	100	100	103	104	102	104	105	101	101	103	101	102	100
Lund	99	97	96	99	98	97	98	99	99	96	100	99	99	97
Landskrona	99	100	100	101	100	99	100	104	103	103	105	100	100	98
Hälsingborg	99	97	98	99	98	99	100	102	102	101	104	102	101	99
Ystad	98	94	93	95	94	96	96	98	98	98	101	95	95	94
Halmstad	101	95	96	97	97	97	98	99	100	101	101	100	100	99
Varberg	—	92	92	91	92	92	92	92	93	94	94	93	93	93
Göteborg	102	108	108	108	111	109	109	107	107	108	107	106	105	106
Lysekil	101	101	99	101	102	104	104	102	101	100	97	99	99	100
Vänersborg	99	99	100	100	101	102	100	100	101	100	99	101	101	102
Borås	98	100	100	104	105	105	103	102	103	104	104	102	100	103
Lidköping	—	94	93	95	96	97	97	95	95	96	95	95	94	95
Tidaholm	97	94	97	98	98	98	98	98	99	95	94	95	95	95
Karlstad	99	102	100	100	103	102	99	100	100	99	99	98	98	99
Arvika	—	101	99	99	102	102	99	97	97	99	97	98	97	98
Filipstad	—	—	—	—	—	97	99	97	97	96	96	97	97	98
Örebro	100	99	97	97	97	97	98	97	97	98	97	97	97	96
Kopparberg	93	97	95	92	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västerås	100	102	98	97	97	99	100	99	97	99	98	98	97	97
Falun	99	101	103	100	100	100	100	99	98	99	97	97	97	97
Avesta	—	98	94	90	90	91	93	93	93	93	93	94	93	94
Domnarvet [1]	93	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ludvika	97	98	98	94	95	96	98	95	95	97	95	95	95	95
Mora	—	103	104	97	94	98	98	97	96	96	95	97	97	97
Gävle	101	104	102	99	99	101	101	99	96	99	98	99	99	99
Söderhamn	96	101	101	99	100	101	100	102	101	101	101	100	100	101
Sundsvall: staden	104	108	104	103	105	105	101	102	104	102	103	104	103	105
sågverksdistr.	98	103	101	100	101	102	98	100	101	98	98	99	98	99
Nyland	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kramfors	—	101	105	104	103	102	98	100	102	101	100	101	101	103
Östersund	102	104	109	107	102	101	99	102	102	101	97	100	100	101
Umeå	97	96	98	99	102	102	100	102	103	98	99	100	100	101
Vilhelmina	—	109	117	113	113	112	110	112	112	109	110	113	113	114
Luleå	103	108	110	111	107	108	105	109	110	112	111	112	114	113
Boden	101	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmberget [2]	116	119	123	122	116	115	116	114	118	117	120	121	121	121
Kiruna	118	122	129	127	121	119	119	119	121	121	122	125	125	125
Samtliga orter	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

[1] Jämte Borlänge.
[2] Jämte Gällivare.

Medelpris per år (1913—1930) och per månad (december 1929—december 1930)

	Varuslag	Kvantitet	1913	1914	1920	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930
			öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Mjölk: oskummad	l	14	15	44	23	24	24	22	21	22	22	21
2	handskummad	»	8	8	26	12	13	13	12	11	12	11	11
3	separerad	»	6	6	19	9	9	9	8	8	8	8	8
4	Smör: borde- (mejeri-)	kg	236	239	657	366	374	384	337	339	351	339	284
5	mat- (lands-)	»	213	218	651	350	350	353	311	306	322	305	265
6	Ost: helfet, okryddad	»	164	162	524	275	289	266	248	236	237	231	195
7	halvfet, »	»	121	119	374	187	203	182	174	171	172	167	144
8	Margarin: växt-, bästa sort	»	135	144	376	184	178	178	166	148	140	133	138
9	Ägg: svenska, färska	tjog	159	171	578	271	274	265	247	232	241	241	211
10	» konserverade	»	137	151	533	260	279	273	257	212	249	243	210
11	Potatis: gammal	hl	—	—	963	771	986	987	672	783	1 061	734	640
12	»	5 l	28	30	60	50	61	58	45	51	64	47	42
13	färsk	»	46	80	191	180	187	113	107	158	143	104	82
14	Ärter, gula	kg	31	35	69	50	51	50	48	57	62	54	36
15	Bruna bönor	»	48	49	130	72	88	72	58	58	84	87	52
16	Mjöl: vete-, svenskt, kärn- (patent-)	»	31	33	91	45	44	48	48	48	45	43	41
17	råg-, » bästa sort	»	22	23	56	27	30	33	28	31	32	29	25
18	rågsikt-, » » »	»	27	29	73	38	40	42	38	43	43	39	35
19	Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	36	42	101	50	48	50	46	47	51	46	38
20	ris-, Burma eller svenska (bästa)	»	41	41	176	58	54	53	53	53	54	54	52
21	Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	43	111	75	73	77	72	73	75	71	66
22	Rågbröd: hårt, knäckebröd	»	—	—	139	97	95	99	93	95	97	95	89
23	limpa, söt	»	38	40	105	65	64	70	66	65	65	64	62
24	grovbröd (surlimpa, ankarstock)	»	30	31	71	44	46	52	48	48	48	48	46
25	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	78	254	157	156	161	156	154	153	150	145
26	mjukt bakat med vatten	»	43	46	128	77	77	85	79	77	77	76	75
27	mjukt » » mjölk	»	60	61	145	90	91	99	94	94	94	93	90
28	Nötkött, färskt: stek	»	122	116	398	209	204	212	210	197	190	189	189
29	soppkött	»	100	95	333	169	167	175	174	164	158	156	155
30	Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	130	493	256	247	255	253	240	238	239	238
31	spädkalv	»	72	70	274	149	144	152	152	144	140	144	145
32	Fårkött: färskt, stek	»	133	130	431	225	223	241	238	225	225	230	231
33	salt, svenskt	»	114	118	385	184	181	198	198	183	185	187	185
34	Renkött, färskt, stek	»	119	121	442	264	239	247	240	242	238	230	235
35	Fläsk: färskt, svenskt (sidfläsk)	»	133	129	449	214	197	249	238	191	205	226	210
36	salt, » »	»	140	137	470	227	204	256	248	199	210	232	217
37	» amerikanskt »	»	—	—	364	192	189	236	243	223	213	228	227
38	Fisk, färsk: abborre	»	75	76	191	132	135	132	129	124	122	127	127
39	gädda	»	108	110	312	209	212	204	191	185	179	191	190
40	sill	»	34	35	102	67	72	78	75	67	66	68	70
41	strömming	»	38	39	106	61	66	74	75	69	66	67	67
42	torsk	»	55	57	139	94	100	101	97	95	92	100	100
43	rödspotta (»spätta»)	»	79	81	219	154	154	155	154	151	152	157	155
44	kolja	»	—	—	152	111	120	120	116	118	117	126	124
45	salt: sill, prima	»	45	45	120	59	70	86	66	66	57	61	68
46	strömming	»	30	31	74	45	46	52	53	50	48	48	49
47	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	58	156	83	90	98	105	96	95	96	96
48	Kaffe (obränt), prima Santos	»	170	159	331	244	281	335	329	296	309	309	244
49	Socker, bit-	»	67	65	* 168	107	96	78	71	72	64	54	45
50	Salt (matsalt)	»	—	10	31	20	19	19	19	19	18	17	17
51	Svagdricka	l	6	6	16	14	14	15	15	15	15	15	16
52	Fotogen, Water White	»	20	21	60	32	31	30	31	31	29	29	29
53	Ved: björk-, osågad, hemkörd	kbm	720	740	2895	1475	1450	1400	1310	1330	1300	1260	1220
54	barr-, osågad, hemkörd	»	575	595	2310	1075	1080	1055	995	1010	980	945	920
55	Bränntorv	100 kg	196	220	964	449	441	441	440	422	408	421	400
56	Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl	401	411	2069	840	782	737	787	794	713	703	688
57	eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	234	242	1664	414	389	344	404	383	331	340	323
58	Koks: gasverks- (krossad)[1] hemkörd	»	165	157	1177	310	303	256	254	273	247	243	238
59	eng. kamin- » hemkörd	»	189	190	1249	337	326	278	293	303	275	289	276

[1] Före 1918 avs uppgifterna okrossad koks. — * Maximipris.

för samtliga orter (44 orter åren 1913—1919 samt 49 orter fr. o. m. år 1920).

Dec. 1929	Jan. 1930	Febr. 1930	Mars 1930	April 1930	Maj 1930	Juni 1930	Juli 1930	Aug. 1930	Sept. 1930	Okt. 1930	Nov. 1930	Dec. 1930	Höjning (+) eller sänkning (—) i %		
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	dec. 1913—dec. 1930	dec. 1929—dec. 1930	
22	22	22	22	21	21	21	21	21	21	21	21	21	+ 50·0	— 4·5	1
11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	+ 37·5	0·0	2
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	+ 33·3	0·0	3
336	323	313	293	270	264	270	286	288	287	275	271	270	+ 12·0	— 19·6	4
313	302	288	271	256	249	252	258	264	267	259	255	256	+ 16·4	— 18·2	5
217	215	207	200	198	196	193	192	189	187	187	187	187	+ 13·3	— 13·8	6
159	156	152	147	145	144	142	142	141	140	140	139	139	+ 13·0	— 12·6	7
138	138	138	138	138	138	138	138	138	138	138	138	138	0·0	0·0	8
305	241	222	187	161	163	165	165	179	205	257	314	275	+ 26·7	— 9·8	9
248	219	196	173	—	—	—	—	—	—	211	233	229	+ 50·7	— 7·7	10
655	645	646	646	643	634	620	605	669	676	640	628	626	—	— 4·4	11
42	43	43	43	42	42	42	40	40	43	42	42	42	+ 61·5	0·0	12
—	—	—	—	—	—	—	112	51	—	—	—	—	—	—	13
42	41	38	36	35	35	35	35	35	36	35	35	34	+ 9·7	— 19·0	14
68	66	57	52	51	50	49	49	49	50	52	49	48	+ 4·3	— 29·4	15
43	43	42	41	41	41	41	41	41	41	40	40	40	+ 29·0	— 7·0	16
26	26	26	25	24	24	24	25	25	25	24	24	24	+ 14·3	— 7·7	17
37	36	36	34	34	34	34	35	36	36	35	35	35	+ 34·6	— 5·4	18
42	42	39	39	38	38	38	38	38	37	37	36	36	0·0	— 14·3	19
53	53	53	53	53	52	52	52	52	52	52	51	51	+ 24·4	— 3·8	20
68	68	67	67	66	66	66	65	65	65	65	65	65	+ 58·5	— 4·4	21
91	91	91	90	90	90	89	89	89	89	88	88	88	—	— 3·3	22
63	63	63	62	62	62	62	62	62	61	62	61	61	+ 60·5	— 3·2	23
47	47	47	47	46	46	46	46	46	46	46	46	46	+ 53·3	— 2·1	24
148	148	147	146	145	145	144	144	144	143	143	144	144	+ 92·0	— 2·7	25
76	76	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	+ 70·5	— 1·3	26
92	91	91	91	90	89	89	90	89	90	89	90	89	+ 48·3	— 3·3	27
189	189	188	188	188	189	190	191	191	191	190	188	187	+ 54·5	— 1·1	28
155	155	155	154	154	155	156	156	156	157	156	155	154	+ 54·0	— 0·6	29
240	241	241	239	239	240	240	239	239	239	235	234	233	+ 77·9	— 2·9	30
147	147	145	145	145	145	146	144	144	145	143	142	145	+ 95·9	— 1·4	31
226	227	232	235	239	242	241	242	237	229	221	216	215	+ 68·0	— 4·9	32
182	182	189	189	190	190	188	190	188	184	178	174	176	+ 51·7	— 3·3	33
234	244	240	243	240	230	—	—	—	—	219	227	239	+ 89·7	— 2·1	34
232	230	227	224	222	220	217	216	211	206	191	181	173	+ 30·1	— 25·4	35
238	236	234	232	229	227	224	223	218	211	197	190	183	+ 28·9	— 23·1	36
231	231	231	230	230	229	229	228	228	225	223	223	221	—	— 4·3	37
130	134	134	134	128	116	117	124	125	126	127	127	127	+ 60·8	— 2·3	38
196	205	209	197	174	162	180	193	195	197	194	189	189	+ 68·8	— 3·6	39
68	64	59	56	66	71	78	85	81	76	72	68	68	+ 88·9	0·0	40
64	65	66	63	60	60	63	64	70	75	73	71	70	+ 66·7	— 9·4	41
100	103	100	98	97	96	99	99	99	103	104	101	98	+ 71·9	— 2·0	42
158	169	160	153	148	146	150	156	157	156	157	155	156	+ 90·2	— 1·3	43
128	133	129	129	124	121	125	121	118	119	125	123	123	—	— 3·9	44
64	65	70	72	73	74	74	74	61	62	64	65	64	+ 42·2	0·0	45
45	46	48	48	48	49	48	49	48	46	53	56	53	+ 65·6	+ 17·8	46
97	97	98	96	96	97	96	96	95	96	96	96	96	+ 68·4	— 1·0	47
282	269	262	260	255	252	250	246	240	226	222	220	221	+ 37·3	— 21·6	48
49	49	48	48	47	45	45	44	44	44	44	44	42	— 37·3	— 14·3	49
17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	17	16	16	—	— 5·9	50
15	15	15	15	15	16	16	16	16	16	16	16	16	+ 166·7	— 6·7	51
29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	+ 38·1	0·0	52
1240	1240	1240	1240	1235	1230	1220	1215	1210	1200	1200	1195	1195	+ 63·7	— 3·6	53
930	930	935	935	930	925	925	920	915	910	910	905	905	+ 54·7	— 2·7	54
404	404	404	404	404	404	404	387	387	387	404	404	404	+ 105·1	0·0	55
699	699	700	699	698	697	696	692	688	677	674	671	670	+ 69·2	— 4·1	56
332	332	332	331	328	329	328	326	323	315	311	310	311	+ 36·4	— 6·3	57
245	245	244	243	245	245	245	244	240	230	228	226	225	+ 42·4	— 8·2	58
283	283	283	283	283	283	282	280	277	265	263	262	263	+ 41·4	— 7·1	59

	Varuslag	Kvantitet	Stockholm			Södertälje			Uppsala			Nyköping		
			Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.
1	Mjölk: oskummad	l	24	24	24	22	22	22	24	24	24	20	20	20
2	handskummad	»	—	—	—	10	10	10	12	12	12	—	—	—
3	separerad	»	9	9	9	7	7	7	10	10	10	7	7	7
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg	269	264	263	269	261	265	273	270	274	265	256	260
5	mat- (lands-)	»	242	238	239	254	248	253	254	253	249	257	252	255
6	Ost: helfet	»	225	223	219	202	200	200	202	201	210	197	197	197
7	halvfet	»	163	161	161	150	145	145	146	144	152	137	137	137
8	Margarin, växt-	»	139	139	139	138	138	138	139	139	139	138	138	138
9	Ägg: färska	tjog	285	341	283	288	329	252	248	317	251	265	313	263
10	konserverade	»	217	228	222	—	240	210	—	255	228	—	220	—
11	Potatis: gammal	hl	781	786	775	738	714	714	593	600	579	714	643	679
12	»	5 l	47	47	46	48	46	43	46	47	49	40	40	40
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg	32	30	30	31	30	30	29	28	28	28	29	28
15	Bruna bönor	»	53	49	46	46	40	40	45	45	45	49	51	49
16	Mjöl: vete-	»	38	37	37	38	37	37	39	39	39	40	40	40
17	råg-	»	23	23	23	23	23	23	21	22	20	27	27	27
18	rågsikt-	»	34	34	34	34	34	34	35	35	35	36	36	36
19	Gryn: havre-	»	40	39	39	35	35	35	35	35	33	37	37	36
20	ris-	»	58	59	57	51	51	54	49	46	46	51	53	53
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	64	64	64	64	64	64	61	61	61	59	59	59
22	knäckebröd	»	93	93	93	92	92	95	88	89	86	76	78	78
23	limpa, söt	»	68	68	69	64	64	64	67	68	67	62	62	62
24	grovbröd	»	59	59	59	44	44	44	49	49	50	46	46	46
25	Vetebröd: skorpor	»	163	163	162	121	121	121	151	149	149	135	135	135
26	mjukt bakat med vatten	»	75	75	73	66	66	66	94	97	98	74	74	74
27	mjukt » » mjölk	»	113	113	115	94	94	94	98	99	98	84	84	84
28	Nötkött, färskt: stek	»	215	208	205	197	196	196	205	201	205	195	190	193
29	soppkött	»	160	157	155	161	162	161	160	159	159	164	163	163
30	Kalvkött: gödkalv	»	234	234	242	235	234	238	233	225	242	225	219	217
31	spädkalv	»	146	138	149	155	156	164	137	131	152	—	150	—
32	Fårkött: färskt	»	232	228	234	236	236	216	228	227	233	252	244	241
33	salt	»	194	185	186	180	180	180	200	200	205	—	—	—
34	Renkött, färskt	»	—	—	263	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	225	215	201	223	214	201	205	196	200	192	178	176
36	salt, svenskt	»	224	214	201	220	220	200	204	193	194	190	177	177
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	155	156	159	112	122	114	119	135	138	91	96	100
39	gädda	»	212	202	213	198	186	198	212	204	200	170	174	181
40	sill	»	75	72	71	78	74	72	81	74	63	88	74	69
41	strömming	»	90	75	62	84	73	72	78	76	66	85	67	63
42	torsk	»	152	148	135	149	146	153	150	148	125	156	155	148
43	rödspotta	»	162	157	156	151	146	142	200	179	179	171	166	174
44	kolja	»	154	155	147	142	152	146	135	130	119	131	140	140
45	[1]) salt: sill	»	68	66	68	54	60	60	60	60	60	65	65	65
46	strömming	»	—	53	54	—	75	—	50	50	50	—	—	—
47	Kabeljo	»	90	89	86	88	90	98	98	96	99	100	100	102
48	Kaffe	»	225	224	226	230	218	229	247	243	232	222	223	223
49	Socker	»	41	41	39	42	42	40	45	45	44	44	44	42
50	Salt	»	17	17	16	15	15	15	20	20	20	18	18	18
51	Svagdricka	l	23	23	23	15	15	15	15	15	15	15	15	15
52	Fotogen	»	29	29	29	30	30	30	28	28	27	26	26	26
53	Ved: björk-	kbm	1315	1320	1325	1250	1250	1225	1215	1200	1190	1100	1100	1100
54	barr-	»	925	940	930	750	750	785	835	785	810	790	790	775
55	Bränntorv	100 kg	—	—	—	—	—	—	418	418	418	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl	700	700	700	750	750	750	750	750	750	650	650	650
57	eng. hushålls-	»	275	275	275	375	375	375	355	355	355	350	350	350
58	Koks: gasverks-	»	256	256	256	250	250	250	255	255	255	235	225	220
59	eng. kamin-	»	280	280	280	325	325	325	310	310	310	275	275	275

[1]) Noteringarna avse islandssill utom för de orter, där annan sillsort uppgives.

Eskilstuna			Linköping			Norrköping			Motala			Jönköping			Värnamo			
Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	
21	21	21	19	19	19	20	20	20	19	19	19	18	18	18	18	18	18	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	10	10	9	9	9	—	—	—	2
6	6	6	8	8	8	8	8	8	6	6	6	8	8	8	6	6	6	3
269	260	260	260	254	264	266	259	264	260	254	264	283	283	275	254	255	252	4
265	257	254	248	247	251	249	244	247	253	247	256	253	257	251	238	239	239	5
207	200	200	202	202	202	198	198	198	190	190	193	187	178	183	204	201	205	6
148	144	142	148	150	150	153	154	153	163	160	160	140	134	136	145	145	145	7
138	138	138	139	139	139	139	139	139	138	138	138	139	139	139	138	138	138	8
277	309	263	232	311	278	265	318	284	242	295	267	245	277	244	204	267	250	9
—	—	—	—	—	—	—	199	211	—	—	—	—	220	220	—	—	—	10
—	714	714	597	584	581	711	714	713	650	650	650	502	488	488	560	525	525	11
48	48	48	47	45	44	44	44	44	34	33	33	34	33	32	35	35	35	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
25	29	25	30	30	30	26	26	26	24	25	25	35	25	30	37	35	35	14
65	50	49	53	50	50	50	50	50	48	50	50	55	40	54	58	52	52	15
41	41	38	38	38	38	39	39	39	38	38	38	40	39	39	40	40	40	16
22	25	25	25	25	25	27	26	26	25	24	24	23	24	24	22	23	23	17
35	35	35	34	34	34	35	35	35	33	33	33	35	35	35	34	34	34	18
35	33	33	36	35	35	39	38	38	35	35	35	35	35	35	40	35	35	19
49	49	49	56	56	56	48	45	45	52	50	51	50	50	50	60	57	57	20
57	57	56	71	71	71	55	55	57	65	65	65	69	69	69	70	70	70	21
74	74	80	95	95	98	95	95	95	87	87	88	94	94	94	90	90	90	22
68	68	68	66	65	65	64	64	64	56	55	56	62	59	59	48	48	48	23
36	36	36	51	51	51	53	53	53	51	52	49	49	49	49	39	39	39	24
141	141	141	159	159	159	151	151	151	129	129	125	145	144	144	148	148	148	25
67	67	67	67	66	66	86	84	84	63	64	56	78	78	78	63	63	63	26
91	94	94	92	92	91	119	117	117	78	78	74	90	89	88	67	67	67	27
203	203	203	175	175	174	200	200	202	171	174	172	178	178	178	182	182	181	28
160	160	160	163	164	163	163	164	164	159	162	161	160	160	161	158	158	158	29
250	222	211	238	235	234	247	248	247	202	219	212	212	212	212	197	198	200	30
140	140	140	—	—	—	—	—	—	133	141	145	134	134	134	127	130	130	31
281	281	281	240	234	234	260	249	245	219	224	211	199	193	192	199	200	200	32
—	—	—	200	198	192	183	192	192	173	167	172	—	180	180	177	173	177	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
207	187	180	182	175	160	210	204	200	168	165	161	188	175	174	155	158	155	35
200	184	180	188	182	171	209	208	208	173	167	164	198	184	186	153	157	157	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
150	146	148	145	146	139	125	125	121	133	140	122	125	125	125	100	100	100	38
199	195	194	200	200	200	185	180	187	198	179	181	197	198	200	175	175	175	39
78	76	74	70	67	63	75	64	67	74	67	62	74	75	75	65	69	63	40
90	80	82	71	68	63	68	58	57	80	67	62	78	78	75	66	69	67	41
131	124	120	129	128	128	129	125	125	—	92	97	100	100	96	100	98	96	42
158	154	151	149	156	149	180	170	173	154	148	149	150	150	150	138	138	138	43
154	153	149	140	141	138	165	142	141	133	118	113	125	125	125	110	111	113	44
58	60	60	59	60	60	60	60	60	50	53	50	60	60	69	60	67	67	45
—	—	—	—	—	—	100	100	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
87	87	90	108	102	102	94	94	94	90	90	88	99	99	99	—	—	—	47
235	235	235	238	237	235	240	241	233	220	217	215	215	215	215	223	213	213	48
42	42	39	43	43	41	43	42	41	43	43	43	44	44	42	44	44	42	49
17	15	15	20	20	20	15	15	15	15	15	15	20	20	20	15	15	15	50
16	16	16	20	20	20	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	51
26	26	26	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	28	31	31	31	52
1250	1250	1250	1000	1000	1000	1135	1135	1140	1050	1035	1035	1190	1190	1190	925	925	900	53
900	865	865	820	820	820	940	925	935	765	800	800	840	850	850	625	625	613	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	350	350	350	—	—	—	55
625	625	625	625	625	625	630	630	630	683	633	633	600	600	600	725	725	725	56
—	—	—	346	350	350	280	280	280	293	280	280	325	325	325	350	340	340	57
220	220	220	210	210	210	273	273	273	240	243	243	215	215	215	225	225	225	58
235	235	235	250	250	250	280	280	280	245	250	250	275	269	269	263	263	263	59

	Varuslag	Kvantitet	Växjö			Kalmar			Västervik			Visby		
			Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.
1	Mjölk: osskummad	l	20	20	20	22	22	22	20	20	20	22	22	20
2	handskummad	»	—	—	—	13	13	13	—	—	—	—	—	—
3	separerad	»	8	8	8	8	8	8	5	5	5	6	6	6
4	Smör: borda- (mejeri-)	kg	263	261	260	270	265	266	256	255	247	243	246	240
5	mat- (lands-)	»	250	250	250	253	256	254	248	243	237	243	244	240
6	Ost: helfet	»	207	203	203	220	221	228	230	221	225	206	205	205
7	halvfet	»	150	150	150	—	125	—	—	—	—	148	148	148
8	Margarin, växt-	»	138	138	138	139	139	139	138	138	138	139	139	139
9	Ägg: färska	tjog	217	272	221	253	269	249	266	295	290	224	288	243
10	konserverade	»	—	—	—	—	234	230	—	—	—	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl	700	700	650	593	583	583	536	536	536	714	714	571
12	»	5 l	40	40	40	39	36	37	34	34	34	50	50	50
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg	34	35	35	31	28	28	33	35	30	40	40	40
15	Bruna bönor	»	51	50	50	50	44	42	50	49	49	60	51	51
16	Mjöl: vete-	»	42	40	40	37	36	36	39	40	40	42	42	42
17	råg-	»	26	24	24	21	20	20	25	25	26	26	26	26
18	rågsikt-	»	37	36	36	32	32	32	34	34	35	37	37	37
19	Gryn: havre-	»	35	35	37	37	36	35	35	35	35	38	38	38
20	ris-	»	52	52	52	52	51	51	51	50	51	53	53	53
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	75	75	68	68	66	66	60	60	60	71	71	71
22	knäckebröd	»	90	88	90	90	90	89	99	99	99	100	100	100
23	limpa, söt	»	50	50	50	52	52	52	50	50	50	60	60	60
24	grovbröd	»	43	43	44	37	36	36	41	41	41	50	50	50
25	Vetebröd: skorpor	»	145	145	148	113	112	111	140	140	140	125	125	125
26	mjukt bakat med vatten	»	61	61	61	69	69	68	90	90	90	80	80	80
27	mjukt » » mjölk	»	80	80	80	79	79	78	83	83	83	115	115	115
28	Nötkött, färskt: stek	»	184	184	185	157	156	156	190	190	190	157	153	152
29	soppkött	»	162	162	162	136	136	134	150	150	150	135	134	134
30	Kalvkött: gödkalv	»	205	205	206	238	236	237	238	230	230	172	170	171
31	spädkalv	»	139	140	140	144	142	144	140	140	140	—	—	—
32	Fårkött: färskt	»	202	201	201	168	165	167	220	192	190	172	162	166
33	salt	»	180	180	180	—	—	—	160	160	160	153	153	155
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	163	160	151	172	165	154	193	170	170	170	153	152
36	salt, svenskt	»	164	160	151	190	186	176	200	190	190	164	164	161
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	125	113	122	150	150	149	70	70	70	160	154	150
39	gädda	»	198	190	200	164	156	154	150	149	150	193	178	165
40	sill	»	59	63	60	75	—	80	—	—	—	80	—	—
41	strömming	»	55	61	60	78	54	48	49	47	50	64	57	53
42	torsk	»	125	124	116	73	87	72	85	86	85	130	139	138
43	rödspotta	»	140	140	140	—	—	125	—	—	—	170	166	175
44	kolja	»	130	130	130	119	100	108	—	—	—	130	140	135
45	[1]) salt: sill	»	70	62	60	60	60	60	63	64	66	60	60	65
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	—	—	—	—	110	110	100	100	100	100	100	100
48	Kaffe	»	200	200	202	235	235	237	214	214	214	220	220	220
49	Socker	»	44	44	42	42	42	40	42	42	40	46	46	45
50	Salt	»	20	20	20	15	15	15	20	20	20	16	16	16
51	Svagdricka	l	15	15	15	15	15	15	12	12	12	11	11	11
52	Fotogen	»	30	30	30	24	24	24	26	26	26	25	25	25
53	[2]) Ved: björk-	kbm	1000	1000	1000	930	930	865	1000	950	950	1450	1350	1400
54	barr-	»	690	700	700	680	680	680	750	725	725	1100	1135	1150
55	Bränntorv	100 kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl	683	650	650	675	675	675	750	750	750	750	750	750
57	eng. hushålls-	»	373	370	370	—	—	—	250	250	250	350	350	350
58	Koks: gasverks-	»	262	260	260	195	185	185	255	250	250	250	250	250
59	eng. kamin-	»	278	275	275	250	250	250	250	250	250	280	280	280

[1]) Se anm. sid. 58. — [2]) Visby: alved under hela kvartalet 11·50 kr. per kbm.

Karlskrona			Kristianstad			Malmö			Lund			Landskrona			Hälsingborg			
Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	
22	22	22	18	18	18	19	19	18	18	18	18	18	18	18	19	19	18	1
14	14	14	9	9	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
7	7	7	6	6	6	8	8	8	8	8	7	6	6	6	6	6	6	3
278	262	265	260	252	255	255	246	249	260	251	254	258	250	255	266	258	260	4
245	247	240	250	242	245	245	236	239	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
190	196	196	189	198	192	227	228	229	181	177	173	204	204	195	186	191	181	6
146	152	146	138	140	134	151	151	151	141	143	136	—	—	—	—	—	—	7
138	138	138	138	138	138	139	139	139	138	138	138	139	139	139	138	138	138	8
287	268	258	241	308	271	241	307	260	341	299	260	241	301	258	236	291	246	9
—	210	220	—	—	195	187	201	200	—	—	—	—	—	—	—	214	209	10
675	665	685	500	450	367	495	486	477	500	500	483	500	531	481	483	443	436	11
38	38	40	37	40	37	35	35	34	40	40	40	40	38	35	34	34	32	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
34	34	34	36	35	33	39	39	35	39	39	38	41	43	38	39	39	37	14
57	45	45	50	49	44	50	49	43	48	46	45	57	53	49	49	49	45	15
44	44	44	38	37	37	38	38	38	39	39	39	41	40	40	39	38	38	16
26	25	25	22	23	22	26	26	25	25	25	25	24	24	24	26	26	27	17
39	38	38	34	34	34	35	34	34	34	35	35	35	35	35	35	36	35	18
38	37	36	37	37	34	35	35	33	33	31	31	38	38	35	35	35	33	19
56	54	54	60	60	50	51	50	50	55	55	53	50	50	50	61	58	58	20
74	72	73	72	72	78	74	75	70	75	74	76	72	72	72	68	68	69	21
99	99	101	98	93	93	104	106	102	104	102	101	106	106	106	103	103	103	22
57	57	55	42	40	40	43	43	43	40	40	40	45	44	44	53	53	53	23
37	37	37	33	33	33	32	32	32	30	30	30	34	33	33	39	39	39	24
150	157	157	150	143	140	157	157	157	140	140	140	140	140	140	114	114	114	25
—	—	—	—	—	—	77	77	77	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
91	91	87	78	86	90	77	77	77	71	71	71	84	84	84	71	71	71	27
187	186	182	164	163	160	226	226	226	220	220	220	190	198	200	183	183	180	28
152	149	150	141	139	135	174	174	174	177	177	177	174	178	176	164	164	163	29
249	245	243	235	230	243	270	270	270	249	233	217	243	245	243	237	237	234	30
145	145	144	167	165	164	165	165	165	150	150	150	134	149	150	139	138	138	31
230	224	221	250	250	250	250	250	250	247	240	240	266	252	238	251	248	240	32
162	160	158	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
174	162	158	195	189	174	176	165	153	171	154	149	157	151	150	147	141	137	35
170	162	158	220	220	205	211	200	200	207	203	187	200	180	180	152	153	158	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
104	100	94	150	150	150	138	138	144	125	127	128	—	—	—	150	150	150	38
159	158	150	189	188	188	219	200	200	200	207	210	221	203	209	200	200	197	39
—	—	—	70	68	68	88	86	93	100	80	85	70	72	72	72	76	78	40
42	54	41	53	56	58	80	86	80	82	—	79	63	—	—	77	76	78	41
45	51	61	55	55	56	77	76	75	62	60	57	59	58	57	58	59	57	42
112	104	97	125	131	136	178	176	175	125	129	129	150	150	150	142	144	142	43
—	—	—	150	150	150	144	143	145	134	135	163	—	—	—	100	109	100	44
74	76	76	66	68	63	76	69	68	60	60	60	82	82	65	69	76	73	45
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
232	230	230	229	216	219	213	216	216	235	238	236	236	233	233	206	213	—	48
45	44	43	43	43	40	41	41	39	41	40	39	43	43	41	43	43	40	49
19	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	50
13	13	13	12	12	12	12	12	12	11	11	11	12	12	12	12	12	12	51
28	28	28	28	28	27	27	27	27	29	29	27	27	27	27	27	27	27	52
1110	1115	1115	1250	1250	1250	2000	2000	2000	1500	1500	1500	1700	1700	1700	1600	1600	1600	53
750	750	750	950	950	950	1800	1800	1800	1300	1300	1300	1600	1600	1600	1500	1500	1500	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	500	500	500	—	—	—	—	—	—	55
700	700	700	650	650	600	600	600	600	575	575	575	650	650	650	675	675	675	56
250	250	250	250	250	250	235	235	235	235	235	235	240	240	240	265	265	280	57
190	190	190	185	190	190	195	195	195	195	195	195	190	180	165	170	170	170	58
200	200	200	220	220	220	220	220	220	240	240	240	240	240	240	210	210	210	59

	Varuslag	Kvantitet	Ystad			Halmstad			Varberg			Göteborg		
			Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.
1	Mjölk: oskummad	l	18	18	18	18	18	18	19	19	18	21	21	21
2	handskummad	»	—	—	—	—	—	—	10	10	10	—	—	—
3	separerad	»	5	5	5	6	6	6	6	6	6	11	11	11
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg	249	243	245	269	262	263	270	260	260	282	272	272
5	mat- (lands-)	»	—	—	—	246	239	246	252	247	244	255	249	247
6	Ost: helfet	»	173	173	173	203	203	203	153	153	153	162	163	163
7	halvfet	»	130	130	130	138	138	138	128	128	128	120	120	120
8	Margarin, växt-	»	135	135	135	137	137	137	139	139	139	139	139	139
9	Ägg: färska	tjog	222	282	253	262	301	264	239	285	227	274	332	261
10	konserverade	»	—	210	210	—	225	205	—	216	216	—	220	192
11	Potatis: gammal	hl	425	383	375	597	572	567	700	700	675	613	605	594
12	»	5 l	40	38	38	38	38	38	40	40	38	43	43	42
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg	40	38	38	39	38	37	40	39	39	35	35	35
15	Bruna bönor	»	50	50	48	52	52	48	50	50	45	45	40	40
16	Mjöl: vete-	»	39	38	38	38	38	38	39	39	39	37	37	37
17	råg-	»	25	24	24	22	24	24	20	21	21	21	21	21
18	rågsikt-	»	35	34	35	34	34	34	34	34	35	32	32	32
19	Gryn: havre-	»	36	36	32	37	37	36	40	39	39	35	35	35
20	ris-	»	55	55	55	50	50	50	48	48	48	44	45	44
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	75	75	75	69	69	69	68	68	68	60	60	60
22	knäckebröd	»	108	108	108	97	97	97	102	102	102	70	70	70
23	limpa, söt	»	40	40	40	50	50	50	52	52	53	68	68	68
24	grovbröd	»	31	31	31	42	42	40	42	41	41	51	51	51
25	Vetebröd: skorpor	»	130	130	130	129	129	127	125	125	125	129	130	130
26	mjukt bakat med vatten	»	65	65	65	—	—	—	75	75	75	94	94	94
27	mjukt » » mjölk	»	75	78	80	85	85	81	100	100	95	103	103	103
28	Nötkött, färskt: stek	»	173	173	173	183	183	180	156	156	156	199	200	200
29	soppkött	»	142	140	140	154	154	155	129	129	129	162	164	167
30	Kalvkött: gödkalv	»	217	217	215	217	214	214	—	—	—	248	247	247
31	spädkalv	»	134	130	130	149	150	149	139	139	145	135	133	155
32	Fårkött: färskt	»	214	214	214	213	195	187	195	188	189	241	236	242
33	salt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	265	277
35	Fläsk: färskt	»	160	160	145	173	169	158	164	165	160	213	210	205
36	salt, svenskt	»	190	190	180	204	206	190	179	179	176	219	208	205
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	125	125	125	150	—	—	—	—	—	159	183	175
39	gädda	»	200	200	200	250	250	250	—	—	—	242	223	215
40	sill	»	—	—	—	73	74	73	41	35	—	59	64	66
41	strömming	»	56	55	55	80	83	81	—	—	—	106	100	99
42	torsk	»	50	50	50	63	59	55	33	42	39	72	68	66
43	rödspotta	»	125	125	125	144	141	154	135	132	128	168	156	196
44	kolja	»	150	150	150	90	100	101	89	86	91	97	112	113
45	[1])salt: sill	»	65	65	60	63	63	63	46	58	58	76	73	71
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	—	—	—	—	—	—	85	85	85	96	88	96
48	Kaffe	»	205	205	205	228	222	222	205	205	205	208	210	215
49	Socker	»	43	43	41	43	43	41	42	42	40	42	42	40
50	Salt	»	15	15	15	16	16	16	13	13	13	15	15	15
51	Svagdricka	l	9	9	9	13	13	13	13	13	13	18	18	18
52	Fotogen	»	29	29	27	24	24	24	27	27	27	26	26	26
53	[2]) Ved: björk-	kbm	1800	1800	1800	1200	1200	1200	1400	1400	1400	1685	1695	1695
54	barr-	»	1600	1600	1600	930	945	945	—	—	—	1390	1400	1400
55	Bränntorv	100 kg	—	—	—	300	300	300	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl	624	624	624	625	625	625	625	625	625	540	540	540
57	eng. hushålls-	»	263	248	248	275	275	275	250	250	250	230	230	235
58	Koks: gasverks-	»	180	180	180	220	220	220	210	210	210	180	180	180
59	eng. kamin-	»	229	192	192	245	245	245	250	250	250	214	214	214

[1]) Se anm. sid. 58. — [2]) Halmstad: bokved oktober 12·00 samt november och december 12·15 kvartalet 15·00 kr. per kbm. — Karlstad: blandved under hela kvartalet 8·00 kr. per kbm.

Lysekil			Vänersborg			Borås			Lidköping			Tidaholm			Karlstad			
Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	
20	20	20	20	20	20	22	22	22	16	16	16	17	17	17	22	22	22	1
—	—	—	12	12	12	11	11	11	—	—	—	9	9	9	—	—	—	2
5	5	5	10	10	10	8	8	8	7	7	7	5	5	5	8	8	8	3
282	275	269	268	276	268	285	275	273	268	262	265	269	271	264	261	261	268	4
257	258	269	244	262	255	241	244	248	253	250	250	248	246	245	258	256	256	5
170	170	175	197	193	192	186	189	182	172	172	172	150	148	146	184	184	184	6
125	125	125	150	140	150	138	139	135	117	115	115	—	—	—	140	140	140	7
138	138	138	138	138	138	138	138	138	136	136	136	138	138	138	138	138	138	8
262	312	277	258	334	264	261	295	260	244	305	256	221	281	239	286	295	244	9
—	—	228	—	225	—	218	218	209	—	—	—	—	200	200	—	—	—	10
860	800	800	875	775	775	522	520	608	770	770	880	550	533	500	674	674	674	11
57	55	53	50	50	50	41	42	41	42	42	45	40	40	40	44	44	44	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
35	35	34	40	40	40	38	38	38	32	32	32	35	35	34	40	40	38	14
47	40	40	52	50	50	55	50	46	60	60	49	47	43	44	50	50	50	15
39	38	38	39	39	39	40	40	39	40	40	40	39	40	40	40	40	40	16
23	24	23	24	24	24	24	25	25	23	23	23	27	28	26	22	22	23	17
35	36	35	35	34	34	35	35	35	34	34	34	35	35	35	35	35	35	18
35	35	35	35	35	35	34	34	34	38	35	35	40	35	35	35	35	35	19
44	45	44	50	50	50	65	65	65	45	45	44	55	47	48	49	49	49	20
68	68	69	81	83	83	69	69	69	64	65	65	65	64	62	59	58	64	21
83	84	84	100	107	107	92	92	92	82	82	82	87	86	88	85	89	90	22
59	59	59	60	60	60	68	68	68	71	71	71	65	65	64	75	75	75	23
52	52	52	47	47	47	53	53	53	50	50	50	50	50	50	53	53	53	24
150	150	150	140	140	140	126	126	126	121	121	121	120	123	120	152	152	152	25
82	82	82	60	60	59	73	73	73	59	59	59	60	60	60	85	85	85	26
83	83	83	75	75	75	89	89	89	71	71	71	82	82	80	104	104	104	27
180	180	180	188	185	183	196	192	191	178	177	177	200	199	188	191	190	190	28
150	150	150	150	150	150	169	168	168	147	147	147	157	158	150	161	162	162	29
220	220	220	213	212	213	226	220	218	220	220	221	223	222	220	231	229	224	30
145	145	145	138	123	133	137	132	131	110	112	112	162	160	160	121	120	138	31
220	220	220	235	226	232	233	218	218	213	204	199	244	227	220	230	227	232	32
—	—	—	150	150	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
180	180	180	210	183	175	193	180	180	188	180	173	180	157	150	202	197	188	35
180	180	177	200	200	180	180	179	178	222	215	200	187	187	170	200	200	193	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
—	—	—	125	125	125	152	145	147	86	80	90	125	114	114	150	150	149	38
—	—	—	160	160	160	217	213	213	150	150	150	203	198	189	165	171	184	39
63	56	48	75	75	73	70	70	69	69	60	58	64	63	56	77	76	76	40
—	—	—	80	82	80	98	91	88	70	70	75	88	81	69	83	80	84	41
52	53	48	94	86	75	74	67	65	88	81	88	103	101	100	118	115	115	42
140	132	137	181	170	175	159	166	157	154	163	160	135	120	132	162	174	174	43
75	79	77	108	130	124	119	108	102	103	100	96	97	94	99	136	125	121	44
63	62	60	64	65	70	60	60	60	60	60	60	62	62	62	70	70	70	45
—	—	—	—	—	—	—	40	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
80	80	80	84	86	89	90	93	90	86	86	88	89	89	89	102	98	98	47
225	223	230	221	219	213	225	225	225	220	220	220	235	233	238	223	224	215	48
43	43	42	43	43	41	44	44	42	43	42	41	43	43	41	42	42	40	49
18	18	18	15	15	15	15	15	15	20	20	20	15	15	15	18	18	18	50
15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	14	14	14	20	20	20	51
25	25	25	25	25	25	26	26	26	28	28	28	30	30	30	29	29	29	52
1600	1600	1600	1275	1275	1275	1470	1485	1485	1165	1165	1165	1100	1100	1100	1200	1225	1200	53
1250	1250	1250	1000	1000	1000	1000	1000	1000	835	835	835	700	700	700	885	925	850	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	450	450	450	—	—	—	—	—	—	55
563	563	563	604	608	592	690	680	680	600	600	600	700	700	700	638	638	638	56
250	250	250	317	317	317	300	300	300	300	300	300	320	300	300	313	313	313	57
—	—	—	215	215	215	203	203	203	230	230	230	255	260	260	180	180	180	58
250	250	250	219	219	225	234	225	225	250	250	250	280	300	300	263	263	263	59

kr. per kbm; ribbved under hela kvartalet 8·00 kr. per kbm. Varberg: bokved under hela

	Varuslag	Kvantitet	Filipstad			Arvika			Örebro			Västerås		
			Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.
1	Mjölk: oskummad	l	23	23	23	23	23	23	20	20	20	19	19	19
2	handskummad	»	—	—	—	10	10	10	11	11	11	—	—	—
3	separerad	»	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg	282	277	274	273	273	265	270	261	265	267	258	262
5	mat- (lands-)	»	255	254	254	244	250	256	251	245	245	258	251	257
6	Ost: helfet	»	176	176	176	163	163	160	158	153	160	168	168	163
7	halvfet	»	127	130	135	130	130	130	125	130	130	130	130	130
8	Margarin, växt-	»	138	138	138	138	138	138	135	135	135	139	139	139
9	Ägg: färska	tjog	254	330	273	249	288	234	258	301	248	273	337	302
10	konserverade	»	—	—	—	—	—	—	220	218	222	—	233	233
11	Potatis: gammal	hl	671	686	700	625	563	563	561	553	543	621	623	627
12	»	5 l	38	39	41	39	36	40	34	34	34	41	39	40
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg	33	30	27	35	35	35	31	29	29	29	25	25
15	Bruna bönor	»	48	48	48	51	49	45	49	42	40	47	44	44
16	Mjöl: vete-	»	40	39	39	39	39	38	38	39	39	38	37	37
17	råg-	»	25	25	25	22	22	23	24	24	25	25	24	24
18	rågsikt-	»	35	34	34	34	34	34	34	35	35	34	34	34
19	Gryn: havre-	»	36	36	36	35	35	34	35	34	34	37	37	37
20	ris-	»	48	50	51	45	45	45	48	50	50	46	46	46
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	59	58	61	63	63	64	56	56	57	52	52	52
22	knäckebröd	»	81	82	82	89	89	88	85	85	85	77	77	77
23	limpa, söt	»	66	66	65	70	70	70	65	65	65	63	63	63
24	grovbröd	»	50	50	50	59	58	59	53	53	53	47	47	47
25	Vetebröd: skorpor	»	160	160	160	150	150	150	133	133	133	130	130	130
26	mjukt bakat med vatten	»	67	67	67	63	63	63	69	69	69	67	67	67
27	mjukt » » mjölk	»	77	77	77	87	87	87	102	102	102	75	75	75
28	Nötkött, färskt: stek	»	200	189	185	191	190	187	200	200	200	197	196	193
29	soppkött	»	179	168	165	161	165	157	146	142	143	153	152	151
30	Kalvkött: gödkalv	»	223	223	223	231	241	248	200	200	207	226	226	225
31	spädkalv	»	150	150	150	147	143	150	110	110	110	143	143	142
32	Fårkött: färskt	»	226	226	226	216	217	198	226	229	230	236	231	230
33	salt	»	—	—	—	—	—	—	150	150	150	—	—	—
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	200	187	180	198	183	173	180	180	180	190	180	180
36	salt, svenskt	»	193	203	200	192	180	170	180	180	180	200	180	180
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	138	147	135	150	—	—	124	121	135	133	140	136
39	gädda	»	188	190	183	225	243	250	192	190	184	199	200	199
40	sill	»	76	68	66	73	60	60	74	72	70	70	67	69
41	strömming	»	90	86	83	79	76	70	83	76	76	73	70	69
42	torsk	»	114	121	114	132	128	117	115	108	100	144	143	143
43	rödspotta	»	153	147	150	—	—	—	158	165	163	153	155	150
44	kolja	»	111	113	118	145	136	127	134	133	132	140	142	142
45	[1]) salt: sill	»	64	62	60	70	70	70	50	60	60	59	59	59
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	94	92	96	90	90	90	100	100	100	98	98	98
48	Kaffe	»	238	213	225	225	225	225	217	215	218	225	226	226
49	Socker	»	43	43	42	41	41	40	43	43	40	44	44	42
50	Salt	»	19	18	19	15	15	14	15	15	15	15	15	15
51	Svagdricka	l	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	13	13
52	Fotogen	»	29	29	29	28	28	28	25	25	25	26	26	26
53	[2]) Ved: björk-	kbm	1050	1050	1050	1200	1200	1200	1185	1185	1175	1270	1255	1255
54	barr-	»	700	700	700	800	800	800	900	900	900	905	905	905
55	Bränntorv	100 kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl	650	625	625	650	650	650	594	594	594	675	675	675
57	eng. hushålls-	»	375	400	400	400	400	400	350	350	350	325	325	325
58	Koks: gasverks-	»	—	—	—	—	—	—	210	210	210	235	235	235
59	eng. kamin-	»	255	260	260	250	250	250	240	240	240	275	275	275

[1]) Se anm. sid. 58. — [2]) Söderhamn: plankknubb oktober och november 8·50 samt december

Falun			Ludvika			Avesta			Mora			Gävle			Söderhamn			
Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	
22	22	22	22	22	22	21	21	21	22	22	22	25	25	25	23	23	23	1
11	11	11	—	—	—	—	—	—	12	12	12	14	14	14	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	6	6	6	7	7	7	10	10	10	10	10	10	3
267	270	277	265	265	266	280	275	274	289	292	280	271	278	290	290	280	279	4
258	257	261	245	238	241	267	260	264	271	271	267	256	259	276	270	260	260	5
166	167	167	177	177	177	184	193	193	153	160	160	165	175	166	186	186	184	6
128	127	125	140	140	140	150	140	140	—	130	130	145	145	145	—	—	—	7
139	139	139	137	137	137	138	138	138	137	137	137	135	135	135	135	135	135	8
263	328	239	258	341	275	261	315	284	269	345	308	259	309	272	279	347	304	9
—	—	—	—	252	—	—	—	—	—	252	—	—	—	—	—	252	240	10
625	643	599	679	679	679	525	560	630	429	429	429	413	414	418	571	600	607	11
38	37	36	37	37	37	34	34	35	30	32	32	35	35	35	40	40	39	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
38	36	33	35	35	35	35	35	34	35	32	32	30	31	31	38	33	32	14
42	41	42	60	60	60	54	50	49	48	48	45	49	51	45	47	50	45	15
40	40	40	40	41	41	41	39	39	41	41	41	38	39	39	42	40	40	16
24	23	24	22	22	22	23	23	23	24	24	25	23	24	24	25	24	22	17
35	35	35	34	35	35	36	36	36	36	35	36	34	35	35	36	35	35	18
33	33	33	37	37	37	35	34	33	38	38	35	35	35	35	37	36	36	19
47	43	42	45	45	45	50	48	48	55	48	50	52	52	52	42	42	43	20
56	55	54	58	58	58	55	55	55	55	55	55	57	57	57	63	63	63	21
84	83	81	78	78	78	75	76	75	80	80	80	80	79	80	83	83	83	22
70	70	70	61	61	61	60	60	60	66	66	66	61	61	62	66	66	65	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47	47	50	—	—	—	24
134	133	135	125	125	125	143	143	143	138	148	150	162	162	163	193	201	190	25
82	81	81	70	70	70	61	61	61	77	77	77	82	82	84	69	69	73	26
89	89	89	—	—	—	—	—	—	—	—	—	107	107	110	86	81	83	27
197	197	198	195	195	195	182	183	182	210	210	203	177	177	177	205	206	200	28
160	160	160	165	165	165	159	156	157	160	160	160	145	145	145	170	168	161	29
253	250	246	235	231	225	201	201	206	260	260	260	241	237	237	280	280	269	30
150	150	150	140	140	140	124	125	128	150	150	150	147	147	149	180	180	169	31
254	255	250	224	—	—	212	212	221	220	206	210	200	198	201	220	220	220	32
—	—	188	—	—	—	200	175	177	—	150	—	160	160	160	150	—	160	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	280	34
202	190	190	190	172	160	184	173	171	200	200	180	179	178	172	213	203	190	35
198	196	192	180	160	160	180	170	170	197	200	180	192	180	180	210	210	195	36
195	200	200	—	—	—	—	—	—	220	220	220	—	—	—	220	230	210	37
151	150	150	141	141	138	117	117	140	150	135	144	97	91	100	100	100	108	38
225	215	225	225	210	213	201	196	191	200	183	194	195	196	197	194	175	153	39
70	70	70	65	68	65	68	63	66	68	65	60	—	—	—	—	—	60	40
80	72	70	70	65	66	69	65	67	70	69	65	78	70	75	56	54	68	41
125	125	125	141	140	125	144	141	125	125	110	125	150	150	150	125	125	125	42
181	195	203	200	190	200	150	153	151	150	150	153	200	200	200	150	150	150	43
116	120	125	147	140	133	132	126	127	125	125	125	150	150	163	125	125	125	44
61	61	62	60	60	60	60	58	58	60	60	60	60	60	59	70	69	70	45
—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	40	40	35	45	45	—	—	—	46
90	90	86	95	95	95	100	100	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
208	213	213	215	215	215	230	230	230	—	—	—	205	205	205	222	213	213	48
43	42	41	45	45	43	44	43	42	45	46	44	42	42	40	44	43	43	49
19	16	17	14	14	14	16	16	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	50
15	15	15	18	18	18	15	15	15	18	18	18	12	12	12	13	13	14	51
28	28	28	28	28	28	30	30	30	35	35	35	25	25	25	25	25	25	52
1085	1085	1050	1000	1000	1000	1000	1050	1050	990	990	990	1160	1160	1160	1200	1050	1135	53
800	785	765	700	600	600	750	750	750	635	635	635	870	870	860	800	800	785	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
600	592	592	700	700	700	750	750	750	750	750	750	625	625	625	675	675	675	56
300	300	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	275	275	275	325	325	325	57
250	250	250	—	—	—	300	300	300	—	—	—	233	233	233	280	280	280	58
275	275	275	275	275	275	—	—	—	300	300	300	193	193	193	275	275	275	59

8·00 kr. per kbm; brädknubb oktober och november 7·50 samt december 7·00 kr. per kbm.

	Varuslag	Kvantitet	Sundsvall: staden			Sundsvall: sågverksdistriktet			Kramfors			Östersund		
			Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.
1	Mjölk: oskummad	l	25	25	25	25	25	25	25	25	25	23	23	23
2	handskummad	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	15	15
3	separerad	»	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg	309	309	305	301	297	299	325	307	300	305	300	289
5	mat- (lands-)	»	302	289	290	283	278	278	308	273	279	282	285	282
6	Ost: helfet	»	194	191	197	175	175	179	176	180	180	185	186	184
7	halvfet	»	140	146	150	143	147	147	140	—	125	135	136	140
8	Margarin, växt-	»	138	138	138	135	135	135	138	138	138	139	139	139
9	Ägg: färska	tjog	264	359	342	259	342	326	273	365	338	273	360	327
10	konserverade	»	—	258	292	—	271	271	—	276	300	—	252	240
11	Potatis: gammal	hl	834	714	750	696	643	643	665	—	633	686	686	686
12	»	5 l	48	50	50	43	43	43	42	39	40	41	40	41
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg	45	43	43	32	32	35	33	33	34	40	35	28
15	Bruna bönor	»	53	55	54	50	51	51	52	50	46	50	50	45
16	Mjöl: vete-	»	42	42	42	42	42	42	40	40	40	42	40	40
17	råg-	»	28	28	29	25	25	25	23	23	23	25	24	23
18	rågsikt-	»	37	38	39	37	36	37	35	35	35	37	36	35
19	Gryn: havre-	»	40	40	41	37	37	37	37	36	38	37	37	34
20	ris-	»	58	60	59	60	58	58	63	59	63	50	50	50
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	64	65	65	62	64	64	61	59	62	60	59	59
22	knäckebröd	»	79	78	78	79	79	79	81	80	81	83	83	82
23	limpa, söt	»	66	65	65	69	68	68	75	74	69	61	61	61
24	grovbröd	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	56	57	57
25	Vetebröd: skorpor	»	131	138	138	132	138	138	120	117	120	155	155	155
26	mjukt bakat med vatten	»	76	79	79	75	78	78	80	80	80	71	71	71
27	mjukt » » mjölk	»	90	94	94	90	94	94	110	110	110	89	89	86
28	Nötkött, färskt: stek	»	196	196	197	184	183	184	200	184	180	180	179	178
29	soppkött	»	158	156	155	146	144	145	160	154	150	150	151	152
30	Kalvkött: gödkalv	»	250	250	250	229	228	228	—	—	—	294	288	285
31	spädkalv	»	150	150	158	137	136	139	150	142	150	153	152	153
32	Fårkött: färskt	»	215	199	213	194	183	181	200	200	200	186	191	195
33	salt	»	215	205	220	194	185	190	—	—	—	173	160	172
34	Renkött, färskt	»	—	—	250	—	—	—	—	—	—	—	220	206
35	Fläsk: färskt	»	222	206	191	197	183	176	220	196	180	209	203	196
36	salt, svenskt	»	219	209	192	198	197	197	207	200	185	232	202	202
37	» amerikanskt	»	230	220	220	224	223	223	226	225	224	220	220	220
38	Fisk, färsk: abborre	»	150	150	—	125	125	—	106	138	150	150	150	—
39	gädda	»	225	205	200	200	186	179	185	200	200	235	225	209
40	sill	»	—	—	—	—	—	—	—	—	60	—	—	68
41	strömming	»	63	69	75	53	60	65	50	55	60	85	86	94
42	torsk	»	139	148	150	—	—	—	93	99	98	112	111	110
43	rödspotta	»	200	200	200	—	—	—	174	160	150	152	159	166
44	kolja	»	138	130	150	—	—	—	90	99	98	104	103	107
45	[1]) salt: sill	»	74	75	74	68	70	70	63	59	60	75	70	70
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	125	125	125	—	—	—	—	—	—	—	—	—
48	Kaffe	»	223	214	220	207	208	208	—	—	—	201	200	201
49	Socker	»	47	47	47	45	48	48	45	46	47	45	46	43
50	Salt	»	19	20	19	17	16	16	17	18	17	15	15	15
51	Svagdricka	l	20	20	20	19	18	18	20	20	20	20	20	20
52	Fotogen	»	28	28	28	27	27	27	30	30	30	34	35	34
53	[2])Ved: björk-	kbm	965	940	940	765	750	750	1000	1000	1000	1015	1015	1015
54	barr-	»	725	700	700	590	575	565	800	800	800	700	700	700
55	Bränntorv	100 kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl	700	700	700	—	—	—	850	850	850	800	800	800
57	eng. hushålls-	»	350	350	350	—	—	—	450	450	450	400	400	400
58	Koks: gasverks-	»	—	—	—	—	—	—	275	225	225	300	300	300
59	eng. kamin-	»	275	275	275	—	—	—	—	—	—	350	350	350

[1]) Se anm. sid. 58. Kramfors: norsk isterfetsill. — [2]) Sundsvall: staden: plankved samt december 5·65 kr. per kbm. Sundsvall: distr.: plankved oktober 5·40 samt november och Kiir. ab. har tillhandahållit sin personal björkved till 12·80 samt barrved till 10·80 kr. per kbm

Umeå			Vilhelmina			Luleå			Malmberget o. Gällivare			Kiruna			Samtliga orter			
Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	
22	22	22	25	25	25	28	25	25	26	26	26	26	26	26	21	21	21	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	11	11	2
10	10	10	—	—	—	7	7	7	—	—	—	—	—	—	8	8	8	3
285	280	273	300	300	295	310	305	294	331	322	301	297	293	294	275	271	270	4
292	280	263	258	252	255	300	286	281	285	278	276	282	280	281	259	255	256	5
163	160	160	196	194	194	201	197	201	176	175	177	189	189	189	187	187	187	6
120	120	120	152	152	154	145	146	140	120	124	124	140	130	130	140	139	139	7
138	138	138	138	138	138	139	139	139	135	135	135	135	135	135	138	138	138	8
284	341	299	365	328	358	297	390	345	267	318	331	292	347	338	257	314	275	9
—	—	—	—	—	—	—	284	276	—	—	260	—	252	252	211	233	229	10
857	857	857	667	667	667	1000	1000	1000	847	861	868	—	—	—	640	628	626	11
49	51	52	70	70	70	55	55	51	46	47	48	55	55	55	42	42	42	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
30	34	34	48	48	48	43	47	46	40	40	37	45	45	44	35	35	34	14
50	50	50	68	67	65	60	60	59	52	51	48	51	51	51	52	49	48	15
41	41	41	43	42	41	43	43	43	45	45	45	43	43	43	40	40	40	16
25	25	25	29	29	29	25	26	25	27	27	27	—	—	—	24	24	24	17
38	38	38	38	38	38	40	40	39	39	40	39	38	38	38	35	35	35	18
40	38	38	43	43	43	36	36	37	39	39	38	41	41	41	37	36	36	19
45	45	45	53	53	53	52	51	49	50	49	46	51	49	49	52	51	51	20
70	70	70	67	67	68	65	65	65	62	63	58	65	65	65	65	65	65	21
80	80	80	84	84	84	85	85	85	83	83	73	82	82	82	88	88	88	22
72	65	65	80	80	80	61	63	64	85	85	85	83	83	83	62	61	61	23
55	54	54	—	—	—	50	51	51	67	67	67	—	—	—	46	46	46	24
200	200	200	150	150	150	200	200	200	165	162	161	166	166	166	143	144	144	25
90	90	90	75	75	75	98	100	98	—	—	—	100	100	100	75	75	75	26
—	—	—	—	—	—	125	125	125	—	—	—	—	—	—	89	90	89	27
197	197	197	170	170	170	199	198	194	201	195	189	195	188	186	190	188	187	28
149	149	149	125	125	125	168	167	163	156	150	142	151	144	143	156	155	154	29
—	—	—	—	—	—	300	300	300	264	262	263	283	283	281	235	234	233	30
143	143	143	127	133	127	169	170	176	142	136	127	150	149	148	143	142	145	31
200	200	200	168	160	156	205	202	214	193	184	187	194	195	186	221	216	215	32
—	—	—	—	—	—	184	180	181	—	150	160	204	200	188	178	174	176	33
225	—	207	—	—	—	250	250	250	193	186	—	207	213	181	219	227	239	34
221	212	192	206	196	170	213	204	201	196	173	145	209	200	170	191	181	173	35
223	193	193	202	203	172	212	208	204	202	182	173	217	215	192	197	190	183	36
232	232	232	210	208	203	238	241	242	231	231	230	228	228	228	223	223	221	37
100	100	100	—	—	—	100	100	100	—	—	—	72	73	73	127	127	127	38
188	190	188	—	—	—	150	150	144	150	130	136	140	143	142	194	189	189	39
—	—	—	—	—	—	60	60	60	—	—	—	—	—	—	72	68	68	40
79	75	75	—	—	75	80	75	75	41	75	61	67	70	73	73	71	70	41
—	100	100	—	—	—	100	100	89	—	65	60	—	72	69	104	101	98	42
—	—	—	—	—	—	150	150	150	—	—	—	—	—	—	157	155	156	43
—	—	—	—	—	—	100	100	89	—	60	60	—	—	—	125	123	123	44
68	68	68	75	75	75	75	74	75	67	67	68	71	71	73	64	65	64	45
—	—	—	50	50	50	50	50	52	47	48	47	54	64	51	53	56	53	46
—	—	—	—	—	—	125	125	125	—	—	—	—	—	—	96	96	96	47
205	205	205	215	215	213	222	233	226	234	223	227	243	243	241	222	220	221	48
47	47	46	48	48	47	43	43	43	47	47	44	47	47	47	44	44	42	49
15	15	15	19	19	19	21	21	21	19	20	19	16	16	16	17	16	16	50
16	16	16	25	25	25	20	20	20	20	20	20	21	21	21	16	16	16	51
32	32	32	38	38	37	35	35	35	40	40	40	40	40	40	29	29	29	52
950	950	950	700	700	700	935	950	950	1100	1100	1100	1400	1400	1400	1200	1195	1195	53
800	800	800	500	500	500	700	735	735	900	900	900	1100	1100	1100	910	905	905	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	404	404	404	55
700	700	700	—	—	—	725	725	725	—	—	—	900	900	900	674	671	670	56
350	350	350	—	—	—	325	325	325	—	—	—	—	—	—	311	310	311	57
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	228	226	225	58
325	325	325	—	—	—	275	275	275	—	—	—	450	450	450	263	262	263	59

oktober 6·90 samt november och december 7·00 kr. per kbm.; ribbved oktober och november 5·55 december 5·25 kr. per kbm; ribbved 4·50 kr. per kbm under hela kvartalet. — Kiruna: Luoss. — under hela kvartalet.

Kreatursslag	Stockholm			Eskilstuna			Linköping		
	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.
Kreaturspriser. (Öre per kg levande vikt.)									
Kor:									
Extra prima	69	67	68	60	60	60	65	63	63
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	63	61	60	55	55	55	60	58	58
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	56	54	53	50	50	50	54	53	52
» 3. Mindre feta	31	30	29	35	35	35	45	43	43
» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kvigor (och stutar):									
Extra prima	71	69	70	65	65	65	70	70	70
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	65	63	62	65	65	65	64	64	63
» 2. Mindre feta	46	45	44	55	55	55	56	54	54
» 3. Magra, simpla	—	—	—	45	45	45	46	44	44
Tjurar:									
Extra prima	72	72	69	65	65	65	76	74	71
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg)	66	66	63	60	60	60	71	69	66
» 2. Fullt köttiga (500—700 »)	62	62	58	60	60	60	65	64	62
» 3. Mindre köttiga	51	50	49	55	55	55	61	60	59
» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	55	55	54
Oxar:									
Extra prima	69	66	67	—	—	—	65	63	63
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	63	60	59	—	—	—	60	58	58
» 2. Mindre feta	41	40	39	—	—	—	51	49	50
» 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	44	42	43
Kalvar:									
Sötmjölkskalvar (90—100 kg)	81	81	91	85	81	85	89	89	91
» (70—90 »)				80	76	80	81	81	84
Skummjölkskalvar	53	53	61	70	65	65	56	56	60
Får:									
Yngre, feta	75	72	63	85	85	85	63	63	66
Äldre, »	36	35	30	60	60	60	39	39	42
Lamm	—	—	—	85	85	85	72	73	75
Svin:									
Slakterisvin (75—100 kg)	85	84	80	80	78	76	75	73	72
Rena, större svin (100—170 kg)	73	70	64	75	68	66	69	67	66
Suggor	41	39	39	45	38	40	58	55	51
Tillförseln till offentliga slakthus.[1]	st	st	st	st	st	st	st	st	st
Tjurar, Kor, Övriga nötkreatur	2 677	2 532	1 968	353	331	287	1 826	1 534	1 370
Gödkalvar	728	582	600	739	661	863	1 023	915	1 297
Spädkalvar	295	272	322	230	190	227	655	541	740
Får och lamm	122	89	25	51	42	28	755	468	267
Svin	2 467	2 294	2 328	955	854	1 340	3 559	2 762	3 780
Spädgrisar	3	—	153	9	14	56	—	—	—
Hästar och föl	97	50	41	54	55	21	92	65	36
Beräknad konsumtion av kött- och fläskvaror.									
Nötkreatur	4 437	4 508	4 252	359	324	284	—	—	—
Gödkalvar	9 732	9 147	11 439	675	564	745	—	—	—
Spädkalvar	2 045	2 117	2 049	301	290	316	—	—	—
Får och lamm	8 435	5 894	3 263	51	52	33	—	—	—
Svin	18 252	20 161	25 645	941	840	1 358	—	—	—
Spädgrisar	23	18	328	13	17	58	—	—	—
Hästar och föl	184	161	132	56	56	22	—	—	—

[1]) I Göteborg tillförseln till kreatursmarknaden och slakthuset.

Norrköping			Karlskrona			Malmö			Hälsingborg			Göteborg		
Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.	Okt.	Nov.	Dec.
66	65	64	—	—	—	63	62	59	60	60	55	—	—	—
60	59	58	—	—	—	58	56	53	57	56	51	57	57	55
52	51	50	—	—	—	49	47	44	48	48	44	48	49	47
45	44	44	—	—	—	41	38	38	43	43	39	37	38	34
36	35	35	—	—	—	28	28	28	—	—	—	—	—	—
72	71	71	—	—	—	74	74	70	70	70	70	—	—	—
67	66	66	—	—	—	70	67	66	66	65	65	68	68	66
56	55	55	—	—	—	61	58	58	58	58	58	59	60	58
—	—	—	—	—	—	45	45	45	—	—	—	—	—	—
75	73	70	—	—	—	72	70	68	70	69	—	—	—	—
69	68	65	—	—	—	69	67	65	64	64	64	68	67	68
65	64	61	—	—	—	69	67	65	62	62	61	65	65	65
60	58	55	—	—	—	59	58	58	58	58	56	54	54	54
—	—	—	—	—	—	45	45	45	—	—	—	—	—	—
66	65	63	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
62	61	59	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
54	58	51	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
90	89	94	—	—	—	78	77	75	—	—	—	82	85	88
84	83	88	—	—	—				—	—	—	70	71	72
62	59	66	—	—	—	—	—	—	68	70	70	54	52	50
61	64	61	—	—	—	67	65	65	—	—	—	65	65	56
41	44	41	—	—	—	45	45	45	—	—	—	45	45	41
71	73	70	—	—	—	86	81	75	—	—	—	78	80	72
77	76	75	—	—	—	74	73	66	71	71	63	71	70	64
72	72	67	—	—	—	71	71	61	69	69	60	68	66	61
51	51	51	—	—	—	40	45	42	39	39	38	37	37	37
st	st	st	st	st	st	st	st	st	st	st	st	st	st	st
611	551	551	261	312	260	123 1 019 766	65 989 666	92 924 650	591	524	567	3 241	2 315	2 712
752	665	824	55	53	39	901	804	1 111	414	331	432	2 024	1 353	1 779
336	310	343	110	107	94	280	205	270	584	517	642	412	437	524
169	116	90	25	41	24	270	151	198	159	102	152	1 056	593	393
633	570	838	474	704	718	3 817	2 804	3 578	2 561	2 387	2 931	6 415	5 451	8 354
3	8	15	—	2	18	7	37	179	3	10	79	11	3	31
48	47	13	4	21	12	71	69	78	33	29	25	54	58	55
624	563	560	357	395	330	892	774	688	442	377	437	—	—	—
967	827	1 023	284	221	242	898	665	886	351	311	400	—	—	—
526	483	475	444	416	451	744	684	864	584	517	642	—	—	—
356	258	154	543	383	206	351	217	273	159	102	152	—	—	—
694	638	960	616	893	1 044	3 564	2 626	3 532	1 872	1 509	2 331	—	—	—
10	24	39	1	4	144	8	37	183	3	10	79	—	—	—
54	61	24	10	29	18	70	62	77	33	29	25	—	—	—

Kreatursprisер för Stockholm, Malmö och Göteborg 1913—december 1930.

Medelpris (öre) för kg levande vikt per år (1913—1930) och per månad (oktober 1929—december 1930) för alla tre orterna.

Kreatursslag	1913	1920	1922	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	Okt. 1929	Nov. 1929	Dec. 1929	Jan. 1930	Febr. 1930	Mars 1930	April 1930	Maj 1930	Juni 1930	Juli 1930	Aug. 1930	Sept. 1930	Okt. 1930	Nov. 1930	Dec. 1930
Kor:																									
Extra prima [1])	61	167	80	84	88	77	69	73	63	66	68	67	66	64	66	64	66	66	65	66	69	69	66	65	64
Kl. 1.	55	148	70	73	76	68	59	60	58	58	59	56	55	56	57	56	57	58	58	58	61	61	59	58	56
» 2. . . .	50	127	60	63	66	57	51	51	50	50	51	48	47	48	49	48	49	50	49	50	52	53	51	50	48
» 3. [2]) . . .	41	96	46	44	49	46	37	32	35	36	37	35	34	34	34	34	35	36	36	36	37	39	36	35	34
Kvigor (o. stutar):																									
Extra prima [1])	66	185	92	93	97	86	77	80	76	73	77	75	73	71	73	72	73	74	73	74	76	75	73	72	70
Kl. 1.	60	163	82	80	85	77	70	71	67	67	68	67	66	66	66	65	66	67	67	68	69	69	68	66	65
» 2. . . .	50	126	64	64	67	63	53	51	53	55	55	54	53	53	54	53	55	56	56	56	57	57	55	54	53
Tjurar:																									
Extra prima [1])	65	166	86	82	86	77	71	69	71	71	76	74	72	71	71	70	70	70	71	73	74	75	72	71	69
Kl. 1.	62	152	77	73	76	72	65	63	65	66	69	68	66	66	65	64	65	65	65	67	69	70	68	67	65
» 2.	58	139	74	68	72	67	61	59	62	64	67	65	62	62	62	61	62	63	63	65	66	67	65	65	63
» 3. [2]) . . .	50	120	59	55	59	57	52	47	48	54	51	51	51	51	52	52	53	54	55	56	57	57	55	54	54
Oxar:																									
Extra prima [3])	63	186	87	90	93	80	70	75	69	69	70	68	68	67	69	65	68	70	68	69	72	72	69	66	67
Kl. 1. [4]) . . .	57	159	70	73	78	69	61	62	60	62	61	57	57	60	62	59	62	64	62	63	65	66	63	60	59
» 2. [4]) . . .	48	123	53	52	60	53	40	32	35	43	40	36	34	37	43	41	44	45	45	46	47	46	41	40	39
Kalvar:																									
Sötmjölks-																									
(90—100 kg) [5])	73	241	(129	109	105	93	86	90	88	84	84	87	93	96	93	88	88	88	85	74	73	78	78	79	82
(70— 90 ») [6])	67		(117																						
Skummjölks- [7])	57	173	80	76	76	69	63	65	64	60	60	63	68	72	70	65	64	63	61	52	53	55	54	53	56
Får:																									
Yngre [8]) . . .	58	178	82	73	88	87	82	77	84	79	83	83	83	84	85	89	91	91	87	79	75	73	69	67	61
Äldre [9]) . . .	53	157	69	62	67	64	60	55	55	49	52	52	52	54	54	56	56	56	53	48	45	44	42	42	39
Svin:																									
Slakterisvin [10])	82	242	134	96	128	118	89	99	114	95	116	116	115	114	112	110	111	101	103	93	90	83	77	76	70
Rena, större .	81	236	128	93	125	114	81	93	108	88	108	110	109	108	106	104	104	94	95	86	83	78	71	69	62
Suggor	68	165	91	70	91	76	52	63	74	55	75	78	73	77	74	74	70	56	51	46	46	45	39	40	39

Uppgifterna avse: [1]) endast Stockholm och Malmö. — [2]) 1913 St. och M. — [3]) 1913 St. och M. samt därefter endast St. — [4]) 1922—aug. 1927 St. och Göteborg, sept. 1927—jan. 1928 endast St., febr.—juni 1928 St. och G., därefter endast St. — [5]) 1913 endast M., vissa delar av åren 1922—1925 endast St. och G. — [6]) 1913 endast M.— [7]) fr. o. m. juli 1926 endast St. och G. — [8]) 1925 endast St. och G. — [9]) 1924—1925 endast St. och G. — [10]) vissa delar av åren 1927 och 1928 endast St. och M.

Fiskpriser i Stockholm och Göteborg oktober 1929—december 1930.

Partipriser (öre pr kg) för slaktad fisk av ordinär storlek (där ej annat uppgives).[1]

Slag	Okt. 1929	Nov. 1929	Dec. 1929	Jan. 1930	Febr. 1930	Mars 1930	April 1930	Maj 1930	Juni 1930	Juli 1930	Aug. 1930	Sept. 1930	Okt. 1930	Nov. 1930	Dec. 1930
Stockholm.															
Abborre, stor. .	125	125	130	125	110	120	115	85	100	100	85	75	100	100	100
liten .	100	100	110	115	100	110	100	70	75	75	65	60	70	70	70
Braxen	90	90	100	100	85	85	100	85	85	85	90	80	90	90	80
Gädda, levande.	200	190	200	210	200	195	180	140	180	180	180	160	170	150	170
slaktad.	200	200	200	200	175	175	160	120	150	140	130	120	150	—	160
Gös	180	200	225	235	250	240	225	180	180	180	180	170	180	190	195
Hälleflundra, stor	200	190	200	200	200	200	175	160	160	180	160	160	150	150	155
liten	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Id	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75	50	50
Kolja, svensk .	140	135	—	—	—	—	140	125	120	80	90	80	85	80	100
Kungsflundra .	120	115	110	125	110	110	115	100	—	—	—	—	115	110	125
Lake, stor . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
insjö- liten . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lax, färsk . .	425	425	425	450	450	475	500	400	380	350	325	350	340	350	350
Piggvar	—	—	—	—	—	—	225	230	175	175	150	175	180	200	225
Röding	250	250	250	250	—	300	310	250	250	200	200	225	250	225	250
Rödspotta, stor.	135	110	120	120	110	100	110	80	100	100	90	100	100	100	120
liten	90	90	100	110	100	95	70	65	80	80	75	75	70	70	65
Sik, stor . . .	175	155	170	180	175	175	160	160	180	160	155	160	160	150	150
liten . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	140	120	115	130	130	125	130
Siklöja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sill, färsk . . .	45	30	25	30	25	20	20	—	—	—	—	—	40	40	
Sjötunga, stor .	210	—	—	—	—	—	160	135	160	150	180	185	185	180	180
liten	110	—	—	—	—	—	90	80	85	75	90	100	100	125	120
Slätvar	—	—	—	—	—	—	220	175	—	—	—	—	200	210	215
Strömming . .	35	25	35	40	30	25	25	25	40	35	45	40	60	50	40
Torsk, m. huvud	45	55	65	70	65	60	70	60	50	60	50	60	50	45	50
svensk huvudlös	140	115	120	115	120	115	85	65	70	60	70	80	80	80	60
Vitling, stor. .	40	35	50	55	50	40	40	35	30	30	35	40	35	35	25
liten .	—	—	—	—	—	—	30	—	—	—	—	—	22	—	20
Ål, levande, stor	225	275	300	325	325	300	325	300	275	275	250	225	250	175	325
liten	180	200	225	250	250	225	260	250	250	250	250	225	200	—	250
Göteborg.															
Sill, stor . . .	31	35	38	36	27	34	54	36	84	56	39	36	29	34	29
blandad .	27	21	21	17	9	8	9	—	—	—	—	27	23	32	17
liten . . .	7	13	11	9	4	8	7	—	—	27	21	13	22	19	7
Kolja, stor . .	151	128	128	118	105	139	120	97	108	98	92	103	106	103	98
halvstor	137	116	124	113	101	130	112	87	100	83	67	72	106	85	85
liten . .	89	65	71	71	50	64	37	26	32	28	21	29	49	48	54
Vitling	41	31	40	35	24	33	30	29	22	20	21	28	34	28	27
Torsk, stor . .	98	63	71	61	55	65	42	33	49	50	62	68	89	67	49
liten . .	53	35	40	34	28	32	27	18	20	14	11	24	39	35	27
Långa	117	109	101	84	61	73	78	70	88	75	73	89	98	94	81
Gråsik	60	42	64	33	28	46	33	24	41	23	23	33	46	38	25
Tunga, röd . .	195	187	207	208	150	128	93	95	119	124	139	147	163	156	185
äkta .	496	330	418	419	367	352	297	220	249	304	538	561	409	344	294
Piggvar	314	273	344	340	249	267	234	167	210	234	260	295	264	289	288
Slätvar	266	243	301	256	193	244	215	154	193	231	244	280	252	240	200
Rödspotta . .	99	94	155	168	82	90	58	66	103	112	91	80	70	76	113
Hälleflundra . .	219	176	168	214	148	196	184	140	198	174	180	132	153	158	154
Makrill	85	106	—	—	—	—	122	50	33	52	47	63	84	77	—
Tillförsel:															
Antal båtar .	2520	2 200	1 776	2 712	2 252	1 876	1 620	2 081	2 254	2217	2 164	2642	2572	2060	2 467
» lådor .	33 305	43 494	35 852	66 790	94 914	42 214	25 662	62 421	49 796	32 008	37 181	42 010	46 384	38 074	39 210

[1] *Stockholms*-noteringarna avse de priser, som av partihandlare i fisk betingats vid försäljning till minuthandlare i Stockholm. Ifrågavarande noteringar avse sålunda vara, som oftast passerat en eller flera mellanhänder. De från *Göteborg* erhållna noteringarna åter avse de priser, som av fiskeriidkarna erhållits vid fiskhamnsauktionerna i Göteborgs stads fiskhamn, och äro sålunda att betrakta såsom förstahandspriser utan inräknande av några transport- eller distributionskostnader.

Av ombuden meddelade minutpriser å färsk fisk (öre pr kg).

	Okt.	Nov.	Dec.
Uppsala:			
Braxen	—	—	150
Flundra	250	250	250
Foreller	250	—	—
Gös	225	219	—
Id	150	150	—
Lake	150	150	156
Laxöring	350	—	—
Sik	206	166	—
Nyköping:			
Gös	—	218	212
Sik	—	150	150
Eskilstuna:			
Gös	208	201	186
Linköping:			
Braxen	150	145	125
Gös	250	240	246
Hälleflundra	263	257	267
Id	133	129	—
Kummel	145	150	142
Lake	150	150	146
Röding	292	277	287
Sik	198	183	167
Sjötunga	191	180	191
Ulk	150	150	150
Vitling	81	80	79
Ål	296	300	313
Norrköping:			
Vitling	85	80	78
Motala:			
Sjötunga	191	193	161

	Okt.	Nov.	Dec.
Jönköping:			
Lake	—	—	113
Makrill	100	—	—
Sik	197	182	147
Siklöja	100	—	—
Västervik:			
Flundra	80	100	—
Ål	222	240	263
Sik	—	148	150
Visby:			
Braxen	153	160	—
Flundra	103	100	—
Gös	255	260	—
Hälleflundra	258	260	257
Id	80	—	—
Sik	190	156	160
Sjötunga	160	174	165
Vitling	100	100	100
Ål	236	250	250
Halmstad:			
Flundra	82	78	77
Vitling	61	56	55
Göteborg:			
Makrill	126	138	75
Vitling	77	72	65
Arvika:			
Hälleflundra	247	246	248
Västerås:			
Gös	237	242	240
Lake	150	—	150

	Okt.	Nov.	Dec.
Avesta:			
Havslax	—	—	125
Sjötunga	—	—	150
Vitling	84	79	80
Söderhamn:			
Braxen	100	100	—
Gös	—	250	250
Hälleflundra	250	250	250
Lake	—	125	144
Laxöring	—	—	250
Röding	—	—	250
Sik	194	185	200
Sjötunga	—	150	—
Ål	200	—	—
Kramfors:			
Hälleflundra	219	225	250
Sik	183	185	171
Vilhelmina:			
Sik	125	125	125
Luleå:			
Harr	200	200	200
Lake	125	125	119
Sik	200	200	200
Malmberget:			
Hälleflundra	—	200	—
Sik	125	126	129
Kiruna:			
Hälleflundra	230	220	220
Röding	174	174	186
Sik	150	142	136

Detalj- och partipriser i Sverige.

Tid	Socialstyrelsens detaljprisindex		Kommerskollegii partiprisindex											Sv. finanstidn. partiprisindex
	Samtl. levnadskostnader	Livsmedel, bränsle, lyse	Samtliga varor	Råvaror	Halvfabrikat	Helfabrikat	Produktionsförn.	Konsumtionsvaror	Vegetabiliska livsm.	Animaliska livsm.	Bränsle	Textilvaror	Lädervaror	
juni/juli 1920	270	294	375	385	363	375	415	341	271	285	664	471	311	366
» 1922	190	179	174	148	156	197	153	191	183	157	140	216	133	164
» 1924	171	158	158	141	144	174	144	170	138	146	136	227	126	149
» 1926	172	157	150	140	150	155	138	160	146	144	118	189	120	143
» 1927	169	151	146	138	151	148	137	153	151	128	117	176	119	140
» 1928	173	157	151	146	155	150	143	157	148	140	111	185	146	149
» 1929	169	149	139	134	139	142	133	144	125	137	120	175	128	132
» 1930	164	140	123	116	128	123	121	124	108	122	112	140	114	113
sept./okt. »	163	139	119	114	126	119	117	121	108	122	106	131	110	112
okt./nov. »	·	137	118	114	123	117	115	120	106	121	105	131	110	109
nov./dec. »	·	136	117	114	122	116	114	120	106	121	105	130	109	109
dec./jan. 1931	161	134	117	114	122	116	115	119	105	119	109	129	108	108

Tidskriftsöversikt.

(December 1930.)

Allmänna sociala frågor.

AHLBERG, A. Arbetsglädjens problem i industrin. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 49—52.

BAUM, MARIE. Über das von einer Familie täglich zu leistende Arbeitspensum und den Rhythmus des Familienlebens. Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik B. 64, s. 595.

FABER, E. Industriearbeit als Lebensschicksal. »Stockholm» 1930, nr 4.

GEIGER, TH. Sozialpolitik im Betriebe. Die Arbeit 1930, nr 12.

HERMBERG, ANNEMARIE. Frauenerwerbsarbeit. Die Arbeit 1930, nr 12.

KARRENBROCK, P. Soziale Betriebspolitik. Der Arbeitgeber 1930, nr 23.

WEDDIGEN, W. Sozialpolitik als Wissenschaft. Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik B. 64, s. 510.

The European lignite industry. International labour review dec. 1930.

Sverige.

STARRMANN-HUNGER, MARGARETHE. Sozialfürsorge und Sozialpolitik in Schweden. Blätter für Wohlfahrtspflege 1930, nr 12.

Amerikas förenta stater.

B[RUNIU]S, A. En fransk arbetare om Amerika. Industria 1930, nr 25.

DALLAS, G. Impressions of the United States. The Labour magazine dec. 1930.

THULSTRUP, Å. Det amerikanska välståndet. Kooperatören 1930, nr 19.

TINGSTEN, H. Förhållandet mellan samhället och den enskilde i Förenta staterna. Sunt förnuft 1930, nr 8.

Australien.

COPLAND, D. B. The Australian problem. The economic journal dec. 1930.

Australisk arbetarpolitik i den ekonomiska krisen. Industria 1930, nr 25.

Nederländerna.

TEMPEL, J. VAN DEN. Socialism and tariffs in Holland. The Labour magazine dec. 1930.

Norge.

AASLAND, AASLAUG. Socialt arbeid og utdannelsen for det. Socialt arbeid 1930, nr 10.

Portugal.

GRILO, J. F. Legislação social em Portugal. Rivista le assicurazioni sociali 1930, nr 5, supplement.

Ryssland.

KOLIADA, V. Syndikalistisk skildring av det ryska skräckväldet. Industria 1930, nr 25.

WRANGEL, G. Das Fiasko der Wirtschaftsdemokratie in Russland. Der Arbeitgeber 1930, nr 24.

De ryska industriarbetarnas livegenskap. Industria 1930, nr 26.

Storbritannien.

BINYON, G. C. The christian socialist movement. »Stockholm» 1930, nr 4.

Tyskland.

FALKENBERG, A. Bildningsarbetet inom den tyska tjänstemannarörelsen. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 50.

Tatsachen und Probleme der Rationalisierung. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 51.

Die Wirkung der Rationalisierung auf die Heimarbeit. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 34.

Arbetarskydd.

BRADFORD, MRS HUGH. The parents and teachers at work on safety. National safety news dec. 1930.

BRIGGS, G. M. Miles per accident mark the safe bus driver. National safety news dec. 1930.

CAMPBELL, D. M. Conserving industry's eyesight. National safety news dec. 1930.

CHESTERMAN, F. J. Training plant executives. National safety news dec. 1930.

CRONICAN, G. F. Two types of injuries were spoiling our record. National safety news dec. 1930.

FLORET. Zur Diagnose der Schwefelkohlenstoffvergiftung. *Zentralblatt für Gewerbehygiene* 1930, nr 11.

FREITAG, R. Krebs als Berufskrankheit. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1930, nr 12.

FREYMANN, A. Nachtrag zum Aufsatz: »Verhütung von Unfällen durch Kurbelrückschlag bei Verbrennungskraftmaschinen». Reichsarbeitsblatt 1930, nr 35.

GIBSON, J. B. The worker needs his feet. National safety news dec. 1930.
GOODRICH, E. P. Accident records as clues to traffic troubles. National safety news dec. 1930.
HALL, F. J. Underground construction. National safety news dec. 1930.
HALLDIN, C. H. Första hjälpen och industrin. Svenska röda korset 1930, nr 11.
HOLTZMANN. Erfahrungen über Staublungen. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 11.
IMMERSCHITT, E. Elektrohebezeuge für explosions- und feuergefährliche Betriebsräume. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 35.
JÖTTEN, K. W. & SARTORIUS, F. Eine neue Staubbestimmungsapparatur. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 11.
KORITNIG, O. TH. Die Gefahren des Dampfkesselbetriebes und deren Verhütung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 11.
LEAVITT, F. M. Can vocational schools turn out safe workers? National safety news dec. 1930.
LOCHER. Kraftfahrer, überprüft euer Fahrzeug! Zeitschrift des bayerischen Revisions-Vereins 1930, nr 23.
MAGUIRE, J. H. Make it safe—production won't suffer. National safety news dec. 1930.
MAYERS, MAY R. Compensatory mechanisms in persons exposed to carbon monoxide gas. Industrial hygiene bulletin dec. 1930.
— Ventilation in commercial garages and service stations. Industrial hygiene bulletin nov. 1930.
MILLER, G. The die setter's opportunity. National safety news dec. 1930.
PRIEST, R. P. The small plant's illness rate can be reduced. National safety news dec. 1930.
ROBINSON, R. W. What can we do for the pedestrian? National safety news dec. 1930.
SCHWEISHEIMER, W. Rheumatismus als Gewerbekrankheit. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1930, nr 12.
STILWELL, J. H. Safety — an executive responsibility. National safety news dec. 1930.
TRETROP. Schutzvorrichtung gegen selbsttätiges Einschalten von Maschinen. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 35.
VOGT, J. H. The control of dust created by the use of swing frame grinders. Industrial hygiene bulletin dec. 1930.
WOLTER, K. K. Über Rettungsmassnahmen bei elektrischen Unfällen. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 11.
Bensingasköken äro brand- och livsfarliga. Assurans 1930, nr 22.
Bättre gasmaskskydd för våra desinfektörer. Hygienisk revy 1930, nr 12.

Sverige.

STENHOLM, W. Minderårigas användande i vissa farliga arbeten. Arbetarskyddet 1930, nr 11.
The medical examination of young persons in industry in Sweden. International labour review dec. 1930.

Amerikas förenta stater.

FORNEY, R. L. How much has the [National safety] council helped? National safety news dec. 1930.
HALLDIN, C. H. Safety first-rörelsen. Sunt förnuft 1930, nr 8.
HOLBROOK, E. A. Training engineering students in accident prevention. National safety news dec. 1930.
SCHOENBACK, G. H. The plant protection department can help you. National safety news dec. 1930.
1929 fatalities exceed estimate. National safety news dec. 1930.

Egypten.

ANDERSON, ADELAIDE. The employment of children in Egyptian industry. International labour review dec. 1930.

Storbritannien.

BERTHEAU. Unfallverhütung beim Verkehr mit Sprengstoffen und explosiblen Stoffen in England. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 35.

Tyskland.

GOLLASCH. Unfallschutz und Unfallbewegung auf der Dortmunder Union im Jahre 1929. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 35.
GUNDERMANN. Die Brandkatastrophe in der Marsbleistiftfabrik Staedtler in Nürnberg und ihre Ursache. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 35.
Sikkerhedsforanstaltninger ombord i tyske Skibe. Udenrigsministeriets Tidsskrift 27 nov. 1930.

Österrike.

Zum Gewerbeinspektorenbericht für das Jahr 1929. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1930, nr 12.

Arbetslön och arbetstid.

Sverige.

Arbetstidens längd inom vissa industrier. Landssekretariatets utredning. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 51.

Amerikas förenta stater.

NYSTRÖM, B. Löner och levnadsstandard i Amerika och Sverige. Sunt förnuft 1930, nr 8.

Storbritannien.

WEINGARTZ, B. Die englische Kohlenkrise. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 50.
Arbetstiden vid Englands kolgruvor. Industria 1930, nr 26.
Arbetstidsförkortningen i Englands kolgruvor skapar avtalskaos. Industria 1930, nr 25.

Tyskland. [1]

ANTHES. Zur Frage der Durchführung eines tariflichen Gehaltsabbaues. Der Arbeitgeber 1930, nr 23.
DEUTSCHBEIN. Die Regelung der Verkaufssonntage vor Weihnachten in Preussen. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 35.
Anschluss an den Weltmarkt durch Lohnsteigerung. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 50.

[1] Jfr även avd. Arbetsmarknad och Levnadskostnader.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

GREGORY, T. E. Rationalisation and technological unemployment. The economic journal dec. 1930.

GRUSSENDORF, F. Die Unterschiede zwischen der englischen und deutschen Arbeitslosenkurve 1924—1929. Arbeit und Beruf 1930, nr 23.

MICHALKE, O. Internationale Arbeitsmarktpolitik. Soziale Praxis 1930, nr 51.

SJÖSTRAND, E. Arbetslösheten i olika länder och åtgärderna däremot. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 49—50.[1]

TRACEY, H. Unemployment is universal. The Labour magazine dec. 1930.

Sverige.

FLODH, E. C:SON. Funktionalistisk arbetsförmedling. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 51.

Rationaliseringen och arbetslösheten. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 48.

Amerikas förenta stater.

Arbejdslösheden i de Forenede Stater. Udenrigsministeriets Tidsskrift 27 nov. 1930.

Industry's efforts to mitigate unemployment. The service letter on industrial relations 15 dec. 1930.

Finland.

KAHRA, E. Arbeidsledighetens bekjempelse i Finnland. Socialt arbeid 1930, nr 10.

Kanada.

Unemployment relief act, 1930. The labour gazette 1930, nr 11.

Ryssland.

OLBERG, P. Indragningen av arbetslöshetsunderstödet i Sovjetryssland. Fackföreningsrörelsen 1930, nr 48.

Storbritannien.

HEYER, F. Die britische Versicherung gegen Arbeitslosigkeit. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 34.

Arbetslöshetsförsäkring som regelbunden lönesubvention. Industria 1930, nr 26.

Measures to stimulate economic development. The Labour magazine dec. 1930.

Tyskland.

ACHENBACH, E. Vierzigstundenwoche und Arbeitslosigkeit. Der Arbeitgeber 1930, nr 23.

BROECKER, B. Neugestaltung der Arbeitslosenfürsorge. Die Arbeit 1930, nr 12.

JASTROW. Neue Vorschläge zur Verminderung der Arbeitslosigkeit. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 33.

LEIPART, TH. Gewerkschaften und Wirtschaftskrise. (Föredrag.) Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 48.

MATTUTAT. Die Wanderarbeitsstätten in Württemberg. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 50.

POLLIGKEIT. Die kommunale Wohlfahrtspflege im Dienste der Arbeitslosenhilfe. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 34/35.

SCHEPP, I. Für und wider den Stellenmeldezwang als arbeitsmarktpolitische Hilfsmassnahme. Soziale Praxis 1930, nr 50.

WOYTINSKY, W. Auswirkung der Vierzigstundenwoche auf den Arbeitsmarkt. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 49.

Arbeidslöshetsproblemet i Tyskland. Arbeidsgiveren (Norge) 1930, nr 25.

Tysklands uppvaknande ur arbetslöshetsförsäkringens illusion. Industria 1930, nr 25.

Befolkningsfrågan.

BODE, R. Der Einfluss des Geschlechtsverhältnisses der heiratsfähigen Bevölkerung auf die Heiratshäufigkeit. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 133, s. 898.

ESTRUP, L. Befolkningsspörsmaalet. Socialt arbeid 1930, nr 10.

PALMSTRÖM, H. Studier over Fruktbarhetsforholdene. Nordisk statistisk tidskrift B. 9, s. 153.

SCHRÖDER, G. E. & SMITH, J. CH. Nogle raadgivende Bemærkninger til den Læge, der stilles overfor Patienternes Spörgsmaal vedrörende deres mulige Ægteskab, Börnebegrænsning, sexuelle Forhold og meget andet, ved Sindssygdom o. l. Forhold. Maanedsskrift for praktisk Lægegerning 1930, nr 12.

Sverige.

ÅKESSON, O. A. Befolkningsstatistiska undersökningar avseende invaliditets- och ålderdomsförsäkring. Nordisk statistisk tidskrift B. 9, s. 171.

Storbritannien.

THOMAS, B. The migration of labour into the Glamorganshire coalfield (1861—1911). Economica nov. 1930.

Tyskland.

ALEGÅRD, G. Tysklands nativitetsfråga. Tiden 1930, nr 10.

TYSZKA, v. Deutschlands zukünftige Bevölkerungsentwicklung und die Wirtschaft. Der Arbeitgeber 1930, nr 24.

Bostadsförhållanden.

HÖJER, J. A. Elementära krav på bostadshygien. (Föredrag.) Vår bostad 1930, nr 23.

JÖNSSON, M. Fabriksmässig tillverkning av bostadshus av trä. Byggmästaren 1930, nr 37.

WILHELM, J. Wohnbaupolitik. Soziale Arbeit 1930, nr 10/12.

Radhuset i funktionalismens tecken. Hem i Sverige 1930, nr 11.

Sverige.

AHLMARK, S. Fastighetsägareorganisationer och hyresgästskydd. Sveriges fastighetsägaretidning 1930, nr 25—26.

B[ERGSTRÖM], M. Köksinredningarna diskuteras. Byggmästaren 1930, nr 37.

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1930, nr 12 (sid. 979 ff.).

LINDH, E. Standardisering inom byggnadsindustrien. Byggmästaren 1930, nr 37.
MÖLLER, G. Lantarbetarnas bostadsfråga. (Föredrag.) Vår bostad 1930, nr 25.
SILÉN, G. Några data om förortsbildningen kring de större svenska städerna. Sociala och kommunala spörsmål 1930, nr 7.
Bostadsplaner i Göteborg. Byggnadsvärlden 1930, nr 50.
»Luftkub» ej norm för utrymmet i en lantarbetarebostad. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas medlemsblad 1930, nr 12.

Danmark.

Beretning om Bolig- og Byggeforhold i København, paa Frederiksberg og i Gjentofte Kommune den 1. November 1930 samt om Antallet af ledige Lejligheder ved Oktober Flyttedag 1930. Statistisk Maanedsskrift 1930, nr 9.

Tyskland.

Die Notverordnung über Wohnungsbau und Mieterschutz. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 52.

Fattigvård och barnavård m. m.

GYLLENSWÄRD, C. Barnets själsliv under hälsa och sjukdom. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1930, nr 6.
NILSSON, M. Arbetsskyggheten orsaker. Socialmedicinsk tidskrift 1930, nr 12.
PRETTENHOFER, E. Die Rechtsstellung des unehelichen Kindes in den Kulturstaaten. Soziale Praxis 1930, nr 50.

Sverige.

BARKMAN, L. Till frågan om styvfädernas betalningsskyldighet. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1930, nr 6.
[FATTIGVÅRDS- OCH BARNAVÅRDSFÖRBUNDET, SVENSKA.] Böra kostnader för barnavård och fattigvård av i § 50, mom. 2, fattigvårdslagen angiven art ersättas av hemortskommunen? Tidskrift för fattigvård 1930, nr 6.
HASSELROT, B. C. Redogörelse för Allmänna barnhusets nya verksamhet. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1930, nr 6.
HÖJER, K. J. Några synpunkter på problemet om hemortsrätten och fattigvårdskostnadernas fördelning mellan kommunerna. Tidskrift för fattigvård 1930, nr 6.

Danmark.

B[ARKMAN], L. I Danmark har framlagts förslag til Lov om offentlig Forsorg. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1930, nr 6.
MOUREAU, N. Några anteckningar om danska barnavårds- och barnhemsförhållanden. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1930, nr 6.

Frankrike.

SÖDERSTRÖM, M. En fransk skyddsförening för vanartade gossar. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1930, nr 6.

Storbritannien.

GOLDSTONE, F. W. Raising the school age. The Labour magazine dec. 1930.

Tyskland.

BOHNSTEDT, W. Um das neunte Schuljahr. Soziale Praxis 1930, nr 51.
KARSTEN, DOROTHEA. Zur Frage der Vernehmung von Kindern und Jugendlichen bei Sexualdelikten. Soziale Praxis 1930, nr 51.

Österrike.

SALOMON, ALICE. Romantische und sachliche Sozialbeamtinnen. Soziale Arbeit 1930, nr 10/12.
Die Lebensmüdenstelle der ethischen Gemeinde. Soziale Arbeit 1930, nr 10/12.

Föreningsväsen.

SCHWARZ, S. Programm und Ziel der neuen kommunistischen Gewerkschaftspolitik. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 50.
SEELBACH, H. Die geistigen Kräfte der modernen Gewerkschaftsbewegung. Die Arbeit 1930, nr 12.

Argentina.

KIRCH, E. Wandlungen der Gewerkschaften in Argentinien. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 50.

Finland.

FAGERHOLM, K. A. Finnlands fagforeningers centralforbund. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1930, nr 11.

Norge.

Norsk Arbeidsgiverforenings 30 års dag. Arbeidsgiveren 1930, nr 24.

Tyskland.

LINDE, F. W. VON DER. Die Gewerkschaften im Jahre 1929. Der Arbeitgeber 1930, nr 24.

Hälso- och sjukvård.

HAGLUND, P. Om vanförevård. (Radioföredrag.) Svenska röda korset 1930, nr 12.
KAHLMETER, G. Internationella kongresser för fysioterapi och för de reumatiska sjukdomarnas bekämpande. Tidskrift för den svenska pensionsförsäkringen 1930, nr 8.
NYSTEDT, S. Skydd mot matförgiftning. Svenska röda korset 1930, nr 12.
SMITH, G. A. Standardsjukbårar i flygplan. Svenska röda korset 1930, nr 11.
THURÉUS, S. Huru vårda och behålla tänderna friska? Svenska röda korset 1930, nr 12.
WIRGIN, G. & WAHLIN, B. Undersökningar angående den s. k. bensintvättens desinfektionsförmåga i fråga om kläder, som använts av lungsiktiga. Sv. nationalföreningens mot tuberkulos kvartalsskrift 1930, nr 2/3.

Sverige.

DAHLÉN, G. Tandvården för mindre bemedlade och medellösa i några svenska städer. Tidskrift för fattigvård 1930, nr 6.

LINDHAGEN, C. Psykiatrin och rättsskipningen. Sv. läkartidningen 1930, nr 51—52.

LUNDIUS, I. En tuberkulosundersökning med känd smittokälla bland barnen. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1930, nr 6.

NEANDER, G. B. Buhre, några ord om hans insats i vårt lands antituberkulosarbete. Sv. nationalföreningens mot tuberkulos kvartalsskrift 1930, nr 2/3.

PETRÉN, A. Redogörelse för den nya sinnessjukstadgan och därmed sammanhängande författningar. Sv. läkartidningen 1930, nr 50.

SEBARDT, C. Epileptikervård. En historik över epileptikervården i Sverige, speciellt om densamma å Stora Sköndal under 25-årsperioden 1905—1930. Hygiea 1930, nr 23.

SVENSKA LÄKARESÄLLSKAPETS sektions för neurologi och psykiatri påminnelser till riksdagens justitieombudsman i anledning av dess anmälan av borgmästare Lindhagen. Sv. läkartidningen 1930, nr 52.

SÖDERSTRÖM, M. Vår nya sinnessjuklagstiftning — en överblick över dess bestämmelser. Tidskrift för fattigvård 1930, nr 6.

Anstaltsvården av kroniskt sjuka. Landskommunernas tidskrift 1930, nr 12.

Amerikas förenta stater.

BIRCH-LINDGREN, G. Vad kunna vi lära av Amerikas sjukhus? Sunt förnuft 1930, nr 8.

Danmark.

RIDTER, H. CH. Danmarks Sygehusvæsen. (Föredrag.) Sjukhuset 1930, nr 6.

WILDENSKOV, H. O. De Aandssvage og Samfundet. Socialt Tidsskrift 1930, nr 11.

Finland.

HALLBÄCK, G. Reseintryck från Finland av i dag. Svenska röda korset 1930, nr 12.

Frankrike.

MOINE, M. L'hygiène sociale en France, son organisation et ses résultats. Journal de la société de statistique de Paris 1930, nr 11.

Norge.

IVERSEN, S. Badesakens plass i kommunenes administrasjon. Kommunalt tidsskrift 1930, nr 9.

SIVERTSEN, H. Om undervisning i socialmedicin ved vårt universitet. Sykeforsikringsbladet 1930, nr 7/8.

Tyskland.

PIETZSCH. Das Koloniegut Grosshennersdorf, ein Menschenalter praktische Wohlfahrtspflege. Blätter für Wohlfahrtspflege 1930, nr 12.

Jord- och egnahemsfrågan.

JENSEN, A. Om Beregningen af de forskellige Jordbrugstypers økonomiske Betydning. Nationalökonomisk Tidsskrift 1930, nr 5/6.

Sverige.

Småbrukarens jordköps- och byggnadsfråga. Hem i Sverige 1930, nr 11.

Finland.

Diskussion om försäljnings- eller arrendesystemets tillämpning vid städernas tomtupplåtelser. Finsk kommunaltidskrift 1930, nr 7—8.

Italien.

RAZZA, L. Le commissariat des migrations intérieures et ses devoirs. Rivista le assicurazioni sociali 1930, nr 5, supplement.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

ANDERSEN, P. Om Tjenestemandsstrejker. Nordisk administrativt Tidsskrift 1930, nr 3.

Sverige.

BRUNIUS, A. Avtalsläget i Sverige och Beckerkonflikten. Industritidningen 1930, nr 22.

— 1930 års svenska konfliktkrönika. Industria 1930, nr 26.

LUNDELL, T. V. Norra Möre. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas medlemsblad 1930, nr 12.

SYDOW, HJ. v. Organisationerna och »tredje man». Industria 1930, nr 26.

Italien.

RAMERI, S. Disciplina giuridica dei rapporti collettivi del lavoro. Le assicurazioni sociali 1930, nr 5.

Norge.

Fri rett til arbeide. Arbeidsgiveren 1930, nr 24.

Ryssland.

Ett »mönsteravtal» i det ryska arbetareparadiset. Industria 1930, nr 25.

Schweiz.

Die Gesamtarbeitsverträge in der Schweiz nach der Erhebung vom 31. Mai 1929. Wirtschaftliche und sozialstatistische Mitteilungen 1930, nr 12.

Spanien.

ALTEA, DE. The regulation of conditions of employment by the Spanish banking corporation. International labour review dec. 1930.

Tyskland.

PLANK, R. Zur Frage der Arbeitsgemeinschaften in der Gesundheitsfürsorge. Soziale Praxis 1930, nr 49.

Kooperation.

GOEDHART, G. J. D. C. The story of the I. C. A. since Cremona (1907 to 1927). Review of international cooperation dec. 1930.

RAPACKI, MARJAN. The basis and methods of co-operative education. Review of international cooperation dec. 1930.

SERWY, W. International co-operative school. Review of international cooperation dec. 1930.
Entwicklungstendenzen der konsumgenossenschaftlichen Eigenproduktion. Schweiz. Konsum-Verein 1930, nr 49.
Trettonde internationella kooperativa kongressen i Wien. Kooperatören 1930, nr 20/21.

Sverige.

GJÖRES, A. The structure and organisation of the co-operative movement. Review of international cooperation dec. 1930.

Argentina.

Co-operative grain marketing in the Argentine. Review of international cooperation dec. 1930.

Finland.

VASENIUS, H. Wholesale trade in Finland. Review of international cooperation dec. 1930.

Japan.

Co-operative development in Japan. Review of international cooperation dec. 1930.

Nederländerna.

Aantal leden van verbruikscoöperaties op 1 Januari 1930. Maandschrift van het centraal bureau voor de statistiek 1930, nr 11.

Storbritannien.

Co-operation in agriculture and fisheries in 1929. The Ministry of labour gazette 1930, nr 12.
Co-operative housing societies in 1929. The Ministry of labour gazette 1930, nr 12.

Levnadskostnader.

Amerikas förenta stater.

The recent fall in prices. The conference board bulletin 1930, nr 47.

Tyskland.

BRAUNTHAL, A. Preise und Löhne in der Wirtschaftskrise. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 51.
PINNER, F. Den tyska aktionen för sänkning av priser och löner. Sv. finanstidning 1930, nr 49.

Österrike.

KLEZL-NORBERG, F. Das Existenzminimum einer Zweikinder-Familie. Soziale Arbeit 1930, nr 10/12.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

BRANDT, H. Hoffnungslose Fälle. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 36.
PUCKLITSCH, O. Biologisch-charakterologische Gesichtspunkte. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 36.
ROOS, E. A. Die psychologische Begutachtung von Erwerbsbeschränkten. Soziale Praxis 1930, nr 52.
ZEITLMANN, BERTA. Umfang der Eignungs- und Wirtschaftsprognose. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 36.

Amerikas förenta stater.

RAGER. Amerikanische Intelligenzstufen. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 36.

Tyskland.

BRÜCHER, O. Arbeitsvermittler oder Berufsberater in der Abteilung für ungelernte Jugendliche? Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 32.
EHMKE, B. Die Zusammenarbeit von Berufsberatung und Schule. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 34.
HONÉ, J. Die Nutzbarmachung der Tages- und Fachpresse für die Berufsberatung. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 32.

Österrike.

GASSNER, H. Die Berufsaussichten des akademisch gebildeten Lehrers in Österreich. Arbeit und Beruf 1930, nr 23.

Nykterhetsfrågan.

HIITONEN, E. Om smugglingen och dess förhindrande. Nordisk administrativt Tidsskrift 1930, nr 3.

Sverige.

DAHLGREN, TH. Landstingen och nykterhetsundervisningen. Tirfing 1930, nr 6.
GAHN, H. Omläggningen av grunderna för systembolagens kommunala beskattning. Sv. stadsförbundets tidskrift 1930, nr 8.
KOCH, G. H. v. Förslag om statens övertagande av hela kostnaden för alkoholistvård. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1930, nr 9.
NYSTRÖM, B. Alkoholfrågan och bilolyckornas statistikproblem. Tirfing 1930, nr 6.
ROMANUS-ALFVÉN, ANNA-CLARA. Det nya alkoholistlagförslaget från läkarsynpunkt. Socialmedicinsk tidskrift 1930, nr 12.
SOMMARIN, E. Till frågan om alkoholens vinst- och förlustkonto. Tirfing 1930, nr 6.
ÅMAN, A. Alkoholistlagstiftningens nuvarande läge. Tidskrift för fattigvård 1930, nr 6.
Försändning av spritdrycker med reguljära omnibus- och billinjer. Tidskrift för systembolagen 1930, nr 12.
Förtroendenämndens framställning till rusdrycks-lagstiftningsrevisionen. Tidskrift för systembolagen 1930, nr 12.
Inskränkningar ifråga om pilsnerdricksutminuteringen. Tidskrift för systembolagen 1930, nr 11.
Internering av förbrytare, hemfallna åt dryckenskap. Tidskrift för systembolagen 1930, nr 12.
Körkortskontrollen. Tidskrift för systembolagen 1930, nr 12.
Den nya motorförordningens nykterhetsbestämmelser. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1930, nr 9.

Samarbete mellan systembolag och polismyndigheter. Tidskrift för systembolagen 1930, nr 11.

Smugglingen. Dess omfattning och bekämpande. Tidskrift för systembolagen 1930, nr 12.

Spritsmugglingen. Tidskrift för systembolagen 1930, nr 11.

Amerikas förenta stater.

ROSENBORG, E. Alkoholfrågan ur amerikansk synvinkel och ur svensk. Sunt förnuft 1930, nr 8.

Danmark.

G[AH]N, H. Detaljerad fylleristatistik i år för första gången publicerad av polismyndigheten i Köpenhamns kommun. Tidskrift för systembolagen 1930, nr 12.

Finland.

Starkare maltdrycker i Finland? Tidskrift för systembolagen 1930, nr 12.

Socialförsäkring.

BIRKMOSE, A. Erhvervssygdommenes Stilling i Socialforsikringen. Socialt Tidsskrift 1930, nr 11.

— Spörgsmaalet om Gensidighed indenfor Socialforsikringen efter de paa den internationale Konference i Genève vedtagne Beslutninger. Socialt Tidsskrift 1930, nr 11.

Sverige.

BERGSTRÖM, G. Invaliditetsberäkningen vid skador å extremiteterna. Assurans 1930, nr 23.

FOLKE, H. Olycksfallsförsäkringsgivares regressrätt emot skadevållande. Gjallarhornet 1930, nr 22.

LAURIN, P. G. Om sjukkassereformen. (Föredrag med diskussion.) Nordisk försäkringstidskrift 1931, nr 1.

[LÄKARFÖRBUND, SVERIGES.] Centralstyrelsens yttrande i sjukkassefrågan. Sv. läkartidningen 1930, nr 50.

Beräkningen av socialförsäkringsbolagens avgifter till statsverket. Assurans 1930, nr 23.

Försäkringsinspektionen om socialförsäkringsbolagens avgifter till statsverket. Gjallarhornet 1930, nr 23.

Ifrågasatta jämkningar i 1930 års sjukförsäkringsproposition. Sv. sjukkasse-tidning 1930, nr 11.

Moderskapsskydd. Socialdepartementets P. M. Sv. sjukkasse-tidning 1930, nr 12 A.

Olycksfallens förekomst inom sjukkassorna. Sv. sjukkasse-tidning 1930, nr 12 A.

Pensionsförsäkringskommitténs utredningar. Kostnadsberäkningar för olika försäkringssystem. Tidskrift för den svenska pensionsförsäkringen 1930, nr 9.

Sjukkassereformen under debatt på försäkringsföreningen. Assurans 1930, nr 22.

Socialstyrelsens yttrande angående jämkningar i sjukförsäkringspropositionen. Sv. sjukkassetidning 1930, nr 12 A.

Den svenske sykeforsikringslov. Sykeforsikringsbladet 1930, nr 5/6.

Yttranden angående ifrågasatta jämkningar i 1930 års sjukförsäkringsproposition. Sv. sjukkasse-tidning 1930, nr 11.

Ökning av olycksfallsfrekvensen. Tidskrift för den svenska pensionsförsäkringen 1930, nr 9.

Danmark.

K[ARLSO]N, H. System i den sociala understödsoch försäkringslagstiftningen. Ett danskt förslag. Sv. stadsförbundets tidskrift 1930, nr 8.

NYMAN, G. Förslaget till reformering av den danska sociallagstiftningen. Sv. fattigvårds- och barnavårdstidning 1930, nr 12.

OLSEN, C. J. Sociallovforslagene. Arbejdsgiveren 1930, nr 25.

Socialreformen i Folketinget. Arbejdsgiveren 1930, nr 26.

Estland.

SÖRMUS, R. Assurance-maladie en 1929. (Estnisk text.) Eesti statistika 1930, nr 12.

Finland.

SIPILÄ, A. Om försäkringsanstalts för arbetareolycksfallsförsäkring regressrätt enligt finsk lag. (Föredrag.) Nordisk försäkringstidskrift 1931, nr 1.

Arbetareolycksfallsförsäkringen i Finland. Assurans 1930, nr 23.

Italien.

OLSSON, J. Den sociala försäkringen i Italien. Assurans 1930, nr 24.

Kanada.

MOORHEAD, E. S. Report on the feasibility of a contributory health insurance scheme in Manitoba. The labour gazette 1930, nr 11.

Norge.

ORMESTAD, M. Lægenes landsmöte. Sykeforsikringsbladet 1930, nr 7/8.

Forhandlinger med lægene. Sykeforsikringsbladet 1930, nr 7/8.

Lov om syketrygd. Sykeforsikringsbladet 1930, nr 5/6.

Et nytt avsnitt. Sykeforsikringsbladet 1930, nr 12.

Tyskland.

GASE. Die Änderungen in der Krankenversicherung durch die Notverordnung vom 1. Dezember 1930. Zentralblatt für Reichsversicherung 1930, nr 24.

GRAVENHORST. Die Stellung des Reichsversicherungsamts und des Reichsversorgungsgerichts. Die Reichsversicherung 1930, nr 9.

HEINZE. Der Einfluss des Lohnabbaues auf die geldliche Lage der Sozialversicherung. Die Reichsversicherung 1930, nr 10.

KNABE, R. Zur Notverordnung in der Krankenversicherung. Soziale Praxis 1930, nr 49.

KURTH, B. Privat- oder Sozial-Krankenversicherung? Soziale Praxis 1930, nr 51.

MORGENSTERN, ANTONIE. Mängel der Krankenversicherung für den Schwerkranken. Soziale Praxis 1930, nr 49.
RECKZEH. Jahresarbeit und -leistungen einer grossen Krankenkasse. Die Reichsversicherung 1930, nr 9.
RINNER, E. Notverordnung und öffentliche Finanzen. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 50.
SCHÄFFER, H. Das deutsche Reichsversicherungsamt, seine Entstehung und seine Aufgaben. Rivista le assicurazioni sociali 1930, nr 5, supplement.
STIER-SOMLO, F. Die Kassenarztfrage nach der Verordnung des Reichspräsidenten vom 26. Juli 1930. Zentralblatt für Reichsversicherung 1930, nr 23—24.
— Die Reform der deutschen Krankenversicherung durch die Verordnung des Reichspräsidenten zur Behebung finanzieller, wirtschaftlicher und sozialer Notstände vom 26. Juli 1930. Rivista le assicurazioni sociali 1930, nr 5, supplement.
TRÖSCHER. Das kassenärztliche Prüfungswesen. Die Reichsversicherung 1930, nr 11.
Das Heilverfahren der Angestelltenversicherung in den Jahren 1924 bis 1928. Zentralblatt für Reichsversicherung 1930, nr 24.
Die neue Notverordnung. Gewerkschafts-Zeitung 1930, nr 50.
Notverordnung Krankenversicherung. Die Reichsversicherung 1930, nr 10.
Die reichsgesetzliche Krankenversicherung im Jahre 1929. Zentralblatt für Reichsversicherung 1930, nr 24.
Die Sozialversicherung im Jahre 1929. Die Reichsversicherung 1930, nr 9.
Sozialversicherung und Notverordnung vom 1. Dezember 1930. Die Reichsversicherung 1930, nr 11.

Ut- och invandring.

Kan emigration främja en nation kulturellt och ekonomiskt? Allsvensk samling 1930, nr 49.

Sverige.

SCHMIDT, C. CH. Reflektioner kring emigrationsfrågan av i dag. Hem i Sverige 1930, nr 11.

Japan.

IDEI, S. Japan's migration problem. International labour review dec. 1930.

Norge.

KONSTAD, R. Den nye norske fremmedlov. Nordisk administrativt Tidsskrift 1930, nr 3.

Tyskland.

MEYER, M. Erweiterung der Fremdenverkehrsstatistik durch Erfassung der in Privatquartieren abgestiegenen Fremden. Deutsches statistisches Zentralblatt 1930, nr 7.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 december 1930—10 januari 1931 bl. a. publicerats:

N:r		Daterad
418.	K. kung. om ändrad lydelse av § 6 mom. 3 i kung. den 9 november 1928 (n:r 429) ang. anmälan om olycksfall i arbete m. m.	4 dec.
419.	K. medicinalstyrelsens kung. ang. fastställande av formulär till ansökningshandlingar för intagning å sinnessjukhus m. m.	18 nov.
440.	Transumt av K. cirkulär till samtliga länsstyrelser ang. fastställande av ersättningsbelopp för vård å vissa sjuk- och fattigvårdsanstalter	12 dec.
442.	Allmän läkarinstruktion	19 »
443.	K. instruktion för inspektören för sinnesslövården	19 »
444.	K. kung. om ändrad lydelse av 2, 6 och 7 §§ i kung. den 24 oktober 1919 (nr 658) ang. understöd av statsmedel åt anstalter för obildbara sinnesslöa	19 »
445.	K. kung. om ändrad lydelse av 2, 4, 5 och 10 §§ i kung. den 24 oktober 1919 (nr 659) ang. understöd av statsmedel åt anstalter för bildbara sinnesslöa, som icke äro fallandesjuka, och åt epileptikeranstalter	19 »

Arbetsmarknaden under januari månad 1931.

Genomsnittssiffran för antalet arbetsansökningar på 100 lediga platser vid den offentliga arbetsförmedlingen i riket sjönk i januari till 222 från 238 i december. Motsvarande siffror voro för januari 1930 241 och för december 1929 203. Att januarisiffran, såsom fallet är detta år, är lägre än närmaste decembersiffra är ovanligt, enär ju nyåret under normala förhållanden plägar medföra en viss avmattning på arbetsmarknaden efter julmånadens anspänning.

Den förbättring, som januarisiffran i år utvisade i förhållande såväl till närmast föregående månads siffra som till januarisiffran 1930, är sålunda anmärkningsvärd men medgiver näppeligen några slutsatser om ett förbättrat konjunkturläge inom näringslivet; den förklaras i väsentlig mån därav, att arbetskraft under redovisningsmånaden i ovanligt stor utsträckning vunnit tillfällig sysselsättning vid snöskottningsarbete. Nämnas må dock, att enligt vad månadsstatistiken (sid. 160) utvisar, antalet lediga platser varit osedvanligt stort jämväl på den kvinnliga avdelningen, nämligen 12 132 mot 10 317 i januari 1930. Av denna statistik framgår i övrigt, att förmedlingsverksamheten varit synnerligen livlig under januari.

Vid jordbruket var efterfrågan på arbetskraft som vanligt denna årstid i stort sett ringa, ehuru möjligheterna till tillfälligt arbete flerstädes torde ha förbättrats från föregående månad, bl. a. genom igångsättande av skogskörslor. För skogsarbetarna, särskilt i norra delarna av landet, inträdde med den rikliga snötillgången ett förbättrat läge.

Inom gruppen industri och hantverk företedde byggnadsverksamheten helt naturligt på grund av årstiden relativt stort antal arbetssökande, men även om man tar hänsyn till säsongavmattningen, måste hithörande ansökningssiffror betecknas som höga. Ställningen inom stenindustrien var alltjämt svår, men vid de bohuslänska stenhuggerierna har driften, som vid slutet av förra månaden helt låg nere, i viss utsträckning återupptagits. Metall- och maskinindustrien redovisade ökad arbetslöshet. Att det oaktat relationstalet mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft inom denna grupp var så mycket gynnsammare än i december, stod i samband med den särskilt i huvudstaden ökade platstillgången för plåtslagare, vilka erhöllo tillfälligt arbete såsom takskottare.

Beträffande de till handel och samfärdsel hänförliga yrkena var sökandefrekvensen störst bland butiks- och magasinspersonal; efterfrågan på dylik arbetskraft efter julsäsongens avslutning uppges såsom ringa utom i fråga om skolfria springpojkar och springflickor. Även transportarbetarna fingo vidkännas minskade arbetstillfällen, och särskilt gällde detta chaufförer. Inom hotell- och restaurangfacket var läget i stort sett oförändrat sedan föregående månad och bättre än i fjol vid samma tid.

Inom det husliga arbetet inträffade efter julmånaden en viss tillbakagång. Överflöd rådde på yngre okvalificerade flickor samt tvätt- och ren-

göringskvinnor. Från vissa håll rapporterades, att antalet arbetssökande inom sistnämnda kategori är i stadigt stigande beroende på att de gifta kvinnorna på grund av männens arbetslöshet i ökad utsträckning vända sig till arbetsförmedlingarna. Brist förelåg alltjämt å kunniga hembiträden, passflickor och daghjälp i städerna.

Inom sjöfartsnäringen var läget på grund av vinteruppläggning försämrat för såväl däcks- och maskin- som intendenturpersonal. Vid sjömanshusen rapporterades under januari 4 973 avmönstringar mot 3 173 påmönstringar.

Antalet vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsatta *arbetare steg under redogörelsemånaden från 3 500 till 5 080. Vid utgången av* januari månad 1930 var siffran 3 050. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa var vid början av januari cirka 31 900 mot 24 800 en månad tidigare. Januarisiffran för år 1930 var 12 000.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under januari samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
1913—1922	196	203	171	148	134	138	129	123	115	127	174	187
1923	346	308	231	165	135	146	141	140	126	129	191	195
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268
1927	293	258	208	171	168	161	150	148	143	170	242	243
1928	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220
1929	241	215	174	150	134	135	137	135	127	148	202	203
1930	241	211	171	140	129	127	140	144	146	175	254	238
1931	*222*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:												
1928	178	145	113	93	90	90	106	133	111	107	173	228
1929	185	152	110	94	83	75	90	113	105	113	159	195
1930	169	128	100	78	73	65	81	99	110	119	169	212
1931	*165*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:												
1928	*300*	297	*240*	197	*165*	*176*	*187*	170	157	*186*	245	219
1929	251	228	199	173	151	152	152	144	136	165	213	204
1930	255	233	200	166	148	145	157	161	160	202	274	240
1931	*229*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12
1923	20·5	19·4	18·0	14·9	10·7	9·8	9·1	8·6	8·0	8·2	9·3	14·1
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5
1926	15·7	14·8	14·7	12·8	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1
1927	*16·3*	*15·6*	*14·1*	*12·3*	9·9	9·4	8·3	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3
1930	*13·9*	*13·2*	*12·3*	*10·3*	*8·0*	*8·0*	*8·0*	*8·1*	*9·5*	*12·2*	*15·3*	*22·6*

Arbetslöshetens utbredning inom olika fack framgår närmare av tabellen å sid. 166.

Arbetstillgången under fjärde kvartalet 1930

enligt uppgifter från industriidkare m. fl.

Följande översikt över arbetstillgång m. m. inom olika yrken och näringar under fjärde kvartalet år 1930 är, på sedvanligt sätt, huvudsakligen grundad på uppgifter, som å särskilda frågeformulär inhämtats från arbetsgivare inom olika näringsgrenar. Frågeformulären ha till största delen insamlats genom socialstyrelsens ombud i orterna. Av ombuden, vilka för närvarande uppgå till ett antal av 47, äro 21 föreståndare för arbetsförmedlingskontor, tillhörande Sveriges offentliga arbetsförmedling. Direkt av socialstyrelsen ha dylika uppgifter insamlats från arbetsgivare i Stockholm med närmaste omnejd ävensom från sådana större arbetsgivare i landsorten, som i regel sysselsätta minst 200 arbetare.

För fjärde kvartalet ha besvarade formulär inkommit från 1 885 arbetsgivare med 267 560 arbetare inom industri och hantverk samt transportarbete, vartill kommer ett mindre antal uppgiftslämnare från jordbruk och andra näringsgrenar. En bearbetning av de inkomna svaren har givit vid handen, att arbetstillgången under fjärde kvartalet 1930, i jämförelse med samma kvartal föregående år, ansågs:

såsom *bättre* av 179 arbetsgivare med 25 403 arbetare (9 %),
såsom *oförändrad* av 967 arbetsgivare med 114 491 arbetare (43 %) och
såsom *sämre* av 739 arbetsgivare med 127 666 arbetare (48 %).

Av de redovisade arbetarna ha 30 % varit anställda hos arbetsgivare, vilka angivit arbetstillgången såsom mer än medelgod, medan 29 % haft medelgod och 41 % mindre än medelgod arbetstillgång. Motsvarande siffror för närmast föregående kvartal voro resp. 34, 32 och 34 samt för fjärde kvartalet 1929 resp. 55, 29 och 16.

Arbetstillgångens växlingar under den senaste tioårsperioden framgå av efterföljande tablå, i vilken mycket god arbetstillgång motsvarar poängsiffran 5 och siffrorna 4, 3, 2 och 1 i tur och ordning beteckna god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång.[1]

Kvartal	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930
I	3·76	1·80	2·12	2·96	3·08	2·91	3·01	3·04	3·22	3·25	3·26
II	3·83	1·87	2·62	3·19	3·12	3·11	3·09	3·25	3·40	3·47	3·22
III	3·27	2·11	2·89	3·24	3·04	3·07	3·06	3·24	3·33	3·51	2·94
IV	2·34	2·14	2·87	3·17	2·98	3·08	3·07	3·21	3·28	3·43	2·77
Medeltal	3·30	1·98	2·68	3·14	3·04	3·04	3·06	3·19	3·31	3·42	3·05

[1] Se Soc. Medd. årg. 1925, sid. 880 ff.

Den för det gångna kvartalet framräknade konjunktursiffran 2·77 ligger åtskilligt lägre än motsvarande genomsnittstal för årets tredje kvartal (2·94). Denna nedgång är uttryck för den ökade påverkan, som det svenska näringslivet rönt av den allmänna konjunkturförsämringen. Den industriella sysselsättningen har minskats och prisnivån visat fallande tendens. Liksom under föregående kvartal är det främst exportindustrierna, som drabbats av den stegrade depressionen, medan det övervägande flertalet av hemmamarknadsindustrierna haft förhållandevis god sysselsättning utan större känning av en inträdande lågkonjunktur.

De här berörda konjunktursiffrorna återspegla huvudsakligen den ena faktorn på arbetsmarknaden, nämligen tillgången å arbete. Frågan om arbetstillgångens storlek i förhållande till utbudet av arbetskraft får däremot icke sin belysning ur detta material. För att åskådliggöra relationen mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft meddelas här följande siffror ur de månatliga redogörelserna för den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet.

På 100 lediga platser kommo å arbetsförmedlingskontoren i genomsnitt följande antal ansökningar om arbete:

	4:e kvartalet 1930			3:e kvartalet 1930			4:e kvartalet 1929		
	dec.	nov.	okt.	sept.	aug.	juli	dec.	nov.	okt.
Jordbruk och skogshushållning	212	169	119	110	99	81	195	159	113
Övriga näringsgrenar	240	274	202	160	161	157	204	213	165
Samtliga »	**238**	**254**	**175**	**146**	**144**	**140**	**208**	**202**	**148**

Den i förhållande till föregående kvartal och år 1929 inträdda försämringen på arbetsmarknaden kommer tydligt tillsynes jämväl i dessa relationstal. Inom jordbruket plägar skördearbetets och rotfruktsupptagningarnas avslutande på hösten medföra starkt minskade sysselsättningsmöjligheter under årets sista månader. Så var även fallet i år, särskilt som höstarbetena på grund av gynnsam väderlek kunde slutföras ovanligt tidigt. Genom blidvädret fördröjdes emellertid skogsavverkningarna, enär barvintern lade hinder i vägen för körningarnas påbörjande. Även om drivningarnas högsäsong inträffar under årets första månader, brukar dock arbetstillgången redan under oktoberkvartalets senare hälft gynnsamt påverkas av den ökade livaktigheten i skogarna vid denna tid. Ifrågavarande förhållanden inverkade förklarligt nog menligt på arbetsmarknadslägets utveckling. — Att relationstalet för »övriga näringsgrenar» visade nedgång under december, torde hänföra sig till en sådan förbättring av tillfällig natur, som kan iakttagas under julmånaden.

För ett tydligare åskådliggörande av konjunkturväxlingarna inom de olika industrigrenarna under senaste året ha i tabellen å sid. 86—87, som utgör en sammanfattning av de lämnade uppgifterna från arbetsgivare inom industri och hantverk, angivits konjunktursiffrorna för redogörelsekvartalet ävensom motsvarande jämförelsetal för de fyra närmast föregående kvartalen. Sammanföras de i tabellen återgivna siffrorna för vissa större industrigrupper, erhållas för de i jämförelsen medtagna kvartalen följande konjunktursiffror:

	Konjunktursiffror				
	4:e kvart. 1930	3:e kvart. 1930	2:a kvart. 1930	1:a kvart. 1930	4:e kvart. 1929
Malmbrytning och metallindustri	2·47	2·80	3·24	3·48	3·59
Jord- och stenindustri	1·91	2·40	2·87	2·86	3·19
Trävaruindustri	2·87	2·97	3·35	3·04	3·26
Pappers- och grafisk industri	2·97	2·98	3·30	3·28	3·50
Livsmedelsindustri	3·40	3·49	3·61	3·41	3·52
Textil- och beklädnadsindustri	3·17	3·03	3·04	2·97	3·12
Läder-, hår- och gummivaruindustri	3·30	3·65	3·21	2·94	3·30
Kemisk-teknisk industri	2·66	2·73	3·33	3·34	3·32

Inom gruppen *malmbrytning och metallindustri* uppvisade samtliga näringsgrenar under kvartalet sjunkande konjunktursiffror. Särskilt framträdande var minskningen i arbetstillgången för gruvornas vidkommande; i fråga om malmbrytning för export ha driftsinskränkningar måst vidtagas på grund av de tyska järnverkens begäran om uppskov med leveranserna. Järnverken fingo ökad känning av depressionen, yttrande sig i försvårad avsättning och svagt prisläge. Liksom förut var det främst exportmarknaden, som träffades av nedgången; järnexporten hade under de första 11 månaderna 1930 minskats med c:a 30 % i jämförelse med motsvarande tid närmast föregående år. Produktionen har dock hållit sig relativt väl uppe, tack vare att landets egen järnkonsumtion efter omständigheterna varit god. Verkstadsindustrien har varit ojämnt berörd av depressionen. Vissa industrier ha haft starka känningar av densamma och måst vidtaga betydande arbetsinskränkningar, under det att andra kunnat arbeta för full drift; exportsiffrorna för de stora företagens produkter måste i det hela anses gynnsamma. Rapportmaterialet från skeppsvarven vittnade om minskad arbetstillgång sedan föregående kvartal, och på sina håll förekommo inskränkningar i driften genom reducering av såväl arbetsstyrkan som arbetstiden. Elektromekaniska industrien har fortfarande intagit en gynnad ställning med god ordertillgång, även om en viss avmattning här och var kunnat förmärkas.

Jord- och stenindustrien, som under en längre tid varit den svagaste av alla huvudgrupperna, företedde nu, delvis till följd av årstiden, en ytterligare försämrad bild. Gruppen stenbrott och stenhuggerier uppvisade den ojämförligt lägsta av alla konjunktursiffrorna, 1·35. Arbetslösheten var oroväckande stor och avsättningsmöjligheterna ytterst begränsade på grund av att utlandet till följd av de tryckta tiderna måst inskränka sina inköp av sten för väganläggningar; även glasbruken arbetade under svåra förhållanden. Något gynnsammare läge hade kakel- och porslinstillverkningen, även om det klagades över import av porslin till låga priser från såväl Tyskland som Tjeckoslovakien. Torvindustri och tegelbruk undergingo sin av årstiden betingade inskränkning.

Inom *trävaruindustrien* uppvisade såväl sågverk som snickerier nedgång, vilken delvis torde få ses i samband med skeppningens successiva upphörande. Försäljningarna, som under september voro av ganska ringa omfattning, ha därefter något ökats, men prisnivån har varit låg. I syfte att få den

	Näringsgrenar	Hela antalet		Tillgång å arbete									
				Mycket god		God		Medelgod		Mindre god		Dålig	
		Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.
	Malmbrytn. o. metallind.												
1	Malmgruvor	39	8 635	—	—	2	136	16	3 369	7	2 471	14	2 659
2	Malmförädlingsverk	45	22 697	1	2 343	3	1 710	6	3 992	18	7 306	17	7 346
3	Järn- och stålmanufaktur	60	7 548	2	66	6	379	16	1 498	23	3 664	13	1 941
4	Mekaniska verkstäder	215	33 641	5	289	45	6 864	59	9 405	66	11 292	40	5 791
5	Skeppsvarv	15	8 489	—	—	2	934	5	4 933	4	645	4	1 977
6	Elektromekanisk industri	18	9 078	1	795	3	3 612	7	723	5	3 844	2	104
7	Annan metallindustri	35	2 789	1	20	6	199	14	1 292	8	1 070	6	208
	Jord- och stenindustri												
8	Kolgruvor	6	1 321	—	—	1	46	—	—	2	499	3	776
9	Torvindustri	14	279	—	—	2	88	2	33	7	134	3	24
10	Stenbrott o. -huggerier	40	8 366	1	55	6	302	9	535	11	734	13	6 740
11	Kakel- o. porslinsind.	13	2 857	—	—	3	370	6	2 020	2	384	2	83
12	Tegelbruk	59	2 182	—	—	5	105	17	695	20	408	17	974
13	Glasbruk	14	2 244	—	—	2	452	5	561	3	234	4	997
14	Cementfabriker, kalkbruk	32	3 469	—	—	7	509	6	233	11	2 401	8	326
	Trävaruindustri												
15	Sågverk	157	16 827	—	—	24	4 587	43	5 708	57	5 022	33	1 510
16	Snickeri- o. möbelfabr.	116	5 642	8	270	39	1 786	31	1 860	25	1 105	13	621
17	Annan trävarufabrikation	15	764	—	—	7	554	5	165	2	40	1	5
	Pappers- o. grafisk ind.												
18	Trämassefabriker	61	13 967	1	400	11	3 341	20	3 998	18	4 033	11	2 195
19	Pappersbruk	32	9 745	1	848	7	3 069	6	1 447	10	2 831	8	1 550
20	Bokbinderier m. m.	39	2 982	5	475	13	914	11	1 070	5	234	5	289
21	Boktryckerier o. graf. anst.	84	5 722	10	291	43	3 295	25	1 789	4	274	2	73
	Livsmedelsindustri												
22	Kvarnindustri	19	1 200	—	—	2	155	12	914	4	65	1	66
23	Bagerier	39	2 038	—	—	13	864	17	773	6	326	3	75
24	Sockerindustri	23	2 983	—	—	8	1 480	8	1 105	5	334	2	64
25	Choklad- o. konfektfabr.	20	2 246	1	90	7	926	7	600	5	630	—	—
26	Bryggerier och bränn erier	63	3 472	—	—	29	1 799	28	1 468	5	173	1	32
27	Tobaksfabriker	11	2 624	—	—	5	2 021	4	323	1	147	1	133
28	Annan livsmedelsindustri	45	2 145	4	297	22	1 234	13	483	3	66	3	65
	Textil- o. beklädnadsind.												
29	Bomullsindustri	40	13 884	5	1 347	7	4 245	15	3 465	10	3 479	3	1 348
30	Jute- och linneindustri	9	2 819	—	—	5	1 842	2	614	1	110	1	253
31	Ylleindustri	42	6 922	1	50	15	2 627	15	3 088	4	439	7	718
32	Trikåfabriker	30	4 993	3	151	11	1 634	9	2 652	7	556	—	—
33	Skrädderi- o. sömnadsyrket	58	7 558	5	581	22	3 102	14	2 115	13	1 292	4	468
34	Annan hithör. industri	55	4 197	3	139	22	1 438	20	1 571	8	1 008	2	41
	Läder-, hår- o. gummiind.												
35	Garverier o. läderfabriker	14	1 435	1	30	8	747	2	478	2	146	1	34
36	Skofabriker	47	6 423	5	520	19	3 281	15	1 597	7	751	1	274
37	Gummivarufabriker	4	3 768	1	47	1	744	1	2 102	1	875	—	—
38	Annan hithör. industri	21	858	1	60	6	182	9	495	2	51	3	70
	Kemisk-teknisk industri												
39	Ljus-, tvål- o. oljefabriker	23	1 204	1	16	8	728	10	325	2	89	2	46
40	Konstgödningsfabriker	8	758	—	—	6	636	2	122	—	—	—	—
41	Tändsticksfabriker	8	5 222	—	—	—	—	—	—	8	5 222	—	—
42	Annan hithör. industri	28	2 967	—	—	13	1 433	10	924	4	356	1	254
43	**Byggnadsverksamhet**	73	3 234	1	152	16	810	21	1 403	25	642	10	227
44	**Kraft-, belysn.- o. vattenv.**	38	5 720	1	30	13	2 348	15	2 148	4	662	5	532
45	**Handel och varulager**	33	2 580	—	—	11	1 266	14	1 121	6	175	2	18
46	**Land- och sjötransport**	25	7 066	1	350	6	364	11	3 441	4	2 652	3	259
47	*Summa* 4:e kv. 1930	**1 885**	**267 560**	**70**	**9 712**	**512**	**69 158**	**583**	**78 653**	**445**	**68 871**	**275**	**41 166**
48	» 3:e » »	2 013	292 745	78	9 418	679	89 150	681	94 199	403	72 972	172	27 006
49	» 2:a » »	1 902	289 034	106	17 809	768	101328	679	112324	257	43 205	92	14 368
50	» 1:a » »	1 976	279 930	80	11 970	730	120099	705	88 853	334	46 817	127	12 191
51	» 4:e » 1929	1 949	288 476	120	22 648	809	135097	627	84 947	274	34 576	119	11 208

Arbetstillgången i jämförelse med samma kvartal föregående år						Tillgång å arbetskraft						Konjunktursiffror					
Bättre		Oförändrad		Sämre		Brist		Normal tillgång		Överflöd		4 kv. 1930	3 kv. 1930	2 kv. 1930	1 kv. 1930	4 kv. 1929	
Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.						
1	19	19	1 740	19	6 876	—	—	15	1 546	24	7 089	2·11	3·08	3·04	3·30	3·38	1
—	—	11	3 130	34	19 567	—	—	18	7 352	27	15 345	2·81	2·52	2·98	3·17	3·46	2
2	79	16	1 260	42	6 209	—	—	31	2 250	29	5 298	2·07	2·88	2·88	3·18	3·28	3
17	2 648	70	7 839	128	23 154	3	578	144	16 163	68	16 900	2·54	2·85	3·88	3·63	3·60	4
—	—	3	660	12	7 829	—	—	8	6 349	7	2 140	2·57	2·68	3·70	4·08	4·09	5
1	795	7	3 951	10	4 332	—	—	12	4 390	6	4 688	3·18	3·60	3·68	3·89	4·01	6
2	57	13	824	20	1 908	—	—	17	1 045	18	1 744	2·55	2·81	3·83	3·19	3·58	7
1	46	2	572	3	703	—	—	1	46	5	1 275	1·48	1·56	2·14	1·89	2·20	8
2	89	10	130	2	60	—	—	6	170	8	109	2·66	2·78	3·67	2·32	3·15	9
4	179	9	428	27	7 759	—	—	14	965	26	7 401	1·35	2·19	2·62	2·64	3·42	10
1	25	6	1 404	6	1 428	—	—	8	1 699	5	1 158	2·94	2·88	3·08	3·19	2·96	11
4	63	37	1 622	18	497	—	—	24	552	35	1 630	1·97	2·79	3·48	3·26	2·78	12
1	93	5	589	8	1 562	—	—	5	606	9	1 638	2·21	2·25	2·80	3·23	3·61	13
3	113	15	867	14	2 489	—	—	15	1 291	17	2 178	2·27	2·69	2·97	3·10	3·15	14
5	275	82	10 896	70	5 656	—	—	66	6 666	91	10 161	2·79	2·87	3·89	2·92	3·14	15
14	481	52	2 544	50	2 617	—	—	83	4 287	33	1 355	3·00	3·23	3·19	3·30	3·57	16
2	27	10	675	3	62	—	—	12	585	3	179	3·66	3·87	3·48	3·56	3·47	17
1	400	27	6 214	33	7 353	—	—	22	5 704	39	8 263	2·69	2·94	3·25	3·14	3·34	18
—	—	13	4 814	19	4 931	—	—	16	4 777	16	4 968	2·88	2·81	3·28	3·30	3·58	19
6	482	19	1 303	14	1 197	—	—	28	1 953	11	1 029	3·35	2·95	2·92	3·48	3·78	20
13	952	64	4 529	7	241	3	125	76	5 373	5	224	3·60	3·44	3·68	3·50	3·67	21
—	—	13	805	6	395	—	—	9	449	10	751	2·97	3·39	3·41	2·85	3·51	22
2	158	31	1 728	6	152	—	—	24	1 459	15	579	3·19	3·38	3·55	3·35	3·45	23
6	642	15	2 167	2	174	—	—	9	1 588	14	1 395	3·34	3·62	3·31	3·48	3·29	24
—	—	13	1 300	7	946	—	—	17	2 013	3	233	3·21	3·27	3·35	3·38	3·58	25
6	246	51	3 074	6	152	—	—	42	2 307	21	1 165	3·45	3·30	3·98	3·34	3·44	26
4	1 547	6	930	1	147	—	—	8	2 195	3	429	3·61	3·81	3·81	3·77	3·85	27
5	501	32	1 414	8	230	1	53	31	1 635	13	457	3·76	3·65	3·64	3·46	3·55	28
12	6 002	20	4 929	8	2 953	—	—	34	11 856	6	2 028	3·06	2·50	2·62	2·60	2·51	29
1	167	7	2 399	1	253	—	—	4	1 148	5	1 671	3·43	2·86	2·92	3·49	3·53	30
4	1 430	21	3 581	17	1 911	—	—	28	5 365	14	1 557	3·12	3·09	2·95	2·88	3·43	31
4	921	16	3 417	10	655	1	31	23	2 336	6	2 626	3·28	3·42	2·99	3·04	3·30	32
7	1 419	32	4 026	19	2 113	—	—	44	6 055	14	1 503	3·27	3·50	3·80	3·43	3·55	33
6	467	36	2 486	13	1 244	1	16	40	2 771	14	1 410	3·15	3·46	3·46	3·22	3·37	34
6	595	5	347	3	493	—	—	6	465	8	970	3·41	3·62	3·64	3·26	3·45	35
11	1 840	27	3 591	9	992	3	465	40	5 515	4	443	3·47	3·63	3·51	3·24	3·32	36
—	—	3	2 893	1	875	—	—	2	2 846	2	922	2·99	4·00	2·66	2·43	3·28	37
1	3	10	409	10	446	—	—	15	594	6	264	3·13	3·49	3·12	2·70	3·19	38
3	276	18	882	2	46	—	—	12	700	11	504	3·48	3·62	3·65	3·74	3·60	39
—	—	8	758	—	—	—	—	5	439	3	319	3·84	3·76	3·33	4·03	3·69	40
—	—	8	5 222	—	—	—	—	—	—	8	5 222	2·00	2·00	3·00	4·00	3·98	41
2	160	15	1 115	11	1 692	—	—	17	1 470	11	1 497	3·19	3·26	3·80	3·47	3·59	42
12	570	27	1 684	34	980	—	—	45	2 254	28	980	3·01	3·68	3·56	3·35	3·60	43
4	1 336	26	3 710	8	674	—	—	15	2 020	23	3 700	3·12	3·45	3·54	3·30	3·09	44
2	202	24	2 251	7	127	—	—	13	780	20	1 800	3·41	3·37	3·33	3·36	3·45	45
1	98	13	3 382	11	3 586	—	—	15	6 118	10	948	2·70	2·69	3·09	3·08	3·56	46
179	**25 403**	**967**	**114 491**	**739**	**127666**	**12**	**1 268**	**1 119**	**138 147**	**754**	**128 145**	**2·77**	·	·	·	·	47
206	26 981	1 193	134 895	614	130869	32	4 885	1 375	170 463	606	117 397	·	2·94	·	·	·	48
317	46 028	1 183	151 172	402	91 834	39	14 793	1 375	176 864	488	97 377	·	·	3·22	·	·	49
365	54 510	1 238	164 683	373	60 737	32	7 735	1 340	172 000	604	100 195	·	·	·	3·26	·	50
456	86 582	1 234	159 453	259	42 441	42	19 027	1 405	183 167	502	86 282	·	·	·	·	3·43	51

utländska marknaden stabiliserad och därmed stödja priserna ha sågverken, som länge haft känningar av den ryska dumpingen, träffat avtal med den finska trävaruindustrien om minskning i 1931 års skeppningar med i runt tal 20 % av 1929 års utförselkvantitet.

Gruppen *pappers- och grafisk industri* redovisade i det närmaste oförändrade konjunktursiffror sedan föregående kvartal. Emellertid ha inom gruppen förskjutningar ägt rum i både uppåt- och nedåtgående riktning. Sålunda var läget försämrat för trämassefabrikerna, och särskilt gällde detta sulfatindustrien, där produktionen varit alltför stor för det behov, som under nuvarande tryckta förhållanden förelegat. Omsättningen av sulfit var visserligen rätt betydande, men priserna ha legat lågt. För att höja prisnivån har ett internationellt avtal träffats om viss minskning av sulfitproduktionen, vilken åtgärd man hoppas skola medföra en ljusning på marknaden. Pappersindustriens försäljningar ha under de sista tre månaderna varit av ungefär oförändrad omfattning, men priserna ha tenderat nedåt. Den under kvartalet ökade livligheten på bokmarknaden verkade stimulerande på boktryckeri- och bokbinderiverksamheten, och en del företag måste anlita övertidsarbete för utförande av inkomna beställningar.

För *livsmedelsindustrien* var arbetstillgången i likhet med förut god inom flertalet branscher; från kvarnarna och bagerierna rapporterades dock minskad sysselsättning, likaså från sockerfabrikerna, vilka efter betkampanjens avslutande i slutet på november som vanligt reducerade arbetsstyrkan.

Inom gruppen *textil- och beklädnadsindustri* fingo bomulls-, ylle- och linnefabrikationen ökad sysselsättning. Orsaken torde vara den, att kunderna inför den hotande arbetskonflikten, som på nyåret blev verklighet, i så stor utsträckning som möjligt önskade sina vårorder levererade före december månads utgång. Övriga hithörande näringsgrenar visade någon återhållsamhet, men arbetstillgången är alltjämt betydligt över medelgod.

Läget inom *läder-, hår- och gummiindustrien* var fortfarande gynnsamt, och konjunktursiffran var densamma som under motsvarande kvartal förra året. Nedgången för gummifabrikerna var, liksom den i föregående kvartalsredogörelse påtalade uppgången, endast skenbar, enär de båda största fabrikerna, vid vilka en förut pågående konflikt under oktober månad lösts, denna gång kunnat lämna redovisning över arbetstillgången. Då dessa båda fabriker ha den största arbetarstocken, inverkar deras uppgift i väsentlig grad på konjunktursiffran för hela näringsgrenen. Vissa pälsvarufabrikanter anförde som skäl till minskad arbetstillgång den hårda utländska konkurrensen.

Den *kemisk-tekniska industriens* konjunktursiffra är alltjämt låg, i huvudsak beroende på att arbetstillgången vid tändsticksfabrikerna betecknas som mindre god.

Beträffande övriga här redovisade näringsgrupper belysa jämförelsesiffrorna den med årstiden inträdande avmattningen i *byggnadsverksamheten* ävensom den mot årets slut regelmässigt ökade omsättningen inom *handel och samfärdsel*.

Lantarbetarnas bostadsförhållanden.

I anledning av en vid internationella arbetskonferensen år 1921 antagen rekommendation, åsyftande förbättring av lantarbetarnas bostads- och sovplatsförhållanden i olika länder, hade Kungl. Maj:t genom beslut den 12 oktober 1923 uppdragit åt socialstyrelsen att i samråd med lantbruksstyrelsen verkställa utredning i ämnet samt inkomma med det förslag, som därav kunde föranledas.

Till socialstyrelsen har, för att tagas i övervägande vid fullgörande av nämnda uppdrag, den 24 september 1926 remitterats en till jordbruksdepartementet inkommen skrivelse från vissa lantarbetare, åsyftande inrättandet av en bostadsinspektion för landsbygden.

Sedan Kungl. Maj:t genom remiss den 10 februari 1928 och 21 februari 1930 anbefallt socialstyrelsen att till andra kammarens fjärde tillfälliga utskott avgiva yttranden rörande vissa inom riksdagen väckta motioner angående undersökning av lantarbetarnas bostadsförhållanden m. m., har styrelsen avgivit de sålunda anbefallda utlåtandena.[1]

I skrivelse den 13 maj 1930 (nr 188) har riksdagen, med anledning av inom riksdagens båda kamrar väckta motioner, anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes föranstalta om fortsatt undersökning rörande lantarbetarnas bostadsförhållanden samt utredning om och på vad sätt genom åtgärder från det allmännas sida bristfälligheter på detta område skulle avhjälpas och för framtiden i möjligaste mån förhindras att uppstå, ävensom för riksdagen framlägga de förslag, vartill sistnämnda utredning kunde föranleda. Med anledning härav har Kungl. Maj:t den 11 oktober 1930 anbefallt socialstyrelsen att — i samband med avgivande av berättelse rörande ovannämnda, genom beslut den 12 oktober 1923 anbefallda utredning — inkomma med yttrande huruvida, med hänsyn till resultatet av nämnda utredning ävensom vid sidan därav inom styrelsen verkställda undersökningar, sådan ytterligare utredning rörande åtgärder till förbättring av lantarbetarnas bostadsförhållanden, som riksdagen i förenämnda skrivelse ifrågasatt, bör åvägabringas, ävensom att, därest så finnes böra bliva fallet, framlägga förslag till plan för en dylik utredning.

Med anledning av det meddelade uppdraget har socialstyrelsen den 5 januari 1931 till Kungl. Maj:t överlämnat efterföljande utredning.

Lantarbetarnas bostadsfråga föremål för allmänt intresse. Spörsmålet om lantarbetarnas bostadsförhållanden och därtill sig anknytande problem har under de senaste åren icke blott, på sätt ovan angivits, varit föremål för överläggning och ställningstagande från riksdagens sida, utan även vid upprepade tillfällen uppmärksammats i tidningspressen och bland allmänheten. Åtskilliga framställningar i ämnet ha ingivits till socialstyrelsen från lantarbetare och andra. Såsom belysande för den opinion, som i lantarbetarnas bostadsfrågor gör sig gällande i vissa kretsar,

[1] Soc. Medd. årg. 1930, sid. 286.

må omnämnas, att en på initiativ av hyresgästernas riksförbund sammankallad bostadskongress, vilken den 14 och 15 november 1930 sammanträdde i Stockholm, i anslutning till ett föredrag av partisekreterare Gustav Möller antog följande resolution:

Den första svenska allmänna bostadskongressen har vid överläggning rörande lantarbetarnas bostadsfråga kunnat konstatera både genom samvetsgrant utförda undersökningar och genom uppgifter, som vid kongressen lämnats av delegerade, vilka själva levat lantarbetarens liv, att lantarbetarnas bostadsförhållanden, ehuru i vissa fall välordnade, i alltför många fall och i alla delar av landet äro synnerligen miserabla. För att råda bot på allmänt erkända missförhållanden och som ett steg i riktning mot människovärdiga bostäder, anser kongressen, att i första hand en ordnad bostadsinspektion bör eftersträvas. Varje landsting bör utse en bostadsinspektör. Bostadsinspektören bör erhålla en ställning, som ger honom möjlighet att skaffa respekt åt gällande och blivande författningar, avsedda att trygga tillgången på sunda bostäder. Därjämte bör bostadsinspektören kunna tjänstgöra som konsulent för bostadsfrågor på landsbygden. Kongressen anser det vidare önskvärt, att det allmänna sörjer för en rationell upplysningsverksamhet på landsbygden rörande bostadshygienens elementära krav. Likaledes önskar kongressen framhålla, att det bör undersökas, huruvida icke en byggnadsstadga för landsbygden skulle kunna leda till en förbättring av bostadsstandarden därstädes. Med hänsyn till att bostaden är en oundgänglig förutsättning för hemmens bestånd, för barnens uppfostran och för danandet av goda medborgare, vill kongressen understryka behovet av en lagstiftning, varigenom lantarbetarna tryggas rätt till bostad på samma villkor som övriga medborgare i landet.

Lagstiftning och kollektivavtalsbestämmelser rörande bostadsförhållandena för lantarbetare och därmed jämställda. Den åt socialstyrelsen uppdragna utredningen synes i första hand böra söka belysa, vad som i vårt land blivit åtgjort till reglering och förbättring av bostadsförhållandena för lantarbetare och därmed jämställda, närmast på lagstiftningens väg.

Den rekommendation angående lantarbetarnas bostads- och sovplatsförhållanden, vilken antogs vid internationella arbetskonferensen år 1921 och som givit närmaste anledning till här ifrågavarande utredning, hade följande innehåll:

Internationella arbetsorganisationens generalkonferens hemställer:

I. Att varje medlem av internationella arbetsorganisationen måtte, såvida icke redan så skett, på lagstiftningens väg eller annorledes, under beaktande av de särskilda förhållanden, klimatiska eller andra, som öva inflytande på landets jordbruk, och i samråd med vederbörande arbetsgivar- och arbetarorganisationer, där dylika finnas, reglera lantarbetarnas bostads- och sovplatsförhållanden.

II. Att dylik reglering måtte tillämpas på alla de lokaler, som av arbetsgivarna tillhandahållas arbetarna, vare sig dessa härbärgeras var för sig eller gruppvis eller jämte sina familjer, och vare sig de härbärgeras i arbetsgivarnas hus eller i byggnader, som av arbetsgivarna ställts till arbetarnas förfogande.

III. Att dylik reglering måtte innefatta följande bestämmelser:

a) Såvida ej de klimatiska förhållandena göra uppvärmning onödig, böra bostäder, avsedda för arbetarfamiljer, grupper av arbetare eller enstaka sådana, innehålla rum, som kunna uppvärmas.

b) Lokaler, avsedda för härbärgerande av grupper av arbetare, skola vara försedda med en säng för varje arbetare samt så inrättade och belägna, att de medgiva arbetarna att tillgodose snygghetens krav. Skilda lokaler skola tillhandahållas personer av olika kön. I familjebostäder skola lämpliga anordningar vidtagas för barnen.

c) Stall, ladugårdar eller öppna skjul må ej användas till beredande av sovplats åt arbetarna.

IV. Att varje medlem av internationella arbetsorganisationen måtte vidtaga åtgärder för att trygga tillämpningen av här åsyftade reglering.

Delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet anförde i sitt häröver den 19 maj 1922 avgivna yttrande, att delegationen ej ansåg sig kunna förorda annan åtgärd med anledning av förevarande rekommendation än att de däri berörda frågorna måtte upptagas till utredning. Enligt delegationens mening torde de i Sverige för det dåvarande gällande bestämmelserna angående lantarbetares bostäder m. m. icke motsvara den med förevarande rekommendation åsyftade reglering.

Undersöker man, huruledes på lagstiftningens väg lantarbetarnas bostadsförhållanden reglerats i vårt land, finner man, att i äldre tider de enda hithörande bestämmelserna voro de, vilka såsom ett led i stadgandena om husbondens vårdnadsplikt mot sina tjänare ingingo i gällande legostadgor. I 1833 års legostadga ålades sålunda husbonde att förse tjänstehjon med tjänligt husrum. Sedan 1926 års riksdag (skrivelse nr 250) bifallit ett av Kungl. Maj:t väckt förslag om avskaffande av legostadgan, upphävdes denna fr. o. m. 24 oktober 1926 utan att ersättas genom annan lagstiftning angående avtalsförhållandena inom jordbruket.

En anledning härtill var, att man tänkt sig, att det normerande inflytande på avtals- och arbetsvillkoren inom jordbruket, vilket tidigare utövats genom legostadgorna, skulle kunna ersättas och i moderniserad form fullföljas medelst de mellan arbetsgivar- och arbetarorganisationerna ingångna kollektivavtal, vilka, om än med vissa avbrott, sedan år 1919 reglerat arbets- och löneförhållandena särskilt inom det större jordbruket å slättbygderna i södra och mellersta Sverige samt hos jordbruksidkande industriföretag i Bergslagen och södra Norrland. I dessa kollektivavtal ägnades alltifrån början uppmärksamhet åt beskaffenheten av de bostäder, vilka i samband med andra naturaförmåner av arbetsgivaren skulle tillhandahållas vederbörande arbetare. Ifrågavarande stadganden ingingo ursprungligen i de lokala löneavtalen, men överflyttades efter hand till de allmänna bestämmelserna i det för lokalavtalen normerande riksavtalet vid jordbruket.

I det mellan svenska lantarbetsgivarnas centralförening och svenska lantarbetareförbundet den 30 juli 1925 ingångna och ännu gällande riksavtalet finnas sålunda intagna åtskilliga bestämmelser rörande beskaffenheten av bostad, som upplåtes åt arbetare. Enligt denna bestämmelse (§ 10 i avtalet) skall sådan bostad vara sund och i övrigt i gott skick samt kunna hållas väl uppvärmd. Familjebostad skall bestå av två rum och kök eller ett rum och kök med tillsammans en golvyta av minst 35 kvadratmeter, garderober och skafferier ej inberäknade. Där sådant bostadsutrymme ej beredes, ersättes bristande utrymme med 10 kr. per år och felande fullt 3-tal kvadratmeters golvyta. Till sådan familjebostad skola höra nödiga uthus, nämligen källare eller annan vinterförvaringsplats för potatis, matbod eller annan motsvarande anordning samt vedbod, vidare tvättstuga och hemlighus eller del i sådana, ävensom för arbetare med stat svinhus samt, där ej oöverstigliga hinder kunna påvisas föreligga, rum för höns, allt i gott skick. Till familjebostad skall vidare höra visst trädgårdsland, varå om möjligt skall finnas bärbuskar och fruktträd. Bostaden med vad därtill hörer, ävensom trädgårdslandet, skall av arbetaren väl vårdas och vid avflyttningen avlämnas i väl rengjort skick. — Tjänare i husbondens kost är berättigad till egen säng med sängkläder i varmt och snyggt möblerat rum. — Arbetsgivaren bör draga försorg därom, att brunn eller källa med dricksvatten, såvitt detta kan ske utan oskälig kostnad, finnes att tillgå i närheten av arbetarens bostad.

Ungefär samtidigt med att lantarbetsgivar- och lantarbetarorganisationerna, i samband med reglering av övriga naturaförmåner, träffade nyssnämnda ganska detaljerade överenskommelser om lönebostädernas storlek och beskaffenhet i övrigt, utfärdades en författning, vilken innehåller rätt vittgående föreskrifter icke blott angående av arbetsgivare upplåtna lägenheter utan även rörande bostäderna överhuvud, nämligen hälsovårdsstadgan den 19 juni 1919. I motsats till den tidigare stadgan av år 1874 innebar denna nya hälsovårdsstadga en ganska ingående reg-

lering av den allmänna hälsovården ej blott i städerna utan även å landsbygden, icke minst vad bostäderna angår.

Enligt stadgan utgör varje kommun på landet ett hälsovårdsområde, och för varje sådant skall finnas en hälsovårdsnämnd, vilken dock, om ej särskild sådan nämnd blivit tillsatt, skall utgöras av kommunalnämnden. Hälsovårdsnämnd skall bl. a. verka för att områdets invånare beredas sunda bostäder. Vad detta innebär framgår närmare av stadgans 43 §, vars bestämmelser i detta avseende lyda som följer:

1 mom. Byggnad, som inrymmer boningsrum, skall till alla sina delar vara så anordnad samt så underhållas och skötas, att sanitär olägenhet ej uppstår för dem, som där uppehålla sig.

2 mom. Varje boningsrum skall, med hänsyn till storlek och beskaffenhet i övrigt, tillgodose minst en persons luftbehov och vara så anordnat, att det kan hållas tillbörligt varmt och bereder erforderligt skydd mot fuktighet, samt förses med fönster. Fönster skall vara tillräckligt stort och lämpligt anbragt samt så anordnat, att rummet erhåller god dager och att nödig luftväxling genom fönstret kan åstadkommas.

3 mom. Golvet i nyinrett boningsrum eller kök skall ligga minst trettio centimeter högre än den angränsande markens yta. Hälsovårdsnämnd äger dock för särskilt fall medgiva, att, därest nödiga försiktighetsmått vidtagas, golvet i kök lägges lägre än vad nyss sagts.

4 mom. I fråga om rum, vars beboende prövas i följd av bristfällighet i byggnadens anordnande, osnygghet eller annan orsak vara förenat med fara för hälsan, äger hälsovårdsnämnden förelägga viss, efter omständigheterna lämpad tid för felaktighetens avhjälpande eller, där så prövas nödigt, för rummets utrymmande eller ock, om felaktigheten finnes vara av beskaffenhet att ej kunna avhjälpas, förbjuda rummets vidare användning för bostadsändamål. Hälsovårdsnämnden må ock förbjuda, att i ett och samma rum så stort antal personer inhysas, att genom deras sammanboende fara för hälsan kan uppkomma. Sådant förbud får dock ej meddelas, därest de i rummet boende tillhöra samma familj, såvida icke större fara för hälsan föreligger.

5 mom. Vad i 2 och 4 mom. sägs om boningsrum skall ock gälla om kök, som användes till bostad eller tillhör bostadslägenhet.

6 mom. Innehavare av lägenhet i byggnad, som inrymmer boningsrum, må ej genom osnygghet, buller eller på annat sätt förorsaka sanitär olägenhet för närboende.

Dessa bestämmelser överensstämma i huvudsak med motsvarande föreskrifter för stad, vilka meddelas i 8 §. Denna paragraf avslutas dock med ett stadgande, vilket saknar motsvarighet för landsbygdens del, nämligen att genom hälsovårdsnämndens försorg skall anordnas återkommande besiktning av byggnad och lägenhet, varom i 1 och 2 mom. sägs (bostadsinspektion), därvid särskild tillsyn skall ägnas beskaffenheten och skötseln av sådana bostäder, där missförhållanden i sanitärt hänseende mest kunna befaras. Dock äger även på landet hälsovårdsnämnd att, antingen omedelbart eller efter förutgångna råd och anvisningar, i särskilt fall meddela föreläggande och förbud och därvid fastställa vite för underlåtenhet att ställa sig föreläggandet eller förbudet till efterrättelse (53 §).

Bostadslagstiftningens begränsade möjligheter. Såsom av denna redogörelse framgår, saknas i vårt land ingalunda bestämmelser rörande bostadsförhållandena för lantarbetare och därmed jämställda. Blott till en del synas dock dessa bestämmelser efter ordalydelsen motsvara den reglering av lantarbetarnas bostads- och sovplatsförhållanden, som åsyftas genom den internationella arbetskonferensens rekommendation av år 1921. Sålunda finnas i Sverige inga direkta stadganden rörande exempelvis härbärgerandet av »grupper av arbetare», sådana som säsongarbetare och dylika, angående särskiljande av personer av olika kön, angående sovplatser i stall, ladugårdar, skjul o. d.

Det må emellertid framhållas, att förhållandena på bostadsområdet äro så skif-

tande, även om man håller sig inom ett och samma land, att specialfall av nyss antydd art icke alltid kunna direkt angivas och regleras inom lagstiftningens ram, utan till väsentlig del måste överlåtas åt lagtillämpningen och på denna uppbyggd praxis. Vidare må betonas, att på detta som på andra samhällsområden lagstiftningen ej kan framskrida snabbare eller längre än att densamma uppbäres av en allmän opinion bland de för saken intresserade. I sina levnadsvanor äro människor, kanske framför allt inom de breda lagren, i hög grad bundna av traditioner och sedvänjor, och alldeles särskilt gäller detta i fråga om bostadsvanorna. Bostäder äro ju nyttigheter med lång livslängd, och vid det solida byggnadssätt, som i allmänhet tillämpas i vårt land, kan en lägenhet användas i ett halvsekel eller t. o. m. ett sekel. Framför allt gäller detta landsbygden, vars invånare måhända också i mindre grad än stadsborna eftertrakta moderna bekvämligheter, på vilka för övrigt den glesa bebyggelsen m. m. stundom kan driva upp priset till en sådan höjd, att det ställer sig oöverkomligt för landsbygdens folk, vilket lever på en löne- och inkomstnivå, i genomsnitt knappt mer än hälften så hög som den, på vilken städernas invånare befinna sig. Förnekas kan ju heller icke, att livet på landet erbjuder särskilda fördelar, ej minst i bostadshänseende genom rikligare tillgång på utrymme, sol och frisk luft.

Ofta uppvägas dock dessa fördelar, framför allt vid i vårt land rådande klimatiska förhållanden, av nackdelar hos rådande byggnadssätt, vilket merendels fått sin prägel av å ena sidan frånvaron av den reglering och vägledning, vilken en mer än halvsekellång tillämpning av byggnadsstadga och byggnadsanordningar givit åt städernas byggnads- och bostadsförhållanden, å den andra landsbygdsbefolkningens svagare ekonomi, vilken nödvändiggjort och nödvändiggör att söka i det längsta uppskjuta och till det yttersta förbilliga nödiga nybyggnader, ombyggnader och reparationer. Visserligen kunna landsbygdens gårdar och stugor för den ytliga betraktaren te sig nog så prydliga och tilltalande, åtminstone i den mån de ge uttryck åt efter bygdens skaplynne anpassade byggnadstraditioner, men vid en mera ingående granskning ur bostadshygienisk synpunkt framträda ofta svåra bristfälligheter. — Ett stort antal av landsbygdens bostadshus torde vara så illa uppförda och underhållna, att de dåligt fylla sin uppgift att skydda mot regn och snö, väder och vind och andra klimatets vedervärdigheter. Tages vidare hänsyn till invånarnas ofta olämpliga bostadsvanor, såsom benägenheten att särskilt vintertid tränga sig samman i ett enda rum, oaktat flera finnas i huset, försumlighet i fråga om rengöring och vädring m. m., kommer man till den slutsatsen, att ett icke så litet antal av landsbygdens bostäder för de boende innebära fara för hälsan, särskilt genom att förvandlas till härdar för tuberkulos, reumatism och andra folksjukdomar.

Vad nu sagts sammanhänger otvivelaktigt till god del därmed, att man ännu ingalunda överallt kommit till insikt om, att även landsbygden har sitt bostadsspörsmål, ehuru detta gestaltar sig på ett annat sätt än städernas. Medan åtminstone i vårt land, som tidigare och fullständigare än något annat gjorde sig av med kristidens offentliga hyresreglering, städernas bostadsfråga numera i första hand ter sig som en hyresfråga, framträder för landsbygdens småfolk, av vilka flertalet bebor antingen egna bostäder eller sådana, fritt upplåtna av arbetsgivaren, bostadsfrågan företrädesvis som en kvalitetsfråga eller såsom ett spörsmål om lägenhetens beskaffenhet, vård och underhåll. Men även i denna gestaltning utgör, såsom av det förut antydda torde framgå, bostadsfrågan ett betydelsefullt och invecklat problem, som påkallar ingående undersökning och sorgfälligt övervägande ur flera olika synpunkter.

Det nu anförda ger vid handen, att åtminstone vad landsbygden angår ett betydande avstånd lärer föreligga mellan å ena sidan vad man genom lagstiftning och kollektivavtal åsyftat att genomföra på bostadsområdet, å den andra bostadsförhållandena sådana de i verkligheten föreligga. Med hänsyn därtill har det blivit

en huvuduppgift för den åt socialstyrelsen uppdragna utredningen att söka belysa, huru bostadsvillkoren faktiskt gestalta sig för lantarbetare och därmed jämställda.

Tidigare undersökningar rörande de faktiska bostadsförhållandena för lantarbetare och därmed jämställda. Vid det utredningsarbete rörande olika sidor av lantarbetarfrågan, vilket sedan tvenne årtionden pågått till en början inom kommerskollegii avdelning för arbetsstatistik och sedan inom socialstyrelsen, har man sökt att i görligaste mån uppmärksamma och belysa jämväl jordbruksarbetarnas bostadsförhållanden. Uti det formulär, varigenom dylika uppgifter årligen inhämtats, tidigare från kommunalnämndernas ordförande i samtliga landskommuner och fr. o. m. år 1929 från hushållningssällskapens lokalavdelningar, begäras sålunda upplysningar om statarbostadens rumsantal och hyresvärde, trädgårdstäppans storlek m. m. Vid vissa tillfällen, såsom i anledning av 1921 års arbetskonferens, har denna frågepunkt väsentligt utvidgats, i det att man beträffande såväl lantarbetare med familj som ogifta sådana begärt uppgifter rörande bostädernas art och storlek (golvyta och takhöjd) samt angående de bristfälligheter med avseende på byggnadssätt, inredning och utrymme, som kunde anses vidlåda desamma. Av denna enquête, till vilken uppgifter erhöllos från omkring 1 800 kommunalordförande samt cirka 300 lantarbetsgivare och lika många lantarbetarfackföreningar, framgick, att från arbetarhåll mycket ofta klagomål förekomme över att särskilt bostäderna i statarkasernerna vore dåligt inredda, kalla och fuktiga. I icke mindre grad framställdes anmärkningar mot de åt ogifta arbetare upplåtna drängkamrarna, särskilt i Sydsverige, där dessa kunde vara inrymda i ladugårdarna med ingen eller bristfällig isolering från djurstallarna. Även arbetsgivarna medgåvo ofta önskvärdheten av bättre och tidsenligare arbetarbostäder, då dylika i allt högre grad utgjorde förutsättningen för erhållande av dugliga och stabila arbetare. De framhöllo emellertid, att ett fullständigt ordnande av bostadsfrågan under rådande höga byggnadskostnader skulle åsamka jordbruket så stora utgifter, att de skulle bliva omöjliga att bära med hänsyn till dåvarande prisförhållanden på jordbruksprodukter. Samtidigt betonades, att bostadsfrågan ej blott vore en fråga om ny- och ombyggnad utan även om bostadsvård, i det att de boende ej sällan saknade vilja eller förmåga att vårda goda lägenheter, varigenom särskilt bostadsohyran vunnit en beklaglig spridning.

Det nu anförda torde vara nog för att utvisa, att en dylik enquête kan giva en viss ledning vid bedömandet av lantarbetarnas bostadsfråga, sådan denna ter sig för olika grupper av intresserade. Synpunkterna kunna vinna i mångfald och rikedom, därest rundfrågningen utsträckes till vidare kretsar av sakkunniga, såsom förste provinsialläkare och provinsialläkare samt länsbostadsinspektörerna i de län, där genom respektive landstings beslut ordnad bostadsinspektion tillkommit även för landsbygden. Detta torde framgå bl. a. av en bearbetning av från dylika sakkunniga avgivna rapporter m. m., vilken verkställts inom socialstyrelsen och vars resultat framlagts i Sociala Meddelanden (årg. 1927, sid. 515 ff.) under titeln »Bostadsinspektionen på landsbygden, dess organisation och verksamhet».

Emellertid har enquêtemetoden jämte sina tydliga fördelar, icke minst av ekonomisk art, tillika åtskilliga nackdelar och bristfälligheter, vilka medföra, att man icke enbart på denna väg kan erhålla det kunskapsstoff, som är nödvändigt för en mera ingående utredning av lantarbetarklassens bostadsfråga. Vid en enquête framföra sålunda uppgiftslämnarna i första hand det efter deras mening mest »intressanta», vilket medför, att i föreliggande fall företrädesvis de mycket goda och de mycket dåliga bostäderna bringas på tal, medan man föga uppehåller sig vid de efter ortens förhållanden medelmåttiga lägenheterna, vilka dock genom sin stora massa giva bostadsförhållandena deras egentliga prägel. Vidare torde man på enquêtevägen knappast kunna erhålla inbördes fullt jämförbara uppgifter, huruvida

och i vad mån de lantarbetare, vilka bebo av arbetsgivaren upplåtna lägenheter, äro i bostadsavseende sämre ställda än de småbönder, egnahemsägare, lägenhetsinnehavare, backstugusittare och andra av landsbygdens mindre bemedlade, vilka själva ordnat sin bostadsfråga.

Denna sistnämnda synpunkt måste tillmätas stor betydelse i ett land som vårt, där vid jordbrukets övervägande småbruksstruktur inga skarpa gränser åtskilja de olika grupperna av mindre bemedlade, utan en ständig övergång och växling äger rum mellan å ena sidan de kategorier av jordbrukets arbetande befolkning, vilka helt livnära sig av lönarbete i andras tjänst, å den andra de vida talrikare grupperna av »arbetare på egen risk», vilka besitta ett eget litet ställe, som skötes med familjens hjälp, men vars merendels ringa avkastning ofta måste kompletteras medelst förtjänstarbeten inom jordbruket, skogsbruket eller andra näringsgrenar. För lantarbetaren, vare sig han arbetar åt andra eller för egen räkning, bestämmas ju bostadsvillkoren, liksom levnadsstandarden i övrigt, i sista hand av jordbruksnäringens lönsamhet. Med hänsyn härtill torde en jämförelse mellan bostadsförhållandena för olika grupper av jordbrukets arbetande befolkning, bedömda efter landsbygdens allmänna måttstock, kunna bliva mera givande än en sammanställning av exempelvis bostadsvillkoren för jordbrukets lönarbetare å ena sidan samt industri- och stadsarbetare å den andra, då dessa båda arbetargrupper merendels leva utan närmare inbördes gemenskap, hämta sina inkomster ur skilda källor och betydligt skilja sig i fråga om vanor, anspråk och behov.

För att vinna en fullt tillfredsställande inblick i nu berörda förhållanden skulle det egentligen vara nödvändigt att erhålla detaljerade uppgifter om snart sagt varje särskild bostad på landsbygden, något som, på grund av dessas stora antal och ofta långa avstånd från varandra, av arbetstekniska och ekonomiska skäl givetvis icke är möjligt. För så vitt man icke vill inskränka sig allenast till sådana knapphändiga bostadsuppgifter, som kunna erhållas på utdelade formulär, exempelvis i samband med mantalsskrivningar e. d., blir man därför hänvisad till att medelst den representativa metoden undersöka ett mindre antal socknar eller sockendelar, utvalda i syfte att någorlunda likformigt representera å landsbygden företrädda bebyggelsetyper, näringsförhållanden och samhällsgrupper.

En dylik undersökning verkställdes i samband med 1912—14 års bostadsräkning med avseende på 108 landskommuner, vilka beträffande såväl de tättbebyggda områdena som de landsbygdsartat bebyggda delarna gjordes till föremål för en bostadsstatistisk undersökning, för vars resultat redogöres uti berättelsen över nämnda bostadsräkning. För trenne kommuner utarbetades särskilda lokalmonografier, varvid vissa bostäder gjordes till föremål för uppmätning m. m. Dock verkställdes icke för landsbygdens del något motsvarande till de ingående »bostadsbeskrivningar», vilka på grundval av besök i och uppmätningar av smålägenheterna genom särskilda ombud eller »husbesökare» utarbetades för vissa städer.

En på hushållsföreståndarnas egna uppgifter grundad, rätt detaljerad undersökning av vissa bostäder skedde dock i samband med en av socialstyrelsen år 1923 publicerad undersökning rörande levnadskostnaderna på landsbygden i Sverige vid år 1920, vilken avsåg 372 hushåll av statare, torpare, daglönare och »arbetarsmåbrukare», men tyvärr ej sträckte sig till den egentliga småbrukar- och bondebefolkningen.

När det gällde att inom socialstyrelsen planlägga den undersökning av bostadsförhållandena för lantarbetare m. fl., vilken påkallades av Kungl. Maj:ts ovannämnda beslut den 12 oktober 1923, ansågs utredningens art och syftemål närmast motivera en bostadsbeskrivning av nyssberörda mera ingående typ, verkställd genom särskilda ombud. Endast därigenom ansågs nämligen en fullt tillförlitlig och jämförbar kunskap vinnas om sådana för lantarbetarnas bostadsstandard betydelsefulla förhållanden som bostädernas golvyta och kubikinnehåll, om de voro dragiga, kalla, fuktiga, förfallna o. d., deras utrustning med bekvämligheter, »fasta till-

behör» av olika arter, de boendes fördelning på familjemedlemmar, tjänare, inneboende av olika slag o. s. v.

Erfarenheter från inom styrelsen tidigare utförda bostadsstatistiska intensivundersökningar gåvo emellertid vid handen, att dylika drogo avsevärda kostnader, särskilt som, på grund av de skiftande förhållanden, vilka råda i olika delar av vårt land, dylika torde behöva anordnas beträffande ett icke alltför ringa antal kommuner. Härtill komme, att särskilt på grund av det spridda bebyggelsesättet insamlingskostnaderna för primärmaterialet måste beräknas ställa sig avsevärt högre på landsbygden än i städerna. Man måste sålunda konstatera, att en mera ingående utredning av lantarbetarnas bostadsfråga vore en synnerligen omfattande och vansklig arbetsuppgift, vilken icke kunde helt tillgodoses medelst de medel och arbetskrafter, som stode till socialstyrelsens förfogande. För genomförande av nödiga utredningar jämväl i möjligast begränsad omfattning, skulle erfordras, att till styrelsens förfogande ställdes särskilda medel till så betydande belopp, att detta ur sparsamhetssynpunkt kunde vara ägnat att väcka betänkligheter, särskilt vid då rådande förhållanden på det statsfinansiella området.

Prof. A. Petterssons och dr G. Stéenhoffs undersökning av bostadsförhållandena på landsbygden i Sverige. Det kom emellertid till socialstyrelsens kännedom, att från läkarhåll planerades en bostadshygienisk undersökning av vissa landskommuner, vartill ett betydande belopp (20 000 kr.) vore att påräkna från den för läkarvetenskapliga forskningar avsedda stiftelsen Terese och Johan Anderssons minne. Från socialstyrelsens sida trädde man under hand i förbindelse med undersökningens ledare, professor Alfred Pettersson och f. d. förste provinsialläkaren G. Stéenhoff, och lyckades man även åstadkomma ett visst samarbete beträffande ifrågavarande utredning, vilken påbörjades år 1926 och i slutet av år 1930 utkom av trycket, sedan Kungl. Maj:t för detta ändamål beviljat särskilda medel.

Ehuru ifrågavarande undersökning var speciellt inriktad på hygieniska frågor, såsom de boendes hälsoförhållanden, tillgången till dricksvatten, rummens belysnings- och uppvärmningsförhållanden etc., hade å det använda formuläret upptagits ett flertal ur bostadssocial synpunkt viktiga frågepunkter, såsom angående de boendes familje-, yrkes- och inkomstförhållanden, boningshusets byggnadsmaterial, rummens dimensioner, förefintligheten eller avsaknaden av bekvämligheter av olika slag o. s. v. Vid materialets bearbetning fördelades de undersökta hushållen i vissa inkomst- och socialgrupper, varvid bl. a. jordbruksarbetarna särskildes. Undersökningen verkställdes genom särskilda med resp. orters förhållanden bekanta undersökare, vilka gingo från hus till hus i de för undersökningen utvalda socknarna och sockendelarna. Dessa voro till antalet nitton med tillhopa c:a 38 000 invånare, nämligen två i vartdera av Stockholms, Östergötlands, Kronobergs, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Värmlands, Västernorrlands och Norrbottens län, vartill kommo två invid varandra belägna fiskelägen i Hallands län. De inkomna uppgifterna omfattade omkring nio tiondelar av den kyrkoskrivna befolkningen i resp. socknar med undantag för de vidsträckta norrbottenssocknarna, av vilka blott c:a en sjättedel undersöktes.

Ifrågavarande undersökning omfattade sålunda endast en ringa del (cirka $^1/_2$ %) av bostäderna och invånarna å Sveriges landsbygd. För undersökningen hade emellertid, under medverkan av vederbörande förste provinsialläkare och provinsialläkare, utvalts områden, som i möjligaste mån skulle vara representativa för de olika landskapen. Härvid hade man lagt vikt uppå att belysa bostadsförhållandena särskilt för jordbruks- (och fiskar-) befolkningen, medan man ägnat mindre uppmärksamhet åt industrisamhällena på landsbygden. Uppdelningen av lägenhetsinnehavarna i olika yrkes- och välståndsgrupper gav möjlighet att avgöra, om en viss befolkningsklass särskilt träffades av den ogynnsamma inverkan på hälsa och trevnad, som en underhaltig bostad i allmänhet måste anses medföra.

Den verkställda undersökningen omfattade 5 671 lägenheter, fördelade på 4 873 boningshus och bebodda av 22 497 personer. Boningsrummens antal utgjorde 17 807, varav på familjebostäder (bebodda av 2 eller flera personer) kommo 16 559. Genomsnittliga rumsantalet för dessa senare utgjorde 3·3 (köken medräknade) och personantalet per rum 1·3. — När av utrymmesskäl nu och i det följande allenast meddelas dylika genomsnittssiffror för området i dess helhet, må det understrykas, att avvikelserna från dessa allmänna medeltal merendels äro ganska betydande å de särskilda orterna.

Av hushållen förfogade nio tiondelar (88·0 %) ensamma över ett hus, medan i 9·4 % av fallen två, i 1·7 % tre och i 0·9 % fyra eller flera familjer bebodde ett och samma hus. Dessa sistnämnda utgjordes av statar- och bruksarbetarbaracker o. d.

I fråga om bostadshusens belägenhet upplyses, att i hus å fuktig mark bodde 2·1 % av de undersökta hushållen, men att i allenast en fjärdedel (23·6 %) av lägenheterna golvet låg tillräckligt högt (30 cm) över marken för att utesluta fukt. I fråga om beskaffenheten betecknades 4·7 % av husen som förfallna. Delvis sammanhänga angivna bristfälligheter med, att det på landsbygden finnes ett så stort antal gamla bostäder. Av samtliga besökta hushåll bodde mer än en tredjedel (36·4 %) i boningshus, som uppgivits vara mer än 50 år gamla, medan något över hälften (51·8 %) bebodde medelålders byggnader och icke fullt en åttondel (11·8 %) nya sådana, d. v. s. uppförda under de senaste tio åren.

Vad utrymmesförhållandena beträffar hade en tredjedel av hushållen (34·6 %) mindre än det utrymme av tre rum, vilket i undersökningen anges som minimum från socialhygienisk synpunkt. Golvytan var i 5·6 % av bostäderna mindre än 20 kvm, vilket utrymme lärer kunna anses som minimum för familjebostad. Undersökningen bekräftade det kända förhållandet, att rumshöjden på den svenska landsbygden merendels är liten. I en femtondel av lägenheterna (6·7 %) uppgick takhöjden icke ens till 2 m, och i en sjättedel (17·0 %) icke till 2·10 m, vilket ju byggnadsstadgan för rikets städer medger blott i undantagsfall. Endast en tredjedel (33·6 %) av de undersökta bostäderna hade en takhöjd av 2·50 m eller mer.

Bostadens totalvolym understeg i nära en tiondel (9·1 %) av de undersökta fallen 50 kbm. Som känt är, begagnas dock i flerrumslägenheterna sällan alla rum till sovrum. Enligt de vid undersökningen insamlade uppgifterna om »sovluftrymden» var denna inom nära hälften (45·6 %) av hushållen mindre än 50 kbm.

Bostädernas dagsbelysning befanns i stor utsträckning otillfredsställande, enär i icke fullt två femtedelar (38·3 %) av bostäderna fönsterytan uppgick till 12 % av golvytan, vilket anses vara ett minimimått ur belysningssynpunkt.

Nära en tredjedel av bostäderna rubricerades av undersökarna som fuktiga, kalla eller dragiga. Inemot femtedelen av rummen saknade eldstad. Kakelugn var den vanligaste uppvärmningsanordningen, men kamin förekom i nära en tredjedel av samtliga rum med fast eldstad.

Förefintlig trångboddhet undersöktes icke blott genom den summariska metoden med angivande av antalet boende per rum, utan även genom uppmätning och beräkning av den på varje person kommande luftrymden. Därvid visade det sig, att luftkuben för mer än en femtedel (21·5 %) av de boende understeg det låga talet 15 kbm. »Sovluftrymden» var ännu knappare, i det att nyssnämnda minimum underskreds beträffande två femtedelar (42·1 %) av de boende. Härvid har man dock räknat ej med personer utan med personenheter (d. v. s. en vuxen eller två barn under 15 år).

För att ur kvalitetssynpunkt möjliggöra en någorlunda tillförlitlig jämförelse bostäderna emellan ha deras egenskaper i olika avseenden och deras mer eller mindre starka utnyttjande bedömts efter en för ändamålet uppgjord poängskala och den sammanlagda poängsumman använts som jämförelsegrund. En poängsumma understigande 20 har ansetts beteckna undermålig bostad. I genomsnitt för hela undersökningsområdet tillhörde omkring en sjundedel (14·5 %) av bostäderna denna

kategori och i dem bodde drygt en sjättedel (17·8 %) av den på samtliga undersökta lägenheter kommande befolkningen. Förhållandet ställde sig dock mycket olika för olika orter och socialgrupper. Det relativt sett högsta antalet undermåliga lägenheter förefanns i västgötasocknarna Tådene (38·0 %) och Lavad (33·8 %) med talrika lantarbetarbostäder av låg kvalitet samt i den undersökta delen av lapplandssocknen Jokkmokk (33·7 %). Härefter följde de mellansvenska storjordbrukssocknarna Östuna och Fivelstad (29·7 resp. 28·4 %). På motsatta sidan stodo den norrländska småbondebygden Vibyggerå (2·2 %), det ej långt från Stockholm belägna Rådmansö (5·1 %) med dess talrika lägenhetsägare samt den bohuslänska fiskelägeskommunen Kungshamn (även ledes 5·1 %).

Likartade växlingar förete poängtalen inom olika ekonomiska och sociala grupper. Medan inom den kategori (omfattande c:a $^3/_{10}$ av hushållen), som faller nedanför det i undersökningen uppdragna »fattigdomsstrecket» (B-gruppen), i genomsnitt mer än en fjärdedel (26·7 %) av hushållen bodde i bostäder med poängtal understigande 20, var inom den ekonomiskt gynnsammare ställda A-gruppen så förhållandet med mindre än en tiondel (9·5 %). Ser man på genomsnittstalen för olika yrkesgrupper, finner man, att medan bland jordbrukare, arrendatorer o. d. 6·1 % av A-gruppen och 19·9 % av B-gruppen bodde i dylika undermåliga bostäder, var bland jordbruksarbetare och torpare så fallet med resp. 27·0 och 41·2 %.

Undersökningens ledare anse sig av densamma ha fått det intrycket, att stora delar av landsbygdens befolkning bo under otillfredsställande förhållanden såväl i fråga om bostädernas beskaffenhet som deras utnyttjande. Det framhålles, att boningshusen, även nyare sådana, ej sällan befunnits vara osunt belägna och olämpligt uppförda samt lägenheterna ofta allt för trånga och ej sällan mörka, dåligt ombonade samt i avsaknad av uppvärmningsmöjligheter och av de nödvändigaste bekvämligheterna. Det påpekades jämväl, att bostadsvanorna ofta äro föga tillfredsställande ur hygienisk synpunkt.

Med utgångspunkt härifrån anse sig undersökningens upphovsmän böra framhålla behovet av en byggnadsstadga även för landsbygden. De betona även ledes, hurusom en rationellt ordnad bostadskonsulentverksamhet borde kunna bliva till stort gagn å landsbygden. Befolkningen borde ha rätt begära att av myndigheter och sakkunniga kunna erhålla upplysning om, huru bostadsförhållandena skulle kunna förbättras. I samband därmed erinras om de ritningar till för landsbygden lämpliga typer av bostadshus, vilka sedan åtskilliga år tillhandahållas genom statens byggnadsbyrå m. fl.

Undersökningen anses jämväl ha styrkt behovet av bostadsinspektion även på landsbygden. Bostadstillsyn ombesörjes här visserligen i någon mån av hälsovårdsnämnderna samt av distrikts- och dispensärsköterskor, där sådana finnas, men allt detta lär vara av mera tillfällig natur och icke ha den karaktär av fortlöpande kontroll, som anses önskvärd. Dylik lär kunna påräknas endast i de två eller tre av landets landstingsområden, för vilka tillsatts särskilda bostadsinspektörer.

Till denna redogörelse för huvudinnehållet i den nyligen framlagda, på enskilt initiativ tillkomna undersökningen rörande bostadsförhållandena på landsbygden i Sverige må från socialstyrelsens sida tilläggas, att de ingående bostadsbeskrivningar, som sålunda åstadkommits med avseende på ett antal socknar och sockendelar i olika delar av riket, otvivelaktigt i väsentlig mån utvidgat och fördjupat vår kunskap om de bristfälligheter, som vidlåda bostadsförhållandena för olika grupper av landsbygdens mindre bemedlade befolkning. Värdet av undersökningen ökas i hög grad därigenom, att man, med utgångspunkt från den moderna bostadshygienens principer, sökt på olika områden fastslå vissa minimistandards, ägnade att tjäna till utgångspunkt och ledning för praktiska åtgärder för bostadsförhållandenas förbättring. Särskilt när det kan bliva fråga om att vidtaga dylika åtgärder, bör det dock ej förbises, att den föreliggande undersökningens primärmaterial är av så begränsad numerisk omfattning, att man knappast kan från detsamma draga slut-

satser beträffande förhållandena å landsbygden i allmänhet, med mindre man i förevarande avseende kan stödja sig på kompletterande undersökningar.

Socialstyrelsens undersökning rörande bostadsförhållandena på landsbygden och medlen att förbättra desamma. Ehuru socialstyrelsen, såsom av den nu lämnade redogörelsen framgår, kunde förfoga över ett icke ringa material till belysande av lantarbetarnas bostadsförhållanden, särskilt värdefullt därigenom, att detsamma möjliggjorde att skärskåda dessa mot bakgrunden av de bostadsvillkor, som i allmänhet råda för samtliga mindre bemedlade på landsbygden, ansåg sig dock styrelsen icke kunna enbart på grundval av det sålunda föreliggande uppgiftsmaterialet avgiva det av Kungl. Maj:t anbefallda utlåtandet rörande möjligheterna att för Sveriges del förverkliga de önskemål, som uppställts i den av internationella arbetskonferensen antagna rekommendationen rörande lantarbetarnas bostads- och sovplatsförhållanden, ävensom angående andra åtgärder till förbättring av lantarbetarnas bostadsförhållanden. Med hänsyn härtill ansåg sig socialstyrelsen böra genom en den 30 januari 1930 till samtliga länsstyrelser avlåten cirkulärskrivelse hemställa om upplysningar rörande följande punkter, nämligen

1:o) huruvida och i vad mån bostadsförhållandena för lantarbetare och med dem jämställda mindre bemedlade på landsbygden förbättrats under det senaste årtiondet och vilka de olika faktorer äro, som befordrat resp. hindrat ifrågavarande utveckling;

2:o) i vad mån de i 1919 års hälsovårdsstadga uppställda fordringarna beträffande bostäder på landsbygden kunna anses tillbörligt tillgodosedda, särskilt i fråga om gifta och ogifta lantarbetare, ävensom huruvida särskilda åtgärder blivit vidtagna i syfte att genomföra ifrågavarande bestämmelser samt, i så fall, arten och resultatet av dylika åtgärder;

3:o) i vad mån egnahemslånerörelsen kan anses ha medverkat till förbättring av bostadsförhållandena på landsbygden och huruvida ytterligare lånehjälp av offentliga medel kan anses vara påkallad för sådant ändamål; särskild hänsyn torde ägnas lantarbetarnas bostäder, såväl sådana, vilka uppföras av vederbörande arbetsgivare, som sådana, vilka ombesörjas av arbetarna själva;

4:o) huruvida och i vad mån de nuvarande bostadsförhållandena kunna anses inverka på vissa lantarbetares täta flyttningar från gård till gård och på »flykten från landet» till städer och industrisamhällen; samt

5:o) vilka hinder av ekonomisk och social natur eller betingade av lagstiftnings- och förvaltningsförhållanden kunna anses stå i vägen för en önskvärd höjning av bostadsstandarden för lantarbetare och med dem jämställda, ävensom möjligheterna att övervinna ifrågavarande hinder.

I sin cirkulärskrivelse framhöll socialstyrelsen, att nödiga upplysningar i angivna avseenden, utöver vad som till äventyrs genom egna undersökningar stode länsstyrelserna till förfogande, lämpligen kunde erhållas genom medverkan av förste provinsialläkare och provinsialläkare, landstingets bostadsinspektör, där sådan funnes, hälsovårdsnämnder, på området intresserade fattigvårdsmän och andra kommunalmän, lantarbetsgivar- och lantarbetarorganisationer o. s. v.

Med anledning av nämnda cirkulärskrivelse ha från länsstyrelserna till socialstyrelsen överlämnats tillhopa 1 653 yttranden, flertalet avgivna av hälsovårds- och kommunalnämnder, provinsialläkare och landsfiskaler, men i övrigt representerande vitt skilda grupper av landsbygdens befolkning. På grundval av ifrågavarande material, i vissa avseenden kompletterat bl. a. genom hänvändelser till vederbörande lantarbetsgivar- och lantarbetarorganisationer, har inom socialstyrelsen utarbetats en i manuskript föreliggande *undersökning rörande bostadsförhållandena på landsbygden och medlen att förbättra desamma* jämte tillhörande specialundersökningar och särskilda utlåtanden (i urval). Denna sammanställning kan, särskilt på grund av materialets olikformiga art och omfattning, ingalunda göra anspråk på att giva någon allmängiltig och inbördes jämförbar bild av bostadsförhållandena på lands-

bygden, utan dess betydelse ligger huvudsakligen uti återgivandet av de uppfattningar rörande rådande bostadsvillkor och medlen att förbättra desamma, vilka göra sig gällande inom olika befolkningsgrupper. Huvudintrycket blir, att landsbygdens bostadsfråga för närvarande är föremål för tilltagande intresse inom vida kretsar, låt vara att detta intresses värmegrad och inriktning alltjämt ställer sig ganska växlande å olika orter och inom skilda befolkningsgrupper.

Söker man till en helhetsbild samla de många skiftande uttalandena och då närmast riktar sin uppmärksamhet på den *första frågepunkten,* kan man konstatera, att det övervägande flertalet sagesmän hålla före, att en tydlig förbättring skett av bostadsförhållandena för lantarbetare och med dem jämställda mindre bemedlade på landsbygden, åtminstone om man utsträcker jämförelsen till att avse det senast förflutna kvartseklet. Riktar man uppmärksamheten uteslutande på det senaste årtiondet bliva däremot meningarna mera delade, i det att vissa meddelare påpeka, att den under så gott som hela detta decennium rådande depressionen inom jordbruksnäringen varit en hindrande faktor för mera omfattande byggnadsverksamhet. Ett annat hinder har varit, att betydelsen av en god bostad ingalunda ännu framstår klar för samtliga befolkningsgrupper, utan att alltjämt olämpliga bostadsvanor och otjänligt byggnadssätt har stor utbredning. Dock framhålles, att man icke utan tvingande skäl bör frångå de ekonomiska grundsatser, som den svenska bonden av ålder anlagt på sin byggnadsverksamhet, nämligen att först sörja för goda ekonomibyggnader och i andra hand tänka på boningshuset.

Såsom en främjande faktor för bostadsförhållandenas utveckling betecknas rätt allmänt 1919 års h ä l s o v å r d s s t a d g a med dess bestämmelser jämväl beträffande bostäder på landsbygden (*punkt 2* i utredningen). Meningarna synas dock vara något delade, huruvida bostadsbestämmelserna i denna stadga kunna anses vara tillräckligt preciserade och tillräckligt långt gående. Särskilt bland landsbygdens kommunalmän synes man vara av den meningen, att de nuvarande bestämmelserna äro tillräckliga, blott de kunde bringas till allmän kännedom och efterlevnad. Speciellt på tjänsteläkarhåll synes man däremot vara benägen för en utveckling av hälsovårdsstadgans bostadsbestämmelser i riktning mot ökad precisering och konkretisering. I viss mån ett förverkligande härav innebära de råd och anvisningar, vilka länsstyrelserna i Kristianstads och Malmöhus län efter initiativ av vederbörande förste provinsialläkare åren 1928 och 1929 genom cirkulär tillställde hälsovårdsnämnderna på landsbygden. Häri framhålles bl. a., att boningsrum icke bör inrymmas i stall eller ladugård, såvida ej rummet kan fullständigt och tätt avskiljas därifrån samt förses med fast eldstad. Boningsrum skall vara tillräckligt stort, vilket anses motivera ett utrymme av 20—25 kbm för ensam vuxen person och något lägre personkub, om flera personer bo i samma rum. Vidare föreskrives, att varje rum bör vara försett med eldstad, varvid man icke gillar fotogenkamin, enär den gör luften dålig, men väl centraluppvärmning, kakelugn, järnkamin eller elektrisk kamin. Boningsrum anses böra vara försett med tillräckligt stort och lämpligt anbragt fönster, som går att öppna. Innanfönster bör finnas för vinterbehov. Dörren bör ej leda direkt ut i det fria, och golvet, som skall ligga minst 30 cm högre än den angränsande markens yta, bör utgöras av bräder med trossfyllning, ej av jord eller sten. Yttertaket bör vara tätt, så att det ej regnar in i bostaden. Slutligen angives, att bostad bör vara försedd med tillräckligt stor varmgarderob, ävensom med till köket hörande rymligt och svalt skafferi samt källarutrymme.

De nu refererade anvisningarna ha utfärdats i samband med anmodanden från vederbörande länsstyrelsers sida till hälsovårdsnämnderna att verkställa systematiska undersökningar och förbättringsåtgärder beträffande bostadsförhållandena inom respektive kommuner, varvid granskningen särskilt borde inriktas på den i Sydsverige mest uppmärksammade typen av undermåliga lantarbetarbostäder, nämligen

oeldade drängkamrar i förbindelse med stall eller ladugård. Såsom framgår av de redogörelser för ifrågavarande, på länsstyrelsernas initiativ anordnade bostadsinspektioner, vilka bifogats redogörelsen för socialstyrelsens enquête, ha på grund av dessa ingripanden ett betydande antal i bostadshygieniskt avseende otillfredsställande drängkamrar antingen helt utdömts såsom människobostäder eller ock genom inredande av eldstad, åstadkommande av nödig isolering från djurstallarna m. m. bragts i mera tillfredsställande skick.

Tillgängliga uppgifter giva vid handen, att hälsovårdsnämnderna i Sydsverige även ägnat sin inspektionsverksamhet åt de gifta lantarbetarnas bostäder och jämväl med avseende på dessa sökt genomföra ovan angivna normer. Ifrågavarande aktion synes ha lett till en viss höjning av statarbostädernas kvalitet, men den lärer även ha mött svårigheter på grund av ovisshet, huruvida en del av de ovanberörda minimifordringarna å bostäder kunde anses äga stöd i gällande lag. Sålunda framställde hälsovårdsnämnden i en kommun i Malmöhus län (Stehag) i oktober 1929 vissa anmärkningar mot arbetarbostäderna hos en jordbrukare i samma socken och föreskrev bl. a., att i ifrågavarande bostäder skulle anordnas ett utrymme, beräknat efter 20 kbm för vuxen person och 10 kbm för barn. Över hälsovårdsnämndens beslut anförde denne lantarbetsgivare klagomål hos länsstyrelsen, men denna förklarade, att åt varje vuxen person, som hade sin sovplats i de åsyftade lägenheterna, borde beräknas en luftkub av minst 15 kbm. Jordbrukaren i fråga fullföljde besvären hos Kungl. Maj:t under framhållande av bl. a., att anordnandet av bostäder efter beräkning av visst kubikinnehåll per person måste medföra stora praktiska svårigheter med hänsyn till arbetarfamiljernas växlande storlek, varför systemet skulle förutsätta antingen att lägenheter funnes tillgängliga för olika familjestorlekar eller också att bostäderna skulle vara så beskaffade, att de kunde omändras efter omständigheterna. Genom beslut den 5 november 1930 har regeringsrätten upphävt hälsovårdsnämndens föreläggande angående kubikutrymmet såsom saknande laga fog.

Även om sistnämnda beslut kan vara förestavat av formella skäl, synes det nu anförda böra beaktas, när det gäller att bedöma, huruvida och i vad mån hälsovårdsstadgans nuvarande bostadsbestämmelser kunna anses vara tillräckligt detaljerade och preciserade för att möjliggöra tillämpning på bostäderna för lantarbetare och därmed jämställda av den moderna bostadshygienens minimistandards. I detta samband synes också böra undersökas, huruvida det icke bör bliva ett åliggande för hälsovårdsnämnderna på landsbygden lika väl som i städerna att anordna systematiska besiktningar av byggnader och lägenheter. Vid nu gällande bestämmelser blir på landsbygden hälsovårdsnämndernas ingripande i bostadsförhållandena merendels beroende på föreliggande anmälningar, och dylika inkomma å de flesta orter ojämnt och i ringa antal. Kravet på bostadsinspektion även för landsbygdens del framföres också i socialstyrelsens enquête av ett flertal uppgiftslämnare såsom ett av de säkraste medlen till bostadsvillkorens förbättring. Däremot synas meningarna vara mera delade beträffande vilket organ, som bör handhava bostadsinspektionen. Särskilt från lantarbetarhåll har framförts ett visst misstroende mot de nuvarande hälsovårds- och kommunalnämnderna, vilka betecknats såsom merendels skäligen likgiltiga för de mindre bemedlades bostadsfråga och benägna att beträffande denna övervägande anlägga jordägar- och arbetsgivarsynpunkter. Å andra sidan har framhållits, att även om dylika beskyllningar för bristande intresse eller partiskhet i bostadsfrågan kunna ha något berättigande i enstaka fall, torde dock dessa bliva allt färre, i den mån den allmänna och lika rösträtten får tillfälle att fullt visa sina verkningar i fråga om de kommunala organens sammansättning.

Däremot synes det icke kunna förnekas, att, med hänsyn till de nuvarande hälsovårdsområdenas merendels ringa storlek och de kommunala nämndernas betydande och växande arbetsbelastning, behov kan finnas av en bostadsinspektion vid sidan och över den kommunala med vidare verksamhetsfält och bättre tillgång till sak-

kunskap. Också ha, såsom i det föregående omförmälts, vissa landsting inrättat en särskild bostadsinspektion, vilken handhaves av särskilda tjänstemän under inseende av vederbörande förste provinsialläkare. Sålunda förefinnes i Västernorrlands län sedan år 1916 en bostadsinspektör, vilken dock enligt tillgängliga uppgifter huvudsakligen ägnat sin uppmärksamhet åt arbetarbostäderna vid sågverk och andra industriföretag. I Blekinge tillsattes år 1919 en bostadsinspektris, men bostadsinspektionen har numera omlagts och inordnats i dispensärvården. Däremot verkar i Malmöhus län alltjämt den år 1919 tillsatta bostadsinspektrisen, och uppges hon ha särskilt genom rådgivnings- och upplysningsverksamhet kraftigt medverkat vid arbetet på lantarbetarbostädernas förbättring i nämnda län.

Även inom åtskilliga andra landstingsområden står på dagordningen frågan om inrättande av ett speciellt organ för bostadsinspektion. Särskilt med hänsyn härtill synes det kunna ifrågasättas, om det icke vore lämpligt att något avvakta utvecklingen på detta område, innan man, såsom föreslagits i motioner vid 1930 års riksdag (F. K. nr 228, A. K. nr 377) och jämväl påyrkats av vissa uppgiftslämnare till socialstyrelsens enquête, skulle skrida till åtgärder från statsmakternas sida, åsyftande att i samtliga län efter likformiga grunder söka åvägabringa en speciellt på lantarbetarnas förhållanden inriktad bostadsinspektion. Givetvis böra hithörande synpunkter beaktas vid en ev. blivande allsidig utredning av bostadsinspektionens problem, men bör det ej lämnas ur sikte, att i vårt land bostadsfrågan betraktats och alltjämt torde betraktas såsom i första rummet en kommunal angelägenhet. Spörsmålet blir då, om man icke kan förvänta att säkrare ernå en förbättring av bostadsförhållandena genom tillämpning och utbyggnad av den nuvarande principen med kommunala, i första hand upplysande och rådgivande organ än genom rigorösa lagbestämmelser och en bostadsinspektion med karaktären av uppsikt över bostaden och hemmet.

Även om hälsovårdsstadgans bostadsbestämmelser vidare utvecklas och kompletteras medelst bostadsinspektion o. d., skapas dock därigenom icke möjligheter att få nybyggnader på landsbygden förhandsbedömda och vid behov tillrättade ur byggnadstekniska, praktiska, sanitära och estetiska synpunkter. För detta ändamål skulle krävas, att den för städer och stadsliknande samhällen gällande b y g g n a d s s t a d g a n med dess organ, byggnadsnämnderna, i en eller annan form bragtes i tillämpning även i landskommunerna. Nyligen har inom justitiedepartementet utarbetats och till vissa myndigheter och organisationer för yttrande utremitterats ett förslag till byggnadsstadga, vilken skulle avse ej blott städer och stadsliknande samhällen å landet utan i modifierad form även vissa områden på den egentliga landsbygden, nämligen sådana, för vilka efter framställning av markägare, kommun eller annan, upprättats byggnadsplaner eller s. k. utomplansbestämmelser. Visserligen torde sådana områden, inom vilka kan förväntas livligare byggnadsverksamhet av mera stadsliknande typ, alltid komma att utgöra allenast en ringa del av landsbygdens bebyggelse, varför det skulle innebära en mycket väsentlig utvidgning av det tilltänkta giltighetsområdet för ifrågavarande byggnadsstadgeförslag, om detta skulle omfatta landsbygden i dess helhet och sålunda jämväl de egentliga jordbruksbygderna. Likväl ha, såsom i det föregående även antytts, krav framkommit på ett indragande av jämväl dylika områden under en byggnadsstadga, som då givetvis borde vara avpassad efter de särskilda förhållanden, som här råda.

Det förefaller emellertid, som om de personer, vilka understrukit behovet av en byggnadsstadga jämväl på landsbygden, lagt mindre vikt på regleringen av byggnadsmark och byggande än på möjligheten att bereda tillgång till sakkunnig vägledning i fråga om byggnaders uppförande på ett ur byggnadstekniska, sanitära och arbetsekonomiska synpunkter mera tillfredsställande sätt än det, som nu merendels praktiseras av landsbygdens byggmästare och hantverkare. Det är sålunda delvis samma synpunkter, vilka kommit till uttryck bl. a. i en vid 1930 års riksdag framlagd motion angående åtgärder för främjande av en planmässig rationalisering av

jordbrukets byggnadsverksamhet (A. K. nr 382), vilken emellertid icke föranledde någon åtgärd från riksdagens sida, enär en dylik utredning ansågs falla inom uppdraget för de under benämningen jordbruksutredningen tillkallade särskilda sakkunniga.

I den *tredje punkten* i socialstyrelsens frågecirkulär övergick man från den legislativa till den ekonomiska sidan av bostadsproblemet. Härvid lades av naturliga skäl huvudvikten på den enda metod, som hittills i stort sett kommit till användning på landsbygden, när det gällt att upphjälpa bostadsbyggnadsverksamheten med offentliga medel, nämligen egnahemslånerörelsen.

Socialstyrelsen önskade i första hand upplysning, i vad mån egnahemsrörelsen kunde anses ha medverkat till förbättring av bostadsförhållandena på landsbygden. Uppgiftslämnarna bekräfta, att såväl jordbruks- som bostadsegnahemmen merendels innebära en höjning av bostadsstandarden, låt vara att kritik stundom riktas mot husens byggnadssätt och rumsfördelning (t. ex. alltför små kök). Men det framhålles tillika, att bostadskulturen icke beror allenast på de utrymmen, över vilka familjen förfogar, utan även på hemmets ekonomi. När meddelarna på detta sätt komma in på egnahemsrörelsens ekonomiska betydelse, bliva meningarna mera delade. Medan somliga betona, att egnahemmet mången gång visat sig som en god sparbössa, som efter hand flerdubblat ägarens ursprungliga kapital, framhålla andra, kanske speciellt från Sydsverige, att åtskilliga måst gå från sina egnahem och att många av dem, som ännu sitta kvar på sina dyrköpta och skuldbelastade ställen, kämpa en strid med nöd och umbäranden, som synes skäligen hopplös, åtminstone under nuvarande konjunkturer på jordbruksområdet.

Dylika skiljaktiga uppfattningar i fråga om de nuvarande »egnahemmarnas» ekonomi sätta sin prägel även på de avgivna svaren på frågan, huruvida ytterligare lånehjälp av offentliga medel kunde anses vara påkallad, särskilt med hänsyn till önskvärdheten att förbättra lantarbetarnas bostäder, vare sig dessa uppföras av vederbörande arbetsgivare eller ombesörjas av arbetarna själva. Medan somliga hålla före, att egnahemslånen redan äro lättillgängligare än de rätteligen borde vara med hänsyn till jordbruksnäringens räntabilitet och de blivande »egnahemmarnas» framtidsutsikter, betona andra, att, på grund av nödvändigheten för lånesökande att förfoga över ett icke obetydligt eget kapital, egnahemsrörelsens klientel faktiskt kommit att övervägande rekryteras från ett socialt skikt, som ligger över de egentliga lantarbetarnas. De uttala därför vissa sympatier för 1928 års riksdags skrivelse med anhållan om utredning och förslag rörande ökade möjligheter för lantarbetare o. d. obemedlade personer att erhålla eget jordbruk, ävensom för de grundtankar, som ligga bakom egnahemsstyrelsens på Kungl. Maj:ts uppdrag avgivna förslag till upprättande av arbetarlägenheter, vilka skulle åstadkommas dels med statshjälp av jordägarna i form av moderniserade stattorp, dels av arbetarna själva med stöd av räntefria jordbrukslån. Emellertid saknas icke uttalanden om de svårigheter, som kunna möta det praktiska förverkligandet av dylika förslag. Det framhålles sålunda, att statarna ej sällan visat sig som de sämsta låntagarna, samt att de lantarbetsgivare, vilka bäst äro i behov av lånehjälp för lantarbetarbostädernas förbättring, torde visa sig vara de minst kreditvärdiga, vare sig man tar hänsyn till personens karaktär eller till egendomens beskaffenhet.

Socialstyrelsen tillåter sig i detta samband understryka, vad styrelsen framhållit i sina ovan omförmälda utlåtanden till andra kammarens fjärde tillfälliga utskott vid 1928 och 1930 års riksdagar, nämligen, att det torde vara en gärd av rättvisa att på billiga villkor ställa statsmedel till förfogande för förbättring av lantarbetarnas bostadsförhållanden, då de åtgärder för bostadsbyggnadsverksamhetens främjande, som i vårt land vidtagits under senare år, så gott som uteslutande avsett arbetare och därmed jämställda i städer och industrisamhällen, medan i andra länder,

såsom Finland, Tyskland och England, även lantarbetare innefattats i de med allmänna medel stödda bostadsbyggnadsprogrammen.

Den *fjärde punkten* i socialstyrelsens frågecirkulär avsåg ett specialproblem, nämligen i vad mån bättre eller sämre bostadsförhållanden kunde anses inverka på vissa lantarbetares flyttningar från gård till gård samt på »flykten från landet» till städer och industrisamhällen. De ganska talrika svar, som uppgiftslämnare å olika orter och inom skilda samhällsgrupper avgivit på denna frågepunkt, synas utvisa, att dåliga bostadsvillkor blott utgöra ett led i det stora och invecklade komplex av orsaker, som förorsakat den oro och rörlighet inom vissa lantarbetargrupper och i vissa bygder, vilken tagit sig ovan angivna uttryck. Andra anledningar, varför å ifrågavarande orter särskilt statarna, till skada för sitt bohag, sina barns skolgång och ej sällan även för sin ekonomi, så ofta använda sig av möjligheten till fria flyttningar genom arbetsgivarens försorg, har varit behovet att av ekonomiska eller trevnadshänsyn erhålla en ny miljö samt hoppet att få det bättre, på samma gång den goda arbetstillgången inom jordbruket gjort det lätt att få ny plats. Under de senaste åren har dock arbetstillgången inom jordbruket väsentligt försämrats, på samma gång löneförhållandena under kollektivavtalens normerande inflytande tenderat att ställa sig likartade på de olika egendomarna. Under inverkan av dessa ekonomiska faktorer ha också lantarbetarflyttningarna tenderat att minskas, trots den hos vissa jordbruksarbetargrupper till synes inneboende »vandrarlusten i blodet». Till samma resultat har även kyrkoherde R. Littmarck kommit i en med statsunderstöd verkställd specialundersökning av statarnas flyttningar i mellersta och södra Uppland, vilken nyligen utgivits av trycket under titeln »Mälardalens nomader». — På samma sätt synes övergången från lantmanna- till stadsmannanäringarna blivit hejdad under inverkan av industriens genom rationaliseringens inflytande minskade behov av arbetskraft och de av denna och andra anledningar minskade försörjningsmöjligheterna för till stadssamhällena nyinflyttade arbetare.

Ett annat spörsmål, som visserligen icke direkt berörts i socialstyrelsens cirkulär men som står i samband med här avhandlade frågekomplex, utgör upplåtelseformen för lantarbetarnas bostäder. Nyttjanderätten till dessa utgör ju i regel en del av arbetslönen, såsom tidigare merendels var fallet jämväl med industriarbetarnas bostäder vid gruvor, bruk och sågverk. Under senare år har emellertid som bekant bostadsförmånen för industriarbetare i flertalet fall blivit moderniserad genom tillkomsten av särskilda hyresavtal för de upplåtna lägenheterna. Frågan reser sig då, om samma utveckling ej skulle vara möjlig även för jordbrukets vidkommande. Från en särskild sida har detta spörsmål upptagits i en motion vid 1930 års riksdag (nr 165 i första kammaren). I ett häröver till riksdagens andra lagutskott den 19 februari 1930 avgivet yttrande hade socialstyrelsen bl. a. fäst uppmärksamheten på vissa särskilda svårigheter, som stode i vägen för en omändring av jordbrukets bostadsupplåtelser efter landsbygdsindustriens mönster, nämligen den övervägande smådriften, den närmare gemenskapen mellan arbetsgivare och arbetare samt den kvardröjande naturahushållningen. Motionen blev av riksdagen avslagen, särskilt med hänsyn till avsaknaden av en efter jordbrukets behov avpassad avtalslag, men utredningsyrkandet har framförts ånyo, exempelvis i den förut återgivna resolutionen från bostadskongressen av november 1930.

Såsom *sista punkt* i socialstyrelsens cirkulär hade upptagits en allmän fråga, angående vilka hinder av olika slag kunde anses stå i vägen för en önskvärd höjning av bostadsstandarden för lantarbetare och med dem jämställda, ävensom rörande möjligheterna att övervinna ifrågavarande hinder. Sammanställer man de med anledning härav från olika intressegrupper inkomna svaren, kan man utläsa, att frågan om förbättrade bostadsförhållanden för lantarbetare och dylika, ehuru nästan

överallt aktuell, dock i olika landsändar framträder under växlande former och med olika intensitet. I Mälardalens och Östergötlands storbruksbygder gäller det aktuella spörsmålet förbättring av statarbostäderna, och samma problem synes även göra sig gällande beträffande de större egendomarna i Småland, Halland, Västergötland och angränsande bygder, låt vara att man här även fäster uppmärksamheten på torparnas bostadssvårigheter, vilka kanske äro mindre iögonenfallande men i verkligheten knappast mindre betydande. I de vidsträckta småbondebygderna i dessa som i andra landsändar föreligger däremot icke någon lantarbetarnas bostadsfråga, som kan särskiljas från det allmänna spörsmålet om bostadsstandarden bland landsbygdens mindre bemedlade överhuvud. I Sydsverige träder frågan om de gifta lantarbetarnas bostäder något i bakgrunden för omsorgen att, på sätt förut angivits, söka avhjälpa de svåra brister, som särskilt i dessa trakter av ålder plägat vidlåda de ogifta manliga tjänarnas husrum. Ett specialproblem utgör härbärgerandet av sockerbetsodlingens säsongarbetare, låt vara att denna sistnämnda fråga synes vara på väg att lösa sig själv genom den alltjämt minskade användningen av från andra orter tillvandrande betfolk.

Går man så till Bergslagen, framstår lantarbetarnas bostadsfråga ofta som ett led i det allmänna arrendators- och skogsarbetarproblem, som framträtt i skärpt form under de senaste åren under inverkan dels av förändrade former för skogsarbetets utförande, dels av utsträckningen till dessa trakter av den sociala arrendelag, som tidigare blott gällt i Norrland. Även i Nordsverige möta allvarliga bostadsproblem, ehuru den mindre framträdande sociala differentieringen på landsbygden i dessa trakter låter bostadsfrågan framstå såsom avseende icke blott lant- och skogsarbetare, utan i allmänhet den mindre bemedlade befolkningen på landsbygden. Såsom en betydelsefull faktor för bostadsförhållandenas gestaltning för arbetare, arrendatorer och småbönder i dessa trakter framträder den ogynnsamma återverkan på bostadsvanorna i hemmen, vilken sammanhänger med, att större delen av den manliga befolkningen sedan unga år måste långa tider av året vistas borta från hemmet och därvid ofta uppehålla sig i skogs- och flottningskojor av provisorisk natur. Emellertid har, med stöd av 1919 års lagstiftning i ämnet, under det senaste årtiondet på detta område ett verkligt kulturarbete utförts av den statliga skogshärbärgesinspektionen, och åtskilliga meddelare vitsorda gynnsamma återverkningar härav jämväl på befolkningens levnadsvanor i de permanenta bostäderna.

Socialstyrelsens förslag. Härmed har redogjorts för den utredning socialstyrelsen varit i tillfälle att verkställa rörande lantarbetarnas bostadsproblem och därmed sammanhängande frågor.

Enligt de av Kungl. Maj:t meddelade uppdragen åligger det socialstyrelsen icke blott att verkställa utredning i ämnet utan även att, i samråd med lantbruksstyrelsen, inkomma med det förslag, som av utredningen kunde föranledas.

Vad först beträffar den av internationella arbetskonferensen år 1921 antagna *rekommendationen*, åsyftande förbättring av lantarbetarnas bostads- och sovplatsförhållanden, hade, såsom förut omnämnts, delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet såsom sin mening uttalat, att i Sverige gällande bestämmelser angående lantarbetarnas bostäder m. m. icke torde motsvara den reglering, som åsyftades med ifrågavarande rekommendation. Delegationens utlåtande avgavs emellertid år 1922 och sålunda vid en tidpunkt, då blott ett par år förflutit efter ikraftträdandet av de viktigaste bestämmelserna angående reglering av bostadsförhållandena, nämligen 1919 års hälsovårdsstadga och de ungefär samtidigt ingångna kollektivavtalen vid jordbruket. Erfarenheterna från det årtionde, som numera förflutit sedan antagandet av ifrågavarande bestämmelser, ha, såsom i det föregående uppvisats, givit vid handen, att desamma utövat ett betydande inflytande till förbättring och normalisering av bostadsvillkoren för lantarbetare och därmed jäm-

ställda. Även om tillämpningen av ifrågavarande bestämmelser lärer skett med någon olikformighet och med växlande intensitet inom olika orter och samhällsgrupper, synes man dock med stöd av ifrågavarande allmänna bestämmelser till prövning och reglering upptagit även sådana i rekommendationen berörda specialproblem som samboende av människor och djur, härbärgerande av gruppvis anställda säsongarbetare o. d., åtminstone i sådana bygder, där missförhållanden i dessa avseenden tidigare i större utsträckning förekommit. Med stöd av vad sålunda anförts, har socialstyrelsen, efter samråd med lantbruksstyrelsen, kommit till den uppfattning, att Sverige för sin del är på god väg att ställa sig ifrågavarande rekommendation till efterrättelse.

Vad därefter beträffar den utredning, åsyftande direkta *åtgärder till förbättring av bostadsförhållandena för lantarbetare o. d.*, vilken särskilt påkallats i riksdagens skrivelse den 13 maj 1930, torde det av socialstyrelsen i det föregående framlagda utredningsmaterialet giva åtskilliga fingervisningar rörande de mål och områden, på vilka dylika åtgärder företrädesvis synas böra inriktas.

I första hand torde sålunda böra undersökas, huruvida och i vad mån hälsovårdsstadgans nuvarande bostadsbestämmelser böra förtydligas, konkretiseras och kompletteras, med beaktande av å ena sidan den moderna bostadshygienens skäliga krav, å den andra landsbygdens egen måttstock, enkannerligen sådan denna kommit till uttryck i de vid jordbruket inom åtskilliga områden gällande kollektivavtalen. I detta samband synes även böra undersökas, huruvida företagande av återkommande besiktningar av byggnader och bostäder lämpligen kan göras till ett åliggande jämväl för landsbygdens hälsovårdsmyndigheter. Härvid bör även utredas lämpligheten av att vid sidan av och över en dylik kommunal bostadsinspektion anordna en sådan för större distrikt, varvid särskilt böra beaktas erfarenheterna från de landstingsområden, där det sedan någon tid tillbaka förefunnits särskilda organ för bostadsinspektion.

I samband med frågan om revision av hälsovårdsstadgans bostadsbestämmelser synes även böra upptagas till prövning spörsmålet, huruvida det kan anses vara lämpligt att i en efter förhållandena avpassad form utfärda byggnadsbestämmelser även för andra delar av landsbygden än som förutsättes i ett inom justitiedepartementet nu föreliggande förslag till byggnadsstadga.

Det synes emellertid böra framhållas, att när det gäller att ur här förevarande synpunkter revidera och effektivisera nyssnämnda författningar, syftemålet mindre bör vara att skapa rigorösa bestämmelser och kontroll med karaktär av uppsikt från myndigheternas sida än att för landsbygdens del åstadkomma former och organ för rationell vägledning och upplysningsverksamhet rörande bostadsförhållandena. Ur sådan synvinkel bör det givetvis uppmärksammas, i vad mån det kan vara möjligt att systematisera och vidare utbygga den upplysningsverksamhet på detta område, som särskilt på senare tid med framgång utövats av ett flertal olika befattningshavargrupper i statens, landstingens, hushållningssällskapens och kommunernas tjänst, såsom provinsialläkare och extra provinsialläkare, distrikts- och dispensärsköterskor, hemkonsulenter m. fl.

Den sålunda föreslagna upplysningsverksamheten bör ingalunda avse enbart vägledning, när det gäller att på ur bostadshygieniska och ekonomiska synpunkter lämpligaste sätt åstadkomma ny- och ombyggnader av boningshus, utan lärer även böra inrikta sig på att undervisa husägaren om, huru han med minsta möjliga omkostnader skall kunna hålla sina lägenheter i tillfredsställande och trivsamt skick. Detta sistnämnda beror dock i hög grad på den omvårdnad bostaden åtnjuter från hyresgästs eller annan innehavares sida, varför ett huvudföremål för verksamheten jämväl bör bliva särskilt husmödrarnas upplysning beträffande bostadsvårdens grunder, speciellt i deras samband med renlighet och personlig hygien i övrigt.

Förbises bör dock icke, att den bristfälliga hemvård, som tyvärr ännu karakteriserar så många lantarbetarhem, beror icke blott på bristande insikt hos hus-

modern, utan även på bristande tid och krafter. Det är ju känt, att särskilt statarhustrurna av ekonomiska och andra skäl i stor utsträckning måste vid sidan av sitt hushållsarbete åtaga sig mjölkning och andra krävande utesysslor. Att från det allmännas sida kunna vidtaga några mera verksamma åtgärder på detta område synes dock knappast vara möjligt. Man får inskränka sig till att konstatera, att tillgängliga upplysningar tyda på en successiv tillbakagång av kvinnoarbetet inom det större jordbruket, bl. a. såsom en följd av den tilltagande mekaniseringen, speciellt det allmännare bruket av mjölkningsmaskiner.

En annan viktig orsak till den bristande bostadsvården i lantarbetarhemmen torde vara de osäkra och även i andra avseenden mindre tillfredsställande former, under vilka lantarbetarbostäderna ofta upplåtas av vederbörande arbetsgivare. Detta förhållande har, som av den förut lämnade redogörelsen framgår, uppmärksammats jämväl av riksdagen, men har man hittills icke ansett sig kunna vidtaga några åtgärder i denna mycket invecklade och svårlösta fråga. Betydelsen av att lantarbetarna erhålla en tryggare ställning med avseende på sina bostäder synes dock ur flera synpunkter vara så stor, att problemet om bostadens upplåtelseformer icke kan förbises vid en mera allsidig utredning av lantarbetarnas bostadsfråga.

Ehuru man ingalunda bör förringa betydelsen för bostadsförhållandenas förbättring av en revision av gällande hälsovårdsstadga och andra bestämmelser i ämnet, gäller även på förevarande område, att den praktiska effekten av gällande eller av reviderade strängare författningsföreskrifter icke kan drivas utom gränsen för det ekonomiskt genomförbara. Socialstyrelsens utredning utvisar, att redan nu gällande föreskrifter på denna grund i vissa fall torde vara en död bokstav, och det är att befara, att en i sig själv möjligen påkallad reform, som inskränkte sig allenast till revision och komplettering av vissa stadganden, av samma skäl till väsentlig del kunde komma att stanna på papperet. Särskilt bör härvid tagas i betraktande det brydsamma läge, i vilket landsbygdens näringsliv, speciellt jordbruket, för närvarande befinner sig. Om verkliga förbättringar skola kunna åvägabringas i fråga om landsbygdens bostadsförhållanden, måste ifrågasatta lagstiftnings- och inspektionsåtgärder kompletteras medelst anordningar av positiv, hjälpande natur.

Måhända kan därvid bland annat förtjäna övervägas ett av socialstyrelsen tidigare framfört, i det föregående antytt uppslag i positiv riktning. Medel ur statsverkets fond av rusdrycksmedel ha sedan år 1920 i betydande utsträckning genom statens bostadslånefond ställts till förfogande såsom lån till förmån företrädesvis för stadssamhällena. Dessa medel bliva nu genom amorteringar efter hand åter tillgängliga. Det synes då förtjäna utredas, huruvida icke sålunda disponibla medel på lämpliga villkor, framför allt i vad rör amorteringstiden, kunde ställas till förfogande såsom nya lån till hjälp och stöd för strävandena att förbättra landsbygdens bostadsförhållanden.

Härvid må jämväl beaktas, att en sådan kreditgivning, jämte det att den fyllde sin väsentliga uppgift, sannolikt kunde bliva till indirekt gagn för landsbygdens näringsliv i dess nu beträngda läge. Genom lånemedel möjliggjorda nybyggnads- och förbättringsarbeten beträffande arbetarbostäder o. d. byggnader skulle givetvis skapa ett icke föraktligt tillskott av lämpliga, lönande arbetstillfällen på landsbygden, vilka, enligt vad styrelsen föreställer sig, skulle vara synnerligen välkomna och ägnade att i sin mån mildra den flerstädes rådande bristen på förtjänstarbete. Man torde ha skäl antaga, att de lånemedel, som kunde ställas till förfogande, till större delen komme att utgå såsom arbetslöner. Härjämte skulle dessa ökade arbetstillfällen i sin mån bidraga till att minska särskilt den dugliga arbetskraftens allmänna dragning mot stadssamhällena och alltså, indirekt, att reducera där rådande arbetslöshet.

Såsom av det anförda framgår, har socialstyrelsen i sin utredning sökt belysa,

vilka åtgärder till förbättring av lantarbetarnas bostadsförhållanden synas vara påkallade av föreliggande omständigheter. Styrelsen är dock fullt medveten om, att den utredning i ämnet styrelsen kunnat åstadkomma, ingalunda kan göra anspråk på fullständighet. Anledningen härtill är till en del ofullständigheten hos föreliggande material, men huvudorsaken bör sökas däri, att socialstyrelsen — liksom lantbruksstyrelsen — icke förfogar över all den speciella sakkunskap, vilken är nödvändig för att framlägga förslag till praktiska åtgärder, åsyftande förbättring av bostadsvillkoren för lantarbetare och därmed jämställda. För utarbetande av dylika förslag erfordras enligt ämbetsverkens mening tillskapande av ett särskilt tillfälligt organ, förfogande över tillräcklig sakkunskap på förevarande område.

Man har härvid icke förbisett, att vissa frågor, som äga samband med landsbygdens bostadsfråga, redan äro föremål för utredning genom särskilda sakkunniga. Den enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande av chefen för jordbruksdepartementet den 18 juli 1928 tillkallade s. k. jordbruksutredningen har sålunda till uppgift att bl. a. verkställa utredning rörande de åtgärder, som må kunna vidtagas i syfte att höja jordbrukets ekonomiska bärkraft till förbättrande av deras ställning, som av jordbruksarbete ha sin utkomst. Av vad förut anförts torde framgå, att en dylik socialekonomisk utredning måste tillmätas stor betydelse för klarställande av de ekonomiska möjligheterna för en förbättring av bostadsvillkoren för lantarbetare och andra grupper av jordbrukets arbetande befolkning. — Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 december 1930 har vidare chefen för jordbruksdepartementet tillkallat särskilda utredningsmän för att verkställa utredning rörande vissa sociala jordfrågor, bl. a. beredande av ökade möjligheter för lantarbetare, skogsarbetare m. fl. mindre bemedlade att erhålla egna jordbruk samt den sociala arrendelagstiftningens verkningar och tillämpning närmast i Värmland och de andra trakter av landet, till vilka den norrländska arrendelagen år 1927 utsträcktes. Man har här visserligen närmast att göra med jordbruksfrågor, men i det föregående har understrukits, huru nära för ifrågavarande samhällsgrupper jordfrågan sammanhänger med bostadsfrågan.

Fattar man begreppet lantarbetare tillräckligt vidsträckt för att innesluta så gott som samtliga befolkningselement på landsbygden i beroende ställning, och betraktar man för denna socialgrupp bostadsfrågan som ett helt, bliva nyssnämnda utredningar, ehuru i och för sig nog så betydelsefulla, dock av mera periferisk natur. Kvar står alltjämt behovet av att för utredning av alla de viktigare sidorna av bostadsfrågan för lantarbetare m. fl. äga tillgång till särskilda sakkunniga. Socialstyrelsen får därför, efter samråd med lantbruksstyrelsen, hemställa, att Kungl. Maj:t måtte bemyndiga chefen för socialdepartementet att för ändamålet tillkalla särskilda utredningsmän med tillgång till erforderlig sakkunskap på området.

Denna nya utredning synes i första hand böra inriktas på att undersöka, vilka av de i föregående ifrågasatta åtgärderna för förbättring av bostadsförhållandena för lantarbetare o. d. nu lämpligen skulle kunna komma till förverkligande samt tjänligaste sättet härför. Härav följer, att utredningsarbetet icke synes böra givas större omfattning än som är oundgängligen erforderligt för förverkligande av angivna praktiska syftemål.

Arbetstillgång och arbetslön inom jordbruket år 1930.

Enligt kungl. kungörelsen den 4 september 1929 angående insamlande av uppgifter till lantarbetarstatistiken (sv. förf.-saml. 1929, nr 281) ha hushållningssällskapen att till nämnda statistik årligen införskaffa uppgifter angående arbetslöshet och arbetslön inom jordbruket. Medan dylika uppgifter alltifrån den officiella lantarbetarstatistikens början år 1911 och t. o. m. år 1928 insamlats från kommunalstämmoordförandena i rikets landskommuner, skulle dessa uppgifter enligt nämnda kungörelse fr. o. m. år 1929 inom varje hushållningssällskap insamlas av sällskapets högre underavdelning eller, där sådan ej är inrättad, av häradsombud, som jämlikt gällande reglemente av hushållningssällskapet utsetts för anskaffande av årliga uppgifter till jordbruksstatistiken.[1] Sedan socialstyrelsen i oktober 1930 till samtliga hushållningssällskap utsänt ett inom styrelsen utarbetat frågeformulär till uppgifter för tjänsteåret 1930/31 angående vissa lantarbetarförhållanden, ha dylika uppgifter i likhet med föregående år insamlats inom hushållningssällskapen.

På grundval av de intill början av januari 1931 inkomna primäruppgifterna har utarbetats följande redogörelse för arbetslösheten inom jordbruket år 1930. Samtidigt meddelas resultaten av vissa preliminära beräkningar rörande arbetslönen inom jordbruket under sagda år. En utförligare redogörelse för löneläget inom jordbruket kommer att lämnas i en senare utkommande lönestatistisk årsbok för år 1930.

Arbetslösheten inom jordbruket. Efter 1921/22 års industriella arbetslöshetskris har en genomgripande förändring gjort sig gällande på jordbrukets arbetsmarknad, i det att den tidigare så framträdande bristen på arbetskraft i huvudsak försvunnit, åtminstone vad beträffar icke specialutbildade manliga arbetare. I stället har arbetslöshetsproblemet blivit av betydelse även för jordbruksnäringens vidkommande. För att närmare belysa detta spörsmål har, i likhet med vad som skett sedan år 1926, å lantarbetarstatistikens frågeformulär eftersports, huruvida arbetslöshet förekom i större utsträckning bland manliga lantarbetare, som önska årstjänst, samt om brist rådde på tillfälliga arbetsförtjänster inom lant- och skogsarbete. En sammanställning av de erhållna svaren härpå lämnas för särskilda län och hushållningssällskapsområden i *tab. 1.*

För att i möjligaste mån borteliminera de ojämnheter, som föranledas av det växlande antalet uppgiftslämnare inom de olika hushållningssällskapen,

[1] Jfr Lönestatistisk årsbok 1929, sid. 9.

Tab. 1. Uppgifter rörande arbetslöshet inom jordbruket.

Antal uppgiftslämnare, som uppgivit, att arbetslöshet a) ej förekommit, b) förekommit i mindre och c) i större utsträckning bland manliga arbetare, som önskat

Län och hushållningssällskapsområden	årstjänst (tjänsteåret 1930/31)			tillfälligt lant- o. skogsarbete under sommaren			tillfälligt lant- o. skogsarbete under vintern		
	a	b	c	a	b	c	a	b	c
Stockholms . . .	16	—	—	14	—	2	10	—	6
Uppsala	10	—	1	11	—	—	8	—	3
Södermanlands .	8	2	1	9	2	—	5	3	3
Östergötlands . .	11	3	—	14	1	—	11	—	4
Jönköpings . . .	8	—	—	7	—	—	6	1	—
Kronobergs . . .	6	—	—	6	—	—	5	—	1
Kalmar	8	—	—	10	—	—	8	1	1
n:a hush.-sällsk.	4	—	—	4	—	—	4	—	—
s:a » »	4	—	—	6	—	—	4	1	1
Gotlands	17	—	—	17	—	—	13	2	2
Blekinge	4	—	—	4	—	—	3	—	1
Kristianstads . .	9	—	—	9	—	—	4	5	—
Malmöhus . . .	12	1	—	11	—	—	10	1	2
Hallands	5	—	—	5	—	—	4	—	1
Göteborgs o. Bohus	14	1	—	16	—	—	17	—	—
Älvsborgs . . .	20	—	—	14	—	—	15	—	1
n:a hush.-sällsk.	11	—	—	6	—	—	6	—	1
s:a » »	9	—	—	8	—	—	9	—	—
Skaraborgs . . .	18	—	1	17	—	—	11	4	3
Värmlands . . .	13	2	—	11	2	1	9	3	3
Örebro	23	1	3	23	1	3	11	5	10
Västmanlands . .	8	—	1	6	1	1	5	—	3
Kopparbergs . .	10	—	—	9	—	—	7	1	2
Gävleborgs . . .	10	2	—	9	2	3	5	1	7
Västernorrlands .	12	—	3	10	1	3	5	2	7
Jämtlands . . .	10	1	—	9	1	1	6	1	4
Västerbottens . .	24	—	2	24	1	1	15	2	8
Norrbottens . .	35	2	6	36	1	6	20	2	25
Hela riket	**311**	**15**	**18**	**301**	**13**	**21**	**213**	**34**	**97**

ha här nedan uträknats procenttal för hela riket, vägda med antalet socknar inom resp. områden.

Antal uppgiftslämnare (i %), som uppgivit, att arbetslöshet a) ej förekommit, b) förekommit i mindre och c) i större utsträckning bland manliga arbetare, som önskat

	årstjänst			tillfälligt arbete sommar			tillfälligt arbete vinter		
	a	b	c	a	b	c	a	b	c
År 1930 . . .	93·2	4·2	2·6	94·8	2·8	2·9	69·3	11·5	19·2
» 1929 . . .	97·8	1·4	0·8	95·2	2·9	1·9	75·8	12·9	11·3

Tablån synes utvisa, att arbetslösheten inom jordbruket varit något större under år 1930 än under år 1929. Beträffande såväl arbetare, vilka önskat årstjänst, som sådana, vilka sökt tillfälligt sommararbete, har emellertid arbetslösheten betecknats såsom relativt ringa. Däremot rapporteras flerstädes brist på tillfälliga arbetsförtjänster vintertiden. Tillgången på arbeten av olika slag synes ha varit sämre i Bergslagen och övre Norrland än i övriga delar av landet.

För att ytterligare belysa läget på jordbrukets arbetsmarknad har, liksom föregående år, å formuläret införts en fråga, huruvida svårigheter att bereda ungdomen arbete eller anställning inom jordbruket eller inom andra näringsgrenar hade medfört, att arbetskraften på vissa brukningsdelar kunde anses vara väl stor i förhållande till det normala arbetskraftbehovet. En sammanställning av de erhållna svaren lämnas i efterföljande tablå.

Antal uppgiftslämnare, som uppgivit, att överskott på arbetskraft å vissa brukningsdelar a) ej förekommit, b) tidvis förekommit, c) mera allmänt förekommit.

Län och hushållningssällskapsområden	a	b	c	Län och hushållningssällskapsområden	a	b	c	Län och hushållningssällskapsområden	a	b	c
Stockholms	10	—	2	Blekinge	2	—	2	Örebro	10	5	11
Uppsala	7	2	2	Kristianstads	8	—	1	Västmanlands	5	1	1
Södermanlands	8	2	1	Malmöhus	9	1	1	Kopparbergs	3	—	5
Östergötlands	9	3	3	Hallands	3	1	—	Gävleborgs	4	2	9
Jönköpings	5	—	3	Göteborgs o. Bohus	15	1	1	Västernorrlands	8	2	4
Kronobergs	4	—	2	Älvsborgs	16	—	1	Jämtlands	7	—	3
Kalmar	6	—	2	n:a hush.-sällsk.	9	—	—	Västerbottens	11	4	7
n:a hush.-sällsk.	3	—	1	s:a » »	7	—	1	Norrbottens	11	12	12
s:a » »	3	—	1	Skaraborgs	15	1	1	Hela riket	**199**	**41**	**78**
Gotlands	14	—	1	Värmlands	9	4	3				

Uträknas procenttal för hela riket vägda med antalet socknar inom de olika hushållningssällskapsområdena, erhålles följande resultat:

	Antal uppgiftslämnare (i %), som uppgivit, att överskott på arbetskraft å vissa brukningsdelar		
	a) ej förekommit,	b) tidvis förekommit,	c) mera allmänt förekommit
År 1930	62·6	12·9	24·5
» 1929	73·0	13·4	13·6

Av de uppgiftslämnare, som besvarat frågan, hade sålunda relativt taget ett större antal lämnat jakande svar å frågan år 1930 än år 1929.

Å frågeformuläret uppmanades vederbörande uppgiftslämnare att utöver de direkta svaren på ovan angivna spörsmål även meddela andra iakttagelser rörande arbetslösheten på landsbygden och dess orsaker. De stundom rätt utförliga upplysningar i detta avseende, som meddelats å formulären giva emellertid i stort sett vid handen, att läget på jordbrukets arbetsmarknad varit tämligen oförändrat sedan föregående år.[1] Sålunda har allmänt framhållits den fortgående minskningen av jordbrukets arbetskraft. Under trycket av den rådande depressionen sägas lantmännen under redogörelseåret ha tvingats att ytterligare nedbringa sina arbetsstyrkor. Den situation, som härigenom uppstått vid det mindre jordbruket, karakteriseras av en uppgiftslämnare från Uppsala län så, att de gårdar, som tidigare sysselsatt två drängar, nu endast ha en, medan de jordbrukare, som förut haft en dräng, nu icke ha någon. Från

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1930, sid. 131.

Tab. 2. Kontantlöner för

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	Län och hushållningssällskapsområden	Tjänare					Statare						Tillfälliga		
		Manliga			Kvinnliga		Körkarlar			Kreatursskötare[2]			i egen sommar		
		Lön enligt kollektivavtal, kr.[1]	Uppgiven kontant årslön, kr.		Uppgiven kontant årslön, kr.		Lön enligt kollektivavtal, kr.[1]	Uppgiven kontant årslön, kr.		Lön enligt kollektivavtal, kr.[1]	Uppgiven kontant årslön, kr.		Daglön enligt kollektivavtal, kr.[1]	Uppgiven daglön, kr.	
			1929	1930	1929	1930		1929	1930		1929	1930		1929	1930
1	Stockholms	585	566	563	476	478	640	635	624	710	737	723	4·50	4·65	4·46
2	Uppsala	585	567	547	488	498	640	638	639	710	721	713	4·50	4·68	4·70
3	Södermanlands	575	555	534	448	439	630	631	632	700	728	736	4·50	4·60	4·43
4	Östergötlands	575	552	563	438	441	630	634	642	700	770	782	4·50	4·79	4·73
5	Jönköpings	—	576	588	461	470	—	618	635	—	728	743	—	4·67	4·64
6	Kronobergs	—	558	570	427	434	—	632	617	—	724	706	—	4·34	4·40
7	Kalmar	575	541	551	421	432	629	610	616	700	701	706	4·50	4·41	4·44
8	norra hush.-sällsk.	—	546	555	439	450	—	592	588	—	706	735	—	4·26	4·38
9	södra » »	575	539	548	413	420	629	622	634	700	698	687	4·50	4·50	4·50
10	Gotlands	—	524	536	379	387	—	591	607	—	656	673	—	4·67	4·71
11	Blekinge	575	558	575	398	410	630	614	623	700	721	734	4·20	4·13	4·02
12	Kristianstads	575	596	610	439	450	630	637	630	700	706	703	4·50	4·65	4·75
13	Malmöhus	575	600	600	467	475	630	641	631	700	707	700	4·50	4·60	4·54
14	Hallands	—	565	582	402	410	—	616	625	—	679	688	—	4·54	4·25
15	Göteborgs o. Bohus	—	521	528	382	391	—	652	652	—	728	746	—	4·62	4·44
16	Älvsborgs	—	534	547	407	416	—	639	639	—	741	740	—	4·65	4·67
17	norra hush.-sällsk.	—	537	549	403	414	—	645	648	—	760	772	—	4·52	4·67
18	södra » »	—	531	543	412	420	—	631	634	—	721	699	—	4·81	4·67
19	Skaraborgs	—	525	534	431	440	—	608	608	—	698	711	—	4·37	4·28
20	Värmlands	—	581	582	399	407	810	711	724	840	890	911	4·60	4·70	4·77
21	Örebro	581	529	538	446	453	633	644	657	706	771	787	4·50	4·50	4·56
22	Västmanlands	590	568	554	489	473	640	630	630	710	747	733	4·80	4·57	4·66
23	Kopparbergs	600	652	666	406	416	—	—	—	—	—	—	5·00	5·36	5·50
24	Gävleborgs	—	631	642	363	360	—	—	—	—	—	—	5·50	5·65	5·73
25	Västernorrlands	—	648	656	371	378	—	—	—	—	—	—	—	5·83	5·94
26	Jämtlands	—	650	646	367	376	—	—	—	—	—	—	—	5·84	5·56
27	Västerbottens	—	606	613	360	342	—	—	—	—	—	—	—	6·49	6·21
28	Norrbottens	—	615	622	338	331	—	—	—	—	—	—	—	6·69	6·59
29	**Hela riket**	**579**	**566**	**572**	**428**	**434**	**634**	**631**	**633**	**706**	**727**	**731**	**4·60**	**4·73**	**4·69**
	Därav i:														
30	Östra Sverige	581	560	554	464	463	636	634	634	706	744	742	4·50	4·68	4·60
31	Småland o. öarna	575	552	563	425	434	635	613	620	708	704	710	4·50	4·54	4·56
32	Södra Sverige	575	595	601	451	461	630	637	630	700	708	704	4·50	4·58	4·57
33	Västra Sverige	581	538	548	413	422	649	636	639	749	737	748	4·60	4·54	4·48
34	Norra Sverige	600	639	646	371	373	—	—	—	—	—	—	5·40	5·86	5·83

[1] Inom län, där det ej finnes lokalt löneavtal, omfattande ett större antal gårdar över hela området, av dessa specialavtal, men medeltalssiffran satts med medieval stil. Timlöner ha omräknats till daglöner

[2] Ej förmän.

lantarbetare år 1930.

16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	
manliga daglönare							Tillfälliga kvinnliga daglönare										
kost			i arbetsgivares kost				i egen kost						i arbetsgivares kost				
vinter			sommar		vinter		sommar			vinter			sommar		vinter		
Daglön enligt kollektivavtal, kr.[1]	Uppgiven daglön, kr.		Uppgiven daglön, kr.		Uppgiven daglön, kr.		Daglön enligt kollektivavtal, kr.[1]	Uppgiven daglön, kr.		Daglön enligt kollektivavtal, kr.[1]	Uppgiven daglön, kr.		Uppgiven daglön, kr.		Uppgiven daglön, kr.		
	1929	1930	1929	1930	1929	1930		1929	1930		1929	1930	1929	1930	1929	1930	
3·60	3·67	3·37	3·18	3·21	2·42	2·25	3·00	3·24	3·13	2·40	2·56	2·42	2·37	2·28	1·87	1·87	1
3·60	3·77	3·72	3·28	3·33	2·50	2·58	3·00	3·19	3·28	2·40	2·48	2·64	2·41	2·43	1·86	1·80	2
3·60	3·53	3·37	3·37	3·22	2·40	2·28	2·80	3·07	2·96	2·24	2·39	2·33	2·27	2·17	1·78	1·74	3
3·60	3·68	3·69	3·52	3·50	2·56	2·69	3·00	3·34	3·21	2·40	2·67	2·54	2·47	2·33	1·85	1·81	4
—	3·57	3·61	3·16	3·29	2·39	2·50	—	3·30	3·21	—	2·57	2·69	2·25	2·14	1·73	1·82	5
—	3·45	3·46	3·03	3·08	2·27	2·30	—	2·91	2·95	—	2·32	2·22	1·99	2·00	1·57	1·58	6
3·60	3·46	3·56	3·12	3·17	2·34	2·41	2·90	3·05	2·91	2·32	2·38	2·42	2·20	2·17	1·72	1·73	7
—	3·42	3·50	2·94	3·00	2·24	2·31	—	2·77	2·69	—	2·30	2·25	1·99	1·94	1·66	1·63	8
3·60	3·50	3·63	3·23	3·30	2·40	2·48	2·90	3·17	3·13	2·32	2·42	2·50	2·29	2·35	1·74	1·78	9
—	3·49	3·57	3·31	3·29	2·22	2·34	—	3·04	2·91	—	2·29	2·31	2·12	2·07	1·48	1·54	10
3·36	3·30	3·29	3·11	3·00	2·36	2·25	2·80	2·82	2·74	2·24	2·25	2·18	1·92	2·00	1·52	1·50	11
3·60	3·71	3·83	3·42	3·58	2·65	2·78	2·80	3·27	3·17	2·24	2·59	2·50	2·39	2·40	1·84	1·91	12
3·60	3·65	3·68	3·29	3·27	2·53	2·39	2·80	3·11	3·02	2·24	2·49	2·40	2·39	2·32	1·79	1·82	13
—	3·55	3·38	3·06	3·00	2·26	2·38	—	3·27	3·17	—	2·48	2·50	2·14	2·25	1·60	1·62	14
—	3·50	3·52	3·11	3·00	2·26	2·33	—	3·37	3·27	—	2·57	2·64	2·31	2·13	1·71	1·73	15
—	3·69	3·58	3·14	3·22	2·35	2·43	—	3·46	3·50	—	2·66	2·78	2·37	2·42	1·70	1·73	16
—	3·64	3·53	3·12	3·19	2·33	2·43	—	3·38	3·42	—	2·56	2·74	2·35	2·44	1·69	1·71	17
—	3·76	3·63	3·17	3·25	2·38	2·42	—	3·59	3·67	—	2·79	2·83	2·38	2·38	1·73	1·75	18
—	3·23	3·17	3·10	3·18	2·25	2·31	—	3·29	3·23	—	2·47	2·51	2·44	2·48	1·75	1·78	19
3·68	3·85	3·91	3·18	3·24	2·49	2·59	3·00	3·19	3·25	2·40	2·45	2·59	2·09	2·23	1·64	1·68	20
3·60	3·48	3·54	3·35	3·35	2·47	2·55	3·00	3·47	3·37	2·40	2·73	2·66	2·51	2·48	1·82	1·85	21
3·84	3·67	3·76	3·36	3·54	2·68	2·67	3·00	3·15	3·31	2·40	2·48	2·60	2·42	2·50	1·93	2·00	22
4·00	4·61	4·76	3·86	3·98	3·34	3·38	3·00	3·42	3·60	2·40	2·96	3·04	2·48	2·55	2·10	2·16	23
4·40	4·66	4·75	4·08	4·11	3·17	3·23	—	3·47	3·48	—	2·93	2·95	2·47	2·42	2·01	2·02	24
—	4·73	4·48	4·08	4·14	3·14	3·02	—	3·43	3·44	—	2·70	2·80	2·34	2·42	1·79	1·88	25
—	5·08	4·81	3·91	3·88	3·20	2·94	—	3·75	3·50	—	3·09	2·94	2·27	2·20	1·88	1·90	26
—	4·96	5·05	4·53	4·56	3·34	3·43	—	3·68	3·53	—	2·98	2·81	2·50	2·48	1·89	1·89	27
—	4·99	5·11	4·75	4·84	3·38	3·54	—	3·86	3·71	—	2·96	2·80	2·61	2·54	2·02	1·93	28
3·68	**3·71**	**3·69**	**3·33**	**3·36**	**2·50**	**2·53**	**2·90**	**3·27**	**3·21**	**2·32**	**2·56**	**2·56**	**2·33**	**2·31**	**1·77**	**1·79**	29
3·60	3·67	3·58	3·36	3·36	2·51	2·50	2·90	3·22	3·17	2·32	2·54	2·50	2·40	2·33	1·85	1·88	30
3·60	3·50	3·56	3·16	3·22	2·31	2·40	2·90	3·10	3·01	2·32	2·41	2·44	2·15	2·10	1·64	1·68	31
3·60	3·64	3·70	3·32	3·35	2·56	2·51	2·80	3·14	3·05	2·24	2·50	2·42	2·35	2·32	1·78	1·82	32
3·68	3·51	3·45	3·13	3·17	2·32	2·40	3·00	3·35	3·31	2·40	2·55	2·62	2·34	2·37	1·71	1·74	33
4·32	4·82	4·77	4·11	4·16	3·23	3·19	3·00	3·57	3·52	2·40	2·93	2·90	2·41	2·41	1·93	1·96	34

utan huvudsakligen avtal för särskilda lant- eller bruksegendomar, har avtalslönen beräknats på grundval på grundval av avtalens bestämmelser om arbetstiden resp. maj—september och december—februari. —

andra håll meddelas, att manliga tjänare numera ha svårare att erhålla hel årstjänst, i det att drängar i ökad utsträckning anställas för kortare tid, vanligen för sommarhalvåret. Även i övrigt synes användningen av lejd arbetskraft ha inskränkts till det minsta möjliga, beroende bl. a. på att flertalet nyodlings- och grundförbättringsarbeten sägas ha upphört och i många fall även reparations- och underhållsarbeten uppskjutits. En betydande del av den härigenom ledigblivna arbetskraften säges dock ha erhållit sysselsättning vid vägarbeten. Däremot uppgivas i norra Sverige skogsarbetena ha märkbart reducerats på grund av trävarumarknadens ogynnsamma läge. — På kvinnliga tjänare, i synnerhet sådana som äro villiga åtaga sig ladugårds- och mjölkningsarbeten, råder alltjämt framträdande brist.

Arbetslönerna inom jordbruket. I tab. 2 och 3 meddelas resultaten av vissa preliminära beräkningar rörande de kontanta arbetslönerna inom jordbruket år 1930. För daglönare avse uppgifterna sommaren 1930 resp. vintern 1930/31, medan de för de årsanställda arbetarnas vidkommande torde vara närmast tillämpliga på tjänsteåret 1930/31.

De i *tab. 2* redovisade riksmedeltalen ävensom medellönerna för olika landsdelar grunda sig på länssiffror vägda med antalet socknar. Denna vägningsmetod, vilken använts i den tidigare lantarbetarstatistiken, torde kunna betraktas såsom tillfredsställande, då den innebär ett hänsynstagande till bebyggelsetätheten och därmed i realiteten även till jordbruksförhållandena inom de olika landsdelarna. I tabellen återgivas vid sidan av de från hushållningssällskapen erhållna löneuppgifterna även de enligt kollektivavtal gällande lönerna å vissa orter.

Jämför man för de särskilda hushållningssällskapsområdena de uppgivna faktiska kontantlönerna med de i kollektivavtalen fastställda lönebeloppen, finner man, att de senare ej sällan överstiga de förra, vilka ofta få sin prägel genom löneförhållandena på de talrika vanligen smärre jordbruk, där avtalsreglerade löner spela en mindre roll.

Av tab. 2 framgår vidare, att löneläget år 1930 i stort sett företer relativt små förändringar från föregående år. Kollektivavtalen ha varit i stort sett oförändrade, men ortslönerna visa å många håll en nedåtgående tendens, vilken emellertid synes vara mera utpräglad i fråga om statare och daglönare än beträffande manliga och kvinnliga tjänare. I båda fallen ligger lönenivån högst i norra Sverige utom beträffande tjänarinnor, vilkas löner här sedan gammalt pläga vara de lägsta i riket.

En allmän bild av löneutvecklingen under de senaste aderton åren lämnas i *tab. 3*, varest återgivas för de viktigaste lantarbetarkategorierna beräknade riksmedeltal beträffande kontantlönerna år 1930, sammanställda med motsvarande medeltal för åren 1913 samt 1920 och 1929, varjämte beräknats de procentuella löneförändringar, som ägt rum under perioden 1913—1930.

Lönestegringen inom jordbruket nådde sin höjdpunkt år 1920, då kontantlönerna synas ha legat i genomsnitt omkring 220 % över 1913 års nivå. De tre följande åren medförde en lönereduktion av 40—50 % från nämnda topplöner.

Tab. 8. Lantarbetarnas kontantlöner åren 1913—1930.

Lantarbetargrupper	Medeltal, kr.				Löneökning (+) eller lönesänkning (—) i %			
	1913	1920	1929	1930[1]	1913—1920	1920—1930	1929—1930	1913—1930
Tjänstefolk.								
Manliga tjänare . . årslön	326	1 075	566	572	+ 229·8	— 46·8	+ 1·1	+ 75·5
Kvinnliga » . . »	197	661	428	434	+ 235·5	— 34·3	+ 1·4	+ 120·3
Statare.								
Körkarlar . . . . årslön	329	1 047	631	633	+ 218·2	— 39·5	+ 0·3	+ 92·4
Kreatursskötare . . »	375	1 158	727	731	+ 208·8	— 36·9	+ 0·6	+ 94·9
Tillfälliga daglönare.								
Manliga:								
i egen kost sommardaglön	2·97	9·87	4·73	4·69	+ 215·5	— 49·9	— 0·8	+ 57·9
i egen kost vinterdaglön	2·19	7·20	3·71	3·69	+ 228·8	— 48·8	— 0·5	+ 68·5
i arbetsgivares kost sommardaglön	2·05	6·41	3·33	3·36	+ 212·7	— 47·6	+ 0·9	+ 63·9
i arbetsgivares kost vinterdaglön	1·43	4·71	2·50	2·53	+ 229·4	— 46·3	+ 1·2	+ 76·9
Kvinnliga:								
i egen kost sommardaglön	1·77	5·62	3·27	3·21	+ 217·5	— 42·9	— 1·8	+ 81·4
i egen kost vinterdaglön	1·34	4·30	2·56	2·56	+ 220·9	— 40·5	± 0·0	+ 91·0
i arbetsgivares kost sommardaglön	1·21	3·72	2·33	2·31	+ 207·4	— 37·9	— 0·9	+ 90·9
i arbetsgivares kost vinterdaglön	0·89	2·79	1·77	1·79	+ 213·5	— 35·8	+ 1·1	+ 101·1

Under åren 1924—1929 synes dock nedgången ha upphört och efterträtts av en stabilisering av lönenivån, vilken att döma av de för år 1930 framräknade preliminära genomsnittslönerna i stort sett fortfarit även under detta år.

I förhållande till 1913 års löneläge förete kontantlönerna år 1930 en höjning, som synes kunna uppskattas till i genomsnitt 75 à 80 %. I fråga om de olika arbetarkategorierna uppvisar dock denna uppgång rätt stora variationer, huvudsakligen beroende på att de senare årens löneförändringar icke skett fullt likformigt. Löneökningen har härigenom blivit starkare å ena sidan för kvinnliga än för manliga arbetare, å den andra för årsanställda arbetare än för daglönare.

För de lantarbetargrupper, vilkas avlöning till stor del utgår in natura, beror totalavlöningens storlek i väsentlig grad på naturaförmånernas värde. Även härom lämna primäruppgifterna upplysning, ehuru de ännu ej hunnit bearbetas ur denna synpunkt. En antydan om naturaförmånernas värde kan emellertid erhållas genom beräkning av skillnaden mellan daglön i egen och arbetsgivarens kost. År 1913 uppgick denna skillnad beträffande manliga arbetares sommardaglön till 0·92 kr. men steg under de följande åren oavbrutet t. o. m. 1920, då densamma utgjorde 2·96 kr. Åren 1929 och 1930 hade kostvärdet sjunkit till resp. 1·40 och 1·33 kr., motsvarande 45 % av värdet, när prisnivån låg som högst. I fråga om manliga arbetares vinterdaglön utgjorde differensen 1·21 år 1929 och 1·16 år 1930 (sänkning från år 1920: 53 %). Beträffande kvinnliga arbetare blir kostens värde 1929 och 1930 resp. 0·94 och 0·90 kr. (sänkning från 1920: 53 %) för sommardaglön samt resp. 0·79 och 0·77 kr. (sänkning från 1920: 49 %) för vinterdaglön.

[1] Preliminära siffror.

Utvandringen till främmande världsdelar under 1930.

Uppgifter rörande utvandringen från Sverige till främmande världsdelar ha nu inkommit även för fjärde kvartalet 1930, varigenom en överblick kan erhållas av emigrationen i dess helhet under nämnda år. Vad då först beträffar utvandringen under 1930 års *fjärde kvartal*, uppgick densamma till 397 personer mot 798 samma tid år 1929. Den starka nedgången beror givetvis i främsta rummet på de skärpta invandringsrestriktionerna i Amerikas förenta stater. Sammanlagt 395 av ifrågavarande emigranter erhöllo sina utvandringskontrakt godkända av polismyndigheterna i Stockholm, Malmö, Hälsingborg och Göteborg samt 2 i Köpenhamn.[1]

Antalet i Sverige hemmahörande emigranter, som erhållit sina utvandringskontrakt godkända av polismyndigheter i förenämnda städer under såväl *fjärde kvartalet* som under *hela år 1930*, framgår av efterföljande tablå:

1930	Stockholm	Malmö	Hälsingborg	Göteborg	Oslo	Trondhjem	Bergen	Köpenhamn	Summa
Oktober	33	15	6	160	—	—	—	1	**215**
November	17	13	2	80	—	—	—	—	**112**
December	19	6	—	44	—	—	—	1	**70**
Okt.—dec.	69	34	8	284	—	—	—	2	**397**
Jan.—sept.	275	395	74	2 088	5	1	1	7	**2 846**
Hela året	**344**	**429**	**82**	**2 372**	**5**	**1**	**1**	**9**	**3 243**

Motsvarande totalsiffror för de närmast föregående åren framgå av följande översikt, som jämväl utvisar emigrationens fördelning å olika månader.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Summa
1925 . . .	838	579	1 097	1 007	775	359	372	832	800	1 071	844	380	**8 954**
1926 . . .	659	1 048	1 166	1 247	828	362	692	855	1 055	1 139	903	460	**10 414**
1927 . . .	854	695	1 352	1 909	698	540	755	655	1 039	873	874	274	**10 518**
1928 . . .	754	1 036	1 505	1 389	960	525	830	694	1 163	934	902	357	**11 049**
1929 . . .	1 069	964	1 257	1 643	1 011	592	708	385	341	439	182	177	**8 768**
1930 . . .	279	367	550	408	400	186	201	211	244	215	112	70	**3 243**

Emigrationen under 1930 fördelade sig, i den mån utvandringskontrakten godkänts av polismyndigheterna i någon av de förut nämnda svenska, norska och danska städerna, på rikets olika delar sålunda:

[1] Såsom ovan nämnts ingå i denna statistik endast sådana emigranter, vilka vid avresan från skandinavisk hamn innehaft med vederbörande utvandraragenter upprättade utvandringskontrakt. Antalet på denna väg registrerade emigranter har under de senare åren i allmänhet hållit sig något lägre än antalet personer, som enligt prästerskapets till statistiska centralbyrån ingivna uppgifter uttagit flyttningsbetyg för utvandring till främmande världsdelar. Under år 1929 — det sista år, för vilket fullständig statistik föreligger — utgjorde skillnaden något mer än 4 %.

Län	Utvandringskontrakt från			Summa utvandrare		Län	Utvandringskontrakt från			Summa utvandrare	
	Sverige	Norge	Danmark	1930	1929		Sverige	Norge	Danmark	1930	1929
Stockholms stad. .	220	—	1	221	554	Älvsborgs län . .	215	—	—	215	591
» län . .	57	—	—	57	174	Skaraborgs län . .	66	—	—	66	199
Uppsala län . . .	32	—	—	32	60	Värmlands län . .	265	—	—	265	698
Södermanlands län	21	—	—	21	77	Örebro län	92	—	—	92	203
Östergötlands län .	67	—	—	67	166	Västmanlands län .	28	—	—	28	99
Jönköpings län . .	163	—	—	163	433	Kopparbergs län .	146	—	4	150	639
Kronobergs län . .	139	—	—	139	271	Gävleborgs län . .	119	—	—	119	353
Kalmar län. . . .	250	—	—	250	436	Västernorrlands län	109	1	—	110	476
Gotlands län . . .	21	—	—	21	62	Jämtlands län . .	117	1	—	118	516
Blekinge län . . .	166	—	—	166	297	Västerbottens län .	74	3	—	77	382
Kristianstads län .	135	—	—	135	300	Norrbottens län . .	140	—	—	140	440
Malmöhus län . .	163	2	2	167	266	Ej angivet län	—	—	1	1	4
Hallands län . . .	156	—	—	156	327	Hela riket	**3 227**	**7**	**9**	**3 243**	**8 768**
Göteb. o. Boh. län	266	—	1	267	745						

Utvandrarnas åldersfördelning framgår av efterföljande översikt:

Ålder	Män		Kvinnor		Tillsammans		1929
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	%
Under 15 år	159	8·7	158	11·2	**317**	**9·8**	7·2
15—25 »	914	50·0	623	44·0	**1 537**	**47·4**	52·5
25—35 »	526	28·8	380	26·9	**906**	**27·9**	29·7
35—45 »	144	7·9	134	9·5	**278**	**8·6**	7·0
45—55 »	50	2·7	67	4·7	**117**	**3·6**	2·2
Över 55 »	35	1·9	53	3·7	**88**	**2·7**	1·4
Summa	**1 828**	**100·0**	**1 415**	**100·0**	**3 243**	**100·0**	**100·0**

Av utvandrarna voro 43·6 % kvinnor, mot 32·5 % under 1929 och 33·4 % under 1928.

Antalet transiterande emigranter, d. v. s. personer, som från annat land passerat Sverige på väg till främmande världsdel, utgjorde under året 2 425. Dessa utvandrares kön och nationalitet framgår av följande tablå:

	Danmark	Norge	Island	Finland	Estland	Lettland	Litauen	Tyskland	England	Österrike	Summa
Män	20	48	1	1 075	47	3	89	4	1	1	**1 289**
Kvinnor	14	29	—	965	62	4	58	1	1	2	**1 136**
Summa	**34**	**77**	**1**	**2 040**	**109**	**7**	**147**	**5**	**2**	**3**	**2 425**

I ovanstående siffror ingå endast sådana utlänningar, som befordrats till främmande världsdel direkt från svensk hamn (d. v. s. medelst svenska amerikalinjens fartyg från Göteborg).

Sveriges offentliga arbetsförmedling under år 1930.

Arbetsförmedlingens organisation. Den offentliga arbetsförmedlingen hade under år 1930 *huvud- eller avdelningskontor* i verksamhet å följande orter:

Stockholms stad . . .	*Stockholm.*
Stockholms län	*Stockholm*, Södertälje, Norrtälje.
Uppsala län	*Uppsala*, Enköping, Skutskär.
Södermanlands län . .	*Eskilstuna*, Nyköping, Strängnäs, Flen, Katrineholm, Gnesta.
Östergötlands län . . .	*Norrköping; Linköping*, Söderköping, Skänninge, Vadstena, Motala, Mjölby, Valdemarsvik, Ödeshög, Åtvidaberg, Kisa, Finspång, Borensberg.
Jönköpings län	*Jönköping*, Eksjö, Tranås, Vetlanda, Värnamo, Gislaved, Nässjö, Sävsjö, Hyltebruk.
Kronobergs län	*Växjö*, Ljungby, Älmhult, Markaryd, Lenhovda.
Kalmar län	*Västervik*, Vimmerby; *Kalmar*, Oskarshamn, Nybro, Torsås, Mönsterås.
Gotlands län	*Visby*, Hemse.
Blekinge län	*Karlskrona*, Ronneby, Karlshamn, Sölvesborg.
Kristianstads län . . .	*Kristianstad*, Hässleholm, Ängelholm, Tomelilla, Åstorp, Osby.
Malmöhus län	*Malmö; Lund; Landskrona; Hälsingborg; Ystad; Trälleborg; Eslöv; Skurup; Vellinge.*
Hallands län	*Halmstad*, Laholm, Falkenberg, Varberg, Kungsbacka.
Göteborgs och Bohus län	*Göteborg; Uddevalla*, Strömstad, Lysekil, Kungälv, Marstrand.
Älvsborgs län	*Borås*, Vänersborg, Trollhättan, Alingsås, Kinna, Ulricehamn, Mellerud.
Skaraborgs län	*Skövde*, Skara, Mariestad, Tidaholm, Falköping, Lidköping, Hjo, Töreboda, Grästorp, Vara.
Värmlands län	*Karlstad*, Kristinehamn, Filipstad, Arvika, Säffle.
Örebro län	*Örebro*, Askersund, Lindesberg, Karlskoga, Kopparberg, Laxå, Nora.
Västmanlands län . . .	*Västerås*, Köping, Arboga, Sala.
Kopparbergs län . . .	*Falun*, Avesta, Mora, Leksand, Ludvika, Borlänge.
Gävleborgs län	*Gävle*, Hudiksvall, Söderhamn.
Västernorrlands län . .	*Sundsvall*, Ånge.
Jämtlands län	*Östersund*, Strömsund, Sveg, Bräcke.
Västerbottens län . . .	*Umeå*, Skellefteå.
Norrbottens län	*Luleå*, Piteå, Kiruna, Boden.

För *sjömansförmedlingen* funnos specialkontor i Stockholm, Göteborg, Malmö och Hälsingborg samt särskilda sjömansförmedlingsombud å 20 orter, nämligen Örnsköldsvik, Härnösand, Sundsvall, Hudiksvall, Söderhamn, Gävle, Södertälje, Oxelösund, Norrköping, Oskarshamn, Kalmar, Visby, Karlshamn, Sölvesborg, Åhus, Ystad, Landskrona, Halmstad, Uddevalla och Lysekil. På ytterligare 5 platser, Luleå, Umeå, Västervik, Karlskrona och Trälleborg, var sjömansförmedling anordnad i direkt samband med arbetsförmedlingen.[1]

[1] En särskild redogörelse för sjömansförmedlingen under 1930 lämnas å sid. 131 i detta häfte.

Sveriges offentliga arbetsförmedling omfattade sålunda vid årets utgång 36 huvudkontor (24 länsanstalter och 12 självständiga kommunala anstalter),[1] 97 avdelningskontor och 24 fristående sjömansförmedlingar eller tillsammans 157 ordinarie förmedlingsorgan. Av dessa voro ett avdelningskontor (Lenhovda) och en sjömansförmedling (Lysekil) nyinrättade under året.[2]

Förutom dessa ordinarie kontor ha under året ett femtiotal *arbetsförmedlingsombud* varit anställda under länsanstalternas ledning å de orter, där offentlig hjälpverksamhet för arbetslösa bedrivits eller behov i övrigt förelegat av organ för den offentliga arbetsförmedlingen.

Arbetsförmedlingsverksamheten under året. Verksamhetens omfattning under år 1930 framgår av *tab. A*. Såsom tabellen utvisar, kan i förhållande till föregående år konstateras en ökning av såväl antalet ansökningar om arbete som antalet lediga och tillsatta platser. De procentuella förskjutningarna framgå av nedanstående tablå:

Ökning (minskning) i % från föregående år av antalet	Manliga avdelningen			Kvinnliga avdelningen			Tillsammans		
	1928	1929	1930	1928	1929	1930	1928	1929	1930
arbetsansökningar .	— 3·9	— 5·4	+ 11·5	+ 3·0	+ 2·4	+ 4·4	— 1·8	— 2·9	+ 9·1
lediga platser . . .	+ 2·4	+ 9·0	— 0·9	+ 0·4	+ 11·6	+ 7·8	+ 1·4	+ 10·3	+ 3·5
tillsatta platser . .	+ 2·3	+ 6·1	— 1·3	+ 0·9	+ 9·8	+ 5·9	+ 1·7	+ 7·7	+ 1·9

Uti de i tab. A angivna siffrorna ingå c:a 8 950 genom arbetsförmedlingen tillsatta platser vid de statliga och statskommunala reservarbetena. Motsvarande siffror för åren 1927—29 utgjorde resp. 14 800, 12 600 och 8 150, samtliga avseende manliga avdelningen. Bortser man från dessa speciella platser och endast tar hänsyn till omsättningen å den öppna arbetsmarknaden, befinnes antalet tillsatta platser å den manliga avdelningen under redogörelseåret utgöra c:a 117 700 mot resp. 103 400, 108 350 och 120 200 åren 1927—1929.

Antalet lediga platser, 302 653, är det högsta, som något år registrerats vid den offentliga arbetsförmedlingen. Närmast kommer föregående år med 292 369 lediga platser.

Huru antalet arbetsansökningar samt lediga och tillsatta platser fördelat sig på årets olika månader framgår jämväl av tab. A. I fråga om *platstillgången* framträdde som vanligt två maxima, ett på våren och ett på hösten. På vårsidan nåddes kulmen detta år i april, på höstsidan i september. Antalet *ansökningar om arbete* var å såväl manliga som kvinnliga avdelningen störst under oktober. *Platstillsättningarna* följde i huvudsak samma säsongfluktuationer som antalet lediga platser.

[1] Bland de sistnämnda äro inräknade anstalten i Norrköping samt Malmöhus läns anstalter, 9 till antalet, vilka från länets landsting åtnjuta årligt anslag. Endast 2 anstalter, Stockholms och Göteborgs, kunna alltså anses vara uteslutande kommunala. Erinras bör dessutom, att åtskilliga till länsanstalterna hörande avdelningskontor även uppbära kommunala anslag, varjämte samtliga anstalter åtnjuta statsanslag.

[2] Sjömansförmedlingen i Norrköping, som nu också första gången särskilt redovisats, har varit i verksamhet även föregående år, men då räknats såsom en underavdelning av arbetsförmedlingskontoret i Norrköping.

Tab. A. Antalet arbetsansökningar, lediga och tillsatta platser under olika månader.[1]

Månad	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
Januari	32 254	9 052	8 097	14 354	10 317	6 990	46 608	19 369	15 087
Februari	31 462	11 177	9 617	13 414	10 098	6 832	44 876	21 275	16 449
Mars	32 139	13 524	10 808	15 058	14 107	8 907	47 197	27 631	19 715
April	29 879	15 265	12 294	14 962	16 777	10 278	44 841	32 042	22 572
Maj	26 375	14 172	11 492	13 804	16 893	10 318	40 179	31 065	21 810
Juni	22 771	12 622	10 326	11 664	14 413	8 861	34 435	27 035	19 187
Juli	23 407	11 947	10 105	11 931	13 334	8 104	35 338	25 281	18 209
Augusti	26 972	13 437	10 838	14 104	15 180	9 283	41 076	28 617	20 121
September	31 131	15 184	12 856	18 984	19 102	12 345	50 115	34 286	25 201
Oktober	37 286	14 832	13 419	19 843	17 800	12 286	57 129	32 632	25 705
November	35 473	8 215	7 728	14 914	11 612	8 460	50 387	19 827	16 188
December	36 117	9 435	9 048	10 227	10 070	7 365	46 344	19 505	16 413
Hela året 1930	**365 266**	**143 557**	**126 628**	**173 259**	**159 096**	**110 029**	**538 525**	**302 653**	**236 657**
» » 1929	327 517	144 799	128 333	165 981	147 570	103 921	493 498	292 369	232 254
» » 1928	346 226	132 842	120 949	162 146	132 245	94 641	508 372	265 087	215 590
» » 1927	360 279	129 782	118 214	157 432	131 763	93 783	517 711	261 545	211 997
» » 1926	339 018	119 322	109 866	158 633	127 964	92 872	497 651	247 286	202 738

Förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft belyses av nedanstående tablå:

	Ansökningar per 100 lediga platser						*Tillsatta platser per 100 lediga*					
	Män		Kvinnor		Tillhopa		Män		Kvinnor		Tillhopa	
	1929	1930	1929	1930	1929	1930	1929	1930	1929	1930	1929	1930
Januari	345	356	139	139	**241**	**241**	92	89	69	68	**81**	**78**
Februari	283	281	133	133	**215**	**211**	91	86	70	68	**81**	**77**
Mars	234	238	110	107	**174**	**171**	85	80	66	63	**75**	**71**
April	198	196	102	89	**150**	**140**	84	81	62	61	**73**	**70**
Maj	186	186	89	82	**134**	**129**	84	81	63	61	**73**	**70**
Juni	188	180	89	81	**135**	**127**	84	82	63	61	**73**	**71**
Juli	180	196	94	89	**137**	**140**	83	85	63	61	**73**	**72**
Augusti	181	201	92	93	**135**	**144**	81	81	60	61	**70**	**70**
September	163	205	96	99	**127**	**146**	82	85	64	65	**72**	**74**
Oktober	184	251	112	111	**148**	**175**	88	90	71	69	**79**	**79**
November	293	432	130	128	**202**	**254**	92	94	75	73	**82**	**82**
December	329	383	104	102	**203**	**238**	92	96	74	73	**82**	**84**
Hela året	**226**	**254**	**112**	**109**	**169**	**178**	**89**	**88**	**70**	**69**	**79**	**78**

Proportionen mellan antalet ansökningar och lediga platser har som vanligt varit avsevärt gynnsammare å kvinnliga än å manliga avdelningen. I förhållande till föregående år framträder för männens vidkommande en tillbakagång, beroende — såsom tablån å föregående sida närmare utvisar — på en ökning av antalet arbetssökande jämsides med något minskad platstillgång. Å kvinnliga avdelningen har visserligen antalet ansökningar ökats, men platstill-

[1] Talen för varje särskild månad angiva hela det under månaden disponibla antalet lediga platser, således med inräknande även av dem, som kvarstått aktuella från föregående månad. Dessa sistnämnda platser ha däremot i siffrorna för hela året inräknats endast en gång, varav förklaras, att dessa äro mindre än de enskilda månadernas siffror tillsammantagna.

Tab. B. Verksamheten vid de särskilda anstalterna under år 1930.

Anstalter	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			På 100 lediga platser						Jordbruksförmedlingen i % av		
										Ansökningar om arbete			Tillsatta platser					
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Män	Kvinnor	Tillhopa	Män	Kvinnor	Tillhopa	Ansökningar	Lediga platser	Tillsatta platser
Stockholms stad	59 942	25 622	22 986	54 212	51 202	37 190	114 154	76 824	60 176	234	106	149	90	73	78	0·9	0·3	0·3
Stockholms län	28 701	13 538	12 134	7 022	8 760	4 540	35 723	22 298	16 674	212	80	160	90	52	75	37·8	49·5	54·6
Uppsala stad och län	8 810	3 458	3 032	2 410	2 842	2 097	11 220	6 300	5 129	255	85	178	88	74	81	40·7	50·3	51·0
Södermanlands län	9 164	4 710	3 902	5 297	4 876	3 537	14 461	9 586	7 439	195	109	151	83	73	78	30·8	44·6	41·4
Östergötlands län	15 190	6 596	5 680	7 713	5 956	4 145	22 903	12 552	9 825	230	129	182	86	70	78	40·8	49·6	50·4
Norrköping	11 551	2 183	2 031	1 629	1 522	1 032	13 180	3 705	3 063	529	107	356	93	68	83	12·3	23·8	24·6
Jönköpings län	4 228	2 137	1 726	3 823	2 797	2 038	8 051	4 934	3 764	198	137	163	81	73	76	24·2	35·6	28·8
Kronobergs län	2 496	1 825	1 416	1 785	2 018	1 095	4 281	3 843	2 511	137	88	111	78	54	65	30·7	42·6	37·5
Norra Kalmar län	2 600	722	708	626	597	460	3 226	1 319	1 168	360	105	245	98	77	89	12·6	25·6	22·1
Södra Kalmar län	5 932	2 210	2 036	1 828	1 316	846	7 760	3 526	2 882	268	139	220	92	64	82	12·8	19·8	16·9
Gotlands län	1 667	1 133	914	1 201	1 315	776	2 868	2 448	1 690	147	91	117	81	59	69	28·6	37·1	28·6
Blekinge län	9 962	3 800	3 314	4 145	3 127	2 170	14 107	6 927	5 484	262	133	204	87	69	79	17·6	33·2	26·7
Kristianstads län	9 852	6 965	5 617	6 004	6 739	4 122	15 856	13 704	9 739	141	89	116	81	61	71	48·3	57·3	55·2
Malmöhus län: Malmö	28 142	5 464	4 756	18 454	12 617	9 340	46 596	18 081	14 096	515	146	258	87	74	78	2·3	7·2	6·1
Malmöhus län: Lund	4 962	1 512	1 364	1 398	1 159	833	6 360	2 671	2 197	328	121	238	90	72	82	24·3	43·8	42·8
Malmöhus län: Landskrona	4 888	2 188	2 081	425	443	293	5 313	2 631	2 374	223	96	202	95	66	90	8·9	22·7	19·5
Malmöhus län: Hälsingborg	14 997	4 864	4 656	4 317	2 772	2 138	19 314	7 636	6 794	308	156	253	96	77	89	7·1	11·1	9·4
Malmöhus län: Ystad	3 447	1 233	1 204	954	522	453	4 401	1 755	1 657	280	183	251	98	87	94	27·9	34·9	32·7
Malmöhus län: Trälleborg	4 555	2 198	2 114	994	700	613	5 549	2 898	2 727	207	142	191	96	88	94	13·7	29·1	26·4
Malmöhus län: Eslöv	2 523	1 582	1 518	466	427	353	2 989	2 009	1 871	159	109	149	96	83	93	52·9	71·0	71·8
Malmöhus län: Skurup	1 097	1 250	669	421	620	243	1 518	1 870	912	88	68	81	54	39	49	80·8	81·1	86·0
Malmöhus län: Vellinge	1 618	1 098	1 007	230	239	154	1 848	1 337	1 161	147	96	138	92	64	87	75·2	74·2	74·2
Hallands län	6 269	2 743	2 258	1 303	1 334	806	7 572	4 077	3 064	229	98	186	82	60	75	16·7	33·9	23·9
Göteb. och Bohus län	5 568	2 140	1 741	2 348	2 403	1 223	7 916	4 543	2 964	260	98	174	81	51	65	21·9	29·8	26·2
Göteborg	58 544	19 172	18 044	15 953	14 903	10 471	74 497	34 075	28 515	305	107	219	94	70	84	1·8	3·5	3·4
Älvsborgs län	5 621	1 910	1 706	1 258	1 262	766	6 879	3 172	2 472	294	100	217	89	61	78	10·4	17·2	14·0
Skaraborgs län	6 508	4 721	2 999	3 802	4 334	2 211	10 310	9 055	5 210	138	88	114	64	51	58	47·4	58·5	54·3
Värmlands län	4 316	1 720	1 440	1 998	2 756	1 398	6 314	4 476	2 838	251	72	141	84	51	63	15·6	27·1	22·3
Örebro län	9 566	2 944	2 630	4 764	5 146	3 421	14 330	8 090	6 051	325	93	177	89	66	75	23·3	36·8	34·3
Västmanlands län	6 798	3 648	2 938	4 703	4 343	3 072	11 501	7 991	6 010	186	108	144	81	71	75	29·3	45·2	40·1
Kopparbergs län	4 184	1 464	1 413	3 006	2 552	1 885	7 190	4 016	3 298	286	118	179	97	74	82	6·5	10·8	9·1
Gävleborgs län	8 511	1 840	1 827	2 625	1 673	1 517	11 136	3 513	3 344	463	157	317	99	91	95	2·7	3·2	2·9
Västernorrlands län	5 946	1 960	1 929	777	588	501	6 723	2 548	2 430	303	132	264	98	85	95	0·9	3·1	2·8
Jämtlands län	1 907	713	652	2 314	2 479	2 054	4 221	3 192	2 706	267	93	132	91	83	85	9·1	13·4	8·8
Västerbottens län	2 298	899	873	1 795	1 626	1 368	4 093	2 525	2 241	256	110	162	97	84	89	9·2	13·3	10·5
Norrbottens län	2 906	1 395	1 313	1 259	1 131	868	4 165	2 526	2 181	208	111	165	94	77	86	4·4	1·0	0·7
Tillsammans år 1930	**365 266**	**143 557**	**126 628**	**173 259**	**159 096**	**110 029**	**538 525**	**302 653**	**236 657**	**254**	**109**	**178**	**88**	**69**	**78**	**14·9**	**23·0**	**21·0**

gången har stigit i större proportion, vadan i stort sett någon förbättring kan konstateras. Å båda avdelningarna tillsammans höll sig antalet ansökningar per 100 lediga platser under första halvåret lägre än motsvarande tid 1929. Senare halvåret uppvisade emellertid månad för månad försämrade relationstal, genomsnittssiffran för hela året blev på grund härav högre än föregående år.

Antalet tillsatta platser per 100 lediga har i det närmaste hållit sig vid samma siffra som år 1929.

Verksamheten vid de särskilda anstalterna. Beträffande verksamhetens omfattning vid de olika anstalterna meddelar *tab. B* ett översiktligt sammandrag. En jämförelse med 1929 års siffror ger vid handen, att sammanlagda antalet tillsatta platser i förhållande till föregående år ökats vid 21 och minskats vid 15 anstalter. Relativt sett har ökningen varit störst vid anstalterna i Landskrona (25 %), Hallands län (20 %) och Skurup (16 %). Den största minskningen har träffat Trälleborg (23 %). I övrigt ha förskjutningarna i allmänhet ej varit särdeles stora, vare sig i upp- eller nedgående riktning. Endast i få fall har skillnaden mellan 1929 och 1930 års siffror överstigit 10 %.

Beträffande förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft har Norrköping liksom förra året kommit högst med 356 ansökningar per 100 lediga platser. Därnäst komma Gävleborgs län (317), Västernorrlands (264), Malmö (258), Hälsingborg (253) och Ystad (251). De här uppräknade anstalterna intogo jämväl föregående år de främsta platserna i förevarande avseende, ehuru med något ändrad ordningsföljd sinsemellan. De lägsta siffrorna redovisas i Skurup (81) och Kronobergs län (111).

Verksamheten inom olika yrkesgrupper. Verksamhetens fördelning på olika yrkesgrenar framgår av *tab. C.* I vad mån förskjutningar i fråga om de olika huvudgruppernas andel i tillsättningssiffran ägt rum under året utvisas av nedanstående sammanställning.

De tillsatta platsernas fördelning på olika yrkesgrupper:

	1902—12	1913—22	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Jordbruk o. skogshush.	19·5	23·5	21·9	23·7	24·5	22·8	24·8	24·3	21·9	21·8
Industri och hantverk	16·6	15·9	9·0	7·9	7·0	6·9	6·3	6·2	6·7	6·7
Sjöfart och fiske . .	14·7	13·0	9·0	10·6	9·9	10·2	9·9	10·5	10·4	10·8
Handel och samfärdsel			9·9	11·4	11·6	12·2	12·9	14·7	15·9	15·8
Husligt arbete	33·6	29·0	29·2	32·8	34·2	33·4	31·8	31·3	31·8	32·6
Annat arbete	15·6	18·6	21·0	13·6	12·8	14·5	14·3	13·0	13·3	12·3
Summa	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

Någon nämnvärd förskjutning har icke ägt rum sedan i fjol i fråga om de olika huvudgruppernas anpart i de tillsatta platsernas totalsumma. Gruppen sjöfart och fiske visar någon ökning, och den redan förut synnerligen höga siffran för husligt arbete har ytterligare stigit. Ökningen har detta år huvudsakligen skett på bekostnad av gruppen »annat arbete».

Tab. C. Verksamheten inom olika yrkesgrupper under år 1930.

Yrkesgrupper	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			På 100 lediga platser					
										Ansökningar om arbete			Tillsatta platser		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Män	Kvinnor	Tillhopa	Män	Kvinnor	Tillhopa
Jordbruk och skogshushållning	**72 733**	**56 384**	**44 854**	**9 650**	**15 231**	**6 642**	**82 383**	**71 615**	**51 496**	**129**	**63**	**115**	**80**	**44**	**72**
Jordbruk m. m.	70 517	54 365	43 026	9 650	15 231	6 642	80 167	69 596	49 668	130	63	115	79	44	71
Skogshushållning	2 216	2 019	1 828	—	—	—	2 216	2 019	1 828	110	--	110	91	--	91
Industri och hantverk	**103 491**	**13 183**	**11 930**	**11 475**	**5 459**	**4 039**	**114 966**	**18 622**	**15 969**	**786**	**210**	**617**	**91**	**74**	**86**
Gruvdrift och malmförädling	5 145	165	164	—	—	—	5 145	165	164	3 118	—	3 118	99	—	99
Jord-, sten- och glasindustri	4 412	487	426	56	25	17	4 468	512	443	906	·	873	87	·	87
Metall- och maskinindustri	25 921	3 222	2 683	767	281	251	26 688	3 503	2 934	805	273	762	83	89	84
Trävaruindustri	8 792	706	649	26	12	11	8 818	718	660	1 245	·	1 228	92	·	92
Byggnadsverksamhet	35 175	5 935	5 709	1	—	—	35 176	5 935	5 709	593	—	593	96	—	96
Läder-, hår- och gummiindustri	2 514	170	153	1 076	87	73	3 590	257	226	1 479	·	1 397	90	·	88
Textilindustri	2 058	91	80	880	142	98	2 938	233	178	·	620	1 261	·	69	76
Beklädnadsindustri	2 094	119	78	3 720	1 789	1 189	5 814	1 908	1 267	1 760	208	305	66	66	66
Närings- och njutningsmedelsindustri	4 383	486	416	2 448	1 614	1 122	6 831	2 100	1 538	902	152	325	86	70	73
Kemisk-teknisk och belysningsindustri	1 802	137	135	331	184	163	2 133	321	298	1 315	180	664	99	89	93
Trämasse- och pappersindustri	695	37	35	1 010	697	626	1 705	734	661	·	145	232	·	90	90
Grafisk industri	776	186	153	47	41	26	823	227	179	417	·	363	82	·	79
Ej särskilt specificerade	9 724	1 422	1 249	1 113	587	463	10 837	2 009	1 712	684	190	539	88	79	85
Sjöfart och fiske	**62 137**	**24 330**	**23 524**	**3 802**	**2 275**	**1 994**	**65 939**	**26 605**	**25 518**	**255**	**167**	**248**	**97**	**88**	**96**
Handel, samfärdsel och allmän tjänst	**40 713**	**20 378**	**17 287**	**31 938**	**27 710**	**20 175**	**72 651**	**48 088**	**37 462**	**200**	**115**	**151**	**85**	**73**	**78**
Kontors-, bank- och försäkringspersonal	4 407	1 078	860	2 104	790	641	6 511	1 868	1 501	409	266	349	80	81	80
Butiks- och magasinspersonal	12 399	2 600	2 430	5 421	2 255	1 613	17 820	4 855	4 043	477	240	367	93	72	83
Hotell-, kafé- och restaurangpersonal	2 091	647	587	19 388	17 924	13 331	21 479	18 571	13 918	323	108	116	91	74	75
Transportarbetare	20 850	14 694	12 095	1 699	3 607	2 427	22 549	18 301	14 522	142	47	123	82	67	79
Allmän och litterär verksamhet	831	749	738	3 315	3 054	2 118	4 146	3 803	2 856	111	109	109	99	69	75
Ej särskilt specificerade	135	610	577	11	80	45	146	690	622	22		21	95	·	90
Husligt arbete	**50**	**26**	**22**	**107 393**	**108 297**	**77 094**	**107 443**	**108 323**	**77 116**	·	**99**	**99**	·	**71**	**71**
Annat arbete	**86 142**	**29 276**	**29 011**	**9 001**	**124**	**85**	**95 143**	**29 400**	**29 096**	**294**	**7 259**	**324**	**99**	**69**	**99**
Tillsammans år 1930	**365 266**	**143 557**	**126 628**	**173 259**	**159 096**	**110 029**	**538 525**	**302 653**	**236 657**	**254**	**109**	**178**	**88**	**69**	**78**

Ser man på de arbetssökandes yrkesfördelning, visar det sig, att den förut konstaterade uppgången i fråga om antalet ansökningar omfattade samtliga grupper utom jordbruksgruppen. Inom denna sjönk antalet ansökningar men steg antalet lediga platser, varför ett förbättrat relationstal erhölls (115 mot 122 år 1929). Gruppen industri och hantverk redovisade c:a 115 000 ansökningar om arbete, mot 96 450 föregående år, vilket innebär en uppgång med 19 %. Då platstillgången inom industrigruppen samtidigt utvisat endast obetydlig ökning, har den sedan flera år rådande disproportionen mellan utbud och efterfrågan inom denna grupp blivit än mera framträdande än förut. Antalet ansökningar per 100 lediga platser har för män och kvinnor tillsammans gått upp från 525 till 617. Försämringen hänförde sig främst till metallindustrien, där antalet ansökningar ökades med c:a 6 000, medan antalet lediga platser minskades med 830. Sjöfart och fiske samt diversegruppen uppvisade försämrade relationstal, under det att för handel och samfärdsel ställningen i det stora hela var oförändrad. Inom sistnämnda grupp uppvägdes nämligen i det närmaste nedgången i arbetsmöjligheter för transportarbetare av uppgång för övriga kategorier inom gruppen. I fråga om husligt arbete var ställningen särdeles gynnsam, i det att platstillgången var större än efterfrågan å arbete.

Jordbruksförmedlingens växlande omfattning vid de olika anstalterna framgår av de sista kolumnerna i tab. B. Minst hälften av de tillsatta platserna kommo på jordbruket vid 8 anstalter, nämligen Skurup (86 %), Vellinge (74 %), Eslöv (72 %) samt Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Kristianstads och Skaraborgs län (50—55 %). Av dessa anstalter visade Eslöv år 1929 en anmärkningsvärd tillbakagång för jordbruksförmedlingen, i det att då endast här 63 % av de tillsatta platserna avsågo jordbruket. Årets siffra kom emellertid på en för Eslöv normal nivå. En relativ uppgång jämfört med 1929 framträdde bl. a. i Lund, där jordbrukets andel ökades från 37 till 43 %, och Trälleborg (17 resp. 26). I Hallands län minskades siffran från 32 till 24 %.

Ungdomsförmedlingen. Arbetsförmedlingsanstalterna äro numera skyldiga att lämna vissa särskilda uppgifter om förmedlingsverksamheten beträffande arbetskraft under 18 år. Huru antalet arbetsansökningar samt lediga och tillsatta platser fördelat sig under år 1930, ävensom förhållandet mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft, framgår av *tab. D.* Som synes ha under året inemot 60 000 ansökningar, eller något över 11 % av samtliga redovisade, ingivits av ungdom. Antalet lediga och tillsatta platser utgjorde i förhållande till samtliga resp. c:a 14 och 13 %.

I fråga om proportionen mellan ansökningar och lediga platser framträder inom ungdomsförmedlingen ingen så utpräglad skillnad mellan manliga och kvinnliga avdelningen som inom arbetsförmedlingen i övrigt. Överskottet av arbetssökande har å manliga avdelningen varit mindre bland ungdomen än bland den äldre arbetskraften, medan däremot å kvinnliga avdelningen ett motsatt förhållande varit rådande. Dessa siffror giva sålunda åtminstone icke något positivt belägg för den ofta hävdade uppfattningen, att den inom de manliga

Tab. D. Ungdomsförmedlingen under år 1930.

Månad	Manliga avdelningen				Kvinnliga avdelningen				Tillsammans			
	Ansökn. om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.	Ansökn. om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. pr 100 led. pl.	Ansökn. om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 led. pl.
Januari . . .	2 556	1 234	1 011	207	2 540	1 623	1 166	157	5 096	2 857	2 177	178
Februari . .	2 303	1 224	938	188	2 318	1 468	1 041	158	4 621	2 692	1 979	172
Mars	2 553	1 851	1 286	138	2 498	1 855	1 277	135	5 051	3 706	2 563	136
April	2 278	1 986	1 262	115	2 159	1 961	1 162	110	4 437	3 947	2 424	112
Maj	2 112	1 795	1 162	118	2 015	2 055	1 233	98	4 127	3 850	2 395	107
Juni	2 992	2 062	1 606	145	2 240	1 976	1 278	113	5 232	4 038	2 884	130
Juli	2 481	1 713	1 332	145	2 303	1 805	1 267	128	4 784	3 518	2 599	136
Augusti . . .	2 669	1 823	1 361	146	2 594	1 920	1 327	135	5 263	3 743	2 688	141
September . .	3 030	2 093	1 654	145	2 912	2 325	1 573	125	5 942	4 418	3 227	134
Oktober . . .	3 461	2 188	1 824	158	3 274	2 523	1 669	130	6 735	4 711	3 493	143
November . .	2 699	1 233	1 058	219	2 603	1 794	1 321	145	5 302	3 027	2 379	175
December . .	1 984	1 049	918	189	1 366	1 197	779	114	3 350	2 246	1 697	149
Hela året	**31 118**	**20 039**	**15 412**	**155**	**28 822**	**21 843**	**15 093**	**132**	**59 940**	**41 882**	**30 505**	**143**
I % av hela arbetsförmedlingen . . .	8·5	14·0	12·2	—	16·6	13·7	13·7	—	11·1	13·8	12·9	—

yrkena rådande arbetslösheten i särskilt hög grad skulle drabba ungdomen. Det måste emellertid härvid ihågkommas, dels att den arbetslösa ungdomen i regel ej har utsikt att bli delaktig av offentlig arbetslöshetshjälp och därför ej har anledning att enbart för denna saks skull anmäla sig å arbetsförmedlingen, dels också att ungdomsförmedlingens siffror i ej ringa grad influeras av det på sina håll permanenta underskottet å yngre arbetskraft till jordbruket.

Av de lediga platserna tillsattes inom ungdomsförmedlingen i genomsnitt 73 % (77 % å manliga och 69 å kvinnliga avdelningen). Förmedlingsresultatet är för männens vidkommande något sämre än i fråga om den äldre arbetskraften; i fråga om kvinnorna är procentsiffran däremot densamma som för arbetsförmedlingen i dess helhet.

	Arbetsförmedlings-anstalter	Jordbruk m. m.			Skogshus-hållning			Gruvdrift o. malmför-ädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskin-industri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manliga avdelningen															
1	Stockholms stad	862	66	64	11	2	2	3	—	—	112	3	2	6 500	1 433	1235
2	Stockholms län	12 887	9 869	8 606	477	322	296	720	111	111	175	4	2	1 265	99	67
3	Uppsala stad och län	3 952	2 615	2 257	117	16	14	364	—	—	349	—	—	379	33	27
4	Södermanlands län	3 734	3 305	2 523	23	28	28	—	—	—	8	—	—	1 461	108	108
5	Östergötlands län	8 602	5 199	4 360	85	58	41	149	11	11	503	12	12	546	65	57
6	Norrköping	1 555	802	723	1	8	8	—	—	—	54	—	—	1 190	11	8
7	Jönköpings län	1 668	1 305	941	27	13	11	—	—	—	62	47	47	229	39	28
8	Kronobergs län	1 045	1 143	777	46	32	26	—	—	—	57	54	24	36	16	16
9	Kalmar län	1 227	701	623	6	2	2	1	—	—	131	2	2	330	10	8
10	Gotlands län	719	601	408	1	1	1	—	—	—	24	—	—	21	3	2
11	Blekinge län	2 033	1 572	1 156	4	27	27	1	—	—	343	11	9	212	7	4
12	Kristianstads län	6 408	5 700	4 480	104	60	49	258	2	2	249	103	93	306	119	71
13	Malmöhus län: Malmö	920	1 077	772	—	—	—	—	—	—	297	—	—	3 111	187	156
14	Hälsingborg	1 232	719	577	5	21	21	134	—	—	100	—	—	721	23	19
15	Övriga anstalter	7 516	6 223	5 176	4	2	2	2	—	—	255	22	20	1 220	164	146
16	Hallands län	1 105	1 069	624	13	—	—	60	—	—	201	6	6	653	15	8
17	Göteborgs och Bohus län	1 211	928	670	—	2	2	1	—	—	597	78	65	182	52	24
18	Göteborgs stad	1 198	1 098	946	1	3	3	—	—	—	24	4	4	5 073	543	502
19	Älvsborgs län	684	497	326	—	16	16	141	2	2	35	2	2	523	44	39
20	Skaraborgs län	4 434	4 098	2 499	46	52	50	—	—	—	27	73	73	299	154	72
21	Värmlands län	750	720	472	57	40	41	21	—	—	349	5	5	217	5	5
22	Örebro län	2 628	1 847	1 590	274	76	59	1 261	37	36	223	12	11	213	6	6
23	Västmanlands län	2 841	2 602	1 906	50	37	36	782	—	—	192	43	43	343	35	26
24	Kopparbergs län	342	238	200	277	106	99	1 173	2	2	14	1	1	156	18	17
25	Gävleborgs län	223	70	70	141	29	29	56	—	—	19	—	—	530	10	10
26	Västernorrlands län	40	30	29	5	46	37	—	—	—	—	—	—	43	9	8
27	Jämtlands län	300	127	123	256	335	285	—	—	—	—	—	—	56	3	3
28	Västerbottens län	224	127	115	81	59	56	—	—	—	1	1	1	73	11	11
29	Norrbottens län	177	17	13	104	626	587	18	—	—	11	4	4	33	—	—
	Kvinnliga avdelningen															
1	Stockholms stad	146	150	140	—	—	—	—	—	—	19	1	1	441	216	192
2	Stockholms län	627	1 168	494	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Uppsala stad och län	616	551	357	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	718	969	554	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
5	Östergötlands län	753	1 024	589	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
6	Norrköping	68	80	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	284	453	143	—	—	—	—	—	—	2	—	—	6	—	—
8	Kronobergs län	268	494	164	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	172	334	122	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	102	307	76	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	443	727	307	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	1 251	2 147	899	—	—	—	—	—	—	22	24	16	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	158	233	87	—	—	—	—	—	—	—	—	—	187	37	36
14	Hälsingborg	137	127	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	688	938	477	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
16	Hallands län	163	313	108	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	526	426	108	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	109	104	21	—	—	—	—	—	—	12	—	—	133	26	21
19	Älvsborgs län	33	48	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	451	1 202	329	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	238	492	160	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	706	1 127	488	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	526	1 011	506	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	123	195	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	80	42	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	18	49	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	86	301	115	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	154	210	120	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	6	9	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaruindustri			Byggnadsverksamhet			Läder-, hår- o. gummiindustri			Textilindustri			Beklädnadsindustri			Närings- o. njutningsmedelsindustri			Kem.-tekn. o. belysningsindustri			
Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	
752	176	159	11210	1 936	1 823	381	75	62	46	4	2	304	36	24	763	43	32	164	8	6	1
326	73	70	2 171	314	300	52	1	1	28	—	—	109	8	8	252	34	31	17	—	—	2
161	6	3	342	9	9	18	—	—	8	—	—	59	4	1	158	8	5	7	—	—	3
176	28	30	156	40	39	9	3	3	4	—	—	1	—	—	37	7	7	3	—	—	4
227	21	19	1 108	169	161	25	—	—	23	1	—	6	1	1	118	7	5	—	—	—	5
519	59	56	2 742	119	118	26	1	1	837	10	8	82	—	—	139	3	3	3	2	2	6
98	19	18	147	117	115	18	2	2	89	—	—	20	4	4	64	12	10	360	1	1	7
5	2	2	84	45	45	4	4	4	—	—	—	8	1	1	8	2	—	—	—	—	8
957	48	48	200	127	127	4	—	—	39	—	—	7	—	—	67	2	2	3	11	11	9
1	—	—	19	—	—	3	1	1	—	—	—	2	1	—	18	7	5	—	—	—	10
74	3	2	154	9	9	24	—	—	—	—	—	18	—	—	103	7	6	1	—	—	11
96	26	25	455	157	155	8	—	—	4	—	—	6	1	—	110	30	23	—	—	—	12
378	21	14	5 077	190	170	779	17	16	55	2	—	372	13	4	789	6	3	789	3	3	13
43	1	1	1 769	160	158	372	1	—	24	—	—	77	—	—	133	1	—	115	6	6	14
149	21	20	1 921	306	299	472	27	27	54	—	—	91	4	4	469	164	161	126	67	67	15
229	—	—	1 157	763	763	18	—	—	138	1	1	106	—	—	118	8	7	—	4	4	16
348	4	4	444	102	70	19	2	2	95	—	—	18	1	1	81	10	9	24	—	—	17
1 933	57	47	3 136	646	628	122	21	19	253	46	42	244	36	28	391	40	36	36	32	32	18
30	4	4	512	58	54	45	—	—	277	21	21	57	1	1	58	—	—	6	—	—	19
23	7	3	67	23	23	7	—	—	1	—	—	7	2	—	150	67	46	5	—	—	20
245	4	4	268	10	10	2	—	—	56	—	—	17	—	—	48	—	—	1	—	—	21
69	2	1	356	22	21	61	1	1	2	2	2	424	5	—	75	—	—	131	3	3	22
161	54	54	200	110	110	10	2	2	17	3	3	2	—	—	47	10	10	—	—	—	23
237	3	2	432	195	195	—	—	—	—	—	—	1	—	—	35	3	2	—	—	—	24
926	24	24	313	84	84	31	10	10	4	1	1	35	—	—	137	9	9	11	—	—	25
188	32	32	185	27	27	2	1	1	—	—	—	2	—	—	29	1	1	—	—	—	26
6	1	—	81	65	65	2	1	1	4	—	—	17	1	1	27	2	2	—	—	—	27
161	7	7	245	76	76	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	1	1	—	—	—	28
274	3	—	224	56	55	—	—	—	—	—	—	2	—	—	3	2	—	—	—	—	29
16	5	4	1	—	—	35	48	40	211	51	28	1 657	912	583	957	678	538	110	106	85	1
—	—	—	—	—	—	7	—	—	3	—	—	71	53	33	56	34	23	—	1	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	9	9	7	10	5	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	14	11	10	8	10	8	20	7	7	4
—	1	1	—	—	—	—	—	—	2	4	2	47	29	23	93	66	48	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	1	2	1	44	5	4	28	3	3	11	16	7	—	4	3	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	—	—	28	17	16	28	30	25	37	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	14	4	2	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	13	11	4	17	17	17	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	1	4	5	3	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	13	11	12	10	1	—	—	3	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	19	15	13	88	74	47	—	—	—	12
3	—	—	—	—	—	487	32	31	132	4	4	1 171	467	319	539	131	72	119	8	8	13
—	—	—	—	—	—	527	—	—	35	4	4	37	10	9	49	19	9	—	—	—	14
2	—	—	—	—	—	11	3	1	16	4	4	39	17	16	18	9	5	2	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	14	8	7	8	10	8	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	1	—	10	—	—	22	12	1	8	16	6	4	—	—	17
5	6	6	—	—	—	3	1	—	308	63	45	432	150	82	342	277	203	22	41	40	18
—	—	—	—	—	—	1	—	—	11	—	—	—	—	—	9	6	5	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	—	52	81	24	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	1	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	68	3	3	42	15	10	45	31	14	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	4	—	—	3	—	—	26	13	13	26	44	31	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	8	6	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	1	1	10	4	4	9	1	1	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	3	4	1	3	2	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	15	15	13	12	12	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	6	6	23	14	12	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	2	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlings-anstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen															
1	Stockholms stad	132	5	5	324	127	99	3 254	790	657	5 762	3 381	3 260	2 494	581	445
2	Stockholms län	32	5	5	45	7	6	511	6	4	676	154	151	91	11	10
3	Uppsala stad och län	4	—	—	8	—	—	140	6	5	19	—	—	8	4	3
4	Södermanlands län	15	5	5	12	—	—	191	12	13	822	366	366	6	2	2
5	Östergötlands län	3	1	1	20	1	1	284	49	45	78	6	6	58	9	8
6	Norrköping	139	5	5	55	—	—	346	15	14	1 186	674	664	47	13	12
7	Jönköpings län	4	1	1	6	—	—	39	4	3	19	—	—	13	6	6
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	—
9	Kalmar län	25	—	—	1	—	—	141	13	13	3 537	1 201	1 100	6	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	14	—	—	333	228	213	4	—	—
11	Blekinge län	10	—	—	5	—	—	122	5	5	3 044	1 226	1 226	13	3	2
12	Kristianstads län	1	—	—	2	—	—	19	3	3	261	104	104	4	3	1
13	Malmöhus län: Malmö	59	—	—	69	2	1	2 666	118	115	3 297	1 135	1 070	541	75	65
14	Hälsingborg	10	—	—	10	—	—	133	9	9	7 692	3 558	3 534	30	6	3
15	Övriga anstalter	—	—	—	6	1	1	219	40	39	3 490	1 517	1 502	29	5	5
16	Hallands län	1	—	—	4	—	—	21	10	10	1 329	441	427	34	5	4
17	Göteborgs och Bohus län	4	—	—	8	—	—	25	—	—	783	402	372	11	10	3
18	Göteborgs stad	132	15	13	103	44	41	1 006	285	257	21995	7 127	6 805	898	314	261
19	Älvsborgs län	9	—	—	15	—	—	269	39	39	35	13	13	21	1	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	3	—	—	14	5	5	4	—	—	3	6	6
21	Värmlands län	8	—	—	19	—	—	33	1	1	314	198	173	2	1	1
22	Örebro län	68	—	—	34	—	—	78	—	—	13	—	—	21	—	—
23	Västmanlands län	4	—	—	8	1	1	50	2	2	52	23	23	15	13	13
24	*Kopparbergs* län	4	—	—	5	—	—	3	1	1	—	—	—	8	6	6
25	Gävleborgs län	27	—	—	9	3	3	65	3	3	2 946	890	877	38	1	1
26	*Västernorrlands* län	2	—	—	1	—	—	9	—	—	3 607	1 201	1 189	—	—	—
27	Jämtlands län	2	—	—	4	—	—	6	1	1	4	1	1	2	1	1
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	54	4	4	474	275	266	8	2	2
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	11	—	—	365	209	182	1	—	—
	Kvinnliga avdelningen															
1	Stockholms stad	477	389	338	30	29	20	189	314	229	2 302	1 358	1 237	1 067	459	362
2	Stockholms län	1	—	—	—	—	—	42	3	1	35	9	6	10	3	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
4	Södermanlands län	25	18	18	—	—	—	49	13	10	3	1	1	6	3	3
5	Östergötlands län	—	1	—	—	—	—	9	—	—	1	2	2	17	4	4
6	Norrköping	1	1	1	3	1	—	1	2	2	21	24	24	7	3	3
7	Jönköpings län	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5	16	4	4
8	Kronobergs län	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5	4	1	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42	29	29	2	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	9	9	15	3	3
12	Kristianstads län	1	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	10	5	4
13	Malmöhus län: Malmö	298	83	80	3	2	—	789	227	196	94	33	29	725	203	184
14	Hälsingborg	9	1	1	1	—	—	11	—	—	97	69	69	10	5	3
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	7	3	3	57	37	33	3	—	—
16	Hallands län	—	2	1	2	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	35	33	29	—	—	—	—	—	—	8	10	7	4	4	1
18	Göteborgs stad	150	168	158	5	8	6	1	—	—	991	611	470	142	73	53
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	2	3	1	1
20	Skaraborgs län	—	1	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	5	2	1
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
22	Örebro län	6	—	—	—	—	—	5	6	3	7	7	5	2	3	1
23	Västmanlands län	—	—	—	2	—	—	—	—	—	14	5	5	22	8	8
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	3	3
25	Gävleborgs län	—	—	—	—	—	—	4	19	19	33	17	17	27	1	1
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	71	33	33	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	7	6	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Butiks- o. magasinspersonal			Hotell- o. restaurangpersonal			Transportarbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel o. samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
6 428	1729	1608	1 062	196	175	5 847	5 646	3 969	477	74	69	42	171	153	15	7	5	12 997	9 131	9 130	1
357	35	32	269	81	79	1 870	537	508	67	12	11	8	2	2	20	10	8	6 276	1 843	1 826	2
120	32	30	23	10	10	372	93	82	14	2	2	—	—	—	8	1	1	2 180	619	583	3
54	7	8	—	5	5	212	217	202	—	1	1	—	—	—	—	—	—	2 240	576	562	4
133	7	7	46	12	10	714	324	302	16	1	1	2	2	1	1	1	1	2 443	639	630	5
328	20	17	9	3	2	645	202	159	6	—	—	12	—	—	—	—	—	1 630	236	231	6
42	1	1	29	5	4	145	43	37	6	—	—	—	—	—	—	—	—	1 143	518	497	7
10	5	5	15	15	15	60	35	32	2	2	2	—	—	—	—	—	—	1 114	468	466	8
50	—	—	14	3	3	207	133	131	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 579	679	674	9
15	2	2	25	15	14	131	42	36	6	1	1	—	—	—	—	—	—	331	231	231	10
81	7	7	8	11	12	303	138	114	—	—	—	—	—	—	1	1	1	3 408	773	734	11
100	26	26	32	12	9	289	94	81	1	2	—	—	—	—	—	—	—	1 139	523	495	12
1 270	76	70	106	18	13	1 887	1 127	888	29	—	—	2	—	—	2	—	—	5 697	1 397	1 396	13
101	24	22	37	11	9	699	187	164	—	2	—	2	1	1	—	—	—	1 558	184	132	14
211	89	88	32	14	13	930	389	383	2	3	3	1	3	3	—	—	—	5 891	2 000	1 998	15
151	—	—	13	1	1	304	138	123	10	—	—	—	—	—	—	—	—	604	282	280	16
104	30	24	25	30	25	225	89	81	6	6	6	—	—	—	—	—	—	1 357	394	383	17
2 350	472	449	144	95	86	3 141	4 505	4 079	175	642	642	59	426	412	3	5	5	16 127	2 716	2 707	18
44	2	—	18	7	6	224	12	11	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2 617	1 191	1 172	19
86	11	10	38	23	21	275	39	31	8	1	—	3	1	1	—	—	—	1 008	159	159	20
34	4	3	16	9	8	171	18	13	1	—	—	1	—	—	—	—	—	1 686	705	704	21
78	—	—	14	3	3	368	103	102	3	—	—	—	—	—	—	—	—	3 172	825	795	22
22	5	5	5	10	10	244	270	266	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1 753	427	427	23
19	—	—	43	30	30	143	65	64	—	—	—	3	2	2	—	—	—	1 289	794	792	24
125	7	7	14	6	6	783	112	112	1	—	—	—	2	2	—	—	—	2 077	579	579	25
18	—	—	14	2	2	186	33	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 615	578	575	26
43	4	4	39	18	16	158	23	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	900	130	127	27
19	5	5	1	—	—	143	56	54	—	—	—	—	—	—	—	—	—	808	275	275	28
6	—	—	—	—	—	174	24	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 503	454	451	29
2 320	1156	759	8 097	6 582	5 156	846	2 146	1 385	1 822	1260	926	6	68	41	30 492	35 217	25 092	2 971	57	34	1
66	34	15	865	952	550	7	8	4	169	201	99	—	—	—	5 062	6 294	3 315	1	—	—	2
8	4	4	143	191	144	19	12	11	26	29	20	—	—	—	1 557	2 035	1 547	20	—	—	3
43	28	26	307	331	290	27	43	38	60	78	60	—	—	—	3 581	3 329	2 484	436	31	24	4
135	42	36	444	476	364	48	68	49	97	125	110	—	—	—	5 671	4 089	2 892	396	24	24	5
6	8	6	63	89	43	7	25	19	16	35	16	—	—	—	1 194	1 224	870	158	—	—	6
50	9	6	279	262	224	11	18	17	64	73	62	—	—	—	2 921	1 926	1 586	70	—	—	7
10	10	8	178	225	133	1	1	1	40	53	39	—	—	—	1 270	1 227	745	—	—	—	8
30	7	5	236	206	157	7	8	8	9	14	8	—	—	—	1 854	1 308	979	108	2	2	9
31	7	5	194	179	128	11	8	7	35	32	22	—	—	—	778	746	505	—	—	—	10
80	16	14	468	395	334	16	16	16	7	9	6	—	—	—	3 072	1 928	1 465	—	1	1	11
84	33	26	866	937	650	6	16	15	30	63	48	—	—	—	3 578	3 425	2 404	45	—	—	12
1 508	397	324	1 353	1 005	682	33	379	273	159	134	90	—	—	—	9 149	9 242	6 925	1 547	—	—	13
65	60	58	457	391	291	9	49	38	37	45	35	—	—	—	2 525	1 992	1 561	311	—	—	14
47	31	24	360	391	335	144	86	81	30	28	22	—	1	1	3 083	2 562	1 940	380	—	—	15
23	7	7	97	158	112	10	26	24	4	20	11	—	—	—	901	789	527	72	—	—	16
72	26	23	406	487	281	—	8	4	39	76	31	—	—	—	1 150	1 304	732	64	—	—	17
616	274	173	1 218	1 119	656	370	515	286	326	247	144	5	11	3	9 131	11 200	8 104	1 631	9	—	18
12	3	2	145	140	80	6	4	4	22	34	20	—	—	—	1 007	1 023	632	7	—	—	19
37	20	18	253	377	220	—	4	1	41	106	50	—	—	—	2 684	2 538	1 568	274	—	—	20
6	3	2	161	198	112	—	1	1	25	41	26	—	—	—	1 565	2 019	1 096	—	—	—	21
30	15	10	377	402	318	52	86	70	111	92	57	—	—	—	3 070	3 359	2 442	243	—	—	22
74	30	29	389	582	489	37	55	53	59	93	69	—	—	—	3 358	2 502	1 869	163	—	—	23
8	3	3	625	518	390	6	3	2	34	35	29	—	—	—	2 193	1787	1 352	—	—	—	24
10	6	6	319	167	152	8	11	10	11	32	31	—	—	—	2 002	1 372	1 248	103	—	—	25
8	2	1	92	113	94	11	1	1	2	1	1	—	—	—	570	383	327	—	—	—	26
23	19	18	699	791	721	7	10	9	31	92	80	—	—	—	1 450	1 239	1 084	1	—	—	27
16	5	5	193	161	148	—	—	—	9	6	6	—	—	—	1 381	1 217	1 065	—	—	—	28
3	—	—	104	99	77	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 144	1 021	788	—	—	—	29

Arbetstillgången inom sjömansyrket under år 1930.

På- och avmönstringar vid sjömanshusen. Enligt till socialstyrelsen från rikets samtliga sjömanshus ingångna uppgifter uppgick hela antalet under år 1930 påmönstrade sjömän till 41 512 och antalet avmönstrade till 41 883. Härav voro i inrikes fart 2 781 påmönstringar och 2 622 avmönstringar eller resp. 6·7 och 6·3 %. Fördelningen på de olika sjömanshusen framgår av efterföljande översikt:

	På-mönst-rade	Av-mönst-rade		På-mönst-rade	Av-mönst-rade		På-mönst-rade	Av-mönst-rade
Haparanda	27	19	Nyköping	688	686	Landskrona	1 353	1 357
Luleå	680	355	Norrköping	1 135	1 201	Hälsingborg	4 524	4 508
Piteå	139	122	Västervik	357	392	Halmstad	603	569
Skellefteå	140	136	Oskarshamn	713	682	Falkenberg	190	179
Umeå	224	208	Kalmar	869	770	Varberg	134	144
Örnsköldsvik	281	231	Visby	292	225	Göteborg	12 619	13 004
Härnösand	766	761	Karlskrona	231	216	Marstrand	433	519
Sundsvall	1 063	1 034	Ronneby	61	62	Uddevalla	270	261
Hudiksvall	157	190	Karlshamn	523	499	Lysekil	1 109	1 066
Söderhamn	460	482	Sölvesborg	741	800	Strömstad	290	250
Gävle	915	858	Kristianstad	238	214	Karlstad	732	801
Stockholm	5 203	5 499	Simrishamn	209	253	Lidköping	176	219
Uppsala	—	4	Ystad	258	253	Summa 1930	**41 512**	**41 883**
Västerås	89	97	Trälleborg	359	329	» 1929	42 693	40 170
Södertälje	52	57	Malmö	2 209	2 371	» 1928	38 429	35 610

Den avgjort största frekvensen kom, efter vad härav synes, på sjömanshuset i Göteborg med 30 % av påmönstringarna och 31 % av avmönstringarna. Därnäst kom Stockholm med 13 % såväl på- som avmönstringar. På de olika månaderna fördelade sig på- och avmönstringarna på följande sätt:

År 1930		Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Påmönstrade		4 031	2 666	3 869	5 304	5 408	3 890	3 779	3 029	2 911	2 296	1 816	2 513
Avmönstrade		4 856	3 759	2 892	3 321	3 614	3 239	3 659	3 359	3 259	2 455	2 357	5 113
Påm. per 100 avm.	1930	83	71	134	160	150	120	103	90	89	94	77	49
	1929	91	71	125	180	131	120	109	113	96	109	87	55
	1928	79	109	131	188	200	129	119	105	104	97	74	51

Inalles kan man per 100 avmönstringar under år 1930 räkna 99 påmönstringar, mot 106 år 1929 och 108 år 1928.

Av de under året påmönstrade utgjordes 2 488 av fartygsbefälhavare, 6 884 av styrmän och maskinister, 14 377 av däcksmanskap, 10 476 av maskinmanskap och 7 287 av kökspersonal. Bland de avmönstrade voro 2 572 far-

tygsbefälhavare, 7 083 styrmän och maskinister, 14 373 däcksmanskap, 10 340 maskinmanskap och 7 515 kökspersonal.

Till nationaliteten voro av de under året påmönstrade 41 512 sjömännen 40 635 (eller 97·9 %) svenskar, 264 norrmän, 258 danskar, 72 tyskar, 181 finnar, 100 andra vita samt 2 av annan ras. Bland de under samma tid avmönstrade 41 883 sjömännen voro 40 756 (eller 97·3 %) svenskar, 344 norrmän, 329 danskar, 106 tyskar, 203 finnar, 139 andra vita samt 6 av andra raser.

Arbetsförmedlingsverksamheten. De under Sveriges offentliga arbetsförmedling sorterande sjömansförmedlingskontoren och ombuden ha under år 1930 bedrivit sin verksamhet efter samma grunder och å samma orter som under närmast föregående år, varvid dock är att märka, att ett nytt kontor tillkommit i Lysekil.

Såsom närmare framgår av nedanstående tabeller, uppgingo samtliga ansökningar om arbete till 62 823, lediga platser till 26 057 och tillsatta platser till 25 020, vilket betecknar en ökning sedan föregående år med resp. 16, 3 och 6 %. Det genomsnittliga antalet ansökningar per 100 lediga platser var för hela riket 241 under 1930 mot 214 under 1929 och 251 under 1928.

Förmedlingsverksamhetens fördelning på årets skilda månader framgår av nedanstående uppställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
Arbetssökande personer . .	4 628	4 659	5 482	6 221	5 983	4 900	5 210	5 185	5 318	5 046	4 510	4 756
Ansökningar .	4 689	4 730	5 566	6 330	6 110	4 980	5 294	5 256	5 391	5 099	4 554	4 824
Lediga platser	1 814	1 278	1 844	3 051	3 296	2 820	2 806	2 371	2 124	1 734	1 375	1 564
Tillsatta »	1 713	1 248	1 804	2 940	3 187	2 630	2 638	2 274	2 055	1 686	1 338	1 507
Ansökningar pr 100 lediga pl.	258	370	302	209	185	177	189	222	254	294	331	308

Det vid sjömansförmedlingsanstalterna inregistrerade överskottet på arbetskraft uppgick i medeltal per månad till 2 987 personer eller, om man bortser från de förmedlingar, som avse tillfälligt arbete å fartyg i hamn, till 3 153 personer. Överskottet var störst under mars och minst under juni med 3 638 resp. 2 080 personer. Tillgången på nybörjare vid förmedlingskontoren i Stockholm, Göteborg och Malmö var c:a 5 % mindre än närmast föregående år.

Förmedlingsverksamhetens fördelning på olika bemanningskategorier klarlägges i efterföljande tablå:

	Ansökningar om arbete		Lediga platser		Tillsatta platser		Per 100 lediga platser	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Ansökningar	Tills. platser
Befälhavare	31	0·0	16	0·1	16	0·1	194	100
Styrmän	1 170	1·9	680	2·6	630	2·5	172	93
Maskinister	1 537	2·4	1 063	4·1	911	3·7	145	86
Däcksmanskap . .	24 950	39·7	9 676	37·1	9 317	37·2	258	96
Maskinmanskap . .	23 333	37·2	7 645	29·3	7 555	30·2	305	99
Kökspersonal . . .	11 571	18·4	4 747	18·2	4 383	17·5	244	92
Andra platser . . .	231	0·4	2 230	8·6	2 208	8·8	10	99
Tillsamman	**62 823**	**100·0**	**26 057**	**100·0**	**25 020**	**100·0**	**241**	**96**

Sjömansförmedlingens verksamhet under år 1930.

Hamnar	Ansökn. om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökn. per 100 lediga platser	Påmönstringar och tillsatta platser inom manskapsgrupperna											
					Däcksmanskap			Maskinmanskap			Kökspersonal			Tillsamman		
					Påm.	T. pl.	%	Påm.	T. pl.	%	Påm.	T. pl.	%	Påm.	T. pl.	%
Luleå	365	209	182	175	217	76	35·0	236	84	35·6	89	21	23·6	542	181	33·4
Umeå	438	281	272	156	84	126	150·0	67	122	182·1	29	19	65·5	180	267	148·3
Örnsköldsvik	384	85	73	·	101	36	35·6	77	28	36·4	37	6	16·2	215	70	32·6
Härnösand	1 749	428	428	409	281	189	67·3	226	150	66·4	104	50	48·1	611	389	63·7
Sundsvall	1 498	721	721	208	368	298	81·0	348	266	76·4	152	110	72·4	868	674	77·6
Hudiksvall	805	120	122	671	61	58	95·1	46	46	100·0	26	15	57·7	133	119	89·5
Söderhamn	955	342	342	279	157	138	87·9	157	120	76·4	60	51	85·0	374	309	82·6
Gävle	1 080	441	428	245	311	168	54·0	296	187	63·2	156	64	41·0	763	419	54·9
Stockholm	7 821	4 725	4 489	166	1 674	1 133	67·7	1 370	1 014	74·0	979	1 541	157·4	4 023	3 688	91·7
Södertälje	125	29	29	·	18	15	83·3	13	10	76·9	9	4	44·4	40	29	72·5
Oxelösund	808	365	365	221	223	189	84·8	200	129	64·5	96	37	38·5	519	355	68·4
Norrköping	1 208	698	687	173	394	301	76·4	351	283	80·6	149	76	51·0	894	660	73·8
Västervik	550	111	111	495	182	60	33·0	62	31	50·0	43	18	41·9	287	109	38·0
Oskarshamn	1 648	503	503	328	289	257	88·9	165	154	93·3	96	63	65·6	550	474	86·2
Kalmar	1 187	588	487	202	409	271	66·3	159	116	73·0	120	78	65·0	688	465	67·6
Visby	362	258	243	140	129	114	88·4	60	48	80·0	26	70	269·2	215	232	107·9
Karlskrona	390	111	111	351	113	52	46·0	43	30	69·8	30	14	46·7	186	96	51·6
Karlshamn	1 199	385	385	311	227	194	85·5	115	96	83·5	76	59	77·6	418	349	83·5
Sölvesborg	1 243	652	652	191	284	282	99·3	148	133	89·9	96	104	108·3	528	519	98·3
Åhus	239	104	104	230	73	50	68·5	54	36	66·7	44	15	34·1	171	101	59·1
Ystad	216	106	106	204	86	47	54·7	61	42	68·9	48	16	33·3	195	105	53·8
Trälleborg	924	257	241	360	129	107	82·9	90	80	88·9	51	49	96·1	270	236	87·4
Malmö	3 391	1 168	1 099	290	796	455	57·2	556	352	63·3	380	127	33·4	1 732	934	53·9
Landskrona	2 356	1 191	1 188	198	552	506	91·7	295	286	96·9	169	150	88·8	1 016	942	92·7
Hälsingborg	7 661	3 627	3 603	211	1 643	1 281	78·0	1 202	1 022	85·0	584	490	83·9	3 429	2 793	81·5
Halmstad	1 156	442	428	262	298	254	85·2	110	93	84·5	86	65	75·6	494	412	83·4
Göteborg	22 359	7 736	7 272	289	3 545	2 472	69·7	3 355	2 502	74·6	3 182	1 033	32·5	10 082	6 007	59·6
Uddevalla	436	265	247	165	105	121	115·2	66	75	113·6	24	29	120·8	195	225	115·4
Lysekil	270	109	102	248	498	67	13·5	97	20	20·6	45	9	20·0	640	96	15·0
Tillsamman	**62 823**	**26 057**	**25 020**	**241**	**13 247**	**9 317**	**70·3**	**10 025**	**7 555**	**75·4**	**6 986**	**4 383**	**62·7**	**30 258**	**21 255**	**70·2**

Av kökspersonalen utgjordes c:a 2/7 av kvinnor (3 380 ansökningar och 1 946 tillsatta platser). Denna gren av förmedlingsverksamheten var livligast vid kontoren i Stockholm, Malmö, Hälsingborg och Göteborg med fördelning som följer:

	Arbetssökande		Tillsatta platser	
	1930	1929	1930	1929
Stockholm	2 027	1 816	1 233	981
Malmö	94	74	29	20
Hälsingborg	97	62	69	46
Göteborg	896	753	468	368

Av 548 arbetssökande utländska sjömän bereddes 163 anställning genom sjömansförmedlingens försorg.

Verksamhetens omfattning vid de olika förmedlingsställena ävensom förhållandet mellan antalet påmönstringar och förmedlade platser inom manskapsgrupperna framgår av tabellen å sid. 132.

Göteborg ligger fortfarande främst med 35·6 % av samtliga ansökningar om arbete och 29·1 % av tillsatta platser, härnäst kommer Stockholm med 12·4 resp. 17·9 %, Hälsingborg med 12·2 resp. 14·4 % och Malmö med 5·4 resp. 4·4 %.

Av de under året förmedlade 25 020 platserna avse 21 368 eller 85·4 % anställning å ångfartyg, 2 736 eller 10·9 % å motorfartyg och 916 eller 3·7 % å seglare.

Arbetslöshetens motverkande genom allmänna arbeten.

Den utredning om arbetslöshetens motverkande genom allmänna arbeten, som igångsattes i mitten av oktober 1930[1], har den 17 januari 1931 avlämnats till statsrådet och chefen för socialdepartementet.[2] Utredningsmännen ha varit generaldirektören i vattenfallsstyrelsen G. Malm, ordförande, överingenjören i järnvägsstyrelsen, överste Hj. Fogelmarck, arbetschefen hos arbetslöshetskommissionen, kapten G. Jonsson samt förbundsordföranden hos grov- och fabriksarbetareförbundet C. J. Söder. Som sekreterare hos utredningsmännen har tjänstgjort t. f. aktuarien i socialstyrelsen C. Chr. Schmidt.

Utredningsmännens förslag åsyftar vidtagandet av sådana anordningar, att arbetstillfällen vid de allmänna arbetena kunna vid infallande perioder av allmän eller lokal depression disponeras för åvägabringande av ökad arbetstillgång i syfte att motverka uppkommen arbetslöshet. Härför erfordras, att lämpliga och till utförande förberedda arbetsobjekt hållas i beredskap för att snabbt och på ett efter arbetsmarknadssituationen avpassat sätt igångsättas såsom i förtid anordnade allmänna arbeten *(beredskapsarbeten)*.

Principiellt bör beredskapsanordningen betraktas icke såsom en form av hjälpverksamhet för de arbetslösa — en sådan verksamhet bör bedrivas efter andra linjer än de här föreslagna — utan såsom en rationaliserings-

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1930, sid. 888. — [2] Statens off. utr. 1931: 3.

åtgärd inom den statliga verksamheten, åsyftande att i görligaste mån förebygga att å ena sidan arbetslösa bispringas under olika för det allmänna kostsamma, kanske improduktiva hjälpformer, medan å andra sidan angelägna statliga arbeten, vid vilka sådana arbetslösa skulle kunna beredas sysselsättning och arbetsförtjänst, uppskjutas i brist på tillgängliga anslag. Härvid bör givetvis gälla, att endast arbetsuppgifter av viss angelägenhetsgrad skola komma ifråga såsom beredskapsarbeten; föreligga icke sådana arbetsuppgifter, böra de arbetslösa sysselsättas eller omhändertagas på annat sätt.

Med angivna utgångspunkt skiljer sig beredskapsarbetet icke från eljest förekommande allmänna arbeten i annan mån än som sammanhänger med detsammas förtidiga igångsättande i syfte att motverka arbetslösheten. Den allmänna arbetsmarknadens löner och övriga arbetsvillkor, således jämväl kravet på arbetskraftens fullgoda beskaffenhet och yrkesvana, böra alltså tillämpas. Med den allmänna arbetsmarknadens löner förstås i eventuellt förefintliga kollektivavtal fastställda lönenormer eller i orten eljest gängse löner, och bör såsom generell regel gälla, att kostnaderna för det färdiga arbetet icke bliva högre än om arbetet utförts i vanlig ordning.

Såsom arbetsledande organ för beredskapsarbeten böra i första hand anlitas de statliga myndigheter, som förfoga över personal, skickad att fullgöra sådan uppgift. Tillskapandet av ett nytt särskilt arbetsledande organ har icke synts böra ifrågakomma. Härigenom kommer det område, inom vilket arbetsobjekt för ifrågavarande ändamål stå att finna, att i första rummet hänföra sig till vissa statliga verks förvaltningsområden. Då också utanför dessa områden viktiga och för det allmänna angelägna arbetsuppgifter förefinnas, bör emellertid möjlighet vara öppen att såsom beredskapsarbete utföra också dylika arbeten, dock endast i den mån garantier kunna vinnas för att de statsmedel, som anlitas för beredskapsarbetet, komma till användning på ett med hänsyn till statens intresse betryggande sätt och att syftet med arbetets förtidiga igångsättande, nämligen arbetslöshetens motverkande, kan tillgodoses. Sålunda bör exempelvis företag, avseende anordnande av skenfri korsning av statsjärnväg, utföras i statens järnvägars regi. Då fråga uppkommer om utförande såsom beredskapsarbete av skenfri korsning vid enskild järnväg, bör den möjligheten ej vara utesluten, att ifall omständigheterna i övrigt så påkalla, överenskommelse träffas med vederbörande enskilda järnväg om arbetets utförande genom dess försorg såsom beredskapsarbete och om de villkor, som därvid lämpligen böra gälla. Sådana fall kunna också förekomma, då ett vägbyggnadsföretag, med vägstyrelsen såsom arbetsledande organ, kan komma till utförande med anlitande av beredskapsmedel.

Beredskapsarbeten böra anordnas för att i utjämnande syfte motverka de större svängningarna i konjunkturutvecklingen. Varken den årligen återkommande säsongarbetslösheten eller den s. k. omsättningsarbetslösheten bör således utgöra tillräckligt motiv för igångsättande av beredskapsarbete, utan bör sådant arbete komma till användning endast vid kristillfällen med åtföljande konstaterad, mera omfattande arbetslöshet. Sådan kris kan vara av generell omfattning eller beröra visst yrke eller fack eller också vara lokalt begränsad,

exempelvis vid uppkommande industriellt sammanbrott. Allt efter förhandenvarande omständigheter i de särskilda fallen böra beredskapsarbeten kunna disponeras för utökande av arbetstillgången i dess helhet eller för att förmedla och underlätta överflyttning av arbetskraft från ett yrke till ett annat eller från en ort till annan. Beroende på de förhållanden, som föranlett beredskapsarbetets anordnande, böra de härvid tillgängliga arbetstillfällena kunna disponeras på sådant sätt, att visst fack eller viss grupp av arbetare kommer i åtnjutande av arbete. Om sålunda beredskapsarbetets igångsättande föranledes av omfattande arbetslöshet vid ett statligt verks arbetarstyrka, böra dithörande arbetslösa självfallet ifrågakomma för anställning. Är motivet arbetslöshet inom visst fack eller område, böra föreskrifter kunna lämnas om sysselsättning i första hand av arbetslösa inom ifrågavarande fack eller område.

Uttagningen av arbetskraft till beredskapsarbete bör, när det ej är fråga om sådant beredskapsarbete, som igångsatts för en viss grupp vid statligt verk anställda arbetare, som blivit arbetslösa, ske genom den offentliga arbetsförmedlingens organ och i enlighet med de villkor, som finnas lämpligen böra föreskrivas i det enskilda fallet.

Vid utarbetandet av sitt förslag hava utredningsmännen sökt anknyta de nödvändiga organisatoriska anordningarna till befintliga ordinarie verk, så att beredskapsorganisationen utan olägenhet kan göras verksam under längre tidsperiod. Även i övrigt har organisationen ansetts böra i sin verksamhet förankras i ordinarie verk och institutioner. Härigenom hava utredningsmännen trott sig ernå enkelhet i de organisatoriska anordningarna, och hava även kostnaderna för desamma kunnat begränsas till endast obetydliga belopp. Med nämnda utgångspunkt föreslås följande former för beredskapsarbetets anordnande.

Förslag till igångsättande av beredskapsarbete väckes av:

1. socialstyrelsen, som fungerar såsom central myndighet för beredskapsärendens handläggning;

2. ett statens verk, som vid kristillfällen finner arbetstillgången för arbetare, som bruka sysselsättas inom dess förvaltningsområde, otillräcklig och arbetslösheten bland dessa arbetare besvärande; eller

3. länsstyrelse, som finner arbetsmarknadssituationen inom länet vara svårartad.

Förslag om anordnande av beredskapsarbete ställes till Kungl. Maj:t. I ovan sist omnämnda båda fall remitteras förslaget till socialstyrelsen, som utreder ärendet med hänsyn till det förhandenvarande läget å arbetsmarknaden och det ifrågasatta arbetsobjektets lämplighet samt till- eller avstyrker beredskapsarbetets igångsättande. Vid tillstyrkande skall socialstyrelsen jämväl avgiva förslag angående sådana villkor beträffande uttagning av arbetskraft och andra förhållanden, som må befinnas påkallade vid arbetets utförande såsom beredskapsarbete. Särskilda förhandlingar och utredningar bliva erforderliga i de fall, då det ifrågasatta arbetet faller utan-

för statens förvaltningsområden eller eljest statligt arbetsledande organ icke står till förfogande för detsammas utförande.

Kungl. Maj:t fattar därefter beslut i ärendet. Bifalles framställningen, anslås medel till arbetet ur ett för ändamålet till Kungl. Maj:ts förfogande ställt reservationsanslag samt uppdrages åt vederbörligt statsorgan att ombesörja utförandet av arbetet under iakttagande av de föreskrifter, som lämnas ifråga om dess igångsättande och utförande. I sådana särskilda fall, där arbetet är av beskaffenhet att ej kunna utföras i direkt statlig regi, ankommer därvid på det statliga organet — länsstyrelse eller annan myndighet — som fått sig anförtrott uppdraget att ombesörja arbetets utförande, att träffa bindande överenskommelse med ifrågakommande arbetsledande organ om arbetets utförande med iakttagande av de av Kungl. Maj:t eventuellt föreskrivna villkoren.

Vid behandlingen inom socialstyrelsen av ärenden rörande beredskapsarbetes anordnande förstärkes socialstyrelsen med fyra av Kungl. Maj:t utsedda ledamöter, av vilka en bör vara förtrogen med arbetsgivarnas och en med arbetarnas förhållanden och intressen, en representant för statens arbetslöshetskommission och en representant för ekonomisk sakkunskap och erfarenhet. Förutom dessa skall såsom femte adjungerad ledamot deltaga en representant för det verk, inom vars ämbetsområde beredskapsarbetet faller och som alltså kan komma att erhålla i uppdrag att omhänderhava dess utförande. Ärendena avgöras i kollegial form.

En tjänsteman inom socialstyrelsen förordnas att vara sekreterare och föredragande i ärenden rörande beredskapsarbeten. På denne tjänsteman ankommer att i första hand följa utvecklingen å arbetsmarknaden med särskild hänsyn till behovet av beredskapsarbeten, att samla uppgifter om förefintliga, till utförande såsom beredskapsarbete lämpade arbetsobjekt och verka för sådana arbetsobjekts behöriga planläggning av vederbörliga ämbetsverk samt att förbereda handläggningen av och föredraga beredskapsärenden.

I detta sammanhang må framhållas, att i sådana fall, där Kungl. Maj:t lämnat föreskrifter angående uttagning av arbetskraft till beredskapsarbete, det bör ankomma på socialstyrelsen att inom ramen för den offentliga arbetsförmedlingen träffa dispositioner, som befinnas praktiska och erforderliga för fullgörande av sålunda meddelade föreskrifter.

Beträffande frågan, i vad mån genom anordnande av beredskapsarbeten arbetslösheten kan motverkas, hava utredningsmännen kommit till den uppfattningen, att endast begränsade resultat stå att ernå å denna väg. Av utredningsmännen föranstaltad inventering av nu förefintliga arbetsobjekt för ifrågavarande ändamål har givit vid handen, att i stort sett endast olika slag av anläggningsarbeten stå till buds, och då endast yrkesvana arbetare skola anställas vid beredskapsarbete, torde sysselsättning i någon avsevärdare utsträckning ej kunna beredas åt industriens olika slag av specialarbetare, när arbetslöshetskris inträder.

Det har förutsatts, att till Kungl. Maj:ts förfogande bör ställas ett reservationsanslag för anordnande av beredskapsarbeten. Med hänsyn till vad nu an-

förts lärer ett anslag för ifrågavarande ändamål ej böra tagas till alltför stort. Märkas må också, att det gäller en ny verksamhet, om vilken någon erfarenhet icke föreligger, och att en reserv av färdigundersökta arbeten först måste skapas. Under innevarande år torde därför svårligen några beredskapsarbeten kunna komma i gång förrän under sensommaren eller hösten. I betraktande av dessa omständigheter föreslå utredningsmännen, att storleken av det reservationsanslag, som må befinnas erforderligt för budgetåret 1931—1932, bestämmes till 3 milj. kronor. Herr Söder har för sin del velat föreslå ett belopp av 9 milj. kronor.

De årliga kostnaderna för den föreslagna beredskapsorganisationen bliva jämförelsevis små. De begränsa sig till arvodeskostnader för de adjungerade ledamöterna och den föredragande tjänstemannen inom socialstyrelsen samt viss förstärkning åt samma styrelse. Härtill komma i en del fall vissa kostnader för utredningar och undersökningar av särskilda arbetsprojekt jämte liknande kostnader.

Det sålunda framlagda resultatet av utredningen inrymmer, såsom av det här anförda framgår, förslag till en teknisk lösning av frågan om de allmänna arbetenas användande för arbetslöshetens motverkande, utan att den korta tiden, som stått utredningsmännen till buds, medgivit någon fullständig prövning av förslagets praktiska värde och de därmed förknippade svårigheterna. En fullt klar uppfattning härom lärer dock knappast kunna erhållas, förrän förslaget i praktiken prövats. I detta sammanhang må jämväl framhållas, att utredningsmännen ansett det icke hava ankommit på dem och att det på grund av den starkt begränsade tiden ej heller varit möjligt för dem att till bedömande upptaga frågan, huruvida och i vad mån det aktuella läget å arbetsmarknaden — generellt eller i olika landsdelar — är eller inom den närmare framtiden kan väntas bliva av natur att böra påkalla ett tillskott av arbetstillfällen i form av beredskapsarbeten, eller att föreslå visst eller vissa arbetens igångsättande såsom beredskapsarbeten.

Då utredningsmännens uppgift varit »en klarläggande utredning av väsentligen teknisk natur» av möjligheten att anordna beredskapsarbeten, hava de ej heller gått in på det nationalekonomiska spörsmålet i vad mån en dylik anordning kan inverka menligt på den anpassningsprocess i fråga om prisnivån, som i regel måste höra tillsammans med en arbetslöshetskris av större mått.

Om utredningsmännens ovan skildrade förslag befinnes böra bringas till utförande, förutsättes, att till begäran hos riksdagen om anslag för anordnande av beredskapsarbeten fogas hemställan, att anslaget måtte få disponeras i enlighet med de riktlinjer, som utredningsmännen föreslagit och i betänkandet närmare motiverat.

Registrerade sjukkassors verksamhet år 1929.

Enligt föreskrift i sjukkasselagen skall registrerad sjukkassa årligen upprätta och till tillsynsmyndigheten ingiva en statistisk redogörelse för kassan och dess verksamhet. De sålunda erhållna uppgifterna ha lagts till grund för treårsberättelser över sjukkasserörelsen i riket, den senaste för åren 1925—1927.[1] För år 1929 ha redogörelserna gjorts till föremål för en preliminär bearbetning, varav här nedan meddelas vissa sammanfattningssiffror.

Registrerade sjukkassor och deras medlemmar. Hela antalet registrerade *sjukkassor* uppgick vid 1929 års slut till 1 217 och antalet medlemmar i dessa till 967 800. Förutom dessa kassor funnos 34 registrerade *fortsättningskassor* med 125 201 medlemmar. Förändringarna i fråga om kassornas antal och deras medlemsbestånd under åren 1925—1929 framgå av följande tablå, där samtliga uppgifter hänföra sig till den 31 december respektive år:

År	Sjukkassor				Fortsättningskassor		
	Hela antalet registr. kassor	Antal redovisade kassor	Antal medlemmar samtliga	Antal medlemmar därav kvinnor	Antal kassor	Antal medlemmar samtliga	Antal medlemmar därav kvinnor
1925	1 254	1 240	802 942	290 603	32	92 211	28 950
1926	1 231	1 224 [2]	832 717	304 202	32	100 211	30 976
1927	1 228	1 218	869 959	320 566	32	107 924	33 951
1928	1 223	1 212	912 919	338 805	33	116 308	37 289
1929	1 217	1 207	967 800	361 316	34 [3]	125 201	40 781

Medan antalet kassor under år 1929 fortsatte att sjunka, steg de redovisade medlemmarnas antal med nära 55 000 personer, vilket är den största årliga ökning, sjukkasserörelsen hittills kunnat uppvisa. Utvecklingen sedan sekelskiftet belyses av vidstående diagram.

Av sjukkassornas medlemmar voro år 1929 62·3 % män och 37·7 % kvinnor, mot resp. 62·9 % och 37·1 % år 1928, medan i fortsättningskassorna medlemsbeståndet utgjordes av 67·4 % män och 32·6 % kvinnor, emot resp. 67·9 % och 32·1 % år 1928.

Hur verksamheten fördelade sig på sjukkassor av olika karaktär visar efterföljande översikt.

[1] Sveriges off. stat. Försäkringsväsen. Registrerade sjukkassor åren 1925—1927 (utg. 1929).

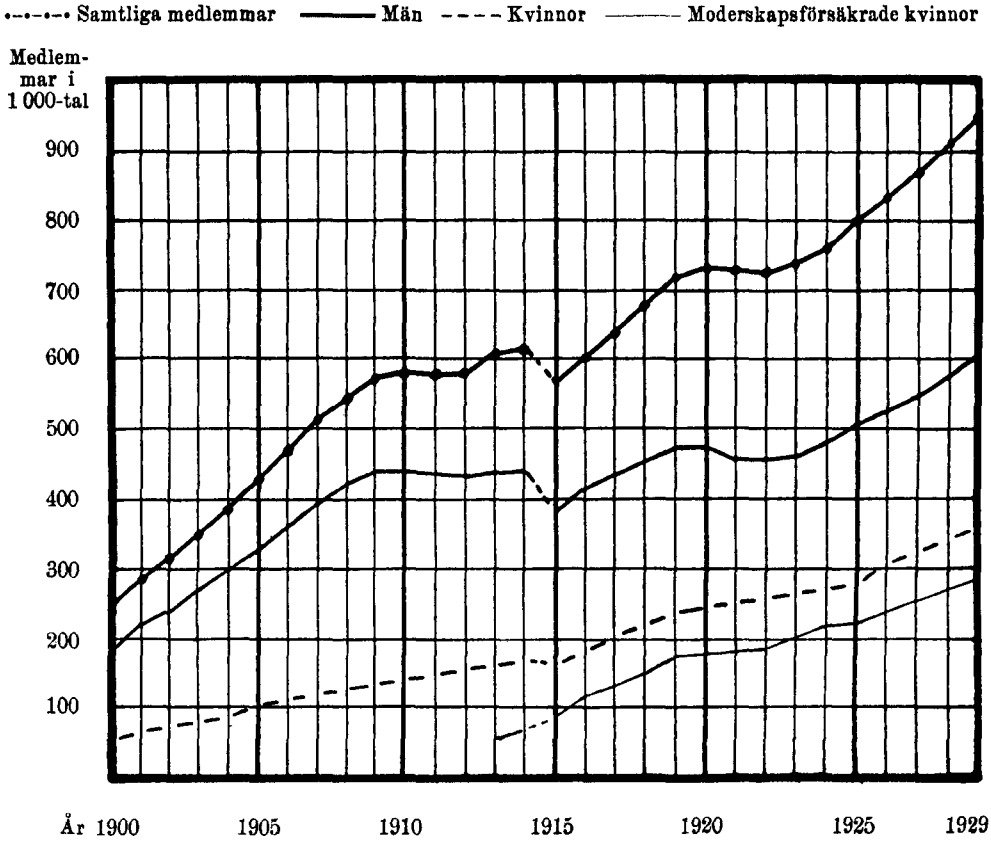
[2] Däri ingå uppgifter för 4 kassor, vilkas sammanslagning med andra sjukkassor registrerades i slutet av år 1926 men som likväl varit i verksamhet hela redogörelseåret; från 11 vid årets slut registrerade kassor ha av olika anledningar redogörelser ej inkommit.

[3] Uppgifter saknas för 2 av dessa kassor.

	Antal redovisade kassor	Medlemmar år 1929				
		Antal d. 31 dec.	Intagna under året	Döda under året	Avgångna i övrigt	Nettoökning i %
Lokala sjukkassor	1 159	544 853	39 176	6 640	15 850	3·2
därav i städerna	403	344 644	27 908	4 289	11 613	3·6
på landsbygden	756	200 209	11 268	2 351	4 237	2·4
Rikssjukkassor	48	422 947	58 704	3 418	18 475	9·5
Samtliga sjukkassor	1 207	967 800	97 880	10 058	34 325	5·8
Fortsättningskassor	32	125 201	14 602	757	4 421	8·1

Liksom föregående år har nyrekryteringen således varit avsevärt livligare i rikssjukkassorna än i de lokala sjukkassorna. Den lägsta relativa ökningen visa landsbygdens lokala kassor.

Antal sjukkassemedlemmar i riket vid slutet av åren 1900—1929.

Av hela antalet medlemmar år 1929 voro 42 231 samtidigt medlemmar i två eller flera registrerade sjukkassor (s. k. flermedlemmar).

Med hänsyn till tillförsäkrade förmåner fördelade sig medlemmarna vid slutet av åren 1925—1929 på följande sätt:

	1925	1926	1927	1928	1929
sjuk- och begravningshjälp	639 676	657 303	680 279	707 887	744 115
endast sjukhjälp	143 381	155 651	170 170	185 549	204 588
» begravningshjälp	19 885	19 763	19 510	19 483	19 097

De sjukhjälpsförsäkrade medlemmarna voro således år 1929 sammanlagt 948 703. Sedan vederbörlig reduktion vidtagits ifråga om flermedlemmarna, återstå vid 1929 års slut 926 954 sjukhjälpsförsäkrade *personer*.

Sjukdomsfrekvens. En översikt över antalet sjukdomsfall och sjukdagar, för vilka sjukhjälp utgått under år 1929 och några föregående år, lämnas i följande sammanställning:

		Antal sjukdomsfall	Antal sjukdagar	Sjukdomsfall per 100 medlemmar			Sjukdagar per 100 medlemmar			Sjukdagar per sjukdomsfall		
				Män	Kv.	Samtl.	Män	Kv.	Samtl.	Män	Kv.	Samtl.
Sjukkassor	1925	258 914	6 696 014	36·1	29·6	33·9	849·5	925·3	875·7	23·5	31·3	25·9
	1926	286 223	7 640 789	38·4	31·4	35·9	926·6	1 020·8	959·4	24·2	32·5	26·7
	1927	360 474	8 830 782	46·7	37·8	43·4	1 027·8	1 127·3	1 063·0	22·0	30·3	24·5
	1928	323 118	8 573 443	39·5	32·7	37·1	948·7	1 048·6	984·3	24·0	32·1	26·5
	1929	388 051	9 612 961	45·0	37·8	42·3	1 010·9	1 110·5	1 046·7	22·5	29·8	24·8
Forts.-kassor	1925	2 402	165 841	2·7	2·7	2·7	185·6	182·9	184·8	69·0	69·1	69·0
	1926	2 820	203 431	2·9	2·9	2·9	207·8	219·5	211·4	70·7	75·4	72·1
	1927	3 214	235 151	3·1	3·1	3·1	219·9	239·3	226·0	71·7	76·3	73·2
	1928	3 533	286 091	3·2	3·1	3·1	246·7	272·7	255·0	78·0	87·5	81·0
	1929	3 890	325 347	3·2	3·4	3·2	257·1	296·9	270·0	81·5	87·8	83·6

Såväl de absoluta som de relativa sjuktalen för redogörelseåret visa således för sjukkassornas del i genomsnitt en betydande ökning i jämförelse med år 1928. I likhet med år 1927 påverkades sjuklighetsförhållandena under år 1929 i väsentlig grad av utbredda epidemiska sjukdomar.

Frekvensen av sjukdomsfall och sjukdagar under år 1929 inom olika grupper av sjukkassor utvisas av följande tablå:

	Sjukdomsfall per 100 medlemmar			Sjukdagar per 100 medlemmar		
	Män	Kv.	Samtl.	Män	Kv.	Samtl.
Lokala sjukkassor	**38·4**	**30·9**	**35·7**	**1 002·1**	**1 045·7**	**1 018·1**
därav i städerna	38·1	31·0	35·2	1 089·4	1 112·2	1 098·8
på landsbygden	39·0	30·5	36·6	878·5	881·6	879·4
Rikssjukkassor	**53·1**	**45·9**	**50·6**	**1 021·9**	**1 197·0**	**1 013·0**
Samtliga sjukkassor	**45·0**	**37·3**	**42·3**	**1 010·9**	**1 110·5**	**1 046·7**

Frekvenstalen för de lokala sjukkassorna utvisa för år 1929 ingen större skillnad i sjukdomsfallsfrekvens för städer och landsbygd, varemot fallens varaktighet och därmed antalet sjukdagar är avsevärt större i städerna. Den ofta längre sjukhjälpstiden i stadskassorna är givetvis härvid av betydelse. Siffrorna utvisa därjämte en genomgående betydligt högre sjukdomsfrekvens inom rikssjukkassorna än inom de lokala kassorna.

Inkomster och utgifter. Sjukkassornas inkomster och utgifter under redogörelseåret belysas av nedanstående tablå, vari även medtagits jämförelsesiffror för åren 1925—1928:

Inkomster	1925 kr.	1926 kr.	1927 kr.	1928 kr.	1929 kr.
Regelbundna avgifter	15 843 334	17 062 240	18 121 226	19 533 718	20 942 191
Uttaxerade bidrag	110 506	47 133	336 967	190 659	100 769
Statsbidrag	3 096 883	3 076 532	3 307 694	3 526 148	3 643 791
Kommunbidrag	221 120	399 229	371 640	426 602	426 615
Arbetsgivarbidrag	252 834	276 837	290 837	276 311	276 036
Räntor	1 322 786	1 355 524	1 400 404	1 445 600	1 485 724
Övriga inkomster	496 007	426 377	459 975	522 216	499 278
Summa	**21 343 470**	**22 643 872**	**24 288 743**	**25 921 254**	**27 374 404**
Utgifter					
Kontant sjukhjälp	14 030 494	16 333 595	19 162 143	18 642 273	21 220 052
Sjukhusvård	31 881	32 937	32 144	33 175	33 885
Läkarvård	371 566	400 578	460 098	468 919	517 122
Läkemedel	112 081	113 448	135 722	119 381	117 894
Moderskapshjälp	313 829	325 114	339 926	370 638	380 198
Begravningshjälp	1 161 199	1 201 623	1 385 151	1 318 575	1 472 996
Förvaltningskostnader	2 311 068	2 340 376	2 400 417	2 620 163	2 656 352
Övriga utgifter	207 872	257 799	195 228	471 027	266 272
Summa	**18 539 990**	**21 005 470**	**24 110 829**	**24 044 151**	**26 664 771**

Det totala överskottet av sjukkassornas ekonomiska verksamhet uppgick år 1929 till 2·6 % av inkomsterna, medan motsvarande tal åren 1925—1928 voro resp. 13·1, 7·2, 0·7 och 7·2 %.

Fortsättningskassorna, som icke ingå i ovanstående sammanställning, redovisade under år 1929 inkomster till ett belopp av 935 529 kr., mot 820 867 kr. föregående år, och utgifter av sammanlagt 806 457 kr. (686 390 kr.), med följande fördelning: kontant sjukhjälp 625 181 kr. (550 046 kr.), sjukhusvård 499 kr. (1 029 kr.), läkarvård 2 422 kr. (1 783 kr.), läkemedel 1 149 kr. (731 kr.), förvaltningskostnader 84 932 kr. (83 879 kr.) och övriga utgifter 92 274 kr. (48 922 kr.).

Av kassornas utgifter för understöd hänför sig således huvudparten till understödsformen kontant sjukhjälp. Den genomsnittliga kontanta sjuk-

hjälpen per medlem uppgick i sjukkassorna under år 1929 till 23.11 kr., medan motsvarande tal för åren 1925—1928 voro resp. 18·35, 20·51, 23·07 och 21·40 kr. Inom fortsättningskassorna var samma medeltal för år 1929 5·19 kr. och för åren 1925—1928 resp. 3·51, 4·05, 4·36 och 4·90 kr.

För bedömande av hur stor sjukhjälp sjukkassemedlemmarna i genomsnitt erhålla vid sjukdomsfall meddelas följande siffror:

Kontant sjukhjälp i kr. i genomsnitt

År	per sjukdomsfall				per sjukdag			
	lokala sjuk-kassor	riks-sjuk-kassor	samtl. sjuk-kassor	fort-sättn.-kassor	lokala sjuk-kassor	riks-sjuk-kassor	samtl. sjuk-kassor	fort-sättn.-kassor
1925 . .	62·22	45·54	54·19	131·05	2·17	1·99	2·10	1·90
1926 . .	66·88	46·46	57·07	138·16	2·23	2·01	2·14	1·92
1927 . .	64·15	42·16	53·16	141·33	2·27	2·04	2·17	1·93
1928 . .	68·62	47·18	57·69	155·69	2·26	2·06	2·17	1·92
1929 . .	66·11	44·46	54·70	160·71	2·32	2·08	2·21	1·92

Under lång tid har inom sjukkassorna den kontanta sjukhjälpen per dag i stort sett befunnit sig i oavbrutet om ock långsamt stigande. Denna utveckling har fortsatt även under år 1929 vad såväl lokala sjukkassor som rikssjukkassor beträffar.

Tillgångar och skulder. En översikt av sjukkassornas och fortsättningskassornas tillgångar och skulder i slutet av åren 1925—1929 lämnas i efterföljande sammanställning:

År	Sjukkassor				Fortsättningskassor			
	Tillgångar, kr.		Skulder, kr.		Tillgångar, kr.		Skulder, kr.	
	absolut	per medl.	absolut	per medl.	absolut	per medl.	absolut	per medl.
1925 . .	33 203 737	41·35	2 237 378	2·78	819 082	8·88	8 437	0·09
1926 . .	34 755 582	41·73	2 277 146	2·73	936 630	9·34	3 347	0·03
1927 . .	34 593 748	39·76	1 976 080	2·27	1 114 218	10·32	31 532	0·29
1928 . .	36 596 115	40·09	2 137 814	2·34	1 236 710	10 63	37 500	0·32
1929 . .	37 258 401	38·50	2 397 331	2·48	1 352 638	10·80	41 937	0·34

Sjukkassornas förmögenhet har således under år 1929 stigit med i runt tal 0·4 miljoner kr., vilket emellertid per medlem räknat innebär en försämring av förmögenhetsställningen. Fortsättningskassorna ha däremot såväl absolut som relativt sett ökat sin förmögenhet.

Moderskapsförsäkringen. Antalet sjukkassor, som meddelat moderskapshjälp, och omfattningen av denna verksamhetsgren under 1929 och några föregående år framgår av följande tablå:

År	Antal kassor	Moderskapsförsäkrade kvinnliga medlemmar		Antal barnsbördsfall		Antal dagar med moderskapshjälp			Utbetald moderskapshjälp	
		Antal	I % av samtl. kv. medl.[1]	Hela antalet	Per 100 kvinnor	Hela antalet	Per 100 kvinnor	Per barnsbörd	I allt kr.	Per fall kr.
1925 . .	497	227 111	83·9	9 250	4·2	275 836	124·7	29·8	313 829	33·93
1926 . .	495	241 782	84·3	9 362	4·0	285 555	121·3	30·5	325 114	34·73
1927 . .	504	258 120	85·5	9 448	3·8	299 951	119·7	31·7	339 926	35·98
1928 . .	514	280 699	87·6	9 904	3·6	331 242	121·8	33·4	370 638	37·42
1929 . .	522	301 908	88·0	10 249	3·5	342 319	117·4	33·4	380 198	37·10

Antalet barnsbördsfall inom sjukkassorna har under år 1929 stigit något, ehuru ej i samma proportion som antalet moderskapsförsäkrade kvinnliga medlemmar, vilket givetvis står i samband med nedgången av den allmänna födelsefrekvensen i vårt land.

Universitetsundervisning i socialmedicin.

Vid ett av »norsk forening for socialt arbeide» på hösten 1929 anordnat möte, vari även yrkesinspektörerna i Norge deltogo, behandlades bl. a. frågan om behovet av undervisning i socialmedicin, och uppdrogs därvid åt en närvarande läkare, doktor Hans Sivertsen i Bergen, att söka få detta ämne upptaget till diskussion på »norsk laegeforenings» årsmöte 1930. Läkarföreningens styrelse ställde sig välvillig gentemot förslaget men fann det icke möjligt att bereda ämnet plats på mötets dagordning. I stället har därför doktor Sivertsen i den norska sjukkassetidskriften »Sykeforsikringsbladet» publicerat det inlägg i frågan, som han utarbetat med hänsyn till den tilltänkta diskussionen. Då de i artikeln framförda synpunkterna i många hänseenden äga tillämplighet även å svenska förhållanden och vissa av de berörda spörsmålen — speciellt läkarnas ställning till sjukkassorna — just för närvarande ha en särskild aktualitet, torde inlägget förtjäna att i sin helhet här återgivas. Efter att inledningsvis ha erinrat om hurusom senaste nordiska sjukkassemötet i Köpenhamn antagit en resolution om anordnande i resp. länder av utbildning i socialmedicin för medicine studerande — eventuellt även fortsättningskurser för utbildade läkare — anför författaren som följer:

Undervisning i social medisin er like viktig for *læger* som for sykepleiere. I mange henseender er den av ennu større verdi, fordi lægeautoriteten og den medisinske kunnskap har mere inngripende betydning for såvel individ som samfund når social kyndighet kommer til.

Utviklingen i social retning har ført med sig, att lægens gamle stilling er forandret. Mens fra oldtiden de syke har *søkt* til lægerne for å få hjelp, *søker nu lægerne*

[1] Härmed avses % av samtliga sjukförsäkrade kvinnliga medlemmar.

sin største opgave i å forebygge sykdomme eller opsøke de syke så tidlig som mulig. Under visse forhold er også det ubehagelige betalingsspørsmål mellem den syke og lægen nu bortelimineret og har i etisk henseende virket høinende på lægegjerningen.

Sykepleien og lægebehandlingen overføres efterhånden i alle kulturstater direkte eller indirekte til beskatningen. Alle mennesker i disse stater har helt fri eller omtrent fri adgang til lægehjelp og til sykepleie. De talrike, større sykehuse, de offentige »forsikringer» og den utvidede hygiene og forsorg på det sanitære felt bevirker dette.

For lægene er dette ombytte i form for virksomhet ikke alltid så behagelig som det var i den gamle tid, da den syke søkte til ham. Det er mange klager fra læger, som føler sin uavhengighet som læge truet — således i Tyskland (kfr. dr. Liecks bok).

Men utviklingen lar sig ikke stanse her på dette felt; og den bør ikke stanse heller — for den vil være til de *manges* gavn selv om vi læger må finne oss i en ikke helt behagelig forandring fra vår tidligere »splendide isolasjon».

Denne *omveltning* krever nemlig ikke bare rent medisinsk fagkyndighet, men også, at lægen har et inngående kjennskap til de *sociale forhold og virkeformer* (som f. eks. sykeforsikringen) — videre kjennskap til de forskjellige arbeidsforhold — industriarbeide, håndverk o. s. v. — videre en utvidet kunnskap i samfundets hygiene både i arbeide, familieliv og levevilkår.

Hvad vet de nye læger om disse ting? — Som det hygieniske fag har vært stedbarn ved undervisningen ved vårt universitet så har også lægernes kunnskap til hygiene i det praktiske liv vært minimal i forhold til hans kjennskap til mange sykdomme, han aldri får se i sitt hele liv.

Den hygieniske undervisning må ledes under social synsvinkel. Den kan ikke skje ved boken alene. Kjennskap til *arbeidsforholdene på arbeidsplassen,* til arbeidsformene f. eks. nattarbeide må erhverves ved grundig gjennemgåelse på stedet.

Det samme gjelder hygiene *i hjem, i skole, på idrettsplass.* Jeg går så langt at jeg vilde forlange undervisning i den sociale forståelse av *hjemmelivet* — f. eks. hos enværelsesfamilien — i det hele en mere social ramme for lægens medisinske og hygieniske kunnskap.

En ting, som læres slett — eller omtrent ikke under det medisinske studium er *kunsten å optre overfor de syke.* De unge medisinske studerende ser på avdelingene bare numrene og tilfellene av sykdommene passere revy. Metodisk å optre som læger, lærer de først ute i det praktiske liv. Og da må de lære sig det selv. Det var en viktig del av undervisningen ved de gamle medisinske skoler å lære å optre som læge. Prestene har noget som kalles *homiletik.* Den består i å lære å optre i den prestelige gjerning.

Også lægerne kunde *undervises i en medisinsk homiletik.* Ti ved enhver sykebehandling er evnen å optre overfor den syke med den rette forståelse og på fullt kyndig måte det viktigste ved lægevirksomheten.

Bare det å lære høfligheten mot den syke og hans omgivelser. Hvor har der ikke vært syndet mot det av pur jargon lært ved universitet?

Man kan innrømme, at det betyr så litet »det barske vesen», »den butte tone», »den robuste diagnose eller prognose» — men der er mangen syk som vilde vært takknemmelig for en litt mindre overlegen mine fra sin læge.

Vel gis der en høflighet fra hjertet. Den er medbragt til verden og den forsager ikke i de vanskeligste situasjoner i livet. Men den som ikke er skjenket denne gave av naturen kan som erstatning tilegne sig formens høflighet, som den kreves av ethvert kulturmenneske — ved iver og øvelser — særdeles fullkomment.

Evnen til å gå inn på de sykes sjelelige følelser er medfødt de ferreste læger.

Slike egenskaper må erhverves i praksis. Hvem av oss har ved klinikerne hørt om slike ting?

Vi beklager oss over *kvaksalveriet* — men vi er tildels skyld i dets trivsel ved å være ukyndige her.

De unge medisinere må lære ikke blott kjemiske, serologiske og anatomiske facta eller kjennskap til fysikalia, diett og medisinsk terapi; de må også *lære* å beskjeftige sig med patientens psyke og sjeleforhold. Hvis ikke — vil ikke lægestanden stige men dale, for det er ikke sykdommen som først skal behandles, men det syke menneske. *Interessen* i menneskets lidelse og *viljen* til hjelp er avgjørende for lægens virke. Lægearbeidets equisit sociale natur gjør tilpasnings- og samfølelsesevnen like så nødvendig for lægen som den videnskapelige utdannelse.

Den læge når lengst, som foruten en grunndig medisinsk viden har ennu større kyndighet i hjemmenes sociale forhold, i forståelse av de økonomiske bekymringer i de forskjellige livsstillinger, i forståelse av de forskjellige livsalderes tenkesett, i forståelse av det sexuelle livs betydning og så videre.

Der *savnes en samlet og systematisk utdannelse i alle disse ting.* Ikke minst savner lægerne utdannelse i å optre overfor de syke. (Vel lærte vi som studenter en del ved våre kliniske læreres personlige eksempel, men det var ikke alltid ideelt hvad vi lærte — det meste har livet måttet gi oss siden — og tildels til reparasjon av erhvervede skavanker.)

Det er også nødvendig å få en *undervisning i hele det større sociale arbeide,* som nutiden har reist på alle felter — med kjennskap til *moderne samfundslære.* Særlig bør enhver læge være vel inne i *de systemer* som har sykepleien til opgave; således *sykeforsikringen* eller *sykeforsorgen.* Det vil lette arbeidet for vedkommende institusjoner og gavne de tallrike individer som er helt avhengig av disse sociale opgaver.

Et visst kjennskap til de forskjellige *sociale syn, som er oppe i tiden* hører også til en leges utdannelse. Den jevne bornerthet og manglende forståelse av sociale fenomener som nutildags så ofte finnes blandt lægerne, stemmer ikke med hans livsopgave. Livet går sin gang og vi må følge med. Jeg vil bare peke på at det er knapt tyve år siden, at vår lægestand her i landet omtrent enstemmig motsatte sig »læger på fast lønn» og allerede nu utføres over halvdelen av all lægehjelp ved læger på fast lønn i de tallrike sykehus og pleiehjem som finnes overalt. »Livets grønne tre skyter op over all grå teori».

Jeg forlanger ikke at lægerne skal oplæres i et eller annet bestemt socialt syn, men jeg mener det er nødvendig at de får *lære om de forskjellige sociale syn.* Den fremadskridende socialisering krever dette og det er på tide, at også vi læger kommer mere og mere inn i den forestilling, at vi kun er tjenere for folket og ikke friherrer fra en tidligere tidsepoke.

Men tilbake til lægens sociale opgaver forovrig. Som læge må han vite *hvad kropsarbeide er.* Han må kjenne til litt om, hvorledes de forskjellige arter av kropsarbeide virker. Han må ikke bare lære å skjelne mellom tungt arbeide og lett arbeide, mekanisk eller intellektuelt. Han bør ha prøvet det på en måte, vært med i og ved arbeidets utførelse. Lægen kjenner så litet til arbeidets art — selv kontorarbeidets innvirkning er ukjent fra praktisk synspunkt.

Har lægen kyndighet overfor de forskjellige arbeidskvaliteter, vil hans evne til å gi de forskjellige syke råd være meget større enn nu. Likeså visst som dosering av medikamenter må skje efter individuel vurdering av patienter, likeså vel må arbeidets art og mengde doseres både for den enkelte og for grupper av arbeidende.

Det som jeg har sett av manglende forståelse hos læger overfor arbeidsvilkår under rekonvalescens eller invaliditet berettiger mig til denne opfatning.

Men også til *hjemmets forhold* må lægen ha et inngående kjennskap. De aller fleste læger kommer fra særdeles velstillede hjem og er innstillet efter disses sociale syn. Det er nødvendig også å åpne sine øine for, hvor helt annerledes hjem-

mets liv arter sig der, hvor moren er slave fra morgen til morgen igjen, hvor sengeplassen er liten og barnene må i gaten. Hvorledes kan vi ha håp om å kunne ta op med våre neurastenikere — $^2/_3$ av klientelet — uten at ha deres hjemlige og familiære forhold for vårt forstående øie.

I tilknytning til kyndighet i familiære forhold kommer *det seksuelle spørsmål.* Læren om de seksuelle ting er ikke kommet med i den medisinske fagkrets i vårt land. Derimot er den i sterk utvikling ute. Det er selvsagt at lægen her er beste veileder. Det psykiske og det fysiske er her i denne sak så tett sammenvevet at lægen burde være særlig kyndig i tingene. Og hvad vet vi læger, når vi forlater eksamensbordet om dette?

Det naturlige og sunde seksualliv er utvilsomt den beste kilde til individuel som samfundslykke. Og der må gis enhver voksen mann og kvinne full innsikt og forståelse herav. Det er forsent å gi råd, når konflikten er kommen. Kun en læge har betingelse for å lede til rett vei i det seksuelle spørsmåls mange irgange. Men da må han få lære også om disse ting. De hører under den sociale medisin fremfor noget annet.

— Jeg kommer så til den nye store sociale omveltning, nemlig *idrettsbevegelsen.* Det skulde vel være en gavnlig ting å få litt kyndighet i disse ting for alle læger. Idretten fanger mere og mere alle menneskers interesse, og det er lægernes plikt å ta ledelsen på alle dens felter, forat den skal bli en mektig løftestang for sundhet og tilfretshet hos ung og gammel.

Nu kjenner de fleste læger ufullkomment både til idrett og til de medisinske forutsetninger som den må bygge på. Der kritiseres og railleres over »rekordmakeri» o. s. v.

Men idrettssaken er muligens den fornemste kulturbevegelse i tiden, og trenger hver læges forståelse, ja der burde komme spesialundervisning i idrett for alle læger. —

Videre må omtales den socialmedisinske kunnskap i *alkoholspørsmålet.* Den har vært litet dyrket og litet utbredt blandt lægerne omtrent i alle land. Hos oss har vi lært om alkoholens innflytelse på organismen, men vi har ingen klar utdannelse hatt, når det gjaldt å forstå den medisinske side av saken i de sociale forhold. For det meste har der innen våre lægers krets rådet uforståenhet.

Det har vært forklarlig. I de glade ungdomsår i studentertiden så vi livsgleden lyse over den ved alkoholen animerte stemning. Ut fra dette så vi på avholdsbevegelsen, og på de samfundsmessige fenomener av alkoholfriheten. Den veiledning vi skulde fått til som læger å stå forrest i regulering og bekjempelse av alkoholnydelsen i det arbeidende folk var omtrent lik nul. Vi drøftet saken rent akademisk og frastødtes ved avholdsfanatismens sterke overdrivelser. Vi så ikke at det var det sociale grunnlag for avholdsbevegelsen, vi burde studert medisinsk.

Intet har klarere vist mig dette enn en diskusjon i Bergens medisinske selskab, hvor avdøde overlæge Klaus Hanssen i en debatt — kringsatt av smidige medisinske forsvarere for alkoholen — ærgerlig utbrøt: »Jamen dette spørsmål er jo en social sak av den største viktighet og hvad betyr så alle spissfindige medisinske argumenter.»

Det socialmedisinske var en lukket bok for oss ved den diskusjon. Han hadde rett. —

Derfor må der en særlig veiledning til for de vordende læger nettop på dette felt, hvis lægerne skal kunne ansees for at ha forutsætninger i alkoholspørsmålet utenfor lever- og nyrelidelsenes opståen. —

— Jeg har tidligere berørt seksualspørsmålet i forbindelse med medisinsk undervisning. Kampen mot *veneriske sykdomme* trenger sig for tiden mere frem enn før. Den nye lov i Tyskland viser en vei som er å tenke på. Hos oss ligger det arbeide nede. Vår ungdom går uvidende ut i livet og møter farerne såvel ved den veneriske infeksjon som ved sin ukyndighet i selve seksualforholdet. —

I vårt nuværende og ennmere i det fremtidige samfund er det helt utilstrekkelig å stole på hjemmenes innflytelse på dette felt. — Det samme gjelder *ekteskapet* og forplantningsspørs*målet* (eugenikken).

(Forholdet mellem kjønnene har jo alltid vært et stort spørsmål og er det mere nu, bylivets innflytelse har farvet tilværelsen.)

Den medisinske kyndighet på disse felter er såvidt stor, at den må bringes ut i livet på en annen måte enn nu og fruktbargjøres for samfundet i en annen form enn ved resolusjoner for abort.

Det er en stor plikt for staten å gi folket en normal og sund opfatning i disse spørsmål, ikke på religiøs vei alene, men på saklig medisinsk kyndighet.

Vi mangler helt undervisning ved vårt universitet i disse spørsmål.

Så kommer jeg til *all den sociale forsorg,* som i den siste menneskealder på medicinsk grunn har vokset sig stor. Først og fremst *tuberkuloseforsorgen,* som nu er den største. Men vi har andre opgaver: vanføreforsorgen, arbeidet for blinde, epileptikere, kreftsyke o. s. v.

Bare å kjenne dette arbeide og være opøvet til å gripe inn når det behøves bør være et ledd i de unge lægers medisinske utdannelse, likeså viktig for dem som å kunne skrive resepter.

Sykeforsikringens system og prinsipper til og med det tekniske bør være gjenstand for utdannelse.

Og fremtiden vil på dette felt føie stadig nye ledd til av social medisinsk interesse. —

— I det foregående er kortelig omtalt endel av de viktigste socialmedisinske opgaver som møter lægen.

Enkelte av disse opgaver er så betydningsfulle, at de vistnok kan trenge hver sin særskilte lærestol ved vårt universitet, f. eks. seksuallæren, alkoholspørsmålet. Og der er ennu flere medisinske samfundsopgaver som ikke er nevnt her, men som krever lægens kjennskap.

Det vil da fremgå av det her sakte, at kravet på en undervisning i socialmedisin er et nødvendig krav likesåvel for de vordende læger som for dem, der har med sykepleie å gjøre.

For en enkelt lærer vil det være uoverkommelig å påta sig alle disse nevnte fagkretser. Der måtte nok flere til efterhånden. Men planen for undervisning i socialmedisin vil lett kunne utarbeides ved de interessertes bistand. Jeg tror her sykekassenes ledende menn kan gi gode anvisninger for hvad der trengtes. De har sikkert gjort sine erfaringer i den forløpne tid. Men også andre socialt interesserte menns og særlig kvinners råd bør innhentes.

Det vilde vær ønskelig at denne sak blev tatt raskt op av våre myndigheter, så den innen kort tid kunde tre ut i livet. Og jeg slutter mig helt til den opfatning, som er utgått fra foreningen i Bergen og har tillatt mig å knytte disse bemerkninger til forslaget.

Jeg anser det like viktig for lægene som for sykepleierne at de får en moderne opdragelse og undervisning i socialmedisin.

Fylleriförseelser och spritsmuggling under fjärde kvartalet 1930

jämte sammanfattningssiffror rörande fylleriförseelserna under året.

Fylleriförseelser under fjärde kvartalet 1930. Enligt en inom kontrollstyrelsen verkställd preliminär sammanräkning, vars resultat delgivits socialstyrelsen och i sammandrag återges i tab. A, utgjorde antalet fylleriförseelser, för vilka personer blivit sakfällda under fjärde kvartalet 1930, tillhopa 7 673, av vilka 7 506 begåtts av män och 167 av kvinnor. Antalet avdömda fylleriförseelser per kvartal dels under år 1913, såsom representerande förhållandena före världskriget och det individuella kontrollsystemets mera allmänna tillämpning, dels för tiden fr. o. m. år 1924 har utgjort som följer:

	Medeltal per kvartal under år								4 kv.	3 kv.	4 kv.
	1913	1924	1925	1926	1927	1928	1929[1]	1930	1929	1930	1930
Antal förseelser . .	14 727	8 171	8 130	7 425	7 196	6 929	7 375	7 659[2]	7 529	8 507[2]	7 673[3]
Per 100 000 inv. .	262	136	134	123	118	114	121	125	123	139	125

Dessa siffror återge emellertid icke hela den faktiska fyllerifrekvensen å offentliga platser. Man får nämligen i allmänhet räkna med, att för varje kvartal något eller några hundratal personer, som blivit anhållna för fylleri, sedermera icke sakfällas, merendels av det skäl att de icke kunnat med stämning anträffas och inställas inför rätta. Påpekas bör därjämte, att å ena sidan en del av de förseelser, som avdömts under en redovisningsperiod, begåtts under en tidigare, medan å andra sidan en del under perioden begångna förseelser avdömas först under ett följande redovisningsskede. Vad beträffar den preliminära siffran för fjärde kvartalet 1930, tyder densamma på en lägre fyllerifrekvens än under tredje kvartalet 1930 (8 507 förseelser), även om hänsyn tages till att den kommer att något höjas genom senare rapporterade förseelser. Däremot torde ökningen gentemot fjärde kvartalet 1929 (7 529 förseelser) komma att ytterligare accentueras.

Fylleriförseelsernas fördelning på årets olika månader fr. o. m. år 1924 ter sig som följande tablå utvisar:

År	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
1924 . . .	2 092	2 083	2 259	2 742	2 816	2 731	2 526	2 834	3 676	3 174	2 966	2 786
1925 . . .	2 705	2 457	2 780	2 678	2 619	2 720	2 216	2 651	3 629	3 255	2 921	1 890
1926 . . .	2 052	1 982	2 478	2 709	2 782	2 361	2 023	2 440	3 476	2 600	2 763	2 034
1927 . . .	2 174	2 112	2 436	2 333	2 677	2 301	1 951	2 601	3 173	2 799	2 509	1 719
1928 . . .	2 022	1 903	2 101	2 390	2 385	2 032	2 136	2 863	2 752	2 909	2 505	1 719
1929 . . .	2 189	1 702	1 846	2 535	2 554	2 321	2 361	3 068	3 393	2 920	2 645	1 964
1930 . . .	2 484	1 953	2 314	2 640	2 524	2 541	2 193	2 910	3 404	2 907[2]	2 719[2]	2 047[3]

[1] Siffrorna för år 1929 ha här liksom på övriga ställen i redogörelsen korrigerats med hänsyn till 162 efterredovisade fall.

[2] De tidigare meddelade siffrorna för tredje kvartalet 1930 ha ökats med 369 senare rapporterade förseelser.

[3] Preliminär siffra.

Som synes, hänför sig nedgången gentemot tredje kvartalet huvudsakligen till de båda sista månaderna. Påpekas bör dock, att särskilt decembersiffran torde vara för låg, i det de ännu icke redovisade fyllerifallen till övervägande del torde inträffat mot slutet av kvartalet.

Hur fylleriförseelserna under redovisningskvartalet fördelade sig på vissa ortsgrupper och på olika delar av landet åskådliggöres av följande tablå, varuti för Stockholm meddelas tvenne sifferserier, nämligen a) antalet sakfällda enligt den officiella statistiken och b) antalet för fylleri anhållna enligt Statistisk Månadsskrift, utgiven av Stockholms stads statistiska kontor:

Antal fylleriförseelser under 4 kv. 1930	Stockholms stad a	Stockholms stad b	Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Hela riket 4 kv. 1930	Hela riket 3 kv. 1930	Hela riket 4 kv. 1929
i städer med mer än 10 000 inv.	1 513	1 704	438	252	575	1 824	604	5 206	5 271	4 798
i övriga städer .	—	—	271	124	108	363	162	1 028	1 179	1 130
å landsbygden . .	—	—	202	137	178	372	550	1 439	2 057	1 601
tillhopa	**1 513**	**1 704**	**911**	**513**	**861**	**2 559**	**1 316**	**7 673**	—	—
3 kvart. 1930 . .	1 554	1 797	961	546	1 077	2 638	1 731	—	8 507	—
4 kvart. 1929 . .	1 303	1 464	986	516	963	2 402	1 359	—	—	7 529

Man finner sålunda, att nedgången gentemot tredje kvartalet 1930 övervägande framträtt å landsbygden samt i norra och södra Sverige. Ökningen gentemot fjärde kvartalet 1929 är särskilt framträdande i Stockholm.

Fylleriförseelsernas fördelning efter de sakfälldas kön och ålder. Av samtliga fylleriförseelser, för vilka personer sakfälldes under 1930 års fjärde kvartal, begingos som ovan nämnts 167 eller 2·2 % av kvinnor, därav, som efterföljande tab. A visar, 111 i Stockholm, 25 i Göteborg, 5 i Malmö, 25 i övriga städer och 1 på landsbygden. — Huvudtabellen ger även möjlighet att fastställa, i vilken utsträckning fylleriförseelserna begåtts av yngre och av äldre personer, varvid åldersgränsen dragits vid 25 år.[1] Av hela antalet under år 1930 sakfällda fyllerister tillhörde 7 794 eller 25·5 % den yngre åldersgruppen. Motsvarande relativtal för åren 1923—1929 utgjorde resp. 19·9[2], 20·7[2], 21·5[2], 21·7, 22·6, 24·4 och 25·3 %.

Fylleriförseelsernas fördelning efter de sakfälldas inköpsrätt till spritdrycker. På grundval av systembolagens uppgifter ha i tab. A förseelserna vidare uppdelats med hänsyn till om de sakfällda innehaft motbok (med full eller begränsad inköpsrätt) eller varit avstängda från laglig spritdryckstilldelning. Av samtliga manliga fyllerister voro 6 077 eller 81·0 % personer utan motbok. Fördelningen härvidlag var sålunda ungefär densamma som närmast föregående kvartal (80·9 %). Av de kvinnliga fylleristerna uppgives endast 1 ha varit innehavare av motbok. Dessa siffror giva även en antydan om omfattningen av den olagliga rusdrycksh andelns och särskilt spritsmugglingens inverkan på nykterhetstillståndet.

[1] Härvid ha personer, som äro födda före 1905, hänförts till den äldre åldersgruppen, och sådana, som äro födda 1905 eller senare, till den yngre.

[2] Dessa siffror ha beräknats efter något avvikande grunder.

Orter	Antal fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under				Förseelser, begångna av *män*						Förs., beg. av *kvinnor*		
					med motbok		*utan* motbok	Summa	Därav		Hela antalet	Därav	
	okt.	nov.	dec.	hela kvartalet	full inköpsrätt	begr. inköpsrätt			25 år eller däröver[1]	under 25 år[2]		25 år eller däröver[1]	under 25 år[2]
Stockholms stad	532	529	452	1 513	52	257	1 093	1 402	1 216	186	111	92	19
Östra Sverige: Södertälje	12	8	11	31	1	3	27	31	22	9	—	—	—
Lidingö	6	—	3	9	—	3	6	9	7	2	—	—	—
Uppsala	25	26	22	73	—	16	57	73	58	15	—	—	—
Västerås	29	22	31	82	—	8	73	81	53	28	1	1	—
Nyköping	5	4	3	12	—	3	9	12	9	3	—	—	—
Eskilstuna	40	21	16	77	—	12	65	77	64	13	—	—	—
Linköping	15	13	17	45	—	3	41	44	35	9	1	1	—
Norrköping	30	31	48	109	3	12	87	102	78	24	7	1	6
Övriga städer	103	111	57	271	4	60	206	270	211	59	1	1	—
Landsbygden	73	93	36	202	6	41	154	201	114	84	1	1	—
Smål. m. m.: Jönköping	25	22	36	83	—	12	71	83	69	14	—	—	—
Kalmar	37	42	29	108	4	25	79	108	80	28	—	—	—
Västervik	2	9	7	18	—	1	17	18	5	13	—	—	—
Visby	20	13	10	43	2	5	36	43	34	9	—	—	—
Övriga städer	40	57	27	124	—	22	101	123	93	30	1	1	—
Landsbygden	58	74	5	137	1	16	120	137	89	47	—	—	—
Södra Sverige: Karlskrona	19	16	12	47	2	4	40	46	38	8	1	1	—
Kristianstad	26	14	10	50	2	9	39	50	41	9	—	—	—
Malmö	78	54	63	195	8	32	150	190	162	28	5	4	1
Lund	26	9	15	50	4	15	31	50	43	7	—	—	—
Landskrona	26	16	19	61	—	15	46	61	48	13	—	—	—
Hälsingborg	43	34	58	135	1	25	107	133	99	34	2	2	—
Ystad	5	5	5	15	—	2	13	15	10	5	—	—	—
Trälleborg	8	8	6	22	2	1	19	22	14	8	—	—	—
Övriga städer	40	41	27	108	4	20	84	108	74	34	—	—	—
Landsbygden	69	96	13	178	7	33	138	178	77	101	—	—	—
Västra Sverige: Halmstad	8	8	11	27	1	3	23	27	18	9	—	—	—
Göteborg	447	407	467	1 321	16	243	1 037	1 296	962	334	25	23	2
Mölndal	10	6	1	17	—	1	15	16	10	6	1	—	1
Uddevalla	21	14	13	48	2	7	39	48	37	11	—	—	—
Trollhättan	18	11	5	34	1	2	31	34	28	6	—	—	—
Borås	26	23	25	74	—	17	56	73	49	24	1	—	1
Skövde	15	15	15	45	2	17	26	45	41	4	—	—	—
Karlstad	40	33	44	117	5	12	97	114	89	25	3	1	2
Kristinehamn	13	17	14	44	—	3	41	44	26	18	—	—	—
Örebro	30	39	28	97	3	8	86	97	80	17	—	—	—
Övriga städer	146	117	100	363	7	83	272	362	250	112	1	1	—
Landsbygden	196	143	33	372	3	47	322	372	194	177	—	—	—
Norra Sverige: Falun	5	7	6	18	—	2	16	18	13	5	—	—	—
Gävle	79	61	84	224	1	36	185	222	174	48	2	2	—
Söderhamn	18	17	18	53	—	9	44	53	36	17	—	—	—
Härnösand	28	18	—	46	1	5	40	46	38	8	—	—	—
Sundsvall	59	66	41	166	—	18	145	163	130	33	3	3	—
Östersund	13	8	12	33	1	4	28	33	25	8	—	—	—
Umeå	6	14	7	27	—	6	21	27	22	5	—	—	—
Luleå	15	14	8	37	—	1	36	37	26	11	—	—	—
Övriga städer	63	64	35	162	—	22	140	162	113	49	—	—	—
Landsbygden	259	249	42	550	1	81	468	550	313	235	—	—	—
Hela riket: städerna	2 252	2 064	1 918	6 234	129	1 064	4 875	6 068	4 730	1 338	166	134	32
Hela riket: landsb.	655	655	129	1 439	18	218	1 202	1 438	787	644	1	1	—
Summa	2 907	2 719	2 047	7 673	147	1 282	6 077	[3]7 506	5 517	1 982	167	135	32

[1] Härmed avses personer födda före år 1905. — [2] Härmed avses personer födda år 1905 eller senare. — [3] Därav 7 personer med okänd ålder.

Fylleriförseelser under hela år 1930. Totala antalet under år 1930 avdömda och hitintills statistiskt redovisade fylleriförseelser skulle enligt tab. B ut-

Tab. B. Översikt av fylleriförseelser under år 1930.

Kvartal och persongrupper	Antal fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts										
								Därav inom följ. ortsgrupper			
	Stockholms stad	Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Samtliga orter	Stockholm, Göteborg o. Malmö	Övriga städer med över 10 000 inv.	Mindre städer	Landsbygden
1:a kvartalet . .	1 278	712	518	819	2 292	1 137	**6 751**	2 481	1 738	926	1 606
2:a » . .	1 335	874	493	919	2 669	1 415	**7 705**	2 782	2 247	1 110	1 566
3:e » . .	1 554	961	546	1 077	2 638	1 731	**8 507**	2 925	2 346	1 179	2 057
4:e » . .	1 513	911	513	861	2 559	1 316	**7 673**	3 029	2 177	1 028	1 439
Tillhopa	**5 675**	**3 458**	**2 070**	**3 676**	**10 158**	**5 599**	**[1]30 636**	**11 217**	**8 508**	**4 243**	**6 668**
Därav förseelser begångna av											
män	5 267	3 429	2 069	3 644	10 035	5 573	**30 017**	10 694	8 421	4 239	6 663
kvinnor . . .	408	29	1	32	123	26	**619**	523	87	4	5
pers. *med* motbok	1 215	630	378	766	1 870	765	**5 624**	2 267	1 347	870	1 140
» *utan* »	4 460	2 828	1 692	2 910	8 288	4 834	**25 012**	8 950	7 161	3 373	5 528
pers. *över 25* år	4 903	2 539	1 442	2 649	7 401	3 874	**22 808**	9 209	6 745	3 182	3 672
» *und. 25* år	772	912	624	1 023	2 750	1 713	**7 794**	2 008	1 763	1 059	2 964

göra 30 636, varav 30 017 (98·0 %) begåtts av män och 619 (2·0 %) av kvinnor. Tages hänsyn till det sannolika antalet fall, varom uppgifter senare lära inkomma, torde totalsiffran för året komma att uppgå till inemot 31 000 förseelser.

Utvecklingen under de närmast föregående åren belyses i följande översikt:

		1925	1926	1927	1928	1929	1930[2]
Antal fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts	Stockholm	6 961	6 335	6 161	5 018	4 832	5 675
	Göteborg o. Malmö	7 097	5 861	5 328	4 744	5 014	5 542
	Övr. städer m. över 10 000 inv.	8 776	8 432	8 277	8 538	8 951	8 508
	Mindre städer	4 614	4 165	3 760	3 987	4 414	4 243
	Landsbygden	5 073	4 907	5 259	5 430	6 287	6 668
	Tillhopa	**32 521**	**29 700**	**28 785**	**27 717**	**29 498**	**30 636**

Som härav framgår, har antalet fyllerifall företett en tydlig stegring under de båda senaste åren. Detta sammanhänger delvis med utvecklingen på landsbygden, där den officiellt registrerade fyllerifrekvensen ökats alltsedan år 1927, vilket i sin mån torde bero på den förbättrade polisbevakningen. Under år 1930 uppvisade emellertid storstäderna den starkaste stegringen.

[1] Härav 34 personer med okänd ålder.
[2] Preliminära siffror.

Jämförelse mellan fylleriförseelserna i Sverige och dess grannländer. Liksom i föregående kvartalsredogörelser må slutligen i jämförelsesyfte en sammanställning göras mellan den svenska fylleristatistiken och f. n. tillgängliga uppgifter för Norge enligt Statistiske Meddelelser. I översikten här nedan ha dessutom medtagits motsvarande kvartalssiffror för Finland, vilka fr. o. m. år 1922 finnas tillgängliga i Social Tidskrift:

	Medeltal per kvartal								4 kv.	3 kv.	4 kv.
	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1929	1930	1930
Sverige . . .	7 072	7 532	8 171	8 130	7 425	7 196	6 929	7 375	7 529	8 507	7 673
Norge	11 171	12 255	10 797	9 611	9 003	9 012	9 434	9 570	10 059	9 261	·
Finland . . .	10 700	14 103	15 851	17 576	18 457	23 976[1]	25 268[1]	25 375[1]	27 094[1]	28 059[1]	·

Av intresse är jämväl att sammanställa fylleriförseelserna i respektive huvudstäder, såsom skett i nedanstående tablå:

Antal fylleriförseelser i	År 1913	År 1923	År 1924	År 1925	År 1926	År 1927	År 1928	År 1929	4 kv. 1929	3 kv. 1930	4 kv. 1930
Stockholm[2]	17 696	8 069	8 181	7 275	6 689	6 452	5 465	5 356	1 464	1 797	1 704
Oslo	20 293	22 504	18 704	16 518	15 197	14 709	14 688	14 853	4 050	3 502	·
därav anhållna	16 455	18 702	15 497	13 516	12 879	12 722	12 039	12 332	3 400	2 843	·
Helsingfors[2]	28 266	18 462	18 863	18 630	18 602	22 003[1]	21 876[1]	23 962[1]	6 888[1]	6 413[1]	·

Det framgår härav, att antalet fylleriförseelser, särskilt om hänsyn tages till vederbörande städers folkmängd,[3] ställer sig väsentligt lägre i Stockholm än i Helsingfors och Oslo. Då emellertid av gatufylleriet blott en viss efter lagstiftning och praxis växlande del blir föremål för polisingripande och sålunda redovisad i statistiken, kunna tablåns siffror mindre göra anspråk på att giva en inbördes fullt jämförbar bild av nykterhetstillståndet i resp. städer vid en och samma tidpunkt än av utvecklingens gång i berörda avseende i de särskilda orterna under den redovisade tidsperioden.

Uppgifter rörande spritsmugglingen. Som komplement till fylleriförseelsestatistiken meddelas i tab. C vissa uppgifter från generaltullstyrelsens statistiska avdelning för åren 1928—1930 rörande antalet beslag, som helt eller delvis avsett sprit (eller bränvin), samt beslagtagna kvantiteter av sådana varor. Vissa i tabellen upptagna beslag lära sedermera ha upphävts av vederbörande domstol.

Under år 1930 var mängden beslagtagen sprit väsentligt större än under åren 1928 och 1929 men mindre än under år 1927 (77 292 l). Ökningen under år 1930 får emellertid till god del tillskrivas ett enstaka mycket stort

[1] På grund av en omläggning av den finska fylleristatistiken äro de meddelade siffrorna fr. o. m. år 1927 ej fullt jämförbara med de för tidigare år angivna.
[2] Siffrorna avse antalet anhållna personer enligt polisstatistiken.
[3] Folkmängdssiffrorna äro för Stockholm 486 672, för Oslo 250 420 och för Helsingfors 220 904 nyånare.

Tab. C. Gjorda beslag och beslagtagna kvantiteter av spritdrycker åren 1928—1930.

Månad	Stockholms tullkammardistrikt						Samtliga tullkammardistrikt					
	Antal beslagsmål			Kvantitet, i liter			Antal beslagsmål			Kvantitet, i liter		
	1928	1929	1930	1928	1929	1930	1928	1929	1930	1928	1929	1930
januari	128	105	145	1 719	2 779	3 788	203	155	212	2 293	2 942	7 205
februari	65	27	90	421	49	1 230	117	42	138	593	526	1 401
mars	81	50	98	556	449	20 975	125	80	149	694	579	21 196
april	60	44	124	313	291	1 202	117	76	188	451	884	1 361
maj	55	88	101	587	1 744	1 473	101	137	151	1 484	2 533	1 695
juni	92	111	162	403	2 963	2 643	147	165	233	649	5 854	4 645
juli	136	171	159	1 800	8 355	1 295	223	248	258	3 090	12 739	1 901
augusti	128	124	143	617	4 932	1 411	219	197	220	2 898	5 347	11 979
september . . .	120	161	184	3 933	1 031	1 978	178	215	240	4 557	2 204	2 734
oktober	84	167	227	2 273	2 618	2 038	162	253	315	3 350	4 174	2 882
november . . .	136	166	141	1 969	7 633	1 764	215	222	232	10 750	7 957	2 967
december . . .	117	214	231	697	3 914	3 887	175	296	294	1 082	6 468	4 183
Hela året	**1 202**	**1 428**	**1 805**	**15 288**	**36 758**	**43 684**	**1 982**	**2 086**	**2 630**	**31 891**	**52 207**	**63 649**

spritbeslag i mars. Även antalet beslagsmål — varav omkring två tredjedelar bruka falla på Stockholms tullkammardistrikt — har emellertid ökats under innevarande år.

Till jämförelse må nämnas, att i Norge under åren 1927, 1928 och 1929 uppges ha beslagtagits resp. 68 518, 49 025 och 49 872 liter sprit och bränvin, vilket synes antyda, att den olagliga rusdryckshanteringens omfång väsentligt minskats under de båda sistnämnda åren. Under de tre första kvartalen 1930 uppgick siffran till 38 383 liter. I Finland beslagtogos av tullpersonalen under åren 1927, 1928, 1929 och 1930 resp. 635 812, 980 850, 961 203 och 1 062 351 liter spritdrycker.

Internationella arbetsorganisationen.

Den internationella arbetslagstiftningens framsteg under 1930.

Den 1 januari 1930 hade inregistrerats 384 ratifikationer av internationella arbetskonventioner[1]. Vid årsskiftet 1930—1931 hade antalet stigit till 415 — därav 8 s. k. villkorliga — och ökades sålunda antalet ratifikationer under det gångna året med 31 (mot 51 nästföregående år).

För att belysa ratifikationsarbetets fortskridande meddelas här några jämförande uppgifter om antalet verkställda, beslutade eller föreslagna ratifikationer vid slutet av de sju senaste åren:

	Antal vid slutet av åren						
	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930
Verkställda ratifikationer	141	185	215	248	333	384	415
Beslutade »	19	37	38	32	26	21	23
Föreslagna »	123	123	146	170	148	143	165

[1] Häri ej inräknat den s. k. Bernkonventionen angående vit fosfor, vilken hittills ratificerats av 29 stater.

RATIFIKATIONSARBETETS FORTGÅNG INTILL 1931 ÅRS BÖRJAN.

Konferensår:	1919							1920			1921							1925				1926			1927		1928	1929	
Konvention:	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
Argentina . .	f	f	f	f	f	f	—	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Australien . .	—	—	—	—	—	—	r	—	—	r	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Belgien . . .	r	r	—	r	r	r	r	r	r	r	r	r	—	r	r	r	r	r	r	r	—	r	r	r	—	—	—	—	—
Brasilien . . .	f	f	f	f	f	f	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bulgarien . .	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	—	—	—
Chile	r	f	r	f	r	r	—	f	f	f	f	r	r	r	r	f	f	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Colombia . . .	f	f	f	f	f	f	—	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	—	—
Danmark . . .	—	r	—	—	r	r	r[1]	r	—	—	f	r	r	—	f	r	—	—	—	r	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Estland . . .	f	r	—	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	f	f	r	r	—	r	r	—	—	—	—	—
Finland . . .	—	r	—	—	b	b	r	r	—	r	—	r	—	r	r	r	r	—	r	r	r	r	b	—	—	—	—	—	—
Frankrike . .	v	r	f	r	—	r	r[1]	—	r	r	—	r	r	r	r	r	r	f	f	r	f	f	r	r	—	—	r	—	—
Grekland . . .	r	r	r	r	r	r	—	r	r	r	f	f	f	r	r	r	r	f	f	f	f	—	—	—	—	—	—	—	—
Indien	r	r	—	r	—	r	r	—	—	—	r	—	—	r	r	r	—	—	r	r	—	r	—	—	—	—	—	b	f
Irland	—	r	—	r	r	r	r[1]	r	r	—	r	r	r	—	r	r	r	—	r	r	—	r	r	r	—	—	r	r	r
Italien	v	r	b	r	b	r	r[1]	b	r	r	r	r	r	b	r	r	r	—	—	r	—	—	r	r	—	—	r	—	—
Japan	—	r	—	—	r	—	r	r	—	r	r	—	—	—	—	r	r	—	r	r	—	r	—	—	—	—	—	—	—
Jugoslavien . .	—	r	r	r	r	r	r	r	r	r	—	r	—	r	r	r	r	r	r	r	—	—	r	r	r	—	—	—	—
Kanada . . .	—	—	—	—	—	—	r[1]	r	r	—	—	—	—	—	—	r	r	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kina	—	—	—	—	—	—	r	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	r	—	—
Kuba	b	f	r	r	r	r	—	r	r	r	f	f	f	r	b	r	r	r	r	r	r	b	r	r	f	f	f	f	f
Lettland . . .	v	f	r	f	r	r	—	r	r	r	f	r	r	r	r	r	r	r	r	r	f	f	f	f	r	f	—	—	—
Luxemburg . .	r	r	r	r	r	r	r[1]	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	—	f	f
Nederländerna.	f	b	—	r	r	r	r[1]	r	b	b	b	r	r	b	b	b	r	r	r	r	f	r	b	b	—	—	f	f	f
Norge	—	r	—	—	—	—	r[1]	r	—	r	—	r	—	r	—	r	—	—	r	r	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nya Zeeland .	—	—	—	—	—	—	r[1]	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Paraguay . . .	f	f	f	f	f	f	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Polen	—	r	f	—	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	f	f	r	f	—	f	f	—	—	—	—	—
Portugal . . .	r	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	r	—	—	r	r	r	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rumänien . .	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	—	r	r	r	r	f	f	f	f	—	—	—	r	—	—	—	—
Schweiz . . .	—	r	—	r	r	r	r[1]	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	r	r	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Spanien . . .	v	r	r	f	f	f	r[1]	r	r	f	f	f	f	r	r	r	r	r	—	r	—	—	—	—	—	—	r	—	—
Storbritannien	—	r	—	r	r	r	r[1]	r	r	—	—	r	r	—	—	r	r	—	r	r	—	v	r	—	—	—	r	—	—
Sverige	—	r	—	—	—	—	r	r	—	r	r	r	r	r	—	r	r	r	r	r	—	v	—	—	—	—	—	—	b
Sydafrika . .	—	r	—	r	—	—	r[1]	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	r	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tjeckoslovakien	r	f	f	r	r	f	r	—	—	—	r	r	—	r	r	—	—	—	—	r	f	r	—	—	r	r	f	f	f
Tyskland . . .	f	r	r	f	f	f	r[1]	r	r	r	f	r	r	—	f	r	r	—	r	r	f	f	r	r	r	r	r	—	—
Ungern	—	r	r	r	—	r	r	r	—	—	r	—	b	v	b	r	r	r	r	r	—	—	—	—	r	—	f	—	—
Uruguay . . .	f	f	f	f	f	f	—	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f
Österrike . . .	v	r	—	r	—	r	r	—	—	—	r	r	—	r	—	—	—	—	r	r	—	r	—	—	r	r	—	—	—

[1] Barnkonventionen ratificerad redan före 1919 års arbetskonferens.

En närmare överblick av ratifikationsarbetets fortgång i olika stater lämnas å vidstående tabell. De i tabellen upptagna konventionerna avse följande frågor (siffrorna inom klammer angiva antalet ratifikationer av varje konvention):

1) arbetstidens begränsning [14]
2) arbetslösheten [24]
3) kvinnors arbete före och efter barnsbörd [11]
4) kvinnors nattarbete [19]
5) minimiålder för minderåriga [18]
6) minderårigas nattarbete [21]
7) vit fosfor (Bernkonventionen) [29]
8) minimiålder för arbete å fartyg [22]
9) arbetslöshetsersättning [17]
10) arbetsförmedling för sjömän [18]
11) minderårigas användande i jordbruket [13]
12) jordbruksarbetarnas föreningsrätt [22]
13) socialförsäkring inom jordbruket [14]
14) användandet av blyvitt vid målning [19]
15) veckovila i industriella företag [18]
16) minimiålder för eldare och kollämpare [24]
17) läkarbesiktning av unga personer å fartyg [23]
18) ersättning för olycksfall i arbete [11]
19) » vid yrkessjukdomar [19]
20) lika behandling av in- o. utländska arb. [27]
21) nattarbete i bagerier [5]
22) inspektionen av emigranter [12]
23) sjömäns anställningsavtal [11]
24) hemförskaffning av sjömän [10]
25) sjukförsäkring för industriarbetare [9]
26) » » jordbruksarbetare [5]
27) metoder för fastställande av minimilöner [7]
28) vikten å tyngre kollin [1]
29) skydd mot olycksfall vid lastning eller lossning [1]

Ratifikationsarbetets resultat utmärkas i tabellen med följande tecken:
r betyder, att ratifikation verkställts.
b » » beslut föreligger om ratifikation.
f » » förslag » » »
v » villkorlig ratifikation.

Internationella arbetsbyråns undersökningar under 1930.

Av socialrådet *Erik Sjöstrand*, Genève.

Såsom en väsentlig uppgift ålägger fredsfördraget internationella arbetsbyrån att verkställa utredning i frågor, som skola föreläggas arbetskonferensen, samt att utföra speciella av konferensen anbefallda undersökningar.

I det följande lämnas en översiktlig redogörelse för de större undersökningar, som företagits av internationella arbetsbyrån under 1930. I översikten äro icke medtagna de smärre undersökningar och redogörelser, som publicerats i arbetsbyråns serier av periodiska publikationer.

Givet är, att konferensens och styrelsens sammanträden, den i början av året hållna expertkonferensen i kolfrågan, silikoskonferensen i Johannesburg under augusti samt de talrika kommittésammanträdena förorsakat ett betydande arbete med utredningar o. dyl.

Vid sidan härav har arbetsbyrån haft under utförande ett stort antal undersökningar. Under året har avslutats och utgivits första volymen av det betydelsefulla samlingsverket »Encyklopedi i industriell hygien»; femte och sista volymen av serien »Föreningsfrihet»; undersökningar rörande metoderna för utarbetande av statistik över olycksfall vid järnvägar, rörande färgblindhetsprov, som i olika länder föreskrivits för förarpersonal inom olika grenar av transportväsendet: järnvägar, sjöfart, luftfart, automobiltransport; en ny del av internationella arbetsbyråns årsbok, behandlande kooperativa organisationer; undersökningar rörande yrkesutbildning inom jordbruket samt rörande anställningsavtal för jordbruksarbetare i Tyskland, Österrike och Ungern.

En undersökning rörande betydelsen av större allmänna arbeten såsom partiellt botemedel mot arbetslöshet är för närvarande under tryckning.

Inom kort kommer också att avslutas den av Ford begärda undersökningen rörande levnadskostnadernas storlek i förhållande till arbetslönen i ett visst antal europeiska industristäder, jämfört med levnadskostnaderna i en amerikansk industristad sådan som Detroit. Man hoppas, att arbetsbyrån skall kunna delgiva de första resultaten av denna undersökning under förra delen av 1931.

Lönefrågan har också ur annan synpunkt sett varit föremål för uppmärksamhet, i det att en undersökning företagits rörande »de höga lönernas» problem.

Bland andra ekonomiska frågor, som stå i nära samband med den sociala, har särskilt en sysselsatt internationella arbetsbyrån, nämligen frågan om rationaliseringen i relation till arbetsförhållandena. Rörande detta ämne har företagits en undersökning, som redan fortskridit ganska långt.

Inom arbetsrättens område håller arbetsbyrån på att avsluta sina undersökningar rörande förlikning och skiljedom. Den har påbörjat en jämförande internationell undersökning rörande kollektivavtal och principerna för arbetsavtalet i allmänhet.

En ny undersökning rörande arbetarbostadsfrågan i Europa kommer inom kort att utgivas, varjämte en undersökning av metoderna för bostadsstatistiken är under förberedelse.

Inom emigrationsfrågans område är arbetsbyrån, förutom med statistik, sysselsatt med en undersökning av de verkningar, som det av Pariskonferensen utarbetade förslaget till konvention angående utlänningars behandling skulle kunna hava på utflyttade arbetares levnadsförhållanden.

Sektionen för socialförsäkring är, vid sidan av undersökningar rörande de sociala utgifternas storlek, sysselsatt med en omfattande utredning av ålderdoms-, invaliditets- och efterlevandeförsäkring.

Specialavdelningen för jordbruksfrågor är huvudsakligen sysselsatt med frågan om landsbygdens avfolkning, arbetstidens längd, anställningsavtal och löner inom jordbruket.

Specialavdelningen för industriell hygien håller på att avsluta den andra volymen av encyklopedien i industriell hygien, vilken snart kommer att föreligga färdig.

Specialavdelningen för arbetets säkerhet sysselsätter sig med, förutom en redogörelse för säkerhetsanordningar i samband med tillverkning och användning av acetylen, arbetsförhållandena för hamnarbetare och det normalreglemente, som enligt internationella arbetskonferensens beslut skall utfärdas för kompletterande av det 1929 antagna konventionsförslaget. Avdelningen har vidare påbörjat undersökningar rörande olycksfalls förebyggande vid användning av elektrisk ström.

Sektionen för infödingsfrågor är framför allt sysselsatt med att undersöka frågan om kontraktsarbete, däri inbegripet arbete ålagt såsom straff, samt arbetsförhållandena i kolonier, protektorat och besittningar; slaveri, arbetsförhållanden i mandatområden och arbetsförhållanden i asiatiska länder, särskilt i Japan.

Specialavdelningen för sjöfartsfrågor är sysselsatt med förberedelser till den tekniska konferens, som skall sammanträda i oktober 1931 och som skall behandla de frågor, som voro föremål för en första överläggning vid det särskilda sjöfartssammanträdet med internationella arbetskonferensen 1929, och framför allt frågan om arbetstiden ombord. Vidare fortsättas undersökningarna rörande svampfisket och inre sjöfart.

Specialavdelningen för ryska förhållanden kommer inom en nära framtid att utgiva en undersökning om arbetsförhållandena i Sovjet-Ryssland.

Slutligen böra omnämnas en del undersökningar av olika slag, vilka befinna sig på ett mera förberedande stadium. Hit kunna räknas förberedelserna till en undersökning av arbetsförhållandena inom textilindustrien, undersökning rörande arbetets anordning på fyra skift vid automatisk glastillverkning eller i andra glasbruk, där arbetet oavbrutet måste försiggå under mer än en veckas tid, undersökning rörande förhållandena mellan arbetsgivare och arbetare i olika länder, rörande

kollektivavtal för journalister, arbetsförmedling för sceniska artister, utövares rättigheter i fråga om radio och mekanisk musik m. m.

Till det förestående sammanträdet med internationella arbetskonferensen har arbetsbyrån utarbetat en s. k. grå rapport rörande minimiålder för barns användande till arbete i andra än industriella yrken ävensom rapporter rörande arbetstidens längd i stenkols- och brunkolsgruvor.

Vidare har arbetsbyråns styrelse vid sammanträde i Bryssel under oktober 1930 uppdragit åt byrån att anställa en del nya undersökningar, såsom rörande de allmänna tendenserna inom arbetarnas bildningsrörelse, rörande föreningsfrihet och silikos. Även har fattats beslut om en ingående undersökning av de olika orsakerna till arbetslösheten. Den inom styrelsen upprättade arbetslöshetskommittén skall vid sitt sammanträde i januari 1931 utarbeta program härför, och ha vissa förberedelsearbeten redan utförts.

Kortare meddelanden.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under december 1930. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av december till 31 901 mot 24 824 vid månadens början. Yrkesfördelningen framgår av följande sammandrag:

	Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet		Hela antalet hjälpsökande	Därav: det lokala överskottet
Jordbruk	1 083	439	Närings- o. njutningsmedelsind.	242	72
Skogshushållning	1 079	517	Kemisk-tekn. o. belysningsind.	204	49
Gruvdrift och malmförädling	2 099	729	Trämasse- och pappersindustri	692	271
Jord-, sten- och glasindustri	2 335	648	Grafisk industri	29	2
Metall- och maskinindustri	2 310	500	Industri och hantverk, ej spec.	573	218
Trävaruindustri	4 972	1 960	Sjöfart och fiske	305	39
Byggnadsverksamhet	2 169	351	Handel och samfärdsel m. m.	1 414	322
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	158	78	Husligt arbete	43	—
Textilindustri	205	63	Arbete, ej hänf. till annan grupp	11 873	3 357
Beklädnadsindustri	116	39	Summa	**31 901**	**9 654**

Vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsattes vid månadens utgång 3 521 arbetare. Antalet i gång varande arbetsföretag utgjorde 57, mot 51 vid månadens början.

Vid kommunala reservarbeten (utan statsbidrag) sysselsattes 3 135 arbetare samt vid s. k. statskommunala arbeten (kommunal regi med statsbidrag) 381 arbetare. Härförutom uppburo 3 769 personer kommunalt arbetslöshetsunderstöd. Kontant understöd med statsbidrag har under månaden uppburits av 234 personer.

Statens bruttoutgifter för arbetslöshetens bekämpande uppgingo under december till 554 371 kronor samt under hela år 1930 till sammanlagt ca 5·2 miljoner kronor.

Arbetsmarknaden i Brasilien. Arbetsministeriet i Brasilien har gått i författning om upprättande av en statistik över antalet arbetslösa i landets större städer. Enligt vad som hittills blivit bekant, hava i Rio de Janeiro registrerats omkring 15 000 arbetslösa. I São Paulo är siffran närmare den dubbla.

I syfte att motverka arbetslösheten har den 12 december 1930 ett dekret utfärdats angående begränsning av invandringen. Enligt detta dekret kunna konsulaten visera pass

under år 1931 för tredje klass passagerare till Brasilien endast i följande fall: a) för utlänningar, bosatta i Brasilien; b) för utlänningar, vilkas inresa anses önskvärd av guvernören i vederbörande stat, dock endast därest utlänningarna avse att ägna sig åt jordbruksarbete eller utgöras av lantarbetarfamiljer, vilkas inresa begärts av i Brasilien bosatta släktingar, vilka tillförsäkrat dem sysselsättning; c) lantarbetarfamiljer eller hantverkare, som inkallas av enskilda personer, föreningar eller aktiebolag, därest de införas till kolonisering i enlighet med gällande författningar.

Med ovan angivna undantag kan icke någon utlänning erhålla uppehållstillstånd för längre tid än 30 dagar, med mindre vederbörande är i besittning av 3 contos (= ungefär 1 200 kronor). Barn under 12 år skola hava 2 contos. Vid ankomsten till Brasilien äro de resande skyldiga att för myndigheterna uppgiva ändamålet med inresan ävensom längden av den tid, de ämna uppehålla sig i landet.

Alla enskilda personer eller sammanslutningar, som hava kontrakt om utförande av arbete, leveranser eller tjänster för statens, delstats eller kommuns räkning, skola inom 90 dagar efter dekretets kungörande inför arbetsministeriet styrka, att av deras anställda av alla kategorier minst två tredjedelar utgöras av personer, som äro födda i Brasilien.

Alla arbetslösa — såväl brasilianare som utlänningar — skola inom 3 månader anmäla sig med angivande av identitet, yrke och hemvist, så att arbete kan anvisas dem, särskilt i lantbruket. Underlåtes sådan anmälan, riskera vederbörande att bliva behandlade såsom lösdrivare.

Under år 1931 upptages av samtliga statens ämbetsmän och andra befattningshavare en avgift, motsvarande 1 eller 2 proc. av deras lön. De medel, som på detta sätt erhållas, skola bilda en särskild fond, stående till arbetsministeriets förfogande för att användas till sysselsättning i kolonisationsverksamhet i första rummet av brasilianska arbetslösa lantarbetare och därefter av utlänningar, som redan äro bosatta i Brasilien. Understöd ur fonden kan lämnas för arbetslösas transport till platser, där de kunna deltaga i kolonisering av nytt land, för de arbetslösas underhåll under de tre första dagarna efter ankomsten till kolonien, såsom bidrag till anskaffande av redskap, utsäde m. m.

(Meddelande från svenska beskickningen i Rio de Janeiro.)

Yrkesinspektionens verksamhet under fjärde kvartalet 1930.

	Antal under kvartalet besökta arbetsställen	Därav för första gången under året besökta			Inspektions- och resedagar	Lämnade skriftliga meddelanden	Ink.protokoll över besiktning av		Intyg över besiktn. av hissar o. kranar	Anmälningar om olycksfall i arbete	Därav olycksfall med dödlig utgång	Anmäln. om yrkessjukd.	Framställn. t. länsst.	Anmälningartillåtal	Lämnade eftergifter
		arbetsställen	med sammanlagt arbetarantal	med sammanlagt kraftbeloppi eff.hkr.			ångpannor	kokare o. d.							
Yrkesinspektörerna															
I distriktet	108	80	17 958	33 244	82	51	85	22	56	2 815	19	2	—	1	24
II »	81	78	5 924	20 382	48	51	107	22	74	2 959	9	1	—	2	70
III »	144	122	4 819	15 350	62	79	99	12	216	1 410	5	—	—	—	14
IV »	84	82	2 511	7 663	27	50	97	—	46	1 281	3	—	8	—	45
V »	265	214	7 712	20 719	106	139	156	5	283	3 055	11	3	1	2	41
VI »	205	177	9 956	42 242	103	58	125	34	194	3 448	9	1	1	8	29
VII »	101	97	3 898	60 944	39	49	61	2	383	2 220	8	—	—	1	4
VIII »	110	108	3 027	12 330	58	56	80	—	116	3 062	4	—	2	—	7
IX »	68	55	4 367	92 526	42	42	60	10	78	2 817	18	2	—	1	11
Yrkesinspektrisen	246	220	9 851	—	158	68	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sprängämnesinspektören	10	4	289	1 040	15	42	—	—	—	[7] (16)	—	—	—	—	—
Summa	**1 422**	**1 237**	**70 312**	**306 440**	[1] **740**	**685**	[2] **870**	[3] **107**	**1 446**	[4] **23 067**	[4] **86**	**9**	**12**	**15**	**245**
Underinspektörerna															
I distriktet	174	156	2 037	602	59	—	45	—	1	—	—	—	—	—	—
II »	590	581	892	8 406	91	91	129	—	—	—	—	—	—	—	—
III »	273	270	854	3 511	46	89	144	2	6	—	—	—	—	—	—
IV »	354	354	1 216	4 196	77	51	168	—	—	—	—	—	—	—	—
V »	714	680	973	7 746	120	117	69	3	—	—	—	—	—	—	—
VI »	584	462	3 858	2 785	103	18	50	3	29	—	—	—	—	—	—
VII »	232	214	753	2 296	38	25	42	—	2	—	—	—	—	—	—
VIII »	344	342	1 827	4 243	84	54	73	—	11	—	—	—	—	—	—
IX »	159	157	563	1 214	27	105	27	—	5	—	—	—	—	—	—
Summa	**3 424**	**3 216**	**12 973**	**34 999**	**645**	**550**	[5] **747**	**8**	**54**	—	—	—	—	—	—
därav: jordbruk	1 289	1 214	—	20 029	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
hantverk	549	521	1 217	1 442	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
annat arbete	1 586	1 481	11 756	13 528	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skogs- och flottledsinspektören	**39**	**39**	**266**	—	**59**	**153**	—	—	—	[7] **1 693**	[7] **4**	—	—	—	—
Bergmästarna															
Norra distriktet	23	23	4 204	18 560	17	1	—	—	—	265	—	—	—	—	—
Gävle—Dala distrikt	11	11	2 354	15 993	12	1	—	—	—	293	1	—	—	—	—
Östra distriktet	52	52	1 865	13 036	27	4	—	—	2	171	2	—	—	—	—
Västra »	87	87	959	3 983	23	15	—	—	444	652	2	—	—	—	—
Södra »	95	95	3 886	9 587	52	5	—	—	28	460	1	—	—	—	—
Summa	**268**	**268**	**13 268**	**61 159**	[6] **111**	**26**	—	—	**474**	**1 841**	6	—	—	—	—
Järnvägsinspektörerna															
S. J. säkerhetstjänsten	37	37	·	·	14	7	—	—	—	527	—	—	—	—	—
rullande materiel	18	18	·	·	37	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Enskilda järnvägar	620	620	·	·	61	130	—	—	—	440	2	—	—	—	—
Summa	**675**	**675**	·	·	**112**	**142**	—	—	—	[7] **967**	[7] **2**	—	—	—	—
Elektr. inspektörerna															
Norra distriktet	142	142	·	·	36	24	—	—	—	9	2	—	—	—	—
Östra »	18	18	·	·	8	14	—	—	—	9	1	—	—	—	—
Västra »	18	18	·	·	16	18	—	—	—	11	1	—	—	—	—
Södra »	16	16	·	·	10	13	—	—	—	8	2	—	—	—	—
Summa	**194**	**194**	·	·	**70**	**69**	—	—	—	[7] **37**	[7] **6**	—	—	—	—

[1] Härav 319 för assistenterna. — [2] Härav större besiktning i 247 fall. — [3] Härav större besiktning i 35 fall. — [4] Av dessa olycksfall ha 19 325, därav 37 med dödlig utgång, inträffat inom yrkesinspektionens tillsynsområde. — [5] Härav större besiktning i 200 fall. — [6] Härav för gruvingenjörerna 57. — [7] Dessa olycksfall ingå i de ovan för de olika yrkesinspektionsdistrikten redovisade summorna.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Januari månad år 1931.

Under hänvisning till efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet, lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under januari månad.

Översikt av verksamheten under januari månad 1931.

Anstalter (med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida)	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	jan. 1931	dec. 1930	jan. 1930
Stockholms stad	8 970	6 766	6 617	4 035	4 093	2 549	**13 005**	**10 859**	**9 166**	120	138	204
Stockholms län	1 961	672	611	515	642	319	**2 476**	**1 314**	**930**	188	261	214
Uppsala stad o. län	800	253	185	212	272	171	**1 012**	**525**	**356**	193	276	270
Södermanlands län	1 021	395	319	435	420	254	**1 456**	**815**	**578**	179	253	179
Östergötlands län	1 251	345	294	634	399	293	**1 885**	**744**	**587**	253	263	299
Norrköping	1 309	118	110	157	118	80	**1 466**	**236**	**190**	621	604	406
Jönköpings län	483	199	175	356	216	159	**839**	**415**	**334**	202	195	234
Kronobergs län	605	419	409	146	108	75	**751**	**527**	**484**	143	202	201
Norra Kalmar län	286	86	73	53	44	27	**339**	**130**	**100**	261	290	273
Södra Kalmar län	591	167	160	169	102	80	**760**	**269**	**240**	283	279	279
Gotlands län	123	77	65	104	96	46	**227**	**173**	**111**	131	164	141
Blekinge län	1 484	267	244	428	313	182	**1 912**	**580**	**426**	330	376	223
Kristianstads län	805	342	310	449	440	291	**1 254**	**782**	**601**	160	178	200
Malmöhus län: Malmö	4 047	451	447	1 664	983	728	**5 711**	**1 434**	**1 175**	398	342	389
Malmöhus län: Lund	555	60	56	127	120	76	**682**	**180**	**132**	379	487	485
Malmöhus län: Landskrona	806	142	142	31	36	19	**837**	**178**	**161**	470	370	250
Malmöhus län: Hälsingborg	2 041	285	278	461	168	126	**2 502**	**453**	**404**	552	421	360
Malmöhus län: Ystad	410	138	136	83	32	24	**493**	**170**	**160**	290	261	294
Malmöhus län: Trelleborg	605	189	189	88	42	38	**693**	**231**	**227**	300	284	378
Malmöhus län: Eslöv	171	52	49	42	34	30	**213**	**86**	**79**	248	249	295
Malmöhus län: Skurup	105	34	18	41	44	18	**146**	**78**	**36**	187	149	217
Malmöhus län: Vellinge	78	25	25	24	13	13	**102**	**38**	**38**	268	179	317
Hallands län	909	160	142	107	71	49	**1 016**	**231**	**191**	440	488	238
Göteborgs o. Boh. l.	1 066	177	141	313	180	115	**1 379**	**357**	**256**	386	426	198
Göteborg	7 110	927	902	1 507	1 016	802	**8 617**	**1 943**	**1 704**	443	294	259
Älvsborgs län	939	183	177	123	117	72	**1 062**	**300**	**249**	354	279	238
Skaraborgs län	521	256	161	292	278	144	**813**	**534**	**305**	152	215	147
Värmlands län	989	297	279	161	166	102	**1 150**	**463**	**381**	248	279	252
Örebro län	1 316	215	159	362	449	236	**1 678**	**664**	**395**	253	248	203
Västmanlands län	776	229	175	418	349	231	**1 194**	**578**	**406**	207	231	165
Kopparbergs län	839	198	198	267	176	139	**1 106**	**374**	**337**	296	373	217
Gävleborgs län	1 291	294	294	259	138	133	**1 550**	**432**	**427**	359	396	505
Västernorrlands l.	482	206	206	47	36	30	**529**	**242**	**236**	219	285	273
Jämtlands län	273	93	93	216	184	172	**489**	**277**	**265**	177	217	162
Västerbottens län	402	121	119	133	136	100	**535**	**257**	**219**	208	218	151
Norrbottens län	438	250	249	101	101	65	**539**	**351**	**314**	154	228	196
Tills. jan. 1931	**45 858**	**15 088**	**14 207**	**14 560**	**12 182**	**7 988**	**60 418**	**27 220**	**22 195**	**222**	—	—
» dec. 1930	*36 117*	*9 435*	*9 048*	*10 227*	*10 070*	*7 365*	*46 344*	*19 505*	*16 413*	*238*	—	—
» jan. 1930	32 254	9 052	8 097	14 354	10 317	6 990	46 608	19 369	15 087	241	—	—
» » 1929	33 062	9 584	8 848	13 471	9 706	6 701	46 533	19 290	15 549	341	—	—
» » 1928	34 869	8 547	7 854	12 643	8 497	5 887	47 512	17 044	13 741	279	—	—

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar per 100 led. pl.			Tillsatta platser per 100 lediga		
					jan. 1931	dec. 1930	jan. 1930	jan. 1931	dec. 1930	jan. 1930
Manliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	4 251	4 466	2 168	1 555	206	276	202	72	85	76
Industri och hantverk	17 404	18 013	1 050	998	1 716	2 128	1152	95	94	89
Sjöfart och fiske	5 719	5 785	1 091	1 074	530	332	272	98	97	95
Handel och samfärdsel	4 591	4 990	1 336	1 185	374	299	300	89	91	84
Husligt arbete	6	6	4	4	.	.	.	.	.	.
Annat arbete	10 589	12 598	9 439	9 391	133	206	307	99	100	99
Summa	**42 560**	**45 858**	**15 088**	**14 207**	**304**	**383**	**356**	**94**	**96**	**89**
Därav under 18 år	2 458	2 593	1 147	954	226	189	207	83	88	82
Kvinnliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	662	674	943	330	71	72	86	35	42	42
Industri och hantverk	1 312	1 377	326	252	422	235	320	77	71	77
Sjöfart och fiske	225	236	68	65	.	222	211	.	81	81
Handel och samfärdsel	2 543	2 768	1 999	1 510	138	106	159	76	75	77
Husligt arbete	6 804	8 918	8 794	5 829	101	89	123	66	75	68
Annat arbete	579	587	2	2	.	.	.	.	.	.
Summa	**12 125**	**14 560**	**12 132**	**7 988**	**120**	**102**	**139**	**66**	**78**	**68**
Därav under 18 år	2 352	2 383	1 570	1 041	152	114	157	66	65	72
Tillsammans										
Jordbruk och skogshushållning . .	4 913	5 140	3 111	1 885	165	212	169	61	72	66
Jordbruk	4 419	4 614	2 754	1 541	168	210	185	56	69	61
Skogshushållning	494	526	357	344	147	285	79	96	99	94
Industri och hantverk	18 716	19 390	1 376	1 250	1 409	1 492	921	91	87	86
Gruvdrift och malmförädling . . .	989	998	10	10	.	.	.	.	.	.
Jord-, sten- och glasindustri . . .	1 156	1 167	41	41	.	.	.	.	.	.
Metall- och maskinindustri . . .	4 682	4 876	389	372	1 253	3 029	759	96	87	76
Trävaruindustri	1 554	1 574	93	91	.	.	.	.	.	.
Byggnadsverksamhet	5 882	6 150	339	338	1 814	1 389	1004	100	98	99
Läder-, hår- och gummiindustri . .	683	696	14	12	.	.	.	.	.	.
Textilindustri	393	401	2	1	.	.	.	.	.	.
Beklädnadsindustri	627	665	108	73	616	457	525	68	63	78
Närings- och njutningsmedelsindustri	788	825	121	99	682	580	481	82	69	78
Kemisk-teknisk o. belysningsindustri	316	329	54	53	.	.	.	.	.	.
Trämasse- och pappersindustri . .	270	276	64	59	.	.	.	.	.	.
Grafisk industri	104	106	10	7	.	.	.	.	.	.
Ej särskilt specificerade	1 272	1 327	131	94	1 013	1 041	880	72	85	79
Sjöfart och fiske	5 944	6 021	1 159	1 139	519	325	268	98	96	94
Handel och samfärdsel	7 134	7 758	3 335	2 695	233	188	223	81	82	80
Kontors-, bank- o. d. personal . .	689	655	124	107	528	398	418	86	86	80
Butiks- och magasinspersonal . . .	1 802	1 914	289	249	662	317	632	86	84	80
Hotell- och restaurangpersonal . .	1 581	1 770	1 239	1 004	143	136	157	81	76	82
Transportarbetare	2 699	2 975	1 208	967	247	173	192	80	86	82
Allmän och litterär verksamhet . .	402	433	409	304	106	139	134	74	69	64
Ej särskilt specificerade	11	11	71	64	.	.	.	.	.	.
Husligt arbete	6 810	8 924	8 798	5 833	101	89	123	66	75	68
Annat arbete	11 168	13 185	9 441	9 393	140	216	329	99	100	99
Summa	**54 685**	**60 418**	**27 220**	**22 195**	**222**	**238**	**241**	**82**	**84**	**78**
Därav under 18 år	4 810	4 976	2 717	1 995	183	149	178	73	76	76

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 1 312 platser, varav 1 063 manliga och 249 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 1 486, 1 210 och 276 samt under nästlidna månad resp. 1 043, 819 och 224.

	Arbetsförmedlings-anstalter	Jordbruk m. m.			Skogshus-hållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskin-industri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manliga avdelningen	**3 940**	**1 811**	**1 211**	**526**	**357**	**344**	**998**	**10**	**10**	**1160**	**40**	**40**	**4 766**	**383**	**368**
1	Stockholms stad	176	—	—	1	—	—	—	—	—	22	—	—	1128	298	292
2	Stockholms län	594	299	245	84	69	65	—	—	—	26	2	2	244	16	15
3	Uppsala stad och län	191	104	71	15	7	6	60	—	—	59	—	—	38	5	2
4	Södermanlands län	151	142	73	8	6	5	—	—	—	1	—	—	280	3	3
5	Östergötlands län	472	175	128	9	10	9	21	—	—	80	8	8	112	2	1
6	Norrköping	86	34	30	—	—	—	—	—	—	10	—	—	123	1	1
7	Jönköpings län	116	61	39	5	5	5	—	—	—	13	—	—	65	1	1
8	Kronobergs län	42	29	20	5	5	5	—	—	—	61	10	10	1	—	—
9	Kalmar län	62	25	9	—	—	—	—	—	—	28	—	—	45	1	—
10	Gotlands län	34	25	14	—	—	—	—	—	—	4	—	—	2	—	—
11	Blekinge län	146	53	36	4	12	8	—	—	—	158	—	—	27	—	—
12	Kristianstads län	355	176	148	28	13	13	45	—	—	36	—	—	34	3	2
13	Malmöhus län: Malmö	93	2	2	—	—	—	—	—	—	95	—	—	453	10	10
14	Hälsingborg	111	11	8	—	10	10	78	—	—	20	—	—	151	—	—
15	Övriga anstalter	369	97	76	—	—	—	—	—	—	65	3	3	302	12	12
16	Hallands län	81	41	26	1	—	—	12	—	—	96	—	—	135	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	102	47	21	—	—	—	1	—	—	241	14	14	38	—	—
18	Göteborgs stad	88	21	19	—	—	—	—	—	—	8	—	—	1 193	15	14
19	Älvsborgs län	47	17	11	—	—	—	50	3	3	8	—	—	89	2	2
20	Skaraborgs län	207	172	81	6	2	2	—	—	—	11	—	—	18	1	—
21	Värmlands län	48	28	13	129	8	7	2	—	—	65	3	3	44	1	1
22	Örebro län	162	119	63	43	8	8	232	7	7	26	—	—	30	5	5
23	Västmanlands län	142	117	64	3	15	14	167	—	—	19	—	—	71	1	1
24	Kopparbergs län	15	7	7	79	48	48	272	—	—	2	—	—	41	2	2
25	Gävleborgs län	13	3	3	25	2	2	54	—	—	3	—	—	82	3	3
26	Västernorrlands län	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—
27	Jämtlands län	17	—	—	54	12	12	—	—	—	—	—	—	6	1	1
28	Västerbottens län	16	6	4	23	4	4	—	—	—	—	—	—	4	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	4	121	121	4	—	—	3	—	—	7	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**674**	**943**	**330**	—	—	—	—	—	—	**7**	**1**	**1**	**110**	**6**	**4**
1	Stockholms stad	7	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	1	55	6	4
2	Stockholms län	40	61	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Uppsala stad och län	40	43	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	47	66	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	63	59	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	3	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	17	30	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	11	19	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	14	23	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	9	25	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	22	65	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	80	131	51	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	16	10	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37	—	—
14	Hälsingborg	11	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	47	45	13	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
16	Hallands län	17	11	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	68	26	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	4	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	—	—
19	Älvsborgs län	3	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	21	72	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	16	23	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	44	103	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	40	67	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	6	13	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	9	17	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	13	17	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaruindustri			Byggnadsverksamhet			Läder-, hår- o. gummiindustri			Textilindustri			Beklädnadsindustri			Närings- o. njutningsmedelsindustri			Kem.-tekn. o. belysningsindustri			
Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	
1 572	**93**	**91**	**6 150**	**339**	**338**	**410**	**12**	**10**	**228**	—	—	**806**	**6**	**2**	**619**	**13**	**11**	**297**	**45**	**45**	
140	14	13	1 807	27	26	58	6	5	24	—	—	55	—	—	104	1	1	18	1	1	1
38	7	7	246	36	36	2	1	1	3	—	—	12	1	1	22	—	—	4	—	—	2
21	—	—	66	1	1	3	1	—	—	—	—	6	—	—	15	—	—	3	—	—	3
39	27	27	44	27	27	2	—	—	1	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	4
32	4	4	123	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	14	—	—	—	—	—	5
86	6	6	394	2	2	3	—	—	73	—	—	5	—	—	19	—	—	2	—	—	6
11	2	1	21	—	—	9	1	1	5	—	—	1	—	—	7	3	2	53	—	—	7
1	1	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	8
112	20	20	25	21	21	—	—	—	2	—	—	1	—	—	8	—	—	1	—	—	9
—	—	—	6	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	10
10	—	—	30	—	—	1	—	—	1	—	—	2	—	—	10	—	—	1	—	—	11
15	7	7	68	28	28	1	—	—	1	—	—	—	—	—	10	1	1	—	—	—	12
86	1	1	1 058	11	11	127	1	1	13	—	—	45	—	—	105	—	—	97	—	—	13
17	—	—	378	43	43	106	—	—	8	—	—	18	—	—	26	—	—	22	9	9	14
27	—	—	360	18	18	60	1	1	5	—	—	12	4	—	110	1	1	32	35	35	15
43	—	—	175	—	—	4	—	—	11	—	—	16	—	—	18	2	2	—	—	—	16
28	—	—	96	—	—	3	—	—	19	—	—	4	—	—	8	—	—	11	—	—	17
258	2	2	588	21	21	16	—	—	36	—	—	35	—	—	65	—	—	8	—	—	18
7	—	—	99	17	17	1	—	—	14	—	—	4	—	—	11	—	—	1	—	—	19
9	1	1	23	5	5	—	—	—	—	—	—	7	—	—	15	2	1	3	—	—	20
89	—	—	85	—	—	—	—	—	10	—	—	4	—	—	12	—	—	—	—	—	21
8	—	—	101	—	—	11	—	—	—	—	—	68	—	—	11	1	1	30	—	—	22
11	—	—	77	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	23
56	—	—	150	41	41	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1	—	—	—	24
251	1	1	46	6	6	2	1	1	—	—	—	6	—	—	12	—	—	11	—	—	25
82	—	—	16	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	8	34	34	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	1	1	—	—	—	27
38	—	—	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
57	—	—	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	29
2	—	—	—	—	—	**286**	**2**	**2**	**173**	**2**	**1**	**359**	**102**	**71**	**206**	**108**	**88**	**32**	**9**	**8**	
1	—	—	—	—	—	5	2	2	30	—	—	157	51	29	77	66	59	14	9	8	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—	—	2	—	—	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	4	—	—	5	2	2	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	2	—	—	2	2	—	1	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	1	—	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	4	4	4	4	1	1	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	117	—	—	18	—	—	102	28	27	50	6	3	11	—	—	13
—	—	—	—	—	—	163	—	—	25	—	—	7	1	1	3	1	1	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	5	2	2	3	2	1	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	—	3	—	—	2	1	1	2	—	—	17
1	—	—	—	—	—	1	—	—	57	2	1	45	9	3	41	17	15	4	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	4	4	1	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	2	1	1	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	2	3	1	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	3	1	1	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**180**	**1**	**1**	**103**	**10**	**7**	**1224**	**98**	**75**	**5785**	**1091**	**1074**	**426**	**55**	**46**
1	Stockholms stad	17	1	1	47	8	5	370	63	42	533	189	184	210	23	17
2	Stockholms län	6	—	—	2	—	—	54	1	1	45	3	3	8	2	2
3	Uppsala stad och län	—	—	—	1	—	—	14	—	—	5	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	4	—	—	1	—	—	19	1	1	89	9	9	1	—	—
5	Östergötlands län	1	—	—	2	—	—	29	3	3	10	—	—	4	2	2
6	Norrköping	17	—	—	4	—	—	32	3	2	122	18	17	8	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	1	—	—	21	—	—	4	—	—	3	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	10	—	—	1	—	—	28	—	—	334	60	57	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	8	7	—	—	—
11	Blekinge län	1	—	—	1	—	—	6	—	—	402	27	27	4	1	1
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	7	1	1	25	1	1	1	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	11	—	—	11	—	—	346	8	8	350	78	77	56	4	4
14	Hälsingborg	1	—	—	3	—	—	31	—	—	730	117	117	6	—	—
15	Övriga anstalter	2	—	—	5	—	—	34	7	7	404	85	85	4	1	1
16	Hallands län	—	—	—	3	—	—	2	—	—	152	41	40	4	2	2
17	Göteborgs och Bohus län	4	—	—	3	—	—	3	—	—	162	32	32	—	—	—
18	Göteborgs stad	15	—	—	9	1	1	135	6	5	2045	309	304	110	19	16
19	Älvsborgs län	67	—	—	1	—	—	24	3	3	8	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	1	—	—	4	—	—	3	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	9	—	—	1	—	—	9	—	—	15	2	2	—	—	—
22	Örebro län	5	—	—	4	—	—	11	1	1	5	—	—	3	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	7	—	—	8	—	—	2	1	1
24	Kopparbergs län	2	—	—	1	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	7	—	—	1	1	1	23	—	—	209	64	64	2	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	100	48	48	—	—	—
27	Jämtlands län	1	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**96**	**63**	**58**	**3**	**—**	**—**	**103**	**33**	**19**	**236**	**68**	**65**	**229**	**69**	**61**
1	Stockholms stad	60	21	16	3	—	—	20	24	10	121	29	29	108	43	37
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	1	1	1
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	2	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	1	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—
6	Norrköping	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	22	3	3	—	—	—	71	6	6	15	2	2	79	16	15
14	Hälsingborg	2	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	1	—	—
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	6	6	—	—	—
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
18	Göteborgs stad	9	38	38	—	—	—	—	—	—	77	26	23	26	7	7
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
20	Skaraborgs län	—	1	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	2	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	1	2	1
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	—	—	—	—	2	2	1	1	1	—	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel och samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1386	**192**	**186**	**277**	**24**	**23**	**2789**	**944**	**813**	**101**	**59**	**59**	**11**	**62**	**58**	**6**	**4**	**4**	**12598**	**9439**	**9391**	
696	133	131	162	9	9	809	363	263	50	13	13	1	18	15	2	1	1	2540	5598	5598	1
33	2	2	16	2	2	130	34	32	2	1	1	—	—	—	3	3	3	387	193	193	2
16	2	1	3	—	—	51	9	7	—	1	1	—	—	—	—	—	—	233	123	96	3
11	3	3	1	—	—	23	8	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	342	169	163	4
11	—	—	7	—	—	84	32	30	2	1	1	—	—	—	—	—	—	236	108	108	5
27	1	1	1	—	—	80	22	20	—	—	—	3	—	—	—	—	—	214	31	31	6
8	—	—	2	—	—	21	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	117	121	121	7
1	—	—	—	—	—	13	9	8	1	1	1	—	—	—	—	—	—	475	364	364	8
4	1	1	—	—	—	20	11	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	196	114	114	9
6	1	1	3	3	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	38	38	10
12	—	—	3	—	—	42	15	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	623	159	159	11
24	5	5	1	—	—	25	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	129	103	100	12
145	1	1	15	—	—	263	65	62	10	—	—	—	—	—	—	—	—	668	270	270	13
19	2	2	10	1	1	105	6	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	200	86	85	14
30	12	12	6	—	—	109	22	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	794	342	342	15
23	2	2	1	—	—	37	8	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	89	64	64	16
5	1	—	1	—	—	24	1	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	313	81	72	17
257	23	23	21	4	3	529	284	273	27	42	42	7	43	42	1	—	—	1659	137	137	18
5	—	—	3	1	1	29	4	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	470	136	136	19
6	2	—	2	2	2	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	185	69	69	20
4	—	—	1	—	—	29	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	433	253	251	21
6	—	—	7	—	—	36	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	517	69	69	22
5	—	—	1	—	—	54	13	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	205	82	82	23
4	—	—	3	—	—	16	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	190	94	94	24
14	—	—	2	—	—	101	7	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	426	206	206	25
4	—	—	1	—	—	23	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	247	154	154	26
5	—	—	4	2	2	13	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	160	41	41	27
3	1	1	—	—	—	8	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	281	108	108	28
2	—	—	—	—	—	93	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	229	126	126	29
528	**97**	**63**	**1493**	**1215**	**981**	**186**	**259**	**154**	**332**	**350**	**245**	**—**	**9**	**6**	**8918**	**8794**	**5829**	**587**	**2**	**2**	
227	50	24	547	481	389	94	151	89	122	160	81	—	5	2	2201	2992	1767	181	2	2	1
4	3	2	55	40	39	1	—	—	27	23	22	—	—	—	372	514	234	—	—	—	2
—	—	—	12	14	11	1	—	—	3	—	—	—	—	—	154	215	140	—	—	—	3
1	3	1	22	31	25	1	5	4	6	11	7	—	—	—	299	304	191	48	—	—	4
17	1	1	36	22	19	5	2	2	7	17	17	—	—	—	477	296	221	15	—	—	5
3	3	3	8	3	2	1	2	1	2	4	3	—	—	—	102	104	70	13	—	—	6
5	1	1	25	23	17	2	—	—	5	12	12	—	—	—	284	148	121	4	—	—	7
—	—	—	9	9	6	—	—	—	4	4	4	—	—	—	121	76	59	—	—	—	8
2	—	—	19	10	9	—	1	1	2	—	—	—	—	—	174	112	88	9	—	—	9
1	—	—	9	4	4	2	—	—	3	2	2	—	—	—	76	64	35	—	—	—	10
11	1	1	23	25	20	—	—	—	3	2	1	—	—	—	364	218	140	—	—	—	11
—	1	—	74	54	45	—	2	2	3	8	8	—	—	—	282	239	180	—	—	—	12
125	14	13	129	71	52	3	42	23	19	9	9	—	—	—	742	776	573	108	—	—	13
6	1	1	39	18	10	3	3	2	2	2	2	—	—	—	192	139	106	4	—	—	14
3	4	4	41	31	27	10	8	8	4	—	—	—	—	—	291	223	157	23	—	—	15
3	—	—	8	12	8	—	1	1	1	—	—	—	—	—	74	47	36	2	—	—	16
3	—	—	52	43	32	—	1	—	9	12	11	—	—	—	150	96	63	12	—	—	17
92	13	10	83	84	69	51	30	12	73	26	21	—	4	4	797	757	598	128	—	—	18
2	—	—	10	8	6	—	—	—	5	3	1	—	—	—	100	99	64	—	—	—	19
5	—	—	32	18	15	—	1	1	6	6	3	—	—	—	202	174	104	19	—	—	20
—	—	—	12	11	7	—	—	—	3	7	5	—	—	—	130	125	83	—	—	—	21
5	—	—	32	30	15	1	4	2	4	13	10	—	—	—	251	296	182	13	—	—	22
8	1	1	38	38	32	7	2	2	6	11	9	—	—	—	305	227	162	7	—	—	23
—	—	—	51	32	28	1	1	1	1	2	1	—	—	—	208	128	103	—	—	—	24
—	—	—	39	16	15	3	3	3	3	4	4	—	—	—	206	112	108	1	—	—	25
2	—	—	1	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42	30	25	—	—	—	26
2	1	1	67	59	58	—	—	—	8	12	12	—	—	—	127	91	85	—	—	—	27
—	—	—	13	17	12	—	—	—	1	—	—	—	—	—	105	101	77	—	—	—	28
1	—	—	7	7	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	90	91	57	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 31 december 1930.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. . .	44	906	3 040	3 946	72	607	679	17·2	4·1
Bleck- o. plåtslagareförb. .	43	2 175	—	2 175	643	—	643	29·6	14·7
Bokbindareförbundet . . .	22	1 533	3 472	5 005	139	154	293	5·9	4 3
Bryggeriindustriarb.-förb. .	61	3 402	804	4 206	121	83	204	4·9	4·9
Byggnadsträarbetareförb. .	166	14 793	—	14 793	5 856	—	5 856	39·6	30·7
De förenade förbunden . .	37	2 400	1 177	3 577	239	125	364	10·2	7·4
Elektriska arbetareförb. . .	77	3 932	—	3 932	698	—	698	17·8	6·0
Gjutareförbundet	94	4 999	2	5 001	1 001	—	1 001	20·0	16·1
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	337	29 581	3 926	33 507	12 819	899	13 718	40·9	24·1
Gruvindustriarbetareförb. .	23	2 190	—	2 190	544	—	544	24·8	26·4
Handelsarbetareförb. . . .	217	12 498	5 695	18 193	1 198	303	1 501	8·3	7·4
Hatt- o. pälsindustriarb.-f. .	20	511	1 302	1 813	164	387	551	30·4	15·4
Hattarbetare	12	230	807	1 037	126	324	450	43·4	22·8
Pälsvaruarbetare	8	281	495	776	38	63	101	13·0	4·6
Kommunalarbetareförb. . .	169	20 191	3 050	23 241	1 340	535	1 875	8·1	6·3
Litografförbundet	17	1 918	92	2 010	43	4	47	2·3	2·8
Livsmedelsarbetareförb. . .	94	8 094	2 251	10 345	1 249	877	2 126	20·6	9·4
Metallindustriarb.-förb. . .	213	91 669	4 832	96 501	18 699	531	19 230	19·9	14·6
Järnbruksarbetare . . .	58	19 178	5	19 183	6 295	4	6 299	32·8	19·9
Verkstadsarbetare . . .	155	72 491	4 827	77 318	12 404	527	12 931	16·7	13·3
Murareförbundet	56	2 875	—	2 875	1 451	—	1 451	50·5	37·6
Målareförbundet	112	8 501	2	8 503	4 690	1	4 691	55·2	35·0
Pappersindustriarb.-förb. .	123	23 830	918	24 748	2 800	101	2 901	11·7	11·7
Sadelm.- o. tapetseraref. .	32	1 477	175	1 652	299	58	357	21·6	6·9
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	46	6 330	3 404	9 734	448	61	509	5·2	4·2
Stenindustriarbetareförb. .	103	6 719	—	6 719	2 970	—	2 970	44·2	26·2
Sågverksindustriarb.-förb. .	258	21 307	2	21 309	13 841	1	13 842	65·0	36·0
Sågverks- o. brädgårdsarb.	151	14 543	1	14 544	9 569	1	9 570	65·8	30·4
Flottnings- o. skogsarb.	107	6 764	1	6 765	4 272	—	4 272	63·1	47·0
Textilarbetareförbundet . .	84	7 050	12 181	19 231	328	469	797	4·1	4·0
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	534	2 073	2 607	7	5	12	0·5	0·7
Transportarbetareförb. . .	76	5 927	62	5 989	968	61	1 029	17·2	15·8
Träindustriarbetareförb. . .	172	11 828	94	11 922	1 771	9	1 780	14·9	11·4
Tunnbinderiarbetareförb. .	14	226	—	226	81	—	81	35·8	31·8
Typografförbundet	99	8 481	475	8 956	380	19	399	4·5	3·8
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	31	1 063	—	1 063	429	—	429	40·4	26·9
Tillsammans	2 850	306 940	49 029	355 969	75 288	5 290	80 578	22·6	15·3
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	70	3 149	—	3 149	2 077	—	2 077	66·0	49·3
Summa	2 920	310 089	49 029	359 118	77 365	5 290	82 655	23·0	15·6

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under december uppgivits till inalles 261 428, vilket i genomsnitt motsvarar 3·2 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

Anlitad statistik (Jfr Soc. Medd. årg. 1926, s. 241)	1929 dec.	1930 jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	16·3	13·9	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	[1] 8·0	8·1	9·5	12·2	[1] 15·3	22·6
Ansökn. per 100 lediga platser .	203	241	211	171	140	129	127	140	144	146	175	254	238
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	3·43	·	·	3·26	·	·	3·22	·	·	2·94	·	·	2·77
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	14·5	14·9	15·0	14·2	12·5	10·4	9·9	9·4	12·1	13·6	14·7	16·8	21·8
Danmark. Arbetslöshet, i % .	22·4	20·3	21·0	15·6	11·8	9·4	8·7	9·3	9·0	9·4	11·4	15·3	24·6
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	60	58	62	49	36	30	26	27	27	28	34	[1] 46	64
Finland. Registr. arbetslösa .	8 716	12 696	11 545	10 062	7 824	4 747	3 573	3 714	5 288	7 157	9 716	10 740	9 050
Ansökn. per 100 led. platser (manl.)	556	445	353	521	475	380	404	503	567	538	546	330	513
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	11·0	12·4	12·9	13·7	14·2	15·0	15·4	16·7	17·1	17·6	18·7	19·1	20·2
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	1 341	1 534	1 582	1 731	1 752	1 823	1 947	2 072	2 106	2 230	2 308	2 359	2 725
Irland. Arbetslöshet, i % . . .	·	11·1	·	·	9·2	·	·	8·2	·	·	—	·	·
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	12·3	13·9	12·5	8·6	6·9	6·3	5·5	6·7	7·6	[1] 8·2	[1] 9·6	12·5	17·6
Arbetslöshetsindex	9·8	11·7	9·8	6·7	5·4	4·8	4·3	5·2	5·8	6·5	7·8	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	7·0	7·5	7·5	6·7	8·0	8·0	8·4	10·1	12·0	13·3	12·8	18·1	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %. .	20·1	22·0	23·5	21·7	20·3	19·5	19·6	20·5	21·7	22·5	23·6	26·0	31·7
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	1 775	2 233	2 379	2 053	1 763	1 551	1 469	1 498	1 507	1 493	1 562	1 788	2 166
Ansökn. per 100 lediga platser	980	1 026	1 131	858	841	824	810	906	1 023	1 081	1 182	1 580	1 966
Sysselsättn:index (1 jan. 1925 = 100)	101·8	100·0	98·9	100·8	103·7	105·6	105·2	104·8	103·4	102·8	101·1	98·4	92·8
Österrike. Underst. arbetsl. (1 000)	227	273	285	239	192	163	150	153	156	164	193	238	295
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	7·7	8·8	8·8	6·5	7·4	7·6	7·3	8·1	10·2	11·1	12·4	15·2	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	100	·	·	99	·	·	95	·	·	86	·	·	—
Frankrike. Understödda arbetsl.	817	1 484	1 683	1 630	1 203	859	1 019	856	964	988	1 663	4 893	11 952
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	409	466	457	385	372	367	322	342	376	395	446	534	642
Ryssland. Reg.arbetsl. (i 1000-tal)	1 311	1 255	1 168	1 081	1 126	937	786	633	—	—	—	—	—
Estland. Oplac. arbetssökande	6 116	5 608	4 580	3 575	2 216	1 515	910	762	1 039	1 414	3 282	5 675	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	8 134	9 263	8 825	6 494	3 683	1 421	779	607	573	1 470	6 058	8 608	10 076
Polen. Arbetslösa (i 1 000-tal) .	186	242	277	296	284	228	207	199	177	173	165	212	287
Arbetsl. industriarbetare i % .	19·5	24·3	27·5	28·7	27·0	23·0	21·6	20·5	18·3	17·8	17·5	—	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	2·8	3·6	3·6	4·0	3·7	3·6	3·4	4·1	4·7	5·3	5·5	—	—
Ungern. Arbetslöshet, i % . .	13·0	14·5	14·8	14·6	13·7	13·6	13·0	13·2	14·5	16·0	16·7	17·0	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	323	419	492	404	323	268	300	276	326	337	369	—	—
Rumänien. Registr. arbetslösa .	6 866	8 887	15 588	13 045	13 412	25 096	22 960	23 236	27 779	39 110	36 147	—	—
Jugoslavien. Registr. arbetslösa	5 663	8 508	9 437	9 739	12 052	8 704	6 991	7 236	6 111	5 973	6 609	—	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	11·4	10·8	11·5	10·8	9·0	10·3	10·6	9·2	9·3	9·4	10·8	13·8	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	111·2	111·6	110·2	107·8	111·4	116·5	118·9	118·8	116·6	116·2	112·9	108·5	101·7
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1926 = 100)	91·9	90·2	90·3	89·8	89·1	87·7	85·5	81·6	79·9	79·7	78·6	76·5	—
Fed. Res. Board (1923—25 = 100)	95·2	93·2	93·3	93·1	92·6	90·9	88·8	85·5	85·1	86·4	84·3	81·0	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	13·1	·	·	14·6	·	·	18·5	·	·	20·5	·	·	—
Nya S. Wales. Arbetslösa (1000-tal)	24	35	40	45	50	52	55	65	60	75	90	—	—
Nya Zeeland. Arbetslöshet, i % .	·	·	8·5	·	·	10·9	·	·	13·5	·	·	15·5	·

[1] Reviderade siffror.

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under januari månad 1931. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt, som tidigare varit fallet.

Under januari har prisnivån ytterligare sjunkit något, beroende på fortsatta prissänkningar för ett flertal varuslag, särskilt smör, ägg och fläsk. Av de varor, å vilka noteringar inhämtats, ha sedan december 20 varit föremål för *prissänkning* och 12 för *prisstegring*, under det att medelpriserna å 26 varuslag äro *oförändrade*.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar Juli 1914—januari 1931. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med januari 1931, meddelas efterföljande indexserier, vilka utarbetats på sätt förut beskrivits i Sociala Meddelanden (årg. 1920, sid. 752 ff.).

	Juli	Årsmedeltal								1930					1931
	1914	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	Dec.	Jan.[1]
Aritm. (ovägda) tal	100	171	174	176	169	165	165	163	153	157	152	153	151	150	149
Vägda tal . . .	100	163	164	168	158	153	154	150	140	144	140	139	136	134	133

Enligt vad den »vägda» indexserien giver vid handen, har den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse under januari visat en nedgång med en enhet; det »ovägda» indextalet har likaledes sjunkit med en enhet. — Ovanstående indexserier återgivas fullständigare i de häften av Sociala Meddelanden, som innehålla kvartalsrapporter över levnadskostnaderna, senast i årg. 1931, häfte 1, sid. 50. Det må noga observeras, att samtliga ovan angivna siffror endast avse de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 januari 1931, 161, motsvarande en stegring från juli 1914 av 61 % mot 63 % vid närmast föregående undersökningstillfälle, den 1 oktober 1930 (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 53).

[1] Preliminära siffror.

Varuslag	Kvantitet	1913 öre	1919 öre	1930 öre	Jan. 1930 öre	Nov. 1930 öre	Dec. 1930 öre	Jan.[2] 1931 öre	Höjning (+) eller sänkning (−) i % jan. 1914—jan. 1931	jan. 1930—jan. 1931
Mjölk: oskummad	l	14	47	21	22	21	21	21	+ 50·0	− 4·5
handskummad	»	8	—	11	11	11	11	11	+ 37·5	0·0
separerad	»	6	23	8	8	8	8	8	+ 33·3	0·0
Smör: bords- (mejeri-)	kg	286	729	284	323	271	270	266	+ 11·3	− 17·6
mat- (lands-)	»	218	727	265	302	255	256	252	+ 17·2	− 16·6
Ost: helfet, okryddad	»	164	624	195	215	187	187	187	+ 14·0	− 13·0
halvfet, »	»	121	500	144	156	139	139	139	+ 14·9	− 10·9
Margarin: växt-, bästa sort	»	185	433	138	138	138	138	138	0·0	0·0
Ägg: svenska, färska	tjog	159	681	211	241	314	275	222	+ 5·7	− 7·9
» konserverade	»	187	716	210	219	233	229	208	+ 36·8	− 5·0
Potatis: gammal	hl	—	1271	640	645	628	626	636	—	− 1·4
»	5 l	28	71	42	43	42	42	42	+ 55·6	− 2·3
färsk	»	46	102	82	—	—	—	—	—	—
Ärter, gula	kg	81	78	36	41	35	34	34	+ 13·3	− 17·1
Bruna bönor	»	48	214	52	66	49	48	46	0·0	− 30·3
Mjöl: vete-, svenskt kärn- (patent-)	»	31	× 75	41	43	40	40	40	+ 29·0	− 7·0
råg-, » bästa sort	»	22	× 56	25	26	24	24	24	+ 14·3	− 7·7
rågsikt-, » » »	»	27	× 78	35	36	35	35	35	+ 34·6	− 2·8
Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	36	99	38	42	36	36	36	0·0	− 14·3
ris-, Burma eller svenska (bästa)	»	41	111	52	53	51	51	50	+ 25·0	− 5·7
Rågbröd: hårt grovt spisbröd	»	41	96	66	68	65	65	65	+ 58·5	− 4·4
hårt knäckebröd	»	—	—	89	91	88	88	89	—	− 2·2
limpa, söt	»	88	96	62	63	61	61	61	+ 60·5	− 3·2
grovbröd (surlimpa, ankarstock)	»	80	64	46	47	46	46	46	+ 48·4	− 2·1
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	230	145	148	144	144	143	+ 90·7	− 3·4
mjukt bakat med vatten	»	48	116	75	76	75	75	75	+ 70·5	− 1·8
mjukt » » mjölk	»	60	167	90	91	90	89	90	+ 50·0	− 1·1
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	189	189	188	187	186	+ 53·7	− 1·6
soppkött	»	100	490	155	155	155	154	154	+ 54·0	− 0·6
Kalvkött, stek: gödkalv	»	181	512	238	241	234	233	233	+ 76·5	− 3·3
spädkalv	»	72	312	145	147	142	145	142	+ 94·5	− 3·4
Fårkött: färskt, stek	»	133	600	231	227	216	215	216	+ 64·9	− 4·8
salt, svenskt	»	114	547	185	182	174	176	179	+ 53·0	− 1·6
Renkött, färskt, stek	»	119	557	235	244	227	239	229	+ 84·7	− 6·1
Fläsk: färskt, svenskt (sidfläsk)	»	133	605	210	230	181	173	167	+ 26·5	− 27·4
salt, » »	»	140	619	217	236	190	183	178	+ 28·1	− 24·6
» amerikanskt »	»	—	—	227	231	223	221	220	—	− 4·8
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	127	134	127	127	128	+ 64·1	− 4·5
gädda	»	108	333	190	205	189	189	193	+ 67·8	− 5·9
sill	»	84	110	70	64	68	68	61	+ 74·3	− 4·7
strömming	»	88	114	67	65	71	70	71	+ 73·2	+ 9·2
torsk	»	55	160	100	103	101	98	100	+ 72·4	− 2·9
rödspotta (»spätta»)	»	79	244	155	169	155	156	162	+ 97·6	− 4·1
kolja	»	—	—	124	133	123	123	126	—	− 5·3
salt: sill, prima	»	45	148	68	65	65	64	65	+ 44·4	0·0
strömming	»	80	105	49	46	56	53	53	+ 60·6	+ 15·2
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	96	97	96	96	96	+ 68·4	− 1·0
Kaffe (obränt), prima Santos	»	170	816	244	269	220	221	219	+ 36·0	− 18·6
Socker, bit-	»	67	× 133	45	49	44	42	42	— 34·4	− 14·3
Salt (matsalt)	»	—	32	17	17	16	16	16	—	− 5·9
Svagdricka	l	6	16	16	15	16	16	16	+ 166·7	+ 6·7
Fotogen, Water White	»	20	71	29	29	29	29	29	+ 45·0	0·0
Ved: björk- osågad, hemkörd	kbm	720	2310	1220	1240	1195	1195	1185	+ 62·3	− 4·4
barr- osågad, hemkörd	»	575	1895	920	930	905	905	900	+ 55·2	− 3·2
Bränntorv	100 kg	196	896	400	404	404	404	404	+ 99·0	0·0
Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl	401	—	688	699	671	670	669	+ 69·8	− 4·3
eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	284	—	323	332	310	311	311	+ 36·4	− 6·3
Koks: gasverks- (krossad)[1] hemkörd	»	165	—	238	245	226	225	224	+ 43·6	− 8·6
eng. kamin- » hemkörd	»	189	—	276	283	262	263	262	+ 45·2	− 7·4

[1] 1913 avse uppgifterna okrossad koks. — [2] Preliminära siffror. — × Maximipris.

Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet.

I anslutning till den i föregående häfte av denna tidskrift meddelade redogörelsen för levnadskostnaderna i Sverige lämnas i nedanstående tabeller en sammanställning av tillgängliga indextal från de länder, som äga en användbar statistik på detta område.

Tab. 2 företer denna gång den ändringen, att de officiella levnadskostnadssiffrorna för Nya Zeeland medtagits i stället för Australien. Sistnämnda land har nämligen övergått till en ny indexberäkning, som icke medger anknytning till den för övriga stater använda basperioden (förkrigstiden).

Tab. 1. Levnadskostnader i Sverige, Norge och Danmark. Indextal för de särskilda huvudposterna (livsmedel, bostad, bränsle och lyse, kläder, skatter, övriga utgifter).

Juli 1914 = 100	Sverige						Norge						Danmark					
	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.
juni/juli 1920	287	130	372	390	290	235	311	147	478	336	487	276	253	130	563	355	227	247
» 1921	231	155	264	270	372	225	290	161	366	292	732	344	239	141	401	242	526	203
» 1922	178	163	188	210	264	195	227	168	265	249	770	295	188	155	301	214	377	195
» 1923	158	163	185	196	211	188	213	173	242	230	738	262	192	160	282	236	329	207
» 1924	155	178	182	192	173	183	240	176	274	241	462	288	205	170	298	268	311	206
» 1925	168	186	177	191	162	181	261	179	243	257	502	272	213	178	252	275	346	203
» 1926	156	188	168	187	185	180	194	179	201	207	562	267	165	185	215	211	329	182
» 1927	148	198	176	180	184	179	172	181	185	173	606	252	157	189	201	192	255	182
» 1928	156	199	164	185	183	179	171	179	162	169	476	237	157	193	185	200	231	181
» 1929	148	200	161	184	187	178	156	175	157	164	351	228	154	196	185	197	211	179
dec./jan. 1930	145	200	160	183	188	178	157	175	156	161	330	225	150	196	185	188	211	178
juni/juli »	138	205	159	180	176	178	151	174	156	159	330	225	142	200	179	179	200	176
sept./okt. »	137	205	156	178	176	176	151	174	154	156	328	222	138	200	178	170	200	176
dec./jan. 1931	132	205	155	177	176	177	147	174	150	154	328	222	132	200	174	165	200	175

Tab. 2. Levnadskostnader. Internationell översikt.

1914 (eller annat förkrigsår) = 100	Sverige	Norge	Danmark	Finland	Polen	Storbritannien	Tyskland	Frankrike (Paris)	Belgien	Holland (Amsterdam)	Schweiz	Italien (Milano)	Förenta staterna	Kanada	Sydafrika	Nya Zeeland
juni/juli 1920	270	302	262	.	.	252	.	341	453	219	.	441	217	200	179	178
» 1921	236	302	237	1110	.	219	.	307	379	208	216	494	180	166	162	177
» 1922	190	255	199	1109	.	184	.	302	366	187	.	488	167	156	135	160
» 1923	174	239	204	1087	.	169	.	334	419	173	.	491	170	157	131	158
» 1924	171	251	214	1125	.	170	124	366	492	173	.	518	169	153	133	160
» 1925	176	261	219	1168	.	173	138	390	505	179	168	596	174	155	134	162
» 1926	172	221	184	1152	.	170	141	485	579	171	162	650	175	157	131	163
» 1927	169	204	176	1162	119	166	148	525	785	167	160	586	173	155	132	161
» 1928	173	195	176	1196	122	165	151	519	811	170	161	530	170	155	132	162
» 1929	169	181	173	1192	123	161	153	556	867	169	161	544	170	156	132	161
dec./jan. 1930	167	180	170	1190	126	166	153	565	897	167	162	549	171	160	129	160
juni/juli »	164	177	165	1189	116	155	148	572	866	162	158	531	167	156	129	158
sept./okt. »	163	176	162	1111	117	156	147	592	874	162	159	522	.	152	127	157
okt./nov. »	.	175	.	1091	117	157	145	.	875	.	158	525	.	152	126	
nov./dec. »	.	175	.	1085	119	155	143	.	872	.	157	—	.	151	126	155
dec./jan. 1931	161	174	159	1069	118	153	142	—	859	157	156	—	—	—	—	

Tidskriftsöversikt.

(Jannari 1931.)

Allmänna sociala frågor.

BRENTANO, L. Liberalismus und Gewerkschaften. Soziale Praxis 1931, nr 3—4.

BRIEFS, G. Zur Soziologie des Betriebs. Soziale Praxis 1931, nr 2.

HEYDE, L. Chronik der internationalen Sozialpolitik 1929/30. Weltwirtschaftliches Archiv B. 33, s. 261.

KENÉZ, B. La politique agraire en Europe avant et après la guerre. Journal de la Société hongroise de statistique 1930, nr 3.

LANGENFELT, G. Hednisk industrialism. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 2.

NYBÖLLE, H. C. Om Börnedödeligheden i de nordiske Lande. Socialt Tidsskrift 1930, nr 12.

PADE, H. Bedriften og dens Arbejdere. (Föredrag.) Samfundets Krav 1930, nr 7.

WAGENFÜHR, H. Forschungsstätten der Wirtschafts- und Sozialwissenschaften im deutschen Sprachgebiet. Allg. statistisches Archiv 1930, nr 4.

VICTOR, M. Verbürgerlichung des Proletariats und Proletarisierung des Mittelstandes. Die Arbeit 1931, nr 1.

International labour organisation. Commission of enquiry for European union. Industrial and labour information 26 jan. 1931.

International labour organisation. The Scandinavian countries and the organisation. Industrial and labour information 26 jan. 1931.

Women workers. Industrial and labour information 26 jan. 1931.

Sverige.

BERGMAN, S. Arbetareklassens läge före fackföreningsrörelsen. Eldaren 1931, nr 1.

BOERNSTEIN, R. A. Revival of handicrafts in Sweden. Monthly labor review nov. 1930.

Amerikas förenta stater.

Child labour in the United States. Industrial and labour information 12 jan. 1931.

Employment, earnings and buying power. The conference board bulletin 1930, nr 48.

Belgien.

Congrès de la Ligue des familles nombreuses. Revue du travail 1930, nr 11.

Danmark.

BORBERG, L. P. Socialminister Steinckes Forslag til Socialreform. Samfundets Krav 1930, nr 9.

Finland.

RUUTU, Y. Socialhögskolan i Helsingfors. Sociala och kommunala spörsmål 1930, nr 8.

Italien.

STOLPE, H. Fascismens sociala system. Tiden 1931, nr 1.

Kanada.

All-Canadian congress of labour. The labour gazette 1930, nr 12.

Korea.

TA CHEN. The labor situation in Korea. Monthly labor review nov. 1930.

Ryssland.

WIGFORSS, E. G. Grinko: Ryska femårsplanen. (Recension.) Tiden 1931, nr 1.

Storbritannien.

ELVIN, H. H. The organisation of industrial relations. Unity jan. 1931.

JONES, F. Conditions in the catering trade. The co-operative review jan. 1931.

Tyskland.

GECK, L. H. A. Staatliche Sozialpolitik—Gesellschaftspolitik—Betriebliche Sozialpolitik. Soziale Praxis 1931, nr 2.

GOTHEIN. Wirtschaftskrise, Löhne, Lasten und Preise. (Föredrag.) Der Arbeitgeber 1931, nr 1.

QVIST, A. Ny gren av tysk socialpolitik. [Om vanställda ansikten.] Fackföreningsrörelsen 1931, nr 2.

SYDOW, B. Sozialdemokratie und Wirtschaft. Der Arbeitgeber 1931, nr 1.

Arbetarskydd.

AINSWORTH, C. Safety standards in industry. Monthly labor review nov. 1930.

BAKER, J. S. A better examination for automobile drivers. National safety news jan. 1931.

BANIK, E. Die Explosionsgefährlichkeit von Ammoniak-Luft-Gemischen nach älteren und neueren Untersuchungen. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 12.
BARTH, A. L. Protective equipment lessens the risk. National safety news jan. 1931.
BURGER, G. C. E. Blutuntersuchungen bei Arbeitern im Röntgenbetriebe. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 12.
DERDACK. Kohlenoxydvergiftungen bei der Benutzung von Glühstoff-Heizapparaten. (Referat av föredrag.) Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 12.
ERWINE, R. H. Can we measure the results of safety teaching? National safety news jan. 1931.
FLORET. Die Begutachtung gewerblicher Hauterkrankungen. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 12.
FOLKHARD, S. The safety engineer as teacher of the works supervisory staff. Industrial safety survey 1930, nr 6.
GIESENHAUS, O. Schutzmassnahmen gegen Kohlenoxydvergiftungen. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 2.
HEDGREN, N. Olycksfall vid färd till eller från arbetet. En jämförelse mellan holländsk och svensk praxis. Arbetarskyddet 1930, nr 12.
HEINRICH, H. W. Cost of industrial accidents to the state, the employer, and the man. Monthly labor review nov. 1930.
KOELSCH, F. Internationale Silikosiskonferenz in Johannesburg. Soziale Praxis 1931, nr 3.
KURKJIAN, A. S. Sharp edges and high speeds. National safety news jan. 1931.
LYNCH, W. C. Prevention and control of oil field fires. National safety news jan. 1931.
MAGGART, M. E. Wire rope is built for safe service. National safety news jan. 1931.
MARSH, B. W. Traffic signals — when and where? National safety news jan. 1931.
MILLER, H. E. Discipline smooths the way. National safety news jan. 1931.
MÜLLER, ERNESTINE v. Pneumokoniose und Lungentuberkulose bei Sandstrahlbläsern, zugleich ein Beitrag zur Frage des Zusammenhangs von Silicose und Lungentuberkulose. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 12.
PALMER, L. R. Fundamentals in the safety program. National safety news jan. 1931.
PARADE, G. W. Über Kohlensäurevergiftungen. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 12.
ROST, E. Experimenteller Beitrag zur Beurteilung der Wiederbelebungsverfahren. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 2.
SANFORD, G. E. Study the accident repeaters. National safety news jan. 1931.
SAPPINGTON, C. O. Why safety and health? National safety news jan. 1931.
ST. CLAIR, L. What makes safety advertising effective? National safety news jan. 1931.
SZYNKOWSKI, L. Hygiene und Brandgefahr an Gummi-Streichmaschinen. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1930, nr 12.
ZINSTINE, R. L. Foremanship is human engineering. National safety news jan. 1931.

Sverige.

LUNDEBERG, N. Skyddsverksamheten mot olycksfall i arbete. (Föredrag.) Industriförbundets meddelanden 1930, nr 6.
R[OSENGREN], A. Hjälpmedel i kampen mot olycksfall. Arbetarskyddet 1930, nr 12.
— Safety first. Arbetarskyddet 1930, nr 12.
SCHULZENHEIM, H. v. Till frågan om olycksfallsfrekvensen och dess orsaker. Verkstäderna 1931, nr 1.

Amerikas förenta stater.

Legislative provisions on dangerous trades for minors. Monthly labor review nov. 1930.
Proposed outline of industrial medical course for medical schools. Monthly labor review nov. 1930.

Finland.

BERGBOM, HELNY. Utställningen för arbetarskydd och välfärd 20 år. Social tidskrift 1930, nr 12.
Konventionen om kvinnors nattarbete. Industritidningen 1930, nr 23.

Tyskland.

HAIDE, C. Der Werksverbesserungsvorschlag in der Unfallverhütung. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 2.

Arbetslön och arbetstid.

ALSÖE, A. Forsög med 5-Dages-Arbejdsuge i Industrien. Socialt Tidsskrift 1931, nr 1.
Die internationalen Reallohnvergleiche. Gewerkschafts-Zeitung 1931, nr 4.
Irreführende Genfer Reallohnvergleiche. Der Arbeitgeber 1931, nr 2.

Sverige.

KARLSSON, A. Ackordssystemet. Målarnas facktidning 1931, nr 1.
»Kritik över kritiker.» Något om Svenska bankföreningens upplysningsverksamhet. Bankvärlden 1931, nr 1 A.

Amerikas förenta stater.

Amerikas lönekostnader under »de höga lönernas» välde. Industria 1931, nr 2.
Entrance wage rates for common labor, July 1, 1930. Monthly labor review nov. 1930.
Union wage rates in time-work trades in 1930. Monthly labor review nov. 1930.
Wages and hours of labor in the cotton-goods industry, 1930. Monthly labor review nov. 1930.
Wages and hours of labor in the dyeing and finishing of textiles, 1930. Monthly labor review nov. 1930.

Italien.

ESCHMANN, E. W. Die Gestaltung der Freizeit in Italien. Die Arbeit 1931, nr 1.

Ryssland.

Sjutimmarsdagen och nattskiftarbetet i Ryssland. Industria 1931, nr 2.

Storbritannien.

Nytt löneberäkningssystem i Englands bomullsväverier. Industria 1931, nr 1.

Tyskland.

RAWAK, E. Bedaux-Verfahren auch bei Stücklohn. Der Arbeitgeber 1931, nr 2.

WILBRANDT, R. Lohnsenkung? Soziale Praxis 1931, nr 3—4.

WOYTINSKY, W. Das Tarifwesen und der Kampf um den Lohn. Die Arbeit 1931, nr 1.

Arbeitszeitverkürzung in deutschen Gemeinden. Gewerkschafts-Zeitung 1931, nr 3.

Lönesänkningarna i Tyskland. Industria 1931, nr 2.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

C[ARELL], A. H. Internationella frågor på jordbrukets arbetsmarknad. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas medlemsblad 1931, nr 1.

KARSTEDT, O. Ein Vorschlag zu internationaler Linderung der Arbeitslosigkeit. (Referat.) Soziale Praxis 1931, nr 5.

SCHÖNHEYDER, K. Konjunkturvekslingene og det nye arbeidsledighetsproblem efter krigen. Socialt arbeid 1931, nr 1.

WARBER, F. Freiwilliger Arbeitsdienst in der Schweiz. Möglichkeiten in Deutschland. Der Arbeitgeber 1931, nr 2.

Arbetslösheten ett världsproblem. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas medlemsblad 1931, nr 1.

Unemployment insurance: tabular analysis of the legislation in force. International labour review jan. 1931.

Amerikas förenta stater.

Arbetslöshetsfrågan i Förenta staterna. Industria 1931, nr 1.

Finland.

Nya föreskrifter om statens och kommunernas arbetslöshetspolitik. Finsk kommunaltidskrift 1930, nr 9.

Frankrike.

PICARD, R. French legislation on the dismissal of workers. International labour review jan. 1931.

Italien.

Inlandwanderungen und Besiedlungen. Nachrichtenblatt über die fascistischen Korporationen 1930, nr 11.

Nederländerna.

KEESING, I. G. Onze werkloosheidsverzekering. Tijdschrift van den nederlandschen werkloosheids-raad 1931, nr 1.

Ryssland.

SCHWARZ, S. Det ryska undret. [Arbetslöshetssiffrornas nedgång.] Fackföreningsrörelsen 1931, nr 1.

Storbritannien.

Company methods of stabilizing employment. The labour gazette 1930, nr 12.

Tyskland.

KOBRAK. Zur Reform der nichtversicherungsmässigen Arbeitslosenhilfe. Soziale Praxis 1931, nr 1.

LEHFELDT, B. Die Bedeutung der Notverordnung vom 1. Dezember 1930 für die Arbeitslosenversicherung. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 36.

MICHALKE, O. Industriearbeiter in der Landwirtschaft. Soziale Praxis 1931, nr 2.

MÜNCH, E. Einige Bemerkungen zur Ausländerfrage. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 37.

NEISSER, H. Für und wider die Arbeitsbeschaffung. Die Arbeit 1931, nr 1.

OECHSLE, R. Altersgliederung und Stellenlosigkeitsdauer der arbeitslosen Angestellten. Arbeit und Beruf 1930, nr 24.

OPITZ. Der Entwurf eines Gesetzes über Arbeitslosenfürsorge. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 38/39.

PAGEL. Hemmungen der landwirtschaftlichen Arbeitsvermittlung. Soziale Praxis 1931, nr 1.

PIETRKOWSKI. Das Arbeitslosenproblem. Der Arbeitgeber 1931, nr 1.

SEIDEL, R. Streikunterstützung als Aufgabe der Spitzenorganisation. Die Arbeit 1931, nr 1.

WERGO, H. Gegenwartsfragen der produktiven Arbeitslosenhilfe. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 38/39.

WILBRANDT, R. Wirtschaftssiedlung als Entlastung des Arbeitsmarktes. Gewerkschafts-Zeitung 1931, nr 1.

VOIGT. Die Auswirkungen der Neuregelung der Krisenunterstützung auf die Gemeinden unter besonderer Berücksichtigung der kleinen Gemeinden. Soziale Praxis 1931, nr 5.

Lohnsubvention. Soziale Praxis 1931, nr 4.

Unhaltbare Zustände im Musikerberuf. Gewerkschafts-Zeitung 1931, nr 2.

Zur Frage der Arbeitsdienstpflicht. Soziale Praxis 1931, nr 4.

Österrike.

BÖHM, J. Ist die Arbeitslosigkeit wirklich ein unlösbares Problem? Arbeit und Wirtschaft 1931, nr 2.

Befolkningsfrågan.

Sverige.

FÜRSTENBERG, A. Vilka åtgärder kunna vidtagas i pediatriskt avseende att i någon mån motverka resultatet av den oavbrutna nedgången av födelsetal och nativitetsöverskott? (Föredrag.) Hygiea 1931, nr 1.

Bostadsförhållanden.

MEURMAN, O. I. En metod att underlätta prissättningen av tomter. Finsk kommunaltidskrift 1930, nr 9.

Sverige.

CRAMÉR, C. R. Den statliga bostadskrediten och dess nya organisation. Vår bostad 1930, nr 26.

HAGE, E. Lagstadgat hyresgästskydd. (Föredrag.) Vår bostad 1931, nr 1.

LUNDBERG, N. Några betraktelser över de minst bemedlades bostadsfråga. Sociala och kommunala spörsmål 1930, nr 8.

PLOMGREN, C. v. Den nya bostadsrättslagen. Kooperatören 1930, nr 22.

WALLANDER, S. Billigt bostadsbygge, nya material, rationell drift. Byggmästaren 1930, nr 38, samt Vår bostad 1930, nr 26.

Arbetslöner samt marknadspriser å byggnadsmaterial. Byggnadsvärlden 1931, nr 2.

Ohyra i bostäder. Sveriges fastighetsägaretidning 1931, nr 2.

Utrangering av ohälsosamma och hälsovådliga bostäder. Sveriges fastighetsägaretidning 1931, nr 2.

1930 års utkast till ny byggnadsstadga. Sveriges fastighetsägareförbunds yttrande över förslaget. Sveriges fastighetsägaretidning 1931, nr 2.

Finland.

Finska lösningar av bostadsfrågan. Hem i Sverige 1931, nr 1.

Frankrike.

SUNDBÄRG, G. Om den nyare byggnadsverksamheten i Paris. Byggmästaren 1931, nr 2.

Enquête sur la contribution des établissements occupant plus de 500 ouvriers aux logements de leur personnel. Bulletin du Ministère du travail 3 kv. 1930.

Norge.

BACKER FÜRST, H. En norsk konkurranse om smaahus. Byggmästaren 1931, nr 2.

Tyskland.

PICARD, R. Bausparsysteme in Deutschland. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1930, nr 4.

Fattigvård och barnavård m. m.

BLUNCK, W. Om understödstabeller vid den öppna fattigvården. Svensk fattigvårds- och barnavårdstidning 1931, nr 1.

Sverige.

OLSSON, ANNA. Om övervakning av barn och ungdom. Sociala och kommunala spörsmål 1930, nr 8.

Danmark.

NYMAN, G. Förslaget till reformering av den danska sociallagstiftningen. Hemortsrättsfrågan. Svensk fattigvårds- och barnavårdstidning 1931, nr 1.

Tyskland.

HEINTZE, KÄTE. Der Kindergarten auf dem Lande. Soziale Praxis 1931, nr 2.

Probleme der Wohlfahrtspflege. Soziale Praxis 1931, nr 1.

Föreningsväsen.

ALFREDSSON, H. Idealismen inom fackföreningsrörelsen. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 4.

ÖSTERBERG, P. Internationell kurs för yngre fackföreningsmedlemmar. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 2.

Übersicht der an deutschen Hochschulen im Jahre 1927 angefertigten Dissertationen über soziale Organisationen. Vierteljahrsschrift für Genossenschaftswesen 1930/31, nr 4.

Sverige.

J[OHANSSON], A. Tjänstemännens föreningsrätt. Arbetsledaren 1931, nr 1.

Den planerade centralorganisationen [för privatanställda]. Maskinbefälsförbundets tidskrift 1931, nr 1.

S[veriges] V[erkstäders] T[jänstemannaförening]. Verkstäderna 1931, nr 1.

Amerikas förenta stater.

1930 convention of the American federation of labor. Monthly labor review nov. 1930.

Nederländerna.

BERGMAN, P. Holländska landsorganisationen 25 år. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 4.

Tyskland.

HANSSON, S. Tyska fackföreningsskolor. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 1—3.

MASCHKE, W. Ungdomen i de tyska fackföreningarna. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 3.

SEIDEL, R. Den tyska fackföreningscentralismens ursprung. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 1.

Neues zur Entwicklung der kommunistischen Gewerkschaftsbewegung. Der Arbeitgeber 1931, nr 1.

Österrike.

SENGHOFER, F. Erfolge und Aufgaben der gewerkschaftlichen Bildungsarbeit. Arbeit und Wirtschaft 1931, nr 2.

WAGNER, R. Arbeiterbildung und gewerkschaftliche Bildungspolitik. Arbeit und Wirtschaft 1931, nr 1.

Hälso- och sjukvård.

SÖDERBERGH, G. Några ord om läkaretik. (Föredrag.) Sv. läkartidningen 1931, nr 1.

Das internationale Sanitätsabkommen. Soziale Praxis 1931, nr 5.

Sverige.

HELLSTRÖM, N. Förlossningsvården. (Föredrag.) Sveriges landstings tidskrift 1930, nr 6.

— Ögonsjukvården. (Föredrag.) Sveriges landstings tidskrift 1930, nr 6.

LÜBECK, S. Den kroniska sjukvården. (Föredrag.) Sveriges landstings tidskrift 1930, nr 6.

ODÉN, S. Samarbete mellan landsting och städer utanför landsting i fråga om lasarettsvården. (Föredrag.) Sveriges landstings tidskrift 1930, nr 6.

POST, R. v. Litet influensastatistik. Sv. läkartidningen 1931, nr 3.

RAYMOND, V. Vanföreanstalterna och deras kuratorsverksamhet. Hertha 1931, nr 1.

Karolinska sjukhuset. Socjal-medicinsk tidskrift 1931, nr 1.

Tyskland.

EDLUND, E. Tyska hygieniska museet och andra internationella hygienutställningen i Dresden år 1930. Sv. läkartidningen 1931, nr 1—3.

Jord- och egnahemsfrågan.

JONASSON, O. Jordbrukets beroende av det geografiska marknadsläget. (Föredrag.) Kungl. lantbruksakademiens handlingar och tidskrift 1930, nr 8.

Ryssland.

JUHLIN DANNFELT, H. Rysslands lantbruk under den kommunistiska styrelsens påverkan. Kungl. lantbruksakademiens handlingar och tidskrift 1930, nr 8.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

BERG, P. Arbeidskampen som rettslig problem. (Föredrag.) Socialt arbeid 1931, nr 1.

RÖMCKE, F. Individuell og kollektiv opsigelse av arbeidsavtalen. Arbeidsgiveren. (Norge) 1930, nr 26.

Amerikas förenta stater.

Time and method of payment of wages provided for in collective agreements. Monthly labor review nov. 1930.

Finland.

Propositionen om skyddande av arbetsfred. Industritidningen 1930, nr 23.

Nederländerna.

HEITMANN. Das Schlichtungswesen der Niederlande. Reichsarbeitsblatt 1930, nr 36.

Storbritannien.

HENDERSON, A. An analysis of the trade disputes and trade unions (amendment) bill, 1931. The Labour magazine jan. 1931.

Mac Donalds fackföreningsreform. Industria 1931, nr 1.

Österrike.

Die kollektiven Arbeits- und Lohnverträge des Jahres 1929. Statistische Nachrichten 1930, nr 12.

Kooperation.

BAROU, N. The participation of various social classes in co-operative organisations. Review of international cooperation jan. 1931.

RIED, M. International exchange of co-operative experiences. Review of international cooperation jan. 1931.

ROGERS, W. J. Guilds in classical times. The co-operative review jan. 1931.

TOTOMIANZ, V. Der internationale Genossenschaftskongress in Wien vom 25. bis 28. August 1930. Weltwirtschaftliches Archiv. B. 33, S. 311.

Amerikas förenta stater.

Credit union movement in the United States in 1929. Monthly labor review nov. 1930.

Seventh congress of Cooperative league of the U. S. A. Monthly labor review nov. 1930.

Danmark.

Ziel und Mittel der dänischen Genossenschaftsbewegung. Schweiz. Konsum-Verein 1931, nr 2.

Frankrike.

DAUDÉ-BANCEL, A. Die französische Apothekergenossenschaft. Vierteljahrsschrift für Genossenschaftswesen 1931, nr 4.

Japan.

ALLEN, TH. The Japanese co-operative movement. Review of international cooperation jan. 1931.

Ryssland.

MILUTIN, N. A. Consumers' co-operation in Russia and the five years' plan. Review of international cooperation jan. 1931.

Storbritannien.

MOSLEY, O. Co-operators and the manifesto. The co-operative review jan. 1931.

POTTER, A. P. Standardisation of prices and dividends. The co-operative review jan. 1931.

SMITH, S. W. Professional workers and co-operative trade. The co-operative review jan. 1931.

Die britische Genossenschaftsbewegung im Jahre 1930. Schweiz. Konsum-Verein 1931, nr 4.

Levnadskostnader.

Amerikas förenta stater.

EISENBERG, O. Die Lebenshaltungskosten eines in der Ford-Automobilfabrik in Detroit beschäftigten Arbeiters. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1930, nr 4.

Danmark.

Prisaftaleloven. Arbejdsgiveren 1931, nr. 1.

Tyskland.

Tvångsprissänkningen är oduglig och omöjlig. Industria 1931, nr 1.

Österrike.

KAUTSKY, B. Der Haushalt der Arbeiter und Angestellten in der Krise. Arbeit und Wirtschaft 1931, nr 2.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

Sverige.

EKELÖF, G. Arbetsledareinstitutets första kurs. Industriförbundets meddelanden 1930, nr 6.

HJERN, G. Några synpunkter på yrkesundervisningen. Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1930, nr 9.

Nykterhetsfrågan.

BLUHM, AGNES. Sind Alkoholschäden vererbbar? Revue internationale contre l'alcoolisme 1930, nr 6.

FRANKL, GERTRUD. Internationaler Kriminalistenkongress und Alkoholismus. Revue internationale contre l'alcoolisme 1930, nr 6.

Tyskland.

GERKEN-LEITGEBEL. Einbeziehung der Alkoholfrage und der Trinkerfürsorge in die Arbeit der Wohlfahrtsschulen. Blätter für praktische Trinkerfürsorge 1930, nr 6.

Socialförsäkring.

RYSTEDT, G. R. Sjukförsäkringens läge i skilda länder. Sv. läkartidningen 1931, nr 4.

RÖNNOW, E., BIRKMOSE, A. & ZEUTHEN, F. *Administrationsudgifterne i Ulykkesforsikringen* ved fri Konkurrence og Monopol. (Diskussion.) Socialt Tidsskrift 1931, nr 1.

Sverige.

BERGLUND, F. Sakkunnigebetänkandet om moderskapsskydd. Social-medicinsk tidskrift 1931, nr 1.

J[ERNEMA]N, T. Inbetalningen av grundavgifter och av tilläggsavgifter. Tidskrift för den svenska pensionsförsäkringen 1930, nr 10.

LAGERLÖF, C. B. I sjukkassefrågan. Sv. läkartidningen 1931, nr 3.

MEURK, B. E. Pensionsstyrelsens frivilliga försäkring. (Föredrag.) Tidskrift för den svenska pensionsförsäkringen 1930, nr 10.

NORDLUND, H. Motståndet till och arbetet för en reformerad sjukförsäkring. (Föredrag.) Sv. sjukkasse-tidning 1931, nr 1.

ÖSTRAND, D. Den sociala olycksfallsförsäkringen i Sverige. Sv. hantverkstidning 1931, nr 1.

Medicinalstyrelsens utlåtande angående ifrågasatta jämkningar i 1930 års sjukförsäkringsproposition, utarbetade inom socialdepartementet. Sv. läkartidningen 1931, nr 2.

Moderskapsunderstöd genom sjukkassorna? Hertha 1931, nr 1.

Danmark.

COHEN, J. L. Kan man som Hjælpekassemand sige god for Socialreformen? Socialt Tidsskrift 1931, nr 1.

FRÖLING, [E. O.]. Nogle Aldersrentebetragtninger. Socialt Tidsskrift 1930, nr 12.

Schweiz.

ASCH, H. Die Gruppenlebensversicherung in der Schweiz. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1930, nr 4.

GOLDZIHER, K. Methodische Untersuchungen zu den bevölkerungsstatistischen Grundlagen der schweizerischen Alters- und Hinterlassenenversicherung. Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1930, nr 4.

Tyskland.

HENSE. Zur Frage der Knappschaftsversicherungspflicht von Unternehmerarbeiten. Zentralblatt für Reichsversicherung 1931, nr 1.

KRAUS, HERTHA. Müttererholungsfürsorge. Soziale Praxis 1931, nr 3.

MICHAELIS, J. F. *Um die Altersversorgung* der Angestellten der Reichsanstalt. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 37.

MÜLLER, H. Sport und Reichsunfallversicherung. Zentralblatt für Reichsversicherung 1931, nr 2.

La lutte autour des assurances sociales. Revue du travail 1930, nr 11.

Ut- och invandring.

Brasilien.

Ny brasiliansk Indvandringslov. Udenrigsministeriets Tidsskrift 15 jan. 1931.

Norge.

WELHAVEN, J. A. Utvandringskontrollen. Socialt arbeid 1931, nr 1.

Polen.

BRZEZIŃSKI, T. L'assistance de l'état aux emigrants se rendant aux pays d'outre mer. [Polsk text; sammanf. på franska.] Praca i opieka społeczna 1930, vol. 3.

GADOMSKI, F. La colonisation d'outre mer comme facteur de lutte productive contre la crise économique. [Polsk text.] Praca i opieka społeczna 1930, vol. 3.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling har under tiden 11 januari—10 februari 1931 bl. a. publicerats:

N:r		Daterad
2.	K. kung. ang. fastställande av det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen, m. m.	14 jan.

Arbetsmarknaden under februari månad 1931.

För februari månad uppgick antalet ansökningar om arbete per 100 lediga platser enligt från offentliga arbetsförmedlingsanstalterna meddelade uppgifter till 232 mot 222 för närmast föregående månad. Så till vida är denna stegring anmärkningsvärd, som februari månad normalt brukar medföra en minskning av ifrågavarande relationstal. Siffran för januari månad 1931 var emellertid på grund av särskilda omständigheter ovanligt låg. I de olika arbetsförmedlingsanstalternas rapporter karakteriseras också arbetsmarknadsläget såsom i det närmaste oförändrat sedan föregående månad med alltjämt otillräcklig arbetstillgång inom flertalet yrken. På grund av god tillgång på snöskottningsarbete har dock februari liksom föregående månad medfört vissa tillfälliga lättnader. — Jämförd med februari månad föregående år visar rapportmånaden ett ogynnsammare relationstal än åren 1929 och 1930, men däremot gynnsammare än samma månad åren 1925—1928.

Inom jordbruket var efterfrågan på arbetskraft förhållandevis god. Sålunda rapporteras från flertalet arbetsförmedlingar ett ökat behov av arbetskraft. Brist förelåg bland annat på fullt kunniga ladugårdskarlar ävensom på kvinnlig arbetskraft, för vilken antalet lediga platser i det närmaste uppgick till det dubbla mot antalet arbetsansökningar.

Inom gruppen industri och hantverk utvisade siffermaterialet speciellt för metall- och maskinindustrien ett försämrat läge. Sålunda steg relationstalet från 1 253 för januari månad till 3 601 för rapportmånaden; motsvarande tal under februari 1930 utgjorde 879. Från vissa håll rapporterades även denna månad permitteringar och driftsinskränkningar.

Beträffande de till gruppen handel och samfärdsel hänförliga yrkena visade alltjämt butiks- och magasinspersonal den högsta sökandefrekvensen. För transportarbetarna medförde februari månad enligt det föreliggande siffermaterialet minskad arbetstillgång, medan för hotell- och restaurangpersonalen läget i det närmaste förblev oförändrat. — För chaufförer noterades i allmänhet otillräcklig arbetstillgång. Ehuru för grov- och diversearbetare flerstädes alltjämt förelåg arbetsbrist, inträdde dock en förbättring, främst orsakad av de under månaden inträffade rikliga snöfallen.

Arbetstillgången för ungdom var enligt de från ungdomsförmedlingarna rapporterade förmedlingssiffrorna i allmänhet ej tillräcklig, vilket särskilt gällde ungdomar i de högre åldersklasserna samt verkstadslärlingar. På skolfria springpojkar och springflickor noterades dock flerstädes brist.

Inom husligt arbete rådde liksom tidigare överflöd på yngre okvalificerade flickor, medan tillgången på kunniga hembiträden och passflickor var otillräcklig.

För sjöfarten inträdde under månaden en även i förhållande till årstiden avsevärd försämring, som genomgående medfört ökad arbetslöshet särskilt för maskinmanskap. Vid sjömanshusen rapporterades under februari 2 874 avmönstringar mot 1 676 påmönstringar.

Antalet vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsatta arbetare steg under redogörelsemånaden från 5 080 till 6 330. Vid utgången av februari månad 1930 var siffran 3 470. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa var vid början av februari cirka 40 200 mot 31 900 en månad tidigare. Februarisiffran för år 1930 var 16 600.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under februari samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
1913—1922	196	203	171	148	134	138	129	123	115	127	174	187
1923	346	308	231	165	135	146	141	140	126	129	191	195
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268
1927	293	258	208	171	168	161	150	148	143	170	242	243
1928	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220
1929	241	215	174	150	134	135	137	135	127	148	202	203
1930	241	211	171	140	129	127	140	144	146	175	254	238
1931	*222*	*232*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:												
1928	178	145	113	93	90	90	106	133	111	107	173	228
1929	185	152	110	94	83	75	90	113	105	113	159	195
1930	169	128	100	78	73	65	81	99	110	119	169	212
1931	*165*	*131*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:												
1928	300	297	240	197	165	176	187	170	157	186	245	219
1929	251	228	199	173	151	152	152	144	136	165	213	204
1930	255	233	200	166	148	145	157	161	160	202	274	240
1931	*229*	*254*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12
1923	20·5	19·4	18·0	14·9	10·7	9·8	9·1	8·6	8·0	8·2	9·3	14·1
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5
1926	15·7	14·8	14·7	12·3	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1
1927	16·3	15·6	14·1	12·3	9·9	9·4	8·3	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3
1930	13·9	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·3	15·3	22·9
1931	*19·8*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Arbetslöshetens utbredning inom olika fack framgår närmare av tabellen å sid. 248.

Arbetslösheten under år 1930.

Den på fackföreningarnas uppgifter grundade arbetslöshetsstatistiken, vars preliminära resultat för varje månad publiceras i Sociala Meddelanden, har under år 1930 omfattat i genomsnitt 368 000 arbetare, mot 327 000 föregående år. Siffrorna för de olika månaderna äro som följer:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec
Redovisade arbetare, i tusental	359	363	364	363	362	367	367	368	374	379	379	376

Årsmedeltalet för arbetslösheten under 1930 har — med frånräknande av skogsarbetarna[1] — beräknats till 11·9 % mot 10·2 % under 1929, 10·6 % under 1928 och 12·0 % under 1927. Den tendens till en nedgång i arbetslösheten, som kunnat förmärkas de närmast föregående åren, har sålunda åter förbytts i stegring. Under de fyra första månaderna av 1930 höllo sig arbetslöshetssiffrorna alltjämt lägre än tidigare år, men vid maj månads utgång visade sig läget något sämre än motsvarande tidpunkt 1929, och i stället för att, såsom normalt är fallet, ytterligare sjunka under sommaren, höll sig procentsiffran under några månader i det närmaste konstant för att på hösten kraftigt stiga. Årets sista månader uppvisade sålunda de högsta arbetslöshetssiffror, som förekommit sedan 1922. Decembersiffran låg till och med något över nyssnämnda år och står endast tillbaka för 1921 års rekordsiffra. En ungefärlig bild av utvecklingen torde kunna erhållas av tabellen å nästa sida, där man sökt beräkna den verkliga konjunkturarbetslösheten under de olika månaderna genom eliminerande av den för varje månad »normala» säsongarbetslösheten med användande av i denna tidskrift förut framlagda reduktionstal (Soc. Medd. årg. 1929, sid. 194).

Av de 31 fackförbund, från vilka uppgifter föreligga, ha 16 företett högre och 13 lägre årsmedeltal än föregående år; i 2 fall har man för båda åren kommit till samma procentsiffra. Den förhållandevis största försämringen framträder inom stenindustrien, vars arbetslöshetsprocent stigit från 4·7 till 11·1, samt bland gjutarna, vilkas årsmedeltal gått upp från 2·5 till 7·4 %. Stegrade arbetslöshetssiffror redovisas för övrigt bl. a. inom metall-, pappers- och sågverksindustriarbetarförbunden (resp. 9·4, 8·9 och 31·1 % mot 6·1, 5·6 och 26·9 föregående år). Däremot har grovarbetarförbundet kommit relativt lindrigt undan, vilket sannolikt sammanhänger med den alltjämt goda arbetstillgången inom byggnadsindustrien. Av de specifika byggnadsarbetar-

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1930, sid. 187.

Arbetslösheten under åren 1925—1930.

	Reduktionstal (normal säsongarbetslöshet)	Arbetslöshetsprocent											
		Hela arbetslösheten						Säsongarbetslösheten eliminerad					
		1925	1926	1927	1928	1929	1930	1925	1926	1927	1928	1929	1930
Januari . .	7·5	14·8	15·7	16·3	14·3	14·8	13·9	7·3	8·2	8·8	6·8	7·3	6·4
Februari . .	6·7	13·6	14·8	15·6	13·3	14·6	13·2	6·9	8·1	8·9	6·6	7·9	6·5
Mars	6·1	12·0	14·7	14·1	13·2	13·7	12·3	5·9	8·6	8·0	7·1	7·6	6·2
April . . .	4·3	10·8	12·3	12·3	11·7	11·4	10·8	6·5	8·0	8·0	7·4	7·1	6·5
Maj	1·3	8·2	9·9	9·9	8·2	7·7	8·0	6·9	8·6	8·6	6·9	6·4	6·7
Juni	0·9	8·2	9·6	9·4	7·6	6·8	8·0	7·3	8·7	8·5	6·7	5·9	7·1
Juli	0·1	7·6	8·6	8·3	7·4	6·3	8·0	7·5	8·5	8·2	7·3	6·2	7·9
Augusti . .	—	7·7	8·3	7·9	6·9	6·1	8·1	7·7	8·3	7·9	6·9	6·1	8·1
September .	0·7	8·5	9·1	8·4	7·8	6·7	9·5	7·8	8·4	7·7	7·1	6·0	8·8
Oktober . .	2·4	10·1	11·4	10·4	9·0	8·2	12·3	7·7	9·0	8·0	6·6	5·8	9·9
November .	4·3	11·8	13·0	12·8	10·9	10·1	15·3	7·5	8·7	8·5	6·6	5·8	11·0
December .	10·5	19·5	19·1	18·6	17·3	16·3	22·8	9·0	8·6	8·1	6·8	5·8	12·3

organisationerna förete träarbetare och murare något lägre arbetslöshetstal än 1929, medan målarnas siffra visar stegring.

Bland de fack, vilkas årsmedeltal i förhållande till 1929 visar den största förbättringen, må nämnas skoarbetare (4·7 %, mot 8·9 föregående år), tobaksarbetare (0·5 resp. 3·5 %), sadelmakare och tapetserare (10·1 resp. 14·2 %) samt skogs- och flottningsarbetare (41·1 resp. 47·5 %). Den sistnämnda yrkesgruppen företer dock alltjämt det avgjort högsta årsmedeltalet. Närmast komma liksom föregående år sågverksarbetare, målare och byggnadsträarbetare samt därefter grov- och fabriksarbetare, väg- och vattenbyggnadsarbetare och murare, samtliga med årsmedeltal överstigande 20 %. Den motsatta ytterligheten representeras å andra sidan av tobaksarbetarnas ovannämnda låga arbetslöshetssiffra. Därnäst komma litografer (2·5 %) och textilarbetare (3·6 %). En genomsnittssiffra understigande 5 % uppvisas av ytterligare fyra fack, nämligen typografer, bryggeriarbetare, kommunalarbetare samt sko- och läderarbetare.

Sammanställer man fackorganisationernas här återgivna arbetslöshetssiffror med de data rörande arbetslösheten, som meddelas i arbetslöshetskommissionens månadsrapporter, visar det sig, att den av fackföreningsuppgifterna bestyrkta försämringen å arbetsmarknaden även påkallat en utvidgning av *den offentliga hjälpverksamheten för de arbetslösa*. Arbetslöshetskommissionens bruttoutgifter (d. v. s. kostnaderna utan avdrag för de belopp, som vissa uppdragsgivare ha att inbetala) ha sålunda ökats från 4·8 till 5·2 miljoner kronor, och antalet arbetslösa, som tagit den offentliga

Antalet arbetslösa i procent av det redovisade medlemsantalet.

Fackförbund	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12	Årsmedeltal 1930	Årsmedeltal 1929
Beklädnadsarbetareförb. .	7·1	6·3	3·5	3·3	2·4	2·3	5·4	4·1	2·9	3·3	4·1	27·7	6·5	6·9
Bleck- o. plåtslagareförb.	26·5	29·5	25·7	15·6	7·4	4·7	3·3	2·5	3·7	7·4	14·7	29·6	14·2	13·3
Bokbindareförbundet . .	4·7	4·8	5·6	6·9	8·0	6·5	6·2	5·4	5·8	5·1	4·3	5·9	5·7	4·1
Bryggeriindustriarb.-förb.	5·8	5·3	4·7	3·9	3·6	2·2	2·7	2·9	3·9	5·3	4·9	5·0	4·2	4·9
Byggnadsträarbetareförb.	35·4	34·0	27·7	25·1	15·1	14·2	9·1	8·3	11·3	23·6	30·7	39·4	23·0	23·2
De förenade förbunden .	9·9	9·3	6·4	6·5	7·7	6·8	8·6	6·3	6·8	6·4	7·7	9·5	7·7	10·0
Elektriska arbetareförb. .	7·6	10·0	10·2	9·5	8·3	6·4	4·2	3·5	2·4	2·9	6·0	17·8	7·4	7·4
Gjutareförbundet	4·1	4·5	4·0	3·5	4·3	4·0	4·8	6·1	7·6	10·6	16·1	20·4	7·4	2·5
Grov- o. fabriksarb.-förb.	28·2	28·5	25·1	21·8	16·4	16·6	14·8	13·9	19·0	19·2	24·1	40·7	22·4	21·9
Gruvindustriarbetareförb.	21·5	16·5	13·9	13·6	12·4	11·9	10·0	9·9	13·7	17·1	26·4	24·1	15·9	13·5
Handelsarbetareförb. . .	7·6	7·7	6·0	5·5	7·3	6·1	6·4	7·2	6·4	6·1	7·4	8·3	6·9	6·8
Hatt- o. pälsindustriarb.-f.	9·1	8·9	8·8	9·1	6·3	11·9	11·4	8·4	8·4	10·8	15·4	30·4	11·7	13·0
Hattarbetare	5·2	3·6	5·0	7·1	3·6	15·1	15·0	12·4	12·5	14·7	22·8	48·4	13·4	16·7
Pälsvaruarbetare . . .	14·8	16·6	14·3	12·3	10·9	7·8	6·8	3·2	3·0	2·7	4·6	18·0	9·2	7·5
Kommunalarbetareförb. .	6·8	7·4	5·7	3·5	1·6	2·2	3·2	2·6	2·3	4·1	6·3	8·3	4·5	4·1
Litografförbundet . . .	2·4	2·7	2·2	2·3	2·5	2·5	2·1	2·9	2·5	2·7	2·8	2·3	2·5	1·8
Livsmedelsarbetareförb. .	13·1	10·8	10·4	9·7	8·3	7·5	5·8	7·1	8·0	9·0	9·5	20·3	10·0	10·7
Metallindustriarb.-förb. .	7·3	7·6	8·0	7·2	6·9	6·0	6·4	8·0	9·2	12·0	14·6	19·9	9·4	6·1
Järnbruksarbetare . .	7·0	7·1	9·4	8·0	9·1	5·3	7·6	11·6	10·9	13·7	19·9	32·8	11·6	5·1
Verkstadsarbetare . .	7·3	7·8	7·6	7·0	6·3	6·2	6·0	7·0	8·8	11·6	13·3	16·7	8·8	6·3
Murareförbundet	30·7	33·1	24·9	12·3	3·9	4·2	3·3	6·9	14·0	27·7	37·6	50·4	20·9	22·8
Målareförbundet	54·2	44·7	32·2	24·1	13·0	10·6	4·9	1·2	1·2	18·4	35·1	56·3	25·5	24·0
Pappersindustriarb.-förb.	8·9	8·7	9·2	8·4	5·8	5·1	8·1	9·0	9·5	10·9	11·7	11·5	8·9	5·6
Sadelm.- o. tapetseraref.	15·7	13·8	9·7	8·3	8·2	9·7	9·0	9·2	4·1	5·4	6·9	21·6	10·1	14·2
Skó- o. läderindustriarb.-f.	6·4	6·2	6·0	4·8	4·0	4·2	4·6	4·1	3·6	3·6	4·2	5·2	4·7	8·9
Stenindustriarbetareförb.	3·1	4·0	3·0	2·9	5·2	7·9	6·7	6·4	7·3	8·2	25·8	44·9	11·1	4·7
Sågverksindustriarb.-förb.	38·0	28·7	31·7	31·0	16·8	21·4	24·9	20·8	26·6	33·5	36·0	64·4	31·1	26·9
Sågverks-o.brädgårdsarb.	36·4	28·1	29·2	28·6	13·8	15·2	13·7	15·5	19·8	25·9	30·4	66·2	26·5	20·3
Flottnings- o. skogsarb.	41·2	29·7	36·3	45·4	22·4	33·4	44·3	30·3	39·6	48·6	47·0	60·9	39·8	40·7
Textilarbetareförbundet .	3·3	3·6	3·7	3·6	3·4	3·4	2·8	3·2	3·9	3·7	4·0	4·1	3·6	3·4
Tobaksindustriarb.-förb. .	0·4	0·4	0·5	0·5	0·5	0·7	0·5	0·2	0·6	0·5	0·7	0·5	0·5	3·5
Transportarbetareförb. .	10·9	13·0	16·6	10·5	10·6	11·1	9·5	9·5	9·4	9·8	14·3	16·1	11·8	11·8
Träindustriarbetareförb. .	13·1	9·5	9·1	9·3	7·3	6·5	8·8	8·4	7·8	10·8	11·4	14·8	9·9	8·9
Tunnbinderiarbetareförb.	24·2	13·1	14·0	9·4	7·2	3·1	5·6	7·4	11·4	19·7	31·8	35·8	15·2	11·5
Typografförbundet . . .	5·8	5·4	4·9	4·8	3·0	2·4	2·2	3·4	4·0	4·2	3·8	4·5	4·0	4·7
Väg- o. vattenb.-arb.-förb.	31·4	37·0	27·5	19·8	14·4	15·3	13·5	11·4	14·8	18·5	26·9	39·7	21·2	22·7
Tillhopa	13·9	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·3	15·3	22·9	11·9	10·2
Skogs- o. flottn.-arb.-förb.	38·3	19·8	37·1	50·9	29·2	38·5	32·7	46·5	48·5	45·7	49·3	65·7	41·1	47·5
Samtliga förbund	14·2	13·3	12·6	11·2	8·3	8·3	8·3	8·5	9·8	12·6	15·6	23·3	12·2	10·7

hjälpverksamheten i anspråk, har också, såsom efterföljande sammanställning visar, varit större än närmast föregående år.

	Hela antalet anmälda hjälpsökande	Därav personer, som erhållit arbetslöshetshjälp							Antal reservarbetsföretag		Statens bruttoutgifter Kr.
		Kontant understöd		Nödhjälps(reserv-)arbete			Tillsammans				
		Statligt	Kommunalt	Statligt	Statskommunalt	Kommunalt	Antal	%	Statliga	Statskommunala	
1930											
Januari .	16 647	214	2 109	3 049	694	1 702	7 768	46·7	48	13	341 761
Februari .	15 384	280	2 224	3 471	675	2 109	8 759	56·9	51	12	484 170
Mars . .	13 572	290	1 948	3 123	706	1 899	7 966	58·7	51	13	522 643
April . .	11 368	273	1 398	2 641	630	1 123	6 065	53·4	47	10	550 945
Maj . . .	9 013	160	629	2 106	485	770	4 150	46·0	44	7	449 959
Juni . . .	6 634	74	696	1 697	43	645	3 155	47·6	34	2	317 683
Juli . . .	5 824	—	563	1 580	32	646	2 821	48·4	27	1	307 939
Augusti .	6 314	—	578	1 437	29	693	2 737	43·3	24	1	372 130
September	8 589	—	671	1 395	13	743	2 822	32·9	25	1	335 412
Oktober .	14 611	—	1 108	1 935	39	1 062	4 144	28·4	35	3	493 005
November	24 824	100	2 068	3 236	143	2 206	7 753	31·2	51	7	471 335
December	31 901	234	3 769	3 521	381	3 135	11 040	34·6	57	12	554 371
Medeltal pr månad 1930	*13 723*	*135*	*1 480*	*2 433*	*323*	*1 394*	*5 765*	*42·0*	*41*	*7*	*433 446*
Medeltal pr månad 1929	*10 212*	*83*	*1 018*	*2 102*	*490*	*1 105*	*4 798*	*47·0*	*44*	*9*	*397 398*
Medeltal pr månad 1928	*16 652*	*125*	*1 888*	*2 760*	*809*	*1 604*	*7 186*	*43·2*	*51*	*12*	*495 456*
Medeltal pr månad 1927	*19 200*	*129*	*1 830*	*3 002*	*1 021*	*2 093*	*8 075*	*42·1*	*54*	*11*	*460 558*

Av de hjälpsökande kommo i genomsnitt 11·8 % i åtnjutande av kontant understöd, medan 30 2 % erhöllo nödhjälpsarbete. Motsvarande siffror för år 1929 voro 10·8 resp. 36·2 % och för 1928 12·1 resp. 31·1 %. Såsom av dessa siffror framgår, gick inskränkningen av hjälpverksamheten under 1929 i främsta rummet ut över kontantunderstöden, vilka då minskades i starkare tempo än anslagen till reservarbetena. Under 1930 har däremot det inbördes förhållandet mellan de båda understödslinjerna återställts till ungefär samma proportioner som 1928.

Skogsarbetarnas löneförhållanden vintern 1930/1931.

Sedan vintern 1917/18 har socialstyrelsen årligen från jägmästarna i reviren inhämtat uppgifter rörande normala dagsförtjänster vid skogsarbete för huggare och körare (häst och karl). På grundval av dessa uppgifter ha översikter över löneförhållandena vid skogsbruket under resp. vintersäsonger utarbetats och publicerats i Sociala Meddelanden. Jämväl innevarande vinter har styrelsen hänvänt sig till revirförvaltarna med begäran om dylika löneuppgifter och erhållit sådana från samtliga tillskrivna 133 revir o. d. förvaltningsenheter. Uppgifterna avse förhållandena i början av februari månad 1931, vid vilken tidpunkt — att döma av uppgifter i tidskriften »Skogen» — torde ha utdrivits i norra Sverige ungefär 30—50 %, i Svealand c:a 25—30 % samt i Götaland c:a 20—70 % av för säsongen planerade avverkningar, vilka emellertid med hänsyn till de dåliga konjunkturerna på trävarumarknaden betydligt inskränkts mot föregående år.

I tab. A lämnas en sammanfattning av de inkomna löneuppgifterna, vilka så gott som uteslutande avse arbete å ackord. På grundval av dessa uppgifter

Tab. A. Skogsarbetarnas löneförhållanden vintern 1930/31 enligt uppgifter från reviren.

Överjägmästardistrikt	Antal uppgiftslämnande revir	Antal revir, där normala dagsförtjänsten för *huggare* utgjorde i kronor:					Medelförtjänst för huggare, kr.	Antal revir, där normala dagsförtjänsten för *körare* (häst och karl) utgjorde i kronor:						Medelförtjänst för körare, kr.
		under 4	4–4·99	5–5·99	6–6·99	7 o. däröver		under 6	6–7·99	8–9·99	10–11·99	12–13·99	14 o. däröver	
Södra	8	—	7	1	—	—	4·34	—	2	6	—	—	—	7·97
Smålands	10	2	8	—	—	—	4·13	1	7	2	—	—	—	7·08
Västra	8	2	6	—	—	—	4·10	—	6	1	1	—	—	7·51
Östra	10	—	9	1	—	—	4·30	—	9	1	—	—	—	7·28
Bergslags	10	2	6	2	—	—	4·56	—	3	7	—	—	—	8·08
Stockholm–Gävle	8	—	4	4	—	—	4·88	—	2	5	1	—	—	8·44
Dalarnes	10	—	1	3	5	1	5·88	—	—	2	3	2	3	11·75
Mell. Norrlands .	12	—	—	5	6	1	5·92	—	—	—	6	6	—	11·50
Härnösands . . .	12	—	1	8	3	—	5·38	—	—	—	9	3	—	10·96
Umeå	11	—	—	5	6	—	5·79	—	—	—	7	3	1	11·37
Skellefteå . . .	9	—	—	2	7	—	6·05	—	—	2	1	6	—	11·50
Nedre Norrbottens	13	—	1	6	6	—	5·65	—	1	2	8	2	—	10·27
Övre Norrbottens	12	—	—	7	5	—	5·65	—	—	—	7	5	—	11·29
Samtliga	**133**	**6**	**43**	**44**	**38**	**2**	5·19	**1**	**30**	**28**	**43**	**27**	**4**	**9·78**

har uträknats genomsnittlig dagsförtjänst för huggare och körare dels för vart och ett av de 13 överjägmästardistrikt, på vilka reviren äro uppdelade, och dels för samtliga revir, varjämte de för reviren uppskattade eller beräknade normala arbetsförtjänsterna fördelats å vissa lönegrupper.

Som av tabellen framgår, har den genomsnittliga dagsförtjänsten vid början av februari månad 1931 för riket i dess helhet beräknats till 5·19 kr. för huggare och till 9·78 kr. för körare (häst och karl). Olika landsdelar uppvisa emellertid ganska växlande lönesiffror. Huggarlönerna variera sålunda inom de olika reviren mellan 3·50 och 7 kr., men hålla sig vanligen vid 4—5 kr. i södra och 5—7 kr. i norra Sverige. Körarlönerna synas i regel utgöra c:a 6—9 kr. i södra och 10—14 kr. i norra Sverige. I ett revir har körarlönen uppgivits stiga så högt som till 15 kr., medan den i ett annat ej skulle belöpa sig till mera än 5·75 kr.

I efterföljande tablå åskådliggöras för riket i dess helhet löneförändringarna från och med vintern 1918/19, då arbetslönerna inom skogsbruket nådde sin toppunkt. Med avseende på de i denna tablå liksom de i det följande för vintern 1929/30 redovisade siffrorna må nämnas, att de för detta år ej grunda sig enbart på de sedvanliga i februari månad gjorda uppskattningarna av de normala arbetsförtjänsterna utan kompletterats medelst en särskild undersökning på grundval av uppgifter införskaffade i juni månad.

Vintern	Huggare			Körare		
	Medelförtjänst per dag, kr.	Indextal 1918/19 = 100	Indextal Närmast föregående vinter = 100	Medelförtjänst per dag, kr.	Indextal 1918/19 = 100	Indextal Närmast föregående vinter = 100
1918/19	11·68	100	142	29·00	100	155
1919/20	9·99	86	86	23·73	82	82
1920/21	10·67	91	107	23·44	81	99
1921/22	5·00	43	47	10·17	35	43
1922/23	5·22	45	104	10·41	36	102
1923/24	5·47	47	105	10·80	37	104
1924/25	5·27	45	96	10·13	35	94
1925/26	5·37	46	102	10·39	36	103
1926/27	5·28	45	98	10·08	35	97
1927/28	5·28	45	100	10·12	35	100
1928/29	5·16	44	98	9·96	34	98
1929/30	5·51	47	107	10·28	35	103
1930/31	5·19	44	94	9·78	34	95

Efter den starka lönesänkningen vintern 1921/22, då lönerna sjönko med i genomsnitt 50—60 %, har skogsbrukets lönenivå i stort sett förblivit tämligen oförändrad att döma av genomsnittstalen för hela riket. För samtliga revir tillsammantagna synes sålunda lönenivån f. n. ligga något lägre än föregående säsong (för körare c:a 5 % och för huggare 6 %). Inom särskilda landsdelar ha däremot åtskilliga förskjutningar ägt rum, varom mera nedan.

Sin största betydelse har ju skogsbruket för rikets norra delar (Värmland, Dalarna och Norrland), där under normala förhållanden 100 à 150 tusen personer vintertid torde sysselsättas med skogsarbete. Den härstädes under tiden närmast före krigets början (vintern 1913/14) rådande lönenivån är känd genom den av socialstyrelsen år 1916 utgivna specialundersökningen »Skogsarbetarnas levnads- och arbetsförhållanden i Värmland, Dalarna och Norrland».

Tab. B. Skogsarbetarnas löneförhållanden i norra Sverige vintersäsongerna 1913/14—1930/31.

Överjägmästardistrikt	Medelförtjänst (i kr.) per dag, vintern									Ökning (+) eller minskning (−) i %		
	1913 /14	1920 /21	1924 /25	1925 /26	1926 /27	1927 /28	1928 /29	1929 /30	1930 /31	1913 /14– 1930 /31	1920 /21– 1930 /31	1929 /30– 1930 /31
Huggare.												
Bergslags	3·10	9·90	4·24	4·50	4·33	4·30	4·23	4·74	4·56	+47·1	−53·9	− 3·8
Stockholm—Gävle	4·31	10·70	4·67	4·71	4·58	4·86	4·83	4·97	4·88	+13·2	−54·4	− 1·8
Dalarnes		14·31	6·15	6·18	5·93	6·55	5·89	6·68	5·88	+36·4	−58·9	−12·0
Mell. Norrlands. .	3·88	12·18	6·27	6·55	6·23	6·08	5·75	6·41	5·92	+52·6	−51·4	− 7·6
Härnösands . . .	3·25	11·50	6·25	6·46	6·35	6·17	6·04	6·46	5·38	+65·5	−53·2	−16·7
Umeå		10·62	5·81	6·28	6·02	6·01	6·05	6·53	5·79	+78·2	−45·5	−11·8
Skellefteå	3·42	10·00	5·75	5·75	5·19	5·50	5·61	6·11	6·05	+76·9	−39·5	− 1·0
Nedre Norrbottens	3·41	11·42	6·06	5·83	5·87	5·78	5·77	6·18	5·65	+65·7	−50·5	− 8·6
Övre Norrbottens		11·92	5·46	5·54	5·69	5·90	5·52	5·84	5·65	+65·7	−52·6	− 3·8
Samtliga	**3·57**	**11·54**	**5·69**	**5·80**	**5·65**	**5·69**	**5·53**	**6·03**	**5·55**	**+55·5**	**−51·9**	**− 8·0**
Körare (häst och karl).												
Bergslags	8·40	20·05	7·95	8·36	7·93	7·93	7·89	7·87	8·08	− 3·8	−59·7	+ 2·7
Stockholm—Gävle	9·34	20·50	7·96	8·50	8·33	8·78	8·78	9·04	8·44	− 9·6	−58·8	− 6·6
Dalarnes		31·72	12·20	12·38	11·58	12·65	11·73	12·50	11·75	+25·8	−63·0	− 6·0
Mell. Norrlands. .	8·06	27·95	12·09	12·77	12·32	11·71	11·75	12·80	11·50	+42·7	−58·9	−10·2
Härnösands . . .	7·25	26·81	12·67	13·33	12·71	12·33	12·13	11·94	10·96	+51·2	−59·1	− 8·2
Umeå		25·18	11·33	11·91	11·84	12·11	12·14	12·45	11·37	+56·8	−54·8	− 8·7
Skellefteå	6·63	22·43	10·75	10·80	9·94	10·50	10·67	11·33	11·50	+73·5	−48·7	− 2·8
Nedre Norrbottens	6·73	23·69	11·04	10·81	11·00	11·04	10·77	11·66	10·27	+52·6	−56·6	−11·9
Övre Norrbottens .		25·88	11·14	11·11	11·12	11·92	11·35	11·56	11·29	+67·8	−56·4	− 2·3
Samtliga	**7·56**	**25·33**	**10·99**	**11·25**	**10·92**	**11·04**	**10·84**	**11·38**	**10·65**	**+40·9**	**−58·0**	**− 6·4**

Med utgångspunkt från nämnda undersökning lämnas i tab. B en översikt av löneförhållandenas utveckling inom detta område under åren 1913/14—1930/31.

Vintern 1918/19, då krigskonjunkturen i förening med de i hög grad försvårade provianteringsförhållandena bragte arbetspriserna inom skogshanteringen till toppunkten, voro inom de egentliga skogsdistrikten huggarlönerna inemot fyra och körarlönerna över fyra gånger högre än före kristiden. Under vintern 1919/20 medförde de förbättrade livsmedelsförhållandena en lönesänkning av omkring 20 %, men löneuppgörelserna under den därpå följande säsongen (1920/21) inneburo åter någon stegring. Så kom vintern 1921/22, då den starka konkurrensen bland de arbetssökande om de nu väsentligt inskränkta skogsdrivningarna åstadkom en genomsnittlig löneminskning av inemot 60 % i förhållande till närmast föregående år. I samband med skogsdrivningarnas utvidgning

till mera normal omfattning under vintersäsongen 1922/23 begynte arbetslönerna ånyo att stiga, och denna stegring fortsatte även vintern 1923/24. Under de följande åren synes denna tendens ha upphört och efterträtts av en stabilisering av lönenivån, och de sänkningar eller höjningar av arbetslönerna, som kunnat iakttagas för vissa områden, ha i regel varit jämförelsevis obetydliga. Under innevarande vintersäsong synas arbetsförtjänsterna inom flertalet revir legat något under fjolårets, beroende särskilt på den förenämnda, till följd av lågkonjunkturen inom trävarumarknaden företagna inskränkningen i avverkningarna. De yttre betingelserna för såväl körning som huggning uppges ställvis ha varit mindre goda, speciellt på grund av ymniga snöfall, omväxlande i de södra delarna av landet med töväder och i Norrland med synnerligen stark kyla.

I förhållande till nivån före kriget ha de nuvarande skogsarbetarförtjänsterna ökats med över hälften för huggare och omkring två femtedelar för körare. Såsom framgår av de medeltal för de olika överjägmästardistrikten i norra Sverige, som meddelas i tab. B, synes dock löneutvecklingen i skilda trakter ha skett tämligen olikformigt, och i områdets sydligare delar (Bergslags och Stockholm—Gävle överjägmästardistrikt) torde lönerna numera för körarnas vidkommande vara t. o. m. lägre än vintern 1913/14.

Nu anförda löneuppgifter avse skogsarbetarnas huvudmassa, vilken utgöres av personer, som endast under vissa delar av året ägna sig åt skogshanteringen. Vid sidan av dessa lösa arbetare finnas emellertid, särskilt på skogsegendomar i södra och mellersta delarna av landet, skogstorpare och andra fasta skogsarbetare med för längre tid ingångna arbets- och arrendeavtal.

I de äldre arrendekontrakten voro fasta arbetspriser bestämda, vilka emellertid under kristiden gång efter annan blevo föremål för höjningar med hänsyn till stegringen i den allmänna lönenivån. Numera beräknas ersättningen för de i kontrakten föreskrivna arbetena efter andra grunder, nämligen antingen efter ortens gängse priser — det vanligaste sättet — eller efter ett visst för hela arrendetiden bestämt pris eller slutligen enligt taxor, varierande efter socialstyrelsens levnadskostnadsindex. I nedanstående tablå ha sammanställts de av jägmästarna meddelade arbetsförtjänstuppgifterna för fasta skogsarbetare, skogstorpare m. fl.

Överjägmästardistrikt:	Södra	Smålands	Västra	Östra	Bergslags	Sthlm—Gävle
Antal uppgiftslämnande revir	7	7	8	9	8	6
Genomsnittl. arbetsförtjänst i kr. per dag för huggare	4·36	3·93	3·85	4·22	4·36	4·63
Genomsnittl. arbetsförtjänst i kr. per dag för körare (häst och karl)	8·25	6·86	7·17	7·25	7·56	8·08

Såsom av sammanställningen framgår, understiga numera arbetsförtjänsterna för fasta skogsarbetare i regel icke avsevärt motsvarande för tillfälligt anställda sådana.

Arbetslöner i Sverige år 1929.

Efterföljande redogörelse utgör en sammanfattning utav den av socialstyrelsen under titeln »Lönestatistisk årsbok för Sverige 1929» utgivna publikationen. De däri ingående redogörelserna för arbetstid och arbetslön i Sveriges jordbruk samt för löneförhållandena inom industri och hantverk, transportväsen m. m. ha tidigare utgivits var för sig, den förra i form av den årliga publikationen »Arbetartillgång, arbetstid och arbetslön inom Sveriges jordbruk», den senare såsom en regelmässigt återkommande uppsats i denna tidskrift (senast i årg. 1929, sid. 841).

I. Arbetstid och arbetslön inom jordbruket år 1929.

Allmän översikt. Beträffande jordbrukets arbetare tyda de i årsboken lämnade uppgifterna på ett i huvudsak oförändrat löneläge under redogörelseåret 1929 i förhållande till föregående år.

Lönestatistiken är för lantarbetarnas vidkommande grundad på 352 genom hushållningssällskapen insamlade frågeformulär från dessa sällskaps lokalavdelningar. Frågeformuläret överensstämde i huvudsak med det tidigare använda, dock med den skillnaden att frågan om tillgången på lantarbetare uteslutits. Däremot hade i formuläret begärts något fylligare uppgifter om arbetslösheten, vilka behandlats på annat ställe i denna tidskrift (årg. 1930, sid. 127).

Arbetstid. För *egentliga jordbruksarbetare* utgjorde nettoarbetstiden under sommaren 9·8 timmar per dag i genomsnitt för hela riket. Vinterarbetstiden utgjorde 7·8 timmar och var sålunda 2·0 timmar kortare än sommararbetstiden. Länsmedeltalen varierade mellan 10·3 och 9·1 timmar under sommaren samt mellan 8·4 och 7·2 timmar under vintern. Rastetiden utgjorde under sommaren i genomsnitt för hela riket 2·0 timmar per dag, men växlade inom de olika länen från $1^1/_2$ timme till inemot 3 timmar. Under vintern var rastetiden i genomsnitt för hela riket 0·6 timme kortare än under sommaren. Den dagliga bruttoarbetstiden utgjorde i genomsnitt 11·8 timmar på sommaren och 9·2 timmar på vintern. Genom att inskränka rasternas antal och längd har man i mälarprovinserna och än mer i Sydsverige kunnat begränsa den tid, varunder arbetaren dagligen är bunden av sin tjänst. Detta arbetstidssystem har utbildats under inverkan av den industriella arbetstiden och synes alltmer undanträngа det särskilt i västra Sverige på många ställen alltjämt tillämpade äldre systemet med längre, men av flera raster avbruten arbetsdag.

För *körkarlarna* var nettoarbetstiden under sommaren 0·8 och under vintern 1·0 timme längre än för de egentliga jordbruksarbetarna; dessa siffror skulle sålunda angiva den tid, som det dagliga stallarbetet upptar.

Kreatursskötarnas nettoarbetstid har beräknats överstiga de egentliga jord-

bruksarbetarnas med 0·6 timme under sommaren samt 2·4 timmar under vintern. Deras arbetsdag är sålunda ganska lång, vilket emellertid i viss mån uppväges därav, att sysslorna under vissa timmar av dagen äro av ganska lindrig natur och huvudsakligen bestå i tillsyn och passning.

Beträffande arbetstidens förändringar under den tid, för vilken arbetstidsuppgifter föreligga, må nämnas, att den dagliga sommararbetstiden vid det egentliga jordbruksarbetet under åren 1913—1920 förkortades med sammanlagt drygt en halvtimme. Från och med år 1920 synes emellertid arbetstidsförkortningen tills vidare ha upphört.

Arbetslön. I frågeformuläret har uppgifter begärts om de löner i kontant och in natura, som inom vederbörande redovisningsområden vanligen utgå till vissa huvudgrupper av lantarbetare, nämligen dels tjänstefolk (årsanställda ogifta tjänare i arbetsgivarens kost), dels statare (gifta arbetare med stat), dels slutligen olika slag av daglönare. Inom var och en av dessa grupper ha endast upptagits de allmännast förekommande och i regel lägst avlönade arbetarkategorierna. Vad till en början angår de för det mindre jordbrukets viktigaste arbetskraft, det *ogifta tjänstefolket*, beräknade lönerna, ha de manliga tjänarnas kontanta årslön beräknats till 566 kr. och deras totala avlöning till 1 123 kr. i medeltal för hela riket. Motsvarande siffror för de kvinnliga tjänarna voro 428 resp. 893 kr. I totalavlöningen har inräknats värdet av fri kost och logi, vilket i medeltal beräknats till 1·53 kr. per dag för männen och 1·27 kr. för kvinnorna.

De huvudsakligast på större egendomar i de egentliga jordbruksbygderna förekommande *statarna* uppvisade en genomsnittlig kontant årslön av 631 kr. för körkarlar och 727 kr. för kreatursskötare. Den sammanlagda totalavlöningen för dessa bägge arbetarkategorier utgjorde 1 308 resp. 1 408 kr. Häri ingår värdet av den s. k. staten (mjölk, spannmål, potatis m. fl. för det egna hushållet erforderliga livsförnödenheter) samt hyresvärdet av den för statarfamiljen avsedda fria bostaden ävensom värdet av fritt bränsle.

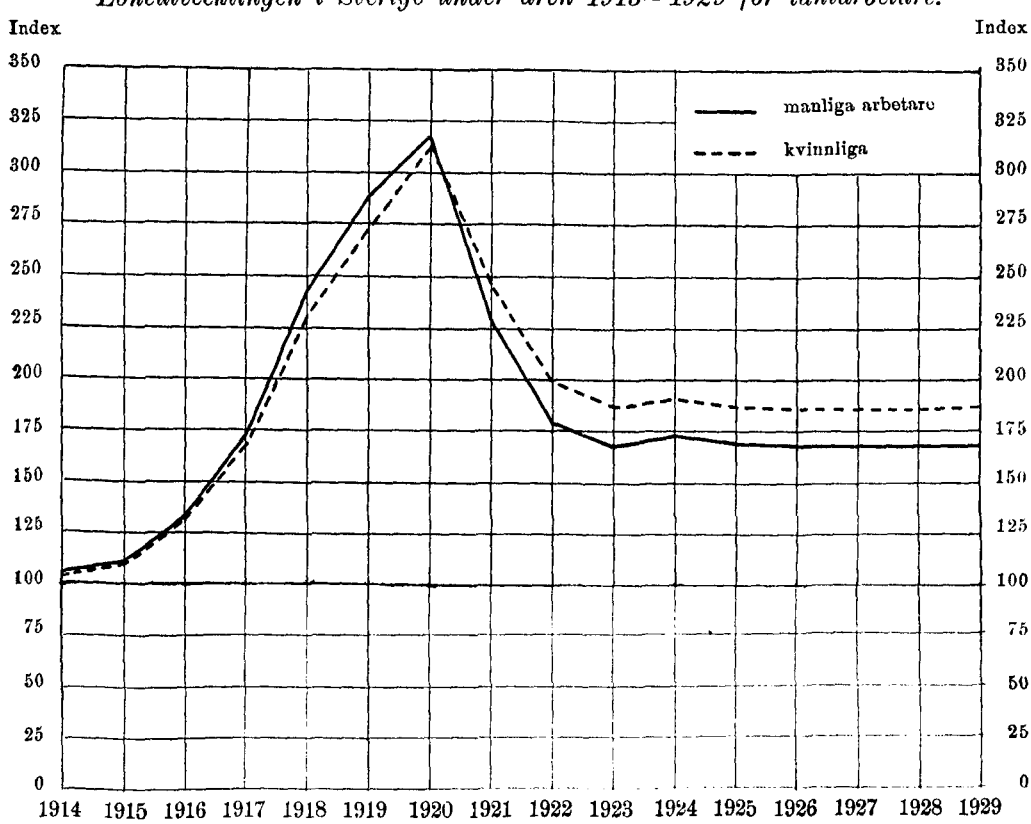
Vad slutligen de manliga och kvinnliga *daglönarna* beträffar, vilka utföra jordbruksarbete mot dagspenning (stundom timlön) med eller utan kosthåll, ha dessa allt efter anställningens varaktighet uppdelats i fasta och tillfälliga. Medan de *fasta daglönarna* synas utgöra huvuddelen av bruksegendomarnas lantarbetarpersonal, spela de en något mindre betydande roll i de egentliga jordbruksbygderna, där avtal om längre tids stadigvarande arbete ofta träffas med husmän eller egnahemsinnehavare eller med hemmavarande vuxna söner och döttrar till statare, torpare, småbrukare m. fl. För de fasta manliga daglönarna i egen kost uppgick sommardaglönen i genomsnitt till 4·27 kr. och vinterdaglönen till 3·37 kr.

De *tillfälliga daglönarna* (utan fri bostad) erbjuda ett speciellt intresse därigenom, att de mera direkt röna inverkan av industriens konkurrens om arbetskraften och därför tendera att närma sig de löner, med vilka i norr skogsindustrien, i söder tegel- och sockerindustrien betala sin tillfälliga arbetshjälp. Den ur nämnda synpunkt mest betydelsefulla gruppen utgöres

av de manliga daglönarna i egen kost, för vilka sommardaglönen i genomsnitt för hela riket utgjorde 4·73 kr. och vinterdaglönen 3·71. Skillnaden mellan sommar- och vinterdaglönen är givetvis i främsta rummet beroende på arbetsdagens olika längd sommar och vinter, men även andra faktorer spela in. Dividerar man daglönen med arbetstiden, finner man, att sommartimlönen i vissa trakter är något högre, i andra lägre än vintertimlönen. Orsaken härtill är framför allt att söka i den olika efterfrågan på arbetskraft sommar och vinter. Vad kvinnliga daglönare beträffar torde sådana, vilka mera tillfälligt biträda med rotfruktsskötsel o. d., i stor utsträckning arbeta på ackord. Dock förekommer daglönsarbete i viss utsträckning. Genomsnittliga daglönen i egen kost utgjorde 3·27 kr. sommartiden och 2·56 kr. vintertiden, vilket motsvarade 69 % av motsvarande lönesatser för manliga arbetare (mot 60 % år 1920).

Lönenivåns fluktuationer åren 1913—1929. För belysande av löneutvecklingen under den senaste sjuttonårsperioden har på grundval av genomsnittslönerna för vissa viktigare arbetarkategorier uträknats indextal, utvisande den procentiska förändringen av männens och kvinnornas löner i förhållande till 1913 års lönenivå. Dessa indextal ha åskådliggjorts genom efterföljande diagram.

Löneutvecklingen i Sverige under åren 1913—1929 för lantarbetare.

Av diagrammet framgår, att lantarbetarlönerna under perioden 1914—1920 oavbrutet stego, tills kulmen år 1920 nåddes vid omkring 215 % över 1913 års nivå. Under den följande treårsperioden sjönko lönerna med sammanlagt omkring 45 % från nyssnämnda topplöner, men från och med år 1924 synes nedgången ha upphört och efterträtts av en viss stabilisering av lönenivån. I förhållande till år 1913 företedde lönenivån vid 1929 års slut en genomsnittlig höjning med 68 % för männen och 87 % för kvinnorna eller c:a 70 % för samtliga arbetare. Löneläget kan även karakteriseras därigenom, att 1929 års lönenivå beträffande männen låg mellan 1916 och 1917 års och beträffande kvinnorna mellan 1917 och 1918 års nivåer.

II. Löneförhållandena inom industri, hantverk och transportväsen m. m. år 1929.

Allmän översikt. Vad beträffar löneförhållandena för industriens förvaltningspersonal och arbetare, visar lönestatistiken, att under åren 1928 och 1929 lönenivån förblev i stort sett orubbad — dock med en viss stigande tendens i fråga om arbetarna.

Undersökningen baserar sig i denna del på frågeformulär, som besvarats av 4 454 företag, av vilka 3 073 redovisat både förvaltningspersonal och arbetare, 596 enbart förvaltningspersonal och 785 enbart arbetare. Från dessa företag ha redovisats tillsammans 380 754 personer, av vilka 62 650 hänförts till förvaltningspersonal och 318 104 till arbetare. Av de redovisade arbetarna representera c:a 84 % den egentliga fabriksindustrien och återstoden eller c:a 16 % grupperna samfärdsel (enskild), spårvägsdrift, byggnadsverksamhet samt handel och varulager.

De uppgifter, som begärdes i frågeformuläret av vederbörande företagsledare, rörde i likhet med föregående år i fråga om förvaltningspersonalen endast totalsumma utbetald avlöning för varje företag samt medeltalet anställda under verksamhetsåret, fördelat på män och kvinnor. Beträffande arbetarna åter begärdes, att den för dem redovisade totala lönesumman skulle fördelas på tidlöns- och ackordsarbete samt däremot svarande antal arbetstimmar. Dessutom skulle uppgift lämnas om totalantalet utförda dagsverken och om medeltalet arbetare per dag under verksamhetstiden.

Lönenivåns fluktuationer åren 1913—1929. Den i löneundersökningen redovisade *förvaltningspersonalen* har i likhet med föregående år fördelats på tre grupper, nämligen teknisk personal, kontorspersonal och butikspersonal. Den genomsnittliga årsinkomsten per anställd inom ifrågavarande grupper tagna tillsammans utgjorde år 1929 3 880 kr., vilket betecknar en ökning från år 1913 med 89 %, medan lönenivån i jämförelse med år 1928 är så gott som oförändrad. Medelavlöningen under redogörelseåret har liksom tidigare varit högst för teknisk personal (5 509 kr.) och lägst för butikspersonal (2 381 kr.), under det att medellönen för kontorsanställda (3 689 kr.) ligger ungefär mitt emellan. Ifrågavarande siffror äro närmast att anse som abstrakta genomsnitt

av ett stort antal, inbördes starkt avvikande individuella löner. Bättre lämpa de sig som underlag för beräkning av löneförskjutningarna under perioden 1913—1929 för här nämnda personalgrupper. Medan exempelvis lönen för den lägst avlönade gruppen, butikspersonalen, stigit mest eller med 105 %, ha däremot tekniker och kontorister endast fått sina löner ökade med resp. 82 och 79 %. Därjämte har ökningen i allmänhet varit högre för kvinnorna (113 %) än för männen (92 %), ehuruväl denna tendens väsentligen begränsar sig till de båda högst avlönade grupperna, nämligen tekniker och kontorister, medan löneutvecklingen för den manliga och kvinnliga butikspersonalen rätt väl överensstämmer.

Den genomsnittliga löneinkomsten per år för vuxna manliga *arbetare* har för åren 1928 och 1929 beräknats till resp. 2 697 och 2 846 kr., medan den för kvinnliga arbetare var resp. 1 614 och 1 637 kr. samt för minderåriga resp. 1 035 och 1 099 kr. För samtliga arbetare tillhopa registreras en genomsnittlig årsavlöning av 2 528 kr. år 1929 mot 2 416 kr. år 1928, sålunda en stegring med nära 5 %. Ökningen av den genomsnittliga timförtjänsten utgjorde dock ej mer än c:a 2 %, varför årsinkomstens stegring till väsentlig del beror på ökning av medeltalet arbetstimmar per arbetare, vilket utgjorde 2 275 timmar år 1929 mot 2 210 året förut. Denna förändring sammanhänger i sin ordning med, att antalet genom arbetskonflikter under år 1929 förlorade arbetsdagar utgjorde endast en bråkdel mot föregående år (0·7 milj. mot 4·8 milj. år 1928). Arbetslösheten var praktiskt taget lika stor under de båda åren (10·2 % av fackorganisationernas redovisade medlemmar år 1929 mot 10·6 % år 1928).

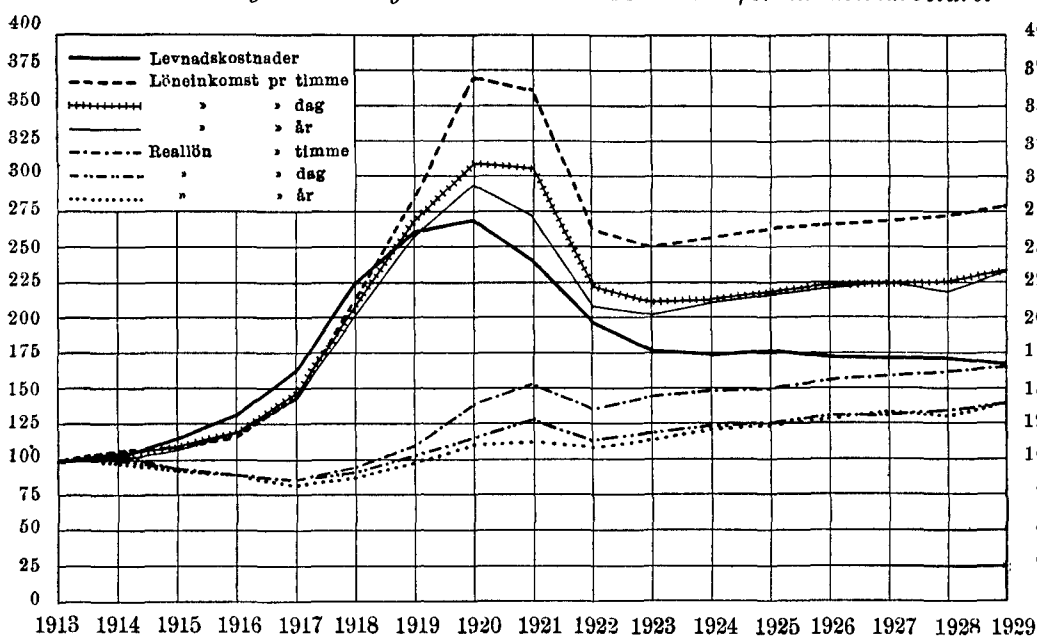
För arbetargruppen i dess helhet visar en jämförelse med år 1913, att medelinkomsten per år sedan dess stigit med 132 %, per dag med 133 % och per timme med 180 %. Orsaken till ifrågavarande skiljaktigheter i fluktuationerna mellan års-, dag- och timlönen är i huvudsak att söka i den under perioden minskade arbetstiden per arbetare och år, resp. dag räknat, väsentligen beroende på införandet av 8-timmarsdagen.

Liksom för förvaltningspersonalen kan även för arbetarna en tendens till utjämning i lönenivån för män och kvinnor konstateras. Från 1913 till 1929 ha sålunda årslönerna för kvinnliga arbetare stigit med 151, daglönerna med 148 och timlönerna med 208 %, medan männens löner under motsvarande tid ökat med resp. 129, 131 och 178 %. Begränsar man undersökningen till den egentliga industrien och alltså utesluter en del grupper med relativt stor lönestegring, såsom arbetare i kommunal tjänst, i samfärdsel och i byggnadsbranschen, bli stegringssiffrorna för männen ej oväsentligt lägre eller exempelvis i fråga om årslönen 122 %, medan motsvarande siffra för kvinnor blir praktiskt taget oförändrad.

Beträffande ovan angivna lönefluktuationer för samtliga arbetare tagna tillsammans bör emellertid beaktas, att proportionen mellan män, kvinnor och minderåriga något förskjutits från det ena året till det andra. För vinnande av en mera exakt jämförelse böra därför ovan meddelade relativa tal kompletteras genom s. k. standardberäkningar. Om man utgår ifrån det relativa antalet män, kvinnor och minderåriga år 1929 och detta antal antages vara oför-

ändrat under hela perioden 1913—1929 samt lönestegringen inom varje särskild kategori är den i statistiken konstaterade, blir den genomsnittliga lönestegringen för alla grupper tillsammantagna under perioden i fråga 131 % per år, 132 % per dag och 178 % per timme. De indextal, som angiva den allmänna lönenivåns genomsnittliga höjd år 1929, om löneinkomsten år 1913 sättes = 100, bli således resp. 231, 232 och 278. Motsvarande indextal för övriga år i den undersökta perioden återfinnas i nedanstående tablå och diagram.

Löneutvecklingen i Sverige under åren 1913—1929 för industriarbetare.

Indextal (*1913 = 100*)	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929
Levnadskostnader	102	115	130	162	225	261	269	241	195	177	174	176	172	171	171	169
Löneinkomst:																
per timme . .	105	108	118	145	213	283	368	363	263	250	255	263	265	268	272	278
» dag . . .	102	108	120	146	207	266	309	305	223	213	214	220	223	223	225	232
» år	100	107	120	143	200	256	294	271	208	202	211	216	220	224	220	231
Reallön:																
per timme . .	103	94	91	90	95	108	137	151	135	141	147	149	154	157	159	164
» dag . . .	100	94	92	90	92	102	115	127	114	120	123	125	130	130	132	137
» år	98	93	92	88	89	98	109	112	107	114	121	123	128	131	129	137

Här utförda beräkningar hänföra sig emellertid uteslutande till penninglönerna och avse således endast de nominella förändringar i lönerna, som inträffat under redogörelseperioden. Genom att sammanställa nyssnämnda indextal med socialstyrelsens levnadskostnadsindex har man sökt beräkna, i vad mån fluktuationerna i penninglönerna äro reella och således innebära förfo-

gande över en större eller mindre kvantitet varor. Indextalen för de på så sätt beräknade reallönerna återges även i förestående tablå och diagram.

Det framgår härav, att ända t. o. m. år 1918 stegringen för såväl dag- som timlönen var mindre än levnadskostnadsökningen, vilket innebär, att motsvarande reallöner under denna period voro lägre än utgångsåret 1913, men att från och med år 1919 förhållandet blivit det motsatta. Även årslönen har varit underkastad en liknande utveckling, fastän jämvikt mellan lön och levnadskostnader i detta fall inträdde först ett år senare eller år 1920.

Sedan sålunda de tre reallöneserierna — fast under olika år — ånyo passerat basårets löneläge, fortsatte de att stiga och nådde samtliga år 1921 ett sekundärt maximum. Redan året förut hade såväl penninglönerna som levnadskostnaderna passerat sin absolut högsta punkt under här berörda 17 år. Medan stegringen i reallönerna år 1921, som var den stora prissänkningsperiodens första år, åstadkoms därigenom att penninglönerna sjönko långsammare än levnadskostnaderna, inträffade motsatsen år 1922, varigenom reallönerna minskades och återfördes till ungefär 1920 års nivå. Utvecklingen år 1923, då penninglönerna nådde sin lägsta punkt under prissänkningsperioden, var av principiellt samma natur som år 1921. Medan under de därpå följande åren levnadskostnaderna (med undantag endast för år 1925) alltjämt — om också i sakta tempo — fortsatt att sjunka, har genomsnittsinkomsten, vare sig den räknas per år, dag eller timme, företett en ej oväsentlig stegring. Genom samspelet av dessa olika faktorer ha reallönerna nästan oavbrutet stegrats för varje år och beräknas för redogörelseåret ligga i fråga om såväl års- som daglönen 37 % och beträffande timlönen 64 % över 1913 års nivå.

Löneutvecklingen inom olika näringsgrenar. Fluktuationerna i penninglönerna ha emellertid ställt sig ganska växlande inom de olika näringsgrenarna. Undersöker man först löneutvecklingen sedan år 1913 och begränsar sig till de manliga arbetarna, har ökningen av årslönen varit störst vid lastning och lossning, elektriska verkstäder, kommunala verk och byggnadsarbeten, bagerier, åkerirörelse samt pressjästfabriker, där årslönerna stigit med mellan 183 och 151 %. Minst per år och arbetare har ökningen varit inom följande industrigrenar: porslins-, kakel- och lergodsfabriker, skofabriker, viss läder-, hår- och gummivaruindustri samt råsockerbruk, för vilka grupper stegringen varierat mellan 83 och 100 %.

Riktar man därefter uppmärksamheten på de nominella årslönernas utveckling sedan toppåret 1920, finner man att de största lönereduktionerna synbarligen ägt rum vid kristall- och småglasbruk, skofabriker, viss läder-, hår- och gummivaruindustri samt kakel-, sten- och lergodsfabriker. Frågar man efter de näringsgrenar, som förete de minsta rubbningarna i lönenivån sedan 1920, framträda särskilt kommunala byggnads- och anläggningsarbeten samt elektriska verkstäder.

Löneutvecklingen inom export- och hemmamarknadsindustri. De framlagda sifferuppgifterna ge även i viss mån belägg för det kända förhållandet, att det

nuvarande löneläget i allmänhet är högre inom hemmamarknadsindustrierna än inom konkurrensindustrierna, om man därmed förstår de egentliga exportnäringarna samt sådana företag, som visserligen till övervägande del arbeta för den inhemska marknaden men där möta kännbar konkurrens genom utländsk import. Lönesiffrorna synas dock visa, att om man allenast tar hänsyn till företag inom samma dyrortsgrupp, lönenivån ingalunda alltid ligger högre inom de »skyddade» branscherna än för konkurrensindustrierna. Beträffande landsbygden synes delvis motsatsen vara fallet, och det är egentligen först inom de högre dyrortsgrupperna, vilka övervägande omfatta större städer samt viktigare industriorter, som de »skyddade» industriernas högre lönenivå mera märkbart framträder.

Moderskapsförsäkringen i registrerade sjukkassor år 1929.[1]

Vid slutet av år 1929 meddelades moderskapshjälp i 522 registrerade sjukkassor med ett sammanlagt antal kvinnliga medlemmar — oberäknat enbart begravningshjälpsförsäkrade — av i runt tal 302 000. Av dessa befunno sig cirka 192 000 i fruktsamhetsåldern (15—45 år). Ungefär 51 % av sistnämnda kvinnor eller 97 900 voro gifta, medan 49 % eller 94 100 voro ogifta.

Moderskapspenningens storlek den 31 december 1929 inom de 522 sjukkassor, som meddelade moderskapshjälp, framgår av följande sammanställning.

Moderskapspenning[2]	Antal moderskapsförsäkrade kvinnor	Moderskapspenning[2]	Antal moderskapsförsäkrade kvinnor
—: 90 kr.	2 906	4: — kr.	758
1: — »	203 118	4: 50 »	35
1: 25 »	16 093	5: — »	38
1: 50 »	65 970	6: — »	12
2: — »	5 352	8: — »	28
2: 50 »	2 706	i % av arbetsförtjänsten	814
3: — »	3 174	Summa	301 908
3: 50 »	904		

För i runt tal två tredjedelar av alla moderskapsförsäkrade kvinnor utgick sålunda moderskapshjälpen med 1 kr. per dag. Moderskapspenningens genomsnittliga storlek var emellertid något högre eller 1·11 kr. per dag.

De moderskapsförsäkrade kvinnornas fördelning efter den tillförsäkrade understödstidens längd utvisas av följande tablå.

---

[1] Uppgifterna äro i huvudsak hämtade ur en promemoria, fogad såsom bilaga till Kungl. Maj:ts proposition nr 75 till 1931 års riksdag (bilaga G, sid. 205—208).

[2] I vissa fall äro understödsbeloppen något avrundade.

Understödstid	Antal moderskapsförsäkrade kvinnor
14 dagar	6 481
15—19 »	2 867
20—24 »	17 450
25—29 »	11 729
30—34 »	37 032
35—41 »	38 028
42 »	180 279
14 eller 21 dagar jämte vid fall, som beröras av arbetarskyddslagen, ytterligare visst antal dagar	8 042
Summa	301 908

För i runt tal tre femtedelar (59·7 %) av samtliga moderskapsförsäkrade utgjorde således understödstiden 42 dagar, d. v. s. den högsta medgivna.

Under år 1929 utbetaltes vid 10 249 barnsbördsfall moderskapshjälp under 342 319 dagar, motsvarande i genomsnitt 33·4 dagar per fall. Den stadgeenligt tillförsäkrade understödstiden per fall är emellertid något längre eller ungefär 36 dagar i medeltal per fall.

Den verkliga fördelningen på yrkesgrupper bland de moderskapsförsäkrade är ej känd. Däremot har med ledning av vissa insamlade uppgifter en approximativ beräkning rörande fördelningen på vissa större näringsgrupper kunnat verkställas, vars resultat belyses av följande sammanställning.

Näringsgrupp	Antal moderskapsförsäkrade kvinnor
Jordbruk med binäringar	16 000
Industri och hantverk	46 000
Handel och samfärdsel	30 000
Allmän tjänst och fria yrken m. m.	21 000
Husligt arbete (hustrur m. fl.)	170 000
F. d. yrkesutövare m. fl.	15 000
Yrke obekant	4 000
Summa	302 000

Med utgångspunkt från yrkesfördelningen bland sjukkassornas manliga medlemmar har vidare ett försök gjorts att uppskattningsvis beräkna, huru gruppen »husligt arbete» — vilken såsom av tablån framgår räknade 170 000 medlemmar, huvudsakligen hustrur — fördelade sig på övriga näringsgrupper. En dylik uppskattning har givit till resultat att av gruppen i fråga cirka 31 000 kvinnor torde kunna räknas såsom hustrur m. fl. inom jordbruket med binäringar, 94 000 såsom hustrur m. fl. inom industri och hantverk samt 28 000 såsom hustrur m. fl. inom handel och samfärdsel. Sammanlagda antalet moderskapsförsäkrade skulle således få beräknas ha uppgått till i runda tal 47 000 inom jordbruk med binäringar, 140 000 inom industri och hantverk, 58 000 inom handel och samfärdsel samt 57 000 inom övriga grupper.

Det nya förslaget till sjukförsäkring.

Reformeringen av den statsunderstödda frivilliga sjukförsäkringen hör som bekant till de frågor, som under åtskilliga år så gott som oavbrutet stått på dagordningen utan att dock ännu ha fått sin lösning. För innevarande års riksdag har nu framlagts ett nytt förslag i ämnet,[1] utgörande en omarbetning av det förslag, som förelades 1930 års riksdag och som efter vissa mindre ändringar antogs av andra kammaren men av första kammaren avslogs med endast en rösts övervikt.[2] Det nya förslaget har utarbetats inom socialdepartementet under samråd med, förutom representanter för socialstyrelsen och medicinalstyrelsen, särskilt tillkallade sakkunniga.[3]

De punkter, i vilka det nya förslaget avviker från 1930 års förslag, beröra i någon mån den allmänna organisationen av försäkringen men huvudsakligen speciella delar av densamma, såsom sjukvårdsförsäkringen och åtgärderna mot överförsäkring m. m., samt slutligen moderskapsförsäkringen, som föreslås samordnad med ren understödsverksamhet, reglerad genom en särskild förordning.

Organisationen. Enligt 1930 års proposition skulle sjukhjälpstiden i lokalsjukkassa såvitt angick sjukhjälp i form av ersättning för sjukhusvård eller sjukpenning vara bestämd till i regel 21 dagar för varje sjukdomsfall. I sammansatta stats- och andra lagutskottets utlåtande rörande propositionen förordades emellertid, att dagantalet skulle sättas till 18 i stället för 21 dagar, vilken ändring vid frågans behandling i riksdagen godtogs av andra kammaren. I det nya förslaget har ifrågavarande understödstid i överensstämmelse härmed satts till 18 dagar.

För säkerställande av sakkunnig och enhetlig prövning av särskilt frågor rörande sjukvårdsförsäkringen har vidare i fråga om centralsjukkassas styrelse föreslagits, att en av ledamöterna skall utses av medicinalstyrelsen och såvitt möjligt utgöras av en i sjukförsäkringsfrågor kunnig och erfaren läkare. I samband härmed har föreslagits en ny bestämmelse, att centralsjukkassas styrelse skall bestå av minst sex ledamöter.

Departementschefen förutsätter vidare, att ett organiserat samråd mellan socialstyrelsen och medicinalstyrelsen kommer till stånd i frågor rörande sjukförsäkringen samt att erforderliga bestämmelser härom införas i ämbetsverkens instruktioner. Denna sak tänkes ordnad i enlighet med ett av medicinalstyrelsen framställt förslag, enligt vilket en av denna styrelses medicinskt utbildade byråchefer skulle ha att hos socialstyrelsen deltaga vid behandlingen

---

[1] Kungl. Maj:ts proposition (nr 75) till riksdagen med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 29 juni 1912 (nr 184) om understödsföreningar m. m. — [2] Soc. Medd. årg. 1930, sid. 629. — [3] Soc. Medd. årg. 1930, sid. 739.

av sjukförsäkringsfrågor. Sådan samverkan skulle vara obligatorisk, då frågor om dispens från läkarvårdsförsäkringen behandlades.

Sjukvårdsförsäkringen. I fråga om sjukvårdsförsäkringen föreslås utvidgning av dispensmöjligheterna genom tillerkännande av befogenhet för tillsynsmyndigheten att medge dispens i alla fall, då särskilda skäl finnas därför. Utom i det fall, som närmast torde ha varit avsett i fjolårets proposition, nämligen att bristande tillgång till läkare å viss ort omöjliggjorde en effektiv läkarvård, skall sålunda dispens nu kunna ifrågakomma exempelvis då av liknande skäl läkarvårdsförsäkringen skulle bli alltför dyrbar för sjukkassa eller vissa dess medlemmar, eller då sjukkassas ekonomiska ställning är synnerligen svag, eller då på någon ort det stora flertalet medlemmar på annan väg tillförsäkrats läkarvård. Dispens skall vidare kunna lämnas även i det fall, att en kassa en gång påbörjat läkarvårdsförsäkring men det sedermera befinnes, att densamma icke utan olägenheter kan upprätthållas. Genom dessa jämkningar i det senaste förslaget avses att vinna ytterligare säkerhet för att läkarvårdsförsäkringen skall kunna genomföras på ett sätt, som för sjukkassorna icke medför allvarligare svårigheter.

Enligt 1930 års förslag ägde sjukkassa med viss begränsning möjlighet att i fråga om sjukvårdsförsäkringen frivilligt utfästa högre förmåner än de obligatoriskt föreskrivna, d. v. s. ersättning med $^2/_3$ av utgifterna för vanlig läkarvård samt i vissa fall ersättning för sjukhusvård. Denna möjlighet har i 1931 års förslag ytterligare begränsats, i det att förbud att lämna ersättning för läkarvård till större andel än $^2/_3$ i princip stadgats. Då särskild anledning föreligger, kan emellertid tillsynsmyndigheten giva erkänd sjukkassa dispens från denna bestämmelse. Till förebyggande av missbruk ha vidare bestämmelserna angående läkarvårdsersättning kompletterats med ett stadgande, att tillämpas då den sjuke, uppenbarligen utan fog, sökt mer än en läkare vid samma sjukdomsfall. Kassan skall i så fall vara pliktig att utge ersättning endast för den vård, som lämnats av den först rådfrågade läkaren.

Beträffande kassornas skyldighet att utge ersättning för sjukhusvård innehöll 1930 års förslag bland annat den bestämmelsen, att ersättningsskyldighet skulle anses föreligga, då den sjuke — sedan läkare förklarat vård erforderlig — intogs å sjukvårdsanstalt, som drives av staten, landsting eller kommun eller till vars drift statsbidrag utgår, ävensom då pensionsstyrelsen ombesörjde vården. I årets förslag har ersättningsskyldigheten utvidgats att omfatta även fall, då den sjuke vårdas å enskilt sjukhem, förutsatt att sjukhemmet är godkänt av medicinalstyrelsen eller eljest likställt med sådant sjukhem samt underkastat samma tillsyn. Å andra sidan har också en viss inskränkning i ersättningsskyldigheten föreslagits, nämligen i fråga om kostnaderna för den sjukes intagande å sjukhus. I sådana fall då den sjuke framför att låta behandla sig på hemortens lasarett föredrar att söka vård på ett annat, mer avlägset sjukhus, skall nämligen sjukkassa ej vara skyldig utge ersättning för intagningskostnaderna med högre belopp än det, vartill utgifterna för intagning å hemortslasarettet skolat uppgå. Söker den sjuke

vård på mera avlägset sjukhus, skall han alltså själv få helt bära den överskjutande kostnaden, såvida ej kassan enligt medgivande sträckt sina förmåner längre. I förra årets förslag var i detta hänseende stadgad obligatorisk skyldighet för kassan att ersätta hela intagningskostnaden.

Vad slutligen beträffar den på sjukvårdsförsäkringen belöpande delen av statsbidraget (sjukvårdsbidraget) föreslogs i fjolårets proposition maximering av bidraget till 3 kronor eller, då försäkringen avsåg sjukvård jämväl åt medlems barn under 15 år, 4 kronor per år och sjukförsäkrad, dock att maximibeloppen skulle utgöra respektive 4 och 5 kronor för de fyra nordligaste landstingsområdena. Dessa begränsningar av statsbidraget godtogos emellertid ej vid utskottsbehandlingen. Utskottet föreslog nämligen i sitt utlåtande att maximeringsbestämmelserna skulle utgå ur förslaget, vilken mening sedermera biträddes även av andra kammaren.

I det nu föreliggande förslaget har principen om en övre gräns för sjukvårdsbidraget visserligen bibehållits men kompletterats med en bestämmelse, enligt vilken tillsynsmyndigheten kan medgiva viss eller vissa kassor att erhålla sjukvårdsbidrag utöver de eljest gällande maximibeloppen. Dessutom ha för de fyra nordligaste landstingsområdena maximibidragen föreslagits ytterligare höjda med 1 kr. således till respektive 5 och 6 kronor i stället för enligt 1930 års förslag respektive 4 och 5 kronor.

Likaledes har höjning föreslagits i fråga om maximibeloppet för det bidrag, som vid meddelad dispens från läkarvårdsförsäkringen skall kunna tillerkännas kassa för det ersättningsvis bekostade understödet. I stället för 1 krona 50 öre per år och medlem enligt förra årets proposition har nu föreslagits 2 kronor per år och medlem.

Åtgärder mot överförsäkring m. m. I fråga om sjukpenningens storlek har i det föreliggande förslaget en ytterligare begränsning företagits jämfört med föregående förslag, i det att förbud införts mot beredande av högre sjukpenning än 6 kr. Dock kan tillsynsmyndigheten dispensera från detta förbud.

Såväl 1930 som 1931 års förslag innehålla i fråga om sjukpenningförsäkringen den föreskriften, att karenstiden obligatoriskt skall utgöra 3 dagar. I årets förslag har emellertid tillkommit en ny bestämmelse, som ger sjukkassa rätt att i stadgarna utsträcka karenstiden till högst 7 dagar. Härvid är i fråga om lokalsjukkassorna att märka, att karenstidens utsträckning över 3 dagar ej skall medföra motsvarande förkortning av dessa kassors självrisktid. Beträffande sjukvårdsförsäkringen har vidare föreslagits, att i erkänd sjukkassa ingen, för vilken det vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt upptagna beskattningsbara beloppet överstiger 8 000 kr., må tillförsäkra sig sjukvårdsersättning.

Enligt 1930 års statsbidragsbestämmelser skulle sjukdagsbidrag och moderskapshjälpsbidrag ej få beräknas för, bland annat, dag då medlem av allmänna medel åtnjutit avlöning eller annan ersättning med minst 1 krona. Denna bestämmelse har nu ändrats att gälla endast medlem, som är på stadigvarande sätt och med full sysselsättning anställd i statens tjänst och på grund av

denna anställning åtnjutit avlöning eller annan ersättning av statsmedel med minst 1 krona per dag.

Slutligen har en av de dövstummas allmänna sjuk- och begravningskassa gjord hemställan föranlett visst tillägg till sjukkasseförordningen, avsett att möjliggöra för kassan att antagas till erkänd sjukkassa. I nämnda avseende jämställes kassan nu med fabriks-, korporations- och yrkeskassor.

Moderskapshjälp. De i förordningen om erkända sjukkassor ingående bestämmelserna angående moderskapsförsäkring ha i årets förslag underkastats en genomgripande omarbetning. En helt ny förordning har dessutom tillkommit, nämligen förordningen om moderskapsunderstöd, innefattande föreskrifter rörande det särskilda statsunderstöd, som ansetts böra utgå till vissa obemedlade eller mindre bemedlade barnaföderskor.

Bestämmelserna i sjukkasseförordningen inklusive statsbidragsbestämmelserna skilja sig, vad moderskapsförsäkringen beträffar, från fjolårets förslag i huvudsakligen följande avseenden:

1) barnmorskevården har gjorts till obligatorisk i stället för frivillig prestation; dock får barnmorskevården, i förslaget fixerad att utgöras av ersättning enligt fastställd taxa för biträde av barnmorska vid förlossningen, alternativt utbytas mot ersättning för vård å allmän sal å förlossningsanstalt;

2) moderskapspenningens minimibelopp har fastställts till i regel 2 kronor i stället för 1 krona;

3) understödstiden har bestämts att utgöra i regel minst 30 dagar i stället för minst 21 dagar; i fråga om industriarbeterskor, vilka på grund av stadgande i arbetarskyddslagen äro förhindrade att återvända i sitt arbete förrän 6 veckor förflutit efter barnsbörden, har emellertid minsta understödstiden bestämts till 42 dagar;

4) statsbidraget per dag, då moderskapspenning utgivits eller vård å förlossningsanstalt bekostats, har höjts till i regel 1 krona i stället för 50 öre.

Då centralsjukkassa utgivit ersättning för vård å förlossningsanstalt, skall kassan äga att minska moderskapspenningen till kvinnan med belopp motsvarande kassans kostnader för vården. Är kvinnas familj eller annan för sitt uppehälle väsentligen beroende av henne, får dock högst halva moderskapspenningen på detta sätt avdragas.

För tid, då barnaföderskan är berättigad till sjukhjälp, får vidare moderskapspenning i regel icke till henne utges. Om barnaföderskan icke är berättigad till sjukpenning eller är berättigad till lägre sjukpenning än 2 kronor, skall dock moderskapspenning utgå, i förra fallet med 2 kronor och i senare fallet med belopp, varmed sjukpenningen understiger 2 kronor. I sistnämnda fall skall statsbidraget reduceras att utgöra i regel hälften av det sålunda utgivna beloppet.

Det rent statliga moderskapsunderstöd åt obemedlade eller mindre bemedlade barnaföderskor, varom bestämmelser meddelas i den föreslagna särskilda förordningen om sådant understöd, är huvudsakligen avsett för kvinnor, som stå utanför de erkända sjukkassorna. Emellertid kan kvinna vara medlem av så-

dan kassa utan att vid inträffad barnsbörd vara berättigad till moderskapshjälp, nämligen under den s. k. väntetiden av 270 dagar. I detta fall skall kvinnan i stället kunna tillerkännas moderskapsunderstöd.

Gränslinjen mellan ifrågavarande understödsverksamhet samt den statsunderstödda moderskapsförsäkringen i sjukkassor, har uppdragits genom en regel, enligt vilken rätt till moderskapsunderstöd icke tillkommer kvinna vid barnsbörd, i anledning av vilken hon är berättigad till moderskapshjälp från erkänd sjukkassa. Barnaföderskor, som äro sysselsatta i visst industriellt arbete, hemfallande under lagen om arbetarskydd, skola dock äga rätt erhålla visst moderskapsunderstöd till komplettering av moderskapshjälp från sjukkassa.

Meddelandet av understöd skall föregås av prövning rörande understödsbehovet. Sådant behov skall i regel anses föreligga, om för kvinnan eller, då hon är gift och sammanlever med sin man, för makarna tillsammans vid senaste taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt icke upptagits beskattningsbart belopp, uppgående till minst 500 kronor. Även om det beskattningsbara beloppet upptagits högre, må dock behov av understöd anses vara för handen, om med hänsyn till ändrade förhållanden eller eljest omständigheterna äro särskilt ömmande.

Behovsprövningen skall liksom understödsverksamheten i övrigt handhavas av centralsjukkassan för den ort, där kvinnan är bosatt. Kassan får emellertid överenskomma med lokalsjukkassa, att för centralsjukkassans räkning handha dessa uppgifter, såvitt angår kvinnor bosatta inom lokalsjukkassans verksamhetsområde.

För erhållande av moderskapsunderstöd skall ansökan göras i god tid före barnsbörden. Ansökan, som inkommit senare än å sextionde dagen före barnsbörden, må bifallas endast för så vitt särskilda omständigheter äro för handen, såsom att nedkomsten inträffat tidigare än skäligen kunnat förväntas eller att behov av understöd ej tidigare förelegat. Göres ansökan senare än å sextionde dagen efter barnsbörden, skall den icke upptagas till prövning. I samband med ansökningen skall erläggas en anmälningsavgift av 2 kronor, vilken tillfaller den kassa, som handhar understödsverksamheten.

Understödet skall till beloppet motsvara det regelmässigt utgående statsbidraget till moderskapspenning i sjukkassa och således enligt nu framlagt förslag utgöra 1 krona per dag. Understödstiden skall i vanliga fall uppgå till 30 dagar men för industriarbeterskor, som äro förbjudna återgå i sitt arbete inom 6 veckor efter barnsbörden, 56 dagar. I den mån sådana arbeterskor uppbära moderskapshjälp från sjukkassa och hjälptiden där understiger 56 dagar, må moderskapsunderstöd beredas dem för så många dagar, att sammanlagda hjälptiden uppgår till nyssnämnda antal dagar.

Förslaget innehåller slutligen också bestämmelser angående skyldighet för den sjukkassa, som handhar verksamheten, att lämna kvinnan anvisningar för erhållande av råd och upplysningar om för- och eftervård m. m. Bland innehållet i övrigt märkes föreskrift rörande förfarandet vid missnöje med kassas

beslut. Sådana frågor skola enligt förslaget hänskjutas till de erkända sjukkassornas tillsynsmyndighet för avgörande.

Ikraftträdande. I fjolårets förslag var tiden för lagstiftningens ikraftträdande bestämd till den 1 januari 1931. Därefter skulle emellertid följa en övergångstid av 3 år, så att det nya systemet skulle — utom vad angår sjukvårdsförsäkringen, för vilken skulle gälla en respit av 6 år — vara helt genomförd den 1 januari 1934. Dessa tidpunkter ha i årets förslag samtliga framflyttats med ett år.

Vad särskilt beträffar den helt nya förordningen om moderskapsunderstöd har föreslagits, att denna skall för varje centralsjukkasseområde träda i kraft å dag, som konungen bestämmer.

Anslagsbehovet. I 1930 års sjukförsäkringsproposition beräknades statsbidraget till sjukkasseverksamheten under de första åren efter den föreslagna nya lagstiftningens ikraftträdande komma att uppgå till omkring 8·2 miljoner kronor pr år. Därvid räknades bland annat med, att antalet i sjukkassorna sjukförsäkrade personer vid tidpunkten för den nya lagstiftningens ikraftträdande skulle komma att utgöra 949 000.

I den nu framlagda propositionen beräknas det nya förslagets kostnader, i vad de beröra sjukförsäkringen, med ledning av en analog grundsiffra, nämligen antalet sjukförsäkrade personer vid årsskiftet 1931/1932. Detta antal har uppskattats till 980 000. Sammanlagda statsbidraget beräknas för den första tiden efter lagstiftningens genomförande komma att uppgå till högst 9·7 miljoner kronor, inberäknat det direkta understöd, som skulle utgå till barnaföderskor.

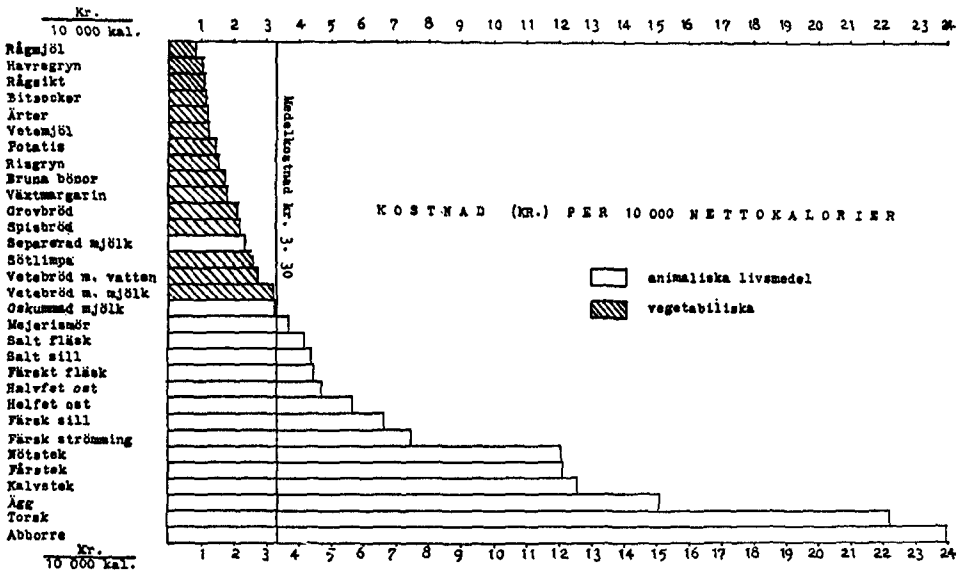
Huru kostnaderna fördela sig på olika slag av bidrag enligt 1930 och 1931 års förslag framgår av följande sammanställning.

	Enligt 1930 års förslag kr.	Enligt 1931 års förslag kr.
Medlemsbidrag	2 850 000	2 940 000
Sjukdagsbidrag	4 390 000	4 525 000
Sjukvårdsbidrag	600 000	600 000
Moderskapsbidrag och bidrag till barnmorskevård	340 000	870 000
Moderskapsunderstöd	—	750 000
Summa	8 180 000	9 685 000

Frånräknas det offentliga moderskapsunderstödet, skulle statsbidraget till sjukkasserörelsen ensamt komma att utgöra 8 935 000 kronor, vilket innebär en höjning jämfört med det i 1930 års proposition angivna beloppet av i runt tal 750 000 kronor. Denna höjning beror väsentligen på det högre medlemsantal, varmed nu måst räknas, samt på utökningen av moderskapsförsäkringens prestationer.

Näringsvärde och pris å viktigare födoämnen år 1930.

I enlighet med den resolution angående verkställande av levnadskostnadsundersökningar, som antogs vid den tredje internationella socialstatistiska konferensen i Genève i oktober 1926 och som bl. a. innehöll, att de olika länderna skulle publicera beräkningar över födoämnenas pris och näringsvärde, framläggas resultaten av dylika beräkningar för Sveriges vidkommande i följande redogörelse, som hänför sig till den genomsnittliga prisnivån år 1930 och utarbetats på samma sätt som de förut i denna tidskrift meddelade sammanställningarna (senast årg. 1930, sid. 206 ff.).

Såsom utgångspunkt för bedömandet av frågan, om ett varuslag är dyrt eller billigt i förhållande till sitt näringsvärde, kan användas medeldyrheten per 10 000 nettokalorier i en vanlig arbetarkost. Härvid har hänsyn icke kunnat tagas till andra omständigheter, som måhända väl motivera förekomsten i kosthållet av jämväl de här såsom dyra betecknade varuslagen, såsom deras äggviterikedom samt halt av vitaminer och för kroppen nödvändiga kemikalier. Kostens sammansättning bland bättre ställda arbetare och tjänstemän av lägre grad i städer och industriorter är i detalj utrönt genom socialstyrelsens levnadskostnadsundersökningar. Vid den senast verkställda undersökningen, avseende år 1923 och omfattande nära 1 200 dylika familjer, fann man, att kostnaden per 10 000 nettokalorier enligt den dåtida prisnivån uppgick till ej fullt 4 kr. Härvid har man tagit med i beräkningen samtliga födo- och njutnings-

ämnen, alltså ej blott de i efterföljande tabell redovisade varuslagen, utan även en del artiklar med intet (exempelvis kaffe, te, kryddor) eller relativt lågt näringsvärde i förhållande till sitt pris (exempelvis vissa grönsaker och konserver). Omräknas nyssnämnda kostnad efter prisnivån år 1930, erhåller man en genomsnittskostnad per 10 000 nettokalorier av 3·30 kr. mot 3·55 kr. under 1929. I medeltal för åren har sålunda vid oförändrad förbrukning livsmedelsbehovet kunnat täckas 7 % billigare under 1930 än under 1929.

Tabellens uppgifter för samtliga orter enligt medelpriserna för år 1930 visa, att de medtagna varuslagen genom nämnda genomsnittskostnad, 3·30 kr., uppdelas i två naturliga grupper, den ena bestående av billigare, nästan uteslutande vegetabiliska livsmedel, den andra av dyrare, animaliska. Av de vegetabiliska är ingen artikel dyrare än genomsnittskostnaden, varemot av de animaliska endast separerad och oskummad mjölk äro billigare.

De i förhållande till näringsvärdet allra billigaste livsmedlen äro mjöl, gryn, socker, ärter och potatis. Ihågkommas bör likväl, att mjöl och gryn merendels kräva en rätt kostsam beredning, innan de kunna tillgodogöras; deras prisbillighet i förhållande till en del andra varuslag, exempelvis mjölk och bröd, är följaktligen till en del skenbar. Därefter komma bland de billigare livsmedlen bönor, margarin, bröd och mjölk.

Skillnaden mellan de animaliska standardartiklarna inbördes är med avseende å kostnaden för 10 000 nettokalorier mycket större än mellan de vegetabiliska (jfr diagrammet å sid. 202). Näst efter mjölk i prisbillighet komma smör, fläsk, salt sill, ost, färsk sill och strömming.

I förhållande till näringsvärdet hör kött till de mycket dyra varuslagen; ägg är ännu dyrare och färsk fisk (utom sill och strömming) allra dyrast. Hur dyra dessa sistnämnda livsmedel faktiskt äro i förhållande till sitt näringsvärde framgår måhända mera tydligt därav, att för att kostnaden per 10 000 nettokalorier skall sjunka till normalvärdet 3·30 kr., fordras ett pris för ägg av 46 öre per tjog, för torsk 15 öre, för abborre 17 öre och för gädda 14 öre per kg.

Inom de särskilda orterna är varuslagens ordning i allmänhet densamma som enligt riksmedeltalen, men en del karakteristiska undantag framträda dock, där prissättningen och därmed kostnaden per 10 000 kalorier avvika från den gängse. Ett relativt högt pris har i allmänhet verkat inskränkande på förbrukningen, ett lågt pris motsatsen; stark förbrukning har å andra sidan stundom medfört ytterligare prisreduktion och liten konsumtion prisförhöjning, beroende på att handelsomkostnaderna ofta ställa sig avsevärt billigare för en stor än för en liten artikel. Såsom exempel härå kunna anföras för de båda städerna i östra Sverige Stockholm och Motala, att ärter och hårt bröd, av vilka varuslag förbrukningen i dessa trakter är relativt stor, framstå såsom billigare än vad deras ordning enligt rikspriserna angiver. I Malmö gäller detsamma om mjukt rågbröd, varemot hårt rågbröd här liksom i Växjö är bland de dyraste av de redovisade vegetabiliska livsmedlen. I västra Sverige utmärkas Göteborg och Lidköping av låga priser på ost och delvis på vissa fisksorter; av de medtagna orterna redovisar Göteborg det lägsta priset på

Näringsvärde, årsmedelpris (öre) och kostnad (öre)

	Varuslag (Kvantitet är kg, där ej annat angives)	Antal nettokalorier per enhet	Samtliga ombudsorter						Stockholm 1930	
			1913		1929		1930			
			Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.
1	Sammalet rågmjöl	*2 900*	22	*76*	29	*100*	25	*86*	23	*79*
2	Havregryn	*3 700*	36	*97*	46	*124*	38	*103*	41	*111*
3	Rågsiktmjöl	*3 220*	27	*84*	39	*121*	35	*109*	34	*106*
4	Bitsocker	*3 920*	67	*171*	54	*138*	45	*115*	42	*107*
5	Gula ärter	*3 000*	31	*103*	54	*180*	36	*120*	31	*103*
6	Vetemjöl	*3 360*	31	*92*	43	*128*	41	*122*	39	*116*
7	Potatis (5 liter)	*2 900*	28	*97*	47	*162*	42	*145*	46	*159*
8	Risgryn	*3 400*	41	*121*	54	*159*	52	*153*	59	*174*
9	Bruna bönor	*3 000*	48	*160*	87	*290*	52	*173*	49	*163*
10	Växtmargarin	*7 720*	135	*175*	133	*172*	138	*179*	139	*180*
11	Mjukt rågbröd, grovbröd	*2 180*	30	*138*	48	*220*	46	*211*	60	*275*
12	Hårt, grovt spisbröd	*3 020*	41	*136*	71	*235*	66	*219*	64	*212*
13	Separerad mjölk (l)	*340*	6	*176*	8	*235*	8	*235*	9	*265*
14	Sötlimpa	*2 400*	38	*158*	64	*267*	62	*258*	68	*283*
15	Vetebröd, bakat med vatten	*2 750*	43	*156*	76	*276*	75	*273*	74	*269*
16	Vetebröd, bakat med mjölk	*2 800*	60	*214*	93	*332*	90	*321*	116	*414*
17	Oskummad mjölk (l)	*650*	14	*215*	22	*338*	21	*323*	24	*369*
18	Mejerismör	*7 720*	236	*306*	339	*439*	284	*368*	279	*361*
19	Salt fläsk	*5 200*	140	*269*	232	*446*	217	*417*	246	*473*
20	Salt sill	*1 550*	45	*290*	61	*394*	68	*439*	70	*452*
21	Färskt fläsk	*4 700*	133	*283*	226	*481*	210	*447*	247	*526*
22	Halvfet ost	*3 060*	121	*395*	167	*546*	144	*471*	163	*533*
23	Helfet ost	*3 460*	164	*474*	231	*668*	195	*564*	223	*645*
24	Färsk sill	*1 060*	34	*321*	68	*642*	70	*660*	72	*679*
25	Färsk strömming	*900*	38	*422*	67	*744*	67	*744*	73	*811*
26	Nötkött, stek	*1 570*	122	*777*	189	*1 204*	189	*1 204*	207	*1 318*
27	Fårkött, stek	*1 910*	133	*696*	230	*1 204*	231	*1 209*	259	*1 356*
28	Kalvkött, gödkalv	*1 900*	131	*689*	239	*1 258*	238	*1 253*	244	*1 284*
29	Ägg (*tjog*)	*1 400*	159	*1 136*	241	*1 721*	211	*1 507*	228	*1 629*
30	Torsk	*450*	55	*1 222*	100	*2 222*	100	*2 222*	146	*3 244*
31	Abborre	*530*	75	*1 415*	127	*2 396*	127	*2 396*	165	*3 113*
32	Gädda	*430*	108	*2 512*	191	*4 442*	190	*4 419*	222	*5 163*

per 10 000 nettokalorier för viktigare livsmedel.

Motala 1930		Malmö 1930		Växjö 1930		Göteborg 1930		Lidköping 1930		Falun 1930		Sundsvall 1930		Luleå 1930		
Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	Pris	Kostn. per 10 000 kal.	
24	*83*	27	*93*	25	*86*	22	*76*	23	*79*	24	*83*	30	*103*	24	*83*	1
37	*100*	36	*97*	40	*108*	35	*95*	39	*105*	35	*95*	44	*119*	37	*100*	2
33	*102*	34	*106*	37	*115*	33	*102*	34	*106*	35	*109*	39	*121*	39	*121*	3
44	*112*	42	*107*	45	*115*	43	*110*	44	*112*	44	*112*	49	*125*	46	*117*	4
25	*83*	40	*133*	36	*120*	35	*117*	33	*110*	37	*123*	47	*157*	48	*160*	5
38	*113*	40	*119*	42	*125*	39	*116*	40	*119*	41	*122*	43	*128*	44	*131*	6
33	*114*	36	*124*	40	*138*	42	*145*	37	*128*	39	*134*	49	*169*	54	*186*	7
54	*159*	50	*147*	53	*156*	45	*132*	45	*132*	43	*126*	59	*174*	50	*147*	8
46	*153*	50	*167*	53	*177*	47	*157*	58	*193*	48	*160*	60	*200*	64	*213*	9
138	*179*	139	*180*	138	*179*	139	*180*	136	*176*	139	*180*	138	*179*	139	*180*	10
52	*239*	32	*147*	41	*188*	50	*229*	50	*229*	—	—	—	—	51	*234*	11
65	*215*	75	*248*	74	*245*	60	*199*	65	*215*	56	*185*	66	*219*	66	*219*	12
6	*176*	8	*235*	8	*235*	11	*324*	7	*206*	—	—	10	*294*	7	*206*	13
57	*238*	43	*179*	50	*208*	70	*292*	71	*296*	70	*292*	65	*271*	62	*258*	14
62	*225*	75	*273*	63	*229*	94	*342*	59	*215*	82	*298*	77	*280*	100	*364*	15
78	*279*	76	*271*	80	*286*	104	*371*	71	*254*	91	*325*	91	*325*	125	*446*	16
19	*292*	19	*292*	20	*308*	21	*323*	17	*262*	22	*338*	25	*385*	26	*400*	17
273	*354*	264	*342*	272	*352*	294	*381*	275	*356*	280	*363*	310	*402*	312	*404*	18
190	*365*	236	*454*	190	*365*	238	*458*	231	*444*	225	*433*	228	*438*	233	*448*	19
63	*406*	63	*406*	75	*484*	80	*516*	66	*426*	64	*413*	76	*490*	80	*516*	20
186	*396*	203	*432*	186	*396*	237	*504*	206	*438*	226	*481*	226	*481*	233	*496*	21
166	*542*	152	*497*	147	*480*	121	*395*	122	*399*	132	*431*	155	*507*	154	*503*	22
199	*575*	230	*665*	206	*595*	163	*471*	178	*514*	175	*506*	209	*604*	205	*592*	23
68	*642*	95	*896*	59	*557*	70	*660*	63	*594*	64	*604*	58	*547*	58	*547*	24
64	*711*	85	*944*	57	*633*	101	*1 122*	67	*744*	69	*767*	66	*733*	73	*811*	25
179	*1 140*	226	*1 439*	184	*1 172*	206	*1 312*	178	*1 134*	198	*1 261*	196	*1 248*	195	*1 242*	26
234	*1 225*	250	*1 309*	213	*1 115*	252	*1 319*	218	*1 141*	255	*1 335*	233	*1 220*	220	*1 152*	27
217	*1 142*	270	*1 421*	209	*1 100*	247	*1 300*	225	*1 184*	251	*1 321*	250	*1 316*	300	*1 579*	28
192	*1 371*	199	*1 421*	174	*1 243*	213	*1 521*	191	*1 364*	209	*1 493*	247	*1 764*	267	*1 907*	29
114	*2 533*	74	*1 644*	117	*2 600*	67	*1 489*	83	*1 844*	119	*2 644*	133	*2 956*	82	*1 822*	30
134	*2 528*	143	*2 698*	119	*2 245*	154	*2 906*	85	*1 604*	151	*2 849*	145	*2 736*	93	*1 755*	31
190	*4 419*	225	*5 233*	175	*4 070*	228	*5 302*	141	*3 279*	216	*5 023*	217	*5 047*	150	*3 488*	32

torsk, men det oaktat hör torsk till de i förhållande till näringsvärdet allra dyraste livsmedlen även i denna stad.

Den ordning i prisavseende mellan varuslagen, som nu iakttagits för år 1930, fanns i stort sett även 1929, dock att spännvidden mellan dyra och billigare livsmedel ytterligare ökats något sedan sistnämnda år. Samtliga vegetabiliska livsmedel utom margarin uppvisa sålunda lägre medelpris under det sistförflutna året och av de animaliska har ungefär hälften blivit billigare, varemot sill och fårstek fördyrats och nötstek samt strömming, torsk och abborre äro oförändrade.

Vad i fjolårets redogörelse framhölls rörande förändringarna i levnadsvanorna inom arbetarklassen, nämligen att den allmänna höjning av levnadsstandarden, som ägt rum efter år 1913, medfört övergång från billigare till dyrare varuslag i ett flertal fall, har jämväl för år 1930 sin fulla giltighet.

Socialstyrelsens utlåtande angående utbetalande av sjömans intjänta hyra.

Genom beslut den 17 januari 1931 anbefallde Kungl. Maj:t socialstyrelsen att avgiva utlåtande i frågan om lagstiftning för omhändertagande av viss del av sjömans intjänta hyra. Remissakten innefattade dels kommerskollegii utlåtande i ämnet jämte av detta ämbetsverk införskaffade yttranden från utrikesdepartementet, vissa konsulat och skilda sjöfartsorganisationer, dels ett flertal frågan berörande skrivelser och framställningar från generalkonsul Harald Petri i Antwerpen. I anledning av remissen har styrelsen inhämtat yttranden i ärendet från Sveriges redareförening, Sveriges fartygsbefälsförening, Svenska maskinbefälsförbundet, Sveriges radiotelegrafistförening, Nya stewartföreningen, Svenska eldareunionen och Svenska sjömansunionen.

Kommerskollegii i ovanberörda, den 5 december 1930 avgivna utlåtande framförda slutsatser och förslag i föreliggande ärende ha i huvudsak refererats i Kommersiella meddelanden.[1] I detta utlåtande sammanställas även ett stort antal för frågans bedömande ur olika synpunkter från skilda håll av kollegiet införskaffade upplysningar, som delvis utgjort vägledning jämväl för socialstyrelsens uttalanden och som därför må i vissa avseenden här beröras. I detta sammanhang må även erinras, att uppgifter av intresse för förevarande spörsmål meddelats i första lagutskottets utlåtande nr 6 till 1929 års riksdag.

Av det av kommerskollegium förebragta utredningsmaterialet — liksom även av till socialstyrelsen inkomna, i det följande meddelade upplysningar — framgår oförtydbart, att många sjömän efter förslösande i hamnarna av uppburna hyresmedel råka i nödställd belägenhet. I icke så få fall blir slutet h ä k t n i n g f ö r l ö s d r i v e r i. Det förefaller, som om detta öde oftare skulle drabba svenska eller över-

[1] Årg. 1931, sid. 11 ff.

huvud taget nordiska sjömän än sjöfolk av andra nationaliteter, och generalkonsul Petri, som sedan många år ägnat oavlåtlig uppmärksamhet åt hithörande spörsmål, vill förklara denna företeelse med hänvisning till att de nordiska ländernas sinsemellan i huvudsak överensstämmande lagstiftning rörande sjömans rätt att i utländsk hamn förfoga över intjänt hyra är mindre restriktiv än motsvarande lagstiftning i länder sådana som Storbritannien, Tyskland, Förenta staterna och Frankrike. För belysning av nu antydda förhållanden anföres en av generalkonsul Petri på grundval av en från Antwerpens fängelse mottagen uppgift upprättad statistik över antalet för lösdriveri under tiden 1 januari—10 oktober 1927 dit införpassade sjömän från olika länder. Antalet sålunda omhändertagna sjömän fördelade sig — med uteslutande av vissa fåtaligt representerade nationaliteter — på följande sätt: Norge 76, Sverige 52, Brittiska kolonierna 51, Spanien 36, Lettland 26, Förenta staterna 23, Finland 22, Danmark 21, England 19, Polen 18, Estland 16, Nederländerna 6, Italien 6, Frankrike 2 och Tyskland 2. Sverige och Norge intaga alltså främsta platserna i denna statistik, och att Norge härvid överträffar Sverige bör enligt generalkonsul Petri bedömas med hänsyn till att den norska sjöfarten på Antwerpen vore dubbelt så stor som Sveriges. Beträffande England och Tyskland nämnes, att dessa länders trafik på Antwerpen skulle vara 18, resp. 7 gånger större än Sveriges.

En av kommerskollegium verkställd utredning rörande beskickningars och konsulats utgifter för nödställda svenska sjömän under åren 1923—29 har givit följande huvudresultat.

År		1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929
Utgifter:	kr.	136 450	104 624	81 145	119 196	96 872	133 731	105 584
Därav återbetalt:	»	»	2 722	4 632	4 003	3 475	5 407	4 652

Av de år 1929 utbetalade medlen utgåvos c:a 48 000 kr. för sjukvård åt sjömän behäftade med venerisk smitta, c:a 8 000 kr. för hemsändning och c:a 50 000 kr. för sjukdom och understöd. Statsverkets nettoutgifter för ifrågavarande ändamål uppgingo för sexårsperioden 1924—29 till över 615 000 kr.

Under senare år ha åtskilliga åtgärder vidtagits i syfte att främja frivillig sparsamhet bland sjömännen, och kommerskollegium har verkställt närmare utredning rörande verkningarna. Postsparbanken har sedan början av år 1929 bedrivit sparpropaganda bland sjömännen med tillämpande av en särskild, efter dessas säregna förhållanden lämpad anordning, som även möjliggör utbetalningar genom bankens försorg av utskylder samt varje annan likvid, som sjömannen önskar fullgöra. Denna sparanordning trädde i funktion i mars månad 1929, vid vars slut 21 sjömän tillhörde densamma med ett insättningsbelopp om sammanlagt 1 407 kr. Vid slutet av oktober månad 1930 var delägarnas antal 612 med ett tillgodohavande av 158 664 kr. Under månaden insattes 24 409 kr. och uttogos 10 377 kr.

Vidare har man på olika sätt sökt att bland sjömännen väcka och vidmakthålla intresset för hyresbetalning genom det numera legaliserade dragsedelssystemet. För belysande av detta systems användning meddelar kommerskollegium flera siffersammanställningar, varur må anföras följande tal, avseende förekomsten av dragsedel inom 20 svenska rederier under juli månad 1928, 1929 och 1930 beträffande sammanlagt resp. 215, 220 och 216 fartyg. Siffrorna, som lämnats av Sveriges redareförening, hava i viss mån kommenterats i socialstyrelsens nedan återgivna utlåtande.

	juli 1928	juli 1929	juli 1930
Antal man	5 148	5 336	5 206
Därav man, som använt dragsedel	2 319	2 189	2 057
Avlöningsbelopp, kr.	912 999	959 132	961 444
Dragsedelsbelopp, kr.	343 048	312 525	322 808
Dragsedelsbeloppet i % av avlöningsbeloppet .	37·6	32·6	33·6

Socialstyrelsens i detta ärende till Kungl. Maj:t avgivna yttrande, som är daterat den 14 februari 1931, har i huvudsak följande lydelse:

Enligt generalkonsul Petris senaste förslag till lagstiftning i ämnet skulle utbetalning av hyra i utländsk hamn inskränkas genom anordnande av obligatorisk, oåterkallelig dragsedel å halva hyresbeloppet till person, bankinrättning eller förening i Sverige, medan enligt kommerskollegii förslag sjöman, som ej fyllt 21 år och är anställd å fartyg i utrikes fart, ej skulle äga månatligen kontant uppbära mera än en tredjedel av den intjänta hyran, medan återstoden skulle, där ej sjömannen förfogade däröver genom dragsedel, av redaren för sjömannens räkning insättas i postsparbanken. Innan närmare ståndpunkt tages till ifrågavarande förslag, torde styrelsen mera allmänt få beröra sin ställning i frågan och i samband därmed även meddela resultatet av en inom styrelsen verkställd undersökning av det utav Petri överlämnade protokollsmaterialet rörande nödställda sjömän i Antwerpen.

Det är väl känt och erkänt, att sjömännen, särskilt under vistelse i främmande hamnar, utsättas för frestelser av varjehanda art, mycket ofta råka i nödställd belägenhet på grund av sjukdom, arbetslöshet eller penningbrist samt som en följd härav i stor utsträckning taga allvarlig skada till kropp och själ och ofta falla det allmänna till last. Dessa missförhållanden synas förekomma i långt större utsträckning än man hittills föreställt sig och lära icke, såsom på sina håll sker, kunna betecknas som mera isolerade företeelser. Härom vittna oförtydbart uttalanden från svenska konsulat och från chefen för utrikesdepartementets arv- och ersättningsbyrå, socialstyrelsens statistik rörande olycksfall i främmande hamnar och sist, men ej minst, generalkonsul Petris ovan berörda protokollförda undersökningar och förhör rörande nödställda svenska sjömän i Antwerpens hamn. Dessa protokoll innehålla noggranna anteckningar om sjömännens egna uttalanden rörande orsakerna till den iråkade nödställdheten, redogörelser för de händelser, som blivit en följd härav, samt i så gott som alla fall förklaringar av sjömännen, att det varit missbruk av spritdrycker, som bringat dem in i den brydsamma situation — medellöshet, sjukdom, svält och umbäranden — ur vilken de genom konsulatets bistånd söka bliva räddade. De i protokollen meddelade upplysningarna äro så objektivt framlagda och uppvisa så mycket av intresse för bedömande av den föreliggande frågan, att styrelsen funnit dem förtjänta att bringas till mer allmän kännedom.

Protokollen omfatta åren 1929 och 1930 samt uppgå sammanlagt till 321 stycken. De avse svenska sjömän, som i det övervägande antalet fall personligen inställt sig å konsulatet och därstädes anhållit om hjälp i en eller annan form. Förutom 11 sjömän, vilka rapporterats som mördade, försvunna eller omkomna, fler-talet bevisligen under rusets inflytande, har undersökningen omfattat 298 fall. Det må redan här framhållas, att, om man undantager vissa rymningsfall, ett mindre antal under landvistelse inträffade olycksfall och möjligen ett eller annat av de fåtaligt förekommande sjukdomsfallen, alla de övriga fallen av nödställdhet enligt vederbörandes egen utsago kunna skrivas på spritmissbrukets konto.

Anledningarna till att de hjälpsökande skilts från innehavd tjänst angivas av dem själva vara följande. 5 sjömän ha avmönstrats från svenska fartyg på grund av venerisk sjukdom och 82 på grund av fylleri under tjänsten, upprepat uteblivande från arbetet eller våld mot befäl eller kamrater i samband med fylleri. Från utländska fartyg ha 69 hjälpsökande sjömän avmönstrats av skilda anledningar. »Efterseglade» från svenska fartyg voro 77, och från utländska 16 svenska sjömän, medan 13 anhållits av polismyndighet för varjehanda förseelser, andra än lösdriveri. Olycksfall i land eller vid ombordgående angivas som anledning till tjänstens upphörande i 16 fall och annan sjukdom än venerisk i 1 fall. 10 hjälpsökande ha ej kunnat lämna nöjaktiga uppgifter rörande sin senaste sysselsättning och torde kunna rubriceras under beteckningen »bommare» (beachcombers).

Av de hjälpsökande voro 4 styrmän, 1 maskinist, 124 tillhörande däcks- och 145 maskinmanskapet samt 21 manliga och 3 kvinnliga tillhörande kökspersonalen. Av samtliga voro endast 29 under 21 år, medan icke mindre än 67 befunno sig i åldern 21—25 år.

Ett avsevärt antal av de sjömän, som förklarat sig vara avmönstrade eller »eftersegladе», ha innan de infunnit sig å konsulatet varit häktade för lösdriveri och under kortare eller längre tid intagna å straffarbetsanstalt i Belgien. De från svenska och utländska fartyg avmönstrade sjömännen ha som regel erhållit större eller mindre hyresbelopp i avräkning, varierande mellan något hundratal och flera tusental francs. Endast sällan uppgiva de sig ha med förnuftig hushållning av vid avmönstring innehavda medel tillbringat något längre tid i land, utan synas de i regel ha på otroligt kort tid förslösat varje öre på spritförtäring och tvivelaktiga nöjen samt i många fall även pantsatt sina tillhörigheter. Vid »eftersegling» har som regel dessförinnan uppburits större eller mindre belopp av innestående hyra, varefter vederbörande genom inköp av spritdrycker grundligt berusat sig, råkat i händerna på utplundrare eller i polisens vård samt nyktrat till först sedan fartyget avseglat. En ofta återkommande förklaring till att penningmedlen så hastigt ta slut är den, att kamratandan inom sjömanskåren skulle kräva en mer än vanligt stor gästfrihet, särskilt då det gäller att bjuda på spritdrycker, det må vara till bekanta eller främlingar, som uppehålla sig i samma utskänkningslokal som den för tillfället penningstarke, svenska sjömannen. Hundratals kronor förslösas enligt vederbörandes egen uppgift på detta sätt.

Det torde i detta sammanhang böra framhållas, att ett ej obetydligt antal av de fall, som protokollförts i Antwerpen, till sitt ursprung äro att hänföra till andra platser. Det förefaller nämligen vara ganska vanligt, att nödställda sjömän av konsulaten i belgiska och franska, ja till och med spanska och italienska hamnstäder förpassas till Antwerpen. Härigenom få de hjälpsökandes skara i sistnämnda stad en kontinuerlig tillströmning, som är ägnad att i avsevärd grad försvåra den redan förut bekymmersamma situationen därstädes.

De utländska fartyg, från vilka sjömän oftast avmönstrat innan de råkat i nödställd belägenhet, äro av norsk och dansk nationalitet, ehuru belgiska och brittiska fartyg även intaga en ganska framträdande plats. Detta förhållande bör tagas i betraktande, när det gäller att bedöma den iråkade nödställdhetens samband med tillgången på kontanta medel, då ju sjömännen enligt den ensartade nordiska lagstiftningen äga under tjänstetiden utfå praktiskt taget hela den intjänta hyran.

Det har från sjömanshåll gjorts gällande, att det stora flertalet av de personer, som söka konsulatens bistånd, icke är verkliga sjömän utan fastmera tillhöra den klass internationella lösdrivare, som gå under namnet bommare. Att så emellertid ej är förhållandet framgår med all tydlighet av Antwerpenprotokollen. Det övervägande antalet hjälpsökande har nämligen i regel företett skriftliga intyg om sjötjänst, som i allmänhet ej legat så långt tillbaka i tiden. I själva verket har nödställdheten oftast inträffat redan ett fåtal dagar efter avmönstring eller efter det sjömannen av annan anledning lämnat tjänsten. Ett ytterligare bevis för att det här rör sig om sjömän i egentlig mening är, att de som regel kunnat förete medlemsbok från sjömans- eller eldareunionen eller från nya stewartföreningen.

Av vad sålunda framgått och i övrigt är känt synes man vara berättigad draga den slutsatsen, dels att det i Antwerpen råder svåra missförhållanden, som äro anledning till att många svenska sjömän råka i nöd och elände, dels att en väsentligt bidragande orsak till det iråkade nödtillståndet är, att den svenska sjömannen i likhet med sina nordiska yrkesbröder men i motsats till andra länders sjömän så gott som obehindrat äger möjlighet att disponera över sina intjänta hyresmedel. Hur det förhåller sig i fråga om andra hamnar än Antwerpen kan man icke med samma bestämdhet uttala sig om, då något material, motsvarande de Petriska protokollen, icke förefinnes. Med hänsyn till den föreliggande frågans vikt måste det anses

synnerligen önskvärt, att ett dylikt material kunde erhållas jämväl från andra större hamnstäder med en mera omfattande svensk sjöfart. Socialstyrelsen skulle därför, huru detta ärende i fortsättningen än må komma att behandlas, vilja hemställa, att samtliga avlönade svenska konsuler i dylika hamnstäder anmodades att under en tid av förslagsvis två år upprätta protokoll i varje hithörande fall, upptagande i likhet med de av generalkonsul Petri med så berömvärt intresse uppsatta protokollen i möjligaste mån alla uppgifter för fallets bedömande ur nu ifrågavarande synpunkt. Först med ett sådant material tillgängligt kan det bliva möjligt att bilda sig ett mera tillförlitligt omdöme om förhållandena i allmänhet i förevarande hänseende.

Att emellertid under alla omständigheter betydande missförhållanden i berört avseende förefinnas lärer icke vara tvivel underkastat. Det torde ej heller lida tvivel, att man inom alla kretsar, även bland sjömännen själva, numera är fullt på det klara med, att vidtagandet av åtgärder till missförhållandenas avhjälpande framstår som en angelägenhet av största vikt. Det är endast beträffande frågan om de lämpliga medlen för uppnående av berörda syfte som meningarna äro delade. Medan sålunda sjömännen själva, samtidigt som de hävda sin rätt att fullt fritt få disponera över sin arbetsförtjänst, göra gällande, att vägen till de nödiga reformerna på detta område går genom upplysning och uppfostran av det unga släktet, bättre sociala och hygieniska förhållanden ombord samt en upprensning — en sanering i moraliskt hänseende — av hamnkvarteren i de stora sjöstäderna, anse generalkonsul Petri och hans på senare tid allt talrikare anhängare, att det enda effektiva botemedlet är att genom ekonomiskt restriktiva åtgärder från det allmännas sida förhindra sjömännen att förslösa sina penningar på ett sätt, som undergräver deras hälsa, moral och ekonomi.

Ingen lärer vilja förneka, att upplysning och uppfostran i regel utöva en betydelsefull inverkan på individens tänke- och åskådningssätt och därmed på hans allmänna livsföring. Det torde också kunna fastslås, att den svenska sjömanskåren i detta hänseende undergått en avsevärd och glädjande förändring till det bättre under senare år, ett förhållande, som torde få tillskrivas en förbättrad folkuppfostran men jämväl i ej obetydlig grad kan härledas från sjömansorganisationernas egna strävanden att höja sina medlemmars andliga och ekonomiska nivå. Dessvärre torde man dock ej våga påstå, att denna moraliska upprycknin ännu haft någon starkare inverkan på sjömännens sätt att uppträda och förströ sig i främmande hamnar. Något material, som skulle tillåta en jämförelse härutinnan mellan nuvarande förhållanden och förhållandena exempelvis åren före kriget, lärer icke finnas, utan är man nödsakad hålla sig till den allmänna uppfattningen.

Härvidlag får emellertid ihågkommas, att den svenska utrikessjöfarten väsentligt ökats sedan sistberörda tid. Medan sålunda enligt den officiella statistiken antalet fartyg, ankomna till och avgångna från utrikes orter, årligen i medeltal under femårsperioden 1906—10 uppgick till 44 827, mätande tillhopa ett nettotontal av 24 407 033, utgjorde motsvarande siffror för år 1928 resp. 55 193 och 50 988 315. Som fartygsenheternas storlek tydligen avsevärt vuxit under ifrågavarande period, har sjömansantalet givetvis icke tilltagit i samma proportion som tontalet. Att en betydande ökning däri ägt rum, sannolikt proportionsvis överstigande ökningen i antalet fartyg, torde dock vara ganska säkert.

Emellertid synes ovanberörda uppfattning gå ut på, att livet i de hamnstäder, där man ännu tolererar missförhållanden av skilda slag, ter sig i det stora hela likadant nu som för åratal tillbaka och att sjömännen hänge sig åt de tvivelaktiga nöjena i samma utsträckning och med samma tanklöshet och brist på motståndskraft som förr i tiden och förslösa sina pengar lika lättvindigt som då. Detta uppträdande från sjömännens sida måste säkerligen sättas i samband med förhållanden, som äro förknippade med sjömannens yrkesutövning: hans behov att efter en mer eller mindre lång tid till sjöss inom ett trångt begränsat område söka förströelse samt det för sjömän av alla nationer kännetecknande draget av sorglöshet och i

viss mån även av frikostighet och hjälpsamhet. Man får i rättvisans namn icke heller förglömma, att även medborgare på land, särskilt i de större städerna, i stor utsträckning förslösa sina pengar på dåliga nöjen, om än detta i allmänhet icke sker på ett så i ögonen fallande och »koncentrerat» sätt som beträffande sjömännen.

Om sålunda vissa missförhållanden mänskligt att se alltid komma att kvarstå, finns likväl ingen grundad anledning att misströsta om att en förbättring skall kunna vinnas genom en fortgående upplysningsverksamhet i olika former. Med avseende härå torde kunna tilläggas, att hittills ingalunda allt gjorts, som kunnat och bort göras. Den från visst håll i detta sammanhang förordade åtgärden — utgivande av upplysningsskrifter rörande spritmissbrukets och de veneriska sjukdomarnas faror — torde helt säkert, om skrifterna bliva lämpligt avfattade och distribuerade, kunna bliva till nytta. En annan åtgärd, som ganska osökt inställer sig till övervägande, är utgivandet av en kortfattad redogörelse för förhållandena i Antwerpens hamn, upptagande några typiska, åskådliga exempel från de Petriska protokollen, vilken redogörelse skulle, helst genom sjömansorganisationernas förmedling, distribueras till besättningarna på alla fartyg, som anlöpa Antwerpen, eventuellt till besättningarna å alla fartyg i utlandstrafik. Vad angår möjligheterna för sjömännens påverkan till sparsamhet skall styrelsen senare återkomma därtill.

Vidkommande arbets- och levnadsförhållandena ombord torde kunna konstateras, att sociallagstiftningen för det svenska sjöfolkets vidkommande — om den också i större utsträckning först sent kom till stånd — på jämförelsevis kort tid nått en omfattning, som knappast äger sin motsvarighet annorstädes än i de övriga nordiska länderna. Det må i detta sammanhang endast erinras därom, att under de sistförflutna tolv åren tillkommit en sjöarbetstidslag, en sjömanslag, en ny bostadsförordning, en ny spisordning, bestämmelser rörande skeppsapotek och ersättning för förlorade effekter m. m. De tidigare antagna olycksfallsförsäkrings- och sjösäkerhetsförfattningarna samt i sjölagen vidtagna ändringarna hava likaledes medfört en avsevärd förbättring ur arbetarskyddssynpunkt. Den av statsmakterna understödda och särskilt av sjöfolksorganisationerna och den kyrkliga sjömansvården bedrivna skeppsbiblioteksrörelsen hör också till de åtgärder, som äro ägnade att bidraga till trevnaden ombord. De nu nämnda åtgärderna till förbättring av förhållandena ombord kunna emellertid icke anses ha verkat tillräckligt länge för att ett mera slutgiltigt omdöme om deras inverkan i nu ifrågavarande hänseende skall kunna fattas. Man torde dock ha skäl för den uppfattningen, att någon ingripande förändring i fråga om sjömännens lust att i hamn stanna ombord i sina fartyg icke är att vänta i anledning av dessa åtgärder, vilket för övrigt knappast är ägnat att förvåna, då det måste anses ganska naturligt, att sjömannen efter en enformig och påkostande resa och med den relativt begränsade fritid, som står honom till buds i hamn, vill utnyttja denna tid för besök i land. Att åtgärderna likväl — särskilt gäller detta de förbättrade bostadsförhållandena ombord — komma att medföra en viss återverkan även i här omhandlade hänseende, lärer få anses sannolikt.

För var och en, som närmare satt sig in i förevarande fråga, torde det vara ganska klart, att roten och upphovet till de mera svårartade av de påtalade missförhållandena är att söka i förhållandena i hamnkvarteren i vissa större sjöstäder. Strävandena att åstadkomma en upprensning och sanering av dessa områden måste därför anses förtjänta av det kraftigaste understöd. Det är väl känt, att tillståndet i engelska hamnar under de år, vilka närmast föregingo världskriget, var i stort sett detsamma som i hamnarna på kontinenten. Efter fredsslutet ha emellertid förhållandena i Storbritanniens hamnstäder avsevärt förbättrats, dels på grund av strängare främlingskontroll och förbud mot avmönstring av sjöfolk från främmande fartyg, dels till följd av en restriktiv reglering av spritutskänkningen och dels slutligen på grund av ett kraftigare ingripande från ordningsmaktens sida. Det gynnsamma resultatet av dessa åtgärder framgår alldeles tydligt av rapporterna i ämnet

från generalkonsulatet i London samt av uttalanden från de svenska konsulerna i andra engelska hamnar. En i viss mån liknande erfarenhet föreligger i fråga om Marseille. Denna hamn har alltid ansetts som en av de farligaste för sjömännens vidkommande, men förhållandena därstädes synas efter vad som framgår av svenske konsulns till kommerskollegium avgivna berättelse hava avsevärt förbättrats, sedan ett skandinaviskt sjömanshem upprättats och den lokala ordningsmakten vidtagit energiska åtgärder till de värsta missförhållandenas avlägsnande.

Frågan om välfärdsanordningar för sjöfolk har som bekant upptagits av den internationella arbetsorganisationen, vilken vid sitt trettonde konferenssammanträde i Genève hösten 1929 diskuterade olika förslag om åtgärder till förbättring av förhållandena för sjömäns uppehåll i hamnarna samt beslöt att uppföra frågan därom på dagordningen för nästa sjömanskonferens, i vilket syfte, såsom kommerskollegium närmare omnämner, ett frågeformulär i ämnet sedermera utsändes till regeringarna för besvarande. Omedelbart före nämnda sammanträde hade jämväl internationella röda korset vid en sjömanskonferens i samma stad uttalat sig angående önskvärdheten av att vissa påtalade missförhållanden i större hamnstäder genom lämpliga åtgärder avlägsnades. Frågan är sålunda föremål för internationell uppmärksamhet, och det ligger uppenbarligen i Sveriges intresse att kraftigt söka påskynda och befordra det påbörjade internationella samarbetet. Härvid måste man emellertid vara beredd på att de föreslagna restriktionerna och reformerna ej komma att vinna någon större förståelse i vissa länder, där missförhållandena stödjas av starka ekonomiska intressen i de berörda städerna.

I detta sammanhang vill styrelsen erinra om den av svenske konsuln i Marseille omvittnade betydelsen av den skandinaviska sjömanshemsverksamheten. Det är beklagligt att denna av brist på medel icke på långt när kan bedrivas i önskvärd omfattning. Det torde icke vara tvivel underkastat, att det skulle innebära en kraftig medverkan till en bättre sakernas ordning, om statsmakterna i högre grad än för närvarande är fallet gåve sitt stöd åt denna verksamhet liksom även åt den kyrkliga sjömansvården i utlandet.

Ett annat betydelsefullt strävande, som tidigare antytts, syftar till att på olika sätt genom frivilliga åtgöranden underlätta och befrämja sjömännens sparsamhet. Ett viktigt stöd härför lämnas av den nya sjömanslagen, som ger sjöman rätt att genom s. k. dragsedel för annans räkning förfoga över sin intjänta hyra eller del därav. Till detta sparsystem har knutits stora förhoppningar, vilka emellertid knappast kunna sägas hittills ha blivit infriade. Enligt den av kommerskollegium härutinnan verkställda utredningen skulle endast ungefär två femtedelar av hela det antal sjömän, som beröras av densamma, begagna sig av dragsedel. Främst stå styrmän och maskinister, av vilkas intjänta hyror omkring hälften utbetalas på dragsedel, medan samtidigt endast omkring en femtedel av däcksmanskapets och maskinmanskapets förtjänster disponeras på enahanda sätt. Med hänsyn till den relativt långa tid, som redan förflutit, sedan dragsedelssystemet infördes som lagligt utbetalningssätt för hyra, kunna de anförda siffrorna icke sägas vara särskilt uppmuntrande, särskilt som användandet av dragsedel under de två sista åren synes visa tendens till tillbakagång. En ny faktor, som synes kunna få stor betydelse i fråga om dragsedelsförfarandets utnyttjande, har emellertid uppstått i och med postsparbankens på senaste tiden igångsatta målmedvetna verksamhet för påverkande av sjömännen till större sparsamhet.

Postsparbankens nu berörda, av sjömansorganisationerna stödda berömvärda strävanden synas efter allt att döma omfattas med sympati av dem de äro avsedda att gagna, ett förhållande som uppenbarligen är av största värde för strävandenas framgång. På grund härav och med stöd jämväl av hittills uppnådda resultat synes man vara berättigad antaga, att denna verksamhet så småningom skall komma att öva ett avsevärt inflytande på sparsamheten bland sjömännen. Med hänsyn härtill måste det också hälsas med största tillfredsställelse, att postsparbanken, såsom

i kommerskollegii utlåtande meddelas, tillämnar ytterligare åtgärder i syfte att göra bankens sparverksamhet bland sjömännen känd och populär.

Såsom förut framhållits förefinnes ingen hållpunkt för antagandet, att de omhandlade missförhållandena nu skulle *relativt* taget vara större än tidigare. Med hänsyn härtill anser styrelsen, att tillräcklig anledning icke föreligger att nu genomföra en lagstiftning om inskränkning i den fria dispositionsrätten till intjänta hyresmedel utan att dessförinnan andra framkomliga vägar för missförhållandenas avhjälpande grundligt prövats. Visserligen fanns ännu i den tidigare sjölag, som numera delvis ersatts av 1922 års sjömanslag, en bestämmelse, vilken medgav rätt för befälhavaren att innehålla en tredjedel av hyran till dess sjömannen entledigades. Motivet härför, nämligen att genom sådant innehållande motverka de då för tiden talrika rymningarna samt i viss mån kompensera redaren för eventuella utgifter föranledda av rymning, lärer emellertid ej längre kunna åberopas. Anmärkas må också, att stadgandet i regel torde ha tillämpats individuellt och icke för besättningarna över lag. Att frågan tages under övervägande ur humanitär och nationalekonomisk synpunkt måste däremot anses befogat, och det var detta betraktelsesätt, som på sin tid föranledde styrelsen att i sitt yttrande över sjömanslagskommitténs förslag till sjömanslag ifrågasätta, huruvida icke det gamla stadgandet borde bibehållas oförändrat eller i någon mera vidsträckt form än den kommittén föreslagit och som sedermera lagfästes.

Såsom av det föregående framgått hyser styrelsen den förhoppningen, att de här ovan berörda frivilliga åtgärderna till hjälp och upplysning för sjömännen skola visa sig ägnade att var för sig i större eller mindre omfattning medföra en förbättring av de påtalade missförhållandena. Styrelsen känner sig också förvissad om, att man för befrämjandet av omförmälda åtgärder skall kunna räkna med en intresserad medverkan av sjömännen själva och deras organisationer. Styrelsen anser på grund härav, att verkan av dessa åtgärder först bör avvaktas, innan man skrider till en inskränkning i förfoganderätten över intjänt hyra. Skulle det åter visa sig, att några nämnvärda resultat icke stå att vinna på härovan åsyftade vägar utan svårartade missförhållanden alltjämt kvarstå, vilka missförhållanden väsentligt skulle kunna begränsas genom en lagstiftning av föreslagen art, då synes också en sådan lagstiftning böra komma till stånd.

De mot en dylik lagstiftning från sjömanshåll framförda invändningarna synas icke styrelsen hållbara. Sådana invändningar ha icke heller hindrat en på det sociala området så framskriden nation som t. ex. Tyskland att upprätthålla en restriktiv lagstiftning på området. Det är också uppenbart, att staten måste förbehålla sig rätt att med lagstiftning ingripa gentemot en ur allmän synpunkt sett allvarlig fara, som ej på annat sätt kan effektivt motverkas. Hur långt staten vid sådant förhållande anser sig kunna gå, därom torde vår svenska rusdryckslagstiftning giva ett gott vittnesbörd. Att ett statligt ingripande i här avsett fall skulle komma att hänföra sig till ett visst yrkesområde — sjömannens — får ingalunda betraktas som uttryck för den meningen, att sjömännen i allmänhet skulle vara sämre människor än andra medborgare. För en sådan uppfattning förefinnes i varje fall numera ingen grund. Ingripandet måste uppenbarligen anses motiverat av de säregna förhållanden och de därmed förenade starka personliga påfrestningar, varunder sjömansyrket bedrives. Det har ju med hänsyn härtill också endast ifrågasatts, att ingripandet skulle omfatta sjömän i utrikes fart.

Kommerskollegium, som i huvudsak synes hysa samma uppfattning som socialstyrelsen i fråga om förutsättningarna för en lagstiftning på området, har dock, såsom inledningsvis omförmälts, ansett sig kunna förorda, att redan nu ett visst ingripande i av generalkonsul Petri föreslagen riktning göres, nämligen beträffande sjömän i utrikes fart (med visst undantag), vilka ej fyllt 21 år. Ämbetsverket anför med stöd av 1920 års folkräkning, att c:a 15 procent av sjöfolket i manskapsställning skulle komma att beröras av det sålunda föreslagna obligatoriska

dragsedelssystemet samt antyder att, om åldersgränsen höjes till 25 år, omkring 35 procent av nämnda sjöfolkskategori skulle komma att omfattas därav. Socialstyrelsen anser, att ett genomförande av kollegii förslag knappast skulle medföra sådana resultat, som motiverade en ändring av de nuvarande bestämmelserna på området. Det skulle i själva verket röra sig om en relativt obetydlig besparing, då åtgärden i fråga blott avser de yngsta, lägst betalade årsklasserna ombord. Ej heller har kunnat påvisas, att det bland de nödställda sjömännen i främmande hamnar funnits något större antal personer under 21 år. Tvärtom måste dessas antal, att döma av de förut anförda siffrorna från Antwerpen, betecknas som anmärkningsvärt lågt, medan åter antalet inom åldersgruppen 21—25 år synes vara förhållandevis högt. I uppfostrande syfte skulle den föreslagna åtgärden sannolikt ha sin betydelse även med den inskränkning till de lägsta åldersgrupperna, som den innebär, men det synes tvivelaktigt om det obligatoriska dragsedelsförfarandet skulle komma att i någon större grad främja sparsamhetskänslan hos vederbörande, även sedan de passerat 21-årsgränsen. Mest rationellt vore utan tvivel att för alla i utrikes fart anställda sjömän föreskriva användande av obligatorisk dragsedel för viss del av hyran, men även om man inskränker sig till kommerskollegii förslag med en höjning av åldersgränsen till det år, under vilket vederbörande fyller 25 år, skulle man otvivelaktigt uppnå beaktansvärda resultat och samtidigt lägga en säkrare grund för sparsamhetskänslan även sedan det obligatoriska sparandet upphört. Skall ett steg i föreslagen riktning tagas bör det därför enligt styrelsens mening icke stanna vid sjömän på 21 år. Ett dylikt steg synes dock med hänsyn till dess principiella innebörd icke böra tagas utan att först överläggningar i ämnet ägt rum med övriga nordiska länder.

Att socialstyrelsen för sin del icke för närvarande anser sig kunna förorda vidtagandet av någon lagstiftningsåtgärd har redan uttalats. Emellertid anser styrelsen förevarande angelägenhet vara av den vikt, att såsom i det föregående framhållits, fortsatta undersökningar rörande förhållandenas utveckling böra verkställas, att strävandena för att genom upplysningsverksamhet och praktiska anordningar uppfostra sjömännen till sparsamhet och självskydd böra fullföljas samt aktivt intresse bör ägnas åt förbättrandet av sjömännens ställning i främmande hamnar. Med hänsyn till frågans betydelse för samtliga nordiska länder synas hithörande spörsmål vidare, oavsett frågan om en gemensam lagstiftning på området, utan dröjsmål böra upptagas till dryftning dem emellan.

Socialstyrelsens och kommerskollegii utlåtande angående stöd åt trävaruindustrien i Kalix.

Socialstyrelsen och kommerskollegium ha i ett den 6 mars 1931 till Kungl. Maj:t gemensamt avgivet utlåtande över en av länsstyrelsen i Norrbottens län överlämnad underdånig ansökan av styrelsen för Kalix trävaruindustriaktiebolag *om vidtagande* av vissa statsåtgärder till stödjande av bolagets verksamhet anfört följande:

Ämbetsverken hava bland andra, till följd av remiss, den 20 maj 1927 avgivit gemensamt utlåtande över en då föreliggande underdånig ansökan, åsyftande en stödjeaktion från statens sida för åstadkommande av viss industriell verksamhet i Nederkalix socken. Med anledning av en av Kungl. Maj:t samma år avlåten proposition i ämnet (nr 252), beslöt riksdagen, i enlighet med statsutskottets utlåtande (nr 156), i skrivelse till Kungl. Maj:t (nr 310) att ställa vissa medel till förfogande för främjande av det avsedda ändamålet, och ledde detta till bildande av sökande bolaget. Då det utredningsmaterial, som i samband med nämnda statliga stödjeaktion förebringats såväl från ämbetsverkens sida som på annat sätt, i åtskilliga delar är belysande jämväl för den nu aktuella frågan, tillåta sig ämbetsverken här till en början hänvisa till berörda handlingar.

Det lärer vara uppenbart, att vidtagandet av statens stödjeaktion år 1927 väsentligen förestavades av sociala hänsynstaganden, nämligen av önskemålet att motverka den i orten rådande arbetslösheten och därav framkallade allmänna ekonomiska destruktion. Den nu ifrågasatta stödaktionen lärer böra bedömas ur enahanda synpunkter. Med avseende å de sociala förutsättningarna må därför till en början i all korthet återgivas några för bygden i fråga utmärkande drag. Dessa framhöllos redan i förenämnda utlåtande och torde vara av beskaffenhet att ej undergå snabba förskjutningar.

Ur befolkningssynpunkt utmärker sig Norrbottens län för en befolkningstillväxt, som vida överträffar medeltalet för hela riket. Indexsiffran, från år 1850 räknat, var år 1925 för landsbygdens del 343·3 för länet och 133·6 för riket. Frånräknas även Gällivare och Jukkasjärvi, där gruvfälten spelat betydande roll, uppgår lantbefolkningens tillväxt under perioden 1900—1925 till 25·0 proc. för länet mot endast 3·7 proc. för riket. Denna betydande folkökning får väsentligen tillskrivas hög födelsefrekvens. Nämnas må, att möjligheterna till avlastning av befolkningsöverskott genom emigration ytterligare kringskurits sedan år 1927 i sådan grad, att de i nuvarande stund knappast kunna tagas i betraktande. Härtill kommer, att hos befolkningen i dessa nordliga bygder i allmänhet starka psykologiska krafter synas resa sig mot förflyttningar söderut inom landet.

Näringslivet har visserligen förkovrats men utvecklingen har näppeligen hållit jämna steg med befolkningstillväxten. Det är inställt huvudsakligen på jordbruk med husdjursskötsel och skogshantering med träindustri, driften vid de stora gruvfälten ej att förglömma. Denna berör ju dock knappast Kalixbygden. Andra näringsgrenar äro påfallande sparsamt företrädda.

Vad trävaruindustrien angår har den under senare tider undergått en alldeles speciell utveckling, bestående i företagens koncentration i storföretag, förbundna med cellulosaindustri. Denna utveckling, som för Kalixbygdens vidkommande illustreras av Ytterstfors-Munksundsbolagets kända sammanbrott och hithörande in-

dustris koncentrering söderut inom länet, har givetvis även i övrigt burit spår av de allmänna rationaliseringssträvandena. Härtill kommer, att konjunkturen för hithörande industrier sedan år 1927 på grund av flera samverkande faktorer — dels en på vissa håll ökad produktion och dels en den allmänna depressionen på världsmarknaden åtföljande konsumtionsbegränsning — visat starkt vikande tendens.

Här antydningsvis berörda förhållanden, nämligen den starka befolkningstillväxten, de ringa möjligheterna till emigration samt befolkningens obenägenhet för inre omflyttning, näringslivets relativt långsamma utveckling och ensidiga inställning med ringa tillgång till kompletterande förvärvsgrenar och slutligen träindustriens koncentrations- och rationaliseringstendenser samt för närvarande hårt pressade läge samverka alla till framkallande av arbetslöshet. Denna trycker också sin prägel på hela det svenska kustlandet öster om Luleå. Det hjälpbehov, som härav föranledes, riktar sig närmast mot kommunerna. Dessas finanser äro också genomgående hårt ansträngda, något som i sin tur ej lärer undgå att verka återhållande på den enskilda företagsamheten. Här uppstår sålunda en synnerligen olycklig växelverkan. Det lärer knappast behöva framhållas, att arbetslösheten givetvis också försvagar det kommunala skatteunderlaget och därmed minskar kommunernas förmåga att bära de av densamma föranledda liksom övriga nödvändiga skattebördor.

Till följd av arbetslöshetens omfattning och kommunernas pressade finanser har staten också under senare år fått träda hjälpande emellan i en både relativt och absolut taget stor omfattning.

Vad nu sagts om hela ifrågavarande bygd, gäller icke minst om den speciella del därav, Nederkalix socken, inom vilken sökande bolagets verk äro belägna.

Det synes närmast vara av intresse att undersöka, vilka konsekvenser ett nedläggande av bolagets verksamhet skulle få ur arbetslöshetssynpunkt.

Vid Karlsborgsverken sysselsättas f. n. 400 man, därav vid sulfatverket 150 man och vid sågen 250 man, allt i avrundade tal. Antalet skogs- och flottningsarbetare, som under nuvarande förhållanden anses mer eller mindre beroende av verkets drift för sin utkomst under säsongen, uppskattas, likaledes i avrundat tal, till 700. Vidare må erinras, att arbetskraft i viss, icke närmare beräknelig omfattning indirekt torde vara beroende av driften, nämligen inom handel, samfärdsel och dylik verksamhet.

Även om man bortser från sistnämnda kategori samt från skogs- och flottningsarbetarna, vilka senare måhända även vid verkens nedläggande skulle vinna fortsatt utkomst inom samma verksamhetsgrenar, måste den av en driftsnedläggelse direkt föranledda arbetslösheten alltså komma att drabba en arbetarstyrka på lågt räknat 400 man.

Inom Kalix socken redovisades den 31 januari 1931 till arbetslöshetskommissionen 907 arbetslösa; av dessa voro 569 man sysselsatta i statligt reservarbete; kontant arbetslöshetsunderstöd med bidrag av statsmedel utbetalades icke. Återstoden, 338 arbetslösa, erhöll sålunda ingen hjälp med statsmedel. Siffrorna utvisa, i vilken grad den lokala arbetsmarknaden är ansträngd. Den torde sakna elasticitet för att ens till någon nämnvärd del absorbera den arbetskraft, som komme att frigöras vid ett nedläggande av Karlsborgsverken. Kringliggande bygder äro, såsom redan nämnts, likaledes hårt tryckta av arbetslöshet. Man torde ej kunna peka på några särskilda faktorer, vilka inom den skönjbara, närmare framtiden skulle kunna i märkbar mån framkalla en förbättring. Erinras må, att enligt vad arbetslöshetskommissionen påvisat, arbetskraften i orten under senare tid ej ens under den avsevärda lättnad, som inträder under sommaren, kunnat erhålla sysselsättning i nöjaktig omfattning utan nödgats anlita det allmännas hjälpåtgärder, däribland reservarbeten.

Kommunens finanser äro hårt ansträngda. Enligt senast tillgängliga officiella uppgifter (år 1929) utgjorde sålunda kommunalskatten 15·00 kronor, landstingsskatten 3·16 kronor och municipalskatten 0·95 kronor per bevillningskrona samt vägskatten 0·45 kronor per fyrk eller tillhopa 22·26 kronor per bevillningskrona.

Erfarenheten synes vidare bekräfta det i och för sig lätt förklarliga förhållandet, att en ökning av arbetslösheten i en ort, som redan förut pressats av sådan, mycket snart leder till en häremot svarande ökning av hjälpbehovet, i sin tur föranledande krav på statlig mellankomst.

Man torde sålunda kunna räkna med, att ett nedläggande av driften vid Karlsborgsverken skulle föranleda, att anspråk på statlig hjälp åt arbetslösa skulle resas för ytterligare lågt räknat 400 man. Vid temporär nedläggelse skulle någon anpassning av arbetskraften näppeligen hinna ske, detta med hänsyn till de härför ogynnsamma betingelserna. Nämnda kontingent skulle alltså sannolikt påkalla omvårdnad under praktiskt taget hela tiden för en sådan temporär nedläggelse. Om åter driften nedlades för en icke närmare fixerad, längre tid, finge man sannolikt räkna med ett tillsvidare årligen återkommande hjälpbehov för dessa 400 man åtminstone under vintersäsongen, det vill säga cirka sex månader.

Vid en hjälpverksamhet torde kontant understöd ur statlig synpunkt visserligen vara den billigaste formen i ett dylikt fall, men sådant understöd, tillmätt efter fastställda grunder, torde bereda de arbetslösa så ringa hjälp, att anvisandet av reservarbete redan av detta skäl lärer böra föredragas. Härtill kommer, att olägenheterna av en kontant understödsverksamhet av denna omfattning ur åtskilliga synpunkter här skulle vara i ögonen fallande. Man torde sålunda ha att utgå från, att man åtminstone i huvudsak finge lita till arbetslinjen.

Med avseende härå må till en början nämnas, att den av arbetslöshetskommissionen på sedvanliga beräkningsgrunder fastställda grovarbetarlönen i orten är 5 kronor per dag. Reservarbetslönen är alltså 4·30 kronor per dag. Medeldagsförtjänsten uppskattas till 4·50 kronor. Sistnämnda belopp innefattar emellertid icke kostnader för arbetsmateriel, bostäder, resor, arbetsledning och så vidare. Om sådana utgifter medräknas, utgör den totalkostnad, som *belastar arbetslöshetsanslaget,* i genomsnitt för hela riket cirka 7·70 kr. per dagsverke.

Vad speciellt Kalix beträffar kan någon siffra för totalkostnaden, jämförlig med nämnda riksmedeltal, av naturliga skäl ej exakt angivas. Emellertid torde en sådan knappast understiga rikssiffran. Det bör nämligen ihågkommas, att det i dessa nordliga bygder icke blott möter speciella, utomordentligt stora svårigheter att över huvud taget anordna rimliga reservarbeten vintertid — då de i allt fall mest behövas — utan att anordnandet också föranleder proportionsvis dryga kostnader. Om åter arbetena förlades till sydligare landsändar, tillkomma de stora kostnaderna för resor å dessa avsevärda distanser. Räknar man emellertid i underkant och anslår den totalkostnad per dagsverke, som komme att belasta arbetslöshetsanslaget till jämna 7 kronor, skulle en kalkyl gestalta sig som följer.

1	man per månad (25 dagar à 7 kr.)	175	kronor
400	» »	70 000	»
400	» » 6 månader	420 000	»

Även om man ej bör förglömma, att sålunda disponerade medel skulle lämna visst utbyte av nyttiga arbeten, ter sig dock resultatet av här gjorda överslagsberäkningar onekligen betänkligt. Icke desto mindre äro siffrorna ur så många synpunkter beräknade i underkant — hänsyn har ej tagits till de indirekta menliga verkningarna av driftsnedläggelse och så vidare — att man, under här föreliggande förutsättningar, snarast finge betrakta de kalkylerade kostnaderna såsom minimibelopp.

Av det anförda lärer framgå, att det ur social synpunkt utan vidare måste anses

i och för sig högeligen önskvärt, att driften vid Karlsborgsverken kan upprätthållas. Såsom i det följande påvisas, kan detta med nuvarande prislägen, enkannerligen i vad rör sulfatmassa, icke ske utan än ytterligare ökning av förlusterna.

Hur önskvärt driftens uppehållande i sig själv kan synas vara och hur stor ökning av statens andel i bördorna för arbetslösheten en nedläggelse av driften än kunde föranleda, så synes det orimligt att under alla förhållanden uppehålla driften med artificiellt stöd av statliga tillskott under den ena eller andra formen. Ett sådant förfarande skulle i själva verket leda till, att en anpassning av förhållandena efter de naturliga betingelserna, något som ju i längden är önskvärt även ur social synpunkt, helt omöjliggjordes. Undersökas måste därför de ekonomiska betingelserna för den ifrågasatta stödjeaktionen. Om denna icke skulle tänkas kunna bliva ekonomiskt försvarlig, så skulle den i det långa loppet säkerligen ej heller bliva socialt gagnelig.

Till en början kan härvid konstateras, att enligt ämbetsverkens mening intet motsäger uppfattningen, att de naturliga betingelserna för en industriell anläggning av ifrågavarande typ i Kalixorten äro ungefär likvärdiga med betingelserna på andra håll, där liknande industriell verksamhet drives. Erinras må, att anläggningarna äro fullt moderna. Det handikap i förhållande till andra liknande anläggningar i Sverige, som Karlsborgsverken, de nordligaste i landet, möjligen kunna äga i sitt läge — genom kort skeppningssäsong och andra klimatiska olägenheter — torde ej vara så stort, att det i och för sig fäller ett avgörande utslag i negativ riktning. Belägenheten invid ett av våra största timmerförande vattendrag och de tillfredsställande hamnförhållandena invid havet äro att hänföra till de gynnsamma betingelserna.

De naturliga förutsättningarna att för överskådlig framtid erhålla tillgång till de för driften erforderliga virkeskvantiteterna äro tillfredsställande. Intet motsäger heller uppfattningen, att icke en rationell skogsdrift inom vidkommande skogsområden, bland vilka de statliga genom sin dominerande storlek främst komma i betraktande, enligt hittillsvarande erfarenheter förutsätter direkt anslutning till en förädlingsindustri av nu ifrågavarande typ och att tillgången till en sådan anläggning kan lända till gagn för de stora skogsintressen, som staten här företräder.

I själva verket är frågan helt och hållet beroende av, hur konjunkturutvecklingen kommer att gestalta sig. Härutinnan nödgas man konstatera, att säkra hållpunkter för ett bedömande i positiv riktning helt och hållet saknas i nuvarande stund. Den rådande ovissheten är emellertid på samma gång av beskaffenhet att ej medgiva slutsatser i motsatt, negativ riktning, nämligen att utsikter till industriföretagets framtida bärighet skulle saknas.

Man står alltså inför en synnerligen oviss spekulation, där det avgörande utslaget tillhör framtiden. När nu aktuella sociala skäl till förmån för en förnyad statlig stödaktion göra sig gällande med osedvanlig styrka och på ett egenartat sätt samt utsikt ej saknas, att en sådan aktion skall kunna leda till åsyftat resultat, nämligen en bärkraftig industriell verksamhet, synas alla betänkligheter till trots de sammanlagda skälen för ett statsingripande väga över.

En konsekvens av lägets ovisshet bör emellertid enligt ämbetsverkens mening vara, att stödaktionen betraktas såsom en huvudsakligen social hjälpåtgärd och att de för densamma erforderliga statsmedlen helt eller åtminstone till väsentlig del tagas av skattemedel.

Med styrka måste emellertid samtidigt betonas, att stödaktionen visserligen motiveras av företrädesvis sociala skäl, men att den anbringas direkt i en verksamhet av helt och hållet ekonomisk natur. Företaget i fråga kan ej få förutsättas bliva till varje pris säkerställt genom det allmännas socialt betingade mellankomst. Något sådant skulle i själva verket innebära, jämte åtskilligt annat, att

hjälpen till detta företag mer eller mindre lämnades på den övriga hithörande industriens bekostnad och att statsåtgärderna, i samma mån som de motverkade arbetslöshet å förevarande ort, skapade arbetslöshet annorstädes. Stödaktionen måste därför erhålla en begränsad räckvidd och ett begränsat syfte.

Härutinnan märkes, att företaget arbetar inom ett industriområde, som synes vara i hög grad utsatt för konjunkturens växlingar och där bärigheten är beroende av, i vad mån högkonjunkturens fördelar förmå uppväga lågkonjunkturens nackdelar. Kalixbolaget startade vid en inträdande lågkonjunktur. Denna kom väl icke helt oväntat — ämbetsverken påpekade i sitt utlåtande år 1927 flera omständigheter, som manade till försiktighet vid det dåvarande bedömandet av de närmaste framtidsutsikterna — men den erhöll dock en knappast anad intensitet. Man kunde alltså ej lita sig till vinster från en föregående högkonjunktur. På grund av omständigheterna vid starten bereddes bolaget ej heller i annan väg tillgång till kapital i sådan omfattning, att det fanns rum för täckning av förluster under lågkonjunktur. Tvärtom fingo kapitaltillgångarna anses ha blivit knappt tillmätta även för en verksamhet under relativt gynnsamma konjunkturer. Jämväl må erinras, att våra industriella företag på detta område annorstädes, väl utan undantag, äro förenade med större skogsdomäner under en juridisk person såsom ägare till totalkomplexet. I förevarande fall åter kan själva industriföretaget ej stödja sig på innehav av egna skogsdomäner; de skogstillgångar, ur vilka den för driften erforderliga råvaran är avsedd att hämtas, äro ju till väsentlig del statsegendom.

I denna kapitalknapphet, vilken i förening med de övriga ogynnsamma omständigheterna till fullo förklarar bolagets nuvarande nödläge, har företaget haft ett speciellt handikap, och det är detta som den ifrågasatta stödjeaktionen lärer böra inriktas på att undanröja.

Stödaktionen synes därför böra principiellt anpassas så, att den bereder bolaget väl icke bättre men ej heller sämre möjligheter än den övriga industrien på området att arbeta sig fram genom de aktuella svårigheterna, detta i förhoppning att dessa skola visa sig vara av övergående natur och över huvud taget möjliga att genomkämpa.

Innan ämbetsverken ansett sig kunna fatta ståndpunkt till den remitterade framställningen om ytterligare statligt understöd för finansiering av Kalixindustrien, har det sålunda befunnits nödvändigt att åvägabringa en närmare utredning om det ekonomiska läge, vari sökandebolaget, Kalix träindustriaktiebolag, för närvarande befinner sig, rörande storleken av de förluster, som uppstått å den hittillsvarande rörelsen samt utsikterna för den närmaste framtiden vid fortsatt drift, i den mån dessa senare låta sig överblickas. För att såsom sakkunnig biträda vid utredningen av hithörande frågor har av kommerskollegium tillkallats verkställande direktören hos Svenska trävaruexportföreningen J. L. Ekman. Föredragandena inom socialstyrelsen och kommerskollegium hava tillsammans med direktör Ekman besökt bolagets fabriker vid Karlsborg i Nederkalix, tagit del av bolagets ställning enligt 1930 års böcker samt genomgått av bolagets disponent uppgjorda kalkyler rörande fortsatt drift vid såväl sågverket som sulfatfabriken, ävensom beräkningar rörande härför erforderligt kassaförlag till och med juni månad 1932, det vill säga till den tidpunkt, då likvider jämväl för nämnda års skeppningar kunna beräknas börja inflyta.

Såsom resultat av de sålunda verkställda utredningarna har framgått, att medan 1929 års rörelse uppvisat en mindre vinst, driftförlusten under år 1930 uppgått till omkring 700 000 kronor. Läggas härtill nödiga ytterligare avskrivningar å inneliggande lager av råmaterial och färdiga produkter i syfte att nedbringa desamma till vad som kan anses representera dagsvärden, kommer man till en samlad förlust av något över 1 100 000 kronor. Häri ingå då icke någon marginal

för ytterligare sänkning av värdena och icke heller någon avskrivning å fabriksanläggningarna. En avskrivning av 2 proc. å byggnader och 5 proc. å maskiner skulle motsvara ett belopp av cirka 179 000 kronor.

Även om avskrivningarna å inneliggande lager av råvaror och därmed jämförliga tillgångar verkställas, har man att räkna med att rörelsen även i fortsättningen kommer att uppvisa förlust, därest icke en uppgång i konjunkturen, särskilt för sulfatmassa, inträder.

Såsom framgår av bolagets skrivelse, är anledningen till det ogynnsamma resultatet av verksamheten huvudsakligen att söka i den katastrofala nedgången i priset på sulfatcellulosa. Därjämte måste bestämmelserna i det hittills gällande kontraktet mellan domänstyrelsen och bolaget om virkesleveranser, vilket kontrakt med hänsyn särskilt till konjunkturutvecklingen ställt sig för bolaget synnerligen ofördelaktigt och under det sistförflutna året direkt förlustbringande, anses hava medverkat till det ekonomiska trångmål, vari bolaget råkat.

Vad beträffar först svårigheterna i fråga om avsättningsmöjligheter och pris å sulfatmassa, tillåta sig ämbetsverken erinra om, att dessa voro i viss mån förutsedda redan vid tidpunkten för bolagets bildande — om än icke i den omfattning, som sedermera i verkligheten gjort sig gällande. I sitt utlåtande år 1927 anförde ämbetsverken bl. a.: »De kanske allvarligaste betänkligheterna i tekniskt-ekonomiskt hänseende för det tillämnade företaget erbjuda likväl *avsättningsförhållandena för sulfatmassan.* För belysande av dessa förhållanden hänvisas till bilagda tablåer (här ej medtagna), uppgjorda å kommerskollegii statistiska byrå över Sveriges produktion och export av sulfatcellulosa under åren 1913 samt 1921—1925 (26), dels till jämväl bilagda, av de sakkunniga sammanställda översiktstablå över den totala världsproduktionen av samma vara till och med år 1926, jämte kalkylerad produktionsökning under åren 1927—1929. Av dessa tablåer framgår den ofantliga fortgående ökningen såväl av Sveriges produktion som av världsproduktionen sedan år 1920. Enligt den av de sakkunniga meddelade tablån skulle världsproduktionen år 1929 kunna motsvara omkring $2^1/_2$ gånger siffran för år 1920. Härvid är likväl att märka, att i fråga om vissa länder (Norge, Finland, Kanada) några siffror rörande eventuell produktionsökning ej varit tillgängliga; i den approximativa totala produktionen ingå därför i fråga om dessa länder endast senare tillgängliga produktionsstatistiska siffror.

Med hänsyn till de i viss mån försvårade avsättningsförhållanden, som redan gjort sig gällande, samt till den ytterligare motsedda, enorma produktionsökningen torde det vara tvivel underkastat, huruvida det beräknade priset för sulfatmassan, 185 kronor per ton, skall visa sig hållbart. Sannolikt torde man snarare få räkna med en lägre siffra, eventuellt ned till 160 kronor per ton, i vilket fall cellulosafabrikationen med inräknande av nödiga avskrivningar skulle visa ren förlust. därest icke råvarupriset kan i motsvarande grad nedbringas.»

Av bolagets skrivelse framgår, att det uppnådda medelpriset för sulfatmassan under det nästförflutna året uppgått till omkring 100 kronor, sålunda t. o. m. cirka 37·5 proc. *under* det av ämbetsverken såsom lägsta, då beräknade pris anförda. Även priset å sågade trävaror har fallit, om också icke tillnärmelsevis i samma grad. Däremot ha priserna å råvaror från domänverket, vilka priser kalkylerats på basis av 1926—27 års prisläge för trävaror och sulfatmassa såsom minimipriser, åtminstone under år 1930 legat åtskilligt över de eljest i allmänna marknaden rådande. I ämbetsverkens ovanciterade utlåtande framhölls jämväl, hurusom såsom en konsekvens av de tvivelsmål, som av domänstyrelsen uttalats rörande bolagets möjlighet att ernå beräknade saluvärden å produktionen bort framgå, att rotvärdena å virket enligt kontraktet satts väl höga och att i varje fall möjlighet för en reduktion av desamma vid vikande konjunktur skäligen bort förutsättas.

Under dessa förhållanden anse ämbetsverken givetvis angeläget och nödvändigt att den föreslagna ändringen i kontraktet med domänstyrelsen kommer till stånd,

och att den i enlighet härmed modifierade prissättningen å virket vinner tillämpning snarast möjligt, sålunda även å 1930 års utstämplingar resp. under innevarande år flottat virke. Det synes knappast böra förutsättas, att ett statens verk genom tillämpning av priser, liggande avsevärt över den fria marknadens, skall bidraga till ökning av förluster för statsverket inom andra områden för statlig verksamhet och intresse. I själva verket torde statens intressen såsom skogsägare få anses principiellt stå i samma nära förhållande till de industrier, som förarbeta virket, som fallet är i fråga om de enskilda större trävaruindustriföretag, vilka själva äro skogsägare och sålunda väsentligen förarbeta egen råvara. Ur denna synpunkt föreligger uppenbarligen ett intresse för staten även såsom skogsägare att i den mån så kan ske utan direkt förlust under en kritisk period stödja den under statens egen medverkan återupplivade trävaruindustrien i Nederkalix. Nämnas må i detta sammanhang, att även vissa mellan Karlsborgsverket och andra, enskilda företag träffade långfristiga kontrakt rörande leverans av råvara (kokflis) visat sig vara baserade på priser, vilka ej kunna anses motsvara nuvarande konjunkturläge.

När man vid bedömandet av framställningen är hänvisad till att emot varandra väga de svårigheter och förluster av olika slag såväl för det allmänna som för befolkningen i den berörda delen av landet, som skulle orsakas av en driftsinställelse under längre eller kortare tid, mot de uppoffringar från statens sida, som nu ifrågasättas, torde dock böra förutskickas, att en omedelbar inställelse av driften knappast synes under några förhållanden böra ifrågakomma. Redan intresset från fordringsägarnas sida av en gynnsammast möjlig realisation av de värden, som finnas i inneliggande lager av råvaror, torde motivera en fortsatt drift åtminstone så länge, att dessa råvaror hunnit förarbetas till säljbara produkter. Med hänsyn härtill torde ett inställande av driften före skeppningstidens slut innevarande år knappast böra ifrågasättas.

Skulle emellertid någon ändring i den nuvarande lågkonjunkturen för sulfatmassa icke vid nämnda tidpunkt skönjas, synes anledning föreligga att till förnyat övervägande upptaga frågan om en driftsinställelse vid sulfatfabriken. Härvid bör framhållas, att en dylik driftsinställelse i och för sig medför avsevärda förluster dels till följd av fasta omkostnader, som normalt påföras tillverkningen såsom räntor, försäkringar, skatter, krafthyra, löner åt fast engagerad personal m. m., dels genom demonteringskostnader och utgifter för skyddande av maskiner och apparater mot att taga skada, ävensom senare eventuella igångsättningskostnader. Då härtill komma de förut behandlade kostnader i fråga om åtgärder till mötande av den ökade arbetslöshet, som skulle bliva följden av en driftsinställelse, framgår härav att en sådan endast av synnerligen tvingande skäl bör tillgripas.

Skulle ett dylikt läge inträffa, torde en mera genomgripande omläggning av bolagets verksamhet befinnas nödig, något varför emellertid för närvarande nödiga förutsättningar och utredningar saknas.

Om ämbetsverken alltså se sig nödsakade till slutsatsen, att övervägande skäl synas tala för den nu ifrågasatta statliga stödaktionen i syfte att möjliggöra ett uppehållande av driften vid Karlsborgsverken, torde det vara angeläget, att vid det statliga bidraget för att förhjälpa bolaget ur dess nuvarande finansiella nödläge fästas sådana villkor, att dels syftemålet med stödaktionen i möjligaste mån vinnes och dels statsverkets ekonomiska uppoffringar och risker så vitt möjligt begränsas.

I sistnämnda hänseende synes en viss reduktion av det belopp, kr. 1 105 000: —, som beräknats erforderligt till täckning av brist i den förlagsgivande bankens säkerhet för lämnad kredit mot förlagsinteckning, vara motiverad. Vidare torde det böra anses såsom en oundgänglig förutsättning för det ifrågasatta statliga inskridandet, att den hittillsvarande svävande krediten dels till väsentlig del bindes i form av fast lån — såsom obligationslån eller s. k. partialförskrivningar — mot

säkerhet av första inteckningar i fastigheterna och i viss utsträckning i förlaget och dels i övrigt säkerställes mot plötsliga indragningar.

De av företaget uppgjorda kalkylerna för den fortsatta driften förutsätta viss reduktion i förut gällande arbetslöner. Ämbetsverken utgå från, att dessa nedsättningar låta sig genomföra. I likhet med vad förhållandena anses kräva i fråga om kontraktet med domänverket torde även i övrigt böra tillses, att nödiga jämkningar genomföras i bolagets under andra ekonomiska förhållanden ingångna långfristiga kontrakt.

Därest stödet från statens sida anses böra beviljas i begärd utsträckning, d. v. s. med ett belopp av 2 miljoner kronor — vilket ämbetsverken i betraktande av det allmänna läget ej vilja motsätta sig — torde detsamma under ovan antydda förutsättningar rörande förlagskrediten även kunna inrymma täckning för den minskade kredit från domänverkets sida — motsvarande ett års kredit å rotvärdet för levererat virke — som förutsättes enligt det nya kontraktet med domänstyrelsen.

Beträffande den form, varunder det ifrågasatta statliga stödet skulle lämnas bolaget, anse ämbetsverken att detta helst bör ske i form av lån — tertiärkredit — och ej i form av aktieteckning. I detta hänseende tillåta sig ämbetsverken jämväl åberopa sitt uttalande i sitt utlåtande år 1927, däri bland annat i fråga om då föreslaget sätt för bolagets finansiering anfördes följande:

»Under nu angivna förhållanden kunna ämbetsverken icke undgå att finna det möta starka principiella betänkligheter, att staten skulle engageras såsom direkt medintressent i form av aktieägare i det tillämnade industriföretaget. Det torde nämligen vara att emotse, att staten i så fall knappast skulle kunna undgå att göras i första hand ansvarig för företagets ekonomi och skötsel. Det är icke ens uteslutet, att statligt direkt delägarskap skulle kunna medföra ökade svårigheter för företagets ledning att vidtaga nödiga åtgärder för nedbringande av anläggnings- och driftkostnader eller att motsätta sig med bolagets ekonomiska intressen oförenliga krav på detsamma.»

På anförda grunder ansågo ämbetsverken lämpligast, att det då ytterligare erforderliga beloppet av 500 000 kronor i statligt understöd för företaget — utöver lån å intill $1^1/_2$ miljon kronor till Föreningen Nederkalix industri u. p. a. för att möjliggöra aktieteckning i orten — lämnades icke i form av direkt aktieteckning utan såsom lån till företaget.

Enahanda skäl synas alltjämt föreligga för att icke statens fortsatta engagemang i bolaget må erhålla sådan form, att staten därigenom kan anses hava påtagit sig det huvudsakliga ansvaret för bolagets verksamhet. Fastmer måste det anses vara av synnerlig vikt, att intresset i orten för bolagets sunda utveckling och känslan av ansvar för densamma samt av förpliktelsen att med uppbjudande av alla krafter stödja den industriella verksamheten på allt sätt befästes och utvecklas. Det förhållandet, att staten icke är aktieägare i större utsträckning bör dock ej förhindra staten såsom fordringsägare att utöva inflytande på styrelsens sammansättning eller att utöva den kontroll genom opartisk sakkunnig person, som staten anser lämpligt.

Med hänsyn till de förluster bolaget lidit, är det slutligen enligt ämbetsverkens åsikt önskvärt och riktigt, att en viss bokföringsmässig sanering av bolagets ställning genomföres i samband med den ifrågasatta stödaktionen. En sådan lärer i allt fall förr eller senare bliva ofrånkomlig.

Ämbetsverken hemställa, att ovan anförda synpunkter måtte vinna beaktande vid ärendets vidare behandling och slutliga avgörande.

Internationella arbetsorganisationen.

Internationella arbetsbyråns styrelsesammanträde i januari 1931.

Styrelsen för internationella arbetsbyrån höll sitt ordinarie kvartalssammanträde i Genève den 28—31 januari 1931.

Förhandlingarna rörde sig först och främst om fastställandet av dagordningen för 1932 års sammanträde av internationella arbetskonferensen. Vid oktobersammanträdet i Bryssel hade redan beslutats att på dagordningen för sammanträdet i fråga uppföra frågan om undertryckande av sådana arbetsförmedlingsanstalter, som taga betalning. Nu beslöts ytterligare uppföra på dagordningen frågan om ålderdoms-, invaliditets- och efterlevandeförsäkring för arbetare inom olika näringsområden, däri inbegripet jordbruket, med undantag dock för sjöfolk.

Det jämväl föreliggande förslaget att uppföra frågan om arbetslöshetsförsäkring på dagordningen för 1932 års sammanträde avslogs med betydande majoritet. Från olika håll hänvisades i samband härmed därtill, att frågan om arbetslöshetsförsäkring kunde anses innefattad i frågan om arbetslöshetsproblemet i dess helhet, varom undersökningar för närvarande pågå inom arbetsbyrån och som styrelsen liksom konferensen under den närmaste framtiden torde komma att ägna en ingående uppmärksamhet.

Därefter övergick styrelsen till behandling av frågan om revision av den 1919 antagna konventionen angående kvinnors nattarbete. Förslag om revision hade, såsom förut omnämnts i dessa Meddelanden,[1] framställts av belgiska, engelska och svenska regeringarna, vilka emellertid icke velat rubba på konventionens grundprincip utan endast yrkat på modifiering av vissa bestämmelser. De två punkter, som styrelsen ansett särskilt värda att uppmärksamma, voro följande: 1) den åtskillnad, som bör göras mellan arbeterskor och kvinnlig övervakande personal; 2) frågan om början och slut för den tidrymd under natten, varunder kvinnors användande till arbete är förbjudet.

Efter en längre överläggning, under vilken svenska regeringens synpunkt på frågan framfördes av byråchefen Molin, fattade styrelsen följande beslut beträffande föreliggande förslag. Med 12 röster mot 11 beslöts att på dagordningen för 1931 års sammanträde av arbetskonferensen uppföra frågan om införandet i konventionen av bestämmelse om att konventionen icke äger tillämpning å personer, som intaga en ledande eller övervakande ställning. Med 12 röster mot 10 beslöts vidare att på dagordningen för 1931 års sammanträde uppföra frågan om införande i konventionen av en bestämmelse, genom vilken medlemsstaterna bemyndigas att ersätta perioden för absolut förbud mot nattarbete, vilken för närvarande sträcker sig från kl. 10 em.—kl. 5 fm., med en period sträckande sig mellan kl. 11 em.—kl. 6 fm.

Av svenska regeringen hade föreslagits att den fråga, som uppfördes på dagordningen, skulle erhålla följande lydelse: »Frågan om början och slut för den tidrymd under natten, varunder kvinnors användande till arbete är förbjudet.» Subsidiärt hade föreslagits att frågan skulle erhålla följande lydelse: »Införandet i § 2 av konventionen av bestämmelse, genom vilken medlemsstaterna, i särskilda fall, då driftsförhållandena göra det nödvändigt, bemyndigas medgiva antingen att början av perioden för absolut förbud mot nattarbete framflyttas en timme

[1] Årg. 1930, sid. 734.

eller att slutet av perioden tillbakaflyttas en timme.» Dessa förslag, vilka, med bibehållande av föreskrift om elva timmars oavbruten individuell nattvila, gingo ut på större elasticitet i fråga om gränserna för den s. a. s. absoluta förbudstiden, avslogos med 14 röster mot 8 resp. 14 röster mot 7.

Styrelsen beslöt vidare, med 14 röster mot 8, att för utredning av frågan om skiftarbete i glasbruk, upprätta en kommission bestående av 18 experter (sex från varje grupp) och 3 ledamöter av styrelsen (en från varje grupp). Kommissionen skall undersöka frågan om organisationen av veckovila i glasbruken och särskilt arbetets anordning på fyra skift.

Styrelsen övergick därefter till behandling av ett av kommittén för industriell hygien framlagt förslag om åtgärder mot mjältbrandssmitta vid beredning av hudar och skinn. Åt arbetsbyrån uppdrogs att delgiva regeringarna förslaget med anmodan att däröver avgiva yttrande.

Nytt val förrättades för tre år av president och två ledamöter i den rådgivande kommitté för frågor rörande arbetsförhållandena i Övre Schlesien, som upprättats genom polsk-tyska konventionen den 15 maj 1922. De förutvalda medlemmarna omvaldes, nämligen arbetsbyråns direktör samt hrr Sitzler och Sokal.

Till reglementsutskottet hänvisades frågan om tillämpning av art. 423 av Versaillestraktaten, vari bestämmes att »alla frågor eller meningsskiljaktigheter rörande tolkningen av denna del av förevarande fördrag eller av de konventioner, som enligt detsamma framdeles kunna komma att ingås mellan medlemmarna, skola underställas den fasta mellanfolkliga domstolens prövning».

Den av arbetsbyråns kommitté för löne- och levnadskostnadsstatistik avgivna rapporten, för vilken redogjorts i dessa Meddelanden,[1] godkändes av styrelsen med 17 röster mot 1.

En längre debatt förekom rörande arbetslöshetskrisen och det förslag till rapport, som avgivits av den vid oktobersammanträdet tillsatta arbetslöshetskommittén. Med vissa ändringar antogs kommitténs förslag enhälligt.

I rapporten uppräknas vissa företeelser, vilka »med rätt eller orätt» angivas som orsaker till arbetslösheten. Dessa orsaker äro följande: a) överproduktion av vissa jordbruksprodukter; b) bristande jämvikt mellan produktionen av vissa industriprodukter, såsom råmaterial och produktionsmedel, samt dessa artiklars avsättningsmöjligheter; c) den bristande elasticiteten mellan den effektiva köpkraften, uttryckt i pengar eller kredit, och tillgången på guld i världen; d) bristen på förtroende, som ofta skulle vara orsak till en ojämn fördelning av guldet, bristfällig kapitalcirkulation och kreditrestriktioner; e) silverprisets fall, varigenom silverländernas köpkraft avsevärt minskats; f) de alltför höga produktionskostnaderna i vissa länder; g) störningarna i den internationella handeln på grund av uppkomsten av nya produktionscentra ävensom på grund av artificiella hinder i det internationella handelsutbytet samt de svårigheter, som sammanhänga med frågan om krigsskulderna; h) hindren för en lämplig fördelning av befolkningen med hänsyn till exploateringsmöjligheterna i världen; i) de svårigheter på arbetsmarknaden, som vållats av en för snabb utveckling av maskintillverkningen och rationaliseringsprocessen.

Dessa olika orsaker skola undersökas av internationella arbetsbyrån i samverkan med folkförbundet och eventuellt i samråd med experter m. fl. för erhållande av en systematisk överblick av ämnet. Samtidigt riktas en vädjan till regeringarna att vidtaga till buds stående praktiska åtgärder för att skydda arbetarna mot arbetslöshetens följder.

Speciellt riktas regeringarnas uppmärksamhet på följande åtgärder: a) upprättandet genom arbetsförmedlingen av en systematisk plan för anställning av arbetslösa och åtgärder för omlärning av avskedade arbetare; b) utvecklandet av gällande system för arbetslös-

[1] Årg. 1931, sid. 30.

hetshjälp eller arbetslöshetsförsäkring och upprättandet av försäkring, där sådan ännu icke finnes, i förening med förskott av statsmedel, varvid anordningarna i fråga böra lämpas efter arbetarnas väsentliga behov utan förfång för arbetskraftens återanställning i sådana näringsgrenar, som äro mäktiga av utveckling, vare sig inom landet eller i utlandet; verkställandet av större allmänna arbeten, som ur nationalekonomisk synpunkt äro fördelaktiga, enligt på förhand uppgjord plan och parallellt härmed materialbeställningar för mildrande av depressionens verkningar; c) möjlighet för regeringarna att genom förmedling av folkförbundets organ samverka för gemensamt utförande av större arbeten av internationell karaktär; d) internationell samverkan för fri förflyttning och placering av manlig arbetskraft i icke-exploaterade territorier; e) lämpliga åtgärder för samverkan mellan länderna i ekonomiskt avseende.

Beträffande frågorna om arbetstid och arbetslön konstateras i rapporten, att arbetsgivarnas och arbetarnas representanter äro av olika mening.

Arbetarna fordra, samtidigt som de vidhålla sitt krav på fyrtio timmars arbetsvecka, följande åtgärder: a) en lämplig minskning av arbetsdagen eller arbetsveckan med hänsyn tagen till den ökade produktion, som erhållits genom produktionsmedlens fullkomning; b) åtgärder ägnade att höja arbetslönen i länder, där den för närvarande är mest otillräcklig, för bekämpande av en oförsvarlig konkurrens och för ökande av vissa marknaders köpförmåga samt därjämte utvecklande av socialförsäkringen, som bereder de arbetslösa möjligheter till konsumtion.

Arbetsgivarna anse däremot, att de av arbetarna ifrågasatta åtgärderna icke blott skulle vara verkningslösa utan även strida mot det åsyftade ändamålet och ge anledning till de största svårigheter. De äro i stället övertygade om, att ett av de viktigaste medlen för återupprättande av ekonomisk jämvikt består i en minskning av produktions- och distributionskostnaderna, så att ökad avsättning ernås genom köpkraftens tillväxt bland samtliga konsumenter.

På grund av den sålunda konstaterade meningsskiljaktigheten anmodas arbetsbyrån att fortsätta sina undersökningar för att om möjligt få till stånd en sammanjämkning och en positiv aktionsplan.

Det beslöts att på nytt uppföra frågan om arbetslösheten på dagordningen för styrelsens aprilsammanträde. Dessutom uppdrogs åt arbetsbyråns direktör att vid det stundande sammanträdet framlägga en utredning rörande möjligheterna att underställa »studiekommissionen för den europeiska unionen», vilken sammanträder instundande maj månad, förslag om praktiska åtgärder rörande arbetslösheten, samtidigt som arbetsbyrån fortsätter sina undersökningar på det internationella området.

Dagen för öppnandet av den beslutade förberedande tekniska sjöfartskonferensen bestämdes till den 21 oktober 1931.

Nästa styrelsesammanträde tager sin början den 18 instundande april.

Nya publikationer från internationella arbetsbyrån.

Av socialrådet *Erik Sjöstrand*, Genève.

Arbetslöshet och allmänna arbeten.

Unemployment and Public Works. (Studies and Reports, Series C, No. 15.) 1931. 186 sid. Pris kr. 3: 75.

I ovannämnda publikation har internationella arbetsbyrån offentliggjort resultaten av sina undersökningar rörande användandet av allmänna arbeten såsom medel för motverkande av arbetslösheten.

Alltsedan sin tillkomst har internationella arbetsorganisationen haft denna fråga under behandling. I den i Washington 1919 antagna rekommendationen angående arbetslösheten

hemställes, att staterna »måtte så ordna utförandet av alla arbeten för offentlig myndighets räkning, att dylika arbeten så vitt möjligt reserveras för perioder av arbetslöshet». Den av folkförbundets ekonomiska och finansiella kommittéer samt av internationella arbetsbyrån tillsatta blandade kommittén för ekonomiska kriser utarbetade 1927 en förteckning över sådana frågor, som lämpligen borde undersökas, och det är på grundval av denna plan, som arbetsbyrån verkställt den undersökning, vars resultat nu framlägges.

I arbetet behandlas först de ekonomiska grunderna för planläggning i förväg av allmänna arbeten: kostnaderna därför, verkningarna på industrien och begränsningarna i tillämpningen. Härpå följer en allmän översikt av de legislativa och administrativa åtgärder, som i olika länder vidtagits för planläggning i förväg av allmänna arbeten. Därefter behandlas ett antal därmed sammanhängande administrativa frågor, nämligen om de myndigheter, som komma i fråga, sättet för arbetarnas rekrytering m. m. Uppkommande finansiella frågor behandlas i ett särskilt kapitel.

Medan planläggning i förväg ännu endast användes i begränsad utsträckning, ha de flesta länder vid olika tillfällen igångsatt allmänna arbeten tidigare än som i vanliga fall skulle varit förhållandet. I andra delen av arbetet lämnas en sammanfattande redogörelse för vad som i detta hänseende faktiskt åtgjorts under senare år i femton av de förnämsta industriländerna, varvid de uppgifter, som meddelas, snarare framställas såsom exempel på den följda politiken än som en fullständig och uttömmande redogörelse för vidtagna åtgärder. Där så varit möjligt, meddelas statistik utvisande antalet arbetare, som beretts anställning, och kostnaden för de utförda arbetena.

Till sist meddelas en sammanfattning av huvudpunkterna i framställningen jämte ett antal därpå baserade slutsatser.

Skyddsanordningar vid metallpressar.

Protection of Workers operating Metal-Working Presses. (Studies and Reports, Series F, Second Section, No. 4.) 1930. 123 sid. Pris kr. 4: 50.

Denna monografi, som utgör den tredje i serien av arbetsbyråns undersökningar rörande speciella arbetarskyddsproblem, utarbetades på sin tid av numera avlidne franske yrkesinspektören Marcel Frois.

Efter en beskrivning av orsakerna till olycksfall inträffade vid pressar och en redogörelse för de svårigheter, som äro förenade med anbringandet av lämpliga skyddsanordningar, beskrivas olika slag av pressar, deras konstruktion, installering och drift, varefter uppställas vissa grundvillkor för säkerhet samt lämnas anvisning å kompletterande skyddsanordningar, som i praktiken visat sig tillfredsställande. För det första ligger vikt på maskinernas omsorgsfulla konstruktion. Vidare förordas följande säkerhetsåtgärder: a) att pressen undersökes varje dag, innan arbetet börjar; b) att alla transmissionsanordningar, såsom remskivor, remmar och svänghjul förses med inhägnad; c) att pressen obligatoriskt förses med en anordning, varigenom felaktig inkoppling eller dubblering förebygges.

I en bilaga meddelas en översikt av lagbestämmelser rörande skydd för arbetare vid pressar i Frankrike, Italien, Nederländerna, Storbritannien och Tyskland.

Undersökningen, vilken föreligger utom i engelsk jämväl i fransk och tysk edition, är försedd med en kort bibliografi och med talrika illustrationer.

Kortare meddelanden.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under januari 1931. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av januari till 40 245 varav 10 550 hänförda till det s. k. lokala arbetskraftsöverskottet. Yrkesfördelningen framgår av följande sammandrag:

	31/1 1931	31/12 1930		31/1 1931	31/12 1930
Jordbruk	1 436	1 083	Närings- o. njutningsmedelsind.	377	242
Skogshushållning	1 607	1 079	Kemisk-tekn. o. belysningsind.	137	204
Gruvdrift och malmförädling	2 359	2 099	Trämasse- och pappersindustri	915	692
Jord-, sten- och glasindustri	3 345	2 335	Grafisk industri	29	29
Metall- och maskinindustri	3 064	2 310	Industri och hantverk, ej spec.	809	573
Trävaruindustri	5 531	4 972	Sjöfart och fiske	470	305
Byggnadsverksamhet	2 914	2 169	Handel och samfärdsel m. m.	1 809	1 414
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	434	158	Husligt arbete	52	43
Textilindustri	234	205	Arbete, ej hänf. till annan grupp	14 517	11 873
Beklädnadsindustri	206	116	Summa	40 245	31 901

Vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsattes vid månadens utgång 5 081 arbetare. Antalet i gång varande arbetsföretag utgjorde 75, mot 57 vid månadens början.

Vid kommunala reservarbeten (utan statsbidrag) sysselsattes 5 486 arbetare samt vid s. k. statskommunala arbeten (kommunal regi med statsbidrag) 900 arbetare. Härförutom uppburo 4 498 personer kommunalt arbetslöshetsunderstöd. Kontant understöd med statsbidrag har under månaden uppburits av 1 383 personer.

Statens bruttoutgifter för arbetslöshetens bekämpande uppgingo under januari till 624 358 kronor mot 554 371 kronor föregående månad.

— Bostadsförhållanden —

Ny utredning om lantarbetarnas bostadsförhållanden. I sitt den 5 januari 1931 till Kungl. Maj:t överlämnade och i närmast föregående nummer av Sociala Meddelanden[1] återgivna yttrande i anledning av en av 1930 års riksdag gjord hemställan rörande fortsatt undersökning av lantarbetarnas bostadsförhållanden hade socialstyrelsen efter samråd med lantbruksstyrelsen föreslagit, att frågan om åtgärder å ifrågavarande område måtte närmare undersökas genom särskilda utredningsmän med tillgång till erforderlig sakkunskap. Med hänvisning till detta yttrande begärde och erhöll statsrådet och chefen för socialdepartementet i konselj den 6 februari 1931 Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla högst sex utredningsmän »för att inom departementet biträda med utredning rörande åtgärder till förbättring av lantarbetarnas bostadsförhållanden och därmed sammanhängande ämnen». Utredningsmännen skulle utrustas med befogenhet att av verk och myndigheter erhålla erforderliga upplysningar för uppdragets fullgörande. Utredningen skall i anslutning till de i 1930 års riksdagsskrivelse och de i socialstyrelsens yttrande framförda önskemålen och uppslagen ävensom med beaktande av vid 1931 års riksdag motionsvis å ämnet anlagda synpunkter begränsas till sådana åtgärder, som i nuvarande läge kunna utan längre uppskov vara praktiskt genomförbara, samt verkställas med all skyndsamhet. Vid utredningen bör samband uppehållas med den inom jordbruksdepartementet pågående s. k. jordbruksutredningen och med de inom samma departement den 4 december 1930 tillkallade utredningsmännen för verkställande av utredning rörande vissa sociala jordfrågor, i den mån beröringspunkter förefinnas mellan de tre sakkunnigedelegationernas utredningsuppdrag.

För verkställande av den beslutade nya utredningen tillkallades sedermera lantbrukarna K. A. M. Andersson i Löbbo och K. O. H. Andersson i Dunker, hemmansägaren J. M. Skog-

[1] Årg. 1931, sid. 89 ff.

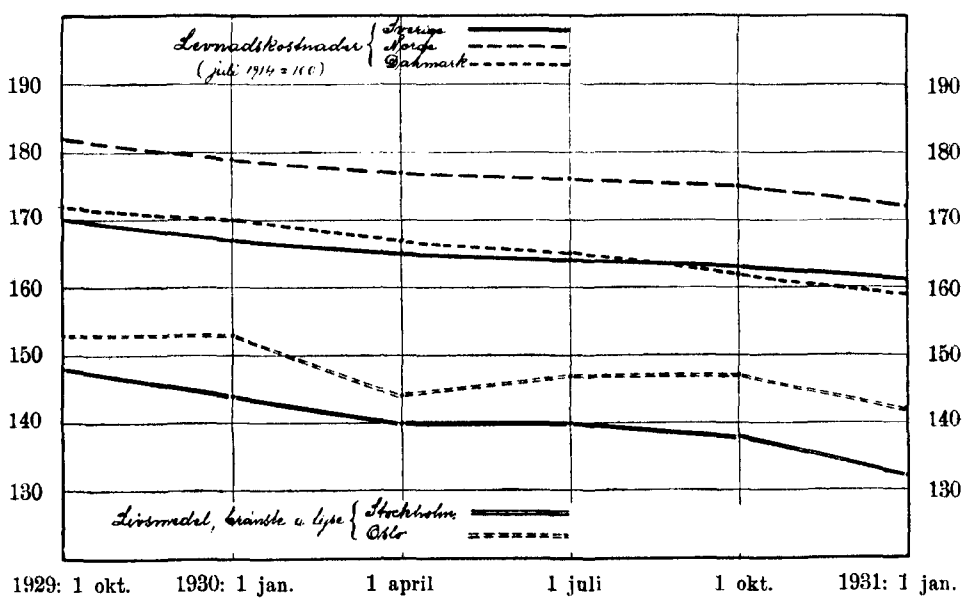
lund och redaktören A. E. I. Österström, samtliga riksdagsmän, ävensom förste provinsialläkaren i Malmöhus län A. J. Eklund och t. f. byråchefen i socialstyrelsen B. A. E. Nyström. Herr Österström förordnades att som ordförande leda utredningsmännens arbeten.

— Levnadskostnader —

Levnadskostnader och livsmedelspriser i Stockholm, Oslo och Köpenhamn. I anslutning till i Sociala Meddelanden föregående år publicerade sammanställningar av priser och prisförändringar beträffande viktigare slag av livsförnödenheter i detaljhandeln i Stockholm, Oslo och Köpenhamn[1] meddelas här en översikt dels över de totala levnadskostnadernas förändringar i Sverige, Norge och Danmark sedan den 1 oktober 1929 och dels vissa prisuppgifter från dessa länders huvudstäder under 1930.

Levnadskostnadernas nedgång sedan slutet av 1929 visar en påfallande överensstämmelse i de tre länderna. De på grundval av de officiella indexserierna dragna kurvorna å efterföljande diagram löpa sålunda under 1930 i stort sett parallellt i en jämn lutning nedåt. Dock har den danska indexkurvan, från att i slutet av 1929 ha legat ett par enheter över den svenska, vid ingången av 1931 sjunkit ett par enheter under densamma. Den norska indexsiffran för levnadskostnaderna har under hela perioden hållit

LEVNADSKOSTNADSINDEX FÖR SVERIGE, NORGE OCH DANMARK SAMT LIVSMEDELSINDEX FÖR STOCKHOLM OCH OSLO 1/10 1929—1/1 1931.

sig ett tiotal enheter högre än de båda grannländernas. Den väsentliga orsaken till den nämnda nedgången av levnadskostnadsindex har överallt varit den stora sänkningen av livsmedelspriserna. För Stockholms och Oslos vidkommande belyses detta i diagrammet av den sänkning, som de för dessa städer tillgängliga indextalen för enbart livsmedel, bränsle och lyse förete. Ehuru kurvan för Oslo antyder en oroligare prisutveckling i den norska huvudstaden än i den svenska, göra sig även i detta fall stora likheter märkbara mellan den svenska och norska indexserien.

Konkreta exempel på de under 1930 rådande prisförhållandena i de tre huvudstäderna ge

[1] Se Soc. Medd. årg. 1930, sid. 241 (h. 3).

MINUTHANDELSPRISER Å LIVSMEDEL I STOCKHOLM, OSLO OCH KÖPENHAMN

Varuslag	Stockholm				Oslo				Köpenhamn			
	1914	1930			1914	1930			1914	1930		
	Juli	Apr.	Juli	Okt.	Juli	Apr.	Juli	Okt.	Juli	Apr.	Juli	Okt.
	Pris i svenskt mynt (öre)				Pris i norskt mynt (öre)				Pris i danskt mynt (öre)			
Mjölk, oskummad . . l	17	24	24	24	19	28	28	30	19	29	29	31
Smör, mejeri- . . . . kg	246	260	289	269	256	311	342	325	235	296	297	298
Margarin, växt- . . . »	139	139	139	139	[1]140	[1]194	[1]194	[1]194	125	150	146	145
Ägg, färska . . . . . tj	150	169	176	285	180	192	203	275	150	222	221	277
Potatis . . . . . 5 l	35	46	43	47	35	39	49	49	25	56	49	56
Ärter, gula[11] . . . . kg	26	29	30	32	40	59	57	56	40	79	79	74
Vetemjöl . . . . . »	32	39	39	38	[2] 32	[2] 38	[2] 36	[2] 35	26	33	32	31
Rågsiktmjöl . . . . . »	28	34	35	34	20	33	28	27	—	—	—	—
Havregryn . . . . . »	34	41	43	40	36	43	42	42	39	61	54	49
Rågbröd, sötlimpa . . »	40	69	67	68	24	40	37	36	[3] 24	[3] 46	[3] 46	[3] 46
Vetebröd, bak. m. mjölk »	66	116	117	113	—	82	80	80	40	77	77	77
Nötkött, färskt: stek . »	125	199	215	215	132	245	256	253	—	[4]271	[4]283	[4]267
soppkött »	102	150	148	160	126	218	220	212	125	159	157	154
Kalvkött, stek: gödkalv »	145	247	235	234	141	270	264	235	[5] 125	[5]164	[5]161	[5]159
spädkalv »	101	150	150	146	83	148	160	173	—	—	—	—
Fläsk: färskt . . . . »	149	266	254	225	145	228	217	188	[6] 140	[7]168	[7]141	[7]129
salt . . . . . »	150	266	253	224	160	246	234	205		[8]257	[8]225	[8]210
Kaffe, Santos[10] . . . »	166	256	250	225	214	276	259	244	210	[9]430	[9]428	[9]404
Socker, bit- . . . . . »	64	43	41	41	57	70	63	60	43	49	47	46
Fotogen, Water White l	18	29	29	29	18	25	25	24	18	25	25	23
Kol . . . . . hl	239	335	315	275	180	259	259	238	170	304	281	280
Koks, gasverks- . . . »	133	280	267	256	165	225	225	225	125	264	241	244
	Relativa tal (juli 1914 = 100)											
Mjölk, oskummad . . l	100	141	141	141	100	147	147	158	100	153	153	163
Smör, mejeri- . . . . kg	100	106	117	109	100	121	134	127	100	126	126	127
Margarin, växt- . . . »	100	100	100	100	100	139	139	139	100	120	117	116
Ägg, färska . . . . . tj	100	113	117	190	100	107	113	153	100	148	147	185
Potatis . . . . . 5 l	100	131	123	134	100	111	140	140	100	224	196	224
Ärter, gula . . . . . kg	100	112	115	123	100	148	143	140	100	198	198	185
Vetemjöl . . . . . »	100	122	122	119	100	119	113	109	100	127	123	119
Rågsiktmjöl . . . . . »	100	121	125	121	100	165	140	135	—	—	—	—
Havregryn . . . . . »	100	121	126	118	100	119	117	117	100	156	138	126
Rågbröd, sötlimpa . . »	100	173	168	170	100	167	154	150	100	192	192	192
Vetebröd, bak. m. mjölk »	100	176	177	171	—	—	—	—	100	193	193	193
Nötkött, färskt: stek . »	100	159	172	172	100	186	194	192	—	—	—	—
soppkött »	100	147	145	157	100	173	175	168	100	127	126	123
Kalvkött, stek: gödkalv »	100	170	162	161	100	191	187	167	100	131	129	127
spädkalv »	100	149	149	145	100	178	193	208	—	—	—	—
Fläsk: färskt . . . . »	100	179	170	151	100	157	150	131	100	120	101	92
salt . . . . . »	100	177	169	149	100	154	146	128		184	161	150
Kaffe, Santos . . . . »	100	154	151	136	100	129	121	114	100	205	204	192
Socker, bit- . . . . . »	100	67	64	64	100	123	111	105	100	114	109	107
Fotogen, Water White l	100	161	161	161	100	139	139	133	100	139	139	128
Kol . . . . . hl	100	140	132	115	100	144	144	132	100	179	165	165
Koks, gasverks- . . . »	100	211	201	192	100	136	136	136	100	211	193	195

[1] Gräddmargarin. — [2] Amerikanskt vetemjöl. — [3] »Sigtebrød.» — [4] »Oksekød, skært Kød.» — [5] »Kalvekød, Forkød.» — [6] »Bov- og Brystflæsk.» — [7] »Fersk Svinebov.» — [8] »Saltet Brystflæsk.» — [9] Medelpris av olika kaffesorter. — [10] I Stockholm obränt, i Oslo och Köpenhamn bränt kaffe. — [11] I Oslo och Köpenhamn skalade ärter.

i förestående tabell återgivna detaljpriser å livsmedel m. m.[1] I tabellens första avdelning meddelas de beräknade medelpriserna i resp. lands mynt dels för juli 1914, dels för april, juli och oktober 1930. I den senare avdelningen åskådliggöres prisutvecklingen genom att priserna under juli 1914 satts lika med 100 samt prisuppgifterna för de följande tidpunkterna omräknats i förhållande därtill.

Tabellen utvisar, att de absoluta priserna i Stockholm i april 1930 voro lägre än i Oslo för halva antalet noterade varuslag och i juli och oktober för något mer än hälften. Undantag utgjorde vid alla tre tidpunkterna mjöl, bröd, fläsk samt bränsle och lyse och dessutom i april potatis och spädkalv, i juli havregryn samt i oktober ägg, för vilka varuslag priserna voro högre i Stockholm. Även i förhållande till Köpenhamn lågo stockholmsnoteringarna vid ovannämnda tidpunkter lägre för omkring hälften av de redovisade varuslagen; köpenhamnspriserna voro vid alla tre tillfällena lägre för vetemjöl, bröd, gödkalvstek, fläsk, fotogen och koks, i april och juli dessutom för kol samt i oktober för ägg och soppkött. Jämföras slutligen Oslo och Köpenhamn med varandra, visar det sig, att i april och oktober något mer och i juli något mindre än hälften av de redovisade varuslagen voro billigare i den norska huvudstaden. Undantag utgjorde dock vid alla tre tidpunkterna de viktiga posterna smör, margarin, vetemjöl, vetebröd, soppkött, gödkalvstek, färskt fläsk och socker och dessutom i juli salt fläsk samt i oktober fotogen, för vilka varuslag priserna voro högre i Oslo. I april och juli var priset på fotogen lika i Oslo och Köpenhamn.

Med avseende åter på prisstegringen sedan juli 1914 ger efterföljande sammanställning en översikt, utvisande huru många varuslag, som hade att uppvisa den största eller minsta procentiska uppgången i de tre huvudstäderna vid ovannämnda tidpunkter.

	Antal varuslag, som uppvisa					
	den största stegringen			den minsta stegringen		
	april	juli	oktober	april	juli	oktober
Stockholm	2	4	3	6	7	7
Oslo	4	5	3	8	7	7
Köpenhamn	11	9	10	3	3	4
	17[2]	18	16[3]	17[4]	17[4]	18

Det framgår sålunda, att prisstegringen från juli 1914 till oktober 1930, att döma av antalet varuslag, som vid jämförelse mellan stegringstalen för resp. varuslag i de tre städerna befinnes ha stigit mest, varit starkast i Köpenhamn, varemot Stockholm och Oslo uppvisa samma antal varuslag med lägsta procentuella stegring. Betraktar man vidare tabellens stegringstal för de olika varuslagen och särskilt inriktar sig på det sista jämförelsetillfället eller oktober, visar det sig, att uppgången i Köpenhamn var anmärkningsvärt stor för mjölk, potatis, ärter, sötlimpa och kaffe, i Oslo för soppkött och gödkalvstek samt i Stockholm för ägg, färskt fläsk och fotogen. Ringa prisförhöjning uppvisar Stockholm för smör och kol, Oslo för vetemjöl och kaffe samt Köpenhamn för soppkött och gödkalvstek. I två fall har prissänkning konstaterats, i det att socker alltjämt är billigare i Stockholm än före kriget och att samma är förhållandet numera med färskt fläsk i Köpenhamn.

— Nykterhetsförhållanden —

Amerikanska förbudslagstiftningens genomförande. En av presidenten i Förenta staterna i mars månad 1929 tillsatt kommission med 11 medlemmar (National commission on law observance and enforcement), som haft till huvudsaklig uppgift att undersöka genomförandet av förbudslagstiftningen, överlämnade den 7 januari 1931 sitt betänkande till presidenten, som omedelbart remitterade detsamma till kongressen.[5]

[1] Beträffande tidpunkten för uppgifternas insamlande samt förekommande skiljaktigheter i kvalitetsbestämningar hänvisas till Soc. Medd. årg. 1921, sid. 1036.

[2] Ett varuslag lika i Stockholm och Köpenhamn. — [3] Ett varuslag lika i Oslo och Köpenhamn, ett varuslag lika i Stockholm och Köpenhamn. — [4] Ett varuslag lika i Oslo och Köpenhamn.

[5] Report on the enforcement of the prohibition laws of the United States. (71st congress, 3d session. House document no. 722.) Washington 1931.

Den amerikanska förbudslagstiftningen är baserad på det år 1917 av kongressen antagna och sedermera av delstaterna ratificerade s. k. adertonde tillägget till unionsförfattningen. Häri stadgas förbud mot tillverkning, försäljning och transport inom, import till och export från Förenta staterna av rusdrycker för förtäring, varjämte kongressen och delstaterna beklädas med befogenhet att träffa bestämmelser för förbudets genomförande. Unionslagen i ämnet (National prohibition act) antogs av kongressen i oktober 1919.

Kommissionen har under 18 månader genom resor och hörande av ett stort antal personer inom olika samhällslager och landsdelar sökt skaffa sig en allsidig uppfattning av förbudsfrågan i hela dess vidd. Redogörelser för undersökningsresultaten lämnas i betänkandet, som avslutas med ett antal slutsatser och förslag, som kommissionen enat sig om. Samtliga kommissionsledamöter ha därjämte avgivit särskilda yttranden.

I dessa slutsatser och förslag förklarar kommissionen bland annat, att den motsätter sig upphävandet av »det adertonde tillägget» samt att den motsätter sig återställande i någon som helst form av de s. k. saloons. Vidare motsätter den sig förändring i gällande lagstiftning i syfte att medgiva tillverkning och försäljning av vin och öl. Den anser, att delstaternas medverkan är nödvändig för genomförande av gällande lagstiftning samt att allmänna opinionens understöd erfordras för dylik medverkan. Kommissionen konstaterar, att för närvarande förbudet icke behörigt vare sig iakttages eller handhaves samt att organisationen för förbudets genomförande är bristfällig, ehuru den under de sista åren ständigt förbättrats. Åtgärderna för genomförandet böra därför göras väsentligt kraftigare och mera omfattande.

Kommissionen uttalar vidare, att några av dess medlemmar icke äro övertygade, att förbudet är ogenomförbart i enlighet med »adertonde tillägget» och att dessa ledamöter önska att ytterligare försök med skärpta åtgärder böra göras. Först om dessa försök bliva resultatlösa bör tillägget revideras. Andra ledamöter ha kommit till den åsikten, att förbudet ej kan genomföras på grundvalen av tillägget, och att man därför omedelbart bör skrida till revision av detta. Då ändringen likväl måste taga viss tid, instämma dessa ledamöter i förenämnda yrkandet om kraftigare åtgärder.

För den händelse revision av »adertonde tillägget» anses böra komma till stånd, förorda samtliga ledamöter en ändring av innehåll, att kongressen bemyndigas r e g l e r a e l l e r f ö r b j u d a tillverkning av, handel med eller transport av rusdrycker inom, import till och export från Förenta staterna.

Av de särskilda yttrandena framgår, att av kommissionsmedlemmarna 4 påyrka ytterligare försök med nuvarande system, medan 5 uttala sig för omedelbar ändring och 2 för upphävande.

Från svensk synpunkt erbjuder det yttrande, som avgivits av Henry W. Anderson, speciellt intresse. Efter att ha skildrat det rådande tillståndet i nykterhetshänseende i Amerika, varvid han bland annat uppskattar den vinst, som genom olaga sprithantering tillföres samhällets brottsliga element, till 2 à 3 miljarder dollars per år och uttalar det omdömet, att förbudet finns i lagen men ej i verkligheten, förordar han ett system liknande det, som för närvarande tillämpas i Sverige. Mr Anderson, som under sommaren 1930 besökte Sverige för att närmare studera det svenska systemet, förklarar detta vara det mest effektiva av existerande system för rusdryckskontroll. Han karakteriserar den av honom skisserade ordningen såsom i det väsentliga liknande förebilden, ehuru den i detaljer företer olikheter, och gör gällande, att systemet är sunt i princip och praktiskt utförbart, lämpligt för amerikanskt styrelsesätt samt för i Amerika rådande sociala och ekonomiska förhållanden.

Fem andra kommissionsmedlemmar ansluta sig i huvudsak till mr Andersons yrkande, tvenne dock endast under förutsättning, att det nuvarande systemet må prövas ytterligare någon tid. Av kommissionens 11 ledamöter ha sålunda 6, därav 2 med vissa reservationer, gått in för ett försök med det svenska restriktionssystemet i Amerika.

President Hoover ansluter sig i det budskap, varmed han överlämnat betänkandet till kongressen, till kommissionsmajoritetens mening, att »det adertonde tillägget» nu ej bör upphävas. Däremot tar han bestämt avstånd från det av kommissionen enhälligt förordade förslaget rörande eventuell framtida ändring av ifrågavarande tillägg.

— Socialförsäkring —

Pensionsstyrelsens årsberättelse för 1929. Till belysning av den allmänna pensionsförsäkringens utveckling kunna meddelas följande uppgifter ur pensionsstyrelsens nu föreliggande berättelse för år 1929, sammanställda med motsvarande siffror för närmast föregående år.

	För år 1926	För år 1927	För år 1928[1]
Pensionsavgifter:			
I förteckningarna upptagna personer . . . . . miljoner	3·91	3·94	3·98
Avgiftspåförda personer . . . . . »	3·66	3·69	3·73
Påförda avgifter . . . . . milj. kr.	26·62	26·98	27·28
Av de försäkrade erlagda avgifter . . . . . » »	22·75	23·33	23·76
Av kommunerna erlagda avgifter[2] . . . . . » »	1·56	1·49	1·45
Pensioner:	*År 1927*	*År 1928*	*År 1929*
Inkomna ansökningar om pension då sådan förut icke utgår[3] (antal personer)	63 828	62 987	61 519
Ink. ansökn. om ändring av utgående pension[4] (antal personer)	15 321	18 605	19 744
Avslagna ansökningar (antal personer)	6 112	5 751	5 910
Ansökningar, *som föranlett återbetalning av erlagda pensionsavgifter* enligt 32 § pensionsförsäkringslagen	6 444	2 597	1 909
Antal nytillkomna pensionärer	59 496	57 934	55 766
varav med enbart avgiftspension	22 347	24 310	22 889
Antal utfärdade pensionstillägg för barn (ej antal barn) . .	2 486	2 362	2 581
Antal ändrade pensioner	14 151	15 653	17 424
varav nytillkomna pensionstillägg för personer, som förut uppburit enbart avgiftspension	2 576	3 326	4 266
Antal pensionärer och pensionsbelopp vid årets slut enligt samtliga före resp. års utgång utfärdade pensionsbrev:			
Antal personer med pensionstillägg eller understöd . .	298 199	309 360	318 120
Motsvarande medelbelopp, exkl. avgiftspension och pensionstillägg för barn . . . . . kr.	140	145	150
Antal pensionstillägg för barn (ej antal barn)	6 802	7 725	8 760
Motsvarande medelbelopp . . . . . kr.	204	211	212
Antal personer med enbart avgiftspension	75 210	92 570	107 087
Motsvarande medelbelopp . . . . . kr.	16·73	17·25	17·94
Under året utanordnade pensionstillägg och understöd, inkl. pensionstillägg för barn[5] . . . . . milj. kr.	47·8	49·9	52·9
Under året utanordnade avgiftspensioner . . . . . » »	2·5	3·2	3·8
Sjukvård:			
Ansökningar om sjukvård	3 761	4 139	4 722
Utan ansökan upptagna sjukvårdsärenden	259	298	274
Till förnyad prövning upptagna sjukvårdsärenden	2 939	3 076	3 276
Beslut om sjukvårdande åtgärder	4 014	4 214	4 757
Under året behandlade personer	4 125	4 347	4 714
Årets kostnader för sjukvård . . . . . kr.	1 139 000	1 232 000	1 384 195
Pensionsförsäkringsfonden:	*1927/1928*	*1928/1929*	*1929/1930*
Influtna obligatoriska pensionsavgifter efter avdrag av restituerade . . . . . milj. kr.	24·9	25·1	26·1
Allmänna fondens ökning . . . . . » »	39·8	41·3	44·4
Fondens avkastn. eft. avdrag av omkostnader för förvaltning %	4·92	4·95	5·08
Allmänna fonden vid redovisningsårets slut . . . . milj. kr.	389·0	430·3	474·7
Frivilliga försäkringens fond vid redovisningsårets slut » »	8·7	9·9	11·4

[1] Preliminära siffror. — [2] Utan hänsyn till vad kommunerna sedan återbekommit av de försäkrade. — [3] Häri äro inräknade ansökningar om återbetalning av erlagda pensionsavgifter enligt 32 § pensionsförsäkringslagen. — [4] Här inräknas även ansökningar om nybeviljande av pensionstillägg till personer, som förut åtnjutit enbart avgiftspension. — [5] Härav erlägga landsting och kommuner 1/4 samt staten övriga 3/4.

Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olyckstillbud.[1]

Olycksfall vid hissar, kranar och andra lyftanordningar.

1. Från *vedupplaget* vid en *sulfitfabrik* hämtas medelst bockkran timmer till en transportledning, som vidarebefordrar det till fabriken. Arbetet pågick å en 6 à 7 m hög timmervälta, där timret ordnades i buntar, vilka hopsnarades vid ändarna medelst kranens lyftkättingar. Vid lyftningen togo B. och en arbetskamrat plats på foran, en vid vardera ändan, för att *»åka med» till avlastningsplatsen*. Därvid *brast kättingen* vid den ände, där B. befann sig, och denne störtade till marken från en höjd av c:a 7·5 m. Arbetskamraten lyckades däremot rädda sig från att följa med raset. B. erhöll i fallet skador å huvud, nacke och rygg, till följd av vilka han påföljande dag avled å lasarettet.

Den ifrågavarande kättingen var av $^3/_4$″ rundjärn, hade använts i arbetet mindre än ett år och var föga sliten. En av länkarna syntes emellertid av brottytan och andra tecken att döma hava varit utsatt för tidigare skada.

I anledning av olycksfallet har förbud utfärdats att, så som skett, åka i timmerforan, varjämte skärpt tillsyn av kättingar anordnats. (II: 40)

Olycksfall vid järnvägar, transportbanor o. dyl.

2. Den förolyckade var vid olyckstillfället sysselsatt med *snarning av timmer*, vilket skulle infraktas i ett *sågverk* över den mellan såghus och timmerbassäng befintliga timmerbanan.

Snarningen tillgår så, att sedan den därmed sysselsatte från befintlig timmerbom till bassängen sammanfört ett antal stockar, han från en över bassängen befintlig snarbrygga medelst en snarkätting sammanbinder stockarna till en s. k. fora, som medelst snarkättingen fasthakas i den utefter timmerbanan in till sågen löpande dragkättingen.

Strax före arbetets slut dagen före olycksfallet hade en fora på detta sätt sammanbundits i snarkättingen och, utan att fastgöras i dragkättingen, fått kvarligga i bassängen för att påföljande dag inforslas i sågen. Då foran på morgonen följande dag påkopplats dragkättingen och av denna förts upp c:a 4 m från bassängen, *brast plötsligt snarkättingen*, med påföljd att *foran upplöstes* och föll tillbaka mot bassängen. Under fallet *vände sig en del av stockarna på tvären och gledo med sin ena ända upp på en* parallellt med timmerbanan löpande *gångbana* till timmerbommen, över vilken snarbryggans ena ända var lagd. (Se fig. 1.) *G., som vid tillfället befann sig å nyssnämnda gångbana* omedelbart intill snarbryggans ända, fick härvid ett slag över vänstra underbenet, med påföljd att detta skadades. Att benet därvid kom att stödja mot den tvärliggande snarbryggan torde ha bidragit till slagets olycksdigra verkan. Den sålunda skadade fördes omedelbart till lasarett, där han på eftermiddagen samma dag avled.

Närmaste orsaken till olyckan torde kunna sökas däri, att timmerforan, emot vad som varit brukligt, icke omedelbart sedan den hopsnarats förts in i sågen, utan legat kvar i bassängen över natten. Härunder har den troligen glidit isär i den fria ändan och stockarna i densamma kommit att ligga snett redan vid uppforslingen på timmerbanan. Troligen har därvid förändan av någon stock stött mot banans utefter ena sidan löpande styrstockar, orsakande ett så starkt motstånd, att snarkättingen närmast på grund härav brustit. Enligt utsago vid undersökningen är det icke ovanligt, att snarkättingar brista efter viss tids användning, men har då alltid iakttagits, att timmerforan glidit parallellt med banan till-

[1] Siffran vid början av varje referat anger ordningsnummer för året; sifferbeteckningen vid slutet avser att lämna ledning för en systematisk gruppering av berättelserna (de romerska siffrorna utmärka olycksfallets gruppnummer enligt den inom yrkesinspektionen tillämpade indelningen).

baka i bassängen. Att stockarna vid olyckstillfället kommo att falla tvärs med banan torde förutom av deras snedställning från början kunna förklaras dels därav, att de vid det uppkomna motståndet av dragkättingen ännu mera kommo att föras i snedläge, dels av timmerbanans beskaffenhet. Denna företedde nämligen vid undersökning en del större ojämnheter på grund av förskjutningar i underlaget just på den plats, där timmerforan kan förmodas ha befunnit sig, då snarkättingen brast. Denna ojämnhet kan sålunda ha underlättat stockarnas vridning.

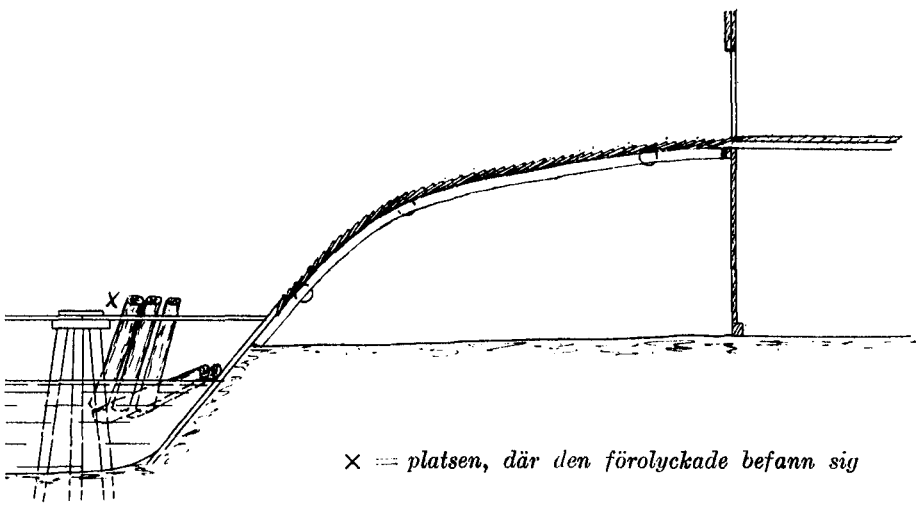

Fig. 1.

Av sågställaren, vilken vid tillfället befann sig på timmerbanans övre del, hade iakttagits, att dragkättingen sträckt sig i ovanlig grad, strax innan snarkättingen brast, vilket tyder på att timmerforan rönt ett ovanligt stort motstånd i banan.

Till förhindrande av dylika olycksfall har anvisats sådan ombyggnad av timmerbanan, att uppforsling av i bassängen snett inlagd fora undvikes samt att foran utefter hela banan erhåller jämn styrning på båda sidor. Likaså har anvisning lämnats om utbyte av förslitna snarkättingar mot fullgoda sådana samt om fortlöpande kontroll av desamma, så att utbyte sker, så snart bristfälligheter upptäckas. (III: 38)

Olycksfall vid maskiner och transmissioner.

Tändsticksmaskiner.

3. Vid en *tändsticksfabrik* transporteras tändstickorna till askfyllningsmaskinerna av en medhjälperska till den arbeterska, som passar maskinen. Vid transporten ligga tändstickorna staplade i en ram eller öppen låda av trä. I regel avlämnar medhjälperskan fyra dylika ramar åt gången vid den askfyllningsmaskin, för vilken de avses. Först ställas samtliga ramar på en pall bakom maskinpasserskan, varefter en och en placeras i ett skåp under maskinen.

Vid olyckstillfället hade medhjälperskan burit fram de 4 ramarna och tagit en av dem för att sätta in den i skåpet under maskinen. Därvid *slogo tändstickorna i ramen eld, troligen genom friktion mot väggen i skåpet.*

Då medhjälperskan såg, att ramen »slog eld», sprang hon undan, ej minst i medvetande av att även de ramar, hon hade uppställda på pallen bakom maskinpasserskan, kunde tändas av lågorna eller värmen från den första. Så skedde även. *Maskinpasserskan hann däremot icke avlägsna sig,* utan träffades först av lågorna från den första ramen framifrån och ögonblicket därpå av lågorna från de återstående tre ramarna bakifrån, så att kläderna vid

nedre delen av kroppen antändes. Emellertid lyckades man snart nog släcka branden i de yttre kläderna. När hon strax efteråt omhändertogs av läkare, visade det sig, att det alltjämt brann i underkläderna.

Läkaren ansåg icke de uppkomna brännskadorna svårare, än att flickan kunde vårdas i sitt hem. Efter några dagar förvärrades emellertid tillståndet, så att hon trots lasarettsvård avled.

Till undvikande av liknande olyckor har arbetsgivaren gått i författning om utarbetande av nya typer av lådor för tändstickornas förvarande, avsedda att minska risken för antändning. Dessutom kommer förvaringsskåpet att flyttas från sin plats under maskinen, så att risken för maskinpassaren vid eventuell tändning minskas. (VIII r: 1)

Tröskverk.

4. *Tröskningen* vid en lantgård var i det närmaste avslutad och det återstod endast att rensa en del spillsäd, som låg på loggolvet, genom att låta densamma gå igenom tröskverket. P. hade tagit plats i matargropen och fällt upp sufflettluckan färdig att mottaga säden, då hans granne (arbetsgivaren) ropade: »Du får vara försiktig, så att inga stenar följa med.» På grund av tröskverkets buller hade P. svårt att uppfatta orden, varför han för att höra bättre sträckte sig ut över matarbordet, men *lyfte samtidigt vänstra benet ur gropen* och över den 250 mm höga avskärmningen invid cylinderöppningen. När P. sedan skulle återföra benet till utgångsläget, *fick han av misstag detta i cylinderöppningen*, varvid benet av slagtrumman avslogs bit för bit ända till knäet.

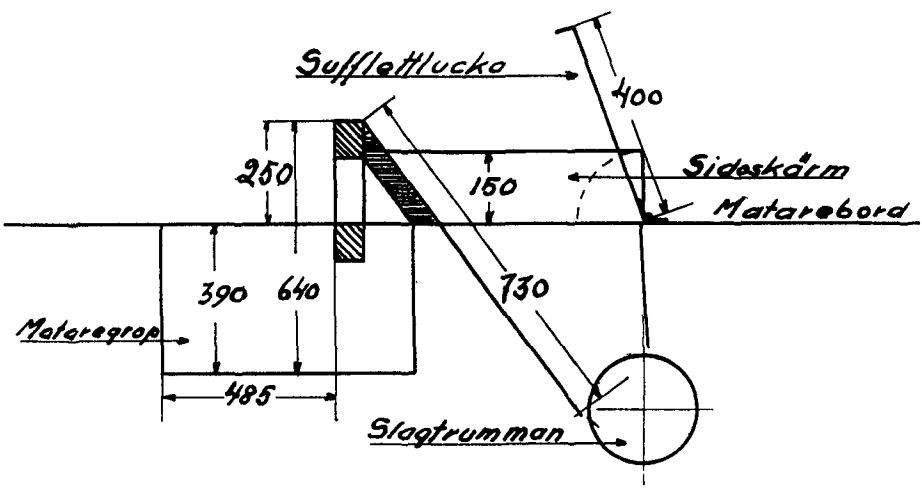

Fig. 2.

Tröskverket var ett övermatningsverk med $2^3/_4$ fots cylinderöppning (se fig. 2) och var försett med goda skyddsanordningar, varför olyckan får tillskrivas obetänksamhet eller bristande vaksamhet från den skadades sida. Några ytterligare skyddsanordningar föreskrevos ej men påpekades, att olyckan kunde avvärjts, om P. lagt ned sufflettluckan, innan han sträckte sig över matarbordet. (VIII t: 18)

Axlar.

5. Vid *ett bygge* användes en äldre *blandningskvarn* för beredning av kalk- och cementbruk. Den horisontalt genomgående axeln, å vilken inom brukslådan järn för omrörningen äro fästade, var förlängd utom lådan ett stycke, som ursprungligen torde varit avsett för remskivorna. Driften var emellertid nu ordnad genom elektrisk motor och kuggväxel vid

blandarens andra ända, och den nyssnämnda *axeländan var fri.* Åt denna sida var fritt utrymme, och vid passage förbi eller omkring blandaren togo de båda arbetarna, som skötte densamma, vägen förbi axeländan, vilken dock *icke på något sätt var inbyggd.* Axelns varvantal var 70 à 75 per minut, och dess höjd över marken c:a 80 cm.

Då H. ungefär en timme efter arbetets början på morgonen och så som han då och då under uppehåll i sitt arbete synes ha gjort, ställde sig nära invid och vänd mot den frigående axeländan och, stödd med armen mot blandarens överkant, samtalade med den äldre arbetskamraten, *fastnade någon del av hans kläder å axeländan* sannolikt nära lagret, där den var klibbig av utträngd smörjolja. Han tvingades att med benen fast i axeln baklänges följa med några varv till dess kamraten, varskodd av rop, hunnit bryta strömmen till den elektriska motorn. Av de erhållna skadorna synes döden ha följt efter en kort stund.

Förutom otillräcklig skyddsanordning synes den genom *strömbrytarens något avskilda läge* från arbetsplatsen mindre goda möjligheten att hastigt stanna maskinen ha bidragit till olyckans svåra förlopp. (VIII z: 14)

Kuggväxlar.

6. Vid *utlastningsarbete från en brädgård* inträffade ett olycksfall, som tydligt nog påvisar vikten av att arbetarna ofördröjligen underrätta om bristfällighet å skyddsanordning, som under arbetets gång kan uppstå.

Sågverksarbetaren S., anställd som timmerrullare, blev på grund av tillfällig skeppningsbrådska beordrad till utlastningsarbete, varmed han tidigare sysselsatts och var fullt förtrogen. För virkets utlastning från stapel till pråm användes i detta fall en kapverksledning bestående av delar, vilka allt efter behov sammankopplas till erforderlig längd å transportbanan. Transporten förmedlas av rullar, vilka drivas av en längs kapverksledningens ena yttersida framdragen axelledning och koniska kuggväxlar. Denna axelledning jämte kuggväxlar är å varje del av banan uppifrån och från sidan täckt genom en skyddsränna av bräder.

Vid undersökning dagen före olycksfallet synes kapverksledning jämte skydd ha varit i vederbörlig ordning. Under nattskiftet har sannolikt en från någon brädstapel nedfallen planka *sönderslagit skyddet å ett ställe,* så att kuggväxeln och en del av axelledningen blivit oskyddade. S:s lag, som avlöste nattskiftets utlastningslag vid denna ledning, hade efter någon stund nödgats förlänga kapverksledningen. Härvid råkade den oskyddade delen av drivanordningen komma mitt för den stapel, varå laget arbetade. Bristfälligheten uppgives icke ha observerats av någon i sistnämnda laget, vilket kan förklaras av att axelledningen icke befann sig å den sida, varifrån arbetet med utlastningen pågick. Att den, som hopkopplade axelledningen, icke uppmärksammat förhållandet synes likväl anmärkningsvärt.

Då stapeln avlastats till sådan höjd, att arbetarna befunno sig ungefär i jämnhöjd med ledningen och S. skulle i denna lägga ned en planka, *råkade han halka å en snöklump,* och föll framstupa med armarna över ledningen, varvid vänstra handens ring- och lillfinger drogos in i kuggväxeln. Möjligen skulle fingrarna undgått växeln, om S. icke haft vante på handen.

Arbetsledningen har tidigare utfärdat order om att skador, som uppkomma å kapverksledningens skyddsanordning, omedelbart skola repareras. Yrkesinspektören har i anledning av olycksfallet föreslagit, att de flyttbara kapverksledningarna ersättas med fasta och att innan detta låter sig göra, ändring vidtages i nuvarande skydd över drivanordningen för åstadkommande av större styrka gentemot åverkan och nedfallande virke. (VIII ä: 3)

Olycksfall vid elektriska apparater och ledningar.

7. I ett *transformatorhus* funnos en inkommande ledning för 20 kV, en transformator för $^{20}/_{3}$ kV och utgående ledningar för 3 kV. Framför högspänningsdelarna var ett 2 m högt skyddsgaller anbragt. I den inkommande ledningen var insatt en trepolig, stångmanövrerad frånskiljare, placerad vid taket, och 3 st. säkerhetsapparater, sittande strax ovanför skyddsgallret. Frånskiljarens manöverspak var fästad vid gallrets övre kant.

På grund av ett driftsavbrott, som senare visade sig bero på hopslagning mellan en fas och jordtråden på ett ställe i 3 kV-nätet, begåvo sig driftsingenjören och H. till stationen för att undersöka och avhjälpa felet. Det befanns därvid, att 3 kV-säkringarna voro hela, men att en 20 kV-säkring hade smält. Ingenjören gick då ut ur stationen för att granska luftledningarna, medan H. stannade i huset. Efter en stund *hördes en duns*, och *H. befanns liggande framstupa på golvet* med brännsår på kroppen samt blödande ur ett krosssår i pannan till följd av slag mot dörrtröskeln. Han var sanslös och alldeles stel i kroppen. Efter en stund försvann stelheten, så att H. kunde resas upp i sittande ställning, och upplivningsförsök behövde ej företagas. Han fördes till lasarett, men återkom ej fullständigt till medvetande förrän påföljande dag.

H. säger sig icke minnas, huru olyckan tillgått. Sannolikt har förloppet varit följande: H. klättrade upp på skyddsgallret i avsikt att byta ut den smälta metallen, men *glömde att bryta frånskiljaren*. Han satt ett ögonblick på skyddsgallrets kant med sidan mot säkringarna. Innan han hann sträcka ut handen mot dessa, *inträffade ett överslag till ryggen och armen*, med påföljd att han störtade huvudstupa till golvet. Hans kläder voro våta av regn och svett. De talrika men icke särdeles djupa brännsåren på ryggen, armen och i sitsen samt klädernas brännmärken visa, hur strömmen gått, och tyda på att en god del av denna icke passerat genom kroppen, utan genom kläderna. Den relativt gynnsamma utgången beror vidare på att H. ögonblickligen störtade ned och därigenom befriades från strömmen.

För att förebygga en upprepning har inspektören föreskrivit dels ändring av frånskiljarens placering, varigenom knivarnas läge blir mera synligt nedifrån, dels framför säkringarna en blockerad skärm, som hindrar beröring av dessa, så länge frånskiljaren är tillslagen.

Olyckshändelser av detta slag, orsakade av tillfällig glömska hos driftspersonalen eller andra erfarna och sakkunniga personer, inträffa, som tidigare påpekats, tyvärr ej sällan och kräva särskild uppmärksamhet. (IX: 21)

8. A. var sysselsatt med att *rengöra en takrörelse* i en maskinverkstad. Han stod därvid på en stege, rest mot en pelare, som uppbar kontaktledningen för en traverskran. På pelarens andra sida fanns ett skyddsnät av järntråd. Under arbetet *fattade A. med ena handen om en fas i ledningen, som var spänningsförande*, och berörde troligen med den andra skyddsnätet, som var jordförbundet. Han fick ström genom kroppen och fastnade, men ryckte sig loss, varvid fastråden slets av och A. störtade ned. I fallet ådrog han sig en kontusion på ena höften.

Mitt framför ledningen fanns ett anslag av följande lydelse: »Varning. Traversledningarna föra livsfarlig spänning. Få ej vidröras.» A. arbetade alldeles invid anslaget, men ledningens huvudströmställare var placerad i en s. k. verkstadsbur, som var låst, och A. såväl som arbetsbefälet *var i den tron, att ledningen var urkopplad*, eftersom arbetet i verkstaden var slut för dagen. Befälet hade dock ej anmält rengöringsarbetet till fabrikens elektriska avdelning.

Strömställaren har numera flyttats ut i verkstaden och försetts med ett tydligt anslag: »Strömbrytare för travers.» Dessutom skall ledningen hädanefter varje dag efter arbetets slut urkopplas av verkstadens nattvakt. (IX: 22)

Olycksfall genom fallande föremål, ras och liknande.

9. En dödsolycka till följd av ras under *grävningsarbete* för en avloppsledning hade i huvudsak följande förlopp.

Avloppsledningen skulle utmynna i den förbiflytande älven och framdrogs till ett djup av 3 à 4 m genom lös sand. Grävningen utfördes i samband med nedläggandet av avloppsrören under successiv igenfyllning och med en öppen schaktlängd av c:a 4 m. Sanden från det öppna schaktet hade vid olycksplatsen uppkastats endast på ena sidan av detsamma för att icke blockera en på andra sidan befintlig väg.

Till förhindrande av ras hade spåntning företagits, vilken bestod av $2^1/_2'' \times 6''$ stående plank jämte horisontala $6'' \times 6''$ reglar, en på c:a $^1/_2$ meters avstånd från plankornas nedre ändar och en på c:a 1 meters avstånd från marknivån. (Se fig. 3.) Stagsträvorna, som spände mot reglarna, voro av dimensionen $6'' \times 6''$. Spåntplankorna nedslogos alltefter som grävningen fortskred. Vid olyckstillfället hade likväl detta delvis uraktlåtits, och *grävning företagits till c:a $^1/_2$ meters djup under plankornas underkanter.*

Den förolyckade B. hade flerfaldiga gånger såväl av byggmästaren (arbetsgivaren) som av andra personer uppmärksamgjorts på vikten av att spåntningen utfördes och underhölls väl. Omedelbart före olyckan hade byggmästaren sålunda gjort anmärkning på att spåntplankorna nedslagits ojämnt samt *varnat B. för grävning under plankorna,* så som skett. B. synes likväl icke fäst större avseende härvid. Sedan byggmästaren hunnit avlägsna sig endast några meter från platsen, *inträffade raset,* varvid B., som då ensam befann sig i gropen, blev klämd mellan de sammanstörtande spåntväggarna och helt begravd av nedrasande sand. Först efter två timmars utgrävning kunde han befrias och visade då intet livstecken.

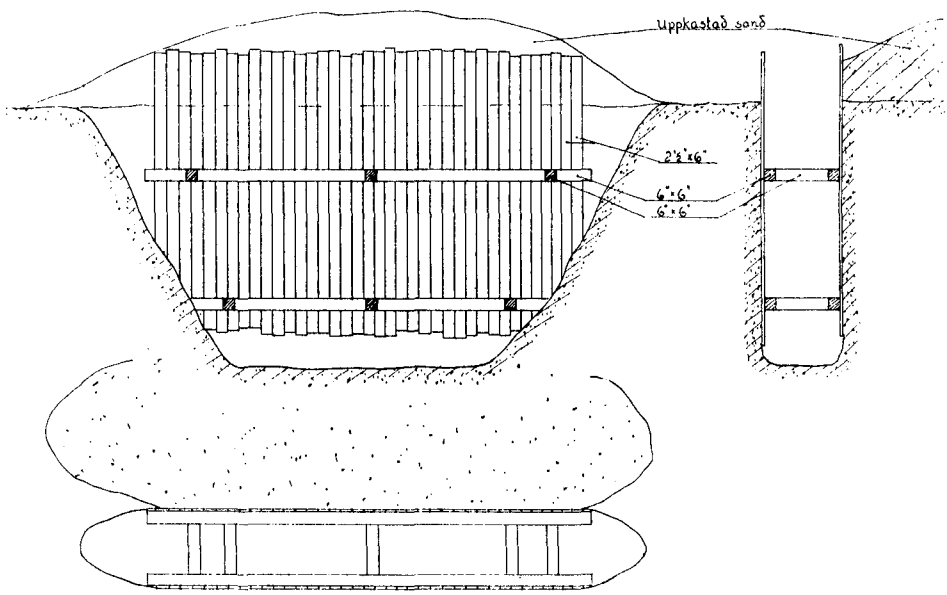

Fig. 3.

Närmaste orsaken till olyckan torde få sökas däri, att grävning utförts under spåntplankornas nedre ändar samt att den utgrävda sanden uppkastats på ena sidan av gropen, varvid ett övertryck alstrats på denna sida.

Raset torde hava börjat vid schaktets botten på den sida, där den utgrävda sanden uppkastats. Sanden har där pressats fram under spåntplankorna, vilka därigenom skjutits upp ur sina lägen. Härvid ha troligen strävorna i spännramarna förskjutits och kommit att intaga sneda vinklar mot väggarna, varigenom deras stödjande förmåga upphört och väggarna kommit att genom ytterligare nedrasning av sand helt sammantryckas.

(X: 49)

Olycksfall genom explosion av sprängämnen, gaser o. dyl.

10. A. jämte två arbetskamrater, P. och J., hade laddat ett krutskott vid ett *stenbrott.* Före laddningen hade de måst pumpa vatten ur det 77 cm djupa, vertikala borrhålet. Laddningen utgjordes av två nävar vanligt bergkrut. Sedan stubinen tänts, av-

lägsnade de sig c:a 50 m från borrhålet. Från den plats, där de sökte skydd, hade de *ej någon möjlighet att se borrhålet*, i det att en c:a 4 m hög pallkant skymde utsikten. Efter en stunds väntan, enligt deras åsikt så lång, att den på grund av stubinens längd kunde anses tillräcklig, hörde de skottet detonera och kände samtidigt en stöt i berget. De gingo då fram till borrhålet för att efterse, om skjutningen haft avsedd verkan. A. lade sig på knä vid borrhålet och började med fingrarna krafsa bort grus och stenskärv kring borrhålet för att förvissa sig om, huruvida någon spricka öppnat sig. Under det att han var sysselsatt härmed, exploderade laddningen, varvid A. ögonblickligen dödades och P. skadades i ansiktet och båda ögonen av krutstänk och kringflygande stenskärvor.

Det meddelades vid inspektionen, att samtidigt med denna skjutning ett dynamitskott avlossats i ett c:a 500 m längre mot väster beläget stenbrott samt att vid olyckstillfället stark västlig storm rasat.

Man har därför anledning förmoda, att den först iakttagna detonationen härrörde från det ungefär samtidigt avlossade skottet i det avlägsnare brottet, varifrån den starka stormen med ovanlig styrka framförde ljudet. (XI: 23)

Olycksfall vid ångpannor, kokare eller andra kärl under tryck.

11. *Limugnen* vid en *möbelfabrik* var av direkteldad typ, avsedd för lågtrycksånga. Den hade på måndagsmorgonen börjat uppeldas, då efter några timmar en våldsam *explosion inträffade*, varvid hela apparaten sönderslets samt ånga och varmvatten utströmmade i lokalen. E., som var sysselsatt med uttagning av virke i närheten, blev därvid illa bränd. Hallen var utförd av 5 mm:s martinplåt, stagad av tvenne längsgående U-balkar.

Vid yrkesinspektionens undersökning befanns att *vattnet i stigröret till säkerhetskärlet frusit*, vilket sålunda var anledningen till explosionen. Kärlet var oisolerat och placerat i ett oeldat rum i övre våningen. Temperaturen under söndagsdygnet hade varit låg.

Föreskrift har lämnats att säkerhetskärlet och rören i övre våningen skola väl isoleras samt att vattnet under den kalla årstiden bör avtappas vid längre uppehåll i eldningen. (XIII: 8)

Olycksfall vid transport av tunga föremål.

12. Olyckan inträffade vid *avlastning av ett stenblock* om c:a 3 ton från en tippvagn vid ett *granitbrott*.

Tippvagnen var av den vid granitbrotten i Bohuslän vanliga typen: ett underrede med 2 par hjul samt ett överrede, bägge bestående av kraftiga träramar. Över- och underrede mötas i mitten i tvenne längsgående träbalkar med tappar i vardera ändan. Dessa tappar omfattas av var sitt par i trubbig vinkel böjda järnsträvor, det ena tillhörande vagnens överrede, det andra dess underrede, vilka, då överredet är horisontalt inställt, hava formen av en sax med uppåt och nedåt trubbiga, åt sidan spetsiga vinklar. Överredet hålles i vågrätt läge av 4 st. järnstöttor, en i vart och ett av vagnens hörn. Dessa stöttor leda sig i övre ändan och stödja förmedelst utflänsningar i åt sidorna inåt öppna hål i vagnens underrede.

Om således slag anbringas mot ett par av dessa stöttor i sidoled utifrån inåt, frigöras stöttorna nertill och vagnen tippar åt den sida, ifrågavarande stöttepar är beläget. Dessa slag utföras med spett och bör man därvid slå spettet *åt* sig, icke *från* sig.

Vid olyckstillfället synes arbetaren J. ha *förfarit enligt den oriktiga metoden*. Spettet fastnade i den spetsiga vinkeln mellan de bägge böjda järnstöttorna, varvid den i spettet uppladdade energien utlöste ett kraftigt slag av den med händerna omfattade, fria ändan mot mannens bröstkorg, med påföljd att han föll baklänges och på grund av sin oriktiga ställning kom i vägen för det avtippade blocket. Han fick därvid ett starkt slag i korsryggen och avled av skadan. (XIV: 3)

Olycksfall vid skogsavverkning.

13. Tre arbetare voro tillsammans sysselsatta med *timmerhuggning* i en backsluttning. K. och P. voro i färd med att fälla ett 10 à 12 m långt träd, och nedanför dem höll O. på att kvista ett förut fällt träd. K. och P. ämnade fälla trädet utför backen och *tillsade därför O. att gå undan, innan de satte sågen till trädet.* De sågo även O. avlägsna sig vinkelrätt från den riktning, i vilken trädet beräknats falla. Då de trodde honom vara i säkerhet, fällde de trädet åt beräknat håll, varefter de omedelbart förflyttade sig till nästa träd, som skulle fällas. Genom rop från en körare, som uppehöll sig på basvägen nedanför O., blevo de emellertid uppmärksamgjorda på, att *en olycka inträffat.* De skyndade därför ned till det nyss fällda trädet, varest de funno O. liggande till synes livlös. Denne hade alltså av någon anledning *återvänt till den plats, där han befunnit sig,* då han tillsades sätta sig i säkerhet samt *träffats av det fallande trädet* i bakhuvudet med påföljd, att han genast förlorade sansen och kort därefter avled.

Den troligaste förklaringen till olyckshändelsen är, att *den förolyckade aldrig hört kamraternas tillsägelse* om att sätta sig i säkerhet, utan avlägsnat sig av annan anledning. När han sedan återvänt, ha K. och P. varit upptagna av sitt arbete, varför de ej sett honom återvända *eller* också har O. *ansett sig vara utom räckhåll* för det träd, som skulle fällas. Sistnämnda förhållande är tyvärr ganska vanligt, varför skogsarbetarna vid inspektioner uppmanas att i dylika fall ej taga onödiga risker. Vidare framhålles vikten och betydelsen av att vid fällning av träd genom tydliga tillrop varsko i närheten arbetande kamrater, så att dessa beredas tillfälle att sätta sig i säkerhet. (XVII: 1)

14. Tvenne arbetare, K. och J., voro sysselsatta med *hopläggning av timmer.* De skulle härunder förflytta en 5 à 6 m lång timmerstock en lika lång sträcka. Stocken vägde 150—200 kg. För att underlätta transporten hade de lyft upp stockens ena ända på ett underlag, varefter de med lyftkrokar släpade stocken framåt. K. stod härvid på stockens vänstra sida, c:a 1 m från framändan och lika mycket framför J., som i sin tur stod på stockens högra sida. J. hade med vänstra handen huggit fast lyftkroken i stocken, som just kommit i rörelse, då kroken släppte taget. *J. förlorade härvid balansen* och föll framåt mot K., som vid tillfället stod med ansiktet något vänt bakåt. *I fallet träffade J. med lyftkrokens spets K. omedelbart invid näsans högra sida* och i höjd med ögonbrynet. Blod rann ur såret samt ur näsan. Efter att hava tvättat och förbundit såret fortsatte emellertid K. arbetet, trots svår huvudvärk och minskad arbetsförmåga, olycksdagen och ytterligare två dagar. På tredje dagen, som var en lördag, begav han sig till sitt hem, där han intog sängen. På måndagen forslades han till lasarett, och på onsdagen avled han. Dödsorsaken var krossår i pannan.

Fig. 4.

I olycksfallsanmälan angives orsaken till olycksfallet vara »ren olyckshändelse». Det är dock sannolikt, att det förorsakats därav, att *J:s lyftkrok ej varit tillräckligt skarp* utan att den släppt taget, då J. tog i med full kraft för att draga stocken framåt. En skarp lyftkrok griper vanligen säkrare fast vid ökat tryck i stället för att släppa taget. Vid inspektioner å arbetsplatserna i skogarna framhålles därför alltid den betydande olycksfallsrisk, som är förenad med användande av lyftkrokar och dragsaxar med oskarpa spetsar samt vikten av att dylika verktyg underkastas daglig tillsyn. (Se fig. 4.) Uteslutet är emellertid icke att ifrågavarande olycksfall kan hava förorsakats därav, att lyftkroken ansatts på sådant sätt, att den ej erhållit stadigt fäste i stocken. J. stod nämligen till höger om stocken och måste därför föra lyftkroken med vänster hand. (XVII: 2)

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

Anlitad statistik (Jfr Soc. Medd. årg. 1926, s. 241)	1930 jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	1931 jan.
Sverige. Arbetslöshet, i %	13·9	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	[1] 12·3	15·3	[1] 22·9	19·8
Ansökn. per 100 lediga platser	241	211	171	140	129	127	140	144	146	175	254	238	222
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	·	3·26	·	·	3·22	·	·	2·94	·	·	2·77	·
Norge. Arbetslöshet, i %	14·9	15·0	14·2	12·5	10·4	9·9	9·4	12·1	13·6	14·7	16·8	21·8	20·4
Danmark. Arbetslöshet, i %	20·3	21·0	15·6	11·8	9·4	8·7	9·3	9·0	[1] 9·0	11·4	[1] 15·6	24·6	24·4
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal)	58	62	49	36	30	26	27	27	28	34	[1] 46	64	73
Finland. Registr. arbetslösa	12 696	11 545	10 062	7 824	4 747	3 573	3 714	5 288	7 157	9 716	10 740	9 050	11 706
Ansökn. per 100 led. platser (manl.)	445	353	521	475	380	404	503	567	538	546	330	513	562
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	12·4	12·9	13·7	14·2	15·0	15·4	16·7	17·1	17·6	18·7	19·1	20·2	21·5
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal)	1 534	1 582	1 731	1 752	1 823	1 947	2 072	2 106	2 230	2 308	2 359	2 725	2 671
Irland. Arbetslöshet, i %	11·1	·	·	9·2	·	·	8·2	·	·	—	·	·	—
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	13·9	12·5	8·6	6·9	6·3	5·5	6·7	7·6	8·2	9·6	12·5	[1] 18·2	23·0
Arbetslöshetsindex	11·7	9·8	6·7	5·4	4·8	4·3	5·2	5·8	6·5	7·8	10·2	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i %	7·5	7·5	6·7	8·0	8·0	8·4	10·1	12·0	13·3	12·8	18·1	26·3	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %.	22·0	23·5	21·7	20·3	19·5	19·6	20·5	21·7	22·5	23·6	26·0	31·7	34·2
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	2 233	2 379	2 053	1 763	1 551	1 469	1 498	1 507	1 493	1 562	1 788	2 166	2 554
Ansökn. per 100 lediga platser	1 026	1 131	858	841	824	810	906	1 023	1 081	1 182	1 580	1 966	2 085
Sysselsättn:index (1 jan. 1925 = 100)	100·0	98·9	100·8	103·7	105·6	105·2	104·3	103·4	102·8	101·1	98·4	92·8	89·5
Österrike. Underst. arbetsl. (1 000)	273	285	239	192	163	150	153	156	164	193	238	295	331
Schweiz. Arbetslöshet, i %	8·8	8·8	6·5	7·4	7·6	7·3	8·1	10·2	11·1	12·4	15·2	17·9	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	·	99	·	·	95	·	·	86	·	·	84	·
Frankrike. Understödda arbetsl.	1 484	1 683	1 630	1 203	859	1 019	856	964	988	1 663	4 893	11 952	28 536
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	466	457	385	372	367	322	342	376	395	446	534	642	723
Ryssland. Reg.arbetsl. (i 1000-tal)	1 255	1 168	1 081	1 126	937	786	633	—	—	—	—	—	—
Estland. Oplac. arbetssökande	5 608	4 580	3 575	2 216	1 515	910	762	1 039	1 414	3 282	5 675	6 497	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	9 263	8 825	6 494	3 683	1 421	779	607	573	1 470	6 058	8 608	10 022	9 336
Polen. Arbetslösa (i 1 000-tal)	242	277	296	284	228	207	199	177	173	165	212	287	345
Arbetsl. industriarbetare i %	24·3	27·5	28·7	27·0	23·0	21·6	20·5	18·3	17·8	17·5	—	—	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	3·6	3·6	4·0	3·7	3·6	3·4	4·1	4·7	5·3	5·5	5·9	—	—
Ungern. Arbetslöshet, i %	14·5	14·8	14·6	13·7	13·6	13·0	13·2	14·5	16·0	16·7	17·0	—	—
Ansökn. per 100 lediga platser	419	492	404	323	268	300	276	326	337	369	469	386	—
Rumänien. Registr. arbetslösa	8 887	15 588	13 045	13 412	25 096	22 960	23 236	27 779	39 110	36 147	42 689	—	—
Jugoslavien. Registr. arbetslösa	8 508	9 437	9 739	12 052	8 704	6 991	7 236	6 111	5 973	6 609	7 219	9 989	—
Kanada. Arbetslöshet, i %	10·8	11·5	10·8	9·0	10·3	10·6	9·2	9·3	9·4	10·8	13·8	17·0	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	111·6	110·2	107·8	111·4	116·5	118·9	118·8	116·6	116·2	112·9	108·5	101·7	100·7
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1926 = 100)	90·2	90·3	89·8	89·1	87·7	85·5	81·6	79·9	79·7	78·6	76·5	75·1	—
Fed. Res. Board (1923—25 = 100)	93·2	93·3	93·1	92·6	90·9	88·8	85·5	85·1	86·4	84·3	81·0	78·8	—
Australien. Arbetslöshet, i %	·	·	14·6	·	·	18·5	·	·	20·5	·	·	23·4	—
Nya S. Wales. Arbetslösa (1000-tal)	35	40	45	50	52	55	65	60	75	90	90	—	—
Nya Zeeland. Arbetslöshet, i %	·	8·5	·	·	10·9	·	·	13·5	·	·	15·5	·	·

[1] Reviderade siffror.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Februari månad år 1931.

Under hänvisning till efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet, lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under februari månad.

Översikt av verksamheten under februari månad 1931.

Anstalter (med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida)	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	febr. 1931	jan. 1931	febr. 1930
Stockholms stad	8 237	5 754	5 663	3 966	2 904	2 099	**12 203**	**8 658**	**7 762**	141	120	170
Stockholms län	2 242	959	816	826	712	474	**3 068**	**1 671**	**1 290**	184	188	201
Uppsala stad o. län	813	268	172	196	211	164	**1 009**	**479**	**336**	211	193	205
Södermanlands län	977	479	347	410	356	207	**1 387**	**835**	**554**	166	179	146
Östergötlands län	1 404	485	377	645	492	332	**2 049**	**977**	**709**	210	253	222
Norrköping	1 092	157	149	110	86	62	**1 202**	**243**	**211**	495	621	508
Jönköpings län	340	194	132	392	216	152	**732**	**410**	**284**	179	202	155
Kronobergs län	419	173	153	172	156	72	**591**	**329**	**225**	180	143	119
Norra Kalmar län	211	68	55	54	72	39	**265**	**140**	**94**	189	261	262
Södra Kalmar län	623	125	122	183	104	61	**806**	**229**	**183**	352	283	306
Gotlands län	111	61	46	82	98	51	**193**	**159**	**97**	121	131	135
Blekinge län	1 452	287	254	497	328	192	**1 949**	**615**	**446**	317	330	226
Kristianstads län	751	327	271	474	401	264	**1 225**	**728**	**535**	168	160	156
Malmöhus län: Malmö	4 105	802	794	1 548	829	634	**5 653**	**1 631**	**1 428**	347	398	377
Malmöhus län: Lund	537	40	35	95	90	77	**632**	**130**	**112**	486	379	412
Malmöhus län: Landskrona	778	136	131	33	40	17	**811**	**176**	**148**	461	470	258
Malmöhus län: Hälsingborg	1 918	193	191	400	174	139	**2 318**	**367**	**330**	632	552	424
Malmöhus län: Ystad	467	201	199	52	31	17	**519**	**232**	**216**	224	290	363
Malmöhus län: Trelleborg	628	175	174	77	36	29	**705**	**211**	**203**	334	300	253
Malmöhus län: Eslöv	173	49	42	41	26	18	**214**	**75**	**60**	285	248	223
Malmöhus län: Skurup	68	65	35	32	41	18	**100**	**106**	**53**	94	187	114
Malmöhus län: Vellinge	90	40	40	14	13	9	**104**	**53**	**49**	196	268	309
Hallands län	818	181	148	106	90	61	**924**	**271**	**209**	341	440	210
Göteborgs o. Boh. l.	1 204	273	237	273	173	111	**1 477**	**446**	**348**	331	386	205
Göteborg	7 802	895	867	1 328	894	649	**9 130**	**1 789**	**1 516**	510	443	298
Älvsborgs län	894	201	186	109	102	56	**1 003**	**303**	**242**	331	354	232
Skaraborgs län	698	441	201	367	401	206	**1 065**	**842**	**407**	126	152	109
Värmlands län	755	229	223	146	158	89	**901**	**387**	**312**	233	248	188
Örebro län	1 172	385	320	362	516	223	**1 534**	**901**	**543**	170	253	168
Västmanlands län	773	279	214	398	336	231	**1 171**	**615**	**445**	190	207	157
Kopparbergs län	771	157	155	268	185	142	**1 039**	**342**	**297**	304	296	161
Gävleborgs län	992	142	142	257	134	116	**1 249**	**276**	**258**	453	359	302
Västernorrlands l.	543	143	141	37	30	24	**580**	**173**	**165**	335	219	241
Jämtlands län	239	46	46	180	176	159	**419**	**222**	**205**	189	177	143
Västerbottens län	390	85	84	137	128	91	**527**	**213**	**175**	247	208	145
Norrbottens län	321	208	205	105	83	56	**426**	**291**	**261**	146	154	117
Tills. febr. 1931	**44 808**	**14 703**	**13 367**	**14 372**	**10 822**	**7 341**	**59 180**	**25 525**	**20 708**	**232**	—	—
» jan. 1931	*45 858*	*15 088*	*14 207*	*14 560*	*12 132*	*7 988*	*60 418*	*27 220*	*22 195*	*222*	—	—
» febr. 1930	31 462	11 177	9 617	13 414	10 098	6 832	44 876	21 275	16 449	211	·	·
» » 1929	32 536	11 488	10 429	12 599	9 498	6 654	45 135	20 986	17 083	215	·	·
» » 1928	33 481	9 230	8 002	12 624	8 499	5 798	46 105	17 729	13 800	260	·	·

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar per 100 led. pl.			Tillsatta platser per 100 lediga		
					febr. 1931	jan. 1931	febr. 1930	febr. 1931	jan. 1931	febr. 1930
Manliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	5 033	5 263	3 303	2 161	159	206	147	65	72	64
Industri och hantverk	16 349	17 427	853	802	2 043	1 716	1154	94	95	91
Sjöfart och fiske	6 116	6 199	805	797	770	530	388	99	98	98
Handel och samfärdsel	4 522	5 061	1 278	1 172	396	374	304	92	89	87
Husligt arbete	5	5	4	3	.	.	.	.	.	.
Annat arbete	9 681	10 853	8 460	8 432	128	133	180	100	99	99
Summa	**41 706**	**44 808**	**14 703**	**13 367**	**305**	**304**	**281**	**91**	**94**	**86**
Därav under 18 år	2 527	2 624	1 103	918	238	226	188	83	83	77
Kvinnliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	696	701	1 256	438	56	71	70	35	35	38
Industri och hantverk	1 308	1 375	286	212	481	422	271	74	77	75
Sjöfart och fiske	190	201	43	42	.	.	.	.	.	.
Handel och samfärdsel	2 579	2 774	1 646	1 286	169	138	163	78	76	77
Husligt arbete	6 967	8 825	7 585	5 359	116	101	120	71	66	70
Annat arbete	491	496	6	4	.	.	.	.	.	.
Summa	**12 231**	**14 372**	**10 822**	**7 341**	**133**	**120**	**133**	**68**	**66**	**68**
Därav under 18 år	2 298	2 324	1 362	1 001	171	152	158	73	66	71
Tillsammans										
Jordbruk och skogshushållning . .	5 729	5 964	4 559	2 599	131	165	128	57	61	57
Jordbruk	5 296	5 515	4 222	2 281	131	168	134	54	56	54
Skogshushållning	433	449	337	318	133	147	71	94	96	85
Industri och hantverk	17 657	18 802	1 139	1 014	1 651	1 409	881	89	91	86
Gruvdrift och malmförädling . . .	858	882	66	66	.	.	.	.	.	.
Jord-, sten- och glasindustri . . .	1 098	1 113	70	69	.	.	.	.	.	.
Metall- och maskinindustri . . .	4 717	4 970	138	111	3 601	1 253	879	80	96	83
Trävaruindustri	1 289	1 342	61	58	.	.	.	.	.	.
Byggnadsverksamhet	5 405	5 892	386	377	1 526	1 814	1014	98	100	99
Läder-, hår- och gummiindustri . .	626	671	15	12	.	.	.	.	.	.
Textilindustri	333	345	6	5	.	.	.	.	.	.
Beklädnadsindustri	634	674	93	66	.	.	.	.	.	.
Närings- och njutningsmedelsindustri	815	862	100	69	862	682	482	69	82	74
Kemisk-teknisk o. belysningsindustri	267	289	25	23	.	.	.	.	.	.
Trämasse- och pappersindustri . .	259	272	44	37	.	.	.	.	.	.
Grafisk industri	106	120	7	6	.	.	.	.	.	.
Ej särskilt specificerade	1 250	1 370	128	115	1 070	1 013	790	90	72	86
Sjöfart och fiske	6 306	6 400	848	839	755	519	385	99	98	98
Handel och samfärdsel	7 101	7 835	2 924	2 458	268	233	228	84	81	81
Kontors-, bank- o. d. personal . .	628	652	140	117	466	528	407	84	86	83
Butiks- och magasinspersonal . . .	1 887	2 092	268	238	781	662	772	89	86	86
Hotell- och restaurangpersonal . .	1 614	1 787	1 062	865	168	143	160	81	81	80
Transportarbetare	2 586	2 895	1 050	898	276	247	183	86	80	81
Allmän och litterär verksamhet . .	375	398	350	292	114	106	149	83	74	78
Ej särskilt specificerade	11	11	54	48	.	.	.	.	.	.
Husligt arbete	6 972	8 830	7 589	5 362	116	101	120	71	66	70
Annat arbete	10 172	11 349	8 466	8 436	134	140	191	100	99	99
Summa	**53 937**	**59 180**	**25 525**	**20 708**	**232**	**222**	**211**	**81**	**82**	**77**
Därav under 18 år	4 825	4 948	2 465	1 919	201	183	172	78	73	74

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 1 275 platser, varav 976 manliga och 299 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 1 237, 914 och 323 samt under nästlidna månad resp. 1 312, 1 063 och 249.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**4 814**	**2 966**	**1 843**	**449**	**337**	**318**	**882**	**66**	**66**	**1107**	**70**	**69**	**4 832**	**134**	**110**
1	Stockholms stad	161	1	1	3	—	—	—	—	—	15	1	1	1126	42	36
2	Stockholms län	868	575	437	110	101	99	111	60	60	19	1	1	219	8	8
3	Uppsala stad och län	257	147	77	18	30	18	73	—	—	48	1	—	47	4	2
4	Södermanlands län	238	248	118	7	5	5	8	—	—	—	—	—	214	3	3
5	Östergötlands län	626	313	213	13	17	15	21	—	—	71	—	—	109	6	4
6	Norrköping	97	36	31	—	1	1	—	—	—	8	—	—	100	—	—
7	Jönköpings län	123	106	55	—	—	—	—	—	—	9	6	6	29	—	—
8	Kronobergs län	42	54	34	4	1	1	—	—	—	70	48	48	5	1	1
9	Kalmar län	71	36	20	—	2	2	—	—	—	22	—	—	36	6	6
10	Gotlands län	37	27	21	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	9	1
11	Blekinge län	170	75	42	1	5	5	—	—	—	135	—	—	30	—	—
12	Kristianstads län	330	228	174	23	9	9	14	—	—	75	—	—	31	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	110	7	5	—	—	—	—	—	—	96	—	—	471	14	14
14	Hälsingborg	109	13	11	—	—	—	64	—	—	16	—	—	167	—	—
15	Övriga anstalter	378	151	101	—	—	—	—	—	—	57	1	1	254	7	7
16	Hallands län	74	64	32	1	—	—	7	—	—	60	—	—	137	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	109	71	41	—	1	—	—	—	—	278	1	1	45	2	1
18	Göteborgs stad	110	26	25	—	1	—	—	—	—	4	—	—	1 423	14	14
19	Älvsborgs län	50	33	18	—	—	—	38	—	—	31	—	—	106	3	3
20	Skaraborgs län	370	410	176	2	3	3	—	—	—	12	—	—	22	5	2
21	Värmlands län	40	29	24	132	8	7	3	—	—	34	—	—	36	1	1
22	Örebro län	204	167	103	26	3	3	109	6	6	26	—	—	38	1	1
23	Västmanlands län	147	136	71	4	2	2	119	—	—	17	11	11	86	—	—
24	Kopparbergs län	27	8	8	8	3	3	254	—	—	1	—	—	39	2	2
25	Gävleborgs län	10	—	—	19	—	—	61	—	—	2	—	—	35	1	1
26	Västernorrlands län	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	3	1
27	Jämtlands län	12	1	1	42	24	24	—	—	—	—	—	—	7	1	1
28	Västerbottens län	17	4	4	29	15	15	—	—	—	—	—	—	7	—	—
29	Norrbottens län	24	—	—	7	106	106	—	—	—	—	—	—	2	1	1
	Kvinnliga avdelningen	**701**	**1 256**	**438**	—	—	—	—	—	—	**6**	—	—	**138**	**4**	**1**
1	Stockholms stad	6	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	92	4	1
2	Stockholms län	65	108	51	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Uppsala stad och län	30	33	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	46	69	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	60	80	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	1	7	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	29	45	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	20	54	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	16	39	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	7	27	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	29	88	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	73	131	49	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	14	10	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26	—	—
14	Hälsingborg	11	9	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	38	60	18	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—
16	Hallands län	16	22	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	64	36	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	4	6	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20	—	—
19	Älvsborgs län	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	31	116	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	12	27	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	37	145	29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	43	77	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	12	20	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	12	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	—	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	13	21	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	11	17	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaruindustri			Byggnadsverksamhet			Läder-, här- o. gummiindustri			Textilindustri			Beklädnadsindustri			Närings- o. njutningsmedelsindustri			Kem.-tekn. o. belysningsindustri			
Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	
1 340	**61**	**58**	**5 892**	**386**	**377**	**401**	**8**	**7**	**218**	**2**	**2**	**329**	**5**	**5**	**656**	**16**	**13**	**249**	**15**	**15**	
121	2	1	1 727	101	98	57	5	4	17	—	—	58	4	4	108	1	1	26	—	—	1
32	10	9	178	11	11	1	—	—	2	—	—	11	1	1	18	2	2	5	1	1	2
15	1	1	58	—	—	3	1	1	—	—	—	3	—	—	18	—	—	1	—	—	3
25	7	7	34	9	9	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	2	—	—	—	4
28	2	2	146	3	3	2	—	—	1	—	—	2	—	—	13	—	—	—	—	—	5
69	6	5	309	41	41	4	—	—	65	—	—	5	—	—	18	—	—	2	—	—	6
5	—	—	25	15	15	—	—	—	7	—	—	—	—	—	5	1	1	18	—	—	7
1	—	—	13	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	8
63	11	11	21	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	9
—	—	—	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	1	—	—	10
9	—	—	41	1	1	5	—	—	—	—	—	4	—	—	18	1	1	—	—	—	11
16	6	6	63	23	23	—	—	—	—	—	—	2	—	—	6	1	1	—	—	—	12
92	—	—	1 007	18	18	156	2	2	12	—	—	50	—	—	104	—	—	78	—	—	13
15	—	—	311	1	1	94	—	—	6	—	—	21	—	—	23	—	—	24	—	—	14
33	3	3	352	13	13	46	—	—	4	—	—	16	—	—	123	—	—	34	9	9	15
31	—	—	114	2	2	1	—	—	8	—	—	18	—	—	15	—	—	—	—	—	16
52	—	—	108	6	3	2	—	—	23	—	—	2	—	—	10	—	—	17	—	—	17
306	3	3	639	19	16	17	—	—	40	2	2	46	—	—	85	3	3	9	1	1	18
12	—	—	84	6	6	1	—	—	22	—	—	6	—	—	11	—	—	1	—	—	19
6	1	1	17	2	2	—	—	—	2	—	—	7	—	—	15	4	2	4	—	—	20
70	—	—	70	—	—	1	—	—	6	—	—	5	—	—	8	—	—	—	—	—	21
7	—	—	97	3	3	8	—	—	—	—	—	63	—	—	10	—	—	22	4	4	22
7	—	—	83	2	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	23
14	—	—	201	45	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
206	—	—	41	13	13	2	—	—	—	—	—	5	—	—	15	—	—	7	—	—	25
35	—	—	43	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	14	—	—	—	—	—	26
—	—	—	9	7	7	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	27
35	9	9	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	28
35	—	—	72	44	44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
2	—	—	—	—	—	**270**	**7**	**5**	**127**	**4**	**3**	**345**	**88**	**61**	**206**	**84**	**56**	**40**	**10**	**8**	
—	—	—	—	—	—	6	7	5	27	3	2	162	53	36	78	36	25	18	10	8	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	13	2	2	12	5	5	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	2	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	2	1	3	2	1	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	—	4	—	—	4	7	6	1	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	3	3	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	1	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	7	2	—	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	117	—	—	16	—	—	81	19	16	35	3	2	18	—	—	13
—	—	—	—	—	—	145	—	—	10	—	—	3	—	—	7	—	—	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	6	—	—	1	1	1	—	—	—	17
2	—	—	—	—	—	—	—	—	39	1	1	46	5	1	31	6	5	3	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	6	10	3	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	2	2	—	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	1	—	1	—	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	3	—	—	1	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**155**	**6**	**4**	**117**	**6**	**5**	**1249**	**78**	**71**	**6199**	**805**	**797**	**453**	**73**	**61**
1	Stockholms stad	18	4	2	52	3	2	388	44	38	543	132	130	221	45	37
2	Stockholms län	3	1	1	2	—	—	50	1	1	46	2	2	12	3	3
3	Uppsala stad och län	—	—	—	3	—	—	16	—	—	5	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	2	—	—	1	—	—	14	—	—	167	70	70	1	—	—
5	Östergötlands län	1	—	—	2	—	—	30	4	4	13	3	2	5	1	1
6	Norrköping	12	1	1	4	—	—	21	2	2	106	30	29	7	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	1	—	—	14	—	—	1	—	—	2	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	7	—	—	1	—	—	23	1	1	426	38	38	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	33	2	2	1	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	12	—	—	402	22	22	4	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	1	—	—	8	—	—	27	3	3	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	16	—	—	14	—	—	349	8	8	355	32	32	52	7	7
14	Hälsingborg	2	—	—	4	—	—	24	—	—	761	71	71	8	1	1
15	Övriga anstalter	2	—	—	6	—	—	29	—	—	501	105	105	3	1	1
16	Hallands län	—	—	—	5	—	—	—	—	—	188	11	11	2	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	3	—	—	1	—	—	4	—	—	203	41	41	—	1	—
18	Göteborgs stad	30	—	—	12	3	3	176	16	15	2205	241	237	122	13	10
19	Älvsborgs län	45	—	—	1	—	—	25	—	—	7	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	1	—	—	3	—	—	3	—	—	1	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	6	—	—	11	—	—	1	—	—
22	Örebro län	5	—	—	4	—	—	12	1	1	7	—	—	4	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	5	—	—	11	—	—	2	1	1
24	Kopparbergs län	4	—	—	1	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	5	—	—	1	—	—	21	—	—	107	2	2	5	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	3	—	—	71	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**117**	**38**	**33**	**3**	**1**	**1**	**121**	**50**	**44**	**201**	**43**	**42**	**199**	**67**	**56**
1	Stockholms stad	60	22	19	3	1	1	22	25	21	101	11	11	90	20	18
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	7	1	—	8	—	—	5	1	1
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—
5	Östergötlands län	—	3	2	—	—	—	—	—	—	1	1	1	2	—	—
6	Norrköping	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—
7	Jönköpings län	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	2	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	2	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	35	—	—	—	—	—	87	19	18	11	1	1	62	26	26
14	Hälsingborg	2	1	1	—	—	—	—	1	1	4	—	—	1	—	—
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	—	2	2	3	—	—	1	—	—
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	6	4	4	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	2	—
18	Göteborgs stad	10	8	7	—	—	—	—	1	1	66	22	22	30	16	10
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	1	1	—
23	Västmanlands län	2	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	1
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel och samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1526	**161**	**158**	**273**	**23**	**22**	**2708**	**829**	**743**	**91**	**149**	**148**	**10**	**43**	**40**	**5**	**4**	**3**	**10853**	**8 460**	**8 432**	
786	105	104	160	16	15	855	307	251	43	1	—	2	17	15	4	1	1	1 746	4 922	4 922	1
22	—	—	10	1	1	121	28	28	—	—	—	—	—	—	1	2	1	401	151	150	2
11	4	4	2	—	—	41	6	6	2	—	—	—	—	—	—	—	—	192	74	63	3
8	1	1	—	1	1	24	11	9	1	—	—	—	—	—	—	—	—	229	122	122	4
16	—	—	4	—	—	75	23	20	1	—	—	—	—	—	—	—	—	225	113	113	5
24	—	—	1	—	—	79	5	4	1	—	—	1	—	—	—	—	—	159	35	35	6
5	—	—	4	—	—	19	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	73	61	51	7
—	—	—	2	2	2	8	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	270	64	64	8
3	—	—	—	—	—	25	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	130	92	92	9
3	1	1	—	—	—	6	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	20	20	10
6	—	—	3	1	1	47	9	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	565	173	173	11
13	2	2	1	—	—	24	6	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	117	49	49	12
173	2	2	16	—	—	263	101	95	12	—	—	—	—	—	—	1	1	679	610	610	13
15	4	4	8	—	—	88	12	12	1	—	—	—	—	—	—	—	—	157	91	91	14
33	3	3	7	—	—	124	21	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	739	392	392	15
16	—	—	2	—	—	30	1	1	7	1	1	—	—	—	—	—	—	102	102	101	16
7	—	—	1	—	—	38	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	301	146	146	17
321	38	36	31	—	—	499	240	228	21	145	145	7	26	25	—	—	—	1 699	104	104	18
4	—	—	2	—	—	30	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	418	157	157	19
8	—	—	3	—	—	13	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	209	14	14	20
11	1	1	—	—	—	21	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300	188	188	21
10	—	—	6	—	—	46	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	468	194	193	22
6	—	—	4	—	—	40	17	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	236	110	110	23
—	—	—	1	—	—	26	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	188	94	92	24
12	—	—	2	—	—	91	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	345	125	125	25
9	—	—	—	—	—	12	2	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	340	138	138	26
2	—	—	2	1	1	14	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	147	10	10	27
2	—	—	1	1	1	8	3	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	263	53	53	28
—	—	—	—	—	—	41	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	140	56	54	29
566	**107**	**80**	**1514**	**1039**	**843**	**187**	**221**	**155**	**307**	**201**	**144**	**1**	**11**	**8**	**8 825**	**7 585**	**5 359**	**496**	**6**	**4**	
237	49	38	555	328	279	102	133	91	138	68	45	1	10	7	2 117	2 122	1 492	149	2	—	1
10	3	1	93	37	34	1	1	1	34	7	7	—	—	—	575	547	372	—	—	—	2
2	—	—	8	8	5	2	1	1	1	2	2	—	—	—	149	165	136	1	—	—	3
—	1	1	18	22	19	—	2	2	4	12	8	—	—	—	297	248	149	43	—	—	4
11	1	1	43	35	25	3	3	2	3	16	14	—	—	—	485	348	239	24	1	1	5
—	—	—	9	7	2	2	2	2	—	3	2	—	—	—	77	66	53	11	—	—	6
6	1	1	29	19	18	2	1	1	3	5	4	—	—	—	298	138	105	3	—	—	7
2	2	2	12	12	7	—	—	—	2	3	2	—	—	—	131	82	45	—	—	—	8
3	—	—	15	7	4	—	—	—	1	1	—	—	—	—	186	125	82	13	—	—	9
6	2	2	6	13	4	2	1	1	2	—	—	—	—	—	58	53	36	—	—	—	10
16	3	1	36	25	19	—	—	—	2	—	—	—	—	—	403	211	143	5	—	—	11
5	—	—	74	41	32	—	1	1	—	—	—	—	—	—	308	225	181	4	—	—	12
133	13	10	103	48	36	1	23	17	7	12	9	—	—	—	730	655	498	72	—	—	13
6	5	5	32	18	15	3	3	3	1	3	2	—	—	—	171	134	108	4	—	—	14
5	—	—	26	28	25	10	4	2	2	—	—	—	—	—	238	183	138	13	—	—	15
4	—	—	9	12	11	—	1	1	1	—	—	—	—	—	70	54	37	3	—	—	16
6	1	1	43	31	24	—	—	—	3	8	6	—	—	—	128	89	64	9	—	—	17
86	19	11	119	84	65	41	25	12	67	18	12	—	—	—	657	683	500	107	—	—	18
1	—	—	9	6	4	—	—	—	3	4	1	—	—	—	88	89	51	—	—	—	19
10	2	2	41	30	23	—	—	—	8	7	7	—	1	1	251	232	140	16	3	3	20
—	1	—	12	10	8	1	1	1	1	—	—	—	—	—	118	118	71	—	—	—	21
4	—	—	21	41	26	1	5	3	6	6	2	—	—	—	269	315	162	15	—	—	22
8	4	4	36	48	42	8	7	7	4	7	5	—	—	—	288	189	139	4	—	—	23
—	—	—	48	32	28	1	1	1	—	—	—	—	—	—	206	131	106	—	—	—	24
1	—	—	44	16	14	6	4	4	4	10	7	—	—	—	183	102	89	—	—	—	25
1	—	—	2	5	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33	22	19	—	—	—	26
2	—	—	49	57	56	1	2	2	10	9	9	—	—	—	105	85	79	—	—	—	27
1	—	—	16	15	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	107	96	72	—	—	—	28
—	—	—	6	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	99	78	53	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna
den 31 januari 1931.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. . .	46	1 617	3 811	**5 428**	261	163	**424**	**7·8**	27·7
Bleck- o. plåtslagareförb. .	44	2 175	—	**2 175**	584	—	**584**	**26·9**	29·6
Bokbindareförbundet . . .	21	1 479	3 397	**4 876**	154	224	**378**	**7·8**	5·9
Bryggeriindustriarb.-förb. .	57	3 472	870	**4 342**	137	94	**231**	**5·3**	5·0
Byggnadsträarbetareförb. .	161	15 204	—	**15 204**	6 081	—	**6 081**	**40·0**	39·4
De förenade förbunden . .	38	2 847	1 575	**4 422**	213	93	**306**	**6·9**	9·5
Elektriska arbetareförb. . .	71	3 391	—	**3 391**	455	—	**455**	**13·4**	17·8
Gjutareförbundet	86	4 842	2	**4 844**	724	—	**724**	**14·9**	20·4
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	347	33 140	4 407	**37 547**	12 368	1 204	**13 572**	**36·1**	40·7
Gruvindustriarbetareförb. .	21	1 853	1	**1 854**	503	—	**503**	**27·1**	24·1
Handelsarbetareförb. . . .	219	12 986	5 902	**18 888**	1 293	323	**1 616**	**8·6**	8·3
Hatt- o. pälsindustriarb.-f. .	20	489	1 324	**1 813**	60	150	**210**	**11·6**	30·4
Hattarbetare	13	237	866	**1 103**	30	99	**129**	**11·7**	43·4
Pälsvarnarbetare	7	252	458	**710**	30	51	**81**	**11·4**	13·0
Kommunalarbetareförb. . .	149	19 066	2 158	**21 224**	1 072	462	**1 534**	**7·2**	8·3
Litografförbundet	17	1 945	86	**2 031**	50	4	**54**	**2·7**	2·3
Livsmedelsarbetareförb. . .	81	7 367	2 189	**9 556**	877	304	**1 181**	**12·4**	20·3
Metallindustriarb.-förb. . .	217	91 940	4 824	**96 764**	15 702	544	**16 246**	**16·8**	19·9
Järnbruksarbetare . . .	58	19 240	5	**19 245**	4 126	1	**4 127**	**21·4**	32·8
Verkstadsarbetare . . .	159	72 700	4 819	**77 519**	11 576	543	**12 119**	**15·6**	16·7
Murareförbundet	64	3 426	—	**3 426**	1 802	—	**1 802**	**52·6**	50·4
Målareförbundet	101	5 177	1	**5 178**	3 221	1	**3 222**	**62·2**	56·3
Pappersindustriarb.-förb. .	114	22 165	984	**23 149**	2 852	111	**2 963**	**12·8**	11·5
Sadelm.- o. tapetseraref. .	34	1 510	180	**1 690**	347	24	**371**	**22·0**	21·6
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	47	6 083	3 195	**9 278**	523	54	**577**	**6·2**	5·2
Stenindustriarbetareförb. .	93	5 862	—	**5 862**	2 166	—	**2 166**	**36·9**	44·9
Sågverksindustriarb.-förb. .	241	20 989	1	**20 990**	8 140	—	**8 140**	**38·8**	64·4
Sågverks- o. brädgårdsarb.	139	14 099	—	**14 099**	5 683	—	**5 683**	**40·3**	66·2
Flottnings- o. skogsarb.	102	6 890	1	**6 891**	2 457	—	**2 457**	**35·7**	60·9
Textilarbetareförbundet . .	62	5 193	7 123	**12 316**	262	171	**433**	**3·5**	4·1
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	530	2 068	**2 598**	8	6	**14**	**0·5**	0·5
Transportarbetareförb. . .	93	7 726	75	**7 801**	1 709	64	**1 773**	**22·7**	16·1
Träindustriarbetareförb. . .	171	11 540	103	**11 643**	1 920	14	**1 934**	**16·6**	14·8
Tunnbinderiarbetareförb. .	14	225	—	**225**	79	—	**79**	**35·1**	35·8
Typografförbundet	99	8 481	475	**8 956**	400	17	**417**	**4·7**	4·5
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	76	3 365	—	**3 365**	1 447	—	**1 447**	**43·0**	39·7
Tillsammans	**2 814**	**306 085**	**44 751**	**350 836**	**65 410**	**4 027**	**69 437**	**19·8**	22·9
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	58	2 705	—	**2 705**	1 000	—	**1 000**	**37·0**	65·7
Summa	**2 872**	**308 790**	**44 751**	**353 541**	**66 410**	**4 027**	**70 437**	**19·9**	**23·3**

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under januari uppgivits till inalles 327 112, vilket i genomsnitt motsvarar 4·6 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under februari månad 1931. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt, som tidigare varit fallet.

Under februari har prisnivån ytterligare sjunkit något, beroende på fortsatta prissänkningar för ett flertal varuslag, framför allt fläsk. Av de varor, å vilka noteringar inhämtats, ha sedan januari 31 varit föremål för *prissänkning* och 8 för *prisstegring*, under det att medelpriserna å 19 varuslag äro *oförändrade*.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—februari 1931. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med februari 1931, meddelas efterföljande indexserier, vilka utarbetats på sätt förut beskrivits i Sociala Meddelanden (årg. 1920, sid. 752 ff.).

	Juli	Årsmedeltal								1930				1931[1]	
	1914	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	Jan.	Febr
Aritm. (ovägda) tal	100	171	174	176	169	165	165	163	153	157	152	153	151	149	148
Vägda tal . . .	100	163	164	168	158	153	154	150	140	144	140	139	136	133	132

Enligt vad den »vägda» indexserien giver vid handen, har den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse under februari visat en nedgång med en enhet; det »ovägda» indextalet har likaledes sjunkit med en enhet. — Ovanstående indexserier återgivas fullständigare i de häften av Sociala Meddelanden, som innehålla kvartalsrapporter över levnadskostnaderna, senast i årg. 1931, häfte 1, sid. 50. Det må noga observeras, att samtliga ovan angivna siffror endast avse de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 januari 1931, 161, motsvarande en stegring från juli 1914 av 61 % mot 63 % vid närmast föregående undersökningstillfälle, den 1 oktober 1930 (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 53).

[1] Preliminära siffror.

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1930	Febr. 1930	Dec. 1930	Jan.[2] 1931	Febr.[2] 1931	Höjning (+) eller sänkning (−) i %	
		öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	febr. 1914—febr. 1931	febr. 1930—febr. 1931
Mjölk: oskummad	l	14	47	21	22	21	21	21	+ 50·0	— 4·5
handskummad	»	8	—	11	11	11	11	11	+ 37·5	0·0
separerad	»	6	23	8	8	8	8	8	+ 33·3	0·0
Smör: bords- (mejeri-)	kg	236	729	284	313	270	266	275	+ 17·5	— 12·1
mat- (lands-)	»	218	727	265	288	256	252	253	+ 20·5	— 12·2
Ost: helfet, okryddad	»	164	624	195	207	187	187	186	+ 14·1	— 10·1
halvfet, »	»	121	500	144	152	139	139	138	+ 15·0	— 9·2
Margarin: växt-, bästa sort	»	185	433	138	138	138	138	138	0·0	0·0
Ägg: svenska, färska	tjog	159	681	211	222	275	222	204	+ 16·6	— 8·1
» konserverade	»	187	716	210	196	229	208	177	+ 22·1	— 9·7
Potatis: gammal	hl	—	1271	640	646	626	636	637	—	— 1·4
»	5 l	28	71	42	43	42	42	42	+ 55·6	— 2·3
färsk	»	46	102	82	—	—	—	—	—	—
Ärter, gula	kg	81	78	36	38	34	34	33	+ 6·5	— 13·2
Bruna bönor	»	48	214	52	57	48	46	45	— 2·2	— 21·1
Mjöl: vete-, svenskt kärn- (patent-)	»	81	× 75	41	42	40	40	39	+ 25 8	— 7·1
råg-, » bästa sort	»	22	× 56	25	26	24	24	24	+ 14·3	— 7·7
rågsikt-, » » »	»	27	× 78	35	36	35	35	35	+ 34·6	— 2·8
Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	86	99	38	39	36	36	35	— 2·8	— 10·3
ris-, Burma eller svenska (bästa)	»	41	111	52	53	51	50	50	+ 25·0	— 5·7
Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	96	66	67	65	65	64	+ 56·1	— 4·5
hårt, knäckebröd	»	—	—	89	91	88	89	88	—	— 3·3
limpa, söt	»	88	96	62	63	61	61	61	+ 60·5	— 3·2
grovbröd (surlimpa, ankarstock)	»	80	64	46	47	46	46	47	+ 56·7	0·0
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	280	145	147	144	143	143	+ 90·7	— 2·7
mjukt, bakat med vatten	»	43	116	75	75	75	75	75	+ 70·5	0·0
mjukt, » » mjölk	»	60	167	90	91	89	90	90	+ 50·0	— 1·1
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	189	188	187	186	185	+ 54·2	— 1·6
soppkött	»	100	490	155	155	154	154	153	+ 54·5	— 1·3
Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	512	238	241	233	233	231	+ 76·3	— 4·1
spädkalv	»	72	312	145	145	145	142	141	+ 93·2	— 2·8
Fårkött: färskt, stek	»	133	600	231	232	215	216	219	+ 64·7	— 5·6
salt, svenskt	»	114	547	185	189	176	179	178	+ 50·8	— 5·8
Renkött, färskt, stek	»	119	557	235	240	239	229	221	+ 79·7	— 7·9
Fläsk: färskt, svenskt (sidfläsk)	»	133	605	210	227	173	167	152	+ 16·0	— 33·0
salt, » »	»	140	619	217	234	183	178	161	+ 16·7	— 31·2
» amerikanskt »	»	—	—	227	231	221	220	208	—	— 10·0
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	127	134	127	128	128	+ 60·0	— 4·5
gädda	»	108	333	190	209	189	193	190	+ 63·8	— 9·1
sill	»	84	110	70	59	68	61	58	+ 81·3	— 1·7
strömming	»	38	114	67	66	70	71	72	+ 80·0	+ 9·1
torsk	»	55	160	100	100	98	100	99	+ 67·8	— 1·0
rödspotta (»spätta»)	»	79	244	155	160	156	162	166	+ 104·9	+ 3·8
kolja	»	—	—	124	129	123	126	130	—	+ 0·8
salt: sill, prima	»	45	148	68	70	64	65	65	+ 41·3	— 7·1
strömming	»	30	105	49	48	53	53	53	+ 65·6	+ 10·4
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	96	98	96	96	95	+ 69 6	— 3·1
Kaffe (obränt), prima Santos	»	170	316	244	262	221	219	214	+ 33·8	— 18·3
Socker, bit-	»	67	× 133	45	48	42	42	42	— 34·4	— 12·5
Salt (matsalt)	»	—	32	17	17	16	16	16	—	— 5·9
Svagdricka	l	6	16	16	15	16	16	16	+ 166·7	+ 6·7
Fotogen, Water White	»	20	71	29	29	29	29	27	+ 35·0	— 6·9
Ved: björk-, barr- osågad, hemkörd	kbm	720	2310	1220	1240	1195	1185	1185	+ 62·3	— 4·4
Ved: björk-, barr- osågad, hemkörd	»	575	1895	920	935	905	900	895	+ 54·3	— 4·3
Bränntorv	100 kg	196	896	400	404	404	404	387	+ 85·2	— 4·2
Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl	401	—	688	700	670	669	668	+ 69·1	— 4·6
eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	234	—	323	332	311	311	309	+ 35·5	— 6·9
Koks: gasverks- (krossad)[1] hemkörd	»	165	—	238	244	225	224	223	+ 44·8	— 8·6
eng. kamin- » hemkörd	»	189	—	276	283	263	262	261	+ 41·8	— 7·8

[1] 1913 avse uppgifterna okrossad koks. — [2] Preliminära siffror. — × Maximipris.

Tidskriftsöversikt.

(Februari 1931.)

Allmänna sociala frågor.

AMONN, A. Lohnhöhe, Preisniveau und Beschäftigungsgrad der Arbeit. Der Arbeitgeber 1931, nr 3.

EISERHARDT, HILDE. Die zweite internationale Konferenz für soziale Arbeit. Soziale Praxis 1931, nr 7.

GINSBERG, M. The place of instinct in social theory. Economica febr. 1931.

HOGBEN, L. The foundations of social biology. Economica febr. 1931.

KEHRHAUS, S. Der Arbeiter als Objekt der psychologischen Forschung. Arbeit und Wirtschaft 1931, nr 3.

KUPFER, MARGARETHE. Die Familie in den Augen der Grosstadtjugend. Berliner Wohlfahrtsblatt 1931, nr 3.

LÜBECK, S. Arbetsfredens problem. (Föredrag.) Tidskrift för affärsekonomi 1931, nr 2.

MAYER, J. P. Das Problem der Arbeit in der deutschen Philosophie der Gegenwart. Die Arbeit 1931, nr 2.

MOLIN, A. De kontorsanställda och den sociala lagstiftningen. (Föredrag.) Kontorsvärlden 1931, nr 2.

ROBBINS, L. Economic notes on some arguments for protection. Economica febr. 1931.

SCHMIDT, G. Der Einfluss der Landwirtschaftskrise auf die Arbeits- und Lebensbedingungen der Landarbeiter. Bulletin der internationalen Landarbeiter-Föderation. Sonderausg. 5 febr. 1931.

Moskva ad portas. Affärsvärlden 1931, nr 8.

Prisrevolutionen. Affärsvärlden 1931, nr 6.

Salaried employees and public servants. Industrial and labour information 2 febr. 1931.

Den ökonomiske Situation i de nordiske Lande. Økonomi og Politik 1930, nr 4.

Den ökonomiske Situation i de vigtigste Lande. Økonomi og Politik 1930, nr 4.

Sverige.

HANSSON, S. Tjänstemannarörelsens konsolidering. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 7.

KOCH, G. H. v. Allmänna arvsfonden. (Radioföredrag.) Meddelanden från K. Socialdepartementets byrå för fattigvårds- och barnavårdsärenden 1931, nr 42.

PETRE, A. Skogsarbetarnas levnadsförhållanden. Skogen 1931, nr 4.

STJERNSTEDT. RUTH. Åter en vanartslag. Hertha 1931, nr 2.

Förtroendeställning. [Om kontorsanställda.] Tidskrift för Sveriges kontorister 1931, nr 1.

[Kommerskollegii] Utlåtande angående 1929 års sjöfartssäkerhetskonvention. Kommersiella meddelanden 1931, nr 2.

Lagstadgade anställningsvillkor för kontorsanställda? Kontorsvärlden 1931, nr 2.

De privatanställda. Daco-kommittén [De anställdas centralorganisation] begär utredning. Bankvärlden 1931, nr 2.

Amerikas förenta stater.

ADAM, EMMA. Die Entwicklung des amerikanischen Kolonialwaren-Detailhandels zum Lebensmittelmarkt. Schweiz. Konsum-Verein 1931, nr 8.

THULSTRUP, Å. Konsumenterna i U. S. A. Kooperatören 1931, nr 1.

Public employment services. Monthly labor review jan. 1931.

Regulations regarding importation of convict-made goods. Monthly labor review jan. 1931.

Belgien.

New Belgian act on family allowances. Monthly labor review dec. 1930.

Danmark.

SØRENSEN, C. J. Antallet af Børn hos Invalidepensionerede. Socialt Tidsskrift 1931, nr 2.

Finland.

Förhållandena bland den tekniska personalen under år 1929. Social tidskrift 1931, nr 1.

Palestina.

A statistical survey of jewish workers in Palestine. International labour review febr. 1931.

Ryssland.

OLBERG, P. Neues vom sowjetrussischen Arbeitsrecht. Arbeit und Wirtschaft 1931, nr 3.

— Den sovjetryska arbetsrättens nya kurs. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 7.

WIGFORSS, E. Ryssland under femårsplanen. Tiden 1931, nr 2.

Storbritannien.

Labor conditions of dock workers in the port of Liverpool. Monthly labor review dec. 1930.

Sydafrika.

PLANT, A. The anti-dumping regulations of the South African tariff. Economica febr. 1931.

Tjeckoslovakien.

BĚLINA, J. Kritische Wirtschaftslage in der Tschechoslowakei. Arbeit und Wirtschaft 1931, nr 4.

Tyskland.

COLM, G. Den ökonomiske Krise i Tyskland. Ökonomi og Politik 1931, nr 4.

EISECK, I. Der jetzige Stand der Hauspflege. Berliner Wohlfahrtsblatt 1931, nr 2.

FRIEBEL, MARTHA. Berliner Hausarbeit. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 4.

GROENEVELD, H. Berufsberatung, Arbeitsmarktausgleich und Arbeitsvermittlung für die geistigen Berufe. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 40.

HEYNACHER, MARTHA. Reichssparkommissar und Wohlfahrtspflege. Blätter für Wohlfahrtspflege 1931, nr 1.

HOBBING, R. Eine Aufgabe beim Aufbau der Berufsberatung und Arbeitsvermittlung für die geistigen Berufe. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 40.

— Grundsätzliches zur Krise des Akademikerangebotes. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 44.

MUTHESIUS. Soziale Gerichtshilfe und Gesetzgeber. Soziale Praxis 1931, nr 9.

MÖNCH, H. Soziologische Beziehungen des Betriebsrats. Gewerkschafts-Zeitung 1931, nr 7.

OSTERMAN, S. Den sjätte »gröna veckan» i Berlin. Svenskt land 1931, nr 5.

SCHMIDT & VAJE. Die Betriebsräte im Jahre 1929. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 5.

WINDISCH, P. Jugendliche im Gerichtssaal. Blätter für Wohlfahrtspflege 1931, nr 1.

WUNDERLICH, FRIEDA. Sozialpolitik in der Krise. Soziale Praxis 1931, nr 6.

Österrike.

LAKENBACHER, E. Wirtschaftsforschung in Österreich. Arbeit und Wirtschaft 1931, nr 4.

Arbetarskydd.

BEINTKER, E. & SCHULTZIK, R. Chronaximetrische Untersuchungen an Arbeitern mit Pressluftgeräten. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1931, nr 1.

HUSEMANN. Fangvorrichtung für einen freischwebenden Personenfahrstuhl. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 5.

KOELSCH. Die Methodik der arbeitsphysiologischen Untersuchungen. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1931, nr 1.

MOSLER. Explosion eines »explosionssicheren» Elektromotors und Brand in einer Benzol-Tankabfüllanlage. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 5.

RODENACKER. Die Bedeutung der Konstitution für die Schwefelkohlenstofferkrankung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1931, nr 1.

ROSENGREN, A. Dammutsugning vid polér- och slipskivor. Arbetarskyddet 1931, nr 1.

VOGEL, W. Über die elektrische Zündung von Sprengschüssen. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 5.

Nederländerna.

ALSÖR, A. Arbejderbeskyttelsen i Nederlandene. Socialt Tidsskrift 1931, nr 2.

Tyskland.

KLIFFMÜLLER, H. Unfallverhütung im Elektrokarrendienst. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 5.

SACHS, R. Unfalltage und Unfallstunden im Baugewerbe. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 5.

STILLER. Die Verordnung über die Herstellung, Verpackung, Lagerung und Einfuhr von Thomasmehl. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 5.

Arbetslön och arbetstid.

NYSTRÖM, B. Jordbrukets arbetslöner hålla sig i Sverige men sjunka i Amerika. Landtmannen 1931, nr 9.

ZAHN, F. Weltlohnniveau? Allg. statistisches Archiv 1931, nr 1.

ÖSTBERG. Feriespörsmålet i utlandet. Arbeidsgiveren (Norge) 1931, nr 2.

Sverige.

BAGER, H. Statstjänstemännens dyrtidstillägg vid 1931 års riksdag. Sv. trafiktidning 1931, nr 9.

SANDBERG, E. Reallöner och depressionstider. Sv. trafiktidning 1931, nr 8.

Bostad = familjebostad? Tolkningstvist rörande § 10 riksavtalet [för jordbruksarbete] inför arbetsdomstolen. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas medlemsblad 1931, nr 2.

Amerikas förenta stater.

LARSSON, K. Fords höga löner — en myt? Fackföreningsrörelsen 1931, nr 5.

STEWART, E. Ratio of value of production to wages and their purchasing power in manufacturing establishments, 1849 to 1929. Monthly labor review dec. 1930.

Ryssland.

The continuous working week in Soviet Russia. International labour review febr. 1931.

Tyskland.

MEYER ZU SCHWABEDISSEN. »Lohnsenkung?» Soziale Praxis 1931, nr 7.

WOYTINSKY, W. Zur Frage der Vierzigstundenwoche. Gewerkschafts-Zeitung 1931, nr 6.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

HULT, C. A. Uppfinningarna och arbetslösheten. Industritidningen Norden 1931, nr 6.

SJÖSTRAND, E. Arbetslöshetsförsäkringen i utlandet. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 6.

Arbetslösheten i Amerika och Australien. Industritidningen 1931, nr 1.

International labour organisation. Meeting of the unemployment committee. Industrial and labour information 9 febr. 1931.

Rasjonaliseringen og arbeidsledigheten. Arbeidsgiveren (Norge) 1931, nr 3.
The unemployment crisis. The Labour magazine febr. 1931.

Sverige.

BARCK-LAGERGREN, KAJSA. Några synpunkter på arbetsförmedling för ungdom. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1931, nr 1.
Beredskapsarbeten. Sunt förnuft 1931, nr 1.
Beredskapsarbeten mot arbetslösheten. Landssekretariatets yttrande över det av sakkunniga utarbetade förslaget. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 8.
[Kommerskollegii] Utlåtande angående arbetslöshetens motverkande genom beredskapsarbeten. Kommersiella meddelanden 1931, nr 3/4.

Amerikas förenta stater.

Decrease in railroad employment. Monthly labor review jan. 1931.
Labor turnover in American factories. Monthly labor review dec. 1930.

Kanada.

Annual review of employment in Canada, 1930. The labour gazette 1931, nr 1.

Ryssland.

The recruiting system in Soviet Russia. Industrial and labour information 9 febr. 1931.

Saarområdet.

FROMM, P. Neues in der Erwerbslosenfürsorge im Saargebiet. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 4.

Storbritannien.

BEUSHAUSEN, GERTRUD. Staatliche Massnahmen zur Schulung und Umsiedlung Arbeitsloser in Grossbritannien. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 4.
LELAND WITMER, HELEN. Some effects of the english unemployment insurance acts on the number of unemployed relieved under the poor law. The quarterly journal of economics febr. 1931.
Försörjningsstaten och arbetslösheten. Industria 1931, nr 4.
Hilfe für Rationalisierungsentlassene in der englischen Mühlenindustrie. Soziale Praxis 1931, nr 9.

Tyskland.

BLUHM. Berufswechsel gelernter Arbeiter in der Berliner Metallindustrie. Arbeit und Beruf 1931, nr 1.
ECKERT, J. Arbeitslosigkeit — das staatspolitische Problem. Die Reichsversicherung 1931, nr 1.
EHMKE. Zur Aufhebung der gewerbsmässigen Stellenvermittlung. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 3.
FALK, F. Für und wider die Arbeitsbeschaffung. Die Arbeit 1931, nr 2.
FLEISCHMANN. Das Problem der arbeitslosen Jugendlichen. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 40.
GAERTNER. Zur Reform der Arbeitslosenhilfe. Soziale Praxis 1931, nr 9.
KOBRAK. Stand und Aussichten der Arbeitsfürsorge. Arbeit und Beruf 1931, nr 3.
LEHFELDT, B. Die Arbeitsdienstpflicht. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 3.
MAU, O. Zur Kritik des Beitragssystems in der Arbeitslosenversicherung. Soziale Praxis 1931, nr 7.
MÜNCH, E. Allgemeines über Aussendienst und Arbeitsvermittlung. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 41.
SCHOOR, V. Kritische Bemerkungen zur Rechtsprechung in Unterstützungssachen nach dem AVAVG [Gesetz über Arbeitsvermittlung und Arbeitslosenversicherung.]. Arbeit und Beruf 1931, nr 1–2.
TORNOW, R. B. Der Aussendienst in der Angestelltenvermittlung. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 41.
WERGO, H. Die Arbeitslosenfürsorge der Gemeinden. Arbeit und Beruf 1931, nr 4.
WIEDWALD, R. Berufliche Bildungsmassnahmen für Arbeitslose. Arbeit und Beruf 1931, nr 2
WILRODT, H. Grundsätzliches über Schulungsmassnahmen für jugendliche Erwerbslose. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 40.
Arbeitsstreckung durch Gesetz? Soziale Praxis 1931, nr 9.
Arbeitsstreckung in der Praxis. Soziale Praxis 1931, nr 7.
Entschädigung der gewerbsmässigen Stellenvermittler. Soziale Praxis 1931, nr 8.
Neue Wege der Arbeitsbeschaffung? Arbeit und Beruf 1931, nr 2.
Zu den »Grundsätzen für die Zusammensetzung und Tätigkeit der berliner Wohlfahrts- und Jugendkommissionen (Geschäftsanweisung)» vom 25. Juni 1930. Berliner Wohlfahrtsblatt 1931, nr 4.
Die Zukunft der Arbeitslosenversicherung. Gewerkschafts-Zeitung 1931, nr 7.

Befolkningsfrågan.

GADELIUS, B. Epilepsi och äktenskap. (Föredrag.) Hygiea 1931, nr 3.
JENSEN, A. Forældreskabsforsikring. Socialt Tidsskrift 1931, nr 2.

Bostadsförhållanden.

CHATILLON-WINBERGH, G. Teglet i den moderna byggnadstekniken. Byggmästaren 1931, nr 4.

Sverige.

ANGER, F. Bostadsproduktion och bostadstillgång i Stockholm 1930. Byggnadsvärlden 1931, nr 7.
FLODH, E. C:SON. Fri prisbildning och hyreslagstiftning. Vår bostad 1931, nr 2.
GRIMLUND, O. Markvärdestegring och tomträtt. (Föredrag.) Vår bostad 1931, nr 2.
G[UINCHAR]D, J. & S[ILLÉ]N, G. Byggnadsverksamheten i Stockholm under år 1930. Statistisk månadsskrift 1930. nr 12.

G[UINCHAR]D, J. & S[JÄLANDER], V. Bostadstillgången i Stockholm vid årsskiftet 1930/31. Statistisk månadsskrift 1930, nr 12.
MATTSSON, K. H. Hur värmeledningen bör anläggas. Hem i Sverige 1931, nr 2.
PALLIN, H. N. Om solstrålningens utnyttjande. Byggnadsvärlden 1931, nr 6.
STEDT, C. A. Den elektriska installationen i våra hem. Hem i Sverige 1931, nr 2.
STENDAHL, G. Några för Göteborgs bostadsförhållanden karaktäristiska drag. Byggmästaren 1931, nr 5.
SYNNÆS, BORGHILD. Boligutstillingen i Stockholm 1930. Kommunalt tidsskrift 1931, nr 1.
Lantarbetarnas bostäder. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas medlemsblad 1931, nr 2.
Stockholms fastighetsägareförening om byggnadsstadgeförslaget. (Yttrande.) Sveriges fastighetsägaretidning 1931, nr 3.

Danmark.

Byggevirksomheden i 1930. Statistiske Efterretninger 1931, nr 8.

Norge.

BACKER FÜRST, H. En norsk tävlan om stugor och små enfamiljsvillor. Sunt förnuft 1931, nr 1.

Tyskland.

BOHNSTEDT, W. Wende im Wohnungsbau. Soziale Praxis 1931, nr 6.
RIEGER, V. Nutida bostadsbygge i förstadssamhällen i Tyskland. Sv. hantverkstidning 1931, nr 3.
WÖLZ, O. Reichsgrundsätze für den Kleinwohnungsbau. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 3.
Die wohnungspolitischen Massnahmen der Reichsregierung. Soziale Praxis 1931, nr 6.

Fattigvård och barnavård m. m.

Sverige.

BARKMAN, L. En ny era i Frimurarebarnhusets historia. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1931, nr 1.
FLORÉN, G. Fattigvård och hemortsrätt. Sv. fattigvårds- och barnavårdstidning 1931, nr 2.
GRUBB, E. Aktuella barnavårdsfrågor. (Referat av föredrag.) Sv. fattigvårds- och barnavårdstidning 1931, nr 2.
HAMMARLING, HJ. Några reflexioner angående de uppförda ålderdomshemmen. Tidskrift för fattigvård 1931, nr 1.
HASSELROT, B. C. Redogörelse för Allmänna barnhusets nya verksamhet. Meddelanden från K. Socialdepartementets byrå för fattigvårds- och barnavårdsärenden 1930, nr 39.
KARLSON, K. O. Varför stiga fattigvårdskostnaderna? Tidskrift för fattigvård 1931, nr 1.
KOCH, G. H. v. 1931 en ny tid för svensk fattigvård. Sv. fattigvårds- och barnavårdstidning 1931, nr 2.
LINDBÄCK, C. Den offentliga hjälpverksamheten. (Föredrag.) Landskommunernas tidskrift 1931, nr 1.
Förhållandet mellan Röda-korsarbetet och den allmänna fattigvårdsverksamheten. Svenska röda korset 1931, nr 1.

Norge.

MOHR, T. Anvisning av arbeide for fattigunderstöttelse. Kommunalt tidsskrift 1931, nr 1.

Tjeckoslovakien.

MAIER, H. Das tschechoslowakische Schutzaufsichtsgesetz, ein Musterbeispiel neuzeitlichen Minderheitenrechts. Soziale Praxis 1931, nr 8.

Föreningsväsen.

HEYDE, L. Zum gewerkschaftlichen Führerproblem. Soziale Praxis 1931, nr 8.
International federation of Christian trade unions. Industrial and labour information 16 febr. 1931.

Japan.

The Japanese trade union bill. Industrial and labour information 16 febr. 1931.

Storbritannien.

FINUCANE, M. I. Why we want the trade union bill. The Labour magazine febr. 1931.
LINDSTRÖM, R. Den nya brittiska fackföreningslagen. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 5.
Um die Revision des englischen Gewerkschaftsgesetzes. Soziale Praxis 1931, nr 8.

Tyskland.

Betriebsräte und Gewerkschaften. Gewerkschafts-Zeitung 1931, nr 6.

Hälso- och sjukvård.

HALLBÄCK, G. Nytt från läkekonst och socialmedicinskt arbete. Svenska röda korset 1931, nr 1.

Sverige.

EDHOLM, E. Våra sjuksköterskor. (Radioföredrag.) Svenska röda korset 1931, nr 1.
PETRÉN, A. Den nya sinnessjuklagstiftningen och kommunerna. Meddelanden från K. Socialdepartementets byrå för fattigvårds- och barnavårdsärenden 1931, nr 41.
— Om intagning och avgifter vid sinnessjukhus. Landskommunernas tidskrift 1931, nr 1.
SMITH, G. A. De frivilliga sjukvårdstrupperna och samhället. Svenska röda korset 1931, nr 1.

Danmark.

WENNERSTRÖM, J. A. Overdrevsgaarden. Gåle Bakkehus' sommar- och arbetshemskoloni. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1931, nr 1.

Finland.

HALLBÄCK, G. Finland och det förebyggande hälsovårdsarbetet. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1931, nr 1.

LÖWENHJELM, C. Om sjuksköterskors användning i sjukdomsförebyggande arbete. Sv. läkartidningen 1931, nr 7.

Jord- och egnahemsfrågan.

Sverige.

BERGFORS, G. Försöksgården i Pålkem. Sunt förnuft 1931, nr 1.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

OLSSON, C. J. Textilarbetarnas lönerörelse. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 6.

Finland.

»Till arbetsplatserna.» [Om kommunistisk agitation.] Industritidningen 1931, nr 2.

Tyskland.

JOACHIM, R. Die Verordnung des Reichspräsidenten über die Beilegung von Schlichtungsstreitigkeiten öffentlichen Interesses, vom 9. Januar 1931. Reicharbeitsblatt 1931, nr 3.

NIKISCH, A. Zur Kritik an der arbeitsgerichtlichen Rechtsprechung. Der Arbeitgeber 1931, nr 3.

SEIDEL, R. Zentralverband und Spitzenorganisation bei der Führung von Arbeitskämpfen. Die Arbeit 1931, nr 2.

Kooperation.

CAMIN, M. Le 13e congrès de l'alliance coopérative internationale. Revue des études coopératives 4 kv. 1930.

CLEUET, A.-J. Sur l'application des principes de Rochdale. Revue des études coopératives 4 kv. 1930.

GIDE, CH. L'Ecole coopérative à Vienne: Les principes de Rochdale. Revue des études coopératives 4 kv. 1930.

— Rochdalereglerna förr och nu. Kooperatören 1931, nr 2.

LASSERRE, G. Les solutions aux conflits du travail dans le mouvement coopératif. L'émancipation 1931, nr 1.

LÉVY, G. Les pools de blé canadiens et leur adhésion à l'alliance coopérative internationale. Revue des études coopératives 4 kv. 1930.

POISSON, E. L'activité de l'alliance coopérative internationale de Stockholm à Vienne et la coopération française. (1927—1930.) Revue des études coopératives 4 kv. 1930.

RENNER, K. Kooperativa företagsformer. Kooperatören 1931, nr 1.

THOMAS, A. Pour une politique de la coopération internationale. Revue des études coopératives 4 kv. 1930.

The international co-operative alliance in 1930. Review of international cooperation febr. 1931.

Sverige.

APELQVIST, S. Storföreningarnas ökade betydelse. Kooperatören. Jubileumsnummer 4.

BORG, G. Kooperativ brödtillverkning i Sverige. Kooperatören. Jubileumsnummer 4.

HAMRING, E. Kooperativa förbundets kvarnar. Kooperatören. Jubileumsnummer 4.

JOHANSSON, A. Vår rörelse förr och nu. Kooperatören. Jubileumsnummer 4.

LUNDBERG, G. Konsumentkooperationen och industriarbetarna. Kooperatören. Jubileumsnummer 4.

ODHE, TH. Konsumentkooperationen som industriföretagare. Kooperatören. Jubileumsnummer 4.

OLSSON, E. Malmö-kooperatörernas mejeriavdelning. Kooperatören. Jubileumsnummer 4.

PERSSON, E. Likviditetsproblemet ur medlemmarnas synpunkt. Kooperatören. Jubileumsnummer 4.

ÖRNE, A. Kooperationen och staten. Kooperatören. Jubileumsnummer 4.

Amerikas förenta stater.

Workers' productive associations in the United States in 1929. Monthly labor review dec. 1930.

Danmark.

PEDERSEN, A. CH. Vore Brugsforeningers Størrelse i driftsmæssig Belysning. Andelsbladet 1931, nr 9.

Estland.

STÖTSBERG, I. Estlands bondekooperation. Kooperatören 1931, nr 2.

Irland.

NIELSEN, H. Et Par Smaatræk af Irlands og den irske Andelsbevægelses Historie. Andelsbladet 1931, nr 6.

Ryssland.

Die geschlossenen genossenschaftlichen Abgabestellen in Russland. Schweiz. Konsum-Verein 1931, nr 6.

Ungern.

KUNCZ, E. Legal problems of the Hungarian co-operative movement. Review of international cooperation febr. 1931.

Österrike.

GAUSSEL, G. Le mouvement coopératif de consommation dans la république d'Autriche. Revue des études coopératives 4 kv. 1930.

Levnadskostnader.

Finland.

Medelprisen på livsförnödenheter och födoämneskostnaderna år 1930. Social tidskrift 1931. nr 1.

Schweiz.

Der Stand der Lebenskosten in den Schweizerstädten im Jahre 1930 und am 1. Januar 1931. Schweiz. Konsum-Verein 1931, nr 5.

Tyskland.

LEUVÉN, G. Minskning av mellanhandsvinsten. Sv. livsmedelstidning 1931, nr 5.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

LJ[UNGQVIS]T, O. Några synpunkter på lärlingsproblemet. Målarnas facktidning 1931, nr 2.

Sverige.

RAYMOND, V. Vanförcanstalterna och deras kuratorverksamhet. Tidskrift för fattigvård 1931, nr 1.

Tyskland.

LOEWE, EMMA. Eine berufskundliche Unterrichtsstunde bei Abiturientinen. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 44.

RIEGER, A. Zehn Jahre Lehrlingsheim der Stadt Berlin in Brandenburg. Berliner Wohlfahrtsblatt 1931, nr 3.

Nykterhetsfrågan.

GYLLENSWÄRD, C. Alkohol och ärftlighet. Tirfing 1931, nr 1.

Sverige.

DAHLGREN, TH. Svensk krönika för 1928 och 1929. Tirfing 1931, nr 1.

G[AH]N, H. Rusdrycksförsäljningen under år 1930. Tidskrift för systembolagen 1931, nr 2.

HARTELIUS, Å. Alkoholen och trafiksäkerheten — de nya rättsreglerna. Tirfing 1931, nr 1.

NORDSTRÖM, J. Huru skola vi få en verksam nykterhetsnämnd inom varje kommun? Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1931, nr 2.

PETRÉN, A. Om vådan av att icke omhändertaga farlig alkoholist. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1931, nr 2.

SÄLLQVIST, A. Åtgärder mot fylleri hos ungdom. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1931, nr 1.

Fyllerivarningar. Tidskrift för systembolagen 1931, nr 2.

Något om åtgärder mot hembränning och smuggling. Tidskrift för systembolagen 1931, nr 2.

Systembolagen och körkorten. Tidskrift för systembolagen 1931, nr 2.

Socialförsäkring.

Amerikas förenta stater.

STACK, M. Old-age pensions in the United States. International labour review febr. 1931.

Sverige.

H[ISING], H. Några anvisningar om s. k. dagsverks- och löneuppgifter till riksförsäkringsanstalten. Arbetarskyddet 1931, nr 1.

LAURIN, P. G. Ålderdomsförsörjningens problem. Sunt förnuft 1931, nr 1.

Invaliditetsberäkningen vid skador å extremiterna. Arbetarskyddet 1931, nr 1.

Belgien.

Revision of Belgian law on insurance of wage earners against old age and premature death. Monthly labor review dec. 1930.

Danmark.

GLOERFELT-TARP, KIRSTEN. Er vor Moderskabshjælp forsvarlig? Socialt Tidsskrift 1931, nr 2.

Finland.

HARVIA, Y. Allmänna understöd för änkor och faderlösa barn. Social tidskrift 1931, nr 1.

Frankrike.

LIPPMANN, K. Die französische Sozialversicherung. Soziale Praxis 1931, nr 8.

Norge.

BERNER, J. Lægehjelpen i sykeforsikringen. Socialt arbeid 1931, nr 2.

Tyskland.

ADAM, M. Die Anstellung von Versorgungsanwärtern. Zentralblatt für Reichsversicherung 1931, nr 3.

BEHREND. Entlastung der Spruchbehörden der Unfallversicherung! Die Reichsversicherung 1931, nr 1.

BRAETCH, H. Zentralisation in der Sozialversicherung. Der Arbeitgeber 1931, nr 4.

HEINZE. Die schwierige Lage der deutschen Invalidenversicherung — und ihre Gründe. Die Reichsversicherung 1931, nr 1.

ROCKTÄSCHEL. Die finanzielle Lage der Invalidenversicherung zur Zeit des 40 jährigen Bestehens. Soziale Praxis 1931, nr 8.

Ut- och invandring.

GRANITSCH, E. Ausländerbeschäftigung in Deutschland und Österreich. Arbeit und Beruf 1931, nr 2.

Organisation of immigration. Industrial and labour information 16 febr. 1931.

Palestina.

Immigration, land settlement, and development in the mandated territory of Palestine. International labour review febr. 1931.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling har under tiden 11 februari—10 mars 1931 bl. a. publicerats:

N:r		Daterad
17.	K. kung. ang. förvaltningsbidrag åt jordbrukets kreditkassor	13 febr.
27.	Lag ang. ändrad lydelse av 14 och 34 §§ i lagen den 30 juni 1913 (nr 120) om allmän pensionsförsäkring	6 mars.

Arbetsmarknaden under mars månad 1931.

Genomsnittssiffran för antalet arbetsansökningar per 100 lediga platser vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna i riket sjönk i mars till 191 från 232 i februari. Nedgången torde få anses ganska normal för årstiden, enär mars månad alltid plägar utvisa en av vikande säsongarbetslöshet betingad förbättring av läget på arbetsmarknaden. Samtliga huvudgrupper företedde också under redovisningsmånaden gynnsammare relationstal än under föregående månad. Det var emellertid i huvudsak inom jordbruket, som de ökade arbetstillfällena voro att finna, under det att för ett flertal industrigrenar alltjämt rapporterades oförändrat läge, med otillräcklig arbetstillgång. En viss lättnad beredde liksom under de båda föregående månaderna de goda tillfällen till extraarbete i form av snöskottning, som särskilt under månadens förra del stodo till buds tack vare den ihållande vintern. — Vid en jämförelse med mars månad föregående år visar rapportmånaden ett ogynnsammare relationstal mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft än åren 1929 och 1930, men bättre än eller lika bra som samma månad åren 1925—1928.

Inom jordbruket framträdde över hela landet ökad efterfrågan på arbetskraft, även om behovet för Skånes vidkommande var mindre än vanligt vid denna tid, beroende till stor del på väderleksförhållandena, vilka förorsakade försening av förberedelserna till vårarbetet. Den tillfälliga arbetskraften, såsom daglönare, månadskarlar och kördrängar, var på grund härav mindre eftersökt. Så mycket starkare var efterfrågan på ladugårdsskötare och yngre, helst mjölkningskunniga, drängar. På det kvinnliga området svarade ej tillgången på arbetskraft ens mot hälften av efterfrågan.

Inom gruppen industri och hantverk uppvisade metall- och maskinindustrien en sedan föregående månad väsentligt förbättrad relationssiffra till följd av att å en del orter plåtslageriarbetare beretts tillfälligt arbete med takrengöring efter snöfallen. Vad byggnadsverksamheten beträffar, syntes arbetsmarknadsläget något gynnsammare än i februari, i det att en del nybyggnadsföretag påbörjats. Tillgången på arbetskraft, såväl yrkesmän som hantlangare och grovarbetare, var dock fortfarande mycket stor.

Beträffande de till handel och samfärdsel hänförliga yrkena syntes utvecklingen ha gått i gynnsam riktning för samtliga kategorier med undantag av kontorsanställda, vilkas ställning ytterligare försvagats. Sökandefrekvensen var emellertid alltjämt störst bland butiks- och magasinspersonal. Dock kunde någon förbättring skönjas i fråga om platstillgången för yngre handelsarbetare samt springpojkar och springflickor, framför allt skolfria. Hotell- och restaurangrörelsen gav, särskilt mot slutet av månaden, ökad sysselsättning åt kokerskor, diskerskor och köksor samt i mindre utsträckning även åt serveringspersonal.

Inom husligt arbete var antalet lediganmälda platser icke obetydligt större än antalet ansökningar. Då en del yngre, mindre kvalificerade tjänstesökande voro svåra att placera, måste bristen å fullgod arbetskraft bliva än mera kännbar. Särskilt efterfrågade voro kunniga ensamjungfrur, passflickor och daghjälp i städerna.

Inom sjöfartsnäringen var läget, för såväl däcks- som maskinpersonal, under rapportmånaden bättre än förliden månad, men sämre än i fjol vid samma tid. En del personer bereddes tillfälligt arbete ombord å fartyg med rosthackning och målning. Vid sjömanshusen rapporterades under mars 2 744 påmönstringar mot 2 295 avmönstringar.

Antalet vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsatta arbetare var vid månadens slut i det närmaste detsamma som vid månadens början, c:a 6 300. Vid utgången av mars månad 1930 var siffran knappt hälften så stor. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa var vid början av mars 41 600 mot 40 200 en månad tidigare. Marssiffran för år 1930 var 15 400.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under mars samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
1913—1922	196	203	171	148	134	138	129	123	115	127	174	187
1923	346	308	231	165	135	146	141	140	126	129	191	195
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268
1927	293	258	208	171	168	161	150	148	143	170	242	243
1928	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220
1929	241	215	174	150	134	135	137	135	127	148	202	203
1930	241	211	171	140	129	127	140	144	146	175	254	238
1931	*222*	*232*	*191*	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:												
1928	178	145	113	93	90	90	106	133	111	107	173	228
1929	185	152	110	94	83	75	90	113	105	113	159	195
1930	169	128	100	78	73	65	81	99	110	119	169	212
1931	*165*	*131*	*109*	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:												
1928	300	297	240	197	165	176	187	170	157	186	245	219
1929	251	228	199	173	151	152	152	144	136	165	213	204
1930	255	233	200	166	148	145	157	161	160	202	274	240
1931	*229*	*254*	*214*	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12
1923	20·5	19·4	18·0	14·9	10·7	9·8	9·1	8·6	8·0	8·2	9·3	14·1
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5
1926	15·7	14·8	14·7	12·3	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1
1927	16·3	15·6	14·1	12·3	9·9	9·4	8·3	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3
1930	13·9	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·3	15·3	22·9
1931	*20·3*	*18·3*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Åldersfördelningen bland Sveriges organiserade arbetare.

På föranstaltande av arbetslöshetsutredningen har företagits en undersökning rörande arbetslösheten bland fackförbundens medlemmar, varvid bl. a. undersökts arbetslösheten inom olika åldersgrupper. Genom denna undersökning, vars resultat om någon tid kommer att framläggas i en särskild publikation, har för första gången erhållits en statistik rörande åldersfördelningen bland de organiserade arbetarna i vårt land. Då berörda statistik även ur andra synpunkter än med hänsyn till arbetslöshetsfrågan torde kunna påräkna intresse, har det ansetts lämpligt att redan nu framlägga de erhållna siffrorna.

Undersökningen omfattar inalles 32 fackförbund, eller samtliga organisationer, vilkas medlemsregister befunnit sig i sådant skick, att uppgifter därur kunnat erhållas rörande medlemmarnas arbetslöshetsförhållanden. De organisationer, som icke fyllt denna fordran och därför måst lämnas ur räkningen, äro bleck- och plåtslagarförbundet, eldarunionen, försäkringsfunktionärernas förbund, kakel- och plattarbetarförbundet, lantarbetarförbundet, livsmedelsarbetarförbundet, sjömansunionen och textilarbetarförbundet.

Medtagna i undersökningen äro samtliga arbetare, som under h e l a å r e t 1 9 2 9 voro medlemmar i de medverkande organisationerna. Medlemmar, som under året inträtt i eller utträtt ur förbundet, ha sålunda ej medräknats. Undantagna äro vidare en del äldre medlemmar, om vilkas arbetslöshetsförhållanden inga upplysningar kunnat erhållas, på grund av att de enligt gällande förbundsstadgar varit befriade från kontingent och sålunda ej haft anledning att anmäla sig för fristämpling samt ej heller på annat sätt fått sina arbetslöshetstider antecknade i medlemsregistret. Genom de begränsningar materialet sålunda underkastats bliva sannolikt de äldsta och i viss mån även de yngsta åldersklasserna underrepresenterade vid undersökningen. Denna ofullständighet torde dock ej väsentligt förringa värdet av de framkomna siffrorna, vilka i varje fall giva en bild av åldersfördelningen inom det aktiva och mera stabila medlemsbeståndet inom den svenska fackföreningsrörelsen.

Undersökningen omfattar inalles 409 174 arbetare, vilka ur ålderssynpunkt fördela sig på följande sätt:

	Antal	%
Under 18 år (födda 1912 eller senare)	4 665	1·1
18—20 » (» 1909—1911)	22 810	5·6
21—25 » (» 1904—1908)	57 554	14·1
26—30 » (» 1899—1903)	62 480	15·3
31—40 » (» 1889—1898)	112 078	27·4
41—50 » (» 1879—1888)	83 249	20·3
51—60 » (» 1869—1878)	49 156	12·0
Över 60 » (» 1868 eller tidigare)	17 182	4·2
Summa	409 174	100·0

I tabellen å sid. 262—4 meddelas motsvarande procentsiffror för de olika förbunden samt viktigare yrkesgrupper inom vissa förbund.

En granskning av tabellen visar, att åldersfördelningen inom flertalet organisationer företer starka avvikelser från de ovan angivna medeltalen. I vissa fall äro de yngre årsklasserna kraftigt överrepresenterade, i andra fall föreligger en lika tydlig övertalighet för de högre åldersgrupperna. En del fack utmärka sig även för ett jämförelsevis stort antal medlemmar i medelåldern. Slutligen finnas vissa yrkesgrupper, där någon enstaka åldersklass framträder såsom avgjort undertalig, tydligen beroende därpå, att yrkets nyrekrytering avstannat under en eller annan depressionsperiod.

Ser man till en början på de förbund, som uppvisa *ett förhållandevis stort antal medlemmar i de yngre årsklasserna,* kan man även inom denna grupp särskilja tvenne skilda typer, å ena sidan sådana fack, där samtliga åldrar under 25 à 30 år äro övertaliga, å andra sidan sådana, inom vilka ett undantag i detta hänseende måste göras för den yngsta åldersgruppen, 15- till 17-åringarna. Till den förra kategorien kunna hänföras åtminstone sju av de i undersökningen medtagna fackförbunden, nämligen sadelmakare, skoarbetare, bokbindare, träindustriarbetare, metallarbetare, beklädnadsarbetare och litografer; särskilt de båda förstnämnda förbunden utmärka sig för ett påfallande stort antal minderåriga medlemmar, vilket tydligen sammanhänger därmed, att de industrier, där de nämnda organisationerna ha sin verksamhet, höra till dem, som uppvisa det högsta procenttalet arbetare under minderårighetsgränsen.[1] — Möjligen skulle till denna grupp också kunna räknas sågverksindustriarbetarförbundet och de förenade förbunden, vilka båda organisationer avvika från den anförda typen endast i det hänseendet, att även den äldsta åldersgruppen (över 60 år) här framträder med ett jämförelsevis högt procenttal. Siffrorna för sistnämnda åldersgrupp äro emellertid, såsom inledningsvis anförts, icke så mycket att bygga på vid jämförelse mellan olika förbund, enär vissa skiljaktigheter föreligga i fråga om redovisningen av s. k. hedersledamöter.

Såsom en andra grupp bland de övervägande »ungdomliga» förbunden kan man räkna frisörarbetare, hatt- och pälsindustriarbetare samt handelsarbetare. Med hänsyn till åldersfördelningen skilja sig dessa organisationer från de förutnämnda såtillvida, att den yngsta, under minderårighetsgränsen fallande åldersgruppen är relativt fåtalig eller — såsom inom frisörarbetarförbundet är fallet — helt saknas. I gengäld äro bland frisörerna årsklasserna mellan 18—30 år så mycket starkare företrädda. Över denna åldersgräns kommer endast 28 % av förbundets hela medlemsbestånd, och antalet frisörarbetare, som fyllt 40 år, är procentuellt ojämförligt mycket lägre än inom någon annan organisation.

Det jämförelsevis ringa antalet medlemmar i de högre åldrarna är bland frisörerna liksom en del andra av de i det föregående nämnda fackförbunden — beklädnadsarbetare, bokbindare m. fl. — antagligen närmast beroende där-

[1] Enligt 1929 års industristatistik var minderårighetssiffran för skoindustrien 13·6 % och för gruppen »annan läderindustri», som bl. a. innefattar sadelmakare och tapetserare, 23·2 %.

på, att en hel del arbetare inom dessa yrken vid mognare ålder övergå till att bli självständiga näringsidkare. Å andra sidan finnas vissa förbund, där den ojämna åldersfördelningen sannolikt får tillskrivas det förhållandet, att själva yrket är alltför nytt för att någon större del av de däri sysselsatta arbetarna skola ha hunnit upp i de högre åldersklasserna. Som exempel i sistnämnda hänseende må särskilt nämnas elektriska arbetarförbundet samt telegraf- och telefonmannaförbundet. De allra yngsta årsklasserna äro å andra sidan ej heller särdeles talrikt företrädda inom dessa båda organisationer, utan huvudmassan av medlemsbeståndet tillhör den yngre medelåldern; särskilt är gruppen 31—40 år mycket starkt representerad.

Såsom typiska medelåldersfack, d. v. s. organisationer, inom vilka *de mellersta åldersklasserna äro jämförelsevis starkt företrädda*, kunna förutom de nyss anförda nämnas hotell- och restaurangpersonalen samt tobaksarbetarna. Inom det förra facket äro åldrarna mellan 20 och 40 år starkt överrepresenterade, inom det senare råder motsvarande förhållande med årsklasserna mellan 25 och 50. En likartad, ehuru från genomsnittet ej lika starkt avvikande åldersfördelning framträder inom skogs- och flottnings- samt väg- och vattenbyggnadsarbetarförbunden. Slutligen torde till denna grupp också kunna hänföras målareförbundet, där åldersklasserna mellan 30 och 50 år och i viss mån även gruppen 21—25 kunna betecknas som övertaliga, medan däremot åldern 26—30 är jämförelsevis fåtaligt representerad. Den oregelbundna åldersfördelningen utgör en tydlig återspegling av byggnadsindustriens konjunkturkurva under det senaste årtiondet.

Dylika avvikelser från den normala ålderssammansättningen, härrörande från avbrott i yrkesrekryteringen under långvariga depressionsperioder, bli ännu starkare framträdande, om man ser på de förbund, som ha *ett relativt stort antal medlemmar i de äldre årsklasserna.* Den mest utpräglade ytterligheten i detta hänseende representeras av tunnbinderiarbetarförbundet, där alla årsklasser under 40 år äro starkt undertaliga och en oproportionerligt stor del av medlemsbeståndet — mer än hälften — passerat 50-årsgränsen. Åldersfördelningen synes här snarast giva bilden av ett i utdöende statt yrke. Som god tvåa kommer murareförbundet, bland vars medlemmar 28 % varit över 50 år och 62 % fyllt 40. I övrigt kunna till denna grupp hänföras byggnadsträarbetare, transportarbetare, kommunalarbetare, bryggeriarbetare, gjutare och järnvägsmän. Inom en del av dessa organisationer, närmast kommunal- och transportarbetarförbunden, torde de yngre åldersgruppernas låga procenttal bero därpå, att dessa fack företrädesvis rekryteras av arbetare, som hunnit åtminstone ett stycke upp i tjuguårsåldern. I fråga om byggnadsfacken och järnvägspersonalen har man däremot otvivelaktigt åtminstone delvis att göra med *en av konjunkturförhållandena framkallad avvikelse från den normala åldersfördelningen.*

Detsamma torde kunna sägas om gruv- och stenindustriarbetarförbunden, ehuru ålderssammansättningen här är helt annan än inom de förut anförda facken. Medan det för dessa karakteristiska är, att åldersklassen 21—30 år varit avgjort svagare representerad än åldern 31—40, är det bland gruvarbetarna och

Åldersfördelningen bland fackförbundens medlemmar år 1929.

	Antal medlemmar	D ä r a v i %							
		under 18 år	18–20 år	21–25 år	26–30 år	31–40 år	41–50 år	51–60 år	över 60 år
Beklädnadsarbetareförbundet	**8 895**	**1·4**	**10·1**	**24·5**	**19·2**	**23·5**	**13·8**	**6·8**	**0·7**
Beställningsskräddare	2 513	0·3	4·0	15·1	14·9	26·8	23·5	14·5	0·9
Konfektionsarbetare	6 382	1·8	12·5	28·2	20·9	22·1	10·0	3·8	0·7
Bokbindareförbundet	**3 966**	**2·8**	**16·3**	**26·6**	**18·2**	**20·1**	**10·3**	**4·1**	**1·6**
Bryggeriindustriarbetareförbundet	**4 635**	**0·4**	**4·2**	**11·9**	**14·6**	**27·3**	**21·3**	**15·2**	**5·1**
Byggnadsträarbetareförbundet	**15 798**	**0·1**	**1·4**	**7·0**	**12·1**	**30·1**	**26·7**	**17·1**	**5·5**
De förenade förbunden	**5 433**	**2·5**	**9·1**	**19·4**	**14·6**	**21·6**	**17·0**	**11·0**	**4·8**
Läder o. handskarbetare	1 741	2·5	3·8	9·9	10·7	24·9	23·6	18·0	6·6
Kemisk-tekniska arbetare	1 650	1·4	7·5	19·6	17·0	21·3	17·2	10·5	5·5
Gummifabriksarbetare (se nedan)	1 259	4·8	16·8	27·7	15·4	19·2	10·0	4·4	1·7
Sprängämnesarbetare	456	2·2	11·4	27·2	15·8	18·6	13·4	9·0	2·4
Tändsticksarbetare (se nedan)	174	—	23·6	36·8	21·8	11·5	5·2	1·1	—
Oljeslageriarbetare	153	—	0·7	13·7	16·3	26·8	20·9	7·2	14·4
Elektriska arbetareförbundet	**4 310**	**0·1**	**3·4**	**11·4**	**23·3**	**40·9**	**14·7**	**5·2**	**1·0**
Installationselektriker, o. d.	3 953	0·1	3·4	11·7	23·5	40·9	14·4	4·9	1·1
Arbetare vid järnbruk	357	0·3	2·8	8·1	20·5	40·9	17·9	8·4	1·1
Frisörarbetareförbundet	**1 015**	—	**13·4**	**32·8**	**26·1**	**21·0**	**5·9**	**0·7**	**0·1**
Gjutareförbundet	**5 526**	**1·0**	**5·0**	**10·1**	**14·9**	**27·6**	**22·2**	**13·2**	**6·0**
Yrkesutbildade vid verkstäder	3 907	1·0	5·2	9·0	15·1	28·4	22·1	12·8	6·4
» » järnbruk	603	0·2	4·5	9·3	13·1	29·5	24·4	14·7	4·3
Icke yrkesutbild. vid verkstäder	864	1·7	4·3	14·3	15·2	24·1	19·9	14·6	5·9
» » » järnbruk	152	—	7·9	15·8	17·1	19·1	27·0	11·2	1·9
Grov- o. fabriksarbetareförbundet	**46 487**	**1·1**	**5·0**	**13·6**	**15·4**	**26·5**	**20·4**	**13·3**	**4·7**
Byggnadsindustriarbetare	15 978	0·2	2·0	10·1	14·9	28·9	23·7	14·8	5·4
Byggnadsämnesindustriarbetare	7 489	1·3	4·7	13·2	16·6	27·1	18·3	13·2	5·6
Glasbruksarbetare	4 280	2·7	8·8	17·8	14·7	22·0	16·3	12·6	5·1
Buteljglasindustri	698	1·0	4·0	13·3	12·3	24·4	22·3	16·5	6·2
Fönsterglasindustri	470	0·8	6·0	16·2	11·7	23·4	19·6	17·2	5·1
Småglasindustri	3 112	3·4	10·3	19·1	15·7	21·3	14·4	11·0	4·8
Gummifabriksarbetare (se nedan)	2 085	0·6	9·5	26·0	17·1	23·5	15·5	6·7	1·1
Kol- o. lerindustriarbetare	2 165	0·4	3·3	9·3	14·8	29·2	25·3	15·0	2·7
Konstgödningsindustriarbetare	981	0·9	3·1	10·1	14·0	27·3	24·3	14·9	5·4
Mek. verkst. industriarbetare	1 033	2·3	5·1	15·6	14·6	22·2	18·9	14·7	6·6
Porslinsindustriarbetare	1 354	1·5	11·8	23·3	17·1	21·8	11·2	8·9	4·4
Sockerindustriarbetare	4 133	1·5	3·7	10·2	15·8	27·6	21·8	15·8	3·6
Fabriker med årsarbete	1 646	3·6	8·1	13·0	14·3	23·3	18·7	14·6	4·4
Kampanjefabriker	2 487	0·1	0·8	8·3	16·7	30·5	23·9	16·7	3·0
Torvindustriarbetare	268	—	2·2	10·8	16·0	35·5	19·4	12·7	3·4
Tändsticksarbetare (se nedan)	3 050	1·8	10·0	20·2	16·0	22·9	16·6	9·6	2·9
Olika slags arbetare	3 671	2·1	8·3	15·7	14·9	24·4	18·5	12·0	4·1
Gummifabriksarbetare inalles	*3 344*	*2·2*	*12·3*	*26·6*	*16·4*	*21·9*	*13·4*	*5·9*	*1·3*
Tändsticksarbetare »	*3 224*	*1·7*	*10·8*	*21·1*	*16·3*	*22·2*	*16·0*	*9·1*	*2·8*
Gruvindustriarbetareförbundet	**5 431**	**0·6**	**6·0**	**14·8**	**13·7**	**20·5**	**21·9**	**16·6**	**5·9**
Handelsarbetareförbundet	**11 084**	**0·8**	**6·5**	**23·5**	**19·6**	**25·3**	**14·8**	**7·2**	**2·3**
Kontorister o. butiksbiträden	4 721	1·4	10·1	35·1	23·8	20·5	7·2	1·6	0·3
Lagerarbetare, chaufförer o. utkörare	4 490	0·5	4·7	16·7	17·4	27·2	18·6	10·9	4·0
Mejeripersonal	703	0·3	1·7	8·7	13·1	30·7	24·6	16·2	4·7
Biografpersonal	860	0·2	1·8	11·5	12·9	33·4	27·1	10·1	3·0
Vin- o. spritcentralens arbetare	310	—	1·9	12·6	18·4	36·5	18·7	10·6	1·3

	Antal medlemmar	Därav i %							
		under 18 år	18–20 år	21–25 år	26–30 år	31–40 år	41–50 år	51–60 år	över 60 år
Hatt- o. pälsindustriarbetareförbundet	1 440	1·0	8·8	28·3	21·9	20·9	11·2	6·2	1·7
Hattarbetare	198	1·5	8·6	16·7	19·7	21·7	12·1	13·1	6·6
Modister	326	0·3	10·7	52·8	24·8	8·6	2·8	—	—
Stråhattssömmerskor	301	0·7	4·6	17·9	18·3	31·6	20·3	5·6	1·0
Pälsvarnarbetare	566	0·9	8·3	23·2	23·1	23·1	11·7	8·1	1·6
Mössarbetare	49	6·1	28·6	34·7	20·4	8·2	2·0	—	—
Hotell- o. restaurangpersonalens förbund	2 505	0·6	3·8	20·2	25·1	35·0	12·2	2·6	0·5
Serveringspersonal	1 537	0·4	1·6	18·1	25·8	38·8	12·9	2·0	0·4
Kökspersonal	530	0·8	8·1	27·7	23·4	26·6	9·6	2·8	1·0
Övrig personal	438	0·9	6·2	18·3	24·9	32·0	12·8	4·5	0·4
Järnvägsmannaförbundet	35 868	0·1	0·9	4·1	8·3	36·0	29·6	18·3	2·7
Ordinarie personal	23 497	0·0	0·3	1·5	4·7	38·0	33·5	20·0	2·0
Extra »	1 144	0·4	3·1	14·0	20·2	29·4	16·9	12·9	3·1
Banarbetare	5 445	0·1	2·6	13·6	19·6	30·2	17·8	11·9	4·2
Verkstadsarbetare	5 782	0·2	1·2	4·1	9·9	34·2	27·8	18·3	4·3
Kommunalarbetareförbundet	19 146	0·0	0·7	4·5	9·9	34·8	28·0	15·8	6·3
Litografförbundet	1 534	1·3	12·9	28·8	14·8	20·4	11·9	7·0	2·9
Litografer	884	1·0	10·9	27·6	12·3	19·8	14·6	9·3	4·5
Kemigrafer	548	1·4	16·2	31·8	18·2	21·9	7·5	2·6	0·4
Tapettryckare	102	2·9	11·8	23·5	17·7	17·7	12·7	10·8	2·9
Metallindustriarbetareförbundet	82 260	1·9	8·7	16·8	16·5	25·7	17·7	10·0	2·7
Mek. verkstadsarbetare	59 460	2·3	10·0	17·4	16·5	25·2	16·5	9·5	2·6
Järnbruksarbetare	17 932	0·6	5·0	14·5	15·6	26·8	21·7	12·4	3·4
Rörarbetare	4 868	1·6	7·3	18·7	20·2	27·1	16·8	6·7	1·6
Murareförbundet	7 262	0·3	2·6	8·3	7·8	19·3	33·4	17·9	10·4
Målareförbundet	6 068	0·1	2·5	16·3	14·4	33·5	23·5	6·7	3·0
Pappersindustriarbetareförbundet	31 352	0·6	4·9	14·5	17·0	27·8	19·5	11·0	4·7
Sadelmakare- o. tapetserareförbundet	1 854	6·3	9·6	18·9	16·3	19·4	16·4	10·0	3·1
Tapetserare	1 043	4·3	9·7	20·3	15·1	19·3	17·8	10·7	2·8
Sadelmakare	807	2·0	5·5	21·2	16·6	20·2	19·9	9·4	5·2
Reseffektarbetare	504	13·1	12·1	14·7	18·7	19·0	11·3	8·7	2·4
Sko- o. läderindustriarbetareförbundet	9 370	5·7	11·8	19·5	16·9	21·6	12·5	8·0	4·0
Skogs- o. flottningsarb.-förb. (se nedan)	7 021	0·3	4·2	18·5	19·6	28·7	17·1	8·4	3·2
Stenindustriarbetareförbundet	8 704	1·1	6·8	16·2	16·0	23·0	20·9	13·5	3·5
Gatstensindustriarbetare	4 765	1·6	8·1	16·1	15·9	21·8	20·0	13·3	3·2
Kantstensindustriarbetare	996	0·6	7·1	20·5	16·9	21·6	17·2	12·9	3·2
Blockstensindustriarbetare	897	0·4	3·2	17·1	17·4	25·3	20·4	13·7	2·5
Byggnadsstensindustriarbetare	548	0·2	6·0	18·4	18·4	20·3	20·3	12·6	3·8
Marmor-, kalk- o. sandstensind.-arb.	586	—	4·3	11·6	13·3	22·4	29·7	13·8	4·9
Gravvårdsindustriarbetare	471	0·2	2·3	9·4	13·8	20·8	26·5	21·5	5·5
Maskinstensindustriarbetare	441	1·6	9·1	16·8	15·2	22·2	23·1	7·7	4·3
Sågverksindustriarbetareförbundet	33 576	1·3	6·9	18·0	16·9	24·9	16·4	10·3	5·3
Sågverksarbetare	23 343	1·6	7·4	18·8	16·7	24·3	16·0	9·9	5·3
Skogsarbetare (se nedan)	7 211	0·7	6·1	15·0	16·0	26·0	18·4	12·3	5·5
Flottningsarbetare (se nedan)	3 022	0·3	5·0	18·6	19·9	27·3	15·4	8·1	5·4
Skogs- o. flottningsarbetare inalles	*17 254*	*0·5*	*5·1*	*17·1*	*18·2*	*27·3*	*17·3*	*9·9*	*4·6*
Telegraf- o. telefonmannaförbundet	1 899	0·2	1·9	11·4	21·7	44·5	14·6	4·6	1·1
Tobaksindustriarbetareförbundet	2 388	0·3	2·6	5·5	21·5	37·4	25·4	7·0	0·3
Transportarbetareförbundet	20 142	0·7	1·5	7·9	14·9	26·4	24·0	16·7	7·9
Hamnarbetare	7 367	0·1	0·4	4·3	9·5	23·4	29·4	22·4	10·5

	Antal medlemmar	Därav i %							
		under 18 år	18–20 år	21–25 år	26–30 år	31–40 år	41–50 år	51–60 år	över 60 år
Chaufförer	4 405	—	0·3	14·1	29·3	37·6	14·6	3·7	0·4
Tidningsbud	1 404	1·3	1·8	4·7	8·9	23·6	32·2	18·3	9·2
Lagerarbetare	786	0·1	1·0	13·7	17·6	26·1	22·4	14·1	5·0
Övriga	6 180	2·0	3·6	7·8	12·1	22·7	22·4	19·1	10·3
Träindustriarbetareförbundet	12 197	2·5	8·5	16·0	14·4	23·1	17·4	11·2	6·9
Yrkesutbildade	11 187	2·1	8·1	15·8	14·3	23·4	17·6	11·6	7·1
Icke yrkesutbildade	1 010	7·3	13·3	17·8	15·5	19·9	15·3	6·8	4·1
Tunnbinderiarbetareförbundet	184	—	—	4·3	6·5	14·7	21·2	32·6	20·7
Typografförbundet	8 088	0·3	5·8	19·6	17·0	27·9	17·2	7·9	4·3
Yrkesutbildade typografarbetare	7 128	0·3	5·6	18·0	16·2	28·4	18·3	8·5	4·7
Andra	960	0·3	7·4	31·4	22·7	24·1	9·1	3·3	1·7
Väg- o. vattenbyggnadsarbetareförb.	3 736	0·1	1·7	11·4	18·7	29·4	23·6	12·9	2·2
Tillhopa	409 174	1·1	5·6	14·1	15·3	27·4	20·3	12·0	4·2

stenhuggarna just den sistnämnda gruppen, vars undertalighet faller i ögonen. För ett tiotal år sedan, då de här ifrågavarande industrierna genomgingo sin svåraste kris, befunno sig dessa arbetare ännu i tjuguårsåldern, och en betydande del av hithörande årsklasser ha tydligen av arbetslösheten tvingats över till andra yrken.

Bland organisationer, vilkas ålderssammansättning visar *relativt små avvikelser från de för hela materialet beräknade medeltalen*, kunna nämnas typograf- och pappersindustriarbetarförbunden samt framför allt grov- och fabriksarbetarförbundet. Den sistnämnda organisationen har som bekant en mycket heterogen sammansättning, och det framgår också av tabellen, att de här ingående yrkesgrenarna med hänsyn till åldersfördelningen representera åtskilliga olika typer. Man möter här sålunda både arbetargrupper med utpräglad övervikt för de yngre årsklasserna (småglas-, porslins-, gummi- och tändsticksindustriarbetare), och sådana, där de äldre årgångarna äro mer eller mindre överrepresenterade (buteljglas-, kol- och lerindustriarbetare, konstgödnings- och byggnadsarbetare). Som ett typiskt »medelåldersyrke» framträder den lilla gruppen torvindustriarbetare, medan fönsterglasindustrien med sina låga procenttal för de mellersta åldersklasserna torde få räknas till de näringsgrenar, vilkas arbetarstam fått en av konjunkturförhållandena tillfälligt förskjuten ålderssammansättning.

Liknande skiljaktigheter mellan olika specialgrupper framträda för övrigt inom flertalet av de organisationer, vilkas medlemmar i tabellen uppdelats på särskilda näringsgrenar eller yrkesspecialiteter. Särskilt de fåtaligare yrkesgrenarna utmärka sig i vissa fall för en synnerligen egenartad åldersfördelning; såsom exempel må anföras mössarbetarna (inom hatt- och pälsindustriarbetarförbundet) samt reseffektarbetarna (inom sadelmakare- och tapetserareförbundet), vilka båda grupper utmärka sig för ett påfallande stort antal medlemmar i åldern under 21 år. I de fall, där inom ett förbund skillnad gjorts mel-

lan yrkesutbildade och icke yrkesutbildade arbetare, finner man, såsom naturligt är, att den senare kategorien i regel företer högre procenttal för de yngre åldersgrupperna. Om, såsom inom gjutareförbundet är fallet, de yngsta årsklasserna stundom visa ett motsatt förhållande, torde detta bero därpå, att yrkesarbetarna här vid tidiga år komma in i facket som lärlingar, medan den icke yrkesutbildade arbetskraften företrädesvis rekryteras av något äldre och fysiskt mera utvecklade ynglingar.

Läkarvård bekostad enligt arbetsavtal.[1]

Inom socialstyrelsen har företagits en undersökning angående den omfattning, i vilken läkarvård m. m. tillförsäkrats yrkesutövare (arbetare) enligt de kollektivavtal eller andra arbetsavtal, som voro gällande vid 1929 års slut. Resultatet av denna undersökning framgår, vad läkarvården beträffar, av följande tablå, som anger fördelningen av ifrågavarande yrkesutövare på olika näringsgrenar.

Näringsgrenar	Hela antalet yrkesutövare åtnjutande läkarvård	Därav åtnjutande läkarvård även för familj
Malmbrytning och metallindustri	41 630	31 775
Jord- och stenindustri	10 501	4 757
Trävaruindustri och skogshantering	75 917	30 637
Pappers- o. grafisk ind.	33 832	33 832
Livsmedelsindustri	16 951	14 562
Textil- o. beklädnadsind.	31 960	—
Läder-, hår- och gummivaruindustri	5 427	2 839
Kemisk-teknisk industri	10 141	4 564
Byggnadsverksamhet	942	—
Statliga och kommunala verk och arbeten m. m.	29 473	976
Handel och varulager	4 822	160
Land- och sjötransport	20 876	19 962
Jordbruk och fiske	15 267	15 218
Annan yrkesrörelse	5 839	831
Summa	**303 578**	**160 113**

Framhållas må, att de i tabellen anförda siffrorna gälla alla avtal, vari läkarvård utfästes, oavsett om förmånen i sin helhet eller endast till en del bestrides av arbetsgivaren.

Hela antalet yrkesutövare (arbetare), som berördes av de undersökta avtalen, uppgick till 541 000. Såsom av tablån framgår voro 303 578 av dessa, motsvarande 56 % av hela antalet, tillförsäkrade läkarvård enligt arbetsavtalen. Något mer än halva antalet av de sålunda läkarvårdsförsäkrade eller inalles 160 113 åtnjöto dessutom samma förmån även för sina familjer.

I anslutning till denna undersökning har — dock utan åtskillnad på olika yrkesgrenar — även undersökts, i vad mån de registrerade sjukkassornas medlemmar i oktober 1930 voro tillförsäkrade läkarvård direkt genom arbetsgivare (inklusive stat eller kommun) utan förmedling av respektive sjukkassor.

[1] Uppgifterna hämtade ur en promemoria, fogad såsom bilaga till Kungl. Maj:ts proposition nr 75 till 1931 års riksdag (bilaga C, sid. 157—160).

Såsom resultat har, delvis genom uppskattningsvis verkställd beräkning, framgått, att inalles 198 884 medlemmar kunde antagas på nu nämnda sätt tillförsäkrade läkarvård direkt genom arbetsgivare.[1] Medlemmarna fördelade sig med 111 849 på lokala sjukkassor och 87 035 på rikssjukkassor.

Vid jämförelse mellan dessa senare, på grundval av uppgifter från de olika sjukkassorna beräknade siffrorna och de vid undersökningen rörande arbetsavtalen framkomna må framhållas å ena sidan, att nämnda avtal icke beröra alla arbetare i riket, och å andra sidan att icke alla arbetare äro sjukkassemedlemmar. Det må även ihågkommas, att sjukkassorna i jämförelsevis stor utsträckning omfatta s. k. självständiga yrkesutövare och andra utanför den egentliga arbetarklassen stående samhällsgrupper.

Obligatorisk och icke obligatorisk läkarvård i registrerade sjukkassor år 1929.[2]

Vid utarbetande av efterföljande översikt av sjukkassor, som bereda sina medlemmar läkarvård, har försäkring för sådant understöd ansetts vara obligatorisk, då sjukkassa 1:o) i sina stadgar intagit bestämmelse om beredande av läkarvård åt samtliga medlemmar (i några fall på vissa fåtaliga kategorier när, t. ex. från orten avflyttade medlemmar eller dylikt) samt 2:o) utan att bestämmelse härom upptagits i stadgarna, genom avtal med läkare tillförsäkrat sina medlemmar läkarvård. I andra fall, d. v. s. då sjukkassa varken har stadgebestämmelse angående läkarvård eller avtal med läkare om sådan vård men ändock bereder sådant understöd, eller då stadgebestämmelse om läkarvård finnes men bestämmelsen gäller för endast viss grupp av medlemmar, har vid utredningen läkarvården upptagits såsom icke obligatorisk.

Med avseende på läkarvårdens omfattning hava sjukkassorna uppdelats i tre grupper. De två första grupperna omfatta de sjukkassor, som bereda läkarvård i vanlig mening, d. v. s. betala hela eller en större eller mindre del av kostnaderna för de faktiska läkarvårdsutgifterna. I grupp a) hava upptagits de sjukkassor, som meddela läkarvård i full omfattning, d. v. s. att kassan, såvitt känt är, ersätter hela kostnaden för läkarvården. Hit hava vidare även räknats de sjukkassor, som visserligen i detta hänseende hava inskränkande bestämmelser, men där dessa begränsningar äro av den art, att de endast undantagsvis komma i tillämpning och därför sakna reell betydelse. Grupp b) omfattar sjukkassor, där läkarvården utgår i begränsad omfattning,

[1] Häri ingå givetvis ej de medlemmar, som voro tillförsäkrade läkarvård av respektive sjukkassor; antalet sådana medlemmar var vid 1929 års slut 127 658. Likaledes ingå ej de sjukkassemedlemmar, som voro tillförsäkrade läkarvård genom fristående hjälpkassor e. d., och vilkas antal i oktober 1930 beräknades uppgå till 15 896.

[2] Uppgifterna hämtade ur en inom socialstyrelsen utarbetad promemoria, fogad såsom bilaga till Kungl. Maj:ts proposition nr 75 till 1931 års riksdag (bilaga C, sid. 160—163).

d. v. s. att kassan fastställt verkliga begränsningar i ett eller annat hänseende i fråga om läkarvården (exempelvis till visst, ej alltför högt belopp per år, per sjukdomsfall eller dylikt, till visst högsta antal läkarbesök eller dylikt eller slutligen till viss fixerad del av läkarvårdskostnaden). I en tredje grupp (grupp c) hava slutligen upptagits sjukkassor, som icke kunna sägas lämna läkarvård i vanlig bemärkelse men dock i viss mån bidraga till de kostnader, läkarvården betingar. Hit hava sålunda hänförts bland annat sjukkassor, som bekosta endast läkarintyg, som medlem har att anskaffa för erhållande av kontant sjukhjälp, samt sjukkassor, som bereda läkarvård endast i vissa speciella fall (t. ex. då medlem utan att lida av väsentlig nedsättning av arbetsförmågan ändock är i behov av läkarvård).

För varje län hava de lokala sjukkassorna fördelats allt eftersom verksamheten har sitt säte i stad eller på landsbygden. Någon dylik uppdelning har av naturliga skäl icke kunnat göras beträffande rikssjukkassorna.

Resultatet av undersökningen framgår av efterföljande sammanställning.

	a) Läkarvård i full omfattning		b) Läkarvård i begränsad omfattning		c) Bidrag i övrigt till läkarvården	
	Antal		Antal		Antal	
	kassor	medlemmar	kassor	medlemmar	kassor	medlemmar
Läkarvården obligatorisk						
Lokala sjukkassor	104	72 036	88	23 694	18	5 680
Därav i städer	73	58 854	27	7 942	4	2 289
å landsbygden	31	13 182	61	15 752	14	3 441
Rikssjukkassor	—	—	1	4 262	1	445
Summa	**104**	**72 036**	**89**	**27 956**	**19**	**6 125**
Läkarvården icke obligatorisk						
Lokala sjukkassor	11	7 227	16	8 071	13	6 032
Därav i städer	6	5 697	6	6 557	6	2 124
å landsbygden	5	1 530	10	1 514	7	3 908
Rikssjukkassor	—	—	1	211	—	—
Summa	**11**	**7 227**	**17**	**8 282**	**13**	**6 032**

Obligatorisk läkarvård förekom sålunda i inalles 212 sjukkassor med tillhopa 106 117 medlemmar. I 104 sjukkassor med 72 036 medlemmar bestred sjukkassan *hela* läkarvårdskostnaden, varemot begränsad läkarvård utgick i 89 sjukkassor med 27 956 medlemmar. Antalet sjukkassor, som meddelade bidrag i övrigt till läkarvårdskostnaden, utgjorde endast 19 med tillhopa 6 125 medlemmar.

Icke obligatorisk läkarvård förekom uti inalles 41 sjukkassor med tillhopa 21 541 medlemmar. I 11 av dessa kassor med 7 227 medlemmar bereddes full läkarvård och i 17 kassor med 8 282 medlemmar begränsad läkarvård. 13 kassor med 6 032 medlemmar lämnade bidrag i ett eller annat hänseende till medlemmarnas utgifter i samband med läkarvård.

I fråga om den geografiska utbredningen av läkarvårdsförsäkringen har utredningen givit följande resultat.

Vad först beträffar sjukkassor, som meddela läkarvård i full omfattning, förekomma dessa framför allt i städerna. Inalles 79 stadssjukkassor med tillhopa 64 551 medlemmar lämnade sålunda dylikt understöd. Särskilt förekom denna understödsform i städer i Uppsala län (10 kassor med 5 672 medlemmar), Östergötlands (2 kassor med 5 125 medlemmar), Kronobergs (3 kassor med 2 275 medlemmar), Malmöhus (12 kassor med 17 669 medlemmar), Göteborgs och Bohus (27 kassor med 21 860 medlemmar), Älvsborgs (8 kassor med 6 247 medlemmar) och Örebro län (4 kassor med 1 145 medlemmar). På landsbygden lämnades däremot läkarvård i full omfattning av endast 36 sjukkassor med tillhopa 14 712 medlemmar, belägna huvudsakligen i Östergötlands, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs och Västerbottens län.

Av de 106 sjukkassor, som meddelade läkarvård i endast begränsad omfattning, hörde de flesta — eller 71 — hemma å landsbygden, medan 33 voro stadssjukkassor och 2 rikssjukkassor. Med hänsyn till medlemsantalet komma likaledes landsbygdens sjukkassor främst med 17 266 medlemmar mot 14 499 medlemmar i stadssjukkassor och 4 473 i rikssjukkassor. På landsbygden förekommer läkarvård i begränsad omfattning mest i Östergötlands (15 kassor med 5 494 medlemmar), Kristianstads (21 sjukkassor med 3 690 medlemmar), Malmöhus (19 kassor med 4 531 medlemmar) och Älvsborgs län (5 kassor med 1 591 medlemmar). I fråga om städerna förekommer denna understödsform särskilt i Jönköpings (7 kassor med 3 956 medlemmar), Malmöhus (5 kassor med 6 511 medlemmar) samt Göteborgs och Bohus län (15 kassor med 3 025 medlemmar).

Sjukkassor, som överhuvud taget meddela läkarvård med bortseende alltså ifrån frågan om läkarvården utgår i full eller endast begränsad omfattning, förekomma, vad städerna beträffar, mest i Uppsala (10 kassor med 5 672 medlemmar), Östergötlands (2 kassor med 5 125 medlemmar), Jönköpings (8 kassor med 4 561 medlemmar), Malmöhus (17 kassor med 24 180 medlemmar), Göteborgs och Bohus (42 kassor med 24 885 medlemmar) och Älvsborgs län (8 kassor med 6 247 medlemmar). På landsbygden förekomma de flesta sjukkassor med läkarvård i Östergötlands (19 kassor med 6 716 medlemmar), Kristianstads (26 kassor med 4 990 medlemmar), Malmöhus (27 kassor med 6 649 medlemmar) och Älvsborgs län (9 kassor med 4 713 medlemmar).

Av landsbygdens sjukkassor meddelade 107 med tillhopa 31 978 medlemmar läkarvård antingen i full eller i begränsad omfattning. I städerna meddelades dylikt understöd av 112 kassor med inalles 79 050 medlemmar.

Sjukvårdsförsäkringens ställning i sjukförsäkringsförslaget.

I det utdrag ur statsrådsprotokollet, som åtföljer den för årets riksdag framlagda sjukkassepropositionen,[1] återfinnes bland annat följande yttrande av chefen för socialdepartementet, däri denne närmare motiverar sin i det framlagda förslaget intagna ståndpunkt till frågan om sjukvårdsförsäkringens ställning inom sjukförsäkringen. De rubriker, som nedan förekomma, ha insatts av tidskriftens redaktion.

Tidigare förslag i ämnet. Då det gäller att taga ståndpunkt till frågan om sjukvårdsförsäkringens ställning i en reformerad sjukförsäkring, anhåller jag att till en början få erinra därom, att enligt det av Kungl. Maj:t år 1926 framlagda förslaget till sjukkassereform de statsunderstödda sjukkassorna *icke* skulle vara pliktiga att meddela sjukvårdsförsäkring. I den utan meningsskiljaktigheter antagna skrivelse, vari riksdagen anmälde sig icke hava bifallit nämnda förslag och vari vissa riktlinjer för en annorlunda lagd reform uppdrogos, begärdes emellertid undersökning, huruvida icke meddelandet av sjukvård kunde, åtminstone i viss omfattning och med viss dispensmöjlighet, göras till en obligatorisk prestation för den statsunderstödda sjukförsäkringen. Sedan därefter frågan om sjukkasseväsendets omorganisation och därmed sammanhängande spörsmål för utredning hänskjutits till särskilda sakkunniga, bland vilka funnos representanter för olika politiska partier, och samtliga dessa sakkunniga med undantag av allenast en förordat obligatorisk sjukvårdsförsäkring, upptogos i den till 1927 års riksdag framlagda propositionen i ämnet bestämmelser, enligt vilka de s. k. distriktssjukkassorna skulle vara pliktiga meddela sådan försäkring. I detta avseende mötte förslaget ingen erinran från vederbörande utskotts sida, och utskottets utlåtande blev med vissa jämkningar på andra punkter antaget av första kammaren, medan andra kammaren på grunder, som likväl ej hänförde sig till sjukvårdsförsäkringen, beslutade rent avslag i frågan. Jämväl i 1930 års proposition funnos, såsom redan anförts, bestämmelser rörande obligatorisk sjukvårdsförsäkring. Utskottet tillstyrkte åter förslaget i denna del. Nu antog andra kammaren utskottsförslaget — med vissa jämkningar beträffande här ej ifrågakommande avseenden — under det att första kammaren beslutade avslag. I själva verket förhåller det sig alltså så, att riksdagens båda kamrar, ehuru ej samtidigt, anslutit sig till grundsatsen om obligatorisk sjukvårdsförsäkring, i den mening vari detta uttryck här tages.

Penningunderstöd ej tillräckligt i en social sjukförsäkring. Det synes mig också ovedersägligt, att en social sjukförsäkring, vilken huvudsakligen tager sikte på att bereda de försäkrade ett visst penningunderstöd vid sjukdom, avsett att i någon mån täcka den ekonomiska förlusten, icke kan anses tillfredsställande. Försäkringens uppgift måste också vara att sörja för att den sjuke beredes en ändamålsenlig vård, och att han, såsom medicinalstyrelsen uttrycker sig i det nyss återgivna yttrandet,[2] snarast möjligt återställes till en inom samhället arbetande individ. Ur samhällets synpunkt torde utan tvivel sistnämnda uppgift få anses såsom den mest

[1] Kungl. Maj:ts proposition (nr 75) till riksdagen med förslag till ändring i vissa delar av lagen den 29 juni 1912 om understödsföreningar m. m.

[2] Här utelämnat.

betydelsefulla. Den har också överallt inom den utländska lagstiftningen på området skjutits i förgrunden. Jämväl med hänsyn till sjukförsäkringens egna intressen måste det för övrigt vara av väsentlig betydelse, att den sjuke kommer i åtnjutande av läkarvård. Därigenom kan sjukdomstiden i många fall förkortas och sålunda kassornas utgifter för sjukpenning minskas. Det kan i själva verket sägas, att den nu föreslagna utsträckningen av tiden för kontant sjukhjälp skulle bliva väl kostsam, därest man icke kunde räkna med att den ökade läkar- och sjukhusvård, som skulle följa av den obligatoriska sjukvårdsförsäkringen, skulle bidraga till sjukdomsperiodernas förkortande. Därtill kommer, att en allmänt genomförd sjukvårdsförsäkring kan sägas utgöra en förutsättning för sjukförsäkringsreformen även på det sätt, att ett bibehållande av det frivilliga systemet nära nog skulle omöjliggöra den fria överflyttning mellan kassor på olika orter, som måste följa av principen att kassorna skola vara lokalt begränsade men samtidigt öppna för envar, som bosätter sig inom vederbörande kassas område.

Allmänna sjukvården och sjukförsäkringen komplettera varandra. Emot kravet att de statsunderstödda sjukkassorna skola förpliktas att i viss omfattning sörja för medlemmarnas sjukvård har framför allt åberopats, att den allmänna sjukvården hos oss är ordnad på ett sätt, som saknar motstycke utomlands. Vi äga sålunda en talrik kår av tjänsteläkare, som meddela vård mot en fastställd, låg taxa, och avgifterna på de offentliga sjukhusen av olika slag understiga väsentligt driftkostnaden. I fråga om denna invändning kan jag i huvudsak hänvisa till vad medicinalstyrelsen emot densamma anfört i sitt senaste yttrande. Emellertid må följande tilläggas. Antalet tjänsteläkare torde för närvarande uppgå till cirka 600. Det är tydligt, att dessa icke ensamma kunna tillgodose behovet av läkarvård inom de befolkningslager, som avses med sjukkasserörelsen. I icke ringa utsträckning måste man följaktligen även inom nämnda lager hänvända sig till privatpraktiserande läkare med deras högre taxor. Anlitandet av tjänsteläkare är för övrigt ingalunda kostnadsfritt. Vid läkares besök hos den sjuke är arvodet 3—5 kronor, och överstiger avståndet mellan läkarens och den sjukes bostad 2 men icke 5 km., utgör arvodet 5—7 kronor för att vid längre avstånd ytterligare stiga. Härtill kommer resekostnadsersättning, därest skjuts ej tillhandahålles. Medeltalet av utgående sjukpenning är för samtliga kassor något över 2 kronor per dag; för kassor, som huvudsakligen hava sin verksamhet förlagd till landsbygden, är angivna tal än lägre. Det är tydligt, att en dylik sjukhjälp i många fall skall vara otillräcklig, även då tjänsteläkare anlitas. Sedan några år finnes visserligen möjlighet för mindre bemedlade å landsbygden att erhålla viss lindring i sina sjukvårdskostnader, i det att statsbidrag utgår till bestridande av kostnaderna för sjukbesök, som vederbörande tjänsteläkare företager. Förutsättning för sådant statsbidrag är dels att läkarens resa överstigit 10 km. och att arvodet uppgår till minst 7 kronor, dels ock att den sjukes taxerade inkomst uppgår till högst 2 000 kronor. Anordningen har emellertid hittills knappast haft någon större betydelse, måhända beroende på bristande kännedom om densamma. Vad åter de allmänna sjukhusen angår är det riktigt, att taxorna där, särskilt för s. k. inomlänspatienter, äro låga. Men avgiften är i allt fall ej mindre, än att i regel den väsentliga delen av utgående sjukpenning tages i anspråk för dess gäldande. I icke ringa utsträckning få också vårdkostnaderna gäldas av vederbörande fattigvårdssamhälle. Det är troligt att, i analogi med vad som redan anförts beträffande sjukförsäkringen i dess helhet, en icke obetydlig avlastning från fattigvården skulle komma till stånd, därest sjukkassorna åläggas gälda sjukvårdskostnaderna för sina medlemmar. En sådan avlastning måste redan i och för sig vara välkommen, men i den mån densamma sker till väsentlig del genom de hjälpbehövandes egna ansträngningar, genom självhjälp, är vinningen desto större.

Behovet av sjukvårdsförsäkring. Med avseende å behovet av en sjukvårdsförsäkring har jämväl anmärkts, att ett stort antal arbetare vore tillförsäkrade sjukvård — särskilt läkarvård — på arbetsgivarens bekostnad. Jag har låtit verkställa utredning om i vilken utsträckning detta är fallet. Resultatet av utredningen återfinnes i en å socialstyrelsens sjukkassebyrå upprättad promemoria, vilken torde få såsom bilaga *(bilaga C)*[1] fogas till statsrådsprotokollet. Såsom framgår av denna promemoria, torde för närvarande icke fullt 200 000 sjukkassemedlemmar vara på detta sätt tillförsäkrade sjukvård i större eller mindre omfattning. Härtill komma omkring 16 000 medlemmar, vilka ordnat sjukvårdsförsäkring i särskilda hjälpkassor. Sammanräknar man nu angivna grupper av medlemmar med dem, vilka hava sjukvårdsförsäkring ordnad i sina sjukkassor, kommer man till det resultatet, att allenast omkring $^1/_3$ av samtliga sjukkassemedlemmar åtnjuta hjälp i nu angiven ordning till sjukvårdskostnaderna. Antalet sjukkassemedlemmar som hava sjukvårdsförsäkring annorledes än genom sin kassa synes vara mycket obetydligt. För det alldeles övervägande antalet medlemmar gäller alltså, att de själva få bära ifrågavarande kostnader.

Sjukvården bör utgöra obligatorisk prestation i de erkända sjukkassorna. Allmänt erkännes, att man har allenast goda erfarenheter av sjukvårdsförsäkringen från de platser i vårt land, där sjukkassorna frivilligt genomfört sådan försäkring för sina medlemmar. Detta gäller även på sådana orter, där medlemmarna äro skyldiga att vara sjukförsäkrade och där alltså obligatorisk sjukförsäkring frivilligt genomförts. Vad nu sagts vitsordas även från läkarhåll. Man synes härav kunna sluta, att försäkringen, genomförd jämväl i övriga delar av landet, icke heller där skall hava några fördärvbringande verkningar. Likvisst göres, särskilt från läkarnas sida, gällande, att så skulle bliva fallet, och man åberopar till och med nyss anförda förhållande såsom ett argument mot den obligatoriska sjukvårdsförsäkringen. Till en början anföres, att man vid en dylik försäkring skulle hava svårare att motarbeta missbruk, än då försäkringen ordnas frivilligt. I sistnämnda fall skulle disciplinär påverkan på medlemmarna kunna utövas genom uteslutning från eller begränsning eller temporärt upphävande av försäkringen, vilket vid ett obligatorium icke vore möjligt. Häremot må anmärkas, dels att det är en tydlig missuppfattning att det beträffande de rent individuella åtgärderna gent emot en medlem, som konstaterats missbruka försäkringen, skulle vara någon skillnad, allt efter som försäkringen är frivillig eller obligatorisk för kassorna — i förevarande förslag återfinnes till yttermera visso en bestämmelse (17 §), som medger uteslutning av medlem som i närmare angivna hänseenden förfarit svikligt eller underlåtit att rätta sig efter meddelade föreskrifter — dels att man säkerligen gör sig överdrivna föreställningar om möjligheten för närvarande att generellt upphäva eller inskränka sjukvårdsförsäkringen, där sådan genomförts. Enligt gällande sjukkasselagstiftning skola sjukkassas stadgar innefatta bestämmelser rörande sjukhjälpens beskaffenhet och storlek samt tid och villkor för dess åtnjutande. För ett upphävande eller inskränkande av sjukvårdsförmånerna kräves sålunda i regel stadgeändring. Och beslutet om sådan ändring skall för att vara giltigt fattas å två sammanträden, därav minst ett ordinarie, samt å sista sammanträdet biträdas av minst $^2/_3$ av de röstande. Den psykologiska press på medlemmarna, som vid en frivilligt genomförd sjukvårdsförsäkring kan tänkas föranledd av medvetandet att försäkringen kan upphävas eller inskränkas, synes sålunda icke synnerligen stor. Blir sjukvårdsförsäkringen ett obligatorium för kassorna men öppnas samtidigt, på sätt jag kommer att i det följande förorda, möjlighet för kassorna att få dispens härutinnan liksom även möjlighet att befrias från en gång påbörjad läkarvårdsförsäkring, tor-

[1] Här utelämnad.

de denna anordning innefatta en minst lika god garanti mot missbruk som det nuvarande systemet.

I detta sammanhang må för övrigt framhållas, att faran för ett obehörigt utnyttjande av sjukförsäkringen givetvis närmast anknyter sig till det dagliga kontanta understödet, sjukpenningen, och ingalunda till sjukvårdsförmånerna. Beträffande dessa skulle enligt båda de hittills framlagda förslagen om skyldighet för kassorna att lämna dylika förmåner gälla, att den sjuke icke skulle kunna bereda sig någon ekonomisk vinning genom dem. Förmånerna skulle bestå i ersättning för vissa den sjukes utgifter och ersättning allenast delvis. Ville den sjuke komma i åtnjutande av dessa förmåner, skulle han således alltid hava att påräkna en viss direkt utgift, i regel motsvarande $^1/_3$ av kostnaderna. Härutöver innehöll emellertid det senaste förslaget ett flertal bestämmelser, avsedda att förebygga missbruk av sjukvårdsförsäkringen.

Beträffande sådana bestämmelser må här ånyo erinras om *att* den *obligatoriska* försäkringen skulle omfatta endast sådan vård, som kunde lämnas av envar legitimerad läkare, och alltså icke s. k. specialistvård liksom ej heller läkemedel, *att* ersättning för sjukhusvård skulle vara obligatorisk allenast för vård å allmänt sjukhus och utgå högst efter taxan för vård å allmän sal å det lasarett, inom vars upptagningsområde den sjuke var bosatt, *att* ersättning för utgifter till sjukvård utöver det obligatoriska minimum fick, såvitt angick lokalsjukkassa, lämnas allenast efter medgivande från tillsynsmyndigheten, *att* statsbidrag för understöd i form av ersättning för utgifter till läkarvård skulle utgå endast om kassan ersatt högst $^2/_3$ av utgifterna enligt viss fastställd taxa, *att* statsbidrag för understöd i form av ersättning för utgifter till läkemedel, där sådant understöd undantagsvis utgick, skulle beräknas till allenast hälften av utgivna beloppet, samt *att* sjukvårdsbidraget över huvud var begränsat till i regel 3 kronor per år och sjukvårdsförsäkrad medlem. Det förefaller, som om vikten och betydelsen av alla dessa inskränkande bestämmelser icke tillräckligt beaktats vid diskussionen rörande det senaste förslaget. Särskilt får man detta intryck, då såsom skäl mot 1930 års förslag åberopas olyckliga erfarenheter från utlandet, i synnerhet från Tyskland. Där är emellertid förhållandet, att dylika reglerande bestämmelser i det närmaste helt saknas; sålunda äro kassorna i regel pliktiga att lämna ersättning för hela läkarvårdskostnaden. Tillika är att märka, att försäkringen där är obligatorisk, varav följer, att sådana befolkningskategorier, som leva under mindre ordnade förhållanden och av en eller annan anledning kunna vara i särskild grad benägna att på mindre samvetsgrant sätt utnyttja förmånerna från sjukförsäkringen, komma att omfattas av densamma. I ett system med frivillig försäkring, såsom i vårt land, är det knappast sannolikt, att dylika personer i större omfattning ansluta sig till sjukkassorna, varjämte medlemmarna genom sin ömsesidiga kontroll kunna verka för att sådana element särskilt noggrant övervakas.

Mot ett frångående av det nuvarande frivilliga systemet med avseende å sjukvårdsförsäkringen har vidare åberopats, att detta skulle hava visat sig lämna rum för försäkringens anpassning efter olika lokala förhållanden på ett sätt, som icke vore möjligt vid ett obligatoriskt system. Såsom framgår av de i *bilaga D*[1] innefattade utredningarna rörande sjukvårdsförsäkringens omfattning för närvarande i sjukkassorna, äro emellertid, där sådan försäkring upptagits, de utfästa förmånerna i regel, åtminstone såvitt angår den viktigaste prestationen, nämligen den som avser läkarvård, *mera* omfattande än de, som enligt de hittills framlagda förslagen skulle bliva obligatoriska för kassorna. Sist avsedda förmåner torde också kunna sägas innebära allenast ett minimum, vilket regelmässigt måste erfordras för att försäkringen skall kunna göra anspråk på att fylla sin uppgift. I den mån kassorna vilja och erhålla tillstånd att gå längre med avseende å prestationerna,

[1] Här utelämnad.

föreligger intet hinder att variera dessa på sätt, som kan anses pakallat med hänsyn till förekommande omständigheter.

Läkarnas ställning efter förslagets genomförande. Det bör också framhållas, att i de nämnda förslagen *icke* upptagits några bestämmelser för reglerande av förhållandet mellan läkarna och kassorna. Denna fråga skulle stå helt öppen, och möjlighet skulle alltså finnas att detta förhållande ordnades olika i olika kassor, allt efter som i varje fall syntes lämpligast. Då försäkringen principiellt bygger på det s. k. fria läkarvalet, kommer försäkringen att kunna fungera lika väl, även om icke avtal av något slag kommer att träffas mellan läkarna och vederbörande sjukkassa. Det måste vara ett missförstånd, då det från vissa läkarhåll anföres, att försäkringens omdaning till obligatorisk skulle försvaga läkarkårens ställning till sjukkassorna. Om någon förändring inträffar i detta hänseende, måste den tydligen gå i motsatt riktning: läkarna hava ju samma fria ställning som förut, men kassorna, som äro skyldiga lämna försäkring, kunna givetvis få en svagare position vid eventuella förhandlingar. Läkarna bliva ju, då avtal ej träffas, fullt fria att utkräva det arvode, vartill de anse sig berättigade och som de i vanliga fall skulle fordra. Vad i förslaget stadgas angående viss av Konungen fastställd taxa — en bestämmelse som ävenledes ofta missförståtts — innebär nämligen endast en form för maximering av sjukvårdshjälpen från kassorna och statsbidraget till densamma. Det står den sjuke fritt att till läkaren erlägga det belopp, som fordras och han vill giva, även om detsamma överstiger den omtalade taxan, men vad som överskjuter taxebeloppet faller helt på den sjuke själv, i det att försäkringen ersätter blott $^2/_3$ av beloppet enligt taxan. En dylik regel är, även den, så litet ägnad att innebära ett band på läkarna, att den i stället, rätt uppfattad, måste innebära en garanti för en fri och oberoende ställning för dessa. Det är nämligen uppenbart, att om en taxa ej funnes och sjukkassorna alltså skulle vara skyldiga att ersätta $^2/_3$ av den *faktiska* läkarkostnaden, till vilket belopp denna än uppginge, kassorna skulle hava ett helt annat intresse än enligt förslaget — och för övrigt även för närvarande — av att genom avtal med läkarna eller på annat sätt söka få läkarhonoraren begränsade. Ur kassornas synpunkt fyller den ifrågasatta taxan den viktiga uppgiften att det även om avtal ej träffas med läkarna eller eljest anordning vidtages för stabilisering av kostnaderna för läkarvården, blir möjligt för kassorna att beräkna sina utgifter för ifrågavarande försäkringsgren så nöjaktigt, att premierna kunna fixeras därefter. Ett annat missförstånd i förevarande sammanhang är, att den här berörda taxan skulle komma att sättas lika med tjänsteläkartaxan. Detta är icke förhållandet, utan taxan bör, såsom också de sakkunniga anfört, sättas så högt, att den utgör skälig ersättning för en privatpraktiserande läkares arbete i det särskilda fallet. En helt annan sak är följaktligen, huruvida läkarna och sjukkassorna *ömsesidigt* kunna finna med sin fördel förenligt att träffa avtal, som innebär begränsning av läkararvodena, eventuellt med hänsyn tagen till de i taxan upptagna.

Slutligen har invänts, att om obligatorisk sjukvårdsförsäkring genomföres, läkarna skulle komma att betungas med ett kontrollarbete, vilket på grund av sin karaktär och sin omfattning skulle inverka menligt på deras förmåga att fylla sin egentliga uppgift. Härutinnan kan emellertid tydligen icke råda någon *principiell* skillnad, alltefter om försäkringen är frivillig eller obligatorisk för kassorna. Från orter, där obligatorisk sjukvårdsförsäkring frivilligt genomförts, hava icke heller några klagomål i berörda hänseende framförts. Väl må vara sant, att en del simulanter och aggravanter kunna komma att bereda svårigheter, som ökas beträffande antalet fall, alltefter som försäkringen — på obligatorisk eller frivillig väg — utvecklas. Men, såsom förut påpekats, torde det huvudsakligen vara den kontanta sjukpenningen, som utgör föremål för dylika personers strävan. Och för att komma i åtnjutande av detta understöd skulle författningsenligt icke krävas något läkar-

intyg. I den mån kassorna ändock skulle för kontant sjukhjälp fordra dylikt intyg, kunna visserligen i samma mån som hittills svårigheter tänkas uppkomma, men på denna punkt har invändning icke gjorts från läkarna. Tvärtom synes det bland dem vara en ganska allmän uppfattning, att sjukpenningförsäkringen borde utvecklas genom förhöjning av nu utgående statsbidrag. Läkarnas invändning har i stället även i detta hänseende riktat sig mot den obligatoriska sjukvårdsförsäkringen. Detta är ägnat att väcka viss förvåning även ur den synpunkten, att det uppenbarligen måste underlätta intygsskrivningen, att de sjuka tack vare denna försäkringsform allmänt i god tid kunna komma i förbindelse med läkaren. Detta har också i en uppsats i Svensk läkartidning nyligen vitsordats av den hos den stora sammanslagningskassan i Stockholm anställde förtroendeläkaren, vilken, bland annat, uttalat, att hans erfarenhet från sjukkasseväsendet givit honom det intrycket, att det skulle vara önskvärt, att läkarvården bleve obligatorisk; därigenom skulle man vinna, att de sjukanmälda medlemmarna oftare än nu vore fallet oförd röjligen efter sitt insjuknande sökte läkare och komme under läkarens behandling. Nu vore det enligt samme läkare, ehuru med vissa undantag för de medlemmar, som genom sin arbetsanställning hade fri läkarvård, ofta så, att läkarbetyg icke infordrades, förrän någon eller några veckor eller mera förflutit från insjuknandet, varigenom det vore mycket sannolikt, att en hel del onödiga kostnader tillfogats sjukkassorna och obehöriga stats- och kommunalbidrag utbetalats. En annan anledning att läkarvården borde vara obligatorisk vore enligt denne läkares mening den, att under pågående sjukdom läkarbehandling av sjukassornas medlemmar ofta icke komme den sjuke till del, i varje fall icke så ofta, som önskvärt kunde vara, och kanske icke med de resurser för ett snabbt återställande av arbetsförmågan, som skulle kunna komma i fråga, om den sjuke ej själv behövde betala hela sjukvårdskostnaden; ibland såge det ut, som om den sjukskrivne endast med långa tidsmellanrum besökte läkare för att få sjukbetyg.

Då det är fråga om utfående av sjukhjälp i form av ersättning för utgifter till läkar- eller sjukhusvård, är givetvis läkarens medverkan alltid nödvändig. Vad som därvid kräves av honom är dock allenast, att han skall bedöma, huruvida läkarvård är erforderlig med hänsyn till den sjukes tillstånd. Det lärer icke kunna påstås, att man genom att kräva ett dylikt bedömande ställer alltför stora fordringar på läkarna. I detta hänseende kan för övrigt motsättningen mellan s. k. obligatorisk och frivillig sjukförsäkring icke innebära annan åtskillnad än att antalet fall, som komma under läkarbehandling eller i förbindelse med läkare, ökas, något som i det alldeles övervägande antalet fall måste anses vara till fördel. För övrigt bör det enligt min mening icke ifrågakomma att, med hänsyn till att svårigheter stundom kunna uppstå för läkarna vid prövning av förekommande fall eller till att de befara vissa olägenheter ur yrkessynpunkt, avstå från genomförandet av en anordning, som ur allmänt samhällelig synpunkt anses påkallad.

Slutord. Då jag sålunda anser, att en allmän förpliktelse för de statsunderstödda sjukkassorna att bidraga till sina medlemmars sjukvård skulle medföra betydande fördelar för samhället och de enskilda samt att de nackdelar och olägenheter, som påståtts skola följa av en sådan förpliktelse, äro i allt väsentligt konstruerade eller överdrivna, har jag i princip anslutit mig till det av min företrädare i ämbetet förordade systemet med s. k. obligatorisk sjukvårdsförsäkring inom de frivilliga kassorna.

Byggnadsverksamheten i rikets större städer år 1930.

Bostadsproduktionen åren 1913—1930. I denna tidskrift har förut lämnats en översikt över byggnadsverksamheten i Sveriges större städer under år 1929, varvid även medtagits vissa siffror utvisande bostadsproduktionens utveckling under åren 1913—1928.[1] Huru förhållandena i detta avseende gestaltat sig under år 1930 framgår av efterföljande, på uppgifter från byggnadsnämnderna grundade tab. A, vilken avser Sveriges samtliga större städer (med över 10 000 invånare), d. v. s. i huvudsak de orter i vårt land, där en verklig bostadsmarknad existerar och en kontinuerlig, på spekulation anlagd byggnadsverksamhet plägar förefinnas. Framhållas må, att dessa uppgifter delvis äro att anse som preliminära. — I tabellen ha i jämförelsesyfte införts dels motsvarande siffror för år 1929, dels uppgifter om medelantalet under åren 1923—1930 tillkomna lägenheter. Dessa sistnämnda siffror ha ersatt de i tidigare redogörelser anförda talen för år 1913, vilka numera knappast längre kunna anses giva ett uttryck för orternas normala bostadsproduktion, som fastmer synes framgå av medeltalet för åttaårsperioden närmast efter den offentliga hyresregleringens upphävande.

I de 39 städer, som denna tabell omfattar, tillkommo under år 1930 genom ny-, om- och tillbyggnad tillhopa 18 038 bostäder. Produktionen av lägenheter och rum (eldstäder) åren 1913 samt 1922—1930 framgår av nedanstående tablå:

	1913	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930
Ant. tillkomna bostadsläg.	6 155	3 350	6 205	8 843	10 303	11 308	12 356	13 476	12 938	18 038
indextal (1913=100) . . .	100	54	101	144	167	184	201	219	210	293
» (1923-30=100) . .	53	29	53	76	88	97	106	115	111	154
Ant. tillk. rum (o. kök) . .	19 306	11 367	22 435	28 670	32 254	34 080	34 845	37 007	36 197	47 734
indextal (1913=100) . . .	100	59	116	149	167	177	181	192	187	247
» (1923-30=100) . .	57	33	66	84	94	100	102	108	106	140

Då, såsom av tablån framgår, antalet under år 1930 tillkomna lägenheter överstiger 1913 års siffra med 193 %, innebär detta i viss mån en haltande jämförelse, i det såväl folkmängden som — på grund av inkorporeringar — städernas arealer betydligt ökats under mellantiden. Om man utgår från antalet tillkomna lägenheter per 10 000 invånare, vilket under de båda åren utgjorde resp. 49 och 111, reduceras också stegringen till 127 %. I jämförelse med årsgenomsnittet för perioden 1923—1930 företer 1930 års bostadstillskott en ökning med 54 %, som dock stannar vid 48 %, om man även i detta fall räknar per 10 000 invånare. I förhållande till år 1929 framträder en stegring i lägenhetstillskottet med 39 %. Räknar man efter antalet rum, blir ökningen dock något mindre (32 %).

[1] Soc. Medd. årg. 1930, sid. 280 ff.; för samtliga stadssamhällen lämnas uppgifter sid. 941 ff.

Tab. A. Antal under åren 1923—30 (medeltal) samt 1929 och 1930 tillkomna bostadslägenheter och rum i Sveriges större städer.

Tecknet * anger, att uppgifterna endast avse den stadsplanelagda delen av vederbörande stad.

Städer	Åren 1923—30 (medeltal)						År 1929						År 1930 (prel. siffror)					
	Antal bostadslägenheter					Antal rum och kök (eldstäder)	Antal bostadslägenheter					Antal rum och kök (eldstäder)	Antal bostadslägenheter					Antal rum och kök (eldstäder)
	Enkelkök, enkelrum m. m.	1 rum och kök	2 rum och kök	3 o. fl. rum och kök	Tillhopa		Enkelkök, enkelrum m. m.	1 rum och kök	2 rum och kök	3 o. fl. rum och kök	Tillhopa		Enkelkök, enkelrum m. m.	1 rum och kök	2 rum och kök	3 o. fl. rum och kök	Tillhopa	
Stockholm .	1 407	1 698	1 176	1 089	**5 370**	14 271	1 536	2 341	940	789	**5 606**	13 515	2 946	3 270	1 264	1049	**8 529**	19 743
Lidingö . .	3	8	17	33	**61**	265	—	2	7	11	**20**	99	3	5	4	8	**20**	83
Södertälje .	2	8	9	14	**33**	126	3	13	11	23	**50**	198	2	5	13	17	**37**	154
Uppsala . .	33	21	55	71	**180**	604	53	21	34	107	**215**	729	83	45	93	68	**289**	824
Nyköping .	4	15	26	8	**53**	154	7	8	24	21	**60**	191	10	7	13	2	**32**	71
Eskilstuna*	8	47	48	28	**131**	383	13	44	46	40	**143**	423	18	86	94	50	**248**	704
Linköping .	16	36	47	48	**147**	478	14	14	11	45	**84**	291	30	35	46	43	**154**	483
Norrköping .	16	146	89	77	**328**	939	31	164	86	148	**429**	1 318	32	139	158	85	**414**	1 214
Jönköping .	6	38	56	59	**159**	568	17	52	59	64	**192**	665	3	40	89	93	**225**	875
Kalmar . .	11	23	70	59	**163**	555	7	55	78	44	**184**	566	34	36	112	63	**245**	766
Västervik* .	2	4	10	6	**22**	71	1	3	8	2	**14**	41	3	3	11	6	**23**	73
Visby * . .	1	1	4	8	**14**	57	—	2	3	7	**12**	47	—	1	3	12	**16**	75
Karlskrona .	4	8	15	22	**49**	178	9	3	17	31	**60**	227	12	5	15	46	**78**	328
Kristianstad	12	6	25	28	**71**	236	3	3	29	37	**72**	307	23	16	46	46	**131**	414
Malmö * . .	71	212	279	213	**775**	2 379	110	146	285	231	**772**	2 423	257	456	477	307	**1 497**	4 117
Lund . . .	24	23	49	61	**157**	530	37	16	51	67	**171**	550	59	51	69	84	**263**	768
Landskrona .	4	6	21	18	**49**	161	5	4	5	12	**26**	90	12	25	68	22	**127**	364
Hälsingborg	32	86	217	154	**489**	1 637	70	117	275	129	**591**	1 834	100	137	327	154	**718**	2 153
Ystad . . .	4	8	11	19	**42**	152	1	7	12	21	**41**	156	2	1	11	14	**28**	107
Trälleborg .	14	21	39	27	**101**	309	9	20	32	15	**76**	222	7	34	49	18	**108**	318
Halmstad .	3	7	28	38	**76**	296	3	4	17	51	**75**	353	4	9	45	90	**148**	571
Göteborg . .	82	651	496	429	**1 658**	5 011	106	1 018	825	442	**2 391**	6 795	94	1 497	813	426	**2 830**	7 527
Mölndal . .	2	32	60	19	**113**	335	8	24	35	41	**108**	390	2	15	45	17	**79**	256
Uddevalla .	4	18	25	25	**72**	243	3	27	42	5	**77**	207	8	28	40	51	**127**	419
Borås . . .	62	52	75	102	**291**	893	82	40	51	139	**312**	985	99	67	62	132	**360**	1 054
Trollhättan*	1	15	17	9	**42**	131	2	1	3	6	**12**	48	—	1	—	9	**10**	44
Skövde[1] . .	2	6	13	23	**44**	178	3	13	32	41	**89**	333	—	8	22	55	**85**	387
Karlstad . .	16	30	51	35	**132**	417	20	25	48	31	**124**	382	21	24	53	32	**130**	394
Kristinehamn	2	10	18	15	**45**	158	3	17	13	22	**55**	189	2	30	27	26	**85**	257
Örebro . . .	50	116	99	62	**327**	875	93	129	96	93	**411**	1 076	73	124	121	85	**403**	1 079
Västerås . .	16	17	17	19	**69**	205	14	47	28	29	**118**	355	7	28	38	53	**126**	443
Falun . . .	4	3	10	16	**33**	136	1	2	6	5	**14**	51	5	1	4	21	**31**	151
Gävle . . .	15	41	27	23	**106**	298	5	8	7	3	**23**	69	23	66	13	27	**129**	343
Söderhamn .	2	4	6	6	**18**	59	3	7	6	7	**23**	68	—	—	1	8	**9**	41
Härnösand[1]	4	4	8	8	**24**	85	4	4	10	13	**31**	120	1	5	6	7	**19**	81
Sundsvall .	11	13	24	25	**73**	244	3	16	46	34	**99**	357	11	13	48	53	**125**	474
Östersund* .	6	5	9	20	**40**	155	18	4	7	16	**45**	134	4	3	15	12	**34**	124
Umeå . . .	9	18	32	14	**73**	228	8	26	26	18	**78**	258	7	14	28	31	**80**	302
Luleå . . .	8	10	17	18	**53**	168	7	6	7	15	**35**	132	10	6	13	17	**46**	153

[1] Uppgifterna avse den stadsplanelagda delen samt områden med s. k. utomplansbestämmelser.

Bostadsproduktionen under år 1930 å olika orter. Uppgifterna för de olika orterna visa, att stegringen i totalsiffrorna gentemot år 1929 huvudsakligen betingas av den livliga bostadsproduktionen i Stockholm, Göteborg och Malmö. Dock förete ytterligare 14 städer, särskilt Eskilstuna, Jönköping, Kalmar, Lund, Landskrona, Hälsingborg och Gävle, ökat bostadstillskott. Däremot uppvisa Nyköping, Mölndal, Söderhamn och Ystad en viss nedgång, medan siffrorna för övriga 18 städer knappast tyda på några egentliga förändringar gentemot föregående år. Följande sifferrader belysa närmare bostadsproduktionens utveckling sedan år 1929 inom de tio största städerna:

Ökning (+) eller minskning (−) av bostadsbyggnadsverksamheten 1930 i förhållande till 1929.

	Bostadsläg.		Rum (o. kök)			Bostadsläg.		Rum (o. kök)	
	antal	%	antal	%		antal	%	antal	%
Stockholm	+2 923	+52·1	+6 228	+46·1	Gävle	+106	+460·9	+274	+397·1
Göteborg	+ 439	+18·4	+ 732	+10·8	Örebro	− 8	− 1·9	+ 3	+ 0·3
Malmö	+ 725	+93·9	+1 694	+69·9	Borås	+ 48	+ 15·4	+ 69	+ 7·0
Norrköping	− 15	− 3·5	− 104	− 7·9	Eskilstuna	+105	+ 73·4	+281	+ 66·4
Hälsingborg	+ 127	+21·5	+ 319	+17·4	Jönköping	+ 33	+ 17·2	+210	+ 31·6

De nya lägenheternas storlekstyper. Efterföljande tab. B återger byggnadsverksamhetens fördelning på olika slag av bostadslägenheter:

Tab. B. Antal i fullbordade byggnadsföretag förefintliga lägenheter och rum inom olika lägenhetskategorier.

År	Bostadslägenheter						Rum o. kök (eldstäder) i					
	enkelrum m. m.	1 rum o. kök	2 rum o. kök	3 rum o. kök	4 o. fl. rum o. kök	samtliga	enkelrum m. m.	1 rum o. kök	2 rum o. kök	3 rum o. kök	4 o. fl. rum o. kök	samtliga lägenheter[1]
Antal:												
År 1913	842	2 012	1 486	638	1 177	6 155	1 018	4 024	4 458	2 552	7 252	19 304
» 1923–30 (medeltal)	1 973	3 467	3 295	1 419	1 529	11 683	2 376	6 934	9 885	5 676	9 091	33 962
» 1929	2 312	4 453	3 318	1 399	1 456	12 938	2 745	8 906	9 954	5 596	8 789	35 990
» 1930	4 007	6 336	4 356	1 678	1 661	18 038	4 829	12 672	13 068	6 712	10 235	47 516
Procent:												
År 1913	13·7	32·7	24·1	10·4	19·1	100·0	5·3	20·8	23·1	13·2	37·6	100·0
» 1923–30 (medeltal)	16·9	29·7	28·2	12·1	13·1	100·0	7·0	20·4	29·1	16·7	26·8	100·0
» 1929	17·9	34·4	25·6	10·8	11·3	100·0	7·6	24·7	27·7	15·6	24·4	100·0
» 1930	22·2	35·1	24·2	9·3	9·2	100·0	10·2	26·7	27·5	14·1	21·5	100·0

Man finner härav, att bostadsproduktionen fortfarande i ökad grad inriktas på smålägenheter. Antalet lägenheter om högst två rum och kök utgjorde sålunda 70·5 % år 1913, 74·8 % under hela perioden 1923—1930, 77·9 % år 1929 och 81·5 % år 1930. Då emellertid lägenheter om två rum och kök under de senaste åren kommit att utgöra en minskad del av produktionen, blir skillnaden i jämförelsetalen ännu större, om man uteslutande riktar uppmärk-

[1] Rum tillbyggda äldre lägenheter äro här ej inräknade.

samheten på bostäder om ett rum eller ett rum och kök. De utgjorde i medeltal under åren 1923—1930 46·6 % av hela tillskottet mot resp. 52·3 och 57·3 % under åren 1929 och 1930. — Intrycket av fortsatt ökning i produktionen av småbostäder bekräftas av tabellens andra avdelning, som återger rummens fördelning efter lägenhetskategorier. Samtidigt åskådliggör emellertid denna redovisning, hurusom byggnadsverksamheten i verkligheten sysselsätter sig med framställning av större våningar i högre grad, än som kommer till synes, när man utgår enbart från lägenhetsantalet. Av samtliga under år 1930 tillkomna rum tillhörde sålunda 35·6 % bostäder om minst 3 rum och kök, medan antalet lägenheter av denna kategori utgjorde 18·5 % av samtliga.

Nettotillskottet av lägenheter. Samtliga i det föregående anförda siffror avse endast bostadsproduktionens bruttoresultat, och för att erhålla det faktiska bostadstillskottet böra talen reduceras med hänsyn till den avgång av äldre lägenheter, som ägt rum genom rivnings- och ombyggnadsarbeten. Under åren före kriget plägade de avgångna bostäderna utgöra omkring 10 % av de nytillkomna. Under krigsåren inskränktes emellertid rivningarna liksom nyproduktionen i hög grad, och även under perioden 1920—1926, då byggnadsverksamheten ånyo stegrades, vållade den alltjämt kvarstående bostadsbristen, att rivningarna endast uppgingo till 4—7 %. Under åren 1927—1928 har emellertid härutinnan inträtt en återgång till tidigare förhållanden, i det att de avgångna lägenheternas antal motsvarade resp. 9 och 11 % av antalet nytillkomna, och under 1929 stegrades motsvarande relativtal till 15 %. Under år 1930 sjönk emellertid siffran åter till 10 %, vilket innebär, att nettotillskottet uppgick till 90 % av bostadsproduktionen.

För år 1913 samt perioden 1922—1930 framgå de årliga nettotillskottstalen av följande översikt:

Nettotillskott av bostadslägenheter	1913	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930
Antal	5 555	3 170	5 880	8 277	9 593	10 512	11 237	11 957	10 989	16 221
Indextal (1913=100)	100	57	106	149	173	189	202	215	198	292
» (1923–30=100)	52	30	56	78	91	99	106	113	104	153

Man lägger här särskilt märke till den anmärkningsvärt starka stegringen från 1929 till 1930 (48 %).

Den icke-spekulativa byggnadsverksamheten. Den av staten, kommuner, kooperativa bostadsföreningar, stiftelser o. d. bedrivna icke-spekulativa byggnadsverksamheten har under senare år efter lägenhetsantalet räknat varit större än under kristiden, då den dock utgjorde ett dominerande inslag i bostadsproduktionen. På grund av den betydande stegringen i övrig byggnadsverksamhet har det icke-spekulativa husbygget emellertid kommit att upptaga en väsentligt minskad andel av den totala produktionen. Under år 1930 tillkommo sålunda en sjättedel av samtliga lägenheter på dylik väg mot mellan hälften och två tredjedelar under åren 1917—1921. — Påpekas bör dock,

att särredovisningen av icke-spekulativ byggnadsverksamhet i en del fall varit förenad med vissa vanskligheter, vilka bl. a. förorsakats av svårigheten att skilja mellan egentliga bostadsföreningar och sådana, som i verkligheten äro av spekulativ natur. I efterföljande översikt av utvecklingen under åren 1921—1930 torde siffrorna för den icke-spekulativa bostadsproduktionen av denna anledning vara något för högt beräknade:

		1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930
Antal tillkomna bostadslägenheter		4 313	3 350	6 205	8 843	10 303	11 308	12 356	13 476	12 938	18 038
Därav genom icke-spekulativ byggnadsverksamhet	antal	2 482	754	1 223	2 687	3 061	2 644	2 948	3 075	1 868	3 017
	%	57·5	22·5	19·7	30·4	29·7	23·4	23·9	22·8	14·4	16·7

Av särskilt intresse är, att ifrågavarande byggnadsverksamhet i högre grad än den spekulativa inriktat sig på uppförande av smålägenheter om högst 2 rum och kök. Förhållandet belyses närmare i följande tablå:

	Antal under år 1930 tillkomna lägenheter om									
	enkelrum o. d.		1 rum o. kök		2 rum o. kök		3 rum o. kök		4 o. fl. rum o. kök	
	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%	antal	%
Icke-spekulativ byggnadsverks.	810	26·8	1 406	46·6	674	22·4	91	3·0	36	1·2
Spekulativ »	3 197	21·3	4 930	32·8	3 682	24·5	1 587	10·6	1 625	10·8

Påpekas bör, att den icke-spekulativa grenen av bostadsproduktionen under år 1930 till omkring tre fjärdedelar var lokaliserad till de båda orter i vårt land, där knappheten torde vara störst på sådana lägenheter, som icke blott till utrymmet utan även till hyrespriset äro att anse såsom småfolksbostäder, nämligen Stockholm och Göteborg.

Beträffande de olika utövarna av icke-spekulativ bostadsproduktion belyses deras relativa betydelse under de sju senaste åren av följande översikt:

År	Staten		Kommuner		Koop. bostadsför.		Stiftelser, allmännytt. bostadsbol. etc.		Industriella företag	
	antal lägenh.	%	antal lägenh.	%	antal lägenh.	%	antal lägenh.	%	antal lägenh.	%
1924	78	2·9	1 451	54·0	516	19·2	590	22·0	52	1·9
1925	38	1·2	1 101	36·0	763	24·9	1 107	36·2	52	1·7
1926	46	1·7	337	12·7	1 950	73·8	295	11·2	16	0·6
1927	9	0·3	466	15·8	2 249	76·3	179	6·1	45	1·5
1928	43	1·4	282	9·2	2 334	75·9	364	11·8	52	1·7
1929	33	1·8	124	6·6	1 409	75·4	273	14·6	29	1·6
1930	79	2·6	653	21·6	1 966	65·3	312	10·3	7	0·2

Det genom kooperativa bostadsföreningar åstadkomna lägenhetstillskottet var sålunda under år 1930 vida större än under 1929 och endast obetydligt mindre än under åren 1927 och 1928. Dess andel i hela den icke-spekulativa byggnadsverksamheten har dock minskats från tre fjärdedelar till knappt två tredjedelar. I stället företedde det kommunala bostadsbyggandet under redogörelseåret en ökad livlighet, särskilt i Göteborg (419 läg.) och Malmö (171 läg.).

Tab. C. Antal i beviljade byggnadsföretag förefintliga lägenheter och rum inom olika lägenhetskategorier.

År	Bostadslägenheter						Rum och kök (eldstäder) i					
	enkelrum m. m.	1 rum o. kök	2 rum o. kök	3 rum o. kök	4 o. fl. rum o. kök	Samtliga	enkelrum m. m.	1 rum o. kök	2 rum o. kök	3 rum o. kök	4 o. fl. rum o. kök	Samtliga lägenheter[1]
Antal:												
År 1927	2 353	4 059	3 632	1 601	1 411	13 056	2 713	8 118	10 896	6 404	8 266	36 397
» 1928	2 154	4 138	3 591	1 618	1 645	13 146	2 450	8 276	10 773	6 472	9 878	37 849
» 1929	4 577	6 522	4 077	1 698	1 658	18 532	5 379	13 044	12 231	6 792	10 223	47 669
» 1930	4 111	6 666	4 541	1 809	1 853	18 980	5 099	13 332	13 623	7 236	11 463	50 753
Procent:												
År 1927	18·0	31·1	27·8	12·3	10·8	100·0	7·5	22·3	29·9	17·6	22·7	100·0
» 1928	16·4	31·5	27·3	12·3	12·5	100·0	6·5	21·9	28·5	17·1	26·0	100·0
» 1929	24·7	35·2	22·0	9·2	8·9	100·0	11·3	27·3	25·7	14·3	21·4	100·0
» 1930	21·7	35·1	23·9	9·5	9·8	100·0	10·0	26·3	26·8	14·3	22·6	100·0

Antalet beviljade lägenheter och rum. Med hänsyn till önskvärdheten att ur arbetsmarknads- och allmänt ekonomiska synpunkter ha tillgång till mera aktuell kunskap om det nuvarande läget på byggnadsmarknaden och dess utvecklingstendenser än som kan erhållas på grundval av de ovan återgivna siffrorna för under år 1930 fullbordade bostäder, har socialstyrelsen nu liksom vid de tre närmast föregående undersökningstillfällena hänvänt sig till byggnadsnämnderna i rikets större städer med anhållan om uppgifter jämväl om under föregående år beviljade byggnadsföretag. Byggnadsnämnderna ha välvilligt lämnat dylika uppgifter, och ett sammandrag av desamma återfinnes i efterföljande översikt. Denna torde kunna göra anspråk på att, åtminstone i viss mån, belysa de nuvarande tendenserna på byggnadsmarknadens område, låt vara att tiderna för utförandet och färdigställandet av de under ett visst år beviljade byggnadsföretagen kunna avsevärt växla för olika orter och byggnadstyper.

Antal lägenheter och rum enligt under åren 1927—1930 beviljade byggnadslov inom vissa städer och ortsgrupper.[2]

	antal lägenheter				antal rum och kök			
	1927	1928	1929	1930	1927	1928	1929	1930
Stockholm	6 328	4 696	9 363	9 092	16 440	11 832	20 500	22 716
Göteborg	1 576	2 465	2 768	2 845	4 800	7 405	7 257	7 505
Malmö	1 064	1 232	1 102	1 491	2 882	3 811	3 319	3 926
Städer m. 20 000—100 000 inv.	3 008	3 369	3 824	3 685	8 883	10 496	11 681	10 906
» » 10 000— 20 000 »	1 080	1 384	1 475	1 867	3 658	4 573	5 200	5 974
Tillhopa	**18 056**	**18 146**	**18 532**	**18 980**	**36 663**	**38 117**	**47 957**	**51 027**

[1] Rum tillbyggda äldre lägenheter äro här ej inräknade.

[2] Beaktas bör, att byggnadslov ej erfordras för statliga byggnadsföretag, liksom i flertalet fall ej heller för kommunala sådana.

Ehuru 1929 års siffror lågo på en mycket hög nivå, visa siffrorna för 1930 ytterligare någon stegring, nämligen med 2·4 % i fråga om antalet lägenheter och med 6·4 %, om man räknar efter antalet rum. Den starkaste ökningen av byggnadsloven framträdde i Södertälje, Norrköping, Malmö, Landskrona, Trollhättan, Västerås, Falun, Gävle och Söderhamn, medan särskilt Linköping, Karlskrona, Borås, Skövde och Örebro förete sjunkande tal. Stockholm uppvisar ökning i fråga om antalet rum men nedgång i antalet lägenheter. Skillnaden härvidlag beror på att en något minskad andel av de i huvudstaden beviljade bostäderna utgjorts av smålägenheter. Att denna tendens även går igen i totalsiffrorna, framgår av tab. C.

Det är ju anmärkningsvärt, att byggnadslovsuppgifterna i detta fall antyda en motsatt utvecklingstendens mot den, som framgått av de förut anförda uppgifterna om under redogörelseåret fullbordade lägenheter. Man finner emellertid, att nedgången i antalet beviljade smålägenheter är helt koncentrerad till den allra minsta bostadstypen, nämligen enkelrum, enkelkök o. d.

Kollektivavtalen under första kvartalet 1931.

Under första kvartalet 1931 ha flera kollektivavtal av betydelse blivit ingångna.

I slutet av januari träffades för *byggnadsämnesindustrien* (cement-, kalk- och tegelbruk m. m.) uppgörelse om nytt riksavtal, i huvudsak baserande sig på status quo. Timlönerna äro för manliga grovarbetare:

Ortsgrupp 1	(Hälsingborg, Limhamn, Linköping, Lund, Malmö, Norrköping, Uppsala)	90 öre
» 2	(Halmstad, Kanik, Klagshamn, Kvarnby, Lomma, Vänersborg, Åkarp)	85 »
» 3	(Ej särskilt nämnda orter)	80 »
» 4	(Öland)	75 »
» 5	(Kalkbruken i Västergötland)	70 »

Avtalet gäller t. o. m. utgången av år 1932.

Inom *textilindustrien*, där strejk utbröt den 7 januari, träffades uppgörelse den 20 mars om nytt riksavtal med tillhörande avtal för specialarbetare och vävlagare. Avtalet, som gäller till den 1 januari 1932, innebär oförändrade timlöner, uppflyttning av Borås från ortsgrupp 4 till ortsgrupp 3, någon höjning av övertidsbetalningen, beskärning av toppackord samt en del justeringar av de allmänna bestämmelserna. Timlönerna för textilarbetare äro i öre per timme:

Ortsgrupp	Manliga arbetare 1	2	3	4	5	Kvinnliga arbetare 1	2	3	4	5
21 år	84	80	77	73	69	—	—	—	—	—
20 »	75	71	68	64	60	—	—	—	—	—
19 »	66	63	61	58	54	—	—	—	—	—
18 »	56	54	52	50	48	54	52	50	48	46
17 »	50	48	46	44	42	48	46	44	42	40
16 »	44	41	40	38	35	42	40	38	36	34
15 »	37	35	34	32	30	36	34	33	31	29
14 »	29	28	27	26	24	28	27	26	25	23

(Ortsgrupp 1 omfattar Liljeholmen, Mariehäll, Reymersholm, Stockholm, grupp 2 Almedal, Gävle, Göteborg, Krokslätt, Limhamn, Malmö, Matfors, Mölndal, Mölnlycke, Strömsbro, grupp 3 Borås, Forsa, Hälsingborg, Järbo, Karlstad, Kristianstad, Landskrona, Linköping, Lund, Norrköping, Nyköping, Partille, Sågmyra, Säter, Västerås, Åby, Örebro, grupp 4 Alingsås, Alvesta, Arvika, Falköping, Halmstad, Jönköping, Molkom, Nol, Stenkullen, Uddevalla, Ulricehamn, Ystad, Älvängen, grupp 5 Asarum, Brännö, Dalsjöfors, Fritsla, Färgelanda, Högsjö, Kinna, Lindome, Madängsholm, Marieholm, Mjölby, Oskarsström, Rydal, Rydboholm, Sjuntorp, Skene, Strömsfors, Svenljunga, Tidan, Uddebo, Vegby, Viskafors.)

För *rörledningsfacket* träffades i januari nytt riksavtal med giltighetstid till utgången av år 1932. Uppgörelsen innebär i stort sett prolongation av förutvarande avtal. Den viktigaste förändringen är, att en ny ortsgrupp tillförts, omfattande huvudsakligen norrländska orter. Minimilönerna äro för olika yrkesklasser och ortsgrupper i kr. per timme:

Ortsgrupp	I	II	III	IV
Yrkesklass 1: fullt kompetent yrkesarbetare	1:38	1:26	1:21	1:16
» 2: annan yrkesarbetare	1:32	1:21	1:16	1:10
» 3: hjälparbetare 2 år i facket	1:16	1:01	0:96	0:88
» 4: annan hjälparbetare	0:96	0:85	0:80	0:72

(Ortsgrupp I omfattar Stockholm med omnejd, grupp II Boden, Göteborg, Härnösand, Luleå, Skellefteå, Sollefteå, Sundsvall, Umeå, Östersund, grupp III Borås, Eskilstuna, Falun, Gävle, Halmstad, Hälsingborg, Karlskrona, Karlstad, Kristinehamn, Landskrona, Ludvika, Lund, Malmö, Norrköping, Södertälje, Uppsala, Västerås, Örebro, grupp IV Alingsås, Arvika, Falkenberg, Jönköping, Kristianstad, Ljungby, Skövde, Uddevalla, Växjö, Ystad.)

För *Stockholms kommunalarbetare* har träffats nytt löneavtal, genom vilket grovarbetares timlön höjts med 5 öre (till 1:30 kr.) och övriga arbetares i förhållande därtill. Avtalet gäller t. o. m. utgången av år 1933.

De för *vin- och spritcentralens arbetsplatser* gällande avtalen ha i oförändrat skick prolongerats. Nedan angivas timlönerna i kr. för ett par grupper av ordinarie arbetare (arbetare med minst 6 månaders tjänst) å några orter.

	Stockholm	Södertälje	Göteborg o. Sundsvall	Malmö
Chaufförer, destillatörer och eldare med kontinuerligt skiftarbete	137	130	129	124
Kuskar, eldare, som ej ha kontinuerligt skiftarbete, m. fl.	132	126	125	120

För *handelsfirmor i södra Sverige* har träffats nytt avtal, gällande t. o. m. utgången av år 1932. Avtalet innebär beträffande lönerna en prolongation av förut gällande bestämmelser. De manliga arbetarnas löner äro, i kr. per vecka:

	Malmö	Lund	Hässleholm och Ystad
Arbetare fyllda 21 år	55: —	53: 50	52: —
» » 19 »	48: 50	47: —	45: 50
» » 17 »	44: 50	43: —	41: 50

Vid *Stockholms spårvägar* har träffats nytt avtal, gällande t. o. m. utgången av år 1932. Avtalet innebär vissa löneförbättringar. För ordinarie konduktör och förare bli de nya lönerna, i kr. per månad:

1:sta året	290	5:te och 6:te åren	320
2:dra »	300	7:de » 8:de »	335
3:dje och 4:de åren	310	9:de » följande åren	350

Banarbetares och verkstadsarbetares löner bli, i kr. per timme:

Banarbetare	1: 35
Verkstadsarbetare, 21 år, 4 år i facket	1: 30
» 24 » 7 » » »	1: 35

Vissa förbättringar i fråga om personalens semestervillkor och sjukavlöningsförmåner ha ock tillkommit i det nya avtalet.

För de *enskilda järnvägarna,* beträffande vilka s. k. allmänna bestämmelser förut träffats, ledde förhandlingarna om löneavtal i februari månad till en uppgörelse. Denna innebär i huvudsak, att under år 1930 gällande löneavtal och överenskommelse angående dyrtidstillägg prolongerats att gälla även under år 1931; dock att, så länge ytterligare sänkning av levnadskostnadsindex ej sker och i varje fall under första halvåret 1931, dyrtidstillägg enligt levnadskostnadsindex för sista kvartalet 1930 utgår vid vissa större järnvägsföretag.

Härjämte ha under kvartalet avtalsuppgörelser kommit till stånd vid ett stort antal enskilda arbetsplatser, i regel på oförändrade villkor eller med endast mindre jämkningar. Vid Skellefteå gruvaktiebolags gruvor i Boliden blev förutvarande avtal prolongerat på två år. För samma bolags smältverk i Rönnskär upprättades tvåårigt avtal, varvid ackordslöner infördes och vissa förbättringar för arbetare vid hälsofarliga arbeten åstadkommos. Maskinfönsterglasbruken i Oxelösund och Glava fingo sina avtal förlängda med i stort sett oförändrade bestämmelser för två år framåt. Inom porslinsindustrien ha avtalsrörelser förekommit för fabrikerna i Gustavsberg och Lidköping, båda resulterande väsentligen i status quo, dock med en del ackordsreduceringar i Lidköping. Tapetfabrikernas avtal prolongerades på ett år. Detsamma blev fallet med hamnarbetaravtalet i Göteborg.

Socialstyrelsens yttrande över motion rörande ändring av lagen om medling i arbetstvister.

Avgivet till riksdagens andra lagutskott den 28 februari 1931.

Genom remiss den 6 februari 1931 har Kungl. Maj:t anbefallt socialstyrelsen att till Eder avgiva yttrande över en motion, nr 51 inom första kammaren, angående ändrad lydelse av 3 § i lagen om medling i arbetstvister. Med anledning härav får styrelsen anföra följande.

Den i motionen berörda frågan om önskvärdheten av att parterna i en arbetstvist sammanföras till förhandling, innan ännu frågan om tillgripande av maktmedel är aktuell, måste givetvis anses betydelsefull. Styrelsen har tidigare såsom sin uppfattning uttalat, att större utsikter för fredlig lösning av arbetstvister i åtskilliga fall skulle föreligga, därest förhandling komme till stånd på ett tidigt stadium. I ett den 13 juli 1916 avgivet underdånigt utlåtande med förslag till lag om vissa åtgärder till främjande av arbetsfred förordade styrelsen bestämmelser av innebörd att garantera nödig tidsfrist för medlingsförsök, innan arbetsinställelse utbryter. Förslaget ledde emellertid icke till något resultat. Ett vid 1924 års riksdag motionsvis framkommet förslag om lagfästande av »varsel»-institutet fann sig styrelsen — under framhållande av det berättigade i saken — icke kunna tillstyrka med hänsyn till att förslaget icke ifrågasatte lagstadgad påföljd för underlåtenhet att ställa sig föreskriven varselskyldighet till efterrättelse. Vid sådant förhållande kunde den föreslagna lagbestämmelsen väntas icke medföra åsyftat resultat.

Ehuru styrelsen sålunda delar motionärens uppfattning om önskvärdheten av att parterna, innan arbetsinställelse inträder, söka genom förhandlingar utjämna meningsskiljaktigheterna, kan styrelsen icke underlåta att framställa vissa erinringar mot motionärens förslag till åtgärder i nämnda syfte. Styrelsen anser sig i detta sammanhang jämväl böra hänvisa till vad av styrelsen anförts i yttranden den 14 april 1921 till riksdagens första kammares andra tillfälliga utskott och till andra kammarens fjärde tillfälliga utskott med anledning av tvenne i huvudsak likalydande motioner, nr 162 i första kammaren och nr 242 i andra kammaren, angående förslag till utredning i syfte att tillförsäkra vissa befattningshavare förhandlingsrätt genom befattningshavarnas fackliga sammanslutningar.

Enligt 3 § i lagen om medling i arbetstvister bör förlikningsman kalla parterna att sammankomma till förhandling, därest arbetstvist uppstått, som medfört eller synes hota att medföra arbetsinställelse av större betydenhet. Lagbestämmelsen ger vid handen, att förlikningsmans initiativ till medlingsförhandling ansetts böra reserveras för tillfällen av mera kritisk natur. I förarbetena till ifrågavarande lagstiftning har denna synpunkt särskilt understrukits. Berörda uppfattning överensstämmer jämväl med den grundtanke, på vilken medlingsinstitutionerna i åtskilliga andra länder vilar. Man har velat lämna företräde åt parternas egna förhandlingsorgan framför de officiella medlingsorganen att söka lösa uppkomna tvister. Endast vid arbetstvister, som medfört eller hota att medföra allvarliga olägenheter, har man ansett, att samhällets medlingsorgan borde ingripa för att åvägabringa arbetsfred.

Den ovan nämnda lagbestämmelsen har emellertid icke tillämpats alltför snävt. Av förlikningsmännens årsberättelser framgår, att förlikningsmännens initiativ till medling berört icke endast mera omfattande och svårartade konflikter. Praxis har gått i den riktningen, att förlikningsmännen i allt större utsträckning inskrida i arbetstvister av relativt obetydlig räckvidd.

Medlingslagen förutsätter, att förlikningsmans medverkan kan lämnas även i an-

nan ordning än genom medlingsinitiativ. Enligt lagens 2 § åligger det förlikningsman »att eljest, på anmodan, gå arbetsgivare och arbetare tillhanda för åvägabringande av överenskommelser, som äro ägnade att främja ett gott förhållande dem emellan samt förekomma störande avbrott i arbetet». Vidare äro givna särskilda regler för det fall, att förhinder för förlikningsman förefinnes: »Åstunda arbetsgivare och arbetare, att förhandling om sådan överenskommelse skall äga rum under ledning av opartisk ordförande, och kan förlikningsmannens medverkan för förhandlingen icke lämnas eller anses den icke böra påkallas, må på framställning av parterna socialstyrelsen, där den finner omständigheterna därtill föranleda, utse lämplig person att leda förhandlingarna.»

Medlingsinstitutionens verksamhet jämlikt nu anförda bestämmelse är av icke obetydlig omfattning. Det är i själva verket ganska vanligt, att parter hänvända sig till förlikningsman för erhållande av opartisk ledning vid förhandlingar dem emellan. Uppgifter rörande förlikningsmannaverksamheten peka på, att berörda utväg på senare åren kommit till allt större användning. Nämnas må bl. a., att antalet medlingsärenden, som handlagts utan samband med arbetsinställelse, i procent av hela antalet medlingsärenden under åren 1907—1920 utgjorde 29; motsvarande siffra för åren 1921—1929 var 46. Ökningen har säkerligen berott på att parterna själva funnit det alltmera fördelaktigt att anlita förlikningsman även i rena förhandlingsfrågor.

Förlikningsmännens medverkan i här ifrågavarande avseende är givetvis icke, såsom motionären synes antaga, begränsad till en huvudsakligen formell handläggning av förekommande spörsmål. Den tages merendels i anspråk för förhandlingar om kollektivavtal eller om andra parternas mellanhavanden, där opartisk och sakkunnig ledning ofta är av stor vikt för ernående av positivt resultat i realfrågor. Den i motionen citerade lagmotiveringen, på vilken motionären grundar en annan uppfattning, hänför sig icke till hithörande stadgande i gällande lag utan till en motsvarande, till sin räckvidd mera begränsad bestämmelse i 1906 års medlingslag.

Såvitt styrelsen kan finna, erbjuder gällande lagstiftning möjlighet till anlitande av medlingsinstitutionens biträde vid handläggning av arbetstvister i vidsträckt mån. En utvidgning av förlikningsmans åligganden på sätt i förevarande motion föreslagits synes icke kunna bliva av nämnvärd betydelse för arbetsfreden. Om parterna så önska, står det dem, såsom förut påpekats, redan enligt nuvarande lagbestämmelser fritt att använda sig av förlikningsmans medverkan även i tvister av sådan art, som i motionen särskilt berörts. Något praktiskt värde av en utav förlikningsman anordnad sammankomst, där den ena parten enbart på grund av laglig förpliktelse inställer sig men finner förhandling icke påkallad, lärer icke stå att vinna. Där vilja till förhandling saknas, torde en formell förhandlingsprocedur vara utan egentlig betydelse. En lagfästad rätt för en part att genom förlikningsman nödga sin motpart till förhandling, skulle icke, enligt styrelsens mening, i någon avsevärd grad gagna eller stärka den angelägna partens intressen.

En lagbestämmelse av föreslagen natur torde under alla omständigheter kunna förutses komma att medföra mindre gynnsamma verkningar för medlingsinstitutionen. Det kan ifrågasättas, om ej skyldigheten för förlikningsman att på en parts anmodan, utan egen omprövning, offentligen kalla till förhandling i vissa fall skulle försätta förlikningsmannen i en sådan ställning, att förtroendet till hans objektivitet och därmed grundvalen för hans verksamhet bleve rubbad. I vart fall skulle förlikningsmannen kunna tvingas att sammankalla till förhandling i fall, där inga förutsättningar för ett positivt resultat förefunnes och hans ingripande sålunda vore helt utan betydelse, ett förhållande, som knappast vore ägnat att inge respekt och auktoritet åt medlingsinstitutionen.

På grund av det ovan anförda finner sig styrelsen böra avstyrka genomförandet av den i motionen föreslagna lagbestämmelsen.

Socialstyrelsens yttrande angående reglering av förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare.

Avgivet den 28 februari 1931.

Genom remiss den 11 februari 1931 har socialstyrelsen blivit anbefalld att skyndsamt inkomma med yttrande i anledning av de utredningsyrkanden, som gjorts gällande i tvenne framställningar, den ena från Daco-kommittén och den andra från liberala föreningen i Stockholm, huvudsakligen om reglering av förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare. Med anledning härav får styrelsen anföra följande.

Av de ovannämnda båda framställningarna avser den förra allenast de privatanställda tjänstemännens anställningsförhållanden, under det den senare angiver sig åsyfta samtliga i privat tjänst anställdas, sålunda även kroppsarbetarnas, förhållande till sina arbetsgivare. Ungefär samtidigt med ovan angivna uppdrag har styrelsen blivit anbefalld att avgiva yttrande till riksdagens andra lagutskott över en inom andra kammaren av herr Järte m. fl. väckt motion, nr 189, angående åvägabringande av en lagstiftning rörande personliga tjänsteavtal, vilken motion påkallar utredning rörande, såvitt styrelsen kan döma, väsentligen enahanda förhållande som det, vilket ovan angivits såsom föremål för där omförmälda framställningar. Styrelsen har med hänsyn härtill ansett sig kunna i ett yttrande gemensamt besvara de båda remisserna, och har styrelsen därvid i främsta rummet ägnat uppmärksamhet åt liberala föreningens i Stockholm framställning, enär densamma i betraktande av den däri påyrkade utredningens vida omfattning måste anses på visst sätt i sig inbegripa de båda övriga här omförmälda utredningsyrkandena.

Det förhållande, som uppkommer mellan en arbetsgivare och en arbetstagare, då den senare åtager sig att åt den förre förrätta visst arbete eller viss tjänst, d. v. s. det genom arbets-(tjänste-)avtalet åvägabragta s. k. arbets-(tjänste-)förhållandet, var tidigare även här i landet föremål för en ganska omfattande lagstiftning (skrå- och hallordningar m. m.). Med näringsfrihetens genomförande avskaffades emellertid i allmänhet denna lagstiftning. I näringsfrihetsförordningens §§ 15—17 intogos visserligen några bestämmelser, berörande förevarande ämne, men torde dessa bestämmelser ej haft någon mer avsevärd betydelse. Efter många riksdagsmotioner upphävdes år 1926 även resterna av 1833 års legostadga för husbönder och tjänstehjon, vilken stadga tidigare reglerat arbetsavtalet ej blott vid personlig tjänst och inom jordbruket utan jämväl varit av betydelse för hantverket och andra näringsgrenar. Kvar står efter legostadgans upphävande endast en författning, som på ett någorlunda uttömmande sätt reglerar det enskilda arbetsavtalet inom ett yrke, nämligen sjömanslagen, som upptagit samt kompletterat och moderniserat sjölagens bestämmelser rörande arbetsförhållandet för handelsflottans personal.

En ny ehuru ganska starkt specialiserad grupp av bestämmelser rörande arbetsavtalet har emellertid på senare tid uppkommit. Efter industrialismens genombrott mot slutet av förra seklet fann sig nämligen lagstiftaren nödgad att till skyddande av de minderåriga industriarbetarna och till motverkande av de faror för olycksfall och ohälsa, som industriarbetet i allmänhet medförde för sina utövare, utfärda en del skyddsbestämmelser — betydligt mer utförliga och effektiva än dem, som bl. a. meddelats i nyss omförmälda paragrafer i näringsfrihetsförordningen —

vilka ålägga arbetsgivarna åtskilliga förpliktelser gentemot sina arbetare. Sålunda ha efter viss föregående lagstiftning de nu gällande lagarna om arbetarskydd och om arbetstidens begränsning jämte vissa mer speciella skyddsförfattningar kommit till stånd. Nu nämnda lagar rörande arbetarskydd i egentlig mening ha ett mycket vidsträckt tillämpningsområde men reglera arbetsavtalet allenast i ett och detta ett ganska begränsat avseende, nämligen sättet för arbetarnas användande till arbete.

Till gällande lagstiftning angående arbetsavtalet räknas även 1914 års lag om kommission, handelsagentur och handelsresande, men beröres förevarande ämne endast i en av lagens paragrafer, vilken meddelar några summariska bestämmelser rörande rättigheter och skyldigheter för handelsresande, som är anställd i sin huvudmans tjänst.

Den år 1928 utfärdade lagen om kollektivavtal meddelar inga bestämmelser av materiell innebörd beträffande arbetsavtalet.

Man torde sålunda, med bortseende från sjömansyrket, kunna säga, att utformningen av arbetsavtalet och därmed av arbetsförhållandet här i landet numera i stort sett är lämnad utan lagstadgad reglering och sålunda endast ankommer på resp. parters vilja — och förmåga att göra denna gällande.

Ansträngningar och försök att få till stånd lagstiftning rörande arbetsavtalet ha emellertid icke saknats. Sålunda tillsattes redan år 1899 med anledning av en riksdagsskrivelse en kommitté med uppdrag att revidera legostadgan »och i sammanhang därmed taga i övervägande frågan om införande av sådana särskilda bestämmelser, som kunde finnas erforderliga för beredande av nödigt skydd åt i behörig ordning ingångna arbetsavtal». Kommittén avgav hösten 1901 ett förslag till lag om vissa arbetsavtal, vilket lagförslag avsåg att reglera arbetsavtalet ej blott för kroppsarbetare i allmänhet utan även för arbetsförmän, handelsbetjänter och med dem jämförliga arbetstagare. År 1907 tillsattes en ny kommitté, som fick i uppdrag att utreda frågan om förbättrad lagstiftning rörande olika slag av arbetsavtal. Sedan denna kommitté upplösts år 1909, framlade Kungl. Maj:t, med ledning av kommitténs arbeten, år 1910 för riksdagen ett komplex av lagförslag, varibland ett förslag till lag om vissa arbetsavtal, vilket lagförslag hade ungefär samma tillämpningsområde som det härovan omtalade. Lagförslaget antogs, med vissa väsentligen av det särskilda utskottet föreslagna ändringar, av första kammaren men avslogs av den andra. Berörda komplex av lagförslag förelades med vissa förändringar påföljande år ånyo riksdagen men vann ej heller då riksdagens gillande — lagförslaget om vissa arbetsavtal rönte samma öde som året förut. I ett av socialstyrelsen på uppdrag av Kungl. Maj:t den 13 juli 1916 avgivet utlåtande med förslag till lag om vissa åtgärder till främjande av arbetsfred beröres i någon mån även arbetsavtalet ehuru endast formellt. Nämnas bör måhända slutligen i detta sammanhang, att yrkandena och besluten vid riksdagen rörande legostadgans upphävande i flera fall varit förenade med förslag om dess ersättande med ny lagstiftning angående arbetsavtalet.

Ser man till, huru lagstiftningen på förevarande område gestaltat sig i andra länder, finner man, att densamma i flertalet av de länder, med vilka vi pläga jämställa vårt eget, nått en högre utveckling. I vissa stater återfinnas redan på ett ganska tidigt stadium bestämmelser rörande arbetsavtalet, vilka bottna i den allmänna civilrättens regler angående avtalsrätten. Sedermera och under inflytande av den sociala utvecklingen ha dessa bestämmelser reviderats och kompletterats — i somliga fall även specialiserats med hänsyn till vissa yrkesgrenar — samt givit upphov åt en med hänsyn till nutida avtalsförhållanden anpassad lagstiftning. Ehuru från början avsedd att reglera arbetsavtalet i båda parternas intresse med hänsyn till ordning och rättssäkerhet, vill det synas, som om denna lagstiftning numera i övervägande mån kommit att tillgodose arbetstagarpartens intressen, d. v. s. i viss mån övergått till att bliva en social skyddslagstiftning. Avtal om upplåtelse av

människors arbetskraft har nämligen alltmera framstått såsom något artskilt från upplåtelser av materiella nyttigheter — arbetet bör ej betraktas enbart som en handelsvara, såsom det heter i del XIII, om arbetet, i Versaillestraktaten. En följd av berörda omgestaltning, varigenom det offentligrättsliga intresset kommit att i växande mån undanträngа det privaträttsliga såsom bestämmande för lagstiftningens innehåll, synes vara, att dess dispositiva bestämmelser undanträngas av obligatoriska.

Ett annat drag hos här ifrågavarande lagstiftning, som brukar framträda vid fortgående utveckling, är, naturligt nog, en tendens till specialisering, till särskild reglering av arbetsavtalet för viss eller vissa grupper av arbetstagare. Bl. a. har man, vilket med hänsyn till framställningen från Daco-kommittén och herr Järtes m. fl. motion i ämnet här synes förtjänt av särskild uppmärksamhet, på en del håll gjort de något högre stående arbetstagarnas, de »anställdas» — efter tyskans »Angestellte» — arbetsavtal till föremål för särskild reglering. De anställda, vartill i regel räknas handelspersonal samt allehanda arbetstagare med kontors- eller byråarbete, skilja sig också i avseende å arbets- och levnadsvillkor rätt mycket från kroppsarbetarna.

Till belysande i någon mån av omfattningen och arten av andra länders lagstiftning rörande arbetsavtalet meddelas härnedan, utan några anspråk på fullständighet, en del uppgifter om dylik lagstiftning i vissa europeiska kulturstater. Lagstiftning angående sjöfolkets arbetsavtal, som ju förekommer i alla sjöfartsländer, och lagstiftning, uteslutande inriktad på arbetarskydd i egentlig mening, därunder inbegripet skydd för »hemarbetare», ha dock ej här uppmärksammats.

Norge. Någon allmän lag om arbetsavtal finnes ej, men i speciallagar förekomma en del bestämmelser rörande arbetsavtalet inom vissa yrken, såsom några spridda föreskrifter beträffande tjänstefolk, i Husmannaloven angående vissa slag av lantarbetare, i hantverkslagen angående hantverksarbetare och i berglagen angående bergverksarbetare.

Lagen om arbetarskydd i industriella verksamheter av den 18 september 1915 innehåller, förutom egentliga arbetarskyddsbestämmelser, en del regler rörande uppgörandet av arbetsavtal, lönens utbetalning, uppsägningstid, skriftliga arbetskontrakt samt arbetsreglementen och arbetarnas medverkan vid dessa reglementens upprättande.

Danmark. En lag av den 6 maj 1921 om rättsförhållandet mellan husbonde och medhjälpare är i främsta rummet avsedd att reglera arbetsavtalet för tjänare och dem närstående lantarbetare, som vid anställandet äro under 18 år, men gäller i brist på avtal även för äldre dylika arbetstagare. Lagen meddelar ganska utförliga bestämmelser, som i alldeles övervägande mån för de minderåriga arbetstagarna äro av obligatorisk natur.

Finland. Lagen om arbetsavtal, av den 1 juni 1922, medförde upphävande av legostadgan och vissa bestämmelser om arbetsavtal i förordningen om näringarna av år 1879; den äger tillämpning på alla slag av arbetsavtal, i den mån icke särskild lagstiftning innehåller avvikande stadganden eller fråga är om offentliga tjänsteuppdrag. Lagen lämnar en omfattande reglering av arbetsavtalet, i 43 paragrafer, och flertalet av dess bestämmelser torde vara av obligatorisk karaktär.

En lag av den 24 oktober 1919 angående arbetsförhållandena inom handels-, kontors- och nederlagsrörelserna innehåller väsentligen bestämmelser angående arbetsavtalet för affärsbiträden, varmed förstås arbetstagare i dylika rörelser. Lagens bestämmelser äro av tvingande beskaffenhet och avse i övervägande mån förhållanden, vilka bruka regleras genom arbetarskyddslagstiftningen i egentlig bemärkelse.

Tyskland. Bürgerliches Gesetzbuch, §§ 611—630, innehåller en ganska utförlig reglering av arbetsförhållandet i allmänhet; dess bestämmelser äro i alldeles övervägande mån av dispositiv karaktär.

Beträffande arbetstagare, högre och lägre, inom industri och hantverk samt »Gewerbe»

i allmänhet meddelas bestämmelser om arbetsavtalet, med ganska stark inriktning på arbetarskyddet i egentlig bemärkelse, i Gewerbeordnung, Titel VII.

I Handelsgesetzbuch, §§ 59—75 f, regleras arbetsförhållandet för personer, som mot betalning äro anställda inom ett handelsyrke och ha att lämna »köpmans»-tjänster.

Efter upphävandet av Gesinde-Ordnung (legostadgan) utfärdades 1919 en provisorisk författning, Landarbeitsordnung, angående lant- och skogsarbetarnas arbetsförhållande. Med anledning av nämnda upphävande ha även i vissa av särstaterna utfärdats bestämmelser rörande tjänstefolks avtalsförhållande.

Den preussiska allmänna Berggesetz hänvisar beträffande avtalsförhållandet till allmänt gällande lagbestämmelser, för såvitt ej annorlunda stadgas i berglagen, och meddelar därefter rätt omfattande föreskrifter i ämnet.

Efter världskriget upptogs lagstiftningen angående arbetsavtalet till revision i syfte att låta de »personrättsliga» synpunkterna komma bättre till sin rätt. Ett utkast till allmän arbetsavtalslag föreligger även sedan 1923, och jämväl utkast till vissa speciella dylika lagar lära vara utarbetade.

Österrike. I Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch, §§ 1151—1164 förekomma ett antal allmängiltiga, i väsentlig mån obligatoriska bestämmelser angående arbetsavtalet.

Gewerbeordnung, §§ 72—90, innehåller en del bestämmelser, i vissa avseenden obligatoriska, angående arbetsavtalet för arbetare och andra underordnade arbetstagare inom industrien och andra till »Gewerbe» hänförliga slag av verksamhet.

Lagen angående privatanställdas tjänsteavtal, av den 11 maj 1921, äger tillämpning på allehanda slag av arbetstagare inom handeln, med undantag för de lägst stående, samt på personal med kontors- eller byråarbete över huvud taget ävensom på en del andra befattningshavare, såsom i privata sjukvårds- och undervisningsanstalter. Lagen reglerar ingående och på ett för de »anställda» ganska förmånligt sätt deras arbetsförhållande. Dess bestämmelser synas i rätt stor omfattning vara av obligatorisk natur.

Ett flertal lagar reglera arbetsavtalet för mer speciella grupper av arbetstagare. Bland sådana lagar må nämnas: av den 28 juli 1902 angående järnvägsbyggnadsarbetare, den 11 februari 1920 angående journalister, den 26 februari 1920 angående hembiträden, den 13 juli 1922 angående skådespelare, den 13 december angående »husskötare» (portvakter, vice värdar m. fl.), den 26 september 1923 angående anställda i jordbruks- och skogsskötselföretag samt den 20 december 1928 angående chaufförer i enskild tjänst.

Holland. Lag om arbetsavtal den 13 juli 1907, som modifierar och kompletterar den civilrättsliga lagstiftningen i ämnet, meddelar även regler rörande kollektivavtalet.

Belgien. Lag om arbetsavtal den 10 mars 1900 meddelar endast en mindre ingående reglering.

En lag den 7 augusti 1922 angående tjänsteavtal reglerar arbetsavtalet för »anställda» (employés).

Schweiz. Genom lag av den 30 mars 1911 har »civillagbokens» del om obligationsrätten kompletterats med ett kapitel om tjänsteavtalet. Dess bestämmelser äro allmängiltiga, ehuru i några fall olika för skilda slag av arbetstagare, samt ganska utförliga. Myndigheterna äga att utfärda normalarbetsavtal för särskilda verksamhetsområden.

Frankrike. Code civil innehåller endast några obetydliga bestämmelser angående arbetsavtalet, men sedan 1906 lär föreligga ett regeringsförslag till lag om arbetsavtal.

Socialstyrelsen har städse, när den haft anledning yttra sig i ämnet, uttalat sig till förmån för lagstiftning rörande arbetsavtalet. Ett mer utförligt uttalande i frågan fann sig styrelsen ha anledning göra i samband med sitt den 21 oktober 1925 avgivna tillstyrkande av legostadgans upphävande. Styrelsen yttrade härvid bl. a. följande:

»Då alltså stadgans fortsatta giltighet icke synes vara betingad av några mera betydande praktiska intressen, men väl ägnad att alstra och vidmakthålla en fel-

aktig uppfattning rörande en modern avtalslagstiftnings ändamål och innebörd, vill det synas socialstyrelsen, som om legostadgan lämpligen kunde omedelbart avskaffas.

Om så sker och statsmakterna därmed undanröja även skenet av att vilja vidhålla en otidsenlig och för stora folklager stötande lag, lära bättre utgångspunkter givas för en önskvärd, mera lidelsefri behandling av frågan om en för de aktuella förhållandena anpassad avtalslagstiftning och det icke blott för jordbruket, utan måhända för näringslivet i allmänhet.

Det bör med avseende härå erinras, att fackorganisationerna och kollektivavtalen hava sin största betydelse däruti, att de fixera normer och innebära ett skydd för resp. arbetsgivare och arbetare vid deras individuella avtalsuppgörelser med varandra. Ehuru de sålunda i viss mån ersätta avtalslagstiftningen, kan behovet av en sådan, väl avvägd och efter både arbetsgivarnas och arbetarnas intressen anpassad lagstiftning ej därigenom helt överflödiggöras ens för dem, som tillhöra resp. organisationer. Ty onekligen innebär avsaknaden av densamma en ökad risk i avtalsförhållandet, särskilt för den rättrådige och lojale gentemot en mindre nogräknad motpart. Uppmärksammas bör också, att risken givetvis är större för arbetarparten, som under normala förhållanden i regel måste, där han ej stödes av sin organisation, anses hava en svagare ställning än arbetsgivaren såväl vid avtals träffande som ock i fråga om hävdande av sin rätt i avseende å arbetsvillkoren. Vad detta betyder i realiteten belyses i någon mån därav, att av vårt lands till cirka 1·2 miljon uppgående arbetstagare inom jordbruk, industri, handel och samfärdsmedel samt husligt arbete, hittills endast ungefär en tredjedel kunnat fackligt organiseras.»

Vad styrelsen sålunda anfört i sitt yttrande rörande legostadgans upphävande torde i allt väsentligt fortfarande äga giltighet. En lagstadgad reglering av arbetsavtalet måste ju alltid vara ägnad att bereda ökad klarhet och fasthet åt avtalsförhållandet, något som med hänsyn till det lättvindiga sätt, varpå nämnda avtal ofta ingås, icke må underskattas. Vidare kan en dylik reglering, såsom av styrelsen i dess nyss återgivna uttalande beröres, vara ägnad att förebygga ett otillbörligt utnyttjande i vissa avseenden av den svagare ställning, vari den ena parten, vanligen arbetstagaren, av en eller annan anledning kan befinna sig. Den ifrågavarande lagstiftningen kan sålunda, såsom den utländska lagstiftningen i ämnet visar, i viss mån tjäna som en social skyddslagstiftning, vilken i viktiga avseenden kompletterar arbetarskyddslagstiftningen i egentlig bemärkelse.

Såsom jämväl berörts i styrelsens yttrande rörande legostadgan, står behovet av lagstiftning angående arbetsavtalet tydligen i nära beroende av förekomsten av kollektivavtal. På verksamhetsområden, där de mer väsentliga arbetsvillkoren allmänt regleras genom kollektivavtal, har en lagstiftning av förevarande slag givetvis mindre uppgifter att fylla, än där parterna ha att träffa avtal om dylika villkor på egen hand. Till säkerställande av vissa minimifordringar, som med hänsyn till samhällets intressen anses böra upprätthållas, kan dock även i det förra fallet en avtalslagstiftning vara motiverad och önskvärd.

Anmärkas må här, att arbetsvillkorens reglering genom kollektivavtal efter tiden för styrelsens merberörda yttrande i betydande mån ökats, så att de arbetstagare i vårt land, som numera äro inbegripna under dylik reglering, sannolikt torde kunna uppskattas till framåt hälften av landets samtliga arbetstagare.

Av de tre föreliggande framställningarna avse, såsom förut påpekats, tvenne endast eller i främsta rummet de »anställdas» arbetsavtal, under det den återstående syftar till en reglering av arbetsavtalet i allmänhet. Av vad här ovan anförts rörande förhållandet mellan behovet av avtalslagstiftning och förekomsten av kollektivavtal torde framgå, att de anställda, som i övervägande mån sakna stödet av fackligt organisation och kollektivavtal, måste anses vara i särskilt behov av dylik lagstiftning.

För att giva en viss föreställning om det eventuella tillämpningsområdet för den ifrågasatta lagstiftningen och förekomsten av kollektivavtal meddelas härnedan några ungefärliga uppgifter, väsentligen grundade på folkräkningen år 1920 men korrigerade med hänsyn till sannolikt inträdda förändringar, rörande de huvudsakliga grupper av arbetstagare, som en mer allmängiltig lagstiftning om arbetsavtal skulle kunna komma att omfatta.

	»Anställda»	därav med koll. avtal	»Arbetare»	därav med koll. avtal
Jordbruk med binäringar (inkl. skogsskötsel) . .	9 000	—	250 000	5 %
Industri och hantverk (inkl. belysnings- och vattenverk m. m.)	60 000	—	775 000	60 %
Handel (inkl. bank- och försäkringsföretag, hotell och restauranger)	125 000	5 %	65 000	15 %
Samfärdsel (d. v. s. ensk. järnvägar, stuveriföretag, åkerirörelse o. d.)	10 000	20 %	60 000	50 %
Husligt arbete	—	—	180 000	—
Summa	**204 000**	—	**1 330 000**	—

Beträffande sättet för anordnande av ifrågavarande lagstiftning må framhållas, att en tillfredsställande gemensam reglering av arbetsavtalet för kroppsarbetare och anställda knappast torde låta sig genomföra. Nämnda två arbetstagargruppers villkor och intressen äro nämligen, såsom förut berörts, i mycket alltför olikartade. Ej heller synes det med hänsyn till de anställdas betydligt längre gående krav vara lämpligt att göra de båda arbetstagarkategoriernas avtal till föremål för skilda bestämmelser i en gemensam lag. Möjligen skulle det vara ändamålsenligt att meddela några mer allmängiltiga bestämmelser rörande arbetsavtalet i en allmän, grundläggande lag om arbetsavtal och upptaga de därutöver för olika verksamhetsområden erforderliga bestämmelserna i kompletterande specialförfattningar.

Föremål för ifrågavarande reglering kunna givetvis flera eller färre av arbetsavtalets olika moment vara. Ju flera dylika moment medtagas, d. v. s. ju fullständigare lagen göres, desto mer begränsat måste emellertid i regel dess tillämpningsområde bliva.

I såväl Daco-kommitténs som liberala föreningens i Stockholm framställning beröres bl. a. frågan om arbetstagarnas pensionering. Nämnda förening tvekar emellertid, om man f. n. kan lösa frågan genom lagbestämmelser om skyldighet för arbetsgivarna att sörja för pensionering av sina arbetstagare. Socialstyrelsen, som erkänner frågans stora betydelse, delar denna tvekan. Behovet eller önskvärdheten av pension och förmågan eller beredvilligheten att för dess åvägabringande göra uppoffringar torde ställa sig ganska olika inom skilda kretsar, jämväl bland arbetstagarna. Härtill kommer, att den allmänna folkpensioneringen, som nu är föremål för revision, ytterligare komplicerar frågan. Sjöfolkets pensionering, som man för en 10 à 12 år sedan tänkte sig skola genomföras genom statsmakternas försorg, har, oaktat mycket därpå nedlagt arbete, ej heller ännu kommit till stånd. Den utländska lagstiftningen angående arbetsavtalet berör också endast undantagsvis och i något särskilt avseende pensioneringsfrågan.

I nyssnämnda två framställningar beröras jämväl frågorna om förenings- och förhandlingsrätt, vilka frågor vid upprepade tillfällen varit föremål för statsmakternas uppmärksamhet.

Den förra av dessa två frågor har varit upptagen till behandling av internationella arbetskonferensen, som dock icke lyckats få till stånd någon konvention eller

rekommendation rörande densamma. Frågan, som av internationella arbetsbyrån underkastats en mycket omfattande undersökning, står för övrigt kvar på konferensens arbetsprogram.

Beträffande frågan om förhandlingsrätt anser sig styrelsen kunna hänvisa till vad av styrelsen anförts i yttranden dels den 14 april 1921 till riksdagens första kammares andra tillfälliga utskott och till andra kammarens fjärde tillfälliga utskott med anledning av tvenne i huvudsak likalydande motioner, nr 162, väckt av herrar Julin och Lindskog i första kammaren, och nr 242, väckt av herrar Starbäck och Block i andra kammaren, och dels denna dag till riksdagens andra lagutskott beträffande en av herr Sigfrid Hansson i första kammaren väckt motion nr 51.

Enligt styrelsens mening måste frågan om arbetsavtalet anses som den primära bland de spörsmål, som beröras i de remitterade framställningarna. Denna fråga synes även med hänsyn till förhandenvarande förhållanden ej blott vara av stor praktisk betydelse för talrika grupper av arbetstagare utan även erbjuda relativt goda utsikter till en tillfredsställande lösning. I vilken omfattning densamma i avseende å olika arbetstagargrupper och å arbetsavtalets innehåll bör giva upphov åt lagstadgad reglering, torde först efter verkställd, närmare utredning låta sig med någon säkerhet bedöma. Den eller dem, åt vilka utredningen komme att anförtros, borde sålunda lämnas tämligen fria händer i här åsyftade hänseende.

Övriga i förevarande sammanhang jämväl berörda frågor äro otvivelaktigt väl värda statsmakternas uppmärksamhet, men synas de ej stå i sådant samband med frågan om arbetsavtalet, att de nödvändigtvis måste upptagas till behandling i sammanhang med denna — i den mån ett dylikt tillvägagående kunde visa sig påkallat, skulle det emellertid med härovan antydda frihet i avseende å utredningsuppdragets omfattning kunna tillämpas. Vad särskilt angår frågan om föreningsrätten, berör den viktiga samhällsintressen, och kan det möjligen förväntas, att densamma i samband med andra nu aktuella frågor kan komma att göras till föremål för förnyad utredning.

Socialstyrelsen får sålunda förorda, att Kungl. Maj:t måtte med anledning av Daco-kommitténs och liberala föreningens i Stockholm till styrelsen remitterade framställningar låta föranstalta om en allsidig utredning av frågan om lagstadgad reglering av arbetsavtalet och om avgivande eventuellt av förslag till dylik reglering.

Arbetsmarknadens nya organisation i Ryssland.

Av socialrådet *Erik Sjöstrand.*

De tvångsarbetsmetoder, som på sista tiden kommit till användning inom den ryska skogs- och trävaruindustrien, transportverksamheten m. m., ha livligt kommenterats inom olika länder. Att märka är emellertid, att dessa metoder endast ingå såsom ett led i ett helt system, genom vilket den ryska arbetsmarknaden organiseras för framdrivande av femårsplanen. För detta syfte har man nödgats att i grund förändra den exklusiva, efter klasspolitiska linjer inriktade karaktär, som den ryska arbetsförmedlingsorganisationen i enlighet med revolutionens grundprinciper tidigare haft. Tillträdet till arbetsförmedlingsanstalternas register och till anställningarna inom statsindustrien är icke längre något privilegium för de organiserade arbetarna av proletäriskt ur-

sprung. Man har nu nödgats öppna dörren för de i arbete eller militärtjänst varandes familjemedlemmar, för invalider från slagfälten eller från arbetsplatserna, för hantverkares familjemedlemmar, för självständiga småbrukare, för ensamstående eller av sina män övergivna kvinnor, ja, t. o. m. för kvinnor tillhörande den infödda befolkningen i de asiatiska provinserna och för frigivna fångar.

Uppgifterna därom, att det febrila arbetet på femårsplanens forcering kunnat nedbringa arbetslösheten och t. o. m. framkallat brist på yrkeskunniga arbetare äro samstämmiga. I femårsplanen synes man ursprungligen ha räknat med en successiv minskning av arbetslösheten, och man har t. o. m. presterat kalkyler, som skulle visa det antal, till vilket de arbetslösa väntas skola minskas vid tiden för planens fullständiga genomförande, men det uppgives redan, att förväntningarna överträffats. Enligt uppgift skulle antalet registrerade arbetslösa i oktober 1930 ha nedgått till 600 000, men samtidigt uppgives det råda en brist på arbetare, uppgående till 500 000.

Av senast tillgängliga uppgifter synes framgå, att särskilt industriens och byggnadsverksamhetens arbetarstam befinner sig i snabb tillväxt. Arbetarantalet inom den egentliga industrien under finansåret 1929—1930 uppgives till 4 243 000 och inom byggnadsverksamheten till 1 321 000, medan sammanlagda antalet lönarbetare, exklusive jordbruk och skogsbruk, angives till 11 580 000.[1] För innevarande år räknar man med en ökning av arbetsstyrkan med icke mindre än 2 000 000, vilket motsvarar den ökning, som faktiskt ägde rum under förra året. Största delen av den nya arbetsstyrkan ämnar man dirigera till industrien och byggnadsverksamheten samt framför allt till de såsom livsviktiga ansedda kol-, metall- och maskinindustrierna samt till transportverksamheten. För att erhålla tillgång på yrkesskickliga arbetare ämnar man igångsätta en mycket omfattande utbildningsverksamhet. Arbetskommissariatets lokala organ och statsindustriens ledning räkna sålunda med att vardera kunna upplära 100 000-tals arbetare, varjämte man ämnar införa ett nytt befordringssystem inom industriföretag, som skulle göra det möjligt för nya 100 000-tal att tillägna sig en högre grad av specialisering.

Förmedlingstvång. För att realisera dessa vidlyftiga planer fordras i första rummet, att staten tillägnar sig en absolut ledning över arbetsmarknaden och att arbetsförmedlingsanstalterna erhålla en däremot svarande utbyggnad och förbättrad organisation. Utan tvivel kommer planens realiserande till mycket stor del att hänga på i vad mån det skall lyckas förvandla de förut icke alldeles klanderfritt arbetande anstalterna till dugliga redskap för arbetskraftens registrering, upplärande och distribuering.

Särskilt genom det dekret, som utfärdades av Sovjetunionens centrala exekutivkommitté och folkkommissariernas råd den 15 december 1930, ha arbetsförmedlingsanstalterna tilldelats en central plats inom det ryska samhällslivet. De beklädas med uppgiften att sörja för arbetskraftens distribuering enligt planhushållningens syften, och alla företag förpliktas att, med vissa undantag, uteslutande anlita

[1] Finansåret, som sträckt sig från den 1 oktober till den 30 september, har nu förskjutits, så att det sammanfaller med kalenderåret. Uppgifterna från sista kvartalet 1930 angiva ytterligare stark stegring av arbetarantalet, speciellt inom den egentliga industrien och byggnadsverksamheten.

anstalterna för anställning av arbetare och förvaltningspersonal. En viss klassdistinktion kommer härvid ännu till uttryck genom bestämmelsen, att de personer, som anställas inom industrien och transportverksamheten, skola vara sådana, som genom sin sociala ställning stå de arbetande klasserna så nära som möjligt. Alltjämt gäller ock, att personer, som sakna rösträtt, utestängas från registrering.

Strävandena att binda arbetaren vid arbetsplatsen. Dekretet den 15 december 1930 innehåller bl. a. en bestämmelse om att arbetsavtal för viss tid skola kunna avslutas på högst tre år, och avser därmed att i någon mån råda bot å ett förhållande, som under den senaste tiden synes ha vållat de ledande inom Sovjetunionen åtskilligt besvär. Enligt § 34 i den kodifierade arbetslagen av 1922 skulle arbetsavtal kunna avslutas: a) för viss tid högst uppgående till ett år; b) för obestämd tid; c) för tid, som erfordrades för att utföra visst arbete. Dessa bestämmelser ha uppenbarligen visat sig hinderliga för införande av en mera fast ordning på den starkt fluktuerande ryska arbetsmarknaden och ha därför nu måst ändras. Bristen på stabilitet uppgives också ha tilltagit på senare tid inom den ryska industrien och skall ha nått en akut tillspetsning inom för landet så livsviktiga näringsgrenar som gruvindustrien, metall- och kemiska industrierna samt transportverksamheten. Publicerade statistiska uppgifter visa, att exempelvis vid kolgruvorna omsättningen av arbetskraft uppgår ända till 100 % om året.

En orsak till den stora rörligheten på arbetsmarknaden är att finna i de bristfälliga bostadsförhållandena och livsmedelssvårigheterna. Att råda bot härpå kräver givetvis mycket vidlyftiga anordningar, och under tiden få myndigheterna vidtaga extra anstalter för att tillgodose behovet av ny arbetskraft eller kvarhålla den förefintliga. Då en del större byggnadsföretag under förra sommaren behövde utöka sin arbetsstyrka, måste ryska rådsrepublikens ekonomiska råd förordna om nedläggning av vissa mindre viktiga företag och arbetsstyrkans överflyttning till de större. För kvarhållandet av fattigare bönders anhöriga under skördetiden anordnades nödhjälp av myndigheterna.

En speciell orsak till den stora omsättningen av arbetskraft utgöres av den stora löneskillnaden, även mellan lika skickliga arbetare i samma företag eller å samma ort, vilket givetvis leder till täta ombyten av plats. Detta gäller även icke-yrkesskickliga arbetare, för vilka lönen i vissa distrikt kan variera mellan sådant som 28 och 66 kopek per timme. Detta har också föranlett vederbörande högsta myndigheter att i samverkan planera åtgärder häremot.

Det allmännas förfoganderätt över arbetskraften. Den nya regimen går emellertid icke endast ut på att fästa arbetaren vid företaget eller att förhindra övergång till sysselsättningar, som kunna synas mera lockande eller lönande. Genom en av kommunistpartiets centralkommitté utfärdad förordning den 20 oktober 1930 har även stadfästs en vidsträckt rätt för det allmänna att förfoga över arbetskraften. Grundstommen i hela systemet bildas av arbetsförmedlingsanstalternas register, vilket, såsom nyss nämndes, utvidgats att omfatta ett flertal nya kategorier, vilka noga angivas i de utfärdade förordningarna. Redan genom förordningen den 20 oktober 1930 stipulerades, att de i registret uppförda vid äventyr av förlust av rätten till registrering skola vara skyldiga att mottaga erbjuden anställning, även i nytt yrke eller på annan ort. Endast arbetslösa, som lida av någon sjukdom, skulle enligt ett dekret av arbetskommissariatet den 9 oktober 1930 ha rätt att vägra erbjuden anställning, och någon annan orsak än av vederbörande medicinska myndigheter styrkt sjukdom skulle icke godtagas såsom skäl för avslag. Personer, som icke efterkommit denna föreskrift, skulle strykas från arbetsförmedlingsanstalternas register och icke blott berövas det samtidigt indragna arbetslöshetsunderstödet, utan praktiskt taget även utestängas från möjligheten att erhålla anställning.

Sedermera har genom ett av arbetskommissariatet utfärdat dekret den 23 decem-

ber 1930 oktoberförordningen närmare preciserats och även, synes det, något mildrats. Avstängningen från registret förkortas till sex månader, gällande detta även vid vägran att underkasta sig utbildning i annan näringsgren eller yrke. Utom vederbörligt läkarintyg skall för avslag å erbjuden anställning kunna åberopas brist på inkvarteringsmöjligheter vid överflyttning till ny arbetsplats samt, för gift kvinnas del, nödvändigheten att lämna den plats, där hennes man har sin bostad. Speciellt synes man låta sig angeläget vara att genom diverse förmåner söka få medlemmar av kollektivbruk att taga anställning inom en för folkhushållet så viktig näringsgren som gruvdriften. Sålunda garanteras sådana personer och deras familjer bibehållandet av alla deras rättigheter i kollektivbruken under anställningstiden i gruvan. De skola erhålla sin andel i skörden liksom övriga kollektivdelägare, och avdraget från lönen skall vara det minsta möjliga. Med hjälp härav beräknar man, att under 1931 kunna överflytta till industrien 600 000 bönder, vilkas arbetskraft väntas bliva överflödig på grund av den fortgående rationaliseringen inom kollektivbruken. För en viss yrkesrörlighet har man också sökt sörja genom bestämmelse, att i registret kunna upptagas personer, som icke arbeta i sitt egentliga yrke och som önska övergå till detta, förutsatt dock att brist på arbetskraft råder inom yrket i fråga. Sådana personer få icke entledigas, förrän plats kunnat beredas dem genom arbetsförmedlingsanstalterna. Betecknande är att från denna möjlighet till förflyttning göres undantag för arbetare inom transportverksamheten, byggnads- och säsongarbete.

Effektivare organisation av arbetsförmedlingen. Samtidigt med att arbetarnas flyttningsfrihet starkt kringskäres eller rent av upphäves, ämnar man sörja för att den statliga förmedlingen arbetar så snabbt och effektivt som möjligt. I dekretet den 23 december 1930 stadgas, att registrerade personer skola placeras i arbete icke senare än tre dagar efter registreringen, från röda armén entledigade t. o. m. samma dag. Företrädesvis, heter det, skola de avsändas till industriella företag, transport- och byggnadsverksamhet. Disponera anstalterna icke över arbetare med nödiga kvalifikationer, skola anordningar vidtagas för upp- eller omlärning av arbetare i särskilda anstalter *(Ustanovka)* eller genom aftonkurser, enligt därom med vederbörande företagsledning träffat avtal. Arbetslösa få endast registreras vid den lokala anstalten i vederbörande hemort. Medlemmar av kollektivbruk registreras hos brukets ledning, som sänder uppgift härom till närmaste arbetsförmedlingsanstalt.

Arbetsförmedlingsanstalter skola upprättas å alla industriorter, medan på landsbygden öppnas »rekryteringskontor». Anstalterna skola arbeta i nära kontakt med fackföreningarna och med arbetarbefolkningen.

Schockbrigadernas roll. En betydelsefull roll vid planens praktiska genomförande tänkes uppenbarligen tillkomma de s. k. avantgardena eller schockbrigaderna samt de arbetare, som deltaga i de »socialistiska tävlingarna». Dessa, vilka skola verka såsom inpiskare för femårsplanens genomförande, tilldelas allehanda förmåner, såsom prioritet till erhållande av bostad i de kvarter, som reserveras för ett företag, till ledighet för inträde i högre undervisningsanstalter och tekniska skolor och för uppehåll på vilohem och sanatorier samt till studieresor inom eller utom landet. Dessutom skola de sålunda privilegierade företrädesvis anvisas arbete på samma plats, där deras närmaste anhöriga (familjemedlemmar) äro sysselsatta.

Samma förmåner tillkomma emellertid även arbetare, som viss tid kvarstannat i ett företags tjänst, och bestämmelserna härom äro ett nytt uttryck för de systematiska strävandena att binda arbetsstyrkan vid företagen. Arbetare, som under två år, räknat från den 1 november 1930, varit anställda inom gruvdrift, kemiska, textil- och metallindustrierna, byggnads- och transportverksamheten och byggnadsäm-

nesindustrien, förvärva rätt till tre dagars extra semester eller däremot svarande kontant ersättning. De yrkesskickliga gruvarbetarna skola föreläggas att teckna kontrakt på ett år, och den, som under oavbruten sådan anställning uppnår standardmässig tillverkning, erhåller en premie svarande mot 12 dagars lön. För övrigt ingår det även i schockbrigadernas uppgifter att kvarhålla arbetarna vid företagen, till dess femårsplanen genomförts. Det tillkommer fackföreningarnas generalråd att tillse, att arbetarna avge en frivillig förbindelse att stanna. I samma syfte ha också gällande reglementariska föreskrifter på arbetsplatserna och disciplinreglerna underkastats revision.[1]

Förbindelsen att icke lämna företaget före genomförandet av femårsplanen betraktas såsom ett led i kampanjen för anordnandet av »socialistiska tävlingar» och är därför obligatorisk för schockbrigadernas medlemmar samt har speciellt rekommenderats för de unga kommunisterna. I tidningarna ha publicerats exempel på frivilliga åtaganden av detta slag, men samtidigt erkännes, att propagandan för systemet stundom föranlett arbetare att lämna sin plats av motvilja mot vad de betraktat som en ny form av träldom.

Ingenjörs- och teknisk personal. Redan på ett tidigt stadium kommo de nyss beskrivna åtgärderna för arbetsmarknadens stabilisering till användning å ingenjörs- och teknisk personal. Då bland dessa anställda rådde en tendens att lämna den industriella ledningen och i stället söka sig platser inom den centrala statsförvaltningen, i trustledningen o. s. v., föreskrevs i en förordning den 13 maj 1930, att löner för ingenjörer och tekniker inom visst distrikt skulle vara högre i industriföretag än i förvaltningsorganen. Ingenjörer, som bytte plats, skulle vänta ett år, innan de erhöllo högre lön än på den gamla platsen, med undantag för ingenjörer, som överflyttades från en administrativ post till ett industriföretag eller befordrades av högre myndigheter eller som voro anställda på vissa i författningen angivna, avlägsna orter. Å andra sidan tilldelades ingenjörer, som kvarstannade i samma företag, 10 % lönetillägg för tre års tjänst, räknat från den 1 maj 1930, och 5 % tillägg för varje ytterligare tvåårsperiod. Samtidigt bemyndigades företagen att avsluta treårskontrakt med alla sina ingenjörer, vilket tidigare endast var tillåtet beträffande vissa slags specialister.

Förbindelse att icke sluta anställningen, förrän femårsplanen genomförts, ansågs synnerligen betydelsefull i fråga om ingenjörer. På ingenjörsmöten har denna princip vunnit godkännande, och det har krävts, att samtliga ingenjörer skulle avgiva sådan förbindelse.

Även har det krävts, att varje ingenjör skulle lämna sitt samtycke till överflyttning till annan post, därest så behövdes i samhällsekonomiens intresse, och ett härå syftande kontraktsformulär har uppgjorts av vederbörande yrkesföreningars *(V. M. B. I. T.)* centralkontor. Vid sammanträde i Moskva under september 1930 beslöto de »unga specialisterna» att göra en framstöt i samma riktning och att övertala alla ingenjörer att lämna sitt samtycke. Slutligen föreskrevs i förordningen den 20 oktober 1930, att icke blott ingenjörer och tekniker utan även yrkesskickliga arbetare av arbetskommissariaten i Sovjetunionen och i de federerade staterna utan vidare kunde överflyttas till ny post i annat företag, vare sig av samma eller annan karaktär och oberoende av företagets belägenhet, liksom ock från en administrativ post till ett industriellt, transport- eller byggnadsföretag, allt efter det samhällsekonomiska behovet.

I detta samband kan också omnämnas, att tidningen *Za Industrializaciu* föreslagit, att alla tidningar skulle upphöra med publicering av annonser för ingenjörer för att på så sätt motverka förflyttningar. Ingenjörsföreningarna i Moskva och Ukraina ha understött förslaget, och vissa tidningar ha börjat praktisera det, men den officiella *Izvestia* fortsatte dock ännu vid årets slut att införa dylika annonser.

[1] Se sid. 298.

Nyanställning av kvinnliga arbetare. Genom att tillträde till arbetsförmedlingsanstalternas register lämnas arbetarnas familjemedlemmar och ensamstående kvinnor har man framför allt velat ställa kvinnlig arbetskraft till förfogande för industrien i större utsträckning än tidigare. Man räknar med, att icke mindre än 1 600 000 kvinnor skola nyanställas inom olika näringsområden under 1931, varav hälften inom den egentliga industrien och byggnadsverksamheten. Syftet härmed är bl. a. att kunna frigöra manlig arbetskraft för anställning på sådana poster, där den bäst behöves.

För de nyanställda kvinnorna, som till större delen väntas komma att utgöras av arbetarhustrur och arbetardöttrar, vilka förut varit sysselsatta med husliga göromål, planerar man anläggning vid arbetsplatserna av särskilda matsalar, barnkrubbor, lekplatser m. m.

Meningen synes vara, att kvinnorna skulle givas företrädesrätt till anställning i vissa branscher. Härvid kommer givetvis i betraktande, att förbud gäller (enligt § 129 i 1922 års kodifierade arbetslag) mot användande av kvinnor och minderåriga under 18 år i tungt och ohälsosamt arbete samt arbete under jord. Vad nattarbete beträffar har i *Trud,* den ryska fackliga rörelsens organ, påyrkats, att kvinnor som allmän regel skulle medgivas arbete om natten. Likväl gäller enligt 1922 års arbetslag i princip förbud mot kvinnors nattarbete (§ 130), men skall dylikt kunna medgivas av arbetskommissariatet i samråd med fackföreningarnas centralråd i sådana näringsgrenar, där det är absolut av nöden. Nattarbetsförbudet uppgives ha förorsakat svårigheter vid arbetets anordnande på flera skift och vid införandet av oavbruten arbetsvecka. Härvid må dock erinras, att redan sjutimmarsdagens införande under 1928 medförde en ökning i antalet skift och därmed i nattarbetet, såsom inom textilindustrien, där större delen av de anställda utgöras av kvinnor; inom nämnda industri visade sig dock nattarbetet skadligt för kvinnorna och måste i vissa fall förbjudas.

Enligt uppgifter av Molotov, den nye ordföranden i folkkommissariernas råd inom Sovjetunionen, skulle kvinnorna huvudsakligen anställas i textil- och metallindustrierna ävensom i jordbruksarbete.

Säsongarbete. Ett särskilt problem bildar det rena säsongarbetet, inom vilket alltid rått brist på arbetare, såsom inom byggnadsverksamheten, timmerdrivning och flottning, flodtransport m. m. Strävandena ha därför inriktats på att inom dessa yrken skapa en permanent arbetsstyrka, och särskilt inom byggnadsverksamheten synes man mycket energiskt arbeta härpå.

Folkkommissariernas råd inom ryska rådsrepubliken utfärdade den 16 november 1930 en författning, enligt vilken från och med början av innevarande år skola inrättas rekryteringsanstalter på platser, där säsongarbete förekommer i särskilt stor utsträckning, ävensom i de provinser, från vilka säsongarbetarna företrädesvis rekryteras. Det skall tillkomma anstalterna att skaffa anställning åt säsongarbetare enligt behovet inom vederbörande industrier och uppgjorda planer och vidare att följa läget på säsongarbetsmarknaden särskilt beträffande sådan arbetskraft, som erhålles från kollektivbruken. Bysovjeterna, ledningen för kollektivbruken jämte fackföreningar, kooperativa organisationer, kommunistorganisationer skola bistå rekryteringsanstalterna i fullgörandet av deras uppgifter.

Ledningen för statsindustrien, transportverksamheten, byggnadsverksamheten m. m. kommer att samarbeta med rekryteringsanstalterna, vad beträffar läkarundersökning, yrkesval o. s. v. samt även vad beträffar transport till arbetsplatsen. Ledningen bär också kostnaden för anstalterna.

Personer, som drabbats av »rensning», och »desertörer». En särskild kategori bilda dels de personer, som drabbats av den under 1929 inledda »rensningen» inom administrationen och statsindustrien, dels »desertörer», d. v. s. personer, som lämna sina befattningar i trots av gällande avtal eller föreskrifter om entledigande.

Enligt förordningen om »rensning» indelades vederbörande i tre grupper allt efter graden av ådagalagd illojalitet mot sovjetregeringen eller olämplighet i allmänhet för sina befattningar.[1] Med undantag för gruppen av de mest kompromitterade föreskrives nu i arbetskommissariatets dekret den 23 december 1930, att de båda övriga grupperna skola inregistreras och anställas i arbete på vanligt sätt, dock så att de icke sändas till sådana orter och företag, där de förbjudits arbete av myndigheterna. Gäller arbetsförbudet endast för viss tid, skola däri stadgade inskränkningar i rätten till arbete lända till efterrättelse under tiden i fråga.

Såsom »desertörer» eller »brottsliga produktionsstörare» betecknas enligt en av arbetskommissariatet den 19 januari 1931 utfärdad förordning följande: arbetare, som utan föregående tillsägelse lämna sin anställning i ett företag eller en förvaltning, innan anställningskontraktet utlöpt eller utan att avvakta anställandet av ersättare; arbetare, som byta plats oftare än en gång om året; på försök anställda, som lämna sin anställning före den praktiska prövningstidens utlöpande, även om de slutat sina teoretiska studier; arbetare, som avskedats på grund av disciplinbrott.

Straffet för »desertörerna» består i avstängning från arbetsförmedlingsregistret under en tid av sex månader. Såsom i det föregående berörts, gäller samma straff för dem, som utan giltiga skäl vägra att antaga erbjuden anställning inom egen näringsgren resp. yrke eller att underkasta sig utbildning i annan näringsgren eller yrke.

Av ett särskilt intresse synes vara en bestämmelse, att »desertörer» o. dyl., som ansöka om arbete under avstängningstiden, kunna sättas till »fysiskt massarbete», såsom arbete i skogarna och timmerframställning, torvupptagning, lastning och lossning, snöskottning m. m. Då detta skrives, ha uppgifter icke varit tillgängliga om på vad sätt man disponerar över den sålunda erhållna arbetskraften, men uppenbarligen har man här att göra med en av de vägar, på vilka de omtalade koncentrationslägren i norra Ryssland rekryteras.

Reglering av befordringsväsendet. I den officiella *Izvestia* publicerades den 31 december 1930 en förordning av högsta ekonomiska rådet i ryska rådsrepubliken (R. S. F. S. R.) rörande en systematisk reglering av arbetarnas befordran. Syftet är att åstadkomma en mera rationell användning av arbetskraften och fästa arbetarna närmare vid företaget samt i allmänhet höja deras kulturella och politiska standard.

Det föreskrives, att företagen skola utarbeta konkreta planer för systematisk befordran av arbetare. Dessa planer skola innehålla kvartalsvis sammanställda uppgifter angående det antal arbetare, som skall befordras, med närmare upplysningar om verkställighetsåtgärderna.

Företrädesrätt till befordran tillkommer medlemmar av schockbrigader, arbetare som utfäst sig att kvarstanna i företaget viss tid, samt de sedan ett flertal år anställda. Urval bland kandidaterna förrättas i samverkan med fackföreningarna.

Kandidaterna skola genomgå särskilda utbildningskurser, som för ändamålet anordnas av företaget.

Genom samverkan med vederbörande högsta myndigheter anordnas särskild tillsyn över anställning av yrkesskicklig arbetskraft i viktigare företag. Man åsyftar att omedelbart överflytta arbetare, som icke användas till göromål svarande mot deras kvalifikationer, till annan post, eventuellt i annat företag.

Tillsynen över befordringsväsendet i allmänhet utövas av arbetskommissariatet.

Ordningen på arbetsplatserna. Såsom i det föregående (sid. 296) omnämnts har det för genomförande av den nya regleringen å arbetsmarknaden även befunnits påkallat att revidera de hittills gällande föreskrifterna rörande arbetsdiscipli-

[1] Se Soc. Medd. årg. 1930, sid. 305 ff.

nen och ordningen på arbetsplatserna. Detta har skett genom en av arbetskommissariatet den 17 december 1930 utfärdad förordning.

De nya bestämmelserna beröra samtliga av det allmänna drivna företag ävensom kooperativa företag. Tillägg eller ändringar därutinnan må endast vidtagas genom överenskommelse mellan arbetsledningen och vederbörande fackförening samt med yrkesinspektionens samtycke, varjämte kräves, att ändringen påkallas av ekonomiska skäl. Ändringar, som på något sätt strida mot andan i bestämmelserna eller äro ägnade att minska de förpliktelser, som åläggas ledningen och arbetarna, förbjudas.

Enligt de nämnda bestämmelserna är företagsledningen skyldig främja utvecklingen av »socialistiska tävlingar», schockbrigader m. m. och att söka få till stånd så gynnsamma arbetsförhållanden som möjligt för schockbrigadernas mest nitiska medlemmar ävensom för äldre arbetare på platsen.

På varje arbetsplats eller avdelning därav skola vidtagas anordningar (genom uppsättande av brevlådor) för inlämning av förslag rörande tekniska förbättringar. Arbetarna skola hållas underrättade om det öde, som vederfares deras förslag, samt, därest dessa förkastas, skälen härför.

I anslutning till föreskrifterna i en den 8 augusti 1929 utfärdad förordning, genom vilken företagsledningen förpliktades att underrätta arbetarnas driftsnämnd om varje antagande eller avskedande, skall ledningen även hålla nämnden underkunnig om varje tilltänkt utökning av arbetsstyrkan.

De tidigare föreskrifter rörande *straff för disciplinära förseelser,* som utfärdades den 27 augusti 1929, ha ersatts av nya bestämmelser. Härigenom har upprättats ett nytt disciplinärt organ under benämningen »produktionstribunal», bestående av inom vederbörande företag anställda arbetare. De straff, som kunna ådömas av dessa tribunal, skola fastställas av fackföreningarna och andra arbetarorganisationer. Liksom förut kan företagsledningen själv ådöma varning eller avsked utan att ha inhämtat samtycke av arbetarnas driftsnämnd eller »den blandade nämnden».[1]

De nya bestämmelserna fastställa ej några straff för olika förseelser. Arbetsledningen skall taga hänsyn till omständigheterna i fallet, överträdelsens följder, antalet föregående bestraffningar m. m. Exempelvis kan ledningen ställa den felande inför arbetsdomstol eller det nya »produktionstribunalet», vare sig för en enstaka förseelse (inkl. bortovaro utan giltig orsak), som medfört allvarlig rubbning i driften, eller eljest för ett flertal (minst tre) mindre förseelser under loppet av ett år.

Med avsked kan straffas arbetare, som är skyldig till upprepade eller kriminella förseelser mot arbetsdisciplinen. Under sådana förhållanden äger avsked rum omedelbart utan uppsägning eller sedvanlig kompensation, och den på detta sätt avskedade är ej berättigad till anställning inom vare sig industrien eller transportverksamheten under sex månader efter avskedet. Orsaken till entledigandet skall angivas i arbetarens lönbok. I händelse av kriminell förseelse skall arbetaren ställas inför domstol och ledningen kan avskeda eller suspendera honom utan att avvakta domstolsutslaget.

De nya bestämmelserna medföra ingen förändring i förut gällande regler om rättegång och klagan,[2] och de med straff belagda handlingarna äro i stort sett desamma som förut.

[1] Den blandade nämnden består av representanter för arbetsledningen och för arbetarna till lika antal vardera. Dess uppgifter äro att tillämpa kollektivavtal och söka få till stånd fredlig uppgörelse i arbetstvister. Besluten skola fattas enhälligt.

[2] Arbetarna kunna appellera till »den blandade nämnden» samt, om överenskommelse icke fås till stånd i nämnden, till arbetsdomstol.

Den polska socialförsäkringens omorganisation.[1]

Den polska republikens president utfärdade den 30 november 1930 en förordning om reorganisation av sjukkassor och andra försäkringsanstalter samt sammanslutningar av dylika. Förordningen berör icke försäkringens prestationer eller tillgångar. Betydelsefulla ändringar införas däremot beträffande försäkringsanstalternas konstitution, varjämte närmare bestämmes om uppgifternas fördelning mellan de självstyrande anstalterna och tillsynsmyndigheterna.

Denna administrativa reorganisation är avsedd att bereda marken för en allmän reform av socialförsäkringen. Sedan några år tillbaka ha vederbörande ministerier utfört det nödiga förberedelsearbetet för införande bl. a. av ålderdoms-, invaliditets- och efterlevandeförsäkring för arbetare.[2] Det är med hänsyn till de nya uppgifter, vilka den under förberedelse varande nya försäkringen kommer att lägga på försäkringsanstalterna, som ganska djupgående förändringar måst genomföras beträffande deras konstitution och interna verksamhet.

Genom bestämmelserna i den nya förordningen kommer ett slut att göras på den särställning, som sjukförsäkringen intager. Sjukkassorna, som enligt lagen den 19 maj 1920 äro organiserade på territoriell basis och omfatta försäkrade av alla yrken, ha på relativt kort tid lyckats att upprätta ett nät av smärre sjukvårdsanstalter, dispensärer, sjukhus och apotek, genom vilka de bestrida sjuk- och hälsovården för 5 miljoner försäkrade och deras familjemedlemmar, en verksamhet av den allra största betydelse för folkhälsans förbättrande. De i 1920 års lag nedlagda principerna hava visat sig stå provet och ha i det hela oförändrade kunnat tillämpas intill våra dagar.

På senare tiden ha emellertid sjukkassorna utsatts för kritik beträffande såväl sättet för försäkringsverksamhetens bedrivande som den inre administrationen, och kritiken synes hava väckt tillräcklig oro hos tillsynsmyndigheterna för att få dem att på vissa orter suspendera kassornas styrelser, bestående av valda representanter för försäkrade och deras arbetsgivare, vilka ersatts med av det allmänna tillsatta kommissarier. Enligt den av riksförbundet för sjukkassor utgivna tidskriften administrerades ett icke ringa antal kassor och sammanslutningar av dylika under andra halvåret 1930 av s. k. reorganisationskommissarier, vilka trätt i stället för de äldre självstyrande organen. Den nya förordningen synes avse att utjämna den olikhet, som förefinnes mellan sjukkassor, som äro självstyrande, och sådana, vilkas självstyrelse upphävts under senare år.

Sjukkassor. Enligt förordningen komma sjukkassorna att bibehålla sin territoriella grundval och karaktären av att omfatta flera yrken. Antalet kassor kom-

[1] Efter »Industrial and Labour Information».

[2] Sedan början av 1928 har funnits införd pensionsförsäkring för privatanställda. (Se Soc. Medd. årg. 1929, sid. 465).

mer emellertid så småningom att *reduceras* till omkring 60 i hela landet (med undantag för Övre Schlesien, där förordningen icke äger tillämpning), vilket åstadkommes på så sätt, att kassor med mindre än 10 000 eller i vissa provinser mindre än 5 000 medlemmar upplösas. De nyorganiserade kassorna, vilka utmärka sig för större koncentration, kunna åläggas att för andra socialförsäkringsgrenars räkning uppbära avgifter och bevilja vissa prestationer.

För varje kassa finnes: ett förvaltningsråd, en direktion, en revisionskommitté och en förlikningskommitté.

Kassans förnämsta organ består av förvaltningsrådet, vilket inom kassor med mindre än 100 000 medlemmar består av 12 till 15 ledamöter till två tredjedelar representanter för de försäkrade och till en tredjedel representanter för arbetsgivarna. Anstalter ha träffats för representation av arbetsgivare och arbetare inom jordbruket. Minst en representant för andra än kroppsarbetare skall finnas inom rådet, och dylika försäkrade bilda en särskild grupp av elektorer med proportionell representation.

I så måtto ha de försäkrade tillerkänts samma majoritet inom förvaltningsrådet som i styrelserna enligt 1920 års lag. Som nämnts, gäller dock detta endast kassor med mindre än 100 000 medlemmar. De stora kassorna med över 100 000 försäkrade medlemmar ha ett förvaltningsråd av 22 ledamöter, av vilka endast tio väljas av de försäkrade och sex av arbetsgivarna, medan sex utses av arbetsministern bland personer med framstående kunskap eller erfarenhet på socialförsäkringens område.

Förvaltningsrådet är det ledande organet för kassans verksamhet i allmänhet, uppgör under förbehåll av socialförsäkringsanstaltens godkännande stadgarna för kassan, besluter om regler för de sjukas förhållande, om personalens tjänstereglemente samt utser direktion; rådet uppgör också stat för kassan, granskar direktionens månatliga inkomst- och utgiftsberäkningar samt godkänner räkenskaperna.

Direktionen består av direktören, chefsläkaren och deras suppleanter. Direktören utövar ledningen av kassans administration och är chef för personalen, men är skyldig att inhämta råd av chefsläkaren beträffande organisationen av läkarbehandlingen och den därmed sysselsatta personalen.

Revisionskommittén, vilken utses genom direkta val samtidigt som förvaltningsrådet, består av fem ledamöter, av vilka tre väljas av arbetsgivarna och två av de försäkrade, varvid den ena av de två sistnämnda väljes särskilt av andra försäkrade än kroppsarbetare. Kommittén sammanträder med regelbundna mellanrum och minst en gång om året för revision av räkenskaperna och kassan samt avgiver berättelse över revisionen till förvaltningsrådet och tillsynsmyndigheterna.

Slutligen består förlikningskommittén av fyra ledamöter, av vilka två väljas av de försäkrade och två av arbetsgivarna. Kommittén meddelar utslag rörande klagomål över beslut, som fattas av den s. k. prestationskommittén (inom förvaltningsrådet) eller av direktören beträffande böter, som ådömas de försäkrade och arbetsgivarna.

Andra socialförsäkringsanstalter. Andra socialförsäkringsanstalter än sjukkassor, såsom olycksfallsförsäkringsanstalter, anstalter för försäkring av privatanställda och gruvförsäkringsanstalter organiseras på samma sätt som de största sjukkassorna (med över 100 000 medlemmar).

Sålunda består förvaltningsrådet av 22 ledamöter, av vilka tio väljas av de försäkrade och sex av arbetsgivarna, medan sex utses av vederbörande minister. Rådet har liknande uppgifter som motsvarande organ inom sjukkassorna samt tillsätter den s. k. pensionskommittén och utser direktör.

Pensionskommittén består av fyra ledamöter av rådet, av vilka två representera de försäkrade och en arbetsgivarna, medan ordföranden, som har vetorätt, utses av rådet i dess helhet bland dess av arbetsministern utsedda ledamöter. Pensions-

kommittén utfärdar bestämmelser rörande pensioners beviljande och övervakar tillämpningen därav.

Revisionskommittén består för här ifrågavarande anstalters del av fyra ledamöter, av vilka två direkt väljas av arbetsgivarna och en av de försäkrade, medan den återstående tillsättes av vederbörande minister.

Sammanslutningar av försäkringsanstalter. Sjukkassorna skola obligatoriskt tillhöra den för provinsen existerande sjukkassesammanslutningen och de provinsiella sammanslutningarna skola i sin ordning tillhöra riksförbundet för sjukkassor.

De provinsiella sammanslutningarna ha till uppgift att samordna, effektivisera och komplettera kassornas verksamhet inom området för läkarbehandling och förebyggande verksamhet. Riksförbundet skall utöva den enhetliga ledningen av kassornas och provinssammanslutningarnas verksamhet inom varje område, centralisera inköp av förnödenheter och materiel för kassorna, uppgöra större byggnadsplaner samt fastställa regler rörande det avtalsmässiga förhållandet mellan läkare, apotekare, sjukhus och kassor.

Provinssammanslutningarnas förvaltningsråd ha liknande sammansättning som de största sjukkassorna (med över 100 000 medlemmar). Inom riksförbundets förvaltningsråd, som har en mångfald betydelsefulla uppgifter, tillsättes däremot endast hälften av ledamöterna genom val till lika antal av de försäkrade och arbetsgivarna inom provinsråden, medan den andra hälften utses av vederbörande minister bland personer med framstående kunskap eller erfarenhet på socialförsäkringens område.

Även bland anstalterna för försäkring av privatanställda finnes ett riksförbund med ett förvaltningsråd bestående av tre grupper av lika numerisk styrka: de privatanställdas resp. arbetsgivarnas grupp, som väljes av privatanställda och arbetsgivare inom anslutna anstalters förvaltningsråd, samt en grupp ledamöter, som utses av vederbörande minister.

Vid sidan av dessa obligatoriska sammanslutningar kunna sjukkassornas och de andra anstalternas provinsiella sammanslutningar genom beslut av sina förvaltningsråd och med tillsynsmyndighetens godkännande upprätta sammanslutningar för administrationens underlättande, gemensam investering eller försäkringsvetenskapliga undersökningar.

Såsom av det föregående torde framgå, medför den nya regimen en betydelsefull omdaning av socialförsäkringens organisation. Sålunda genomföres en koncentration av sjukförsäkringen genom upplösning av smärre och medelstora kassor (upp till 10 000 medlemmar), genom en ökning av maktbefogenheterna för de obligatoriska sammanslutningarna av sjukkassor och försäkringsanstalter för privatanställda, genom införande av regeringsutsedda ledamöter och minskat inflytande för de försäkrades och arbetsgivarnas valda representanter i de större sjukkassornas och sammanslutningarnas förvaltningsråd samt genom utvidgning av tillsynsmyndigheternas maktbefogenheter och aktionsmöjligheter.

Reorganisationen kommer att taga sin början med de obligatoriska sammanslutningarna. Därefter kommer arbetsministern att bestämma den tid, inom vilken reorganisationen av sjukkassorna och andra försäkringsanstalter skall företagas.

Internationella arbetsorganisationen.

Fjärde socialstatistiska konferensen.

Vid sitt sammanträde i januari 1931 beslöt internationella arbetsbyråns styrelse att sammankalla en socialstatistisk konferens, den fjärde i ordningen. Konferensen öppnas i Genève den 20 maj 1931 och torde komma att vara samlad under fyra dagar. Dess uppgift blir att undersöka möjligheten att förbättra de metoder, som hittills använts av internationella arbetsbyrån för jämförelser angående arbetslönens köpkraft i olika länder.

Sedan flera år har internationella arbetsbyrån verkställt undersökningar rörande arbetslönens relativa köpkraft, härigenom fullföljande det arbete, som ursprungligen påbörjades av engelska handelsministeriet. Resultaten av dessa undersökningar publiceras med regelbundna mellanrum i *International Labour Review*.[1]

Sedan en del kritik framkommit mot dessa undersökningar, beslöt arbetsbyråns styrelse vid sitt sammanträde i februari 1930 tillsätta en kommitté med uppdrag att pröva, i vad mån här ifrågavarande undersökningar och sättet för framläggande av deras resultat skulle kunna förbättras.

Såsom förut omnämnts i dessa Meddelanden (1931, sid. 30) har denna kommitté vid sammanträde i Genève den 4—5 december 1930 framlagt vissa förslag och yrkanden, bl. a. om här förevarande frågas uppförande på dagordningen för en ny socialstatistisk konferens.

I den nyligen utgångna inbjudningsskrivelsen till konferensen framhåller internationella arbetsbyråns direktör, att de föregående socialstatistiska konferenserna huvudsakligen haft till syfte att utarbeta metoder ägnade att göra arbetsstatistiken mera jämförbar och därigenom underlätta studiet av de sociala frågorna ur internationell synpunkt. De av dessa konferenser antagna resolutionerna i olika arbetsstatistiska ämnen hava varit till synnerligen stort gagn och gjort det möjligt att förbättra jämförbarheten av denna statistik. Den i maj sammanträdande konferensen har ett liknande syfte. Därjämte tillkommer det den att bestämma beskaffenheten och omfattningen av de uppgifter, som regeringarna skola anmodas att insända till internationella arbetsbyrån.

I skrivelsen framhålles, att arbetsbyrån icke vill fördölja de svårigheter, som äro förenade med upprättandet i olika länder av jämförbara uppgifter rörande lönesatser och verkliga arbetsinkomster. Härom förekom en ingående överläggning redan vid den första socialstatistiska konferensen 1923, vars förhandlingar utgivits av trycket i en av arbetsbyråns publikationsserier.[2] Den kommande konferensen bör enligt arbetsbyråns mening icke begränsa sig till att diskutera de bästa metoderna för internationell jämförelse av arbetslönen. Fastmera bör den speciellt ägna sin granskning åt de förbättringar och framsteg, som synas möjliga att genomföra i praktiken. Dessa framsteg inom arbetsbyråns undersökningar kunna åter uppenbarligen endast realiseras, under förutsättning att vederbörande nationella myndigheter äro i stånd att förbättra eller utveckla sin egen statistik.[3]

---

[1] Se Soc. Medd. årg. 1930, sid. 886.

[2] *International Conference of Labour Statisticians. Report on the International Conference of Representatives of Labour Statistical Departments, held, at Geneva, 29 October to 2 November 1923.* (Studies and Reports, Series N, No. 4.) Geneva 1924. 80 sid.

[3] Med anledning av denna inbjudan har K. Maj:t den 2 april 1931 uppdragit åt byråcheferna i socialstyrelsen N. Bergsten och B. Nyström samt socialrådet E. Sjöstrand att såsom ombud för Sverige deltaga i denna konferens.

Internationella arbetsbyråns kommitté för frågan om automatisk koppling av järnvägsvagnar.

Den av arbetsbyråns styrelse tillsatta kommittén för frågan om automatisk koppling av järnvägsvagnar sammanträdde för andra gången i Genève den 2—3 februari 1931 under ordförandeskap av den spanske regeringsrepresentanten De Altea. Kommittén består av 27 medlemmar, nämligen åtta representanter för resp. regeringar, arbetsgivare och arbetare samt dessutom en representant för var och en av styrelsens tre grupper. Från svensk sida deltog såsom representant för arbetsgivarna f. distriktschefen B. O. Ekman.

Såsom representanter för internationella järnvägsunionen närvoro Leverve (Frankrike) och Wiedemann (Tyskland), vilka lämnade en redogörelse för resultaten av unionens undersökningar rörande frågan om automatisk koppling. Härom ägde överläggning rum vid sammanträdet, varefter enhälligt antogs en resolution, i vilken göres gällande, att införandet av ett enhetligt och lämpligt system för automatisk koppling i länder, där skruvkoppling allmänt användes, skulle vara ägnat att förebygga olycksfall samt att det tekniska genomförandet härav synes möjligt. Kommittén hemställer därför till järnvägsförvaltningarna att utföra erforderliga konstruktionsarbeten, så att den automatiska kopplingen kan införas, så snart som internationella järnvägsunionens undersökningar fortskridit tillräckligt långt.

Kommittén beslöt dessutom tillsätta en subkommitté med speciell uppgift att följa frågans utveckling. Dessutom hemställdes till internationella järnvägsunionen om medgivande, att denna subkommitté jämte representanter för »konferensen för teknisk likformighet inom järnvägsväsendet» hålles à jour med undersökningarna och framställda förslag samt att de må kunna biträda vid anställda försök.

Subkommittén skall före den 31 januari 1932 till internationella arbetsbyrån avgiva en rapport, vilken kommer att underställas nästa sammanträde med kommittén, som skall äga rum på av arbetsbyråns styrelse fastställd dag.

Kommittén förbehåller sig att senare granska den finansiella sidan av frågan om automatisk koppling.

Ny publikation från internationella arbetsbyrån.

Silikoskonferensen i Johannesburg 1930.

Silicosis. Records of the International Conference held at Johannesburg 13—27 August 1930. (Studies and Reports, Series F, No. 13.) 1930. 692 sid. Pris kr. 15: —.

Under ovanstående titel har internationella arbetsbyrån publicerat förhandlingarna från den internationella konferens, som hölls i Johannesburg den 13—27 augusti 1930 rörande silikosfrågan.

Från varje ombud framlades vid konferensen en rapport rörande antingen silikos- (resp. pneumonoconios-)problemet i ombudets hemland eller ock den vetenskapliga sida av problemet, med vilken vederbörande var mest förtrogen. Samtliga dessa rapporter återgivas i förevarande publikation, av vilken de bilda andra avdelningen. Den första avdelningen utgöres av ett referat av förhandlingarna. I andra avdelningen, som omfattar ungefär 600 sidor och lämnar en synnerligen rikhaltig belysning av frågan, meddelas ett antal illustrationer under form av röntgenfotografier m. m.

Publikationen föreligger tillsvidare endast på engelska språket, men kommer jämväl att utgivas på franskt och sannolikt även på tyskt språk.

Kortare meddelanden.

— Allmänna sociala frågor —

Frågan om pensionsåldern för vissa statstjänstemän. Socialstyrelsen har i skrivelse den 21 februari 1931 till 1930 års pensionssakkunniga avgivit begärt yttrande rörande pensionsåldern för styrelsens och yrkesinspektionens befattningshavare.

Manlig tjänstinnehavare hos socialstyrelsen äger enligt nu gällande bestämmelser rätt att komma i åtnjutande av hel pension vid uppnådda 67 levnadsår och 35 tjänsteår. Styrelsen ifrågasätter ingen ändring härutinnan men gör följande uttalande i ämnet:

»Vid förnyat övervägande av denna fråga har styrelsen emellertid icke ansett sig böra uraktlåta att påpeka vissa skäl, som enligt styrelsens mening tala för en sänkning av nämnda pensionsålder till förslagsvis 65 år. Det torde sålunda icke kunna förnekas, att arbetet, såsom det för närvarande bedrives inom ämbetsverken, blivit betydligt mera jäktande och påfrestande än vid den tid, då nu gällande pensionsålder fastställdes, beroende även på den tillämpade indragnings- och besparingspolitiken. Erinras må jämväl i detta sammanhang om den utökning av den dagliga arbetstiden, som ägt rum. Vid sådant förhållande lärer det ej kunna undvikas, att arbetskraften förslites hastigare än förut. Det kunde därför synas, som om både ur statsnyttans synpunkt och i tjänstemännens eget intresse en något tidigare pensionsålder vore lämplig.»

Efter att ha erinrat, att pensionsåldern inträder före 67 år för ett stort antal befattningshavare i enskild och allmän tjänst, bl. a. för hela lärarkåren, fortsätter styrelsen:

»Å andra sidan har man att beakta den betydande ökning av medellivslängden, som enligt vad den svenska befolkningsstatistiken utvisar, gjort sig gällande både för män och kvinnor under en lång följd av år och särskilt under de senaste årtiondena. Denna ökning tyder uppenbarligen på att vitaliteten — och därmed i viss mån även arbetsdugligheten — i stort sett ökats. Med hänsyn härtill har styrelsen ej ansett sig böra frånträda sin uppfattning om den nuvarande generella pensionsålderns bibehållande vid 67 år för manliga tjänstinnehavare hos styrelsen.»

Beträffande kvinnliga tjänstinnehavare hos styrelsen, för vilka pensionsåldern inträder vid uppnådda 60 levnadsår och 30 tjänsteår, har styrelsen förut förordat full likställighet med manliga tjänstemän, dock med något lägre pensionsålder — 64 år — för kansli-, kontors- och skrivbiträden, som äro sysselsatta med mera mekaniskt arbete. Styrelsen förordar nu av formella grunder pensionsålderns bestämmande för denna kategori till 63 år.

Styrelsen framhåller vidare, under hänvisning till tidigare utlåtanden i ämnet, den synnerliga vikten av att det vid kommunikationsverken tillämpade systemet beträffande tjänstepensionens uppdelning i statspension och avgiftspension samt inbetalningsperiodens och tjänsteålderns begränsning till 30 år upptages i den tjänstepensionslag, som skall gälla i fråga om den allmänna civilförvaltningen. Vidare föreslås, att i nämnda lag införes en bestämmelse av innebörd att, om en befattningshavare genom avgång från tjänsten skulle förlora sin rätt till tjänstepension, kapitalvärdet av hela den intjänade pensionen och således även statens andel i pensioneringskostnaden överföres till pensionsförsäkringsfonden.

Styrelsen förordar jämväl införande i pensionslagstiftningen av en bestämmelse, som möjliggör frivillig avgång med pensionsrätt vid en lägre ålder än den normala och yttrar i detta avseende följande:

»Oavsett vilken generell pensionsålder fastställes för manliga och kvinnliga tjänstinnehavare, är det uppenbart, att egenskapen att bibehålla fysisk och psykisk spänstighet samt därav beroende arbetsförmåga är högst olika för olika personer. Därför vore det ur såväl tjänstemännens som statsförvaltningens synpunkt ändamålsenligt, om den gamla bestämmelsen återupplivades, enligt vilken befattningshavare, som så önskade — såväl manliga

som kvinnliga — kunde frivilligt avgå från sin befattning vid en tidigare tidpunkt än pensionsåldern (t. ex. vid 60 år). Härmed åsyftas den rätt till pension, som vid 60 (i vissa fall 55) års ålder tillkom delägarna i civilstatens pensionsinrättning. Styrelsen tillåter sig nu ifrågasätta, huruvida det icke vore lämpligt att upptaga detta spörsmål till behandling i samband med införandet av en ny tjänstepensionslag. Om tidpunkten för inträdet av rätt till dylik frivillig förtidspensionering sattes så högt som vid 60-årsåldern och rätten därjämte gjordes beroende av viss uppnådd tjänsteålder samt pensionen avkortades i proportion till det minskade antalet tjänste- och avgiftsår, torde anordningen endast kunna bliva till fördel för staten.»

I fråga om yrkesinspektionens befattningshavare inträder rätten till hel pension vid uppnådda 65 levnadsår och 25 tjänsteår för yrkesinspektörer, yrkesinspektörsassistenter, underinspektörer samt skogs- och flottledsinspektören. Beträffande yrkesinspektörsassistenterna, som i första hand ha till uppgift att svara för fullgörandet av distriktens expeditionsgöromål och icke i samma utsträckning som yrkesinspektörerna tagas i anspråk för inspektionstjänst, ifrågasättes ingen ändring i nu gällande bestämmelser. Yrkesinspektörerna däremot böra enligt styrelsens förut uttalade och alltjämt vidhållna mening pensioneras tidigare med hänsyn till de krav på fysisk och psykisk spänstighet, som måste ställas på dessa befattningshavare och som närmast äro att jämföra med de som gälla för provinsialläkare, vilka vid 62 års ålder inträda i pensionsåldern. Därest en av 1930 års pensionssakkunniga uppställd åldersskala för pensionsålderns inträde, vari 63 levnadsår är en av de i detta hänseende föreslagna gränserna, allmänt genomföres, har styrelsen ingen erinran mot att yrkesinspektörerna hänföras till denna grupp. Samma bestämmelser bör enligt styrelsens mening gälla för underinspektörerna, vilkas tjänstgöring i förevarande avseende är att jämföra med yrkesinspektörernas, ävensom för skogs- och flottledsinspektören, som har hela landet till verksamhetsområde och därtill i regel måste utföra sina inspektionsresor i de norrländska skogsbygderna under påfrestande yttre förhållanden och beträffande vilken än starkare skäl än i fråga om yrkesinspektörerna förefinnes till sänkning av pensionsåldern.

Beträffande yrkesinspektrisen och hennes båda assistenter, vilkas pensionsålder nu inträder vid 60 levnads- och efter 20 tjänsteår, föreslår styrelsen ingen ändring.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under februari 1931. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av februari till 41 595 varav 9 865 hänförda till det s. k. lokala arbetskraftsöverskottet. Yrkesfördelningen framgår av följande sammandrag:

	$^{28}/_{2}$	$^{31}/_{1}$		$^{28}/_{2}$	$^{31}/_{1}$
Jordbruk	1 628	1 436	Närings- o. njutningsmedelsind.	373	377
Skogshushållning	1 545	1 607	Kemisk-tekn. o. belysningsind.	208	137
Gruvdrift och malmförädling	2 818	2 359	Trämasse- och pappersindustri	909	915
Jord-, sten- och glasindustri	3 490	3 345	Grafisk industri	35	29
Metall- och maskinindustri	3 316	3 064	Industri och hantverk, ej spec.	771	809
Trävaruindustri	5 435	5 531	Sjöfart och fiske	705	470
Byggnadsverksamhet	2 986	2 914	Handel och samfärdsel m. m.	2 078	1 809
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	378	434	Husligt arbete	73	52
Textilindustri	246	234	Arbete, ej hänf. till annan grupp	14 356	14 517
Beklädnadsindustri	245	206	**Summa**	**41 595**	**40 245**

Vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsattes vid månadens utgång 6 329 arbetare. Antalet i gång varande arbetsföretag utgjorde 85, mot 75 vid månadens början.

Vid kommunala reservarbeten (utan statsbidrag) sysselsattes 6 690 arbetare samt vid s. k. statskommunala arbeten (kommunal regi med statsbidrag) 1 199 arbetare. Härförutom uppburo 3 849 personer kommunalt arbetslöshetsunderstöd. Kontant understöd med statsbidrag har under månaden uppburits av 2 807 personer.

Statens bruttoutgifter för arbetslöshetens bekämpande uppgingo under februari till 865 500 kronor mot 624 358 kronor föregående månad.

Arbetslöshetsförsäkringens utbredning i utlandet. Internationella arbetsbyrån har publicerat en sammanställning av uppgifter rörande förekomsten av arbetslöshetsförsäkring i olika länder. Häri erinras, att då internationella arbetskonferensen år 1919 antog en rekommendation i ämnet, uppskattades hela antalet mot arbetslöshet försäkrade arbetare till mellan 4·5 och 5 miljoner, varav allra största delen i Storbritannien, det enda land, där på den tiden försäkringen var obligatorisk och detta endast för vissa industrier. Numera finnes obligatorisk arbetslöshetsförsäkring införd i tio länder och, med tillägg av länder med frivillig statsunderstödd arbetslöshetsförsäkring, omfattas icke mindre än 47·5 miljoner arbetare i olika länder av med statens hjälp genomförd försäkring.

Antalet av försäkringen omfattade arbetare i resp. länder framgår av följande tablå.

Obligatorisk arbetslöshetsförsäkring.

Australien: Queensland	137 000
Bulgarien	287 000
Irländska fristaten	284 000
Italien	2 600 000
Polen	1 033 000
Ryssland	[1] 10 000 000
Storbritannien och Nord-Irland	12 100 000
Schweiz (9 kantoner)	150 000
Tyskland	16 738 000
Österrike	1 300 000
Summa	**44 629 000**

Frivillig statsunderstödd försäkring.

Belgien	628 000
Danmark	288 000
Finland	[2] —
Frankrike	200 000
Nederländerna	388 000
Norge	43 000
Schweiz (14 kantoner)	165 000
Tjeckoslovakien	1 129 000
Summa	**2 841 000**
Tillhopa	**47 470 000**

(International Labour Review.)

Avskaffandet av enskild platsförmedlingsverksamhet i Tyskland. I den tyska lagen om arbetsförmedling och arbetslöshetsförsäkring den 16 juli 1927 finnes en bestämmelse, enligt vilken arbetsförmedlingsanstalter, som taga betalning, skola upphöra med sin verksamhet vid utgången av 1930, varvid i fråga om anstalter upprättade före den 2 juni 1910 skall lämnas en gottgörelse, som bestämmes genom särskild lagstiftning.

Dessa bestämmelser ha ändrats genom en lag den 19 december 1930 i så måtto, att därifrån undantages sådan yrkesmässig förmedlingsverksamhet, som avser konsertverksamhet o. dyl., och vilken drives i ett konstnärligt eller vetenskapligt intresse. Sådan verksamhet skall tillsvidare kunna fortsättas, även om för densamma icke kan göras anspråk på någon gottgörelse, d. v. s. om verksamheten tagit sin början efter den 1 juni 1910.

Vidare föreskrives i den nya lagen, att anstalter, som börjat sin verksamhet före den 2 juni 1910, må fortsätta densamma intill 31 mars 1931, med undantag dock för anstalter för förmedling av sceniska artister, teaterarbetare, kör- och balettpersonal samt musiker, vilka senare anstalters verksamhet förbjudes från och med början av innevarande år. Likaledes gäller från början av året förbud mot alla anstalter, som upprättats efter den 1 juni 1910 och som icke kunna framställa anspråk på gottgörelse, enligt vad nyss sagts.

Ersättningsfrågan kommer att regleras genom senare lagstiftning.

(Industrial and Labour Information.)

— Föreningsväsen —

Landsorganisationen i Sverige under år 1930. Vid slutet av år 1930 redovisade de till landsorganisationen anslutna fackförbunden ett sammanlagt medlemsantal av 553 456 mot 508 107 vid årets början. Ökningen utgör alltså 45 349 eller, om man frånser det

[1] Sedan den 9 okt. 1930 har på grund av läget på arbetsmarknaden allt arbetslöshetsunderstöd tillsvidare indragits (Se Soc. Medd. årg. 1930, sid. 986). — [2] Uppgift saknas.

nyanslutna lantarbetarförbundet, 35 156 personer, motsvarande 8·9 resp. 6·9 % av hela antalet. På de olika förbunden fördelade sig medlemsökningen på sätt nedanstående tablå utvisar (siffrorna inom parentes angiva ökning eller minskning under året).

Metallindustriarbetareförb.	101 580	(+ 3 449)	Murareförbundet	7 927	(+ 993)
Grov- och fabriksarbetareförb.	61 745	(+ 4 441)	Gruvindustriarbetareförb.	7 366	(+ 1 217)
Sågverksindustriarbetareförb.	38 789	(— 391)	Sjömansunionen	7 125	(+ 315)
Järnvägsmannaförbundet	37 074	(+ 840)	De förenade förbunden	6 512	(+ 398)
Pappersindustriarbetareförb.	35 297	(+ 1 227)	Gjutareförbundet	6 508	(+ 259)
Transportarbetareförbundet	26 235	(+ 1 814)	Bryggeriindustriarbetareförb.	5 882	(+ 378)
Kommunalarbetareförbundet	23 289	(+ 2 155)	Eldareunionen	5 840	(+ 539)
Byggnadsträarbetareförbundet	20 083	(+ 2 201)	Elektriska arbetareförbundet	5 779	(+ 495)
Livsmedelsarbetareförbundet	19 811	(+ 2 418)	Bokbindareförbundet	5 373	(+ 512)
Handelsarbetareförbundet	18 208	(+ 2 775)	Tobaksindustriarbetareförb.	2 601	(+ 47)
Träindustriarbetareförbundet	16 366	(+ 2 005)	Bleck- och plåtslagareförb.	2 236	(+ 102)
Beklädnadsarbetareförbundet	13 741	(+ 1 461)	Frisörbiträdesförbundet	2 130	(+ 566)
Stenindustriarbetareförbundet	11 516	(+ 535)	Litografiska förbundet	2 057	(+ 216)
Sko- och läderindustriarbetaref.	10 790	(+ 866)	Sadelmakare- och tapetseraref.	1 980	(+ 280)
Skogs- och flottningsarbetaref.	10 620	(+ 226)	Hatt- och pälsindustriarb.-förb.	1 896	(+ 99)
Lantarbetareförbundet	10 193	(—)	Kakel- och plattarbetareförb.	397	(+ 60)
Typografförbundet	9 002	(+ 286)	Försäkringsfunktionärernas f.	324	(+ 23)
Målareförbundet	8 815	(+ 496)	Tunnbinderiarbetareförbundet	228	(— 7)
Väg- och vattenbyggnadsarb.-f.	8 141	(+ 1 860)	Summa	**553 456**	(+**45849**)

Från och med 1931 års början är till landsorganisationen anslutet även postmannaförbundet, med ett medlemsantal av 5 185.

— Kooperation —

Internationell kommitté för inter-kooperativa förbindelser. Vid ekonomiska världskonferensen 1927 gjordes det uttalandet, att jordbruks- och konsumentkooperationens strävanden, vilka syftade mot samma mål, skulle »uppmuntras och stimuleras genom inrättandet av en kommitté att företräda jordbrukarnas och konsumenternas nationella och internationella kooperativa organisationer».

Genom sin sammansättning såväl som genom sitt syftemål torde den »internationella kommitté för inter-kooperativa förbindelser», vilken nu efter två års förberedelser tillsatts och vars verksamhet tog sin början vid sammanträde i internationella arbetsbyrån den 9 och 10 februari 1931, fylla detta behov.

Kommittén består av ett lika antal ombud från internationella kooperativa alliansen och internationella jordbrukskommissionen.

Kommitténs uppgift är »att befrämja utvecklingen av de ideella och ekonomiska förbindelserna mellan kooperativa jordbruksföreningar och kooperativa konsumentföreningar» och vidare »att verka såsom en förbindelselänk mellan den kooperativa rörelsen i dess helhet och internationella institutioner, i synnerhet nationernas förbunds ekonomiska organisation, internationella arbetsbyrån och internationella lantbruksinstitutet».

Kommittén valde enhälligt internationella arbetsbyråns direktör Albert Thomas till ordförande.

Kommittén beslöt att till sina sammanträden regelbundet kalla representanter för institutioner, med vilka den hoppades upprätta förbindelser, samt tillika en representant för internationella kooperativa grosshandelsföreningen och möjligen även en representant för en liknande internationell kooperativ jordbruksförening.

Redan de första överläggningarna ådagalade, vilket betydelsefullt bidrag jordbruks- och konsumentkooperativa föreningar i samverkan kunna lämna det ekonomiska rekonstruktionsarbetet genom en bättre reglering av förhållandet mellan tillgång och efterfrågan, en mer effektiv organisation och stabilisering av marknaden samt införande av mer ekonomiska metoder vid distribution av jordbruksprodukter.

Efter att ha behandlat vissa rapporter rörande redan förefintlig eller föreslagen samverkan mellan här ifrågavarande bägge slag av kooperativa föreningar, antog kommittén ett antal resolutioner, av vilka en del hade till syftemål att bereda kännedom om och uppställa såsom förebilder de gjorda försöken, medan andra hade till syfte att komplettera tillgängliga upplysningar genom ytterligare och mer ingående undersökningar.

Vidare beslöts företaga en monografisk undersökning av ägghandeln i vissa länder. Slutligen hemställde kommittén, att i de länder, där förbindelser mellan kooperativa jordbruks- och konsumentföreningar ännu ej upprättats, blandade kommittéer skulle tillsättas för att bistå internationella kommittén i dess strävanden.

Nästa sammanträde med internationella kommittén för inter-kooperativa förbindelser kommer att hållas den 23 och 24 juni 1931.

(Industrial and Labour Information.)

— Ut- och invandring —

Utvandringskontrollen i Norge. Lagstiftning med avseende på emigranter från Norge förekom första gången år 1863. Den då antagna lagen avsåg endast bevakning av utvandrarnas intressen under resan till transoceana länder. Sedan de vid lagens tillkomst för emigranttransport ännu brukliga segelfartygen undanträngts av ångfartyg, blev lagen alltmera föråldrad men upphävdes först 1908, varefter de ännu giltiga bestämmelserna i sjösäkerhetslagen den 9 juni 1903 utsträcktes till att avse även passagerarfartyg. Alltjämt gällande är däremot ett år 1899 för komplettering av 1863 års lag utfärdat kungligt reglemente angående kontroll över befordring av utvandrare till främmande världsdelar ävensom en 1869 utfärdad och sedermera i vissa avseenden ändrad lag angående kontroll över utvandringsagenter. Dessa skola för varje genom deras försorg utsänd emigrant till polismyndigheten betala en viss avgift (ursprungligen 50 öre, sedan 1921 5 kr.) och få inrätta huvudkontor endast å vissa, av konungen bestämda orter. Sedan 1899 äro dessa orter Oslo, Kristiansand, Bergen och Trondhjem.

Liksom i Sverige föranledde den stigande utvandringen under de närmaste åren efter sekelskiftet åtgärder för emigrationens bekämpande genom försök att skapa bättre levnadsförhållanden i hemlandet och spridande av upplysning rörande förhållandena i invandringsländerna. Dessa idéer erhöllo typiska utslag i det år 1908 stiftade »Selskapet til emigrasjonens indskrænkning», som numera kallas »Ny jord». Detta sällskap har en direkt motsvarighet i den svenska »Nationalföreningen mot emigrationen» (1907), vilken även undergått namnförändring och nu kallas »Sällskapet Hem i Sverige». En annan dylik norsk landsorganisation är Nordmannsforbundet (1907). För utredning av emigrationsfrågan i hela dess vidd tillsattes år 1913 en kommitté, som avgav flera betänkanden, men då emigrationen praktiskt taget upphörde med världskrigets utbrott, har kommitténs förslag föranlett lagstiftning endast i några detaljfrågor. Efter kriget har emigrationspolitiken mindre kommit att röra sig om utvandringens hämmande än om att under ansvarig och effektiv vägledning från hemlandet och upplysning om förhållandena i invandringsländerna underlätta den arbetslösa ungdomens strävanden att skaffa sig utkomst därstädes. Denna upplysningsverksamhet, som gått hand i hand med vägledning rörande förvärvsmöjligheter i Norge, har anknutits till den offentliga arbetsförmedlingen, som visat sig vara ett praktiskt och billigt organ för sådan verksamhet. Vid statens arbetslöshetsinspektorat är numera anställd en funktionär, som uteslutande ägnar sig åt denna information, till vilken även de norska konsulerna i utlandet enligt i instruktionen för utrikesrepresentationen intagna bestämmelser skola lämna bidrag. Genom det ovannämnda Nordmannsforbundet har i Winnipeg i Kanada upprättats ett upplysningskontor, som förestås av en norrman med ingående kännedom om kanadensiska förhållanden och som erhåller statsbidrag. Till följd av de skärpta invandringsrestriktionerna i Kanada har emellertid regeringen nu föreslagit statsbidragets indragning från och med budgetåret 1931/32 och upplysningsverksamhetens förläggande till norska vicekonsulatet i Winnipeg.

(Socialt arbeid.)

Utvandringen från Norge under 1930. Den norska emigrationsstatistiken redovisar för 1930 och närmast föregående år följande antal utvandrare till främmande världsdelar:

		1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930
Norska utvandrare		8 492	6 975	9 326	11 881	8 837	8 029	3 673
Transiterande utvandrare	svenskar	977	346	247	193	102	38	6
	andra	48	51	72	63	45	54	66

Härförutom upptagas i statistiken 3 237 tidigare utflyttade personer av norsk börd, vilka under 1930 åter rest ut efter besök i hemlandet.

(Statistiske Meddelelser.)

Utvandringen från Danmark under 1930. Antalet emigranter från Danmark till främmande världsdelar har under de senaste åren utgjort som följer:

Antal utvandrare till	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930
Kanada	2 286	1 013	1 484	3 835	3 891	2 982	1 307
Förenta staterna	3 567	2 882	3 354	2 962	3 089	2 748	1 595
Mellan- och Sydamerika	397	619	893	1 082	633	458	366
Andra världsdelar	69	64	73	117	86	89	80
Summa	**6 319**	**4 578**	**5 804**	**7 996**	**7 699**	**6 277**	**3 348**

Kanada, som under åren 1927—29 varit det land, som dragit till sig de flesta utvandrarna, har som synes nu åter fått träda i bakgrunden för Förenta staterna, trots att även detta land genom sina skärpta restriktioner kraftigt nedskurit invandringen. Ännu under första halvåret 1931 uppgick utvandringen till Kanada till 1 163 personer, men därefter kom ett så starkt avbrott, att under de följande månaderna endast 144 kanadaresande registrerades.

Antalet manliga emigranter minskades liksom föregående år betydligt kraftigare än antalet kvinnliga. Medan männens siffra nedgick från 3 946 till 1 964, alltså med mera än 50 %, utgjorde motsvarande antal för kvinnorna 2 331 resp. 1 384.

Förutom förestående emigranter befordrades genom danska utvandraragenter 4 105 andra passagerare, huvudsakligen danskamerikanare, som återvände från besök i hemlandet.

(Statistiske Efterretninger.)

In- och utvandringen i Förenta staterna under senare halvåret 1930. Sammanlagda antalet utlänningar, som under månaderna juli—december 1930 ankommit till Förenta staterna eller avrest därifrån, framgår av följande inom U. S. Bureau of Immigration sammanställda tablå:

Månad	Mottagna utlänningar			Avvisade	Avresta utlänningar			Inreseöver- (under-) skott
	Immigranter	Andra resande	Summa		Emigranter	Andra resande	Summa	
Juli	13 323	16 466	29 789	881	4 818	22 588	27 406	2 383
Augusti	14 816	19 724	34 540	837	5 245	29 166	34 411	129
September	17 792	29 359	47 151	929	5 100	24 604	29 704	17 447
Oktober	13 942	23 304	37 246	854	5 352	22 938	28 290	8 956
November	9 209	13 032	22 241	734	4 951	19 285	24 236	— 1 995
December	6 439	9 939	16 378	806	5 450	17 603	23 053	— 6 675
Summa	**75 521**	**111 824**	**187 345**	**5 041**	**30 916**	**136 184**	**167 100**	**20 245**
Januari—juni 1930	104 730	88 894	193 624	4 044	22 014	101 871	123 885	69 739
Juli—december 1929	136 970	115 620	252 590	4 189	28 647	119 893	148 540	104 050

Vad som i denna sammanställning främst faller i ögonen är, att årets två sista månader för ovanlighetens skull företett inreseunderskott. Företeelsen berör visserligen icke den

egentliga in- och utvandringen, utan den övriga resandeströmmen, men är i alla fall anmärkningsvärd nog. I den officiella invandringsrapporten för december framhålles också, att antalet under månaden mottagna utlänningar varit det lägsta, som redovisats sedan februari 1919.[1]

Av immigranterna kommo c:a 24 200 från länder i Amerika, 48 300 från Europa och 3 000 från andra världsdelar. Bland Europas stater hade Storbritannien, Italien, Tyskland och Irland sänt de största kontingenterna, resp. 8 897, 8 868, 8 735 och 5 781 personer eller tillsammans $^2/_3$ av hela den europeiska invandringen. Sveriges siffra var 977 mot 1 574 under motsvarande halvår 1929.

Av de 187 000 mottagna utlänningarna blevo 44 000 jämlikt 1924 års invandringslag klassificerade som »quota immigrants», 91 000 som »nonquota immigrants» och 52 000 som »non immigrants».

Invandringsförhållanden i Argentina. Under tiden 1 januari—1 oktober 1930 belöpte sig antalet immigranter till Argentina till 99 000 mot 104 000 under samma tid år 1929. Italienare (26 000), spanjorer (23 000) och polacker (14 500) utgjorde de talrikaste grupperna. Från Sverige och Norge har under de senare åren allenast något tiotal invandrare årligen inkommit, medan den danska immigrantgruppen uppgått till cirka 300 personer årligen.

Redan för några år sedan började i Argentina ett visst överflöd å arbetskraft göra sig gällande. Under sista tiden hava förhållandena i detta avseende undergått ytterligare försämring. Beträffande orsakerna härtill hänvisas till verkningarna även för Argentinas del av den rådande världskrisen men jämväl på de efter revolutionen den 6 september 1930 verkställda omfattande indragningarna av personal i statsförvaltningen, som berört cirka 10 000 personer. Tillståndet har förvärrats genom den felslagna skörden år 1930, för vars inbärgande erfordrats blott en bråkdel av det normala antalet arbetare.

På grund av berörda omständigheter har arbetslöshet uppkommit såväl i huvudstaden som i provinserna, och på landsbygden uppträda kringströvande skaror av hungrande lantarbetare, för vilka någon sysselsättning icke kan uppbringas.

Utvecklingen av förhållandena har föranlett statsmakterna att ägna arbetslöshetsspörsmålet ingående beaktande. Vissa nödhjälpsarbeten, huvudsakligen vägbyggnader, hava beslutats, och i ett par av de autonoma provinserna hava myndigheterna utfärdat föreskrifter angående anställandet av arbetskraft, gående ut på användande av arbetare, födda i Argentina, med uteslutande av invandrare.

Vissa åtgärder för förebyggande av arbetslöshetens ökning genom immigration hava jämväl vidtagits. Regeringen har sålunda i medio av december 1930 fäst de argentinska konsulernas i utlandet uppmärksamhet å lämpligheten att tillsvidare avhålla sig från all emigrationspropaganda och samtidigt anmodat dem att i första hand lägga vikten vid vederbörande personers kvalitet. I sådant syfte hava de med passviseringen förenade utgifterna tiodubblats.

För invandring till Argentina har hittills erfordrats vederbörligt pass, för vilket erlagts en viseringsavgift av tre argentinska guldpesos. Vidare har varje resande haft att förete av vederbörlig ortsmyndighet utfärdat intyg om att han icke varit straffad för brott ävensom att han icke gjort sig skyldig till bettleri, varjämte läkarbetyg erfordrats. Legaliseringen av dessa intyg har varit avgiftsfri. Enligt de nya bestämmelserna skola vart och ett av dessa tre intyg stämpelbeläggas med 10 pesos. En komplett visering kommer därför att gå till 33 pesos, vilket motsvarar enligt normal kurs cirka 120 kronor.

Dessa bestämmelser gälla alla utlänningar, oberoende av den fartygsklass, varmed resan företages.

(Meddelande från svenska beskickningen i Buenos Aires.)

---

[1] Under januari 1931 har immigrationen ytterligare minskat, så att ett rent utvandringsöverskott uppstått (4 397 emigranter mot endast 4 091 immigranter).

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Mars månad år 1931.

Under hänvisning till efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet, lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under mars månad.

Översikt av verksamheten under mars månad 1931.

Anstalter (med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida)	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	mars 1931	febr. 1931	mars 1930
Stockholms stad	8 225	6 311	6 201	4 296	3 987	2 685	**12 521**	**10 298**	**8 886**	122	141	144
Stockholms län	2 668	1 313	1 167	608	662	393	**3 276**	**1 975**	**1 560**	166	184	168
Uppsala stad o. län	937	429	295	236	244	178	**1 173**	**673**	**473**	174	211	162
Södermanlands län	1 092	526	411	491	484	302	**1 583**	**1 010**	**713**	157	166	111
Östergötlands län	1 636	734	569	714	590	372	**2 350**	**1 324**	**941**	177	210	177
Norrköping	1 066	209	177	120	126	79	**1 186**	**335**	**256**	354	495	438
Jönköpings län	384	217	119	376	331	188	**760**	**548**	**307**	139	179	112
Kronobergs län	537	167	144	208	257	139	**745**	**424**	**283**	176	180	115
Norra Kalmar län	255	110	90	50	60	32	**305**	**170**	**122**	179	189	199
Södra Kalmar län	644	111	107	178	122	74	**822**	**233**	**181**	353	352	221
Gotlands län	107	76	50	86	113	60	**193**	**189**	**110**	102	121	79
Blekinge län	1 554	453	388	460	460	218	**2 014**	**913**	**606**	221	317	171
Kristianstads län	852	551	401	608	613	394	**1 460**	**1 164**	**795**	125	168	118
Malmöhus län: Malmö	5 076	1 719	1 681	1 652	1 059	787	**6 728**	**2 778**	**2 468**	242	347	285
Malmöhus län: Lund	580	127	100	95	128	63	**675**	**255**	**163**	265	486	272
Malmöhus län: Landskrona	895	242	238	42	47	27	**937**	**289**	**265**	324	461	215
Malmöhus län: Hälsingborg	1 851	255	244	379	245	190	**2 230**	**500**	**434**	446	632	298
Malmöhus län: Ystad	466	122	117	77	41	31	**543**	**163**	**148**	333	224	340
Malmöhus län: Trälleborg	686	386	379	101	50	44	**787**	**436**	**423**	181	334	204
Malmöhus län: Eslöv	254	140	126	42	39	27	**296**	**179**	**153**	165	285	173
Malmöhus län: Skurup	99	94	49	36	60	25	**135**	**154**	**74**	88	94	58
Malmöhus län: Vellinge	135	88	83	21	20	13	**156**	**108**	**96**	144	196	253
Hallands län	900	236	173	164	163	93	**1 064**	**399**	**266**	267	341	146
Göteborgs o. Boh. l.	1 396	265	206	261	221	113	**1 657**	**486**	**319**	341	331	141
Göteborg	7 893	1 387	1 348	1 549	1 125	874	**9 442**	**2 512**	**2 222**	376	510	265
Älvsborgs län	936	404	353	127	155	89	**1 063**	**559**	**442**	190	331	187
Skaraborgs län	782	721	365	358	423	189	**1 140**	**1 144**	**554**	100	126	89
Värmlands län	729	292	266	188	266	121	**917**	**558**	**387**	164	233	116
Örebro län	1 165	384	297	437	662	278	**1 602**	**1 046**	**575**	153	170	120
Västmanlands län	887	378	256	426	430	253	**1 313**	**808**	**509**	163	190	129
Kopparbergs län	839	158	150	243	215	159	**1 082**	**373**	**309**	290	304	147
Gävleborgs län	1 230	181	181	271	165	140	**1 501**	**346**	**321**	434	453	355
Västernorrlands l.	559	123	123	50	35	27	**609**	**158**	**150**	385	335	282
Jämtlands län	177	46	45	212	220	206	**389**	**266**	**251**	146	189	142
Västerbottens län	320	37	37	144	166	115	**464**	**203**	**152**	229	247	123
Norrbottens län	143	129	128	90	94	56	**233**	**223**	**184**	104	146	173
Tills. mars 1931	**47 955**	**19 121**	**17 064**	**15 396**	**14 078**	**9 034**	**63 351**	**33 199**	**26 098**	**191**	—	—
» febr. 1931	*44 808*	*14 703*	*13 367*	*14 372*	*10 822*	*7 341*	*59 180*	*25 525*	*20 708*	*232*	—	—
» mars 1930	32 139	13 524	10 808	15 058	14 107	8 907	47 197	27 631	19 715	171	·	·
» » 1929	32 595	13 916	11 790	14 251	12 975	8 503	46 846	26 891	20 293	174	·	·
» » 1928	33 315	11 517	9 757	14 503	12 268	7 883	47 818	23 785	17 640	201	·	·

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar per 100 led. pl.			Tillsatta platser per 100 lediga		
					mars 1931	febr. 1931	mars 1930	mars 1931	febr. 1931	mars 1930
Manliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	6 922	7 258	5 593	3 775	130	159	116	67	65	64
Industri och hantverk	16 314	18 151	1 051	998	1 727	2 043	763	95	94	89
Sjöfart och fiske	6 702	6 809	1 248	1 242	546	770	315	100	99	98
Handel och samfärdsel	4 605	5 322	1 448	1 294	368	396	254	89	92	80
Husligt arbete	3	3	4	4	.	.	.	.	.	.
Annat arbete	8 799	10 412	9 777	9 751	106	128	234	100	100	99
Summa	**43 345**	**47 955**	**19 121**	**17 064**	**251**	**305**	**238**	**89**	**91**	**80**
Därav under 18 år	2 719	2 857	1 489	1 106	192	238	138	74	83	69
Kvinnliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	806	822	1 822	552	45	56	49	30	35	34
Industri och hantverk	1 251	1 333	350	266	381	481	245	76	74	71
Sjöfart och fiske	254	269	83	82	.	.	.	.	.	.
Handel och samfärdsel	2 725	2 950	2 067	1 504	143	169	125	73	78	73
Husligt arbete	7 351	9 534	9 754	6 630	98	116	101	68	71	66
Annat arbete	482	488	2	—	244	.	.	.	.	.
Summa	**12 869**	**15 396**	**14 078**	**9 034**	**109**	**133**	**107**	**64**	**68**	**63**
Därav under 18 år	2 338	2 367	1 684	1 120	141	171	135	67	73	69
Tillsammans										
Jordbruk och skogshushållning . .	7 728	8 080	7 415	4 327	109	131	100	58	57	57
Jordbruk	7 365	7 703	7 165	4 081	108	131	100	57	54	56
Skogshushållning	363	377	250	246	151	133	91	98	94	83
Industri och hantverk	17 565	19 484	1 401	1 264	1 391	1 651	621	90	89	84
Gruvdrift och malmförädling . . .	944	944	35	35	.	.	.	.	.	.
Jord-, sten- och glasindustri . . .	1 052	1 077	82	82	.	.	.	.	.	.
Metall- och maskinindustri . . .	4 984	5 386	316	294	1 704	3 601	676	93	80	78
Trävaruindustri	1 402	1 480	48	42	.	.	.	.	.	.
Byggnadsverksamhet	4 999	5 806	386	377	1 504	1 526	689	98	98	96
Läder-, hår- och gummiindustri . .	561	685	22	20	.	.	.	.	.	.
Textilindustri	279	297	13	11	.	.	.	.	.	.
Beklädnadsindustri	625	670	142	105	472	.	378	74	.	70
Närings- och njutningsmedelsindustri	814	902	141	112	640	862	396	79	69	65
Kemisk-teknisk o. belysningsindustri	244	272	34	29	.	.	.	.	.	.
Trämasse- och pappersindustri . .	300	317	48	45	.	.	.	.	.	.
Grafisk industri	111	127	17	15	.	.	.	.	.	.
Ej särskilt specificerade	1 300	1 521	117	97	1 300	1 070	581	83	90	85
Sjöfart och fiske	6 956	7 078	1 331	1 324	532	755	310	99	99	98
Handel och samfärdsel	7 330	8 272	3 515	2 798	235	268	177	80	84	75
Kontors-, bank- o. d. personal . .	726	755	182	108	572	466	342	82	84	71
Butiks- och magasinspersonal . . .	1 917	2 179	343	285	685	781	492	83	89	84
Hotell- och restaurangpersonal . .	1 684	1 889	1 281	974	147	168	119	76	81	77
Transportarbetare	2 581	2 983	1 184	938	252	276	155	79	86	78
Allmän och litterär verksamhet . .	409	453	532	450	85	114	127	85	83	74
Ej särskilt specificerade	13	13	43	43	.	.	.	.	.	.
Husligt arbete	7 354	9 537	9 758	6 634	98	116	101	68	71	66
Annat arbete	9 281	10 900	9 779	9 751	111	134	249	100	100	98
Summa	**56 214**	**63 351**	**33 199**	**26 098**	**191**	**232**	**171**	**79**	**81**	**71**
Därav under 18 år	5 057	5 224	3 173	2 226	165	201	136	70	78	69

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 1 579 platser, varav 1 103 manliga och 476 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 1 683, 1 182 och 501 samt under nästlidna månad resp. 1 275, 976 och 299.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	6 881	5 343	3 529	377	250	246	944	35	35	1070	82	82	5 251	316	294
1	Stockholms stad	149	—	—	1	—	—	—	—	—	10	—	—	1 174	185	180
2	Stockholms län	1 386	975	834	80	45	45	—	—	—	14	1	1	256	26	24
3	Uppsala stad och län	374	299	175	7	3	2	49	—	—	42	1	1	75	6	3
4	Södermanlands län	389	380	266	—	—	—	6	—	—	—	—	—	281	6	6
5	Östergötlands län	835	572	411	6	3	2	26	—	—	81	28	28	99	9	7
6	Norrköping	141	99	73	1	—	—	—	—	—	6	—	—	95	—	—
7	Jönköpings län	124	186	90	—	—	—	—	—	—	8	—	—	41	—	—
8	Kronobergs län	77	80	58	—	—	—	—	—	—	21	8	8	10	—	—
9	Kalmar län	101	76	53	—	—	—	—	—	—	19	—	—	30	—	—
10	Gotlands län	48	55	29	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	1
11	Blekinge län	246	161	99	1	—	—	—	—	—	127	1	1	39	1	1
12	Kristianstads län	512	440	299	14	4	4	36	—	—	28	—	—	18	9	5
13	Malmöhus län: Malmö	169	17	13	—	—	—	—	—	—	105	—	—	648	6	5
14	Hälsingborg	107	18	10	—	—	—	50	—	—	9	—	—	122	—	—
15	Övriga anstalter	491	313	206	1	—	—	—	—	—	45	3	3	337	14	14
16	Hallands län	127	126	63	1	—	—	7	—	—	64	—	—	144	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	183	152	94	—	1	1	—	—	—	380	37	37	63	2	1
18	Göteborgs stad	112	51	41	—	—	—	—	—	—	8	1	1	1 383	33	30
19	Älvsborgs län	83	87	42	—	—	—	27	25	25	13	—	—	113	2	2
20	Skaraborgs län	507	647	299	2	3	3	—	—	—	18	—	—	21	4	2
21	Värmlands län	75	60	36	100	70	68	1	—	—	33	—	—	26	—	—
22	Örebro län	271	249	168	30	4	4	117	5	5	25	2	2	41	—	—
23	Västmanlands län	254	261	141	4	—	—	103	5	5	10	—	—	126	4	4
24	Kopparbergs län	43	23	15	20	13	13	361	—	—	—	—	—	48	4	4
25	Gävleborgs län	32	3	3	65	—	—	161	—	—	2	—	—	40	1	1
26	Västernorrlands län	6	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	5	3	3
27	Jämtlands län	18	4	3	27	18	18	—	—	—	—	—	—	9	1	1
28	Västerbottens län	21	8	8	16	4	4	—	—	—	—	—	—	6	—	—
29	Norrbottens län	—	1	—	—	82	82	—	—	—	1	—	—	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	822	1 822	552	—	—	—	—	—	—	7	—	—	135	—	—
1	Stockholms stad	3	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	95	—	—
2	Stockholms län	62	102	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
3	Uppsala stad och län	44	52	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	66	107	42	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	67	128	53	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	1	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	40	111	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	35	88	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	21	38	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	6	36	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	54	156	42	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	82	192	70	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	16	22	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	—	—
14	Hälsingborg	8	17	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	50	90	28	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—
16	Hallands län	20	49	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	59	59	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	5	6	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	16	—	—
19	Älvsborgs län	2	7	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	38	124	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	23	57	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	46	193	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	27	102	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	24	37	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	5	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	3	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	4	12	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	10	21	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaruindustri			Byggnadsverksamhet			Läder-, hår- o. gummiindustri			Textilindustri			Beklädnadsindustri			Närings- o. njutningsmedelsindustri			Kem.-tekn. o. belysningsindustri			
Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	
1 476	**48**	**42**	**5 806**	**386**	**377**	**458**	**17**	**15**	**208**	**7**	**7**	**336**	**1**	**1**	**662**	**34**	**32**	**236**	**26**	**26**	
136	6	5	1 724	104	97	53	5	4	13	—	—	60	—	—	98	1	1	24	1	1	1
45	11	10	183	21	21	1	—	—	2	—	—	13	1	1	16	5	5	1	2	2	2
19	2	2	50	—	—	2	—	—	2	—	—	8	—	—	15	2	2	—	—	—	3
26	2	2	29	3	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	1	—	—	—	4
22	1	1	166	4	4	2	—	—	3	—	—	2	—	—	10	1	1	—	—	—	5
60	1	1	272	41	40	5	1	1	65	—	—	7	—	—	14	—	—	2	—	—	6
4	—	—	24	—	—	2	—	—	5	—	—	1	—	—	8	—	—	47	—	—	7
3	—	—	38	14	14	3	3	3	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	8
54	4	4	17	10	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	9
—	—	—	3	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
9	—	—	40	—	—	4	—	—	—	—	—	3	—	—	17	1	1	—	—	—	11
13	5	3	43	8	8	1	—	—	—	—	—	—	—	—	6	3	2	—	—	—	12
112	3	2	1 123	19	19	205	4	3	15	—	—	65	—	—	122	—	—	78	1	1	13
11	—	—	277	5	5	78	4	4	2	—	—	21	—	—	20	—	—	14	—	—	14
26	3	3	343	15	15	62	—	—	3	—	—	12	—	—	132	9	9	29	20	20	15
6	—	—	112	—	—	2	—	—	5	—	—	17	—	—	18	—	—	—	—	—	16
44	—	—	110	2	2	2	—	—	29	—	—	2	—	—	9	—	—	13	—	—	17
269	3	2	609	50	49	25	—	—	33	7	7	42	—	—	85	4	4	9	2	2	18
5	—	—	91	4	4	—	—	—	20	—	—	5	—	—	11	—	—	1	—	—	19
3	3	3	13	—	—	1	—	—	2	—	—	5	—	—	22	7	6	2	—	—	20
62	—	—	58	—	—	3	—	—	6	—	—	5	—	—	5	—	—	—	—	—	21
8	1	1	90	—	—	5	—	—	—	—	—	57	—	—	14	—	—	13	—	—	22
6	—	—	97	25	25	—	—	—	3	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	23
18	—	—	171	55	55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
248	—	—	63	2	2	1	—	—	—	—	—	7	—	—	16	—	—	3	—	—	25
223	—	—	36	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	5	—	—	—	—	—	26
—	—	—	5	1	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	3	—	—	—	—	—	27
24	3	3	17	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	28
20	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
4	—	—	—	—	—	**227**	**5**	**5**	**89**	**6**	**4**	**334**	**141**	**104**	**240**	**107**	**80**	**36**	**8**	**3**	
2	—	—	—	—	—	7	4	4	25	3	1	152	70	49	91	48	43	13	8	3	1
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	1	1	8	1	1	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	7	1	1	9	5	3	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	1	—	—	3	3	2	2	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	2	1	1	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	2	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	5	3	—	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	10	1	—	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	122	—	—	14	—	—	88	41	34	45	7	4	18	—	—	13
—	—	—	—	—	—	97	—	—	6	1	1	4	—	—	5	4	3	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	2	—	—	2	1	1	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	1	1	3	3	3	1	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	—	—	2	1	—	—	—	—	17
1	—	—	—	—	—	—	—	—	30	1	1	43	13	7	39	11	10	2	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	9	6	2	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	1	1	—	4	6	2	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	1	1	3	3	3	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	1	1	1	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**180**	**12**	**12**	**122**	**17**	**15**	**1402**	**70**	**60**	**6809**	**1248**	**1242**	**516**	**82**	**67**
1	Stockholms stad	19	1	1	48	13	11	405	38	30	572	156	156	270	43	31
2	Stockholms län	1	1	1	3	—	—	69	1	1	66	6	6	5	2	2
3	Uppsala stad och län	1	—	—	3	—	—	21	5	5	5	—	—	9	3	2
4	Södermanlands län	3	—	—	1	—	—	16	—	—	105	11	11	4	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	1	—	—	35	1	1	11	7	6	7	5	5
6	Norrköping	13	1	1	5	—	—	22	1	1	115	42	42	9	1	1
7	Jönköpings län	—	—	—	1	—	—	14	—	—	6	—	—	1	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	7	1	1	3	—	—	29	2	2	480	61	61	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	34	6	6	1	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	16	1	—	459	69	69	2	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	9	—	—	22	7	7	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	26	—	—	13	—	—	438	8	8	389	63	63	60	4	3
14	Hälsingborg	2	—	—	6	—	—	21	2	2	876	123	123	6	—	—
15	Övriga anstalter	2	—	—	7	—	—	54	—	—	601	173	173	3	1	1
16	Hallands län	—	—	—	4	—	—	1	—	—	217	27	27	3	2	2
17	Göteborgs och Bohus län	1	—	—	5	—	—	1	—	—	192	42	42	1	1	1
18	Göteborgs stad	22	—	—	16	4	4	178	10	9	2450	450	445	122	20	19
19	Älvsborgs län	45	8	8	1	—	—	19	—	—	9	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	1	—	—	5	—	—	1	—	—	3	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	4	—	—	13	—	—	1	—	—
22	Örebro län	5	—	—	3	—	—	11	1	1	5	—	—	2	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	8	—	—	10	—	—	3	—	—
24	Kopparbergs län	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	20	—	—	1	—	—	17	—	—	145	5	5	4	—	—
26	Västernorrlands län	6	—	—	—	—	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	6	—	—	17	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**137**	**36**	**33**	**5**	**—**	**—**	**119**	**47**	**37**	**269**	**83**	**82**	**239**	**50**	**41**
1	Stockholms stad	65	27	24	5	—	—	20	22	12	149	39	39	95	24	18
2	Stockholms län	1	1	1	—	—	—	5	—	—	—	—	—	1	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	3	3
4	Södermanlands län	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	1	—	—
5	Östergötlands län	—	2	2	—	—	—	—	5	5	—	1	—	2	—	—
6	Norrköping	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	2	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	38	1	1	—	—	—	86	19	19	9	2	2	62	14	13
14	Hälsingborg	1	—	—	—	—	—	1	—	—	4	2	2	—	—	—
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	5	5	—	2	1
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	1	—	—
18	Göteborgs stad	32	4	4	—	—	—	—	—	—	92	30	30	61	2	2
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	2	2
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel och samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1604	**142**	**135**	**272**	**26**	**25**	**2817**	**895**	**765**	**102**	**271**	**270**	**11**	**32**	**32**	**3**	**4**	**4**	**10412**	**9 777**	**9 751**	
794	97	90	160	14	14	844	307	240	49	144	144	1	12	12	2	—	—	1 619	5 184	5 184	1
31	3	3	12	1	1	147	39	37	3	—	—	—	—	—	1	1	1	338	172	172	2
23	2	2	—	—	—	53	8	8	1	—	—	—	—	—	—	—	—	178	98	93	3
9	1	1	—	—	—	23	10	9	1	—	—	—	—	—	—	—	—	195	112	112	4
16	—	—	3	1	1	76	19	19	1	—	—	—	—	—	—	—	—	234	83	83	5
21	—	—	3	—	—	67	11	6	—	—	—	1	—	—	—	—	—	142	11	11	6
5	—	—	3	1	1	22	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	68	28	26	7
1	—	—	1	—	—	9	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	372	60	60	8
3	—	—	—	—	—	29	9	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	119	58	58	9
2	—	—	2	—	—	4	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	10	12	12	10
9	1	1	2	—	—	50	13	11	—	—	—	—	—	—	—	1	1	530	204	204	11
10	—	—	—	—	—	36	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	104	70	68	12
245	1	1	24	—	—	320	67	37	18	—	—	—	—	—	—	—	—	901	1 526	1 526	13
14	—	—	6	1	1	75	13	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	134	89	89	14
32	4	4	4	—	—	126	28	28	—	1	1	—	—	—	—	—	—	805	615	615	15
23	1	1	2	—	—	42	6	6	8	—	—	—	—	—	—	—	—	97	74	74	16
10	2	2	4	—	—	44	3	3	1	1	1	—	—	—	—	—	—	302	22	22	17
308	29	29	30	4	3	519	314	298	19	124	124	9	20	20	—	2	2	1 645	259	259	18
2	—	—	3	—	—	34	2	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	453	276	270	19
6	1	1	3	1	1	23	4	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	144	51	48	20
5	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	325	162	162	21
11	—	—	3	—	—	48	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	406	117	111	22
4	—	—	2	1	1	47	9	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	207	73	71	23
—	—	—	3	2	2	15	5	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	153	56	56	24
9	—	—	2	—	—	90	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	304	164	164	25
4	—	—	—	—	—	16	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	248	117	117	26
4	—	—	—	—	—	11	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	96	21	21	27
2	—	—	—	—	—	13	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	197	17	17	28
1	—	—	—	—	—	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	91	46	46	29
575	**201**	**150**	**1617**	**1255**	**949**	**166**	**289**	**173**	**351**	**261**	**180**	**2**	**11**	**11**	**9 584**	**9 754**	**6 630**	**488**	**2**	—	
219	101	68	556	373	290	93	184	108	166	97	57	1	11	11	2 404	2 974	1 958	132	2	—	1
9	7	5	45	31	23	—	—	—	19	9	7	—	—	—	446	510	319	—	—	—	2
9	—	—	12	12	10	2	1	1	1	—	—	—	—	—	157	176	142	—	—	—	3
6	2	2	27	26	18	7	5	4	7	11	8	—	—	—	331	332	228	40	—	—	4
9	—	—	51	43	31	2	2	2	11	15	12	—	—	—	518	388	263	36	—	—	5
1	—	—	13	13	7	—	1	1	1	3	—	—	—	—	90	98	69	11	—	—	6
3	—	—	27	25	21	1	1	1	9	12	11	—	—	—	281	178	125	2	—	—	7
1	1	1	19	22	16	1	1	1	6	7	5	—	—	—	142	135	86	—	—	—	8
1	2	1	33	14	12	3	2	2	3	1	1	—	—	—	152	122	77	12	—	—	9
1	—	—	15	7	8	4	—	—	2	3	2	—	—	—	55	65	40	—	—	—	10
8	3	2	45	33	24	—	1	1	—	2	—	—	—	—	338	259	145	10	—	—	11
15	2	1	66	67	44	—	—	—	7	18	14	—	—	—	418	333	265	7	—	—	12
148	31	27	124	75	55	1	22	10	12	9	7	—	—	—	777	816	614	70	—	—	13
6	4	3	42	27	21	2	2	2	1	3	2	—	—	—	200	185	151	2	—	—	14
4	1	1	37	25	17	6	6	5	1	3	3	—	—	—	281	251	168	21	—	—	15
5	2	2	22	22	18	1	3	3	—	—	—	—	—	—	102	83	49	7	—	—	16
10	5	4	53	39	27	—	2	—	7	6	5	—	—	—	118	108	60	4	—	—	17
100	31	25	125	81	71	35	41	24	69	13	12	1	—	—	812	892	687	85	—	—	18
—	—	—	3	12	4	—	1	—	—	2	1	—	—	—	118	132	79	1	—	—	19
3	2	2	21	28	16	—	—	—	6	4	3	—	—	—	250	258	133	27	—	—	20
—	—	—	16	18	10	—	—	—	1	5	2	—	—	—	148	186	98	—	—	—	21
3	2	2	42	42	24	—	7	2	9	6	3	—	—	—	319	403	211	13	—	—	22
9	3	2	27	41	29	6	6	5	4	12	10	—	—	—	336	260	168	5	—	—	23
—	—	—	50	46	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	169	132	112	—	—	—	24
1	—	—	47	30	27	2	1	1	6	6	5	—	—	—	201	123	104	3	—	—	25
—	—	—	2	3	3	—	—	—	—	4	—	—	—	—	45	24	21	—	—	—	26
2	2	2	70	69	69	—	—	—	3	10	10	—	—	—	132	125	117	—	—	—	27
2	—	—	20	21	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	112	124	92	—	—	—	28
—	—	—	7	10	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	82	82	49	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 28 februari 1931.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. . .	46	1 905	5 150	7 055	188	321	509	7·2	9·9
Bleck- o. plåtslagareförb. .	45	2 215	—	2 215	643	—	643	29·0	26·9
Bokbindareförbundet . . .	23	1 488	3 457	4 945	165	248	413	8·4	8·4
Bryggeriindustriarb.-förb. .	60	3 759	922	4 681	170	103	273	5·8	5·6
Byggnadsträarbetareförb. .	166	15 178	—	15 178	6 011	—	6 011	39·6	40·8
De förenade förbunden . .	42	3 005	1 702	4 707	196	123	319	6·8	7·8
Elektriska arbetareförb. . .	76	3 331	—	3 331	504	—	504	15·1	13·8
Gjutareförbundet	93	5 291	2	5 293	952	—	952	18·0	15·4
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	344	32 564	4 069	36 633	10 623	881	11 504	31·4	35·9
Gruvindustriarbetareförb. .	19	1 496	1	1 497	562	—	562	37·5	24·5
Handelsarbetareförb. . . .	213	12 861	6 008	18 869	1 247	299	1 546	8·2	8·6
Hatt- o. pälsindustriarb.-f. .	20	514	1 315	1 829	52	95	147	8·0	11·6
Hattarbetare	12	232	826	1 058	24	45	69	6·5	11·7
Pälsvarnarbetare	8	282	489	771	28	50	78	10·1	11·4
Kommunalarbetareförb. . .	170	19 811	3 262	23 073	1 012	465	1 477	6·4	7·3
Litografförbundet	17	1 950	83	2 033	59	4	63	3·1	2·7
Livsmedelsarbetareförb. . .	93	7 995	2 254	10 249	861	237	1 098	10·7	12·7
Metallindustriarb.-förb. . .	221	91 966	4 904	96 870	15 342	630	15 972	16·5	16·8
Järnbruksarbetare . . .	58	19 184	29	19 213	3 235	1	3 236	16·8	21·4
Verkstadsarbetare . . .	163	72 782	4 875	77 657	12 107	629	12 736	16·4	15·6
Murareförbundet	67	3 493	—	3 493	1 772	—	1 772	50·7	52·6
Målareförbundet	105	5 401	1	5 402	3 143	1	3 144	58·2	59·1
Pappersindustriarb.-förb. .	126	25 186	1 036	26 222	3 252	97	3 349	12·8	14·4
Sadelm.- o. tapetseraref. .	33	1 513	169	1 682	313	26	339	20·2	22·0
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	47	6 131	3 339	9 470	594	63	657	6·9	6·2
Stenindustriarbetareförb. .	88	5 700	—	5 700	1 993	—	1 993	35·0	39·5
Sågverksindustriarb.-förb. .	258	22 763	1	22 764	7 504	—	7 504	33·0	38·6
Sågverks- o. brädgårdsarb.	147	15 061	1	15 062	5 097	—	5 097	33·8	41·0
Flottnings- o. skogsarb.	111	7 702	—	7 702	2 407	—	2 407	31·3	33·9
Textilarbetareförbundet . .	57	4 946	6 120	11 066	137	149	286	2·6	4·1
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	528	2 065	2 593	9	8	17	0·7	0·5
Transportarbetareförb. . .	81	9 923	80	10 003	1 613	52	1 665	16·6	22·7
Träindustriarbetareförb. . .	168	12 187	117	12 304	1 785	7	1 792	14·6	16·5
Tunnbinderiarbetareförb. .	14	224	—	224	72	—	72	32·1	35·1
Typografförbundet	99	8 510	492	9 002	383	19	402	4·5	4·5
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	79	3 625	—	3 625	1 276	—	1 276	35·2	43·4
Tillsammans	2 880	315 459	46 549	362 008	62 433	3 828	66 261	18·3	20·3
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	52	2 379	—	2 379	662	—	662	27·8	39·0
Summa	2 932	317 838	46 549	364 387	63 095	3 828	66 923	18·4	20·4

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under februari uppgivits till inalles 301 226, vilket i genomsnitt motsvarar 4·5 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

	1930											1931	
	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·3	15·3	22·9	[1]20·3	18·3
Ansökn. per 100 lediga platser .	211	171	140	129	127	140	144	146	175	254	238	222	232
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	3·26	·	·	3·22	·	·	2·94	·	·	2·77	·	·
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	15·0	14·2	12·5	10·4	9·9	9·4	12·1	13·6	14·7	16·8	21·8	20·4	20·6
Danmark. Arbetslöshet, i % .	21·0	15·6	11·8	9·4	8·7	9·3	9·0	9·0	11·4	15·6	[1]25·1	[1]24·2	25·6
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	62	49	36	30	26	27	27	28	34	[1]46	64	73	—
Finland. Registr. arbetslösa .	11545	10062	7 824	4 747	3 573	3 714	5 288	7 157	9 716	10 740	9 050	11706	11557
Ansökn. per 100 led. platser (manl.)	353	521	475	380	404	503	567	538	546	330	513	562	457
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	12·9	13·7	14·2	15·0	15·4	16·7	17·1	17·6	18·7	19·1	20·2	21·5	21·7
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	1 582	1 731	1 752	1 823	1 947	2 072	2 106	2 230	2 308	2 359	2 725	2 671	2 694
Irland. Arbetslösa (i 1 000-tal)[2]	·	·	23	·	·	19	·	·	21	23	26	26	—
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	12·5	8·6	6·9	6·3	5·5	6·7	7·6	8·2	9·6	12·5	18·2	23·0	—
Arbetslöshetsindex	9·8	6·7	5·4	4·8	4·8	5·2	5·8	6·5	7·8	10·2	15·1	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	7·5	6·7	8·0	8·0	8·4	10·1	12·0	13·3	12·8	18·1	[1]26·2	27·3	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %. .	23·5	21·7	20·3	19·5	19·6	20·5	21·7	22·5	23·6	26·0	31·7	34·2	34·5
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	2 379	2 053	1 763	1 551	1 469	1 498	1 507	1 493	1 562	1 788	2 166	2 554	2 589
Ansökn. per 100 lediga platser	1 131	858	841	824	810	906	1 023	1 081	1 182	1 580	1 966	2 085	2 076
Sysselsättn:index (1 jan. 1925 = 100)	98·9	100·8	103·7	105·6	105·2	104·3	103·4	102·8	101·1	98·4	92·8	89·5	88·6
Österrike. Underst. arbetsl. (1 000)	285	239	192	163	150	153	156	164	193	238	295	331	334
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	8·8	6·5	7·4	7·6	7·3	8·1	10·2	11·1	12·4	15·2	17·9	20·8	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	99	·	·	95	·	·	86	·	·	84	·	·
Frankrike. Understödda arbetsl.	1 683	1 630	1 203	859	1 019	856	964	988	1 663	4 893	11952	28536	40706
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)[3]	14	14	11	12	10	9	11	13	16	19	23	45	—
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	457	385	372	367	322	342	376	395	446	534	642	723	—
Sysselsättn:index (sept. 1926 = 100)[2]	94·1	93·5	91·1	88·6	83·7	87·9	86·5	87·0	86·4	86·5	—	—	—
Estland. Oplac. arbetssökande	4 580	3 575	2 216	1 515	910	762	1 039	1 414	3 282	5 675	6 497	5 246	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	8 825	6 494	3 683	1 421	779	607	573	1 470	6 058	8 608	10022	9 336	8 335
Polen. Arbetslöshet i %[3] . . .	11·0	11·7	10·9	9·0	8·3	7·8	7·0	6·9	6·7	6·6	11·9	12·1	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	3·6	4·0	3·7	3·6	3·4	4·1	4·7	5·3	5·5	5·9	8·3	—	—
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)[3]	86	88	80	77	73	77	88	104	122	155	240	—	—
Ungern. Arbetslöshet, i % . .	14·8	14·6	13·7	13·6	13·0	13·2	14·5	16·0	16·7	17·0	17·9	—	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	492	404	323	268	300	276	326	337	369	469	386	472	—
Rumänien. Oplac. arbetss. (1 000)	16	13	13	25	23	23	28	39	36	43	—	—	—
Jugoslavien. Registr. arbetslösa	9 437	9 739	12052	8 704	6 991	7 236	6 111	5 973	6 609	7 219	9 989	—	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	11·5	10·8	9·0	10·3	10·6	9·2	9·3	9·4	10·8	13·8	17·0	16·0	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	110·2	107·8	111·4	116·5	118·9	118·8	116·6	116·2	112·9	108·5	101·7	100·7	100·2
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1926 = 100)	90·3	89·8	89·1	87·7	85·5	81·6	79·9	79·7	78·6	76·5	75·1	73·1	—
Fed. Res. Board (1923—25 = 100)	93·3	93·1	92·6	90·9	88·8	85·5	85·1	86·4	84·3	81·0	78·8	76·4	—
Arbetslöshet, i %[4]	14·8	13·6	13·3	13·3	14·3	15·7	16·0	14·6	14·1	15·9	16·6	19·4	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	·	14·6	·	·	18·5	·	·	20·5	·	·	23·4	·	·
Nya S. Wales. Arbetslösa (1000-tal)	40	45	50	52	55	65	60	75	90	90	80	—	—
Nya Zeeland. Arbetslöshet, i % .	8·5	·	·	10·9	·	·	13·5	·	·	15·5	·	·	—

[1] Reviderade siffror. — [2] Ny serie. — [3] Siffrorna avse antalet vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna registrerade arbetslösa i % av hela antalet sjukförsäkrade arbetare och äro sålunda icke jämförliga med de i denna tabell tidigare återgivna procenttalen, som endast avsågo arbetslösheten inom vissa industrigrupper. — [4] Fackföreningsuppgifter (ny serie).

Levnadskostnader under första kvartalet 1931.

Prisstatistik och indexberäkningar.

På grundval av från 49 ombudsorter inhämtade prisuppgifter har socialstyrelsen verkställt beräkningar rörande levnadskostnadernas förskjutningar från juli 1914 till 1 april 1931 och därpå grundade indexberäkningar.

I indexberäkningen ingående huvudposter.

Livsmedel, bränsle och lyse. De prisuppgifter, som beträffande livsmedel, bränsle och lyse användas vid indexberäkningen, avse samtliga kvartalets sista månad. För livsmedel insamlas uppgifter varje vecka å färskvaror (smör, ägg, kött, fläsk och fisk), varefter medeltal tagas för samtliga veckor under månaden; övriga varor noteras en gång i månaden, omkring den 15. Vid sistnämnda tidpunkt inhämtas jämväl noteringar å bränsle- och lyseartiklar. Under hänvisning till sammandragstabellen för livsmedelspriserna (sid. 328—329) och tabellerna över kreaturs- och fiskpriser i vissa större städer (sid. 340—343) må följande anföras rörande de under kvartalet iakttagna prisväxlingarna å de särskilda varuslagen.

Medelpriset å *mjölk* har kvarstått oförändrat i 21 öre per liter för oskummad, 11 öre för handskummad och 8 öre för separerad vara. Å en del ombudsorter har emellertid tendensen varit fallande, fast ej tillräckligt för att åstadkomma någon förändring av medelpriset. Särskilt markerad var nedgången i Kramfors, där den oskummade mjölken sjunkit med 5 öre eller till 20 öre per liter, det lägsta noterade priset från någon norrländsk ombudsort. Som orsak till detta prisfall har ortsombudet uppgivit det alltmer ökade inflytandet av traktens mejeriförening, som genomdrivit sänkningen i syfte att konkurrera ut utomstående leverantörer. I Stockholm, där den oskummade mjölken stått i 24 öre per liter sedan mars 1929, sänktes priset med 1 öre under senare delen av januari. Å några orter ha däremot höjningar förekommit, i Malmö och Hälsingborg från 18 till 19 öre och i Kiruna från 26 till 28 öre. Beträffande mjölkpriserna överhuvud taget är det anmärkningsvärt, att medelpriset å oskummad mjölk alltjämt håller sig c:a 50 % över förkrigspriset, under det att motsvarande stegringssiffra för *smör* endast utgör c:a 16 %. Nya faktorer ha tydligen gjort sig gällande i fråga om prissättningen på mjölk till direkt förbrukning, vilka åstadkommit, att den icke längre är i så hög grad som förr beroende på marknadsläget för smör. Sedan kvartalsskiftet september/oktober 1929, då det allmänna prisfallet började, har mjölkpriset sjunkit med i medeltal blott 1 öre per liter (c:a 5 %), varemot medelpriset å mejerismör sjunkit med c:a 25 % och å landssmör med c:a 20 %. Under det sistförflutna kvartalet utvisa smörpriserna endast smärre förskjutningar.

Äggnoteringarna sjönko kraftigt i början av året, men i slutet av februari inträdde en markerad åtstramning, som understöddes av den inträffade kyligare väderleken. Knappheten i tillgången framkallade emellertid import från Danmark och Finland, och i slutet av mars lågo partinoteringarna lägre än någon gång efter 1914 och även detaljpriserna sjönko snabbt.

Den å åtskilliga orter inträffade höjningen av *potatispriserna* torde också ha rönt inverkan av den kalla väderleken, som verkat hinderlig icke blott genom att försvåra eller avbryta sjöfarten utan även genom att hindra transporterna av ömtåliga varor till lands. Uppgången för kvartalet inskränker sig dock till i genomsnitt 1 öre per 5 liter för samtliga ombudsorter.

Noteringarna å *gula ärter*, *bruna bönor*, *havregryn* och *risgryn* utvisade under kvartalet fortsatta förskjutningar i nedåtgående riktning och äro för närvarande resp. 11, 17, 10 och 8 % lägre än för ett år sedan. Bönor och havregryn ligga numera resp. 7 och 3 % under förkrigsnivån, varemot ärter och risgryn äro resp. 3 och 26 % dyrare än före kriget.

Mjöl- och *brödpriserna* ha icke undergått några nämnvärda förskjutningar under kvartalet. Av större intresse är att följa förändringarna under den tid, som det allmänna prisfallet pågått. Det visar sig sålunda, att sedan kvartalsskiftet september/oktober 1929 ha samtliga noterade mjölsorter sjunkit med 5 öre per kg, grovt spisbröd och knäckebröd resp. 7 och 6 öre, sötlimpa 3 öre, grovbröd (surlimpa, ankarstock) 2 öre, skorpor 7 öre samt mjukt vetebröd, bakat med mjölk 3 öre per kg, varemot mjukt vetebröd, bakat med vatten, icke undergått någon prisförändring. Partipriserna å mjöl från kvarnarna ha under samma tid sjunkit med 5 kr. per 100 kg för vetemjöl, 2·75 kr. för sammalet rågmjöl och 3·50 kr. för rågsikt. Inhemsk spannmål (vete och råg) visade vid kvartalets slut ungefär samma priser som för ett och ett halvt år sedan, beroende på ingripandet från statens sida, varemot noteringarna å importerat vete sjunkit med c:a 10 kr. per 100 kg och å importerad råg med c:a 6 kr.

Inom grupperna *slaktdjur* samt *kött* och *fläsk* ha svin- och fläskpriserna sjunkit allra kraftigast. Sedan hösten 1929 ha svinpriserna sålunda gått ned med icke mindre än c:a 47 % och fläskpriserna med c:a 40 % för färsk och c:a 36 % för salt vara. Under det nu gångna kvartalet utgör prisnedgången för svin c:a 18 % och för fläsk i genomsnitt c:a 16 %. Svinpriserna ligga nu c:a 16 % under förkrigsnivån, varemot fläskpriserna alltjämt äro c:a 15 % dyrare än år 1914. Priserna på nötkreatur och kalvar äro c:a 16 % billigare än 1929 på hösten varemot fåren utvisa samma prisläge som vid sistnämnda tidpunkt. Nedgången för kött utgör under samma tid i genomsnitt icke mer än c:a 3 % och under kvartalet c:a 2 % för nöt- och kalvkött, under det att fårkött stigit med c:a 4 %, vilket ej är ovanligt vid denna tid på året. Nötkreatur och kalvar sjönko under kvartalet med i genomsnitt c:a 12 %, varemot fårpriserna stego med c:a 17 %. Prisfördyringen sedan 1914 belöper sig numera för nötkreatur till blott c:a 2 %, under det kalv- och fårpriserna äro c:a 26 % dyrare än före kriget. För nöt-, kalv- och fårkött utgöra motsvarande stegringssiffror resp. c:a 57, 90 och 64 %.

Livsmedelskostnadernas (inkl. bränsle och lyse) förändringar 1914—1931.

Indextal (juli 1914 = 100).

År	Mejeriprod., ägg o. margarin (9 varuslag)	Bröd, mjöl och gryn (11 varuslag)	Kött (8 varuslag)	Fisk (9 varuslag)	Övriga födoämnen (6 varuslag)	Bränsle och lyse (7 varuslag)	Aritmetiska (»oväg-da») medeltal	»Väg-da» indextal
1914 Juli	100	100	100	100	100	100	100	100
Senare halvåret	106	114	97	102	108	108	106	105
1915	123	129	126	116	131	129	126	121
1916	153	127	169	169	148	176	157	189
1917	202	160	197	211	219	257	208	181
1918	319	199	432	354	245	367	319	270
1919	392	262	456	315	270	392	348	320
1920	317	292	348	268	241	461	321	298
1921	238	234	255	224	208	310	245	237
1922	167	178	191	186	193	204	186	180
1923	160	156	177	166	173	192	171	163
1924	164	158	170	175	187	186	174	164
1925	160	170	188	186	182	171	176	168
1926	147	159	185	179	167	175	169	158
1927	142	161	168	171	171	177	165	153
1928	145	162	168	165	190	163	165	154
1929	141	156	173	171	175	163	163	150
1930 1:a kv.	134	149	174	173	147	161	157	144
2:a kv.	123	145	178	169	142	160	152	140
3:e kv.	125	146	171	177	140	157	153	139
4:e kv.	132	144	162	176	139	154	151	136
1931 1:a kv.	126	143	156	173	135	153	148	133
Jan.	127	144	159	174	136	153	149	133
Febr.	126	143	155	174	135	152	148	132
Mars	126	143	154	171	134	153	147	133

Kaffe och *socker* höra till de kraftigast förbilligade varorna; i detalj har bitsocker sjunkit med i medeltal 11 öre per kg sedan hösten 1929 och står nu c:a 35 % under förkrigsnivån. När man bedömer detta prisfall, bör emellertid även den bortfallna sockerskatten tagas i beaktande. Kaffet har under samma tid gått ned med nästan 1 kr. per kg för orostat Santos; i huvudsak till följd av att efter kriget tullen höjts, står dock kaffet alltjämt en tredjedel högre i pris än före detsamma. Sedan förra kvartalsskiftet ha kaffenoteringarna sjunkit med i genomsnitt 11 öre per kg, varemot sockerpriset varit oförändrat.

Noteringarna å *bränsle* och *lyse* ha icke undergått några nämnvärda förskjutningar under de gångna vintermånaderna. I samband med prisinsamlingen för mars har styrelsen genom ortsombuden införskaffat prisuppgifter på elektrisk ström för belysningsändamål och därefter beräknat bränsle- och lyseindexen med utbyte av fotogen mot elektriskt ljus. Det visade sig där-

Beklädnadsartiklar. (Medelpris för socialstyrelsens ombudsorter.)

Beklädnadsartiklar	1914 (mitten)	1924	1926	1928	1929	1930	April 1930	Juli 1930	Okt. 1930	Jan. 1931	April 1931
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Tyger och garner:											
Ylletyg (till damklänning) . pr m	2·50	3·90	3·75	3·60	3·55	3·35	3·40	3·35	3·25	3·20	3·15
Bomullstyg (till dito) . . . pr m	0·50	0·95	0·90	0·85	0·85	0·80	0·80	0·80	0·80	0·80	0·75
Ullgarn . . » kg	6·50	10·75	10·35	10·65	10·55	9·55	9·75	9·50	9·30	9·10	8·80
Herrkläder:											
Herrkostym, best. .	65·00	153·00	151·00	148·00	147·00	145·00	146·00	146·00	145·00	144·00	144·00
» konf. .	40·00	97·00	94·00	91·00	91·00	85·00	90·00	90·00	89·00	89·00	88·00
Vinteröverrock, best.	70·00	147·00	145·00	143·00	142·00	141·00	142·00	142·00	140·00	140·00	139·00
» konf.	40·00	89·00	88·00	85·00	85·00	85·00	85·00	85·00	84·00	84·00	82·00
Bomullsskjorta . .	2·00	3·40	3·30	3·15	3·10	3·00	3·00	3·00	2·95	2·95	2·90
Tröja (ullbomull) .	1·50	3·45	3·25	3·15	3·10	3·00	3·00	2·95	2·90	2·90	2·85
Kalsonger »	1·75	3·70	3·50	3·35	3·35	3·20	3·25	3·25	3·20	3·15	3·10
Yllestrumpor . . .	1·25	2·15	2·25	2·25	2·25	2·20	2·20	2·20	2·15	2·15	2·10
Arbetsblus	1·75	4·00	3·85	3·70	3·70	3·60	3·60	3·60	3·60	3·55	3·50
Skodon:											
Kängor, smorläders-	8·50	13·50	13·00	14·00	14·25	13·75	14·00	13·75	13·50	13·50	13·25
Stövlar	16·50	25·50	25·50	27·00	27·50	26·25	26·75	26·50	26·00	25·75	25·50
Kängor av boxkalv:											
mans-	13·00	18·75	18·25	19·25	19·50	18·75	19·00	18·75	18·75	18·50	18·25
dam-	11·50	18·50	18·00	18·75	18·75	18·25	18·25	18·25	18·00	18·00	17·75
barn-	7·00	11·00	10·75	11·50	11·25	10·75	11·00	10·75	10·75	10·50	10·50
Halvsulning och klackning . . .	3·50	6·85	6·65	6·55	6·60	6·60	6·60	6·60	6·60	6·60	6·55

vid, att utgiftskostnaden för bränsle- och lyseposten i genomsnitt för samtliga ombudsorter blev i det allra närmaste densamma, vilken sorts lyse man än använder vid beräkningen. Då förbrukningen av elektriskt ljus numera är allmän i städer och stadsliknande samhällen, har styrelsen ansett sig böra utbyta fotogen mot elektriskt ljus vid beräkning av indexen för bränsle och lyse, vilket också skett vid de nu verkställda indexberäkningarna.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar sedan juli 1914. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna (inberäknat bränsle och lyse) ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med mars 1931, meddelas i tabellen å sid. 322 tvenne indexserier, vilka utarbetats på sätt förut beskrivits i Sociala Meddelanden (årg. 1920, sid. 752 ff.). Av dessa indexserier är det den »vägda», som användes vid beräknandet av de totala levnadskostnadernas förändringar.

Bostad. Med avseende å hyresposten har, med utgångspunkt från resultaten av 1928/1929 års hyresräkning, en summarisk uppskattning verkställts rörande hyresnivåns förändring sedan sistnämnda tidpunkt fram till pågående hyresår, varvid man kommit till en hyresindex av 206 mot 205 förra hyresåret.

Beklädnad. Uppgifterna angående beklädnadsartiklar avse de priser, som gällde omkring den 15 i kvartalets sista månad. I fråga om insamlingsför-

farandet hänvisas till Soc. Medd. årg. 1920, sid. 549 samt årg. 1922, sid. 155. Under kvartalet fortsatte det långsamma prisfallet på hithörande varor, som pågått sedan förra årets början. Den särskilda beklädnadsindexen sjönk därför från 177 till 175. För ett år sedan stod den i 181 och hösten 1929 i 183. Beklädnadspriserna i detaljhandeln ha sålunda berörts ganska lindrigt av det allmänna prisfallet.

Skatter. Skatteberäkningarna verkställas två gånger årligen, varvid omräkning av kommunalskatten äger rum den 1 april samt av krono- och landstingsskatterna den 1 oktober (se härom Soc. Medd. årg. 1922, sid. 947). Resultatet av den omräkning, som nu företagits av kommunalskatten, har blivit en sänkning av skatteindexen från 176 till 173. Nedgången betingas av att vid detta tillfälle kunnat beaktas de kommunalskatter, som förfalla till betalning under innevarande år och som i medeltal visa en mindre sänkning mot de förut gällande.

Övriga utgifter. Beräkningarna avse dels priser omkring den 15 i kvartalets sista månad, dels taxor såvitt möjligt fr. o. m. kvartalsskiftet. Den nu avslutade undersökningen visar, att den genomsnittliga prisnivån icke undergått någon förändring sedan föregående kvartal, och indexsiffran för hela utgiftsgruppen kvarstår därför oförändrad i 177. Indextal för vissa viktigare poster inom denna grupp meddelas i tabellen å sid. 344.

Sammanfattning. Levnadskostnadsindex.

Under det att de å sid. 322 angivna indexsiffrorna, vilka framräknas månatligen, endast gälla de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse, avser socialstyrelsens vid varje kvartalsskifte meddelade levnadskostnadsindex förutom nyssnämnda poster jämväl kostnaderna för bostad, beklädnad, skatter och »övriga utgifter».

Den nu senast utförda beräkningen rörande levnadskostnadernas förskjutningar sedan juli 1914 avser prisläget omkring den 1 april 1931 och hänför sig som förut närmast till förhållandena inom arbetar- och lägre tjänstemannafamiljer samt därmed jämställda samhällsklasser med en utgiftsstat före kriget av cirka 2 000 kr. Beträffande tillvägagångssättet vid framräknandet av denna index hänvisas till Soc. Medd. år. 1918, sid. 186.

Förhållandet mellan utgifterna för *årsbudgetens särskilda huvudposter*, beräknade enligt prisläget dels vid mitten av år 1914 och dels vid tidpunkten för resp. indexberäkningar, belyses genom översikten å nästa sida.

Som av sammanställningen framgår, utgör den allmänna stegringen av levnadskostnaderna från juli 1914 till det senaste undersökningstillfället, den 1 april 1931, 60 %, och kan sålunda betecknas med indexsiffran 160. Detta innebär, att en familj med en årsbudget före kriget av 2,000 kr. numera måste giva ut c:a 3,200 kr. för att uppehålla sin tidigare levnadsstandard.

Socialstyrelsens levnadskostnadsindex 1914—1931.

		Livsmedel	Bostad	Bränsle och lyse	Beklädnad	Skatter	Övriga utg.	Summa utg.
1914	juli	100	100	100	100	100	100	**100**
1916	dec.	152	108	168	160	109	125	**139**
1917	maj	174	108	190	170	109	130	**152**
	sept.	180	112	240	210	109	150	**166**
1918	1 jan.	214	112	275	250	109	175	**192**
	1 april	229	112	280	270	114	185	**208**
	1 juli	258	112	286	285	114	195	**219**
	1 okt.	281	112	305	350	114	220	**242**
1919	1 jan.	323	120	381	350	114	225	**267**
	1 april	327	120	367	320	160	215	**265**
	1 juli	318	120	326	310	160	210	**257**
	1 okt.	311	130	294	330	160	215	**257**
1920	1 jan.	307	130	307	345	160	220	**259**
	1 april	287	130	333	370	290	230	**265**
	1 juli	287	130	372	390	290	235	**270**
	1 okt.	298	155	400	390	290	245	**281**
1921	1 jan.	286	155	380	355	290	245	**271**
	1 april	247	155	316	295	372	235	**249**
	1 juli	231	155	264	270	372	225	**236**
	1 okt.	228	163	231	250	372	220	**231**
1922	1 jan.	202	163	207	240	372	210	**216**
	1 april	184	163	196	225	264	200	**195**
	1 juli	178	163	188	210	264	195	**190**
	1 okt.	180	163	183	205	263	195	**190**
1923	1 jan.	166	163	188	203	263	190	**183**
	1 april	164	163	188	199	211	188	**177**
	1 juli	158	163	185	196	211	188	**174**
	1 okt.	163	178	183	194	201	187	**177**
1924	1 jan.	162	178	181	192	201	187	**176**
	1 april	160	178	183	192	178	185	**178**
1924	1 juli	155	178	182	192	173	183	**171**
	1 okt.	164	178	180	191	170	183	**174**
1925	1 jan.	171	186	181	192	170	183	**178**
	1 april	171	186	179	192	162	182	**177**
	1 juli	168	186	177	191	162	181	**176**
	1 okt.	167	186	172	190	168	180	**175**
1926	1 jan.	163	188	171	190	168	180	**174**
	1 april	158	188	170	188	185	179	**178**
	1 juli	156	188	168	187	185	180	**172**
	1 okt.	156	188	166	184	183	180	**171**
1927	1 jan.	155	188	186	182	188	179	**171**
	1 april	149	198	180	181	184	179	**170**
	1 juli	148	198	176	180	184	179	**169**
	1 okt.	154	198	171	181	184	180	**172**
1928	1 jan.	152	198	168	182	184	179	**171**
	1 april	152	199	166	184	183	179	**171**
	1 juli	156	199	164	185	183	179	**173**
	1 okt.	154	199	162	186	184	179	**172**
1929	1 jan.	150	199	159	186	184	179	**170**
	1 april	151	200	165	185	187	178	**171**
	1 juli	148	200	161	184	187	178	**169**
	1 okt.	150	200	160	183	183	178	**170**
1930	1 jan.	145	200	160	183	183	178	**167**
	1 april	140	205	160	181	176	178	**165**
	1 juli	138	205	159	180	176	178	**164**
	1 okt.	137	205	156	178	176	176	**163**
1931	1 jan.	132	205	155	177	176	177	**161**
	1 april	130	206	155	175	173	177	**160**
	1 juli	—	—	—	—	—	—	—
	1 okt.	—	—	—	—	—	—	—

I jämförelse med indexsiffran vid närmast föregående kvartalsskifte visar den nu framräknade en nedgång med 1 enhet. Denna sänkning, som medfört, att indexen kommit ned till det lägsta läge den hittills haft efter krisåren, beror i främsta rummet på livsmedelspriserna *nedgång*. Även livsmedlen utvisa sålunda för närvarande det lägsta konstaterade indextalet sedan före ransoneringstiden, nämligen 130 mot 132 vid föregående kvartalsskifte. Under tiden för det pågående allmänna prisfallet eller sedan hösten 1929 har livsmedelsposten sjunkit med icke mindre än 20 enheter. Till nedgången under kvartalet har även bidragit sänkningar av beklädnads- och skatteposterna. Posterna bränsle och lyse samt »övriga utgifter» kvarstå *oförändrade* vid detta beräkningstillfälle, under det att hyresposten undergått en svag *stegring*. Slutligen erinras om att prisuppgifterna på livsmedel samt bränsle och lyse äro de i tabellen å sid. 328—329 angivna och för mars månad insamlade.

En jämförelse mellan detalj- och partiprisernas utveckling lämnas i tabellen å sid. 352.

Livsmedelskostnadernas förändringar å vissa orter i riket.

Utgifter för livsmedel, bränsle och lyse för en familj med en utgiftsstat år 1914 av c:a 2 000 kronor.[1]

A. Juli 1914 = 100.

Ort	1914 2:dra halvåret	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	4:de kvartalet 1930	1:sta kvartalet 1931
Stockholm	106	307	239	181	163	166	168	156	149	152	148	139	135	130
Södertälje	106	298	229	174	158	158	161	151	146	149	144	134	130	128
Uppsala	108	314	249	184	165	169	172	159	154	160	155	146	142	137
Nyköping	104	293	229	173	159	159	164	152	146	150	145	137	133	131
Eskilstuna	105	289	228	170	157	158	165	154	149	151	145	135	131	128
Linköping	107	306	243	187	172	169	173	160	155	158	153	141	137	135
Norrköping	105	298	230	177	162	163	166	154	150	152	146	135	131	129
Motala	104	310	240	181	166	164	171	157	153	157	150	138	133	131
Jönköping	104	304	237	177	162	165	168	155	151	154	147	136	131	131
Växjö	105	300	233	182	168	168	170	159	155	159	153	141	137	136
Kalmar	104	277	222	172	155	157	165	156	151	152	149	139	135	133
Västervik	103	291	223	171	156	156	163	153	145	148	143	133	127	127
Visby	106	289	229	175	157	158	164	157	150	154	151	140	134	131
Karlskrona	105	284	229	180	164	162	169	158	153	153	150	140	136	136
Kristianstad	108	296	236	178	163	165	174	161	155	159	157	142	137	129
Malmö	104	295	233	181	166	163	171	162	151	152	151	137	133	131
Lund	105	292	230	178	160	160	164	156	152	149	150	138	132	129
Landskrona	106	306	244	184	166	165	171	166	159	160	159	142	135	130
Hälsingborg	105	293	236	179	161	164	170	162	157	158	156	143	135	133
Ystad	105	297	231	178	159	163	167	161	155	157	157	137	132	128
Halmstad	106	290	232	178	161	162	168	158	156	157	154	141	136	133
Göteborg	106	318	254	191	178	176	180	165	161	164	158	144	140	137
Lysekil	105	297	229	177	163	167	170	157	150	151	142	135	133	132
Vänersborg	104	303	241	183	168	171	171	160	157	157	152	143	140	136
Borås	106	306	243	190	174	176	177	164	160	163	158	145	142	139
Tidaholm	103	285	233	178	162	163	168	155	152	148	142	134	130	129
Karlstad	108	311	240	181	169	169	168	158	154	155	149	138	135	134
Örebro	107	300	231	174	158	160	164	152	148	151	145	135	130	128
Kopparberg	107	312	243	177	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västerås	105	307	233	173	157	161	167	154	147	151	145	135	130	129
Falun	105	308	245	180	163	165	169	156	150	153	145	135	132	131
Domnarvet[2]	105	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ludvika	103	302	238	172	157	160	167	152	148	151	144	134	130	127
Gävle	107	312	244	178	161	166	169	156	147	152	147	137	133	133
Söderhamn	108	317	249	184	169	172	176	165	160	161	156	144	141	138
Sundsvall: staden	105	318	241	180	166	168	166	156	155	154	150	141	138	135
sågverksdistr.	103	317	246	184	169	172	169	160	157	155	150	140	137	135
Nyland	103	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Östersund	106	305	252	187	162	161	163	156	152	152	142	135	133	128
Umeå	106	308	248	187	176	177	178	170	167	161	157	147	145	139
Luleå	104	310	249	190	167	169	169	164	161	165	158	148	146	141
Boden	107	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmberget[3]	104	309	251	187	162	161	167	154	154	154	153	143	139	134
Kiruna	104	316	263	196	170	168	172	161	158	161	157	149	146	144
Samtliga orter	**105**	**298**	**237**	**180**	**164**	**164**	**168**	**158**	**153**	**154**	**150**	**140**	**136**	**133**

[1] Såsom framhållits i Soc. Medd. årg. 1920, sid. 748, hava dessa tabeller varit föremål för en omräkning, varvid indextalen för åren 1914—1919 undergått smärre förändringar. Det må observeras, att samtliga meddelade indexsiffror äro medeltal för de angivna perioderna.

[2] Jämte Borlänge.

[3] Jämte Gällivare.

B. Den genomsnittliga utgiftssumman för samtliga orter = 100.

Ort	1913	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	4:de kvartalet 1930	1:sta kvartalet 1931
Stockholm	119	122	120	121	120	121	120	119	117	118	119	120	120	118
Södertälje	105	105	102	102	103	102	101	102	101	102	102	102	102	102
Uppsala	102	104	105	103	101	103	103	101	101	104	104	105	105	103
Nyköping	98	97	95	96	97	96	97	96	95	97	97	98	98	98
Eskilstuna	101	100	99	98	99	99	102	101	101	101	100	101	101	100
Linköping	96	98	98	101	102	99	99	98	98	99	99	98	98	98
Norrköping	100	103	101	103	103	104	103	102	103	103	101	101	101	102
Motala	93	97	95	95	96	94	96	94	95	96	95	94	93	94
Jönköping	95	94	92	92	92	93	93	92	92	93	92	91	90	92
Värnamo	—	89	89	88	88	87	87	89	90	90	89	88	86	86
Växjö	89	88	86	89	91	90	89	89	89	91	90	90	90	91
Kalmar	102	94	95	97	97	97	100	101	101	100	102	102	102	102
Västervik	93	91	88	90	90	90	91	92	89	90	90	90	89	91
Visby	97	92	91	93	92	92	93	95	93	95	96	96	94	95
Karlskrona	101	95	97	101	101	99	101	101	101	100	101	101	101	103
Kristianstad	96	94	95	94	95	95	98	97	96	97	99	97	96	98
Malmö	101	100	100	103	104	102	104	105	101	101	103	101	100	101
Lund	99	97	96	99	98	97	98	99	99	96	100	99	97	97
Landskrona	99	100	100	101	100	99	100	104	103	103	105	100	98	97
Hälsingborg	99	97	98	99	98	99	100	102	102	101	104	102	99	100
Ystad	98	94	93	95	94	96	96	98	98	98	101	95	94	93
Halmstad	101	95	96	97	97	97	98	99	100	101	101	100	99	99
Varberg	—	92	92	91	92	92	92	92	93	94	94	93	93	93
Göteborg	102	108	108	108	111	109	109	107	107	108	107	106	106	106
Lysekil	101	101	99	101	102	104	104	102	101	100	97	99	100	102
Vänersborg	99	99	100	100	101	102	100	100	101	100	99	101	102	101
Borås	98	100	100	104	105	105	103	102	103	104	104	102	103	104
Lidköping	—	94	93	95	96	97	97	95	95	96	95	95	95	95
Tidaholm	97	94	97	98	98	98	98	98	99	95	94	95	95	96
Karlstad	99	102	100	100	103	102	99	100	100	99	99	98	99	101
Arvika	—	101	99	99	102	102	99	97	97	99	97	98	98	98
Filipstad	—	—	—	—	—	97	99	97	97	96	96	97	98	98
Örebro	100	99	97	97	97	97	98	97	97	98	97	97	96	97
Kopparberg	93	97	95	92	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Västerås	100	102	98	97	97	99	100	99	97	99	98	98	97	98
Falun	99	101	103	100	100	100	100	99	98	99	97	97	97	99
Avesta	—	98	94	90	90	91	93	93	93	93	93	94	94	95
Domnarvet [1]	93	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ludvika	97	98	98	94	95	96	98	95	95	97	95	95	95	95
Mora	—	103	104	97	94	98	98	97	96	96	95	97	97	96
Gävle	101	104	102	99	99	101	101	99	96	99	98	99	99	100
Söderhamn	96	101	101	99	100	101	100	102	101	101	101	100	101	100
Sundsvall: staden	104	108	104	103	105	105	101	102	104	102	103	104	105	105
sågverksdistr.	98	103	101	100	101	102	98	100	101	98	98	99	99	100
Nyland	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kramfors	—	101	105	104	103	102	98	100	102	101	100	101	103	98
Östersund	102	104	109	107	102	101	99	102	102	101	97	100	101	99
Umeå	97	96	98	99	102	102	100	102	103	98	99	100	101	100
Vilhelmina	—	109	117	113	113	112	110	112	112	109	110	113	114	114
Luleå	103	108	110	111	107	108	105	109	110	112	111	112	113	111
Boden	101	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmberget [2]	116	119	123	122	116	115	116	114	118	117	120	121	121	118
Kiruna	118	122	129	127	121	119	119	119	121	121	122	125	125	126
Samtliga orter	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

[1] Jämte Borlänge.
[2] Jämte Gällivare.

Medelpris per år (1913—1930) och per månad (mars 1930—mars 1931)

	Varuslag	Kvantitet	1913	1914	1920	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930
			öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre
1	Mjölk: oskummad	l	14	15	44	23	24	24	22	21	22	22	21
2	handskummad	»	8	8	26	12	13	13	12	11	12	11	11
3	separerad	»	6	6	19	9	9	9	8	8	8	8	8
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg	236	239	657	366	374	384	337	339	351	339	284
5	mat- (lands-)	»	213	218	651	350	350	353	311	306	322	305	265
6	Ost: helfet, okryddad	»	164	162	524	275	289	266	248	236	237	231	195
7	halvfet, »	»	121	119	374	187	203	182	174	171	172	167	144
8	Margarin: växt-, bästa sort	»	135	144	376	184	178	178	166	148	140	133	138
9	Ägg: svenska, färska	tjog	159	171	578	271	274	265	247	232	241	241	211
10	» konserverade	»	137	151	533	260	279	278	257	212	249	243	210
11	Potatis: gammal	hl	—	—	963	771	986	987	672	783	1 061	784	640
12	»	5 l	28	30	60	50	61	58	45	51	64	47	42
13	färsk	»	46	80	191	180	187	113	107	158	143	104	82
14	Ärter, gula	kg	31	35	69	50	51	50	48	57	62	54	36
15	Bruna bönor	»	48	49	130	72	88	72	58	58	84	87	52
16	Mjöl: vete-, svenskt, kärn- (patent-)	»	31	33	91	45	44	48	48	48	45	43	41
17	råg-, » bästa sort	»	22	23	56	27	30	33	28	31	32	29	25
18	rågsikt-, » » »	»	27	29	73	38	40	42	38	43	43	39	35
19	Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	36	42	101	50	48	50	46	47	51	46	38
20	ris-, Burma eller svenska (bästa)	»	41	41	176	53	54	53	53	53	54	54	52
21	Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	43	111	75	73	77	72	73	75	71	66
22	Rågbröd: hårt, knäckebröd	»	—	—	139	97	95	99	93	95	97	95	89
23	limpa, söt	»	38	40	105	65	64	70	66	65	65	64	62
24	grovbröd (surlimpa, ankarstock)	»	30	31	71	44	46	52	48	48	48	48	46
25	Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	78	254	157	156	161	156	154	153	150	145
26	mjukt bakat med vatten	»	43	46	128	77	77	85	79	77	77	76	75
27	mjukt » » mjölk	»	60	61	145	90	91	99	94	94	94	93	90
28	Nötkött, färskt: stek	»	122	116	398	209	204	212	210	197	190	189	189
29	soppkött	»	100	95	333	169	167	175	174	164	158	156	155
30	Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	130	498	256	247	255	253	240	238	239	238
31	spädkalv	»	72	70	274	149	144	152	152	144	140	144	145
32	Fårkött: färskt, stek	»	133	130	481	225	223	241	238	225	225	230	231
33	salt, svenskt	»	114	118	385	184	181	198	198	183	185	187	185
34	Renkött, färskt, stek	»	119	121	442	264	239	247	240	242	238	230	235
35	Fläsk: färskt, svenskt (sidfläsk)	»	133	129	449	214	197	249	238	191	205	226	210
36	salt, » »	»	140	137	470	227	204	256	248	199	210	232	217
37	» amerikanskt »	»	—	—	364	192	189	236	243	223	213	228	227
38	Fisk, färsk: abborre	»	75	76	191	132	135	132	129	124	122	127	127
39	gädda	»	108	110	312	209	212	204	191	185	179	191	190
40	sill	»	34	35	102	67	72	78	75	67	66	68	70
41	strömming	»	38	39	106	61	66	74	75	69	66	67	67
42	torsk	»	55	57	139	94	100	101	97	95	92	100	100
43	rödspotta (»spätta»)	»	79	81	219	154	154	155	154	151	152	157	155
44	kolja	»	—	—	152	111	120	120	116	118	117	126	124
45	salt: sill, prima	»	45	45	120	59	70	86	66	66	57	61	68
46	strömming	»	30	31	74	45	46	52	53	50	48	48	49
47	Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	58	156	83	90	98	105	96	95	96	96
48	Kaffe (obränt), prima Santos	»	170	159	831	244	281	335	329	296	309	309	244
49	Socker, bit-	»	67	65	* 168	107	96	78	71	72	64	54	45
50	Salt (matsalt)	»	—	10	31	20	19	19	19	19	18	17	17
51	Svagdricka	l	6	6	16	14	14	15	15	15	15	15	16
52	Fotogen, Water White	»	20	21	60	32	31	30	31	31	29	29	29
53	Ved: björk-, osågad, hemkörd	kbm	720	740	2895	1475	1450	1400	1310	1330	1300	1260	1220
54	Ved: barr-, osågad, hemkörd	»	575	595	2310	1075	1080	1055	995	1010	980	945	920
55	Bränntorv	100 kg	196	220	964	449	441	441	440	422	408	421	400
56	Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl	401	411	2069	840	782	737	787	794	718	703	688
57	eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	234	242	1664	414	389	344	404	383	331	340	323
58	Koks: gasverks- (krossad)[1] hemkörd	»	165	157	1177	310	303	256	254	273	247	243	238
59	eng. kamin- » hemkörd	»	189	190	1249	337	326	278	293	303	275	289	276

[1] Före 1918 avse uppgifterna okrossad koks. — * Maximipris.

för samtliga orter (44 orter åren 1913—1919 samt 49 orter fr. o. m. år 1920).

Mars 1930	April 1930	Maj 1930	Juni 1930	Juli 1930	Aug. 1930	Sept. 1930	Okt. 1930	Nov. 1930	Dec. 1930	Jan. 1931	Febr. 1931	Mars 1931	Höjning (+) eller sänkning (—) i %		
öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	mars 1914—mars 1931	mars 1930—mars 1931	
22	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	21	+ 50·0	— 4·5	1
11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	11	+ 37·5	0·0	2
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	+ 33·3	0·0	3
293	270	264	270	286	288	287	275	271	270	266	275	265	+ 13·7	— 9·6	4
271	256	249	252	258	264	267	259	255	256	252	253	248	+ 18·1	— 8·5	5
200	198	196	193	192	189	187	187	187	187	187	186	187	+ 15·4	— 6·5	6
147	145	144	142	142	141	140	140	139	139	139	138	139	+ 15·8	— 5·4	7
138	138	138	138	138	138	138	138	138	138	138	138	138	0·0	0·0	8
187	161	163	165	165	179	205	257	314	275	222	204	211	+ 52·9	+ 12·8	9
173	—	—	—	—	—	—	211	233	229	208	174	—	—	—	10
646	643	634	620	605	669	676	640	628	626	636	637	645	—	— 0·2	11
43	42	42	42	40	40	43	42	42	42	42	42	43	+ 59·3	0·0	12
—	—	—	—	112	51	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
36	35	35	35	35	35	36	35	35	34	34	33	32	+ 3·2	— 11·1	14
52	51	50	49	49	49	50	52	49	48	46	45	43	— 6·5	— 17·3	15
41	41	41	41	41	41	41	40	40	40	40	39	39	+ 25·8	— 4·9	16
25	24	24	24	25	25	25	24	24	24	24	24	24	+ 14·3	— 4·0	17
34	34	34	34	35	36	36	35	35	35	35	35	35	+ 34·6	+ 2·9	18
39	38	38	38	38	38	37	37	36	36	36	35	35	— 2·8	— 10·3	19
53	53	52	52	52	52	52	52	51	51	50	50	49	+ 25·6	— 7·5	20
67	66	66	66	65	65	65	65	65	65	65	64	64	+ 56·1	— 4·5	21
90	90	90	89	89	89	89	88	88	88	89	88	88	—	— 2·2	22
62	62	62	62	62	62	61	62	61	61	61	61	61	+ 56·4	— 1·6	23
47	46	46	46	46	46	46	46	46	46	46	47	46	+ 48·4	— 2·1	24
146	145	145	144	144	144	143	143	144	144	143	143	143	+ 90·7	— 2·1	25
75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	+ 70·5	0·0	26
91	90	89	89	90	89	90	89	90	89	90	90	90	+ 50·0	— 1·1	27
188	188	189	190	191	191	191	190	188	187	186	185	184	+ 53·3	— 2·1	28
154	154	155	156	156	156	157	156	155	154	154	153	153	+ 54·5	— 0·6	29
239	239	240	240	239	239	239	235	234	233	233	231	229	+ 73·5	— 4·2	30
145	145	145	146	144	144	145	143	142	145	142	141	141	+ 93·2	— 2·8	31
235	239	242	241	242	237	229	221	216	215	216	219	223	+ 65·2	— 5·1	32
189	190	190	188	190	188	184	178	174	176	179	178	177	+ 50·0	— 6·3	33
243	240	230	—	—	—	—	219	227	239	229	221	214	+ 68·5	— 11·9	34
224	222	220	217	216	211	206	191	181	173	167	152	147	+ 13·1	— 34·4	35
232	229	227	224	223	218	211	197	190	183	178	161	154	+ 12·4	— 33·6	36
230	230	229	229	228	228	225	223	223	221	220	208	201	—	— 12·6	37
134	128	116	117	124	125	126	127	127	127	128	128	127	+ 58·8	— 5·2	38
197	174	162	180	193	195	197	194	189	189	193	190	194	+ 65·8	— 1·5	39
56	66	71	78	85	81	76	72	68	68	61	58	57	+ 78·1	+ 1·8	40
63	60	60	63	64	70	75	73	71	70	71	72	71	+ 86·8	+ 12·7	41
98	97	96	99	99	99	103	104	101	98	100	99	97	+ 67·2	— 1·0	42
153	148	146	150	156	157	156	157	155	156	162	166	161	+ 101·3	+ 5·2	43
129	124	121	125	121	118	119	125	123	123	126	130	128	—	— 0·8	44
72	73	74	74	74	61	62	64	65	64	65	65	65	+ 44·4	— 9·7	45
48	48	49	48	49	48	46	53	56	53	53	53	52	+ 57·6	+ 8·3	46
96	96	97	96	96	95	96	96	96	96	96	95	91	+ 62·5	— 5·2	47
260	255	252	250	246	240	226	222	220	221	219	214	210	+ 32·1	— 19·2	48
48	47	45	45	44	44	44	44	44	42	42	42	42	— 34·4	— 12·5	49
17	17	17	17	17	17	17	17	16	16	16	16	16	—	— 5·9	50
15	15	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	16	+ 166·7	+ 6·7	51
29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	29	27	26	+ 30·0	— 10·3	52
1240	1235	1230	1220	1215	1210	1200	1200	1195	1195	1185	1185	1185	+ 57·0	— 4·4	53
935	930	925	925	920	915	910	910	905	905	900	895	900	+ 53·8	— 3·7	54
404	404	404	404	387	387	387	404	404	404	404	387	387	+ 85·2	— 4·2	55
699	698	697	696	692	688	677	674	671	670	669	668	665	+ 68·4	— 4·9	56
331	328	329	328	326	323	315	311	310	311	310	309	309	+ 36·1	— 6·6	57
243	245	245	245	244	240	230	228	226	225	224	223	225	+ 42·4	— 7·4	58
283	283	283	282	280	277	265	263	262	263	262	261	260	+ 42·9	— 8·1	59

	Varuslag	Kvantitet	Stockholm			Södertälje			Uppsala			Nyköping		
			Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars
1	Mjölk: oskummad	l	24	23	23	22	21	21	24	23	23	20	20	20
2	handskummad	»	—	—	—	10	10	10	—	—	—	—	—	—
3	separerad	»	9	8	8	7	7	7	10	9	9	7	7	7
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg	255	273	256	256	274	259	261	274	267	249	268	255
5	mat- (lands-)	»	232	242	232	243	257	247	252	250	250	245	260	250
6	Ost: helfet	»	213	214	215	200	200	198	204	191	196	195	195	195
7	halvfet	»	161	161	163	133	155	155	151	152	154	137	134	134
8	Margarin, växt-	»	139	139	139	138	138	138	139	139	139	138	138	138
9	Ägg: färska	tjog	235	213	212	213	207	238	198	203	240	198	190	202
10	konserverade	»	194	173	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl	783	798	806	738	762	786	764	733	763	679	702	750
12	»	5 l	47	48	49	46	45	46	52	51	52	40	40	43
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg	30	30	30	30	30	32	28	25	25	28	28	28
15	Bruna bönor	»	44	42	41	40	40	40	44	45	44	48	48	33
16	Mjöl: vete-	»	37	37	37	37	37	37	39	39	39	40	40	40
17	råg-	»	24	23	23	23	23	23	21	21	21	28	27	26
18	rågsikt-	»	35	35	33	34	34	34	35	35	35	36	36	35
19	Gryn: havre-	»	40	40	39	35	35	35	32	32	32	37	35	35
20	ris-	»	58	57	55	54	50	50	45	50	48	51	48	48
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	64	64	64	65	65	64	60	59	60	59	59	59
22	knäckebröd	»	93	93	93	95	95	95	85	82	84	78	77	77
23	limpa, söt	»	69	69	68	64	64	64	66	62	61	62	62	62
24	grovbröd	»	59	59	58	44	44	44	49	48	49	46	46	46
25	Vetebröd: skorpor	»	162	162	162	121	121	121	147	147	147	134	134	134
26	mjukt bakat med vatten	»	73	73	74	66	66	66	98	98	97	74	74	74
27	mjukt » » mjölk	»	115	115	112	94	94	94	102	99	101	84	84	84
28	Nötkött, färskt: stek	»	203	195	193	195	196	191	204	190	189	190	187	187
29	soppkött	»	154	148	145	159	159	155	158	155	151	162	161	162
30	Kalvkött: gödkalv	»	244	233	228	234	232	224	238	225	225	215	214	212
31	spädkalv	»	141	138	138	155	159	154	145	137	138	—	—	—
32	Fårkött: färskt	»	244	251	260	217	228	241	226	219	229	242	252	270
33	salt	»	180	186	187	—	—	—	180	178	172	—	—	—
34	Renkött, färskt	»	250	237	220	225	206	217	—	241	225	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	194	178	172	196	197	189	193	187	171	167	150	150
36	salt, svenskt	»	193	177	170	200	198	186	190	184	169	165	155	155
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	164	172	176	127	129	125	133	125	—	100	100	100
39	gädda	»	234	224	237	208	203	211	200	200	209	199	198	200
40	sill	»	66	62	64	70	66	57	60	53	55	59	53	58
41	strömming	»	68	77	73	77	74	75	68	63	63	63	71	65
42	torsk	»	148	149	143	150	145	146	118	116	113	154	148	143
43	rödspotta	»	170	170	161	180	173	165	190	198	179	189	193	179
44	kolja	»	157	155	167	146	145	155	110	114	126	160	155	150
45	[1]) salt: sill	»	68	68	67	60	60	60	60	60	60	65	65	64
46	strömming	»	53	54	54	—	—	—	50	50	50	—	—	—
47	Kabeljo	»	86	79	76	97	98	93	97	82	79	103	103	95
48	Kaffe	»	224	215	209	223	217	208	218	215	231	228	221	217
49	Socker	»	39	39	39	40	40	40	43	43	43	42	42	42
50	Salt	»	17	17	16	15	15	15	20	20	20	18	18	17
51	Svagdricka	l	23	23	23	15	15	15	15	15	15	15	15	15
52	Fotogen	»	29	25	25	30	27	27	27	24	24	26	24	24
53	Ved: björk-	kbm	1340	1365	1360	1225	1250	1250	1185	1200	1200	1100	1100	1100
54	barr-	»	955	985	965	785	785	785	800	800	810	775	750	750
55	Bränntorv	100 kg	—	—	—	—	—	—	418	418	418	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl	700	700	700	750	750	750	750	750	750	650	650	650
57	eng. hushålls-	»	275	275	275	375	375	375	355	355	355	350	331	350
58	Koks: gasverks-	»	256	256	256	250	250	250	258	260	258	225	225	225
59	eng. kamin-	»	280	280	280	325	325	325	310	310	300	275	269	269

[1]) Noteringarna avse islandssill utom för de orter, där annan sillsort uppgives.

Eskilstuna			Linköping			Norrköping			Motala			Jönköping			Värnamo			
Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	
21	21	21	19	19	19	20	20	20	19	19	19	18	18	18	18	18	18	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	10	10	9	9	9	—	—	—	2
6	6	6	8	8	8	8	8	8	6	6	6	8	8	8	6	6	6	3
255	274	255	256	270	253	256	272	254	255	270	254	278	285	282	249	255	249	4
248	268	251	240	250	240	239	250	240	246	259	243	250	250	250	236	234	233	5
200	194	196	202	199	197	198	191	191	190	190	190	183	181	181	203	201	201	6
134	131	129	146	146	146	153	151	150	165	165	165	136	138	139	145	145	145	7
138	138	138	139	139	139	139	139	139	138	138	138	139	139	139	138	138	138	8
194	201	237	213	199	199	220	214	212	209	196	184	197	195	215	211	191	181	9
—	—	—	—	—	—	196	174	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
857	857	857	572	586	581	713	715	715	650	550	550	488	488	520	490	490	490	11
48	56	58	42	43	43	44	45	45	33	32	31	35	35	37	35	35	35	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
25	25	25	31	30	31	26	26	26	25	25	25	30	30	30	35	35	35	14
48	42	37	50	49	41	49	47	47	42	39	37	49	49	40	50	50	50	15
38	38	38	38	38	38	39	39	39	38	38	38	39	39	39	40	40	40	16
25	25	25	25	26	25	26	25	25	25	24	24	24	24	24	23	23	23	17
35	35	35	34	34	33	35	34	34	33	33	32	35	35	34	34	34	32	18
33	32	32	36	36	36	38	36	36	35	36	36	40	40	35	35	35	35	19
49	46	46	57	57	55	45	45	45	47	47	47	50	50	50	52	52	52	20
56	56	56	71	71	71	55	55	55	64	65	65	69	69	69	70	70	70	21
80	80	80	95	95	96	95	95	95	87	89	90	94	94	94	90	90	88	22
68	68	68	64	64	64	64	64	64	58	57	56	59	60	60	48	48	48	23
36	36	36	52	52	52	53	53	52	49	49	49	49	49	49	39	39	39	24
141	141	141	146	146	146	151	151	151	126	126	127	144	144	144	148	148	148	25
67	67	67	66	66	67	84	84	84	58	56	56	78	78	78	63	63	63	26
94	94	94	95	95	95	117	117	117	74	74	75	88	85	88	67	67	67	27
203	200	195	173	172	168	196	195	195	172	172	171	178	179	178	179	177	176	28
160	160	157	163	161	158	159	157	157	159	160	160	162	161	160	158	157	156	29
218	224	224	238	235	228	247	247	242	210	213	203	211	212	212	201	201	199	30
140	140	140	—	—	—	—	—	—	140	143	143	134	134	134	128	125	125	31
281	281	281	238	243	243	247	250	256	233	223	220	192	200	200	200	202	203	32
—	—	—	195	197	203	192	168	172	183	163	200	180	180	180	177	177	177	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
180	155	145	157	150	147	197	165	160	155	149	144	165	163	150	148	137	134	35
180	156	142	159	152	151	206	165	164	153	148	139	186	182	178	150	137	133	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
148	143	136	145	150	144	126	133	127	125	120	122	—	—	—	100	100	100	38
204	193	199	200	200	200	200	200	200	192	195	194	198	200	200	175	156	150	39
59	52	55	54	51	51	52	50	55	55	50	50	61	59	54	69	58	54	40
78	80	77	68	63	65	58	53	53	61	64	61	74	75	72	74	66	60	41
123	121	121	130	127	130	123	125	123	107	99	98	100	106	100	100	88	85	42
168	155	158	152	151	151	157	151	155	149	148	150	150	150	150	141	140	137	43
154	164	164	139	143	146	147	151	155	132	139	133	125	128	127	110	125	110	44
60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60	69	69	69	63	63	63	45
—	—	—	—	—	—	100	100	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
90	90	82	100	100	101	94	95	95	88	89	88	99	99	90	—	—	—	47
235	235	220	219	213	213	233	226	225	215	205	200	201	201	199	213	210	207	48
40	40	40	41	41	41	41	41	41	41	41	41	42	42	42	42	42	42	49
15	15	15	20	20	20	15	15	15	15	15	15	20	20	15	15	15	15	50
16	16	16	20	20	20	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	51
26	26	23	28	25	23	28	28	25	28	24	24	28	25	25	31	26	26	52
1200	1200	1200	1000	1000	995	1140	1150	1150	1015	1015	1015	1190	1190	1190	900	900	900	53
850	850	850	845	835	835	915	935	940	765	735	750	890	875	890	600	600	600	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	350	350	350	—	—	—	55
625	625	625	625	625	625	630	630	630	600	600	600	600	600	600	725	725	725	56
—	—	—	350	350	346	280	280	280	280	280	273	325	325	325	340	340	340	57
220	220	220	210	210	210	273	273	273	245	240	240	215	215	225	213	213	213	58
235	235	235	250	250	250	280	280	280	250	247	237	269	269	269	250	250	250	59

	Varuslag	Kvantitet	Växjö			Kalmar			Västervik			Visby		
			Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars
1	Mjölk: osk ummad	l	20	20	20	22	22	22	20	20	20	20	20	20
2	handskummad	»	—	—	—	13	13	13	—	—	—	—	—	—
3	separerad	»	8	8	8	8	8	8	5	5	5	6	6	6
4	Smör: borda- (mejeri-)	kg	260	266	265	260	278	263	247	266	256	242	258	253
5	mat- (lands-)	»	248	243	248	246	256	252	230	241	239	236	228	230
6	Ost: helfet	»	203	200	203	224	221	219	225	225	213	197	187	187
7	halvfet	»	150	150	150	—	—	—	—	—	—	148	148	148
8	Margarin, växt-	»	138	138	138	139	139	139	138	138	138	139	139	139
9	Ägg: färska	tjog	175	170	178	195	199	179	209	207	211	204	177	178
10	konserverade	»	—	—	—	180	156	—	—	—	—	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl	650	627	627	592	583	592	536	536	643	571	643	643
12	»	5 l	40	40	40	36	36	37	34	34	35	50	41	41
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg	35	35	35	28	28	28	30	30	29	40	39	39
15	Bruna bönor	»	50	50	50	41	38	38	49	49	49	51	51	51
16	Mjöl: vete-	»	40	40	40	36	36	36	40	40	40	42	42	42
17	råg-	»	24	24	24	20	20	20	26	26	26	26	25	25
18	rågsikt-	»	36	36	36	32	32	32	35	35	35	37	35	35
19	Gryn: havre-	»	38	38	35	35	33	33	35	35	35	38	38	38
20	ris-	»	52	52	50	50	51	50	51	51	51	53	48	48
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	68	65	62	64	66	66	60	60	60	71	69	69
22	knäckebröd	»	90	90	90	90	91	90	99	99	95	100	100	100
23	limpa, söt	»	50	50	50	52	52	51	50	50	50	60	60	60
24	grovbröd	»	45	45	45	36	36	36	40	41	41	50	50	50
25	Vetebröd: skorpor	»	145	145	143	110	110	102	140	140	140	125	125	125
26	mjukt bakat med vatten	»	61	61	60	68	68	68	90	90	90	80	80	80
27	mjukt » » mjölk	»	80	80	80	78	78	77	83	83	83	115	115	115
28	Nötkött, färskt: stek	»	185	184	185	156	156	155	190	190	190	153	154	157
29	soppkött	»	160	159	161	134	134	134	150	150	150	132	131	131
30	Kalvkött: gödkalv	»	203	204	203	236	238	236	228	220	220	172	171	170
31	spädkalv	»	139	139	139	144	143	143	140	140	140	—	—	—
32	Fårkött: färskt	»	200	200	199	174	190	208	192	200	200	168	173	174
33	salt	»	180	178	175	—	—	—	160	160	160	155	159	159
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	150	134	130	156	154	150	170	160	155	151	138	129
36	salt, svenskt	»	153	141	131	164	157	146	190	170	170	140	129	129
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	124	121	112	150	150	150	70	83	87	157	—	—
39	gädda	»	196	172	181	184	178	200	150	150	160	209	188	208
40	sill	»	57	60	—	60	57	53	50	50	—	83	80	—
41	strömming	»	53	54	53	52	53	50	53	68	67	64	60	64
42	torsk	»	119	109	118	69	72	74	87	89	82	144	143	122
43	rödspotta	»	142	140	140	—	—	—	—	—	—	193	165	180
44	kolja	»	130	130	130	128	133	117	—	—	—	150	148	139
45	[1]) salt: sill	»	60	60	60	60	60	60	68	68	68	65	65	65
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	—	—	—	110	110	110	100	100	100	100	85	85
48	Kaffe	»	204	202	200	228	225	221	213	216	200	220	200	200
49	Socker	»	42	42	42	40	40	40	40	40	40	45	44	44
50	Salt	»	20	20	20	15	15	15	20	19	19	16	16	16
51	Svagdricka	l	15	15	15	15	15	15	12	12	12	11	11	11
52	Fotogen	»	30	27	27	24	20	20	26	26	22	25	23	23
53	[2]) Ved: björk-	kbm	1000	1000	1000	865	865	865	950	950	925	1500	1500	1400
54	barr-	»	700	715	715	680	680	680	725	725	725	1150	1100	1100
55	Bränntorv	100 kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl	633	633	600	675	675	675	750	750	750	750	750	750
57	eng. hushålls-	»	370	367	360	—	—	—	250	250	250	350	350	350
58	Koks: gasverks-	»	260	260	260	185	185	185	250	250	250	250	250	250
59	eng. kamin-	»	275	273	272	250	250	250	250	250	250	280	280	280

[1]) Se anm. sid. 330. — [2]) Visby: alved januari 11·50 samt februari och mars 11·00 kr. per kbm.

Karlskrona			Kristianstad			Malmö			Lund			Landskrona			Hälsingborg			
Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	
22	22	22	18	18	18	19	19	19	18	18	18	18	18	18	19	18	19	1
14	14	14	9	9	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
7	7	7	6	6	6	8	8	8	7	7	7	6	6	6	6	6	6	3
262	278	263	248	268	245	243	263	246	248	268	246	248	260	247	252	270	253	4
237	240	244	238	258	236	233	253	236	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
196	192	196	188	190	191	229	229	228	170	174	174	203	208	196	179	174	174	6
143	143	147	134	134	132	151	153	152	136	128	128	—	—	—	—	—	—	7
138	138	138	138	138	138	139	139	139	138	138	138	139	139	139	138	138	138	8
219	219	200	195	193	180	225	201	192	207	200	183	209	182	171	204	191	181	9
200	—	—	—	—	—	170	—	—	—	—	—	—	—	—	182	—	—	10
735	690	625	367	433	417	473	477	475	442	450	450	456	469	481	439	438	443	11
42	38	37	37	32	33	35	34	35	40	40	45	35	35	35	33	32	33	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
33	29	29	34	34	34	35	35	35	38	35	35	37	37	37	37	36	36	14
44	44	44	43	43	39	40	40	41	45	41	35	46	48	48	45	43	43	15
42	42	42	38	37	37	38	38	38	39	38	38	40	39	39	38	38	38	16
25	25	25	22	22	20	27	29	28	25	25	25	24	24	25	27	26	27	17
36	38	38	34	34	32	35	35	33	35	35	35	34	34	34	35	35	34	18
36	36	36	35	34	35	32	32	35	30	30	30	36	35	35	33	33	35	19
50	54	51	55	50	45	51	49	50	53	54	52	54	53	53	58	58	59	20
70	70	68	77	73	73	70	74	73	75	74	74	72	72	72	69	68	69	21
97	101	101	96	94	96	106	108	107	101	104	104	105	104	103	104	105	100	22
54	55	54	41	40	39	43	43	43	40	40	40	42	41	41	53	53	53	23
38	38	38	33	32	30	32	32	33	30	30	30	31	30	30	39	39	39	24
157	157	160	140	140	140	157	157	157	140	140	140	127	127	128	114	114	114	25
—	—	—	—	—	—	77	77	77	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
89	89	92	90	90	90	77	77	77	71	71	71	84	84	85	71	71	71	27
188	189	184	160	161	161	226	226	225	220	219	217	196	189	194	179	175	174	28
153	151	149	134	134	134	174	174	175	177	176	175	178	176	176	162	160	160	29
236	234	237	228	230	228	271	270	270	227	239	243	246	236	235	232	228	224	30
145	148	144	151	146	148	165	165	165	150	150	150	143	118	122	138	138	138	31
223	229	233	250	248	250	250	250	250	240	240	240	247	250	250	237	226	221	32
150	148	155	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
157	146	142	141	132	125	149	134	135	147	144	140	138	113	110	130	113	115	35
156	144	142	162	152	147	187	165	162	190	163	163	173	150	150	157	132	134	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
104	—	110	150	150	150	150	150	150	125	133	—	—	—	—	150	150	150	38
165	169	167	186	189	189	223	234	244	198	200	225	204	225	225	200	200	211	39
—	—	—	70	70	70	76	76	75	70	69	75	72	70	67	77	72	76	40
57	80	80	60	60	60	76	73	73	73	—	—	—	—	—	77	69	73	41
61	77	70	55	55	55	76	77	75	59	60	65	59	60	60	57	57	57	42
119	—	123	130	119	125	175	175	175	125	125	125	156	167	169	144	144	140	43
—	—	—	150	150	150	153	150	161	144	148	150	—	—	—	100	110	100	44
76	76	77	64	62	61	61	64	65	60	60	60	68	71	75	73	75	74	45
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
225	220	219	226	200	208	213	205	203	224	210	210	231	222	218	—	—	—	48
43	43	43	40	40	40	39	39	39	39	39	39	40	38	38	40	40	40	49
15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	17	15	15	15	15	15	50
13	13	14	12	12	12	12	12	12	11	11	11	12	12	12	12	12	12	51
28	25	25	27	24	24	27	24	24	27	24	24	27	27	24	27	24	24	52
1150	1140	1135	1250	1250	1250	2000	2000	2000	1500	1500	1500	1700	1700	1700	1600	1600	1600	53
725	725	725	950	950	950	1800	1800	1800	1300	1300	1300	1600	1600	1600	1500	1500	1500	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	500	417	417	—	—	—	—	—	—	55
700	700	700	600	600	550	600	600	600	575	575	550	650	650	650	675	675	675	56
250	250	250	250	250	250	235	235	235	235	235	235	240	240	240	280	280	280	57
190	190	190	190	195	193	195	195	175	195	185	175	165	165	165	170	170	170	58
200	200	200	220	220	220	220	220	220	240	240	240	240	240	225	210	210	210	59

	Varuslag	Kvantitet	Ystad			Halmstad			Varberg			Göteborg		
			Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars
1	Mjölk: osk**u**mmad	l	18	16	16	18	18	18	18	18	18	19	21	21
2	handskummad	»	—	—	—	—	—	—	10	10	10	—	—	—
3	separerad	»	5	5	5	6	6	6	6	6	6	11	11	11
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg	240	259	243	256	276	261	255	275	258	268	291	275
5	mat- (lands-)	»	—	—	—	239	248	240	242	249	246	245	256	254
6	Ost: helfet	»	173	173	173	196	194	194	153	150	150	161	170	178
7	halvfet	»	130	130	130	142	137	137	128	128	128	120	123	129
8	Margarin, växt-	»	135	135	135	137	137	137	139	139	139	139	139	139
9	Ägg: färska	tjog	206	173	179	209	197	187	188	174	172	218	210	211
10	konserverade	»	165	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Potatis: gammal	hl	400	400	400	567	567	600	675	675	675	593	633	633
12	»	5 l	40	40	40	38	38	40	38	38	38	42	44	44
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg	38	38	35	36	33	33	39	39	35	35	35	35
15	Bruna bönor	»	48	45	43	45	42	40	40	40	40	40	35	35
16	Mjöl: vete-	»	38	38	38	38	38	38	39	39	39	37	37	37
17	råg-	»	25	25	25	23	23	23	21	21	21	21	21	22
18	rågsikt-	»	35	35	34	34	34	34	35	35	34	33	33	32
19	Gryn: havre-	»	34	32	35	35	34	34	38	37	37	35	35	35
20	ris-	»	55	55	55	50	50	50	45	45	45	44	44	44
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	75	75	75	69	69	69	68	68	68	60	60	60
22	knäckebröd	»	108	108	108	97	97	97	102	98	102	70	70	70
23	limpa, söt	»	40	41	41	50	50	49	52	53	53	68	68	68
24	grovbröd	»	31	30	30	40	40	41	41	42	41	51	51	50
25	Vetebröd: skorpor	»	130	130	130	127	127	129	125	125	125	130	130	130
26	mjukt { bakat med vatten	»	65	65	65	—	—	—	75	75	75	94	94	94
27	mjukt { » » mjölk	»	80	80	80	81	81	79	100	100	100	103	103	103
28	Nötkött, färskt: stek	»	173	173	173	180	173	170	152	150	149	199	202	193
29	soppkött	»	140	140	140	154	148	147	129	128	127	160	163	162
30	Kalvkött: gödkalv	»	207	203	203	212	211	207	—	—	—	246	243	238
31	spädkalv	»	130	123	121	150	147	146	139	139	137	145	133	133
32	Fårkött: färskt	»	214	214	214	191	198	198	190	186	190	236	231	234
33	salt	»	—	—	—	200	200	170	—	—	—	—	—	—
34	Renkött, färskt	»	—	—	—	—	250	—	—	—	—	251	210	203
35	Fläsk: färskt	»	139	122	125	155	143	143	148	135	134	193	182	177
36	salt, svenskt	»	165	125	140	185	169	172	155	153	153	197	193	178
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	125	125	—	125	—	—	—	—	—	169	—	—
39	gädda	»	200	200	200	250	250	250	—	—	—	226	240	201
40	sill	»	—	—	—	66	69	61	—	—	—	58	69	58
41	strömming	»	58	63	61	80	83	80	—	—	—	100	100	100
42	torsk	»	50	50	50	56	54	43	36	39	35	65	74	60
43	rödspotta	»	125	—	155	162	159	125	132	142	139	200	207	175
44	kolja	»	130	125	135	109	127	134	90	94	99	117	140	128
45	[1])salt: sill	»	60	60	60	63	63	63	56	58	58	72	72	70
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	—	—	—	—	—	—	85	80	80	93	82	76
48	Kaffe	»	205	205	200	221	213	204	205	201	198	223	223	223
49	Socker	»	41	41	41	41	41	41	40	40	40	40	40	40
50	Salt	»	15	15	15	16	16	16	13	13	13	15	15	15
51	Svagdricka	l	9	9	9	13	13	13	13	13	13	18	18	18
52	Fotogen	»	27	24	24	24	22	22	27	25	24	26	22	22
53	[2]) Ved: björk-	kbm	1800	1800	1800	1200	1200	1200	1400	1400	1400	1695	1695	1695
54	barr-	»	1600	1600	1600	945	945	945	—	—	—	1400	1400	1400
55	Bränntorv	100 kg	—	—	—	300	300	300	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl	624	624	624	625	625	625	625	625	625	540	540	540
57	eng. hushålls-	»	248	248	248	275	275	275	250	250	250	235	235	235
58	Koks: gasverks-	»	180	160	160	220	220	220	210	210	210	155	155	155
59	eng. kamin-	»	192	192	192	245	245	245	250	250	250	214	214	215

[1]) Se anm. sid. 330. — [2]) Halmstad: bokved under hela kvartalet 12·15 kr. per kbm; ribbved kbm. — Karlstad: blandved januari 8·50, februari 8·25 samt mars 9·00 kr. per kbm

Lysekil			Vänersborg			Borås			Linköping			Tidaholm			Karlstad			
Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	
20	20	20	20	18	18	22	22	22	16	16	16	17	17	17	22	22	22	1
—	—	—	12	12	12	11	10	11	—	—	—	9	9	9	—	—	—	2
5	5	5	10	9	9	8	8	8	7	7	7	5	5	5	8	8	8	3
270	292	275	264	276	270	264	284	267	254	268	255	265	271	273	259	275	265	4
259	263	262	245	243	248	241	244	245	240	252	244	249	251	252	247	252	251	5
181	178	184	187	181	183	183	184	191	172	172	172	148	152	164	184	184	184	6
125	125	125	150	—	—	141	138	143	115	115	115	—	—	—	140	140	140	7
138	138	138	138	138	138	138	138	138	136	136	136	138	138	138	138	138	138	8
199	192	179	209	201	181	184	185	204	209	198	169	187	168	174	178	179	225	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
822	867	766	775	775	775	608	596	622	880	850	885	500	517	533	674	700	732	11
52	56	53	50	50	50	42	41	41	45	44	48	40	40	40	48	48	48	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
34	30	30	40	40	40	37	34	32	33	32	32	34	34	35	30	30	30	14
44	40	40	50	50	45	44	40	38	49	49	45	44	44	37	48	46	46	15
38	38	38	39	39	39	39	39	39	40	40	40	40	40	40	40	40	40	16
23	23	23	24	24	24	25	25	23	23	23	23	26	27	26	24	24	24	17
35	35	34	35	34	34	35	35	34	34	34	34	35	35	34	35	35	34	18
35	34	35	35	35	35	34	32	32	35	35	35	35	35	35	35	35	35	19
40	40	40	50	50	50	60	60	60	44	44	44	50	60	60	49	49	49	20
69	68	68	83	82	82	69	69	67	65	64	63	61	64	64	65	60	60	21
85	85	85	107	103	103	92	92	87	82	82	81	89	90	95	90	90	90	22
59	59	59	60	61	61	68	68	66	71	71	71	63	65	66	75	73	75	23
52	53	53	47	47	47	53	53	54	50	50	50	50	52	53	53	53	53	24
150	151	151	140	140	140	126	126	128	121	121	121	110	120	130	152	152	152	25
82	83	82	60	60	60	73	73	70	59	59	59	60	62	63	85	82	82	26
83	84	83	74	74	74	89	89	82	71	71	71	78	82	83	104	104	104	27
180	180	180	183	183	183	191	190	191	178	177	177	180	180	180	190	190	192	28
150	155	160	147	145	145	168	168	167	147	147	147	153	152	159	161	162	162	29
220	220	220	213	213	213	218	218	217	220	220	215	220	220	220	225	225	225	30
145	146	145	150	150	150	131	131	130	112	112	112	159	168	170	118	117	116	31
220	220	220	238	238	238	218	218	217	200	193	190	—	250	250	227	241	250	32
—	—	—	150	150	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
174	150	150	175	165	155	176	165	177	170	155	148	149	149	150	181	162	152	35
177	150	147	180	160	160	176	175	160	200	184	162	160	165	160	178	154	150	36
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	37
—	—	—	125	—	—	148	136	139	90	90	—	—	—	—	150	150	141	38
—	—	—	172	169	150	209	201	210	150	150	150	201	200	—	177	156	165	39
52	50	50	67	68	55	62	62	59	56	55	58	59	52	51	58	49	51	40
—	—	—	86	80	80	88	88	89	65	75	71	64	71	73	82	83	78	41
49	50	50	79	83	80	70	78	63	85	83	78	101	104	105	118	112	111	42
138	140	140	181	194	181	167	186	158	172	168	160	136	152	155	181	186	177	43
79	82	86	123	128	138	109	138	135	114	125	125	109	104	106	132	125	126	44
60	60	60	70	70	70	60	60	60	68	70	70	59	60	66	70	70	70	45
—	—	—	—	—	—	40	40	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	46
75	75	70	89	90	84	95	92	78	86	90	90	89	88	89	98	100	95	47
230	213	210	213	213	208	250	250	200	200	200	198	225	225	226	223	208	207	48
42	42	41	41	41	41	42	42	42	40	40	40	41	41	41	40	40	40	49
18	15	15	15	15	15	15	15	15	20	20	20	15	15	15	18	18	18	50
15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	14	15	15	20	20	20	51
25	22	22	25	25	23	26	23	23	28	24	24	30	30	26	29	26	25	52
1600	1615	1615	1275	1175	1175	1465	1450	1440	1165	1165	1265	1085	1100	1100	1200	1200	1300	53
1250	1200	1250	1000	875	875	1015	1015	1000	835	835	915	700	700	700	925	925	1000	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	450	450	450	—	—	—	—	—	—	55
563	550	563	592	592	592	690	675	670	600	600	600	650	675	650	650	650	650	56
250	250	250	317	317	317	300	300	300	300	300	300	280	280	300	325	325	325	57
—	—	—	215	190	190	237	234	219	230	230	230	260	265	270	170	170	170	58
250	244	244	225	225	225	234	234	219	250	250	250	280	—	300	275	275	275	59

under hela kvartalet 8·00 kr. per kbm. Varberg: bokved under hela kvartalet 15·00 kr. per

	Varuslag	Kvantitet	Filipstad			Arvika			Örebro			Västerås		
			Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars
1	Mjölk: oskummad	l	23	22	22	23	23	23	20	20	20	19	19	19
2	handskummad	»	—	—	—	10	10	10	11	11	11	—	—	—
3	separerad	»	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg	272	271	261	260	260	260	260	275	259	254	272	257
5	mat- (lands-)	»	254	245	250	247	225	225	238	246	241	251	266	251
6	Ost: helfet	»	182	180	180	166	176	176	155	155	155	165	166	170
7	halvfet	»	130	140	138	135	140	133	125	125	128	129	131	131
8	Margarin, växt-	»	138	138	138	138	138	138	135	135	135	139	139	139
9	Ägg: färska	tjog	221	190	217	188	177	224	196	192	213	232	218	231
10	konserverade	»	—	—	—	—	—	—	180	—	—	200	—	—
11	Potatis: gammal	hl	736	714	707	563	594	625	578	578	613	724	735	735
12	»	5 l	42	43	43	37	42	44	34	34	36	45	45	44
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg	27	29	28	32	30	30	29	28	25	25	25	25
15	Bruna bönor	»	44	45	44	45	45	36	40	36	31	41	41	35
16	Mjöl: vete-	»	39	40	40	38	38	38	39	39	39	37	37	37
17	råg-	»	25	25	25	23	23	23	24	24	23	24	24	24
18	rågsikt-	»	35	35	34	34	34	34	35	34	32	35	34	33
19	Gryn: havre-	»	36	36	36	34	34	34	34	34	34	38	38	38
20	ris-	»	52	49	52	45	45	38	52	50	48	46	46	43
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	57	60	58	64	63	57	57	58	58	52	52	52
22	knäckebröd	»	81	82	81	89	89	89	85	83	85	79	79	80
23	limpa, söt	»	65	65	65	69	69	69	65	65	65	61	59	59
24	grovbröd	»	50	50	50	58	60	60	53	53	53	47	47	47
25	Vetebröd: skorpor	»	160	160	160	150	150	150	133	133	133	130	130	130
26	mjukt bakat med vatten	»	67	67	67	62	63	63	69	69	69	66	66	66
27	mjukt » » mjölk	»	77	77	77	86	87	87	102	102	102	75	75	75
28	Nötkött, färskt: stek	»	185	185	185	187	187	186	200	194	177	192	192	192
29	soppkött	»	165	165	165	157	154	154	143	142	137	151	151	149
30	Kalvkött: gödkalv	»	223	223	223	242	247	247	215	217	200	225	225	225
31	spädkalv	»	150	150	150	138	145	148	110	110	110	142	142	142
32	Fårkött: färskt	»	226	226	226	187	176	178	230	230	240	230	229	239
33	salt	»	—	—	—	—	—	—	150	150	150	—	—	—
34	Renkött, färskt	»	—	220	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	Fläsk: färskt	»	180	165	158	165	150	150	171	152	147	172	151	150
36	salt, svenskt	»	200	170	155	164	150	150	180	140	140	180	160	150
37	» amerikanskt	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Fisk, färsk: abborre	»	130	128	125	120	119	124	120	128	127	147	145	135
39	gädda	»	200	193	186	230	149	172	191	179	196	201	200	196
40	sill	»	60	50	55	60	60	56	57	52	53	60	50	52
41	strömming	»	80	73	74	72	79	77	76	73	74	68	68	68
42	torsk	»	125	121	121	114	103	104	109	109	110	144	145	144
43	rödspotta	»	150	155	165	—	—	—	174	169	165	158	162	174
44	kolja	»	125	125	125	129	121	118	142	138	143	148	147	150
45	[1]) salt: sill	»	68	70	68	70	70	70	60	60	60	58	58	58
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	92	95	90	90	90	86	100	100	100	97	97	96
48	Kaffe	»	242	225	225	220	205	210	225	225	225	215	215	211
49	Socker	»	42	40	40	40	40	40	40	40	40	42	42	42
50	Salt	»	18	19	18	14	15	15	15	15	15	15	15	15
51	Svagdricka	l	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	13	13
52	Fotogen	»	29	28	26	28	28	25	25	24	24	26	23	23
53	[2]) Ved: björk-	kbm	1050	1050	1050	1200	1200	1200	1175	1175	1175	1255	1255	1255
54	barr-	»	700	700	700	800	800	800	900	900	900	905	905	905
55	Bränntorv	100 kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl	625	625	625	675	675	675	594	588	588	675	675	675
57	eng. hushålls-	»	400	400	400	400	400	400	350	350	350	325	325	325
58	Koks: gasverks-	»	—	—	—	—	—	—	200	200	200	225	225	225
59	eng. kamin-	»	260	260	260	250	250	250	240	240	240	275	275	275

[1]) Se anm. sid. 330. — [2]) Söderhamn: plankknubb januari och februari 8·00 kr. per kbm;

Falun			Ludvika			Avesta			Mora			Gävle			Söderhamn			
Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	
22	22	22	22	22	22	21	21	21	22	22	22	25	25	25	23	23	23	1
11	11	11	—	—	—	—	—	—	12	12	12	14	14	14	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	6	6	6	7	7	7	10	10	10	10	10	10	3
277	281	282	258	266	255	273	278	272	280	283	286	285	280	278	291	279	279	4
263	259	261	243	256	245	268	266	268	271	261	261	271	254	255	272	258	251	5
177	176	179	180	180	180	195	193	198	160	173	170	171	172	173	184	187	187	6
133	130	128	140	133	133	138	130	140	130	130	130	145	141	141	—	140	140	7
139	139	139	137	137	137	138	138	138	137	137	137	135	135	135	135	135	135	8
200	197	228	221	200	208	236	206	224	248	216	242	230	216	229	262	234	250	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	240	—	—	10
636	696	740	679	666	666	595	595	679	429	429	429	448	474	509	607	607	607	11
39	41	42	37	36	36	37	35	39	32	32	32	35	35	38	37	44	44	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
33	33	33	35	28	28	34	34	34	30	30	31	31	32	32	33	33	33	14
43	42	42	48	40	40	46	43	40	43	42	40	45	41	41	45	45	43	15
40	40	40	40	40	40	40	40	39	41	40	40	39	39	39	41	40	40	16
23	23	23	21	22	22	24	23	23	25	24	24	24	24	24	23	23	23	17
36	35	35	34	35	33	36	36	36	35	35	35	35	35	34	36	36	34	18
32	32	32	37	33	33	32	32	32	40	38	35	35	35	35	36	37	36	19
44	43	42	48	46	46	47	40	43	45	45	45	52	52	51	43	44	43	20
55	54	54	58	55	55	56	55	54	55	55	55	57	57	57	63	63	63	21
79	76	77	78	75	75	75	75	75	80	80	80	80	80	80	83	83	83	22
70	70	70	61	61	61	61	61	61	66	66	66	62	62	62	64	64	66	23
—	—	—	55	55	55	—	—	—	—	—	—	50	50	50	—	—	—	24
135	133	135	125	125	125	148	148	148	150	145	145	163	163	164	189	186	183	25
82	81	81	70	70	70	61	61	61	77	77	77	84	84	85	73	74	69	26
89	89	90	—	—	—	—	—	—	—	—	—	110	110	106	86	90	89	27
197	193	191	195	195	195	183	181	182	200	200	200	177	177	177	195	195	192	28
160	160	160	165	165	165	158	154	158	160	160	160	144	144	144	163	159	160	29
240	238	234	231	235	238	205	202	203	252	250	250	237	237	237	262	240	233	30
150	150	150	140	—	—	128	122	125	150	150	150	147	144	144	160	169	169	31
249	247	248	220	220	220	215	210	216	210	218	240	210	229	230	222	220	223	32
190	190	190	—	—	—	200	223	—	—	—	—	180	180	180	160	150	150	33
250	238	228	—	—	—	—	—	—	210	210	210	—	—	—	274	246	230	34
185	171	173	160	143	140	167	149	143	170	160	160	158	143	142	178	161	150	35
188	181	178	160	140	140	170	163	140	170	155	155	179	140	140	185	175	175	36
200	200	200	—	—	—	—	—	—	220	220	220	—	—	—	210	200	200	37
151	150	151	150	150	—	128	125	142	140	144	150	100	113	131	—	—	100	38
225	225	222	225	206	219	200	199	200	200	200	200	195	200	227	165	178	175	39
70	60	60	50	50	48	59	50	51	58	53	50	—	—	—	53	50	50	40
71	70	70	68	73	74	66	59	62	63	65	65	82	90	86	70	70	70	41
124	123	120	140	138	131	125	127	144	125	125	119	150	150	150	125	125	125	42
200	210	222	213	206	200	151	150	150	150	170	155	200	200	200	156	163	175	43
125	122	117	150	150	141	126	125	125	125	125	125	150	150	150	125	125	125	44
60	60	60	60	60	60	56	54	55	60	55	57	60	60	60	70	70	68	45
—	—	—	—	—	—	—	60	—	40	40	40	45	45	45	—	45	45	46
88	90	78	95	95	95	100	100	100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	47
213	215	215	200	200	200	220	215	210	210	210	210	200	200	195	195	195	200	48
41	41	41	42	42	42	42	42	42	43	43	43	40	40	40	42	44	44	49
16	16	16	14	13	13	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	50
15	15	15	15	15	15	15	15	15	18	18	18	12	12	12	13	13	14	51
28	28	25	28	27	27	30	27	27	35	30	30	25	25	25	25	25	25	52
1065	1050	1065	1000	1000	1000	1000	1000	1000	850	850	850	1160	1120	1090	1075	1075	1075	53
765	785	785	600	600	600	700	700	700	635	635	635	860	840	840	750	750	785	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
594	592	600	700	700	700	750	750	750	750	750	750	625	625	625	670	670	675	56
300	300	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	275	275	275	320	320	325	57
250	250	263	—	—	—	300	300	300	—	—	—	233	233	233	280	280	288	58
267	267	275	275	275	263	—	—	—	300	300	300	193	193	193	275	275	275	59

brädknubb januari och februari 7·00 kr. per kbm.

	Varuslag	Kvantitet	Sundsvall: staden			Sundsvall: sågverksdistriktet			Kramfors			Östersund		
			Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars
1	Mjölk: oskummad	l	25	25	25	25	25	25	25	20	20	23	23	23
2	handskummad	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	15	15
3	separerad	»	10	10	10	10	10	10	10	10	8	10	10	10
4	Smör: bords- (mejeri-)	kg	300	288	288	300	285	285	305	288	280	287	287	275
5	mat- (lands-)	»	290	268	260	285	263	251	274	250	243	277	267	255
6	Ost: helfet	»	196	193	194	185	180	178	184	180	190	183	182	188
7	halvfet	»	148	144	153	145	137	137	140	—	—	136	132	134
8	Margarin, växt-	»	138	138	138	136	136	136	138	138	138	139	139	139
9	Ägg: färska	tjog	298	237	250	285	226	238	269	228	254	275	238	246
10	konserverade	»	240	—	—	—	—	—	240	—	—	232	—	—
11	Potatis: gammal	hl	762	762	786	679	714	679	667	633	562	541	500	571
12	»	5 l	49	48	47	46	46	43	41	41	40	42	40	37
13	färsk	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Ärter, gula	kg	45	40	41	36	32	30	35	34	34	28	28	28
15	Bruna bönor	»	57	51	49	51	46	43	45	46	45	45	45	45
16	Mjöl: vete-	»	43	43	42	42	42	41	40	40	38	40	40	41
17	råg-	»	28	30	30	25	25	23	23	23	23	23	23	25
18	rågsikt-	»	39	39	38	37	36	36	36	35	35	35	35	36
19	Gryn: havre-	»	40	40	38	38	36	34	37	37	36	34	34	34
20	ris-	»	58	60	58	58	56	57	62	60	59	41	40	40
21	Rågbröd: grovt spisbröd	»	65	66	65	64	63	64	63	62	60	59	60	60
22	knäckebröd	»	77	78	77	79	78	78	82	81	81	83	83	82
23	limpa, söt	»	65	64	64	68	66	66	74	73	72	58	56	70
24	grovbröd	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	54	55	53
25	Vetebröd: skorpor	»	138	139	139	138	139	139	115	115	115	156	153	148
26	mjukt { bakat med vatten	»	79	80	80	78	80	80	80	80	80	71	72	78
27	mjukt { » » mjölk	»	94	96	96	94	96	96	110	110	110	86	88	96
28	Nötkött, färskt: stek	»	197	196	196	185	184	185	180	180	180	174	167	165
29	soppkött	»	156	155	153	144	147	141	150	150	150	143	139	139
30	Kalvkött: gödkalv	»	250	250	250	228	226	226	—	—	—	291	281	263
31	spädkalv	»	153	150	150	138	135	136	150	150	150	140	136	132
32	Fårkött: färskt	»	227	233	222	196	200	197	200	200	200	195	175	182
33	salt	»	215	213	213	193	188	200	—	—	—	185	180	175
34	Renkött, färskt	»	250	250	260	263	238	250	—	—	—	200	200	183
35	Fläsk: färskt	»	187	161	152	170	144	137	174	158	150	181	161	151
36	salt, svenskt	»	188	168	155	181	153	150	185	160	150	200	200	158
37	» amerikanskt	»	223	220	200	225	211	203	218	202	200	220	220	189
38	Fisk, färsk: abborre	»	—	—	—	—	—	—	—	—	94	125	—	—
39	gädda	»	200	200	202	183	178	178	196	200	188	210	211	211
40	sill	»	64	60	60	61	55	57	59	58	56	64	60	60
41	strömming	»	75	75	75	66	66	66	64	65	74	90	83	86
42	torsk	»	150	150	150	—	—	—	100	100	95	103	100	103
43	rödspotta	»	200	200	200	—	—	—	150	175	158	150	150	164
44	kolja	»	150	150	150	—	—	—	100	100	95	102	100	104
45	[1]) salt: sill	»	75	71	64	69	67	64	63	59	57	70	70	69
46	strömming	»	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
47	Kabeljo	»	125	125	125	—	—	—	—	—	—	—	—	—
48	Kaffe	»	223	223	208	208	205	202	—	—	215	208	208	205
49	Socker	»	47	45	46	46	43	43	47	44	44	43	43	43
50	Salt	»	20	20	19	17	16	16	16	17	15	15	15	15
51	Svagdricka	l	20	20	20	19	18	18	20	20	20	20	20	20
52	Fotogen	»	28	27	27	28	27	27	30	28	28	34	32	31
53	[2])Ved: björk-	kbm	940	940	940	740	735	735	975	950	850	1000	1030	1015
54	barr-	»	705	720	735	565	560	560	775	785	725	700	700	715
55	Bränntorv	100 kg	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
56	Kol: antracit-	hl	700	700	700	—	—	—	850	850	850	800	800	750
57	eng. hushålls-	»	350	350	350	—	—	—	450	450	450	400	400	400
58	Koks: gasverks-	»	—	—	—	—	—	—	225	225	315	300	300	285
59	eng. kamin-	»	275	275	275	—	—	—	—	—	—	350	350	300

[1]) Se anm. sid. 330. Kramfors: norsk isterfetsill. — [2]) Sundsvall: staden: plankved februari 5·55 samt mars 5·80 kr. per kbm. Sundsvall: distr.: plankved januari 5·15 samt 4·50 kr. per kbm. Kiruna: Luoss.—Kiir. ab. har tillhandahållit sin personal björkved till 12·80

Umeå			Vilhelmina			Luleå			Malmberget o. Gällivare			Kiruna			Samtliga orter			
Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	
22	22	22	25	25	23	25	25	25	26	26	26	28	28	28	21	21	21	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	11	11	2
10	10	10	—	—	—	7	7	7	—	—	—	—	—	—	8	8	8	3
268	268	260	300	300	300	290	288	271	293	287	287	294	295	294	266	275	265	4
257	241	239	252	250	250	281	279	259	275	259	256	280	280	280	252	253	248	5
160	160	160	192	190	187	199	200	197	179	182	176	190	189	189	187	186	187	6
120	120	120	154	152	150	148	148	144	124	133	133	—	130	130	139	138	139	7
138	138	138	139	139	139	139	139	139	135	135	135	135	135	135	138	138	138	8
261	228	247	287	241	244	302	263	276	286	234	231	286	232	233	222	204	211	9
—	—	—	—	—	—	242	216	—	—	—	—	252	—	—	208	174	—	10
857	857	857	667	667	667	1000	950	900	868	783	790	—	—	—	636	637	645	11
52	52	51	70	70	70	51	51	51	47	49	49	55	55	55	42	42	43	12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13
34	34	34	44	40	39	45	43	43	38	37	35	47	43	44	34	33	32	14
50	50	50	61	60	59	59	59	54	47	48	48	51	51	46	46	45	43	15
41	41	41	42	41	41	43	43	43	45	45	44	43	43	43	40	39	39	16
25	25	25	29	28	28	25	25	25	28	28	27	—	—	—	24	24	24	17
38	38	38	37	37	37	39	39	36	39	40	38	38	38	38	35	35	35	18
38	38	38	43	43	43	36	37	37	38	38	38	41	41	41	36	35	35	19
45	45	45	53	53	51	48	45	45	45	45	45	51	52	54	50	50	49	20
70	70	70	69	68	66	65	65	65	58	58	59	66	66	68	65	64	64	21
80	80	80	84	83	83	85	85	85	75	74	74	82	83	83	89	88	88	22
64	64	63	80	80	80	62	63	63	79	79	79	83	83	83	61	61	61	23
54	54	54	—	—	—	51	51	50	67	67	67	—	—	—	46	47	46	24
200	200	200	150	150	150	200	200	200	158	159	158	166	166	166	143	143	143	25
89	88	88	75	75	75	100	100	100	—	—	—	100	100	100	75	75	75	26
—	—	—	—	—	—	125	125	125	—	—	—	—	—	—	90	90	90	27
197	197	198	160	160	160	193	192	192	187	192	189	186	184	184	186	185	184	28
149	149	149	125	125	125	160	162	160	142	147	145	143	144	144	154	153	153	29
—	—	—	—	—	—	300	300	300	269	274	267	281	277	273	233	231	229	30
144	143	145	125	125	125	165	166	162	133	142	138	148	148	148	142	141	141	31
200	250	234	150	150	180	217	222	225	183	190	193	186	186	187	216	219	223	32
—	—	—	—	—	—	174	186	190	190	180	180	188	182	188	179	178	177	33
200	200	200	—	—	—	250	250	250	177	168	156	177	174	162	229	221	214	34
193	160	158	161	150	150	202	180	174	145	143	132	165	138	105	167	152	147	35
200	160	158	172	171	167	206	174	160	171	160	148	194	182	137	178	161	154	36
232	190	190	198	191	184	239	217	214	228	218	205	228	212	206	220	208	201	37
100	100	—	—	—	—	100	100	100	—	—	—	75	75	75	128	128	127	38
170	181	181	—	—	—	125	125	150	129	124	131	140	142	143	193	190	194	39
—	—	—	—	—	—	54	50	50	50	51	43	57	54	—	61	58	57	40
75	75	75	71	75	79	90	95	100	59	59	61	70	63	65	71	72	71	41
100	100	100	—	—	—	75	75	75	57	49	48	69	65	68	100	99	97	42
—	—	—	—	—	—	150	150	150	—	—	—	—	—	—	162	166	161	43
—	—	—	—	—	—	75	75	75	60	—	60	—	—	—	126	130	128	44
60	62	70	75	80	80	75	75	75	66	67	67	71	71	72	65	65	65	45
—	—	—	50	50	50	50	50	50	48	48	47	54	53	55	53	53	52	46
—	—	—	—	—	—	125	125	125	—	—	—	—	—	—	96	95	91	47
—	—	—	214	213	208	220	209	191	227	221	214	250	250	240	219	214	210	48
46	48	48	47	47	47	43	43	43	44	44	44	47	47	47	42	42	42	49
15	15	15	19	19	19	21	21	21	20	20	20	16	15	15	16	16	16	50
16	16	16	25	25	25	20	20	20	20	20	20	21	21	21	16	16	16	51
32	32	28	36	33	33	35	35	35	40	40	40	40	40	40	29	27	26	52
850	850	850	700	700	700	950	950	950	1100	1100	1100	1400	1400	1400	1185	1185	1185	53
700	700	700	500	500	500	750	750	750	900	900	900	1100	1100	1100	900	895	900	54
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	404	387	387	55
700	700	700	—	—	—	725	725	725	—	—	—	900	900	900	669	668	665	56
350	—	—	—	—	—	325	325	325	—	—	—	—	—	—	310	309	309	57
—	215	215	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	224	223	225	58
325	325	325	—	—	—	275	275	275	—	—	—	450	450	450	262	261	260	59

januari 7·00 samt februari och mars 7·15 kr. per kbm; bräd- och ribbved (medelpris) januari och februari och mars 5·25 kr. per kbm; bräd- och ribbved (medelpris) januari 4·75 samt februari och mars samt barrved till 10·80 kr. per kbm under hela kvartalet.

Kreatursslag	Stockholm			Eskilstuna			Linköping		
	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars
Kreatursprisser. (Öre per kg levande vikt.)									
Kor:									
Extra prima	67	60	61	60	56	55	62	58	57
Kl. 1. Yngre, fullt feta, köttiga	60	57	55	55	51	50	57	53	52
» 2. Äldre, fullt feta, köttiga	53	49	49	50	46	45	51	47	46
» 3. Mindre feta	29	26	25	35	31	30	42	38	37
» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kvigor (och stutar):									
Extra prima	70	65	63	65	61	60	69	65	65
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	62	58	58	65	61	60	62	58	57
» 2. Mindre feta	44	42	40	55	51	50	53	49	48
» 3. Magra, simpla	—	—	—	45	41	40	43	39	38
Tjurar:									
Extra prima	68	61	60	65	61	60	68	62	58
Kl. 1. Fullt köttiga (minst 700 kg)	63	55	53	60	56	55	64	59	55
» 2. Fullt köttiga (500—700 »)	58	52	50	60	56	55	61	56	52
» 3. Mindre köttiga	49	46	45	55	51	50	58	54	50
» 4. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	54	50	47
Oxar:									
Extra prima	67	62	59	—	—	—	62	58	57
Kl. 1. Fullt feta, köttiga	58	56	53	—	—	—	58	53	53
» 2. Mindre feta	39	36	35	—	—	—	49	45	44
» 3. Magra, simpla	—	—	—	—	—	—	42	38	37
Kalvar:									
Sötmjölkskalvar (90—100 kg)	93	84	83	85	81	76	91	85	84
» (70—90 »)				80	76	71	85	78	76
Skummjölkskalvar	62	58	57	65	61	56	61	58	55
Får:									
Yngre, feta	63	78	91	85	85	85	69	71	81
Äldre, »	30	36	41	60	60	60	44	44	50
Lamm	—	—	—	85	85	85	79	81	91
Svin:									
Slakterisvin (75—100 kg)	70	64	66	70	60	59	63	56	56
Rena, större svin (100—170 kg)	58	56	58	61	53	50	60	55	54
Suggor	36	30	37	39	31	30	49	45	46
Tillförseln till offentliga slakthus.[1]	st	st	st	st	st	st	st	st	st
Tjurar, Kor, Övriga nötkreatur	2 071	1 585	2 077	308	270	—	1 139	1 154	1 516
Gödkalvar	339	303	471	589	537	—	730	877	1 327
Spädkalvar	265	243	263	162	162	—	439	344	530
Får och lamm	41	8	58	13	15	—	227	254	442
Svin	1 937	2 659	2 962	817	947	—	1 742	3 267	4 283
Spädgrisar	7	3	2	5	9	—	—	—	—
Hästar och föl	35	27	35	35	40	—	30	43	74
Beräknad konsumtion av kött- och fläskvaror.									
Nötkreatur	4 123	3 757	4 699	312	269	—	—	—	—
Gödkalvar	8 544	8 230	11 636	529	484	—	—	—	—
Spädkalvar	2 231	1 556	2 269	256	221	—	—	—	—
Får och lamm	2 109	2 039	2 644	14	16	—	—	—	—
Svin	17 331	19 455	25 677	832	930	—	—	—	—
Spädgrisar	24	47	35	6	10	—	—	—	—
Hästar och föl	92	92	140	41	42	—	—	—	—

[1]) I Göteborg tillförseln till kreatursmarknaden och slakthuset.

Norrköping			Karlskrona			Malmö			Hälsingborg			Göteborg		
Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars	Jan.	Febr.	Mars
64	59	57	—	—	—	58	55	54	54	49	49	—	—	—
58	53	51	—	—	—	53	50	49	50	45	43	53	47	46
50	48	45	—	—	—	44	43	41	43	41	37	45	42	38
44	40	38	—	—	—	38	38	36	38	37	33	33	33	28
35	30	28	—	—	—	28	28	28	—	—	—	—	—	—
71	67	65	—	—	—	69	65	65	70	63	63	—	—	—
66	62	60	—	—	—	65	62	61	64	61	58	64	62	59
55	50	48	—	—	—	58	57	53	58	57	53	56	54	50
—	—	—	—	—	—	45	45	45	53	53	49	—	—	—
68	62	57	—	—	—	68	62	55	—	—	—	—	—	—
63	57	55	—	—	—	64	58	53	63	57	53	67	61	55
61	56	52	—	—	—	64	59	54	61	54	48	64	58	52
56	52	50	—	—	—	58	57	48	55	51	43	54	50	45
—	—	—	—	—	—	45	45	43	—	—	—	—	—	—
63	58	56	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
59	54	52	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
51	46	44	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
92	86	80	—	—	—	74	69	65	—	—	—	88	82	72
87	84	79	—	—	—				—	—	—	71	68	64
68	59	57	—	—	—	—	—	—	70	68	61	50	48	44
61	67	79	—	—	—	63	55	65	—	—	—	55	55	59
41	44	56	—	—	—	45	45	45	—	—	—	40	40	41
70	76	85	—	—	—	73	65	—	—	—	—	71	71	77
64	55	57	—	—	—	63	53	58	60	52	56	59	51	54
61	55	55	—	—	—	57	46	51	56	46	51	57	48	51
49	42	42	—	—	—	38	31	31	35	28	31	37	32	32
st	st	st	st	st	st	st	st	st	st	st	st	st	st	st
						103	111	124						
507	455	542	277	232	233	1 267	957	1 117	611	622	599	1 883	1 881	2 431
						778	738	808						
656	615	780	51	59	65	951	938	1 049	386	345	372	1 196	1 237	1 685
297	257	316	101	94	99	221	180	210	479	413	415	320	208	335
83	28	74	14	5	5	115	90	290	87	74	47	233	201	282
469	724	1 067	853	898	848	2 549	2 567	2 976	2 854	2 259	2 479	3 536	4 442	6 538
7	14	2	—	—	4	11	40	68	69	81	4	11	9	13
23	32	26	14	5	7	73	72	82	20	26	25	29	28	47
521	467	554	346	290	315	781	762	682	404	340	450	—	—	—
797	776	967	227	251	271	649	792	887	366	345	352	—	—	—
415	419	468	498	476	561	703	603	591	479	413	415	—	—	—
120	66	118	180	95	88	174	130	318	87	74	47	—	—	—
519	806	1 173	887	724	1 042	2 318	2 487	2 775	1 660	1 822	1 848	—	—	—
14	18	11	5	3	7	11	43	71	69	81	4	—	—	—
27	39	30	17	6	10	54	57	72	20	26	20	—	—	—

Kreatursprisər för Stockholm, Malmö och Göteborg 1913—mars 1931.

Medelpris (öre) för kg levande vikt per år (1913—1930) och per månad (januari 1930—mars 1931) för alla tre orterna.

Kreatursslag	1913	1920	1922	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	Jan. 1930	Febr. 1930	Mars 1930	April 1930	Maj 1930	Juni 1930	Juli 1930	Aug. 1930	Sept. 1930	Okt. 1930	Nov. 1930	Dec. 1930	Jan. 1931	Febr. 1931	Mars 1931
Kor:																									
Extra prima[1])	61	167	80	84	88	77	69	73	68	66	64	66	64	66	66	65	66	69	69	66	65	64	63	58	58
Kl. 1.	55	148	70	73	76	68	59	60	58	58	56	57	56	57	58	58	58	61	61	59	58	56	55	51	50
» 2. . . .	50	127	60	63	66	57	51	51	50	50	48	49	48	49	50	49	50	52	53	51	50	48	47	45	43
» 3.[2]) . . .	41	96	46	44	49	46	37	32	35	36	34	34	34	35	36	36	36	37	39	36	35	34	33	32	30
Kvigor (o. stutar):																									
Extra prima[1])	66	185	92	93	97	86	77	80	76	73	71	73	72	73	74	73	74	76	75	73	72	70	70	65	64
Kl. 1.	60	163	82	80	85	77	70	71	67	67	66	66	65	66	67	67	68	69	69	68	66	65	64	61	59
» 2. . . .	50	126	64	64	67	63	53	51	53	55	53	54	53	55	56	56	56	57	57	55	54	53	53	51	48
Tjurar:																									
Extra prima[1])	65	166	86	82	86	77	71	69	71	71	71	71	70	70	70	71	73	74	75	72	71	69	68	62	58
Kl. 1.	62	152	77	73	76	72	65	63	65	66	66	65	64	65	65	65	67	69	70	68	67	65	65	58	54
» 2.	58	139	74	68	72	67	61	59	62	64	62	62	61	62	63	63	65	66	67	65	65	63	62	56	52
» 3.[2]) . . .	50	120	59	55	59	57	52	47	48	54	51	52	52	53	54	55	56	57	57	55	54	54	54	51	46
Oxar:																									
Extra prima[3])	63	186	87	90	93	80	70	75	69	69	67	69	65	68	70	68	69	72	72	69	66	67	67	62	59
Kl. 1.[4]) . . .	57	159	70	73	78	69	61	62	60	62	60	62	59	62	64	62	63	65	66	63	60	59	58	56	53
» 2.[4]) . . .	48	123	53	52	60	53	40	32	35	43	37	43	41	44	45	45	46	47	46	41	40	39	39	36	35
Kalvar:																									
Sötmjölks-																									
(90—100 kg)[5])	73	241	{129	109	105	93	86	90	88	84	96	93	88	88	88	85	74	73	78	78	79	82	82	76	72
(70— 90 »)[5])	67		{117																						
Skummjölks-[6])	57	173	80	76	76	69	63	65	64	60	72	70	65	64	63	61	52	53	55	54	53	56	56	53	51
Får:																									
Yngre[7]) . . .	58	178	82	73	88	87	82	77	84	79	84	85	89	91	91	87	79	75	73	69	67	61	60	63	72
Äldre[8]) . . .	53	157	69	62	67	64	60	55	55	49	54	54	56	56	56	53	48	45	44	42	42	39	38	40	42
Svin:																									
Slakterisvin[9])	82	242	134	96	128	118	89	99	114	95	114	112	110	111	101	103	93	90	83	77	76	70	64	56	59
Rena, större .	81	236	128	93	125	114	81	93	108	88	108	106	104	104	94	95	86	83	78	71	69	62	57	50	53
Suggor	68	165	91	70	91	76	52	63	74	55	77	74	74	70	56	51	46	46	45	39	40	39	37	31	33

Uppgifterna avse: [1]) endast Stockholm och Malmö. — [2]) 1913 St. och M. — [3]) 1913 St. och M. samt därefter endast St. — [4]) 1922—aug. 1927 St. och Göteborg, sept. 1927—jan. 1928 endast St., febr.—juni 1928 St. och G., därefter endast St. — [5]) 1913 endast M., vissa delar av åren 1922—1925 endast St. och G. — [6]) fr. o. m. juli 1926 endast St. och G. — [7]) 1925 endast St. och G. — [8]) 1924—1925 endast St. och G. — [9]) vissa delar av åren 1927 och 1928 endast St. och M.

Fiskpriser i Stockholm och Göteborg januari 1930—mars 1931.

Partipriser (öre pr kg) för slaktad fisk av ordinär storlek (där ej annat uppgives).[1]

Slag	Jan. 1930	Febr. 1930	Mars 1930	April 1930	Maj 1930	Juni 1930	Juli 1930	Aug. 1930	Sept. 1930	Okt. 1930	Nov. 1930	Dec. 1930	Jan. 1931	Febr. 1931	Mars 1931
Stockholm.															
Abborre, stor. .	125	110	120	115	85	100	100	85	75	100	100	100	110	120	110
liten .	115	100	110	100	70	75	75	65	60	70	70	70	80	90	80
Braxen	100	85	85	100	85	85	85	90	80	90	90	80	—	—	—
Gädda, levande.	210	200	195	180	140	180	180	180	160	170	150	170	180	190	225
slaktad.	200	175	175	160	120	150	140	130	120	150	—	160	170	160	200
Gös.	235	250	240	225	180	180	180	180	170	180	190	195	190	170	200
Hälleflundra, stor	200	200	200	175	160	160	180	160	160	150	150	155	160	—	—
liten	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Id	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75	50	50	60	—	—
Kolja, svensk .	—	—	—	140	125	120	80	90	80	85	80	100	110	120	130
Kungsflundra .	125	110	110	115	100	—	—	—	—	115	110	125	125	110	125
Lake, sjö- stor . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	160	150	150
Lake, sjö- liten . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	90	100	100
Lax, färsk . .	450	450	475	500	400	380	350	325	350	340	350	350	375	400	375
Piggvar	—	—	—	225	230	175	175	150	175	180	200	225	240	225	200
Röding	250	—	300	310	250	250	200	200	225	250	225	250	250	250	250
Rödspotta, stor.	120	110	100	110	80	100	100	90	100	100	100	120	110	120	110
liten	110	100	95	70	65	80	80	75	75	70	70	65	100	110	100
Sik, stor . . .	180	175	175	160	160	180	160	155	160	160	150	150	160	170	170
liten . . .	—	—	—	—	—	140	120	115	130	130	125	130	140	150	150
Siklöja	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sill, färsk . . .	30	25	20	20	—	—	—	—	—	—	40	40	30	40	—
Sjötunga, stor .	—	—	—	160	135	160	150	180	185	185	180	180	190	215	190
liten	—	—	—	90	80	85	75	90	100	100	125	120	130	140	130
Slätvar	—	—	—	220	175	—	—	—	—	200	210	215	215	225	200
Strömming . .	40	30	25	25	25	40	35	45	40	60	50	40	35	40	35
Torsk, m. huvud	70	65	60	70	60	50	60	50	60	50	45	50	60	50	50
svensk huvudlös	115	120	115	85	65	70	60	70	80	80	80	60	85	80	70
Vitling, stor. .	55	50	40	40	35	30	30	35	40	35	35	25	45	50	45
liten .	—	—	—	30	—	—	—	—	—	22	—	20	30	40	40
Ål, levande, stor	325	325	300	325	300	275	275	250	225	250	175	325	325	350	350
liten	250	250	225	260	250	250	250	250	225	200	—	250	250	275	250
Göteborg.															
Sill, stor . . .	36	27	34	54	36	84	56	39	36	29	34	29	24	36	36
blandad .	17	9	8	9	—	—	—	—	27	23	32	17	13	16	16
liten . . .	9	4	8	7	—	—	27	21	13	22	19	7	6	8	8
Kolja, stor . .	118	105	139	120	97	108	98	92	103	106	103	98	84	103	113
halvstor	113	101	130	112	87	100	83	67	72	106	85	85	86	98	114
liten . .	71	50	64	37	26	32	28	21	29	49	48	54	57	62	72
Vitling	35	24	33	30	29	22	20	21	28	34	28	27	33	45	33
Torsk, stor . .	61	55	65	42	33	49	50	62	68	89	67	49	47	57	52
liten . .	34	28	32	27	18	20	14	11	24	39	35	27	28	31	18
Långa	84	61	73	78	70	88	75	73	89	98	94	81	71	74	64
Gråsik	33	28	46	33	24	41	23	23	33	46	38	25	29	31	29
Tunga, röd . .	208	150	128	93	95	119	124	139	147	163	156	185	195	209	146
äkta .	419	367	352	297	220	249	304	538	561	409	344	294	501	537	379
Piggvar	340	249	267	234	167	210	234	260	295	264	289	288	260	290	258
Slätvar	256	193	244	215	154	193	231	244	280	252	240	200	214	261	227
Rödspotta . .	168	82	90	58	66	103	112	91	80	70	76	113	130	127	81
Hälleflundra . .	214	148	196	184	140	198	174	180	132	153	158	154	169	169	175
Makrill	—	—	—	122	50	33	52	47	63	84	77	—	—	—	—
Tillförsel:															
Antal båtar .	2 712	2 252	1 876	1 620	2 081	2 254	2217	2 164	2642	2572	2060	2 467	2774	2 145	2 281
» lådor .	66 790	94 914	42 214	25 662	62 421	49 796	32 008	37 181	42 010	46 384	38 074	39 210	81 869	47 915	46 591

[1] *Stockholms*-noteringarna avse de priser, som av partihandlare i fisk betingats vid försäljning till minuthandlare i Stockholm. Ifrågavarande noteringar avse sålunda vara, som oftast passerat en eller flera mellanhänder. De från *Göteborg* erhållna noteringarna åter avse de priser, som av fiskerijidkarna erhållits vid fiskhamnsauktionerna i Göteborgs stads fiskhamn, och äro sålunda att betrakta såsom förstahandspriser utan inräknande av några transport- eller distributionskostnader

Av ombuden meddelade minutpriser å färsk fisk (öre pr kg).

	Jan.	Febr.	Mars
Uppsala:			
Braxen	150	—	—
Flundra	250	250	250
Gös	219	219	—
Lake	175	158	175
Sjötunga	200	—	—
Nyköping:			
Lake	165	145	—
Eskilstuna:			
Gös	220	199	220
Linköping:			
Gös	255	250	250
Hälleflundra	265	250	254
Kotlettfisk	151	153	153
Lake	145	157	148
Röding	300	300	—
Sik	175	197	180
Sjötunga	192	225	204
Ulk	153	150	153
Vitling	81	84	81
Ål	336	350	350
Norrköping:			
Vitling	78	81	79
Motala:			
Sjötunga	—	200	173
Jönköping:			
Lake	125	133	—
Sik	129	125	—

	Jan.	Febr.	Mars
Västervik:			
Lake	200	—	—
Ål	280	—	—
Visby:			
Braxen	150	180	—
Flundra	100	110	100
Gös	270	228	266
Hälleflundra	260	260	260
Id	—	80	100
Lake	150	200	—
Sik	193	200	200
Sjötunga	193	219	208
Vitling	100	100	100
Halmstad:			
Flundra	76	81	79
Vitling	57	64	62
Göteborg:			
Vitling	71	74	65
Makrill	68	—	—
Arvika:			
Hälleflundra	248	—	250
Lake	130	100	125
Västerås:			
Gös	246	217	210
Lake	151	150	150
Avesta:			
Hälleflundra	—	250	—
Vitling	80	80	85

	Jan.	Febr.	Mars
Söderhamn:			
Gös	250	250	250
Hälleflundra	250	275	300
Lake	150	150	150
Laxöring	250	—	—
Röding	250	—	—
Sik	200	—	—
Sjötunga	175	—	—
Kramfors:			
Gös	—	—	210
Hälleflundra	250	250	250
Laxöring	225	—	—
Sik	200	200	176
Sjötunga	250	—	—
Umeå:			
Lake	100	100	100
Vilhelmina:			
Sik	125	—	—
Luleå:			
Harr	200	200	200
Lake	100	100	106
Sik	200	200	200
Malmberget:			
Sik	120	107	119
Kiruna:			
Hälleflundra	218	216	230
Röding	184	175	171
Sik	129	128	130

Indextal för viktigare poster inom gruppen »övriga utgifter».

	1914 (mitten)	1922	1924	1926	1928	1929	1930	1930 apr.	1930 juli	1930 okt.	1931 jan.	1931 apr.
Inventarier (möbler, köksaker m. m.)	100	211	188	172	164	162	160	161	160	158	158	158
Tvätt och renhållning	100	186	163	150	144	145	145	145	145	144	144	142
Hygien (sjuk- och hälsovård)	100	208	190	189	187	185	185	185	185	185	184	184
Intellektuella ändamål	100	229	220	217	212	209	207	207	207	207	207	207
Förenings- och försäkringsavgifter	100	187	173	177	178	179	182	182	182	182	184	184
Nöjen och förströelser	100	217	207	208	215	217	218	218	218	217	217	220
Resor (järnvägs- o. spårvägs-)	100	219	206	197	196	195	191	195	195	186	186	186
Telefon, post- och skrivutensilier	100	205	179	178	176	176	176	176	176	176	176	176
Arbetshjälp i hemmet	100	222	196	196	196	196	198	196	196	196	207	218
Samtliga poster	**100**	**200**	**185**	**180**	**179**	**178**	**177**	**178**	**178**	**176**	**177**	**177**

Tidskriftsöversikt.

(Mars 1931.)

Allmänna sociala frågor.

CHRISTENSEN, V. Riktlinjer för sociallagstiftningen. Social tidskrift 1931, nr 3.

GRABEIN, P. Die internationale Regelung des Arbeitsrechts der Seeschiffahrt. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 6.

JEVONS, H. S. The second industrial revolution. The economic journal mars 1931.

LÜDERS, ELSE. Die Erhaltung der Familie in der Gegenwart. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 7.

MANNIO, N. A. Internationella arbetsorganisationens betydelse för den sociala lagstiftningen i medlemsstaterna. (Föredrag.) Social tidskrift 1931, nr 2.

PALM, E. Människan och maskinen. Industria 1931, nr 5.

SAUR, K. Die Rationalisierung der Produktionsmethoden und ihre gesellschaftsbiologischen Wirkungen. Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie B. 23, s. 374.

SÖDERBERG, T. Rikedomens och torftighetens etik. Kooperatören 1931, nr 4.

WEIGERT, O. Neue Wege der internationalen Arbeitsorganisation. Magazin der Wirtschaft 1931, nr 1.

ÖRSTED, H. C. Den internationella arbetsorganisationen och den separatistiska rörelsen. Industria 1931, nr 7.

Sverige.

KLEMAN, ELLEN. Äktenskap eller statstjänst? Hertha 1931, nr 3.

NILSSON, G. Till frågan om kommunalt intressekontor som led i en uppbördsreform. Sv. stadsförbundets tidskrift 1931, nr 2.

TÖRNQVIST, G. Köpvanor inom de borgerliga klasserna i Stockholm. Tidskrift för affärsekonomi 1931, nr 3.

Amerikas förenta stater.

BUTLER, H. B. The social effects of the economic depression in North America. International labour review mars 1931.

Age limits in industry in Maryland and California. Monthly labor review febr. 1931.

Productivity of labor in loading and discharging ship cargoes. Monthly labor review febr. 1931.

Finland.

HARMAJA, LAURA. Egenproduktionens roll i folkhushållningen. Kooperatören 1931, nr 3.

HARMAJA, LAURA. Hemhushållningen och det sociala nydaningsarbetet. Social tidskrift 1931, nr 2.

Indien.

SUNDARAM, LANKA. Indian labour in Ceylon. International labour review mars 1931.

Jugoslavien.

KEHRHAUS, S. Die Entwicklung der jugoslawischen Volkswirtschaft unter dem demokratischen Regime. Arbeit und Wirtschaft 1931, nr 5.

Nederländerna.

HEITMANN. Der holländische Entwurf eines Gesetzes betreffend die Neuregelung des Arbeitsvertrages für Kapitäne und Schiffsmannschaften. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 7.

Ryssland.

UNGERN-STERNBERG, R. v. Sowjetrusslands Planwirtschaft. Die Arbeit 1931, nr 3.

Storbritannien.

LINDSTRÖM, R. Mondkonferensens slutrapport. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 10.

NEHLS, H. Die Mond-Turner-Konferenz in England. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 7.

SUTHERS, R. B. The miner's welfare fund. The Labour magazine mars 1931.

Mr Snowdens stora tal och dess närmaste följder. Industria 1931, nr 5.

Tyskland.

MORGENROTH, W. Stadt und Land. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 134, s. 404.

RIEKER. Vom alten zum neuen Mittelstand. Der Arbeitgeber 1931, nr 6.

Das Wirtschaftsprogramm der NSDAP (Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei). Gewerkschafts-Zeitung 1931, nr 9.

Arbetarskydd.

ADLER, ALEXANDRA, BREZINA, E. & WASTL, J. Über die Disposition zu gewerblichen Unfällen. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1931, nr 2.

Boström, C. G. Om ögonskyddsglas mot ljusskador och bländningsbesvär. (Föredrag.) Hygiea 1931, nr 5.
Deckert, W. Zur Frage der Verschiebung der Explosionsgrenzen von Äthylenoxydgas durch Kohlensäurezusatz. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1931, nr 2.
Ehrenwerth, M. Gleanings from the field of accident prevention. Industrial safety survey 1931, nr 1.
Fenner, G. Zur Nebelkatastrophe im Industriegebiet südlich von Lüttich. Zeitschrift für Gewebehygiene 1931, nr 3.
Gillan, R. Even the office has its perils. National safety news mars 1931.
Grayson, A. C. Treat low voltages with respect. National safety news mars 1931.
Hand, R. F. Eliminating the dangers of ship's fumigation. National safety news mars 1931.
Jötten, K. W. & Scharlau, B. Gewerbestaub und basophile Tüpfelung der roten Blutkörperchen. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1931, nr 2 & 3.
Kappe. Ein eigenartiger Fall von Schwefelwasserstoffvergiftung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1931, nr 2.
Löfving, B. Barns användande i jordbruksarbete. Barn och ungdom 1931, nr 1.
Mente. Über selbstentzündliche Stoffe in der Eisenbahn-Verkehrsordnung. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 8.
Price, D. J. & Brown, H. R. Lessons from recent dust explosions. National safety news mars 1931.
Reamer, S. H. Preventing factory fires. National safety news mars 1931.
Reid, H. L. Safety in small plants. Industrial hygiene bulletin febr. 1931.
Sartorius, F. Gesundheitsgefahren des Bergbaues und ihre Verhütung. Soziale Praxis 1931, nr 10—12.
Schweisheimer, W. Berufskrankheiten bei Bäckern und Konditoren. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1931, nr 2.
— Hauterkrankungen durch Lacke und Farben. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1931, nr 3.
Segitz, A. F. G. Über Benzin und Tetrachlorkohlenstoff in chemischen Reinigungsanstalten. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1931, nr 2.
Storm van Leeuwen. Die Nebelkatastrophe im Industriegebiet südlich von Lüttich. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1931, nr 2.
Tewey, J. F. Exhaust system for horizontal grinding. Industrial hygiene bulletin febr. 1931.
Wollin, K. Schutzleistung und Anwendungsbereich der Rauchschutzmasken. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1931, nr 3.
Wolter, K. K. Typische gewerbliche Unfälle durch elektrischen Strom und ihre Verhütung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1931, nr 2.
Gesundheitsverhältnisse der Arbeiter in Säurebetrieben. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 8.
Safety first. Verkstäderna 1931, nr 3.
Safety in the use of wire hoisting rope. Industrial safety survey 1931, nr 1.
Yrkeshygienen i tryckeriindustrien. Sv. boktryckareföreningens meddelanden 1931, nr 3.

Sverige.

Stenholm, W. Förslag till revision av arbetarskyddslagen. Arbetarskyddet 1931, nr 2.
Swedberg, B. Om läkarvård m. m. vid olycksfall i arbete. Arbetarskyddet 1931, nr 2.
Wallner, O. Om gemensam mathållning vid skogsarbete. Kramm 1931, nr 1.
— Skogsarbetets olycksfallsrisk. Kramm 1931, nr 1.

Amerikas förenta stater.

Steere-Clark, H. How the lumber-jack meets his accident hazards. National safety news mars 1931.

Tyskland.

Bund, H. Unterricht über Unfallverhütung an den gewerblichen Berufsschulen. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 8.
Eibel. Die berufsgenossenschaftliche Unfallverhütung im Jahre 1929. Soziale Praxis 1931, nr 11.
Kremer. Unfallverhütung und Berufsschule. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 8.
Nolte, W. Die Versuchsgrube in Gelsenkirchen. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 8.

Arbetslön och arbetstid.

Florence, P. S. A statistical contribution to the theory of women's wages. The economic journal mars 1931.
Thompson, Laura A. Five-day week and other recent proposals for a shorter work week: A list of references. Monthly labor review febr. 1931.
Lönerna och prisfallet. Verkstäderna 1931, nr 3.

Sverige.

Adling, A. Hantverket och arbetslönerna. Sv. hantverkstidning 1931, nr 4.
Bouvin, S. Arbetslöner inom industri och hantverk år 1929. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 12.
Molander, H. Kvinnornas nattarbete. Mål och medel 1931, nr 2.
Nordin, J. Arbetstidslagen i sitt nya skick. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 11.

Amerikas förenta stater.

Index numbers of wages per hour, 1840 to 1929. Monthly labor review febr. 1931.
Trend of real wages per hour, 1913 to 1929. Monthly labor review febr. 1931.
Wages and hours of labor in the cane-sugar refining industry, 1930. Monthly labor review febr. 1931.

Finland.

Lantarbetarnas löneförhållanden år 1930. Social tidskrift 1931, nr 2.

Medelprisen å lantarbetarnas naturaförmåner år 1930. Social tidskrift 1931, nr 2.

Frankrike.

Application de la loi sur la journée de huit heures dans les entreprises de transports et déménagements, etc. Revue du travail 1931, nr 1.

Mouvement des salaires en France en 1930. Bulletin de la statistique générale de la France 1 kv. 1931.

Nederländerna.

Réglementation de la fermeture des magasins. Revue du travail 1931, nr 1.

Storbritannien.

Earnings and hours in the catering trade in Great Britain in 1929. International labour review mars 1931.

Réglementation de la durée du travail dans l'industrie. Revue du travail 1931, nr 1.

Relative levels of rates of wages at August, 1914, and December, 1930. The Ministry of labour gazette 1931, nr 3.

Tyskland.

ACHENBACH, E. Vierzigstundenwoche und Arbeitslosigkeit. Der Arbeitgeber 1931, nr 5.

LANDMANN, H. Bedenken gegen die gesetzliche Arbeitszeitverkürzung. Der Arbeitgeber 1931, nr 6.

Den tyska lönenivåns sänkning fortgår. Industria 1931, nr 6.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

GIDE, CH. Le chômage. Stockholm 1931, nr 1.

HANSSON, S. Arbejderne og rationaliseringen. Arbejderen 15 febr., 1 o. 15 mars 1931.

HUGHES, F. Unemployment. Stockholm 1931, nr 1.

MARTIN, W. Arbetslösheten — ett världsproblem. Index mars 1931.

MÅNSSON, F. Zur Arbeitslosigkeit der Jugend. Stockholm 1931, nr 1.

NIELSEN, H. Gode og daarlige Tider. Kriseteorier. Andelsbladet 1931, nr 10.

RAUECKER, B. Inwieweit beeinflusst die Rationalisierung die Arbeitslosigkeit? Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 45.

SCHRÖDER. Konjunkturtheorie, Arbeitslosigkeit und wirtschaftliche Entwicklung. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 134, s. 347.

STORSTEEN, E. Bygge- og anleggsarbeidets sesongkarakter. Socialt arbeid 1931, nr 3.

TUKE, J. E. Unemployment. Stockholm 1931, nr 1.

Rationaliseringen och arbetslösheten. Industritidningen 1931, nr 4.

Sverige.

ECKERT. Arbeitslosigkeit in Schweden. Die Reichsversicherung 1931, nr 2.

[INDUSTRIFÖRBUNDET.] Arbetslöshet och s. k. beredskapsarbeten. (Yttrande.) Industriförbundets meddelanden 1931, nr 1.

JACOBI, A. Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 13.

[KOMMERSKOLLEGII] Utlåtande angående arbetslöshetens motverkande genom beredskapsarbeten. Kommersiella meddelanden 1931, nr 3/4.

[STOCKHOLMS HANDELSKAMMARE.] Arbetslöshetens motverkande genom beredskapsarbeten. (Utlåtande.) Meddelanden från Stockholms handelskammare 1931, nr 2.

[SVENSKA ARBETSGIVARFÖRENINGEN.] Statens »beredskapsarbeten». (Yttrande.) Industria 1931, nr 5.

Statsindustrin i Nederkalix. Sunt förnuft 1931, nr 2.

Amerikas förenta stater.

STEWART, E. Extent of overdevelopment in the bituminous coal industry. Monthly labor review febr. 1931.

Community planning in unemployment emergencies. Monthly labor review febr. 1931.

Depressionen i U. S. A. Tidsskrift for Industri 1931, nr 5.

Industrial employment methods during depression. Monthly labor review febr. 1931.

Labor in manufacturing industry in 1930. The service letter on industrial relations 28 febr. 1931.

Survey of unemployment relief in industry. Monthly labor review febr. 1931.

Finland.

Ändringarna i lagen om arbetslöshetskassor. Industritidningen 1931, nr 3.

Norge.

Krisen i skogbruket. [Landsorganisationens] Meddelelsesblad 1931, nr 1.

Ryssland.

SJÖSTRAND, E. Arbetsmarknadens nya organisation i Ryssland. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 13.

WEISSENBERG, W. Die versicherungsmässige Arbeitslosenfürsorge in der Union der sozialistischen Sowjetrepubliken vor der Aufhebung der Unterstützungszahlungen im Oktober 1930. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 9.

Arbetslöshet i Ryssland eller icke? Industria 1931, nr 5.

Schweiz.

SIEGEL, O. Die Arbeitslosigkeit der älteren Angestellten in der Schweiz. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 9.

Storbritannien.

Debate on unemployment. The Labour magazine mars 1931.

Den engelske Arbejdslöshedsforsikrings finansielle Sammenbrud. Tidsskrift for Industri 1931, nr 6.

Philip Snowden är skeptisk mot statens »beredskapsarbeten». Industria 1931, nr 6.

Unemployment insurance system of Great Britain. Monthly labor review febr. 1931.

Sydafrika.

Labour resources in South Africa. International labour review mars 1931.

Tjeckoslovakien.

OLBERG, P. Arbetslöshetsproblemet i Tjeckoslovakien. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 12.

Tyskland.

CHRIST, W. Schwarzarbeit. Der Arbeitgeber 1931, nr 5.

ERKELENZ, A. Steigerung der Arbeitslosigkeit durch Lohnabbau. Soziale Praxis 1931, nr 10.

GERLACH. Zum Problem der Reichsarbeitslosenfürsorge. Soziale Praxis 1931, nr 13.

HUPPELSBERG. Zuständigkeitsfragen der Angestelltenvermittlung, insbesondere hinsichtlich der geistigen Berufe. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 45.

KORKISCH, H. Die Finanzlage der deutschen Arbeitslosenversicherung. Internationale Zeitschrift für Sozialversicherung 1931, nr 1.

LÜDERS, MARIE-ELISABETH. Der Druck der Frauen auf den Arbeitsmarkt. Soziale Praxis 1931, nr 10.

LUPPE. Die deutsche Arbeitslosenversicherung. Internationale Zeitschrift für Sozialversicherung 1931, nr 2.

MARTINI. Gestaltung der Reichsarbeitslosenfürsorge. Soziale Praxis 1931, nr 12.

MICHALKE, O. Entwicklung der deutschen Arbeitsmarktorganisation. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 134, s. 420.

NEFF, R. Die Einnahmen und Ausgaben der Arbeitslosenversicherung im Kalenderjahr 1930. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 6.

NEUBURGER, O. Vorschläge zur Lösung der Arbeitslosenfrage. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 45.

OLBERG, P. Tysk konjunkturforskning. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 9.

PICK. Versuche zur Förderung des Wohnungsbaues durch Einstellung von arbeitslosen Bauarbeitern. Soziale Praxis 1931, nr 12.

STUDDERS, H. Die Not der arbeitslosen Jugend, ihre Bedeutung und ihre Linderung. Der Arbeitgeber 1931, nr 6.

WAUER, E. Massnahmen der Stadt Berlin für die erwerbslose Jugend. Berliner Wohlfahrtsblatt 1931, nr 5.

WEINISCH, TH. Analyse der Arbeitslosigkeit. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 45.

WITTELSHÖFER. Der Vorschlag des Städtetages zur Reichsarbeitslosenfürsorge. Arbeit und Beruf 1931, nr 6.

Massnahmen für Erwerbslosenschulung. Blätter für Wohlfahrtspflege 1931, nr 2.

Österrike.

FORSCHHEIMER. Die Finanzen der Arbeitslosenversicherung in Österreich. Internationale Zeitschrift für Sozialversicherung 1931, nr 2.

PALLA, E. Neue Wege tun not. Arbeit und Wirtschaft 1931, nr 5.

Befolkningsfrågan.

BERGLUND, Å. Sociala synpunkter på fosterfördrivningsfrågan. Social-medicinsk tidskrift 1931, nr 3.

HAGE, F. Vorausberechnungen über Bevölkerungsentwicklung. Deutsches statistisches Zentralblatt 1931, nr 1.

HUSSON, R. Natalité et accroissement de la population en France et à l'étranger avant et après la guerre. Bulletin de la statistique générale de la France 1 kv. 1931.

Tyskland.

LENZ-V. BORRIES, KARA. Ergebnisse der Lohnsteuerstatistik von 1926 in rassenhygienischer Beziehung. Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie B. 23, s. 430.

Bostadsförhållanden.

Sverige.

ERIKSSON, A. Bostadsproduktionen i Stockholm 1931. Byggmästaren 1931, nr 7.

WESTERBERG, K. M. Nyare bostadshusplaner från Malmö. Byggnadsvärlden 1931, nr 9.

Förslag till ny stadsplanelag och byggnadsstadga. Landskommunernas tidskrift 1931, nr 2.

Kravet på hyresreducering börjar ge frukt. Vår bostad 1931, nr 4.

Ritningar till bostadshus. Hem i Sverige 1931, nr 3.

Amerikas förenta stater.

Bostadsreformer i New Yorks slumkvarter. Vår bostad 1931, nr 4.

Schweiz.

Die Bautätigkeit in der Schweiz im Jahre 1930. Wirtschaftliche und sozialstatistische Mitteilungen 1931, nr 3.

Tyskland.

FUNCKE, v. Die Förderung des Baues von Landarbeiterwohnungen mit Mitteln der wertschaffenden Arbeitslosenfürsorge im Rechnungsjahr 1930. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 6.

SZEMINSKI, F. Die berliner Wohnbautätigkeit der Nachkriegszeit. Wohnen und Bauen 1931, nr 1/2.

Bauherren und Wohnungsgrösse der im Jahre 1930 erbauten Wohnungen. Wirtschaft und Statistik 1931, nr 5.

Das neue Recht des gemeinnützigen Wohnungsbaues. Soziale Praxis 1931, nr 10.

Fattigvård, barnavård m. m.

LILIUS, A. Barnen och fattigdomen. Barn och ungdom 1931, nr 1.

Sverige.

WIDÉN, J. Fattigvårdskostnadernas stegring. Sv. fattigvårds- och barnavårdstidning 1931, nr 3.

Allmänna arvsfonden. För vilka ändamål kunna bidrag erhållas? Landskommunernas tidskrift 1931, nr 3.

Danmark.

COLDING, R. E. Börnetilsynet. Maanedsskrift for praktisk Lægegerning og social Medicin 1931, nr 2.

SKJERBÆK, O. J. Börneværnet i Forslaget til Lov om offentlig Forsorg. Barn och ungdom 1931, nr 1.

Finland.

HAGAN, LYYLI. Föreningens för bespisning av folkskolebarn verksamhet. Social tidskrift 1931, nr 3.

TUNKELO, A. Det kommunala barnskyddsarbetet. Finsk kommunaltidskrift 1930, nr 10.

Norge.

KOBRO, M. Intelligensmålinger på norske omstreiferbarn. Barn och ungdom 1931, nr 1.

Ryssland.

SIMON, HELENE. Kindertragödie und Kinderaufstieg in Russland. Soziale Praxis 1931, nr 12.

Tyskland.

HAECKEL. Die Zusammenarbeit von Strafrechtspflege und Straffälligenfürsorge im geltenden Recht und nach den Strafgesetzentwürfen. Berliner Wohlfahrtsblatt 1931, nr 6.

JSRAEL, CLARA. Abbau von Fürsorgekräften als Sparmassnahme. Soziale Praxis 1931, nr 12.

LOEBICH. Das Arbeitsverhältnis in der Fürsorgeerziehung. Soziale Praxis 1931, nr 11.

LÖWER, K., SEILER & MEWES, B. Untersuchungen über Wohlfahrtserwerbslose. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 46/47.

MEYER, CHARLOTTE. Vorschläge zur Eingliederung der sozialen Gerichtshilfe in die Strafrechtspflege. Blätter für Wohlfahrtspflege 1931, nr 2.

Ergebnisse der Statistik der Wohlfahrtserwerbslosen. Wirtschaft und Statistik 1931, nr 5.

Föreningsväsen.

Sverige.

HANSSON, S. Reformism och revolutionärism. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 9.

LINDLEY, CH. Fackorganisationernas konstitution. Transportarbetaren 1931, nr 1.

Järnbruksförbundets jubileum. Industria 1931, nr 7.

Ryssland.

SCHWARZ, S. Sovjetrysk fackföreningsreform. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 11.

Tyskland.

PROKSCH, A. Die Berufsverbände Deutschlands. Arbeit und Wirtschaft 1931, nr 6.

Die Frauen in den Gewerkschaften. Gewerkschafts-Zeitung 1931, nr 10.

Gewerkschaften und Jugend. Gewerkschafts-Zeitung 1931, nr 10.

Österrike.

HANNAK, J. Die Gewerkschaften und die Krise. Arbeit und Wirtschaft 1931, nr 5.

Hälso- och sjukvård.

Sverige.

HOLMSTRÖM, R. Vården av de psykiskt sjuka Social-medicinsk tidskrift 1931, nr 2—3.

HUSS, G. Om svenska Röda korsets sociala verksamhet. Svenska röda korset 1931, nr 2.

ROMANUS-ALFVÉN, ANNA-CLARA. Läkaren som lärare. Social-medicinsk tidskrift 1931, nr 3.

RAYMOND, V. Vanföreanstalterna och deras kuratorverksamhet. Sunt förnuft 1931, nr 2.

VIDFELT, G. Synpunkter i nu aktuella frågor rörande anstaltsvård vid barnsbörd. (Diskussion.) Sv. läkartidningen 1931, nr 11.

Rätten för sjukhus att erhålla ersättning för lämnad vård. Landskommunernas tidskrift 1931, nr 2.

Danmark.

RASMUSSEN, H. Hvorledes er den danske Læges Indstilling overfor sociale Forhold. (Föredrag.) Maanedsskrift for praktisk Lægegerning og social Medicin 1931, nr 2.

Storbritannien.

MARTIN, J. Brittiska röda korset. Svenska röda korset 1931, nr 2.

Tyskland.

ANACKER, G. Erholungsfürsorge für die erwerbstätige Jugend. Blätter für Wohlfahrtspflege 1931, nr 2.

MARTINECK. Arbeitslosigkeit und Volksgesundheit. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 9.

— Zur Ausbildung des ärztlichen Nachwuchses in der sozialen Medizin. Die Reichsversicherung 1931, nr 2.

Jord- och egnahemsfrågan.

MATTHAEI, L. E. More mechanisation in farming. International labour review mars 1931.

SOMMARIN, E. Några synpunkter på »den internationella agrarkrisen». Nationalökonomisk tidsskrift 1931, nr 1/2.

Sverige.

LINDBLOM, N. Vad kostar det att bygga? Material- och byggnadskostnader för villor, egnahem och mindre ekonomibyggnader. Hem i Sverige 1931, nr 3.

Frankrike.

DAUDÉ-BANCEL, A. Agricultural credit in France. Review of international cooperation mars 1931.

Ryssland.

HILDEBRAND, K. Agrarrevolutionen i Ryssland. Tiden 1931, nr 3.

Spanien.

RAPPAPORT, J. Agrarfrage und Sozialismus in Spanien. Arbeit und Wirtschaft 1931, nr 6.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

WOYTINSKY, W. Probleme der Tarif- und Lohnstatistik. Die Arbeit 1931, nr 3.

Sverige.

BRUNIUS, A. Avtalsregleringarna i Sverige. Industria 1931, nr 7.

[LANDSSEKRETARIATET M. FL.] Högerattacken mot fackföreningsrörelsen. (Yttranden över riksdagsmotioner.) Fackföreningsrörelsen 1931, nr 9.

SÄFSTRÖM, O. »Strejkbrytare.» Industria 1931, nr 5.

Danmark.

HARSFELT, A. Avtalssituationen i Danmark. Industria 1931, nr 7.

Finland.

Arbetsinställelser år 1930. Social tidskrift 1931, nr 3.

Norge.

Avtalsrevisionen i Norge. Industria 1931, nr 6.

Storbritannien.

BOWEN, J. W. Civil service unions and the trade disputes bill. The Labour magazine mars 1931.

FURTWÄNGLER, F. J. Macdonalds Vorstoss gegen das Anti-Gewerkschaftsgesetz. Gewerkschafts-Zeitung 1931, nr 11.

HENDERSON, A. A defeat for commonsense. The fate of the trade disputes bill. The Labour magazine mars 1931.

The dispute in the cotton industry. The Ministry of labour gazette 1931, nr 3.

Mac Donalds fackföreningslag avlivad av utskottet och jordad. Industria 1931, nr 6.

Österrike.

LEDERER, M. Den österrikske lov til beskyttelse av arbeids- og meningsfrihet. Socialt arbeid 1931, nr 3.

STEIN, V. Verteidigt das Recht auf den Kollektivvertrag. Arbeit und Wirtschaft 1931, nr 6.

Kooperation.

FREUNDLICH, EMMY. Commercial development, free trade and the co-operative movement. Review of international cooperation mars 1931.

KREBS, W. Den kooperativa egenproduktionen. Kooperatören 1931, nr 4.

LANCASTER, R. F. Internationella partihandelsföreningen. Kooperatören 1931, nr 4.

MARLOW, A. Adventure and enterprise in co-operative trade. The co-operative review mars 1931.

Statistics of affiliated national organisations for 1928 and 1929. Review of international cooperation mars 1931.

Italien.

Italian co-operation under the fascist régime. Review of international cooperation mars 1931.

Norge.

JUELL, A. Forbrukskooperasjonen i Norge. Socialt arbeid 1931, nr 3.

Tyskland.

IBSCHER, O. Position of the German co-operative movement at the beginning of 1931. Review of international cooperation mars 1931.

SIERAKOWSKY, H. Co-operative educational work. Review of international cooperation mars 1931.

Levnadskostnader.

JOSEPHY, B. Der Sinn des Preisabbaus. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 134, s. 321.

Die Lebenshaltungskosten in wichtigen Ländern im Jahre 1930. Wirtschaft und Statistik 1931, nr 6.

Japan.

The Japanese family budget enquiry of 1926—1927. International labour review mars 1931.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

MICHALKE, O. Fragen der Berufszuführung. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 48.

ZOBEL, LUCIE. Berufswechsler, ein Sonderproblem der Berufsberatung. Der öffentliche Arbeitsnachweis Jahrg. 7, nr 48.

Sverige.

Yrkesskolfunderingar. Tidskrift för praktiska ungdomsskolor 1931, nr 1.

Schweiz.

L'enseignement professionnel par radiophonie. Revue du travail 1931, nr 1.

Tyskland.

MASCHKE, W. De tyska fackföreningarna och yrkesskolorna. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 13.

METZKY, E. Um das neunte Schuljahr. Arbeit und Beruf 1931, nr 5.

ZIERTMANN. Zur Frage der Verlängerung der Schulpflicht. Arbeit und Beruf 1931, nr 5.

Nykterhetsfrågan.

Sverige.

Anslagen till nykterhetsnämnderna och i samband därmed stående ändamål i 1931 års riksstatsförslag. Tidskrift för systembolagen 1931, nr 3.

Amerikas förenta stater.

Wickershamkommissionens betänkande. En undersökning av det amerikanska förbudet. Tidskrift för systembolagen 1931, nr 3.

Socialförsäkring.

BREZINA, E. Berufliche Infektionen als Betriebsunfälle. Internationale Zeitschrift für Sozialversicherung 1931, nr 2.

Workmen's compensation legislation of the Latin American countries. Monthly labor review febr. 1931.

Sverige.

BECKMAN, T. M. Kritik av S. Y. L. F:s [Sveriges yngre läkares förenings] förslag i sjukkassefrågan. Sv. läkartidningen 1931, nr 10.

BERGSTRÖM, G. Nya sjukförsäkringsförslaget. Assurans 1931, nr 6.

CLASON, S. Några synpunkter i sjukkassefrågan. Sv. läkartidningen 1931, nr 10.

HAMMARSKJÖLD, B. Aktuella socialförsäkringsfrågor i Sverige. Socialt Tidsskrift 1931, nr 3.

LEVINSON, K. Pensionsstyrelsens lasarettspaviljong i Malmö. Tidskrift för den svenska pensionsförsäkringen 1931, nr 1.

LIEDSTRAND, E. Staten och pensionsrättens oantastbarhet. Arbetsledaren 1931, nr 4.

OLSSON, P. G. Några synpunkter i sjukkassefrågan. (Föredrag.) Sv. läkartidningen 1931, nr 10.

PETRÉN, A. Ny kungl. proposition i sjukförsäkringsfrågan. Sv. läkartidningen 1931, nr 9.

SCHULZENHEIM, H. v. Det nya sjukförsäkringsförslaget och olycksfall i arbete. Industriförbundets meddelanden 1931, nr 1.

VESTERLUND, T. Några ord i sjukförsäkringsfrågan. Sv. läkartidningen 1931, nr 12.

WIJKANDER, TH. Sjukkasserörelsen måste byggas på försäkringstekniska grunder. Assurans 1931, nr 6.

— Sjukkasserörelsen måste bygga på säker grund. Gjallarhornet 1931, nr 5.

Diskussion i svenska aktuarieföreningen om sjukkassornas försäkringsteknik. Gjallarhornet 1931, nr 6.

Försäkringen för yrkessjukdomar. Arbetarskyddet 1931, nr 2.

Läkarna och sjukförsäkringsfrågan. Sunt förnuft 1931, nr 2.

Moderskapsskydd med anknytning till en reformerad sjukförsäkring. Tidskrift för den svenska pensionsförsäkringen 1931, nr 1.

Sjukförsäkringens monopolisering. Sunt förnuft 1931, nr 2.

Amerikas förenta stater.

SMITH, A. R. Increased scope of workmen's compensation law. Industrial hygiene bulletin febr. 1931.

Belgien.

EBEL. Die Alters- und Hinterbliebenenversicherung für Bergleute in Belgien. Die Reichsversicherung 1931, nr 2.

Finland.

Arbejderulykkesforsikring i Finland. Udenrigsministeriets Tidsskrift 26 mars 1931.

Frankrike.

Application de la loi sur les assurances sociales. Revue du travail 1931, nr 1.

Extension aux maladies professionnelles de la loi sur les accidents du travail. Revue du travail 1931, nr 1.

Norge.

MØRCH, P. Forholdet mellem arbeidsgiver og tjener efter den nye lov. Sykeforsikringsbladet 1931, nr 3.

Polen.

Social insurance reform in Poland. Industrial and labour information 2 mars 1931.

Ryssland.

LEYMANN. Aus der Statistik der Sozialversicherung der vereinigten Sowjet-Republiken. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1931, nr 2.

Storbritannien.

Workmen's compensation in 1929. The Ministry of labour gazette 1931, nr 3.

Tyskland.

AURIN. Vierzig Jahre deutscher Invalidenversicherung. Die Reichsversicherung 1930, nr 12.

BACKHAUS, H. Angriff der Unternehmer auf die Unfallversicherung. Gewerkschafts-Zeitung 1931, nr 12.

BROBERG, C. Några intryck och reflexioner under en Tysklandsresa. Tidskrift för den svenska pensionsförsäkringen 1931, nr 1.

FLÜGEL, W. Pensionskürzung. Soziale Praxis 1931, nr 13.

WACHTEL, C. Grenzen der Begutachtung von Berufskrankheiten. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1931, nr 2.

WÖLPERT. Das Kind als Arbeiter in der Unfallversicherung. Zentralblatt für Reichsversicherung 1931, nr 6.
Die Invalidenversicherung in den Jahren 1929 und 1930. Wirtschaft und Statistik 1931, nr 6.
Die nächsten Aufgaben auf dem Gebiet der Sozialversicherung. Zentralblatt für Reichsversicherung 1931, nr 5.
Reformer i den tyska sjukförsäkringen. Arbetarskyddet 1931, nr 2.
Die Sozialversicherung in der Krise. Gewerkschafts-Zeitung 1931, nr 11.
Ändringarna i den tyska sjukförsäkringen. Sv. läkartidningen 1931, nr 11.

Österrike.

MERTHA, R. Die Krankenversicherung der Land- und Forstarbeiter in Österreich. Die Reichsversicherung 1930, nr 12.
STARK, E. »Reform» der österreichischen Sozialversicherung. Arbeit und Wirtschaft 1931, nr 6.

Ut- och invandring.

Zur Entwicklung der Methode der Wanderungsstatistik. Archiv für Wanderungswesen 1930/31, nr 4.

Amerikas förenta stater.

Control of immigration. The conference board bulletin 20 febr. 1931.

Kanada.

NEUFELD, GERDA. Einwanderungspolitik und Einwanderung in Kanada nach dem Kriege. Archiv für Wanderungswesen 1930/31, nr 4.

Schweiz.

Ein- und Auswanderung im Jahre 1930. Wirtschaftliche und sozialstatistische Mitteilungen 1931, nr 3.

Tyskland.

Überseeische Aus- und Einwanderung im Jahre 1930. Wirtschaft und Statistik 1931, nr 6.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 mars—10 april 1931 bl. a. publicerats:

N:r		Daterad
31.	K. kung. ang. ändring i kung. den 22 november 1929 (nr 369) med särskilda föreskrifter i anledning av lagen den 14 juni 1929 (nr 131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar	13 mars.
53.	K. kung. ang. fastställande av det tal, som skall anses motsvara levnadskostnadsökningen, m. m.	10 april.

Detalj- och partipriser i Sverige (jfr sid. 325).

Tid	Socialstyrelsens detaljprisindex		Kommerskollegii partiprisindex											Sv. finanstidn. partiprisindex
	Samtl. levnadskostnader	Livsmedel, bränsle, lyse	Samtliga varor	Råvaror	Halvfabrikat	Helfabrikat	Produktionsförn.	Konsumtionsvaror	Vegetabiliska livsm.	Animaliska livsm.	Bränsle	Textilvaror	Lädervaror	
juni/juli 1920	270	294	375	385	363	375	415	341	271	285	664	471	311	366
» 1922	190	179	174	148	156	197	153	191	183	157	140	216	133	164
» 1924	171	158	158	141	144	174	144	170	138	146	136	227	126	149
» 1926	172	157	150	140	150	155	138	160	146	144	118	189	120	143
» 1927	169	151	146	138	151	148	137	153	151	128	117	176	119	140
» 1928	173	157	151	146	155	150	143	157	148	140	111	185	146	149
» 1929	169	149	139	134	139	142	133	144	125	137	120	175	128	132
» 1930	164	140	123	116	128	123	121	124	108	122	112	140	114	113
dec./jan. 1931	161	134	117	114	122	116	115	119	105	119	109	129	108	108
jan./febr. »	·	133	115	111	120	114	112	117	105	113	105	127	106	107
febr./mars »	·	132	114	111	118	114	112	116	105	113	103	125	105	108
mars/apr. »	160	133	113	110	117	113	111	115	104	111	104	125	103	

Arbetsmarknaden under april månad 1931.

Genomsnittssiffran för antalet arbetsansökningar per 100 lediga platser vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna i riket steg i april till 194 från 191 i mars. Denna utveckling måste betecknas som särdeles ogynnsam, enär ju april månad under vanliga förhållanden plägar medföra en för årstiden typisk förbättring av ställningen på arbetsmarknaden. Att relationstalet mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft till och med blev ofördelaktigare än föregående månad var dock uteslutande att hänföra till de väsentligt försämrade arbetsmöjligheterna för de under gruppen »annat arbete» sorterande arbetarkategorierna. Denna grupp hade nämligen under hela första kvartalet haft relativt goda tillfällen till extraarbeten i form av snöskottning o. d., men nu genom den inträdande blidare väderleken gått miste om dessa. För samtliga övriga huvudgrupper, särskilt de mera säsongbetonade, konstaterades en viss förbättring av läget sedan mars månad. — Jämförd med motsvarande månader tidigare år visar rapportmånaden ett ogynnsammare relationstal än under något annat år, undantagandes 1921 och 1922, och aldrig förut har det inträffat, att aprilsiffran varit sämre än marssiffran.

Inom jordbruket föranledde vårarbetets upptagande ett avsevärt ökat behov av arbetskraft. Särskilt efterfrågade voro efter vanligheten yngre, ogifta drängar och ladugårdsskötare med fast anställning för sommarhalvåret; å båda dessa kategorier liksom också å kvinnlig arbetskraft förelåg flerstädes brist, under det att i allmänhet daglönare och andra lösarbetare hade svårt att skaffa sig inkomst. Inom de sydligaste länen rapporterades ökad efterfrågan på personal för den instundande betsäsongen. För skogsarbetarna hade arbetstillfällena minskats, då de flesta avverkningarna nu avslutats och tiden för flottningarnas påbörjande ännu ej var inne.

Byggnadsverksamheten företedde under månaden sedvanlig ökad aktivitet, även om man på många håll ansåg sig under den stundande säsongen böra räkna med avsevärt mindre livlighet på denna del av arbetsmarknaden än vad fallet varit tidigare år. De lediganmälda platserna kunde utan svårighet besättas, och överskott av arbetskraft förefanns jämväl i fråga om yrkesarbetare. Inom maskin- och verkstadsindustrien var ställningen fortfarande tryckt; dock voro arbetsmöjligheterna för yrkesskicklig arbetskraft något större än föregående månad, särskilt i Göteborg.

De merkantila yrkena visade delvis ökad efterfrågan på affärsdrängar och expediter, och stor brist rådde, såsom oftast är fallet kort före skolornas avslutande, på springpojkar och kontorsgossar i 14—16-årsåldern. Kontorspersonalens i övrigt möjligheter till nyanställning voro ytterst begränsade, och arbetslösheten på detta område var alltjämt stor. För hotell- och restaurangpersonalen har arbetsmarknaden ytterligare förbättrats, och antalet lediga platser var i fråga om kvinnlig arbetskraft större än antalet ansökningar.

Omsättningen på sjömansförmedlingen visade god stegring i jämförelse med föregående månad; dock måste läget med hänsyn till årstiden betecknas som mindre gynnsamt, och det förefintliga överskottet på sjöfolk, såväl däcks- som maskinpersonal, var relativt stort. Den omständigheten, att en del sjöfarande kvinnor vid slutet av månaden fortfarande gick utan anställning, torde ses i samband med att seglationen för året ännu ej kommit riktigt i gång. — Från sjömanshusen redovisades under månaden 4 413 påmönstringar mot 2 240 avmönstringar.

Inom husligt arbete var knappheten å kunniga tjänstesökande ännu mera markerad än föregående månad. För tvätt- och rengöringskvinnor har arbetsmarknaden på vissa orter varit mindre god, då det på grund av den kalla väderleken ej varit så stor tillgång på vårrengöringsarbete.

Antalet vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsatta arbetare steg under redogörelsemånaden från 6 300 till cirka 6 700. Vid utgången av april månad 1930 var siffran cirka 2 600. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa var vid början av april 41 900 mot 41 600 en månad tidigare. Aprilsiffran för år 1930 var 13 575.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under april samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
1913—1922	196	203	171	148	134	138	129	123	115	127	174	187
1923	346	308	231	165	135	146	141	140	126	129	191	195
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268
1927	293	258	208	171	168	161	150	148	143	170	242	243
1928	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220
1929	241	215	174	150	134	135	137	135	127	148	202	203
1930	241	211	171	140	129	127	140	144	146	175	254	238
1931	*222*	*232*	*191*	*194*	—	—	—	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:												
1928	178	145	113	93	90	90	106	133	111	107	173	228
1929	185	152	110	94	83	75	90	113	105	113	159	195
1930	169	128	100	78	73	65	81	99	110	119	169	212
1931	*165*	*131*	*109*	*96*	—	—	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:												
1928	300	297	240	197	165	176	187	170	157	186	245	219
1929	251	228	199	173	151	152	152	144	136	165	213	204
1930	255	233	200	166	148	145	157	161	160	202	274	240
1931	*229*	*254*	*214*	*233*	—	—	—	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12
1923	20·5	19·4	18·0	14·9	10·7	9·8	9·1	8·6	8·0	8·2	9·3	14·1
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5
1926	15·7	14·8	14·7	12·3	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1
1927	16·3	15·6	14·1	12·3	9·9	9·4	8·3	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3
1930	13·9	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·3	15·3	22·9
1931	*20·3*	*18·7*	*19·1*	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Arbetstillgången under första kvartalet 1931

enligt uppgifter från industriidkare m. fl.

Följande översikt över arbetstillgång m. m. inom olika yrken och näringsgrenar under första kvartalet år 1931 är, på sedvanligt sätt, huvudsakligen grundad på uppgifter, som å särskilda frågeformulär inhämtats från arbetsgivare inom olika näringsgrenar. Frågeformulären ha till största delen insamlats genom socialstyrelsens ombud i orterna. Av ombuden, vilka för närvarande uppgå till ett antal av 47, äro 21 föreståndare för arbetsförmedlingskontor, tillhörande Sveriges offentliga arbetsförmedling. Direkt av socialstyrelsen ha dylika uppgifter insamlats från arbetsgivare i Stockholm med närmaste omnejd ävensom från sådana större arbetsgivare i landsorten, som i regel sysselsätta minst 200 arbetare.

För första kvartalet ha besvarade formulär inkommit från 1 907 arbetsgivare med 248 240 arbetare inom industri och hantverk samt transportarbete, vartill kommer ett mindre antal uppgiftslämnare från jordbruk och andra näringsgrenar. En bearbetning av de inkomna svaren har givit vid handen, att arbetstillgången under första kvartalet 1931, i jämförelse med samma kvartal föregående år, ansågs:

såsom *bättre* av 137 arbetsgivare med 14 116 arbetare (6 %),
såsom *oförändrad* av 876 arbetsgivare med 96 530 arbetare (39 %) och
såsom *sämre* av 894 arbetsgivare med 137 594 arbetare (55 %).

Av de redovisade arbetarna ha 20 % varit anställda hos arbetsgivare, vilka angivit arbetstillgången såsom mer än medelgod, medan 28 % haft medelgod och 52 % mindre än medelgod arbetstillgång. Motsvarande siffror för närmast föregående kvartal voro resp. 30, 29 och 41 samt för första kvartalet 1930 resp. 47, 32 och 21.

Arbetstillgångens växlingar under den senaste tioårsperioden framgå av efterföljande tablå, i vilken mycket god arbetstillgång motsvarar poängsiffran 5 och siffrorna 4, 3, 2 och 1 i tur och ordning beteckna god, medelgod, mindre god och dålig arbetstillgång.[1]

Kvartal	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931
I	1·80	2·12	2·96	3·03	2·91	3·01	3·04	3·22	3·25	3·26	2·51
II	1·87	2·62	3·19	3·12	3·11	3·09	3·25	3·40	3·47	3·22	—
III	2·11	2·89	3·24	3·04	3·07	3·06	3·24	3·33	3·51	2·94	—
IV	2·14	2·87	3·17	2·98	3·08	3·07	3·21	3·28	3·43	2·77	—
Medeltal	**1·98**	**2·63**	**3·14**	**3·04**	**3·04**	**3·06**	**3·19**	**3·31**	**3·42**	**3·05**	—

[1] Se Soc. Medd. årg. 1925, sid. 880 ff.

Det nu tilländalupna kvartalet medförde en för årstiden karakteristisk försämring av arbetstillgången, vilken av de redovisade konjunktursiffrorna att döma varit rätt betydande. Relationstalet för fjolårets sista kvartal var nämligen 2·77, medan för redogörelsekvartalet noterades 2·51. Även om under normala marknadsförhållanden januarikvartalet är att betrakta som årets sämsta, kan den nu inträdda försämringen i arbetstillgången ej enbart vara av säsongnatur, utan torde snarare få anses som ett markerat uttryck för de tryckta konjunkturförhållanden, som kännetecknat den svenska marknaden under sistförflutna året. Den under så gott som hela kvartalet pågående strejken inom textilindustrien har också, efter vad som från olika håll meddelats, ej blott haft menliga verkningar för de industrier, den närmast berört, utan också ogynnsamt återverkat på förhållandena inom andra grenar av näringslivet. — Om man jämför den nu framräknade relationssiffran med siffrorna för motsvarande tidpunkt under tidigare år, visar det sig, att man måste gå tillbaka till 1922 för att finna en så låg siffra som den för innevarande års första kvartal.

De här berörda konjunktursiffrorna återspegla huvudsakligen den ena faktorn på arbetsmarknaden, nämligen tillgången å arbete. Frågan om arbetstillgångens storlek i förhållande till utbudet av arbetskraft får däremot icke sin belysning ur detta material. För att åskådliggöra relationen mellan tillgång och efterfrågan å arbetskraft meddelas här följande siffror ur de månatliga redogörelserna för den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet.

På 100 *lediga platser* kommo å arbetsförmedlingskontoren i genomsnitt följande antal *ansökningar om arbete:*

	1:a kvartalet 1931			4:e kvartalet 1930			1:a kvartalet 1930		
	mars	febr.	jan.	dec.	nov.	okt.	mars	febr.	jan.
Jordbruk och skogshushållning . . .	109	131	165	212	169	119	100	128	169
Övriga näringsgrenar	214	254	229	240	274	202	200	233	255
Samtliga »	**191**	**232**	**222**	**238**	**254**	**175**	**171**	**211**	**241**

En jämförelse mellan månadssiffrorna såsom uttryck för läget på arbetsmarknaden under det nu gångna kvartalet och motsvarande period förra året ger vid handen, att januarisiffrorna i år voro gynnsammare än i fjol såväl beträffande jordbruk som övriga näringsgrenar, under det att i fråga om de båda andra månaderna ett motsatt förhållande var rådande. Nämnas må i detta sammanhang, att årets vinter erbjudit rikare möjligheter till tillfällighetsarbeten i form av snöskottning o. d. än vad fallet var förra året med den då rådande blida väderleken.

För ett tydligare åskådliggörande av konjunkturväxlingarna inom de olika industrigrenarna under senaste året ha i tabellen å sid. 358—359, som utgör en sammanfattning av de lämnade uppgifterna från arbetsgivare inom olika industrigrenar, angivits konjunktursiffrorna för redogörelsekvartalet ävensom motsvarande jämförelsetal för de fyra närmast föregående kvartalen. Sammanföras de i tabellen återgivna siffrorna för vissa större industrigrupper, erhållas för de i jämförelsen medtagna kvartalen följande konjunktursiffror:

	Konjunktursiffror				
	1:a kvart. 1931	4:e kvart. 1930	3:e kvart. 1930	2:a kvart. 1930	1:a kvart. 1930
Malmbrytning och metallindustri	2·24	2·47	2·80	3·24	3·48
Jord- och stenindustri	1·86	1·91	2·40	2·87	2·86
Trävaruindustri	2·42	2·87	2·97	3·35	3·04
Pappers- och grafisk industri	2·77	2·97	2·98	3·30	3·28
Livsmedelsindustri	3·26	3·40	3·49	3·61	3·41
Textil- och beklädnadsindustri	2·88	3·17	3·03	3·04	2·97
Läder-, hår- och gummivaruindustri	2·55	3·80	3·65	3·21	2·94
Kemisk-teknisk industri	2·57	2·66	2·73	3·33	3·84

Inom gruppen *malmbrytning och metallindustri* företedde malmgruvor och malmförädlingsverk synnerligen låga konjunktursiffror. Driftsinskränkningar och även nedläggelser ha förekommit här och var. Järnmalmsexporten har minskat avsevärt och torde för hela kvartalet ej uppgå till mera än en tredjedel av förra årets första kvartalssiffra. Även på järnmarknaden har omsättningen avtagit. I främsta rummet gällde detta exporten, men även den inhemska marknaden, som tidigare visat god motståndskraft mot depressionen, fick de senaste månaderna ökad känning av densamma. Nu som förut var utvecklingen skiftande inom verkstadsindustrierna, vilka dock på det hela taget redovisade gynnsamma exportsiffror, ehuru på sista tiden depressionen sträckt sina verkningar till sådana industrigrenar, som förut varit ganska skonade. Den elektromekaniska industrien, som hittills varit ganska litet berörd av konjunkturavmattningen, har sett sina ordertillgångar minskade, och rätt betydande reduceringar av arbetsstyrkan ha förekommit. Konjunktursiffran har sjunkit väsentligt sedan föregående kvartal.

Jord- och stenindustrien var alltjämt den svagaste av alla huvudgrupperna, och den genomsnittliga nivån för denna grupp har ytterligare sjunkit under redovisningskvartalet. Sämst ställt var det inom stenindustrien, vars konjunktursiffra är den lägsta av alla. Förhållandena vid de bohuslänska stenhuggerierna måste betecknas som katastrofala, med den ena inskränkningen i driften efter den andra. Efterfrågan på sten i utlandet var ytterst ringa och avsättningsmöjligheterna starkt begränsade. Porslinsfabrikerna klagade över importen från Tjeckoslovakien och Tyskland. Tegelbruken, som icke hade säsong, sysselsatte en del av sina arbetare med reparationer. Glasbrukens ställning var ytterligare försvagad. Den förnämsta orsaken till den minskade arbetstillgången på hithörande område angavs av ett företag vara, förutom den allmänna depressionen inom affärslivet, höjda införseltullar å transatlantiska exportmarknaden.

Inom *trävaruindustrien* uppvisade samtliga huvudbranscher märkbart försämrade konjunktursiffror jämfört med fjolårets höstkvartal, en företeelse som för snickeri- och möbelindustriens vidkommande till stor del torde vara av säsongkaraktär. Sågverkens avsättningsmöjligheter voro synnerligen dåliga, ehuru vintermånaderna eljest pläga vara högsäsong. Marknaden har ogynnsamt påverkats av de ryska dumpingförsäljningarna. Den i föregående kvartalsöversikt över arbetstillgången omnämnda överenskommelsen

	Näringsgrenar	Hela antalet		Tillgång å arbete									
				Mycket god		God		Medelgod		Mindre god		Dålig	
		Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.
	Malmbrytn. o. metallind.												
1	Malmgruvor	42	8 311	—	—	2	194	16	3 057	8	871	16	4 189
2	Malmförädlingsverk	51	22 732	—	—	3	3 075	7	1 342	21	8 432	20	9 883
3	Järn- och stålmanufaktur	63	7 195	—	—	4	460	11	1 247	24	3 940	24	1 548
4	Mekaniska verkstäder	210	35 146	4	110	46	6 999	59	8 380	66	12 201	35	7 456
5	Skeppsvarv	16	7 554	—	—	4	1 260	3	3 478	5	1 100	4	1 716
6	Elektromekanisk industri	18	8 697	1	879	1	474	4	444	9	6 794	3	106
7	Annan metallindustri	40	3 277	—	—	3	118	16	1 909	12	678	9	572
	Jord- och stenindustri												
8	Kolgruvor	7	1 613	—	—	1	43	—	—	3	809	3	761
9	Torvindustri	11	220	—	—	1	60	2	52	6	87	2	21
10	Stenbrott o. -huggerier	42	7 442	—	—	6	387	9	538	13	731	14	5 786
11	Kakel- o. porslinsind.	13	2 786	—	—	1	60	6	1 736	4	981	2	9
12	Tegelbruk	69	1 937	—	—	6	95	17	551	20	408	26	883
13	Glasbruk	20	2 409	—	—	4	528	—	—	9	846	7	1 035
14	Cementfabriker, kalkbruk	26	3 014	—	—	8	270	2	17	13	2 644	3	83
	Trävaruindustri												
15	Sågverk	155	14 789	4	104	18	1 067	56	5 030	56	6 878	21	1 710
16	Snickeri- o. möbelfabr.	130	6 434	4	200	22	1 013	34	1 163	45	3 018	25	1 040
17	Annan trävarufabrikation	12	515	—	—	2	202	5	194	4	96	1	23
	Pappers- o. grafisk ind.												
18	Trämassefabriker	59	12 187	—	—	10	2 316	17	3 957	18	3 628	14	2 286
19	Pappersbruk	31	9 017	1	853	4	1 403	6	2 568	11	2 620	9	1 573
20	Bokbinderier m. m.	41	2 891	1	8	11	443	14	1 363	7	758	8	319
21	Boktryckerier o. graf. anst.	83	6 030	6	284	35	2 792	28	2 368	10	480	4	106
	Livsmedelsindustri												
22	Kvarnindustri	22	1 246	—	—	3	85	10	665	6	253	3	243
23	Bagerier	42	2 595	1	15	15	1 336	17	828	6	345	3	71
24	Sockerindustri	24	2 843	—	—	2	634	10	1 706	6	298	6	205
25	Choklad- o. konfektfabr.	21	2 412	—	—	5	925	8	845	7	619	1	23
26	Bryggerier och bränn erier	59	3 538	—	—	20	1 618	30	1 565	9	355	--	—
27	Tobaksfabriker	10	2 607	—	—	6	2 220	2	108	2	279	—	—
28	Annan livsmedelsindustri	44	2 270	1	5	21	1 167	16	907	5	171	1	20
	Textil- o. beklädnadsind.												
29	Bomullsindustri	30	7 616	1	522	6	1 157	14	3 351	7	2 571	2	15
30	Jute- och linneindustri	4	796	—	—	—	—	2	454	2	342	—	—
31	Ylleindustri	33	4 567	—	—	12	1 565	11	1 574	8	1 192	2	236
32	Trikåfabriker	19	3 531	—	—	9	502	5	2 144	3	787	2	98
33	Skrädderi- o. sömnadsyrket	64	7 729	—	—	15	2 500	13	2 279	29	2 124	7	826
34	Annan hithör. industri	50	3 633	2	51	15	696	17	1 385	14	1 401	2	100
	Läder-, hår- o. gummiind.												
35	Garverier o. läderfabriker	17	1 103	—	—	7	587	5	324	2	162	3	30
36	Skofabriker	56	6 807	3	171	9	1 237	12	2 573	19	2 083	13	743
37	Gummivarufabriker	5	3 223	1	50	1	9	—	—	2	2 752	1	412
38	Annan hithör. industri	28	1 204	—	—	4	193	13	522	6	362	5	127
	Kemisk-teknisk industri												
39	Ljus-, tvål- o. oljefabriker	27	1 580	—	—	10	813	13	612	3	136	1	19
40	Konstgödningsfabriker	10	1 178	—	—	6	573	3	453	1	152	—	—
41	Tändsticksfabriker	11	5 322	—	—	—	—	—	—	11	5 322	—	—
42	Annan hithör. industri	27	2 598	1	7	9	761	8	785	7	996	2	49
43	**Byggnadsverksamhet**	73	3 210	1	20	8	394	27	1 524	21	695	16	577
44	**Kraft-, belysn.- o. vattenv.**	38	5 704	—	—	14	2 507	15	2 074	4	509	5	614
45	**Handel och varulager**	30	1 948	—	—	7	834	15	983	7	127	1	4
46	**Land- och sjötransport**	24	4 784	—	—	5	815	8	1 946	6	1 544	5	479
47	*Summa* 1:a kv. 1931	**1 907**	**248 240**	**32**	**3 279**	**401**	**46 387**	**586**	**69 001**	**557**	**83 577**	**331**	**45 996**
48	» 4:e » 1930	1 885	267 560	70	9 712	512	69 158	583	78 653	445	68 871	275	41 166
49	» 3:e » »	2 013	292 745	78	9 418	679	89 150	681	94 199	403	72 972	172	27 006
50	» 2:a » »	1 902	289 034	106	17 809	768	101328	679	112324	257	43 205	92	14 368
51	» 1:a » »	1 976	279 930	80	11 970	730	120099	705	88 853	334	46 817	127	12 191

Arbetstillgången i jämförelse med samma kvartal föregående år						Tillgång å arbetskraft						Konjunktursiffror					
Bättre		Oförändrad		Sämre		Brist		Normal tillgång		Överflöd		1 kv. 1931	4 kv. 1930	3 kv. 1930	2 kv. 1930	1 kv. 1930	
Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.	Ag.	Arb.						
—	—	24	1 685	18	6 626	—	—	13	1 263	29	7 048	1·91	2·11	3·08	3·04	3·30	1
—	—	16	4 603	35	18 129	—	—	14	5 006	37	17 726	1·89	2·31	2·52	2·98	3·17	2
2	73	10	605	51	6 517	—	—	25	1 453	38	5 742	2·09	2·07	2·38	2·83	3·18	3
13	1 674	77	8 958	120	24 514	5	671	120	13 706	85	20 769	2·43	2·54	2·85	3·33	3·63	4
1	47	5	1 369	10	6 138	—	—	10	5 693	6	1 861	2·57	2·57	2·68	3·70	4·03	5
1	879	4	594	13	7 224	—	—	11	7 044	7	1 653	2·45	3·13	3·60	3·68	3·89	6
—	—	10	691	30	3 586	—	—	21	1 056	19	2 221	2·48	2·55	2·81	3·33	3·19	7
—	—	3	615	4	998	—	—	1	43	6	1 570	1·58	1·48	1·56	2·14	1·89	8
1	60	5	77	5	83	—	—	5	131	6	89	2·69	2·66	2·78	3·67	2·32	9
4	175	10	760	28	6 507	—	—	8	430	34	7 012	1·40	1·35	2·19	2·62	2·64	10
—	—	6	1 185	7	1 601	—	—	7	1 418	6	1 368	2·66	2·94	2·83	3·03	3·19	11
2	37	34	520	33	1 380	—	—	23	417	46	1 520	1·93	1·97	2·79	3·43	3·26	12
—	—	6	617	14	1 792	—	—	8	753	12	1 656	2·01	2·21	2·25	2·80	3·23	13
3	48	7	1 085	16	1 881	—	—	9	958	17	2 056	2·16	2·27	2·69	2·97	3·10	14
8	364	84	7 788	63	6 637	1	130	61	5 040	93	9 619	2·39	2·79	2·87	3·39	2·92	15
11	352	38	1 567	81	4 515	—	—	77	3 578	53	2 856	2·43	3·00	3·23	3·19	3·30	16
—	—	6	306	6	209	—	—	10	474	2	41	3·12	3·66	3·37	3·48	3·56	17
1	27	24	5 925	34	6 235	—	—	19	3 974	40	8 213	2·52	2·69	2·94	3·25	3·14	18
1	22	10	4 151	20	4 844	—	—	13	2 977	18	6 040	2·71	2·88	2·81	3·28	3·30	19
2	304	20	1 009	19	1 578	—	—	29	1 912	12	979	2·68	3·35	2·95	2·92	3·48	20
10	1 007	51	3 173	22	1 850	2	110	65	5 330	16	590	3·44	3·60	3·44	3·68	3·50	21
—	—	13	555	9	691	—	—	8	298	14	948	2·48	2·97	3·39	3·41	2·85	22
5	401	27	1 929	10	265	1	44	28	1 935	13	616	3·34	3·19	3·38	3·55	3·35	23
5	464	13	1 555	6	824	—	—	7	508	17	2 335	2·97	3·34	3·62	3·31	3·48	24
1	227	13	1 477	7	708	—	—	15	2 097	6	315	3·11	3·21	3·27	3·35	3·38	25
1	22	47	2 986	11	530	—	—	39	2 288	20	1 250	3·36	3·45	3·30	3·98	3·34	26
1	572	9	2 035	—	—	—	—	8	2 272	2	335	3·74	3·61	3·81	3·81	3·77	27
6	656	27	1 221	11	393	—	—	32	1 775	12	495	3·43	3·76	3·65	3·64	3·46	28
4	1 349	18	4 138	8	2 129	2	803	23	5 745	5	1 068	2·95	3·06	2·50	2·62	2·60	29
1	180	1	274	2	342	—	—	3	616	1	180	2·57	3·43	2·86	2·92	3·49	30
5	713	16	1 871	12	1 983	—	—	20	3 061	13	1 506	2·98	3·12	3·09	2·95	2·88	31
2	68	10	530	7	2 933	—	—	15	3 329	4	202	2·86	3·28	3·42	2·99	3·04	32
5	743	32	4 154	27	2 832	—	—	46	6 540	18	1 189	2·83	3·27	3·50	3·80	3·43	33
7	660	26	1 630	17	1 343	—	—	39	2 471	11	1 162	2·78	3·15	3·46	3·46	3·22	34
2	129	9	755	6	219	—	—	9	653	8	450	3·33	3·41	3·62	3·64	3·26	35
4	1 048	21	3 327	31	2 432	—	—	42	6 190	14	617	2·71	3·47	3·63	3·51	3·24	36
—	—	3	1 931	2	1 292	—	—	2	1 881	3	1 342	1·92	2·99	4·00	2·66	2·43	37
1	48	16	582	11	574	—	—	19	766	9	438	2·65	3·13	3·49	3·12	2·70	38
4	168	17	993	6	419	—	—	14	879	13	701	3·40	3·48	3·62	3·65	3·74	39
—	—	7	764	3	414	—	—	4	295	6	883	3·36	3·84	3·76	3·38	4·03	40
—	—	11	5 322	—	—	—	—	—	—	11	5 322	2·00	2·00	2·00	3·00	4·00	41
3	168	13	1 126	11	1 304	—	—	15	953	12	1 645	2·88	3·19	3·26	3·80	3·47	42
11	336	26	1 542	36	1 332	1	8	32	1 218	40	1 984	2·56	3·01	3·68	3·56	3·35	43
5	705	27	4 300	6	699	—	—	11	823	27	4 881	3·13	3·12	3·45	3·54	3·30	44
2	185	17	1 531	11	232	—	—	11	713	19	1 235	3·36	3·41	3·37	3·33	3·36	45
2	205	7	2 719	15	1 860	—	—	12	3 117	12	1 667	2·65	2·70	2·69	3·09	3·08	46
137	**14 116**	**876**	**96 530**	**894**	**137594**	**12**	**1 766**	**1 003**	**113 079**	**892**	**133 395**	**2·51**	·	·	·	·	47
179	25 403	967	114 491	739	127666	12	1 268	1 119	138 147	754	128 145	·	2·77	·	·	·	48
206	26 981	1 193	134 895	614	130869	32	4 885	1 375	170 463	606	117 397	·	·	2·94	·	·	49
317	46 028	1 183	151 172	402	91 834	39	14 793	1 375	176 864	488	97 377	·	·	·	3·22	·	50
365	54 510	1 238	164 683	373	60 737	32	7 735	1 340	172 000	604	100 195	·	·	·	·	3·26	51

mellan svenska och finska sågverk innebar redan en minskning i utbuden av cirka 20 % på 1929 års export. Men då timmeravverkningen allmänt minskats och åtskilliga sågverk nedlagt driften, torde 1931 års skeppningar komma att bli mindre än som beräknats enligt nämnda överenskommelse. Vid mitten av mars hade de svenska exportörerna knappt försålt en tredjedel av vad som sålts i fjol vid samma tid.

Gruppen *pappers- och grafisk industri* redovisade genomgående minskad arbetstillgång. Inom trämassefabrikationen var marknadsläget för sulfat och mekanisk massa oförändrat svagt med liten omsättning och dalande priser. I fråga om sulfit kan prisfallet däremot sägas ha upphört; den mellan flera länders sulfitfabriker överenskomna produktionsinskränkningen har såtillvida burit frukt, och verkningarna av densamma torde bli ännu tydligare, när driftsinskränkningen i maj helt genomförts. För papper var läget mycket osäkert, och köparna ställde sig fortfarande avvaktande; producenterna räknade emellertid med att lagren nu voro mindre än på länge, varför en ljusning på marknaden ej vore utesluten. Bokbinderierna fingo minskad sysselsättning efter julkvartalets slut, medan tryckerierna i det stora hela arbetade under gynnsamma betingelser.

Livsmedelsindustrien, som har sin brådaste tid under månaderna närmast före jul, rapporterade en normal tillbakagång under januarikvartalet. Arbetstillgången höll sig dock betydligt över medelgod inom flertalet branscher. Förändring till det sämre konstaterades för kvarnindustrien och sockerfabrikerna, vilka senare efter betkampanjens slut reducerat arbetsstyrkan.

Vad gruppen *textil- och beklädnadsindustri* beträffar, kunna de för de särskilda företagarkategorierna framräknade konjunktursiffrorna knappast anses giva någon bild av läget eller vara lämpade för jämförelser med tidigare perioders siffror, då den under så gott som hela kvartalet pågående strejken vid flertalet textilfabriker i landet givetvis förryckt situationen. Ett stort antal företag ha ej ansett sig böra lämna några som helst uppgifter, alldenstund driften ej varit i gång mera än ett par veckor. Konfektionsfabrikerna klagade på sina håll över att genom textilkonflikten en påtaglig knapphet i materialtillgången uppstått, varigenom arbetet ej kunnat gå för fullt, utan permitteringar måst företagas.

Inom *läder-, hår- och gummivaruindustrien* rapporterades större eller mindre nedgång för samtliga grenar. För skoindustrien, som tidigare legat väl till, är försämringen anmärkningsvärd. Anledningen till tillbakagången angives bl. a. vara den inom andra industrier rådande depressionen samt särskilt lantbrukarnas försvagade köpkraft. Inom pälsvarubranschen ha flera inskränkningar i driften förekommit till följd av utländsk konkurrens.

Av övriga näringsgrenar företedde *byggnadsverksamheten* en sedvanlig avmattning under rapportkvartalet, dock mera markerad i år, än vad annars brukar vara fallet. Den stränga vintern har nog också gjort sitt till. Murare och delvis också snickare syntes emellertid ha haft god sysselsättning, under det att målare, schaktningsarbetare m. fl. haft det sämre ställt. Ledande företag inom rörlednings- och elektriska installationsbranscherna rapporterade minskad arbetstillgång och inskränkning i driften.

Arbetslösheten inom olika yrkes- och åldersgrupper.

I förra häftet av denna tidskrift meddelades en redogörelse för åldersfördelningen bland Sveriges organiserade arbetare, grundad på uppgifter, som erhållits i samband med en inom socialstyrelsen utförd specialundersökning rörande arbetslösheten inom fackförbunden. Resultaten av sistnämnda undersökning komma att tillsammans med vissa andra inom styrelsen företagna utredningar i arbetslöshetsfrågan framläggas i en särskild publikation, som för närvarande ligger under tryckning.

Undersökningens syfte har varit att med utnyttjande av de uppgifter om medlemmarnas arbetslöshetsförhållanden, som finnas samlade i fackförbundens medlemsregister, erhålla kännedom om vissa för arbetslöshetsfrågans behandling betydelsefulla faktorer, vilka icke klarläggas genom den fortlöpande månadsstatistiken. Bland annat avsågs härmed frågan om arbetslösheten inom olika yrkes- och åldersgrupper samt om de arbetslösas fördelning efter arbetslöshetstidens längd och antalet arbetslöshetsperioder.

Undersökningen har omfattat 30 fackförbund. Ett tiotal organisationer ha måst lämnas ur räkningen, därför att arbetslöshetsredovisningen inom dessa fack icke varit så ordnad, att erforderliga uppgifter kunnat erhållas. I undersökningen ingå samtliga de personer, som under *hela år 1929* varit aktiva medlemmar i de berörda organisationerna. Hela antalet fackföreningsmedlemmar, vilkas arbetslöshetsförhållanden sålunda blivit föremål för undersökning, har uppgått till 398 122.[1]

Uppdelar man detta material dels efter ålder och dels med hänsyn till arbetslöshetstidens längd, befinnes den procentuella fördelningen inom de olika åldersgrupperna vara som följer:

Arbetslöshetstid under år 1929	Under 18 år %	18—20 år %	21—25 år %	26—30 år %	31—40 år %	41—50 år %	51—60 år %	Över 60 år %	Samtliga %
Icke någon vecka . .	50·1	50·2	47·1	52·2	59·4	60·1	58·3	51·6	**55·7**
1— 2 veckor	14·5	11·5	10·3	10·0	8·8	8·6	8·5	7·5	**9·8**
3— 4 »	7·5	6·4	6·5	6·1	5·2	5·2	5·0	4·5	**5·6**
5— 6 »	4·3	3·9	4·1	3·6	3·2	3·2	3·1	2·6	**3·4**
7—10 »	5·7	5·4	6·1	5·4	4·7	5·0	4·9	4·9	**5·1**
11—14 »	3·7	4·4	4·9	4·2	3·8	3·7	3·8	4·3	**4·0**
15—18 »	3·1	3·6	4·1	3·7	3·0	3·0	3·5	3·9	**3·4**
19—26 »	4·0	5·2	6·2	5·2	4·3	4·0	4·5	6·0	**4·8**
Över 26 v., dock ej hela året	6·3	8·3	9·4	8·6	6·9	6·4	7·1	10·4	**7·6**
Årets samtliga veckor	0·8	1·1	1·3	1·0	0·7	0·8	1·3	4·3	**1·1**
Summa	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

[1] Skillnaden mellan denna siffra och antalet organiserade arbetare, som omfattades av undersökningen om åldersfördelningen (409 174), beror därpå, att i sistnämnda utredning medtagits två i arbetslöshetsundersökningen ej ingående förbund (bryggeriarbetare och målare) ävensom vissa medlemmar av sågverksindustriarbetarförbundet (s. k. hedersledamöter), i fråga om vilka uppgifter om arbetslöshetstiden ej kunna erhållas.

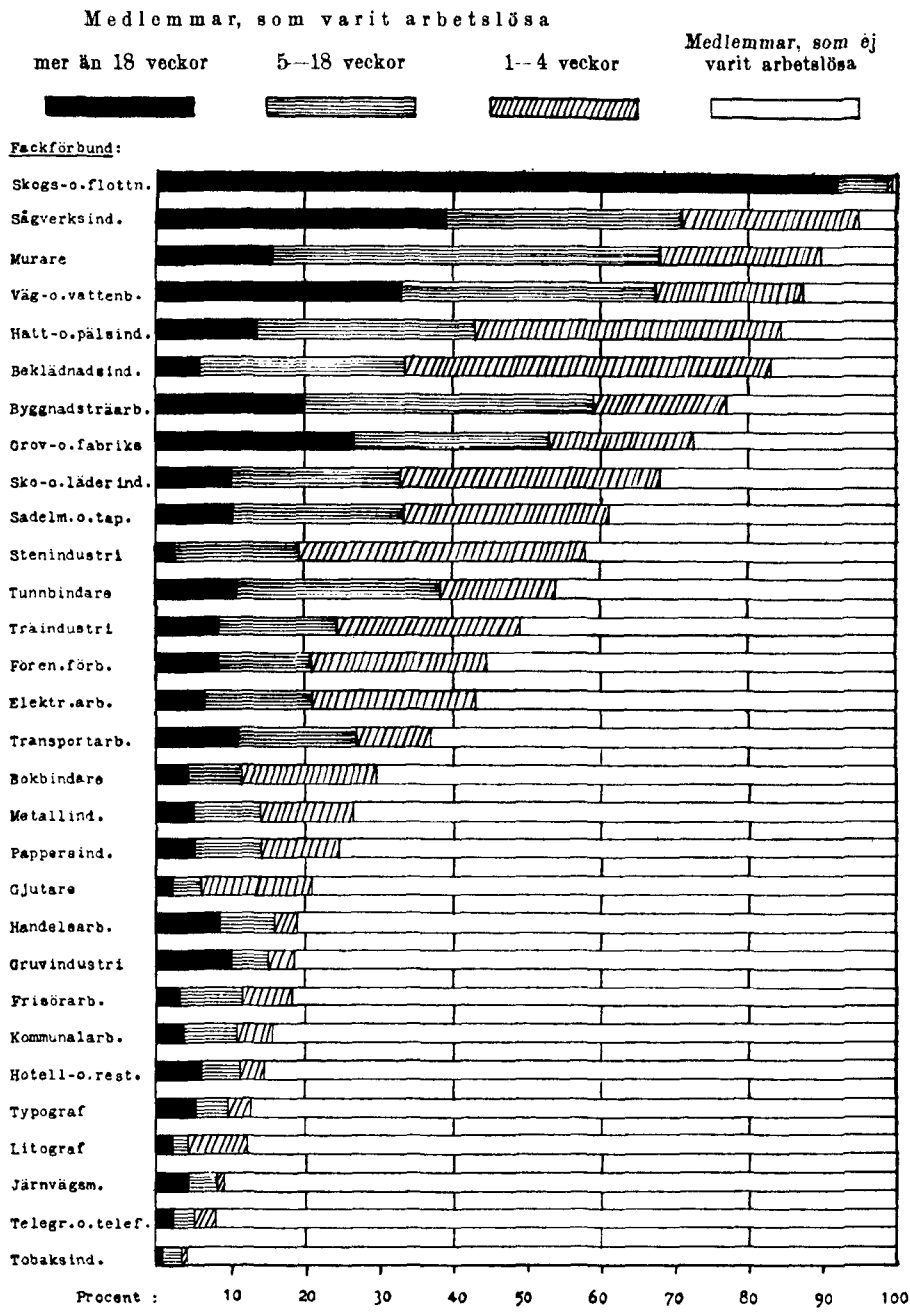
Om man som utgångspunkt för en jämförelse mellan de olika åldersgrupperna till en början tar *relativa antalet personer, som icke alls varit arbetslösa under undersökningsåret,* visar det sig, att arbetslöshetsfrekvensen varit minst i åldrarna mellan 30 och 60 år, där c:a $^3/_5$ av de organiserade arbetarna icke behövt fristämpla någon vecka av denna orsak. Även 60-åringarna visa en siffra, som är nära nog lika gynnsam som gruppen 26—30 år. Störst har arbetslöshetsfrekvensen sålunda varit bland de yngre årsklasserna och alldeles särskilt för gruppen 21—25 år.

I viss mån motväges denna ungdomens större arbetslöshetsfrekvens emellertid därav, att den genomsnittliga arbetslöshetstiden bland de yngre åldersgrupperna varit relativt kort. Sålunda hade inom den yngsta gruppen (15—17-åringarna) 26 % av hela antalet en arbetslöshetstid av endast 1—6 veckor. Motsvarande procenttal sjunker steg för steg inom de äldre åldersklasserna, så att det för 60-årsgruppen uppgår till knappt 15 %. Frånser man dessa jämförelsevis lindriga arbetslöshetsfall, som i allmänhet icke torde innebära någon nämnvärd rubbning i de berörda personernas ekonomiska och sociala ställning, kommer förhållandet mellan de olika åldersgrupperna i ett något förändrat läge. Sammanlagda antalet fackföreningsmedlemmar, för vilka under 1929 redovisats ingen eller endast ett fåtal — högst 6 — arbetslöshetsveckor, utgjorde nämligen inom den yngsta åldersgruppen 76·4 % av medlemssiffran eller endast obetydligt under motsvarande procenttal för grupperna 31—40 och 41—50 år (76·6 resp. 77·1 %) och något mer än inom gruppen 51—60 år (74·9 %). Den lägsta procentsiffran, 66·2, företer här den äldsta åldersgruppen, och därnäst ogynnsammast stå 21—25-åringarna, bland vilka endast 68·0 % hade mindre än 7 arbetslöshetsveckor.

Det är sålunda inom de båda sistnämnda åldersgrupperna, som man har att finna det relativt största antalet mera långvariga arbetslöshetsfall. Värnpliktsålderns ökade arbetslöshetsrisk framträder särskilt i de relativt höga siffrorna för fall med intill $^1/_2$ års arbetslöshet. En arbetslöshetstid av 7—26 veckor redovisades nämligen inom åldersgruppen 21—25 år för 21·3 % av hela medlemsantalet, medan gruppen över 60 år, som kom därnäst, hade siffran 19·1 % och den gynnsammast ställda årsgruppen, 41—50 år, endast 15·7 %. Övergår man däremot till de allra svåraste arbetslöshetsfallen, med mer än hälften av årets veckor fristämplade, befinnes den äldsta åldersgruppen här vara starkast representerad, med 14·7 % av sitt hela medlemsantal, medan bland 21—25-åringarna 10·7 % voro hit hänförliga och bland 15—17-åringarna endast 7·1 % (minimum). Vid bedömande av den sistnämnda gruppens gynnsamma siffra måste emellertid ihågkommas, att de arbetare i denna ålder, som kommit med i undersökningen, huvudsakligen torde vara sådana, som redan fått tämligen fast fot inom industrien, medan det stora flertalet arbetslösa minderåriga aldrig hunnit så långt, att de kunnat få tillfälle att ansluta sig till någon fackorganisation.

Det mest anmärkningsvärda resultatet av den här gjorda sammanställningen torde vara den relativt ringa stegringen av arbetslöshetsfrekvensen inom de högre åldersklasserna och speciellt för gruppen 51—60 år. De jämförelsevis gynn-

Arbetslöshetsfrekvensen inom fackförbunden och de arbetslösas fördelning efter arbetslöshetstidens längd.

samma siffrorna för denna åldersgrupp synas visa, att svårigheterna för en något äldre man att hålla sig kvar på den industriella arbetsmarknaden icke äro så stora, som man ofta föreställer sig, åtminstone icke under ett år med sådana konjunkturer som 1929.

Den genomsnittliga arbetslöshetstiden för olika arbetarkategorier kan icke exakt angivas, enär det av praktiska hänsyn befunnits påkallat att redan i de från fackförbunden infordrade primärtabellerna sammanföra de arbetslösa i vissa grupper och några uppgifter om hela antalet arbetslöshetsveckor (månader) ej erhållits. En ungefärlig uppskattning av arbetslöshetstiden ger emellertid följande resultat:

Arbetslöshets-veckor	Under 18 år	18—20 år	21—25 år	26—30 år	31—40 år	41—50 år	51—60 år	Över 60 år	Summa
per arbetare . .	5·6	6·8	7·7	6·8	5·6	5·4	6·1	9·1	**6·3**
» arbetslös .	11·3	13·7	14·5	14·2	13·7	13·5	14·6	18·9	**14·2**

Om man ser på den genomsnittliga arbetslöshetstiden p e r a r b e t a r e, bekräftas även här den förut gjorda iakttagelsen, att gruppen 41—50 år är den ålder, som i arbetslöshetshänseende är mest gynnsamt ställd. Räknar man däremot med genomsnittstiden p e r a r b e t s l ö s, befinnes denna vara kortast inom den yngsta åldersgruppen, 15—17-åringarna. Den längsta arbetslöshetstiden finner man, såsom naturligt är, inom den äldsta gruppen, där de helårsarbetslösa utgöra ett avsevärt större antal än inom övriga åldrar. Åldern 21—25 år företer också, liksom i fråga om arbetslöshetsfrekvensen, ganska höga siffror, särskilt om man räknar med antalet arbetslöshetsveckor per arbetare.

De olika organisationerna och yrkesgrupperna uppvisa, såsom naturligt är, stora variationer i fråga om medlemmarnas fördelning i arbetslöshetshänseende. En översiktlig bild härav meddelas i diagrammet å sid. 363, där de olika förbunden äro ordnade efter arbetslöshetsfrekvens, d. v. s. efter relativa antalet medlemmar, som under året fristämplats för arbetslöshet. Procenttalen växla från högst 99·9 % (skogs- och flottningsarbetarförbundet) till lägst 4·0 % (tobaksindustriarbetarförbundet). Det förstnämnda förbundet intager en särställning gentemot övriga organisationer icke endast därutinnan, att praktiskt taget hela medlemsbeståndet varit mer eller mindre berört av arbetslöshet, utan även i det hänseendet att det stora flertalet av hithörande arbetslösa uppvisa en förhållandevis lång arbetslöshetstid. Över $^3/_4$ av medlemmarna ha redovisats såsom arbetslösa under mer än halva året, och endast 8 % av hela antalet ha varit i arbete 8 månader (34 veckor) eller däröver. Föga gynnsammare siffror uppvisa de till sågverksindustriarbetarförbundet anslutna skogs- och flottningsarbetarna. Sammanför man samtliga de inom skogshanteringen sysselsatta arbetarna till en grupp, finner man, att av hithörande arbetare ej mindre än 62·6 % varit fristämplade mer än 6 månader. Motsvarande siffra för hela det i undersökningen ingående materialet utgör 8·7 %. På skogsarbetargruppen, som i sin helhet omfattar endast 4 % av de undersökta arbetarna, komma sålunda 31 % av de halvårsarbetslösa. Frånräknar man hela denna arbetarkategori, sjunker den ovan nämnda procentsiffran 8·7 till endast 6·3,

medan däremot procentuella antalet arbetare, som icke haft någon arbetslöshetsvecka, ökas från 55·7 till 58·1.

Bland organisationer med ett relativt stort antal fall av långvarig arbetslöshet äro, närmast efter skogs- och sågverksarbetarförbunden, att nämna väg- och vattenbyggnads- samt grov- och fabriksarbetarförbunden. Inom den sistnämnda organisationen framträda särskilt sockerindustriens kampanjarbetare samt den numerärt visserligen obetydliga gruppen torvindustriarbetare med synnerligen ogynnsamma siffror. Vad som starkt influerar förbundets genomsnittssiffra är också den relativt stora arbetslösheten bland byggnadsarbetare och byggnadsämnesarbetare. Å andra sidan ingår i denna organisation yrkesgrupper som kol- och lerindustriarbetarna samt tändsticksindustriarbetarna, av vilka särskilt de förstnämnda utmärka sig för synnerligen låg arbetslöshetsfrekvens.

En i viss mån annan arbetslöshetstyp än i de ovan nämnda yrkesgrupperna finner man inom vissa av de typiska säsongyrkena i beklädnads- och byggnadsbranscherna. Hithörande organisationer karakteriseras av mycket hög arbetslöshetsfrekvens. Däremot är arbetslöshetstidens längd i det stora flertalet fall jämförelsevis kort. Sålunda har inom beklädnadsarbetarförbundet ungefär halva medlemsbeståndet haft en arbetslöshetstid av 1—4 veckor, och inom ytterligare tre fackförbund — hatt- och pälsarbetare, stenarbetare och skoarbetare — befinnes mer än $^1/_3$ av de redovisade medlemmarna vara hänförliga till samma kategori. Inom byggnadsfacken är den normala säsongarbetslösheten av något längre varaktighet. En arbetslöshetstid av 1—4 månader (5—18 veckor) redovisas för mer än hälften av murarna och c:a $^2/_5$ av byggnadsträarbetarna.

En fördelning av de arbetslösa med hänsyn till den särskilt ur försäkringssynpunkt betydelsefulla frågan om antalet *arbetslöshetsperioder* ger följande resultat:

	Arbetslösa med en sammanlagd arbetslöshetstid av								
	1—2 veck.	3—4 veck.	5—6 veck.	7—10 veck.	11—14 veck.	15—18 veck.	19—26 veck.	Över 26 v.	Samtliga
1 period	76·3	33·6	22·4	22·1	22·3	20·6	10·1	17·4	**32·4**
2 perioder	23·7	35·2	30·5	24·9	21·7	23·1	24·8	24·4	**25·8**
3 »	—	26·3	27·1	22·7	19·9	19·1	19·4	17·0	**16·8**
4 o. flera perioder	—	4·9	20·0	30·3	36·1	37·2	45·7	41·2	**25·0**
Summa	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Inalles har som synes arbetslöshetstiden i $^1/_3$ av hela antalet fall utgjort en enda, sammanhängande period, under det $^1/_4$ genomgått 2 arbetslöshetsperioder och $^1/_6$ av de arbetslösa 3 perioder; för den återstående fjärdedelen ha antecknats 4 eller flera olika arbetslöshetsperioder. Självfallet är, att antalet perioder står i visst samband med längden av den sammanlagda arbetslöshetstiden. Antalet fall, för vilka hela arbetslösheten infallit i ett sammanhang, är relativt störst inom grupperna 1—4 veckor och minst inom grupperna 19 veckor och däröver;

inom de mellanliggande grupperna håller sig procenttalet i det närmaste konstant. I fråga om antalet fall med 4 eller flera arbetslöshetsperioder råder ett rakt motsatt förhållande; procenttalet för denna kategori stiger i samma mån som den totala arbetslöshetstiden ökas. Mer obestämd är i detta hänseende tendensen beträffande de kategorier, för vilka arbetslöshetstiden sönderfallit i 2 eller 3 perioder. Starkast representerade äro dessa fall inom grupperna 3—6 veckor. — Då man kommer in på de långvarigaste arbetslöshetsfallen, påverkas alla häri ifrågavarande procenttal helt naturligt av det icke obetydliga antalet helårsarbetslösa, d. v. s. medlemmar, som fristämplats för årets samtliga veckor och vilka följaktligen hänförts till kategorien »1 period». Frånser man dessa bli procenttalen för gruppen »över 26 veckor» resp. 5·5, 27·9, 19·5 och 47·1.

Av de olika fackorganisationerna har frisörarbetarförbundet befunnits vara den, där den redovisade arbetslöshetstiden i största utsträckningen (92 % av samtliga fall) varit koncentrerad till en enda period. Närmast i ordningen komma telegraf- och telefonmannaförbundet (88 %), litografförbundet (82 %), gruvindustriarbetarförbundet (68 %), hotell- och restaurangpersonalens förbund (66 %), gjutareförbundet (64 %), bokbindare- och typografförbunden (båda 56 %) samt metallindustriarbetarförbundet (51 %). Det synes, av dessa siffror att döma, i främsta rummet vara bok- och metallindustrierna samt vissa icke-industriella yrken, som karakteriseras av en på sådant sätt sammanhängande arbetslöshetstid.

Undersöker man å andra sidan vilka yrkesgrupper, som uppvisa den största splittringen av arbetslöshetstiden, återfinner man här i allmänhet samma fack, som förut konstaterats utmärka sig för en hög arbetslöshetsfrekvens. En särställning intaga sålunda även här arbetarna inom skogshanteringen, av vilka c:a $^2/_3$ hade sin arbetslöshetstid uppdelad på fyra eller flera perioder och endast 4 % hade de fristämplade veckorna i en följd. Den näringsgren, som framför allt kännetecknas av talrika, men kortvariga arbetslöshetsperioder, är emellertid gummiindustrien. Ehuru de arbetslösa inom detta fack i allmänhet ej uppvisade någon längre arbetslöshetstid — vanligast var 5 à 6 veckor — var denna tid endast i ett fåtal fall (9 % av hela antalet) förlagd i ett sammanhang; bland dessa fall utgjordes för övrigt en avsevärd del av helårsarbetslösa. Däremot hade nära hälften av samtliga hithörande arbetslösa sin arbetslöshetstid uppdelad på fyra eller flera perioder.

Bland yrkesgrupper, inom vilka den redovisade arbetslöshetstiden i relativt stor utsträckning varit uppdelad på flera perioder, äro förutom de ovan anförda att nämna beklädnadsarbetare, hattarbetare, murare, byggnadsträarbetare, byggnadsgrovarbetare och byggnadsämnesarbetare. Relativa antalet arbetslösa med endast en arbetslöshetsperiod har inom samtliga dessa grupper hållit sig mellan 20 och 27 %. Gemensamt för samtliga är också, att arbetslöshetsfrekvensen legat avsevärt över genomsnittet (77—91 % av hela medlemsantalet). Däremot kännetecknas åtminstone de fyra förstnämnda yrkena icke av någon särdeles lång arbetslöshetstid (per arbetslös); beklädnadsarbetarförbundet är till och med den organisation, som i detta hänseende företer det allra

lägsta medeltalet. Arbetslöshetsperioderna måste sålunda i det stora flertalet fall ha varit av tämligen kort varaktighet.

Det vill sålunda synas, som om variationerna i fråga om antalet arbetslöshetsperioder inom olika fack skulle stå i visst samband icke endast med arbetslöshetstidens längd, utan även och måhända i ännu högre grad med arbetslöshetsfrekvensen (antalet under året arbetslösa i procent av hela medlemsantalet). Med én hög arbetslöshetsfrekvens följer merendels också ett relativt stort antal fall av upprepad arbetslöshet och detta även inom sådana fack, där flertalet av de arbetslösa haft en jämförelsevis kort arbetslöshetstid.

Grupperar man samtliga de i undersökningen ingående fackorganisationerna ur iterationsriskens synpunkt, d. v. s. med hänsyn till relativa antalet fall av upprepad arbetslöshet, befinnes det, att denna siffra inom ett påfallande stort antal organisationer håller sig omkring 50 % av samtliga arbetslöshetsfall. Icke mindre än 13 av de 29 förbund, undersökningen omfattar,[1] förete siffror liggande mellan 43·7 och 56·3 %; bl. a. återfinner man inom denna kategori så stora yrkesgrupper som metall- och pappersindustriarbetarna samt järnvägsmännen. — En annan tydligt avgränsad huvudgrupp utgöres av de förut anförda typiska säsongfacken, där i medeltal $^3/_4$ av de arbetslösa genomgått mer än en arbetslöshetsperiod. Däremot är det endast ett par av de mindre fackförbunden, vilkas iterationsprocent närmar sig det för hela materialet beräknade aritmetiska medeltalet, 67·6 %. Undersökningen ger sålunda på denna punkt ett gott exempel på ett fall, där det aritmetiska medeltalet ingalunda framträder som ett typtal.

Socialstyrelsens yttrande angående utredning av arbetsförhållandena inom det husliga arbetet.

Avgivet den 6 mars 1931.

Sedan riksdagens andra kammares fjärde tillfälliga utskott anhållit om yttrande av socialstyrelsen över en inom kammaren väckt motion, nr 333, angående utredning av arbetsförhållandena inom det husliga arbetet, har genom Kungl. Maj:ts beslut den 13 februari 1931 styrelsen anbefallts att avgiva och till utskottet senast den 7 mars 1931 överlämna det sålunda begärda yttrandet.[2]

Med anledning härav får socialstyrelsen härmed anföra följande.

Uti motionen har framhållits, hurusom man vid strävandena att klarställa och reglera arbetsförhållandena inom olika yrkesgrupper icke vidtagit några som helst sådana åtgärder med avseende på det husliga arbetet. En huvudanledning härtill vore, att det husliga arbetet icke ansåges såsom något yrke och att det alltså för dess utövare skulle krävas varken särskild utbildning eller ordnade arbetsförhållanden. Detta vore dock en felaktig uppfattning, då det husliga arbetet vore av mångsidig art och krävde skicklighet och kunnighet i en mängd ting samt därtill vore

[1] Beträffande en organisation (de förenade förbunden) saknas uppgifter om antalet arbetslöshetsperioder.

[2] Motionen har sedermera avslagits av riksdagen.

både krävande och ansträngande. Hemmet borde rätteligen betraktas jämväl som en arbetsplats och en mycket viktig sådan, vare sig arbetet inom detsamma utfördes av husmodern eller av ett anställt och avlönat hembiträde. Den kontrast, som förelåge mellan å ena sidan den skarpt begränsade arbetstiden i fabriker, butiker, restauranger, kaféer etc., å den andra de helt oreglerade arbets- och fritidsförhållandena inom det husliga området, hade framkallat en flykt från hemarbetet, vilken gåve sig tillkänna å ena sidan i en kännbar brist på hembiträden och å den andra sidan i överflöd på kvinnor, som sökte arbete å andra områden. Under dylika förhållanden vore det enligt motionärernas uppfattning uppenbart, att åtgärder borde vidtagas från det allmännas sida för att göra det husliga arbetet mera eftersökt och uppskattat, framför allt genom bättre utbildningsmöjligheter och ordnade arbetstidsförhållanden. Detta kunde i sin ordning antagas verka utjämnande på arbetstillgången inom en del andra arbetsområden. Närmast ansåges det av behovet påkallat att genom samhällets försorg företaga en utredning angående arbetsförhållandena inom det husliga arbetet för att därigenom utröna, vad som kunde och borde göras för att göra detta arbete mera begärligt och leda arbetskraften in på detta område. En sådan utredning borde enligt motionärernas mening omfatta antalet sysselsatta inom detta arbete, deras ålder och utbildning, arbetstidens längd per vecka, sön- och helgdagsarbete, fritid och semester, bostads- och löneförhållanden m. m.

Socialstyrelsen kan för sin del i huvudsak instämma i motionärernas synpunkter. Av vad i motionen anförts får man dock ej draga den slutsatsen, att förhållandena inom det husliga arbetet icke varit föremål för uppmärksamhet och diskussion. Det torde knappast finnas något område, på vilket det under tidernas lopp offrats så många ord — och så många hetsiga ord — som på arbetsförhållandena i hemmen. I äldre tider dominerade lönefrågan, varom bl. a. vittna de lönetaxor för tjänstefolk, vilka ända in på 1800-talet utfärdades av Kungl. Maj:ts befallningshavande och andra myndigheter. I våra dagar ha förändringar i befolkningsförhållanden och samhällsuppfattning skjutit tillgångsfrågan i förgrunden.

Det synes för närvarande särskilt vara två tendenser, som göra sig gällande på förevarande område. Den ena innebär en förenkling och rationalisering av ifrågavarande arbete, framträdande särskilt däruti, att allt flera familjer söka sig över från stora och arbetskrävande våningar och villor till mindre lägenheter, försedda med moderna bekvämligheter och mekaniska anordningar, varigenom husmodern kan reda sig med ingen eller ringa främmande arbetshjälp. Den andra tendensen innebär, att arbetande och arbetssökande kvinnor i allt större utsträckning föredraga andra slag av arbete framför husliga sysslor. Emellertid finns det alltjämt ett stort antal hushåll, vilka på grund av sin storlek, sina bostadsförhållanden eller särskilda omständigheter (t. ex. husmoderns sjukdom) äro nödsakade att helt eller delvis lita till lejd arbetskraft, liksom det gives många kvinnliga arbetssökande, vilka på grund av sin allmänna läggning eller arbetsmarknadens läge äro hänvisade att söka sitt uppehälle såsom hembiträden. Hemmens arbetshjälpsfråga har alltjämt sin stora betydelse för vida befolkningsgrupper.

Enligt den yrkesräkning, som anordnades i samband med 1920 års folkräkning, voro av samtliga förvärvsarbetande kvinnor omkring en fjärdedel anställda i husligt arbete. Tjänarinnorna utgjorde c:a 183 000, vilket var 23 % mera än vid 1910 års folkräkning, då de kvinnliga tjänarnas antal beräknades till c:a 149 000. Ehuru denna ökning är betydligt mindre än för vissa närstående grupper av kvinnliga yrkesutövare, t. ex. kontors- och butiksbiträden samt hotell- och restaurangpersonal, vilka båda grupper under perioden mer än fördubblats i antal, torde den beräknade stegringen dock sannolikt vara högre än den verkliga. I berättelsen betecknas också beräkningen såsom osäker på grund av förändrade principer för klassificeringen, vartill kommer vanskligheten att avgränsa de egentliga hembiträdena från å ena sidan jordbrukstjänarna, å den andra de i hushållsarbetet deltagande

familjemedlemmarna. Enligt 1912—13 års bostadsräkning utgjorde i därvid undersökta 122 städer och stadsliknande samhällen tjänstefolket 3·0 % av samtliga invånare, och vid 1920 års bostadsräkning, vilken visserligen omfattade en fåtaligare krets av samhällen, kom man till nästan samma tal (3·1 %). Arbetsbiträden funnos i genomsnitt i ungefär var tionde lägenhet, men detta relationstal växlade allt efter respektive samhällens sociala struktur från 20—24 % till 1 à 2 %. Jämförelser mellan städer, som voro inbegripna i såväl 1912—13 som i 1920 års bostadsräkning, tyda snarast på att antalet hembiträden i stort sett varit oförändrat. Vad beträffar utvecklingen under efterföljande tioårsperiod, skulle man snarast vänta sig en minskning, men exakta uppgifter i detta avseende kunna ej erhållas förrän efter avslutandet av 1930 års folk- och yrkesräkning.

I fråga om hembiträdenas ålder meddelas i 1920 års yrkesräkning vissa uppgifter, vilka innebära, att mer än halva antalet var under 25 år och att de högre åldersgrupperna endast voro sparsamt företrädda. I fråga om inkomstförhållandena upplyser samma källa, på grundval av självdeklarationer och taxeringslängder, att c:a $^2/_5$ av de kvinnliga tjänarna voro utan angiven inkomst och att återstående $^3/_5$ fördelade sig tämligen jämnt på inkomstgrupperna under 1 000 kronor och 1 000—2 000 kronor; högre inkomster voro undantag. Nyare inkomstuppgifter, meddelade av de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna, återfinnas i den av socialstyrelsen utgivna »Lönestatistisk årsbok». Enligt denna källa utgjorde år 1929 genomsnittslönen per månad för hushållerska 46 kronor, för ensamjungfru och köksa 35 kronor samt för husjungfru 34 kronor, vilket är drygt dubbelt så mycket, som betalades år 1914. Härtill kommo fri kost och logi, värderade till i medeltal 47 kronor per månad mot 31 kronor år 1914. I Stockholm voro lönerna högre, t. ex. år 1929 för ensamjungfru 45 kronor per månad jämte kost och bostad, värderade till 75 kronor. Nämnas må emellertid, att på landsbygden en jungfru, villig att deltaga i jordbruksarbete, betalades med i medeltal 36 kronor per månad, och hennes fria vivre uppskattades till 38 kronor.

Lägges härtill, att arbetsförmedlingsstatistikens uppgifter rörande arbetssökande samt lediga och tillsatta platser ger en viss föreställning om tillgången och efterfrågan på arbetskraft inom det husliga arbetet, torde man ha uttömt den officiella statistiken såsom kunskapskälla beträffande i motionen berörda förhållanden och faktorer. Ur andra källor torde ej heller mycket vara att hämta till belysning av föreliggande ämne. Nämnas må, att efter upphävandet år 1926 av 1833 års legostadga någon avtalslag icke längre förefinnes på det husliga arbetsområdet.

Såsom av det anförda framgår, äro nu anförda siffror och uppgifter hämtade ur allmänna undersökningar, då det i vårt land icke, vare sig på offentligt eller enskilt initiativ, anordnats någon specialundersökning rörande arbetsförhållandena inom det husliga arbetet. En individualiserande undersökning torde dock bliva nödvändig, därest man närmare vill belysa sådana i motionen berörda spörsmål som hembiträdenas utbildnings-, arbetstids- och bostadsförhållanden m. m.

Viss ledning vid planläggande av en sådan undersökning torde kunna erhållas genom att studera de utredningar och åtgärder på det husliga arbetets område, som vidtagits i vissa främmande länder.

Såsom motionärerna påpekat, ha dessa förhållanden ägnats uppmärksamhet i *Danmark*, särskilt ur yrkesutbildningssynpunkt. Nämnas kan även, att den danska tjänstehjonslagen av 1854 ersattes år 1921 med en lag om rättsförhållandet mellan husbonde och »Medhjælpere», varmed förstås dels hembiträden, dels manliga och kvinnliga tjänare inom jordbruket. Lagens huvudinnehåll utgöres av arbetarskyddsbestämmelser för minderåriga tjänare, medan för »medhjälpare» över 18 år lagens bestämmelser i regel endast gälla i den mån annorlunda icke avtalats. Även för äldre tjänare äro dock lagens utförliga bostadsbestämmelser obligatoriska. Enligt dessa skall tjänare, som har logi hos husbonden, inhysas i ett ljust och luf-

tigt rum, motsvarande ett utrymme av minst 16 m³ för en person och 25 m³ för två. Tjänare skall ha egen säng jämte rena lakan och handdukar.

I *Tyskland* upphävdes efter revolutionen år 1918 de i de olika staterna gällande tjänstehjonsstadgorna (Gesindeordnungen). Nya lagbestämmelser för tjänstefolk utfärdades dock blott i ett par delstater (Bayern, Mecklenburg-Schwerin), medan man på andra håll (t. ex. i Berlin) använde sig av normalkontrakt, uppgjorda av husmödrarnas och hembiträdenas organisationer och innehållande delvis rätt utförliga bestämmelser rörande biträdenas arbets- och fritid, bostadsförhållanden m. m. År 1921 anhöll emellertid tyska riksdagen om ett förslag till lag, som för tyska riket i dess helhet skulle reglera de i husligt arbete sysselsatta arbetstagarnas rättsliga och ekonomiska förhållanden. Riksregeringen framlade även ett dylikt förslag samma år, men frågan blev tills vidare undanskjuten. År 1926 verkställdes på initiativ av riksarbetsministeriet i samarbete med husmödrarnas och hembiträdenas centralförbund en statistisk undersökning, avseende hembiträdenas anställningstid, arbetstid, fritid och semester samt avlöningsförhållanden ävensom sättet för arbetsförmedlingen. Individuella uppgifter i dessa avseenden erhöllos från 4 105 hembiträden, vilka dock utgjorde mindre än en halv procent av samtliga dylika (1·02 milj. enligt 1925 års yrkesräkning). På grundval av detta och annat material utarbetades år 1928 ett nytt förslag till hembiträdeslag, vilket innehåller utförliga bestämmelser angående arbetsavtal och uppsägningstid, kost och bostad, vilotid (minst 9 timmar per natt), fritid och semester, sjukvård m. m. Lagförslaget har hittills icke föranlett något riksdagens beslut.

En hembiträdeslag har däremot sedan år 1920 varit gällande i *Österrike*. Den föreskriver, att mellan husbonde och tjänare skall ingås ett arbetsavtal, angivande rättigheter och skyldigheter. Lagen innehåller ganska utförliga bestämmelser angående tjänarens kost och husrum, vilotid (minst 9 timmar mellan 9 e. m. och 6 f. m.), fritid och semester, sjukvård och uppsägningstid. Verkningarna av denna lag belysas genom en år 1926 av Wiens arbetarkammare företagen undersökning angående arbetsförhållandena för 2 831 hembiträden. En liknande lag lär sedan år 1923 vara gällande i *Polen*.[1]

I övriga europeiska länder förefinnas veterligen inga särskilda lagbestämmelser på detta område. Frågan om arbetsförhållandena inom det husliga arbetet har dock flerstädes varit föremål för uppmärksamhet. Nämnas kan, att i *Schweiz* vissa kantonstyrelser fastställt normalkontrakt för hembiträden, innehållande delvis rätt utförliga bestämmelser angående arbetstid, fritids- och semesterförhållanden, bostads- och lönevillkor m. m. I *England* framhöllo redan på 1890-talet åtskilliga skriftställare, vilken betydelsefull plats det husliga arbetet intoge i det ekonomiska livet och att därför förhållandena på detta område voro väl värda en ingående undersökning. Strax efter världskrigets avslutande framlade rekonstruktionsministeriets kvinnokommitté ett betänkande angående organisationen av det husliga arbetet. Häri rekommenderades i första rummet åtgärder för yrkesutbildning av hembiträden men även för reglering av arbetstiden m. m. Hembiträden med egen bostad borde ha en veckoarbetstid (exklusive måltidsraster) icke överstigande 48 timmar, medan tjänare med bostad hos arbetsgivaren borde tillförsäkras en nattvila av åtminstone 9 timmar samt 2—2½ timmars ledighet varje dag eller eventuellt en hel fridag med lämpliga mellantider; därjämte borde de åtnjuta fjorton dagars semester med lön och kostpengar. Några praktiska resultat av denna utredning ha veterligen ej framkommit. År 1923 voro hembiträdenas arbetsvillkor föremål för undersökning av en särskild av arbetsministern tillsatt kommitté. Denna föreslog

[1] Man har här icke ansett sig böra ingå på den mera allmängiltiga lagstiftning om arbetsavtal, som förefinnes i vissa länder, varom uppgifter meddelas i ett av socialstyrelsen den 28 februari 1931 avgivet yttrande angående vissa framställningar om utredning rörande reglering av förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare. (Soc. Medd. årg. 1931, sid. 286 ff.)

vissa åtgärder, avsedda att höja det husliga arbetets anseende och göra det mera populärt bland de arbetande kvinnorna.

Alldeles särskilt intresse har hembiträdesfrågan varit föremål för i *Förenta staterna,* där bristen på tjänstefolk varit och är vida större än i Europa och penninglönerna därför också tre till fyra gånger högre. En jämförelse mellan 1910 och 1920 års census visar, att gruppen av kvinnor i huslig och personlig tjänst under mellantiden nedgått med 14 % till 2·2 milj. Detta motsvarar ungefär $^1/_4$ av samtliga kvinnor i förvärvsarbete, medan andelstalet år 1910 närmade sig $^1/_3$. En närmare analys av siffrorna för olika yrkesgrupper visar, att kvinnorna tendera att övergiva det privata hushållsarbetet för det publika, som bedrives i hotell och restauranger, anstalter o. dyl. med ordnad arbetstid och mera opersonligt förhållande mellan arbetsgivare och anställda.

Amerikanska skriftställare ha ofta framhållit nödvändigheterna av att ställa det husliga arbetet »on a business basis» genom att systematisera arbetet, reglera arbetstimmarna och giva hembiträdena nödig tid och frihet för att kunna leva sitt eget liv bland sina släktingar och vänner. Praktiska åtgärder i denna riktning ha på flera håll vidtagits av kvinnoorganisationer, dels redan förefintliga, såsom medborgarföreningar och K. F. U. K., dels för ändamålet bildade husmodersföreningar o. dyl. En sådan är »Domestic efficiency association», vilken år 1921 bildades i Baltimore, en stad med ungefär 800 000 invånare, belägen nära gränslinjen mellan nord- och sydstaterna.

Ifrågavarande organisation, som även bedrev platsförmedlingsverksamhet, ställde på begäran sina handlingar till förfogande för den byrå inom Förenta staternas arbetsdepartement, vilken särskilt sysslar med kvinnofrågor. Byrån har underkastat materialet statistisk bearbetning, vars resultat år 1924 offentliggjordes såsom en särskild bulletin. Denna statistik, vilken avser 672 manliga (mest chaufförer) och 2 293 kvinnliga tjänare, ger en ganska god bild av hembiträdesfrågans faktiska läge i Amerika. Detta får sin särskilda prägel genom det stora antalet negresser bland hembiträdena (i Baltimore över halva antalet) samt genom den omständigheten, att blott omkring hälften av tjänstefolket bor i huset, medan lika många »gå till och från». Mera tillämpliga på europeiska förhållanden synas vara de vid undersökningen gjorda iakttagelserna angående den större eller mindre förkärleken för olika yrkesspecialiteter inom det husliga arbetet, exempelvis kokerska, barnjungfru, husjungfru, ensamjungfru o. s. v. Omkring $^2/_5$ av de platssökande önskade emellertid arbete av annat slag än det de nu hade, vilket i sin mån belyser den oro och det missnöje, som rådde inom hembiträdeskåren. Från en annan sida framträda samma förhållanden därigenom, att drygt $^2/_3$ av tjänarinnorna stannat hos samma arbetsgivare kortare tid än två år.

Vad nu meddelats rörande de utredningar och åtgärder, som beträffande det husliga arbetet vidtagits i vissa främmande länder, ger vid handen, att frågan om hembiträdeskårens arbetsförhållanden står på dagordningen i många länder. Vad vårt land beträffar synes en undersökning rörande ifrågavarande förhållanden icke behöva bliva alltför tidskrävande och kostsam, därest den, såsom motionärerna antytt, inriktas på icke att belysa förhållandena i allmänhet inom ifrågavarande yrkesområde utan att klarlägga vissa betydelsefulla punkter, särskilt hembiträdenas utbildningsförhållanden, arbetstidens längd, fritid och semester samt bostads- och löneförhållandena. Att döma av erfarenheterna från ovan berörda utländska undersökningar synes det dock önskvärt att i utredningen även indraga några andra spörsmål, såsom anställningstiden, yrkesspecialiseringen, betygsättningen och platsförmedlingen. Givetvis skulle arbete och kostnader kunna väsentligen nedbringas, om undersökningen på lämpligt sätt inskränktes till att avse vissa efter representativa grunder utvalda orter och befolkningsgrupper. Vid dess genomförande borde samarbete sökas med förefintliga husmoders- och hembiträdesföreningar och andra på området verksamma eller intresserade organisationer.

Fylleriförseelser och spritsmuggling under första kvartalet 1931.

Fylleriförseelser under första kvartalet 1931. Enligt en inom kontrollstyrelsen verkställd preliminär sammanräkning, vars resultat delgivits socialstyrelsen och i sammandrag återges i tab. A, utgjorde antalet fylleriförseelser, för vilka personer blivit sakfällda under första kvartalet 1931, tillhopa 6 241, av vilka 6 120 begåtts av män och 121 av kvinnor. Antalet avdömda fylleriförseelser per kvartal dels under år 1913, såsom representerande förhållandena före världskriget och det individuella kontrollsystemets mera allmänna tillämpning, dels för tiden fr. o. m. år 1924 har utgjort som följer:

	Medeltal per kvartal under år								1 kv.	4 kv.	1 kv.
	1913	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1930	1930	1931
Antal förseelser . .	14 727	8 171	8 130	7 425	7 196	6 929	7 375	7 700	6 751	7 836[1]	6 241[2]
Per 100 000 inv. .	262	136	134	123	118	114	121	126	110	128	102

Dessa siffror återge emellertid icke hela den faktiska fyllerifrekvensen å offentliga platser. Man får nämligen i allmänhet räkna med, att för varje kvartal något eller några hundratal personer, som blivit anhållna för fylleri, sedermera icke sakfällas, merendels av det skäl att de icke kunnat med stämning anträffas och inställas inför rätta. Påpekas bör därjämte, att å ena sidan en del av de förseelser, som avdömts under en redovisningsperiod, begåtts under en tidigare, medan å andra sidan en del under perioden begångna förseelser avdömas först under ett följande redovisningsskede. Vad beträffar den preliminära siffran för första kvartalet 1931, tyder densamma på nedgång i fyllerifrekvensen såväl gentemot första kvartalet 1930 (6 751 förseelser) som jämfört med fjärde kvartalet 1930 (7 836 förseelser). Anmärkas bör emellertid, att redogörelsekvartalets siffra torde komma att höjas genom senare inkomna rapporter, varför nedgången i verkligheten torde vara något mindre än vad denna jämförelse ger vid handen.

År	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
1924 . . .	2 092	2 083	2 259	2 742	2 816	2 731	2 526	2 834	3 676	3 174	2 966	2 786
1925 . . .	2 705	2 457	2 780	2 678	2 619	2 720	2 216	2 651	3 629	3 255	2 921	1 890
1926 . . .	2 052	1 982	2 478	2 709	2 782	2 361	2 023	2 440	3 476	2 600	2 763	2 034
1927 . . .	2 174	2 112	2 436	2 333	2 677	2 301	1 951	2 601	3 173	2 799	2 509	1 719
1928 . . .	2 022	1 903	2 101	2 390	2 385	2 032	2 136	2 863	2 752	2 909	2 505	1 719
1929 . . .	2 189	1 702	1 846	2 535	2 554	2 321	2 361	3 068	3 393	2 920	2 645	1 964
1930 . . .	2 484	1 953	2 314	2 640	2 524	2 541	2 193	2 910	3 404	2 915	2 763	2 158
1931 . . .	2 209[2]	1 969[2]	2 063[2]									

[1] De tidigare meddelade siffrorna för fjärde kvartalet 1930 ha ökats med 163 senare rapporterade förseelser.
[2] Preliminär siffra.

Orter	Antal fylleriförseelser, för vilka personer sakfällts under				Förseelser, begångna av *män*						Förs., beg. av *kvinnor*		
					med motbok		*utan* motbok	Summa	Därav		Hela antalet	Därav	
	jan.	febr.	mars	hela kvartalet	full inköpsrätt	begr. inköpsrätt			25 år eller däröver[1]	under 25 år[2]		25 år eller däröver[1]	under 25 år[2]
Stockholms stad	440	421	454	**1 315**	60	273	898	**1 231**	1 079	152	84	68	16
Östra Sverige													
Södertälje	9	7	10	**26**	—	4	22	**26**	22	4	—	—	—
Lidingö	2	2	2	**6**	—	1	5	**6**	5	1	—	—	—
Uppsala	8	21	11	**40**	—	6	34	**40**	29	11	—	—	—
Västerås	18	13	14	**45**	—	3	41	**44**	31	13	1	1	—
Nyköping	5	6	2	**13**	—	5	8	**13**	9	4	—	—	—
Eskilstuna	49	22	15	**86**	—	21	64	**85**	76	9	1	—	1
Linköping	18	12	5	**35**	—	4	31	**35**	29	6	—	—	—
Norrköping	24	25	11	**60**	—	11	47	**58**	42	16	2	1	1
Övriga städer	60	58	74	**192**	4	32	156	**192**	144	48	—	—	—
Landsbygden	54	62	55	**171**	3	30	137	**170**	109	60	1	1	—
Små. m. m.													
Jönköping	7	14	11	**32**	—	5	27	**32**	24	8	—	—	—
Kalmar	21	24	28	**73**	2	12	59	**73**	45	28	—	—	—
Västervik	2	2	7	**11**	—	2	9	**11**	8	3	—	—	—
Visby	12	14	11	**37**	1	5	31	**37**	30	7	—	—	—
Övriga städer	46	33	28	**107**	1	16	90	**107**	74	33	—	—	—
Landsbygden	69	42	40	**151**	2	27	122	**151**	91	55	—	—	—
Södra Sverige													
Karlskrona	26	13	4	**43**	3	9	30	**42**	35	7	1	1	—
Kristianstad	23	10	10	**43**	2	9	32	**43**	31	12	—	—	—
Malmö	49	59	38	**146**	6	17	122	**145**	115	30	1	1	—
Lund	23	10	14	**47**	6	8	33	**47**	35	12	—	—	—
Landskrona	17	24	37	**78**	6	14	58	**78**	55	23	—	—	—
Hälsingborg	30	47	38	**115**	2	17	94	**113**	91	22	2	1	1
Ystad	6	6	3	**15**	—	3	12	**15**	11	4	—	—	—
Trelleborg	4	3	12	**19**	2	3	14	**19**	15	4	—	—	—
Övriga städer	35	40	31	**106**	1	17	88	**106**	71	35	—	—	—
Landsbygden	70	65	88	**223**	5	39	179	**223**	105	117	—	—	—
Västra Sverige													
Halmstad	13	20	29	**62**	1	8	52	**61**	41	20	1	—	1
Göteborg	297	308	381	**986**	32	191	744	**967**	747	220	19	19	—
Mölndal	10	9	4	**23**	—	4	19	**23**	14	9	—	—	—
Uddevalla	16	18	24	**58**	2	9	46	**57**	44	13	1	1	—
Trollhättan	25	8	1	**34**	1	6	27	**34**	28	6	—	—	—
Borås	21	15	32	**68**	1	18	49	**68**	49	19	—	—	—
Skövde	10	9	5	**24**	1	6	17	**24**	17	7	—	—	—
Karlstad	19	29	20	**68**	—	5	60	**65**	47	18	3	3	—
Kristinehamn	4	8	5	**17**	—	5	12	**17**	17	—	—	—	—
Örebro	33	24	29	**86**	2	13	71	**86**	74	12	—	—	—
Övriga städer	95	102	132	**329**	10	74	245	**329**	226	103	—	—	—
Landsbygden	151	100	53	**304**	2	57	243	**302**	169	132	2	—	2
Norra Sverige													
Falun	7	2	6	**15**	—	4	11	**15**	11	4	—	—	—
Gävle	40	42	55	**137**	—	28	108	**136**	118	18	1	1	—
Söderhamn	10	8	15	**33**	—	7	26	**33**	22	11	—	—	—
Härnösand	9	3	10	**22**	—	3	19	**22**	16	6	—	—	—
Sundsvall	41	41	33	**115**	—	7	107	**114**	92	22	1	1	—
Östersund	8	9	5	**22**	—	7	15	**22**	20	2	—	—	—
Umeå	—	17	8	**25**	—	2	23	**25**	15	10	—	—	—
Luleå	3	2	4	**9**	—	—	9	**9**	6	3	—	—	—
Övriga städer	42	19	32	**93**	—	15	78	**93**	68	25	—	—	—
Landsbygden	228	121	127	**476**	—	56	420	**476**	232	242	—	—	—
Hela riket städerna	1 637	1 579	1 700	**4 916**	146	909	3 743	**4 798**	3 778	1 020	118	98	20
Hela riket landsb.	572	390	363	**1 325**	12	209	1 101	**1 322**	706	606	3	1	2
Summa	2 209	1 969	2 063	**6 241**	158	1 118	4 844	**6 120**	4 484	1 626	121	99	22

[1] Härmed avses personer födda före år 1906. — [2] Härmed avses personer födda år 1906 eller senare. — [3] Därav 10 personer med okänd ålder.

Som synes, var minskningen gentemot fjärde kvartalet 1930 särskilt framträdande under februari. Däremot medförde mars månad en höjning, vilken torde vara något starkare, än vad siffrorna utvisa, i det de ännu icke redovisade fyllerifallen till övervägande del torde ha inträffat mot slutet av kvartalet.

Hur fylleriförseelserna under redovisningskvartalet fördelade sig på vissa ortsgrupper och på olika delar av landet åskådliggöres av följande tablå, varuti för Stockholm meddelas tvenne sifferserier, nämligen a) antalet sakfällda enligt den officiella statistiken och b) antalet för fylleri anhållna enligt Statistisk Månadsskrift, utgiven av Stockholms stads statistiska kontor:

Antal fylleriförseelser under 1 kv. 1931	Stockholms stad a	Stockholms stad b	Östra Sverige	Småland och öarna	Södra Sverige	Västra Sverige	Norra Sverige	Hela riket 1 kv. 1931	Hela riket 4 kv. 1930	Hela riket 1 kv. 1930
i städer med mer än 10 000 inv.	1 315	1 319	311	153	506	1 426	378	4 089	5 281	4 219
i övriga städer .	—	—	192	107	106	329	93	827	1 057	926
å landsbygden . .	—	—	171	151	223	304	476	1 325	1 498	1 606
tillhopa	**1 315**	**1 319**	**674**	**411**	**835**	**2 059**	**947**	**6 241**	—	—
4 kvart. 1930 . .	1 535	1 704	926	533	865	2 578	1 399	—	7 836	—
1 kvart. 1930 . .	1 273	1 298	712	518	819	2 292	1 137	—	—	6 751

Man finner, att nedgången från fjärde kvartalet 1930 framträtt inom alla landsdelar och ortsgrupper. Minskningen gentemot första kvartalet 1930 synes däremot i huvudsak ha varit begränsad till Småland och öarna, västra Sverige och norra Sverige.

Fylleriförseelsernas fördelning efter de sakfälldas kön och ålder. Av samtliga fylleriförseelser, för vilka personer sakfälldes under 1931 års första kvartal, begingos som ovan nämnts 121 eller 1·9 % av kvinnor, därav, som omstående tab. A visar, 84 i Stockholm, 19 i Göteborg, 1 i Malmö, 14 i övriga städer och 3 på landsbygden. — Huvudtabellen ger även möjlighet att fastställa, i vilken utsträckning fylleriförseelserna begåtts av yngre och av äldre personer, varvid åldersgränsen dragits vid 25 år.[1] Av hela antalet under år 1930 sakfällda fyllerister tillhörde 7 845 eller 25·5 % den yngre åldersgruppen. Motsvarande relativtal för åren 1923—1929 utgjorde resp. 19·9[2], 20·7[2], 21·5[2], 21·7, 22·6, 24·4 och 25·3 %.

Fylleriförseelsernas fördelning efter de sakfälldas inköpsrätt till spritdrycker. På grundval av systembolagens uppgifter ha i tab. A förseelserna vidare uppdelats med hänsyn till om de sakfällda innehaft motbok (med full eller begränsad inköpsrätt) eller varit avstängda från laglig spritdryckstilldelning. Av samtliga manliga fyllerister voro 4 844 eller 79·2 % personer utan motbok. Fördelningen härvidlag var sålunda ungefär densamma som närmast föregående kvartal (81·0 %). Av de kvinnliga fylleristerna uppgives endast 1 ha varit innehavare av motbok. Dessa siffror giva även en antydan

[1] Härvid ha personer, som äro födda före 1906, hänförts till den äldre åldersgruppen, och sådana, som äro födda 1906 eller senare, till den yngre.

[2] Dessa siffror ha beräknats efter något avvikande grunder.

om omfattningen av den olagliga rusdryckshandelns och särskilt spritsmugglingens inverkan på nykterhetstillståndet.

Jämförelse mellan fylleriförseelserna i Sverige och dess grannländer. Liksom i föregående kvartalsredogörelser må slutligen i jämförelsesyfte en sammanställning göras mellan den svenska fylleristatistiken och f. n. tillgängliga uppgifter för Norge enligt Statistiske Meddelelser. I översikten här nedan ha dessutom medtagits motsvarande kvartalssiffror för Finland, vilka fr. o. m. år 1923 finnas tillgängliga i Social Tidskrift:

	Medeltal per kvartal								1 kv.	4 kv.	1 kv.
	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1930	1930	1931
Sverige . . .	7 532	8 171	8 130	7 425	7 196	6 929	7 375	7 700	6 751	7 836	6 241
Norge	12 255	10 797	9 611	9 003	9 012	9 434	9 570	9 202	9 042	8 693	·
Finland . . .	14 103	15 851	17 576	18 457	23 976[1]	25 268[1]	25 375[1]	25 397[1]	23 070[1]	24 565[1]	·

Av intresse är jämväl att sammanställa fylleriförseelserna i respektive huvudstäder, såsom skett i nedanstående tablå:

Antal fylleriförseelser i	År 1913	År 1924	År 1925	År 1926	År 1927	År 1928	År 1929	År 1930	1 kv. 1930	4 kv. 1930	1 kv. 1931
Stockholm[2] .	17 696	8 181	7 275	6 689	6 452	5 465	5 356	6 436	1 298	1 704	1 319
Oslo	20 293	18 704	16 518	15 197	14 709	14 688	14 853	14 103	3 574	3 531	2 824
därav anhållna	16 455	15 497	13 516	12 879	12 722	12 039	12 332	11 439	2 894	2 909	·
Helsingfors[2] .	23 266	18 863	18 630	18 602	22 003[1]	21 876[1]	23 962[1]	25 612[1]	6 668[1]	6 142[1]	5 260[1]

Det framgår härav, att antalet fylleriförseelser, särskilt om hänsyn tages till vederbörande städers folkmängd,[3] ställer sig väsentligt lägre i Stockholm än i Helsingfors och Oslo. Då emellertid av gatufylleriet blott en viss efter lagstiftning och praxis växlande del blir föremål för polisingripande och sålunda redovisad i statistiken, kunna tablåns siffror mindre göra anspråk på att giva en inbördes fullt jämförbar bild av nykterhetstillståndet i resp. städer vid en och samma tidpunkt än av utvecklingens gång i berörda avseende i de särskilda orterna under den redovisade tidsperioden.

Uppgifter rörande spritsmugglingen. Som komplement till fylleriförseelsestatistiken meddelas i tab. B vissa uppgifter från generaltullstyrelsens statistiska avdelning för åren 1929—1931 rörande antalet beslag, som helt eller delvis avsett sprit (eller brännvin), samt beslagtagna kvantiteter av sådana varor. Vissa i tabellen upptagna beslag lära sedermera ha upphävts av vederbörande domstol.

Under år 1930 var mängden beslagtagen sprit väsentligt större än under åren 1928 (31 891 l) och 1929 men mindre än under år 1927 (77 292 l). Ökningen under år 1930 får emellertid till god del tillskrivas ett enstaka

[1] På grund av en omläggning av den finska fylleristatistiken äro de meddelade siffrorna fr. o. m. år 1927 ej fullt jämförbara med de för tidigare år angivna.

[2] Siffrorna avse antalet anhållna personer enligt polisstatistiken.

[3] Folkmängdssiffrorna äro för Stockholm 502 203, för Oslo 250 420 och för Helsingfors 227 375 invånare.

Tab. B. Gjorda beslag och beslagtagna kvantiteter av spritdrycker åren 1929—1931.

Månad	Stockholms tullkammardistrikt						Samtliga tullkammardistrikt					
	Antal beslagsmål			Kvantitet, liter			Antal beslagsmål			Kvantitet, liter		
	1929	1930	1931	1929	1930	1931	1929	1930	1931	1929	1930	1931
januari	105	145	77	2 779	3 788	1 487	155	212	136	2 942	7 205	1 931
februari	27	90	88	49	1 230	5 242	42	138	139	526	1 401	5 537
mars	50	98	89	449	20 975	742	80	149	126	579	21 196	864
april	44	124		291	1 202		76	188		884	1 361	
maj	88	101		1 744	1 473		137	151		2 533	1 695	
juni	111	162		2 963	2 643		165	233		5 854	4 645	
juli	171	159		8 355	1 295		248	258		12 739	1 901	
augusti	124	143		4 932	1 411		197	220		5 347	11 979	
september . . .	161	184		1 031	1 978		215	240		2 204	2 734	
oktober	167	227		2 618	2 038		253	315		4 174	2 382	
november . . .	166	141		7 633	1 764		222	232		7 957	2 967	
december . . .	214	231		3 914	3 887		296	294		6 468	4 183	
Hela året	**1 428**	**1 805**		**36 758**	**43 684**		**2 086**	**2 630**		**52 207**	**63 649**	

mycket stort spritbeslag i mars. Under första kvartalet 1931 visade siffrorna däremot någon nedgång. Även antalet beslagsmål — varav omkring två tredjedelar bruka falla på Stockholms tullkammardistrikt — har minskats under innevarande år.

Till jämförelse må nämnas, att i Norge under åren 1927, 1928 och 1929 uppges ha beslagtagits resp. 68 518, 49 025 och 49 872 liter sprit och brännvin, vilket synes antyda, att den olagliga rusdryckshanteringens omfång väsentligt minskats under de båda sistnämnda åren. Under de tre första kvartalen 1930 uppgick siffran till 38 383 liter. I Finland beslagtogos av tullpersonalen under åren 1927, 1928, 1929 och 1930 resp. 635 812, 980 850, 961 203 och 1 062 351 liter spritdrycker.

Industrien i Sverige år 1929.

(Enligt kommerskollegii berättelse.)

Av de uppgifter rörande Sveriges industri under år 1929, som framläggas i förevarande berättelse, framgår såsom helhetsintryck, att den successiva förbättring av den industriella produktionen, som kunnat konstateras för de närmast föregående åren, med ökad styrka fortsatt även under det senaste redogörelseåret. Belysande för totalutvecklingen är en beräkning, enligt vilken indextalet för industriens produktionskvantitet, då 1913 års motsvarande produktion tages som bas, för år 1929 utgör 151 mot 134 för år 1928, d. v. s. en ökning från sistnämnda år med 12·7 procent. Mest betydande är ökningen för de industrigrenar, där driften år 1928 på grund av arbetskonflikter låg nere under längre tid, nämligen gruvhanteringen, pappersmasseindustrien och pappersbruken. Såsom viktigare exempel på produkter i övrigt, varav tillverkningen i avsevärdare grad ökats, må anföras tackjärn, götmetall, koppar, smitt och valsat järn och stål, järn- och metallmanufaktur, fartygsbyggnader, kul- och rullager, ett flertal mekaniska verkstadsarbeten, cement, arbeten av grafisk industri, stärkelse, socker, smör, margarin, konfektions- och sömnadsartiklar, gummivaror, sprängämnen och tändstickor. Bland mera betydande industrivaror, för vilka statistiken utvisar minskade produktionssiffror under redogörelseåret, må nämnas ferrolegeringar, lokomotiv, järnvägs- och spårvägsvagnar, velocipeder, elektriska dammsugare, mjölkskumningsmaskiner,

Tab. 1. Industriella anläggningar i Sverige år 1929.

Industrigrupper	Antal arbetsställen	Förvaltningspersonal	Arbetspersonal			Tillverkningsvärde			Effekt. hkr använda i omedelbar maskindrift
			Antal	i % av hela antalet	per arbetsställe	i miljoner kr.	i % av totalbeloppet	i kr. per arbetsställe	
Malmbrytning och metallindustri	2 674	19 094	141 838	31·3	53	1 399·1	27·2	523 200	573 684
Jord- och stenindustri	1 249	2 463	43 840	9·7	35	183·3	3·6	146 765	94 100
Träindustri	2 625	3 576	63 218	14·0	24	467·7	9·1	178 182	227 016
Pappers- o. grafisk industri	1 078	5 987	57 030	12·6	53	764·3	14·8	709 028	593 305
Livsmedelsindustri	4 254	6 002	45 088	9·9	11	1 210·1	23·5	284 461	185 775
Textil- och beklädnadsindustri	724	5 365	59 395	13·1	82	492·0	9·6	679 540	96 531
Läder-, hår- och gummivaruindustri	493	2 278	20 775	4·6	42	212·6	4·1	431 292	27 514
Kemisk-teknisk industri	378	2 510	15 183	3·3	40	241·1	4·7	637 709	43 795
Kraft-, belysnings- och vattenverk	797	2 487	6 877	1·5	9	173·1	3·4	217 178	27 828
Summa år 1929	**14 272**	**49 762**	**453 244**	**100·0**	**32**	**5 143·3**	**100·0**	**360 374**	**1 869 548**
» » 1928	14 031	47 430	438 532	100·0	31	4 713·7	100·0	335 951	1 785 746
» » 1927	13 452	44 385	410 062	100·0	30	4 500·5	100·0	334 562	1 678 280
» » 1926	12 905	43 126	406 691	100·0	32	4 408·6	100·0	341 620	1 609 958
» » 1925	11 493	40 064	391 692	100·0	34	4 198·0	100·0	365 265	1 532 761
» » 1924	11 193	38 678	379 523	100·0	34	4 084·8	100·0	364 721	1 477 998

Tab. 2. Industrien inom olika landsdelar och orter.

Län och städer	Antal arbetsställen	Antal industriarbetare	Medelfolkmängd	Antal industriarbetare på 1 000 inv.	Städer	Antal arbetsställen	Antal industriarbetare	Medelfolkmängd	Antal industriarbetare på 1 000 inv.
Stockholms stad	1 292	45 824	480 139	95	Hälsingborg .	157	7 640	54 728	140
Stockholms län .	447	15 644	263 674	59	Eskilstuna . .	169	7 240	31 893	227
Uppsala län . .	303	7 650	139 306	55	Gävle	142	5 374	39 284	137
Södermanlands l.	534	15 530	190 454	134	Örebro	152	4 568	37 374	122
Östergötlands län	802	24 538	309 417	79	Jönköping . .	107	4 327	30 384	142
Jönköpings län .	786	17 938	231 021	78	Västerås . . .	67	4 233	29 750	142
Kronobergs län .	378	8 742	156 625	56	Mölndal . . .	26	3 028	17 321	175
Kalmar län . . .	612	12 696	231 509	55	Halmstad . .	80	2 974	23 507	127
Gotlands län . .	103	1 990	57 325	35	Uppsala . . .	110	2 889	30 250	96
Blekinge län . .	339	9 914	146 558	68	Landskrona .	57	2 746	18 487	149
Kristianstads län	657	10 717	245 883	44	Linköping . .	93	2 523	29 179	86
Malmöhus län .	1 241	46 836	508 355	92	Karlstad . . .	94	2 473	20 487	121
Hallands län . .	349	7 747	149 972	52	Trollhättan .	37	2 444	15 636	156
Göteb. o. Boh. l.	1 045	50 244	452 179	111	Karlskrona . .	54	2 378	26 492	90
Älvsborgs län .	748	29 486	312 703	94	Uddevalla . .	43	2 080	14 615	142
Skaraborgs län .	819	11 318	243 819	46	Huskvarna . .	16	2 014	8 169	247
Värmlands län .	520	18 583	269 762	69	Södertälje . .	37	1 970	14 580	135
Örebro län . . .	644	20 718	220 648	94	Lidköping . .	36	1 936	8 984	215
Västmanlands län	431	15 019	162 432	92	Nyköping . .	51	1 920	12 133	158
Kopparbergs län	568	19 999	251 173	80	Sundbyberg .	28	1 810	7 337	247
Gävleborgs län .	551	24 160	279 729	86	Lund	83	1 763	24 180	73
Västernorrl. län .	398	19 653	276 911	71	Söderhamn . .	32	1 740	11 743	148
Jämtlands län .	195	3 011	134 883	22	Tidaholm . .	11	1 706	4 703	363
Västerbottens län	278	6 670	201 538	33	Kalmar . . .	55	1 672	19 224	87
Norrbottens län .	232	8 617	196 620	44	Trälleborg . .	45	1 566	12 879	122
Hela riket	**14 272**	**453 244**	**6 112 635**	**74**	Kristianstad .	44	1 484	13 221	112
					Västervik . .	40	1 369	12 617	109
Därav städer m. mer än 1 000 industriarbetare:					Alingsås . . .	33	1 366	8 627	158
					Vänersborg . .	24	1 331	8 763	152
					Oskarshamn .	40	1 256	8 723	144
					Arvika . . .	25	1 235	8 005	154
Stockholm . . .	1 292	45 824	480 139	95	Kristinehamn .	42	1 194	12 459	96
Göteborg	605	31 673	238 771	133	Katrineholm .	32	1 133	7 733	147
Malmö	417	18 465	119 157	155	*Övriga städer*	1 584	30 323	396 976	84
Norrköping . . .	193	10 042	61 202	164	Samtliga »	**6 301**	**229 904**	**1 956 142**	**120**
Borås	148	8 195	36 430	225					

sågade trävaror, bomullsgarn, läder, skodon, superfosfat och vegetabiliska garvningsämnen. Minskningen är dock i allmänhet icke av någon större omfattning.

Antalet redovisade arbetsställen uppgick för år 1929 till 14 272 och antalet av den vid dem sysselsatta personalen till 503 006, därav 49 762 tillhörande förvaltnings- och 453 244 arbetarpersonalen. Den använda primära drivkraften har uppgivits till 2 226 381 effektiva hästkrafter; härav nyttjades 364 387 för omedelbar maskindrift. Med inräkning jämväl av elektriska motorer uppgick den direkt använda drivkraften till 1 869 548 hästkrafter.

Industriens fördelning gruppvis och de olika gruppernas relativa betydelse belyses av tab. 1. Vad de vid fabrikerna anställda *arbetarna* beträffar, äro närmare uppgifter om dessas fördelning på olika industrigrenar att finna i

efterföljande specialredogörelse rörande kvinnors och minderårigas användande inom industrien. Under rubriken *förvaltningspersonal* ha sammanförts fem personalgrupper med nedanstående antal anställda:

	1928	1929
Företagsledare	6 440 (därav 116 kvinnor)	6 438 (därav 121 kvinnor)
Teknisk förvaltningspersonal	14 527 (» 470 »)	15 654 (» 506 »)
Kontorspersonal	20 533 (» 6 867 »)	21 698 (» 7 370 »)
Lagerbokhållare m. fl.	3 488 (» 789 »)	3 423 (» 794 »)
Resande i firmans tjänst	2 442 (» 34 »)	2 549 (» 50 »)

Industriens fördelning ortsvis åskådliggöres av förestående tab. 2. De viktigare städerna äro, som synes, i tabellen upptagna i ordningsföljd efter antalet redovisade industriarbetare. I förhållande till folkmängden har Tidaholm liksom föregående år hävdat sin ställning som Sveriges mest industrialiserade stad (363 arbetare per 1 000 inv.), närmast följd av Huskvarna och Sundbyberg (båda 247), Eskilstuna (227) och Borås (225).

Kvinnors och minderårigas användande inom industrien i Sverige år 1929.

Enligt kommerskollegii industriberättelse, varav i det föregående ett referat lämnats, sysselsattes inom den svenska industrien år 1929 tillhopa 453 244 arbetare, mot 438 532 år 1928 och 410 062 år 1927. I vad mån kvinnor och minderåriga ingå i dessa siffror framgår av följande tablå:

	Antal			I % av hela antalet arbetare		
	1929	1928	1927	1929	1928	1927
Kvinnor, inalles	82 647	80 599	77 207	18·23	18·38	18·83
därav: vuxna	72 328	70 165	66 921	15·96	16·00	16·32
minderåriga	10 319	10 434	10 286	2·28	2·38	2·51
Män, »	29 997	29 206	27 650	6·62	6·66	6·74
Summa minderåriga	40 316	39 640	37 936	8·89	9·04	9·25
Hela antalet vuxna kvinnor och minderåriga av båda könen	**112 644**	**109 805**	**104 857**	**24·85**	**25·04**	**25·57**

Såsom av tablån framgår, har antalet såväl kvinnor som minderåriga under 1929 absolut sett ökats, men relativt taget något minskats.

Av tabellen å nästa sida framgår, i vad mån olika län förete skiljaktigheter med avseende å förekomsten av kvinnor och minderåriga inom industrien. Deras sammanlagda antal var relativt taget störst i Älvsborgs län med 40·1 %, varefter följa Stockholms stad med 34·9, Malmöhus län med 33·3, Östergötlands och Hallands län med 32·3 samt Göteborgs och Bohus län med 31·9 %. Sist kommer Norrbottens län med 6·3 %.

Inom industrien sysselsatta kvinnor och minderåriga i olika län år 1929.

Län	Hela antalet arbetare	Kvinnor (vuxna och minderåriga)		Minderåriga		Vuxna kvinnor och minderåriga av båda könen	
		Antal	% av hela antalet arbetare	Antal	% av hela antalet arbetare	Antal	% av hela antalet arbetare
Stockholms stad	**45 824**	13 680	29·9	3 522	7·7	15 998	34·9
» län	**15 644**	2 244	14·3	1 339	8·6	3 247	20·8
Uppsala län	**7 650**	1 051	13·7	560	7·3	1 503	19·6
Södermanlands län	**15 530**	1 965	12·7	1 694	10·9	3 353	21·6
Östergötlands län	**24 538**	6 492	26·5	2 147	8·7	7 934	32·3
Jönköpings län	**17 938**	2 768	15·4	1 754	9·8	4 122	23·0
Kronobergs län	**8 742**	624	7·1	1 131	12·9	1 554	17·8
Kalmar län	**12 696**	1 332	10·5	1 237	9·7	2 342	18·4
Gotlands län	**1 990**	130	6·5	74	3·7	199	10·0
Blekinge län	**9 914**	1 266	12·8	771	7·8	1 919	19·4
Kristianstads län	**10 717**	1 784	16·6	1 032	9·6	2 555	23·8
Malmöhus län	**46 836**	12 932	27·6	4 305	9·2	15 600	33·3
Hallands län	**7 747**	1 993	25·7	822	10·6	2 504	32·3
Göteborgs och Bohus län	**50 244**	12 952	25·8	5 021	10·0	16 031	31·9
Älvsborgs län	**29 486**	10 321	35·0	2 862	9·7	11 827	40·1
Skaraborgs län	**11 318**	2 192	19·4	846	7·5	2 817	24·9
Värmlands län	**18 583**	1 528	8·2	1 434	7·7	2 780	15·0
Örebro län	**20 718**	2 947	14·2	1 730	8·4	4 281	20·7
Västmanlands län	**15 019**	613	4·1	1 678	11·2	2 194	14·6
Kopparbergs län	**19 999**	857	4·3	1 376	6·9	2 189	10·9
Gävleborgs län	**24 160**	1 979	8·2	2 059	8·5	3 798	15·7
Västernorrlands län	**19 653**	470	2·4	1 644	8·4	2 096	10·7
Jämtlands län	**3 011**	167	5·5	176	5·8	341	11·3
Västerbottens län	**6 670**	245	3·7	674	10·1	917	13·7
Norrbottens län	**8 617**	115	1·3	428	5·0	543	6·3
Hela riket år 1929	**453 244**	**82 647**	**18·2**	**40 316**	**8·9**	**112 644**	**24·9**
» » » 1928	**438 532**	80 599	18·4	39 640	9·0	109 805	25·0
» » » 1927	**410 062**	77 207	18·8	37 936	9·3	104 857	25·6
» » » 1926	**406 691**	74 543	18·3	37 673	9·3	102 287	25·2
Medeltal för åren 1921—1925	**356 787**	65 775	18·4	34 991	9·8	91 272	25·6
» » » 1916—1920	**398 944**	67 856	17·0	48 587	12·2	104 238	26·1
» » » 1911—1915	**357 147**	62 361	17·5	46 515	13·0	96 219	26·9
» » » 1906—1910	**328 012**	57 138	17·4	44 461	13·6	89 409	27·3
» » » 1901—1905	**301 965**	51 304	17·0	42 360	14·0	82 543	27·3

Kvinnor och minderåriga utgöra tillsammans mer än hälften av arbetsstyrkan inom *textil- och beklädnadsindustrien* (72·4 %) samt dessutom inom följande till andra industrigrupper hörande yrkesgrenar:

Choklad- och karamellfabriker	81·7 %	Gummivarufabriker	67·8 %
Tobaksfabriker	81·1 »	Päls- och skinnvarufabriker	54·2 »
Kartongfabriker o. annan pappersindustri	71·8 »	Fabriker för »andra» dryckesvaror	53·7 »
Fiskberednings- o. konservfabriker	69·2 »	Porslins- och kakelfabriker	52·4 »

Beträffande kvinnors och minderårigas användande i arbete inom olika industrigrenar meddelas detaljerade uppgifter i efterföljande tabell.

Kvinnors och minderårigas användande inom olika industrigrenar år 1929.

Yrkesgrupper	Hela antalet arbetare	Därav							
		kvinnor (vuxna och minderåriga)		minderåriga				vuxna kvinnor och minderåriga av båda könen	
		Antal	% av hela antalet arbetare	Antal			% av hela antalet arbetare	Antal	% av hela antalet arbetare
				Manl.	Kvinnl.	Summa			
Egentliga fabriksarbetare									
1. *Malmbrytning och metallindustri*	**136 233**	**6 278**	**4·6**	**10 569**	**801**	**11 370**	**8·3**	**16 847**	**12·4**
Järnmalmsgruvor och anrikningsverk	**9 536**	47	0·5	407	4	411	4·3	454	4·8
Andra malmgruvor och anrikningsverk	**1 382**	9	0·7	44	1	45	3·4	53	4·0
Verk för framställning av järn o. stål	**16 554**	4	0·0	659	—	659	4·0	663	4·0
Verk för framställning av andra metaller	**548**	—	—	7	—	7	1·3	7	1·3
Järn- och stålmanufaktur	**20 579**	1 439	7·0	2 388	256	2 644	12·8	3 827	18·6
Mekaniska verkstäder	**57 048**	1 244	2·2	3 750	116	3 866	6·8	4 994	8·8
Skeppsvarv och båtbyggerier	**10 180**	2	0·0	705	—	705	6·9	707	6·9
Fabriker för elektriska maskiner	**3 815**	322	8·4	602	43	645	16·9	924	24·2
Fabriker f. elektr. apparater o. ledningar	**5 944**	1 809	30·4	465	187	652	11·0	2 274	38·3
Instrument- och urfabriker	**1 605**	82	5·1	169	11	180	11·2	251	15·6
Metallmanufaktur	**7 148**	726	10·2	1 170	110	1 280	17·9	1 896	26·5
Guld- och silvervarufabriker	**1 441**	576	40·0	117	67	184	12·8	693	48·1
Annan järn- och metallindustri	**503**	18	3·6	86	6	92	18·3	104	20·7
2. *Jord- och stenindustri*	**41 449**	**1 851**	**4·5**	**3 053**	**470**	**3 523**	**8·5**	**4 904**	**11·8**
Kolgruvor	**1 957**	1	0·1	70	—	70	3·6	71	3·6
Torvindustri	**3 073**	327	10·6	435	117	550	17·9	760	24·7
Brytning jämte grovhuggning av sten	**14 282**	12	0·1	629	3	632	4·4	641	4·5
Finare stenförädlingsindustri	**1 922**	—	—	70	—	70	3·6	70	3·6
Kalk- och kritbruk	**1 602**	13	0·8	14	—	14	0·9	27	1·7
Cementfabriker	**1 164**	20	1·7	71	—	71	6·1	91	7·8
Stengods- och lergodsfabriker	**272**	6	2·2	44	5	49	18·0	50	18·4
Tegelbruk	**7 894**	87	1·1	722	12	734	9·3	809	10·2
Porslins- och kakelfabriker	**2 350**	1 025	43·6	207	187	394	16·8	1 232	52·4
Glasindustri	**5 287**	350	6·6	750	146	896	16·9	1 100	20·8
Annan jord- och stenindustri	**1 646**	10	0·6	43	—	43	2·6	53	3·2
3. *Träindustri*	**62 277**	**779**	**1·3**	**6 971**	**134**	**7 105**	**11·4**	**7 750**	**12·4**
Sågverk och hyvlerier	**43 720**	75	0·2	5 040	21	5 061	11·6	5 115	11·7
Låd- och fanerfabriker	**1 062**	11	1·0	225	—	225	21·2	236	22·2
Snickeri- och möbelfabriker	**15 271**	352	2·3	1 462	68	1 530	10·0	1 814	11·9
Annan trävarufabrikation	**2 224**	341	15·3	244	45	289	13·0	585	26·3
4. *Pappers- och grafisk industri*	**51 617**	**7 281**	**14·1**	**2 675**	**1 224**	**3 899**	**7·6**	**9 956**	**19·3**
Pappersmassefabriker	**21 124**	37	0·2	669	—	669	3·2	706	3·3
Pappersbruk och pappfabriker	**12 107**	1 943	16·0	488	228	716	5·9	2 431	20·1
Kartongfabriker o. annan pappersind.	**6 399**	4 313	67·4	283	868	1 151	18·0	4 596	71·8
Tapetfabriker	**333**	28	8·4	51	2	53	15·9	79	23·7
Grafiska anstalter	**2 176**	217	10·0	300	41	341	15·7	517	23·8
Boktryckerier	**9 478**	743	7·8	884	85	969	10·2	1 627	17·2
5. *Livsmedelsindustri*	**36 698**	**11 699**	**31·9**	**855**	**910**	**1 765**	**4·8**	**12 554**	**34·2**
Kvarnar	**2 514**	25	1·0	52	—	52	2·1	77	3·1
Stärkelsefabriker	**492**	—	—	3	—	3	0·6	3	0·6
Pressjästfabriker	**184**	5	2·7	6	—	6	3·3	11	6·0
Bagerier	**5 053**	1 818	36·0	161	62	223	4·4	1 979	39·2
Råsockerbruk (inkl. saftstationer)	**6 308**	85	1·3	3	—	3	0·0	88	1·4
Sockerraffinaderier	**1 894**	405	21·4	90	—	90	4·8	495	26·1

Yrkesgrupper	Hela antalet arbetare	Därav							
		kvinnor (vuxna och minderåriga)		minderåriga				vuxna kvinnor och minderåriga av båda könen	
		Antal	% av hela antalet arbetare	Antal			% av hela antalet arbetare	Antal	% av hela antalet arbetare
				Manl.	Kvinnl.	Summa			
Choklad- och karamellfabriker	4 288	3 421	79·8	81	665	746	17·4	3 502	81·7
Brännvinsbrännerier	718	—	—	—	—	—	—	—	—
Destilleringsverk	54	—	—	—	—	—	—	—	—
Bryggerier och mälterier	2 562	13	0·5	121	—	121	4·7	134	5·2
Fabriker för andra dryckesvaror	631	306	48·5	33	9	42	6·7	339	53·7
Tobaksfabriker	2 366	1 902	80·4	16	19	35	1·5	1 918	81·1
Mejerier	4 995	2 275	45·5	91	23	114	2·3	2 366	47·4
Margarin- och flottfabriker m. m.	687	162	23·6	27	7	34	4·9	189	27·5
Slakterier och charkuterier	1 997	235	11·8	70	8	78	3·9	305	15·3
Fiskberednings- och konservfabriker	1 404	891	63·5	81	100	181	12·9	972	69·2
Annan livsmedelsindustri	551	156	28·3	20	17	37	6·7	176	31·9
6. *Textil- och beklädnadsindustri*	57 262	39 523	69·0	1 916	4 686	6 602	11·5	41 439	72·4
Bomullsindustri: spinnerier	6 472	4 067	62·8	380	654	1 034	16·0	4 447	68·7
väverier	7 024	4 623	65·8	216	405	621	8·8	4 839	68·9
vaddfabriker	309	143	46·3	28	7	35	11·3	171	55·3
Linne-, hamp- o. juteindustri: spinnerier	1 519	985	64·8	101	143	244	16·1	1 086	71·5
väverier	1 645	1 151	70·0	86	132	218	13·3	1 237	75·2
drevfabr.	5	—	—	—	—	—	—	—	—
Ylleindustri: spinnerier	3 696	2 141	57·9	309	324	633	17·1	2 450	66·3
väverier	5 871	3 889	66·2	124	353	477	8·1	4 013	68·4
shoddyfabriker	96	29	30·2	1	—	1	1·0	30	31·2
Trikåfabriker	6 924	5 957	86·0	121	825	946	13·7	6 078	87·8
Band- och gardinfabriker m. m.	1 418	950	67·0	90	175	265	18·7	1 040	73·3
Repslagerier och bindgarnsfabriker	637	331	52·0	39	16	55	8·6	370	58·1
Sömnadsfabriker	13 501	11 576	85·7	114	1 334	1 448	10·7	11 690	86·6
Hatt- och mössfabriker	2 236	1 863	83·3	42	187	229	10·2	1 905	85·2
Färgerier och impregneringsfabriker	5 214	1 409	27·0	236	80	316	6·1	1 645	31·5
Annan hithörande industri	695	409	58·8	29	51	80	11·5	438	63·0
7. *Läder-, hår- o. gummivaruindustri*	20 386	8 061	39·5	1 645	1 237	2 882	14·1	9 706	47·6
Garverier	1 939	103	5·3	162	15	177	9·1	265	13·7
Päls- och skinnvarufabriker	921	448	48·6	51	46	97	10·5	499	54·2
Skofabriker	10 462	3 876	37·0	782	640	1 422	13·6	4 658	44·5
Gummivarufabriker	5 214	3 204	61·4	331	426	757	14·5	3 535	67·8
Annan hithörande industri	1 850	430	23·2	319	110	429	23·2	749	40·5
8. *Kemisk-teknisk industri*	13 367	4 389	32·8	528	616	1 144	8·6	4 917	36·8
Färg- och fernissfabriker	475	112	23·6	32	21	53	11·2	144	30·3
Olje-, tvål-, ljus- och parfymfabriker	1 811	815	45·0	52	132	184	10·2	867	47·9
Konstgödningsfabriker	591	—	—	16	—	16	2·7	16	2·7
Kolnings- och trädestillationsverk	628	29	4·6	23	23	46	7·3	52	8·3
Krutbruk o. andra sprängämnesfabriker	1 242	429	34·5	44	23	67	5·4	473	38·1
Tändsticksfabriker	5 594	2 479	44·3	259	307	566	10·1	2 738	48·9
Annan kemisk-teknisk industri	3 026	525	17·3	102	110	212	7·0	627	20·7
9. *Kraft-, belysnings- o. vattenverk*	8 197	96	1·2	60	—	60	0·7	156	1·9
Elektricitetsverk	5 143	46	0·9	51	—	51	1·0	97	1·9
Gasverk	1 741	35	2·0	1	—	1	0·1	36	2·1
Vattenledningsverk	1 313	15	1·1	8	—	8	0·6	23	1·8
Summa egentliga industriarbetare	427 486	79 957	18·7	28 272	10 078	38 350	9·0	108 229	25·3
Lagerarbetare, chaufförer, kuskar m. fl.	25 758	2 690	10·4	1 725	241	1 966	7·6	4 415	17·1
Samtliga arbetare	453 244	82 647	18·2	29 997	10 319	40 316	8·9	112 644	24·9

Ändringarna i arbetarskyddslagen.

Genom kamrarnas beslut den 29 april 1931 har regeringens förslag till vissa ändringar i 1912 års arbetarskyddslag med en del modifikationer bifallits av riksdagen.

Beträffande förarbetena till denna lagrevision har redogörelse tidigare lämnats i denna tidskrift (årg. 1931, sid. 3). De viktigaste punkterna i regeringens förslag voro följande.

Arbetarskyddslagens bestämmelser till förekommande av olycksfall och ohälsa i arbete hade i vissa avseenden fullständigats. Kungl. Maj:t skulle därjämte erhålla vidgad befogenhet att meddela närmare föreskrifter i dessa hänseenden och skulle i samband med utfärdande av sådana föreskrifter äga förbjuda försäljning eller annan överlåtelse av maskin, som ej är försedd med föreskrivna skyddsanordningar. Härutöver hade Kungl. Maj:t tillagts befogenhet att under vissa förutsättningar utsträcka lagens tillämplighet till arbete, som eljest ej är underkastat densamma. Vidare föreslogos bestämmelser rörande raster i arbete, natt- och veckovila samt semester, höjning av vissa åldersgränser för minderåriga samt ändrade bestämmelser rörande dessas nattarbete. Därjämte hade i den avdelning av lagen, som innehåller särskilda föreskrifter rörande kvinnors användande i arbete, i huvudsak inarbetats stadgandena i lagen den 20 november 1909 angående förbud mot kvinnors användande till arbete nattetid i vissa industriella företag, den s. k. nattarbetslagen. I stället för att som hittills i arbetarskyddslagen meddelas noggranna föreskrifter rörande inspektionsarbetets fördelning mellan de olika inspektionsorganen, upptog propositionen allenast helt allmänna bestämmelser i detta avseende, medan åt Kungl. Maj:t överlämnats att i administrativ ordning meddela närmare föreskrifter därutinnan. Beträffande den i lagen upptagna anordningen med arbetarombud föreslogos bestämmelser i syfte att göra nämnda institution mera effektiv. Enligt gällande lag tillkommer det länsstyrelse att, om en arbetsgivare skulle åsidosätta lagens föreskrifter till förekommande av olycksfall och ohälsa, vidtaga åtgärder till framtvingande av lagens efterlevnad. I propositionen föreslogs, att nämnda befogenhet skulle överflyttas å yrkesinspektionens chefsmyndighet, socialstyrelsen. Slutligen hade i propositionen åtskilliga av lagens straffbestämmelser blivit skärpta.

I anledning av propositionen hade i riksdagen väckts ett antal motioner, bl. a. en socialdemokratisk partimotion, som skilde sig från regeringsförslaget huvudsakligen däri,

att den innehöll bestämmelser om utsträckt tillämpning av lagen med avseende å jordbruket,

att semestertidens längd ökats i enlighet med socialstyrelsens förslag från minst 4 dagar till minst en vecka med i skälig mån bibehållen avlöning,

att sådana åtgärder vidtagits, att det skulle bli möjligt för vårt land att ratificera konventionerna angående barns nattarbete och angående kvinnors nattarbete, samt

att ifråga om arbetarombuden föreskrift lämnats, att arbetsgivare och arbetsledare böra i frågor rörande arbetets säkerhet och sundhet söka samråd med dessa ombud.

Andra lagutskottet tillstyrkte i flertalet punkter regeringens förslag, men fann sig i vissa hänseenden böra föreslå ändringar. Den betydelsefullaste av dessa avvikelser gällde frågan om *minimiåldern för minderåriga*. Enligt 1912 års lag har den allmänna åldersgränsen varit 12 år. Beträffande industriellt arbete, som bedrives i något större omfattning, har minimiåldern dock varit för gossar 13 år och för flickor 14 år. I dessa bestämmelser hade i propositionen föreslagits den ändringen, att åldersgränsen för arbete i allmänhet skulle höjas från 12 till 13 år och att fjortonårsgränsen skulle gälla för såväl gossar som flickor i allt industriellt arbete (även den mindre industrien) samt byggnads- och transportarbete; undantag skulle endast göras för distribution av varor samt uträttande av bud eller ärenden. Vidare skulle minimiåldern för underjordsarbete i stenbrott eller gruva höjas från 15 till 16 år. — Utskottet fann sig icke kunna helt biträda dessa ändringar, utan stannade vid att manliga minderåriga, som fyllt 13 år, borde få användas jämväl i industriellt arbete samt att minimiåldern för underjordsarbete borde bibehållas oförändrad. Kamrarna anslöto sig emellertid i båda dessa punkter till en av de socialdemokratiska utskottsledamöterna avgiven reservation om bifall till regeringens förslag.

Regeringens ståndpunkt segrade över utskottets även i en annan punkt, nämligen i fråga om *veckovilan*. I propositionen hade denna bestämmelse formulerats så, att varje arbetare i r e g e l skulle åtnjuta en sammanhängande ledighet av minst 24 timmars varaktighet för varje period av 7 dagar. Utskottet hade i anslutning till den socialdemokratiska motionen föreslagit, att orden »i regel» borde utgå, men båda kamrarna följde här i stället regeringens förslag.

I övrigt antogs utskottets förslag oförändrat i båda kamrarna. De socialdemokratiska yrkandena om lagens utsträckta tillämpning med avseende å jordbruket, om utvidgning av nattarbetsförbudet för kvinnor och minderåriga samt om ökning av semestertidens längd vunno sålunda icke majoritet. Vad beträffar det vid semesterbestämmelsen föreslagna tillägget om »i skälig mån bibehållen avlöning» ansågs detta onödigt, då det enligt utskottets mening vore tydligt, att med benämningen s e m e s t e r endast kunde avses sådan ledighet, varunder löntagaren åtminstone till huvudsaklig del uppbär avlöning. I fråga om a r b e t a r o m b u d e n hade utskottet delvis tillgodosett motionärernas önskemål om införande av en från socialstyrelsens förslag hämtad bestämmelse om samarbete mellan arbetsgivaren och dessa ombud.

Arbetslöshet och allmänna arbeten.

Sammanfattning av internationella arbetsbyråns undersökning.

Såsom i tredje häftet av denna tidskrift (s. 225) i korthet omnämndes, har internationella arbetsbyrån i början av innevarande år framlagt en redogörelse för resultaten av sina undersökningar rörande användandet av allmänna arbeten såsom medel för motverkande av arbetslösheten.[1] Undersökningen har tillkommit på grund av dels ett uttalande i den vid internationella arbetsorganisationens sammanträde i Washington antagna rekommendationen angående arbetslösheten, dels en av arbetskonferensen år 1926 antagen resolution och dels slutligen en önskan, uttalad av den sammansatta kommittén för behandling av frågor rörande ekonomiska kriser, att ytterligare upplysningar skulle inhämtas beträffande ämnet i fråga. Vad som framför allt åsyftades med de uttalanden, som gjordes i Washington år 1919 och i Genève år 1926, var, att sådant arbete, som utföres för offentlig myndighets räkning, borde organiseras »i syfte att i möjligaste mån reservera dylikt arbete till perioder av arbetslöshet» eller, som det heter i 1926 års resolution, »anordnande av allmänna arbeten i syfte att motverka fluktuationerna i det privata näringslivet». Första delen av arbetet har därför huvudsakligen ägnats åt sistnämnda spörsmål. Emellertid ha alltsedan 1919 under alltjämt fortgående ekonomiska fluktuationer åtskilliga industriländer, särskilt i Europa, lidit under en långvarig period, kännetecknad av bristande ekonomiskt jämviktsläge med åtföljande arbetslöshet av svårare eller lindrigare beskaffenhet. Det har icke inträffat någon period av uppåtgående, under vilken dessa länder kunnat uppskjuta sina allmänna arbeten till en senare depressionsperiod, och de ha tvingats att under en följd av år igångsätta omfattande allmänna arbeten, vilka under vanliga förhållanden icke skulle ha utförts förrän senare. Rapportens andra del är ägnad åt ett studium av dylika arbeten.

När det gäller frågan om planerandet av allmänna arbeten, måste man skilja mellan åtgärder, som avse säsongarbetslöshet, och åtgärder, som avse konjunkturarbetslöshet. Det är särskilt det senare slaget, som beröres i denna undersökning.

Beträffande kostnaderna för allmänna arbeten, som av arbetsmarknadshänsyn utföras tidigare eller senare än eljest skulle varit fallet, råda delade meningar; det förefaller emellertid, som om berörda kostnader i själva verket icke borde ökas, utan fastmer nedbringas genom lämplig fördelning av arbetet. De för det allmännas räkning utförda arbetena motsvara en ej oväsentlig del av ett lands industriella verksamhet, och en lämplig fördelning av dessa arbeten åstadkommer följaktligen gynnsamma verkningar på hela arbetsmarknaden. Man kan även tala om indirekta verkningar, i det att varje ökning av arbetstillgången inom en näringsgren medför en motsvarande ökning inom andra näringsgrenar. Denna stegrade verksamhet utövar ett stimulerande inflytande på hela näringslivet.

Å andra sidan kunna endast vissa slag av allmänna arbeten utföras tidigare eller senare än från början beräknats; många äro av sådan beskaffenhet, att man icke har något val beträffande tidpunkten för deras utförande. Det har stundom gjorts gällande, att man vid organiserandet av allmänna arbeten icke bör sträva efter att motverka de industriella fluktuationerna, utan inskränka sig till att söka åstadkomma en jämn fördelning av de offentliga myndigheternas behov från det ena året till det andra i förhoppning, att det privata näringslivet följer exemplet. I åtskilliga länder, där allmänna arbeten och beställningar hittills utökats och inskränkts i

[1] Efterföljande artikel utgör en översättning av sista kapitlet i denna redogörelse, vilket innehåller en sammanfattning av undersökningens huvudpunkter och ett antal därpå grundade slutsatser.

direkt förhållande till fluktuationerna inom det privata näringslivet och följaktligen bidragit att skärpa verkningarna av de senare, skulle mycket vinnas därigenom, att efterfrågan från det allmänna komme i en jämnare ström. Om denna efterfrågan reglerades efter en i förväg uppgjord plan, skulle den ytterligare bidraga till ett utjämnande av fluktuationerna inom industrien i dess helhet. I samma mån som det enskilda näringslivet uppnår större jämnhet i produktionen, blir det även lättare att upprätthålla en jämn efterfrågan från det allmännas sida. Det är emellertid under nuvarande förhållanden ofrånkomligt, att en del av de arbetslösa under depressionstider beredas sysselsättning genom samhällets försorg och det är för den skull av vikt, att de allmänna arbetena planeras i förväg, emedan de eljest igångsättas för sent för att kunna utöva fullt inflytande på situationen på arbetsmarknaden.

Man frågar sig ofta, huruvida icke verkningarna av under depressionsperioder utförda allmänna arbeten inskränka sig till att kapital undandrages det enskilda näringslivet utan att arbetstillgången i dess helhet på något sätt ökas. Denna fråga är av mycket stor betydelse. Då huvudsyftet med i förväg planerat arbete just består däri, att under goda tider kapital i mindre utsträckning tages i anspråk för offentliga arbeten och i större utsträckning reserveras åt det enskilda näringslivet samt att förhållandet blir omvänt i tider, då arbetstillgången i privatindustrien är obetydlig, kan det vid första påseende förefalla, som om de fortsatta utgifter från myndigheternas sida, vilka under en längre depressionsperiod erfordras för de allmänna arbetenas utförande, icke skulle kunna medföra en ökning av arbetstillgången i stort sett. Emellertid ha talrika synpunkter framförts till förmån för den motsatta uppfattningen, och man synes vara berättigad räkna med att allmänna arbeten effektivt öka arbetstillgången.

Under tider av lågkonjunktur ligga pengar outnyttjade i bankerna, vilket medför minskning i cirkulationen. I den mån man häri har att se resultatet av medveten politik från vederbörande centralbanks sida, kunna otvivelaktigt de goda verkningarna av allmänna arbeten komma att upphävas. Vad som bör göras är raka motsatsen, och det har också föreslagits, att det för arbetenas finansiering erforderliga kapitalet anskaffas medelst lån i bankerna. De allmänna arbetena skulle därigenom bereda möjlighet för detta kapital att stegra köpkraften.

Kap. 2 i första avdelningen av förevarande undersökning innehåller en allmän översikt över nu genomförda metoder för arbetenas planläggande i förväg; det framgår härav, att vissa regeringar söka fördela sina beställningar med hänsyn tagen till situationen på arbetsmarknaden. Ett stort antal länder synas emellertid icke bry sig om dylika åtgärder, och även i länder, där så sker, återstår alltjämt åtskilligt att göra. Särskilt må framhållas, att man praktiskt taget ingenstädes kunnat iakttaga, att de lokala myndigheterna taga hänsyn till situationen på arbetsmarknaden, när de göra sina beställningar. Knapphändigheten av de upplysningar i detta avseende, som införskaffats av dem, som anordnat den fjärde internationella stads- och kommunalkongressen, är i detta hänseende vältalig.

En politik, som går ut på arbetets planläggande i förväg, ger upphov till åtskilliga spörsmål av administrativ natur, vilka behandlas i kap. 3. För närvarande äro i regel ett stort antal myndigheter ansvariga för allmänna arbeten. Ett samordnande organ av något slag är nödvändigt för säkerställande av att enhetliga regler tillämpas. Den arbetskraft, som erfordras för de allmänna arbetena, måste anskaffas genom den offentliga arbetsförmedlingen. Förhållandet till entreprenörerna behöver icke störas genom en dylik politik för arbetets planläggande, enär en gång ingångna avtal givetvis måste utföras, därest icke annat överenskommes mellan vederbörande myndighet och entreprenör; det är genom lämpliga jämkningar av tidpunkten för ingående av nya avtal, som den åsyftade anpassningen efter arbetsmarknaden skall åstadkommas. Det är svårt att exakt bestämma, vid vilken tidpunkt de allmänna arbetena böra utföras, påskyndas eller uppskjutas. Flertalet länder, som tillämpa ett dylikt system, taga hänsyn till arbetslösheten eller någon

annan faktor, som angiver det ekonomiska läget. Det är av vikt att alltjämt undersöka möjligheterna att åstadkomma en mera känslig ekonomisk barometer, som kan komma till användning i berörda hänseende.

Den verkliga svårigheten hänför sig till den finansiella sidan av problemet. Kapital kan anskaffas genom beskattning eller lån. Beskattning kräver emellertid en avsevärd tid, innan pengarna bli tillgängliga, och kan dessutom endast användas i begränsad utsträckning. Myndigheterna kunna å andra sidan upplåna det erforderliga kapitalet och fördela utanordningen av detsamma på ett antal år, men även denna metod kräver lång tid. Talrika förslag ha framställts i syfte att bereda vederbörande myndigheter möjlighet att upptaga erforderliga lån på kort tid eller att bilda fonder av ett eller annat slag. En dylik anordning förefaller oundgänglig, om man vill erhålla en effektiv tillämpning av systemet med arbetenas planläggande i förväg, men det måste erkännas, att hittills föga uträttats i denna riktning.

I undersökningens andra del framhålles nödvändigheten att noga skilja mellan å ena sidan sådana allmänna arbeten och beställningar, som äro av normal karaktär, och å andra sidan nödhjälpsarbeten. De senare kunna karakteriseras såsom arbeten, vilka äro underkastade särskilda villkor, exempelvis att vid arbetares anställande hänsyn i främsta rummet skall tagas till de arbetssökandes behov av hjälp, att ett slags cirkulationssystem skall tillämpas, varigenom så många som möjligt beredas anställning, samt att lönen skall utgå efter lägre tariff än den vanliga. I anförda avdelning lämnas en översikt av ett stort antal arbeten, som under loppet av de tio senaste åren till följd av arbetslöshet utförts tidigare än under normala förhållanden. *Det är svårt att exakt avgöra, vilka verkningar dessa arbeten haft på* arbetsmarknaden, emedan densamma står under inflytande av så många faktorer. Om man icke hyser den uppfattningen, att allmänna arbeten enbart åstadkomma *ett överflyttande av kapital från det privata näringslivet till staten, utan att på* något sätt inverka på antalet anställda, torde man emellertid kunna med säkerhet fastslå, att de allmänna arbetena bidragit till att förbättra situationen på arbetsmarknaden samt medfört stor nytta för de olika kommunala och statliga myndigheter och företag, som därav berörts. *Åtskilliga sociala fördelar,* såsom förebyggande av moraliskt förfall, få icke heller förglömmas.

I översikten omnämnas de i Tyskland, Österrike och andra länder tillämpade metoderna för produktivt arbetslöshetsunderstöd. I själva verket är emellertid här fråga om rena nödhjälpsarbeten och icke vad som i rapporten betecknas som allmänna arbeten.

Det återstår att se, vilka slutsatser kunna dragas av de i redogörelsen angivna förhållandena, och kan man därvid lämpligen följa uppställningen i det frågeformulär, som uppgjorts av den sammansatta kommittén för ekonomiska kriser, samt undersöka varje punkt, som där angives.

1. **Legislativa eller andra bestämmelser, vilka mer eller mindre uttryckligt föreskriva, att allmänna arbeten och beställningar av förnödenheter för offentliga myndigheter i viss utsträckning skola reserveras för perioder av arbetslöshet.**

Endast ett fåtal bestämmelser finnas, vilka föreskriva att allmänna arbeten och beställningar av förnödenheter för offentliga myndigheter skola reserveras för perioder av arbetslöshet. Vissa lagar uttala sig på denna punkt, såsom 1909 års »Development and Road Fund Act» i Storbritannien, ett par italienska lagar av 1867 och 1879 samt några lagar i de nordamerikanska förbundsstaterna, men detta är allt. Lagförslag i ämnet ha framlagts i Storbritannien och Amerikas förenta stater, men icke blivit antagna. Å andra sidan har det tyska riksnäringsrådet den 26 juli 1927 antagit en viktig resolution i ämnet, vilken givit upphov till ett antal administrativa åtgärder i nämnda land.

Betydelsen av en i förväg uppgjord plan för arbetenas utförande har tidigare påvisats i redogörelsen, och det framhålles som synnerligen önskvärt, att regerin-

garna under den närmaste tiden söka införa lagbestämmelser rörande sådana arbeten, som företagas av statsmyndigheterna själva eller som i något avseende stå under regeringens inflytande, häri inbegripna arbeten, som utföras av allmännyttiga företag. De huvudsakliga bestämmelser, som böra intagas i en dylik lagstiftning, skola här nedan i tur och ordning behandlas.

2. *Översikt över åtgärder, som vidtagits*

a) **under tider av stark ekonomisk utveckling för uppskjutande av allmänna arbeten, i syfte att reservera dem för en följande period av minskad ekonomisk verksamhet;**

b) **under en period av arbetslöshet för påskyndande av allmänna arbeten, vilka under vanliga förhållanden skulle ha företagits senare.**

3. *Uppgift rörande*

a) **beskaffenheten av på detta sätt uppskjutna eller påskyndade arbeten;**

b) **de ungefärliga kostnader, vilka belöpa sig på dessa arbeten;**

c) **i vart och ett av fallen 2 a) och 2 b) här ovan, det ungefärliga antalet dagsverken som skulle ha utförts eller som blivit utförda, om möjligt fördelade efter näringsgrupper;**

d) ***den tid, som för arbetena tagits i anspråk.***

En avsevärd del av redogörelsen är ägnad åt en undersökning av åtgärder, som hittills vidtagits i syfte att åstadkomma ett påskyndande av eller uppskov med allmänna arbeten. Det påvisas, att tanken härpå icke är så ny, som man i allmänhet antager, samt att frågan uppmärksammats i åtskilliga länder. Däremot föreligga ytterst knapphändiga upplysningar angående arbeten, som verkligen utförts senare än ursprungligen avsetts. Alltför ofta finner man, som professor Aftalion säger, »att det är i uppgångstider, som offentliga myndigheter och järnvägsbolag frestas att företaga utvidgningar, emedan inkomsterna ökas och statskassan företer överskott samt kraven på förbättringar även växa. Motverkande åtgärder i depressionstider, då tillgångarna äro små och utvidgningsbehoven ringa, kräva icke blott verkligt mod utan också tilltro till regelbundenheten i den ekonomiska kurvan, ofta med risk att åtgärderna betecknas såsom ett utslag av *löjligt* teoretiserande».[1]

Icke desto mindre bekräftas av erhållna upplysningar, att uppskov med vissa arbeten i syfte att reservera dem för perioder av avtagande ekonomisk verksamhet mycket väl låter sig göra och även lämnat goda resultat. Dylika åtgärder ha exempelvis vidtagits i Amerikas förenta stater, Finland, Frankrike, Italien, Norge, Schweiz, Sverige, Tyskland och Österrike. Särskilt i Sverige har berörda system noga studerats, och den redogörelse rörande denna fråga, som avgivits av svenska regeringen, är av stort intresse. Det råder intet tvivel, att liknande exempel kunna återfinnas i andra länder. Av den svenska redogörelsen framgår, att mera omfattande arbeten såsom järnvägsbyggen pläga anpassas efter situationen på arbetsmarknaden, oavsett om järnvägarna tillhöra staten eller enskilda bolag. Även i det senare fallet är nämligen bolagets karaktär av allmännyttigt företag vanligen mycket starkt framträdande, och ett dylikt bolag har därför lika väl som en offentlig myndighet anledning att tillämpa systemet. På liknande sätt ha arbeten utförts för postverkets räkning, för utvidgande av telegraf- och telefonanläggningar, vattenfallsverk och elektriska anläggningar i allmänhet, för byggande och underhåll av kanaler samt för väg- och brobyggen. Flertalet av ovannämnda arbeten stå i de flesta länder under statens direkta kontroll eller åtnjuta statsunderstöd. Till dessa måste läggas de talrika arbeten, för vilka lokala myndigheter äro ansvariga. I Förenta staterna inträffade det viktigaste fallet av uppskov med allmänna arbeten år 1923, då förbundsregeringen avstod från att igångsätta nya byggnadsarbeten, vilka sedermera icke återupptogos i programenlig utsträckning förrän 1926. Regeringens

[1] Le Capital, 17 april 1929.

beslut år 1923 hade direkt inflytande på den privata byggnadsverksamheten, som likaledes avtog. En del av staterna och de större städerna i landet söka också anpassa de allmänna arbetena efter läget på arbetsmarknaden.

Om man härefter övergår till arbeten, som icke uppskjutits från en föregående period av högkonjunktur utan igångsatts vid början av en kris, innan det ekonomiska behovet i egentlig mening fordrat det, är förhållandet helt annorlunda. Endast ett fåtal länder ha underlåtit att vidtaga någon dylik åtgärd under senare år, och i flera av dem uppgå de anslagna beloppen och antalet anställda under de senaste tio åren till betydande siffror. Obestridligt är, att arbetslösheten fortfarit och i vissa fall ökats i trots av de allmänna arbetena. Men detta är icke ett argument mot en politik av ifrågavarande slag. Arbetslöshet är ett tecken på bristande ekonomisk jämvikt, för vilket intet universalmedel finnes. Men en förnuftig plan för utförandet av allmänna arbeten kan mildra en del av de värsta följderna av arbetslösheten och samtidigt bidraga till näringslivets återhämtning.

Ingen vill naturligtvis bestrida, att ett dylikt tillvägagångssätt är möjligt; motståndet häremot grundar sig på argumentet, att kapitalets utnyttjande för allmänna arbeten endast innebär ett överflyttande av kapitalet från en uppgift till en annan, utan att arbetstillgången därigenom på något sätt ökas. Vi skola inom kort återkomma härtill.

Emellertid må konstateras, att det icke föreligger någon brist på arbeten, som skola utföras. Det förhåller sig som Leo Wolman säger, att »av allt att döma äro nära nog samtliga lokala och statliga myndigheter (i Förenta staterna) långt efter i sina på längre sikt utarbetade nyanläggningsprogram»,[1] och detsamma skulle förvisso kunna sägas om alla övriga länder. Redogörelsen innehåller uppgifter rörande olika slags arbeten, utförda av offentliga myndigheter och allmännyttiga företag, t. ex. anläggning av vägar, broar, kajer, skolor, sjukhus, fängelser, postanstalter, vatten- och avloppsledningar, vattenfallsverk, elektricitetsverk och järnvägar, dikningsföretag, odlings- och jordförbättringsarbeten o. s. v.

Man kan härav draga den slutsatsen, att många arbeten finnas att utföra och i regel även arbetskraft för deras utförande. Det är sant, att en tillämpning av här ifrågasatta politik stöter på stora svårigheter, men dessa framträda på ett annat område.

Om arbetet skall utföras efter sunda ekonomiska linjer, är det av vikt, att det utföres i överensstämmelse med de arbetsvillkor, som i allmänhet gälla vid allmänna arbeten, samt att det icke förvandlas till rent nödhjälpsarbete med lägre lönetariffer, cirkulationssystem och andra undantagsbestämmelser.

Ett annat faktum framgår tydligt av undersökningen. Det råder brist på erforderlig systematisk anpassning av de allmänna arbetena efter situationen på arbetsmarknaden. En kris inträffar. Man igångsätter då allmänna arbeten, ehuru efter avsevärda dröjsmål, och de uppnådda resultaten bliva betydligt sämre än vad som skulle ha varit fallet, om arbetena utförts snabbare. Eller, som en amerikansk kommitté uttrycker sig, vad som är av vikt är icke så mycket arbetenas omfattning som tidpunkten för deras utförande. Dessa synpunkter leda naturligen till behovet av planmässighet, och man kommer härmed till frågan om de administrativa och finansiella spörsmål, som utgöra den verkliga svårigheten vid problemets lösande.

4. Utplacerande av frigjord arbetskraft vid nedlagda arbeten och anskaffande av arbetskraft vid igångsättande av nya arbeten.

Med avseende å den arbetskraft, som frigöres i händelse av ett arbetes tillfälliga nedläggande, torde man icke behöva räkna med några särskilda svårigheter. Man torde kunna antaga, att den privata industrien vid sådana tillfällen är livaktig och äger möjlighet att absorbera all tillgänglig arbetskraft.

[1] National Bureau of Economic Research: Planning and Control of Public Works.

Vad motsatta fallet beträffar tillämpa de offentliga myndigheterna i allmänhet den regeln, att arbetskraft för de allmänna arbetena antages genom den offentliga arbetsförmedlingen, varigenom olägenheterna av planlös rekrytering undvikas. Om arbetare antagas till ett annat slags arbete än de äro vana vid, måste de erhålla övning i detta arbete, om icke resultatet skall bliva otillräckligt och kostnaderna ökas. Det vore också obilligt att fordra, att en man eller en kvinna skulle vara i stånd att utan vidare åtaga sig ett arbete, vid vilket de sakna all vana.

5. Disponerandet av de till ett arbete beviljade anslagen för det fall, att arbetet uppskjutits över budgetårets slut.

På denna punkt föreligger icke någon enhetlig praxis i de olika länderna. Anslag, som beviljas av parlamentet för ett budgetår och icke förbrukas under samma budgetår, balanseras i regel icke över på följande år. Undantag finnas emellertid för vissa fall i Frankrike, Schweiz och Tyskland. I Italien och Tasmanien innehålles beloppet av finansdepartementet, tills det behöver tagas i anspråk. Det har föreslagits, att anslag till allmänna arbeten skulle lämnas för en period av två år, men en ännu längre period torde bliva nödvändig, om en långvarigare arbetslöshet skall kunna motverkas. I Sverige har i ett fall fastställts ett järnvägsbyggnadsprogram för en period av sju år, men anslagen för detta ändamål beviljas år från år, i den mån medlen behöva tagas i anspråk.[1] Samma metod tillämpades i Storbritannien beträffande planerna för allmänna arbeten efter kriget.

Sistberörda problem är särskilt betydelsefullt i den mån man anlitar beskattningsvägen. Det skulle vara till fördel, om det i Italien och Tasmanien tillämpade systemet utvidgades på så sätt, att finansdepartementet kunde innehålla de anslag, som beviljats för allmänna arbeten. Detta betyder icke, att finansdepartementet skulle bestämma tidpunkten för arbetenas utförande — denna fråga skall senare behandlas — utan det betyder, att finansdepartementet skulle vara i stånd att under goda år reservera vissa belopp, som kunna bevaras genom insättande i bank, i form av lätt realiserbara säkerheter eller eventuellt i form av sedlar och vilka sålunda äro tillgängliga vid en inträffande depressionsperiod.

6. Anskaffande av erforderligt kapital för det fall, att arbete utförts tidigare än ursprungligen beräknats och anslag icke beviljas för det löpande budgetåret.

I samband härmed uppstår den viktiga frågan, i vad mån allmänna arbeten böra finansieras genom skattemedel, genom lån eller genom fonderade medel, ställda till finansdepartementets förfogande. Om fråga endast är om beställningar av förbrukningsartiklar e. dyl. lära erforderliga medel i allmänhet kunna erhållas i den ordinarie budgeten, men i händelse av större arbeten måste lånevägen tillgripas. I det senare fallet måste för övrigt den ordinarie budgeten belastas med erforderliga belopp till gäldande av räntor å de upptagna lånen.

Internationella arbetsbyrån har erhållit mycket knapphändiga upplysningar beträffande den metod, som användes vid anskaffandet av ifrågavarande medel. Försök ha gjorts i Frankrike, Förenta staterna, Tyskland och annorstädes att bevilja anslag till allmänna arbeten för flera år åt gången eller att för ett år upptaga lån i förskott på beräknade anslag för följande år. Fleråriga budgetanslag äro otvivelaktigt av värde vid uppgörandet av planer för allmänna arbeten.

7. Svårigheter i händelse av uppskov med allmänna arbeten, varom tidigare beslut fattats, med hänsyn till

---

[1] Tydligen åsyftas här den av riksdagen antagna planen för färdigställande av vissa delar av Inlandsbanan. Då de här ifrågavarande anslagen ha reservationsanslags natur, innebär den nämnda uppdelningen emellertid icke, att de för varje år anslagna medlen ovillkorligen behöva utnyttjas under just detta år.

a) **avbrytande eller fördröjande av entreprenadarbete och de rättsliga medel, som stå öppna för entreprenörerna gentemot regeringen vid hävande eller ändring av deras avtal;**
b) **de verkningar ett fördröjande av arbetet medför i ekonomiskt hänseende för dylika entreprenörer eller deras leverantörer.**

Denna punkt torde icke innebära några svårigheter. I regel är det icke möjligt att vidtaga åtgärder beträffande redan kontraherade arbeten, och för genomförandet av en planmässig arbetsmarknadspolitik lära dylika åtgärder ej heller vara nödvändiga. Nya arbeten påbörjas varje år, och det är dessa arbeten, som böra avpassas år från år efter situationen på arbetsmarknaden.

8. **Svårigheter för andra företag för det fall, att staten vid en olämplig tidpunkt uppträder som konkurrent på kapitalmarknaden genom upptagande av skatter eller lån, avsedda att bestrida allmänna arbeten.**

Detta spörsmål är kanske den viktigaste av alla frågor, som uppstå i samband med planläggandet av allmänna arbeten, ty man kommer här in på icke blott de tekniska svårigheter, som möta de offentliga myndigheterna, då de söka uppbringa penningmedel på kapitalmarknaden i konkurrens med den privata industrien, utan därjämte hela frågan i vad mån den kapitalanskaffning, som här berörts, utgör något annat än en överflyttning av kapital från det privata näringslivet till samhället, varav arbetsmarknaden i stort sett icke har något gagn.

Redogörelsen ägnar dessa frågor jämförelsevis stor uppmärksamhet. För det första erinras, att en depressionsperiod i allmänhet kännetecknas av å ena sidan överflöd på pengar, som söka placering, och å andra sidan fallande räntor. Ögonblicket är då synnerligen gynnsamt att erhålla lån för utförande av allmänna arbeten. Det är icke nog med att pengar äro billigare; den privata industriens oförmåga att draga fördel av denna omständighet är ett vägande skäl för att de offentliga myndigheterna skola begagna sig därav. Man kan icke göra gällande, att köpkraften blott och bart överflyttas från den privata industrien till de offentliga myndigheterna. De sistnämnda utnyttja tvärtom det kapital, som icke skulle ha utnyttjats av den privata industrien. Detta förhållande bör ovillkorligen direkt och indirekt leda till en ökning av antalet anställda och, i den mån depressionen härleder sig från psykologiska orsaker, till en allmän återhämtning.

Det är otvivelaktigt av vikt att omsorgsfullt välja tidpunkten för lånens upptagande. Dr Bernhard framhåller exempelvis, att tillgången på likvida medel icke är så stor vid lågkonjunkturens inträde som på ett senare stadium av densamma. Detta är alldeles riktigt. Å andra sidan är det just vid lågkonjunkturens början som de allmänna arbetena böra utvidgas. De kunna emellertid lämpligen finansieras medelst reserverade medel, och nytt kapital behöver icke tillgripas förrän senare.

Om centralbanken finner en begränsning av krediten nödvändig, komma fördelarna av de allmänna arbetena förvisso att äventyras. Det råder intet tvivel att, som Keynes säger, en aktiv politik, som åsyftar planläggande av allmänna arbeten, kräver ökade kreditmöjligheter eller i varje fall frånvaro av restriktioner. Resultatet av nämnda politik är följaktligen till stor del beroende av den centrala bankens penningpolitik.

9. **Bildandet av reservfonder genom offentlig myndighets försorg under goda tider för finansierande av allmänna arbeten under depressionstider. — Sättet för fondernas placerande i avbidan på deras användande.**

Även detta är ett spörsmål av största betydelse vid planläggandet av allmänna arbeten. Ett dylikt planläggande är fullständigt omöjligt utan reservfond. En genomläsning av det kapitel i rapporten, som är ägnat åt finansiella spörsmål, giver vid handen, att åtskilliga förslag framlagts i syfte att snabbt åstadkomma fonder,

ävensom att ett par försök nyligen blivit gjorda i denna riktning. Sålunda har i Frankrike föreslagits, att en »fonds de concours» skulle bildas för ändamålet; i Storbritannien har åter framkastats tanken, att de medel, som i vanliga fall äro avsedda till amortering å statsskulden, under depressionstider användas till allmänna arbeten; slutligen har i Förenta staterna föreslagits, att finansdepartementet eller något särskilt organ bemyndigas att i mån av behov utgiva obligationer, att ett rörelsekapital skapas genom snabb låneamortering och att en viss procent av det årliga anslaget till allmänna arbeten reserveras till depressionstider. Sistnämnda förslag har även framkastats i Frankrike. Betraktar man de åtgärder, som hittills blivit vidtagna i dessa hänseenden, finner man, att Frankrike har en reservfond för statsjärnvägarna, Storbritannien en vägfond, underhållen av automobilskattemedel, samt Schweiz vissa reservfonder, upprättade såväl av förbundsregeringen som av åtskilliga kantoner och kommuner. Valet av den lämpligaste metoden tillkommer givetvis myndigheterna i vederbörande land. Olikheterna i de olika ländernas finansiella organisation äro alltför stora för att tillåta genomförandet av några enhetliga regler. Tydligt är emellertid, att om ett planläggande i förväg av allmänna arbeten skall kunna ske, en reservfond av något slag måste skapas, varigenom penningar vid behov kunna uppbringas på kort tid.

10. **De ekonomiska verkningarna därav, att i nästföregående punkt avsedda reservfonder tagas i anspråk.**

De regeringar, som meddelat internationella arbetsbyrån upplysningar rörande organisationen av sina allmänna arbeten, ha uttalat sig mycket knapphändigt på denna punkt. På det hela taget förefaller det icke, som om några ekonomiska skäl skulle tala mot upprättandet av reservfonder. De penningar, som på detta sätt sammanbringas, komma troligen att placeras mot förstklassiga säkerheter eller insättas i bankinrättning och komma alltså indirekt att finansiera den privata industrien. Berörda kapital kommer följaktligen ekonomiskt sett att under goda tider stå till det privata näringslivets förfogande och blir icke fullt tillgängligt för de offentliga myndigheterna förrän dessa effektivt utnyttja sina reservfonder. Å andra sidan kunna som ovan nämnts de offentliga myndigheterna härigenom erhålla erforderliga medel på kort tid.

Det har emellanåt föreslagits, att reservfonderna icke skola placeras, utan endast bevaras i form av sedlar. Denna metod skulle ha till syfte att draga penningar från cirkulationen under perioder av uppsving och frigöra dem under depressionstider samt därigenom bidraga till industriens stabiliserande. Ett motsvarande resultat ur ekonomisk synpunkt skulle kunna erhållas, om de allmänna arbetena finansierades genom lån från bankerna i stället för genom lån från privatpersoner.

11. **Vilka myndigheter äga att taga initiativ till beslut rörande fram- eller tillbakaflyttning av tidpunkten för ett arbetes utförande (lokala myndigheter, regeringen, de olika departement, som ha att utfärda verkställighetsföreskrifter rörande arbeten och beställningar för statens räkning, eller ett enda samordnande centralorgan med administrativ eller rådgivande befogenhet)?**

12. **Vilka möjligheter har regeringen att ålägga eller uppmuntra de lokala myndigheterna att, då så erfordras, vidtaga åtgärder i här berörda syfte?**

13. **Möjligheter i samma hänseende gentemot enskilda eller halvoffentliga företag, vilka handha allmännyttiga uppgifter under statlig kontroll, eller enskilda företag i allmänhet?**

Dessa tre punkter ha sammanförts, emedan intet tillfredsställande enhetligt system kan genomföras med mindre det på en gång omfattar den centrala regeringen, de lokala myndigheterna och allmännyttiga företag av icke-officiell karaktär. Ett stort antal förvaltande organ, underordnade dels regeringen och dels de lokala myndigheterna, ha i regel att utföra de allmänna arbetena; det föreligger alltså en mång-

fald av institutioner, vilkas verksamhet det gäller att enhetligt reglera. Man överraskas av att konstatera, att några allvarliga försök knappast gjorts att bota detta missförhållande. Att döma av de erhållna upplysningarna ha de största framstegen i berörda avseende gjorts i Tyskland, där ingående förhandlingar under de senaste åren förts i syfte att åstadkomma en enhetlig politik med avseende å de allmänna arbetena. I Förenta staterna har nyligen inrättats en avdelning för offentlig byggnadsverksamhet, som delvis fyller berörda funktion, men detta är i det närmaste allt vad som finnes.

Den metod, som vanligen användes av en central regering för att förmå lokala myndigheter och allmännyttiga företag att följa regeringens politik, är att bevilja anslag eller lån på villkor, att de allmänna arbetena utföras vid den tidpunkt regeringen önskar. Metoden är fullt tillfredsställande ur vissa synpunkter sett, men den kan icke användas till att förmå de lokala myndigheterna och de allmännyttiga företagen att uppskjuta arbetenas utförande. Den är huvudsakligen av betydelse, då det gäller att förmå dem att utföra arbetena tidigare än beräknat.

Det är av stor vikt, att en kommission eller centralstyrelse för allmänna arbeten inrättas i varje land. Detta organ bör hållas underrättat om alla allmänna arbeten, som årligen äro avsedda att utföras, och äga ge direktiv om att visst arbete bör uppskjutas till en senare tidpunkt eller, där läget är omvänt, påskyndas. Liknande organ böra tillsättas av de mera betydande lokala myndigheterna och samarbeta med den centrala myndigheten. Direktiv utfärdade av dessa organ skulle förvisso öva ett starkt inflytande icke blott på de myndigheter, som saken närmast gäller, utan även på allmännyttiga företag och till och med i någon utsträckning på enskilda företag. Direktiven böra dessutom understödjas av en häremot svarande låne- och anslagspolitik, så att det kommer att ligga i de lokala myndigheternas och övriga institutioners intresse att följa centralorganets anvisningar.

Här föreligger emellertid en svårighet, som icke ens en kommission för allmänna arbeten torde vara i stånd att övervinna. Denna består däri, att en regering eller lokal myndighet, som har att tillämpa en viss politik, vare sig det gäller allmänna arbeten eller någonting annat, ofta är påverkad av hänsyn till väljarkåren samt tvekar att tillämpa en på vetenskapliga rön grundad politik, avseende att anpassa de offentliga arbetena efter läget på arbetsmarknaden; det kan nämligen befaras, att ett annat parti efter ett par år kommer till makten och är i stånd att kullkasta de tidigare besluten och slå in på en helt annan politik. Denna faktor är särskilt betydelsefull inom den kommunala förvaltningen, där väljarnas inflytande mera direkt gör sig gällande och där kostnaderna och verkningarna av en viss politik mera omedelbart giva sig till känna.

Det verksammaste medlet att råda bot på denna svårighet torde bestå däri, att kommissionen för de allmänna arbetena erhölle formen av ett permanent opolitiskt organ. Att på motsvarande sätt organisera de lokala organen torde ställa sig svårare, men dessa administrativa svårigheter torde icke vara oöverstigliga, och varje försök i denna riktning utgör en betydande etapp på vägen mot en enhetligare reglering av samhällets arbeten och materialanskaffningar, med hänsyn tagen till situationen på arbetsmarknaden.

14. Indextal eller andra ekonomiska vägvisare för de myndigheter, vilka bära ansvaret för beslut rörande tidpunkten för utförandet av offentliga arbeten.

Den bästa vägvisaren skulle troligen vara ett indextal, som utvisar det allmänna konjunkturläget. Det är likväl tvivel underkastat, huruvida ett dylikt indextal i och för sig är tillräckligt tillförlitligt och känsligt för att tillåta regeringarna och övriga institutioner att helt och hållet bygga sin politik rörande allmänna arbeten på detsamma. Om ett indextal för konjunkturläget användes, måste det verifieras genom jämförelse med sysselsättnings- eller arbetslöshetsindex. Arbetslöshetsstatisti-

ken blir tack vare arbetslöshetsförsäkringen allt mer exakt, och eftersom man söker ett botemedel för arbetslöshet, är det givetvis nödvändigt att taga hänsyn till berörda statistik, då man vidtager här åsyftade åtgärder i samband med de allmänna arbetena. Emellertid är det vid stegrad arbetslöshet icke alltid säkert, att en verklig konjunkturförsämring föreligger; växlingarna på arbetsmarknaden kunna härröra från en faktor av rent säsongartad karaktär, men de säsongartade växlingarna kunna å andra sidan dölja en rörelse i ett längre konjunkturskede, som är svår att upptäcka, innan det är för sent. De från sysselsättnings- och lönestatistiken härledda indextalen äro ännu osäkrare, ehuru de likväl i brist på arbetslöshetsstatistik äro värda att beaktas.

Det förefaller alltså önskvärt att i första hand stödja sig på ett arbetslöshetsindex eller, i brist härpå, ett sysselsättningsindex, samt att dessutom rådfråga de indextal, som angiva det allmänna konjunkturläget ävensom övriga tillgängliga uppgifter; i andra hand bör det forskningsarbete fullföljas, som avser att åstadkomma en tillförlitligare ekonomisk barometer.

Kortare meddelanden.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under mars 1931. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av mars till 41 885, varav 10 151 hänförda till det s. k. lokala arbetskraftsöverskottet. Yrkesfördelningen och ökningen (resp. minskningen) under månaden framgår av följande sammandrag:

	Antal arbetslösa	Ökning (minskn.)		Antal arbetslösa	Ökning (minskn.)
Jordbruk	1 628	± 0	Närings- o. njutningsmedelsind.	340	— 33
Skogshushållning	2 285	+ 740	Kemisk-tekn. o. belysningsind.	170	— 38
Gruvdrift och malmförädling	2 994	+ 176	Trämasse- och pappersindustri	1 072	+ 163
Jord-, sten- och glasindustri	3 773	+ 283	Grafisk industri	40	+ 5
Metall- och maskinindustri	3 263	— 53	Industri och hantverk, ej spec.	827	+ 56
Trävaruindustri	5 602	+ 167	Sjöfart och fiske	683	— 22
Byggnadsverksamhet	2 833	— 153	Handel och samfärdsel m. m.	2 051	— 27
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	315	— 63	Husligt arbete	35	— 38
Textilindustri	225	— 21	Arbete, ej hänf. till annan grupp	13 562	— 794
Beklädnadsindustri	187	— 58	Summa	41 885	+ 290

Vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsattes vid månadens utgång 6 544 arbetare. Antalet i gång varande arbetsföretag utgjorde 87, mot 85 vid månadens början.

Vid kommunala reservarbeten (utan statsbidrag) sysselsattes 6 587 arbetare samt vid s. k. statskommunala arbeten (kommunal regi med statsbidrag) 1 502 arbetare. Härförutom uppburo 4 037 personer kommunalt arbetslöshetsunderstöd. Kontant understöd med statsbidrag har under månaden uppburits av 3 422 personer.

Statens bruttoutgifter för arbetslöshetens bekämpande uppgingo under mars till 1·2 miljoner kronor samt under årets tre första månader till sammanlagt 2·7 miljoner.

Reformering av den frivilliga arbetslöshetsförsäkringen i Frankrike. Det av offentliga arbetslöshetskassor i Frankrike utbetalade understödet har höjts fr. o. m. 1 februari 1931 genom ett dekret den 13 februari, vilket ersätter dekretet den 28 december 1926.

I det nya dekretet föreskrives att, för beräknande av statsbidrag till offentliga arbetslöshetskassor, upprättade av kommuner och departement, den del av understödet, som överstiger här nedan anförda maxima, skall lämnas ur räkningen: för arbetslös person, som är familjeförsörjare, 7 francs om dagen; för arbetslösa personer över 16 år, som bo hos sina föräldrar eller andra nära släktingar, 3·50 francs om dagen; för hustru till arbetslös person samt de personer under 16 års ålder, som äro beroende av honom och vilka äro arbetslösa eller förtjäna mindre än 4 francs om dagen, 3 francs om dagen; samt för arbetslösa föräldrar, som äro beroende av familjeförsörjaren, vardera 2 francs om dagen. Den totalsumma, som utbetalas till ett hushåll, må ej överstiga 18 francs om dagen.

Enligt ett senare dekret av den 21 februari 1931 ökas statsbidraget till arbetslöshetskassorna från 33 % till 50 % av de utbetalade understöden.

Vid kammarens sammanträde den 13 och 14 februari meddelade premier- och arbetsministrarna, att antalet arbetslöshetskassor i Frankrike för närvarande utgör 380, av vilka 47 äro departementala kassor. Då flera av dessa ha kontor i mera än ett distrikt, kan antalet distrikt, inom vilka offentliga arbetslöshetskassor finnas upprättade, beräknas uppgå till omkring 850. Flera av kassorna hade emellertid ännu ej börjat sin verksamhet. och det faktiska antal, som för närvarande utbetalar understöd, utgör endast 150 (därav 9 departementala), omfattande 250 distrikt.

Enligt nu gällande lagstiftning äro kommunerna ej skyldiga att upprätta arbetslöshetskassor, och i dekretet den 28 december 1926 föreskrives t. o. m., att arbetslöshetskassa ej må upprättas i kommun eller kommunalförbund med mindre än 5 000 invånare. Följden är, att om kommuner med mindre än 5 000 invånare önska upprätta understödsverksamhet, de måste antingen ansluta sig till departementalkassan, där sådan finnes, eller också upprätta interkommunala kassor.

Vid nyssnämnda tillfälle meddelades ock, att regeringen den 25 september 1930 anmodat prefekterna att hemställa hos generalråden om upprättande överallt av departementala arbetslöshetskassor samt att man sökte förmå samtliga kassor att upptaga verksamheten, där så ännu icke skett. Premierministern förklarade sig vidare acceptera ett förslag om upprättandet av kommunala arbetslöshetskassor i alla kommuner, oberoende av deras storlek, förutsatt att kommunen redan upprättat en offentlig arbetsförmedlingsanstalt, vilken vore nödvändig för handhavande av och tillsyn över understödsverksamheten.

Enligt av arbetsministern i detta sammanhang lämnad uppgift uppgick antalet departementala arbetsförmedlingsanstalter i landet till 90 och antalet kommunala till 195, av vilka 93 voro underordnade departementala arbetsförmedlingsanstalter och fungerade såsom dessas filialer, samt 102 självständiga anstalter. Därjämte hade 29 departementala anstalter upprättat lokala avdelningskontor.

Den franska arbetslöshetsstatistiken. Under debatten om arbetsministeriets budget i franska deputeradekammaren den 12 och 13 februari (se ovan) lämnade arbetsministern Landry en del uppgifter om arbetslöshetens omfattning i Frankrike.

Av folkräkningarna framgår, att i Frankrike minst 250 000 löntagare ständigt äro arbetslösa även under goda tider, ehuru den officiella statistiken redovisar några hundra arbetslösa, till vilka arbetslöshetsunderstöd utdelas, och ett par tusen arbetssökande. Nyssnämnda antal arbetslösa svarar mot det normala antalet arbetare, som byta plats. Statistiken från de offentliga arbetslöshetskassorna, i vilka omkring mitten av februari endast 35 000 helt arbetslösa med understöd voro registrerade, är synnerligen ofullständig på grund av understödssystemets nuvarande organisation. Enligt arbetsministerns åsikt kan totalantalet helt arbetslösa i Frankrike, förutom ovannämnda 250 000, beräknas uppgå till omkring 100 000 personer.

Antalet personer, som arbeta med förkortad arbetstid, hade ökats och kunde under januari 1931 beräknas uppgå till en miljon. Arbetsministern betonade emellertid särskilt, att för

mer än 64 % arbetstiden per vecka understeg den normala med mindre än åtta timmar, för 16 % med åtta timmar och för endast 20 % med mer än åtta timmar.

Med hänsyn till den nuvarande depressionens omfattning meddelade Landry vidare, att från januari 1930 till januari 1931 antalet arbetare anställda i företag med mer än 100 arbetare minskats med 79 000, eller 4·2 %, samt att antalet korttidsarbetare i samma företag ökats från 3·4 % till 14 %. Dessa uppgifter giva dock icke någon exakt föreställning om arbetslösheten, emedan avskedandet delvis uppväges genom den hemförskaffning av utländska arbetare, som förekommit, samt genom återinflyttning till landet. Landry meddelade ock, att den nuvarande arbetslösheten utbredde sig endast hälften så snabbt som under depressionen i Frankrike under första hälften av 1927.

Ministern påpekade vidare, att för att göra det möjligt att följa depressionens utveckling, i synnerhet vad arbetstidsförkortningen beträffar, regeringen varje månad i *Journal officiel* ämnade publicera av arbetsministeriet sammanställd statistik utvisande arbetsstyrkan i företag med mer än 100 arbetare.

Ny lag om offentlig arbetsförmedling i Nederländerna. Enligt meddelande från holländska regeringen till internationella arbetsbyrån har i Holland antagits en lag den 29 november 1930, vilken bl. a. avser att bringa i tillämpning bestämmelserna i Washingtonkonventionen angående arbetslösheten. Lagen träder i kraft, så snart nödiga verkställighetsåtgärder vidtagits.

Hittills har upprättandet av offentliga arbetsförmedlingsanstalter helt och hållet legat i händerna på de kommunala myndigheterna, och de centrala myndigheterna ha ej haft befogenhet att förplikta kommunerna därtill. Det stora flertalet kommuner har emellertid upprättat antingen en arbetsförmedlingsanstalt eller, i mindre distrikt, ett avdelningskontor. Samarbetet mellan de lokala anstalterna ägde rum genom förmedling av 33 distriktsanstalter. Hela systemet var underordnat en centralanstalt, vilken upprättats enligt en kungl. förordning av den 14 april 1927 och anslutits till arbetsministeriet.

Genom den nya lagen stadfästes den bestående organisationen och infogas de kommunala anstalterna i det statliga systemet.

De offentliga arbetsförmedlingsanstalterna komma liksom förut att utgöras av de kommunala anstalterna eller avdelningskontoren, distriktsanstalterna och centralanstalten. Förmedlingen är kostnadsfri för arbetsgivare och arbetssökande, dock så att varje utgift, som anstalten iklätt sig på vederbörandes särskilda begäran, skall ersättas. Varje samhälle med 15 000 invånare eller däröver är pliktigt att, såvida ej särskild befrielse medgivits av vederbörande myndigheter, upprätta en offentlig arbetsförmedlingsanstalt och mindre samhällen ett avdelningskontor. Anstaltens verksamhet skall ledas av en styrelse, sammansatt av arbetsgivare och arbetare samt med en opartisk ordförande.

De kommunala anstalterna skola samverka med distriktsanstalterna. Distriktsanstalternas uppgifter kunna överlämnas till en kommunal anstalt, för så vitt det ej anses av behovet påkallat att upprätta ett särskilt organ härför. Slutligen är hela systemet underordnat centralanstalten, vars huvuduppgift blir att sörja för, förutom arbetskraftens fördelning inom hela riket, arbetsförmedling till utlandet ävensom sammanställningar av statistiska uppgifter rörande arbetsmarknaden i Nederländerna och utomlands. Kommunalanstalterna och centralanstalten kunna, om så erfordras, uppdelas på avdelningar för särskilda yrken.

Lagen innehåller jämväl bestämmelser om upprättandet av en central rådgivande nämnd, vilken bl. a. skall ha överinseende över centralanstalten och som skall bestå av ett lika antal representanter för arbetsgivare och arbetare samt en eller flera representanter för centrala och kommunala myndigheter, en eller flera experter på arbetsförmedlingens område samt direktören för vederbörande avdelning i arbetsministeriet. Kostnaderna för de kommunala arbetsförmedlingsanstalterna bäras av de kommunala myndigheterna, varjämte utgår statsunderstöd. Särskilt betalar staten en del av kostnaderna för den interlokala arbetsförmedlingen.

Tre fjärdedelar av kostnaderna för distriktsanstalterna bäras av de centrala myndigheterna och återstående fjärdedel fördelas efter folkmängden på kommunerna inom distriktet i fråga. Staten betalar hela kostnaden för centralanstaltens yrkesavdelningar.

Lagen innehåller därjämte bestämmelser om privata platsanskaffningsbyråer, vilka uppdelas på tre kategorier:

a) De som arbeta enligt samma principer som de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna: dessa byråer kunna ansöka om formlig anslutning till de offentliga anstalterna, med vilka de då skola samverka, och äro berättigade till statsunderstöd.

b) De avgiftsfria byråer, som ej arbeta enligt de offentliga anstalternas principer: dessa byråer skola, för att kunna erkännas, överlämna sina stadgar, reglementen och redogörelser till vederbörande myndigheter; därest avgifter upptagas i vissa fall, skall tariffen underställas myndigheterna för godkännande.

c) Byråer som drivas i vinstsyfte: i dylika fall beviljas licens endast åt personer, som varit verksamma i yrket sedan tiden före den 1 mars 1929. Dylika licenser kunna ej överlåtas, skola förnyas vart femte år och utlöpa vid innehavarens död. De tilldelas ej personer, som äro ägare till eller direktörer för eller förlagt sin lokal till hotell eller pensionat, restauranger, lotteri- eller växelkontor, biljettförsäljningskontor för fartygslinjer, pantlånekontor, ekiperingsaffärer, frisörsalonger m. m. Taxan för avgiften skall underställas vederbörande myndigheter för godkännande samt anslås i byråns lokaler.

Enligt till regeringen inkomna uppgifter finnas för närvarande mer än 165 privata platsanskaffningsbyråer av kommersiell natur. Häri inräknas ej ett slags agenter för platsanskaffning inom jordbruket (koppelbazen).

Rörande de avgifter, som debiteras av byråerna, har man endast mycket ofullständiga upplysningar. Ett huvudsyfte med lagen är emellertid att förhindra missbruk i samband med avgiftsdebiteringen eller i samband med arbetsförmedling genom ägare av kaféer, barer o. s. v., vilka lämna företräde åt sina kunder.

Den engelska arbetslöshetsförsäkringens finanser. Engelska regeringen framlade i februari 1931 förslag om att öka arbetslöshetsförsäkringsfondens lånerätt från 70 till 90 miljoner pund för att möjliggöra, att »övergångsunderstöd», vilka helt och hållet bestridas av statskassan, utbetalas under ytterligare sex månader samt att fonden beviljas ett understöd ur statskassan motsvarande kostnaderna härför. För »övergångsunderstöd» gäller icke den eljest uppställda regeln om 30 fullgjorda veckoavgifter under de närmaste två åren före det understöd sökes, utan endast att antingen 30 veckoavgifter överhuvud erlagts eller också 8 avgifter under närmast föregående två år.

Enligt engelsk parlamentarisk procedur måste varje förslag, som medför en utgift av allmänna medel, föregås av en finansiell resolution, vilken godkänner utgiften i fråga. I detta fall antogs resolutionen i underhuset den 16 februari. Förslaget lästes för andra gången i underhuset den 18 februari och har sedermera antagits samt promulgerats såsom lag den 3 mars 1931.

Ett betydelsefullt memorandum rörande försäkringssystemets finanser har överlämnats av skattkammaren till den sittande arbetslöshetsförsäkringskommittén.

I detta memorandum meddelas, att utgifterna för arbetslöshetsförsäkringen ökades från 11·75 miljoner pund under finansåret 1928—1929 till 36·67 miljoner under 1930, medan för år 1931 beräknas en summa av 50 à 55 miljoner eller mera. Denna ökning beror på att utgifterna för »övergångsunderstöd» beräknas uppgå till 35 à 40 miljoner pund under 1931. Även under de mest gynnsamma omständigheter skulle en så stor och så hastigt påkommande ökning verka i hög grad betungande för budgeten. Under nu rådande omständigheter skulle den i förening med statens övriga utgifter, icke allenast rubba utan helt och hållet bringa budgeten ur sitt jämviktsläge på basis av nu gällande beskattning.

Den summa fonden lånat komme att den 1 april 1931 belöpa sig till mellan 72 och 75 miljoner pund, och det beräknas, att ytterligare lån komma att upptagas under innevarande finansår till ett belopp av 40 à 50 miljoner. Dessa oproduktiva lån uppgå nu till ett belopp, som nästan helt och hållet uppväger amorteringen av statsskulden. Oavsett den

försämring i statskrediten, som oundgängligen blir följden härav, betyder förfarandet, att staten upplånar medel för bestridande av löpande utgifter, vilket är det vanliga kännetecknet på en illa balanserad budget.

Vidare framhålles nödvändigheten såväl av att reducera lånen som att omorganisera fonden på sådan grundval, att uppkomna och uppkommande skulder skyndsamt skola kunna återbetalas, allteftersom förhållandena åter bliva normala. Det kan ej bli fråga om att avskriva fondens skuld och det enda spörsmål som framställer sig är, huruvida den skall gäldas av fonden eller av skattebetalarna.

— Arbetstid —

Arbetstiden ombord å fartyg i spansk kustfart. Bestämmelser rörande begränsning av arbetstiden ombord å fartyg i spansk kustfart utfärdades genom ett kungl. dekret den 2 oktober 1930, vilket beträffande vissa slag av fartyg ersätter ett den 31 maj 1922 utfärdat dekret och fastställer åtta timmars arbetsdag och fyrtioåtta timmars arbetsvecka för samtliga besättningsmedlemmar.

Såsom effektiv arbetstid anses den tid, antingen till sjöss eller i anlöpningshamn, under vilken manskapet har att utföra order, given av överordnad, ävensom tid, som på befälhavarens order tillbringas ombord i hamn, där resan börjar eller slutar.

Vid tillämpningen av dessa bestämmelser medgives tillräcklig elasticitet för att bringa principen om åttatimmarsdagen i överensstämmelse med förhållandena inom sjöfarten.

Så kan t. ex. en arbetstid motsvarande fyrtioåtta timmar i veckan fördelas på en period längre än en vecka, vilken period dock ej får överskrida en månad; såsom garanti mot en alltför ojämn fördelning föreskrives, att den normala arbetstiden ej får överskrida tio timmar om dagen till sjöss eller i anlöpningshamn, eller nio timmar om dagen i hamn, där resan börjar eller slutar. Likaså kan arbetet till sjöss, vilket vanligen uppdelas i tre vakter för såväl däcks- som maskinpersonal, uppdelas i två vakter eller t. o. m. i endast en vakt ombord å mindre fartyg i kustfart, vilka av sjöfartsmyndigheterna klassificeras såsom sådana på grund av sin begränsade storlek eller den fart, i vilken de vanligen gå. Perioden för varje vakt må emellertid under inga omständigheter överstiga sex timmar och skall följas av minst fyra på varandra följande vilotimmar. I anlöpningshamn skall, såvida icke fartyget där gör lika långt uppehåll som i den hamn, där resan börjar eller slutar, samma föreskrifter tillämpas som till sjöss.

Minimiarbetsstyrkan för varje vakt fastställes i dekretet och utgör exempelvis för däcksavdelningen en befälsperson och två sjömän; för maskinavdelningen en befälsperson och en eldare för varje tretal pannor.

Såvida det ej gäller fartygets säkerhet, kan övertidsarbete endast i viss utsträckning fordras av besättningen. Den totala arbetstiden får ej överstiga fjorton timmar om dagen till sjöss eller i anlöpningshamnar eller tolv timmar om dagen i destinationshamnen.

Övertid skall i regel ersättas med en peseta i timmen för lägre personal och tre pesetas för befälspersonal att utbetalas vid slutet av den normala perioden för arbetstidens fördelning. Övertidsarbete på ankomst- och avgångsdagar skall ej ersättas, såvida det icke överstiger en timma om dagen. Om å andra sidan den totala normala arbetstiden uppdelad på en vecka eller på en längre period uppgår till mer än tio timmar under någon dag till sjöss (eller nio timmar i destinationshamnen), skall den tid, som överstiger dessa gränser, betraktas såsom övertid och ersättas i enlighet därmed.

Så vitt möjligt skall veckovilan infalla på söndagen, i annat fall skall motsvarande ledighet beviljas på annan dag i hamn, där fartyget gör ett tillräckligt långt uppehåll, på basis av 24 timmars ledighet för åtta timmars arbete å söndagen. Veckovila, för vilken kompensation icke beviljats inom en månad eller vid tiden för tjänstetidens utgång, skall till sjömannen ersättas kontant såsom vanlig övertid.

Arbetstid å inre vattenvägar i Polen. I kraft av 1919 års lag om arbetstiden har polske arbetsministern den 16 april 1930 utfärdat en förordning med särskilda föreskrifter rörande arbetstiden vid fart å inre vattenvägar. Enligt en förordning den 11 juli 1930 trädde föreskrifterna i kraft den 16 januari 1931.

Genom 1919 års lag infördes fyrtiosextimmarsvecka med en arbetstid av åtta timmar under fem av veckans dagar och sex timmar på lördagen. Av lagen omfattades bl. a. transportverksamheten, men då arbete inom transportföretag vanligen måste fortgå utan avbrott, äga vederbörande förvaltande myndigheter befogenhet att utfärda särskilda bestämmelser om lagens tillämpning å transportföretag.

I enlighet med den i lagen föreskrivna principen begränsas arbetstiden vid fart å inre vattenvägar genom förordningen till åtta timmar om dagen och fyrtiosex timmar i veckan; dock anpassas reglerna i tillämpningen efter de särskilda förhållanden, som råda vid fart å inre vattenvägar. Bestämmelserna äga ej tillämpning endast å besättningen ombord å båtar och prämar utan även å hamnarbetare, vilkas arbete står i direkt samband med farten.

Om så fordras kunna lagbestämmelserna ersättas med regler, enligt vilka medgives en maximitid per halvår av 1 196 timmar, motsvarande fyrtiosex timmar i veckan, att fördelas på sex månader från den 16 januari till den 15 juli och från den 15 juli till den 16 januari. Arbetsdagens längd må ej överstiga tolv timmar under tjugofyra timmar och skall åtföljas av tolv timmars oavbruten vila. Vid skiftarbete kan arbetet fortgå under tjugofyra timmar åtföljda av lika många timmars oavbruten vila.

Såsom arbetstid räknas den tid, under vilken arbetaren har att utföra order eller står till företagets förfogande, häri inräknat den tid, som han använder för att begiva sig från en plats till en annan under utförande av arbetsgivarens order, men med undantag för den tid, arbetaren är ledig och kan tillbringa efter eget godtycke vare sig under farten eller då fartyget ligger förtöjt.

Den dagliga arbetstiden skall minst en gång i veckan antecknas i de löneböcker, som enligt presidentens dekret den 16 mars 1928 skola överlämnas till arbetaren.

Nattarbete, varmed förstås arbete mellan kl. 9 em. och kl. 5 fm. (eller kl. 10 em. och kl. 4 fm., om arbetet är anordnat på två skift), må ej utföras under mer än fyra på varandra följande nätter; undantag från denna regel gäller för fartyg, som uteslutande användas i fart om natten, eller om arbetet endast är anordnat på ett skift.

I förordningen meddelas även bestämmelser om vilotider, enligt vilka varje arbetare är berättigad till viloperiod motsvarande 16 arbetsdagar var tredje månad. Alla dagar, som användas till vila, skola av arbetsgivaren antecknas i ett särskilt register, vilket personalen är berättigad taga del av under första veckan av varje kvartal.

Där måltidsraster ej beviljas, skola anordningar vidtagas för att måltiderna må kunna intagas under arbetstiden.

Allt arbete, som utföres utöver den i bestämmelserna fastställda tiden, betraktas såsom övertidsarbete, och kan endast påfordras under de villkor, som föreskrivas i arbetstidslagen. I lagen föreskrives, att övertid endast skall medgivas i händelse av olycksfall, missöde eller annan av vederbörande förvaltande myndigheter godkänd tvingande nödvändighet och skall ersättas med 50 à 100 % tillägg till ordinarie lön.

— Hälso- och sjukvård —

Konferens rörande hygienen på landsbygden. Nationernas förbunds råd har beslutat sammankalla en europeisk konferens rörande frågan om hygienen på landsbygden till den 29 juni 1931.

Frågan har ursprungligen väckts av den spanska regeringen, och nationernas förbunds hälsovårdskommitté har tillsatt en särskild förberedande kommission, vilken uppgjort förslag till dagordning för konferensen. Följande tre ämnen komma att uppföras på dagordningen:

a) ledande principer och lämpliga metoder för tryggande av en effektiv läkarvård i landskommuner;

b) de mest effektiva metoderna för organisation av hygienen på landsbygden;

c) sanering av landsbygdsområden; de verksammaste och mest ekonomiska metoderna.

Konferensen kan i stor utsträckning stödja sig på resultaten av en konferens rörande »hälsovårdscentra på landet», som nationernas förbunds hälsovårdsorganisation sammankallade i Budapest den 27 oktober 1930. Denna konferens enade sig om uppställandet av en del principer för organisationen av hälsovården på landet medelst »hälsovårdscentra». Sedermera har hälsovårdsorganisationen kompletterat materialet i denna fråga och en särskild kommission har sammankallats till den 28 april 1931 för att fullborda konferensens arbete. Dessa överläggningar komma att bliva av speciellt intresse för den stundande konferensen vid behandling av den ovan under punkt b) uppförda frågan.

Vid en omfattande och så långt möjligt enhetlig organisation av hygienen på landsbygden kommer givetvis också i betraktande det arbete, som utföres av sjukkassorna. Till det förestående sammanträdet för överläggning om hälsovårdscentra torde därför komma att kallas två representanter för sjukkassor, utsedda av internationella arbetsbyrån.

De övriga bägge ämnena på dagordningen komma jämväl att underkastas en föregående expertbehandling, innan de diskuteras vid konferensen. I själva verket har redan den under punkt a) uppförda frågan om principerna för en effektiv läkarvård i landskommuner varit föremål för överläggning av experter, som sammanträdde i Genève den 9—12 mars 1931 under ordförandeskap av prof. Konrich (Tyskland). Ur förhandlingarna må bl. a. meddelas, att experterna förordade, att det skulle finnas minst en läkare för varje 2 000-tal personer. Läkarvården förutsätter enligt experterna tillvaron av en biträdande sjukvårdspersonal med erforderliga tekniska kvalifikationer och innefattande en eller flera sjuksköterskor. Experterna uttala vidare, att i varje samhälle på landsbygden bör finnas en person, som är i stånd att lämna första hjälpen och sörja för utförandet av läkarens föreskrifter. Landsbefolkningen och läkarna böra ha tillgång till centra för anställande av diagnoser och för specialbehandling. Sjukhusvård bör stå till förfogande i lämpliga anstalter, inrymmande minst två sängar per 1 000 invånare. Permanenta kommunikationsvägar och ständigt disponibla transportmedel böra stå till de sjukas och läkarnas förfogande.

Experterna uttala sig också för samverkan mellan vederbörande myndigheter, läkare, sjukkassor, sociala institutioner och enskilda organisationer. De anse, att socialförsäkringen bereder möjlighet för att under gynnsamma villkor genomföra en effektiv läkarvård på landet. I länder, där sjukförsäkringen ännu icke införts, anse emellertid experterna, att kostnadsfri läkarvård med fördel kunde upprättas. Med hänsyn till det stora intresse denna fråga erbjuder för lantarbetarbefolkningen i Europa (20 miljoner lantarbetare eller, med inräknande av deras anhöriga, 50 miljoner personer) komma två representanter för sjukkassor på landsbygden, utsedda av internationella arbetsbyrån, att inbjudas deltaga i experternas fortsatta arbete. Härvid komma också i betraktande de internationella arbetskonventioner och rekommendationer, som antagits rörande sjukförsäkringen, olycksfall i arbete, kvinnors och barns nattarbete samt bostadsfrågan.

Beträffande frågan om sanering av landsbygdsområden och organisationen av »det sanitära geniväsendet» har den förut omnämnda konferensen i Budapest fattat beslut om en del rekommendationer, som röra fördelningen av hithörande uppgifter mellan »primära centra» och »sekundära centra», varvid på de senare skola falla sådana uppgifter som tillförsel av dricksvatten, behandling och avlägsnande av avfall, bostadshygien m. m.; därjämte röra sig besluten om kontroll över det sanitära väsendet genom särskilda inspektörer. Med hänsyn till det stora intresse bostadsfrågan på landsbygden erbjuder i detta sammanhang, har internationella arbetsbyrån anmodats att utarbeta en rapport rörande de åtgärder, som vidtagits av olika stater i anledning av den vid internationella arbetskonferensens sjätte sammanträde (1924) antagna rekommendationen angående utnyttjandet av arbetarnas ledighet, vilken rekommendation innehåller ett kapitel om bostadspolitik. Även kommer att till konferensens förfogande ställas det material, som internationella lantbruksinstitutet är i be-

sittning av rörande bostadsfrågan. Dessutom kommer man att betjäna sig av den erfarenhet, som föreligger från arbetet med utplacering av flyktingar, speciellt i Bulgarien och Grekland.

Slutligen kommer att för konferensen framläggas statistik rörande befolkningen på landsbygden, dess dödlighets- och sjukdomsförhållanden, antalet läkare och sanitära institutioner ävensom deras fördelning på landsbygdsområdena samt slutligen rörande vissa ekonomiska förhållanden på landsbygden.

Nationernas förbunds råd har understrukit, att de i konferensen deltagande böra bestå av tekniska experter och att konferensen har en teknisk karaktär. I övrigt har man icke velat på något sätt begränsa regeringarnas frihet beträffande val av ombud, utan endast uttalat den meningen, att med hänsyn till mångfalden av de intressen, som beröras av de på dagordningen uppförda ämnena, det synes tjänligt, att varje delegation består av minst fem medlemmar.

— Kollektivavtal och arbetskonflikter —

Nya tyska bestämmelser om skiljedom i arbetstvister. I samband med den senaste konflikten vid kolgruvorna i Ruhr har för första gången en ny skiljedomsprocedur kommit till användning i Tyskland.

Erinras må, att nu gällande regler angående förlikning och skiljedom i Tyskland grunda sig på en förordning av den 30 oktober 1923 jämte administrativa bestämmelser. För biläggande av mera omfattande arbetskonflikter tillsättas skiljedomare, vilka kunna vara antingen permanenta eller för tillfället särskilt utsedda. För avkunnande av utslag skall emellertid skiljedomaren med sig adjungera bisittare, representerande arbetsgivare och arbetare. För utslag fordras majoritet bland medlemmarna i skiljenämnden.

Det har emellertid ofta visat sig omöjligt att få enighet till stånd mellan bisittarna, och intill 1929 hade skiljedomaren, såsom nämndens ordförande, enligt de administrativa bestämmelserna befogenhet att avkunna utslag utan bisittarnas godkännande. Under konflikten inom den vestfaliska järn- och stålindustrien vid slutet av 1928 bestreds emellertid denna skiljedomarens befogenhet från arbetsgivarhåll, och riksarbetsdomstolen uttalade sig följande år jämväl däremot under hänvisning till föreskrifterna i den grundläggande förordningen.[1] Följaktligen undanröjdes skiljedomarens rätt att fälla utslag oberoende av bisittarnas mening, och han förpliktades att, i händelse av skiljaktiga vota i nämnden, ansluta sig till endera sidan eller ock avstå från att meddela något utslag.

Under normala förhållanden borde en dylik regel vara ägnad att skärpa ansvarskänslan hos parterna, men vid en allvarlig kris, såsom den vid slutet av förra året uppkomna, löper regeln fara att leda till sammanbrott i förhandlingarna. Faran härav framträdde vid konflikten i höstas inom metallindustrien i Berlin. Det vid detta tillfälle fällda utslaget förklarades ej bindande av arbetsministern, och någon uppgörelse hade ej kommit till stånd, därest icke parterna själva på förhand förklarat sig villiga att acceptera utslag av en för ändamålet tillsatt särskild skiljenämnd. Vid den nyligen inträffade kolkonflikten i Ruhr kunde här ifrågavarande procedur över huvud icke komma till användning. På grund av den betydande divergensen mellan bägge parternas ståndpunkter såg sig skiljedomaren urståndsatt att i anslutning till endera sidan fälla något utslag. Då det i det allmännas intresse var nödvändigt att bilägga tvisten, beslöt regeringen företaga en ändring av de administrativa bestämmelserna rörande tillämpningen av 1923 års förordning. De nya reglerna föreskriva, att arbetsministern under vissa förutsättningar må i det allmännas intresse anmoda skiljedomaren att, förutom arbetsgivarnas och arbetarnas bisittare, utse ytterligare två, opartiska bisittare. Om enighet ej kan uppnås mellan arbetsgivarnas och arbetarnas representanter, må skiljedomaren och de båda opartiska bisittarna fälla utslag genom majoritetsbeslut.

[1] Se Soc. Medd. årg. 1929, sid. 40 ff.

Erinras må, att riksarbetsministern icke kan tillgripa den nya proceduren, därest icke det allmännas intresse så kräver, varför den endast kan komma till användning vid särskilt allvarliga konflikter. Dessutom äro bestämmelserna härom provisoriska och utlöpa den 31 juli 1931.

— Levnadskostnader —

Prisfallets inverkan på levnadskostnaderna inom olika yrkes- och inkomstgrupper
Frågan om i vilken mån en officiell levnadskostnadsindex kan anses allmängiltig för olika sociala och ekonomiska befolkningsgrupper, särskilt under perioder med så häftiga prisändringar, som de två senaste åren kunnat uppvisa, har i »Soziale Praxis» nyligen varit föremål för en översiktlig studie på grundval av senaste tyska hushållsbudgetundersökningar.[1]

Efter en erinran om att intresset för levnadskostnadernas förändringar helt naturligt är störst under tider med starkt stigande eller sjunkande priser och att de med världskriget sammanhängande inflationsperioderna i de flesta länder framkallade officiella levnadskostnadsindices, framhålles den svårighet, som vid dessa beräkningar ligger däri, att hushållsvanorna inom det till grund för beräkningarna fastställda »normalhushållet» efter starka prisrevolutioner ofta undergår väsentliga förskjutningar. Förändringarna ske dock tack vare en stark konservativ tendens i fråga om hushållsvanorna mycket långsamt, och till grund för den här berörda undersökningen, som avser tiden mars 1929—februari 1931, anses utan olägenhet kunna läggas den officiella tyska hushållsboksundersökningen 1927/28 och andra vid ungefär samma tid företagna specialutredningar av liknande art.

Den olikformiga inverkan på levnadskostnaderna inom olika samhällsgrupper av t. ex. det senaste prisfallet sammanhänger å ena sidan därmed, att prisändringen icke påverkar alla varor och varugrupper samtidigt och med samma styrka, å den andra sidan med den omständigheten, att de olika utgiftsposterna livsmedel, bostad etc. upptaga olika andelar av hushållsbudgeten alltefter familjens sociala och ekonomiska ställning.

I fråga om utgiftsfördelningen bekräftar den ovannämnda tyska budgetundersökningen 1927/28 bl. a. den kända regeln, att livsmedelskostnadernas procentuella andel av samtliga utgifter genomgående sjunker med stigande inkomstnivå. Detta visade sig i Tyskland vara fallet bland såväl arbetare som kontorsanställda o. d. och tjänstemän. Skillnaden i fråga om den nämnda livsmedelsprocenten mellan arbetare och kontorsanställda i samma inkomstläge var emellertid större än mellan samma procenttal för den lägsta och högsta inkomstgruppen bland arbetarna själva. Även bostadskostnaden sjönk med växande inkomst, dock ej för de högre tjänstemannagrupperna. Denna utgiftspost var som vanligt relativt större bland anställda och tjänstemän än bland arbetare, och skillnaden var även i fråga om bostadsprocenten större mellan socialgrupperna än mellan de lägsta och högsta högre inkomstnivåerna inom arbetarklassen. Beklädnadsposten växte däremot relativt i alla yrkesgrupper med stigande inkomst, men även i detta hänseende utgjorde dock de högre betalda tjänstemännen undantag. Påfallande var den höga andel av utgifterna, som arbetarna nedlade på kläder i jämförelse med anställda i samma ekonomiska villkor, något som anses icke enbart stå i samband med starkare förslitning av arbetskläder bland kroppsarbetarna. Gruppen »övriga utgifter» bestod till stor del av förenings- och försäkringsavgifter, särskilt bland kontorsanställda och arbetare, för vilka anmärkningsvärt nog utgiftsgruppen i sin helhet till följd av nämnda avgifters storlek intog en större plats i budgeten än bland tjänstemän. På det hela taget befanns skillnaderna i fråga om utgiftsfördelningen mellan socialgrupperna vara större än mellan inkomstgrupperna, i främsta rummet till följd av livsmedels- och bostadsposternas ovannämnda variationer.

[1] Paul Hermberg: Zur Reform der »Reichsindexziffern für die Lebenshaltung», Soziale Praxis, 1931, Nr. 17, sid. 531.

En prissänkning, vilken liksom den under senaste tiden inträffade i främsta rummet berör livsmedelsposten, måste tydligen under ovan skildrade förhållanden få till resultat en olika hög indexsiffra för levnadskostnaderna, beroende på vilken befolkningsgrupp beräkningen avser. Med den förutsättningen, att utgifterna, fördelade på fem större grupper såsom vid de tyska indexberäkningarna, inom alla inkomst- och socialgrupper förändrat sig i samma proportion som de officiella indextalen för resp. utgiftsgrupper, erhållas nedanstående relationstal för levnadskostnadernas förändringar. I tablån återgives dessutom utgiftsfördelningen inom de berörda samhällsgrupperna.

UTGIFTERNAS FÖRDELNING INOM OLIKA INKOMSTGRUPPER SAMT LEVNADSKOSTNADERNAS FÖRÄNDRING MARS 1929—FEBRUARI 1931.

	Levnadskostnadernas förändring, i %	Arbetarhushåll med en årsinkomst av						Kontorsanställda o. d. med en årsink. av					Tjänstemannahushåll med en årsink. av				
		und. 2 500 M.	2 500—3 000 M.	3 000—3 600 M.	3 600—4 300 M.	över 4 300 M.	Medeltal	und. 3 600 M.	3 000—3 600 M.	3 600—4 300 M.	4 300—5 100 M.	Medeltal[1]	und. 3 600 M.	3 000—3 600 M.	3 600—4 300 M.	4 300—5 100 M.	Medeltal[1]
Livsmedel . .	−17·3	48·8	48·1	46·6	45·6	43·2	**46·4**	42·5	40·8	38·8	36·1	**35·7**	45·8	42·6	40·9	37·9	**34·3**
Bostad	+ 4·7	12·1	10·8	10·4	9·6	9·2	**10·2**	14·7	12·2	12·2	11·9	**11·9**	13·8	13·4	12·5	11·7	**12·4**
Bränsle o. lyse	− 1·4	4·4	4·1	3·7	3·6	2·9	**3·7**	4·4	4·1	3·8	3·7	**3·6**	4·4	4·7	3·9	3·8	**3·8**
Beklädnad . .	−16·2	10·6	11·8	13·0	13·7	15·2	**13·0**	11·2	12·8	12·4	13·3	**13·0**	12·5	14·0	15·8	16·4	**14·4**
Övriga utgifter	− 2·5	24·1	25·2	26·3	27·5	29·5	**26·7**	27·2	30·1	32·8	35·0	**35·8**	23·5	25·3	26·9	30·2	**35·1**
Samtl. »	−11·3	100	100	100	100	100	**100**	100	100	100	100	**100**	100	100	100	100	**100**
Levnadskostn:s nedgång i %	—	*10·5*	*10·7*	*10·6*	*10·6*	*10·5*	*10·6*	*9·4*	*9·6*	*9·2*	*8·9*	*8·8*	*10·2*	*9·9*	*10·0*	*9·7*	*8·8*

Skillnaderna i fråga om den genomsnittliga prissänkningen är som synes större mellan de tre anförda socialgrupperna än mellan de olika inkomstgrupperna inom varje socialgrupp. Detta beror till stor del därpå, att livsmedels- och bostadsposterna, som båda avtaga med stigande inkomst, varit föremål för prisändring i motsatta riktningar.

Sammanfattningsvis framhålles, att man för att någorlunda exakt kunna följa levnadskostnadernas förändringar behövde en i två avseenden differentierad index, nämligen dels efter olika inkomstnivåer och dels efter särskilda yrkesgrupper. Mot ett dylikt krav kan dock anföras, framhålles till sist, att det allmänna knappast har praktiskt behov av att följa levnadskostnadernas förändringar annat än bland de lägre inkomstskikten bland arbetare och med dem jämställda.

— Ut- och invandring —

Utvandringen till främmande världsdelar under första kvartalet 1931. Utvandringen från Sverige till främmande världsdelar uppgick under första kvartalet 1931 till 218 personer, varav 81 män och 137 kvinnor. Sammanlagt 217 emigranter erhöllo sina utvandringskontrakt godkända av svenska polismyndigheter (i Stockholm, Malmö, Hälsingborg och Göteborg) och 1 av norska (i Oslo). Över Köpenhamn har ingen utvandring förekommit under kvartalet. Fördelningen på de olika hamnstäderna var som följer:

[1] I medeltalsberäkningen ingå även hushåll med en årsinkomst överstigande 5 100 Mark.

	Stockholm	Malmö	Hälsingborg	Göteborg	Oslo	Bergen	Summa
Januari	11	6	1	54	—	—	**72**
Februari	12	4	—	50	—	—	**66**
Mars	6	13	5	55	1	—	**80**
1 kv. 1931	**29**	**23**	**6**	**159**	**1**	—	**218**
1 » 1930	123	177	26	864	5	1	**1 196**

Emigrationen under första kvartalet 1931 fördelade sig, i den mån utvandringskontrakten godkänts av polismyndigheterna i någon av de förut nämnda svenska och norska städerna, på rikets olika delar sålunda:

Län	Utvandringskontrakt från		Summa utvandrare		Län	Utvandringskontrakt från		Summa utvandrare	
	Sverige	Norge	1 kv. 1931	1 kv. 1930		Sverige	Norge	1 kv. 1931	1 kv. 1930
Stockholms stad	19	—	19	72	Göteb. o. Bohus län	28	—	28	83
» län	8	—	8	14	Älvsborgs »	6	—	6	97
Uppsala »	2	—	2	10	Skaraborgs »	1	—	1	17
Södermanlands »	1	—	1	5	Värmlands »	9	—	9	91
Östergötlands »	5	—	5	29	Örebro »	9	—	9	37
Jönköpings »	11	—	11	55	Västmanlands »	3	—	3	12
Kronobergs »	6	—	6	64	Kopparbergs »	9	—	9	73
Kalmar »	10	—	10	82	Gävleborgs »	17	—	17	51
Gotlands »	3	—	3	9	Västernorrlands »	7	—	7	34
Blekinge »	7	—	7	61	Jämtlands »	11	—	11	43
Kristianstads »	11	—	11	46	Västerbottens »	5	1	6	38
Malmöhus »	14	—	14	68	Norrbottens »	5	—	5	56
Hallands »	10	—	10	49	Hela riket	**217**	**1**	**218**	**1 196**

De här redovisade utvandrarnas fördelning på vissa åldersgrupper framgår av följande översikt:

	Män		Kvinnor		Tillsammans	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Under 15 år	7	8·6	13	9·5	20	9·2
15—25 »	34	42·0	49	35·8	83	38·1
25—35 »	22	27·2	42	30·7	64	29·3
35—45 »	13	16·0	19	13·9	32	14·7
45—55 »	3	3·7	6	4·3	9	4·1
Över 55 »	2	2·5	8	5·8	10	4·6
Summa	**81**	**100·0**	**137**	**100·0**	**218**	**100·0**

Antalet transiterande emigranter, d. v. s. personer, som från annat land passerat Sverige på väg till främmande världsdel, utgjorde under kvartalet 147. Dessa utvandrares nationalitet framgår av följande tablå:

	Danmark	Norge	Finland	Estland	Lettland	Lithauen	Tyskland	Frankrike	Summa
Januari	—	6	30	4	5	1	—	—	**46**
Februari	1	21	24	4	—	2	—	2	**54**
Mars	3	16	21	2	—	3	2	—	**47**
Summa	**4**	**43**	**75**	**10**	**5**	**6**	**2**	**2**	**147**
Därav: män	3	23	35	6	—	3	1	1	**72**
kv.	1	20	40	4	5	3	1	1	**75**

I förestående siffror ingå de utlänningar, som befordrats till främmande världsdel direkt från svensk hamn (d. v. s. från Göteborg), men icke sådana transiterande emigranter, som passerat Sverige på genomfärd till annat land för att därifrån anträda resan till främmande världsdel.

Frågan om invandringsförbud i Förenta staterna. Såsom förut omnämnts i dessa Meddelanden, hade under den nu avslutade sessionen i kongressen väckts förslag om total avstängning för viss tid av immigrationen.[1] Dessa förslag mötte emellertid motstånd från inrikes-, arbets- och krigsministrarna, vilka befarade allehanda komplikationer såsom följd av en fullständig avstängning; krigsministerns invändningar gällde särskilt den föreslagna avstängningen av Filippinerna.

I anledning av motståndet från regeringshåll avstod representanthuset från att fullfölja behandlingen av avstängningsförslaget och tillsatte en särskild subkommitté för utarbetande av ett nytt förslag. Subkommitténs förslag gick ut på en begränsning till 10 % av nu gällande kvot för kvotländerna samt en begränsning till 10 % av immigrationen under det sista finansåret för nord- och sydamerikanska länder, med ett minimum av 100 immigranter om året. De skärpta restriktionerna skulle endast gälla för en tid av två år. Immigrationen från Filippinerna skulle, i vad angår Förenta staterna själva, begränsas till 500 om året, men vad beträffar Hawaji lämnas oförändrad. Jämväl skulle tillträde lämnas för 300 yrkesskickliga arbetare om året, då enligt uppgift från arbetsministeriet sådan yrkesskicklig arbetskraft icke fanns tillgänglig i Förenta staterna.

Tre av kommitténs medlemmar reserverade sig mot förslaget. Två av reservanterna motsatte sig avstängningen på grund av den inverkan den kunde få på förbindelserna med andra länder och varigenom det ekonomiska läget i Förenta staterna kunde skadas. Den tredje reservationen gällde bestämmelserna om Filippinerna.

Vid förslagets behandling i representanthuset den 2 mars fingo bestämmelserna om Filippinerna utgå, men i övrigt antogs subkommitténs förslag. Detta var i sessionens elfte timma, och under de två dagar, som återstodo, innan kongressen upplöstes, hann senaten icke fatta något beslut i frågan. Hela förslaget om den drastiska nedskärningen till 10 % av nu gällande, redan tidigare starkt begränsade immigrationskvot fick sålunda förfalla.

Internationella arbetsorganisationen.

Sveriges representation vid arbetskonferensens femtonde sammanträde.

Kungl. Maj:t har den 8 maj 1931 utsett följande personer att deltaga i internationella arbetskonferensens femtonde sammanträde i Genève med början den 28 maj 1931, nämligen:

för Sveriges regering såsom ombud statssekreteraren i socialdepartementet Bo Gustaf Hjalmar Hammarskjöld och byråchefen i socialstyrelsen Johan Arthur Erhard Molin samt såsom experter yrkesinspektrisen Kerstin Hesselgren, socialrådet Erik Rudolf Sjöstrand och byråchefen i socialstyrelsen Erik Vilhelm Gabrielson;

för arbetsgivarna såsom ombud vice verkställande direktören i svenska arbetsgivarföreningen Oscar Ivar Larson samt såsom experter ombudsmannen hos järnbruksförbundet Karl Wistrand och verkställande direktören i svenska arbetsgivarföreningens allmänna grupp Fritiof Söderbäck; samt

för arbetarna såsom ombud ordföranden i landsorganisationen i Sverige Karl Edvard Johanson samt såsom experter textilarbeterskan Karin Nilsson och redaktören Sven Backlund.

[1] Soc. Medd. 1931, sid. 37. Ett förslag av likartat innehåll som det här nämnda senatsförslaget hade också framlagts i representanternas hus.

Yrkesinspektionens verksamhet under första kvartalet 1931.

	Antal under kvartalet besökta arbetsställen	Därav för första gången under året besökta		Inspektions- och resedagar	Lämnade skriftliga meddelanden	Ink.protokoll över besiktning av		Intyg över besiktn. av hissar o. kranar	Anmälningar om olycksfall i arbete	Därav olycksfall med dödlig utgång	Anmäln. om yrkessjukd.	Framställn. t. länsst.	Anmälningar till åtal	Lämnade eftergifter
		arbetsställen	med sammanlagt arbetarantal	med sammanlagt kraftbeloppi eff.hkr.		ångpannor	kokare o. d.							
Yrkesinspektörerna														
I distriktet	72	71	6 669	7 209	62	35	62	12	121	2 694	4	—	1	—	45
II »	63	63	5 928	71 515	47	53	76	—	269	2 398	7	—	—	—	14
III »	62	62	4 815	34 348	33	39	111	—	101	1 484	6	—	—	1	20
IV »	112	112	4 769	8 914	55	39	149	1	37	1 294	4	3	2	1	58
V »	104	99	6 984	15 096	65	52	42	—	258	2 725	10	—	—	1	33
VI »	370	366	9 555	44 203	120	50	58	4	126	3 109	11	1	—	5	6
VII »	82	81	6 250	55 716	39	67	41	41	42	2 079	4	—	—	1	9
VIII »	109	109	5 184	76 600	54	68	53	11	37	3 155	4	—	—	2	10
IX »	47	47	3 098	14 630	36	27	36	11	40	2 785	9	—	1	1	6
Yrkesinspektrisen	182	156	7 869	—	141	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sprängämnesinspektören	13	13	643	1 235	20	46	—	—	—	[7] (9)	—	—	—	—	—
Summa	**1 216**	**1 179**	**61 764**	**329 466**	[1] **672**	**512**	[2] **628**	[3] **80**	**1 031**	[4] **21 723**	[4] **59**	**4**	**4**	**12**	**201**
Underinspektörerna															
I distriktet	245	234	3 242	1 269	96	—	68	—	—	—	—	—	—	—	—
II »	276	275	883	2 325	67	17	67	—	—	—	—	—	—	—	—
III »	230	229	1 098	2 028	50	57	132	—	12	—	—	—	—	—	—
IV »	251	251	1 001	1 825	73	36	111	—	—	—	—	—	—	—	—
V »	754	748	1 772	6 552	134	90	35	—	1	—	—	—	—	—	—
VI »	278	276	3 036	660	94	24	32	—	15	—	—	—	—	—	—
VII »	194	191	928	1 131	41	27	66	—	2	—	—	—	—	—	—
VIII »	296	296	1 112	2 564	70	62	47	—	18	—	—	—	—	—	—
IX »	79	79	192	239	24	22	21	—	6	—	—	—	—	—	—
Summa	**2 603**	**2 579**	**13 264**	**18 593**	**649**	**335**	[5] **579**	—	**54**	—	—	—	—	—	—
därav: jordbruk	373	373	—	5 514	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
hantverk	812	808	2 025	2 078	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
annat arbete	1 418	1 398	11 239	11 001	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skogs- och flottledsinspektören	**99**	**99**	**1 779**	—	**98**	**245**	—	—	—	[7] **4 038**	[7] **18**	—	—	—	—
Bergmästarna															
Norra distriktet	2	2	12	60	3	1	—	—	—	179	4	—	—	—	—
Gävle—Dala distrikt	2	2	136	698	2	—	—	—	—	137	—	—	—	—	—
Östra distriktet	8	8	326	3 689	8	—	—	—	—	126	—	—	—	—	—
Västra »	5	5	411	537	5	1	—	—	155	520	—	—	—	—	—
Södra »	10	10	1 612	5 474	12	—	—	—	—	344	1	—	—	—	—
Summa	**27**	**27**	**2 497**	**10 458**	[6] **30**	**2**	—	—	**155**	**1 306**	**5**	—	—	—	—
Järnvägsinspektörerna															
S. J. säkerhetstjänsten	6	6	.	.	1	4	—	—	—	660	4	—	—	—	—
maskintjänsten	13	13	.	.	27	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Enskilda järnvägar	54	54	.	.	19	10	—	—	—	419	1	—	—	—	—
Summa	**73**	**73**	.	.	**47**	**21**	—	—	—	[7] **1 079**	[7] **5**	—	—	—	—
Elektr. inspektörerna															
Norra distriktet	7	7	.	.	3	2	—	—	—	7	1	—	—	1	—
Östra »	3	3	.	.	2	1	—	—	—	14	—	—	—	—	—
Västra »	108	108	.	.	22	94	—	—	—	8	—	—	—	1	—
Södra »	—	—	.	.	—	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—
Summa	**118**	**118**	.	.	**27**	**97**	—	—	—	[7] **36**	[7] **1**	—	—	**2**	—

[1] Härav 253 för assistenterna. — [2] Härav större besiktning i 163 fall. — [3] Härav större besiktning i 26 fall. — [4] Av dessa olycksfall ha 18 011, därav 38 med dödlig utgång, inträffat inom yrkesinspektionens tillsynsområde. — [5] Härav större besiktning i 189 fall. — [6] Härav för gruvingenjörerna 8. — [7] Dessa olycksfall ingå i de ovan för de olika yrkesinspektionsdistrikten redovisade summorna.

Rapporter från yrkesinspektörerna angående mera beaktansvärda olycksfall eller olyckstillbud.

(1931: II.)

Olycksfall vid golvöppningar, ställningar, gallerier o. dyl.

15. Tre plåtslageriarbetare A., E. och G. hade på ackord åtagit sig att *reparera taket till en vindskupa på ett sexvåningshus*. Tillträde till taket skedde genom en brandlucka på västra sidan av det pyramidformiga taket, under det att ifrågavarande vindskupa befann sig på takets södra sida. Endast *en* säkerhetslina medfördes. Denna fästes på mitten vid en stege, som fanns vid ovannämnda brandlucka. Meningen var, att A. och G. skulle använda var sin ända av linan. Taket var täckt med tegel och avslutades nedtill med en c:a 30 cm bred gesimsränna av koppar. En del tegelpannor hade borttagits och placerats i gesimsrännan nedanför vindskupan.

Sedan A. hämtat en del verktyg på vinden, skulle han återvända till sin arbetsplats på vindskupan, nära takfoten. Han passerade därvid G., som arbetade på vindskupans ena sida. A. steg ned i gesimsrännan för att fortsätta framför kupan till den andra sidan. Han försvann därvid ur sikte för G. Denne iakttog emellertid, att A. förde säkerhetslinan med sig. Om han haft den fastgjord kring livet eller endast lös i handen, hade G. icke lagt märke till.

Omedelbart efter det A. dolts av vindskupan, märkte G., att någonting »fläktade till» i luften. Han gick därför ned till takfoten och fann, att A. var försvunnen. Av någon anledning hade A. *störtat handlöst i gatan*, där han återfanns livlös. Något ryck i linan hade icke märkts, varför allt tyder på att han icke haft den fastgjord kring livet.

Närmaste anledningen till olyckan torde vara den, att A. snavat på högen av tegelpannor, som låg i hans väg i gesimsrännan. Troligen fanns också snö och is i rännan. Olyckan hade emellertid kunnat undvikas, om säkerhetslinan använts på riktigt sätt. Att endast medföra säkerhetslinan lös i handen, så som här troligen var fallet, kan icke anses tillfyllest. Linans fästpunkt vid taket var även i hög grad olämplig, enär fästpunkten befann sig på en annan sida av taket än arbetsplatsen. Härigenom kom linan att ligga i sned riktning utefter taket runt den lutande taknocken. Om A. sålunda haft linan anbragt kring livet vid fallet, skulle han kastats mot husfasaden, vilket troligen icke avlöpt utan skador. Denna synpunkt har även framförts som en motivering, varför han icke haft linan anbragt kring livet. Vid det pyramidformiga takets spets funnos emellertid möjligheter att anbringa säkerhetslinan, så att denna fått lämplig riktning, oavsett på vilken sida av taket arbetaren uppehöll sig. Det torde vara en rätt vanlig företeelse, att säkerhetslinans fästpunkt icke väljes med tillräcklig omsorg, utan linan användes mer eller mindre »för syns skull». (I: 29)

Olycksfall vid järnvägar, transportbanor o. dyl.

16. Vid en *råsockerfabrik* transporteras betorna från den närliggande hamnen i tippvagnar dragna av bensinmotordrivet *lokomotiv*. Vid färd mellan fabriken och hamnen går loket framåt, men backas sedan tillbaka till fabriken.

Tjänstgörande lokväxlaren L. hade bl. a. som uppgift att på ett ställe, där banan skär landsvägen, hoppa av för att kontrollera, att passagen var fri. Vid olyckstillfället backade tåget mot fabriken. L. hoppade ned från loket för att varna vid landsvägsövergången. Han *förlorade härvid balansen* och föll över banan framför loket, av vilket han blev så illa skadad, att han senare avled.

Vid undersökning av omständigheterna vid olycksfallet visade det sig, att tåget endast haft en hastighet av c:a 8 km per timme och att gångbanan, som löpte längs spåret, ej

varit belamrad med utfallna betor, utan fullt fri. Fotsteget å loket hade en höjd över marken av 370 mm, vilket ej kan anses onormalt. Det av plåt utförda fotstegets dimensioner 150—270 mm måste emellertid anses för små. Dessutom var fotsteget uppbockat framtill och baktill, varför foten troligen kommit i kläm mellan de uppstående kanterna. På grund härav har L. förlorat balansen och, då några handtag ej funnits att gripa tag i, fallit.

För att förebygga liknande olyckor föreskrev inspektionen, att fotstegsplattorna skulle göras större och att handtag skulle uppsättas både framför och bakom förarhytten.

(III: 89)

Olycksfall vid maskiner och transmissioner.

Metallbearbetningsmaskiner.

17. A. var sysselsatt med att i en *cirkelkallsåg* kapa profilstänger av koppar till ämnen för lödkolvar. Sågen var försedd med automatisk frammatning, bestående av en motviktsanordning, men återföringen av klingan skedde för hand genom kringvridandet av en med vev försedd ratt. Vid utgångsläget låstes matningen av en genom sin egen tyngd nedfallande klaff.

A., som var ensam i arbetslokalen, har själv ej klart kunnat redogöra för hur det gick till vid olyckstillfället. Troligen har A., samtidigt som han med höger hand medelst rattens vridning förde klingan mot utgångsläget, med vänster hand sökt ordna något med arbetsstycket och därvid råkat släppa ratten. *På grund härav kom motvikten i verksamhet och förde klingan mot A:s vänstra arm*, vars båda benpipor blevo avsågade.

Huruvida maskinen i fråga åter skall tagas i bruk är osäkert, men om så sker, kommer den att dessförinnan förses med en plåthuv, som i största möjliga utsträckning täcker klingan. (VIII c: 2)

Cellulosa- och pappersmaskiner.

18. D. var anställd som passare vid en *pappersmaskin*, vilken anställning han innehaft omkring 14 dagar. Vid olyckstillfället var D. sysselsatt med att smörja axellagren på maskinens baksida, då han blev *indragen mellan en ledvals och filttvättvalsarna* och sannolikt ljöt en ögonblicklig död.

Åsyna vittnen till olyckshändelsen saknas. Av märken och annat att döma synes olyckans förlopp varit följande: D. hade skruvat loss smörjkoppen på ytterändan av ett hylslager samt fyllt den med konsistensfett. När han åter skulle skruva på koppen, tappade han densamma, så att den föll ned på filten. Vid försök att taga upp smörjkoppen fastnade han med höger arm mellan filten och filttvättens undervals. När armen drogs in, klämdes överkroppen mellan ledvalsen och filttvättens övervals, där avståndet endast var 140 mm. (VIII l: 10)

Charkuterimaskiner.

19. I en slakteriaffär var arbetaren B. sysselsatt med *malning av kött* i en större *maskindriven köttkvarn*. I stället för att använda träkloss vid nedmatning av köttet utförde han detta arbete med blotta handen. På grund av köttkvarnens förhållandevis vida och låga nedmatningshals råkade B. med *pekfingret* komma *i beröring med skruven* och fick därigenom fingerändan kluven.

Till förhindrande av dylika fingerskador lämnades anvisning om att i skruvflänsen mellan köttskålen och skruvhuset skall anbringas ett minst 50 mm tjockt mellanlägg med innerdiametern förminskad till högst 75 mm. Dessutom skall träkloss användas vid nedmatning av köttet i kvarnen. (VIII n: 1)

Svänghjul, remskivor och remmar.

20. I en *sulfitfabrik* var för en *huggmaskins remskiva* en fördjupning upptagen i golvet. I denna fördjupning samlades alltid en del avfallsrester, vilka nödvändiggjorde en regelbunden rengöring av gropen varje förmiddag.

På eftermiddagen hade de i huggmaskinen insatta knivarna omskiftats, och rengöraren V. hade därvid gått ned i remgropen för att göra rent och samtidigt laga den mot elevatorn vettande väggen, som visat sig vara otät. När knivarna omskiftats, hade huggaren J. genom en å huggmaskinen befintlig skjutlucka sett ned i remgropen *utan att därvid kunna upptäcka V.* Spaden, som V. använt vid rengöringen, hade då legat på golvet invid remgropen, vilket ytterligare styrkte J. i hans *förmodan, att V. slutfört arbetet.* Cirka fem à tio minuter efter det huggmaskinen pådragits, hade J. observerat en egendomlig röd rand å drivremmen, varför han sprungit fram till remgropen för att undersöka orsaken härtill, och han hade då funnit V. liggande död i remgropens ena hörn. V. företedde skador å huvudet och å vänster arm och sida.

Olyckan torde få anses förorsakad dels därav, att den förolyckade försökte företaga en *rengöring av gropen å annan tidpunkt än den vanliga*, dels av hans oförsiktighet att ej underrätta sina arbetskamrater om att han fortfarande skulle arbeta i gropen, trots att spaden var upplagd på golvet. Skyddsräck fanns uppsatt runt om remgropen.

För att förekomma liknande olycksfall har yrkesinspektören föreslagit arbetsledningen att dels uppsätta varningsanslag, dels anordna ett elektriskt signalsystem med röda lampor vid remgropen, synliga från motorpådraget. (VIII å: 18)

Olycksfall vid elektriska apparater och ledningar.

21. I en kraftstation finnes på 500 V-sidan en *strömtransformator* för 500/5 A. Från densamma går en blank mätledning på stolpar till en kW-meter i ångcentralen. Den ena tråden i ledningen hade brustit invid ångcentralens vägg, varvid tråden sjunkit ned i angränsande spänn och den fria trådändan kommit att ligga över och i kontakt med den andra tråden (fig. 5).

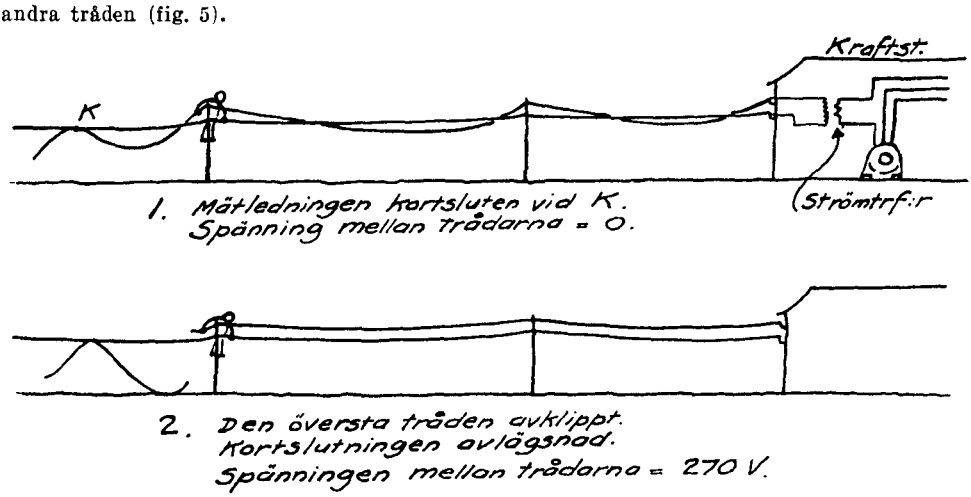

Fig. 5.

K. skulle tillsammans med förste montören vid företaget reparera ledningen. Han gick upp i en stolpe, sträckte upp tråden, fäste den vid isolatorn och klippte därefter av den fria trådändan, så att förbindelsen med den andra tråden bröts. Då montören, som från kraftstationens tak följt arbetet, kom ut från stationen, hängde K. i ena stolpskon med huvudet nedåt, till synes livlös. Sedan stegar anskaffats, blev K. nedtagen, och upplivningsförsök företogos under ledning av samhällets läkare, som omedelbart kommit till platsen. Upplivningsförsöken pågingo en halv timme och fortsattes på sjukstugan ytterligare en timme, men utan resultat. Några tecken till yttre våld kunde ej iakttagas, och läkaren förklarade, att döden troligen »orsakats av någon genom rädsla uppkommen attack åt hjärtat».

Något vittne till olyckan finnes ej, och det antogs först, att fallet i stolpen berott på halkning. Emellertid förhåller det sig vid en anordning av ifrågavarande slag så, att mätledningen vid inkopplat instrument är praktiskt taget kortsluten och spänningen mellan sekundärklämmorna alltså praktiskt taget noll, medan däremot *vid avbrott i ledningen en spänning finnes* mellan klämmorna, som beror av strömtransformatorns konstruktion och den primära strömstyrkan. I detta fall har ledningen under arbetet varit ofarlig på grund av den tillfälliga kortslutningen genom den fria trådändan, men den blev spänningsförande, då trådändan klipptes av och kortslutningen således bröts. Efter olycksfallet uppmättes en spänning av *270 V* mellan strömtransformatorns sekundära klämmor vid öppen ledning och samma belastning, som rådde vid olyckstillfället (200 kW), och det är sannolikt eller nästan säkert, att K. blivit utsatt för nämnda spänning och fått *ström genom kroppen*, ehuru — liksom vid andra dödsfall av lågspänningstyp — några brännsår eller märken på den döda kroppen icke kunnat iakttagas.

Förste montören är behörig installatör, men varken han eller K. synes ha haft kännedom om den risk, som arbetet på den brutna mätledningen medförde. Det torde f. n. vara rätt vanligt, att mätledningar av ifrågavarande slag betraktas som ofarliga, vilket, såsom det inträffade visar, alls icke är fallet. Ledningen borde givetvis ha kortslutits i kraftstationen före arbetets påbörjande. (IX: 23)

Olycksfall genom fallande föremål, ras och liknande.

22. I ett *sorteringsverk för koks* inträffade ett olycksfall, varvid en maskinskötare S. *av nedrasande koksmassor begravdes i en s. k. koksficka.*

Då koksen lämnar sorteringsverket, uppsamlas de olika styckestorlekarna på skilda ställen i koksfickor av varierande storlek och utseende. Vanligen består en koksfickas övre del av vertikala väggar, vilka ett stycke nedåt trattformigt hopdragas till tappningsstället.

Ifrågavarande koksficka är omkring 5·6 m hög, därav de vertikala väggarna c:a 3·6 m och tratten c:a 2 m. Den rymmer 350 hl. För nedstigning i fickan finnes utefter en av de vertikala sidorna en stege.

Då arbetet på lördagskvällen avslutades, var fickan i det närmaste fylld. Under söndagsdygnet frös koksen delvis ihop, och när tappningen började på måndagsmorgonen, blev övre delen av koksmassan kvarhängande i fickan.

För att spetta ned denna koks begav sig S. jämte en annan arbetare P. nedför stegen. S. klev ut på koksmassan och började spetta, medan däremot P. fortfarande stod kvar på stegen.

Nästan omedelbart efter det S. börjat spetta, inträffade ett ras. S. hann ej få tag i stegen, utan följde med koksen ned. Efter c:a 15 minuter lyckades man få fram S., som då redan var död.

Till förekommande av dylika olycksfall lämnades anvisningar att antingen upptaga luckförsedda öppningar på sådant sätt, att nedspettning kan ske från koksfickans yttersida, eller att nedstigning i koksficka ej får ske utan användande av väl fäst och avpassad livlina. (X: 50)

23. S. var i ett *grustag* sysselsatt med harpning av grus, som av en annan arbetare lastades på ett bakom S. stående åkdon. Under detta arbete *uppstod ett ras*, varvid arbetskamraten lyckades komma undan, så att gruset räckte honom endast upp till knäna. S. åter stod instängd mellan slänten å ena sidan och harpan samt åkdonet å den andra och kunde icke komma undan. Han blev därför så gott som helt begravd under grusmassorna och slog bakhuvudet mot åkdonet. Endast ansiktet var fritt ovanför gruset. Först efter 40 minuter lyckades kamraten med hjälp av tillskyndande personer få fram S. ur gruset. Han var då till synes livlös, men räddades till livet, möjligen tack vare rådighet hos fjärdingsmannen på platsen, vilken omedelbart eftertelefonerade en pulmotor, som mötte ambulansen.

Grustaget hade inspekterats av yrkesinspektören året förut, varefter yrkesinspektionens tryckta skyddsanvisningar rörande grustag tillsänts arbetsgivaren. På grund av bristande tillsyn och olämpligt ordnad ledning hade dessa anvisningar endast delvis följts.

Vid inspektion dagen efter olycksfallet uppskattades sluttningens höjd vid olycksplatsen till 15 à 20 m. Lutningen var längst ned delvis lodrät och för övrigt mycket brant (c:a 70°) med lager av matjord och stubbar samt större stenar delvis hängande fram över kanten. Den nedrasade grusmängden uppskattades till c:a 100 m³.

Yrkesinspektören föreskrev grustagets avstängande, till dess detsamma blivit ordnat på tillfredsställande sätt och i överensstämmelse med givna anvisningar, vilket omedelbart verkställdes. (X: 51)

Olycksfall förorsakade av giftiga gaser o. d.

24. Vid en större *sulfatfabrik* inträffade nedan relaterade *gasförgiftningsolycka*, varvid tre arbetare förgiftades, därav två så svårt, att de måste införas till närmaste lasarett för behandling.

I en 1,8 m hög cistern med en diameter av c:a 2,2 m förvaras en från råterpentindestillationen erhållen brännolja. Denna olja påfylles cisternen genom en öppning i det å behållaren fastsatta trälocket. Från cisternen går oljan in i en tryckbehållare, varifrån den tryckes vidare till en matarcistern. I cisternen för brännoljan samlar sig tid efter annan en bottensats, vilket nödvändiggör en regelbunden rengöring och skrapning av cisternens botten. Två arbetare hade fått i uppdrag att företaga denna rengöring och avtappade fördenskull genom cisternens bottenkran den ännu kvarvarande, tunnflytande oljan. Med tillhjälp av en stege gick därefter den ene arbetaren ned i cisternen för att med en skyffel uppsamla bottensatsen i en hink. Nedkommen i cisternen kände han en obehaglig lukt och hann just yttra något därom till sin arbetskamrat, innan denne såg honom sjunka ihop i cisternen. Kamraten, som stod på cisternens lock, ropade då till en i närheten varande arbetare efter hjälp. Medtagande ett rep gick han själv omedelbart ned för att bistå sin kamrat i cisternen, där han föll omkull medvetslös under försöket att lägga repet om arbetskamraten. Sedan en av de tillskyndande arbetarna försetts med gasmask och rep om midjan, gjorde denne ett försök att få upp de i cisternen liggande kamraterna, men även han föll avsvimmad till cisternens botten. Han drogs emellertid genast upp, varefter cisternens trälock bröts sönder och de förolyckade hämtades upp. Konstgjord andning företogs omedelbart på alla tre, varvid den sist nedstigne arbetaren återfick medvetandet. De två andra fördes i medvetslöst tillstånd till närmaste lasarett, där de efter dubbla blodtransfusioner, syrgasbehandling m. m. återfingo fulla medvetandet först efter 16—18 timmar.

Rengöring av ovannämnda cistern har under årens lopp verkställts flera gånger. Såvitt arbetsledningen visste, hade liknande tillbud förut ej inträffat. Förmannen, som svarar för detta arbete, hade vid det närmast föregående rengöringstillfället frågat arbetarna, om de känt något obehag. Dessa hade då uppgivit, att det visserligen luktat starkt och att de efteråt haft litet huvudvärk, men att de under själva arbetet icke känt något obehag.

Angående orsaken till ovan nämnda gasförgiftning uppgav ifrågavarande driftsingenjör, att de giftiga gaser, som funnits i cisternen, antagligen varit metylmerkaptan och metylsulfid och att dessa, enligt uppgift i facklitteraturen, verka starkt narkotiskt.

Dels med anledning av ovan anförda olycksfall och dels på grund av den allmänna faran för gasförgiftning inom sulfatfabriken har det ifrågavarande arbetsföretagets arbetsledning utarbetat särskilda föreskrifter angående vad som bör iakttagas till förekommande härav. Dessa föreskrifter eller meddelanden har arbetsledningen låtit trycka i avsikt att giva varje arbetare ett exemplar därav. Meddelandet anger de giftiga gasernas uppkomst och de anordningar, som gjorts för att bortföra och oskadliggöra dem. Ett utdrag av dessa föreskrifter återgives här nedan.

»För terpentindestillationsanläggningarna gäller, att alla ledningar, cisterner, kokare etc. skola vara tätt förbundna med avluftningsrör, ledande dels till fria luften, dels genom vakuumledning till sodahuset. Vid läckage å ledningar eller cisterner skall personalen ome-

delbart avlägsna sig för att först sedan den utrustats med friskluftmask undersöka och reparera skadan. Nedstigning i kokare eller cisterner är förbjuden, innan noggrann och långvarig utluftning efter föregående avkylning och spolning ägt rum. Härvid skall alltid någon av ingenjörerna först göra inspektion och giva sitt tillstånd till en nedstigning. Säkerhetsbälte med lina skall användas och i vissa fall friskluftmask. Avfallsprodukternas förrådscistern skall vara så anordnad, att tillträde genom dess öppning omöjliggöres. Cisternens rengöring får endast ske utifrån, och det är förbjudet att under några omständigheter gå ned i densamma. Friskluftmask och säkerhetsbälten förvaras i närheten.

Giftiga gaser kunna å flera ställen komma ut i fabrikslokalerna i en sulfatfabrik. Olyckshändelser med anledning av sådana ha mångenstädes inträffat. De anordningar, som finnas för tillvaratagande och oskadliggörande av gaserna, måste därför ständigt hållas i stånd. Föreskrifter och förbud måste ovillkorligen åtlydas. Vid eventuellt inträffade, oförutsedda händelser bör man handla med största försiktighet och eftertanke.»

(XII: 9)

Olycksfall vid ångpannor, kokare eller andra kärl under tryck.

25. *Vid en reparationsverkstad exploderade en luftbehållare* tillhörande verkstadens kompressoranläggning för luftverktyg. Explosionen åstadkom lyckligtvis endast materiella skador, men orsakerna till densamma ha varit av så allvarlig beskaffenhet, att de lämpligen böra komma till allmän kännedom.

Luftbehållaren, som var uppställd på ett betongfundament utanför verkstadsbyggnaden, hade en volym av c:a 1·2 m³. Behållarens längd var 1 935 mm och yttre diameter 940 mm. Mantelns godstjocklek var c:a 6 mm och gavlarnas c:a 11 mm. Såväl längd- som tvärskarvarna voro svetsade med acetylensyrgas. Svetsfogarnas läge framgår av fig. 6 A. Behållaren var försedd med en $^1/_2$-tums säkerhetsventil, manometer, utblåsningskran samt förbindelserör med kompressorns avlastningsanordning för åstadkommande av tomgång, då det för behållaren avsedda arbetstrycket av 7 kg/cm² uppnåtts. Kompressorn drevs av en 3-fas elektrisk motor, vars säkerhetsmetaller voro dimensionerade att smälta, då trycket i behållaren steg till 8,5 à 9,0 kg/cm².

Då explosionen inträffade, hade kompressorn varit i gång ungefär 40 minuter. En arbetare hörde kompressorn gå i tomgång en stund, innan explosionen inträffade. Kompressorn gick fortfarande efter explosionen, och vid företagen undersökning visade det sig, att motorströmmen var begränsad genom säkringar av rätta dimensionen. Säkerhetsventilen, som slungats c:a 83 m från platsen, var felfri med undantag av att stången krökts och vikten skilts från denna.

Vid explosionen synes behållaren hava lyfts ungefär 1 m från marken, varefter manteln och toppgaveln kastats c:a 8 m från uppställningsplatsen. Manteln blev genom explosionen uppfläkt och så gott som fullständigt utvecklad. Toppgaveln hängde fast vid manteln på en sträcka av endast c:a 120 mm (se fig. 6 B). Bottengaveln (se fig. 6 C), som var uppfläkt i kanten vid mantelns längdskarv, återfanns c:a 22 m från behållarens ursprungliga plats. Explosionen åstadkom ingen annan skada, än att rappningen i väggen mitt för behållaren förstördes samt att de flesta fönsterrutorna och bågarna i väggen trycktes in. En del fönster i den intill liggande vagnverkstaden sprungo även sönder.

Behållaren var före explosionen uppställd invid verkstadsbyggnaden, från vars vägg marken kraftigt höjer sig c:a 2,5 m. Härigenom bildas mellan verkstadsväggen och slänten en avlång fördjupning. Den svetsade längdskarven på behållaren var vänd mot denna fördjupnings längdriktning.

Då såväl mantel som gavlar efter explosionen voro feta av olja på insidan och inga rör blivit söndersprängda, synes antändning av någon explosiv blandning av luft och oljegas icke hava ägt rum. I stället får anledningen till explosionen utan tvivel tillskrivas dålig svetsning av samtliga skarvar. Brott funnos sålunda efter hela längd- och bottenskarvarna samt efter toppskarven så när som på en längd av 600 mm, där brottet gått in i plåten på sätt, som framgår av fig. 6 B.

Längdskarven har förmodligen brustit först. Detta antagande förklarar dels den väg bottengaveln tagit, dels intryckningen av alla fönsterrutor genom den i graven framrullande luftvågen. En närmare undersökning av svetsfogarna har också visat, att svetsningen utförts på det mest underhaltiga och lättvindiga sätt. S. k. stumsvetsning har använts, men någon fasning av plåtkanterna i längdskarven har icke företagits. Då svetsningen endast utförts från ena sidan, har följden blivit, att svetsmaterialet icke på något ställe helt utfyllt mellanrummet mellan plåtarna. I regel synes materialet ha trängt in ungefär motsvarande halva plåttjockleken, och längre och kortare delar förefunnos, där svetsningen tagit blott ett par mm. Någon bearbetning av fogarna synes icke hava ägt rum, och man måste på det högsta förvåna sig över att de hållit för vattentrycksprovet.

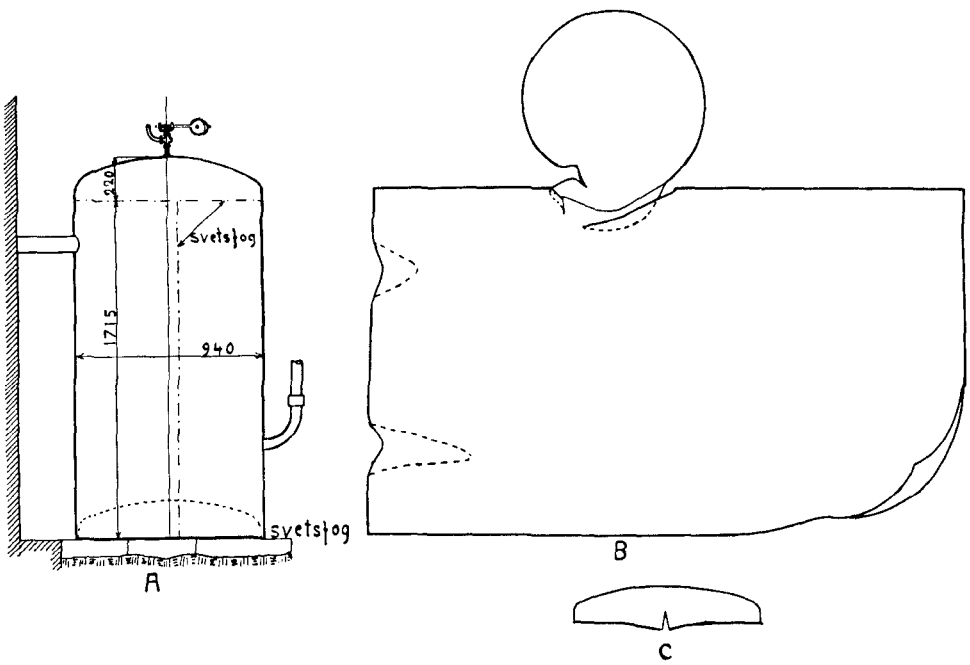

Fig. 6.

»Den nu inträffade olyckan», skriver verkstadsingenjören på platsen, »giver åter en påminnelse om att man måste vara ytterligt noggrann och försiktig, då det gäller svetsning. Det är beklagligt, att det gives firmor, som icke betänka, att de genom utförande av så undermåligt arbete bidraga till att undergrävä förtroendet för den värdefulla svetsningen. I nu förevarande fall har leverantören icke heller visat det minsta intresse för att få anledningen till explosionen utredd.» (XIII: 9)

Olycksfall vid skogsavverkning.

26. En skogsarbetare A. var sysselsatt med *fällning av en tall* (t å fig. 7), som lutade mot söder. För att vid fällningen få trädet att falla mot norr och därmed närmare basvägen bad A. sina bröder, vilka passerade den plats, där A. arbetade, om hjälp med att tvinga trädet i den önskade riktningen. Samtliga tre hjälptes då åt att skjuta trädet i denna riktning. Vid fallet fastnade emellertid tallen i en större björk (b) och en medelstor gran (g). För att få ned tallen fällde en av bröderna, J., björken, varvid alla tre träden föllo mot söder och öster. När träden började vackla, uppgav J. på sedvanligt sätt varningsrop. Tallen föll mot en torr gran (tg), vilken därigenom bröts

av och föll mot söder. J. såg icke, var A. uppehöll sig, men strax efter det trädet fallit, iakttog den tredje brodern, U., som befann sig i närheten av den först omtalade tallens rot, att A. — som U. trodde — kastade sig baklänges. De båda bröderna begåvo sig till den plats (utmärkt med x å fig. 7), där A. befann sig, och funno honom då liggande livlös med ansiktet översköljt av blod, som runnit ur mun, näsa och öron. A. hade träffats i huvudet av den ovannämnda torrgranen, som vid fallet avbrutits. Vid brottstället i toppen hade torrgranen en diameter av c:a 5 tum.

A. hade tydligen haft för avsikt att, medan brodern fällde björken, kvista och »göra upp» ett förut fällt träd (gr). Han hade troligen ansett sig utom räckhåll för såväl tallen som björken.

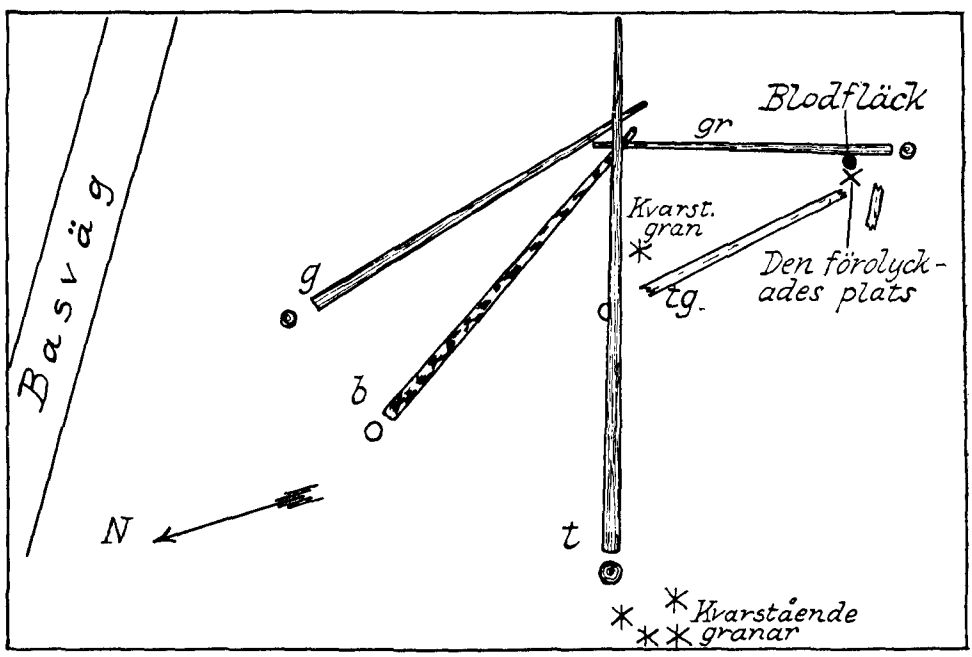

Fig. 7.

Olycksfallet torde sålunda hava berott därpå, att A. ansett sig säker, varför han varit så upptagen av sitt arbete, att han ej hunnit springa undan, då det torra trädet bröts av och föll mot honom.

Den egentliga orsaken till olycksfallet är emellertid den omständigheten, att A. sökt fälla den mot söder lutande tallen i nordlig riktning Det är nämligen, enligt vad erfarenheten givit vid handen, förenat med stor olycksfallsrisk att söka tvinga lutande större träd att falla åt annat håll än lutningsriktningen, ett förhållande, som vid inspektioner brukar framhållas för skogsarbetarna. (XVII: 3)

Olycksfall vid flottning.

27. Sju arbetare voro sysselsatta med *utrullning av virke* till en flottled. Under vinterns lopp hade genom successivt verkställda utrullningar av virke *bildats en bröt* längst nere vid älvstranden. Medan samtliga arbetare voro upptagna med att lossa denna bröt, *rasade densamma*, varvid två av arbetarna fördes med ut i älven. En av dessa klämdes därvid till döds, under det att den andra räddades.

Lossandet av brötar är i regel ett mycket riskfyllt arbete, varför dylikt arbete bör utföras endast av vana flottare (»brötkarlar»). Vid uppläggande av vältor bör vidare tillses, att brötbildning om möjligt undvikes. Slutligen böra högvältor ej uppläggas så nära stranden, att de kunna upprivas vid isgång. Härvid bildas nämligen brötar, vilkas utrivande är förenat med betydande olycksfallsrisk. (XVIII: 2)

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

	1930										1931		
	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	12·3	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·3	15·3	22·9	20·3	[1] 18·7	19·1
Ansökn. per 100 lediga platser .	171	140	129	127	140	144	146	175	254	238	222	232	191
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	3·26	·	·	3·22	·	·	2·94	·	·	2·77	·	·	2·51
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	14·2	12·5	10·4	9·9	9·4	12·1	13·6	14·7	16·8	21·8	20·4	20·6	—
Danmark. Arbetslöshet, i % .	15·6	11·8	9·4	8·7	9·3	9·0	9·0	11·4	15·6	25·1	24·2	[1] 26·0	23·6
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	49	36	30	26	27	27	28	34	46	64	73	—	
Finland. Registr. arbetslösa .	10062	7 824	4 747	3 573	3 714	5 288	7 157	9 716	10 740	9 050	11706	11557	11491
Ansökn. per 100 led. platser (manl.)	521	475	380	404	503	567	538	546	330	513	562	457	434
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	13·7	14·2	15·0	15·4	16·7	17·1	17·6	18·7	19·1	20·2	21·5	21·7	21·5
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	1 731	1 752	1 823	1 947	2 072	2 106	2 230	2 308	2 359	2 725	2 671	2 694	2 655
Irland. Arbetslösa (i 1 000-tal)[2]	·	23	·	·	19	·	·	21	23	26	26	27	—
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	8·6	6·9	6·3	5·5	6·7	7·6	8·2	9·6	12·5	18·2	23·2	23·5	21·9
Arbetslöshetsindex	6·7	5·4	4·8	4·3	5·2	5·8	6·5	7·8	10·2	15·1	19·2	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	6·7	8·0	8·0	8·4	10·1	12·0	13·3	12·8	18·1	26·2	27·3	29·2	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %. .	21·7	20·3	19·5	19·6	20·5	21·7	22·5	23·6	26·0	31·7	34·2	34·5	33·6
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	2 053	1 763	1 551	1 469	1 498	1 507	1 493	1 562	1 788	2 166	2 554	2 589	2 317
Ansökn. per 100 lediga platser	858	841	824	810	906	1 023	1 081	1 182	1 580	1 966	2 085	2 076	1 562
Sysselsättn:index (1 jan. 1925 = 100)	100·8	103·7	105·6	105·2	104·3	103·4	102·8	101·1	98·4	92·8	89·5	88·6	90·5
Österrike. Underst. arbetsl. (1 000)	239	192	163	150	153	156	164	193	238	295	331	334	304
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	6·5	7·4	7·6	7·3	8·1	10·2	11·1	12·4	15·2	17·9	20·8	20·1	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	99	·	·	95	·	·	86	·	·	84	·	·	—
Frankrike. Understödda arbetsl.	1 630	1 203	859	1 019	856	964	988	1 663	4 893	11952	28536	40766	50815
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)[2]	14	11	12	10	9	11	13	16	19	23	45	60	—
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	385	372	367	322	342	376	395	446	534	642	723	765	707
Sysselsättn:index (sept. 1926 = 100)[2]	93·5	91·1	88·6	88·7	87·9	86·5	87·0	86·4	86·5	—	—	—	—
Estland. Oplac. arbetssökande	3 575	2 216	1 515	910	762	1 039	1 414	3 282	5 675	6 497	5 246	—	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	6 494	3 683	1 421	779	607	573	1 470	6 058	8 608	10022	[1] 9 207	[1] 8 303	8 450
Polen. Arbetslöshet, i %[3] . . .	11·7	10·9	9·0	8·3	7·8	7·0	6·9	6·7	6·6	11·9	[1] 12·8	—	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	4·0	3·7	3·6	3·4	4·1	4·7	5·3	5·5	5·9	8·3	9·8	—	—
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)[2]	88	80	77	73	77	88	104	122	155	240	314	—	—
Ungern. Arbetslöshet, i % . .	14·6	13·7	13·6	13·0	13·2	14·5	16·0	16·7	17·0	17·9	19·1	19·8	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	404	323	268	300	276	326	337	369	469	386	472	487	—
Rumänien. Oplac. arbetss. (1 000)	13	13	25	23	23	28	39	36	43	36	—	—	—
Jugoslavien. Registr. arbetslösa	9 739	12052	8 704	6 991	7 236	6 111	5 973	6 609	7 219	9 989	11903	14424	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	10·8	9·0	10·3	10·6	9·2	9·3	9·4	10·8	13·8	17·0	16·0	15·6	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	107·8	111·4	116·5	118·9	118·8	116·6	116·2	112·9	108·5	101·7	100·7	100·2	
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1926 = 100)	89·8	89·1	87·7	85·5	81·6	79·9	79·7	78·6	76·5	75·1	73·1	74·1	—
Fed. Res. Board (1923—25 = 100)	93·1	92·6	90·9	88·8	85·5	85·1	86·4	84·3	81·0	78·8	76·4	77·3	—
Arbetslöshet, i %[4]	13·6	13·3	13·3	14·3	15·7	16·0	14·6	14·1	15·9	16·6	19·4	—	26·0
Australien. Arbetslöshet, i % .	14·6	·	·	18·5	·	·	20·5	·	·	23·4	·	·	—
Nya S. Wales. Arbetslösa (1000-tal)	45	50	52	55	65	60	75	90	90	80	95	—	—
Nya Zeeland. Arbetslöshet, i % .	·	·	10·9	·	·	13·5	·	·	15·5	·	·	—	·

[1] Reviderade siffror. — [2] Ny serie. — [3] Siffrorna avse antalet vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna registrerade arbetslösa i % av hela antalet sjukförsäkrade arbetare och äro sålunda icke jämförliga med de i denna tabell tidigare återgivna procenttalen, som endast avsågo arbetslösheten inom vissa industrigrupper. — [4] Fackföreningsuppgifter (ny serie).

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

April månad år 1931.

Under hänvisning till efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet, lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under april månad.

Översikt av verksamheten under april månad 1931.

Anstalter (med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida)	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	april 1931	mars 1931	april 1930
Stockholms stad .	6 920	2 143	1 978	4 685	4 378	2 941	**11 605**	**6 521**	**4 919**	178	122	130
Stockholms län .	2 777	1 452	1 357	699	901	446	**3 476**	**2 353**	**1 803**	148	166	123
Uppsala stad o. län	1 020	437	375	226	260	194	**1 246**	**697**	**569**	179	174	129
Södermanlands län	937	562	449	481	502	318	**1 418**	**1 064**	**767**	133	157	96
Östergötlands län	1 541	819	661	793	711	475	**2 334**	**1 530**	**1 136**	153	177	132
Norrköping . . .	1 024	238	215	187	200	130	**1 211**	**438**	**345**	276	354	285
Jönköpings län .	366	254	169	315	359	194	**681**	**613**	**363**	111	139	96
Kronobergs län .	573	398	190	178	250	130	**751**	**648**	**320**	116	176	81
Norra Kalmar län	277	127	119	47	58	40	**324**	**185**	**159**	175	179	209
Södra Kalmar län	726	310	301	178	168	100	**904**	**478**	**401**	189	353	144
Gotlands län . .	127	98	79	110	178	80	**237**	**276**	**159**	86	102	69
Blekinge län . .	1 819	649	563	539	518	291	**2 358**	**1 167**	**854**	202	221	159
Kristianstads län	827	647	484	691	797	509	**1 518**	**1 444**	**993**	105	125	88
Malmöhus län: Malmö . . .	3 231	572	523	1 747	1 211	834	**4 978**	**1 783**	**1 357**	279	242	220
Malmöhus län: Lund	448	129	125	105	115	70	**553**	**244**	**195**	227	265	193
Malmöhus län: Landskrona .	901	276	271	45	42	29	**946**	**318**	**300**	297	324	166
Malmöhus län: Hälsingborg .	1 632	320	283	368	270	197	**2 000**	**590**	**480**	339	446	204
Malmöhus län: Ystad	364	170	161	60	32	21	**424**	**202**	**182**	210	333	217
Malmöhus län: Trälleborg .	474	221	206	131	76	70	**605**	**297**	**276**	204	181	152
Malmöhus län: Eslöv	188	124	106	51	55	37	**239**	**179**	**143**	134	165	139
Malmöhus län: Skurup . . .	92	106	69	29	60	16	**121**	**166**	**85**	73	88	58
Malmöhus län: *Vellinge* . . .	110	102	81	18	30	12	**128**	**132**	**93**	97	144	118
Hallands län . .	972	343	203	148	175	96	**1 120**	**518**	**299**	216	267	143
Göteborgs o. Boh. l.	1 686	390	284	291	286	167	**1 977**	**676**	**451**	292	341	114
Göteborg	7 410	1 803	1 748	1 606	1 423	1 030	**9 016**	**3 226**	**2 778**	279	376	180
Älvsborgs län . .	945	286	237	116	147	79	**1 061**	**433**	**316**	245	190	175
Skaraborgs län .	580	483	280	353	535	236	**933**	**1 018**	**516**	92	100	74
Värmlands län .	788	289	253	235	323	168	**1 023**	**612**	**421**	167	164	103
Örebro län . . .	1 147	380	290	409	697	299	**1 556**	**1 077**	**589**	144	153	114
Västmanlands län	1 041	492	362	444	450	299	**1 485**	**942**	**661**	158	163	98
Kopparbergs län .	892	174	162	326	319	218	**1 218**	**493**	**380**	247	290	131
Gävleborgs län .	1 124	126	126	259	145	114	**1 383**	**271**	**240**	510	434	309
Västernorrlands l.	766	59	59	86	43	34	**852**	**102**	**93**	835	385	388
Jämtlands län . .	409	43	43	231	251	214	**640**	**294**	**257**	218	146	122
Västerbottens län	269	36	33	185	191	141	**454**	**227**	**174**	200	229	122
Norrbottens län .	136	75	74	96	98	67	**232**	**173**	**141**	134	104	152
Tills. april 1931	**44 530**	**15 133**	**12 919**	**16 468**	**16 254**	**10 296**	**61 007**	**31 387**	**23 215**	**194**	—	—
» mars 1931	*47 955*	*19 121*	*17 064*	*15 396*	*14 078*	*9 034*	*63 351*	*33 199*	*26 098*	*191*	—	—
» april 1930	29 879	15 265	12 294	14 962	16 777	10 278	44 841	32 042	22 572	140	—	—
» » 1929	30 555	15 431	12 885	15 926	15 616	9 637	46 481	31 047	22 522	150	—	—
» » 1928	30 455	13 222	11 357	14 027	13 726	8 646	44 482	26 948	20 003	165	—	—

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar per 100 led. pl.			Tillsatta platser per 100 lediga		
					april 1931	mars 1931	april 1930	april 1931	mars 1931	april 1930
Manliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	7 391	7 622	6 761	4 882	113	130	89	72	67	68
Industri och hantverk	15 195	15 465	1 154	1 083	1 340	1 727	658	94	95	89
Sjöfart och fiske	7 803	7 909	2 345	2 322	337	546	219	99	100	97
Handel och samfärdsel	4 266	4 495	1 441	1 213	312	368	173	84	89	78
Husligt arbete	6	6	1	1	.	.	.	.	.	.
Annat arbete	8 344	9 042	3 431	3 418	264	106	309	100	100	100
Summa	**43 005**	**44 539**	**15 188**	**12 919**	**294**	**251**	**196**	**85**	**89**	**81**
Därav under 18 år	2 692	2 802	1 816	940	154	192	115	52	74	64
Kvinnliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	900	921	2 114	749	44	45	42	35	30	36
Industri och hantverk	1 176	1 246	401	269	311	381	200	67	76	63
Sjöfart och fiske	430	441	217	214	203	.	168	99	.	90
Handel och samfärdsel	2 866	3 113	2 848	2 048	109	143	93	72	73	65
Husligt arbete	7 897	10 162	10 667	7 010	95	98	87	66	68	65
Annat arbete	575	585	7	6	.	.	.	.	.	.
Summa	**13 844**	**16 468**	**16 254**	**10 296**	**101**	**109**	**89**	**63**	**64**	**61**
Därav under 18 år	2 467	2 499	1 964	1 303	127	141	110	66	67	59
Tillsammans										
Jordbruk och skogshushållning . .	8 291	8 543	8 875	5 631	96	109	78	63	58	61
Jordbruk	7 800	8 048	8 727	5 489	92	108	77	63	57	60
Skogshushållning	491	495	148	142	334	151	.	96	98	.
Industri och hantverk	16 371	16 711	1 555	1 352	1 075	1 391	521	87	90	81
Gruvdrift och malmförädling . . .	868	881	12	12	.	.	.	.	.	.
Jord-, sten- och glasindustri . . .	1 623	1 627	118	111	1 379	.	.	94	.	.
Metall- och maskinindustri . . .	4 532	4 611	250	217	1 844	1 704	576	87	93	80
Trävaruindustri	1 281	1 307	61	56	.	.	.	.	.	.
Byggnadsverksamhet	4 188	4 289	514	508	834	1 504	536	99	98	97
Läder-, hår- och gummiindustri . .	440	460	22	21	.	.	.	.	.	.
Textilindustri	261	266	12	5	.	.	.	.	.	.
Beklädnadsindustri	549	572	182	110	314	472	268	60	74	61
Närings- och njutningsmedelsindustri	740	766	159	112	482	640	338	70	79	56
Kemisk-teknisk o. belysningsindustri	236	240	31	31	.	.	.	.	.	.
Trämasse- och pappersindustri . .	357	363	29	28	.	.	.	.	.	.
Grafisk industri	93	96	15	12	.	.	.	.	.	.
Ej särskilt specificerade	1 203	1 233	150	129	822	1 300	439	86	83	76
Sjöfart och fiske	8 233	8 350	2 562	2 536	326	532	215	99	99	97
Handel och samfärdsel	7 132	7 608	4 289	3 261	177	235	125	76	80	70
Kontors-, bank- o. d. personal . .	660	670	134	103	500	572	343	77	82	77
Butiks- och magasinspersonal . . .	1 840	1 928	432	367	446	635	291	85	83	85
Hotell- och restaurangpersonal . .	1 913	2 108	1 948	1 456	108	147	91	75	76	68
Transportarbetare	2 287	2 430	1 306	967	186	252	121	74	79	63
Allmän och litterär verksamhet . .	419	459	427	331	107	85	63	78	85	80
Ej särskilt specificerade	13	13	42	37	.	.	.	.	.	.
Husligt arbete	7 903	10 168	10 668	7 011	95	98	87	66	68	65
Annat arbete	8 919	9 627	3 438	3 424	280	111	330	100	100	99
Summa	**56 849**	**61 007**	**31 387**	**23 215**	**194**	**191**	**140**	**74**	**79**	**70**
Därav under 18 år	5 159	5 301	3 780	2 243	140	165	112	59	70	61

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 2 125 platser, varav 1 572 manliga och 553 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 2 274, 1 734 och 540 samt under nästlidna månad resp. 1 579, 1 103 och 476.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.
	Manliga avdelningen	**7 127**	**6 613**	**4 740**	**495**	**148**	**142**	**881**	**12**	**12**	**1625**	**118**	**111**	**4 484**	**244**	**212**
1	Stockholms stad	131	26	26	1	—	—	—	—	—	16	—	—	1 074	54	45
2	Stockholms län	1 396	1 077	993	60	51	49	21	—	—	20	—	—	228	27	21
3	Uppsala stad och län	485	389	332	20	—	—	72	—	—	29	—	—	50	7	2
4	Södermanlands län	363	416	304	—	—	—	3	—	—	—	—	—	239	14	14
5	Östergötlands län	803	656	503	5	—	—	44	2	2	49	—	—	96	10	9
6	*Norrköping*	134	93	78	—	—	—	—	—	—	5	—	—	95	10	8
7	Jönköpings län	121	183	100	—	—	—	—	—	—	11	5	5	33	—	—
8	Kronobergs län	114	300	92	—	—	—	—	—	—	62	—	—	9	—	—
9	Kalmar län	161	117	103	—	—	—	—	—	—	21	—	—	34	—	—
10	Gotlands län	70	69	49	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
11	Blekinge län	285	216	131	3	—	—	—	—	—	145	—	—	25	1	1
12	Kristianstads län	495	528	375	14	3	3	34	—	—	39	1	1	22	8	5
13	Malmöhus län: Malmö	90	43	27	—	—	—	—	—	—	95	—	—	426	10	10
14	Hälsingborg	104	82	53	—	—	—	48	—	—	7	—	—	85	1	1
15	Övriga anstalter	517	458	352	—	—	—	1	—	—	23	1	1	279	21	20
16	Hallands län	133	207	72	—	—	—	5	—	—	126	1	1	127	3	3
17	Göteborgs och Bohus län	170	188	97	—	—	—	—	—	—	875	94	87	31	1	1
18	Göteborgs stad	116	86	76	—	—	—	—	—	—	10	8	8	1 248	55	55
19	Älvsborgs län	141	135	86	—	—	—	19	6	6	14	—	—	117	2	2
20	Skaraborgs län	345	458	262	—	—	—	—	—	—	16	1	1	38	6	5
21	Värmlands län	151	137	103	98	18	17	4	—	—	26	—	—	16	—	—
22	Örebro län	274	280	192	55	8	7	163	2	2	15	—	—	32	—	—
23	Västmanlands län	369	403	278	8	3	3	140	2	2	16	7	7	110	10	6
24	Kopparbergs län	52	38	28	67	24	22	317	—	—	—	—	—	24	1	1
25	Gävleborgs län	38	4	4	91	—	—	10	—	—	2	—	—	30	1	1
26	Västernorrlands län	13	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
27	Jämtlands län	34	12	12	54	20	20	—	—	—	3	—	—	7	1	1
28	Västerbottens län	21	13	11	18	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	1
29	*Norrbottens län*	1	1	—	—	21	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**921**	**2 114**	**750**	—	—	—	—	—	—	**2**	—	—	**127**	**6**	**5**
1	Stockholms stad	24	43	43	—	—	—	—	—	—	2	—	—	90	5	4
2	Stockholms län	80	162	66	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Uppsala stad och län	56	76	39	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	66	107	58	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	86	174	85	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	2	14	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	23	83	19	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
8	Kronobergs län	18	77	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	23	52	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	4	43	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	60	139	51	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	97	231	71	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	14	32	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	—	—
14	Hälsingborg	8	14	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	45	92	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hallands län	13	48	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	62	48	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	2	6	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	1	1
19	Älvsborgs län	3	10	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	*Skaraborgs län*	38	140	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	32	78	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	49	206	48	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	49	101	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	31	55	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	9	8	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	2	7	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	11	30	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	14	37	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaruindustri			Byggnadsverksamhet			Läder-, hår- o. gummiindustri			Textilindustri			Beklädnadsindustri			Närings- o. njutningsmedelsindustri			Kem.-tekn. o. belysningsindustri			
Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	
1 303	**60**	**55**	**4 289**	**514**	**508**	**304**	**11**	**10**	**187**	—	—	**248**	**11**	**6**	**523**	**25**	**23**	**202**	**26**	**26**	
93	9	7	1 319	157	153	43	3	3	9	—	—	34	1	—	81	2	2	19	—	—	1
42	22	21	159	22	22	—	—	—	2	—	—	9	1	1	23	1	1	1	1	1	2
17	1	1	40	1	1	3	—	—	1	—	—	7	—	—	13	—	—	—	—	—	3
23	3	3	12	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	3	1	1	—	—	—	4
14	—	—	148	6	6	6	3	3	—	—	—	1	—	—	14	—	—	—	—	—	5
62	—	—	258	48	48	4	—	—	52	—	—	6	—	—	13	—	—	3	—	—	6
8	—	—	22	9	9	2	—	—	4	—	—	—	—	—	7	—	—	40	—	—	7
3	—	—	42	10	10	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	8
62	6	6	9	18	18	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	—	—	—	—	—	9
—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
11	1	1	38	2	2	1	—	—	—	—	—	1	—	—	14	—	—	—	—	—	11
10	—	—	52	27	27	—	—	—	—	—	—	2	1	1	9	4	3	—	—	—	12
78	—	—	596	14	14	104	—	—	8	—	—	50	2	—	84	—	—	76	—	—	13
7	—	—	182	7	7	60	—	—	3	—	—	10	1	1	21	—	—	10	—	—	14
14	1	1	208	22	22	44	1	1	2	—	—	9	—	—	82	7	7	14	24	24	15
8	—	—	109	12	12	—	2	2	9	—	—	15	1	—	16	—	—	—	—	—	16
38	—	—	23	3	3	1	—	—	3	—	—	1	—	—	5	—	—	7	—	—	17
266	11	9	496	63	61	28	2	1	57	—	—	29	4	3	65	7	7	6	1	1	18
8	—	—	85	4	4	—	—	—	25	—	—	5	—	—	8	—	—	—	—	—	19
4	1	1	14	1	1	1	—	—	—	—	—	4	—	—	21	3	2	3	—	—	20
23	—	—	64	—	—	2	—	—	9	—	—	1	—	—	6	—	—	—	—	—	21
10	—	—	67	1	1	3	—	—	—	—	—	54	—	—	8	—	—	21	—	—	22
11	3	3	82	14	14	—	—	—	2	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	23
19	1	1	133	68	68	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	24
209	1	1	85	1	1	1	—	—	—	—	—	6	—	—	12	—	—	2	—	—	25
232	—	—	21	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
3	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	3	—	—	—	—	—	27
22	—	—	15	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	28
6	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
4	**1**	**1**	—	—	—	**156**	**11**	**11**	**79**	**12**	**5**	**324**	**171**	**103**	**243**	**184**	**89**	**38**	**5**	**5**	
1	1	1	—	—	—	3	4	4	17	4	3	137	97	54	98	35	26	18	5	5	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	4	4	6	4	3	1	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	2	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2	1	6	2	2	12	7	4	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	4	—	—	2	2	2	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	1	3	2	2	6	2	2	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	—	12	8	7	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	108	7	7	20	—	—	79	37	30	49	16	11	15	—	—	13
—	—	—	—	—	—	42	—	—	4	—	—	5	—	—	4	1	1	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	3	4	3	—	1	—	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	—	—	3	2	1	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	2	1	1	—	—	17
3	—	—	—	—	—	—	—	—	25	4	1	51	14	2	32	17	11	1	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	13	7	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	2	2	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	2	3	1	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	3	3	4	5	4	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	2	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**228**	**5**	**5**	**87**	**13**	**11**	**1104**	**115**	**104**	**7909**	**2345**	**2322**	**474**	**92**	**70**
1	Stockholms stad	22	1	1	31	11	9	364	50	44	751	356	353	232	34	25
2	Stockholms län	1	—	—	2	—	—	56	—	—	47	18	18	6	2	2
3	Uppsala stad och län	—	—	—	2	—	—	23	—	—	1	—	—	11	1	1
4	Södermanlands län	2	—	—	1	—	—	13	2	2	87	9	9	2	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	2	—	—	28	7	5	12	5	5	4	—	—
6	Norrköping	10	—	—	4	—	—	17	1	1	133	58	58	8	2	1
7	Jönköpings län	—	—	—	1	—	—	10	1	1	5	—	—	2	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	3	—	—	—	—	—	18	2	2	573	217	214	1	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	24	24	—	—	—
11	Blekinge län	1	—	—	—	—	—	7	—	—	723	214	214	1	—	—
12	Kristianstads län	1	—	—	—	—	—	7	—	—	17	3	3	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	11	—	—	9	—	—	275	12	12	413	111	111	55	6	4
14	Hälsingborg	2	—	—	4	—	—	16	1	1	877	177	177	6	—	—
15	Övriga anstalter	3	—	—	5	—	—	45	8	8	617	216	216	3	2	2
16	Hallands län	—	—	—	4	—	—	1	—	—	243	65	64	2	3	2
17	Göteborgs och Bohus län	—	—	—	2	—	—	1	—	—	173	50	48	—	—	—
18	Göteborgs stad	23	2	2	16	2	2	165	27	24	2458	767	753	128	40	33
19	Älvsborgs län	46	—	—	1	—	—	18	—	—	7	—	—	2	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	4	—	—	1	—	—	3	2	—
21	Värmlands län	2	—	—	—	—	—	8	1	1	25	6	6	1	—	—
22	Örebro län	7	—	—	2	—	—	8	—	—	5	—	—	3	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	3	—	—	9	—	—	2	—	—
24	Kopparbergs län	4	2	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	7	—	—	1	—	—	9	—	—	325	40	40	2	—	—
26	Västernorrlands län	3	—	—	—	—	—	—	—	—	347	9	9	—	—	—
27	Jämtlands län	80	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	5	2	2	25	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**135**	**24**	**23**	**9**	**2**	**1**	**129**	**35**	**25**	**441**	**217**	**214**	**196**	**42**	**33**
1	Stockholms stad	55	16	16	6	2	1	22	22	12	269	117	117	87	27	22
2	Stockholms län	1	—	—	—	—	—	5	1	1	3	—	—	4	—	—
3	Uppsala stad och län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	4	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	—	—
6	Norrköping	—	1	1	—	—	—	—	—	—	6	7	7	—	1	1
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4	3	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	—	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	3	3	1	1	1
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	46	4	4	1	—	—	89	12	12	11	2	2	54	6	5
14	Hälsingborg	1	—	—	—	—	—	2	—	—	7	5	5	—	—	—
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	6	6	—	—	—
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5	4	—	—	—
18	Göteborgs stad	28	2	1	—	—	—	1	—	—	112	64	63	43	5	3
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—
23	Västmanlands län	—	—	—	2	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel och samfärdsel, ej specific.			Husligt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1395	**211**	**200**	**248**	**49**	**46**	**2282**	**984**	**792**	**84**	**77**	**78**	**12**	**28**	**27**	**6**	**1**	**1**	**9 042**	**3 481**	**3 418**	
726	142	135	131	11	11	658	300	179	46	9	9	1	7	6	3	—	—	1 135	970	970	1
25	—	—	25	10	9	150	47	47	2	—	—	—	—	—	2	1	1	500	172	171	2
17	1	1	—	—	—	43	8	8	2	1	1	—	—	—	—	—	—	184	28	28	3
7	2	2	—	—	—	22	15	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	158	100	100	4
15	1	1	6	2	2	72	23	21	—	1	1	—	—	—	—	—	—	222	103	103	5
17	—	—	2	—	—	69	15	10	—	—	—	1	—	—	—	—	—	181	11	11	6
1	1	1	—	—	—	12	8	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	87	47	45	7
1	—	—	1	1	1	10	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	329	85	85	8
3	—	—	2	—	—	14	11	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	98	66	66	9
1	1	1	4	1	1	13	3	3	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
10	1	1	4	2	2	45	18	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	505	197	195	11
9	1	1	6	1	1	30	8	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	79	62	57	12
148	—	—	14	2	2	196	75	46	6	—	—	—	—	—	—	—	—	497	297	297	13
11	2	2	4	—	—	63	12	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	112	37	37	14
27	2	2	4	4	4	101	26	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	579	335	334	15
23	—	—	2	1	1	38	7	5	7	—	—	—	—	—	—	—	—	104	41	41	16
6	3	1	5	3	1	40	11	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	305	37	37	17
297	52	51	20	4	4	452	346	332	18	66	66	10	20	20	—	—	—	1 502	240	240	18
5	—	—	1	—	—	32	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	410	138	138	19
7	1	—	3	—	—	22	3	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	94	6	6	20
3	—	—	1	1	1	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	332	126	125	21
9	—	—	4	—	—	32	11	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	375	78	77	22
4	—	—	1	—	—	30	12	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	249	38	38	23
—	—	—	3	3	3	21	6	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	246	31	31	24
14	1	1	1	1	1	52	8	8	—	—	—	—	—	—	1	—	—	226	69	69	25
4	—	—	—	—	—	10	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	133	46	46	26
3	—	—	4	2	2	19	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	189	7	7	27
2	—	—	—	—	—	10	6	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	144	12	12	28
—	—	—	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	117	52	52	29
533	**221**	**167**	**1860**	**1899**	**1410**	**148**	**822**	**175**	**875**	**350**	**253**	**1**	**14**	**10**	**10162**	**10667**	**7 010**	**585**	**7**	**6**	
208	88	62	679	627	489	78	185	98	204	111	65	1	13	10	2 560	2 970	1 904	126	6	5	1
12	7	4	62	50	37	1	—	—	23	14	12	—	—	—	485	659	319	—	—	—	2
2	1	1	6	5	5	1	3	3	—	4	4	—	—	—	157	171	142	3	—	—	3
5	2	2	22	25	22	2	7	6	1	4	1	—	—	—	316	354	227	58	—	—	4
9	5	5	50	67	49	2	3	2	15	18	17	—	—	—	584	429	306	24	1	1	5
2	1	1	10	13	7	1	3	1	1	2	1	—	—	—	144	156	100	13	—	—	6
2	3	2	26	56	24	2	—	—	8	6	6	—	—	—	239	201	138	3	—	—	7
1	1	1	23	41	21	—	—	—	2	3	2	—	—	—	132	128	93	—	—	—	8
2	—	—	26	27	12	1	1	1	1	3	1	—	—	—	158	137	107	12	—	—	9
2	2	2	30	46	19	1	1	1	2	2	2	—	—	—	69	82	50	—	—	—	10
5	1	1	43	47	41	2	2	2	1	4	4	—	—	—	405	318	188	19	—	—	11
9	1	1	109	126	98	—	4	4	2	18	13	—	—	—	451	408	315	6	—	—	12
122	44	36	144	120	87	1	45	22	7	15	10	—	—	—	859	871	604	107	—	—	13
6	6	6	57	37	33	3	4	2	2	4	3	—	—	—	213	199	144	14	—	—	14
8	5	3	39	43	38	9	6	5	2	4	3	—	—	—	280	249	170	42	—	—	15
2	2	2	19	38	33	1	1	1	1	1	1	—	—	—	102	83	49	4	—	—	16
10	5	4	48	50	33	—	2	2	4	6	4	—	—	—	146	168	104	11	—	—	17
104	36	26	127	120	96	33	41	12	63	65	62	—	1	—	885	1 047	750	81	—	—	18
2	2	1	14	18	9	2	2	2	—	1	1	—	—	—	94	113	64	—	—	—	19
2	2	—	20	35	14	—	—	—	10	13	6	—	—	—	237	332	173	36	—	—	20
—	—	—	22	22	17	—	—	—	—	2	1	—	—	—	180	217	119	—	—	—	21
5	—	—	47	45	23	3	6	5	5	16	8	—	—	—	276	418	212	18	—	—	22
7	3	3	45	51	43	4	5	5	1	11	10	—	—	—	317	271	181	4	—	—	23
—	—	—	62	66	49	—	—	—	3	8	2	—	—	—	229	189	144	—	—	—	24
—	—	—	27	14	14	—	—	—	10	6	5	—	—	—	204	117	92	4	—	—	25
1	—	—	6	7	6	1	1	1	3	—	—	—	—	—	62	28	24	—	—	—	26
3	2	2	73	71	69	—	—	—	4	9	9	—	—	—	138	136	119	—	—	—	27
2	2	2	17	22	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	151	129	111	—	—	—	28
—	—	—	7	10	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	89	87	61	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna den 31 mars 1931.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. . .	50	1 854	4 864	**6 718**	97	307	**404**	**6·0**	7·2
Bleck- o. plåtslagareförb. .	46	2 200	—	**2 200**	575	—	**575**	**26·1**	29·0
Bokbindareförbundet . . .	24	1 549	3 522	**5 071**	194	268	**462**	**9·1**	8·5
Bryggeriindustriarb.-förb. .	63	3 803	920	**4 723**	168	109	**277**	**5·9**	6·0
Byggnadsträarbetareförb. .	177	15 982	—	**15 982**	6 435	—	**6 435**	**40·3**	40·1
De förenade förbunden . .	42	3 280	1 741	**5 021**	244	132	**376**	**7·5**	7·1
Elektriska arbetareförb. . .	76	3 747	—	**3 747**	567	—	**567**	**15·1**	15·1
Gjutareförbundet	102	5 671	2	**5 673**	811	—	**811**	**14·3**	17·6
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	359	33 207	4 032	**37 239**	10 135	786	**10 921**	**29·3**	31·6
Gruvindustriarbetareförb. .	32	4 174	31	**4 205**	946	—	**946**	**22·5**	25·9
Handelsarbetareförb. . . .	214	12 978	6 057	**19 035**	1 282	331	**1 613**	**8·5**	8·2
Hatt- o. pälsindustriarb.-f. .	19	490	1 296	**1 786**	79	132	**211**	**11·8**	8·0
Hattarbetare	12	234	827	**1 061**	51	88	**139**	**13·1**	6·5
Pälsvaruarbetare	7	256	469	**725**	28	44	**72**	**9·9**	10·1
Kommunalarbetareförb. . .	166	20 317	3 454	**23 771**	993	462	**1 455**	**6·1**	6·7
Litografförbundet	17	1 950	98	**2 048**	47	2	**49**	**2·4**	3·1
Livsmedelsarbetareförb. . .	88	7 343	2 232	**9 575**	823	230	**1 053**	**11·0**	10·9
Metallindustriarb.-förb. . .	227	93 633	4 918	**98 551**	16 754	718	**17 472**	**17·7**	16·5
Järnbruksarbetare . . .	59	19 417	5	**19 422**	3 983	2	**3 985**	**20·5**	16·8
Verkstadsarbetare . . .	168	74 216	4 913	**79 129**	12 771	716	**13 487**	**17·0**	16·4
Murareförbundet	69	6 161	—	**6 161**	1 818	—	**1 818**	**29·5**	42·4
Målareförbundet	97	4 831	—	**4 831**	2 318	—	**2 318**	**48·0**	50·4
Pappersindustriarb.-förb. .	127	25 700	1 052	**26 752**	5 111	184	**5 295**	**19·8**	13·5
Sadelm.- o. tapetseraref. .	35	1 426	180	**1 606**	213	20	**233**	**14·5**	20·2
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	50	6 533	3 722	**10 255**	658	106	**764**	**7·5**	6·9
Stenindustriarbetareförb. .	97	5 831	—	**5 831**	2 285	—	**2 285**	**39·2**	35·9
Sågverksindustriarb.-förb. .	264	22 849	2	**22 851**	9 338	—	**9 338**	**40·9**	33·1
Sågverks- o. brädgårdsarb.	148	14 793	1	**14 794**	5 327	—	**5 327**	**36·0**	34·3
Flottnings- o. skogsarb.	116	8 056	1	**8 057**	4 011	—	**4 011**	**49·8**	30·9
Textilarbetareförbundet . .	59	5 088	7 350	**12 438**	263	219	**482**	**3·9**	3·2
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	530	2 059	**2 589**	8	5	**13**	**0·5**	0·7
Transportarbetareförb. . .	97	10 896	116	**11 012**	1 632	48	**1 680**	**15·3**	16·5
Träindustriarbetareförb. . .	178	12 172	108	**12 280**	1 766	3	**1 769**	**14·4**	14·7
Tunnbinderiarbetareförb. .	14	224	—	**224**	78	—	**78**	**34·8**	32·1
Typografförbundet	99	8 510	492	**9 002**	425	22	**447**	**5·0**	4·5
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	109	4 430	—	**4 430**	1 715	—	**1 715**	**38·7**	35·3
Tillsammans	**3 007**	**327 359**	**48 248**	**375 607**	**67 778**	**4 084**	**71 862**	**19·1**	18·7
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	64	2 913	—	**2 913**	1 082	—	**1 082**	**37·1**	27·4
Summa	**3 071**	**330 272**	**48 248**	**378 520**	**68 860**	**4 084**	**72 944**	**19·3**	18·7

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under mars uppgivits till inalles 358 246, vilket i genomsnitt motsvarar 4·9 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under april månad 1931. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt, som tidigare varit fallet.

Under april har prisnivån ytterligare sjunkit något. Förändringarna ha dock varit obetydliga, med undantag för smör, som alltjämt visar fallande tendens. Anmärkningsvärt är, att fläsk, som varit i oavbruten nedgång från hösten 1929, visar oförändrat prisläge sedan mars månad; prisfördyringen för nämnda varuslag sedan 1914 uppgår numera till i genomsnitt c:a 14 % mot c:a 70 % för ett och ett halvt år sedan. Av de varor, å vilka noteringar inhämtats, ha sedan mars 20 varit föremål för *prissänkning* och 7 för *prisstegring*, under det att medelpriserna å 30 varuslag äro *oförändrade*.

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—april 1931. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med april 1931, meddelas efterföljande indexserier, vilka utarbetats på sätt förut beskrivits i Sociala Meddelanden (årg. 1920, sid. 752 ff.).

	Juli	Årsmedeltal							1930				1931		
	1914	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	1:a kv.	Mars	Apr.[1]
Aritm. (ovägda) tal	100	174	176	169	165	165	163	153	157	152	153	151	148	147	146
Vägda tal . . .	100	164	168	158	153	154	150	140	144	140	139	136	133	133	132

Enligt vad den »vägda» indexserien giver vid handen, har den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse under april visat en nedgång med en enhet; det »ovägda» indextalet har likaledes sjunkit med en enhet. — Ovanstående indexserier återgivas fullständigare i de häften av Sociala Meddelanden, som innehålla kvartalsrapporter över levnadskostnaderna, senast i årg. 1931, häfte 4, sid. 322. Det må noga observeras, att samtliga ovan angivna siffror endast avse de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 april 1931, 160, motsvarande en stegring från juli 1914 av 60 % mot 61 % vid närmast föregående undersökningstillfälle, den 1 januari 1931 (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 325).

[1] Preliminära siffror.

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1930	April 1930	Febr. 1931	Mars 1931	April[2] 1931	Höjning (+) eller sänkning (−) i %	
		öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	april 1914—april 1931	april 1930—april 1931
Mjölk: oskummad	l	14	47	21	21	21	21	21	+ 50·0	0·0
handskummad	»	8	—	11	11	11	11	11	+ 37·5	0·0
separerad	»	6	23	8	8	8	8	8	+ 33·3	0·0
Smör: bords- (mejeri-)	kg	236	729	284	270	275	265	253	+ 10·5	− 6·3
mat- (lands-)	»	213	727	265	256	253	248	241	+ 14·8	− 5·9
Ost: helfet, okryddad	»	164	624	195	198	186	187	188	+ 16·0	− 5·1
halvfet, »	»	121	500	144	145	138	139	139	+ 16·8	− 4·1
Margarin: växt-, bästa sort	»	185	433	138	138	138	138	132	− 4·3	− 4·3
Ägg: svenska, färska	tjog	159	681	211	161	204	211	165	+ 32·0	+ 2·5
» konserverade	»	187	716	210	—	174	—	—	—	—
Potatis: gammal	hl	—	1271	640	643	637	645	659	—	+ 2·5
»	5 l	28	71	42	42	42	43	43	+ 53·6	+ 2·4
färsk	»	46	102	82	—	—	—	—	—	—
Ärter, gula	kg	81	78	36	35	33	32	32	+ 6·7	− 8·6
Bruna bönor	»	48	214	52	51	45	43	42	− 8·7	− 17·6
Mjöl: vete-, svenskt kärn- (patent-)	»	31	× 75	41	41	39	39	39	+ 25·8	− 4·9
råg-, » bästa sort	»	22	× 56	25	24	24	24	24	+ 14·3	0·0
rågsikt-, » » »	»	27	× 78	35	34	35	35	34	+ 30·8	0·0
Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	86	99	38	38	35	35	35	− 2·8	− 7·9
ris-, Burma eller svenska (bästa)	»	41	111	52	53	50	49	48	+ 23·1	− 9·4
Rågbröd: hårt grovt spisbröd	»	41	96	66	66	64	64	64	+ 56·1	− 3·0
hårt knäckebröd	»	—	—	89	90	88	88	88	—	− 2·2
limpa, söt	»	38	96	62	62	61	61	61	+ 60·5	− 1·6
grovbröd (surlimpa, ankarstock)	»	30	64	46	46	47	46	46	+ 53·3	0·0
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	230	145	145	143	143	142	+ 89·3	− 2·1
mjukt bakat med vatten	»	43	116	75	75	75	75	75	+ 74·4	0·0
mjukt » » mjölk	»	60	167	90	90	90	90	90	+ 50·0	0·0
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	189	188	185	184	183	+ 52·5	− 2·7
soppkött	»	100	490	155	154	153	153	152	+ 53·5	− 1·3
Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	512	238	239	231	229	228	+ 74·0	− 4·6
spädkalv	»	72	312	145	145	141	141	140	+ 94·4	− 3·4
Fårkött: färskt, stek	»	133	600	231	239	219	223	227	+ 66·9	− 5·0
salt, svenskt	»	114	547	185	190	178	177	177	+ 50·0	− 6·8
Renkött, färskt, stek	»	119	557	235	240	221	214	210	+ 68·0	− 12·5
Fläsk: färskt, svenskt (sidfläsk)	»	133	605	210	222	152	147	147	+ 14·0	− 33·8
salt, » »	»	140	619	217	229	161	154	154	+ 13·2	− 32·8
» amerikanskt »	»	—	—	227	230	208	201	198	—	− 13·9
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	127	128	128	127	130	+ 78·1	+ 1·6
gädda	»	108	333	190	174	190	194	194	+ 94·0	+ 11·5
sill	»	84	110	70	66	58	57	65	+ 103·1	− 1·5
strömming	»	88	114	67	60	72	71	70	+ 100·0	+ 16·7
torsk	»	55	160	100	97	99	97	97	+ 70·2	0·0
rödspotta (»spätta»)	»	79	244	155	148	166	161	155	+ 98·7	+ 4·7
kolja	»	—	—	124	124	130	128	130	—	+ 4·8
salt: sill, prima	»	45	148	68	73	65	65	64	+ 45·5	− 12·3
strömming	»	80	105	49	48	53	52	55	+ 71·9	+ 14·6
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	96	96	95	91	88	+ 57·1	− 8·3
Kaffe (obränt), prima Santos	»	170	316	244	255	214	210	206	+ 30·4	− 19·2
Socker, bit-	»	67	× 133	45	47	42	42	42	− 34·4	− 10·6
Salt (matsalt)	»	—	32	17	17	16	16	16	—	− 5·9
Svagdricka	l	6	16	16	15	16	16	16	+ 166·7	+ 6·7
Fotogen, Water White	»	20	71	29	29	27	26	26	+ 30·0	− 10·3
Ved: björk- osågad, hemkörd	kbm	720	2310	1220	1235	1185	1185	1185	+ 63·4	− 4·0
barr- osågad, hemkörd	»	575	1895	920	930	895	900	900	+ 55·2	− 3·2
Bränntorv	100 kg	196	896	400	404	387	387	387	+ 89·7	− 4·2
Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl	401	—	688	698	668	665	664	+ 68·5	− 4·9
eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	234	—	323	328	309	309	309	+ 36·1	− 5·8
Koks: gasverks- (krossad)[1] hemkörd	»	165	—	238	245	223	225	225	+ 43·3	− 8·2
eng. kamin- » hemkörd	»	189	—	276	283	261	260	260	+ 42·9	− 8·1

[1] 1913 avse uppgifterna okrossad koks. — [2] Preliminära siffror. — × Maximipris.

Levnadskostnadernas förändringar i Sverige och utlandet.

I anslutning till den i föregående häfte av denna tidskrift meddelade redogörelsen för levnadskostnaderna i Sverige lämnas i nedanstående tabeller en sammanställning av tillgängliga indextal från de länder, som äga en användbar statistik på detta område.

Tab. 1. Levnadskostnader i Sverige, Norge och Danmark. Indextal för de särskilda huvudposterna (livsmedel, bostad, bränsle och lyse, kläder, skatter, övriga utgifter).

Juli 1914 = 100	Sverige						Norge						Danmark					
	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.	L.	Bo.	Br.	Kl.	Sk.	Övr.
juni/juli 1920	287	130	372	390	290	235	311	147	478	336	487	276	253	130	563	355	227	247
» 1921	231	155	264	270	372	225	290	161	366	292	732	344	239	141	401	242	526	203
» 1922	178	163	188	210	264	195	227	168	265	249	770	295	188	155	301	214	377	195
» 1923	158	163	185	196	211	188	213	173	242	230	738	262	192	160	282	236	329	207
» 1924	155	178	182	192	173	183	240	176	274	241	462	288	205	170	298	268	311	206
» 1925	168	186	177	191	162	181	261	179	243	257	502	272	213	178	252	275	346	203
» 1926	156	188	168	187	185	180	194	179	201	207	562	267	165	185	215	211	329	182
» 1927	148	198	176	180	184	179	172	181	185	173	606	252	157	189	201	192	255	182
» 1928	156	199	164	185	183	179	171	179	162	169	476	237	157	193	185	200	231	181
» 1929	148	200	161	184	187	178	156	175	157	164	351	228	154	196	185	197	211	179
dec./jan. 1930	145	200	160	183	183	178	157	175	156	161	330	225	150	196	185	188	211	178
juni/juli »	138	205	159	180	176	178	151	174	156	159	330	225	142	200	179	179	200	176
sept./okt. »	137	205	156	178	176	176	151	174	154	156	328	222	138	200	178	170	200	176
dec./jan. 1931	132	205	155	177	176	177	147	174	150	154	328	222	132	200	174	165	200	175
mars/apr. »	130	206	155	175	173	177	142	173	—	150	328	222	129	203	174	160	200	174

Tab. 2. Levnadskostnader. Internationell översikt.

1914 (eller annat förkrigsår) = 100	Sverige	Norge	Danmark	Finland	Polen	Storbritannien	Tyskland	Frankrike (Paris)	Belgien	Holland (Amsterdam)	Schweiz	Italien (Milano)	Förenta staterna	Kanada	Sydafrika	Nya Zeeland
juni/juli 1920	270	302	262	·	·	252	·	341	453	219	·	441	217	200	179	178
» 1921	236	302	237	1110	·	219	·	307	379	208	216	494	180	166	162	177
» 1922	190	255	199	1109	·	184	·	302	366	187	·	488	167	156	135	160
» 1923	174	239	204	1087	·	169	·	334	419	173	·	491	170	157	131	158
» 1924	171	251	214	1125	·	170	124	366	492	173	·	518	169	153	133	160
» 1925	176	261	219	1168	·	173	138	390	505	179	168	596	174	155	134	162
» 1926	172	221	184	1152	·	170	141	485	579	171	162	650	175	157	131	163
» 1927	169	204	176	1162	119	166	148	525	785	167	160	586	173	155	132	161
» 1928	173	195	176	1196	122	165	151	519	811	170	161	530	170	155	132	162
» 1929	169	181	173	1192	123	161	153	556	867	169	161	544	170	156	132	161
» 1930	164	177	165	1189	116	155	148	572	866	162	158	531	167	156	129	158
sept./okt. »	163	176	162	1111	117	156	147	592	874	162	159	522	·	152	126	157
dec./jan. 1931	161	173	159	1069	118	153	142	597	859	157	156	508	161	151	126	155
jan./febr. »	·	172	·	1057	110	152	140	·	846	·	156	488	·	150	126	154
febr./mars »	·	171	·	1047	109	150	139	·	825	·	155	494	·	146	125	150
mars/apr. »	160	170	157	1042	109	147	138	—	815	154	153	—	·	145	—	149

Tidskriftsöversikt.

(April 1931.)

Allmänna sociala frågor.

GLOERFELT-TARP, KIRSTEN. Arbejderens Forhold til Arbejdet. (Föredrag.) Socialt arbeid 1931, nr 4.

HANSSON, S. Arbetarnas syn på rationaliseringen. Tidskrift för affärsekonomi 1931, nr 4.

LANDMANN, H. Bestgestaltung der Fabrikarbeit. Der Arbeitgeber 1931, nr 7.

LEIPART, TH. Gewerkschaften und Rationalisierung. Gewerkschafts-Zeitung 1931, nr 13.

LÜDERS, ELSE. Wahrheit und Irrtum in der »Open-Door»-Bewegung. Soziale Praxis 1931, nr 15—16.

MATTHAEI, L. E. Some effects of the agricultural depression on agricultural labour. International labour review april 1931.

MEESMANN, P. Die Stellung des Arbeiters und Angestellten im Betrieb. Der Arbeitgeber 1931, nr 8.

ZAHN-HARNACK, AGNES V. Die sozialen Aufgaben der evangelischen Kirche. »Stockholm» 1931, nr 2.

ÖRSTED, H. C. Internationella arbetsorganisationen och den separatistiska rörelsen. Industritidningen 1931, nr 5.

Den öppna dörren eller särlagar för kvinnor. Tiden 1931, nr 4.

Sverige.

JONSSON, C. Demokratin och folkskolan. Tiden 1931, nr 4.

Amerikas förenta stater.

MYRDAL, G. Socialism eller kapitalism i framtidens Amerika? Tiden 1931, nr 4.

OHLIN, B. Årsakene til velstanden i Amerikas Forenede Stater. Socialt arbeid 1931, nr 4.

Brittiska Västafrika.

Native problems in Southern Nigeria. International labour review april 1931.

Liberia.

Slavery and forced labour in Liberia. International labour review april 1931.

Nya Zeeland.

CONDLIFFE, J. B. The effect of falling prices upon labour conditions in New Zealand. International labour review april 1931.

Ryssland.

KULISCHER, J. Die kapitalistischen Unternehmer in Russland (insbesondere die Bauern als Unternehmer) in den Anfangsstadien des Kapitalismus. Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik B. 65, s. 309.

Storbritannien.

VOGT, B. Industrielle problemer i England. (Föredrag.) Norges industri 1931, nr 12/13.

Tyskland.

HANNA, GERTRUD. Vom Kampf gegen die verheirateten erwerbstätigen Frauen. Die Arbeit 1931, nr 4.

LÜTGE, F. Die Grundprinzipien der Bismarckschen Sozialpolitik. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 134, s. 580.

OLBERG, P. Arbetsplikt för den tyska ungdomen. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 14.

STEGERWALD. Grundprobleme der staatlichen Sozialpolitik in der Gegenwart. Die Reichsversicherung 1931, nr 3.

Österrike.

LEDERER, M. Die künftige Gestaltung der österreichischen Sozialgesetzgebung. Soziale Praxis 1931, nr 14.

Arbetarskydd.

BÖHME. Die Silikose-Konferenz in Johannesburg 1930. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 10.

CLARK, H. A. You can do it safely with gas. National safety news april 1931.

FERGUSON, H. L. Developing safety in the shipyard. National safety news april 1931.

FERGUSON, R. H. The customer must be protected. National safety news april 1931.

GUNDERMANN. Zerknall des Verdampfers einer Kühlmaschinenanlage in einer Fleischerei. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 11.

HALLBERG, E. V. Olycksfall vid stolpras. Arbetarskyddet 1931, nr 3.

HEBESTREIT, H. Das wesentliche für die Konstruktion von Arbeitssitzen und Arbeitsplätzen und häufig dabei gemachte Fehler. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 11.

HENNE, H. Brand- und Explosionsgefahr in modernen Lackierbetrieben und Sicherheitsmassnahmen für solche. Zeitschrift für die gesamte Versicherungs-Wissenschaft 1931, nr 2.

HUSS, G. E. Yrkesfaror vid autogen metallbearbetning. Olycksfallsskyddet 1931, nr 1.
KAJANDER, E. Industribelysning. Olycksfallsskyddet 1931, nr 1.
LAUER, A. R. Are drivers' examinations scientific? National safety news april 1931.
LERMAN, J. Occupational history and symptoms in diagnosis. Industrial hygiene bulletin april 1931.
MAYERS, MAY R. Acute carbon monoxide poisoning. Industrial hygiene bulletin mars 1931.
MEKISKA, H. Blitzschutz als Arbeiterschutz. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1931, nr 4.
MISKELLA, W. J. How paint improves the plant. National safety news april 1931.
PERLHEFTER, A. Psychische Schädigungen jugendlicher Arbeitspersonen im Fabriksbetriebe. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1931, nr 4.
REMENSNYDER, J. P. »Tagging the site» — A new game of tag for the safety committee. National safety news april 1931.
RHODES, F. V. When is a vehicle safe? National safety news april 1931.
ROSENGREN, A. Ventilation av gjuteri. Arbetarskyddet 1931, nr 3.
SCHWARZ, L. & DECKERT, W. Cadmiumdampfeinwirkung? Zentralblatt für Gewerbehygiene 1931, nr 3.
SIMPSON, R. E. Light aids the protective sense. National safety news april 1931.
STONE, RUTH I. Style first or safety first. National safety news april 1931.
TEISSL, L. Über die Erforschung der Unfallsursachen. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1931, nr 4.
THORMANN. Die Gefahren bei der Wiedergewinnung flüchtiger Lösungsmittel und ihre Verhütung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1931, nr. 3.
VOGT, J. H. Foundry ventilation. Industrial hygiene bulletin mars & april 1931.
WOLTER, K. K. Typische gewerbliche Unfälle durch elektrischen Strom und ihre Verhütung. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1931, nr 3.
A good foundation for safety. National safety news april 1931.
Industrial power departments. No 96 of the series of safe practices pamphlets. National safety news april 1931.

Sverige.

Vägarbete i vissa fall ett jordbrukets arbete. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas medlemsblad 1931, nr 4.

Amerikas förenta stater.

HILL, CH. E. Seventeen years of progress in railroad safety. National safety news april 1931.

Frankrike.

Application de la loi sur les maladies professionnelles. Revue du travail 1931, nr 2.

Norge.

LORANGE, O. Yrkessykdommer og bedriftshygiene. Socialt arbeid 1931, nr 4.

Tyskland.

BERTHEAU. Eine Wanderausstellung »Arbeitssitz und Arbeitstisch». Reichsarbeitsblatt 1931, nr 11.
HOLTZMANN, F. 25 Jahre ärztliche Gewerbeaufsicht in Deutschland. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1931, nr 3.

Arbetslön och arbetstid.[1]

WEDEMEYER, R. Lohnpolitik und Unternehmerkaufkraft. Der Arbeitgeber 1931, nr 8.
WEHRLE, E. Arbeitszeitprobleme in Südamerika. Der Arbeitgeber 1931, nr 8.
Wages of male and female workers in various countries. International labour review april 1931.

Sverige.

BOUVIN, S. Arbetsvillkor inom jordbruk och skogsbruk. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 15.

Frankrike.

SCHULZ, M. La journée de travail de mi-temps. Le musée social 1931, nr 2.

Storbritannien.

Changes in rates of wages and hours of labour in 1930. The Ministry of labour gazette 1931, nr 4.

Tyskland.

TRAPP. Die Sicherung des Heimarbeiterlohnes (Hausarbeiterlohnes) durch das Heimarbeiterlohngesetz. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 10.
Hauptergebnisse der amtlichen Lohnerhebung in der papiererzeugenden Industrie. Wirtschaft und Statistik 1931, nr 7.

Österrike.

HEINDL, H. Gegen Achtstundentag, Angestelltengesetz und § 1154 b. Arbeit und Wirtschaft 1931, nr 7.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

COHEN, J. L. Unemployment-world causes re-examined. Rivista le assicurazioni sociali 1931, nr 1, supplement.
SEVERIN, F. Fyrtiotimmarsveckan och arbetslösheten. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 16.
SÄFSTRÖM, O. Arbetslöshetsförsäkringen? Industria 1931, nr 8.
WILKEN, F. Falsche Kapitalbildung und falsche Einkommensbildung als Dauerursache der Massenarbeitslosigkeit. Soziale Praxis 1931, nr 15.

[1] Artiklar rörande sambandet mellan arbetstid och arbetslöshet återfinnas under rubriken *Arbetsmarknad och arbetslöshet.*

WUNDERLICH, FRIEDA. Krisenursachen—Krisenüberwindung. Soziale Praxis 1931, nr 17.
Internationaler Gewerkschaftsbund und sozialistische Arbeiter-internationale über Wirtschaftskrise und Arbeitslosigkeit. Die int. Gewerkschaftsbewegung 1931, nr 2/3.

Sverige.

[LANDSKOMMUNERNAS FÖRBUND.] Arbetslöshetens motverkande genom beredskapsarbeten. (Yttrande.) Landskommunernas tidskrift 1931, nr 4.
UHLÉN, A. Ny arbetslöshetspolitik. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 17.

Amerikas förenta stater.

LEEDS, M. E. Our company unemployment reserve plan. The service letter on industrial relations 30 mars 1931.
NEUSTÄTTER, O. Arbeitslosenversicherung in Amerika. Die Reichsversicherung 1931, nr 3.

Belgien.

VERCRUYSSE, F. Die Arbeitslosenversicherung und die allgemeine Krise in Belgien. Internationale Zeitschrift für Sozialversicherung 1931, nr 3.

Frankrike.

L'ancienneté des services et la rupture du contrat de travail. Revue du travail 1931, nr 2.
Les opérations de placement pendant l'année 1930. Bulletin du marché du travail 17 april 1931, supplement.

Storbritannien.

MILNE-BAILEY, W. Die englische Arbeiterregierung und die Arbeitslosigkeit. Die Arbeit 1931, nr 4.
Is unemployment an insurable risk? The Labour magazine april 1931.

Sydafrika.

KARSTEDT. Arbeitslosigkeit und ihre Bekämpfung in der Südafrikanischen Union. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 12.

Tyskland.

BERGER. Der deutsche Arbeitsmarkt im Jahre 1930. Soziale Praxis 1931, nr 14.
EHMKE, B. Das Gesetz über die Entschädigung der gewerbsmässigen Stellenvermittler. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 10.
FRICK. Bekämpfung der Arbeitslosigkeit durch Verkürzung der Arbeitszeit. Soziale Praxis 1931, nr 15.
METZNER, M. Arbeitnehmerentschädigungen bei Betriebsstillegungen. Der Arbeitgeber 1931, nr 7.
NOLDE. Massnahmen zur Bekämpfung der Not der arbeitslosen Jugend. Arbeit und Beruf 1931, nr 7.
RAWICZ, E. Die Frauen in der Arbeitslosenversicherung. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 10.
ULRICH, D. F. Die Mitwirkung der Kirche und inneren Mission bei der Bekämpfung der Arbeitslosigkeit in Deutschland. »Stockholm» 1931, nr 2.
Brauns-Kommission und Vierzigstundenwoche. Gewerkschafts-Zeitung 1931, nr 17.
Neuer Kampf um die Arbeitslosenversicherung? Gewerkschafts-Zeitung 1931, nr 15.

Österrike.

LEDERER, M. Die Reform der österreichischen Arbeitslosenversicherung. Rivista le assicurazioni sociali 1931, nr 1, supplement.
PALLA, E. Unsere Pflicht gegenüber den Arbeitslosen. Arbeit und Wirtschaft 1931, nr 7.

Befolkningsfrågan.

BERGLUND, Å. Sociala synpunkter på fosterfördrivningsfrågan. Social-medicinsk tidskrift 1931, nr 3—4.
MÜLLER, J. Allgemeine psychische Grundlagen des Geburtenrückganges und Möglichkeiten seiner Bekämpfung. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 134, s. 622.

Frankrike.

BOURDEIX, P. La densité de la population et la mortalité. Journal de la société de statistique de Paris 1931, nr 4.

Italien.

SAVORGNAN, F. La politique démographique de l'Italie et ses buts. Rivista le assicurazioni sociali 1931, nr 1, supplement.

Bostadsförhållanden.

GRÜNBAUM-SACHS, HILDE. Die Erziehung der Mieter zu zeitgemässen Wohnsitten. Soziale Praxis 1931, nr 16.
LAGERCRANTZ, G. Självständigt och subventionerat bostadsbyggande. (Föredrag med diskussion.) Byggmästaren 1931, nr 10.
ÅS, INGEBORG. Fra en boligkomitéreise til Stockholm, Kjöbenhavn og Oslo. Bolig og bygg 1931, nr 1/2.

Sverige.

ANGER, F. Det aktuella läget på Stockholms bostadsmarknad. (Föredrag.) Sveriges fastighetsägaretidning 1931, nr 7.
— Hyresgäströrelsen. Sociala och kommunala spörsmål 1931, nr 1.
FLODH, E. C:SON. Arbetslön och tomtränta. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 17.

En tvåfamiljsvilla från Göteborgs egnahemskvarter. Hem i Sverige 1931, nr 4.

Amerikas förenta stater.

Amerikanska hem. Hem i Sverige 1931, nr 4.

Frankrike.

L'amélioration du logement rural. Le musée social 1931, nr 1.

Storbritannien.

COMPTON, J. Housing for health and happiness. The Labour magazine april 1931.

Tyskland.

SCHMIDT, F. Erfahrungen bei Durchführung des zusätzlichen Wohnungsbauprogramms des Reichs für das Jahr 1930. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 12.

Bauherren und Wohnungsgrösse der im Jahre 1930 erbauten Wohnungen. Wirtschaft und Statistik 1931, nr 5.

Fattigvård, barnavård och annan hjälpverksamhet.

ARLT, ILSE. Selbstmorde aus Not. Soziale Arbeit 1931, nr 1/3.

BLUMENTHAL, P. Fürsorgerische Probleme im Strafrechts- und Gefängniswesen. Soziale Praxis 1931, nr 14.

HAGEN, G. Fattiglovgivningen i forskellige Lande. Socialt Tidsskrift 1931, nr 4.

Behovet av enskild social hjälpverksamhet. (Diskussion.) Sociala och kommunala spörsmål 1931, nr 1.

Sverige.

BARKMAN, L. Kommunens omsorg — bekymmer för ensamställda mödrar med späda barn. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1931, nr 2.

FRITZELL, Y. Vårdkostnaderna vid av allmänna barnhuset understödda barnhem. Undersökning omfattande åren 1927—1929. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1931, nr 2.

HERLITZ, ELSA. Barnavärn — ett inackorderingshem för mödrar och barn. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1931, nr 2.

HESSLER, T. Det nya förslaget till vanartslag. Tidskrift för fattigvård 1931, nr 2.

KINBERG, O. Reformtankar rörande behandlingen av abnorm- och vanebrottsligheten. Sv. juristtidning 1931, nr 3.

PETRÉN, A. Några ord om interneringsnämndens uppgifter. Sv. juristtidning 1931, nr 3.

SCHLYTER, K. Bör tvångsarbete för lösdriveri ådömas av polismyndighet eller av domstol? Sv. juristtidning 1931, nr 3.

STJERNSTEDT, RUTH & WIDERSTRÖM, K. Diskussionen om vanartslagen. Hertha 1931, nr 4.

WALLGREN, A. Klena barns skolgång. Tidskrift för barnavård och ungdomsskydd 1931, nr 2.

Ett intressant försök till den arbetslösa ungdomens omhändertagande och fostran. Socialmedicinsk tidskrift 1931, nr 4.

Nederländerna.

TE NUYL, TH. W. Die Erwerbsbeschränktenfürsorge in den Niederlanden. Internationale Zeitschrift für Sozialversicherung 1931, nr 3.

Tyskland.

Ergebnisse der Statistik der Wohlfahrtserwerbslosen. Wirtschaft und Statistik 1931, nr 5.

Föreningsväsen.

RIMENSBERGER, E. F. Lateinamerika und die »gewerkschaftliche Monroedoktrin». Gewerkschafts-Zeitung 1931, nr 16.

WEBER, A. Gewerkschaften und Kartelle als Marktverbände. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 134, s. 704.

Sverige.

JACOBI, A. Åldersfördelningen bland fackföreningsmedlemmarna. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 14.

Storbritannien.

SUTHERS, R. B. One union for tailors and garment workers. The Labour magazine april 1931.

Hälso- och sjukvård.

SÖDERSTRÖM, M. Öppen vård och dispensärvård av sinnessjuka i Frankrike och Tyskland. Tidskrift för fattigvård 1931, nr 2.

Sverige.

ERHARDT, R. Om ögonsjukvårdens ordnande i riket. Sveriges landstings tidskrift 1931, nr 2.

KJELLSTRAND, T. Praktiska rön i tandvårdsarbetet bland skolbarnen. Social-medicinsk tidskrift 1931, nr 4.

MEDICINALSTYRELSENS förslag till stadga för enskilda sjukhem och förlossningsanstalter. Sv. läkartidningen 1931, nr 17.

NILSSON, H. Vem bör anses som inomlänspatient? Sjukhuset 1931, nr 2.

Storbritannien.

HASTINGS, S. Can we afford to leave the nation's health to private enterprise? The Labour magazine april 1931.

Tyskland.

GUTJAHR, J. Die Krüppelfürsorge. Berliner Wohlfahrtsblatt 1931, nr 8.

Ungern.

KORÁNYI, A. Les enseignements de la statistique

de la tuberculose des années de guerre. (Ungersk text.) Magyar statisztikai szemle 1931, nr 3.

Jord- och egnahemsfrågan.

DIETZE, C. v. Agrarkrisen, Konjunkturzyklen und Strukturwandlungen. Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik B. 134, s. 513.

Norge.

BORGEDAL, P. Prisforholdenes utvikling i jordbruket efter krigen og stillingen nu. Statsökonomisk tidsskrift 1931, nr 1.

Tyskland.

WILBRANDT, R. Wirtschaftssiedlung zur Entlastung des Arbeitsmarktes. Gewerkschafts-Zeitung 1931, nr 16.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

BERG, P. Arbetsstriden som rättsligt problem. (Föredrag.) Industria 1931, nr 8—9.

— Arbetsstriden som rättsligt problem. (Föredrag.) Sv. lantarbetsgivareföreningarnas medlemsblad 1931, nr 4.

SEIDEL, R. Idee und Methode der Arbeitseinstellung. Die Arbeit 1931, nr 4.

Sverige.

BRUNIUS, A. Avtalsregleringarna i Sverige. Industritidningen 1931, nr 5.

OLSSON, K. J. Fredsslutet inom textilindustrin. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 15.

Ett kollektivavtal inom bankfacket. Bankvärlden 1931, nr 4 A.

Danmark.

HÖST, H. Overenskomstsituationen. Socialt Tidsskrift 1931, nr 4.

Konfliktsituationen i Danmark. Industria 1931, nr 9.

Den store Afvikling. Arbejdsgiveren 1931, nr 9.

Finland.

MANNIO, N. A. Reform av lagen om medling i arbetstvister. Social tidskrift 1931, nr 4.

Norge.

Den norska storkonflikten utbruten. Industria 1931, nr 9.

Storbritannien.

Réforme de la loi sur les »Trade-Unions». Revue du travail 1931, nr 2.

Tyskland.

WOYTINSKY, W. New statistics of collective agreements in Germany. International labour review april 1931.

Die Arbeitskämpfe im deutschen Reiche im Jahre 1929. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 10.

Kooperation.

FAUCHERRE, H. Kooperativa förbund och partihandelsföreningar. Kooperatören 1931, nr 6.

HARDACH, F. W. Genossenschaften als Mühlenunternehmer. Vierteljahrsschrift für Genossenschaftswesen april 1931.

HENZLER, R. Genossenschaftliche Werbung. Vierteljahrsschrift für Genossenschaftswesen april 1931.

HOBSON, J. A. The economics of international co-operation. Review of international cooperation april 1931.

TOTOMIANZ, V. Gefahren für den Idealismus der Genossenschaftsbewegung. Vierteljahrsschrift für Genossenschaftswesen april 1931.

Sverige.

STOLPE, H. Die angewandte Theorie im schwedischen Genossenschaftswesen. Vierteljahrsschrift für Genossenschaftswesen april 1931.

Bulgarien.

TOTOMIANZ, V. La coopération en Bulgarie. Le musée social 1931, nr 3.

Estland.

STÖTSBERG, I. Estonia's peasant co-operation. Review of international cooperation april 1931.

Ryssland.

Consumers' co-operation in the U. S. S. R. from 1929—1931. Review of international cooperation april 1931.

Tyskland.

ROMBERG, R. Das Verhältnis der öffentlichen Gewalt zur landwirtschaftlichen Genossenschaftsbewegung. Vierteljahrsschrift für Genossenschaftswesen april 1931.

Österrike.

FREUNDLICH, J. Die Arbeiterbank im Jahre 1930. Arbeit und Wirtschaft 1931, nr 8.

Levnadskostnader.

MEBIUS, A. Några drag i partiprisernas förändringar under de senaste åren. Kommersiella meddelanden 1931, nr 7.

Kina.

Some recent family budget enquiries in Shanghai. International labour review april 1931.

Storbritannien.

Retail prices of clothing, 1914—1931. The Ministry of labour gazette 1931, nr 4.

Tyskland.

HERMBERG, P. Zur Reform der »Reichsindexziffern für die Lebenshaltung». Soziale Praxis 1931, nr 17.

Lärlingsväsen och yrkesrådgivning.

Tyskland.

EHMKE, B. Die Überführung städtischer Jugendlicher in die Landwirtschaft. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 12.

ZIERTMANN. Über die Beschulung und Betreuung der erwerbslosen Jugend. Arbeit und Beruf 1931, nr 7.

Nykterhetsfrågan.

BLOMQVIST, TH. Alkoholen i världskriget. Tirfing 1931, nr 2.

GABRIEL, E. Die alkoholischen Getränke und der menschliche Organismus. Revue internationale contre l'alcoolisme 1931, nr 1.

SCHACHT, E. Die Anwendung von Künkels Charakterkunde in Fällen von Trunksucht. Revue internationale contre l'acoolisme 1931, nr 1.

SJÖVALL, E. Die theoretische und gerichtlichmedizinische Bedeutung der Untersuchungen Widmarks über die Konzentration des Alkohols im Blute. Revue internationale contre l'alcoolisme 1931, nr 1.

Sverige.

G[AH]N, H. Antalet fylleriförseelser enligt berusningsmånad år 1930. Tidskrift för systembolagen 1931, nr 4.

»Luffarefylleri» i statistisk belysning. Tidskrift för systembolagen 1931, nr 4.

Amerikas förenta stater.

ZUCKER, E. In Deutschland greifbare Bücher über die Alkoholpolitik der Vereinigten Staaten von Amerika. Revue internationale contre l'acoolisme 1931, nr 1.

Finland.

Ny maltdryckslag i Finland. Tidskrift för systembolagen 1931, nr 4.

Storbritannien.

HERCOD, R. Die Arbeitsmethoden des Alkoholkapitals in England. Revue internationale contre l'acoolisme 1931, nr 1.

Socialförsäkring.

Sverige.

ENGSTRÖM, R. Det nya förslaget till sjukförsäkring. Tidskrift för fattigvård 1931, nr 2.

HAMMARSKJÖLD, B. Aktuelle Sozialversicherungsfragen in Schweden. Rivista le assicurazioni sociali 1931, nr 1, supplement.

HINDMARSH, J. Några reflexioner i olycksfallsförsäkringsfrågan. Sv. läkartidningen 1931, nr 16.

PETRÉN, A. En replik i sjukförsäkringsfrågan. Sv. läkartidningen 1931, nr 16.

WALDENSTRÖM, J. »Några ord i sjukförsäkringsfrågan». Sv. läkartidningen 1931, nr 14.

— »Replik i sjukförsäkringsfrågan». Sv. läkartidningen 1931, nr 17.

Redogörelse för det ekonomiska resultatet åren 1918—1929 av olycksfallsförsäkringen på stadens egen risk av i Stockholms stads tjänst anställd personal. Statistisk månadsskrift 1931, nr 2.

Den sociala olycksfallsförsäkringslagens kostnadsproblem. Arbetarskyddet 1931, nr 3.

Danmark.

HOLCK, P. Forebyggelsens Plads indenfor Invalideforsikringen. Socialt Tidsskrift 1931, nr 4.

RIEMANN, G. E. Den danske Regerings Forslag om Ændringer i Arbejderulykkesforsikringen. Nordisk försäkringstidskrift 1931, nr 2.

Frankrike.

BERNER, J. H. Den franske sykeforsikring. Sv. läkartidningen 1931, nr 15.

PIC, P. Les premiers mois d'application de la loi française du 30 avril 1930 sur les assurances sociales. Rivista le assicurazioni sociali 1931, nr 1, supplement.

Les caisses de compensation d'allocations familiales en 1929. Bulletin du ministère du travail 3 & 4 kv. 1930.

Les opérations des caisses agréées d'allocations familiales en 1928. Bulletin du ministère du travail 4 kv. 1930.

Norge.

WELLHAVEN, J. A. Om de gamle »hjælpe- og understöttelses-kasser for uheldige sömænd og deres efterladte». Socialt arbeid 1931, nr 4.

Ny lov om ulykkestrygd. Sykeforsikringsbladet 1931, nr 4.

Ryssland.

BRUSEWITZ, P. E. Socialförsäkringen i Sovjetunionen. Tidskrift för den svenska pensionsförsäkringen 1931, nr 2.

Schweiz.

Der neueste Stand des schweizerischen Krankenkassenwesens. Wirtschaftliche und sozialstatistische Mitteilungen 1931, nr 4.

Tyskland.

HASSENSTEIN. Der Kampf um die richterliche Unabhängigkeit der Versicherungsbehörden. Zentralblatt für Reichsversicherung, 1931, nr 7.

Der Versicherungsfall in der deutschen Krankenversicherung. Zentralblatt für Reichsversicherung 1931, nr 7.

Österrike.

FISCHER, J. Österreichs Sozialversicherung am Wendepunkt. Die Reichsversicherung 1931, nr 3.

LEDERER, M. Die Reform der österreichischen Sozialgesetzgebung. Soziale Praxis 1931, nr 17—18.

RÓNAI, Z. Die Sozialversicherung in Gefahr. Arbeit und Wirtschaft 1931, nr 7.

Ut- och invandring.

SLEEP, A. G. The church and the migrant. »Stockholm» 1931, nr 2.

Estland.

REIMAN, H. Emigration en 1930. (Estnisk text.) Eesti statistika 1931, nr 4.

TOMBERG, G. Mouvement de la population traversant la frontière en 1930. (Estnisk text.) Eesti statistika 1931, nr 4.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 april—10 maj 1931 bl. a. publicerats:

N:r		Daterad
59.	K. kung. ang. fördelningen av orterna i riket å de i avlöningsreglementen för nyreglerade verk samt för försvarsväsendet upptagna ortsgrupper	16 april
73.	Kommerskollegii kung. ang. ändrade formulär till motböcker för vissa ombord å fartyg anställda	4 maj

Arbetsmarknaden under maj månad 1931.

För den svenska arbetsmarknaden medförde maj månad en icke obetydlig nedgång i säsongarbetslösheten på grund av den ökning av anställningsmöjligheterna, som alltid inträder med vår- och sommarsäsongens inbrott. Antalet arbetssökande personer vid den offentliga arbetsförmedlingen i riket minskades sålunda under månaden med över 9 500, samtidigt som antalet lediga och tillsatta platser steg med ett halvt tusental, och relationssiffran mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft, d. v. s. antalet ansökningar per 100 lediga platser, sjönk från 194 i april till 164 i maj. Förbättringen sträckte sig över samtliga huvudgrupper med undantag av »annat arbete», omfattande grov- och diversearbetarkategorierna. Trots de ökade arbetstillfällen, som yppat sig, särskilt i fråga om jordbruket och den kvinnliga arbetsmarknaden i stort sett, måste dock det allmänna läget alltfort betecknas som otillfredsställande, något som också framgår vid en jämförelse med de tre föregående årens genomsnittssiffror för maj månad. Jordbruksgruppens ställning kan visserligen betecknas som god, men desto svagare ter sig läget inom »övriga näringsgrupper».

Jordbruket, som under april månad tillgodosett sitt huvudsakliga behov av arbetskraft för sommarhalvåret, uppvisade alltjämt god tillgång å arbete, med kännbar brist å yngre drängar och ladugårdspersonal. Särskilt livlig var som vanligt vid denna tid efterfrågan å personal för sockerbetsodlingen, liksom för rotfruktsodlingen i gemen, och mot slutet av månaden inställde sig här och var svårigheter att i tillräcklig utsträckning anskaffa arbetskraft. Stockholms län rapporterar, att efterfrågan på rotfruktsrensare från Småland varit större än under tidigare år. För trädgårdselever och trädgårdsarbetare voro möjligheterna att erhålla arbete goda, speciellt i närheten av städerna; på vissa håll, där brist på vana arbetare i facket förelåg, bereddes försöksvis arbete åt sökande, tillhörande andra yrken.

Inom industri och hantverk uppvisade metall- och maskinindustrien en ytterligare försvagad ställning. Relationstalen för de andra större näringsgrenarna tedde sig gynnsammare än föregående månad, men dock genomgående sämre än i maj förra året, om man undantar byggnadsverksamheten, som i år absorberade betydligt större antal arbetare än i fjol; tillgången var emellertid god på såväl yrkesmän som hantlangare och grovarbetare. Beträffande beklädnadsindustrien förmärktes en stigande efterfrågan på arbetskraft, och brist syntes råda på kunniga sömmerskor.

För sjöfolket har arbetsmarknaden under månaden förbättrats, sedan trafiken kommit mera allmänt i gång. Överskott på arbetskraft förefanns emellertid inom flertalet manskapsgrupper, medan på vissa håll tillgången på behörigt maskinbefäl och befarna jungmän var otillräcklig. Med den livligare sjöfarten följde ett ökat behov av kvinnlig intendenturpersonal, vilket i stort

sett kunde fyllas. — Från sjömanshusen redovisades 5 239 påmönstringar mot 2 471 avmönstringar.

Inom gruppen handel och samfärdsel nedgingo arbetssökandesiffrorna över lag, men nyanställningsmöjligheterna inom de merkantila yrkena voro fortfarande små.

På den kvinnliga marknaden rådde som vanligt stor knapphet på tjänstesökande, särskilt inom det husliga arbetet. Underskottet framträdde i större utsträckning, sedan restaurangernas och pensionatens sommarsäsong inträtt med ty åtföljande efterfrågan av arbetskraft. Inom sistnämnda arbetsområde förelåg ännu ett visst överflöd å uppasserskor, medan kökspersonal icke stod till buds i önskvärd omfattning.

Antalet vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsatta arbetare sjönk under redogörelsemånaden från cirka 6 700 till 6 300. Vid utgången av maj månad 1930 var siffran 2 100. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa var vid början av maj 39 400 mot 41 900 en månad tidigare. Majsiffran för år 1930 var 11 370.

Antalet ansökningar om arbete *på 100 lediga platser* vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna under maj samt under föregående månader och år framgår av efterföljande sammanställning:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1902—1912	182	150	119	104	106	119	118	101	93	104	141	134
1913—1922	196	203	171	148	134	138	129	123	115	127	174	187
1923	346	308	231	165	135	146	141	140	126	129	191	195
1924	239	214	177	151	131	132	141	135	128	148	220	225
1925	296	256	207	166	157	159	162	156	154	172	246	226
1926	273	247	191	163	162	166	161	151	158	186	273	268
1927	293	258	208	171	168	161	150	148	143	170	242	243
1928	279	260	201	165	146	157	167	160	142	156	230	220
1929	241	215	174	150	134	135	137	135	127	148	202	203
1930	241	211	171	140	129	127	140	144	146	175	254	238
1931	*222*	*232*	*191*	*194*	*164*	—	—	—	—	—	—	—
Därav inom jord- och skogsbruk:												
1928	178	145	113	93	90	90	106	133	111	107	173	228
1929	185	152	110	94	83	75	90	113	105	113	159	195
1930	169	128	100	78	73	65	81	99	110	119	169	212
1931	*165*	*131*	*109*	*96*	*78*	—	—	—	—	—	—	—
Övriga näringsgrupper:												
1928	300	297	240	197	165	176	187	170	157	186	245	219
1929	251	228	199	173	151	152	152	144	136	165	213	204
1930	255	233	200	166	148	145	157	161	160	202	274	240
1931	*229*	*254*	*214*	*233*	*193*	—	—	—	—	—	—	—

Växlingarna på arbetsmarknaden under de senaste åren framgå även av efterföljande tablå, avseende antalet *arbetslösa inom fackföreningarna* i procent av hela det redovisade medlemsantalet:

	31/1	28/2	31/3	30/4	31/5	30/6	31/7	31/8	30/9	31/10	30/11	31/12
1923	20·5	19·4	18·0	14·9	10·7	9·8	9·1	8·6	8·0	8·2	9·3	14·1
1924	13·6	13·4	13·9	11·6	7·6	7·4	6·2	6·6	7·0	8·4	10·5	15·6
1925	14·8	13·6	12·0	10·8	8·2	8·2	7·6	7·7	8·5	10·1	11·8	19·5
1926	15·7	14·8	14·7	12·3	9·9	9·6	8·6	8·3	9·1	11·4	13·0	19·1
1927	16·3	15·6	14·1	12·3	9·9	9·4	8·3	7·9	8·4	10·4	12·8	18·6
1928	14·3	13·3	13·2	11·7	8·2	7·6	7·4	6·9	7·8	9·0	10·9	17·3
1929	14·8	14·6	13·7	11·4	7·7	6·8	6·3	6·1	6·7	8·2	10·1	16·3
1930	13·9	13·2	12·3	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·3	15·3	22·9
1931	*20·3*	*18·7*	*19·4*	*17·2*	—	—	—	—	—	—	—	—

Sjukkasseväsendets reformering.

Genom beslut av första kammaren den 22 maj och av andra kammaren den 27 maj 1931 har nu Kungl. Maj:ts förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 29 juni 1912 om understödsföreningar m. m.[1] bifallits av riksdagen med vissa mindre, av sammansatta stats- och andra lagutskottet föreslagna ändringar.[2] Det nu i huvudsak antagna förslaget betecknade det fjärde försöket under en tidsrymd av sex år att komma till en lösning av sjukkassefrågan.

Föregående förslag. Redan vid 1926 års riksdag framlades ett regeringsförslag till omorganisation av det frivilliga sjukkasseväsendet.[3] Detta förslag, som upprättats med utgångspunkt från ett av statens besparingskommitté den 19 februari 1925 avgivet betänkande,[4] avsåg dels utvidgning av sjukkassornas prestationer och dels åstadkommande av bland annat en koncentration av de olika, sinsemellan konkurrerande sjukkassorna till ett s. k. enhetskassesystem. Förslaget vann ej riksdagens bifall, men riksdagen hemställde i avlåten skrivelse om vidare utredning och förslag till omorganisation efter vissa närmare angivna riktlinjer.

Den begärda utredningen anförtroddes åt inom socialdepartementet tillkallade sakkunniga, vilka den 15 december 1926 avgåvo betänkande.[5] Till 1927 års riksdag framlade därefter regeringen ett nytt förslag till reformering av sjukkasseväsendet.[6] I detta förslag hade den statsunderstödda sjukförsäkringen enligt riksdagens direktiv uppdelats på två olika slags organ, primärsjukkassor och distriktssjukkassor, av vilka de förstnämnda skulle handhava försäkringen i den inom sjukkasserörelsen nu allmänt förekommande omfattningen, d. v. s. meddelande av sjukpenning intill 100 dagar för varje sjukdomsfall jämte moderskapshjälp. Primärsjukkassorna skulle, där så kunde ske, vara anslutna till distriktssjukkassor, av vilka endast en fick finnas inom varje område. Distriktssjukkassa skulle i regel ha att meddela sjukpenning efter utgången av primärsjukkassans sjukhjälpstid intill två år för varje sjukdomsfall samt bereda ersättning för sjukvård (läkarvård) i viss omfattning. Kungl. Maj:ts förslag tillstyrktes med vissa jämkningar av vederbörande utskott men vann icke riksdagens bifall.

Under år 1929 igångsattes inom socialdepartementet ny utredning rörande sjukförsäkringens omdaning. De särskilda sakkunniga, åt vilka denna utredning uppdrogs, avgåvo sitt betänkande den 11 oktober 1929.[7] På grundval av detta förslag, vilket var enhälligt och till vilket jämväl sjukkassornas ut-

[1] Kungl. Maj:ts proposition nr 75. — [2] Sammansatta stats- och andra lagutskottets utlåtande nr 8. — [3] Kungl. Maj:ts propositioner nr 113 och 117. — [4] Statens offentliga utredningar 1925: 8. Betänkande med utredning och förslag angående socialförsäkringens organisation. — [5] Statens offentliga utredningar 1926: 36. Betänkande angående omorganisation av det statsunderstödda sjukkasseväsendet m. m. — [6] Kungl. Maj:ts propositioner nr 113 och 114. — [7] Statens offentliga utredningar 1929: 24. Betänkande angående en reformerad sjukförsäkring m. m.

sedda representanter anslutit sig, framlades till 1930 års riksdag proposition i ärendet (nr 154). I denna föreslogs liksom i 1927 års propositioner ett organisationssystem med två slags kassor, ehuru kassorna nu erhållit andra benämningar, nämligen lokalsjukkassor och centralsjukkassor, samt något olika ställning. För båda slagen av kassor skulle verksamhetsområdet vara lokalt begränsat i anslutning till den kommunala indelningen. Lokalsjukkassan skulle svara för sjukpenningen under de första 21 dagarna vid varje sjukdomsfall och centralsjukkassan för den återstående sjukhjälpstiden. Ersättning för sjukvårdsutgifter skulle i första hand utbetalas av lokalsjukkassan, men för varje år skulle ske en utjämning av kostnaderna genom centralsjukkassan. Kungl. Maj:ts förslag tillstyrktes med vissa jämkningar av utskottet och antogs med smärre ändringar av andra kammaren; första kammaren avslog däremot förslaget, vadan frågan förföll.[1]

1931 års förslag. Förslaget till 1931 års riksdag utarbetades inom socialdepartementet under samråd med, förutom representanter för socialstyrelsen och medicinalstyrelsen, särskilt tillkallade sakkunniga.[2] I fråga om den egentliga sjukförsäkringen överensstämde förslaget i allt väsentligt med 1930 års förslag. På vissa punkter hade emellertid jämkningar företagits, berörande den allmänna organisationen av försäkringen ävensom speciella delar av densamma, bland annat sjukvårdsförsäkringen. Beträffande moderskapsförsäkringen i sjukkassa innebar förslaget en icke obetydlig utvidgning av förmånerna i förhållande till vad som föreslogs år 1930. Helt ny var dessutom den del av förslaget, som avsåg beredande av statligt moderskapsunderstöd åt huvudsakligen sådana mindre bemedlade barnaföderskor, som icke äro sjukkassemedlemmar. Härutinnan hade förslaget i viss mån utformats i anslutning till några av de principer, som innehållas i betänkande den 26 september 1929 av inom socialdepartementet tillkallade sakkunniga (moderskapsunderstödssakkunniga).[3] Avvikelserna i 1931 års förslag jämfört med fjolårets ha tidigare varit föremål för en särskild redogörelse i denna tidskrift.[4]

Utskottsbehandlingen. Vid förslagets behandling i sammansatta stats- och andra lagutskottet företogos vissa smärre ändringar. Ett par av dessa ändringar betingades av att Kungl. Maj:ts för riksdagen framlagda förslag till ny vanartslag ej bifölls av riksdagen. Genom en annan ändring gjordes ett tillägg till regeringspropositionen, varigenom centralsjukkassa med viss tids mellanrum underkastas försäkringstekniska utredningar.

Ett antal till utskottet hänvisade motioner, som väckts i anledning av propositioner — 4 inom första kammaren och 6 inom andra kammaren — avstyrktes samtliga av utskottet.

Genom ovannämnda beslut av 1931 års riksdag, antog denna dels utskottets (Kungl. Maj:ts) förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 29 juni

[1] Soc. Medd. årg. 1930, sid. 629. — [2] Soc. Medd. årg. 1930, sid. 739. — [3] Statens offentliga utredningar 1929: 28. Betänkande angående moderskapsskydd. — [4] Soc. Medd. årg. 1931, sid. 196—201.

1912 om understödsföreningar, dels utskottets förslag till förordning om erkända sjukkassor jämte förslag till bestämmelser angående statsbidrag åt sjukkassor, dels slutligen utskottets förslag till förordning om moderskapsunderstöd.

Ändringar i lagen om understödsföreningar.

Ändringarna i understödsföreningslagen äro föga omfattande och betingade av att lagen nu i motsats till tidigare skall — med obligatorisk registreringsplikt — gälla även för sjukkassor. De nya lagbestämmelserna träda i kraft den 1 januari 1932 och samtidigt upphör lagen den 4 juli 1910 om sjukkassor att gälla.

Härvid skall emellertid iakttagas bland annat att för sjukkassa eller fortsättningskassa, som den 1 januari 1932 är registrerad enligt 1910 års sjukkasselag, denna lag skall fortfara att gälla intill dess kassan blivit registrerad enligt lagen om understödsföreningar, dock i allmänhet ej längre än till den 1 januari 1935. Bestämmelsen innebär, att en respittid av 3 år medgives för sjukkassornas anpassning till lagen i dess nya utformning.

Förordningen om erkända sjukkassor.

Den antagna förordningen om erkända sjukkassor innehåller de särskilda bestämmelser, som skola gälla för de koncessionerade sjukkassorna. Såsom av förordningens benämning framgår, kallas dessa sjukkassor *erkända*.

Den nya organisationen. De erkända sjukkassorna äro enligt förordningen av två slag, lokalsjukkassor och centralsjukkassor. Understödsförening, som avser att utöva verksamhet såsom *lokalsjukkassa*, skall för att kunna antagas till erkänd sjukkassa ha till verksamhetsområde viss eller vissa närgränsande kommuner och bestå av minst 100 medlemmar. Då särskilda omständigheter föreligga, må emellertid antagas även förening, vars verksamhetsområde omfattar endast viss del av kommun eller som består av mindre än 100 — dock minst 50 — medlemmar. Förening, som avser att utöva verksamhet såsom *centralsjukkassa*, skall till verksamhetsområde ha ett eller flera landstingsområden eller stad, som icke deltager i landsting. Även annan stad kan ifrågakomma såsom verksamhetsområde, om sjukkasseverksamheten där nått större omfattning och är mera enhetligt organiserad vid den tidpunkt, då förordningen om erkända sjukkassor utfärdas.

Vid upprättandet och antagandet av erkända sjukkassor skall i övrigt såsom allmän regel gälla, att för ett och samma landstingsområde eller en och samma stad endast en centralsjukkassa må antagas och för en och samma kommun eller del därav likaledes endast en lokalsjukkassa. Har centralsjukkassa antagits enbart för stad, må lokalsjukkassa för staden icke antagas.

Vissa undantagsbestämmelser gälla emellertid för förening, som varit registrerad såsom sjukkassa enligt 1910 års lag och som före den 1 januari 1935 ansöker om antagande till erkänd sjukkassa. Utgör stad eget centralsjukkasseområde, må sådan förening, därest den räknar minst 500 medlemmar, kunna an-

tagas till lokalsjukkassa för staden. Oberoende jämväl därav, att förenings verksamhetsområde ej bestämts på sätt, som i regel skall gälla, eller att för verksamhetsområdet redan finnes erkänd sjukkassa, må vidare sådan förening kunna antagas till erkänd sjukkassa, därest föreningen sedan tid före förordningens utfärdande enligt sina stadgar är uteslutande eller huvudsakligen avsedd för anställda i visst eller vissa företag eller i visst yrke eller ock för personer, beträffande vilka särskilda personliga betingelser äro för handen. Antagande till centralsjukkassa må i så fall kunna beviljas, därest föreningen sedan tid före den 1 januari 1933 bereder sina medlemmar sjukpenning under sjukhjälpstid, som för centralsjukkassa är föreskriven; förutsättning för medgivande är emellertid, att sådant med hänsyn till omständigheterna finnes lämpligt och vidare att föreningen skall för sina medlemmar utöva verksamhet även såsom lokalsjukkassa. I annat fall må föreningen antagas till lokalsjukkassa och medlemmarna vara berättigade till inträde i den centralsjukkassa, inom vars verksamhetsområde de äro bosatta.

Finner tillsynsmyndigheten bestämmelserna i förenings stadgar rörande avgifter och fondbildning icke betryggande för föreningens förmåga att fullgöra sina förbindelser, eller innehålla stadgarna föreskrifter, som med hänsyn till ändamålet med föreningens verksamhet prövas vara obehöriga, skall antagande till erkänd sjukkassa vägras. Den omständigheten, att förening meddelar begravningshjälp, skall i vissa fall ej utgöra hinder för föreningens antagande till erkänd sjukkassa. Dock skall sådan förening upphöra med begravningshjälpsverksamheten inom 2 år från antagandet, vid äventyr att detta återkallas.

Erkänd sjukkassa är pliktig att inom sitt verksamhetsområde, även såvitt angår andra än kassans medlemmar, biträda vid handhavandet av annan statlig social försäkrings- eller understödsverksamhet. För sitt biträde erhåller emellertid kassan skäligt vederlag, vars storlek bestämmes av Konungen.

Bestämmelser rörande medlemskap. Till medlem i erkänd sjukkassa får i allmänhet ej antagas annan än den, som är bosatt inom kassans verksamhetsområde och som fyllt 15, men ej 50 år, har god hälsa och icke är behäftad med lyte, vilket medför eller skäligen kan förväntas medföra väsentlig nedsättning i arbetsförmågan eller påkalla läkarvård i större utsträckning. Den som uppfyller inträdesvillkoren, har i regel *rätt* till inträde i lokalsjukkassa, för så vitt åldern ej överstiger 40 år eller, där inträde sökes inom 12 månader från det kassan antagits till erkänd sjukkassa, 45 år. Samma rätt gäller även i fråga om inträde i centralsjukkassa för person, bosatt å ort inom verksamhetsområdet, för vilken lokalsjukkassa ej finnes. Rätt till inträde i centralsjukkassa skall vidare tillkomma varje medlem av lokalsjukkassa inom området.

Samtliga medlemmar i lokalsjukkassa skola tillhöra även centralsjukkassan för motsvarande område, medan å andra sidan i regel ingen får ingå direkt i centralsjukkassa, då lokalsjukkassa finnes på orten. Sådan direkt anslutning till centralsjukkassa är emellertid medgiven, därest lokalsjukkassa icke upprättats på den plats, där medlemmen är bosatt.

Centralsjukkassornas medlemmar komma på så sätt i allmänhet att utgöras av två grupper, dels indirekt och dels direkt anslutna medlemmar, av vilka endast de förstnämnda därjämte tillhöra lokalsjukkassa. Möjligheten till anslutning av medlemmar direkt till centralsjukkassa har emellertid i viss mån begränsats. Uppnår antalet sådana medlemmar från kommun, för vilken lokalsjukkassa icke finnes, talet 100, skall nämligen centralsjukkassans styrelse, där ej tillsynsmyndigheten annorledes förordnar, vidtaga åtgärder för upprättande av en lokalsjukkassa för kommunen. Kommer lokalsjukkassa ej till stånd inom viss tid, kan uteslutning av medlemmarna ur centralsjukkassan ifrågakomma.

Flyttar medlem av erkänd sjukkassa från kassans verksamhetsområde till ort, för vilken annan erkänd sjukkassa finnes, är han i regel berättigad att utan hinder av eljest vanliga inträdesvillkor och utan erläggande av inträdesavgift ingå såsom medlem i kassan i närmast motsvarande sjukhjälpsklass. Överflyttningen skall anses ha ägt rum med utgången av den månad, under vilken anmälan om inträde i den nya kassan gjorts. Var medlemmen vid denna tidpunkt på grund av redan inträffad sjukdom eller barnsbörd berättigad till understöd, skall dock, där ej annat överenskommits mellan kassorna, överflyttningen anses ha skett först med utgången av den månad, under vilken medlemmen blivit återställd eller löpande understödstid gått till ända.

I erkänd sjukkassa får ingen vinna inträde eller kvarstå endast för beredande av moderskapshjälp. Frånsett att medlem av lokalsjukkassa skall vara medlem av centralsjukkassa, får vidare ingen å samma tid vara medlem av mer än en erkänd sjukkassa.

Försäkringens prestationer. Sjukhjälp till medlem av erkänd sjukkassa skall vanligen omfatta dels ersättning för utgifter till sjukvård *(sjukvårdsersättning)*, dels ock ett understöd i penningar för varje dag *(sjukpenning)*. Den som icke har eget förvärvsarbete, ävensom gift kvinna äger dock vara medlem för erhållande av endast sjukvårdsersättning. Är någon på grund av lag eller utfästelse berättigad att av annan vid sjukdom erhålla läkarvård, må han vara medlem för erhållande av endast sjukpenning. Å andra sidan får ingen, för vilken det vid taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt upptagna beskattningsbara beloppet överstiger 8 000 kronor, tillförsäkra sig sjukvårdsersättning.

Erkänd sjukkassa får vidare, lokalsjukkassa dock endast med tillsynsmyndighetens medgivande, tillförsäkra sina medlemmar sjukvårdsersättning även vid sjukdom, som drabbar medlems barn under 15 år. Sjukpenning får däremot ej tillförsäkras annan än den, som för erhållande av sådant understöd är medlem av kassan.

Sjukvårdsersättning skall utgivas vid varje sjukdom, som enligt läkares utsago kräver vård av läkare samt i regel motsvara $^2/_3$ av den sjukes utgifter för *läkarvård*, inberäknat eventuella kostnader för läkares resa. Ha den sjukes utgifter för vården överstigit det belopp, vartill desamma bort uppgå enligt av Konungen fastställd taxa för sådan vård, som kan meddelas av envar legiti-

merad läkare, skall emellertid ersättningen endast utgöra $^2/_3$ av taxebeloppet. Styrkes med läkarintyg, att vård å sjukvårdsanstalt *(sjukhusvård)* är erforderlig, skall i stället för nu nämnd ersättning utgivas ersättning för den sjukes intagande och vård å sjukvårdsanstalt. I intet fall är dock kassan pliktig utgiva ersättning för sjukhusvård med högre belopp, än som skulle ha utgått för den sjukes intagande och vård å allmän sal å lasarett, drivet av det landsting eller i landsting ej deltagande stad, inom vars område den sjuke är bosatt.

Då särskilda omständigheter därtill föranleda, får tillsynsmyndigheten medgiva erkänd sjukkassa befrielse beträffande samtliga eller vissa medlemmar från skyldigheten att utgiva sjukvårdsersättning; dock att kassan i sådant fall skall utgiva annat understöd, som med hänsyn till omständigheterna kan anses lämpligt och skäligt. Å andra sidan får tillsynsmyndigheten även ge erkänd sjukkassa tillstånd att bidraga till medlemmarnas sjukvård i vidare omfattning, än i regel skall vara fallet. Tillstånd att ersätta större andel av utgifter till läkarvård än ovannämnda $^2/_3$ får dock ej lämnas med mindre särskild anledning därtill föreligger.

Sjukpenning skall i regel utgivas vid varje sjukdom, som medför förlust av arbetsförmågan eller för vars botande den sjuke enligt läkares föreskrift bör fullständigt avhålla sig från arbete. Dock må sjukpenning ej utgivas i anledning av ålderdomssvaghet, som icke är förenad med verklig sjukdom, samt i vissa fall av kriminell eller därmed jämförlig art. Ej heller får i regel sjukpenning utgivas vid sjukdom, varigenom arbetsförmågan icke blivit nedsatt med minst en fjärdedel. Sjukpenning får vidare icke bekostas för bl. a. de 3 första dagarna vid varje sjukdomsfall, den dag då sjukdomsfallet inträffade inräknad *(karenstid)*. Karenstiden må i sjukkassas stadgar utsträckas till högst 7 dagar.

Utgiver erkänd sjukkassa ersättning för sjukhusvård, äger kassan minska den sjuke för vårdnadstiden tillkommande sjukpenning med belopp motsvarande kassans kostnader för vården. Är den sjukes familj eller annan för sitt uppehälle av honom väsentligen beroende, få dock högst halva sjukpenningen på detta sätt avdragas.

I varje erkänd sjukkassa skall kunna erhållas försäkring till sjukpenning å 1, 2, 3 och 4 kronor. För försäkring till högre sjukpenning än 1 krona äger dock kassan i sina stadgar uppställa sådana särskilda villkor, som påkallas för uppnående av ett skäligt förhållande mellan sjukpenning samt medlems arbetsinkomst och ekonomiska ställning. Högre sjukpenning än 6 kronor får ej förekomma, såvida ej tillsynsmyndigheten lämnar medgivande därtill.

Sjukhjälp, som består i ersättning för utgifter till annan sjukvård än sjukhusvård, utgår, såvitt angår medlem av lokalsjukkassa eller sådan medlems barn under femton år, i sin helhet från lokalsjukkassa samt eljest från centralsjukkassa. I den mån lokalsjukkassas sammanlagda utgifter för nämnda ändamål, för år räknat, överstiga ett belopp, motsvarande 3 kronor eller, då fråga är om lokalsjukkassa, vilken meddelar understöd som nu sagts jämväl åt medlems barn under femton år, 4 kronor för varje medlem, som tillförsäkrats så-

dant understöd, skall kassan äga att av centralsjukkassan utbekomma det överskjutande beloppet.

Med avseende å sjukhjälp i form av ersättning för sjukhusvård eller sjukpenning skall sjukhjälpstiden i lokalsjukkassa i allmänhet vara bestämd till 18 dagar. Lokalsjukkassa, vilken har minst 500 medlemmar och kan redovisa sjukhjälpsfond till betryggande belopp, kan dock av tillsynsmyndigheten medgivas rätt att utsträcka nämnda understödstid till 90 dagar. I centralsjukkassa må sjukhjälpstiden ej vara i vidare mån begränsad än att, där sjukhjälp i form av ersättning för sjukhusvård eller sjukpenning från centralsjukkassa ensam eller från lokalsjukkassa jämte centralsjukkassa på grund av ett sammanhängande sjuklighetstillstånd utgått under 2 år, sådan hjälp ej vidare utgår.

Vid sjukdom, för vilken den sjuke jämlikt lagen om försäkring för olycksfall i arbete eller lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar eller gällande bestämmelser om ersättning i anledning av kroppsskada ådragen under militärtjänstgöring är berättigad att erhålla ersättning, må sjukpenning från erkänd sjukkassa utgivas med högst det belopp för dag räknat, varmed den sjukpenning han tillförsäkrat sig från kassan överstiger den ersättning för dag räknat, vartill han sålunda är berättigad.

Centralsjukkassa skall vid barnsbörd utge *moderskapshjälp* åt kvinnlig medlem, som omedelbart före barnsbörden varit medlem av erkänd sjukkassa under oavbrutet minst 270 dagar. Moderskapshjälpen skall omfatta dels ersättning enligt fastställd taxa för biträde av barnmorska vid förlossningen *(barnmorskevård)* eller för *vård å allmän sal å förlossningsanstalt*, dels ock ett understöd i penningar för varje dag *(moderskapspenning)* motsvarande barnaföderskan tillförsäkrad sjukpenning, dock i regel lägst 2 kronor. Moderskapspenningen skall utgå under vanligen minst 30 och högst 56 dagar; för industriarbeterskor, som hemfalla under lagen om arbetarskydd, är minimitiden 42 dagar.

Kassas avgifter, fondbildning, styrelse m. m. Erkänd sjukkassa skall till bestridande av kostnaderna för dess verksamhet upptaga fasta medlemsavgifter, vilka skola vara så avvägda, att de i förening med andra för verksamheten avsedda inkomster må antagas förslå till täckande av kassans löpande utgifter för dess verksamhet samt till bildande av sjukhjälpsfond. Uppgår sjukhjälpsfonden till ett belopp, motsvarande $1^1/_2$ gånger summan av de i genomsnitt för de tre sistförflutna åren erlagda fasta avgifterna eller, där enligt stadgarna sjukhjälpsfond skall bildas till högre belopp, till det sålunda bestämda beloppet, äger tillsynsmyndigheten på ansökan medgiva, att avsättning till fonden må tillsvidare upphöra.

För centralsjukkassa skall styrelsen vart femte år låta upprätta och inom viss tid till tillsynsmyndigheten ingiva försäkringsteknisk utredning av kassans ställning vid föregående års slut.

Centralsjukkassas styrelse skall bestå av minst 6 ledamöter, av vilka tillsynsmyndigheten och medicinalstyrelsen efter förslag av kassan skola utse vardera en. Den av medicinalstyrelsen utsedde skall såvitt möjligt vara en i sjukförsäkringsfrågor kunnig och erfaren läkare.

Tillsynsmyndigheten skall vidare utse en av centralsjukkassas revisorer och vederbörande centralsjukkassa en av revisorerna hos lokalsjukkassa.

Ikraftträdande. Förordningen om erkända sjukkassor träder i kraft den 1 januari 1932 utom i de delar, som avse skyldighet för kassa att utge sjukhjälp i form av sjukvårdsersättning. Sistnämnda bestämmelser träda i kraft först den 1 januari 1938.

Bestämmelserna angående statsbidrag åt sjukkassor.

Antagande till erkänd sjukkassa medför rätt till statsbidrag, som skall utgå till varje sjukkassa, dels i förhållande till antalet medlemmar i kassan *(medlemsbidrag)*, dels i förhållande till bekostad sjukhjälp *(sjukdagsbidrag, sjukvårdsbidrag)*, dels slutligen i förhållande till bekostad moderskapshjälp *(moderskapsbidrag, barnmorskebidrag)*.

Medlemsbidraget skall för lokalsjukkassa liksom för centralsjukkassa i allmänhet utgöra 1 krona 50 öre per medlem. I visst fall utgår dock bidraget till lokalsjukkassa med endast 75 öre. För medlem, som är indirekt ansluten till centralsjukkassa och som ej är tillförsäkrad sjukpenning, utgör beloppet 1 krona till vardera kassan. För medlemmar, anslutna direkt till centralsjukkassa, erhåller kassan 2 kronor för medlem, som ej är tillförsäkrad sjukpenning, och 3 kronor för annan medlem.

Såsom sjukdagsbidrag utgår i regel 50 öre för varje dag, för vilken sjukpenning utgivits med minst 1 krona eller ersättning för sjukhusvård lämnats. Moderskapsbidragets belopp skall i regel utgöra 1 krona, utgående vanligen för varje dag, då kassan utgivit moderskapspenning om minst 2 kronor eller lämnat ersättning för vård å förlossningsanstalt. Sjukdagsbidrag och moderskapsbidrag få dock ej beräknas bl. a. för dag, då medlem uppburit ersättning enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete eller då medlem, vilken är på stadigvarande sätt och med full sysselsättning anställd i statens tjänst, på grund av denna anställning åtnjutit avlöning eller annan ersättning med minst 1 krona. Sjukhjälpstid utöver 3 år för varje sammanhängande sjuklighetstillstånd berättigar vidare ej till erhållande av sjukdagsbidrag.

Sjukvårdsbidrag skall i allmänhet utgå med hälften av kassas motsvarande kostnader, men får sammanlagt för båda slagen av kassor ej överstiga 3 kronor eller, då vård lämnats även medlems barn under 15 år, 4 kronor för varje medlem, som tillförsäkrats sådant understöd. I fråga om medlemmar, som äro bosatta inom Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands eller Jämtlands läns landstingsområde utgöra emellertid maximibeloppen i stället 5 respektive 6 kronor per medlem.

Såsom barnmorskebidrag utgår till centralsjukkassa i regel hälften av vad kassan utgivit såsom ersättning för barnmorskevård.

Statsbidrag får ej beräknas för medlem av lokalsjukkassa, vilken ej tillika är medlem av centralsjukkassa, och vanligen ej heller för medlem, som under någon del av det år, statsbidraget avser, varit tillförsäkrad högre sjukpenning än 6 kronor. Även vissa andra inskränkningar av generell art gälla för statsbidragets beräkning.

Förordningen om moderskapsunderstöd.

Ett av syftemålen med den förestående omorganisationen av sjukkasserörelsen är som bekant att möjliggöra anknytning till sjukkassorna av annan social verksamhet än den egentliga sjukförsäkringen och moderskapsförsäkringen. Ett steg i denna riktning har redan tagits i och med antagandet av förordningen om moderskapsunderstöd, enligt vilken sjukkassorna skola förmedla och handhava utbetalningen av ett rent statligt understöd, avsett i främsta rummet för sådana mindre bemedlade barnaföderskor, som icke äro medlemmar i erkänd sjukkassa.

Moderskapsunderstöd skall utgå med 1 krona per dag under vanligen högst 30 dagar men för kvinnor, som beröras av lagen om arbetarskydd, högst 56 dagar. Behov av understöd skall i regel anses föreligga, om för kvinnan eller, då hon är gift och sammanlever med sin man, för makarna tillsammans vid senaste taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt icke upptagits beskattningsbart belopp, uppgående till minst 500 kronor. Behovsprövningen ävensom utbetalningen av understödet åligger centralsjukkassan på den plats, där kvinnan är bosatt. Kassan får emellertid överenskomma med lokalsjukkassa att för centralsjukkassans räkning handha verksamheten, såvitt angår kvinnor, bosatta inom lokalsjukkassans verksamhetsområde. Vad kassa utbetalt i understöd, återfås kvartalsvis av statsverket. I händelse av missnöje med sjukkassas beslut rörande understöd eller eljest rörande tillämpningen av förordningens bestämmelser, avgöres frågan av tillsynsmyndigheten för erkända sjukkassor. Förordningen träder för varje centralsjukkasseområde i kraft å dag, som Konungen bestämmer.

Kooperativa förbundets verksamhet år 1930.

Till kooperativa förbundets trettioandra kongress, som avhölls den 5 och 6 juni 1931, ha förvaltningsrådet och styrelsen framlagt stadgeenliga berättelser över 1930 års verksamhet. Av dessa framgår, att förbundet under det gångna året företett en gynnsam utveckling.

Föreningsantalet har under redogörelseåret till följd av den fortgående koncentrationen av den lokala kooperativa verksamheten minskat med 26, i det att 33 föreningar avförts på grund av sammanslagningar med andra föreningar och 7 föreningar anslutits till förbundet. Hela antalet distributions- och produktionsföreningar utgjorde sålunda vid årets slut 839, av vilka 107 tillhörde svenska hushållsföreningen.[1] Medlemsantalet i samtliga dessa föreningar ökades under år 1930 med 29 290 och uppgick vid årets slut till 450 908. De äldre föreningar, som kvarstodo vid årets slut, ökade sitt medlemsantal med 28 547; i de under året nyanslutna föreningarna uppgick medlemsantalet till 743. — Till förbundet voro dessutom anslutna tvenne försäkringsföreningar, nämligen

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1922, sid. 821.

livförsäkringsanstalten Folket och försäkringsanstalten Samarbete, vilken sistnämnda drev brand-, olycksfalls-, automobil-, garanti-, inbrotts- och glasförsäkringsrörelse. Medlemsantalet i de bägge försäkringsföreningarna uppgick vid årets slut till 402 897 (mot 374 572 år 1929).

Personalen hos kooperativa förbundet uppgick vid årets slut till 2 993 personer (mot 2 662 ett år tidigare).

Förbundets *affärsverksamhet* har under året utvecklats gynnsamt.

Av efterföljande sammanställning över varuavdelningarnas omsättning samt dennas ökning under varje år från och med år 1923 framgår nämligen, att mot en omsättning av 141·3 milj. kr. år 1929 stod en sammanlagd varuförsäljning år 1930 av 143·6 milj. kr., vilket är den högsta siffra förbundet hittills uppnått. Till omsättningsökningen, 2·3 milj. kr., ha samtliga varuavdelningar bidragit utom viktualie- och kolonialvaruavdelningarna, vilkas omsättning till följd av de fallande priserna minskats med resp. 2 009 762 och 527 075 kr. Den försålda varukvantiteten har emellertid även på dessa avdelningar ökats.

Omsättning		1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930
Miljoner kr.		72·3	83·8	97·7	103·7	119·7	135·3	141·3	143·6
Ökning	milj. kr. .	8·5	11·5	13·9	6·0	16·0	15·6	6·0	2·3
	%	13·3	15·9	16·6	6·1	15·4	13·0	4·4	1·6

Antalet försäljningskontor utgjorde 11. Stockholmskontoret uppvisade alltjämt den högsta omsättningen, 31·3 milj. kr., varefter följde Göteborgs försäljningskontor med 19·1 milj. i omsättning.

Vid bedömandet av försäljningsintensiteten vid de särskilda kontoren bör man givetvis även taga hänsyn till de inom de olika distrikten belägna föreningarnas köpkraft och omsättning. Nedanstående sammanställning visar sålunda förbundets försäljning i de särskilda distrikten i förhållande till därvarande föreningars sammanlagda omsättningssumma under åren 1923—1930.[1]

Försäljningsdistrikt	Föreningarnas omsättning (i miljoner kronor)								Därav köpt från Koop. förbundet (i % av omsättningen)							
	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930
Stockholm .	56·0	63·6	72·2	70·1	75·0	82·7	85·1	89·9	33·4	33·8	33·7	33·4	34·7	35·1	33·6	31·1
Norrköping .	19·1	21·1	23·1	21·7	23·4	25·4	26·5	26·3	33·7	37·0	39·2	40·7	44·4	45·1	44·7	44·5
Malmö . . .	28·3	33·2	37·3	30·1	33·2	36·0	38·0	39·1	26·6	26·6	28·8	29·0	31·7	32·4	31·3	31·3
Göteborg . .	24·9	28·5	32·3	32·9	37·3	41·6	44·7	46·3	26·6	31·3	35·8	37·4	40·8	42·3	41·8	40·3
Kristinehamn	14·3	15·8	17·8	17·7	19·1	21·0	21·8	22·2	30·6	35·0	38·2	40·7	43·3	45·2	44·1	43·7
Gävle . . .	27·9	30·6	34·0	23·4	24·4	26·0	26·8	27·1	40·4	40·4	40·4	42·9	44·5	45·0	43·9	43·2
Sundsvall .	18·7	21·1	22·0	22·8	24·9	27·7	30·6	32·0	41·4	40·7	43·9	44·1	46·4	48·1	48·8	47·0
Östersund .	7·2	8·0	8·0	7·9	9·1	9·5	9·9	10·3	44·8	43·4	48·1	54·3	56·0	54·8	58·0	56·6
Luleå . . .	12·1	12·2	13·0	13·0	14·2	15·7	16·9	18·2	35·3	37·8	38·6	42·0	44·9	45·7	46·6	45·6
Kalmar . .	—	—	—	8·6	9·5	10·7	11·3	11·3	—	—	—	45·0	47·6	48·9	47·9	47·7
Borlänge . .	—	—	—	16·9	18·6	19·5	20·4	21·1	—	—	—	40·2	43·8	45·3	44·6	45·2
Summa	208·5	234·1	259·7	265·1	288·7	315·8	332·0	343·8	33·7	34·9	36·5	38·1	40·5	41·4	40·8	39·6

[1] Talen för åren 1926—1930 äro icke fullt jämförbara med föregående års, då de avse kalenderår och icke som förut bokföringsår.

Av tabellen framgår, att förbundets försäljning i förhållande till föreningarnas omsättning minskats under året från 40·8 till 39·6 %. Förklaringen till denna minskning är huvudsakligen, att skofabrikens försäljning, vilken tidigare påförts föreningarna inom resp. distrikt, nu i allt större omfattning sker direkt genom fabrikens egna skobutiker. Föreningarna inom östersunds-, kalmar- och sundsvallskontorens verksamhetsområden kommo främst, medan de sista platserna intogos av Stockholm och Malmö. Vid bedömandet av tabellens siffror bör hänsyn tagas därtill, att i föreningarnas omsättning ingå en hel del varor, som förbundet icke försäljer, såsom färska matvaror, korta varor o. dyl.

Förbundets *industriella verksamhet* omfattade, förutom en mindre betydande kemisk-teknisk fabrik i Malmö, en margarinfabrik i Norrköping, kvarnen Tre Kronor vid Stockholm, kvarnen Tre Lejon vid Göteborg, en skofabrik i Örebro, en gummifabrik i Gislaved samt en superfosfatfabrik vid Stockholm. Dessutom hade förbundet egna spisbrödsbagerier, slakterier och kafferosterier.

Förbundets *arkitektkontor* har under redogörelseåret för anslutna föreningars räkning i c:a 460 fall uppgjort ritningar och förslag till ny-, om- och tillbyggnader m. m.

Förbundets *inlåningsrörelse* har under det gångna verksamhetsåret i likhet med under föregående år att uppvisa en gynnsam utveckling. Ett sammandrag av samtliga räkningar giver vid handen, att mot en den 1 januari 1930 innestående behållning av 56·5 milj. kr. stod den 31 december samma år 64·4 milj., vadan de under året insatta medlen (27·8 milj.) och den under året gottskrivna räntan (2·5 milj.) överstigit uttagningarna med 7·9 milj. kr.

Vad särskilt sparkasserörelsen beträffar, ökades antalet sparkasseavdelningar från 712 till 746, antalet motböcker från 90 246 till 98 842 och summan av innestående belopp från 41·2 till 46·2 milj. kr. Medelbehållningen per motbok visade en ökning från 456 till 467 kr.

Behållningen å de övriga tvenne inlåningsräkningarna uppgick vid slutet av året till 1·8 milj. kr. å depositions- och till 16·4 milj. å kapitalräkning.

Till förbundets *revisionsavdelning*, som har till uppgift att följa och kontrollera de anslutna föreningarnas ekonomiska ställning, voro vid årets slut 704 föreningar anslutna mot 733 ett år tidigare. Anledningen till minskningen är svenska hushållsföreningens övertagande av verksamheten inom en del föreningar samt även förut omnämnda sammanslagningar. Under räkenskapsåret ha 3 föreningar anslutit sig till revisionsavdelningen. Av samtliga föreningar voro 96·4 % anslutna år 1930. Numera är anslutning till revisionsavdelningen obligatorisk för alla till förbundet nyanslutna föreningar ävensom för alla, vilka önska öppna avdelning av förbundets sparkassa.

Genom förbundets *platsförmedling* lämnas numera nästan undantagslöst förslag till besättande av de ledigblivna föreståndarplatserna inom de anslutna föreningarna.

Från förbundets *bokförlag* utgåvos under året ett stort antal böcker och broschyrer i kooperativa och ekonomiska ämnen samt från *tidningsavdelningen* veckotidningen Konsumentbladet och tidskriften Kooperatören.

Förbundets *studieavdelning*, som var inrymd i den av förbundet inköpta villa-

egendomen Vår gård i Saltsjöbaden, anordnade ett flertal kurser för styrelseledamöter, förenings- och butiksföreståndare, varukontrollanter och biträden. I dessa kurser av minst en veckas längd deltogo sammanlagt 1 058 personer. Dessutom meddelades undervisning per korrespondens, i vilken mer än 6 800 personer deltogo; de vanligast förekommande ämnena ha härvid varit kooperation, svenska språket, medborgarkunskap, nationalekonomi, handelsjuridik samt affärs- och bokföringsteknik.

Förbundets tillgångar och skulder balanserade vid 1930 års slut på 103·4 milj. kr. mot 91·0 milj. ett år tidigare, såsom framgår av efterföljande sammandrag över förbundets utgående balansräkningar för de nämnda åren.

Aktiva	År 1929		År 1930		Passiva	År 1929		År 1930	
	1 000 kr.	%	1 000 kr.	%		1 000 kr.	%	1 000 kr.	%
Tillgångar:					*Eget kapital:*				
Kontant i kassan .	215	0·2	47	0·0	Insatskapital . . .	12 089	13·3	13 044	12·6
På bank	3 887	4·3	12 912	12·5	Reservfond	5 162	5·7	5 596	5·4
Obligationer	24 104	26·5	27 943	27·0	Produktionsgarantifond	3 745	4·1	3 745	3·6
Varufordringar . .	5 969	6·5	3 919	3·8	Glödlampsfond . . .	1 134	1·2	2 000	1·9
Övriga lån	18 193	20·0	17 956	17·4	Tillsammans	**22 130**	**24·3**	**24 385**	**23·5**
Varulager	6 996	7·7	5 283	5·1	*Skulder:*				
Fastigheter	4 218	4·6	4 297	4·2	Sparkasseräkning .	41 192	45·2	46 204	44·7
Aktier	25 922	28·5	29 633	28·6	Depositionsräkning .	2 113	2·3	1 847	1·8
Garantikapital . . .	1 545	1·7	1 345	1·3	Kapitalräkning . .	13 180	14·5	16 356	15·8
Dotterföretag . . .	—	—	103	0·1	Industrifond	7 524	8·3	7 524	7·3
Inventarier	0	—	0	—	Skattefond	600	0·7	600	0·6
					Dotterföretag . . .	1 236	1·3	—	—
					Diverse kreditorer .	1 142	1·3	4 476	4·3
					Tillsammans	**66 987**	**73·6**	**77 007**	**74·5**
					Överskott	**1 932**	**2·1**	**2 046**	**2·0**
Summa	**91 049**	**100·0**	**103438**	**100·0**	Summa	**91 049**	**100·0**	**103438**	**100·0**

Av överskottet utgick liksom föregående år 5 % ränta å insatserna och 1 % återbäring å av medlemmarna gjorda inköp av samtliga varuslag utom socker och mjöl. Till reservfonden avsattes 408 590 kr. De bland förbundets omkostnader upptagna avskrivningarna på varufordringarna uppgingo till 202 420 kr., motsvarande 0·14 % av omsättningen (0·09 % 1929).

Förbundets kongress hade förutom de regelbundet återkommande frågorna om granskning av förvaltningsrådets, styrelsens och revisorernas berättelser, ansvarsfrihets beviljande, överskottets fördelning och de anslutna föreningarnas ekonomi att behandla av förbundsledningen framlagda förslag om kooperativa förbundets och föreningarnas fasta kapital, upplysnings- och utbildningsverksamheten, distriktens organisation, samorganisationer av konsumentföreningar, svenska hushållsföreningens organisation m. m.

Kooperativ verksamhet i Sverige år 1929.[1]

Under år 1929 infördes i länsstyrelsernas föreningsregister 643 föreningar av olika slag, medan 135 officiellt upplöstes, varigenom antalet i registren kvarstående föreningar vid 1929 års utgång kom att uppgå till 14 080. Antalet verkligen existerande föreningar är emellertid ej obetydligt lägre, då en del föreningar under årens lopp upphört med sin verksamhet utan att göra anmälan till vederbörande myndighet.

I sin utredning rörande kooperativ verksamhet i Sverige år 1929 lämnar socialstyrelsen närmare redogörelse dels för följande tre föreningsgrupper: konsumtionsföreningar, kooperativa matlags- och kaféföreningar samt arbetarproduktionsföreningar, dels för den för ett stort antal av dessa föreningar gemensamma centralorganisationen, kooperativa förbundet. Redogörelsen för sistnämnda organisation förbigås här, då dess verksamhet under 1929 tidigare behandlats i Soc. Medd. (årg. 1930, sid. 528).

Konsumtionsföreningar. Utredningen är grundad på uppgifter från 910 distributionsföreningar, 23 mjölkföreningar m. fl. specialföreningar, 13 bageriföreningar, 2 charkuteriföreningar samt 3 andra hithörande föreningar.

Vad först *distributionsföreningarna* beträffar, uppgick deras sammanlagda medlemsantal till 434 528. Sedan 1908 eller det första år, för vilket socialstyrelsen äger statistiska uppgifter, har antalet föreningar, som lämnat uppgifter om medlemsantalet, icke fullt fördubblats, medan antalet medlemmar nära sexdubblats. Antager man, att i genomsnitt varje medlem representerar ett hushåll på fyra personer, skulle vid 1929 års slut 28 % av Sveriges befolkning ha tillhört konsumentkooperationens direkta intressesfär. Genomsnittsantalet medlemmar per förening har stigit från 157 år 1908 till 478 år 1929.

Medlemmarnas procentuella fördelning på olika yrkesgrupper åren 1913 (det första år, från vilket mera detaljerade uppgifter härom finnas), 1928 och 1929 framgår av efterföljande sammanställning.

	1913	1928	1929
Jordbrukare	11·9	14·0	14·4
Jordbruksarbetare	4·7	4·5	4·5
Hantverksmästare	7·9	2·7	2·7
Hantverksarbetare		5·2	5·3
Industriarbetare	44·2	31·8	30·0
Övriga arbetare	17·0	13·5	13·9
Högre tjänstemän	9·8	2·8	2·8
Lägre tjänstemän		9·5	9·8
Andra självständiga näringsidkare	3·4	3·6	3·7
Utövare av fria yrken		1·7	2·0
Utan angivet yrke och övriga		9·7	10·0
Korporationer	1·1	1·0	0·9
Summa	100·0	100·0	100·0

[1] Utgör en sammanfattning av huvudinnehållet i den av socialstyrelsen i serien Sveriges officiella statistik utarbetade publikationen *Kooperativ verksamhet i Sverige år 1929.*

Av tablån framgår, att år 1929 grupperna industriarbetare och »övriga arbetare» utgjorde nära hälften samt de fyra arbetargrupperna och de med dem i socialt avseende närmast jämställda lägre tjänstemännen tillsammantagna nära två tredjedelar av samtliga. Vid jämförelse med år 1913 visar det sig emellertid, att gruppen industriarbetare gått tillbaka i relativ betydelse, medan särskilt jordbrukarnas andel av medlemsstocken ökats.

De insatsbelopp, vilka föreningarna bestämt för medlemskaps vinnande, varierade ganska avsevärt, och belopp på såväl under 10 kr., som över 100 kr. förekommo. Den vanligaste insatssumman var dock 100 kr., vilket belopp år 1929 föreskrivits inom 72 % av föreningarna.

Antalet försäljningsställen uppgick vid 1929 års utgång till 3 142 (1919: 1 663) eller 3·45 per förening (1·68) och antalet anställda till 10 079 (4 145) eller 11·08 per förening (4·27). På varje försäljningsställe kommo i genomsnitt 138 medlemmar och på varje anställd i medeltal 43 medlemmar. Omsättningen per försäljningsställe utgjorde 108 000 kr. och per anställd 33 400.

Omsättningssummans förändringar i jämförelse med tidigare år framgår av efterföljande sammanställning:

År	Totalsumma		Indextal, omräknat till enhetligt penningvärde	Kronor per förening	Kronor per medlem	Kronor per invånare
	Miljoner kronor	Indextal (1919=100)				
1919	223·7	100	100	250 000	931	38·26
1922	203·6	91	162	221 000	760	34·00
1925	264·2	118	224	285 000	818	43·64
1928	320·6	143	299	345 000	796	52·52
1929	335·5	150	321	379 000	779	54·82

Omsättningens nominella belopp ökades med 50 % från år 1919 till år 1929, såsom framgår av de bägge första sifferkolumnerna. För att giva en bättre uppfattning om storleken av de förmedlade varumängderna böra emellertid de olika årens försäljningssummor omräknas till ett enhetligt penningvärde, såsom skett i tredje kolumnens indexserie med tillämpning av socialstyrelsens vägda livsmedelsindex. Det befinnes då, att omsättningens reella storlek mer än tredubblats under åren 1919—1929.

Allt efter föreningarnas belägenhet i städer, köpingar och municipalsamhällen eller på landsbygden framträda vissa olikheter i deras storlek m. m., vilket belyses av nedanstående tablå:

	Antal föreningar %	Antal medlemmar %	Antal medlemmar per förening	Försäljningssumma			
				Tusental kr.	%	Per förening 1 000 kr.	Per medlem kr.
Städer	14·4	47·4	1 572	151 101	45·0	1 185	737
Köpingar och municipalsamhällen	14·8	16·2	522	54 073	16·1	407	772
Landsbygd	70·8	36·4	245	130 309	38·9	206	840
Samtliga	**100·0**	**100·0**	**478**	**335 483**	**100·0**	**379**	**779**

Enligt vad tabellen utvisar, voro nära tre fjärdedelar av föreningarna belägna på landsbygden. Dessa föreningar voro dock i regel betydligt mindre än de övriga såväl med avseende på medlemsantal som försäljningssumma. På grund härav omfattade landsbygdsföreningarna, trots sitt avsevärt större antal, icke mera än 36 % av hela medlemsantalet och 39 % av den sammanlagda omsättningen. Av sist anförda siffror finner man även, att dessa föreningar upptogo en något större andel av omsättningssumman än av hela medlemsantalet. Detta berodde därpå, att försäljningen per medlem var något större i landsbygdsföreningarna än i de övriga, vilket i sin tur sannolikt sammanhänger med dessa föreningars rikligare sortering såväl med avseende på andra hushållsartiklar än livsmedel som på lantbruksförnödenheter.

Föreningarnas ekonomiska ställning under åren 1928 och 1929 belyses genom efterföljande sammandrag av föreningarnas balansräkningar:

Sammandrag av föreningarnas balansräkningar.

Aktiva	År 1928		År 1929		Passiva	År 1928		År 1929	
	1 000 kr.	%	1 000 kr.	%		1 000 kr.	%	1 000 kr.	%
Bundna tillgångar:					*Eget kapital:*				
Fastigheter . . .	42 410	39·7	53 008	43·3	Insatskapital . .	28 048	26·2	30 456	24·8
Inventarier . . .	2 972	2·8	3 714	3·0	Reservfond . . .	16 905	15·8	19 207	15·7
Insatser i Koop. Förbundet . . .	8 232	7·7	10 324	8·4	Övriga fonder . .	12 183	11·4	13 716	11·2
Aktier o. insatser i andra företag	510	0·5	747	0·6	Summa	**57 136**	**53·4**	**63 379**	**51·7**
Koop. Förb:s industrifondsbevis	1 994	1·8	2 061	1·7	*Skulder:*				
K. F:s glödlampsfondsbevis . . .	—	—	386	0·3	Lån mot inteckning	10 609	9·9	16 668	13·6
Övriga	724	0·7	557	0·5	Lån mot Koop. Förb:s produktionsfondsbevis	1 701	1·6	1 718	1·4
Summa	**56 842**	**53·2**	**70 797**	**57·8**	Övriga lån . . .	1 651	1·5	1 946	1·6
Rörliga tillgångar:					Insättningar i egen sparkassa . . .	9 475	8·9	10 884	8·9
					Överskottsbesparing	2 251	2·1	2 475	2·0
Varulager	34 541	32·3	34 726	28·3	Varuskulder . . .	8 928	8·4	9 456	7·7
Varufordringar . .	2 585	2·4	2 652	2·2	Övriga skulder . .	324	0·3	545	0·5
Koop. Förb:s produktionsfondsbevis	3 226	3·0	3 429	2·8	Summa	**34 939**	**32·7**	**43 692**	**35·7**
På bank	7 988	7·5	9 183	7·5	Överskott	14 852	13·9	15 465	12·6
Kontant	1 706	1·6	1 742	1·4	Brist	39	0·0	7	0·0
Summa	**50 046**	**46·8**	**51 732**	**42·2**	*Överskott minus brist*	**14 813**	**13·9**	**15 458**	**12·6**
Summa aktiva	**106888**	**100·0**	**122529**	**100·0**	**Summa passiva**	**106888**	**100·0**	**122529**	**100·0**

Utöver vad som framgår av sammandraget må endast nämnas, att varulagret under år 1929 omsättes 9·1 gånger i genomsnitt för samtliga föreningar (för föreningar i städerna 13·1, i köpingar och municipalsamhällen 7·0 samt på landsbygden 7·2 gånger). Egen sparkassa förekom i 42 föreningar och överskottsbesparing i 271.

Bruttoöverskott redovisade samtliga föreningar. Omkostnaderna utgjorde 10·0 % av omsättningen (därav löner 5·9, avskrivningar 0·5 och övriga

omkostnader 3·6 %. Nettoöverskott redovisade 99·0 % av föreningarna (98·8 % 1928) och nettoförlust 0·6 (0·8 %), medan 0·4 % varken uppvisade vinst eller förlust. Skillnaden mellan nettoöverskotten och nettoförlusterna uppgick till 4·9 % av föreningens försäljningssumma (1928: 4·8 %).

Uppgifterna om överskottets fördelning visa, att 81 % av överskottet utdelades till medlemmar och övriga köpare dels som ränta å insatskapitalet, dels som återbäring i procent av köpta varor, Räntan å insatskapitalet beräknades i flertalet föreningar efter 4·5 eller 5 % och återbäringen efter 2—5 %. De till fonder avsatta beloppen uppgingo till 2·6 milj. kr. eller 17 % av samtliga disponibla medel.

Mjölkföreningarna, vilka tidigare sammanförts med de allmänna konsumtionsföreningarna, men på grund av sin mera speciella karaktär i föreliggande liksom i de fem närmast föregående berättelserna redovisats särskilt, uppgingo till 23, med sammanlagt 13 973 medlemmar och en omsättningssumma av 4·1 milj. kr.

Den kooperativa produktionens utveckling inom såväl de i det föregående berörda föreningsgrupperna som inom den i utredningen även redovisade gruppen arbetarproduktionsföreningar belyses av nedanstående siffror rörande tillverkningens värde (i 1 000 kr.).

	1916	1919	1922	1925	1928	1929
Kooperativa förbundet	—	—	6 473	39 772	53 545	60 052
Konsumtionsföreningar	2 966	9 076	12 905	18 381	24 231	27 965
Konsumenternas produktionsföreningar	5 221	6 314	6 122	5 398	4 549	4 754
Arbetarproduktionsföreningar	309	853	749	9 509	16 136	16 959
Summa	**8 496**	**16 243**	**26 249**	**73 060**	**98 461**	**109 730**

Arbetarproduktionsföreningarnas höga tillverkningsvärde under de två sista åren beror huvudsakligen på den gynnsamma utvecklingen av de föreningar, som ägna sig åt byggnadsproduktion. Frånser man denna speciella gren, ha de i konsumentintresse grundade föreningarna nått en vida större utveckling i produktionshänseende än arbetarproduktionsföreningarna.

Arbetslönernas fluktuationer i Sverige åren 1913—1930.

Undersökningens syftemål och omfattning. För fullföljande av socialstyrelsens undersökningar rörande arbetslönernas fluktuationer ha även för år 1930 införskaffats uppgifter från arbetsgivare angående under året utbetalade löner till arbetare och förvaltningspersonal vid industriella företag, byggnadsverksamhet samt handel och samfärdsel.[1] Sedan numera bearbetningen av det inkomna materialet fortskridit så långt, att ungefär nio tiondelar av detsamma slutgiltigt granskats, har det, med hänsyn till det stora allmänna intresse denna lönestatistik erbjuder, ansetts lämpligt att — i likhet med vad som tidigare skett — offentliggöra vissa sammanfattningssiffror, vilka kunnat erhållas redan på undersökningens nuvarande stadium. De meddelade siffrorna äro preliminära och kunna alltså komma att avvika något från de definitiva siffror, som skola framläggas, sedan materialet i sin helhet bearbetats.

Förvaltningspersonalens löneförhållanden. Förvaltningspersonalen vid de i undersökningen ingående 4 492 företag, vilka redovisat dylik personal, tillhopa 71 171 personer, har i likhet med föregående år fördelats på tre grupper, nämligen teknisk personal, kontorspersonal och butikspersonal. Antalet redovisade män och kvinnor inom var och en av dessa grupper samt den under år 1930 i genomsnitt per anställd utbetalade avlöningens storlek meddelas i omstående tab. 1, varuti ävenledes beräknats de procentuella löneförändringar, som ägt rum under perioden 1913—1930.

Av tabellen framgår, att den genomsnittliga årsinkomsten per anställd inom ifrågavarande grupper tillsammantagna utgjorde 3 826 kr., vilket betecknar en ökning från år 1913 med 87 %; i jämförelse med år 1929 visar medellönen en mindre sänkning, som dock torde bero, förutom på ev. förändringar i de anställdas ålderssammansättning, därpå att i statistiken för året medtagits småföretag med relativt lågt avlönad personal. Medelavlöningen under redogörelseåret har liksom tidigare år varit högst för teknisk personal och lägst för butikspersonal, medan medellönen för kontorsanställda ligger ungefär mitt emellan. Ett närmare studium av löneutvecklingen inom de olika personalgrupperna ger emellertid vid handen, att i jämförelse med tidigare år en viss utjämning ägt rum därigenom, att de lägsta inkomsttagarnas löner i allmänhet stigit mest. Sålunda har butikspersonalen kommit i åtnjutande av den relativt största löneförhöjningen (105 %), under det att stegringen för den tekniska personalen (81 %) och kontorspersonalen (75 %) varit ej oväsentligt mindre. För de redovisade personalgrupperna med undantag för butikspersonalen har den relativa lönestegringen varit större för kvinnor än för män. Kvinnornas årliga löneinkomst

[1] Se för föreg. år »Lönestatistisk årsbok för Sverige 1929» av K. Socialstyrelsen.

Tab. 1. Förvaltningspersonalens löneförhållanden 1913—1930.

	Medelantal anställda	Genomsnittlig löneinkomst per år, kr.						Löneökning (+) eller löneminskning (−), %			
	1930	1913	1920	1921	1928	1929	1930	1913 —30	1920 —30	1921 —30	1929 —30
Teknisk personal . . .	**15 444**	**3 025**	**6 443**	**6 584**	**5 533**	**5 509**	**5 467**	**+ 81**	**−15**	**−17**	**−0·8**
Män	14 849	3 131	6 541	6 716	5 643	5 619	5 583	+ 78	−15	−17	−0·6
Kvinnor	595	1 204	2 802	2 981	2 665	2 624	2 559	+113	− 9	−14	−2·5
Kontorspersonal . . .	**44 632**	**2 064**	**4 808**	**4 807**	**3 710**	**3 689**	**3 616**	**+ 75**	**−25**	**−25**	**−2·0**
Män	30 169	2 309	5 406	5 417	4 224	4 206	4 134	+ 79	−24	−24	−1·7
Kvinnor	14 463	1 257	3 160	3 300	2 601	2 589	2 535	+102	−20	−23	−2·1
Butikspersonal	**11 095**	**1 163**	**2 977**	**2 937**	**2 453**	**2 381**	**2 389**	**+105**	**−20**	**−19**	**+0·3**
Män	4 311	1 314	3 565	3 495	3 059	2 914	3 046	+132	−15	−13	+4·5
Kvinnor	6 784	881	2 440	2 455	2 046	2 014	1 972	+124	−19	−20	−2·1
Samtliga	**71 171**	**2 049**	**4 916**	**4 950**	**3 908**	**3 880**	**3 826**	**+ 87**	**−22**	**−23**	**−1·4**
Män	49 329	2 346	5 573	5 625	4 540	4 512	4 475	+ 91	−20	−20	−0·8
Kvinnor	21 842	1 135	2 957	3 085	2 433	2 412	2 361	+108	−20	−23	−2·1

utgör dock ännu i genomsnitt föga över hälften av männens, nämligen 2 361 mot 4 475 kr. inom förvaltningspersonalen tagen under ett. Att inkomstökningen för samtliga män och kvinnor tillsammantagna (87 %) blivit något lägre än för männen enbart (91 %) beror på, att kvinnorna, vilkas löner ju i allmänhet äro lägre än männens, år 1930 varit relativt talrikare representerade än år 1913. Bortelimineras genom s. k. standardberäkning verkan av förskjutningarna i proportionen mellan män och kvinnor, stiger inkomstökningen för samtliga män och kvinnor tillsammantagna till 96 %.

En jämförelse med 1921 års löner, som för förvaltningspersonalen i regel ange toppläget, visar, att medelinkomsten per år och anställd sedan dess sjunkit med i genomsnitt 20 % för den manliga och 23 % för den kvinnliga personalen eller något mer för kvinnorna än för männen. Denna lönereduktion ägde väsentligen rum under åren 1922 och 1923, medan inkomstnivån under de sju senaste åren synes ha varit tämligen oförändrad, möjligen med en svagt sjunkande tendens.

Arbetarnas löneförhållanden. Förevarande undersökning omfattar 4 194 företag, från vilka redovisats 346 264 arbetare. I efterföljande tab. 2 meddelas genomsnittssiffror för dessas löneinkomster per år, dag och arbetstimme under redogörelseåret. För belysande av löneutvecklingen från tiden före världskrigets utbrott förefinnes direkt jämförelsematerial endast i fråga om års- och dagsinkomster. Då emellertid möjligheten att kunna direkt jämföra

Tab. 2. Arbetarpersonalens löneförhållanden 1913—1930.

	Genomsnittlig löneinkomst *per år*, kr.		Löneökning (+) eller löneminskning (−), %			Genomsnittlig löneinkomst *per dag*, kr.		Löneökning (+) eller löneminskning (−), %			Genomsnittlig löneinkomst *per timme*, kr.		Löneökning (+) eller löneminskning (−), %		
	1913	1930	1913 —30	1920 —30	1929 —30	1913	1930	1913 —30	1920 —30	1929 —30	1913	1930	1913 —30	1920 —30	1929 —30
Män över 18 år	1 241	2 908	+134	−19	+2·2	4·32	10·29	+138	−22	+3·0	0·45	1·28	+184	−22	+2·4
Kvinnor öv. 18 år	651	1 660	+155	−22	+1·4	2·34	5·92	+153	−25	+2·1	0·24	0·75	+213	−23	+1·4
Minderåriga . .	485	1 097	+126	−25	−0·2	1·76	3·94	+124	−29	+0·5	0·18	0·51	+183	−26	±0·0
Tillsammans	**1 093**	**2 594**	**+137**	**−20**	**+2·6**	**3·83**	**9·14**	**+139**	**−24**	**+2·7**	**0·40**	**1·15**	**+188**	**−23**	**+1·8**
Arbetare utan angivet kön . .	1 079	2 524	+134	−10	+2·5	3·72	9·06	+144	.	.	0·30	1·13	+277	− 1	+3·7
Samtliga arbetare	**1 091**	**2 593**	**+138**	**−20**	**+2·6**	**3·82**	**9·14**	**+139**	**−23**	**+2·7**	**0·40**	**1·15**	**+188**	**−23**	**+2·7**

även timförtjänster vid olika tidpunkter är ägnad att underlätta bedömandet av löneutvecklingen, har en approximativ beräkning av den genomsnittliga arbetskostnaden under tidigare år per utgjord arbetstimme verkställts på grundval av föreliggande uppgifter angående löneinkomsten per dag och med ledning av från arbetstidsundersökningar, kollektivavtal m. m. erhållna siffror rörande arbetsdagens längd. Å andra sidan ha för åren 1921—1925, då uppgifter om antalet utgjorda dagsverken ej inhämtats, daglönerna beräknats genom att multiplicera den genomsnittliga timförtjänsten med normalantalet arbetstimmar per dag, d. v. s. 8. På detta sätt ha indextal för års-, dags- och timförtjänster kunnat beräknas för varje år under perioden 1913—1930.

Den genomsnittliga *löneinkomsten per år och arbetare* har för år 1930 beräknats till 2 593 kr. för samtliga i undersökningen representerade företag, vilken siffra betecknar en ökning från år 1913 med 138 %. För vuxna manliga arbetare har medellönen (2 908 kr.) legat över, för kvinnor (1 660 kr.) och minderåriga (1 097 kr.) avsevärt under den genomsnittliga inkomsten för samtliga arbetare. Liksom för förvaltningspersonalen kan även för arbetarna en tendens till utjämning i lönenivån för män och för kvinnor konstateras. Från 1913 till 1930 ha sålunda lönerna för kvinnliga arbetare stigit med 155 %, medan männens inkomst under motsvarande tid ökats med 134 %. Begränsar man undersökningen till den egentliga industrien, sådan den redovisas i kommerskollegii industristatistik, och alltså utesluter de grupper i socialstyrelsens lönestatistik, som ej ha motsvarighet i industristatistiken, framträder denna tendens än starkare, i det att stegringssiffran för årslönen för vuxna män blir ej oväsentligt lägre eller 119 %, medan motsvarande siffra för vuxna kvinnor blir praktiskt taget oförändrad (154 %).

För arbetargruppen i dess helhet visar en jämförelse med föregående år (1929), att medelinkomsten per år sedan dess stigit med 2·6 %. Sedan år 1920, då lönerna lågo på sin högsta nivå, har penninglönens minskning uppgått till

c:a 20 %. Lägges i stället år 1921 med dess något lägre löner till grund för jämförelsen, blir motsvarande siffra 14 %.

Dagsförtjänsten har, såsom tab. 2 även utvisar, i huvudsak företett samma fluktuationer som årsinkomsten. Medan löneinkomsten per dagsverke år 1913 i medeltal utgjorde 4·32 kr. för man, 2·34 kr. för kvinna och 1·76 kr. för minderårig, hade för år 1930 motsvarande tal ökats till resp. 10·29, 5·92 och 3·94 kr.

Av tab. 2 framgår vidare, att den genomsnittliga *timförtjänsten* år 1930 beräknats till 1·15 kr. (1·28 kr. för män, 0·75 kr. för kvinnor och 0·51 kr. för minderåriga). Denna siffra innebär en ökning från år 1913 med 188 %, medan den faktiska årsinkomsten, såsom ovan nämnts, stannade vid ett belopp, som med 138 % översteg 1913 års siffra. Orsaken till ifrågavarande skiljaktighet i fluktuationerna mellan tim- och årslöner är att söka i den under perioden minskade genomsnittliga arbetstiden per år och arbetare, väsentligen beroende på införandet av 8-timmarsdagen.

Sedan år 1920, då den genomsnittliga timförtjänsten låg som högst, har densamma nominellt sett minskats med i genomsnitt 23 %. Den ojämförligt största delen av denna sänkning i lönenivån ägde rum under år 1922, medan minskningen under år 1923 inskränkte sig till några få procent. Under år 1924 hade nedgången icke endast avstannat utan t. o. m. förbytts i en mindre stegring, som fortsatt under de därpå följande åren.

Beträffande de i tab. 2 redovisade lönefluktuationerna bör emellertid beaktas, dels att siffrorna på grund av beräkningssättet närmast återspegla förhållandena vid resp. års mitt och dels att den genomsnittliga lönenivån även påverkas av, att proportionen mellan män, kvinnor och minderåriga något förskjutits från det ena året till det andra. För vinnande av en mera exakt jämförelse böra därför de i tabellen meddelade relativa talen korrigeras genom s. k. standardberäkning. Därest relativa antalet män, kvinnor och minderåriga antages vara detsamma år 1930 som år 1913 och lönestegringen inom varje särskild kategori varit den, som utvisas i den anförda tabellen, blir den genomsnittliga lönestegringen per år under tiden 1913—1930 för alla arbetare tillsammantagna 136 %. Lönestegringen per dag och per timme utgör efter samma beräkningsgrund resp. 139 och 184 %. De indextal, som angiva den allmänna lönenivåns genomsnittliga höjd år 1930, om löneinkomsterna år 1913 sättas lika med 100, bliva således resp. 236, 239 och 284.

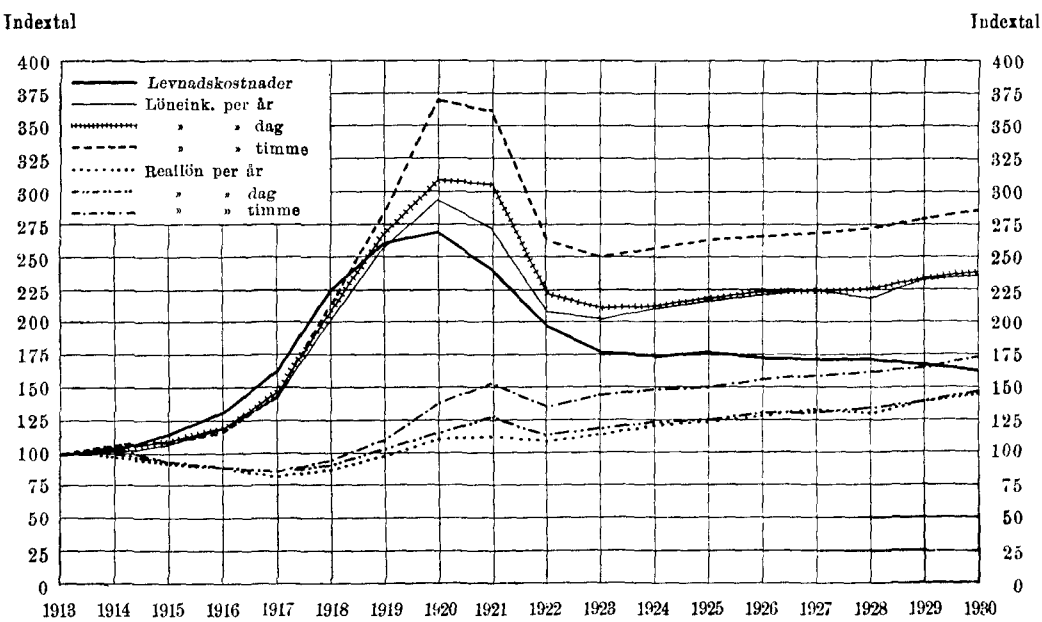
Ovan utförda beräkningar hänföra sig emellertid uteslutande till penninglönerna och avse således endast de nominella förändringar i arbetslönerna, som inträffat under redogörelseperioden. En beräkning av, i vad mån dessa fluktuationer i penninglönerna äro *reella* och således innebära förfogande över en större eller mindre kvantitet varor och tjänster, möjliggöres i viss mån genom en sammanställning av nyssnämnda löneindextal med socialstyrelsens indexsiffror för levnadskostnadernas stegring. Ett med lönesiffrorna jämförbart medelindex för år 1930 synes kunna erhållas genom att taga genomsnittet av de publicerade indextalen för den 1 januari, 1 april, 1 juli, 1 oktober och 31 december 1930 (1 januari 1931).

I tablån och diagrammet å nästa sida meddelas indextal för varje år fr. o. m.

1913 t. o. m. 1930 dels för levnadskostnaderna, dels för den standardberäknade penninglönen jämte motsvarande reallön, i båda fallen räknad såväl per år som per dag och timme.

Indextal (1913 = 100)	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930
Levnadskostnader . .	102	115	130	162	225	261	269	241	195	177	174	176	172	171	171	169	164
Löneinkomst: per år . .	100	107	120	143	200	256	294	271	208	202	211	216	220	224	220	231	236
» dag .	102	108	120	146	207	266	309	305	223	213	214	220	223	223	225	232	239
» timme	105	108	118	145	213	283	368	363	263	250	255	263	265	268	272	278	284
Reallön: per år . .	98	93	92	88	89	98	109	112	107	114	121	123	128	131	129	137	144
» dag .	100	94	92	90	92	102	115	127	114	120	123	125	130	130	132	137	146
» timme	103	94	91	90	95	108	137	151	135	141	147	149	154	157	159	164	173

Det framgår härav, att ända till och med år 1918 stegringen för såväl dags- som timlönen (med undantag för år 1914) var mindre än levnadskostnadsökningen, vilket innebär, att motsvarande reallöner under denna period voro lägre än utgångsåret 1913, men att från och med år 1919 förhållandet blivit det motsatta. Även årslönen har varit underkastad en liknande utveckling, fastän jämvikt mellan lön och levnadskostnader i detta fall inträdde först ett år senare eller 1920.

Sedan sålunda de tre reallöneserierna, fast under olika år, ånyo passerat basårets löneläge, fortsatte de att stiga och nådde samtliga år 1921 ett se-

kundärt maximum. Redan året förut hade såväl penninglöner som levnadskostnader passerat sin absolut högsta punkt under här ifrågavarande 18 år. Medan stegringen i reallönerna år 1921, som var den stora prissänkningsperiodens första år, åstadkoms därigenom, att penninglönerna sjönko långsammare än levnadskostnaderna, inträffade motsatsen år 1922, varigenom reallönerna minskades och återfördes till ungefär 1920 års nivå. Utvecklingen år 1923, då penninglönerna nådde sin lägsta punkt under prissänkningsperioden, var av principiellt sett samma natur som år 1921. Medan under de därpå följande åren levnadskostnaderna (med undantag endast för år 1925) alltjämt — om också i sakta tempo — fortsatt att sjunka, har genomsnittsinkomsten, vare sig den räknas per år, dag eller timme, företett en ej oväsentlig stegring. Genom samspelet av dessa olika faktorer ha reallönerna nästan oavbrutet stegrats för varje år och beräknas för redogörelseåret ligga i fråga om årslönen 44, daglönen 46 och timlönen 73 % över 1913 års nivå. Begränsar man, såsom förut skett i fråga om penninglönerna, undersökningen till att avse endast den egentliga industrien, finner man, att motsvarande stegringssiffror bli åtskilligt lägre eller för årslönen 35, för daglönen 38 och för timlönen 65 %.

Det torde emellertid böra framhållas, att nu anförda genomsnittstal, vilkas preliminära karaktär ytterligare betonas, icke kunna göra anspråk på annat än att giva en bild av de ungefärliga förändringarna i löner och levnadskostnader. Därtill kommer, att beträffande särskilda orter och industrier speciella förhållanden kunna åstadkomma betydande avvikelser från de allmänna genomsnittstalen. För närmare upplysningar härom hänvisas till den slutgiltiga redogörelsen för 1930 års lönestatistiska undersökning, vilken under senare delen av innevarande år kommer att publiceras i en särskild lönestatistisk årsbok.

Olycksfall vid lastning och lossning av fartyg år 1930.

I likhet med föregående år har inom socialstyrelsen verkställts en undersökning rörande under 1930 inom stuveriyrket inträffade olycksfall, varöver en redogörelse lämnas här nedan. Undersökningen, som är baserad på de anmälningar om olycksfall i arbete, som insänts till styrelsen från yrkesinspektörerna, omfattar sammanlagt 2 334 olycksfall, varav 7 med dödlig utgång, medan motsvarande antal föregående år uppgick till 2 680 resp. 11 eller en nedgång med 13 resp. 36 procent. Denna nedgång i antalet olycksfall torde åtminstone i viss mån vara betingad av förminskad varuomsättning i hamnarna. Enligt tillgängliga preliminära siffror har nämligen exporten sjöledes under 1930 nedgått med c:a 12 % och importen med 2·5 % jämfört med 1929; särskilt är att märka, att trävaruskeppningen minskats med 17 %.

Olycksfallens fördelning på olika orsaker framgår av *tab. A*, varvid för jämförelse medtagits såväl motsvarande siffror för 1929 som medeltalen för tioårsperioden 1921—1930.

Tab. A. Olycksfallens fördelning efter orsaker.

Olycksfallsorsaker	Antal olycksfall			Procent		
	1930	1929	1921—30 (medeltal)	1930	1929	1921—30 (medeltal)
Verktyg	4	13	16·5	0·2	0·4	1·0
Transportredskap	222	204	100·8	9·5	7·6	6·0
Luckor och skärstockar	25	26	21·9	1·1	1·0	1·3
Kättinglängor, rälslängor, stroppar o. d.	23	10	31·5	1·0	0·4	1·9
Kolmått, gripskopor o. d.	69	116	97·9	3·0	4·3	5·8
Förtöjningsredskap	45	50	21·9	1·9	1·8	1·3
Ställningar, stegar, bockar, banor o. d.	90	99	63·9	3·9	3·7	3·8
Andra redskap (för handbärning)	54	52	28·1	2·3	1·9	1·6
Kranar (inkl. taljor, block o. d.)	51	51	22·4	2·2	1·9	1·3
Därav i samband med annan anledning	23	24	·	1·0	0·9	·
Vinschar	388	528	259·0	16·5	19·8	15·2
Därav i samband med annan anledning	103	125	·	4·4	4·7	·
Lastning och lossning för hand:						
Personers fall	140	131	92·1	6·0	4·9	5·4
Föremåls fall	181	135	87·2	7·8	5·0	5·1
På annat sätt	343	436	320·2	14·6	16·4	18·8
Personers fall (utan samband med föregående):						
Från ställning, landgång etc.	46	50	45·5	2·0	1·8	2·7
Å däck, kaj o. d.	117	109	54·3	5·0	4·1	3·2
Genom luckor ned i lastrum	13	14	20·6	0·6	0·5	1·2
I vattnet, i pråm o. d.	33	36	36·4	1·4	1·3	2·1
I annat samband	27	37	36·6	1·2	1·4	2·1
Föremåls fall (utan samband med föregående):						
Nedfallande eller nedrasande last	237	310	159·8	10·2	11·7	9·4
Utslirande av last ur längor o. d.	122	157	103·6	5·2	5·9	6·1
Nedfallande lastnings- och lossningsmaterial	28	23	11·9	1·2	0·8	0·7
I annat samband	10	15	17·6	0·4	0·5	1·0
Ej angivna eller obekanta orsaker	66	78	51·5	2·8	2·9	3·0
Summa	**2 334**	**2 680**	**1 701·2**	**100·0**	**100·0**	**100·0**

Minskningen av antalet olycksfall är påtaglig för de allra flesta av förestående orsaksrubriker. Mest iögonfallande är nedgången (41 %) av olycksfall, vilka förorsakats av kolmått, gripskopor o. d., medan olycksfallen i samband med vinschar nedgått med 27 % och föremåls fall med 21 %. Å andra sidan föreligger en ökning av de olycksfall, som uppstått i samband med bruk av transportredskap (9 %) samt i gruppen »kättinglängor, stroppar o. d.», de sistnämnda dock utgörande ett absolut sett obetydligt antal, som i förhållande till samtliga olycksfall uppgår till knappast en procent.

Den procentuella fördelningen av olycksfallen på skilda orsaker uppvisar endast obetydliga förskjutningar såväl de båda sista åren (1929 och 1930) emellan som i jämförelse med medelsiffrorna för tioårsperioden 1921—1930.

Olycksfallsfrekvensen under årets olika månader växlade i överensstämmelse med nedanstående översikt:

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Summa
Antal . . .	175	139	141	167	253	197	224	207	220	217	217	177	**2 334**
Procent . .	7·5	6·0	6·0	7·2	10·8	8·4	9·6	8·9	9·4	9·3	9·3	7·6	**100·0**

Olycksfallens fördelning på yrkesinspektionsdistrikt och olika slag av arbetsgivare framgår av *tab. B.*

Tab. B. Olycksfallens fördelning på yrkesinspektionsdistrikt och olika slag av arbetsgivare.

Distrikt	Antal arbetsgivare										Antal olycksfall									
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	S:a	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	S:a
Handelsfirmor .	5	2	4	2	3	14	2	—	3	**35**	28	2	4	3	4	23	2	—	4	**70**
Industriföretag .	2	20	8	6	5	27	12	5	49	**134**	5	53	22	8	28	67	26	6	149	**364**
Järnvägsföretag .	—	3	2	—	—	1	—	—	—	**6**	—	34	6	—	—	1	—	—	—	**41**
Rederier	5	3	3	2	2	10	—	—	1	**26**	131	13	9	2	4	326	—	—	3	**488**
Skeppsmäklare och speditörer .	1	2	1	1	—	7	1	3	1	**17**	1	2	1	1	—	34	1	10	3	**53**
Stat o. kommun	1	1	—	3	1	1	—	—	—	**7**	2	1	—	3	1	1	—	—	—	**8**
Stuvare och stuverifirmor . .	3	5	4	2	15	18	2	8	18	**75**	109	47	86	25	292	203	38	118	392	**1 310**
Summa	**17**	**36**	**22**	**16**	**26**	**78**	**17**	**16**	**72**	**300**	**276**	**152**	**128**	**42**	**329**	**655**	**67**	**134**	**551**	**2 334**

Med hänsyn till de olika hamnplatser inom riket, där olycksfallen ägt rum, fördela sig dessa på följande sätt:

Degerhamn . . .	4	Karlskrona . . .	15	Otterbäcken . . .	5	Tollare	3
Eskilstuna	3	Karlstad	23	Oxelösund . . .	32	Trollhättan . . .	7
Gravarne	5	Klagshamn . . .	3	Piteå m. distr. .	23	Trälleborg . .	11
Gävle	76	Kristinehamn . .	20	Ronneby	11	Uddevalla	10
Göteborg	590	Landskrona . . .	19	Simrishamn . . .	5	Umeå m. distr. .	67
Hallstavik	5	Lidköping	19	Skellefteå m. distr.	36	Västervik	8
Haparanda m. distr.	23	Limhamn	23	Skoghall	6	Västerås	22
Hargshamn . . .	3	Linköping	5	Skutskär	41	Ystad	21
Hudiksvall . . .	12	Luleå m. distr. .	32	Slite	3	Åhus	39
Hunnebostrand .	6	Lysekil	4	Stocka	4	Örnsköldsvik med. distr.	46
Hälsingborg . . .	37	Malmö	119	Stockholm	289		
Härnösand m. distr.	185	Norrköping . . .	89	Strömstad	5	Övriga hamnar (vardera med 1—2 olycksfall) . . .	78
Kallhäll	3	Norrsundet . . .	7	Stugsund	32		
Kalmar	26	Nynäshamn . . .	5	Sundsvall m. distr.	139	Summa	**2 334**
Karlshamn . . .	20	Olofsholm	6	Sölvesborg . . .	4		

Av samtliga olycksfall ha, för såvitt framgår av anmälningarna, 1 636 eller 70 % samt av de 7 dödsfallen 5 inträffat ombord å fartyg.

Händelseförloppet vid de under redogörelseåret inträffade olycksfallen med dödlig utgång var i korthet följande:

1. Då under pågående lossningsarbete å en ångare stuveriarbetarna efter avslutad måltidsrast åter skulle begiva sig ned i lastrummet, råkade en av dem från lejdaren falla ned i rummet, därvid han ådrog sig så allvarliga skador i huvudet, att han efter ett par timmar avled å sjukhuset, dit han blivit förd. Lejdaren var av järn samt fast anbragt mellan den förliga luckkarmens underkant och det nedanför befintliga mellandäcket, rätt under en i lucköppningen kvarliggande skärstock. Täckluckorna voro avlägsnade endast från lucköppningens ena hälft, varför arbetarna, då de över luckkarmen stego ned på lejdaren, måste luta sig åt sidan för att kunna passera förbi skärstocken. Härvid synes den omkomne hava halkat å de blanknötta och på grund av rådande fuktigt väder slippriga lejdarstegen samt samtidigt förlorat handfästet och baklänges störtat ned och skadat sig till döds mot lastrummets botten. Såsom en bidragande orsak till den inträffade olyckshändelsen torde hava medverkat den omständigheten, att tillträdet till lastrumslejdaren ej varit fritt, så att den förolyckade måst intaga en sned kroppsställning vid nedstigandet genom luckan.

2. Från en ångares fördäck lossades järnbalkar med vinsch till en bredvidliggande pråm. En av stuveriarbetarna, vilken stående å en lastlucka hade till uppgift att medelst en bräda bära av de upphissade balkarna från luckkarmen, råkade under arbete härmed falla ned genom lucköppningen, vars täckluckor fartygets besättning just var i färd med att avtaga, samt i fallet ådraga sig så svåra skador i huvudet, att han nästan omedelbart avled. Den omkomne synes av undersökningen att döma ha blivit uppmärksamgjord på att täckluckorna skulle avtagas, men torde i hastigheten ej lagt märke härtill, varför olyckan inträffade, då han tog ett steg bakåt. Av vid polisförhör närvarande vittnen framhölls, att avluckningen icke bort ske, förrän lossningsarbetet med järnbalkarna avslutats, samt att onödig brådska varit orsaken till olyckshändelsen.

3. Från en ångare pågick medelst kran lossningsarbete av järnbalkar från fartygets mellandäck genom luckan nr 1. Fyra stuveriarbetare hade därunder till uppgift att länga balkarna i och för desammas uppforsling ur fartyget. Vid tillfället hade den näst intill befintliga luckan nr 2 varit täckt å överdäcket, varför det varit tämligen mörkt å mellandäcket vid denna lucka, som emellertid varit öppen och utan skydd. Under arbete med en längre järnbalk, som sträckt sig ända fram till sistnämnda lucka, hade en av stuveriarbetarna med ett spett velat lyfta på balken och härvid med ryggen vänd mot lucköppningen i mörkret tagit ett steg tillbaka samt baklänges fallit ned på lasten i underrummet. Han ljöt härvid en ögonblicklig död genom brott å skallbasen. Vid polisförhöret hörda vittnen anse, att olyckan uppkommit på grund av mörkret å platsen samt att lucköppningen i mellandäcket bort vara övertäckt eller betäckningen å luckan på överdäcket borttagen under arbetet.

4. Vid lossning av aspvirke från ett ångfartyg till ett med häst förspänt fordon var R. tillika med andra arbetare sysselsatt på kajen vid stockarnas mottagning och lastning på fordonet.

En stock om c:a 6·25 meters längd samt med diametrarna 32 och 26 cm i respektive rot- och toppända hade medelst stocksax och vinschlöpare hivats upp ur lastrummet och svängts ut över relingen, då saxen plötsligt släppte taget i stocken, vilken föll ned på underliggande ställning av bockar och slanor. R., som stod färdig vid sidan av ställningen för att taga emot, hann ej undan, utan träffades av den fallande stocken och måhända även av de löst liggande slanorna, varvid han skadades synnerligen svårt. Han fördes

omedelbart för erhållande av vård till det några hundratal meter från arbetsplatsen belägna lasarettet, där han efter 3 dagar avled till följd av skadorna.

R. var endast tillfälligt anställd och hade ingen vana vid stuveriarbete.

Vid undersökning av förenämnda stock befanns det, att märkena efter stocksaxens hakar, där dessa huggits in i stocken, voro så belägna, att avståndet mellan tvärsnittsplanen vid respektive ingreppspunkter var c:a 23 cm och att saxens ena hake rispat ett djupt snett löpande spår i stocken.

Den vid olyckstillfället brukade stocksaxen undersöktes även och befanns vara i någon mån deformerad, men likväl ej så mycket, att det kan anses ha riskerat säkerheten hos saxen.

Orsaken till olycksfallet torde i första hand få tillskrivas den felaktiga fasthuggningen av stocksaxen, vilket i sin tur torde bero på arbetarnas ovana vid arbetet. Det upplystes nämligen, att på grund av den rådande livliga trafiken i hamnen hela det gäng, som arbetade vid fartyget, hade måst uttagas bland arbetare, som helt saknade vana vid stuveriarbete. Även kom det till kännedom, att saxen förut under dagen släppt taget i ytterligare 4 stockar, vilket synes bestyrka förenämnda antaganden.

5. En norsk ångare låg i en mellansvensk hamn och lossade stenkol. Ö. jämte en arbetskamrat befunno sig i lastrum nr 4, längst akterut. Ett järnmått fyllt med kol hade just hissats upp i jämnhöjd med luckkarmen och skulle svängas ut över fartygssidan, då schackeln, varmed lastbommens topprepsblock var fastgjort vid masten, lossnade, så att bommen och måttet störtade ned. Måttet föll ned på Ö. och skadade honom svårt i vänstra höften, varjämte han erhöll ett krossår i huvudet, troligen förorsakat av bommens gajblock. Omedelbart efter olyckan hade Ö. som under tiden varit vid full sans skyndsamt forslats upp från lastrummet till en närbelägen sjukstuga och därefter till lasarettet. Han avled dock på vägen på grund av de erhållna skadorna.

Orsaken till olyckan var, att bulten till schackeln för topprepsblocket ej varit säkrad, utan gängats ur. Vid närmare undersökning av bultens gängor befunnos dessa vara mycket slitna genom bultens gnidning mot mastringens ringögla. Endast den yttersta gängan var obetydligt sliten. Gängorna i själva schackeln voro helt oskadade.

Schackeln var ny 1929 och avsedd för 8 tons belastning. Vid olyckstillfället var belastningen betydligt mindre och utgjordes av måttets vikt om c:a 300 kg. med 400 kg. kol. Själva bommen, som hade en längd av 12 meter, vägde c:a 400 kg. Hela belastningen på schackeln har sålunda uppgått till högst 1 000 kg.

Yrkesinspektören i det distrikt, inom vilket olyckan inträffat, anser, att ansvaret för densamma måste läggas på rederiet och befälet på ångaren, som ej övervakat, att bulten varit ordentligt igängad eller försedd med saxsprint eller annan säkring mot urgängning.

6. Vid kollossning från ångare medelst kran och gripskopa blev en stuveriarbetare så illa klämd mellan skopan och fartygssidan i lastrummet, att han efter ett par dagars sjukhusvistelse avled av de ådragna skadorna. Den omkomne, som tillsammans med en kamrat skötte kollämpningen på ena sidan om propelleraxeltunneln i akterrummet, skulle vika undan för den efter en törn mot rumslejdaren svängande gripskopan och hoppade i nämnd avsikt upp på ett längs fartygssidan löpande gångbord, där han emellertid träffades i ryggen av skopan och klämdes mellan denna och bordläggningen. Luckbasen hade i tid varskott om skopans nedfirande, och kranskötaren hade därvid iakttagit nödig försiktighet, varför ren olyckshändelse ansetts föreligga.

7. En hamnarbetare, som var behjälplig med att skifta en ångares förtöjningstross från en kajring till en annan, halkade och föll omkull så nära kajkanten, att han slog huvudet i nedre hammarbandet, gled ned i vattnet och drunknade.

Bostadsproduktionen under år 1930 inom Stockholm jämte förortsområde.

Undersökningens primärmaterial och omfattning. Vid sidan av de statistiska översikter av byggnadsverksamheten i Sveriges städer, köpingar och municipalsamhällen, vilka av socialstyrelsen årligen utarbetas på grundval av uppgifter från vederbörande byggnadsnämnder, har styrelsen för åren 1926—1929 företagit specialundersökningar av bostadsproduktionen inom Stockholms förortsområde.[1] Då utvecklingen av Stockholms faktiska bostadsområde alltjämt erbjuder stort intresse, har inom socialstyrelsen denna utredning nu fullföljts med avseende på år 1930. I och för denna ha i första hand använts de uppgifter, som inkommit till den ordinarie bostadsproduktionsstatistiken från byggnadsnämnden och fastighetskontoret i Stockholm (för Brännkyrka och Bromma[2]) samt från byggnadsnämnderna (ev. byggnadsinspektörerna) i 4 städer (Lidingö, Djursholm, Vaxholm och Sundbyberg), 3 köpingar (Stocksund, Saltsjöbaden och Hässelby villastad) och 19 municipalsamhällen ävensom 18 andra områden, för vilka Kungl. Maj:t i enlighet med gällande stadsplanelag fastställt särskilda bestämmelser med avseende å byggnadsverksamhetens ordnande. I fråga om de samhällen, inom vilka bebyggelsen ännu icke blivit underkastad offentlig kontroll, ha upplysningar erhållits från 21 fastighets- och tomtbolag samt andra markförsäljare ävensom från 5 villa- och egnahemsägarföreningar samt från 19 andra tomtköparrepresentanter eller eljest ortskunniga personer (kommunala förtroendemän, landsfiskaler, fjärdingsmän o. d.). Önskade uppgifter ha genomgående lämnats med beredvillighet och intresse.

Undersökningen torde beröra alla orter av nämnvärd betydelse, där personer äro bosatta, som ha sitt dagliga arbete i huvudstaden. Dessa orter äro utströdda över en cirkelyta med en radie av 20—25 km från Gustav Adolfs torg, sålunda ett avstånd, vars tillryggaläggande medelst spårväg, järnväg, omnibus e. d. erfordrar högst en timme. Inom detta område torde finnas omkring 200 tättbebyggda orter, vilka emellertid äro av mycket växlande art och storlek, från folkrika egnahemsområden, ofta organiserade såsom självständiga samhällsenheter, till smärre grupper av villor och stugor. Framhållas må, att i statistiken icke medtagits distrikt med uteslutande sommarville- eller kolonistugebebyggelse, liksom hänsyn ej heller tagits till byggnadsverksamheten inom de vidsträckta rent landsbygdsartade områden, som alltjämt utbreda sig omkring och emellan de mer eller mindre stadslikt bebyggda samhällena.

[1] Senast i Soc. Medd. årg. 1930, sid. 369 ff.

[2] Brännkyrka och Bromma ha i denna framställning genomgående hänförts till förortsområdet, medan beteckningen »egentliga Stockholm» användes om Stockholm exklusive dessa båda församlingar.

Tab. A. Under år 1930 nybyggda boningshus och i dessa förefintliga bostadslägenheter inom Stockholm jämte förortsområde.

Obs! Statistiken innefattar icke bostadslägenheter, som tillkommit genom om- eller tillbyggnad av boningshus eller genom nybyggnad av andra hus (industri- och affärsbyggnader, skolhus etc.).

Bebyggelsezoner och orter (Församlingars resp. kommuners namn anges inom parentes) Anm.: vst = villastad, kpg = köping, m:e = municipalsamhälle	Antal *boningshus* avsedda att bebos *året om*	Därav boningshus: av sten	av trä	med 1 läg.	med verkstads- o. butikslok. etc.	Antal *bostadslägenheter* om: t. o. m. 2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 rum och kök	6 o. fl. rum och kök	Tillhopa: bostadslägenheter	rum och kök	Antal lägenheter med bad- eller duschrum	Antal *sommarbostäder* om: högst 2 rum och kök	över 2 rum och kök
A. Egentliga Stockholm	**184**	**183**	**1**	**—**	**137**	**6 777**	**224**	**151**	**96**	**93**	**7 841**	**15 160**	**6 820**	**—**	**—**
B. Förortsområdet [1] . . .	**1 118**	**43**	**1 075**	**925**	**101**	**1 237**	**256**	**108**	**95**	**197**	**1 893**	**6 636**	**927**	**91**	**12**
Därav a) Inom 10 km [2] . . .	**869**	**41**	**828**	**711**	**88**	**1 066**	**185**	**77**	**80**	**193**	**1 601**	**5 625**	**902**	**2**	**1**
Enskede trädg.st. (Brännkyrka)	36	5	31	30	1	70	7	1	12	5	95	291	75	—	—
» småstugeomr. »	30	—	30	30	—	25	5	—	—	—	30	92	—	—	—
Skarpnäcks trädg.-st. »	1	—	1	—	1	6	—	—	—	—	6	13	5	—	—
» småstugeomr. »	23	—	23	23	—	17	6	—	—	—	23	75	—	—	—
Stureby (förut Ersta) »	64	—	34	22	—	79	19	6	—	2	106	345	9	—	—
Örby vst. (o. förstad) »	16	—	16	11	1	11	7	2	1	—	21	74	1	—	—
Älvsjö gård o. vst. »	5	1	4	1	3	8	4	—	—	—	12	36	3	—	—
Långbrodal [3] »	5	—	5	5	1	1	2	2	—	—	5	20	—	—	—
Herrängen m. m. »	6	—	6	5	—	2	3	2	—	—	7	27	2	—	—
Mälarhöjden »	27	—	27	9	4	39	3	4	—	—	46	134	6	—	—
Hägersten »	21	—	21	14	—	15	11	1	—	1	28	93	3	—	—
Ölovslund (Bromma)	4	—	4	4	—	2	1	1	—	—	4	15	2	—	—
Ålstens trädg.-st. »	98	2	96	99	—	—	3	4	19	72	98	706	97	—	—
Smedslättens trädg.-st. »	2	—	2	2	—	—	—	—	—	2	2	18	2	—	—
Äppelvikens trädg.-st. »	14	3	11	11	—	24	—	1	—	10	35	135	35	—	—
Kungsholms vst. »	2	—	2	1	1	7	2	—	—	—	9	21	7	—	—
Ulvsunda trädg.-st. »	5	1	4	3	1	17	1	2	—	—	20	55	17	—	—
Åkeshovs småstugeomr. »	178	—	178	178	—	129	39	10	—	—	178	544	20	—	—
Bromma trädg. o. vst. »	2	—	2	2	—	1	1	—	—	—	2	7	—	—	—
» kyrka »	11	—	11	10	—	2	6	4	—	—	12	50	3	—	—
Nockeby trädg.-st. »	131	12	119	124	4	45	9	5	39	74	172	978	170	—	—
Lilla Nockebyhov »	3	—	3	2	—	2	—	—	—	2	4	22	2	—	—
Stora Essingen »	12	—	12	8	3	36	3	4	2	—	45	136	41	—	—
Sundbybergs stad	14	5	9	4	11	235	7	3	1	1	247	523	233	—	—
Lilla Alby m:e (Solna) .	4	1	3	—	3	22	6	—	—	—	28	64	15	—	—
Hagalunds m:e » .	17	4	13	1	16	199	1	—	—	1	201	443	97	—	—
Råsunda m:e » .	9	2	7	2	8	10	5	—	1	—	16	54	7	—	—
Stocksundstorp » .	1	1	—	1	1	—	—	1	—	—	1	5	1	—	—
Duvbo m:e (Spånga)	3	—	3	—	—	4	2	—	—	—	6	19	2	—	—
Ulriksdalsjärnvägshem »	2	—	2	2	—	—	2	—	—	—	2	8	—	—	—
Stocksunds kpg	2	—	2	2	2	—	—	1	—	1	2	12	2	—	—
Inverness (Danderyd) .	1	—	1	1	—	—	—	—	—	1	1	9	1	—	—
Klingsta » .	5	1	4	4	—	4	1	1	—	—	6	19	1	—	—
Nora trädg.-st. » .	13	—	13	10	—	5	5	4	1	1	16	68	10	—	—
Djursholms stad	19	1	18	19	17	1	1	2	1	14	19	161	18	—	—
Lidingö stad	10	—	10	6	1	9	—	2	1	3	15	60	6	2	1
Saltsjö-Duvnäs (Nacka) . .	6	—	6	6	—	—	1	—	2	3	6	39	6	—	—
Hästhagen » . .	4	—	4	3	—	3	1	1	—	—	5	17	—	—	—
Älta, Kolarängen » . .	8	—	8	8	—	2	2	4	—	—	8	34	—	—	—

[1] Jfr not. 2 å sid. 461. — [2] Inga nybyggnader ha redovisats för Aspudden, Gröndal, Tellusborg, Långängen, Midsommarkransen, Årsta med Valla, Västberga, Kratsboda, St. Sköndal, Lilla Essingen, Ulvsunda industriområde, Stora Alby, Nya Hnvudsta m:e, Karlberg, Tomteboda, Övre Frösunda, Järva krog, Lilla Ursvik, Stockby, Långängen (Danderyd), Berga, Kävinge, Karlsro, Stora och Lilla Björknäs, Skuru, Skuruhall, Ektorp, Storängen, Järla, Nacka sms industriområde, Sickla, Nysätra, Trollebo, Henriksdal, Svinderssvik, Kungsvik, Vikdalen och Nacka stationssamhälle. — [3] Inkl. Långbro och Långsjö.

Tab. A (forts.). **Nybyggda bostäder inom Stockholm jämte förortsområde år 1930.**

Bebyggelsezoner och orter	Antal *boningshus* avsedda att bebos *året om*	Därav boningshus				Antal *bostadslägenheter* om					Tillhopa		Antal lägenheter med bad- el. duschrum	Antal *sommarbostäder* om	
		av sten	av trä	med 1 läg.	med verkstads- o. butikslok. etc.	t. o. m. 2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 rum och kök	6 o. fl. rum och kök	bostadsläg.	rum och kök		högst 2 rum och kök	över 2 rum och kök
Stuvsta m:e (Huddinge)	42	1	41	35	9	26	18	5	—	—	49	160	3	—	—
Snättringe m:e »	7	1	6	7	—	5	1	1	—	—	7	19	—	—	—
Segeltorps m:e »	6	—	6	6	—	3	—	3	—	—	6	24	—	—	—
b) Inom 10—15 km [1]	**139**	**2**	**137**	**123**	**5**	**74**	**50**	**22**	**9**	**2**	**157**	**576**	**16**	**39**	**5**
Stortorp (Huddinge)	1	—	1	1	1	—	—	—	1	—	1	6	—	1	—
Trångsund »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1
Ågesta »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Länna gård »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Myrängen »	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	1	4	—	—	—
Huddinge m:e »	4	—	4	4	—	2	2	—	—	—	4	14	—	—	—
Fullersta m:e »	11	—	11	11	—	6	2	2	1	—	11	41	2	—	—
Glömsta »	1	—	1	1	—	1	—	—	—	—	1	2	—	—	—
Vårby »	2	—	2	2	—	1	—	—	1	—	2	9	—	—	—
Juringe »	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	1	4	—	—	—
Solhems m:e (Spånga)	9	—	9	9	—	—	4	4	—	1	9	47	1	—	—
Nälsta »	6	1	5	4	—	4	3	1	—	—	8	27	—	—	—
Vinsta »	2	—	2	2	—	1	1	—	—	—	2	6	—	—	—
Lunda »	2	—	2	2	—	—	1	1	—	—	2	9	—	—	—
Bromstens m:e »	2	1	1	1	—	2	—	—	—	1	3	13	1	—	—
Skälby (Järfälla)	7	—	7	5	2	8	1	—	—	—	9	25	—	1	—
Tureberg [3] (Sollentuna)	33	—	33	27	1	24	12	2	1	—	39	130	5	3	—
Kastellgården, Kärrdal »	3	—	3	3	—	2	—	1	—	—	3	9	—	—	—
Enebybergs m:e (Danderyd)	12	—	12	11	—	2	5	5	1	—	13	57	—	—	—
Näsby [4] (Täby)	11	—	11	11	—	3	6	—	2	—	11	44	1	13	—
Ella park »	6	—	6	6	—	—	2	2	2	—	6	30	—	—	—
Åva »	1	—	1	—	1	3	1	—	—	—	4	10	—	—	—
Viggbyholm »	2	—	2	—	—	4	—	—	—	—	4	12	4	—	—
Gustavsvik (Bo)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—
Kummelnäs [5] »	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	1	4	—	2	2
Lännersta »	5	—	5	5	—	3	2	—	—	—	5	15	—	10	—
Saltsjöbadens kpg	3	—	3	3	—	—	1	2	—	—	3	14	1	1	2
Kumla, Näsby egna hem [6] (Tyresö)	13	—	13	12	—	8	4	2	—	—	14	44	1	—	—
c) Inom 15—20 km [2]	**51**	**—**	**51**	**42**	**2**	**44**	**6**	**7**	**3**	**—**	**60**	**188**	**5**	**12**	**4**
Handen (Österhaninge)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—
Tullinge [7] (Botkyrka)	13	—	13	8	—	12	2	3	1	—	18	59	2	—	—
Hässelby vst:s kpg	13	—	13	11	2	12	1	2	—	—	15	44	2	2	—
Gillbo (Sollentuna)	5	—	5	4	—	6	—	—	—	—	6	17	—	—	—
Norrvikens m:e »	2	—	2	2	—	—	1	—	1	—	2	10	1	—	—
Jakobsberg (Järfälla)	9	—	9	9	—	6	2	—	1	—	9	27	—	—	—
Täby m:e (Täby)	3	—	3	3	—	1	—	2	—	—	3	13	—	2	1
Gribbylund »	3	—	3	3	—	3	—	—	—	—	3	8	—	2	3

Inga nybyggnader ha redovisats för: [1] Södertörns vst., Beckomberga, Hörningsnäs m:e, Smista, Flemmingsberg, Fållan, Nytorp, Backen, Vistaberg, Fornborgen, Fittja, Haga, Hörningsnäs parkhem, Huddinge parkhem, Flysta m:e, Tensta hage, Sundby, Solvalla (travbanans område), Johannelund, Gustavsborg, Kälvesta, Barkarby, Barsbro, Rösjöns tomtområde, Landsnora, Ensta, Åkerby, Tibble, Rostock, Skarpängspark, Gundersberg, Eknäs, Bo. — [2] Gustavsberg, Vendelsö, Gudö, Norrby, Rotebro, Viby, Löttinge. — [3] Inkl. Edsberg. — [4] Omfattar Roslags Näsby samt Östra o. Västra Näsby park. — [5] Omfattar Västra och Östra Kummelnäs. — [6] Inkl. Hanviken. — [7] Omfattar Tullinge lant-, park- och skogshem samt Tullingelägenheterna (Bonslätt).

Tab. A (forts.). **Nybyggda bostäder inom Stockholm jämte förortsområde år 1930.**

Bebyggelsezoner och orter	Antal *boningshus* avsedda att bebos *året om*	Därav boningshus				Antal *bostadslägenheter* om					Tillhopa		Antal lägenheter med bad- eller duschrum	Antal *sommarbostäder* om	
		av sten	av trä	med 1 läg.	med verkstads- o. butikslok. etc.	t. o. m. 2 rum och kök	3 rum och kök	4 rum och kök	5 rum och kök	6 o. fl. rum och kök	bostadsläg.	rum och kök		högst 2 rum och kök	över 2 rum och kök
Rydbo (Ö. Ryd)	1	—	1	1	—	1	—	—	—	—	1	3	—	—	—
Vaxholms stad	2	—	2	1	—	3	—	—	—	—	3	7	—	—	—
d) Inom 20—25 km [1]	**59**	—	**59**	**49**	**6**	**53**	**15**	**2**	**3**	**2**	**75**	**247**	**4**	**38**	**2**
Österskär [2] (Österåker)	10	—	10	10	—	7	3	—	—	—	10	33	—	2	1
Margretelund »	1	—	1	1	—	1	—	—	—	—	1	3	—	9	1
Söra »	1	—	1	1	—	1	—	—	—	—	1	3	—	14	—
Tungelsta (Västerhaninge)	6	—	6	6	—	3	3	—	—	—	6	21	—	—	—
Ribby [3] »	8	—	8	7	5	7	2	—	—	—	9	25	—	—	—
Tumba m:e (Botkyrka)	3	—	3	3	—	1	1	1	—	—	3	11	—	—	—
Skrävsta »	3	—	3	3	—	8	—	—	—	—	8	19	—	—	—
Hamra egna hem »	1	—	1	1	—	1	—	—	—	—	1	3	—	—	—
Sandbäcks egna hem (Grödinge)	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	1	5	—	—	—
Rönninge m:e (Salem)	7	—	7	7	—	5	—	—	1	1	7	29	2	—	—
Vilhelmsdal »	3	—	3	3	—	—	1	—	2	—	3	16	—	—	—
Kallhäll (Järfälla)	1	—	1	—	—	2	—	—	—	—	2	4	1	—	—
Almarestäket (Ed)	1	—	1	—	—	1	1	—	—	—	2	7	—	1	—
Runby »	5	—	5	2	—	7	2	—	—	—	9	25	—	—	—
Väsby (Hammarby)	2	—	2	2	—	1	—	—	—	1	2	13	1	—	—
Stora Vilunda »	1	—	1	—	—	2	—	—	—	—	2	6	—	—	—
Bollstanäs (Fresta)	3	—	3	—	1	4	2	—	—	—	6	20	—	—	—
Ekeby »	2	—	2	2	—	2	—	—	—	—	2	4	—	6	—
Ormsta, Bällsta (Vallentuna)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—
Sthlm med förortsområde	**1 302**	**226**	**1 076**	**925**	**238**	**8 014**	**480**	**259**	**191**	**290**	**9 234**	**21 796**	**7 747**	**91**	**12**

Förortsbebyggelsens intensitet är till väsentlig del beroende på avståndet från huvudstaden, och med hänsyn härtill har förortsområdet indelats i fyra zoner, nämligen en inre zon med 10 km radie, bl. a. inneslutande praktiskt taget hela Brännkyrka och Bromma, samt trenne ytterzoner, omfattande förorter å resp. 10—15, 15—20 och 20—25 km avstånd. Samhällen, vilka sträcka sig över gränsen mellan tvenne zoner, ha upptagits under den, vilken innefattar huvudmassan av arealen.

Bostadsproduktionen år 1930. Efter dessa grunder har upprättats den statistik över bostadsbyggnadsverksamheten i Stockholm jämte förortsområde, som innefattas i förestående tab. A. Tabellen utvisar, att under år 1930 bostadsproduktion i något större skala ägt rum å omkring 100 särskilt redovisade orter. Inom hela Stockholm med förortsområde uppgick det sammanlagda bostadstillskottet till 1 302 hus, avsedda att året om användas till bostadsändamål och inrymmande 9 234 bostadslägenheter med tillhopa 21 796 rum och kök. Härav

Inga nybyggnader ha redovisats för: [1] Åkersberga, Hågelby, Skäcklinge, Broängen, Vretarna, Uttran, Ödenslunda, Uthamra, Åbyholm, Mörby. — [2] Approximativa siffror. — [3] Inkl. Västerhaninge stationssamhälle.

kommo på förortsområdet sammanlagt 1 118 bostadshus med 1 893 lägenheter och 6 636 »eldstäder», motsvarande resp. 85·9, 20·5 och 30·4 % av hela den redovisade bostadsbyggnadsverksamheten i »Stor-Stockholm». Påpekas bör, att tabellen icke redovisar sådana bostadslägenheter, som tillkommit genom om- eller tillbyggnad av redan förefintliga boningshus eller genom nybyggnad av andra hus än bostadshus (fabriks- och affärsbyggnader, skolhus o. d.). Beträffande Stockholm uppgick nämnda här icke redovisade tillskott år 1930 till sammanlagt 357 lägenheter (4·6 %) med 937 »eldstäder» (5·8 %) i den egentliga staden och till resp. 32 (3·2 %) och 84 (2·1 %) i Brännkyrka och Bromma. Från andra förorter med egen byggnadsnämnd ha redovisats 51 dylika lägenheter (5·9 %).

För att få en föreställning om byggnadsverksamhetens betydelse för bostadsbehovets täckning bör man emellertid även taga hänsyn till folkmängden. Inom det 40-tal kommuner eller delar därav, som innefattas av Stockholms förortsområde i förut angivna bemärkelse, utgjorde folkmängden vid 1930 års början drygt 210 000 personer, varav omkring 143 000 kommo enbart på de i undersökningen ingående orter, vilka organiserats såsom städer, köpingar eller municipalsamhällen. Med utgångspunkt härifrån kan man beräkna antalet under året nytillkomna bostadslägenheter till c:a 114 per 10 000 invånare inom de »organiserade» förorterna och ungefär 177 i egentliga Stockholm. Antalet nya »eldstäder» per 10 000 invånare utgjorde inom förortsområdets städer, köpingar och municipalsamhällen 401 och i det egentliga Stockholm 366.

Granskar man närmare tab. A med avseende på ortsgrupper och orter, visar det sig, att den inre zonen, vilken torde inrymma över två tredjedelar av förortsbefolkningen, även upptagit största delen (efter lägenhetsantal räknat 84·6 %) av hela förortsrayonens byggnadsverksamhet. För relativt höga bostadstillskott utmärka sig inom Stockholms stads administrativa område särskilt Enskede, Stureby, Äppelviken, Ålsten, Åkeshov och Nockeby samt utom stadens område Sundbyberg och Hagalund. Anmärkas bör, att Nockeby och Ålsten, där de större lägenhetstyperna dominera, uppvisa de högsta siffrorna för nytillkomna rum och kök (resp. 978 och 706), medan däremot Sundbyberg, Hagalund och Åkeshov — där flertalet nya bostäder ej har mer än några få rum — svarat för de största lägenhetstillskotten (resp. 247, 201 och 178). Vid sidan av dessa hastigt växande samhällen förefinnas emellertid äldre folkrika orter, såsom Stocksund, Aspudden, Gröndal, Midsommarkransen, Västberga m. fl., där ringa eller ingen byggnadsverksamhet synes ha ägt rum under året.

Övergår man till ytterzonerna, framträder en i stort sett avtagande tendens ju längre utåt man kommer, och det synes nästan endast vara inom Turebergsområdet, som uppförandet av bostäder avsedda att bebos året om nått någon större omfattning. Även byggandet av sommarvillor synes — om man bortser från Näsby och Lännersta — ha varit relativt ringa inom de här redovisade orterna.

Stockholms förortsområde i här använd bemärkelse kan, såsom nämnts,

anses beröra omkring 40 olika kommuner, av vilka 29 innesluta orter, som medtagits i denna undersökning. Hur byggnadsverksamheten inom här redovisade förorter fördelar sig på dessa kommuner, utvisas närmare av tab. B. Av denna framgår, att under fjolåret liksom närmast föregående år de med Stockholm inkorporerade områdena intagit en dominerande ställning i bostadsproduktionshänseende, ty hälften (50·7 %) av förorternas totala lägenhetstillskott kom då på Brännkyrka och Bromma. Av de självständiga förortskommunerna företer endast en del av dem, som ligga relativt nära Stockholm, någon mera livlig byggnadsverksamhet. I första hand komma Sundbyberg och Solna (resp. 247 och 246 lägenheter) och därefter Huddinge, Sollentuna, Danderyd, Spånga och Täby.

Ur tab. A och B kan jämväl erhållas ett flertal andra uppgifter, vilka äro ägnade att ur byggnadsteknisk och allmänt social synpunkt belysa den byggnadsverksamhet, som äger rum å ena sidan i det högt och slutet bebyggda egentliga stadsområdet, å den andra i förstadszonerna med deras glesa öppna byggnadssätt. Medan sålunda i gamla Stockholm nästan uteslutande byggts stenhus, utgöras förortshusen alldeles övervägande (96·2 %) av trähus. Inom förortsområdet ha vidare omkring fyra femtedelar av bostadsbyggnaderna uppförts såsom enfamiljshus, medan byggnadsverksamheten i det egentliga Stockholm inriktats på större hus (med i genomsnitt 40 lägenheter). Av de nytillkomna bostäderna voro i gamla Stockholm ungefär nio tiondelar (92·3 %) smålägenheter om högst 2 rum och kök, medan inom förortsområdet så var fallet med omkring två tredjedelar (65·4 %). De medelstora lägenheterna om 3—5 rum och kök omfatta här nära en fjärdedel (24·2 %) mot knappt en femtondel (6·4 %) inne i staden. De stora våningarna om 6 rum och kök och däröver utgöra blott en ringa del av bostadstillskottet (1·3 %) i den inre staden men över en tiondel (10·4 %) i förstadsområdet. Anmärkningsvärt är, att trots den större bostadsrymligheten i förorterna badrum där inredas betydligt mera sällan än i den inre staden, i det att i förra fallet 49·0 % och i det senare 92·9 % av de nybyggda bostäderna uppgivits vara försedda med denna bekvämlighet. Detta torde huvudsakligen sammanhänga med, att vatten- och avloppsförhållandena å vissa orter ännu ej blivit fullt ordnade.

Bostadsproduktionen 1922—1930. Av tab. B framgår även, hur förorternas byggnadsverksamhet under fjolåret gestaltade sig i jämförelse med åren 1928 och 1929. Som synes, kan för området i dess helhet konstateras en viss stegring i förhållande till år 1929. Denna stegring utgör omkring en femtedel, om man räknar efter antalet lägenheter (21·1 %), och en fjärdedel, om man utgår från antalet »eldstäder» (26·2 %). Uppsvinget framträdde emellertid huvudsakligen inom den inre zonen (inom 10 km), där lägenhetstillskottet ökades med en fjärdedel (24·8 %) och rumssiffran med nära en tredjedel (31·2 %). Särskilt betydande var stegringen i Stureby, Åkeshov, Nockeby och Hagalund, medan bl. a. Äppelviken och Ålsten företedde sjunkande tal. De yttre zonerna uppvisade ungefär lika stora bostadstillskott som under år 1929 — dock framträdde bl. a. i Tureberg en viss nedgång — men på grund

Tab. B. Bostadsproduktionen inom Stockholms förortsområde med fördelning på kommuner.[1]

Kommuner	Antal år 1930 tillkomna											Antal år 1929 tillkomna		Antal år 1928 tillkomna	
	Boningshus	Därav bon.-hus		Bostadslägenheter om					Tillhopa		Lägenheter m. bad- el. duschrum				
		av sten	med 1 läg.	t. o. m. 2 rum o. kök	3 rum o. kök	4 rum o. kök	5 rum o. kök	6. o. fl. rum o. kök	bostadsläg.	rum och kök		bostadslägenheter	rum och kök	bostadslägenheter	rum och kök
Brännkyrka förs. Sthlms	234	6	150	273	67	18	13	8	379	1 200	104	271	824	584	1 740
Bromma » stad	462	18	444	265	65	31	60	160	581	2 687	396	418	1 868	468	1 855
Sundbybergs stad	14	5	4	235	7	3	1	1	247	523	283	296	643	163	377
Solna	31	8	4	231	12	1	1	1	246	566	120	130	355	73	177
Spånga	26	2	20	11	13	6	—	2	32	129	4	32	117	79	248
Hässelby villastads köping	13	—	11	12	1	2	—	—	15	44	2	7	26	7	23
Järfälla	17	—	14	16	3	—	1	—	20	56	1	15	37	14	40
Sollentuna	43	—	36	32	13	3	2	—	50	106	6	95	355	89	334
Ed	6	—	2	8	3	—	—	—	11	32	—	13	28	8	19
Hammarby	3	—	2	3	—	—	—	1	4	19	1	1	2	—	—
Fresta	5	—	2	6	2	—	—	—	8	24	—	6	20	1	3
Vallentuna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	21	—	—
Täby	26	—	23	14	9	4	4	—	31	117	5	7	31	27	112
Danderyd	31	1	26	11	11	10	2	2	36	153	12	48	151	39	158
Djursholms stad	19	1	19	1	1	2	1	14	19	161	18	8	71	9	68
Stocksunds köping	2	—	2	—	—	1	—	1	2	12	2	5	12	7	28
Lidingö stad	10	—	6	9	—	2	1	3	15	60	6	18	83	71	254
Östra Ryd	1	—	1	1	—	—	—	—	1	3	—	—	—	—	—
Österåker	12	—	12	9	3	—	—	—	12	39	—	25	98	7	26
Vaxholms stad	2	—	1	3	—	—	—	—	3	7	—	—	—	1	4
Bo	6	—	6	3	3	—	—	—	6	19	—	3	10	5	19
Saltsjöbadens köping	3	—	3	—	1	2	—	—	3	14	1	6	29	5	24
Nacka	18	—	17	5	4	5	2	3	19	90	6	41	122	50	171
Tyresö	13	—	12	8	4	2	—	—	14	44	1	6	14	5	20
Österhaninge	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	31	9	29
Västerhaninge	14	—	13	10	5	—	—	—	15	46	—	6	19	4	11
Huddinge	76	2	69	44	25	11	3	—	83	283	5	62	219	122	421
Botkyrka	20	—	15	22	3	4	1	—	30	92	2	19	51	12	38
Salem	10	—	10	5	1	—	3	1	10	45	2	4	18	4	14
Grödinge	1	—	1	—	—	1	—	—	1	5	—	1	2	—	—
Hela förortsområdet	**1 118**	**43**	**925**	**1 237**	**256**	**108**	**95**	**197**	**1 893**	**6 636**	**927**	**1 563**	**5 257**	**1 863**	**6 208**

av stegringen i totalsiffrorna har dock deras andel i hela förortsområdets bostadsproduktion i stort sett minskats, vilket förhållande särskilt framträder i efterföljande tab. C.

I betraktande av de förändringar byggnadsverksamheten inom Stockholms förortsområde företett under de senaste åren, skulle det vara önskvärt att såsom bakgrund ha tillgång till motsvarande uppgifter för en längre tidsperiod. Exakta sådana uppgifter kunna dock, såsom tidigare antytts, icke erhållas för åren före 1926, men en approximativ beräkning är möjlig på grundval

[1] Tabellen upptar endast bostäder avsedda att användas året om.

Tab. C. Antal under åren 1927—1930 tillkomna boningshus, lägenheter och rum med fördelning (i %) på olika huvudområden.

Bebyggelsezoner	Boningshus				Bostadslägenheter				Rum (och kök)			
	1927	1928	1929	1930	1927	1928	1929	1930	1927	1928	1929	1930
Hela förortsområdet . .	1 058	1 152	770	1 118	1 569	1 863	1 563	1 893	5 625	6 208	5 257	6 636
därav i %:												
inom 10 km	72·7	77·1	66·9	77·7	78·6	84·8	82·1	84·6	79·1	82·9	81·5	84·8
Brännkyrka	29·8	28·7	17·8	20·9	33·1	31·3	17·8	20·0	30·1	28·0	15·7	18·1
Bromma	19·0	29·8	29·7	41·3	20·3	25·1	26·7	30·7	25·6	29·9	35·5	40·5
utom Sthlms adm.omr.	23·9	18·6	19·9	15·5	25·2	27·9	38·1	33·9	23·4	25·0	30·3	26·2
inom 10—15 km . . .	18·2	17·6	19·7	12·4	14·6	12·0	10·4	8·3	14·6	13·7	11·4	8·7
» 15—20 » . . .	3·7	3·0	4·9	4·6	2·7	2·3	2·9	3·2	2·4	2·1	2·8	2·8
» 20—25 » . . .	5·4	2·3	8·5	5·3	4·1	1·4	4·6	3·9	3·9	1·3	4·3	3·7

av de årliga uppgifterna rörande bostadstillskottet inom »organiserade» samhällen, vilket tidigare brukat utgöra omkring sju tiondelar av det totala inom förortsområdet. Med utgångspunkt härifrån erhålles följande allmänna bild av utvecklingen under åren 1922—1930:[1]

Antal tillkomna bostadsläg.	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930
a. Stockholm jämte förortsområde	1 370	2 698	4 236	5 120	7 546	7 677	6 919	6 552	9 674
b. Endast förortsområdet .	1 040	1 641	1 510	1 978	2 508	1 582	1 896	1 653	1 976
b i % av a	75·9	60·8	35·6	38·6	33·2	20·6	27·4	25·2	20·4

Som synes, var redogörelseårets siffra för antalet inom hela »Stor-Stockholm» tillkomna lägenheter den högsta, som någonsin registrerats. Detta beror emellertid väsentligen på den rekordartade byggnadsverksamheten inom den inre staden. Inom förortsområdet var stegringen gentemot de närmast föregående åren betydligt mindre, vilket haft till följd, att dess andel i hela »Stor-Stockholms» byggnadsverksamhet minskats från en fjärdedel år 1929 till omkring en femtedel år 1930.

Bostadstillskott och folkmängdstillväxt. I nära samband med nu berörda växlingar i förortsbebyggelsens omfattning stå förändringarna inom befolkningsrörelsen, särskilt in- och utflyttningarna till och från de olika förorterna. Efterföljande sammanställning, vilken grundar sig på uppgifter benäget meddelade av statistiska centralbyrån och Stockholms stads statistiska kontor, anger församlings- resp. kommunvis resultatet av omflyttningsrörelsen 1927—1930 inom förortsområdet, nämligen dels totala inflyttnings-

[1] Siffrorna för år 1923 äro delvis beräknade på grundval av en för tiden 1 jan.—1 okt. 1923 verkställd försöksundersökning (se Soc. Medd. årg. 1923, sid. 885). — I fråga om egentliga Stockholm, Brännkyrka och Bromma samt övriga »organiserade» förorter ingå även lägenheter, som tillkommit genom om- eller tillbyggnad av gamla hus eller genom nybyggnad av industri- och affärshus o. d. (jfr ovan sid. 465), i dessa siffror.

resp. utflyttningsöverskott, dels vinst eller förlust av befolkningsutbytet med Stockholm:[1]

Inflyttnings- (+) och utflyttningsöverskott (−) inom förortskommunerna (resp. -församlingarna) åren 1927—1930.

	Över huvud taget				Gentemot (egentl.) Stockholm			
	1927	1928	1929	1930	1927	1928	1929	1930
Brännkyrka	+ 630	+ 1 362	− 67	+ 555	− 610	+ 206	− 939	− 556
Bromma	+ 882	+ 1 082	+ 2 012	+ 1 702	+ 316	+ 545	+ 928	+ 644
Sundbyberg	− 209	+ 400	+ 702	+ 499	− 90	+ 15	+ 157	·
Huddinge	+ 280	+ 335	+ 332	+ 486	+ 23	+ 96	+ 34	·
Solna	− 36	− 147	+ 63	+ 257	− 926	− 422	− 399	·
Spånga, Hässelby	+ 159	+ 39	− 47	+ 85	− 223	− 89	− 153	·
Danderyd, Djursholm och Stocksund	+ 288	+ 228	+ 334	+ 295	− 255	− 85	− 48	·
Lidingö	+ 96	+ 153	+ 227	+ 19	− 306	− 110	− 244	·
Nacka	− 131	+ 197	− 142	− 8	− 247	+ 19	− 272	·
Saltsjöbaden	− 10	− 7	+ 13	+ 70	− 99	− 105	− 54	·
Övr. förortskommuner	− 106	+ 225	− 182	+ 494	·	·	·	·
Tillhopa	+ 1 843	+ 3 867	+ 3 245	+ 4 454	·	·	·	·

En jämförelse mellan denna tablå och tab. B ådagalägger i stort sett god överensstämmelse mellan byggnadsverksamhet och omflyttningsresultat, oaktat sistnämnda uppgifter avse kommunerna i deras helhet och de förstnämnda blott de tättbebyggda delarna av detsamma. Sålunda framträda i allmänhet de största inflyttningsöverskotten inom de kommuner, vilka företett den mest betydande bostadsproduktionen. Vidare framgår, att de i tablån namngivna kommunerna (och församlingarna), vilka tillsammantagna uppvisade ett inflyttningsöverskott av 3 960 personer, svarade för icke mindre än 88·6 % av förortsområdets lägenhetstillskott, under det att endast 11·4 % föllo på de längre bort från huvudstaden belägna »övriga» förortskommunerna, vilkas inflyttningsöverskott stannade vid 494 personer. I några fall, så t. ex. i fråga om förortsområdet i dess helhet samt beträffande Brännkyrka och Solna, visar sig även, att en ökning i inflyttningsöverskotten åtföljts av stegrad byggnadsverksamhet. Att överensstämmelsen mellan bostadsproduktion och omflyttningsresultat likväl i vissa fall synes vara mindre god, torde i sin mån bero på att dessa omflyttningssiffror, som avse hela den flyttande befolkningen, icke utgöra någon tillförlitlig mätare på antalet familjer, som ställa krav på egna bostäder.

Egnahemsbyggarnas yrken. Med hänsyn till att bostadsproduktionen inom förortsområdet till övervägande del utgöres av egnahemsbyggnadsverksamhet,

[1] Uppgifterna delvis hämtade ur Statistisk årsbok för Stockholms stad 1930, tab. 52 och 58.

torde intresse kunna påräknas för de i nedanstående tab. D sammanförda upplysningarna, om vilka som uppburit denna byggnadsverksamhet:

Tab. D. Inom förortsområdet under åren 1926—1930 tillkomna boningshus, fördelade efter byggherrens yrke etc.

Bebyggelsezoner m. m.	Antal nybyggda boningshus med uppgift om byggherrens yrke	Därav (i %) boningshus, vilkas byggherrar uppgivits vara							
		arbetare	därav byggnadsarbetare	tjänstemän	näringsidkare	därav byggmästare	pensionärer m. fl.	bolag, föreningar etc.	därav kooperativa bostadsför.
År 1930									
a. inom 10 km	601	33·1	9·8	17·8	48·9	44·8	—	0·2	—
1. inom Stockholms område	491	31·8	9·4	17·3	50·9	48·5	—	—	—
Brännkyrka	80	50·0	22·5	18·8	31·2	30·0	—	—	—
Bromma	411	28·2	6·8	17·0	54·8	52·1	—	—	—
2. utom Stockholms område	110	39·1	11·8	20·0	40·0	28·2	—	0·9	—
b. inom 10—15 km	106	58·5	10·4	18·9	21·7	14·2	—	0·9	—
c. » 15—20 »	30	56·7	6·7	16·7	26·6	—	—	—	—
d. » 20—25 »	29	51·7	—	6·9	34·5	3·4	—	6·9	—
Tillhopa	766	38·3	9·4	17·5	43·7	37·2	—	0·5	—
År 1929	503	38·2	8·7	16·3	43·5	36·6	0·2	1·8	—
År 1928	779	52·4	15·1	15·7	28·4	20·8	2·6	0·9	—
År 1927	712	42·8	18·3	19·0	28·7	18·4	3·6	5·9	—
År 1926	1 158	48·9	19·6	12·2	19·0	10·2	8·4	11·5	2·3

Man finner härav, att icke fullt två femtedelar av de för åren 1929 och 1930 redovisade byggherrarna tillhörde arbetarklassen, medan år 1928 så var förhållandet med över hälften. Denna förskjutning torde väsentligen sammanhänga med, att villabyggandet å vissa raskt växande orter, särskilt de kommunala trädgårdsstäderna i Bromma, i ökad utsträckning bedrives på spekulation av yrkesbyggmästare. Enär dessa till god del lära utgöras av f. d. byggnadsarbetare, vilka under en längre tid ägnat sig åt dylik byggnadsverksamhet och efter hand kommit att betrakta sig såsom självständiga företagare, torde i denna omständighet även ligga den viktigaste orsaken till, att tabellen redovisar minskning av antalet nytillkomna boningshus, vilkas byggherrar rubricerats såsom byggnadsarbetare.

Den engelska regeringens arbetslöshetspolitik.

Av generalkonsuln *E. G. Sahlin*, London.

Då mr MacDonald och hans kolleger omedelbart efter regeringens utnämning grepo sig an med behandlingen av arbetslöshetens omfattande problemkomplex, tog deras politik sikte på att i första hand söka bispringa de av arbetslöshet drabbade arbetarna. Det av regeringen uppgjorda principprogrammet för själva arbetslöshetens bekämpande väntades nämligen för sitt genomförande komma att taga lång tid i anspråk, och det betraktades på officiellt håll såsom en statens plikt, att åtgärder träffades för att de arbetslösa icke skulle bliva hänvisade till underhåll av den med medel från de lokala skatterna finansierade fattigvården.

Om arbetarkabinettet — antagligen på grund av det egna partiets allmänna inställning till fördelningsproblemet — sålunda först inriktade sina ansträngningar på vad man skulle kunna beteckna såsom »palliativa» mått och steg till förebyggande i möjligaste mån av arbetslöshetens sociala skadeverkningar, så försummade len därför icke att träffa åtgärder, vilka skulle kunna väntas leda till gynnsammare förhållanden för den arbetssökande. Efterföljande redogörelse har utarbetats för att mot bakgrunden av en kortfattad karakteristik av den engelska arbetslöshetsfrågan lämna en översikt rörande just sistnämnda sida av regeringens politik.

Arbetslöshetens omfattning.

För att giva en bild av den engelska arbetslöshetens utveckling sedan kriget — i jämförelse med tiden före detsamma — får jag här nedan återgiva uppgifter rörande dels tillgången av arbetskraft samt den i förvärvslivet anställda delen därav under åren 1901—1929, dels ock antalet arbetslösa under månaderna juli 1929—februari 1931. »Tillgänglig arbetskraft» åsyftar en approximativ beräkning av antalet arbetssökande inom industrien i Storbritannien. Siffrorna äro för åren 1901, 1911 och 1921 grundade på folkräkningsuppgifter rörande alla arbetsanställda, med avdrag för arbetsgivare och personer, som arbeta för egen räkning, inom jordbruket eller de fria yrkena anställda, tjänstemän, hembiträden etc. För åren 1914 och 1929 äro siffrorna i nedanstående tablå approximativt beräknade:

	1901	1911	1914	1921	1929
Tillgänglig arbetskraft	10 374 000	11 619 000	11 991 000	12 436 000	13 300 000

Uppgifterna angående antalet arbetsanställda äro intill år 1922 baserade på av vederbörande fackföreningar lämnade siffror och hänföra sig därefter till den del av befolkningen, som försäkrats mot arbetslöshet. Antalet anställda i procent av den tillgängliga arbetskraften utgjorde som följer:

År	%	År	%	År	%
1901	96·65	1911	96·95	1921	84·45
1902	95·80	1912	96·85	1922	85·90
1903	95·00	1913	97·90	1923	88·50
1904	93·60	1914	96·75	1924	89·80
1905	94·75	1915	99·00	1925	89·00
1906	96·30	1916	99·55	1926	87·70
1907	96·05	1917	99·40	1927	90·40
1908	91·35	1918	99·30	1928	89·30
1909	91·30	1919	97·50	1929	89·60
1910	94·90	1920	97·45		

Av ovanstående tabell torde framgå, att arbetslösheten haft en helt annan omfattning under efterkrigstiden än under åren närmast före krigsutbrottet. En blick på

efterföljande uppgifter rörande förskjutningarna uti antalet helt arbetslösa ger även vid handen, i vilken oroande grad läget under de senaste månaderna försämrats.

Antal arbetslösa i Storbritannien (medeltal per månad).

Månad	Helt arbetslösa	Tillfälligt arbetslösa	Utan arbete inom yrket. (Casuals)	Summa [1]
1929 Juli	765 900	298 500	75 600	**1 140 000**
Augusti	798 408	289 649	73 994	**1 162 051**
September	820 519	264 162	74 174	**1 158 855**
Oktober	884 555	258 653	74 584	**1 217 792**
November	933 641	258 363	75 516	**1 267 520**
December	976 989	304 378	75 188	**1 356 555**
1930 Januari	1 071 411	328 856	79 721	**1 479 988**
Februari	1 085 911	349 738	87 295	**1 522 944**
Mars	1 113 260	403 439	93 122	**1 609 821**
April	1 153 547	429 558	95 276	**1 678 381**
Maj	1 169 159	479 763	96 326	**1 745 248**
Juni	1 168 090	579 834	93 657	**1 841 581**
Juli	1 218 228	652 924	93 227	**1 964 379**
Augusti	1 514 078	627 258	94 796	**2 036 132**
September	1 392 647	623 420	98 888	**2 114 955**
Oktober	1 509 459	586 597	104 357	**2 200 413**
November	1 632 398	538 419	103 521	**2 274 338**
December	1 705 679	584 871	102 188	**2 392 738**
1931 Januari	1 866 013	640 135	107 601	**2 613 749**
Februari	1 892 432	621 746	113 381	**2 627 559**

Medan den mekaniska verkstadsindustrien under de första efterkrigsåren lämnade största tillskottet till antalet arbetslösa, har under åren efter 1926 tyngdpunkten förflyttats till kol- och järnindustrierna och på senaste tiden till bomulls- och ylleindustrierna. Då samtliga ovannämnda näringsgrenar, vilka ju i stor utsträckning arbeta för export, äro strängt lokaliserade, har den geografiska fördelningen av det totala antalet arbetslösa varit mycket ojämn. Vissa distrikt hava sålunda, såsom följande sammanställning ådagalägger, att uppvisa en mycket högre arbetslöshetsprocent än andra. I stort sett kan man säga, att södra England fått vidkännas en mycket mindre arbetslöshetsbörda än såväl landets norra delar som Wales och Skottland.

Område	Försäkrade personer (juli 1929)		Därav arbetslösa, i %			
	Antal	% av 1923 års siffror	1925	1927	1928	1929
Sydöstra England	894 000	122·0	5·9	5·0	5·4	5·6
London	2 214 000	113·6	7·9	5·8	5·6	5·6
Sydvästra England	840 000	113·0	8 5	7·3	8·1	8·1
Midlands	1 793 000	109·7	9·1	8·4	9·9	9·3
Nordvästra England	2 120 000	105·2	11·4	10·6	12·4	13·3
Nordöstra »	1 986 000	104·4	15·0	13·7	15·1	13·7
Skottland	1 270 000	101·6	15·2	10·6	11·7	12·1
Wales	583 000	97·6	16·6	19·5	23·0	19·3
Storbritannien	**11 700 000**	**108·5**	**11·0**	**9·6**	**10·7**	**10·4**

[1] Skillnaden mellan dessa summor och de i sammanställningen å sid. 497 återgivna siffrorna rörande antalet arbetslösa i Storbritannien förklaras därav, att sistnämnda siffror även omfatta norra Irland, som i ovanstående tabell däremot ej synes ha medräknats.

Arbetslöshetens orsaker.

De undersökningar, som före kriget verkställdes i England angående arbetslöshetens natur och orsaker — särskilt inom »The Poor Law Commission» — synes giva vid handen, att man här hade att göra med ett på grund av bristande anpassning i själva produktions- och distributionsapparaten uppkommet problem. De flesta nationalekonomiska skriftställare tycktes även vara ense om att under följande huvudrubriker sammanfatta de sociala faktorer, vilkas verkningar taga sig uttryck i arbetslöshet, nämligen arbetskraftens bristande rörlighet, säsongarbetslöshet, yrkesarbetslöshet (casual labour) samt konjunkturarbetslöshet. Under tiden efter kriget torde samtliga ovan nämnda orsaker medverkat till uppkomsten av den nuvarande arbetslösheten här i landet. Men därjämte anser man, att vissa speciella omständigheter tillkommit, vilka lett till den starka ökningen uti antalet arbetslösa under de senaste tio åren. Det minimum, varunder sagda antal aldrig sjunkit, har såsom ovan påpekats efter kriget legat mellan 7 och 8 % eller 7—800 000 mot endast 2 % eller 200 000 före 1914.

Industriens expansion i förhållande till befolkningsökningen. Såsom förklaring till uppkomsten av denna s k. »refractory million», vilken faktiskt torde utgöra kärnan uti det engelska arbetslöshetsproblemet, har man till en början pekat på det faktum, att emigrationen från Storbritannien under det senaste årtiondet varit mycket mindre omfattande än tidigare, medan dels de årsklasser unga arbetare, som nu sökt anställning inom förvärvslivet, varit stora — nativiteten under århundradets början var ju ännu hög — dels avgången varit mindre än tidigare till följd av att dödligheten nedgått. Dessutom hava de engelska kvinnorna i mycket större utsträckning än tidigare blivit självförsörjande. Antalet arbetssökande i England har därför trots åderlåtningen under kriget vuxit. Det engelska näringslivet har också under efterkrigstiden — liksom före 1913 — varje år måst bereda arbete åt ett ständigt ökat antal händer. Och fastän utvecklingen inom landets industri möjliggjort ett absorberande av en stor del av den nytillkomna arbetskraften — antalet inom densamma anställda personer har fram till nu rådande krisförhållanden visat en successiv stegring under de senaste åren — har näringslivets expansion under det senaste årtiondet, såsom arbetslöshetssiffrorna visa, ej kunnat hålla jämna steg med den ökade tillgången på arbetskraft. Vad kan anledningen härtill hava varit? Utan att på något sätt vilja söka ge ett slutgiltigt svar på denna fråga, skall jag nedan i korthet sammanfatta några av de faktorer, som torde hava bidragit till det nuvarande lägets uppkomst.

Världshandelns ändrade inriktning efter kriget. Att påpeka att Englands välstånd under sista århundradet väsentligen vilat på förutsättningen av en långt gående arbetsfördelning mellan världens olika länder torde innebära en ren truism. Icke desto mindre torde detta förhållande vara värt att hålla i minnet vid ett studium av landets nuvarande svårigheter, ity att kriget och efterkrigsåren med deras långt drivna strävan att åvägabringa en högre grad av ekonomisk självförsörjning medfört en våldsam störning uti den tidigare förhållandevis väl avvägda och sig endast långsamt förskjutande balansen i det internationella handelsutbytet. Till följd av denna plötsliga rubbning i världshandelns inriktning har England efter fredsslutet ställts inför nödvändigheten av att i ett slag genomföra den anpassning till ändrade konkurrensförhållanden på den internationella marknaden, som före kriget påbörjats, men som på grund av detsammas störande inverkan helt avbröts under åren 1914—1920.

Engelsk industrikonservatism. Särskilda omständigheter hava därvid medverkat till försvårandet av en dylik anpassningsprocess. Bland dessa må i första hand nämnas genomsnittsengelsmannens starkt konservativa inställning, vilken gjort, att han endast med yttersta ovilja låtit sig övertygas om nödvändigheten av längre gående och mera genomgripande omläggningar uti sina traditionella, starkt individualistiska arbetsmetoder. Den engelske industrimannen har också under efterkrigstidens tidvis kaotiska förhållanden i världen, vilka ju knappast kunnat tänkas bliva bestående, ställt sig ytterst skeptisk till de nästan revolutionära reformer, som tiden krävt för etablerandet av ett intimare samarbete mellan olika företagare, för verkstädernas tekniska modernisering etc. En dylik hållning torde hava varit så mycket naturligare som man åtminstone under 1920-talets första år endast med svårighet kunde bilda sig en uppfattning om i vilken riktning den kommande utvecklingen skulle gå, och den härigenom skapade osäkerheten gjorde varje försök till mera exakta beräkningar av framtidens ekonomiska möjligheter så gott som illusoriska.

Osund bankpolitik. Från sådana psykologiska utgångspunkter har det även varit naturligt, att den engelska industriens och finansens representanter genom allehanda finansiellt osunda operationer skulle söka undgå de normala följderna av 1921—1922 års kris. Sålunda hava också de brittiska bankerna, genom att medgiva ekonomiskt fallfärdiga företag att upptaga stora lån medelst överdragning på löpande räkning, hållit en massa icke livskraftiga industriella enheter vid liv. Då, såsom de nationalekonomiska skriftställarna allmänt påpekat, de ekonomiska krisernas hälsosamma verkningar just torde vara att söka uti den därav föranledda upprensningen inom företagarvärlden, vilken ansetts leda till en ökad effektivitet inom produktionen, måste en dylik politik å den engelska finansvärldens sida hava medfört ytterst ogynnsamma följder för landets industri. Att så varit förhållandet synes även uppenbart. Samtliga undersökningar, som på senare år verkställts rörande engelsk industri — i främsta rummet genom den s. k. Balfourkommittén — hava också pekat på densammas föråldrade tekniska utrustning och organisation såsom en av de väsentliga orsakerna till de engelska företagarnas minskade konkurrenskraft på den internationella marknaden.

Det bör heller icke förbises, att verkningarna av en dylik politik ackumulerats under årens lopp. De av bankerna underhållna ekonomiskt bankruttmässiga verken hava nämligen dels genom undersäljning försämrat de bättre företagens expansionsmöjligheter, dels försvårat genomförandet av påkallade rationaliserings- och amalgameringsåtgärder. De ha själva dessutom saknat möjlighet till sanering av den egna ställningen — ingen har nämligen velat investera kapital i dylika konkursmässiga företag utan att de först reorganiserats och deras bank-, obligations- och aktieskulder strukits, och följden har blivit, att stora industrigrenar på detta sätt hållits tillbaka i sin strävan att uppnå ekonomiskt effektiva produktionsenheter. Särskilt inom den tyngre industrien men även inom textilindustrien ha de nu nämnda missförhållandena varit framträdande.

Om engelsk industri åter skall bliva i stånd att hävda sin plats i den internationella konkurrensen erfordras därför synbarligen en genomgripande förändring uti hela dess struktur. Härom synes också enighet vara rådande. Såväl den liberala gula bokens författare — vilka ju på sin tid ägnade arbetslöshetsfrågan ett ingående studium — som den s. k. Balfourkommittén hava på denna punkt uttalat sig i samma riktning.

Disproportion mellan löner och produktivitet. Att den permanenta arbetslösheten tagit sådana proportioner här i landet torde emellertid icke endast bero därpå, att den industriella arbetsproduktiviteten ej hållit jämna steg med utlandets.

Hade nämligen lönestandarden i England sänkts eller i varje fall förblivit oförändrad, skulle möjligen näringslivet kunnat absorbera en del av den tillgängliga arbetskraften. En dylik till lönesänkning syftande politik skulle emellertid med säkerhet hava medfört mycket väsentliga olägenheter, på vilka jag i detta sammanhang ej torde behöva ingå.

De stora och mäktiga fackföreningsorganisationerna hava för övrigt — oberoende av alla teoretiska hänsyn — med kraft motsatt sig en de »låga lönernas» politik och efter 1924 i stort sett varit framgångsrika i sin strävan att upprätthålla en monetärt sett oförändrad lönestandard. Då penningvärdet under de senaste åren emellertid befunnit sig i kontinuerlig stegring, hava fackföreningsorganisationerna faktiskt lyckats åstadkomma en viss höjning i den engelska arbetarens *reallön*. Nyligen verkställda beräkningar visa, att den engelska industrien under de senaste sexton åren realiter sett sitt lönekonto svälla med omkring 20 %. För arbetarna har höjningen i levnadsstandarden emellertid icke varit lika stor, enär förskjutningarna i detaljhandelsprisnivån varken varit lika hastiga eller betydande som förändringarna i grosshandelsprisen.

Distributionskostnadernas starka ökning. Tidigare deflationskriser hava ju visat, att detaljprisnivån icke kunnat följa grosshandelsprisernas sänkning — en omständighet, som gjort det vanskligt att sänka lönerna i erforderlig grad utan att reducera löntagarnas köpkraft — men en så väsentlig skillnad mellan de priser, som konsumenterna å ena sidan nu få erlägga för sina varor och producenterna å andra sidan kunna tillgodogöra sig, har näppeligen tidigare konstaterats. Undersökningar hava, bland annat genom det i det följande omnämnda Advisory Economic Council, verkställts rörande nu berörda fråga, varvid man lärer hava kommit till det resultatet, att en av orsakerna till den påvisade skillnaden i priser delvis skulle hava varit att söka däruti, att de engelska löntagarna efter kriget utnyttjat en stor del av sin ökade köpkraft för att i de luxuöst organiserade varuhusen komma i åtnjutande av bättre och mera omfattande bekvämligheter beträffande varudistributionen. Som en följd av denna utveckling har antalet i handelsverksamhet anställda personer under senare år också starkt ökats. I stor utsträckning torde emellertid uppkomsten av ovannämnda differens i detaljvaru- och grosshandelsprisen kunna tillskrivas den ständigt fortskridande monopoliseringen inom varudistributionen.

Samtidigt med att industriens lönekonto starkt belastats och distributionen fördyrats, hava de verkliga utgifterna för obligationsräntor, amorteringar o. s. v. i motsvarande grad stegrats på grund av prisnivåns sänkning, och slutligen har den sociala lagstiftningen lagt nya bördor på näringslivet.

Hade denna ökning i industriens mer eller mindre direkta tillverkningskostnader åtföljts av en relativt sett lika stor stegring i arbetskraftens produktivitet, skulle likväl industriens läge, förefaller det, i stort sett ej hava förändrats. Så har emellertid, såsom i det föregående anförts, icke varit förhållandet, enligt vad verkställda beräkningar utvisa, och man synes därför med visst skäl kunna fråga sig, huruvida de nu tillämpade lönesatserna ej ligga över det mot en optimal produktion svarande jämviktsläget. En höjning av industriens produktivitet, en sänkning av arbetarnas levnadsstandard eller en omfattande emigration av de arbetslösa skulle under sådana omständigheter synbarligen vara de enda tänkbara utvägarna ur den nuvarande situationen.

Lönesystemets bristande elasticitet. Som i flertalet länder föreligger även i England en oproportionerlig skillnad mellan lönerna inom exportindustrien å ena sidan och inom flertalet för hemmamarknaden arbetande företag å den andra. Dessutom förefinnas mycket avsevärda differenser i löner mellan olika arbetargrupper

inom en och samma näringsgren. Genom nu nämnda omständigheter försvåras givetvis en friktionsfri distribution av arbetskraften efter de på olika arbetsfält föreliggande behoven, vilket i sin tur måste innebära ett väsentligt hinder för uppnåendet av en smidig anpassning från industriens sida efter de skiftande avsättningsförhållandena.

Deflationspolitiken. En av de grundväsentliga orsakerna till nu påpekade bristande balans i förhållandet mellan produktivitet och produktionskostnader torde, som av det föregående framgått, vara att söka i den deflationspolitik, som under senare år bedrivits. För Englands vidkommande synes denna fortgående guldvärdehöjning hava inneburit större svårigheter än för de flesta andra länder. Ty det engelska pundets värde har icke blott undergått samma stegring som övriga guldvalutor, utan detsamma har såsom bekant dessutom genom direkt deflatoriska åtgärder, vilka träffades innan den stora sänkningen i prisnivån började, först bragts upp till myntparitet med dollarn. Att denna dubbla deflationsprocess utgjort en svår påfrestning för den engelska industriens krafter torde ej kunna betvivlas, och på sina håll har man ansett sig kunna räkna med att 50 % av ovannämnda »refractory million» skulle vara att skriva på deflationspolitikens konto.

Kapitalmarknadens bristande organisation. Bland de mera väsentliga orsakerna till den nuvarande arbetslösheten — härvid bortses alltså från yttre eller tillfälliga orsaker såsom de kontinentala ländernas inflationspolitik, lönestrider, oroligheter i Östern, nedgången i silvervalutornas växelkurs etc. — torde vidare böra omnämnas den engelska kapitalmarknadens bristfälliga organisation för finansieringen av den inhemska industrien. Medan de stora engelska bankhusen, vilka äro förlagda till London, som bekant inriktat sin verksamhet på tillgodoseendet av kommersiell kredit, på industriella investeringar utomlands samt på lånetransaktioner för främmande staters räkning, så hava landets stapelindustrier, sedan de successivt förvandlats från familjeföretag till aktiebolag, hittills tillgodosett sina kapitalbehov dels genom reinvestering av disponibla vinstmedel, dels genom upplåning på de lokala börserna i landsortsstäderna. Så länge som ifrågavarande industrier blomstrade, mötte det icke heller några svårigheter att på detta sätt uppbringa det för expansion och modernisering erforderliga kapitalet. När emellertid sedermera depressionen bröt in och avsevärt nedbringade vinsterna — där den ej förvandlade dessa till rena förluster och hela distrikt drabbades av akut kapitalbrist — kom det snart nog att visa sig omöjligt att från de lokala lånemarknaderna tillföra industrien de sparmedel den behövde för att kunna genomföra erforderliga rationaliseringsåtgärder. Då någon kanal ej fanns till den tidvis överflödande kapitalmarknaden i huvudstaden, har den egendomliga situationen uppkommit, att medan flera av landets ledande industriella företag kunnat erbjuda gynnsamma tillfällen för lukrativa penningplaceringar, så har man på Londonbörsen inlåtit sig på spekulation i mer eller mindre obskyra firmors aktier. För ett par år sedan gick det, som jag i mina redogörelser för elektricitetsproduktionens utveckling påpekat, så långt, att amerikansk finans började intressera sig för den engelska landsortens industrier, medan de inhemska emissionsinstituten hade sin uppmärksamhet inriktad på spekulativa transaktioner icke blott på börsen i London utan även i New York.

Verkningarna av lagen om »decreasing return». Möjligen bör man i detta sammanhang slutligen erinra om att Englands ställning i förhållande till dess utländska konkurrenter med avseende på råmaterialtillgångar under de senaste trettio åren undergått en gradvis förändring, vilken även den blivit starkt påskyndad på grund av utvecklingen under kriget. Jag syftar härvid på den omständigheten, att en av de grundväsentliga förutsättningarna för landets industriella expansion,

nämligen dess rikedom på kol, gradvis förlorat i betydelse och detta i dubbel bemärkelse. Ty dels har ju kolet såsom kraftkälla i och för sig fått lämna en allt större plats åt vattenkraft och olja, dels hava de engelska kolgruvorna, enligt vad den s. k. Samuel-kommittén i sin rapport framhållit, börjat visa tecken till relativt uttömmande. Sistnämnda faktum, vilket föranlett ganska allvarliga farhågor för landets ekonomiska framtid, har ansetts delvis lämna förklaringen till den påvisade produktivitetsminskningen hos den inom nämnda industri sysselsatta arbetskraften.

Partiernas ställning till arbetslöshetsfrågan vid valet 1929.

Valet 1929 kom, såsom härifrån tidigare påpekats, att väsentligen gälla arbetslöshetsfrågan. Den av den konservativa regeringen under åren 1924—1925 följda politiken med avseende på sagda spörsmål blev därvid underkänd av de engelska valmännen, och det blev vänsterpartiernas uppgift att söka uppnå en lösning av detsamma.

Innan jag emellertid ingår på en redogörelse för den MacDonaldska regeringens arbetslöshetspolitik, torde det måhända vara på sin plats att i korthet karakterisera de olika partiernas ställning till frågan vid ovannämnda val.

Den konservativa politiken under åren 1924—1929, vilken synbarligen mer av politiska hänsyn än på grund av ekonomisk övertygelse kommit att upprätthålla det tidigare under koalitionsregeringen utbyggda arbetslöshetsförsäkringssystemet, utgick från att det skulle lämnas åt industriens eget initiativ att genomföra den reorganisation, som allmänt erkändes vara påkallad. Samtidigt sökte högerregeringen genom partiella åtgärder, såsom s. k. »derating», begränsad protektionism och överflyttning av arbetare såväl inom landet som inom imperiet, befrämja en rationellare distribution av arbetskraften och i allmänhet befordra det produktiva näringslivets intressen.

Mot denna politik framställde det liberala partiet sitt mycket omskrivna förslag, vilket vid sidan av mått och steg för den industriella reorganisationsprocessens påskyndande lade huvudvikten vid igångsättandet i stor skala av allmänna arbeten. För bemälda ändamål skulle ett stort statslån på 200 miljoner pund upptagas, och tanken var, att man på detta sätt skulle kunna åvägabringa en konjunktursvängning utan åtföljande inflation. Arbetarpartiet å sin sida hade i sitt valprogram »Labour and the Nation» skisserat de planer, man avsåge att genomföra, såsom åtgärder för höjande av industriens arbetseffektivitet, reformering av den sociala försäkringen, såväl mot arbetslöshet och ålderdom som till förmån för änkor o. s. v., skolålderns höjande etc., vilket allt beräknades minska trycket på arbetsmarknaden. Men definitiv ställning till frågan om föranstaltandet av arbeten på det allmännas bekostnad hade man på detta håll ej tagit. Anledningen härtill torde hava varit att söka i den omständigheten, att enighet ej rådde inom partiet angående nyttan av dylika åtgärder. Medan sålunda män som lord Passfield (Sidney Webb) alltid hävdat en uppfattning, som låg de liberala ekonomernas nära — härom vittnade ju de år 1925 på hans initiativ från arbetarhåll framlagda lagförslagen angående organiserandet av allmänna arbeten — så hade andra framskjutna personligheter inom det socialistiska lägret, i främsta rummet mr Snowden, ej dolt, att de i stort sett vore anhängare av den s. k. »treasury» doktrinen, enligt vilken staten under fasthållande vid guldstandarden icke skulle kunna väsentligt påverka tillgången av arbetstillfällen genom föranstaltandet av dylika arbeten. Den ökning i efterfrågan av arbetskraft, som på detta sätt skulle kunna åvägabringas, ansågs nämligen komma att motsvaras av en lika stor minskning däri från det privata näringslivets sida.

Med hänsyn till denna splittring inom arbetarpartiet torde valutgången år 1929 ej heller kunna sägas hava givit anvisning om den engelska valmanskårens ställ-

ning till ovannämnda doktrin, vilken i valagitationen kommit att intaga en mycket framskjuten plats.

Arbetarregeringens arbetslöshetspolitik.

Inom den MacDonaldska regeringen torde man alltså från början ej haft ett i *detalj* utarbetat program för, huru arbetslöshetspolitiken skulle läggas. Däremot synes man — troligen under intryck av den ovan refererade uppfattningen angående arbetslöshetens fundamentala orsaker och enär en emigration i stor skala under då i världen rådande förhållanden ej ansetts tänkbar — hava varit enig om att söka uppnå arbetslöshetsfrågans lösning genom återställandet av en normal balans mellan industriens produktivitet och lönenivån. Då en sänkning beträffande den senare av arbetarnas representanter ansågs böra till snart sagt varje pris undvikas, kunde en dylik anpassning givetvis endast uppnås såsom resultat av en omfattande reorganisation och modernisering av landets industrier.

Vid uppgörandet av de närmare planerna för en dylik aktion hade man av helt naturliga skäl att i första hand fatta ståndpunkt till frågan efter vilka grundlinjer den kommande industriella utvecklingen lämpligen borde ledas. Frågeställningen torde med andra ord hava varit följande: skall huvudvikten i ett program avseende landets industriella reorganisation läggas på de sedan gammalt såsom stapelindustrier betraktade och i stor utsträckning på export inriktade näringsgrenarna, och skall därmed Englands ställning i världshushållet kunna tänkas åtminstone i stort sett bliva vidmakthållen? Eller skall man med hänsyn till det allmänna läget i världen radikalt ändra landets handelspolitik och främst inrikta sig på ett utnyttjande av de produktionsgrenar, vilka kunde finna tillfredsställande avsättningsmarknader inom moderlandet och eventuellt inom imperiet? I valet mellan dessa tvenne utvägar har arbetarregeringen beslutat sig för den förra och sålunda fasthållit vid de klassiska linjerna i Storbritanniens ekonomiska politik.

Därmed följde emellertid nödvändigheten att göra allt för att skapa så gynnsamma förutsättningar som möjligt för den internationella handelns utveckling och blomstring. Ur denna synpunkt måste man som fullt logiska led i den MacDonaldska regeringens arbetslöshetspolitik betrakta även dess initiativ på det utrikespolitiska området, såsom närmandet till Amerika för flottfrågans lösning och den internationella rustningsbegränsningens befordrande, mr Graham's försök att uppnå s. k. tullvapenstillestånd, återknytandet av förbindelserna med Ryssland, skadeståndsfrågans reglering etc. Vid sidan av nu nämnda initiativ måste även de förslag nämnas, som från engelsk sida framställts inom internationella arbetsorganisationen och vilka haft till syfte att höja arbetarklassens levnadsstandard utomlands för att därigenom minska skillnaden mellan de av engelsk industri å ena sidan och dess konkurrenter å den andra utbetalade arbetslönerna. Spörsmålet om i vad mån den nu berörda delen av aktionsprogrammet kunnat genomföras, faller utanför ramen för den föreliggande redogörelsen, men det bör måhända i förbigående anmärkas, att man på sistone även inom regeringen tydligen börjat hysa tvekan om den inslagna vägens framkomlighet, ett förhållande, till vilket nedan skall återkommas.

Parallellt med den intensiva aktiviteten på det utrikespolitiska området har regeringen träffat anstalter ägnade att underlätta den *interna* reorganisationens raska genomförande. Dessa sistnämnda åtgärder hava varit av dels industriorganisatorisk, dels administrativt ekonomisk och dels finanspolitisk natur. Vad de förstnämnda beträffar, må här blott erinras om mr Graham's initiativ till en omfattande lagstiftningsakt beträffande kolindustrien, för vilken jag i annat sammanhang utförligt redogjort.[1]

---

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1931, sid. 17 ff.

Bland de administrativt ekonomiska åtgärderna märkes främst upprättandet av ett Advisory Economic Council, vilket avsetts utgöra ett slags ekonomisk generalstab. Rådet, som övertagit the Civil Research Committee's uppgifter, har erhållit ett permanent sekretariat, vilket ställts under dess ordförandes — premiärministerns — direkta ledning, och har uppdelat sig i underkommittéer för undersökning av olika ekonomiska och finansiella frågor. Genom dess försorg hava utredningar verkställts såväl rörande järn- och stål- samt bomullsindustriernas nuvarande läge som angående mått och steg till återställandet av välståndet inom nämnda näringsgrenar. Till befordrande av rationaliseringen inom industrien har nyligen upprättats en särskild befattning, the Industrial Adviser, vars innehavare skall aktivt deltaga i ifrågasatta amalgameringsoperationers genomförande etc., och nyligen har regeringen tagit initiativ till verkställande av en serie lokala undersökningar angående industriens läge och utvecklingsmöjligheter i olika distrikt. För sistnämnda utredningar lär det vara meningen att anlita sakkunnig hjälp från respektive distrikts universitet och fackföreningar.

Regeringen har vidare inom the Board of Trade utnämnt ett Overseas Trade Department Development Council, direkt knutit till departementet med samma namn, och i samband härmed har detta ämbetsverk för övrigt erhållit ett antal nya handelsrådsposter utomlands. Dessutom hava från departementet utsänts ett flertal handelsdelegationer till olika delar av världen, allt i syfte att utröna vilka möjligheter som kunde tänkas föreligga för en expansion av den engelska exporthandeln, att undersöka i vad mån reformer vore påkallade i den inhemska industriens och handelns arbetsmetoder för att uppnå en bättre anpassning efter de skiftande marknadsförhållandena samt att i allmänhet bedriva propaganda för England utomlands.

Bland regeringens finanspolitiska åtgärder, vilka varit ämnade att direkt befrämja industriens verksamhet, förtjänar först och främst omnämnas, att statens exportkreditsystem icke blott förlängts på ytterligare fem år, utan även utsträckts till att gälla länder, såsom Ryssland, vilka tidigare ej kunnat draga nytta därav. Som en följd dels härav, dels av de lättnader, som medgivits i kreditvillkoren, har summan av de beviljade kreditgarantierna väsentligt ökats under sista tiden — under de sex månader, som föregingo den 30 september 1930, lämnades sålunda garantier till ett totalbelopp av £ 5 041 000, medan motsvarande siffra för hela året 1 april 1929 till 31 mars 1930 uppgick till £ 5 661 000.

Ovan har framhållits, att vissa betydande brister vidlådit den engelska kapitalmarknadens organisation, brister, vilka lett till att landets stora stapelindustrier mött avsevärda svårigheter, då de under nuvarande ekonomiska kris sökt komma i kontakt med den investerande allmänheten. För att söka råda bot härför har regeringen på hösten 1929 utnämnt en stor kommitté under ordförandeskap av medlemmen av högsta domstolen, lord MacMillan, med uppgift att utreda frågan om bankernas ställning till industrien i England samt att avgiva förslag angående eventuella åtgärder i ärendet. Samtidigt har kommittén ålagts att undersöka den av Englands Bank följda penningpolitiken samt uttala sig angående densammas fortsatta tillämpning eller eventuella omläggning. Dess rapport väntas för övrigt inom den närmaste framtiden, och jag torde då få anledning att återkomma till dess verksamhet.

Regeringen har emellertid med avseende på de finanspolitiska åtgärderna till befordrande av den industriella reorganisationen ej nöjt sig med att föranstalta om verkställandet av utredningar i saken. Den har nämligen samtidigt direkt ingripit för att åstadkomma en ändring i de nuvarande förhållandena. Mr Thomas har, under den tid han i egenskap av Lord Privy Seal bar det direkta ansvaret för kabinettets arbetslöshetspolitik, fört underhandlingar med representanter för City, vilka bland annat lett till grundandet genom the Bank of England av ett finans-

institut, Securities Management Trust. Detta företag skulle äga att underlätta finansierandet av rationaliseringsprojekt beträffande industrien och har redan aktivt intresserat sig för vissa omfattande amalgameringsoperationer inom såväl järn- och stålindustrien (Armstrong-Vickers) som inom textilindustrien (the Lancashire Cotton Corporation). Den sålunda inslagna politiken har sedermera utbyggts i så mån, att Bank of England samman med ett flertal andra storbanker och vissa finansinstitut upprättat en organisation, the Bankers' Industrial Development Co., med uppgift att deltaga i det finansiella genomförandet av mera omfattande amalgameringsplaner.

Skulle man i korthet söka karakterisera förhållandet mellan industrien och bankerna här i landet, sådant detsamma ter sig efter grundandet av ovannämnda finansorganisationer, så synes man i första hand böra rikta uppmärksamheten på den omständigheten, att en ny kanal nu öppnats för kapitalets överförande från penningmarknaden i London till industrien i landsorten. Vidare hava de ledande bankföretagen härigenom erhållit tillgång till en stab experter, vilka kunna tjäna dem såsom rådgivare med avseende på deras industripolitik. Såsom förhållandet varit hittills, hava bankerna, ehuru de under senare år fått betydande intressen inom industrien i form av infrusna, på löpande räkning beviljade krediter, så gott som fullständigt saknat personal lämpad för ett dylikt arbete. I vad mån sistnämnda förändring kan komma att medföra en omläggning i bankernas ännu så länge ytterst passiva hållning gentemot industrien, återstår att se. Något tecken på att man äntligen skulle hava beslutat sig för en gallring bland den yviga buskskogen av fallfärdiga företag har hittills emellertid icke kunnat skönjas.

Det har emellertid icke blott varit den produktiva sidan av näringslivet, som gjorts till föremål för regeringens reorganisatoriska strävanden. Även beträffande den distributiva handeln inom landet har initiativ tagits syftande till åstadkommandet av rationellare arbetsmetoder. Uppmärksamheten har därvid särskilt inriktats på frågan, i vad mån konsumenternas intressen skulle kunna skyddas mot de monopolistiska tendenser, som framträtt inom handelsvärlden. Ett lagförslag angående upprättandet av ett s. k. »consumers' council», vilket skulle äga att övervaka prisbildningen inom detaljvaruhandeln, har även av regeringen framlagts, men ännu icke vunnit parlamentets godkännande.

Den politik, för vilken i det föregående redogjorts och som i allmänhet karakteriserats såsom »a long-time program», måste givetvis, har det ansetts, under en viss övergångstid leda till en ökning av arbetslösheten. För att söka motverka de sociala följder en dylik stegring i antalet arbetslösa kunde väntas medföra, har regeringen förutom utbyggandet av arbetslöshetsförsäkringssystemet tagit initiativ dels till skolålderns höjande, varigenom en årsklass skulle undandragas förvärvslivet, dels till genomförande av ett s. k. »short-time program», avseende att genom offentliga arbeten absorbera en del av den frivordna arbetskraften. Slutligen har den ock framlagt förslag om vissa agrarpolitiska åtgärder åsyftande en mera permanent omflyttning av befolkningen inom landet.

Omedelbart efter sitt övertagande av posten såsom arbetslöshetsminister framlade mr Thomas sålunda i underhuset tvenne förslag, vilka ledde till antagande av the Development (Loan Guarantees and Grants) Act samt the Colonial Development Act.

Den förstnämnda lagstiftningsakten bemyndigade regeringen att genom lån och direkta subventioner understödja och befrämja allmännyttiga arbeten, vilka bedreves av lokala myndigheter, allmänna institutioner (statutory bodies) samt s. k. Public Utility Companies, därest dessa senares verksamhet ej vore inriktad på uppnåendet av vinst. Den år 1920 upprättade Unemployment Grants Committee — efter sin ordförande benämnd Lord St. Davids-kommittén — erhöll genom denna lag sina befogenheter närmare bestämda, och det uppdrogs åt densamma att granska

ansökningar om lån eller understöd, som inkommo från lokala myndigheter och offentliga institutioner. Vid dess sida upprättades ett nytt organ, the Development (Public Utility) Advisory Committee för behandling av liknande ansökningar från s. k. Public Utility Companies. Dessa tvenne kommittéer hava under det ett och ett halvt år, som gått sedan ovannämnda lagar antogos, haft att behandla ett mycket stort antal förslag rörande igångsättandet av offentliga arbeten, och på deras tillstyrkande hava betydande krediter och subsidier beviljats.

The Colonial Development Act åter gav regeringen fullmakt att inom viss gräns — en ränte- och amorteringskostnad för statskassan av 2 miljoner pund — garantera lån åt kolonialprotektorat och mandatregeringar för utförande av offentliga arbeten, vilka skulle leda till placerandet av materialbeställningar i Storbritannien.

I detta sammanhang bör man även erinra om att kabinettet dessutom tagit initiativ till genomförandet av en betydelsefull Housing Act, vilken avser att befordra slumkvarterens raserande och i allmänhet uppmuntra nybyggnadsverksamheten. Särskild uppmärksamhet har för övrigt i detta samband ägnats frågan om åstadkommandet av gynnsammare bostadsförhållanden för lantbruksarbetarna.

Vid sidan av nu nämnda åtgärder för befordrandet av offentliga arbeten i en eller annan form har regeringen låtit påskynda genomförandet av tidigare planer för vägbyggnader samt föranstalta om utarbetandet av ett nytt och omfattande program för kommunikationsväsendets utveckling.

De villkor, som statsmyndigheterna uppställt för beviljandet av lån eller subsidier till främjande av ifrågavarande offentliga arbeten, hava — mr Snowden's motstånd till trots — under intryck av de stigande arbetslöshetssiffrorna med tiden gjorts allt lättare. Så har man strukit de tidigare bestämmelserna angående anställandet i vissa fall av s. k. överförd arbetskraft såsom förutsättning för statlig finansiell medverkan vid genomförandet av planerade offentliga arbeten. Särskilt sedan den i juni i fjol av regeringen inkallade konferensen av representanter för de lokala myndigheterna uttalat sig till förmån för lättnader i kreditvillkoren, hava statsmakterna visat sig ytterligt tillmötesgående vid behandlingen av låne- eller subsidieansökningar från sagda myndigheters sida. För att påskynda behandlingen av framlagda projekt angående offentliga arbeten har man dessutom genom en under sistlidna sommar antagen Public Works Facilities Act väsentligt förenklat proceduren för erhållande av parlamentets sanktion av i nu berörda syfte framlagda s. k. private bills. Verkningarna av denna liberala lånepolitik hava även varit skönjbara, i det att betydande belopp under senaste tiden på detta sätt ställts till respektive företagares förfogande. Enligt av regeringen nyligen offentliggjorda siffror skulle kapitalvärdet av de planerade offentliga arbeten, vilka godkänts av staten från den 30 juni 1929 till den 30 september förra året, hava uppgått till nära 136 miljoner pund. Till jämförelse härmed må nämnas, att motsvarande summa för tiden december 1920 till 30 juni 1929 endast var 113 miljoner. Det bör emellertid tilläggas, att blott en mindre del av de förstnämnda arbetena, för vilka planer sanktionerats sedan arbetarregeringen kom till makten, ännu så länge torde hava igångsatts. Enligt officiella beräkningar skulle desamma, därest de vore under samtidigt utförande, skänka arbete åt 500 000 man under ett år, men det har allmänt ansetts, att intill januari månad innevarande år ej mer än 85 000 man på detta sätt direkt erhållit sysselsättning. Under nuvarande abnorma arbetslöshet torde ifrågavarande arbetens betydelse således vara ganska ringa.

Nu sistnämnda förhållande har av oppositionen såväl som av vissa kretsar inom arbetarpartiet tagits till utgångspunkt för en skarp kritik av den av regeringen bedrivna politiken. Från liberalt håll började man sålunda under fjolårets vinter- och vårmånader kritisera mr MacDonald och hans kolleger i underhuset och beskylla dem för bristande aktivitet i fråga om träffandet av åtgärder mot arbets-

lösheten. Den härigenom uppkomna parlamentariska situationen drevs som bekant till sin spets i och med att sir Oswald Mosley, efter att ett av honom utarbetat program för en radikal omläggning av regeringens arbetslöshetspolitik förkastats av kabinettet, lämnade regeringen och öppet fronderade mot den egna partiledningen. Hans aktion medförde mr Thomas' avgång såsom arbetslöshetsminister och övertagande av chefskapet för the Dominion Office. Samtidigt övertog premiärministern själv den direkta ledningen av regeringens arbetslöshetspolitik i egenskap av ordförande i en för ändamålet särskilt tillsatt kabinettskommitté.

Mr MacDonalds första åtgärd i sin nya ställning blev att sammankalla den ovannämnda konferensen av representanter för de lokala myndigheterna, vilket bland annat resulterade i ett uppmjukande av villkoren för statlig medverkan vid finansieringen av offentliga arbeten. I omedelbar anslutning härtill utfärdade han sedermera en inbjudan till de tvenne oppositionspartiernas ledare att deltaga i gemensamma överläggningar rörande lämpliga mått och steg till arbetslöshetens bekämpande, en inbjudan som blott antogs av mr Lloyd George. En serie konferenser ägde också rum under sommarens och höstens lopp mellan representanter för regeringen och de liberala. Dessa överläggningar föranledde regeringen att vid början av parlamentets höstsession framlägga ett förslag angående åtgärder till lantbrukets stödjande genom reorganiserandet av dess distributiva arbetsmetoder och åsyftande upprättandet av ett stort antal mindre, på produktion av ägg, mjölk och grönsaker inriktade lantbruk och egnahemslotter. Det bör i detta sammanhang kanske anmärkas, att ifrågavarande tvenne lagförslag, the Agricultural Marketing Bill och the Land Holding Bill, i så mån torde förtjäna uppmärksammas, som de synas giva vid handen, att man på ledande håll — måhända under inflytande av bland annat mr Graham's motgångar i Genève — skulle hava börjat betvivla möjligheten av att genomföra det ursprungliga, ovan refererade nationella återuppbyggnadsprogrammet. Detta senare vilade ju i väsentliga stycken på förutsättningen av en gradvis återgång till tidigare för det internationella handelsutbytet gynnsammare förhållanden på de främmande marknaderna. De nu framlagda förslagen däremot bära tydligt vittnesbörd om att dess författare därmed syftat till att i någon mån minska Englands beroende av sin utrikeshandel genom en överflyttning av befolkningen från industriell till agrikulturell sysselsättning och därmed till ett främjande av en utveckling mot större ekonomisk självständighet.

Efter bemälda överläggningar mellan regeringen och de liberala hava dessa senare i broschyrform publicerat sina förslag till arbetslöshetens botande. Att döma av den i Lloyd George's, Rowntree's och lord Lothian's namn utgivna broschyren skulle det emellertid icke egentligen hava förelegat någon principiell skillnad mellan arbetarkabinettets och de liberalas syn på bemälda problem. Båda parterna tyckas sålunda hava varit ense om att erkänna betydelsen av att utan införande av tullskydd befordra rationaliseringsprocessen inom industrien, att mått och steg träffades för att återföra en del arbetslösa till lantbruket samt att offentliga arbeten organiserades med statlig hjälp. De liberala å sin sida hava dock hållit före, att regeringen icke i tillbörlig grad påskyndat igångsättandet av sistnämnda arbeten och hava vidare uttalat sig till förmån för rigorösa sparsamhetsåtgärder inom statsförvaltningen. Enligt deras mening borde staten omedelbart reducera sina egna utgifter med 10 % och sammankalla en konferens av representanter för arbetsgivarna, fackföreningarna, bankerna och den distributiva handeln för att förmå dem överenskomma om en motsvarande sänkning i de nuvarande produktionskostnaderna. För lantbrukets utveckling skulle man dels rationalisera handeln med livsmedel, dels träffa mått och steg för grundandet av 100 000 enfamiljslantbruk. Till fromma för industrien borde exportkreditsystemet än ytterligare utvidgas och en energisk aktion inledas för den ekonomiska utvecklingen inom imperiet. Offentliga ar-

beten, omfattande byggandet av vägar och nya hus samt en expansion av telefon- och telegrafväsendet, skulle vidare igångsättas. På detta sätt anse sig de liberala förslagsställarna vara i stånd att bereda arbete åt icke mindre än 700 000 personer inom en snar framtid till en total kapitalkostnad för de närmaste två åren av 250 miljoner pund.

Det nu refererade aktionsprogrammet torde vara att betrakta såsom uttryck för den officiella liberala partiledningens uppfattning. Vid sidan därav hava emellertid vissa representativa liberaler på senaste tid framlagt förslag, vilka ej helt synas överensstämma med partiets ståndpunkt. Sålunda har bland annat lord Grey samman med en del konservativa city-representanter gjort sig till tolk för den meningen, att strängaste sparsamhet med statens medel nu vore nödvändig — han har dock ej närmare angivit huru en dylik politik skulle kunna förenas med de av hans partivänner framlagda nationella låneprojekten. Vidare har mr Keynes i en i mitten av april offentliggjord tidningsartikel hävdat, att det engelska beskattningssystemet nu måste reformeras för att uppnå en minskning av den direkta skattebördan. I sådant syfte skulle man införa en temporär allmän tulltariff omfattande pålagor från 5 till 15 % ad valorem. Slutligen har den mot Lloyd George fronderade sir John Simon i ett nyligen i Manchester Free Trade Hall hållet anförande fällt vissa uttalanden, vilka syntes giva vid handen, att han ej blott vore anhängare av den s. k. economy campaign, utan även anslöte sig till tanken på en dylik finanstull.

Den agitation, som sålunda bedrivits till förmån för sträng sparsamhet med statens medel, har för övrigt föranlett regeringen att — i anslutning till ett av skattkammarkanslern, mr Snowden, för kort tid sedan i underhuset hållet anförande rörande landets allvarliga finansiella läge — utnämna en ny s. k. Geddeskommitté under ordförandeskap av den från sin verksamhet inom försäkringsväsendet bekanta sir George May med uppdrag att inom ramen av den nu följda allmänna politiken söka i möjligaste mån uppnå administrativa besparingar.

Om ett av de officiella oppositionspartierna sålunda i stort sett visat sig hysa i princip samma uppfattning beträffande lämpliga mått och steg till arbetslöshetens bekämpande som regeringen, så har denna senares hållning i saken från kretsar inom det egna partiet utsatts för en kritik, vilken baserats på en från ovannämnda uppfattning vitt skild principåskådning. Som i det föregående erinrats, har nämligen sir Oswald Mosley, sedan han lämnat regeringen, direkt fronderat mot den officiella arbetarpolitiken i frågan. Sålunda har han helt och hållet underkänt regeringens strävan att åstadkomma en rationalisering av i första rummet landets stora exportnäringar. Enligt sir Oswald's mening vore det uteslutet, att England skulle kunna tänkas återvinna den terräng det förlorat på de internationella marknaderna, och varje försök i sådan riktning vore på förhand dömt att misslyckas. Han anser därför också, att tiden nu vore inne för landet att huvudsakligen inrikta sin uppmärksamhet på ett säkerställande av avsättningen på den inhemska marknaden, och han har i sådant syfte föreslagit vidtagandet av en serie protektionistiska åtgärder, såsom upprättandet av s. k. import-boards, organiserandet av partiinköp m. m. För att minska Englands ekonomiska beroende av utlandet skulle man även på allt sätt söka befrämja en utveckling av lantbruket. Vid sidan av detta såsom »long time» betecknade program har sir Oswald även framlagt planer på igångsättande av omfattande offentliga arbeten samt bland annat statlig pensionering av arbetare över 60 år. För den nationella rekonstruktionens genomförande skulle man upprätta ett National Planning Council, vilket skulle äga att direkt och utan de lokala myndigheternas medverkan organisera dylika offentliga arbeten, leda strävandena för industriens rationalisering etc. Enligt de av sir Oswald gjorda beräkningarna skulle hans förslag möjliggöra ett återbördande av

700 000 arbetare till näringslivet för en sammanlagd årlig kostnad av 10 miljoner pund för statskassan.

Att uttala sig om vilket inflytande på arbetslöshetspolitiken de av sir Oswald framlagda planerna eventuellt kunna tänkas få torde vara ytterst svårt. Om icke alla tecken svika, vill det emellertid synas, som om hans senaste deklaration betänkligt skulle hava skjutit över målet och som om hans ställning, vilken under sommarens lopp tycktes blivit allt starkare, på sista tiden avsevärt försvagats. Det mottagande hans nyligen grundade nya parti erhållit synes även bekräfta denna uppfattning. Det bör emellertid icke förbises, att vissa av hans förslag mötts med gillande långt utanför det egna partiet och att t. o. m. en grupp yngre högermän ställt sig sympatiska därtill.

Förklaringen till nu sist påpekade omständighet torde vara att söka däri, att det konservativa partiet icke egentligen kunnat ena sig om ett program i arbetslöshetsfrågan. Efter långvariga inre strider har partiet visserligen uttalat sig för införandet av ett allmänt tullskydd, befrämjandet av imperiehandeln, sträng sparsamhet med statens medel och ett inställande av icke absolut erforderliga offentliga arbeten såsom de enda tänkbara botemedlen mot sagda sociala sjukdom. Men samtidigt har det från dess ledning förklarats, att tullar i och för sig icke skulle kunna medföra en lösning av arbetslöshetsfrågan. Att ett enbart utbyggande av handelsutbytet inom världsväldet skulle kunna göra så, har man på samma håll ej heller ansett sig kunna göra gällande. Under sådana förhållanden har det ju varit naturligt, att en del yngre kretsar inom högern ej känt sig tillfreds med det av partiets chef och dess centrala byrå framlagda, i det hela negativa programmet i denna för landet så betydelsefulla fråga.

På industriella håll torde man ej heller hava ansett den officiella högerpolitiken i arbetslöshetsfrågan vara tillfyllest. Vad man inom ifrågavarande kretsar särskilt önskat uppnå har ju ej blott varit ett införande av tullar här i landet utan även en allmän lönesänkning. För den konservativa ledningen torde det dock hava varit ytterst svårt att på sitt program upptaga båda de nu nämnda önskemålen — särskilt som partiets tullagitation till stor del baserats på förutsättningen, att protektionistiska åtgärder skulle göra det möjligt att undvika lönereduktioner. Utan att vänta på högerns eventuella godkännande har den centrala engelska arbetsgivarsammanslutningen, the National Confederation of Employers' Organisation, emellertid nyligen utgivit en broschyr med titeln »The Industrial Situation», vari sammanslutningen med skärpa hävdar nödvändigheten av en allmän sänkning av den engelska arbetarens levnadsstandard. I sådant syfte föreslår föreningen träffandet *från statens sida av vissa åtgärder, såsom en reduktion av de nu utgående arbetslöshetsförsäkringsbidragen*, sänkning av lönerna vid offentliga arbeten etc.

I den ovan lämnade översikten rörande det brittiska arbetslöshetsproblemet och den kring detsamma kretsande politiken har huvudvikten lagts vid den för England mer eller mindre specifika uppkomsten av den s. k. »refractory million» samt vid de åtgärder, som föreslagits eller träffats för nedbringande av antalet arbetslösa till normala proportioner. Ej heller ha i detta sammanhang berörts vare sig spörsmål sådana som yrkes- och konjunkturarbetslöshet eller de mått och steg, som tagits till ifrågavarande problems lösning, såsom t. ex. de nyligen gjorda försöken att genom åstadkommande av en internationell överenskommelse mellan de sedelutgivande bankerna hejda det nuvarande prisfallet.

Av vad i det föregående sagts torde framgå, att det i England med avseende på arbetslöshetspolitiken finnes tre ur principiell synpunkt skilda skolor — den officiellt socialistisk-liberala, den vänstersocialistiska och den konservativa. För samtliga tre tankeriktningar har det synts angeläget, att åtgärder träffades för ett be-

främjande av den industriella rationaliseringsprocessen, men medan socialisterna — såväl de regeringstrogna som sir Oswald Mosley's anhängare — och liberalerna ansett, att ett långt gående statsingripande i det privata näringslivet härför vore erforderligt, så hava de konservativa hållit före, att industrien borde lämnas att i skydd av en tulltariff själv genomföra sin egen reorganisation. För att möjliggöra ett absorberande av de arbetslösa i förvärvslivet hava en del industriella högerkretsar även hävdat nödvändigheten av radikala lönesänkningar, och det vill förefalla som om deras uppfattning på senaste tiden vunnit ett allt större antal anhängare inom det borgerliga lägret.

Vänsterpartierna av olika färg hava vidare varit eniga om att kräva anordnandet av omfattande offentliga arbeten i och för den genom rationaliseringsprocessen frivordna arbetskraftens återbördande till produktiv verksamhet. De konservativa däremot hava med kraft motsatt sig en dylik politik. Mellan de olika vänstergrupperna hava för övrigt förelegat vissa meningsskiljaktigheter med avseende just på sistnämnda spörsmål. För de liberala liksom för sir Oswald Mosley's vänner har det synts i hög grad angeläget, att dylika arbeten igångsattes i en mycket stor skala och nästan utan hänsyn till de finansiella kostnaderna samt att staten *direkt* toge hand om deras ledning. Regeringen åter har troligen på grund av mr Snowden's motstånd visat en viss tveksamhet att inlåta sig på ett så omfattande program och har dessutom hittills hävdat nödvändigheten av att anlita de lokala myndigheternas medverkan vid planerandet och genomförandet av offentliga arbeten.

De regeringstrogna socialisterna och flertalet liberaler å ena sidan samt vänsterelementen inom arbetarpartiet och de konservativa å den andra hava egendomligt nog grupperats emot varandra i det arbetslöshetspolitiken intimt berörande spörsmålet om protektionism eller frihandel. De förstnämnda hava sålunda hittills stått sida vid sida i striden mot *direkt* protektionistiska åtgärder, medan de senare hävdat, att dylika mått och steg nu vore erforderliga. Sir Oswald har ju till och med gått så långt, att han förklarat sig ej kunna godkänna regeringens rationaliseringspolitik, emedan densamma såsom ovan påpekats vilade på förutsättningen av att England skulle kunna återvinna den terräng det förlorat på världsmarknaden.

Ehuru vänstern sålunda intagit en i det hela frihandelsvänlig hållning, har den samtidigt gjort sig till tolk för en uppfattning beträffande landets jordbrukspolitik, vilken synes syfta till en större grad av ekonomisk självförsörjning för England. Ännu så länge har man på nämnda håll emellertid ej följt högerns exempel och föreslagit direkt protektionism eller statssubvention till modernäringens stöd.

Att i detta sammanhang taga ställning till spörsmålet, huruvida den engelska arbetarregeringens arbetslöshetspolitik skall kunna väntas leda till avsett mål och en normal balans i förhållandet mellan industriens produktivitet och dess lönekostnader, sålunda utan reduktioner i reallönerna, skall kunna återställas, kan ej här av helt naturliga skäl komma ifråga. Det bör emellertid måhända framhållas, att det senaste årets exceptionellt starka prisfall givetvis måste försvåra genomförandet av arbetarregeringens planer. Och endast framtiden kan utvisa, huruvida den inslagna vägen är framkomlig eller icke.

London den 20 april 1931.

Internationella arbetsorganisationen.

Internationella arbetsbyråns styrelsesammanträde i april 1931.

Styrelsen för internationella arbetsbyrån höll sitt ordinarie kvartalssammanträde i Genève den 18—22 april 1931.

Som ny representant för spanska regeringen deltog i sammanträdet professorn vid universitetet i Madrid Adolfo Posada, vilken redan deltagit i Washingtonkonferensen 1919 såsom representant för spanska regeringen. Han hälsades välkommen av styrelsens ordförande, vilken jämväl föredrog en skrivelse från den förutvarande spanske regeringsrepresentanten greve De Altea, vari denne lämnade meddelande om sin avgång från styrelsen.

Prof. Posada gav uttryck åt den nya spanska regeringens önskan att lämna sin fortsatta entusiastiska medverkan i det arbete, som bedrives av internationella arbetsorganisationen.

Ett meddelande förelåg från *kinesiska regeringen,* i vilket anhölls om teknisk medverkan från arbetsbyråns sida för organiserandet av yrkesinspektionen i Kina. Styrelsen beslöt att tillmötesgå denna begäran och kommer, vid tid som skall fastställas i samråd med kinesiska regeringen, att utsända några personer för berörda ändamål.

Rapport förelåg från senaste sammanträdet med *rådgivande jordbrukskommissionen,* och i samband härmed redogjorde det italienska regeringsombudet De Michelis för de framsteg, som gjorts på området för undersökningarna om den internationella jordbrukskreditens organisation.[1]

Styrelsen tog även del av en redogörelse för *kommitténs för arbetarskydd* (numera benämnd kommittén för förebyggande av olycksfall) senaste sammanträde[2] och godkände de slutsatser, vartill *kommittén för frågan om automatisk koppling av järnvägsvagnar* kommit.[3]

En längre överläggning ägde rum om vissa beslut, fattade av *kommittén för frågor rörande »anställda»* vid dess första sammanträde i Genève den 14—15 april 1931. Till styrelsens arbetslöshetskommitté hänvisades en av de antagna resolutionerna, berörande åtgärder för motverkande av arbetslösheten bland »anställda». Ett par resolutioner rörande skydd för anställdas uppfinningar samt angående s. k. konkurrensklausul i arbetsavtal skola överlämnas till kommittén för nyssnämnda frågor, för utrönande av om det är möjligt att komma till ett beslut eller en överenskommelse. Dagordningen för nästa sammanträde av kommittén kommer att av styrelsen fastställas samtidigt som beslut fattas om sammanträdets hållande.

Vid sammanträde, som icke var tillgängligt för allmänheten, behandlades en av centrala fackföreningsbyrån i Lettland ingiven *erinran enligt art. 409 i Versaillesfördraget* rörande genomförandet i Lettland av konventionen angående arbetsförmedling för sjömän.

Styrelsen hade att vid förevarande sammanträde fatta beslut om *internationella arbetsorganisationens utgiftsstat* för år 1932, vilken fastställdes till 9 554 210 Sfrs, eller, med avdrag av inkomster från försäljningen av arbetsbyråns publikationer, särskilt redovisat bidrag från Brasilien m. fl. inkomster, netto 9 059 210 Sfrs. Arbetsgivargruppen nedlade sina röster vid voteringen.

[1] Ang. rådgivande jordbrukskommissionens senaste sammanträde, se Soc. Medd. årg. 1931, sid. 31.
[2] Soc. Medd. årg. 1931, sid. 30.
[3] Soc. Medd. årg. 1931, sid. 304.

Tvist hade uppkommit rörande kompetensområdet för den av styrelsen tillsatta *kommittén för undersökning av arbetsförhållandena å internationella farleder.* Frågan gällde, huruvida endast farleder borde komma i betraktande, vilka genomlöpa flera länder, eller även övriga farleder, som kunna sägas vara av internationell karaktär, samt vidare, huruvida kommittén vore kompetent att befatta sig med en sådan fråga som arbetstiden eller om dess uppdrag begränsade sig till vissa socialförsäkringsspörsmål. Styrelsen beslöt, att kommittén skulle fortsätta sitt arbete enligt de riktlinjer, som ursprungligen uppdragits för kommittén, samt att avvakta kommitténs redogörelse för resultatet av sina undersökningar för att därefter taga ställning till kompetensfrågan.

Vid sammanträdet förelåg också en rapport från den av styrelsen för ett par år sedan tillsatta *kommittén för undersökning av de sociala utgifternas storlek.* Sedan kommittén funnit oöverstigliga svårigheter möta mot att närmare fastställa beloppet av »sociala utgifter» i olika länder, beroende på att olika uppfattningar råda om i vad mån kostnaderna för social välfärd i vidsträcktare bemärkelse böra tagas i betraktande, hade kommittén anslutit sig till ett förslag att upplägga en »Årsbok för sociala välfärdsanordningar», i vilken för olika länder periodiskt skulle meddelas så fullständiga upplysningar som möjligt rörande socialförsäkringsinstitutioner och övriga sociala välfärdsanordningar. I en särskild del skulle årsboken meddela upplysningar rörande familjetillägg till lönen på arbetsgivarens bekostnad och semester med lön — olika meningar rådde nämligen om, huruvida dylika förmåner skola anses utgöra en del av lönen eller om de kunna räknas till sociala välfärdsanordningar.

Från styrelsens reglementsutskott förelåg utlåtande rörande åtskilliga till utskottet hänskjutna frågor rörande *konferensens och styrelsens arbetsordning.* Dessa frågor gällde bl. a. det s. k. Riddellska systemet för sammansättning av konferensens utskott (dubbelt antal medlemmar från regeringsgruppen, men dubbel rösträtt för arbetsgivarnas och arbetarnas representanter), procedur för uppförande av extra ärenden på konferensens dagordning efter det dagordningen i sina huvuddrag fastställts, rätt för suppleant för arbetsgivar- eller arbetarmedlem av styrelsen att yttra sig i sådana av styrelsen tillsatta kommittéer, som resp. ordinarie medlem icke tillhör, rätt till publicering av styrelsens protokoll och handlingar m. fl. frågor. I den mån dessa frågor icke ankomma på konferensens beslut, avgjordes de av styrelsen.

Den vid oktobersammanträdet 1930 av franske arbetarrepresentanten Jouhaux väckta frågan om *rätt för tjänsteman i internationella arbetsbyrån att i sitt hemland antaga politisk kandidatur* blev nu föremål för definitiv behandling. Enligt det vid nationernas förbunds församlings senaste möte antagna tjänstereglementet äro medlemmar av sekretariatet, så länge de kvarstå i tjänst, förbjudna att uppställa sig som kandidater vid politiska val inom resp. länder. Frågan gällde nu, huruvida en motsvarande bestämmelse skulle införas i internationella arbetsbyråns tjänstereglemente och sålunda en byråns tjänsteman nödgas att, när han uppställde sig som kandidat, taga avsked från sin befattning inom arbetsbyrån och alltså bliva skild från denna, även om kandidaturen icke ledde till resultat. Styrelsen beslöt med 17 röster mot 6 att icke införa bestämmelsen i fråga i internationella arbetsbyråns tjänstereglemente och uppdrog åt reglementsutskottet att framlägga förslag rörande de förändringar i internationella arbetsbyråns tjänstereglemente, som i övrigt kunde påkallas av nationernas förbunds församlings beslut.

Efter den debatt, som vid näst föregående styrelsesammanträde ägt rum i *arbetslöshetsfrågan,* blev detta ämne vid det nu hållna sammanträdet icke föremål för någon längre överläggning. Från internationella arbetsbyrån förelåg ett memorandum i frågan, vilket var avsett att underställas den i maj sammanträdande studiekommissionen för den europeiska unionen. I detta memorandum framlades huvud-

sakligen två förslag till åtgärder mot arbetslösheten, nämligen dels om upprättandet av en europeisk arbetsförmedlingsinstitution, avsedd att förmedla arbete mellan olika länder, dels om vissa allmänna arbeten av internationell karaktär (väganläggningar, kanaler, distribution av elektrisk kraft, införande av automatisk koppling av järnvägsvagnar), som skulle kunna utföras för de europeiska ländernas gemensamma räkning genom vederbörande folkförbundsorgan. För förslagens praktiska utformande föreslogs vidare, att två subkommittéer skulle tillsättas, i vilka dels studiekommissionen för den europeiska unionen, dels internationella arbetsbyråns styrelse skulle vara representerad.

Utan att uttala sig i sakfrågan beslöt styrelsen översända arbetsbyråns memorandum jämte protokollet över styrelsens förhandlingar i ämnet till studiekommissionen för den europeiska unionen.

Slutligen fastställde styrelsen dagordning och datum för sammanträden av vissa kommittéer. Sålunda skulle kommittén för förebyggande av olycksfall sammanträda i London den 8—9 maj, kommittén för intellektuella arbetare i Genève den 18—19 maj, kommittén för frågan om skiftarbete i glasbruk den 20 maj samt fjärde socialstatistiska konferensen likaledes den 20 maj.

Nästa sammanträde av styrelsen öppnas i Genève den 26 maj, d. v. s. strax före början av internationella arbetskonferensens femtonde sammanträde den 28 maj.

Rapport rörande frågan om revision av konventionen angående kvinnors nattarbete.

Internationella arbetsbyrån har till medlemsstaternas regeringar översänt en s. k. blå rapport rörande partiell revision av konventionen angående kvinnors nattarbete, vilken fråga finnes upptagen på dagordningen för det sammanträde av internationella arbetskonferensen, som öppnas i Genève den 28 maj 1931.

Konventionen i fråga antogs av internationella arbetskonferensen vid dess första sammanträde i Washington 1919. I konventionen förbjudes nattarbete för kvinnor i industriella företag, undantagandes sådana, där endast medlemmar av samma familj sysselsättas. Beteckningen »natt» avser en tidrymd av minst elva på varandra följande timmar, vari skall ingå tiden mellan klockan 10 e. m. och klockan 5 f. m.

Hittills har konventionen angående kvinnors nattarbete ratificerats av 19 stater, och konventionen har varit i kraft sedan den 13 juni 1921.

I likhet med andra arbetskonventioner innehåller emellertid den förevarande en bestämmelse om att internationella arbetsbyråns styrelse minst en gång vart tionde år skall förelägga arbetskonferensen en redogörelse för konventionens tillämpning och taga i övervägande, huruvida på konferensens dagordning bör upptagas frågan om revision av eller ändringar i konventionen. I juni 1930 behandlade styrelsen frågan om sådan redogörelses avgivande och beslöt därvid, i anledning av förslag från de belgiska, engelska och svenska regeringarna, att inleda revisionsförfarande beträffande konventionen i fråga.

De framställda förslagen åsyftade icke någon rubbning av själva principen om nattarbetsförbud för kvinnor utan gingo endast ut på vissa förändringar av detaljbestämmelserna. Efter att ha inhämtat yttranden från organisationens medlemsstater beslöt styrelsen, sedan det från svenska regeringens sida framställda ändringsyrkandet avvisats, att revisionsförfarandet skulle omfatta följande tvenne punkter, vilka sålunda uppfördes på dagordningen för det stundande sammanträdet av konferensen:

a) införande i konventionen av bestämmelse om att konventionen icke äger tillämpning å personer, som intaga en övervakande eller ledande ställning;

b) införande i konventionen av en bestämmelse, genom vilken medlemsstaterna bemyndigas att ersätta perioden för absolut förbud mot nattarbete, vilken för närvarande sträcker sig från klockan 10 e. m. till klockan 5 f. m., med en period sträckande sig från klockan 11 e. m. till klockan 6 f. m.

Enligt de bestämmelser rörande revision, som vid internationella arbetskonferensens tolfte sammanträde (1929) infördes i konferensens arbetsordning, må konferensen icke revidera en av densamma tidigare antagen konvention beträffande annat än den eller de frågor, som av styrelsen uppförts på dagordningen för sammanträdet. I enlighet härmed skulle det förestående revisionsarbetet endast omfatta de två ovan anförda punkterna, och det är endast om dessa, som den av arbetsbyrån nu framlagda rapporten rör sig.

Rapport rörande arbetstidens reglering inom kolgruveindustrien.

Internationella arbetsbyrån har till medlemsstaternas regeringar översänt en rapport rörande arbetstidens reglering inom kolgruveindustrien, vilken fråga i likhet med frågan om revision av nattarbetskonventionen finnes upptagen på dagordningen för det sammanträde av internationella arbetskonferensen, som öppnas i Genève den 28 maj 1931.

I rapporten framlägges ett utkast till konventionsförslag, som skall äga tillämpning å alla gruvor, i vilka brytes antingen enbart stenkol eller brunkol eller ock huvudsakligen stenkol eller brunkol i förening med annat mineral.

I *underjordiska stenkolsgruvor* skall enligt utkastet såsom tid för uppehåll i gruvan anses tiden från det arbetaren inträder i hissen för att nedstiga och till dess han efter verkställd uppfärd lämnar densamma. I gruvor, vartill tillträde erhålles genom stollgång, anses tiden för uppehåll i gruvan omfatta tiden från det arbetaren inträder i stollgångens mynning och till dess han återvänder till jordytan.

I underjordisk stenkolsgruva må tiden för arbetarens uppehåll i gruvan icke överstiga $7^3/_4$ timmar om dagen. Inom utgången av en tid av högst fem år efter dagen för avslutandet av internationella arbetskonferensens femtonde sammanträde skall möjligheten av en ny minskning av arbetstidens längd tagas under övervägande och göras till föremål för beslut.

Vidare angivas vissa kollektiva beräkningsmetoder, som i praktiken må medgivas för beräknandet av arbetstidens längd.

Arbetarna må icke sysselsättas med underjordiskt arbete i kolgruvor på söneller helgdagar. Dock må den nationella lagstiftningen medgiva vissa i konventionen tydligt angivna undantag för arbetare över 18 år. För sålunda undantagsvis medgivna arbeten skall lönen utgå med minst 25 % tillägg till den normala lönen, och arbetare, som i stor utsträckning sysselsättas med dylika arbeten, skola komma i åtnjutande av antingen en viss vilotid i ersättning för söndagsarbetet eller av en lämplig löneförhöjning utöver den nyss omnämnda.

Av offentlig myndighet utfärdade författningar, som utarbetats efter samråd med vederbörande arbetsgivar- och arbetarorganisationer, skola fastställa en kortare tid för uppehållet i gruvan för arbetare sysselsatta på arbetsplatser, som på grund av abnorma temperatur-, fuktighets- eller andra förhållanden äro särskilt ohälsosamma.

En tillfällig utsträckning av tiden för uppehåll i gruvan utöver den i konventionen fastställda begränsningen skall kunna medgivas, i fall olyckshändelse inträffat eller hotar att inträffa, i fall av force majeure eller då brådskande arbete behöver utföras i avseende å maskiner, redskap eller driftinrättningar i gruvan m. m., dock blott i den mån så är nödvändigt för att undvika allvarlig rubbning

av företagets normala drift; något annat övertidsarbete för utvinning av kol medgives icke.

Av offentlig myndighet utfärdade författningar, som utarbetats efter samråd med vederbörande arbetsgivar- och arbetarorganisationer, kunna för enskilda arbetare medgiva utsträckning av tiden för uppehåll i gruvan utöver de fastställda gränserna intill en halvtimme per dag, i den mån dessa arbetares arbete erfordras för vanliga förberedelse- eller avslutningsarbeten eller för arbetets återupptagande i full utsträckning av ett följande skift; dock får sådan förlängning icke medgivas för något arbete avseende direkt produktion.

Härutöver kan offentlig myndighet medgiva företagen 60 timmars övertid per år. För sådan övertid skall lönen utgå med minst 25 % tillägg till den normala lönen.

För *underjordiska brunkolsgruvor* skall gälla i huvudsak samma bestämmelser som för underjordiska stenkolsgruvor, med undantag dock för två punkter: 1) kollektiva raster medförande avbrott i driften må, på grund av nationella bestämmelser, medgivas vid sidan av tiden för uppehållet i gruvan, men de få icke i något fall överstiga 30 minuter per skift; 2) antalet övertidstimmar må icke överstiga 100 per år (i stället för 60 i underjordiska stenkolsgruvor). Inom utgången av en tid av högst fem år skall frågan om bibehållandet eller ändrandet av dessa bestämmelser tagas under omprövning och göras till föremål för beslut.

För *öppna kolgruvor,* vare sig stenkols- eller brunkolsgruvor, och för gruvor av blandad karaktär skola gälla samma bestämmelser som enligt 1919 års Washingtonkonvention, nämligen 8 timmar om dagen och 48 timmar i veckan, med det förbehåll, att övertidsarbete enligt § 6 b) av Washingtonkonventionen icke må överstiga 150 timmar om året.

I motiveringen till förslaget erinrar internationella arbetsbyrån, att frågan om arbetstidens reglering inom kolgruveindustrien först uppfördes på dagordningen för internationella arbetskonferensens sammanträde år 1930. Det vid nämnda sammanträde framlagda konventionsutkastet erhöll vid slutomröstningen icke den erforderliga $^2/_3$ majoriteten. Konferensen beslöt då, att ärendet på nytt skulle uppföras på dagordningen för 1931 års sammanträde av konferensen.

Med styrelsens godkännande har arbetsbyrån efter frågans första behandling vid 1930 års konferenssammanträde till samtliga medlemsstater utsänt ett frågeformulär, och det är på grundval av de från regeringarna erhållna svaren å frågeformuläret, som det nu föreliggande utkastet till konventionsförslag utarbetats.

Expertkommissionen för granskning av medlemsstaternas årsrapporter.

Expertkommissionen för granskning av de årsrapporter, som enligt art. 408 i Versaillestraktaten skola avgivas av arbetsorganisationens medlemsstater rörande åtgärder för genomförande av ratificerade konventioner, sammanträdde i Genève den 10—15 april 1931.

Närvarande voro finske ministern i Stockholm R. V. Erich, medlemmen av högre indiska förvaltningen sir Selwyn Fremantle, ledamoten i Conseil d'Etat i Frankrike Jules Gautier, professorn vid universitet i Rom Gini, professorn vid universitetet i Warschau Koszembar-Lyskowski, dr McNair vid universitetet i Cambridge, excellensen von Nostitz, generalsekreteraren vid Masaryks akademi i Prag Quadrat, professorn vid universitetet i Genève William Rappard samt belgiska senatorn Paul Tschoffen.

Då kommissionen första gången sammanträdde år 1927 uppgick antalet av de årsrapporter, som staterna ha att avgiva enligt nyssnämnda artikel i fredsfördraget, till 182. Sedan har antalet stigit till 209 år 1928, 241 år 1929 och 326 år 1930, för att innevarande år uppgå till 392, en stegring, som giver en antydan om den ökade omfattning, i vilken den internationella arbetslagstiftningen bringas i tillämpning.

Kortare meddelanden.

— Arbetsmarknad och arbetslöshet —

Världskongress rörande socialekonomisk planhushållning. På kallelse av International Industrial Relations Association (I. R. I.) med säte i Haag (ordförande van der Leeuw) kommer den 23—29 augusti 1931 en kongress att äga rum i Amsterdam.

Konferensens program upptager bl. a. följande frågor: Den nuvarande paradoxen — arbetslöshet under en tid av ekonomiska framsteg; principer för och möjligheten av planhushållning; de inneboende möjligheterna i en nationell planhushållning; erfarenheter av planhushållning; nödvändigheten av och medlen för en internationell planhushållning; levnadsstandarden — resultat av produktiv förmåga och köpkraft; nödvändigheten av en hela världen omfattande socialekonomisk planhushållning.

En del sammanträden komma jämväl att ägnas åt den kooperativa rörelsen och möjligheten av dess medverkan vid planhushållningen samt åt konferenser över ämnet: »Verkstaden under inflytande av den ekonomiska utvecklingen.»

Vid kongressens öppnande komma att lämnas översikter över fluktuationerna i arbetslösheten och arbetstillgången i världens industriländer under den senaste tjugoårsperioden.

Avsikten med denna av I. R. I. anordnade kongress är att intressera en så stor allmänhet som möjligt för de uppställda diskussionsämnena, och inbjudas utomstående att deltaga på samma villkor, som föreningens egna medlemmar, i det att I. R. I. anser sin uppgift vara begränsad till programmets uppgörande och själva organisationen av sammanträdena.

Statens arbetslöshetskommissions verksamhet under april 1931. Antalet till kommissionen rapporterade hjälpsökande arbetslösa uppgick vid slutet av april till 39 396, varav 10 093 hänförda till det s. k. lokala arbetskraftsöverskottet. Yrkesfördelningen och ökningen (resp. minskningen) under månaden framgår av följande sammandrag:

	Antal arbetslösa	Ökning (minskn.)		Antal arbetslösa	Ökning (minskn.)
Jordbruk	931	— 697	Närings- o. njutningsmedelsind.	275	— 65
Skogshushållning	3 975	+1 690	Kemisk-tekn. o. belysningsind.	153	— 17
Gruvdrift och malmförädling	2 889	— 105	Trämasse- och pappersindustri	922	— 150
Jord-, sten- och glasindustri	4 621	+ 848	Grafisk industri	37	— 3
Metall- och maskinindustri	2 700	— 563	Industri och hantverk, ej spec.	639	— 188
Trävaruindustri	5 602	± 0	Sjöfart och fiske	524	— 159
Byggnadsverksamhet	1 933	— 900	Handel och samfärdsel m. m.	1 685	— 366
Läder-, hår-, gummi- o. d. ind.	240	— 75	Husligt arbete	40	+ 5
Textilindustri	154	— 71	Arbete, ej hänf. till annan grupp	11 914	— 1 648
Beklädnadsindustri	162	— 25	Summa	**39 396**	**— 2 489**

Vid arbetslöshetskommissionens reservarbeten sysselsattes vid månadens utgång 6 767 arbetare. Antalet i gång varande arbetsföretag utgjorde 90, mot 87 vid månadens början.

Vid kommunala reservarbeten (utan statsbidrag) sysselsattes 5 060 arbetare samt vid s. k. statskommunala arbeten (kommunal regi med statsbidrag) 1 361 arbetare. Härförutom uppburo 2 924 personer kommunalt arbetslöshetsunderstöd och 4 093 personer kontant understöd med statsbidrag.

Statens bruttoutgifter för arbetslöshetens bekämpande uppgingo under april till 1·1 miljoner kronor samt under årets fyra första månader till sammanlagt 3·8 miljoner.

Den privata arbetsförmedlingen under år 1930. Antalet vid de privata platsbyråerna under år 1930 tillsatta platser har enligt byråernas till socialstyrelsen insända uppgifter utgjort som följer:

År 1930	Hela riket				Därav i Stockholm			
	Antal uppgiftslämnare	Antal tillsatta platser			Antal uppgiftslämnare	Antal tillsatta platser		
		Manl.	Kvinnl.	Summa		Manl.	Kvinnl.	Summa
Januari	145	179	2 872	3 051	27	49	1 187	1 236
Februari	142	371	3 436	3 807	26	192	1 759	1 951
Mars	147	452	3 914	4 366	28	75	1 495	1 570
April	149	508	4 600	5 108	28	70	1 781	1 851
Maj	143	520	4 214	4 734	27	75	1 851	1 926
Juni	142	385	2 801	3 186	27	46	1 211	1 257
Juli	140	373	2 486	2 859	28	36	1 084	1 120
Augusti	147	455	3 145	3 600	28	25	1 336	1 361
September	145	434	4 089	4 523	28	21	1 669	1 690
Oktober	147	642	4 200	4 842	28	16	1 505	1 521
November	139	211	2 617	2 828	27	9	997	1 006
December	140	113	1 766	1 879	28	11	733	744
Hela året 1930	**151**	**4 643**	**40 140**	**44 783**	**28**	**625**	**16 608**	**17 233**
» » 1929	156	4 370	40 424	44 794	29	403	17 110	17 513

Totalresultatet för rapportårets verksamhet var sålunda i fråga om antalet tillsatta platser i hela riket i det allra närmaste detsamma som under år 1929, under det att huvudstaden uppvisade en minskning med inemot 300, trots den höga februarisiffran, vilken betingades av engagemang till årets utställning.

I här angivna siffror för år 1930 ingå icke uppgifterna för en i Stockholm befintlig platsbyrå för kvinnlig hemhjälp o. d., vilken sedan flera år utövat kommissionärsverksamhet men först fr. o. m. mars månad 1929 börjat fullgöra sin rapportskyldighet och därmed redovisas i den fortlöpande statistiken. Byrån ombesörjer förmedling av tillfälliga anställningar till husligt arbete av i regel mycket kortvarig natur. Antalet tillsatta platser är därför särdeles stort — under redovisningsåret utgjorde siffran icke mindre än 12 817 — och för att ej förrycka jämförelsen med statistiken för tidigare år ha ifrågavarande siffror ansetts icke böra medtagas i ovanstående och närmast efterföljande sammanställning över resultaten av förmedlingsverksamheten.

Anmärkas bör, att det i tabellen angivna antalet uppgiftslämnare icke sammanfaller med antalet av länsstyrelserna beviljade kommissionärsrättigheter. Hela antalet dylika rättigheter torde under året ha uppgått till cirka 180, men endast 152[1] platskommissionärer ha inkommit med rapporter för hela året eller någon del därav; återstoden torde icke ha utnyttjat sina rättigheter.

Största antalet förmedlingar faller inom de kvinnliga arbetsområdena. För att närmare utröna förmedlingsresultatet inom olika yrkesgrupper har socialstyrelsen låtit bearbeta rapporterna från Stockholms stad. Platsförmedlingen inom kvinnliga yrken under 1930 vid förutnämnda 28 privata kommissionskontor framgår av efterföljande översikt:

	Arbetssökande personer	Lediga platser	Tillsatta platser
Kontors- och butikspersonal	2 883	2 733	715
Hotell- och restaurangpersonal	19 037	14 691	6 623
Husligt arbete	18 241	29 278	7 681
Sjukvårdspersonal	2 369	1 892	1 457
Övriga	551	368	132
Summa för Stockholm	**43 081**	**48 962**	**16 608**

[1] Häri ingår en rapporterande kommissionär i Stockholm, för vilken på ovan angivna grunder uppgifterna icke ansetts böra medtagas i de statistiska översikterna.

Liksom vid de offentliga arbetsförmedlingarna förekommer det även vid de privata byråerna, att en lediganmäld plats icke omedelbart kan tillsättas, utan måste upptagas bland de lediga platserna i två på varandra följande månadsrapporter. I den offentliga arbetsförmedlingens årsstatistik (för år 1930 se Soc. Medd. årg. 1931, sid. 118 ff.) borträknas alla från föregående månad kvarstående lediga platser för att man därigenom må kunna erhålla en exakt bild av platstillgången. Beträffande de privata platsbyråerna låter sig en dylik redovisning göra för den å varje kommissionärsrapport upptagna slutsumman för lediga platser under månaden, men däremot icke för de lediga platserna fördelade efter yrken, varför här i flera fall en plats mer än en gång medräknats såsom ledig. I tablån här ovan måste därför bruttosiffrorna för lediga platser (d. v. s. med inräkning av antalet från föregående månad kvarstående platser) medtagas. Denna siffra uppgår för den privata kvinnliga förmedlingen i huvudstaden till 48 962 under året, men nettosiffran stannar vid 39 522 på grund av att 9 440 platser redovisats såsom lediganmälda redan i tidigare månadsrapporter.

Även med den ovan gjorda reduceringen av de lediga platserna föreligger dock en kraftig disproportion mellan antalet platssökande och lediga platser å ena sidan och antalet tillsatta å den andra till följd av de i stor utsträckning förekommande dubbelanmälningarna å flera kommissionskontor. — Den höga siffran för arbetssökande inom hotell- och restaurangfacket torde ses i samband med årets stockholmsutställning.

Endast 42 % av nettoantalet lediga platser i Stockholm blevo tillsatta.

Hela antalet kommissionärer, från vilka rapporter under året inkommit — inräknat sådana, vilkas verksamhet endast pågått vissa månader eller vilkas uppgifter varit för statistisk bearbetning obrukbara — utgjorde som nämnt 152. Deras fördelning på olika län framgår av följande översikt:

Stockholms stad	29	Malmöhus län	40	Kopparbergs län	3
Stockholms län	1	Hallands län	6	Gävleborgs län	4
Uppsala län	2	Göteborgs o. Bohus län	8	Västernorrlands län	10
Södermanlands län	3	Älvsborgs län	3	Jämtlands län	1
Östergötlands län	10	Skaraborgs län	2	Västerbottens län	1
Jönköpings län	2	Värmlands län	11	Norrbottens län	1
Kronobergs län	3	Örebro län	4	Summa	**152**
Kristianstads län	7	Västmanlands län	1		

Sedan föregående år har antalet rapporterande kommissionärer ökats i Värmlands, Västernorrlands och Norrbottens län med 1 vardera. Minskning förekom i Kalmar och Kristianstads län med 2 samt i Stockholms stad, Uppsala, Södermanlands och Östergötlands län med 1 vardera. För landet i dess helhet föreligger sålunda en nettominskning av antalet rapporterande kommissionärer med 5, från 157 år 1929 till 152 år 1930.

Sjuksköterskebyråernas verksamhet under år 1930. Antalet i verksamhet varande, godkända sjuksköterskebyråer har under 1930 liksom föregående år utgjort 12.[1]

Förmedlingsverksamhetens omfattning framgår av nedanstående tablå, vilken upprättats med ledning av de till medicinalstyrelsen insända årsredogörelserna:

	Stockholm	Övriga orter	Summa
Antalet *inskrivna sjuksköterskor* den 31 dec. 1930	2 854	2 117	4 971
därav anställda i fasta platser	1 906	1 465	3 371
tillgängliga för privat vård och vikariat	623	511	1 134
för tillfället icke i sjukvårdstjänst	325	141	466
Antalet *verkställda förmedlingar*	32 846	56 355	89 201
därav fasta platser	300	299	599
tillfälliga platser (vikariat)	1 109	1 217	2 326
längre eller kortare tids privat vård	3 729	3 801	7 530
tillfälliga sjukbesök	27 708	51 038	78 746

[1] Jfr Soc. Medd. årg. 1928, sid. 274.

Anmärkas bör, att de vid en viss byrå inskrivna sjuksköterskorna icke alltid äro stationerade å den ort, där byrån är belägen. Sålunda uppehålla t. ex. de vid stockholmsbyråerna rapporterade sjuksköterskorna i stor utsträckning befattningar å andra orter inom riket.

Under året ha vid sjuksköterskebyråerna 466 sjuksköterskor nyinskrivits, under det att 112 av skilda anledningar avförts ur registren över disponibla sjuksköterskor. Antalet sjuksköterskor har sålunda under året ökats med 354.

— Fattigvård och barnavård —

Nationernas förbunds kommitté för barnaskydd. Nationernas förbunds kommitté för barnaskydd sammanträdde i Genève den 14—18 april 1931 under ordförandeskap av förre polske hälsovårdsministern dr Chodzko.

I anledning av en rapport från internationella arbetsbyrån ägde en längre överläggning rum rörande minimiåldern för barns användande i arbete, vilken fråga som bekant förekommer på dagordningen för det stundande sammanträdet av internationella arbetskonferensen. Härunder uttrycktes den förhoppningen, att arbetskonferensen icke måtte försumma att taga hänsyn till det nära samband, som råder mellan den ålder, vid vilken barnen lämna skolan, och frågan om barns anställande i arbete.

På tal om barnadödligheten meddelades, att sedan i Belgien antagits en lag om förpliktelse för arbetsgivarna att lämna familjetillägg till lönen, en avsevärd nedgång inträffat i barnadödligheten, varpå man ville fästa internationella arbetsbyråns uppmärksamhet. Även erinrades, att en specialkonferens rörande detta ämne komme att hållas instundande september i Rio de Janeiro.

Överläggning ägde därefter rum rörande följande tre frågor, som sedan längre tid sysselsatt kommittén och som gjorts till föremål för förslag till konventioner:

1) repatriering (återbefordran till hemlandet) av barn och ungdom;
2) understöd åt minderåriga av främmande nationalitet;
3) exekution i utlandet av domstolsutslag rörande underhåll.

Beträffande den första frågan föreslogs, att konventionsförslaget ofördröjligen skulle översändas till regeringarna med kommitténs förord, så att förslaget skulle kunna tjäna såsom norm för överenskommelser mellan två eller flera stater. Beträffande de övriga frågorna föreslogs, att de skulle överlämnas till en förberedande kommission för att därefter underställas en internationell konferens.

Dessa förslag erhöllo understöd från kommitténs majoritet, och beträffande de ovan under punkterna 2) och 3) upptagna spörsmålen beslöts, att de skulle hänskjutas till en specialkommitté bestående av ett visst antal experter, som på förslag av förbundsrådet skulle utses av de regeringar, som närmast berördes av frågan.

Antecknas må, att en representant för internationella emigrationsbyrån yrkade, att exekution i utlandet av domstolsutslag rörande underhåll skulle tryggas utan att avvakta avslutandet av en ny konvention, och i samband härmed hänvisade till pågående undersökningar rörande konsulernas uppgifter, vilka undersökningar äro av intresse för denna fråga.

Kommittén sysselsatte sig vidare med frågan om barn, som äro utsatta för moraliska och sociala faror, rörande vilken fråga en rapport förelåg. Åt rapportören hade uppdragits att utföra en undersökning rörande skyddsanordningar för dylika barn, och i rapporten framlades resultaten av dessa undersökningar vad beträffar Danmark, Italien (lokala barnavårdsnämnder sedan 1925) och Tyskland (lag om barnaskydd av 1922). Från flera håll underströks under den följande diskussionen den stora betydelse, som den kvinnliga polisen har för ungdomsskyddet. Åt dr Elsa Mats (Tyskland) uppdrogs att avgiva en specialrapport rörande denna fråga, speciellt vad beträffar »härbärgen för ungdom».

Genom förbundsrådet hade frågan om förbättrad fångvård hänvisats till kommittén i anledning av en hemställan från Howard League for penal Reform i London och internatio-

nella fängelsekommissionen, vilka föreslagit samarbete med nationernas förbund och med kommittén. Därvid anmärktes, att kommittén motsatt sig fängelsestraff för barn, varför det icke kunde anses lämpligt för denna att sysselsätta sig med frågan om fångvårdsreformer. Vad beträffar ungdom, ställde sig dock frågan något annorlunda. Från engelskt håll erinrades, att fängelsestraff icke vore lämpligt för ungdom, men ansågs dock, att kommittén borde upptaga frågan, emedan i vissa länder fängelsestraff existerade för unga brottslingar.

Vidare framlades en rapport rörande de särskilda institutioner, som finnas upprättade i anslutning till barndomstolar, och uppvisades, att dessa institutioner bilda den oumbärliga sociala grundvalen för barndomstolarnas verksamhet. Rapporten visade, att dylika institutioner finnas upprättade i 22 länder av 48, som lämnat svar på en i ämnet anställd enquête. I rapporten uttalades den uppfattningen, att dylika institutioner i förening med tvångsuppfostringsanstalter samt förundersökning ur medicinsk och pedagogisk synpunkt borde bliva obligatoriska. Det förordades också, att i de institutioner, som efter domens avkunnande ägnade sig åt övervakning av de unga brottslingarna, måtte inträda personer med särskild erfarenhet på området, varjämte borde etableras samverkan med andra lämpliga institutioner.

Under den diskussion, som ägde rum i anledning av rapporten, framhölls bl. a., att någon bestämd gränslinje icke kunde uppdragas mellan övergivna eller försummade barn och unga brottslingar. Diskussionen rörde sig även om huruvida det kunde vara lämpligt att använda sig av kvinnlig polis i här förevarande fall.

Kommittén beslöt att anställa en undersökning om vilka institutioner i olika länder betrotts med uppgiften att exekvera barndomstolarnas utslag samt på vad sätt de fungerade. Från engelskt håll framhölls härvid, att själva principfrågan om barndomstolar tarvade undersökning. I flera länder finnas icke några dylika specialdomstolar och i andra äro de vanliga domstolarna förpliktade att ingripa. Fall torde emellertid alltid förekomma, då domare icke äro lämpliga att handlägga dylika mål, utan då det kräves särskilda domstolar av extra-judiciell karaktär.

Rapportören förklarade sig på grund av sin erfarenhet vara övertygad om att anlitandet av särskilda institutioner i förening med läkarundersökning vore av nöden i varje särskilt fall. Kommittén godkände ock de i rapporten framlagda slutsatserna.

— Föreningsväsen —

Svenska arbetsgivareföreningen år 1930. Enligt den till svenska arbetsgivareföreningens ordinarie stämma i maj 1931 avgivna styrelseberättelsen uppgick antalet delägare vid början av innevarande år till 2 969 mot 2 560 den 1 januari 1930. De under året nytillkomna delägarna sysselsatte 10 214 arbetare, de avgångna 4 090, men dessutom har för en del äldre delägare redovisats ökat arbetarantal, vadan föreningens totala omslutning under året ökats från 287 028 till 306 520 arbetare.

Dessa siffror, som grunda sig på de av delägarna i och för ansvarighetsbeloppens bestämmande avgivna arbetaruppgifterna, återgiva emellertid icke de mera tillfälliga växlingar i arbetarantalet, som äro en följd av konjunkturerna å arbetsmarknaden. Den hos föreningens delägare under årets olika månader faktiskt sysselsatta arbetsstyrkan framgår av efterföljande tablå.

	1/1	1/2	1/3	1/4	1/5	1/6	1/7	1/8	1/9	1/10	1/11	1/12
Sysselsatta arbetare i tusental . .	281	298	299	302	310	318	311	317	315	311	307	300
Därav:												
Järnbruksförbundet » . .	30·3	30·8	31·0	31·1	31·3	31·8	31·7	31·5	31·3	31·0	31·1	30·4
Pappersmasseförbundet » . .	16·3	16·3	16·2	16·3	16·9	17·7	17·5	17·7	17·1	17·2	16·9	16·5
Pappersbruksförbundet » . .	14·4	14·2	14·2	14·0	14·3	14·5	14·6	14·6	14·4	14·3	14·1	14·0
Textilindustriförbundet » . .	29·4	32·0	32·0	32·0	32·0	32·0	31·2	31·6	31·9	32·0	32·4	32·7
Verkstadsföreningen » . .	62·5	64·9	64·8	65·4	65·2	65·0	62·9	64·0	63·3	61·3	61·3	60·0
Sågverksförbundet » . .	11·1	12·0	12·2	12·4	15·8	20·0	19·5	19·7	18·5	17·5	15·4	13·9
Byggnadsindustriförbundet » . .	6·8	8·7	8·7	13·2	14·5	15·5	15·1	15·9	15·8	14·7	13·7	13·3

Ökningen av arbetarantalet inom byggnadsindustriförbundet beror på att till detta yrkesförbund den 1 april 1930 överflyttades de husbyggnadsfirmor, som tidigare tillhört väg- och vattenbyggarnas arbetsgivareförbund. I fråga om yrkesförbunden har för övrigt den förändringen inträtt, att Norra Bohusläns granitindustriförbund uppgått i Västra Sveriges gatstensindustriidkareförbund, som i samband därmed ändrat sitt namn till Sveriges granitindustriförbund. Härmed har antalet yrkes- och ortsförbund inom arbetsgivareföreningen från och med år 1931 blivit minskat till 35.

Det under år 1929 påbörjade sammanförandet av yrkesförbunden till s. k. yrkesgrupper har fortsatt under 1930. Till de vid årets början bildade fem yrkesgrupperna (trävaruindustriens, järn- och metallindustriens, gruvhanteringens, textilindustriens och den grafiska industriens) har kommit ytterligare en sjätte, omfattande yrkesförbunden inom byggnadsindustrien. Den sålunda inom föreningen fastställda yrkesgrupperingen berör inalles över 200 000 arbetare, alltså omkring $^2/_3$ av hela arbetsgivareföreningen. Därmed är emellertid icke arbetet med yrkesgrupperingens genomförande avslutat, utan fortsättes.

— Hälso- och sjukvård —

Nationernas förbunds kommitté för frågan om hälsovårdscentra på landsbygden. Såsom förut omnämnts i dessa Meddelanden, hade till den 28 april 1931 utsatts ett sammanträde med den av nationernas förbund tillsatta kommittén för frågan om hälsovårdscentra på landsbygden.[1] Kommittén hade närmast att fullfölja det arbete, som påbörjats vid en hälsovårdskongress i Budapest under oktober 1930. Sammanträdet ägde rum i Genève den 28—30 april 1931 under ordförandeskap av förre polske hälsovårdsministern Chodzko.

Kommitténs dagordning upptog följande frågor: de lämpligaste metoderna för organisation av hälsovården på landsbygden; slutredigering av den i Budapest antagna rapporten angående hälsovårdscentra på landsbygden; samverkan mellan hälsovården på landsbygden och sjukförsäkringsanstalterna; samverkan mellan den offentliga hälsovården på landsbygden och enskilda hälsovårdsinstitutioner.

Bland de resultat, som framgått ur konferensen, må nämnas nödvändigheten av en nära samverkan mellan den offentliga hälsovården och sjukförsäkringsanstalterna. Kommittén har fastställt vissa punkter av ett program för samverkan; i sådant syfte har den förordat upprättandet av blandade kommittéer sammansatta av representanter från vartdera hållet.

Vad beträffar organisationen av den offentliga hälsovården, har kommittén givit sitt förord åt systemet med en specialhygieniker, som ägnar hela sin tid åt uppgiften, med hjälp i förekommande fall av ett eller flera biträden och disponerande över kvalificerade sjuksköterskor för hembesök.

Dessutom uppställde kommittén ett organisationsprogram för den offentliga hälsovården på landsbygden, i vilket lägges särskild vikt på nödvändigheten av samverkan mellan den offentliga och den privata hälsovården under tillsyn av en hygieniker.

---

[1] Soc. Medd. årg. 1931, sid. 400.

Arbetsmarknad och arbetslöshet i utlandet.

	1930									1931			
	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	jan.	febr.	mars	april
Sverige. Arbetslöshet, i % . .	10·8	8·0	8·0	8·0	8·1	9·5	12·3	15·3	22·9	20·8	18·7	[1] 19·4	17·2
Ansökn. per 100 lediga platser .	140	129	127	140	144	146	175	254	238	222	232	191	194
Arbetstillgång (medelgod = 3·00)	·	·	3·22	·	·	2·94	·	·	2·77	·	·	2·51	·
Norge. Arbetslöshet, i % . . .	12·5	10·4	9·9	9·4	12·1	13·6	14·7	16·8	21·8	20·4	20·6	19·1	—
Danmark. Arbetslöshet, i % .	11·8	9·4	8·7	9·3	9·0	9·0	11·4	15·6	25·1	24·2	26·0	[1] 22·1	15·9
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	36	30	26	27	27	28	34	46	64	73	76	70	49
Finland. Registr. arbetslösa .	7 824	4 747	3 573	3 714	5 288	7 157	9 716	10 740	9 050	11 706	11 557	11 491	12 663
Ansökn. per 100 led. platser (manl.)	475	380	404	503	567	538	546	330	513	562	457	434	665
Storbritannien. Arbetslöshet, i %	14·2	15·0	15·4	16·7	17·1	17·6	18·7	19·1	20·2	21·5	21·7	21·5	20·9
Registr. arbetslösa (i 1 000-tal) .	1 752	1 823	1 947	2 072	2 106	2 230	2 308	2 359	2 725	2 671	2 694	2 655	2 594
Irland. Arbetslösa (i 1 000-tal)	23	·	·	19	·	·	21	23	26	26	[1] 29	25	—
Nederländerna. Arbetslöshet, i %	6·9	6·3	5·5	6·7	7·6	8·2	9·6	12·5	18·2	23·2	23·5	21·9	14·4
Arbetslöshetsindex	5·4	4·8	4·8	5·2	5·8	6·5	7·8	10·2	15·1	19·2	—	—	—
Belgien. Arbetslöshet, i % . .	8·0	8·0	8·4	10·1	12·0	13·3	12·8	18·1	26·2	27·3	[1] 31·1	29·0	—
Tyskland. Arbetslöshet, i %. .	20·3	19·5	19·6	20·5	21·7	22·5	23·6	26·0	31·7	34·2	34·5	33·6	31·8
Understödda arbetslösa (i 1 000-tal)	1 763	1 551	1 469	1 498	1 507	1 493	1 562	1 788	2 166	2 554	2 589	2 317	1 887
Ansökn. per 100 lediga platser	841	824	810	906	1 023	1 081	1 182	1 580	1 966	2 085	2 076	1 562	1 475
Sysselsättn:index (1 jan. 1925 = 100)	103·7	105·6	105·2	104·8	103·4	102·8	101·1	98·4	92·8	89·5	88·6	90·5	94·6
Österrike. Underst. arbetsl. (1 000)	192	163	150	153	156	164	193	238	295	331	334	304	247
Schweiz. Arbetslöshet, i % . .	7·4	7·6	7·3	8·1	10·2	11·1	12·4	15·2	17·9	20·8	20·1	17·8	—
Arbetstillgång (medelgod = 100)	·	·	95	·	·	86	·	·	84	·	·	78	—
Frankrike. Understödda arbetsl.	1 203	859	1 019	856	964	988	1 663	4 893	11 952	28 536	40 766	50 815	49 958
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	11	12	10	9	11	13	16	19	23	45	60	—	—
Italien. Arbetslösa (i 1 000-tal)	372	367	322	342	376	395	446	534	642	723	765	707	—
Sysselsättn:index (sept. 1926 = 100)	91·1	88·6	83·7	87·9	86·5	87·0	86·4	86·5	84·9	81·8	81·4	—	—
Estland. Oplac. arbetssökande	2 216	1 515	910	762	1 039	1 414	3 282	5 675	6 497	5 246	4 070	2 765	—
Lettland. Oplac. arbetssökande	3 683	1 421	779	607	573	1 470	6 058	8 608	10 022	9 207	8 303	[1] 8669	6 390
Polen. Arbetslöshet, i % . . .	[1] 10·7	[1] 8·7	[1] 7·8	[1] 7·3	[1] 6·6	[1] 6·4	[1] 6·2	[1] 7·9	[1] 11·3	[1] 13·0	13·5	15·5	—
Tjeckoslovakien. Arbetslösh., i %	3·7	3·6	3·4	4·1	4·7	5·3	5·5	5·9	8·3	[1] 9·5	10·0	—	—
Oplac. arbetssökande (i 1 000-tal)	80	77	73	77	88	104	122	155	240	314	344	340	—
Ungern. Arbetslöshet, i % [2] . .	·	·	·	·	·	·	15·6	15·9	17·0	18·7	19·4	19·4	—
inom soc.-dem. fackf.	13·7	13·6	13·0	13·2	14·5	16·0	16·7	17·0	17·9	19·1	19·8	—	—
Ansökn. per 100 lediga platser .	323	268	300	276	326	337	369	469	386	472	487	413	—
Rumänien. Oplac. arbetss. (1 000)	13	25	23	23	28	39	36	43	36	39	43	—	—
Jugoslavien. Registr. arbetslösa	12 052	8 704	6 991	7 236	6 111	5 973	6 609	7 219	9 989	11 903	14 424	12 029	—
Kanada. Arbetslöshet, i % . .	9·0	10·3	10·6	9·2	9·3	9·4	10·8	13·8	17·0	16·0	15·6	15·5	—
Sysselsättningsindex (1926 = 100)	111·4	116·5	118·9	118·8	116·6	116·2	112·9	108·5	101·7	100·7	100·2	99·7	102·7
Förenta st. Sysselsättningsindex:													
Bur. of Lab. Statist. (1926 = 100)	89·1	87·7	85·5	81·6	79·9	79·7	78·6	76·5	75·1	73·1	74·1	74·8	—
Fed. Res. Board (1923—25 = 100)	92·6	90·9	88·8	85·5	85·1	86·4	84·3	81·0	78·8	76·4	77·3	78·1	—
Arbetslöshet, i %	13·3	13·3	14·3	15·7	16·0	14·6	14·1	15·9	16·6	[1] 19·8	19·0	[1] 18·2	—
Australien. Arbetslöshet, i % .	·	·	18·5	·	·	20·5	·	·	23·4	·	·	25·8	·
Nya S. Wales. Arbetslösa (1000-tal)	50	52	55	65	60	75	90	90	80	95	100	—	—
Nya Zeeland. Arbetslöshet, i % .	·	10·9	·	·	13·5	·	·	15·5	·	·	—	·	·

[1] Reviderade siffror. — [2] Ny serie.

Sveriges offentliga arbetsförmedling.

Maj månad år 1931.

Under hänvisning till efterföljande tabeller, som närmare redogöra för den offentliga arbetsförmedlingen i olika delar av landet, lämnas här en sammanfattande framställning av dess viktigaste resultat under maj månad.

Översikt av verksamheten under maj månad 1931.

Anstalter (med avseende å anstalternas olika kontor hänvisas till förteckningen å omslagets 3:e sida)	Manliga avdeln.			Kvinnliga avdeln.			Tillsammans			Ansökningar per 100 led. pl.		
	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	maj 1931	april 1931	maj 1930
Stockholms stad	6 314	2 116	1 934	4 753	5 174	3 596	**11 067**	**7 290**	**5 530**	152	178	117
Stockholms län	1 883	1 120	985	561	838	340	**2 444**	**1 958**	**1 325**	125	148	137
Uppsala län	620	232	196	174	184	153	**794**	**416**	**349**	191	179	121
Södermanlands län	696	446	383	393	432	280	**1 089**	**878**	**663**	124	133	101
Östergötlands län	1 043	532	428	579	567	356	**1 622**	**1 099**	**784**	148	153	126
Norrköping	884	354	328	128	138	95	**1 012**	**492**	**423**	206	276	278
Jönköpings län	250	174	104	255	276	157	**505**	**450**	**261**	112	111	101
Kronobergs län	357	297	195	153	225	114	**510**	**522**	**309**	98	116	81
Norra Kalmar län	232	85	82	47	60	38	**279**	**145**	**120**	192	175	232
Södra Kalmar län	655	371	365	138	118	75	**793**	**489**	**440**	162	189	138
Gotlands län	83	95	63	102	130	76	**185**	**225**	**139**	82	86	86
Blekinge län	1 468	745	614	448	502	288	**1 916**	**1 247**	**902**	154	202	137
Kristianstads län	1 009	1 198	783	657	878	504	**1 666**	**2 076**	**1 287**	80	105	73
Malmöhus län: Malmö	2 477	686	560	1 434	1 236	811	**3 911**	**1 922**	**1 371**	203	279	179
Malmöhus län: Lund	339	176	135	96	111	71	**435**	**287**	**206**	152	227	194
Malmöhus län: Landskrona	356	471	447	30	38	23	**386**	**509**	**470**	174	297	144
Malmöhus län: Hälsingborg	1 467	637	616	294	314	217	**1 761**	**951**	**833**	185	339	165
Malmöhus län: Ystad	283	113	98	55	49	28	**338**	**162**	**126**	209	210	177
Malmöhus län: Trälleborg	406	240	224	107	64	59	**513**	**304**	**283**	169	204	142
Malmöhus län: Eslöv	199	153	142	50	61	41	**249**	**214**	**183**	116	134	122
Malmöhus län: Skurup	61	193	55	20	47	10	**81**	**240**	**65**	34	73	57
Malmöhus län: Vellinge	139	138	117	16	32	14	**155**	**170**	**131**	91	97	99
Hallands län	576	266	220	95	152	70	**671**	**418**	**290**	161	216	138
Göteborgs o. Boh. l.	1 488	379	317	274	297	165	**1 762**	**676**	**482**	261	292	108
Göteborg	6 223	2 022	1 964	1 538	1 664	1 209	**7 761**	**3 686**	**3 173**	211	279	169
Älvsborgs län	645	234	201	83	114	56	**728**	**348**	**257**	209	245	141
Skaraborgs län	381	337	190	271	418	190	**652**	**755**	**380**	86	92	72
Värmlands län	663	233	209	178	242	135	**841**	**475**	**344**	177	167	111
Örebro län	842	280	218	349	639	268	**1 191**	**919**	**486**	130	144	82
Västmanlands län	831	345	282	378	414	280	**1 209**	**759**	**562**	159	158	94
Kopparbergs län	718	118	109	305	304	213	**1 023**	**422**	**322**	242	247	119
Gävleborgs län	1 366	178	178	299	218	189	**1 665**	**396**	**367**	420	510	197
Västernorrlands l.	1 316	192	192	69	41	32	**1 385**	**233**	**224**	594	835	236
Jämtlands län	204	35	35	211	228	198	**415**	**263**	**233**	158	218	126
Västerbottens län	272	60	58	153	184	124	**425**	**244**	**182**	174	200	136
Norrbottens län	255	144	144	110	110	70	**365**	**254**	**214**	144	134	102
Tills. maj 1931	**37 501**	**15 395**	**13 171**	**14 803**	**16 499**	**10 545**	**52 304**	**31 894**	**23 716**	**164**	—	—
» april 1931	*44 539*	*15 133*	*12 919*	*16 468*	*16 254*	*10 296*	*61 007*	*31 387*	*23 215*	*194*	—	—
» maj 1930	26 375	14 172	11 492	13 804	16 893	10 318	40 179	31 065	21 810	129	—	—
» » 1929	24 703	13 309	11 173	13 551	15 243	9 669	38 254	28 552	20 842	134	—	—
» » 1928	26 244	13 068	11 526	12 955	13 760	8 863	39 199	26 828	20 389	146	—	—

Översikt av verksamheten för huvudgrupper av arbete.

Yrkesgrupper	Arbetssökande personer	Ansökningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Ansökningar per 100 led. pl.			Tillsatta platser per 100 lediga		
					maj 1931	april 1931	maj 1930	maj 1931	april 1931	maj 1930
Manliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	5 332	5 557	6 305	4 430	88	113	84	70	72	69
Industri och hantverk	12 615	12 896	1 555	1 488	829	1 340	461	96	94	87
Sjöfart och fiske	7 426	7 667	3 173	3 140	242	337	192	99	99	97
Handel och samfärdsel	3 533	3 766	1 568	1 342	240	312	168	86	84	73
Husligt arbete	2	2	1	1	.	.	.	.	.	.
Annat arbete	6 997	7 613	2 793	2 770	273	264	330	99	100	98
Summa	**35 905**	**37 501**	**15 395**	**13 171**	**244**	**294**	**186**	**86**	**85**	**81**
Därav under 18 år	2 288	2 392	1 599	1 182	150	154	118	74	52	65
Kvinnliga avdelningen										
Jordbruk och skogshushållning . .	712	724	1 786	688	41	44	38	39	35	34
Industri och hantverk	895	1 003	511	303	196	311	141	59	67	64
Sjöfart och fiske	396	417	245	220	170	203	151	90	99	88
Handel och samfärdsel	2 733	3 115	3 285	2 156	95	109	85	66	72	63
Husligt arbete	6 156	9 029	10 660	7 169	85	95	78	67	66	64
Annat arbete	510	515	12	9	.	.	.	.	.	.
Summa	**11 402**	**14 803**	**16 499**	**10 545**	**90**	**101**	**82**	**64**	**63**	**61**
Därav under 18 år	1 844	1 940	1 814	1 121	107	127	98	62	66	60
Tillsammans										
Jordbruk och skogshushållning . .	6 044	6 281	8 091	5 118	78	96	73	63	63	61
Jordbruk	5 609	5 844	7 939	4 967	74	92	74	63	63	61
Skogshushållning	435	437	152	151	288	334	50	99	96	61
Industri och hantverk	13 510	13 899	2 066	1 791	673	1 075	362	87	87	80
Gruvdrift och malmförädling . . .	959	970	23	22	.	.	.	.	.	.
Jord-, sten- och glasindustri . . .	1 272	1 275	113	111	1 128	1 379	.	98	94	.
Metall- och maskinindustri . . .	3 905	3 976	194	172	2 049	1 844	399	89	87	79
Trävaruindustri	1 187	1 203	58	57	.	.	.	.	.	.
Byggnadsverksamhet	3 063	3 185	942	929	338	334	411	99	99	95
Läder-, hår- och gummiindustri . .	324	362	19	19	.	.	.	.	.	.
Textilindustri	218	224	20	10	.	.	.	.	.	.
Beklädnadsindustri	390	431	255	149	169	314	146	58	60	56
Näringa- och njutningsmedelsindustri	594	613	166	101	369	482	257	61	70	65
Kemisk-teknisk o. belysningsindustri	200	202	58	58	.	.	.	.	.	.
Trämasse- och pappersindustri . .	286	293	26	22	.	.	.	.	.	.
Grafisk industri	78	82	16	13	.	.	.	.	.	.
Ej särskilt specificerade	1 034	1 083	176	128	615	822	376	73	86	82
Sjöfart och fiske	7 822	8 084	3 418	3 360	237	326	189	98	99	97
Handel och samfärdsel	6 266	6 881	4 853	3 498	142	177	114	72	76	67
Kontors-, bank- o. d. personal . .	633	643	132	108	487	500	297	82	77	72
Butiks- och magasinspersonal . . .	1 545	1 625	487	403	334	446	262	83	85	77
Hotell- och restaurangpersonal . .	1 941	2 252	2 350	1 635	96	108	85	70	75	68
Transportarbetare	1 811	1 958	1 340	992	146	186	110	74	74	59
Allmän och litterär verksamhet . .	331	395	485	307	81	107	63	63	78	66
Ej särskilt specificerade	5	8	59	53	.	.	.	.	.	.
Husligt arbete	6 158	9 031	10 661	7 170	85	95	78	67	66	64
Annat arbete	7 507	8 128	2 805	2 779	290	280	355	99	100	98
Summa	**47 307**	**52 304**	**31 894**	**23 716**	**164**	**194**	**129**	**74**	**74**	**70**
Därav under 18 år	4 127	4 332	3 413	2 303	127	140	107	67	59	62

Utanför resp. länsförmedlingsanstalters rapporteringsområden tillsattes under månaden 3 213 platser, varav 2 611 manliga och 602 kvinnliga; motsvarande tal under samma månad föregående år voro resp. 2 926, 2 322 och 604 samt under nästlidna månad resp. 2 125, 1572 och 553.

	Arbetsförmedlingsanstalter	Jordbruk m. m.			Skogshushållning			Gruvdrift o. malmförädling			Jord-, sten- o. glasindustri			Metall- o. maskinindustri		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**5 120**	**6 158**	**4 279**	**437**	**152**	**151**	**970**	**23**	**22**	**1273**	**113**	**111**	**3 878**	**175**	**156**
1	Stockholms stad	71	29	29	1	—	—	4	—	—	10	—	—	1 022	64	53
2	Stockholms län	839	874	755	32	9	9	3	—	—	5	1	1	166	18	13
3	Uppsala län	221	143	118	13	—	—	88	—	—	11	—	—	44	3	3
4	Södermanlands län	185	230	169	—	1	1	2	2	2	—	—	—	183	11	11
5	Östergötlands län	452	376	275	7	1	1	34	2	2	35	—	—	105	8	7
6	Norrköping	77	67	52	—	—	—	—	—	—	5	—	—	89	7	7
7	Jönköpings län	56	117	47	—	2	2	—	—	—	2	—	—	27	1	1
8	Kronobergs län	176	259	157	1	—	—	—	—	—	1	—	—	4	—	—
9	Kalmar län	111	129	120	1	—	—	—	—	—	15	—	—	25	1	1
10	Gotlands län	45	62	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	308	432	304	—	—	—	—	—	—	162	1	1	16	—	—
12	Kristianstads län	715	1 080	668	2	—	—	14	—	—	32	8	8	11	1	1
13	Malmöhus län: Malmö	84	137	49	—	—	—	—	—	—	56	—	—	330	8	8
14	Hälsingborg	72	81	65	—	—	—	57	—	—	5	—	—	73	2	2
15	Övriga anstalter	593	759	499	—	—	—	1	—	—	15	2	2	258	12	11
16	Hallands län	73	88	49	—	—	—	3	—	—	96	4	4	63	2	2
17	Göteborgs och Bohus län	111	121	71	—	5	5	—	—	—	758	82	82	17	—	—
18	Göteborgs stad	95	202	175	—	14	14	—	—	—	11	3	3	1 042	20	19
19	Älvsborgs län	64	80	51	—	9	9	16	12	12	2	1	1	100	4	4
20	Skaraborgs län	185	300	157	—	—	—	—	—	—	5	3	1	33	6	6
21	Värmlands län	69	80	56	98	5	5	3	—	—	27	—	—	15	—	—
22	Örebro län	178	201	148	31	8	7	195	4	4	6	—	—	23	2	2
23	Västmanlands län	202	229	167	3	2	2	187	1	—	12	8	8	113	1	1
24	Kopparbergs län	28	32	23	146	22	22	189	2	2	—	—	—	22	2	2
25	Gävleborgs län	37	10	10	75	—	—	171	—	—	2	—	—	71	—	—
26	Västernorrlands län	35	1	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—
27	Jämtlands län	17	19	19	3	—	—	—	—	—	—	—	—	11	1	1
28	Västerbottens län	20	14	12	14	—	—	—	—	—	—	—	—	5	1	1
29	Norrbottens län	1	1	1	7	74	74	3	—	—	—	—	—	4	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**724**	**1 786**	**688**	—	—	—	—	—	—	**2**	—	—	**98**	**19**	**16**
1	Stockholms stad	37	71	69	—	—	—	—	—	—	1	—	—	75	16	14
2	Stockholms län	26	108	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
3	Uppsala län	43	36	27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	36	79	34	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	42	98	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Norrköping	2	7	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Jönköpings län	8	60	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Kronobergs län	41	73	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	14	40	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	2	22	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Blekinge län	59	154	65	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Kristianstads län	130	311	123	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	12	35	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	2	2
14	Hälsingborg	5	19	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Övriga anstalter	48	124	52	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—
16	Hallands län	7	47	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	52	54	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	1	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	1	—
19	Älvsborgs län	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	24	83	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Värmlands län	20	45	18	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	33	127	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Västmanlands län	30	68	31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kopparbergs län	25	32	16	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	6	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	1	12	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	Jämtlands län	7	25	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	12	20	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29	Norrbottens län	1	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Trävaruindustri			Byggnadsverksamhet			Läder-, hår- o. gummiindustri			Textilindustri			Beklädnadsindustri			Närings- o. njutningsmedelsindustri			Kem.-tekn. o. belysningsindustri			
Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L.p.	T.p.	
1 203	**58**	**57**	**3 185**	**942**	**929**	**283**	**8**	**8**	**178**	**4**	**2**	**184**	**16**	**14**	**415**	**23**	**18**	**179**	**54**	**54**	
108	10	10	1 265	358	349	36	2	2	8	—	—	36	8	6	67	—	—	12	2	2	1
20	7	7	122	22	21	2	—	—	2	—	—	6	—	—	16	1	—	1	1	1	2
15	—	—	18	2	2	2	—	—	—	—	—	5	—	—	5	—	—	—	—	—	3
28	13	13	13	7	7	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	4
13	—	—	79	36	36	2	1	1	3	—	—	1	—	—	11	2	2	—	—	—	5
52	6	6	195	85	85	2	1	1	46	3	2	6	—	—	11	—	—	3	—	—	6
4	—	—	9	10	10	4	—	—	6	—	—	—	—	—	7	—	—	19	—	—	7
1	—	—	3	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	8
55	4	4	13	25	25	—	1	1	1	—	—	1	—	—	6	—	—	5	—	—	9
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	10
6	—	—	19	1	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	7	—	—	—	—	—	11
10	—	—	73	43	43	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	—	—	—	—	—	12
70	1	1	353	27	27	81	3	3	9	1	—	35	2	2	81	1	—	84	—	—	13
7	—	—	99	17	17	32	—	—	3	—	—	8	1	1	18	—	—	15	—	—	14
12	—	—	111	15	15	43	—	—	5	—	—	9	—	—	69	3	2	4	36	36	15
3	—	—	43	19	19	1	—	—	10	—	—	4	—	—	8	1	1	—	14	14	16
39	—	—	23	9	6	3	—	—	1	—	—	1	1	1	5	2	2	8	—	—	17
198	5	4	334	139	139	19	—	—	45	—	—	25	3	3	40	7	7	4	1	1	18
5	—	—	51	4	4	—	—	—	24	—	—	4	—	—	4	—	—	—	—	—	19
3	2	2	7	4	4	1	—	—	2	—	—	—	—	—	20	6	4	2	—	—	20
14	—	—	36	11	11	—	—	—	5	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	21
5	—	—	29	2	2	—	—	—	—	—	—	36	1	1	3	—	—	20	—	—	22
3	—	—	61	60	60	1	—	—	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	23
8	—	—	96	32	32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	24
192	—	—	49	1	1	1	—	—	1	—	—	2	—	—	11	—	—	2	—	—	25
273	9	9	63	8	8	—	—	—	—	—	—	1	—	—	8	—	—	—	—	—	26
1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	27
22	1	1	12	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	28
36	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29
—	—	—	—	—	—	**129**	**11**	**11**	**51**	**16**	**8**	**247**	**289**	**185**	**198**	**143**	**83**	**23**	**4**	**4**	
—	—	—	—	—	—	9	6	6	12	11	3	103	131	72	72	28	19	11	4	4	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	9	3	1	2	4	—	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	3
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	3	1	9	7	4	—	—	—	5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	4	1	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	2	1	1	3	3	3	2	—	—	7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	3	1	1	1	—	—	—	11
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	3	13	15	10	—	—	—	12
—	—	—	—	—	—	101	—	—	11	—	—	63	51	32	43	12	2	7	—	—	13
—	—	—	—	—	—	19	5	5	4	—	—	1	1	—	4	3	2	—	—	—	14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	2	2	1	—	—	—	—	15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	1	—	1	3	2	—	—	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	—	2	—	—	17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	5	5	37	30	10	26	35	26	1	—	—	18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	4	9	5	—	—	—	20
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	7	3	3	2	2	1	—	—	—	22
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	4	4	1	—	—	—	23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	1	1	—	—	—	25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	2	2	—	—	—	27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	29

	Arbetsförmedlingsanstalter	Trämasse- o. pappersindustri			Grafisk industri			Industri o. hantverk, ej specific.			Sjöfart och fiske			Kontors-, bank- o. d. personal		
		Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.
	Manliga avdelningen	**163**	**3**	**3**	**76**	**14**	**13**	**964**	**122**	**101**	**7667**	**3173**	**3140**	**448**	**86**	**75**
1	Stockholms stad	20	—	—	26	10	9	344	66	52	788	471	455	239	53	47
2	Stockholms län	4	—	—	3	—	—	29	1	1	34	7	7	4	—	—
3	Uppsala län	—	—	—	2	—	—	15	6	3	2	—	—	9	—	—
4	Södermanlands län	2	2	2	1	—	—	9	—	—	95	41	41	2	1	1
5	Östergötlands län	—	—	—	2	—	—	31	2	2	11	5	5	5	—	—
6	Norrköping	11	—	—	3	—	—	12	2	2	158	117	115	11	—	—
7	Jönköpings län	1	—	—	—	—	—	12	1	1	1	—	—	1	—	—
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
9	Kalmar län	7	—	—	1	—	—	29	2	2	503	218	218	1	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	25	25	—	—	—
11	Blekinge län	2	—	—	—	—	—	7	—	—	563	188	188	1	—	—
12	Kristianstads län	—	—	—	—	—	—	7	—	—	26	21	21	—	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	12	—	—	4	—	—	231	6	6	353	104	103	51	2	2
14	Hälsingborg	—	—	—	5	—	—	9	1	—	914	486	485	6	1	—
15	Övriga anstalter	2	—	—	6	—	—	24	3	3	586	331	331	3	—	—
16	Hallands län	—	—	—	1	—	—	2	1	—	186	94	93	6	1	—
17	Göteborgs och Bohus län	1	—	—	—	—	—	5	1	1	160	62	58	3	—	—
18	Göteborgs stad	28	1	1	17	3	3	141	29	27	2318	827	819	93	26	23
19	Älvsborgs län	39	—	—	1	—	—	20	—	—	3	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	1	1	1	1	—	—	3	—	—	2	—	—
21	Värmlands län	13	—	—	—	—	—	10	—	—	45	30	30	1	—	—
22	Örebro län	4	—	—	2	—	—	8	—	—	5	1	1	3	—	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	1	2	2
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
25	Gävleborgs län	5	—	—	—	—	—	14	—	—	376	67	67	2	—	—
26	Västernorrlands län	7	—	—	—	—	—	—	—	—	350	55	55	—	—	—
27	Jämtlands län	5	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	3	1	1	68	15	15	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	1	—	—	97	8	8	—	—	—
	Kvinnliga avdelningen	**130**	**23**	**19**	**6**	**2**	**—**	**119**	**54**	**27**	**417**	**245**	**220**	**195**	**46**	**33**
1	Stockholms stad	49	16	13	6	1	—	27	29	15	274	172	155	97	30	21
2	Stockholms län	—	—	—	—	—	—	3	—	—	3	—	—	—	—	—
3	Uppsala län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Södermanlands län	5	—	—	—	—	—	12	1	1	—	—	—	—	—	—
5	Östergötlands län	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	—	—	4	—	—
6	Norrköping	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	4	4	—	—	—
7	Jönköpings län	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	1
8	Kronobergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Kalmar län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Gotlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	1	—	—
11	Blekinge län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	2	—	—	—
12	Kristianstads län	1	—	—	—	—	—	—	10	—	—	—	—	1	—	—
13	Malmöhus län: Malmö	39	2	2	—	—	—	63	8	8	11	7	6	53	7	6
14	Hälsingborg	—	—	—	—	—	—	6	1	—	4	1	1	—	—	—
15	Övriga anstalter	—	—	—	—	—	—	1	—	—	4	3	3	—	—	—
16	Hallands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
17	Göteborgs och Bohus län	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	Göteborgs stad	35	5	4	—	1	—	—	—	—	97	50	45	34	5	3
19	Älvsborgs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Skaraborgs län	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—
21	Värmlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Örebro län	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	3	1	—	1	—
23	Västmanlands län	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	3	2	2
24	Kopparbergs län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Gävleborgs län	—	—	—	—	—	—	3	—	—	1	—	—	—	—	—
26	Västernorrlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	1	1	—	—	—
27	Jämtlands län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Västerbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—
29	Norrbottens län	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Butiks- o. magasins-personal			Hotell- o. restaurang-personal			Transport-arbetare			Allmän o. litterär verksamhet			Handel och samfärdsel, ej specific.			Hushållt arbete			Annat arbete			
Ans.	L. p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L.p.	T.p.	Ans.	L. p.	T. p.	Ans.	L. p.	T. p.	
1164	**267**	**252**	**223**	**73**	**62**	**1848**	**1043**	**857**	**75**	**59**	**57**	**8**	**40**	**39**	**2**	**1**	**1**	**7 613**	**2 798**	**2 770**	
620	192	180	113	21	18	574	290	183	45	8	7	—	10	10	1	1	1	904	521	521	1
23	3	2	22	4	4	97	30	25	4	1	1	—	—	—	—	—	—	449	141	138	2
15	2	2	3	1	—	39	12	9	1	—	—	—	—	—	—	—	—	112	63	59	3
5	2	2	2	3	3	16	14	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	150	119	119	4
11	—	—	4	2	2	55	24	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	182	73	73	5
14	1	—	3	4	4	60	22	15	—	—	—	4	—	—	—	—	—	122	39	39	6
3	—	—	—	—	—	11	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	87	40	40	7
1	—	—	—	—	—	4	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	163	34	34	8
4	—	—	—	—	—	16	26	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	93	50	50	9
—	—	—	5	4	2	15	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	10
5	—	—	6	2	2	34	17	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	330	104	104	11
7	1	1	3	2	1	28	7	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	76	35	33	12
119	2	2	13	3	3	167	79	44	5	1	1	—	—	—	—	—	—	339	309	309	13
6	2	2	8	2	2	45	13	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	85	31	31	14
30	—	—	2	—	—	75	31	30	—	—	—	—	—	—	—	—	—	435	292	289	15
8	—	—	1	4	3	17	10	7	2	—	—	—	—	—	—	—	—	49	28	28	16
4	2	1	—	6	5	38	13	11	1	—	—	—	—	—	—	—	—	310	75	74	17
227	58	58	23	3	1	363	398	385	16	48	48	3	28	27	—	—	—	1 181	207	207	18
7	—	—	2	—	—	18	1	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	284	122	120	19
8	1	1	5	3	3	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	82	11	11	20
1	—	—	—	—	—	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	313	107	107	21
15	—	—	1	—	—	21	13	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	257	48	40	22
7	—	—	1	4	4	33	12	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	196	26	26	23
1	—	—	3	2	2	15	7	7	—	—	—	1	—	—	—	—	—	203	19	19	24
13	—	—	1	1	1	41	11	11	—	—	—	—	2	2	1	—	—	299	86	86	25
4	—	—	—	—	—	8	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	558	118	118	26
2	—	—	2	2	2	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	141	13	13	27
3	1	1	—	—	—	8	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	117	21	21	28
1	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	95	61	61	29
461	**220**	**151**	**2029**	**2277**	**1573**	**110**	**297**	**185**	**320**	**426**	**250**	**—**	**19**	**14**	**9 029**	**10660**	**7 169**	**515**	**12**	**9**	
183	102	67	791	696	520	55	155	73	177	143	75	—	14	9	2 646	3 540	2 455	128	9	6	1
5	11	1	61	73	26	—	2	2	24	29	13	—	—	—	423	608	276	3	—	—	2
—	—	—	10	8	5	1	2	2	1	2	2	—	—	—	116	134	117	3	—	—	3
6	1	1	26	40	27	—	2	2	1	3	2	—	—	—	254	301	208	52	3	3	4
8	—	—	47	64	52	3	6	3	8	19	15	—	—	—	415	368	244	35	—	—	5
—	—	—	6	12	6	—	—	—	—	2	—	—	—	—	104	109	80	11	—	—	6
7	4	3	28	48	32	3	—	—	8	5	4	—	—	—	183	153	104	5	—	—	7
1	1	1	47	61	39	—	—	—	2	7	1	—	—	—	60	82	37	—	—	—	8
2	—	—	20	24	15	3	1	1	—	6	1	—	—	—	132	107	75	14	—	—	9
3	3	2	38	29	28	1	—	—	3	4	3	—	—	—	53	71	40	—	—	—	10
6	—	—	38	71	57	—	2	1	1	3	3	—	—	—	321	266	156	18	—	—	11
1	—	—	157	199	120	—	2	2	5	18	7	—	—	—	345	320	239	2	—	—	12
101	28	25	139	125	74	1	47	10	9	15	6	—	—	—	716	897	625	52	—	—	13
9	6	5	42	62	40	4	7	3	3	7	4	—	—	—	182	202	147	11	—	—	14
6	3	3	38	45	35	3	4	4	2	4	4	—	—	—	226	216	143	42	—	—	15
3	1	1	5	24	14	1	2	2	—	1	—	—	—	—	66	73	45	7	—	—	16
8	3	2	83	97	62	—	1	—	3	10	6	—	—	—	116	130	81	7	—	—	17
92	45	29	98	179	123	29	49	19	40	62	54	—	5	5	950	1 171	886	77	—	—	18
3	—	—	9	13	5	—	—	—	1	1	1	—	—	—	67	91	49	2	—	—	19
2	2	1	19	43	16	—	—	—	6	20	12	—	—	—	186	260	131	26	—	—	20
—	—	—	15	23	14	—	—	—	4	9	6	—	—	—	139	165	97	—	—	—	21
1	—	—	38	54	25	—	7	3	8	22	7	—	—	—	243	419	198	14	—	—	22
6	3	3	53	70	54	2	3	3	2	12	10	—	—	—	270	250	174	3	—	—	23
1	—	—	77	72	54	—	—	—	7	9	7	—	—	—	194	190	135	—	—	—	24
—	—	—	29	20	19	2	3	3	4	10	4	—	—	—	246	180	158	3	—	—	25
—	—	—	4	4	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	48	23	20	—	—	—	26
5	7	7	78	75	75	2	2	2	1	3	3	—	—	—	116	112	99	—	—	—	27
2	—	—	26	36	26	—	—	—	—	—	—	—	—	—	110	127	88	—	—	—	28
—	—	—	7	10	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	102	95	62	—	—	—	29

Arbetslösheten inom arbetarorganisationerna

den 30 april 1931.

Fackförbund	Redovisade avdelningar	Redovisade medlemmar			Arbetslösa				Föregående månads %
		Män	Kvinnor	Summa	Män	Kvinnor	Summa	%	
Beklädnadsarbetareförb. . .	50	1 967	5 558	7 525	66	375	441	5·9	6·6
Bleck- o. plåtslagareförb. .	43	2 167	—	2 167	407	—	407	18·8	26·1
Bokbindareförbundet . . .	23	1 490	3 437	4 927	189	315	504	10·2	9·1
Bryggeriindustriarb.-förb. .	64	3 850	948	4 798	139	107	246	5·1	6·0
Byggnadsträarbetareförb. .	170	15 136	—	15 136	5 047	—	5 047	33·3	40·8
De förenade förbunden . .	41	2 955	1 484	4 439	212	107	319	7·2	7·6
Elektriska arbetareförb. . .	68	3 376	—	3 376	494	—	494	14·6	15·2
Gjutareförbundet	94	5 791	2	5 793	803	—	803	13·9	15·2
Grov- o. fabriksarb.-förb. .	350	30 497	3 624	34 121	7 922	551	8 473	24·8	29·2
Gruvindustriarbetareförb. .	34	4 393	37	4 430	937	—	937	21·2	21·5
Handelsarbetareförb. . . .	214	12 910	6 117	19 027	1 155	294	1 449	7·6	8·5
Hatt- o. pälsindustriarb.-f. .	17	475	1 274	1 749	72	152	224	12·8	11·8
Hattarbetare	11	223	814	1 037	51	99	150	14·5	13·1
Pälsvaruarbetare	6	252	460	712	21	53	74	10·4	9·9
Kommunalarbetareförb. . .	168	20 355	3 465	23 820	669	370	1 039	4·4	6·2
Litografförbundet	17	1 953	99	2 052	51	3	54	2·6	2·4
Livsmedelsarbetareförb. . .	92	8 052	2 283	10 335	889	231	1 120	10·8	11·6
Metallindustriarb.-förb. . .	218	92 018	4 754	96 772	15 736	698	16 434	17·0	17·7
Järnbruksarbetare . . .	59	19 402	7	19 409	3 880	5	3 885	20·0	20·5
Verkstadsarbetare . . .	159	72 616	4 747	77 363	11 856	693	12 549	16·2	17·0
Murareförbundet	64	3 529	—	3 529	929	—	929	26·3	29·5
Målareförbundet	118	8 078	1	8 079	2 482	—	2 482	30·7	40·1
Pappersindustriarb.-förb. .	123	23 530	995	24 525	3 649	161	3 810	15·5	20·4
Sadelm.- o. tapetseraref. .	35	1 493	193	1 686	178	14	192	11·4	14·5
Sko- o. läderindustriarb.-f. .	47	6 479	3 751	10 230	467	134	601	5·9	7·5
Stenindustriarbetareförb. .	97	6 180	—	6 180	2 386	—	2 386	38·6	39·9
Sågverksindustriarb.-förb. .	260	22 977	—	22 977	9 812	—	9 812	42·7	41·1
Sågverks- o. brädgårdsarb.	145	14 924	—	14 924	5 261	—	5 261	35·3	36·2
Flottnings- o. skogsarb.	115	8 053	—	8 053	4 551	—	4 551	56·5	50·0
Textilarbetareförbundet . .	74	6 448	9 626	16 074	294	212	506	3·1	3·8
Tobaksindustriarb.-förb. .	10	530	2 055	2 585	9	37	46	1·8	0·5
Transportarbetareförb. . .	88	6 574	117	6 691	1 125	48	1 173	17·5	15·3
Träindustriarbetareförb. . .	168	10 595	95	10 690	1 350	4	1 354	12·7	14·4
Tunnbinderiarbetareförb. .	14	220	—	220	39	—	39	17·7	34·8
Typografförbundet	99	8 572	482	9 054	408	18	426	4·7	5·0
Väg- o. vattenb.-arb.-förb. .	81	3 493	—	3 493	1 176	—	1 176	33·7	38·9
Tillsammans	2 941	316 083	50 397	366 480	59 092	3 831	62 923	17·2	19·4
Skogs- o. flottningsarb.-förb.	64	3 151	—	3 151	1 611	—	1 611	51·1	38·4
Summa	3 005	319 234	50 397	369 631	60 703	3 831	64 534	17·5	19·6

Antalet *arbetslöshetsveckor* (d. v. s. på grund av arbetslöshet fristämplade veckor) har under april uppgivits till inalles 308 271, vilket i genomsnitt motsvarar 4·8 veckor per varje å månadens sista dag arbetslös medlem.

Livsmedelspriser och levnadskostnader.

Livsmedelspriser under maj månad 1931. De noteringar av minuthandelspriser å livsmedel (ävensom å bränsle och lyse), som meddelas i efterföljande sammandragstabell för socialstyrelsens 49 ombudsorter, ha inhämtats och bearbetats på samma sätt, som tidigare varit fallet.

Under maj har prisnivån ytterligare sjunkit, beroende på fortsatta prissänkningar för ett flertal varuslag, i synnerhet smör och ägg samt färsk fisk. Av de varor, å vilka noteringar inhämtats, ha sedan april 32 varit föremål för *prissänkning* och 5 för *prisstegring*, under det att medelpriserna å 20 varuslag äro *oförändrade.*

Sammanfattning av livsmedelsprisernas förändringar juli 1914—maj 1931. Till belysande av de allmänna förändringar, som med avseende å livsmedelspriserna ägt rum i detaljhandeln från tiden före världskrigets utbrott till och med maj 1931, meddelas efterföljande indexserier, vilka utarbetats på sätt förut beskrivits i Sociala Meddelanden (årg. 1920, sid. 752 ff.).

	Juli	Årsmedeltal							1930				1931[1]		
	1914	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1:a kv.	2:a kv.	3:e kv.	4:e kv.	1:a kv.	April	Maj
Aritm. (ovägda) tal	100	174	176	169	165	165	163	158	157	152	153	151	148	146	142
Vägda tal . . .	100	164	168	158	153	154	150	140	144	140	139	136	133	132	130

Enligt vad den »vägda» indexserien giver vid handen, har den allmänna prisnivån i fråga om livsmedel, bränsle och lyse under maj visat en nedgång med två enheter; det »ovägda» indextalet har sjunkit med fyra enheter. — Ovanstående indexserier återgivas fullständigare i de häften av Sociala Meddelanden, som innehålla kvartalsrapporter över levnadskostnaderna, senast i årg. 1931, häfte 4, sid. 322. Det må noga observeras, att samtliga ovan angivna siffror endast avse de förändringar, som drabbat priserna å livsmedel, bränsle och lyse. Indextalet för de totala levnadskostnaderna (sålunda jämväl utgifterna för hyra, kläder, skatter m. m. inberäknade), vilket beräknas kvartalsvis, utgjorde vid den senast verkställda beräkningen, den 1 april 1931, 160, motsvarande en stegring från juli 1914 av 60 % mot 61 % vid närmast föregående undersökningstillfälle, den 1 januari 1931 (se nyssnämnda kvartalsrapport, sid. 325).

---

[1] Preliminära siffror för april och maj.

Varuslag	Kvantitet	1913	1919	1930	Maj 1930	Mars 1931	April[2] 1931	Maj[2] 1931	Höjning (+) eller sänkning (−) i %	
		öre	öre	öre	öre	öre	öre	öre	maj 1914—maj 1931	maj 1930—maj 1931
Mjölk: oskummad	l	14	47	21	21	21	21	21	+ 50·0	0·0
handskummad	»	8	—	11	11	11	11	11	+ 37·5	0·0
separerad	»	6	23	8	8	8	8	8	+ 33·3	0·0
Smör: bords- (mejeri-)	kg	286	729	284	264	265	253	243	+ 8·0	− 8·0
mat- (lands-)	»	218	727	265	249	248	241	234	+ 13·0	− 6·0
Ost: helfet, okryddad	»	164	624	195	196	187	188	191	+ 17·9	− 2·6
halvfet, »	»	121	500	144	144	139	139	141	+ 18·5	− 2·1
Margarin: växt-, bästa sort	»	185	433	188	138	138	132	130	− 5·8	− 5·8
Ägg: svenska, färska	tjog	159	681	211	163	211	165	140	+ 13·8	− 14·1
» konserverade	»	127	716	210	—	—	—	—	—	—
Potatis: gammal	hl	—	1271	640	634	645	659	665	—	+ 4·9
»	5 l	28	71	42	42	43	43	43	+ 59·3	+ 2·4
färsk	»	46	102	82	—	—	—	—	—	—
Ärter, gula	kg	81	78	36	35	32	32	32	+ 6·7	− 8·6
Bruna bönor	»	48	214	52	50	43	42	41	− 8·9	− 18·0
Mjöl: vete-, svenskt kärn- (patent-)	»	31 ×	75	41	41	39	39	39	+ 25·8	− 4·9
råg-, » bästa sort	»	22 ×	56	25	24	24	24	24	+ 14·3	0·0
rågsikt-, » » »	»	27 ×	78	35	34	35	34	34	+ 30·8	0·0
Gryn: havre- (ångpreparerade)	»	36	99	38	38	35	35	35	− 2·8	− 7·9
ris-, Burma eller svenska (bästa)	»	41	111	52	52	49	48	47	+ 20·5	− 9·6
Rågbröd: hårt, grovt spisbröd	»	41	96	66	66	64	64	63	+ 53·7	− 4·5
hårt, knäckebröd	»	—	—	89	90	88	88	88	—	− 2·2
limpa, söt	»	38	96	62	62	61	61	61	+ 60·5	− 1·6
grovbröd (surlimpa, ankarstock)	»	80	64	46	46	46	46	46	+ 53·3	0·0
Vetebröd: skorpor, ordinära	»	76	280	145	145	143	142	142	+ 89·3	− 2·1
mjukt, bakat med vatten	»	48	116	75	75	75	75	74	+ 68·2	− 1·3
mjukt, » » mjölk	»	60	167	90	89	90	90	89	+ 48·3	0·0
Nötkött, färskt: stek	»	122	563	189	189	184	183	182	+ 51·7	− 3·7
soppkött	»	100	490	155	155	153	152	151	+ 52·5	− 2·6
Kalvkött, stek: gödkalv	»	131	512	238	240	229	228	227	+ 72·0	− 5·4
spädkalv	»	72	312	145	145	141	140	139	+ 95·8	− 4·1
Fårkött: färskt, stek	»	133	600	231	242	223	227	227	+ 64·5	− 6·2
salt, svenskt	»	114	547	185	190	177	177	179	+ 49·2	− 5·8
Renkött, färskt, stek	»	119	557	235	230	214	210	214	+ 75·4	− 7·0
Fläsk: färskt, svenskt (sidfläsk)	»	133	605	210	220	147	147	145	+ 12·4	− 34·1
salt, » »	»	140	619	217	227	154	153	151	+ 11·0	− 33·5
» amerikanskt »	»	—	—	227	229	201	198	196	—	− 14·4
Fisk, färsk: abborre	»	75	202	127	116	127	130	106	+ 49·3	− 8·6
gädda	»	108	333	190	162	194	194	140	+ 40·0	− 13·6
sill	»	84	110	70	71	57	65	65	+ 97·0	− 8·5
strömming	»	88	114	67	60	71	70	63	+ 75·0	+ 5·0
torsk	»	55	160	100	96	97	97	94	+ 74·1	− 2·1
rödspotta (»spätta»)	»	79	244	155	146	161	155	145	+ 81·3	− 0·7
kolja	»	—	—	124	121	128	130	117	—	− 3·3
salt: sill, prima	»	45	148	68	74	65	64	63	+ 46·5	− 14·9
strömming	»	30	105	49	49	52	55	50	+ 61·3	+ 2·0
Kabeljo av långa med fenor o. stjärt	»	56	223	96	97	91	88	86	+ 53·6	− 11·3
Kaffe (obränt), prima Santos	»	170	816	244	252	210	206	202	+ 28·7	− 19·8
Socker, bit-	»	67 ×	133	45	45	42	42	42	− 34·4	− 6·7
Salt (matsalt)	»	—	82	17	17	16	16	16	—	− 5·9
Svagdricka	l	6	16	16	16	16	16	16	+ 166·7	0·0
Fotogen, Water White	»	20	71	29	29	26	26	26	+ 30·0	− 10·3
Ved: björk-, osågad, hemkörd	kbm	720	2310	1220	1230	1185	1185	1175	+ 62·1	− 4·5
barr-, » »	»	575	1895	920	925	900	900	895	+ 53·0	− 3·2
Bränntorv	100 kg	196	896	400	404	387	387	387	+ 88·8	− 4·2
Kol: antracit- (»valnöt») hemkörd	hl	401	—	688	697	665	664	661	+ 68·2	− 5·2
eng. hushålls- (fyrkol) hemkörd	»	234	—	323	329	309	309	305	+ 35·0	− 7·3
Koks: gasverks- (krossad)[1] hemkörd	»	165	—	238	245	225	225	221	+ 42·6	− 9·8
eng. kamin- » hemkörd	»	189	—	276	283	260	260	257	+ 42·0	− 9·2

[1] 1913 avse uppgifterna okrossad koks. — [2] Preliminära siffror. — × Maximipris.

Tidskriftsöversikt.

(Maj 1931.)

Allmänna sociala frågor.

AHLBERG, A. Maskinen och människan. Sunt förnuft 1931, nr 3.

BRUCCULERI, P. A. L'encyclique »Rerum novarum» (1891—1931). Rivista le assicurazioni sociali 1931, nr 2, suppl.

PIEPER, A. 40 Jahre Enzyklika Rerum novarum. Soziale Praxis 1931, nr 20.

STJERNQVIST, H. Rationalisering og Arbejderne. Socialt Tidsskrift 1931, nr 5.

The present state of the lignite industry in the various European countries. International labour review maj 1931.

Amerikas förenta stater.

Cost of credit to the small borrower. Monthly labor review april 1931.

Labor recommendations in governors' messages, 1931. Monthly labor review april 1931.

Indien.

HOWARD, A. An experiment in the management of Indian labour. International labour review maj 1931.

Italien.

GAYDA, V. Le travail organisé en Italie. Rivista le assicurazioni sociali 1931, nr 2, suppl.

MARZO, S. DI. Les problèmes de la prévoyance et l'école en Italie. Rivista le assicurazioni sociali 1931, nr 2, suppl.

Nederländska Indien.

Conditions of labour in the Java tobacco industry. International labour review maj 1931.

Ryssland.

GRÜNFELD, JUDITH. Rationalisierung und Sozialismus. Ein Beitrag zur Sowjetindustrialisierung. Die Arbeit 1931, nr 5.

OLBERG, P. Femårsplanen i Sovjetryssland. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 21.

Storbritannien.

JONES, D. C. The social survey of Merseyside. An analysis of material relating to poverty, overcrowding, and the social services. [Med diskussion.] Journal of the Royal statistical society 1931, nr 2.

MAN, H. DE. Die englische Arbeiterschaft in der Wirtschaftskrise. Arbeit und Wirtschaft 1931, nr 9.

SALOMON, ALICE. Die Sozialgeschichte einer Weltstadt [London]. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 13.

Tyskland.

Zehn Jahre Akademie der Arbeit. Gewerkschafts-Zeitung 1931, nr 18.

Arbetarskydd.

BAEUMLER, E.-H. Die hauptsächlichen Unfallgefahren im Ziegeleibetriebe und ihre Vermeidung. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 14.

BONIN, W. v. Vorrichtungen zur Entgasung von Kanälen. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1931, nr 4.

FORSBERG, G. Några synpunkter på arbetarskyddets förhållande till samhället och näringarna. Industria 1931, nr 10.

FRANKE. Ein eigenartiger Sprengunfall. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1931, nr 4.

GROSS, E. & KUSS, E. Über die Dosierung von Dämpfen in chronischen Inhalationsversuchen. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1931, nr 4.

GUTMANN. Eisenstrahl statt Sandstrahl. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 14.

HAUCK, K. Unfall oder natürlicher Tod? Reichsarbeitsblatt 1931, nr 14.

IRION, E. »Explosionssichere» Elektromotoren. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 14.

NORTHRUP, R. B. Handling material. Industrial hygiene bulletin maj 1931.

PERLHEFTER, A. Warum Gewerbehygiene? Zeitschrift für Gewerbehygiene 1931, nr 5.

RITZMANN, F. Accident prevention activities in individual undertakings and the possibility of comparing them internationally. Industrial safety survey 1931, nr 2.

SARTORIUS, F. & BOEDICKER, W. Zur Frage der Gesundheitsschädigungen durch Bohnermassen. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1931, nr 4.

SCHMITT, E. Unfallaffinität im Eisenbahndienst. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 14.

SCHWANTKE. Verhütung von Verbrennungsunfällen beim Inbrandgeraten der Arbeitskleidung. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 14.

SCHWEISHEIMER, W. Wetter und Arbeitsleistung. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1931, nr 5.

SENNEWALD, F. Ein neuartiger einfacher Nottürverschluss. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 14.
WELIN-BERGER, J. Ventilation av en modern fabrik. Arbetarskyddet 1931, nr 4.
WOLTER, K. K. Technische Sicherungs- und Unfallverhütungsmassnahmen bei elektrischen Anlagen und Arbeiten. Zentralblatt für Gewerbehygiene 1931, nr 4.
Carbon monoxide: protection of workers. Industrial hygiene bulletin maj 1931.
Ein sonderbarer Kesselschaden. Zeitschrift des bayerischen Revisions-Vereins 1931, nr 8.

Sverige.

FRYDÉN, E. Huru minska olycksfallsfrekvensen och olycksfallskostnaderna? Industriförbundets meddelanden 1931, nr 2.
Ny arbetarcskyddslag. Verkstäderna 1931, nr 5.

Amerikas förenta stater.

Accident experience in the iron and steel industry to the end of 1929. Monthly labor review april 1931.
Incidence of illness among adult wage earners. Monthly labor review april 1931.

Tyskland.

FLAIG, I. Der Stand der Alkoholfrage im Industriebetrieb im Spiegel der Jahresberichte der Gewerbeaufsichtsbeamten und Bergbehörden für das Jahr 1929. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 14.
GERBIS, H. Wanderausstellung »Arbeitssitz und Arbeitstisch». Zentralblatt für Gewerbehygiene 1931, nr 4.
Arbeitshygienische Untersuchungen in der Landwirtschaft. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 14.

Arbetslön och arbetstid.

Overtime in coal mines in some European countries. International labour review maj 1931.
Wages and hours of work in the coal-mining industry in 1929. International labour review maj 1931.

Sverige.

KÄRNEKULL, O. Om byggnadsindustrien och rationaliseringen. (Med diskussion.) Byggmästaren 1931, nr 13 & 16.

Amerikas förenta stater.

Hours and earnings in the men's clothing industry, 1930. Monthly labor review mars 1931.
Labor conditions in the Territory of Hawaii, 1929—1930. Monthly labor review april 1931.
Wages and hours of labor in sawmills, 1930. Monthly labor review april 1931.

Danmark.

Tjenestemændenes Dyrtidstillæg og Konjunkturtillæg 1919—1931. Statistiske Efterretninger 1931, nr 15.

Finland.

Affärsanställdas semester. Industritidningen 1931, nr 7.

Ryssland.

Die ununterbrochene Arbeitswoche in Sowjetrussland. Soziale Praxis 1931, nr 19.

Schweiz.

Löhne verunfallter Arbeiter in der Metall- und Maschinenindustrie, im Baugewerbe und in der Holzindustrie im Jahre 1930. Wirtschaftliche und sozialstatistische Mitteilungen 1931, nr 5.

Tyskland.

Hauptergebnisse der amtlichen Lohnerhebung in der papiererzeugenden Industrie. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 13.

Arbetsmarknad och arbetslöshet.

FREDRIKSSON, K. Zürichresolutionen och arbetslöshetsproblemet. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 19.
HEIMANN, E. Zur Problematik und Begründung der Notstandsarbeiten. Soziale Praxis 1931, nr 19.
LANDAUER, C. Zum Problem der Krisenursachen. Soziale Praxis 1931, nr 18.
REIF, G. Quelques remarques sur la méthode de la statistique du chômage. [Tjeckisk text.] Revue statistique Tchécoslovaque 1931, nr 3/4.
SCHORSCH, J. Die Gewerkschaftsinternationale und die Vierzigstundenwoche. Arbeit und Wirtschaft 1931, nr 10.
VOGEL, H. Die Arbeitslosigkeit in Europa. Der Arbeitgeber 1931, nr 10.

Sverige.

Beredskapsarbeten. Sunt förnuft 1931, nr 3.

Amerikas förenta stater.

BUTLER, H. B. Depressionen i Nordamerika. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 19—20.
FOLSOM, M. B. The Rochester unemployment benefit plan. The service letter on industrial relations 30 april 1931.
Organization and functions of governmental labor agencies. Monthly labor review mars 1931.
Readjustment of workers displaced by plant shutdowns. Monthly labor review april 1931.
Recent developments in manufacturing industry. The conference board bulletin 20 april 1931.
Unemployment benefits and stabilization policies in the United States. Monthly labor review mars 1931.

Unemployment in the United States, 1930 and 1931. Monthly labor review april 1931.
Unemployment survey of Metropolitan life insurance co. Monthly labor review mars 1931.

Belgien.

MAHAIM, E. Le chômage en Belgique et le fonds national de crise. Revue du travail 1931, nr 3.

Danmark.

Arbejdslösheden 1930. Statistiske Efterretninger 1931, nr 16.

Kanada.

Unemployment relief act, 1930. The labour gazette 1931, nr 4.

Storbritannien.

BEUSHAUSEN, GERTRUD. »Krise der Arbeitslosenversicherung» auch in England. Arbeit und Beruf 1931, nr 9—10.
DINSDALE, D. H. Unemployment in agriculture in Great Britain. Rivista le assicurazioni sociali 1931, nr 2, suppl.
Förberedelser till [arbetslöshets-] försäkringsreform i England. Industria 1931, nr 11.
Den industrielle situasjon i England. Arbeidsgiveren (Norge) 1931, nr 7.
Unemployment. The Labour magazine maj 1931.

Tyskland.

BROECKER, B. Die Versorgung der Arbeitslosen. Die Arbeit 1931, nr 5.
GASE. Die Aufhebung der gewerbsmässigen Stellenvermittlung. Arbeit und Beruf 1931, nr 8—9.
HAHN, L. A. Krisenbekämpfung durch Auslandsverschuldung. Soziale Praxis 1931, nr 20.
HARMSEN, H. Der Ausnahmezustand für die geistigen Berufe in der Arbeitsvermittlung. Soziale Praxis 1931, nr 20.
HERRNSTADT, E. Vor einer neuen Gesamtreform der Arbeitslosenhilfe. Arbeit and Beruf 1931, nr 9.
LAUTENBACH, W. Bekämpfung der Arbeitslosigkeit durch Arbeitsbeschaffung. Soziale Praxis 1931, nr 20.
RÖPKE, W. Das Brauns-Gutachten und seine Kritiker. Soziale Praxis 1931, nr 21.
SCHLEDERER, M. Das Beitragssystem in der Arbeitslosenversicherung. Soziale Praxis 1931, nr 18.
STIER-SOMLO, F. Die Reformen der Arbeitslosenversicherung in Deutschland durch die Ausnahmeverordnungen des Reichspräsidenten vom 26. Juli und 1. Dezember 1930. Rivista le assicurazioni sociali 1931, nr 2, suppl.
Die Brauns-Kommission zur Arbeitsbeschaffung. Gewerkschafts-Zeitung 1931, nr 20.
Die Gutachterkommission zur Frage des Doppelverdienens. Gewerkschafts-Zeitung 1931, nr 18.
Det tyska kommissionsförslaget om arbetstidsförkortning mot arbetslösheten. Industria 1931, nr 11.

Österrike.

BÖHM, J. Zur Frage der Reform der Arbeitslosenversicherung. Arbeit and Wirtschaft 1931, nr 10.

Befolkningsfrågan.

LANG, TH. Zur Frage: Geisteskrankheit und Geburtsmonat. Archiv für Rassen- u. Gesellschafts-Biologie B. 25, s. 42.
MARIN, L. La génération comme unité de mesure dans les calculs sur l'hérédité. Journal de la société de statistique de Paris 1931, nr 5.
MÓRICZ, N. Economie mondiale et démographie. [Ungersk text.] Magyar statisztikai szemle 1931, nr 4.
STJERNSTEDT, RUTH. Vad kan göras mot abortmissbruket? Hertha 1931, nr 5.

Amerikas förenta stater.

SMITH, R. The negro in the United States. The Labour magazine maj 1931.
SPENGLER, J. J. The comparative fertility of the native and the foreign-born women in New York, Indiana and Michigan. The quarterly journal of economics maj 1931.
Economic status of the negro. Monthly labor review april 1931.

Italien.

GINI, C. Das Bevölkerungsproblem Italiens und die fascistische Bevölkerungspolitik. Archiv för Rassen- u. Gesellschafts-Biologie B. 25, s. 1.

Schweiz.

Jahreszeitliche Schwankungen der Sterblichkeit in der Schweiz unter besonderer Berücksichtigung der Temperatur. (1901—1929). Zeitschrift für schweizerische Statistik und Volkswirtschaft 1931, nr 1.

Ungern.

SZÉL, TH. Le potentiel démographique de la Hongrie. [Ungersk text.] Magyar statisztikai szemle 1931, nr 4.

Bostadsförhållanden.

WAHLSTRÖM, G. Modernisering av äldre hus. Vår bostad 1931, nr 9—10.
WIBAUT, F. M. The social importance of housing now and in the future. Housing and building 1931, nr 3.

Sverige.

GRAMÉN, L. N. Lantarbetarbostäder. Hem i Sverige 1931, nr 5.

Arbetarebostadsfrågan på landsbygden. Sv. lantarbetsgivareföreningarnas medlemsblad 1931, nr 5.

Storbritannien.

BRACE, J. A statistical analysis of building societies. [Med diskussion.] Journal of the Royal statistical society 1931, nr 2.

Tyskland.

BROCKSCHMIDT, K. Zur Kritik der Bausparkassengesetzgebung. Soziale Praxis 1931, nr 19.

Österrike.

FISCHER, J. Wohnbauprobleme in Österreich. Reichsarbeitsblatt 1931, nr 13.

Fattigvård, barnavård och annan hjälpverksamhet.

Sverige.

EDLUND, E. Plan för ett barnavårdsförbunds verksamhet. Social-medicinsk tidskrift 1931, nr 5.

Amerikas förenta stater.

STEELE, G. Cost of family relief in 100 cities, 1929 and 1930. Monthly labor review april 1931.

Danmark.

BOJESEN, A. Börneplejestationerne i Köbenhavn og paa Frederiksberg. Maanedsskrift for praktisk Lægegerning og social Medicin 1931, nr 4.

JENSEN, A. Socialreformen og det offentlige Börneværn set fra et Værgeraadssynspunkt. Socialt Tidsskrift 1931, nr 5.

Tyskland.

BEHNKE, E. Die Anstalts-Fürsorgeerziehung in den Strömungen der Gegenwart. Soziale Praxis 1931, nr 19—20.

FRANCKE, H. Zur Problematik der Fürsorgeerziehung. Soziale Praxis 1931, nr 21.

KLUMKER, CH. J. Die neue Form der Vormundschaft. Soziale Praxis 1931, nr 21.

PFAHL, MARIANNE. Weibliche Polizei. Berliner Wohlfahrtsblatt 1931, nr 9.

Föreningsväsen.

ADLER, F. The Moscow Trial and the Labour and Socialist International. The Labour magazine maj 1931.

KUMMER, F. International federation of trade unions. Monthly labor review april 1931.

SCHUIL, J. Umriss der Gewerkschaftsbewegung in Lateinamerika. Gewerkschafts-Zeitung 1931, nr 19.

Brasilien.

Trade union act in Brazil. Industrial and labour information 11 maj 1931.

Kina.

HOLMBERG, J. Den kinesiske Arbejderbevægelse. Udenrigsministeriets Tidsskrift 30 april 1931.

Storbritannien.

SUTHERS, R. B. Electrical trades union. The Labour magazine maj 1931.

Hälso- och sjukvård.

BEGTRUP-HANSEN, TH. Tuberkulosens Udviklingsformer. Maanedsskrift for praktisk Lægegerning og social Medicin 1931, nr 5.

SÖDERSTRÖM, M. Modern sinnessjukvård i Paris och i Erlangen. Sv. läkartidningen 1931, nr 20.

Sverige.

NORDENSON, J. W. Sjukhuskommissionens platsberäkningar. Sunt förnuft 1931, nr 3.

POST, R. v. Dödsorsaker, som av- eller tilltaga i betydelse. Sv. läkartidningen 1931, nr 19.

Tyskland.

KELL. Gedanken über »Aussenfürsorge für Geisteskranke». Blätter für Wohlfahrtspflege 1931, nr 4.

Österrike.

MARTIUS, L. Voraussetzungen für ein zeitgemässes Lebensmittelgesetz und den gesetzlichen Firmenschutz. Zeitschrift für Gewerbehygiene 1931, nr 5.

Jord- och egnahemsfrågan.

Ryssland.

BRUSEWITZ, P. E. Bondejordens socialisering i Ryssland. Tiden 1931, nr 5.

Tyskland.

LEMMER, F. Siedlung und Sozialkrise. Der Arbeitgeber 1931, nr 9.

Kollektivavtal och arbetskonflikter.

Sverige.

HANSSON, S. Förhandlingsrätt och arbetsfred. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 18.

Händelserna i Ådalen. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 21.

Upprorskatastrofen i Ådalen. Industria 1931, nr 11.

Danmark.

NIELSEN, J. P. Inför storlockout i Danmark. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 18.

Den faglige Situation. Arbejderen 1 maj 1931.
Storkonflikten blev undgaaet, men Skotöjsarbejderlockouten icke. Arbejdsgiveren 1931, nr 10.

Finland.

Utvecklandet av medlingsförfarandet i kollektiva arbetstvister. Industritidningen 1931, nr 7.

Indien.

Industrial disputes in India. Industrial and labour information 11 maj 1931.

Kanada.

Conciliation work of the department of labour during the fiscal year ending March 31, 1931. The labour gazette 1931, nr 4.

Norge.

MADSEN, A. Storlockouten i Norge. Fackföreningsrörelsen 1931, nr 18.
T[ORSVIK], HJ. Den norska storkonflikten. Industria 1931, nr 10.
Storkonflikten. Arbeidsgiveren 1931, nr 7.

Storbritannien.

Strikes and lock-outs in 1930. The Ministry of labour gazette 1931, nr 5.

Tyskland.

MEIS, H. Die Rahmentarifverhandlungen im Ruhrbergbau. Der Arbeitgeber 1931, nr 9.
Lohnbewegungen und staatliche Schlichtung. Gewerkschafts-Zeitung 1931, nr 20.

Kooperation.

MERCER, T. W. L'organisation coopérative du travail. Revue des études coopératives 1 kv. 1931.

Sverige.

STOLPE, H. Kooperativ teori och praxis i Sverige. Kooperatören 1931, nr 7—8.

Amerikas förenta stater.

WARBASSE, J. P. Co-operative education and propaganda in the United States of America. Review of international cooperation maj 1931.

Frankrike.

GAUSSEL, G. Statistique détaillée des sociétés coopératives françaises de consommation pour 1928. Revue des études coopératives 1 kv. 1931.
LEFRANC, G. Le mouvement coopératif dans la région cherbourgeoise. Revue des études coopératives 1 kv. 1931.

Jugoslavien.

HARMAND, L. Rapport sur le mouvement coopératif serbe et yougoslave depuis 40 ans (1890—1930). Revue des études coopératives 1 kv. 1931.

Kina.

MALLORY, W. H. Rural coöperative credit in China. The quarterly journal of economics maj 1931.

Schweiz.

HANDSCHIN, H. Schweiziska framgångar. Kooperatören 1931, nr 7.

Storbritannien.

MERCER, T. W. Demokrati och tradition. Kooperatören 1931, nr 8.
Brittiska reformkrav. Kooperatören 1931, nr 8.
In commemoration of the Rochdale pioneers. Review of international cooperation maj 1931.

Tjeckoslovakien.

SKATULA, E. Co-operative educational work. Review of international cooperation maj 1931.

Österrike.

FREUNDLICH, EMMY. The Austrian labour bank in 1930. Review of international cooperation maj 1931.

Levnadskostnader.

LAVERGNE, B. Prix de la vie et circulation fiduciaire. Revue des études coopératives 1 kv. 1931.
Wholesale prices of commodities in 1930. Journal of the Royal statistical society 1931, nr 2.

Sverige.

ÖBERG, C. Ny officiell lönegruppering. Sv. stadsförbundets tidskrift 1931, nr 3.

Tyskland.

BADING, H. Zollerhöhungen und Brotpreis. Gewerkschafts-Zeitung 1931, nr 21.
ZAHN, F. Zur Reform der »Reichsindexziffern für die Lebenshaltung». Soziale Praxis 1931, nr 21.

Nykterhetsfrågan.

GABRIEL, E. Sport und Enthaltsamkeit. Revue internationale contre l'alcoolisme 1931, nr 2.
ROSENTHAL, F. Aufgaben und Möglichkeiten der Sexualberatungsstellen zur Bekämpfung des Alkoholismus. Revue internationale contre l'alcoolisme 1931, nr 2.
Alkohol och trafiksäkerhet. Tidskrift för systembolagen 1931, nr 5.

Sverige.

HÄGGBERG, C. A. Behovet av utökade möjligheter för omhändertagandet av alkoholister. Tidskrift för nykterhetsnämnderna 1931, nr 4.
Om fylleri och återfallsfyllerister. Tidskrift för systembolagen 1931, nr 5.
Sundsvallssystem för utminutering av pilsnerdricka. Tidskrift för systembolagen 1931, nr 5.

Socialförsäkring.

ÅKERMAN, J. Om anpassning och tillvänjning, särskilt vid fingerskador orsakade av olycksfall i arbete. Arbetarskyddet 1931, nr 4.

Sverige.

ARESCHOUG, H. Läkarna och sjukförsäkringen. Sv. sjukkasse-tidning 1931, nr 4.

SCHULZENHEIM, H. v. Om arbetsförmågans nedsättning inom olycksfalls- och sjukförsäkringen. Sv. läkartidningen 1931, nr 21.

STRÖM, G. Reflektioner i sjukförsäkringsfrågan, speciellt med hänsyn till punkt 4 å centralstyrelsens frågelista till lokalföreningarna. Sv. läkartidningen 1931, nr 21.

SWEDBERG, B. Uppsättandet av olycksfallsanmälan. Arbetarskyddet 1931, nr 4.

TRETOW, E. Några ord om läkarintyg för olycksfall och pensionstillägg. Sv. läkartidningen 1931, nr 18.

Sjukkassefolkets ställning till sjukkassereformen. Sv. sjukkasse-tidning 1931, nr 4.

»Sunt förnuft». Sv. sjukkasse-tidning 1931, nr 4.

Tyskland.

BRAETSCH, H. Zur Satzungsänderung des Hauptverbandes deutscher Krankenkassen. Der Arbeitgeber 1931, nr 9.

CRONER, F. Notlage und Sanierung der Invalidenversicherung. Die Arbeit 1931, nr 5.

ERDMANN, G. Die deutsche Sozialversicherung und ihre Lage. Der Arbeitgeber 1931, nr 10.

WELKER, A. Abbau der Leistungen der Invalidenversicherung? Soziale Praxis 1931, nr 18.

VIKTOR, F. Krise der Knappschaftspensionsversicherung. Gewerkschafts-Zeitung 1931, nr 21.

Die Invalidenversicherung in den Jahren 1929 und 1930. Zentralblatt für Reichsversicherung 1931, nr 9.

Österrike.

FORCHHEIMER. Die Reform der Sozialversicherung in Österreich. Arbeit und Beruf 1931, nr 8.

URANITSCH, E. Stellungnahme der Wirtschaftsorganisationen zum Reformentwurf der Sozialversicherung in Österreich. Arbeit und Beruf 1931, nr 8.

Ut- och invandring.

Schweiz.

Fünfzig Jahre überseeische Auswanderung aus der Schweiz. Wirtschaftliche und sozialstatistische Mitteilungen 1931, nr 5.

Storbritannien.

Emigration and immigration in 1930. The Ministry of labour gazette 1931, nr 5.

Författningar rörande sociala frågor.

I Svensk författningssamling ha under tiden 11 maj—10 juni 1931 bl. a. publicerats:

N:r		Daterad
83.	K. kung. om ändrad lydelse av § 5 mom. 2 och § 9 i kung. den 23 maj 1930 (nr 169) ang. lån ur statens bostadslånefond	24 april
85.	K. kung. om ändrad lydelse av §§ 3 och 8 i kung. den 24 november 1928 (nr 447) med bestämmelser i anledning av den mellan Sverige, Danmark, Finland och Norge den 25 oktober 1928 avslutade fattigvårdskonventionen	24 »
86.	K. kung. ang. ändrad lydelse av 3 § i förordn. den 14 juni 1918 (nr 456) om vad iakttagas bör med avseende å nödställda svenska medborgare, vilka från utländsk ort överlämnas till hemlandet	24 »
89.	Lag ang. ändrad lydelse av 19 § lagen den 16 oktober 1914 (nr 349) om tillsyn å fartyg	8 maj
99.	K. kung. om ändrad lydelse av § 2 i kung. den 30 juni 1916 (nr 320) ang. understöd av statsmedel till befrämjande och organiserande av den offentliga arbetsförmedlingen i riket	15 »
100.	K. kung. om ändrad lydelse av § 2 i kung. den 12 november 1926 (nr 456) ang. understöd av statsmedel åt nykterhetsnämnder	8 »
101.	K. kung. om ändrad lydelse av §§ 1 och 2 i kung. den 29 augusti 1921 (nr 535) ang. statsbidrag till driftkostnaderna vid alkoholistanstalter för åren 1921 och 1922	8 »
129.	K. kung. ang. meddelande av underrättelse om utvandraragenter och ombud för utvandraragenter	29 »
157.	Lag om indrivning i Sverige av underhållsbidrag, fastställda i Danmark, Finland, Island eller Norge	29 »
171.	Lag ang. ändring i vissa delar av lagen den 6 juni 1924 (n:r 361) om samhällets barnavård	29 »
172.	Stadga ang. enskilda sjukhem och förlossningshem	29 »